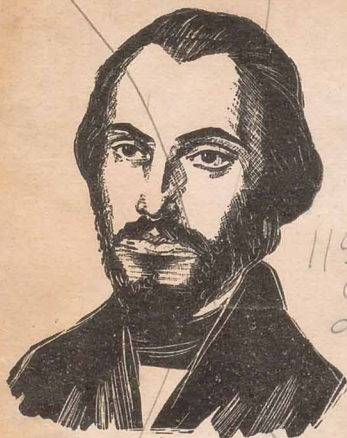

BIBLIOTECA
AȘEZĂMÂNTULUI CULTURAL

„NICOLAE BĂLCESCU”

1191
L.
~~8644~~

BIBLIOTECA

ION.I.C.BRATIANU

Nº

8644

Tip. «Minerva», București.

Documente familiale Callimachi
publicate
de
M. Sorga

DOCUMENTELE FAMILIEI CALLIMACHI

DOCUMENTE

PRIVITOARE LA

FAMILIA CALLIMACHI

ADUNATE, PUBLICATE ȘI ÎNTOVĂRĂȘITE DE O PREFAȚĂ

DE

N. IORGA

Profesor la Universitatea din București

VOL. II.

BUCUREȘTI

INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE ȘI EDITURĂ «MINERVA»

SOCIETATE ANONIMĂ. — CAPITAL 300.000 LEI

6, Strada Regală, 6

1903

PREFAȚA

În acest volum — care nu e poate cel din urmă, căci în Franța, în Austria, în Danemarca, în Spania, în Constantinopol, în Chișinău și în Moscova, în țară chiar, se află încă foarte multe lucruri privitoare la viața Moldovei pe vremea cînd a fost cîrmuită de Domnii din familia Callimachi, — se cuprind acte de proveniență felurite: hîrtii de familie, registre de socoteli și corespondențe diplomatice: germane, danese, olandese, suedese, privitoare la subiectul nostru.

Ele dau cîteva îndreptări, — totdeauna în puncte secundare, — multe întăriri de ipoteze și precisări și foarte multe întregiri și adause. Acestea sînt însă prea risipite ca să poată fi semnalate cu interes, și cercetătorul va putea complecta lesne el însuși, cu ajutorul tablei numelor, lămuririle date în Prefața volumului întâiu.

Unele grupe însă din materialul nou ce se dă aici înfățișează destulă unitate și, în același timp, destulă noutate, pentru ca studiarea lor să poată da tablouri de sine stătătoare din traiul nostru în trecut. Din aceste grupe se pot reconstitui: dezvoltarea ramurii care n'a domnit, din familia Callimachi și relațiile Moldovei cu Polonia de la întăia numire până la ultima mazilie și la moartea lui Grigore-Vodă.

I.

Marea proprietate din vechime nu mai era în ființă, la începutul veacului al XVIII-lea, în acea parte nord-estică a Moldovei, care prin multe legături ține mai mult de Bucovina, ce era să se înstrăineze în curînd. O prea îmbielșugata seminție

și prea puțină pricepere din partea noilor veniți ca să-și alcătuiască la rîndul lor, prin muncă și cruțare, o nouă moșie, sfîrtecăse acel fericit pămînt de țarină grase pe coastele dealurilor într'un mare număr de răzăși, peste îmbucățirea săracă a căroră plutiaă totuși numele mari și mici ale epocii eroice. În triumghiul siretean, ce s'ar alcătui din linii legînd tîrgul Siretului cu al Dorohoiului, mai mic pe atunci decît cel d'întăi, și cu centrul mare, înfloritor, bogat al Botoșanilor, își aveau astfel sălașele de boierie scăzută, din care vindeau, cumpărau, împărțiaă și reclamaă, Alboteștii de la Cătămărești, un neam pe moarte ¹, Tăutuleștii, o ramură numai, pe cînd altele pătrundeau prin toate colțurile Bucovinei străbune, din Soloneț, din Grămești și vechiul Scaun de la Bălinești ², Moțoceștii, Ghergheleștii, amestecați în multe locuri, Zosineștii, dintre înnaime-mergătorii puternici ai căroră răsărise un Hatman al Moldovei, Fliondoreștii, cari avuse un petec de ogor și la Stăncești ³, Stroi-ceștii, ~~răzăși~~ de mai puțină vreme decît mulți alții, tot la Stăncești, ca și la Prilipca, la Săucenița ⁴, vecinii acestora, Brăieștii, coborîtori ai unui bătrîn Brae; Burghieleștii, Ciudineștii, cari pomeniaă ca moș al lor tot pe un Albotă, Gafenceștii, Tălpeștii, Năculeștii, cari fusese în secolul al XVII-lea boieri de Divan și Vornici de Cîmpulung, Izmeneștii și Pănculeștii, bogați în hîrtii, în revendicații și în neastîmpăr. De hatîrul coborîrii lor din stîlpî ai țerii, precum și pentru că în minile lor se mai pastra o parte din țarina Moldovei, ei căpătaă titluri boierești mai mărunte, care li hrăniaă și mai mult mîndria; la cercetări și hotarnicii, dregătorii Domniei îi luaă ca ajutoare neplătite, folositoare pentru cunoașterea împrejurărilor locale și datinilor dreptului nescris. Culmea era pentru dinșii cînd ajungeau să fie numiți Căpitani în Siret sau în Dorohoi, Vornici la Botoșani, unde găsim, între alții, pe un Pancul ⁵.

¹ V. *Cronicele muntene*, din *An. Ac. Rom.*, XXI, p. 86; *Studii și doc.*, V, p. 226, n° 61.

² *Doc. Callimachi*, I, p. 458, n° 103.

³ II, p. 5, n° 6.

⁴ *Studii și doc.*, V, p. 534, n° 15.

⁵ *Studii și doc.*, V, pp. 228-9, n° 70.

Un anume Strățulat Dobrenchi¹ fusese printre maziliî din aceste Ținuturi; urmașii lui își vîndură moștenirea, și neamul lor dispăre pe urmă din noianul de învoielî și hotărîri, ce ni s'a păstrat de aici. O parte, un «rînd de pămînturi», cum se zicea pe atunci, trece în stăpînirea lui Costașco Pancul Vornicul, și tot pe acea vreme trebuie să fi cumpărat un colț din Bălăcenî, la Ținutul Sucevei², un «boier mare» al viitorului, venit de la Orhei și însurat la Cîmpulung, unde-și avea casa³: Toader Calmășul.

El nu ținu însă mult timp această stăpînire de moșie. În schimb, aiurea așezarea lui fu în adevăr trainică, și urmașii lui stau pînă astăzi în locul unde Toader făcu, într'un ceas bun, cea mai norocoasă din cumpărăturile sale.

Dumitrașco Stroici Vistierul, zis și Zmăcilă⁴, fusese un timp, după ce părăsise grija banilor domnești, și Vornic de Botoșani, cum îl vedem ființînd la 1670, de pildă⁵. În raza tîrgului, spre Apus, el cumpărase de la bieții strănepoți sărmanî ai unui Toader Aprodul Bunița din zilele Movileștilor bucățile care alcătuiseră odată moșia Stăncești⁶. În 1717, Spătarul Stroici, un Spătar cu numele, avea de ceartă cu «fiiî Pancului» pentru stăpînirea pămîntescă a acestei moșii. Era un om strîmtorat și fără putere. În anul precedent, el împrumutase o sută de lei, ceia ce pe atunci nu era o sumă mică, mai ales în țară, de unde banii se răzeluiau cu îngrijire spre a se trimete la Constantinopol, în pungile pecetluite cu pecetea Domniei, — de la Toader Calmășul, care mai avea încă răzășia lui de la Bălăcenii apropiați; ca zălog el puna Stăncești, ale căror venituri erau

¹ Între hîrțile intrate de puțin timp în Bibl. Ac. Rom., se află un act din «Botoșani», 7144 (1635-36), al lui Vasile-Vodă pentru pîra călugărilor Gălatei cu Ionașco Dobrenchi (*sic*) Uricariul pentru satul Mașcateni, ce este în Ținutul tîrgului nostru Botoșeniî și a fost dat mănăstirii de Petru-Vodă: Uricariul îl are însă de la Barnovschi-Voda. Se dă mănăstirii; Dobrenchi «au făcut el acel dresă cu vicleșug». — Tradus de Evloghi.

² V. *Dor. Callimachi*, I, p. 453 nota 1 (1); p. 4, n° 3.

³ Aici, n° 1.

⁴ V. *Studii și doc.*, VI, p. 277.

⁵ *Arch. ist.*, I², pp. 20-1.

⁶ V. *Studii și doc.*, V, pp. 213-4, n° 15-7; pp. 220-1, n° 43; cf. și p. 226, n° 59.

sa fie culese drept dobîndă, pe tot timpul cît împrumutătorul n'ar fi în stare să plătească ¹. Cît despre dînsul, el stătea la Prilipca, unde găsim mai târziu pe fiul său, numit tot Dumitrașco ².

Stroici nu plăti, și păstrătorul zalogului, care se pare însă că nu lucra moșia, începu să fie privit ca răzăș aici, de o potrivă cu Stroici însuși și cu vecinul Adam, fiul Pancului ³.

Din toate părțile, schimbări însemnate se petreceau însă în Ținutul mazililor decăzuți. Boieri mari, Pălădești ⁴, Costăchești, Sturdzești ⁵, Bălșești, moștenia, cumpărau sau răscumpărau. Isăcești, cari luaseră la Bălăcenii rolul Calmășeștilor, stăteau în Epotești ⁶, unde peste vre-un secol era să se nască Eminescu, în care traiește așa de puternic firea oamenilor de pe aici. Mănăstiri vecine se întemeiau din nou, sau se adăugeau altele. Dacă Todirenii lui Toader Movilă, lângă Burdujeni — cari nu erau pe atunci un târgușor de linie ferată și de graniță frecventată cum sînt astăzi, — nu se mai puteau ridica ⁷, Doamna Ana a lui Mihai Racovița «înnoi de iznoavă» biserica, «descoperită și surpată de zidiurile ei», a Sfîntului Neculaie de la Păpăuți, ctitoria lui Ștefan-cel-Mare, dăruind preoților «veșminte și cîrge» și tot felul de argintării ⁸. «Mănăstioara» întemeiată din jos de Stăncuști de Agafton săhastrul și numită după numele lui primia încă de la 1729 binefacerile evlavioșilor Domni plini de păcate neispășite ⁹. Negustori bogați — cu toate protestările lor, întîmplătoare, de sărăcie — se aciuiă și ei printre proprietarii din boierime și cler. Manoli din Botoșani, care se întinse apoi și în Bucovina, luă Volovățul, spre Prut, iar, în părțile ce ne interesează, Păpăuții, vechia moșie a mănăstirii, pe care o cumpără,

¹ Cf. *Studii și doc.*, V, p. 220, n° 71; aici, p. 5, n° 4.

² *Studii și doc.*, V, p. 535, n° 21.

³ Aici, pp. 5-6, n° 6.

⁴ *Studii și doc.*, V, p. 232, n° 81.

⁵ *Ibid.*, p. 243, n° 108.

⁶ Cf. *Studii și doc.*, V, pp. 232-3; *Doc. Callimachi*, I, p. 433, n° 83, nota 1 (1.

⁷ V. Marian, în *An. Ac. Rom.*, XXI, p. 25 și urm. și tabla de la *Studii și doc.*, V.

⁸ *Studii și doc.*, V, pp. 247-8, n° 119.

⁹ *Ibid.*, p. 232, n° 82.

printr'un Necula Suliotul, de la familia Costin Neaniul, acum înstrăinată peste Milcov, fără gînd de a se mai întoarce¹.

La 1726 veni ca Domn al Moldovei Grigore-Vodă Ghica. Pe lingă învățatul Grec, se afla ca Logofăt al treilea, adecă Logofăt de taină, om de încredere și cu multă trecere, fiul cel mai mare al lui Toader Calmășul, Ioan — Ioniță acasă, Ienachi la Constantinopol, — care învățase în Polonia și adusese servicii prețuite Dragomanului celui Mare al Porții, Ioan Mavrocordat. Toader își căsătorii fiul cu o Raliță, poate fata vre-unui Costachi din vecinătate², iar Ioniță căpătă pentru tatăl său voia bună a Domnului nou. El se îndemnă să ceară lui Stroici plata fără întârziere a sutei de lei împrumutați: la dobîndă el n'avea dreptul, dar găsi mijlocul s'o ceară și pe aceasta, spunind că rămăsese și el dator, plătind dobîndă, unui Turc ce-i dăduse banii. Se hotărî numai plata banilor împrumutați, și anume peste singure nouăsprezece zile, la Sîn-Petru, fără care plată Stăncestiî vor rămînea în stăpînirea aceluia ce-i ține în zălog.

Stroici găsi însă mijlocul să cîștige ceva și pentru dînsul, la desfacerea moșiei ce avea de la tatăl său. El o vîndu unui foarte mare și ascultat boier, Vistierului Sandu Sturdza, ruda Domnului, cu o sută și cinzeci de lei. La 4 Iulie 1729, cîteva zile după sorocul fixat prin judecată, Toader Calmășul adevăria primirea, întîmplată tocmai la soroc³, a sumei ce i se datorîa,

¹ *Ibid.*, p. 230, n° 75.

² V. vol. I, pp. XLV-VI.

³ Între nouele acte ce-mî comunică d. Al. Callimachi se află hotărîrea. din Iași, 29 Iunie 7237 (1729), a lui Grigore Ghica-Vodă, pentru Stroici Spătarul care se judecă cu «Toader Calmășul Vornicul de Cîmpulungu pentru satul Stănciastiî» pentru datoria neplătită a celui d'întăiu. Calmășul cere «baniî cu dobîndă orî să-i facă zapis pe sat, să rămăi de istov». Stroici arată că dobînda era, după învoială, venitul satului pe care l-a luat Calmășul. Sînt orînduiți la Darie Doniciu biv Vel Vornic și la Constantin Costachi Vel Vornic. Ei decid «să rebde Calmășul de dobînda banilor ș[i] Stroici de venitul moșii, și să dia Stroici numai capetele, 100 de lei, cî-au luat de la Calmășul, ș[i] să-ș ia moșie. Decî Stroici, pe gîudecată cî-au avut c. Calmășul, au dat baniî deplin în mîna Calmășului, și, dzicand Calmășul că nu sint zapisăli la dănsul, cia sint acasă, ș'aû pus dzi cu zapis păn în doao săptămăni să dia zapisăle în mănuli lui Stroici, și de acmu să-ș ție Stroici moșia cu paci, că așia s'aû socotit că-i dreptu; ș[i] acîastă pără să nu să mai părăscă peste carte Domnii Meale nicî odată». Pecete rotundă cu chinovar. «Costantin Costachi Vel Vor.»

dar el zăbovi restituirea zapisului. Peste câteva luni, el înfățișa la Divan plîngerî pentru că nu culesese nimic de pe Stăncești și fusese împovărat cu camăta Turcului. I se îngădui a da lui Sturdza înapoi prețul vinzării. Și astfel el, Calmășul, rămase stăpîn pe cea mai mare parte din Stăncești¹.

Toader Calmășul era pe atunci Vornic de Cîmpulung. Dintre fiii săi, unul, Ioniță, după o scurtă ședere în țară, se întoarse în Constantinopol, unde găsi și mai departe drumul măririlor. Cellalt, călugărul Gavriil, ajunsese Mitropolit de Salonic. Amîndouă fetele, Maria și Paraschiva, fură măritate după boierinași din aceste sate cu multe și mici Curți de vechi stăpîni.

Maria, cea mai în vîrstă, fu întâi soția lui Ioniță Ursuleț Postelnicul. Ursulețeștii, Ioan și fratele său mai mare Gheorghe, și el Postelnic titular, erau rude cu mai toți răzășii din Dorohoi, Botoșani și Suceava². Aveau legături de sînge cu neamul Volcinski, care a jucat apoi un rol însemnat în Bucovina austriacă, ajungînd cavaleri ai nobilimii împărătești; cu Gafenceștii erau verî; Ioan Gorovei, Căpitan, era cumnat cu dîșii, și Gheorghe Cărstian e înfățișat ca unchiu al lor³. Ei aveau locuri în moșia Molnița, dar cele mai întinse erau nu tocmai departe de locuința Calmășului, la Comănești, în Ținutul Dorohoiului de astăzi. Încă de la 1723⁴, Gheorghe deschisese o slobozie în Comăneștii săi; peste vre-o cincisprezece ani, în 1737, frații fac cu Miron Gafenco Uricariul un schimb de pămînturi care li întregeste stăpînirea în acest sat⁵. Înnainte de 1742, Ioniță muri după o scurtă căsătorie cu Maria Calmășului; el trăise tot timpul din baniî nevestei sale, și, din aceleași venituri de acasă, ea rămase să-și ție văduvia și să crească fiul ce-î rămăsese de la Ursuleț. Ce e dreptul, ea moștenise drepturile amînduror fraților asupra moșiei Comănești, dar nu se crezu în stare să

¹ Cf. aici, pp. 6-7, n-le 8-9, și Xenopol, *Casa Callimachi*, pp. 214-5, n° III.

² Un Pavăl Ursuleț Vel Armaș în Țara-de-jos la 1699 (*Studii și doc.*, VI, p. 38, n° 86).

³ V. aici, p. 211 și urm.

⁴ Aici, p. 5, n° 6.

⁵ Aici, p. 211, n° 1.

The text is written in a cursive script, likely a form of shorthand or a specific dialect. It is organized into several lines, with some words appearing to be part of a larger phrase or sentence. The handwriting is fluid and somewhat stylized, with many ligatures and flourishes. The text is written on a piece of paper that shows signs of age and wear, including some staining and a small tear.

îngrijească de gospodăria cîmpului, așa încît ea o lăsă în grija fratelui ei celui mai mic, rămas în țară, Dumitrașco ¹.

Îngrijitorul privia Comănești ca o avere a lui proprie, și la 1742 el cumpăra de la un vecin, Toader Trif, pămînturi lingă ale sale. La 1757 încă ², după moartea fiului ei, care nu-și mîntuise «învățătura» ³ — dragostea pentru care o aveau și o avură mai toți membrii familiei —, Maria Ursulețoia de odinioară ceru să i se recunoască, măcar pentru atîtea cheltueli ce făcuse, dacă nu ca moștenitoare a fiului ei, drepturi asupra Comăneștilor, și cererea ei fu încuviințată. Supt un alt Domn, în anul următor, ea sili pe fratele Dumitrașco să-și primească îndărăt banii cu cari cumpărase de la Trif întregirea moșiei. În sfîrșit, în 1759, fiind Domn acum fratele ei cel mare, un bun frate, ce nu și-a uitat rudele mai umile, de acasă, ea învinse din nou, și pentru cea din urmă oară, reclamațiile rudelor de sînge ale lui Ursuleț ⁴.

Încă din 1747 cel puțin, — căci avea la 1767 un băiat în boierie — Maria se căsătorise din nou, — decî puțin timp după moartea întăiului bărbat. Cel de-al doilea era și el un megiaș al casei părintești. Întăiul Cananò ce se pomeneste — oamenii romanisară, însă, porecla grecească și ziseră: Canănău — e Constantin Marele-Căminar. Fiul acestuia, Gheorghe, e pomenit în 1742 ca Postelnic. Întăia oară, el se însură cu fata lui Dumitrașco Armașul. Ca văduv luă pe văduva lui Ursuleț, Maria ⁵. El ajunse Jitnicer-Mare, dar uici-odată el nu trecu peste această boierie dintre cele mai puțin strălucitoare. La venirea sa în Domnie, Ioan-Vodă făcu pe Gheorghe biv Vel Jitnicerul staroste de Cernăuți, în 1761 ⁶. Dar în 1775 Maria era din nou văduvă, și îngrijia de creșterea celor doi copii din căsă-

¹ Aici, p. 212, n-le 5-6.

² D. Al. Callimachi a găsit între hîrțile sale originalul n-lui 9 de pe pp. 213-4. În el se dă vrista, lăsată în alb în copie, a tînărului mort: el avea 18 ani.

³ O copie a hotărîrii domnești din acest an a intrat de curînd în Bibl. Ac Rom., cu hîrțile Micleştilor.

⁴ Aici, pp. 213-4.

⁵ *Studii și doc.*, VI, pp. 250-1, 277.

⁶ Aici, p. 181, n-le 43, 45.

toria cu Cananò: Șerban și Ioniță, dintre care cel mic purta, de sigur, numele fratelui, menit să domnească, al mamei sale ¹.

Ioan-Vodă Callimachi nu-și uită sora: ea figurează în catas tiful stăpînilor de scutelnici în condica de socoteli din 1763. Odată, el îi dă, la Crucea-de-Sus din Putna, o parte din vilele sale de moștenire, cumpărate de Toader Calmășul, fără îndoială ². Abia suit la rîndul său pe jilțul stăpînitorilor, Grigore-Vodă, fiul lui Ioan, decî nepotul de frate al Mariei, îi dăruiește niște munți din Cîmpulung, asupra cărora își lua drepturi ca asupra unui pămînt domnesc, cu care se pot face totdeauna răsplătiri ³, și ea nu se arată aici, de și Cîmpulungeancă prin mamă-sa, o stăpîină cruțătoare față de mîndrii țeranî liberi din împrejurimi ⁴. După întăia mazilie a acestui nepot, un răzăș dorohoian, Savin Luțchie, crezu că ar putea să smulgă mătusei fostului Domn o parte din Comănești, dar judecata lui Grigore-Vodă Ghica, urmașul tînarului Callimachi, nu se lăsă întunecată de dușmănia față de un rival ⁵.

Ea mai avea moșii, fiind o femeie pricepută și harnică, care știuse să vămuiască în trecerea lor timpurile bune. Pe lîngă casele din Iași, ea mai avea de la răposatul Cananò, saă mai curînd de la dînsa însăși, moșia Bănești și moșia Corni, amîndouă în colțul botoșănean de spre Siret, de care nu se prea depărtase nici odată. Comăneștii îi trecu asupra fiului ei Șerban, iar o parte din munții din Cîmpulung, cari aduceau mai multă dușmănie decît folos și de cari se găsia destul de departe, îi schimbase cu mănăstirea Solca, primind în schimb, tot la Siret, Costeștii: actul se încheie în 1775, și el e iscălit și de fiul cel mai mare al Mariei, Șerban, care era acum Vătav de copii ⁶. Alți trei munți fusese schimbați cu mănăstirea Voronețului, care

¹ Pentru alți Cananò: Iordachi Medelnicerul, ispravnic de Suceava, Constantin Păharnicul, Eftimie călugărul, pentru «Nastasia lui Cananò», v. tabla acestor volume.

² Cf. *Doc. Callimachi*, I, p. 441, n° 55; p. 444, n° 67.

³ Aici, pp. 182-3, n° 116.

⁴ V. vol. I, pp. XII-III.

⁵ Aici, p. 30, n° 64.

⁶ Aici, pp. 201-3, n° 139. La 5 Iunie 1777, cînd i se hotărnicesc Comăneștii de spre Mihălachi Costache biv Vel Sluger, el e biv Vel Vătav za aprozi (Bibl. Ac. Rom., hîrțile Micteștilor).

dăduse în schimb, în același an, numai cu două luni mai târziu, satul Vlădeni, din jos de Costești¹. Iar ei îi rămăsese la Cîmpulung, pentru ca să-și aibă de acolo cele trebuincioase pentru casă, numai vârful Fața Cîmpului².

Încă din 1767, vedem pe Șerban, care era atunci Vătav al copiilor de casă, judecîndu-se cu Meiculeștii pentru stăpînirea asupra moșiei Comănești. Ca fost Vătav, el și fratele său, Ioniță Cupariul, continuă judecata, și cel din urmă socoate, se vede, s'o încheie bătîndu-și protivnicul. Peste șese ani, în 1776, vedem pe Șerban sporindu-și stăpînirea prin cumpărături³. La o dată pe care n'o cunoaștem, mama lui, bolnavă, făcu drumul spre moaștele Sfîntului Ioan de la Suceava, un drum de tămăduire pentru alții, dar pentru dînsa, de moarte. La întors se abătu pe la Solca, unde i se vorbi de diata ce ar fi să-și facă. Ajunsă la Bănești, Maria muri în casa fiului ei celui mic⁴, și fu îngropată acolo.

Pe Ioan îl însărcină Domnia, la 1784, cînd el era Păharnic, cu cercetarea stării în care se află locurile domnești de pe lîngă tîrguri⁵. Îl găsim încă în 1804 la Comănești: el poartă titlul de fost Spătar⁶. Fratele său Șerban se ridică și el tot așa de sus în cariera onorurilor nominale. Era un om învățat, căruia i se zicea pentru aceasta: *celebr* Șerban Cananò: pe fiul său unic îl trimise la Viena întăi, de unde-l aduse înapoi, pentru că nu se arăta vrednic de petrecerea în «Evropa», apoi la Berlin, în Septembrie 1800, «ca să se perfecționeze în nemțește și să urmeze în general studiile sale», stînd în gazdă la pastorul Hauhecorne⁷. Dar el află că acest fiu din străinătate s'ar purta rău și nu mai trimise galbenii făgăduiți, ceia ce aduse plîngerî la poliție și intervenții diplomatice⁸. După cîțiva ani de la aceste din urmă împrejurări, bătrînul își căuta în pace de moșiile sale,

¹ Wickenhauser, *Woronetz*, pp. 116-7.

² Aici, pp. 204-5, n° 147.

³ Aici, pp. 217-8.

⁴ Aici, pp. 38-9.

⁵ *Studii și doc.*, V, p. 257, n° 147.

⁶ *Ibid.*, p. 219, n° 31. El avea și Cișmăneștii în 1816 (VII, p. 154, n° 8).

⁷ V. *Acte și fragm.*, II, p. 363, pp. 374-5, p. 377 și urm.

⁸ *Ibid.*

pe lângă care luase în arendă Șipințu, «Șerpenița» de astăzi, la Prut¹.

Fostul student din Berlin, care plecase ca Armaș de acasă, înnaintă la întoarcere până la însemnatul rang de Vel Agă, în care urmă, supt Ioan Sandu Sturdza, vărului său al doilea, Alecu, nepotul de fiu al lui Dumitrașco Calmășul sau Callimachi. Știința de nemțește pe care o căpătase și luptându-se în potrivea unor creditori nemilostivi, îl făcu să capete la 1823 o misiune pentru care, supt alte raporturi, nu era, de sigur, cel mai potrivit: el merse la Brody ca să propuie zaraflilor evrei de acolo încheierea unui împrumut de Stat, și, altfel om de ispravă, el se întoarse aducînd cu dînsul doi bancheri cari se arătau gata să iea, în oarecare condiții, riscul asupra lor². În 1825 făcu o nouă călătorie în Ardeal, unde avu neplăcerea de a fi arestat³. Dar peste doi ani, el putea iscăli biv Vel Postelnic și înfățișa Domnului plîngerii ale locuitorilor din Botoșani în potrivea unor epitropi ai orașului, a căror necinste în întrebuintarea banului obștesc s'ar fi răsfrînt întru cîtva și asupra lui Alecu Callimachi, care era efor și-i alesese prin influența sa⁴. Cu acest văr el avuse, de altmintealea, încă din 1823 o gîlceavă pentru stăpînirea moșiei Rușii, în Ținutul Dorohoi⁵.

Cealaltă fată a lui Teodor Calmășul, Paraschiva, a fost și ea de două ori măritată, și a lăsat urmași. Soțul ei era din aceeași regiune, în care se învîrte până tîrziu viața ramurii neînstrăinate a familiei. I se zicea Andronachi de la Botoșani, și numele lui se întîlnește întăi în corespondența de la Constantinopol a lui Ioan Callimachi. La 1740, el n'avea nici-o dregătorie, și trăia, poate ca negustor, în Botoșani, unde-și avea așezarea în mahalaua Tîrgului Vechiu⁶. Mai tîrziu, el trecu, intrînd în rîndurile boierimii, la Iași, unde-și cumpără și o vie, la Copou⁷.

¹ *Studii și doc.*, V, pp. 544-5, n° 11.

² Hurmuzaki, X, p. 235, n° 306; p. 250, n° 328; p. 256, n° 336.

³ Inedit, în Bibl. Ac. Rom.

⁴ *Studii și doc.*, V, pp. 275-7, n-le 175-7.

⁵ Aici, pp. 65-6, n° 143. Un alt Ioan Cananò, în Basarabia, e pomenit aproape pe același timp; Hurmuzaki, X, p. 551 nota 2.

⁶ *Studii și doc.*, V, p. 257, n° 147.

⁷ Aici, p. 15, n° 31; cf. și p. 18, n° 38.

Șătrar înainte de instalarea în Curtea din Iași a fratelui soției sale, el fu înaintat la vrednicia de Ban, de Pitar — în 1760 —, de Vornic în sfârșit. Dintre rudele lui, cunoaștem numai pe o soră, Tudosca, înscrisă la 1763 între jupănesele ce primiau ajutoare. La moartea acestui cumnat domnesc fără nume de familie, averea a trecut în parte la coborîtorul lui Dumitrașco Calmășul¹. Dar el lăsa trei fete, dintre care una, măritată cu Vasile Donici, Jicnicer — altfel necunoscut — nu mai trăia în 1770, alta, Maria, luă pe un Izmană, care e probabil Gheorghe, fiu al Șătrarului Ioan², iar cea de-a treia, Balașa, era încă nemăritată la acea dată de 1770. După moartea lui Andronachi, întâmplată mai târziu decît 1768, Paraschiva deveni Pităreasă — din Vorniceasă ce era — luînd pe Nicolae Pătrașcu, o rudă a Pănculeștilor și Gafenceștilor, care, după ce fusese Mare-Pitar, se vede între 1761 și 1768 ca Vornic de Cîmpulung, — Botoșănean și Cîmpulungean ca și Callimachi³. Cu dînsul avu ea un fiu Gheorghe, pe care, fiind copil mic, îl iscălește la 1770, în zapisul de vînzare a viilor de la Cruce, «fratele» său, cumnatul adevărat, Vasile Donici⁴. Paraschiva avuse din moștenirea tatălui ei Oboroceni, la Orhei, în vechiul loc de baștină⁵.

Dumitrașco începe ca Vornic al Botoșanilor, patria cumnatului său și inima acestui întreg Ținut, de care familia era acum legată statornic, pentru un șir de generații sau «rînduri de oameni». Dar Vornicul nu găsește rău să se certe cu tîrgoveții săi pentru un loc în marginea orașului, pe care el îl credea că face parte din Stăncești⁶. Aceasta era în 1737-8, cînd tatăl său nu se mai afla în viață. Peste cîtiva ani, la 1744, Dumitrașco era fost Clucer și avea stărostia, foarte însemnată și plină de griji

¹ V. nota penultimă.

² V. aici, p. 30, n° 66. Fata ei, probabil, e acea Izmănoaie care luă pe Pitarul Soroceanu (aici, p. 65, n° 143). Cf. și *Studii și doc.*, V, p. 245. Un Ioniță Soroceanu *ibid.*, p. 247, n° 117; p. 251, n° 129. V. și VII, p. 53, no. 147.

³ Vol. I, pp. 442-3, n° 61; p. 466, n° 135. V. și tablele și *Studii și doc.*, V, pp. 252-3.

⁴ Actul din 1770 e dat în traducere de Wickenhauser, *Woronetz*, p. 116.

⁵ *Doc. Callimachi*, I, p. XXI.

⁶ Aici, pp. 7-8, n° 11-2.

și răspundere, a Cernăuților¹. Întors de acolo, Dumitrașco, acum Ban — el nu merse mai departe și nu apucă zilele de oblăduire ale fratelui său țărigrădean — începe, înainte de 1750, un lung proces cu negustorul Manoli, vecinul din Păpăuți, pentru hotarele Stăncestilor. Călugării cei noi de la mănăstirea Sfântului Nicolae, înzestrată de Constantin-Vodă Racoviță și închinată Scaunului patriarchal din Antiochia, nu voiseră, în adevăr, să ție moșia lui Manoli, răscumpărată pentru folosul lor, și-i luaseră înapoi banii de cumpărătură, cari nu erau mai puțin de cinci sute de lei². Cearta dură mai multă vreme, și Manoli putea să adune la sfârșit un frumos mănunchiu de jalbe, învinuind pe boierul cel rău din preajma sa că nu-i plătise o datorie de 23 de lei, îi mîncase cu oile finul, îi pescuise heleșteul, îi oprise la goștină, pe care o strîngea pentru Domnie, optzeci și șese de oi, pusese Arnăuții să-l ghiontească pe ulițe, îl aruncase în temniță, îi luase un număr de oi ca și cum ele ar fi fost dosite la goștină, îl suduise și-i bătuse ciobanii³.

Mai jos de dînsul, dincolo de drumul mare, tot Constantin Racoviță, al doilea ctitor al Păpăuților, dresе mănăstirea veche a Doamnei, care era închinată de mult la părinții greci de la Rossikon, în Muntele Atos⁴. În această direcție, Dumitrașco se întinsese, luînd locul zis Livada printr'o danie a lui Grigore Ghica, ce împărțise în folosul său locul domnesc din preajma Botoșanilor. Constantin Racoviță ceru însă Livada pentru Păpăuți, ca una ce ar fi făcut parte din Tătărășii dăruiti din vechiul mănăstirii acesteia; dar Calmășul se învoi mai curînd să dea Livada Mănăstirii Doamnei; ceia ce și făcu mai tîrziu. La venirea ca Domn a lui Ioan Callimachi, văduva lui Dumitrașco căută să-și recapete moșia pierdută, și o luă, în adevăr, în stăpînire, fără să se fi înțeles în scris cu călugării. Decî, la 1764, Grigore Ghica ceru dovezi, și acestea lipsind, Livada rămase din nou alipită cu moșia Mănăstirii, între ogoarele și heleșteul căreia se afla⁵.

¹ *Ibid.*, p. 174, n° 4.

² *Studii și doc.*, V, pp. 248-9, n° 120.

³ Aici, p. 13, n° 26.

⁴ V. *Studii și doc.*, V, p. 649 și urm., de unde trebuie înălăturată însă ipoteza că noua Mănăstire a Doamnei ar fi fost chiar Păpăuții.

⁵ V. actele în Xenopol, l. c., și aici, pp. 28-9.

Dumitrașcu avu să lupte și el cu Pănculeștii, cari-i luară pentru cîțva timp, supt Ioan-Vodă Mavrocordat, un «rînd de pămînturi» din Stăncești, pe care el le cumpărase de curînd de la Gavril Gherghel. Printr'un proces de răscumpărare în numele rude-niei sale cu Căpitanul Mihuleț de la Orhei, un om cunoscut ¹, el izbuti să se așeze însă la Iepurenii din Ținutul Botoșanilor, pe cari Șerban Cantacuzino Deleanul, pribeagul, îi cumpărase de la Mihuleț, pentru ca mai tîrziu să fie sechestrați pentru datorie de Aristarho Hrisoscoleu ². El reclamă și moșiile de la Nistru ale Căpitanului. Îl vedem cumpărînd o vie la Iași, de la cumnatul Andronachi ³, și altele în Ținutul Putnei, la Străoani, lîngă cele părintești de la Crucea-de-sus, pe care mai tîrziu Ioan-Vodă le dădu surorilor ⁴. Om de afaceri al fratelui său, el îngrijia de moșii în numele amîndurora și ținea, iarăși pentru amîndoi — ascunzînd însă pîrtășia, nelegală, a fratelui ajuns străin de țară —, odaie de vite în grasele pășuni ale Botoșanilor.

Pățaniile «politice» ale lui Dumitrașco Calmășul s'au lămurit în Prefața volumului precedent. Față de strălucita carieră a celor doi frați mai mari ai săi, se poate zice că Dumitrașco a fost un om fără mult noroc: nu se dovedește prin nimic, că el, care avea, de altfel, o bună scrisoare și pe care-l vedem odată redactînd un act cîmpulungean din vremea Vorniciei tatălui său ⁵, ar fi urmat peste graniță învățături mai înalte, dar știința de carte nu era, de sigur, mijlocul de căpetenie prin care un boier român de pe acea vreme putea să-și facă rost în lume. Însă înrudierea cu Sturdzeștii chiar nu folosi mare lucru mazilului de la Stăncești, și nu i-a fost dat măcar să apuce Domnia fratelui său și a nepotului său de frate, care Domnie i-ar fi dat măcar ceia ce a avut neînsemnatul Andronachi, ajuns Mare-Vornic totuși. Nici cu gospodăria lui de cîmp și de vite nu i-a mers tocmai bine, și, cînd el muri, nu prea bătrîn, îi rămaseră pe urmă multe datorii; la rude, ca la Păhărniceasa Ilinca, la prietenii și cunoscuți: Ștefan Bosie, care avuse și el loc lîngă Boto-

¹ V. tabla.

² Aici, p. 20, n° 43.

³ V. p. 5, nota.

⁴ Aici, p. 11, n° 21.

⁵ *Studii și doc.*, VII, p. 113, n° 4.

șani, la Vasile Gane, omul de casă al Callimachilor cari stăpî-niră, la dregători de Curte, ca Iosif pisarul, la clerici cari dădeaŭ bani cu dobîndă întru mărirea și slava lui Dumnezeu, ca episcopul de Sebasta (Sivas), la negustori, ca Dumitru saŭ bogatul Iani Venețianul ¹. Aceste datorii le plăti, în mare parte, văduva lui, Maria, — o femeie pricepută și harnică, precum apar și rudele, cumnatele ei, Doamna Ralița și Maria cealaltă, Jitnicereasa de două ori văduvă, — în anii 1761—2, ani de bielșug, de Domnie frățească saŭ a nepotului ². Din moștenirea bărbatului ei, ea pierde numai Livada, după ce tot ea izbutise s'o capete; ba o vedem făcînd și cumpărături, în vile de la Copoŭ ³. Într'un act din 1778 ea apare și ca proprietara moșiei dorohoiene Clipiceni ⁴.

Maria trăi până la adînci bătrînețe, fără a se depărta din sălașul din Stăncești al familiei. La 24 Maiu 1784, ea se afla acolo, cu fiul Ienacachi, cu soția acestuia Ruxanda și cu micul ei nepot de fiu, Alecu ⁵.

Băneasa va fi pus la cale întăia căsătorie a lui Ienachi — care purta numele lui Ioan-Vodă, unchiul — cu o depărtată cimote a ei, Zoița, fata lui Ioniță Sturdza — rudă și a Paraschivei Sturdza ⁶, ce era la 1753 în Dolniceni Dorohoiului ⁷, — care-i aduse

¹ În acest volum, p. 18, n° 4; pp. 19-20, n° 42.

² Pp. 27-8.

³ P. 32, n° 82.

⁴ La 14 Maiu 1778, Constandin Dimitrie Moruz-Vodă scrie lui Constandin Vărnab biv Vel Ban și Constandin Balșu biv Vel Pah., pentru «Băniasa Marie, giupăniasa răposatului Banului Dumitrașcu Calimah», ce are la Ț. Hirău «o moșia anume Clipiceni». Să i se hotărească de răzăși. Pecete octogonală, mică, cu chinovar. «Procît. Vel Logofăt» (documente comunicate în urmă de d. Al. Callimachi).

⁵ Pp. 36-7, n° 80.

⁶ Documentele Goilav, în *Studii și doc.*, VII, p. 152, n° 4; cf. Xenopol, pp. 244 și urm., 252: pare să fie sora, de aici, a Bănesei.

⁷ Între hîrțile ce-mi comunică d. Al. Callimachi, e un act din 15 Iunie 1764 prin care «Paraschiva flica răpăusat[u]lui Alecsandru Sturza, soțul răpăusat[u]lui Vasăle Med[e]lniceriul, înștiințare fac cu aciastă încredințată scrisoare a mē, că, trăind eu cu soțul mieu doi ani și jumătate, am făcut doi feciori, un fiu anume Vasălii și o flica anumi Marie. După aciasta s'aŭ întămplat moarte soțului mieu, și rămăind eu văduvă cu acești

niște pământuri la Soroca și o vie la Țifești¹. Fetele ei amîndouă luară boieri din Ținutul Botoșanilor, și ele-și avură casele în tîrg. Ancuța fu soția lui Ienachi Hrisoverghi, și se pomenesc odată, la 1786, casele din Botoșani, pe la Sf. Gheorghe, ale Stolnicesei Ancuța Hristoverghioaia, «care loc aŭ fost gospodu, ș[i] s'aŭ dat dumisali miluiri de Mărie Sa Alecsandru Ioan Mavro-cordat Voevodu»². În 1784 ni se vorbește de Hrisoverghi ca de unul din boierii moldoveni cari se îmbogățeau cu exportul de cai³. Soțul Saftei fu Constantin Greceanu, care era în 1766

doi copii mai sus arătați, mici fiind de vîrstă, multe supărări, necazuri și scărbe am pătimit cu creștere copiilor și cu chivirnisire casa... ce au rămas de la răpăusatul soțul meu. Și, cu toate supărările ce am avut, ca o fumei saracă, în 22 de ani după moarte soțului mieu, n'amu voit că su întru și la al doile cununie, ce am păzit pre deplin cinste soțului meu, sîlindu-mă cu creștere copiilor; și, trăind și fiica mē Marie, fiind de doi ani și jumătate s'aŭ prestăvit. După aciasta aŭ rămas fiul meu Vasălie, carele venind la vîrstă întriagă, de 22 ani, s'aŭ făcut și al doile Pah[a]rnic în zilele Măriei Sale Grigorii Ioan Voevod, s'aŭ tîmplat de aŭ răpăusat și, nefiind alt elironom, am rămas eu sîngură moștenitoare pe toate ramă-șiturile fiului mieu lui Vasălie; carele, încă fiind viu și cu minte întriagă, la boala lui, înainte d[u]h[ov]nicului și altor preuț ce s'aŭ tîmplat, chie-măndu-mă, mi-aŭ poroncit cu blăstăm și cu jurămînt ca, cat voi trai eu, să stăpănesc rămășițurile lui, adecă moșiile, robii și altele toate, cari după moarte mē să le împart pre la mănăstiri după cum voi socoti, pentru vecnica pomenire a soțului mieu, părintelui fiului mieu lui Vasăle, și a fiilor miei, și pentru pomenire mē și a tot niamul nostru... Temăndu-mă ca nu cumva de năprasnă să mă răpască moarte, le lasă, fiind încă în viață, mănăstirii Solcăi: Dolnicenii (Ț. Dorohoi), în hotar «cu Sărbii mănăstirei Precistii de la Roman», cu «Buhăiceniî lui Ștefan Doniciî Sulgeriū», cu «Brăteniî Sandului Ilie Jicniceriū», cu «Dănjenii lui Ioniți —» și cu Țiganî, între cari Cărcē și una «ce am să eu de la cumnata Iliuca ci-aŭ ținut-o cumnaț Neculaî Logft. ot Vist.». Iscalesc: «Paraschiva Med., Marie Bănias[a]». — Copie.

¹ Pp. 35-6, n° 78.

² Documente ale d-lui Grig. Goilav din Botoșani, tipărite în *Studii și doc.*, VII, pp. 131-2, n° 43.

³ Hurmuzaki, X, p. 18. Pentru numele lui — nu Alexandru, ca la Xenopol — v. și *Archiva românească*, I, p. 159. În 1759-61, el era Medelnicer-Mare — *Doc. Callimachi*, I, p. 569, n° 6 —, și pe atunci se făcu și numta. — Alexandru Hrisoverghi ținu pe o fată a Păhărnicesei Maria Mieleasca. Îl întilnim la 1803 judecîndu-se cu cumnații săi, Micleștii. La 1825, el nu mai era în viață. Doc. Micleștilor, la Bibl. Ac. Rom.

Stolnic¹, în 1784 biv Vel Spatar și ajunse Vornic și Logofăt², și ai cărui urmași, avînd moși la Ionășeni și Rogojești (Ț. Dorohoi), se amestecă și în afacerile botoșănene: un Nicolae Greceanu fu astfel Vornic de Botoșani în 1827³.

Întăia căsătorie a lui Ienachi Callimachi fu scurtă, și, pe urma Zoiței, moarte, nu rămaseră copii. Ienachi, care era la 1774 Clucer⁴, ajunse Păharnic supt Grigore Ghica întors pentru ultima sa Domnie în Moldova. În 1783, el e unul din Vornici de Botoșani, urmaș, va să zică, al tatălui său, care fusese și el Vornic de Botoșani. El era însurat a doua oară cu fata lui Constantin Catargiu, care se dusesse, odată cu Ienachi Cogălniceanu, în Țara-Românească, ajunsese acolo Serdar-Mare și Agă, poate tot acolo — căci nu-l găsim în Divauele moldovenesti — Mare-Logofăt, se însurase cu o fată a întâiului Ienachi Văcărescu, Balașa, și, întors în țară, își găsisse fratele (?), Filip, între fruntașii boierimii și soț al uneia din fetele lui Grigore Alexandru Ghica-Vodă. Dacă se adaugă pe lîngă această înrudire — care dădu lui Ienachi și sălașe țigănești la Botoșani⁵, și apropiata înălțare a vărului Alexandru, care era sa vie mai tîrziu și ca Domn al Moldovei⁶, se vede că numai zilele aū lipsit lui Ienachi Callimachi, ce-și mai zicea și Calmășul, pentru a urma mai departe și mai iute drumul său în boierii. El muri însă, înainte de 1793, și la Stăncesti rămaseră două văduve, Maria lui Dumitrașcu și Ruxanda lui Ienachi, și cei doi copii ai lui Ienachi și Ruxandei: Alexandru și Maria. Băneasa se stînsse după 1795⁷.

Maria a făcut fără voia familiei o întăie căsătorie, încheiată răpede prin despărțenie. La 1811 însă, ea nu-și căuta de casă, și prin purtarea ei ea făcu pe Alecu să-i scrie un răvaș de mustrare, pe care-l credem destul de luminător pentru vechile obi-

¹ *Studii și doc.*, V, p. 253, n° 137. Dar în 1766 se găsește Stolnic, în mărturiile boierești ale unui act domnesc din Arhiva bisericii Tălpălarilor (Iași), Gheorghe Sturza.

² Documentele Goilav, *Studii și doc.*, VII, p. 119, n° 61; aici, p. 45, n° 94. Cf., pentru urmașii lui, tabla din Hurmuzaki, X.

³ *Studii și doc.*, V, p. 272, n° 172-3. Cf. și documentele Goilav, *l. c.*, VII, p. 150, n° 118, pentru moșiile pomenite. V. încă Xenopol, pp. 189-90.

⁴ Aici, pp. 34-5, n° 75.

⁵ Aici, p. 37, n° 80.

⁶ V. *Doc. Callimachi*, I, p. CLXX și urm.

ceiuri patriarcale și vechia vorbă răspicată și fără încunjur a boierilor de odinioară, ca să-l reproducem aici¹.

¹ «Copie de pe scrisoare ce am scris surori-mê.

Cu aciașă scrisoare în mai fac datoria cè di pe urmă, încheindu-le toate, ș[i] celi creștinești, și celi frățuști, ș[i] celi ominești. Nu-mi rămăni altă decât aciașă. Soră, eū te vād că înțelegi; socotesc că duh[ul] nu te duci păra într'atâta înpietiri, undi vādând să nu vez ș[i] auzind să nu auz. Dar în câtă în este mirare — pentru Dumnezău —, sāmțare, cel mai fragid lucru a omului, cari înnalta Pronii ni-aū dăruit, dragă soro, la dm. o vād cu totul surdă saū, mai bine să zic, cu totul înghețată.

Adu-ți aminte că la pasul d'întâi a căsătorii dum., pentru multi cuvinti folositoare dumitali, cât ț'am stătut în potrivă, păra când am obosit di întâmplări și n'am putut luptă, ca să-ți pun stavilă la nesocotita pornire ci era alcătuită cu turbăciuni neasămănată. S'aū făcut atunce, s'aū sfârșit. mângându-mi socotița cu cel di obștii cuvânt, că așa aū vrut Dumnezău, nādăjduind încă, că norocul faci multe minuni.

N'o trecut multă vremi ș[i] di pe strunile ci călcai în viațuire cu barbatul tău, privem ca într'o oglindă aciașă sosită întâmplari, — însă cu cel mai mari giurământ te încredințaz că privem cu ochii inimii totdeauna înlăcrămați. Întâmplarea aciașă de acum trebuia să-ți oglindeasca trecutele fapte ș[i] cugetul să-ți pătrundă căința. Soro, îți vorbesc din dureri și pentru aceia mă întind cu condeiu.

La dumneata nu vād nimică de celi ominești, cari mult mult ar trebui să te superi; nu te propești nici căința, nu te înfrăuiaz[ă] nici muștrare cugetului, nu te țani nici filotimii că te-ai făcut priveliști lumii, și alt lucru nu-î de minunat, că nisocotița oamenilor covârșăști de multe ori și pe celi mai sălbatici hiară. Uită-te de vezi, pentru Dumnezău, pi o ticăloasi mamă în ci pătimiri să află: priveș'o că să topești, caută-î în ochi și vei înțelegi aiave mahniciune sufletului său în câtă pătimire să află.

Obosaști biata măicuță, acè ci cu multă dureri ni-aū făcut, aceia ci cu multi necazuri fără tată ni-aū crescut; și rodul ostenelelor sale, și mai ales uniū așu maice, noi nivoim a o adăpa cu celi mai amară băuturi, cari pot să zic că nici fire ominiască nu iaste (căci aciașă esti propita și la dobitoace).

Dumneata, la o întâmplare ca aciașă, după cum zice veche parimii moldoviniască: toată lume ari c..., dar a cui să vedi esti mai mari, — dumneata zic, trebui să socotești și să hotărâși din doi lucruri una: adică, saū să hotărâși să pitreci o viață slobodă, — însă trebui sa socotești și aciașă că la o vrăstă ca a dumitali este foarte ru greu de a trăi, încat nu-î de povestit -- saū, di ț'aū mai rămas vr'o zare de filotimii, trebui să nadajdnești, sălindu-te însăși dumneata pentru prifacire norocului dumitali: aciașă trebui să o puī într'această chip la cale, urmând după cum îți în-sămnezău în ponturi:

1-le. Tot lucrul trebui sa-l socotești și apoi să-l vorbești.

În Maiu 1826, căsătorită cu Vornicul Iordache Costache, ea cere, prin soțul ei, lui Alecu a i se da și jumătate din moștenirea tatălui ei. În sprijinul cererilor sale, ea aduce că, «la măritatul său înzestrată fiind numai dintru ale mamei sale, dintru ale tatălui său nu ar fi împărțită în giurătate», presintind «un izvod de zăstre, fără velet și lună, iscalit de răps. soacra dums. Păhârnicasa Locsandra Calimah, de la cea întâi căsătorie..., cuprinzându-să în acel izvod moșia Bozie la Țânt. Fălciului, zăci miș lei, bani, și alte lucruri» și cel de-al doilea izvod de zestre, din 1815, mai cuprinzând 5.000 de lei și 12 pogoane de vie la Cruce și Țăfești, precum și patru sălașe de Țigană. Ea pierde însă procesul. Apoi viața ei se prelunge până foarte târziu ¹.

La 1795, Alexandru, Alecu, era Căminar, și-l vedem vânzând casa-i din Iași, în mahalaua Muntenimi-de-sus. El moștenise încă moșiile Iepurenii și Vicolenii, Cătămăreștii și Stănțeștii, unde avu și el de lucru cu îndărătnicia răzășilor din neamul Pancului ² și chiar cu un Flondor ³, și se așază în satul Ruși din Ț. Dorohoi ⁴. În Botoșani, el își făcu un han și dugheni, și în 1809 încă îl găsim, la rîndul lui, Vornic aice ⁵.

El ieși însă din cercul restrîns în care până acum trăise ramura din care făcea parte, printr'o căsătorie. Gavril Conachi,

2-le. Trebuie să pui în minte și o idee filosofiască, adică că însuș omul își face și norocire și nenorocire sa, din răzămăneala sa.

3-le. Dumneata, pentru ca să astupă lechile și să pui stavilă celor cu gură răli, trebuie să fii trasă cu totul dintre oameni, și mai ales din adunările ci poți da prepus la o tănără vîrstă ca a dumitali, măsurându-te și la răs și la vorbă.

Aciasta-i sfătuire mî, cari mă îndeamnă datorii de a o da dumitali, îți arăt și acum drumul cel drept; și, pe cari vrei vrî, vei mergi, — căci copila nu ești. Și cu aciasta sfârșăscu, fiind

811, Aprilie 15.

Fratile Dumitali.

¹ Cf. actul din 10 Maiu 1826, comunicat în urmă de d. Al. Callimachi, și Xenopol, p. 192.

² Aici, pp. 37-9, 41; *Studii și doc.*, VI, p. 136, n° 31; p. 137, n° 33.

³ Aici, p. 58, n° 131.

⁴ Din 7 April 1806, avem o scrisoare către Caminarul Al. Callimachi. de la «a dumi ca un părinte Dimitrii Sturza (?) Vornic», pentru pretențiile lui «Flondor» la Stănțești (doc. comunicate în urmă de d. Al. Callimachi).

⁵ Aici, p. 45, n° 94; p. 41, n° 88; *Studii și doc.*, VI, p. 114, n° 198.

unchiul poetului, luase de la Dumitrașco Paladi o mare parte din bogata moștenire pălădească din Țara-de-jos. Alecu Callimachi se însură, înainte de 1807, cu Ileana fata lui Gavril, din care i se născu un fiu, botezat cărturărește Xenofont, și o fată, Ruxanda, care amintea numele bunicii, ce era încă în viață la 1813¹. Copiii erau încă de tot mici când muri Ileana.

Dar Marele-Vornic Gavril disparuse înainte de aceasta². O altă fată a lui, Anastasia, căsătorită cu Teodor Balș³, murise și ea, fără să lase în fiu ei moștenitori ai zestreii ce adusese. Dintre fiii lui Gavril, unul, Costachi, trimes pentru studii la Iena, se întorsese de acolo cu mințile pierdute pentru toată viața. Altul purta numele de Ioanichie: ca și Veniamin Costachi înainte de dînsul, el fusese prins de dragoste pentru școala de sfințenie și învățătură de la Neamț și se călugărise acolo; tatăl său voia însă ca el să intre la părinții greci din schitul Florești: Ioanichie, altfel om cu carte, era un mare sfădăuș, care nu-și găsea locul nicăiri și, în frământările lui, nu putea să-și îngrijească de avere. Al treilea frate, Vasile, era un slăbănog, în locul căruia vorbea însă și isprăvia soția lui, Elencu Mano, prin care se află astăzi păstrate cărțile Conachilor⁴.

Între astfel pe rude, Alexandru Callimachi trebuia să aibă cea mai largă parte din averea unei ramure a Conăcheștilor menită stîngerii. Călugărul îl făcu executor testamentar, și lăsă averea sa lui Xenofont Callimachi. Tatăl lui Xenofont primise ea zestre niște moșii la Ținutul Orheiului, vii la Huși, case pe Podul Vechiu în Iași⁵. El cedă lui Costachi Conachi, nebunul, Mînzeștii⁶, dar strînse la un loc, într'un «trup» de moșie, Negoieștii, pentru cari dădu lui Manolachi Radu un «ratoș de piatră» în Botoșani⁷, Măstaticii, o parte din Iapa, Grijulivii, Băcsăneștii, Borăștii-de-jos, Bujorenii, și alcătui din aceste petece

¹ Xenopol, p. 263 și urm.

² V. *Ist. lit. rom.*, II, p. 496.

³ Xenopol, p. 193.

⁴ Depuse la Academie după ce fusese descoperite în depositul din biserica ieșană Bărboiul. Până la terminarea revendicațiilor ridicate de familia Suțu — dd. Mihail și Nicolae Suțu —, ele sînt însă închise științei.

⁵ Aici, n. 44; cf. p. 46, n. 96; p. 47, n. 99.

⁶ Aici, p. 58, n. 132.

⁷ *Studii și doc.*, VI, p. 51, n. 139.

de răzășiî marea «slobozie» din Zorlenî, care ajunsese una din cele mai frumoase moși ale Moldovei¹. Îl vedem apărînd mai mulți ani de zile această creațiune a sa contra pretențiilor ce se iviau: între altele ale unei Doamne Costandachi, a cărei familie trăiește și astăzi în Bîrlad².

Zorlenîi trecură prin căsătoria Ruxandei, fiica lui Alexandru Callimachi cu întâia sa soție, în stăpînirea familiei Catargiu, și d. Nicolae Callimachi-Catargiu vîndu moșia către principele

¹ *Ibid.*, pp. 51-2.

² Într'o colecție privată se află următoarele acte privitoare la procesele lui Al. Callimachi pentru Zorlenî:

1. 1815. «Alec Calimah Agă» către Domn, pentru procesul lui cu «Spatr. Ioniț[ă] Paladi», care «îmi mănăncă câteva trupuri de moșie». Paladi spune că actele sînt la tatăl său, Costandin. Se face totuși planul. Paladi cere ca Departamentul Pricinilor Străine să intervie: se face «notă» la consulul rusesc, fără folos. Și acum la judecată el cere zăbavă până la vară pentru arătarea hîrtilor, fiind-că să află trecător din a stînga Prutului». Alecu pretinde a i se face carte de stăpînire.

2. 5 Mart 1815. Ioan Paladi arată că n'are a se judeca cu Alecu Callimachi, moșia fiind a tatălui său, ce i-a dat-o numai supt îngrijire.

3. 10 Iunie 1816. Dimitrii Sturza Vel Logofăt către Spatarul Ioan Jora și Banul Ioan Iamandi, pentru zăbava hotărniciei lui Alecu Callimachi cu Costăndăchioaia.

4. 15 Mart. 'Αλέκος Καλλιμάχης se plînge în grecește Domnului contra Elenei Costandachi pentru locul de lîngă Bîrlad.

5. 26 Octombrie 1818. Smaranda Spătăreasa către Postelnicul [Callimachi], care-i scrisese «că ar fi pus vătav[ul] meu di la odai vînu și rachiū, și că vin[e] sat[ul] dumitale și bè rachiū». Va întreba, de și nu crede să fie adevărat. Iscălește «ca o maică».

6. 5 Ianuar 1819. Jaloba lui 'Αλέκος Καλλιμάχης cu privire la procesul ce are cu Spătăreasa Smaragda Costandachi pentru «locul meu ce am din hotarul tîrgului Bîrladului». După patru cereri ale lui, Domnul îi pune soroc; dar acesta trece de doi ani. Atunci el ia un stog de fin de pe locul contestat. Ea arată actele, «dar tot supt umbri, ca să vadă numai de dumealui Vel Logofăt Lupu Balșu, iar nu de alții». Balș dă hotărîrea în lipsa lui Alecu, care face apel. Scris pe două coloane, în dreapta grecește și în stînga românește.

7. 28 Iulie 1826. Vechilimea în procesul lui Alecu Callimachi cu Vornicul Ioan Greceanu pentru Zorlenî.

8. 7 Mart 1819. Alecu Callimachi Postelnicul se plînge că Spătăreasa Zmaranda Costăndăchioai l-a făcut să vie la Iași și acum își retrace pretenția. Cere a fi judecat; și de față cu Logofătul Dumitrachi Sturza și Vornicul Costandin Catargiu.

Carol ¹. Așezarea cea trainică a familiei rămaseră și după această cucerire de nouă pământuri depărtate, Stănțești.

Alexandru Callimachi stătea une ori la Bîrlad — «Slobozia» fiind chiar în marginea tîrgului, supt dealuri; la Iași el nu mai avea casă de locuit de cînd un foc i-o distrusese, și cea mai mare parte din timpul său o petrecea la moșia botoșăneană. În Botoșani chiar, el izbutise să capete, printr'un schimb cu Mitropolia, căreia îi dăduse la Iași locul caselor arse, la încrucișarea Ulii-Mare cu strada ce duce la Sf. Gheorghe Lozonschi, un întreg șir de dughene; dar oameni din localitate, cu cari Callimachi nu trăia bine, arătară că valoarea dughenilor e cu mult mai mare de cum se credea și făcură astfel să se strice schimbul, după ce Callimachi începuse a le vinde unui străin din Bucovina ². În anul următor, 1829, el luă însă în arendă — ca un mijloc de împăcare, după multe stăruinți și atacuri — moșia Dumești, a Mitropoliei ³. Înnainte de aceasta încă, el ținuse tot de la Mitropolie Cerepcăuți ⁴.

La bătrînețe însă și înnainte de dînsa, afară de gîlceava pentru dugheni, el avu nevoie dese ori să-și apere averea. Cînd, la 1814, o rudă domnească, soția lui Scarlat-Vodă Callimachi, ajunsă stăpînă pe proprietățile Mănăstirii Doamnei și ale schitului Agafton, le vîndu la mezat lui Iordachi Roset-Roznovanu Vistierul, moșia Stănțeștilor fu încălcată, și stăruințele lui Alexandru ca și ale mamei sale rămaseră zădarnice.

Vodă rupse cu mîna lui plîngerea acesteia din urmă ⁵. Asupra Rușilor răsăriră pretențiile vărului Cananò, asupra Cătămăreștilor ale răzășului Meica, ce aduseră sechestrarea moșiei, apoi ale lui Doxachi Hurmuzachi din Bucovina, tatăl Hurmuzacheștilor. Gherghelești din apropiere îi îndemnau împotriva locuitorii. Cu noul stăpîn de la Mănăstirea Doamnei și Livada, puternicul Hatman Constantin Paladi, ginerele lui Scarlat Callimachi, el nu se înțelese mai bine decît cu oamenii călugărilor, cu

¹ V. Xenopol, p. 194.

² Aici, p. 67 și urm.

³ Aici, pp. 73-4, n° 163.

⁴ P. 67, n° 147.

⁵ V. *Doc. Callimachi*, I, p. 684 și urm., n° 250; II, pp. 47-8, n° 101; p. 52, nle 114-5.

toate ca Paladi-l împrumută odată cu bani¹. Și el lasa la moarte o situație baneasca încurcată.

În boierie până la un timp îi merse mai bine. Dacă Scarlat-Voda, ruda fără sentimente de rudenie prea îndepărtate, cu totul alta fire decît a lui Ioan-Vodă patriarchalul, — nu-l ridică la început în nici-o dregătorie mare și în nici-un rang superior macar², dîndu-l numai în chip trecător Agia, apoi, de la 1817, Postelnicia, împrejurările de la 1819, cînd nedibăcia interesată a Agai aduse mari tulburări în Iași stingheriți de carantinele contra ciumii, ajutara lui Alexandru. El fu numit din nou Agă, și-l vedem căutîndu-și, cu sirguință și spre mulțamirea leșenilor, de datoriile sale³. Mihai Suțu, înlocuitorul, în acest an 1819, al lui Scarlat-Vodă, făcu pe acestalalt Callimachi, Vornic. Așa-l apucară tulburările din 1821.

În cursul lor, «guvernul provisoriu» al Mitropolitului și boierilor îi dadu grija, foarte însemnata, a ștafetelor din partea de jos a țerii, și el se așează pentru aceasta la Birlad; în părăsirea prin multe locuri a grijilor cîmpului, Callimachi facu să se împartă sămînță locuitorilor⁴. Neînțelegîndu-se însă cu Vistierul Canta, el ceru să-și poată lăsa misiunea, dar fu îndemnat să rămîie de Mitropolitul Veniamin, care-î laudă «iroiciasca barbație». Nu fu printre puținii cari ramaseră până la sfîrșit, și culeseră apoi roadele acestui rămas. Ca să-și acopere moșia birladeana de ori-ce pretenții în lipsa sa, el se făcu a o fi vîndut înca din 1816 cu 30.000 de lei lui Negel Spatarul, Șerban adecă, fratele lui Veniamin, care Șerban îi era «văr»⁵. În emigrația

¹ Aici, p. 72 și urm.

² Dar gasim o diploma», din Iași, încă de la 8 Iunie 1813, de la Scarlat-Voda Callimachi pentru «dumnealui Aga Alecu Calimah, carele tragîndu-sa din niamul nostru, fiu a răposatului Paharnic Ioan Calimah, nepot din văr primari a preînnațatului Domn Alexandru Calimah Voevod, pre-iubitul nostru părinte, și a nostru var al doile, au aratat și fapte potrivite cu evghenie stramoșilor..., ca unul ce sa trage din niamul nostru și s'au arătat cu răvnă catră patrie și slugă credincioasă a stapanirei», îi dă toate promisiunile evgheniei, cate să zic și să cunosc pe averile sale. — Copie.

³ V. și Hurmuzaki, X, p. 53; p. 58, n° 69. Cf. aici, p. 47 și urm. E Aga din 1812, biv Vel Agă în 1814.

⁴ Aici, p. 60, n° 136.

⁵ Cf. aici, p. 45, nle 93, 95; p. 47, n° 98; p. 57, n° 120; p. 64, n° 139.

de la Cernăuți, el făcea parte din «taraful» vecinului sau de la Mănăstirea Doamnei, Iordachi Roset, și era astfel pentru un liberalism botezat cu influența rusească¹. Încă din April 1822, când își vinde grîul unui Turc², el era întors în țara. De acum înainte, activitatea lui politică se încheie în numirea ca Vel Vornic în activitate la 1827, odată cu ginerele sa Ștefan Cărtărgiu³. Ca «eforos» al Botoșanilor, ca patron al lor pe lînga Domni, de la Mihaï-Vodă Suțu pînă la războiul din 1828 și Regulamentul Organic, el a cheltuit cele mai multe silinți și a întrebuintat cea mai puternică influență pentru a capata drepturi de cîrmuire prin sine Botoșănenilor, cari, neaducîndu-și aminte de nimic, nu se vor gîndi nici la aceasta⁴.

Alecă Callimachi era un om cu învățătură, și i se zicea pentru aceasta, de Greci ce știa să măgulească: *celebr*⁵. Pe fiul său Xenofont îl trimise la un Institut din Viena, unde muri însa, înainte de 1824⁶. Era prieten cu Alecu Beldiman, care-l era vecin la Zorleni, și ni s'a păstrat un bilet de la acesta către «frățică -său Callimachi⁷. Corespundea cu glumețul mazil bucovinean Ilschi, dintr'o familie de cărturari, mergea la «ape minoralicești» în Ardeal⁸ și-și cerca norocul la «vestita lotărie a lui Holștain»⁹. Era bucuros de «anecdote» și făcea la întîmplare satire în versuri și prosă. Avem de la el niște glume pe socoteala protopopului Ilie din Botoșani, un dușman¹⁰, și o satiră împotriva Mitropolitului, care-l facuse să piardă în afacerea cu dugheniile, — satiră din care culegem aceste doua versuri, nedrepte, dar bune :

Acolo unde-au șezutu Theotochi și Evgheni¹¹,
Astazi vînd Jidovii marfa, facîndu-se tot dugheni.

¹ Erbiceanu, *Mitr. Moldovei*, p. 362.

² Aici, p. 65, n° 142.

³ Hurmuzaki, X, p. 405, n° 490.

⁴ V. *Studii și doc.*, V, p. 669 și urm.

⁵ Aici, p. 49, n° 104.

⁶ Aici, p. 67, n° 147.

⁷ *Studii și doc.*, VI, pp. 51-2, n-le 142-3. Alecu Beldiman ținu și pe o Greceanca; Tanoviceanu, în *Arch. soc. și lit.*, IX, p. 172

⁸ Aici, pp. 22-3, n° 160.

⁹ Aici, p. 45, n° 160.

¹⁰ *Studii și doc.*, V, p. 277, n° 177.

¹¹ Nichifor Theotokis și Evghenie Bulgaris, vestiți dascăli; pp. 71-2, n° 159.

Dar ceia ce e mai onorabil pentru dînsul decît ori-ce, e întemeierea la Zorleni, cam pe vremea venirii lui Gheorghe Lazăr în Țara-Românească, a unei școli de treizeci de ucenici fii de țeranî, cari învățară, «în dar și fără nici-o plată, gramatică, aritmetică, «teologie» și geografie, de la un «dascal sistematicesc, adus innadins din Transilvania»: avem dovezi că această școală, care s'a bucurat și de privilegiu domnesc, a ființat în adevăr între anii 1820 și 1823 ¹.

O curiositate în viața lui e dorul ce-l prinse, într'un anume moment din bătrîneță, de a fi supus al Împăratului austriac și conte în nobleța Austriei. El făcu o petiție în acest sens încă din 1827. I se ceru să facă jurămintul de credință și să-și vîndă — conform cerințelor păcei de la Siștov — toate moșiile din Moldova. Dar abia la 1835, el îndeplinia aceasta din urmă condiție, și vînzarea, făcută către ginere-său Alexandru Roset, nu pare să fi fost reală. Callimachi rămase în țară ².

¹ *Studii și doc.*, VI, pp. 53-5, n.^{le} 150-1.

² 1. «Wohllöbliche kais. königl. östr. Agenzie für die Moldau.

Der dem Unterzeichneten gütigst ex officio mitgetheilten Deutung gemäss, hat selber die Ehre über die vorläufig zu erfüllenden Bedingnisse zur Erhaltung des k. k. Staatsbürgerrechtes und Grafenstandes folgendes zu erwidern.

Dass, da dem Bitsteller der 8-^{te} Art. des Sistover Frieden-Tractats bekannt gewesen, er schon lange die diessfälligen Maassregeln zur Veräusserung seiner Güter und Häuser getroffen, auch mit derselben bereits den Anfang gemacht habe, und nur noch einige Zeit bis zur völligen Beendigung dieses Geschäftes und ihrer zur Folge habenden Geldoperation abwarten müsse, worauf er sodann alsogleich die Pässe besorgen und sofort in gedachter Eigenschaft den Eid der Treue dortortig abzulegen die Ehre haben wird, wo es zu geschehen hat. Bottuschan, den ¹/₁₂ (*sic*) April 1830.

A. Callimachi.

[Pe Vo:] An Eine Wohllöbl. kaisl. königl. Agenzie für die Moldau, dermalen in Czernowitz, Alexandre v. Callimachi, Gross-Wornic. Bittet um Beförderung dieser Äusserung pets. (*sic.*) des angesuchten k. k. Staatsbürgerrechtes und Grafen-Standes gütigst gehöriger hohen Orten zu berichten.

2. Iași, 20 Octombree 1835. Certificat al Agenției, dat Marelui-Vornic «Alexander von Callimachi, über dessen im Jahre 1827 zu den Stufen des

Alexandru Callimachi muri în 1837. De mai mult de douăzeci de ani, el adusese în casă pe a doua soție, fără zestre aceasta, dar împodobită cu știință de grecește, cu însușiri de bună gospodărie moldovenească și cu dragoste de bărbatul ei¹. Maria, Mărioara sa și Marghioala, era fiica Postelnicului Ion Cuza, fratele lui Arghir, Vasluiianul², și, după cât se pare, proprietar în părțile Botoșanilor, unde era și moșia strămoșească a neamului Cuzea: Cuzlăul³. Ea îngriji întâi de «cuconașii» bărbatului ei, pentru care o vedem cerînd «un șipă de cerneală» de la spițerul Lockmann în 1813⁴. Căci copiii ei, Teodor și Smaranda, se nascură foarte tîrziu, în 1836 și 1838, — fata chiar cîteva luni după moartea tatălui⁵. Smaranda e doamna Smaranda Beldiman, văduva unui nepot de fiu al poetului. Iar din Teodor Callimachi († 1894), al cărui nume e dat după al lui Teodor Calmășul, s'aun născut dd. Alexandru și Ioan Callimachi, reprezentanții actuali ai familiei.

II.

Pentru dobîndirea mai răpede de știri sigure din străinătate, care pe urmă călătoriau în geanta Călărașilor de Țarigrad către

Allerhöchsten Thrones niedergelegtes unterthänigstes Gesuch um Verleihung der oesterreichischen Staatsbürgerschaft, in Folge allerhöchster Entschliessung Seiner Majestät des Kaisers, vom 29-ten November 1827, laut dienstämlicher Mittheilung vom 13-ten März 1830, sub N-ro 69, eröffnet worden ist; dass, wann gedachter Herr Gross-Wornik den Eid der Treue abgelegt und sich über die Veräusserung seiner im Staatsgebiete der ottomanischen Pforte befindlichen Güter gehörig angewiesen haben würde, seinem Bittgesuche wegen Aufnahme in die oesterreichische Staatsbürgerschaft würde Folge gegeben werden können». Dar, la 30 Maiu 1835, Callimachi vinde pentru 45.000 de galbeni toate moșiile sale lui Alecu Roset Hatmanul. I se certifică și «dessen stets tadelloses und ehrenhaftes Benehmen..., damit er sonach die weiteren vorschrittmässigen Einschreitungen zur Erlangung der angesuchten oesterreichischen Staatsbürgerschaft einleiten könne».

¹ Ea era încă din 1812 nevasta lui Alexandru Căminarul; aici, p. 46, n° 97.

² *Studii și doc.*, VI, p. 169, n° 112.

³ V. *ibid.*, V, p. 542.

⁴ Aici, p. 48, n° 102.

⁵ Xenopol, pp. 134-5.

capitala turcească, pentru cumpărarea de «delicatese» europene și de cărți franțuzești, pentru negocierea afacerilor de graniță, cu care erau mai darnici vecinii vechilor Moldoveni decât aceștia, Domnii noștri din epoca fanariotă aveau informatori și agenți în străinătate. Îi alegeau dintre acei oameni cari erau acasă la dînșii, avînd rude, legături și interese, de o potrivă, la Constantinopol, București, Iași și Căminuța sau Lemberg: Levantini cari acoperiau cu un nume italianesc, cu obișnuința graiului grec și frances, cu forme sociale *frînce*, apusene, o proveniență la care colaborase, mai aproape sau mai departe, toată pestrițătura de neamuri a Răsăritului subjugat de Turci. Ei n'aveau, ca secretarii ce stăteau la Curte, ca bucătarii și dascălii europeni, o leafă statornicită, ci trebuiau să se mulțamească — mîrîind destul de adesea — cu *alte* știri, din Orient, cu daruri de cai, lemnuri, blănuri, mirezme. Cine purta corespondența cu dînșii, era «secretariul Afacerilor-Străine» al Voevodului — un Frances sau și cîte un Italian, iar, în al doilea rînd, într'o formă mai prudentă și mai oficială, Grecul care îmbrăca pentru moment caftanul de Mare-Postelnic al principatului.

Întîmplarea a făcut să se păstreze într'o bibliotecă polonă, a Museului Czartoryski din Cracovia, întreaga corespondență a unui astfel de agent, care a funcționat — după cît se știe pînă acum, supt trei Domni: Ioan Callimachi, Grigore Callimachi și Grigore Alexandru Ghica, supt patru Domni, de la 1758 pînă la moartea lui, în 1764-5. Din punctul de vedere al amănunțelor traiului zilnic la o Curte domnească, ca și din acela al ideilor politice ce scînteiau mai viu sau mai slab în capetele rase pe care le acoperia ișlicul, aceste scrisori au un mare interes. Din ele se poate alcătui un tablou cultural, pe care-l schițăm aicea.

Agentul clandestin se chema Francesco Crescento Giuliani și era încă din 1740 «premier interprète et conseiller de S. M. à Varsovie», unde-i scriau Domni ca un Constantin Mavrocordat, boieri moldoveni: Antioh Caragea, Teodor și Constantin Paladi, cerînd de la dînsul noutăți, păreri, și trimetîndu-i daruri și «despăgubiri». La 26 Maiu 1743, tîlmaciul polon se afla, cu un ambasador al Republicii, la Pera¹, și anume cu Paul Benoît: la

¹ Ms. Czartoryski 619, p. 215. Alte scrisori în *Studii și doc.*, V, p. 663, nota 1; pp. 664-5, 666; VI, notele finale.

trecerea lor prin Moldova, Constantin-Vodă îi primise cu o cinste deosebită, căutînd cu îngrijire și o roabă Țigancă fugare, a lui Giuliani. Încă în 1744 vedem Poloni trimetîndu-i la Constantinopol scrisori pentru Mavrocordat¹. Ca și acum cu Benoît, Giuliani merse în 1755-6 cu un noû Trimes la Constantinopol, contele Mniszek². La 5 Februar din acest an, înainte de plecarea soliei polone, un alt Levantin, în serviciul Domnului Moldovei, Leonardi, «de Leonardi», a cărui familie se așează pe urmă în Moldova ori la Movilău³, îi scria, din Camenița, trimetîndu-i știri despre Turci și un fes: «je vous envoie un faisse et, si vous conté de rester à Dresde encaure longtemps, j'aurai l'honneur de vous envoyer d'autres»⁴. Familia lui era încă la Constantinopol, și el era cumnat cu un cunoscut Grec de aici, Pangali⁵.

În 1758 el e dragomanul unui al treilea ambasador polon, contele Ioan Potocki. Acesta merge la Constantinopol și pentru a duce o sumă de plîngerî împotriva Moldovenilor: că au îndoit darea asupra negustorilor armeni din Polonia cari cresc hergheli de cai în Moldova, că pun la bir iarăși, călcînd privilegiile, pe slugile și rîndașii acestor bogați oaspeți, cari hrăniau cu marfa lor vie atîtea remonte, că Ioan-Vodă Callimachi nu vrea să plătească de multă vreme o datorie a sa, că s'au încălcat pămînturile Castelanei de Cracovia la Kutu, că se atinge dreptul ce ar fi avînd Capitulu episcopal de Camenița de a mo-

¹ V. și *Studii și doc.*, V, p. 653, nota. La 27 Novembre st. v. 1754, Matei-Vodă Ghica îi scrie cu mulțămiri pentru că-l apără (la Constantinopol) de «le maligne e false ciarle di certi calunniatori», și vorbindu-i de «mio agente s. Leonardi»; ms. Czartoryski 620, p. 314. Nicolae Suțu adaugă și el un răvaș al lui, cu data de 28; *ibid.*, p. 629; cf. și pp. 633-4. Altă scrisoare a lui Suțu, fără importanță, e din 15 Decembre următor; *ibid.*, p. 641. La 28 ale lunii, din Varșovia, Leonardi scrie lui Giuliani, între altele și despre moartea lui Désalleurs; *ibid.*, p. 649.

² V. Iorga, *Călători, ambasadori și misionari în țările noastre și asupra țărilor noastre*; din Buletinul Societății Geografice, sem. II, 1898, p. 30 și urm.

³ V. amintirile boierului Teodor Vîrnăv, tipărite la Rîmnicu-Sărat, de A. Gorovei, în 1893; *passim*.

⁴ Ms. Czartoryski 621, p. 85. Cf. *Doc. Callimachi*, I, p. 455 și nota 1.

⁵ Un Pangali e mai târziu dragoman prusian la Constantinopol; *Acte și fragmente*, II, p. 293, nota 2.

nopolisa vadul Nistrului, prin îngăduirea podului trecător al boierului Pășcanu, că niște dregători de graniță, Giurgiuvanu și Gafenco — acesta rudă cu Callimachi —, au trecut granița, au furat de acolo cai și vite, că au pus la bir fugari din Polonia, au jefuit Armeni și Evrei de bani buni și mărfuri prețuite, că tot aceștia au făcut pe asemenea negustori să cumpere vite cu de-a sila și că starostele de Cernăuți nu vrea să audă de aceste plîngerî. Pe lîngă aceste reclamații, Potocki ducea Vizirului cererea de a se ierta Calga tatar Hagî-Ghiraî, care, cîtîndu-se cu vărul său Hanul pentru niște bani, năvălise ca oaspete costisitor în Polonia, de unde nu știa în ce chip mai omenesc și mai cinstit să-l scoată.

Din cauza ciumei mai ales, Potocki zăbovi luni întregi de zile un drum pe care Ioan-Vodă-l aștepta cu o plăcere prefăcută și cu o frică, foarte reală, de cheltuieli mari. Abia tîrziu în iarnă, ambasadorul, cu dragomani și oameni alaiului său, vedeau Bosforul și începeau dezbaterile pentru firmele ce veniseră să ceară. Din Polonia veniau neconținut jalbe, dorințe nouă. Negustorii voiau un privilegiu pentru bilciul de la Mohilău, asigurarea că în orice pricină cu Moldovenii ei nu vor fi judecați decît de tribunalele mixte din acest tîrg, și din Hotin, că nu li se vor cere vămî abusive la Galați, Isaccea, Ismail și Chilia, unde veniau mai ales pentru vin și morun, că nu se va reclama haraciul de la cei ce stau măcar două zile pe loc, că nu vor mai fi copleșiți, pe lîngă vama turcească umflată, cu o vamă a Moldovenilor sau Muntenilor și una a Tatarilor; Iesuiții din Iași amintiau nevoia lor de a fi ocrotiți mai bine. Potocki nu plecă fără firme, dar el n'avu la întoarcere cîntea pe care ar fi dorit-o: căci voia să-l ducă, după cererea ascunsă a Domnului Moldovei, care plătise 10.000 de scuzi pentru aceasta, prin pustiu Bugeacului, iar la Babadag el avu să sufere rușinea unei ciocniri cu Turcii din localitate¹.

În toamna anului 1760, trecînd tot prin Iași, cu toate indicațiile firmelor de drum, solia era înapoi acasă. Giuliani-și găsi slujbă la Curte. Ajunse «curtesan», și de aici începe activitatea sa de negustor de știri pentru Domnul Moldovei.

Scrisorile către dînsul pornesc de la Pierre de La Roche, indi-

¹ V. și vol. I, pp. 15-6.

vid de proveniență necunoscută, venit în țară încă de la 1756¹ și ales de Ioan-Vodă Callimachi, în locul lui Stahl, care îngrijise de scrisorile pentru străinătate supt Domnul precedent² și supt alții, încă de la 1744³. Meritul lui e că poate scrie în limba sa; încolo, îi lipsesc orî-ce cunoștinți serioase asupra afacerilor europene de care se chiamă că se ocupă, orî-ce idei personale. E și o foarte nerecunoscătoare slugă, cum sînt și alții printre acești Apusenî cari caută în apele murdare ale Grecilor măr-găritarul unui noroc ca în poveștile orientale. El destăinuiește lui Giuliani ascunsurile cugetării stăpînului său și vorbește rău la orî-ce prilej de «Grecii» pe lîngă cari se hrănia, imputîndu-li lipsa de credință în făgăduieli și nestatornicia. Dacă un Vistier se schimbă — Ioan Paladi, care iea, la 5 Septembrie st. n. 1762, locul lui Ioan Cantacuzino —, motivul e dorința domnească de «a da de cîștigat altui cirac»⁴. Dacă o comisie pentru certe de hotare, cerută de Castelana de Cracovia, tot neîmpăcată, întărzie, omul de ispravă care e La Roche se gîndește, cu o indignare pe care Giuliani e anume făcut ca s'o înțeleagă, că «această afurisită de nație nu mîntuie nici odată nimic»⁵. Dacă Domnul cere să i se trimeată din Polonia niște dulăi pentru Sultan și-i găsește apoi mai iefteni în Ardeal, de unde-i și aduce, La Roche strigă plin de mînie: «Dacă ai cunoaște neamul grecesc, ar trebui să mărturisești nestatornicia lui și caracterul de toane care o înseamnă totdeauna»⁶. Dacă nu se găsește destul de răpede în Moldova felul de lemne de care Giuliani are nevoie pentru casa ce-și face la Constantinopol — el vrea scînduri de lemn de caștan! —, La Roche lămurește lucrul prin faptul că Grecii sînt «oamenî cari se schimbă ca vremea» și, într'un cuvînt, «rasa cea mai schimbăcioasă din lume»⁷.

¹ Aici, no 187.

² V. aici, p. 286, no 10.

³ V. *Studii și doc.*, I-II, p. 103, no 42; p. 108, no 55; *Ist. lit. rom.*, I, p. 453, nota 3; II, p. 18, nota 5. Cf., pentru La Roche, notița din Iorga, *Documente și cercețări asupra istoriei financiare și economice a principatelor romîne*, p. 41.

⁴ P. 229, no 149.

⁵ No. 168.

⁶ No. 181.

⁷ No. 187.

Giuliani, din partea lui, se înțelege de minune cu criticul din odaia de serviciu al Fanarioților. Prin scrisori către Postelnic și către Pangali — care era totuși Grec ca toți Grecii —, Levantinul, înțehit neconținut de Frînc, se atinge până și de Domn. Acesta, Grigore Callimachi, află de aceasta, cetește și dă poruncă de a nu se mai expedia de la Galați scîndurile, pentru că prietenul Giuliani «se făcuse nevrednic de dînsele»¹. Dar afacerea se împacă îndată, și scrisorile se încrucișează iarăși între ele, transmițînd între Răsărit și Apus politica zilnică: tratate, legături de familie princiare, bătălii și încunjurări de cetăți. Dar de aici înaintea, La Roche nu mai îngrămădește plîngerile împotriva acestor «țeri ticăloase» unde nu se poate deprinde un om ca dînsul, dar de care totuși nu vrea să se despartă în ruptul capului².

Căzînd bolnav în vara anului 1763, La Roche întrerupe însă corespondența, plecînd la băile de la Halle. De aici se duse prin Dresda la Varșovia, unde rămase să dea știri despre frămîntările de moarte ce zguduiau Polonia după moartea regelui August, — pe cînd, din altă parte, cei doi frați mai mici ai lui Linchou cel spînzurat de Turci în 1760³ apăreau la Hussiatin pentru a supraveghia pe socoteala Domnului muntean Constantin Racoviță aceleași împrejurări, de cel mai mare interes pentru Turci. La Roche nu se mai întoarce la Iași, pentru a lua iarăși conducerea «departamentului» său, și Grigore Ghica, urmașul lui Grigore Callimachi, îl păstră în situația sa de ambasador fără titlu, fără rang și fără drept, tolerat pentru îndatoririle de vecinătate ce putea aduce Domnul lui, la Varșovia⁴. El căpătă în curînd — căci formarea și luptele confederațiilor, statornicirea prin voia Ecaterinei a II-a a bietului rege de lichidație Stanislav Poniatowski făcea Polonia din ce în ce mai interesantă prin ticăloșia și nenorocirea ei — un coleg «muntean» în învățatul boier Saul⁵, ba chiar, într'un anume moment, în dr. Siro-

¹ No. 191.

² No. 226.

³ V. vol. I, p. cix. — Raportul din acest volum, p. 248, n° 63, e poate rău datat.

⁴ Noua acreditare, din 10 April 1767, în n° 332.

⁵ Pentru care v. tabla de la *Ist. lit. rom.*

pulo, care a fost învinuit mai târziu că a făcut Hanului Crîm-Ghirai drum către raiul lui Mohammed. El plecă din capitala regatului, odată cu Saul, în ajunul războiului dintre Ruși și Turci, pe care-l anunța oarecum¹. El trecu pe urmă în Ungaria². Pășaniile lui ulterioare nu ne privesc aici³.

În Moldova mai știa franțuzește Leonardi, care fu, în 1759, mehmendarul Misiunii polone, cu care prilej lăsă scrisori de toată frumuseța, ca limbă și ca ortografie. Când Castelana de Cracovia înfățișă în 1762 plîngerî nouă pentru călcare de hotare, Leonardi fu pus în fruntea comisiunii moldovenești pentru revisia graniții și el dădu mult de lucru tuturor, descoperind, în locul unei întinderi din partea dregătorilor domnești, o hrăpire a Polonilor⁴. Dar acest Levantin, pe jumătate cucerit de boierimea noastră, în care i se pierdură urmașii, nu părea potrivit pentru locul de secretariu.

Un oarecare Imbault de Manthay — toți acești vînturători de lume aveau undeva, în închipuirea lor sau în Spania, un castel al strămoșilor —, Medelnicer, staroste de Cernăuți, nu ieși pe tapet decît în a doua Domnie a lui Grigore Callimachi, — și nici el nu se împărtăși de cinstea dregătoriei de Vel Secretar.

«Departamentul Afacerilor Străine» al principatului Moldovei fu încredințat lui Millo, sau, cu numele franțuzesc al părintelui său, de Mille — altfel Ienacachi din botez, «Frînc» cu nevastă Grecoaică din Iași⁵. El mai trimesese scrisori lui Giuliani și înainte de venirea în Domnie a lui Ioan-Vodă Callimachi. Supt acesta, ajunse staroste de Cernăuți: supărînd prin purtarea sa pe acea supărăcioasă și trufașă persoană care era Castelana de Cracovia, el fu scos însă din dregătorie în vara anului 1762⁶. Peste cîteva luni, în Mart 1763, el e trimes la Marele-General al Poloniei, ca delegat moldovenesc în cearta dintre Poloni și Tataři⁷: el pleacă în ziua de 23, ducînd cu dînsul daruri⁸. La

¹ V. și corespondența danesă din acest volum.

² Ienachi Cogălniceanu, p. 257.

³ V. *Doc. și cercetări*, l. c.

⁴ No. 179.

⁵ Ienachi Cogălniceanu, p. 246.

⁶ No. 138.

⁷ V. și vol. I, p. cxxxii și urm.

⁸ No. 193.

23 Mai, el era la Bialystok, de unde scria lui Giuliani scrisori grecești cu litere latine, și se știa că Hanul s'a învoit, în sfârșit, la propunerile Polonilor. La 3 August, el se duce la Came-nița, împreună cu consulul frances din Crimeia, Fornetty, ca să încheie lucrurile. La 6 Septembre, el dădea vestea că totul s'a isprăvit și că Domnul, ca răsplată, l-a făcut Spătar ¹. Peste câte-va zile, el începe o corespondență, purtată în italienește, care n'are nici întinderea, nici varietatea scrisorilor lui La Roche.

Une ori La Roche scria și bilete în numele Domnului. Dar scrisorile personale ale secretariului erau întovărășite obișnuit de ale Postelnicilor. Cel d'întăi, Nicolachi Suțu, «Postelnicul nostru», om foarte puternic și foarte șiret, vorbește puțin și măsurat. Plecarea lui la Constantinopol, în iarna anului 1762, întrerupe aceste scrisori pentru totdeauna ², și apare un nou Postelnic, Petrachi Ierachi, fiul unei «Domnițe Duculese», și, mai ales, cumnatul lui Suțu, atotputernicul epitrop al Domniei.

Ierachi e expansiv și vorbește fără sfială despre toate lucrurile, pricepîndu-se une ori, nepricepîndu-se de cele mai multe ori, dar totdeauna interesant. Nu e lucru pe care Greculețul să nu se creadă chemat să-l judece, și între măririle lumii el își învîrte numai bine giubeaua pretențioasă. Așa, după mintea lui, Eca-terina a II-a iea calea către o nouă catastrofă, ca a soțului ei, detronat și ucis ³. Cînd e vorba de un succes frances — Ienachi e contra Rușilor și mai ales a Prusianului: Frederic-cel-Mare —, el strigă: «Bravo! mai bine tîrziu decît niciodată» ⁴. De Polonia întreabă cu compătimire: «Vai! se va trezi ea oare odată din primejdioasa-i ațipeală ⁵?» Regele Frederic e «dușmanul odihnei» ⁶, «campion de ieri - de alaltăieri». În Franța el înfierează «intriga și capriciile» ⁷. Trimesul polon Stankiewicz e

¹ No. 231.

² Cu mucarelel n'a venit în 1762, Iunie, Suțu, ci Alexandru Ipsilant. V. no 127. Boscovich se înșeală decî vorbind de *Marele*-Postelnic ca aducător al firmanului.

³ Scrisoarea din 6 Septembre 1762.

⁴ Scrisoarea din Septembre 1762.

⁵ No. 167.

⁶ No. 169.

⁷ No. 182.

«acest locotenent-colonel proaspăt fabricat»¹. Și el însă ca și Suțu se feresc de a da orice fel de știri din Constantinopol, supt cuvînt că ei înșiși nu pot să le aibă în această a doua «Veneție» otomană.

Și ce se mai spune în aceste scrisori? Lucruri multe și mici, intime și pline de interes. Giuliani vrea să se parfumeze cu lemn de aloes, pe care Nicolachi i-l caută bun de tot și i-l trimete fără plată, — cum era și așteptat cu toate protestările Levantinului polon. Iată apoi că trece ambasadorul engles la Constantinopol, Porter, cu baronul olandes de Hoche pied și cu tînărul Hübsch, un Saxon, și cu învățatul părinte Boscovich astronomul. Grecii și Francesul sînt în treabă; scriu puțin, grăbit, *important*. Alexandru Ipsilanti, menit să ajungă la Iași, unde rămîne, «zeul care face vremea bună», aduce caftanul de mucarer pentru tînărul Grigore-Vodă, și lumea toată e prinsă de o bucurie care se revarsă și în aceste scrisori. Apoi Vodă are nevoie de un bucătar frînc, căruia îi va da casă, unelte, tain și vre-o opt sute saū o mie de lei pe an ca să-i facă feluri suptîri și prăjituri și dulcețuri, căci stăpînitorul ține să aibă masă bună, europeană. Un transport de blană de cacom, de șal de angora, de ghermesut pleacă spre Giuliani, care așteaptă totdeauna încă mai mult. Castelana de Cracovia ridică din nou plîngerile ei: «s'a mai văzut Polon să judece», scrie Domnul. Altă dată el mulțamește pentru că un magnat a fost adus să-i zică *Monseigneur*. Acum Giuliani cere cai, cari sînt înhămați la un rădvan si mînați așa de iute pe drumurile nepietruite, încît ajung de batjocură și trebuie înlocuiți cu alții, ce ajung mai tîrziu și mai bine. La rîndul lui, Domnul poștește hărți; cîte trei de fiecare continent, mari, pe pînză, și ieftene. Tatăl Domnului dorește să cetească în liniștea sa de la Constantinopol voluminosul *Diarium Europaeum*: i se oferă «Enciclopedia» francesă, care se află mai ușor. Dezbaterile încep pentru dulăii Sultanului, cu multă supărare din partea lui La Roche și Giuliani. Vine ceasul lemnului pentru casa din Pera, cu și mai mult năcaz. Apoi negocierile cu Tatarii, trecerea lui Resmî-Ahmed, *murahazul* Sultanului către puternicul «Bran-dibur», făcătorul de minuni războinice din Berlin...

¹ No. 194.

Și așa se strecurău aceste zile domnești, între nimicurile plăcute și neplăcute — pe cînd grijile apăsău asupra epitropului Domniei ; un Stavarachi, un Nicolachi, — până ce la capăt se ivia mazilia, ștreangul și securea gealatului ce-și aștepta ceasul....

I.
DOCUMENTE
INTERNE ȘI REGESTE PRIVITOARE
LA FAMILIA CALLIMACHI
DUPĂ ORIGINALE, ÎN ARCHIVA FAMILIEI

1.

Pomelnic mai nou al familiei.

Vii :

Morți :

Ruxanda
Mariia
Toader
Alexandru
Zmărandă
Alexandru
Niculaș.

Alexandru. Mariia
Iliana. Xenofont
Nastasiia. Ioan Vd.
Gavril Mitropolit
Dumitraș. Mariia
Melaniia monahiia
Ancuța. Safta
Ioan. Ruxanda
Costantin. Costin
Macarie Ier[o]monah
Zoița. Smaragda
Alexandru. Catrina
Ilenca. Calestina
Mon. Elisaveta mo[na]h[ia]
Ioan. Safta.

2.

† Adece eă Ciurla, femeaia lui Ghiorghe Școpul, și cu ficiorul
meu, cu Irimia, și cu Ștefan, și cu nepotu-mieu, cu Andonie, și
cu toată ruda mia, scriem și marturisim cu cestu adevarat zapis
al nostru precum am avut o cas[ă], driaptă moșie a nostra, fă-
cută din pajiște de noi. Deci noi, nesiliț de nime și neavandu de
nime nici o silă, nici o nevoe, și niaflandu-se nime din ruda noastră
să o ție saū se o cumpere, ne'm sculat și o'm vandut dumnisale lui
Toder Calmășul porușnicului driaptu doîdzeci de lei batut, să-
fie dumnisale driaptă moșie și ocina, și cuconilor dumnisale în

viaci. Înse o'm vandut cu tot, cu ce au fostu, cu pomiț, cu tot, și cu zvoriste, până 'n casa Ciusniaștilor, și la dial pân pădure. Deci de'cmu nime dintru nepoț saū dintru nepote saū dintru feciori sa n'aibî trebă a se scula peste zapisul carele am făcut noi carei mai sus scriem, se-î întorcă banii. Iar carei să vās scula peste zapisul nostru, să facă vr'o gălciavă saū se ias[ă] la vr'un giudeț cu dumnialui, cu Toder, saū cu cuconiū dumisale, să fie afurisit și trecliat și naftima și blăstămat de trei sute și optsprecei oteț, și, la care giudeț va miarge, să fie de rușine, și se-l bată la cur cu o sută de toege; și nice într'o samă să nu-î ție. Și la estu adevărat zapis s'au prilejit vāt[ă]manul Hrubă și Simion Măndrilă și Ecob Tărăță și Chirila Erhan și Platon Platrașco și Petria Nuțuluī și Ursachie snă Nuțuluī și Vas[i]lie Toderianciu și Luca Toderianciu și Miron Dod și Ghiorghie snă Dod și Toder Lehaci diiac și Ion Șandro și alți setiani, cu bătrâni, cu tineri, carei nu-î putiam scrie pre toț. De iasta scriem. Și pentru credința ne-m pus și peciate satuluī ca-s se credză.

Vlet 7200 [1692], Fev. 2 dni.

[Pecetea Cîmpulunguluī.]

Ion Hrub[ă] Vāt[ă]man, martur. Vas[i]lei Horgheș.

† Și eū Ghiorghit[ă] snă Petria Hurghiș am scris zapisul dumisal[e] lui Toder Calmăș porășniculuī, să-s știe.

Cu dzisa Ciurlei și co voe și a feciori iai.

† Az Iftimii Bobica, martur, iscal. ff. Ștefan Albută.

† Ursul Fote bărbiiar ot Sucîav[a], martur.

Az Toader zet Erhan, de aici, martur, iscal. † Petro Șandru. † Pantelei Șandru. † Simion Mădril. † Chirilă Erhan. † Istrati Mandrul. Ionașco a Ursuluī. † Az Gheorghit[ă], martur, iscal.

3.

Iași, 12 Ianuar 7212 (1704). «Toader, ficiorul lui Strătulat Dobrenchia de Balaceni, de Țănutul Sucevei», arată că a vîndut moșia sa de la tată, în Cătămaresti, a șasea parte, «lui Cosțașco Pascu Vornicu», pentru 75 de lei. Mărturia lui: «Toderașco sna Nacu Stolnicu și a lui (sic) Lupașco Gherghel Jit. și a lui Ghiorghit[ă] Moțoc și a lui Ion Berea, și mult feciori de boeri ce s'au tamplat. Eū Toader Cocris Capt. am scris zapisul.»—V. vol. I, p. 433, nota 1, no I.

4.

† Adec[a] eū Stroici Spatarul făcut-am zăpisul meu dumisale lui Toader Calmășul, precum mi-aū făcutu dumnului bine cu o sută de lei bani noi, și et i-amu pus dumisale zălog o moșii anume Stăncestiū, lângă Botășeniū, la Ținutul Hărlăuluī, și i-anu dat și doo urici și nest[e] zăpisă acei moșie, și cu venitu cari-s'or afla de aciă moșii, și cu hălăștee, și cu tot venitul acei moșii; când oiū da bani dumisale, într'a dumisale mine (?), cu zăpis cu uric cu tot, cât am zălogit. Și pentru credință am și iscălitu.

Az Stroici Spat. iscal.

U Itrenești (?). lt 7224 [1716], Fev. 4.

Din cel[e] 2 urici ce sint scris[e] mai sus, unul estea cu pecet[e], unul este fără[ă] pecete.

5.

«U Cătămărești, 10 August 7228 (1720). «Costantin Zbier[a] biv Vel Șet., Talpă Com., Sandul Albot[ă] biv Clucer», către Domn. «Adam Pancul» aduce cartea domnească pentru a i se alege partea din Cătămărești, ce o avea de la tată, Coștașco. Negoită Ciudin, răzăș, scoate un act de la «moșu-său Pavăl Albot[ă], ce aū fostu Jicnicer-Mare», din care se vede că satul *umbla șese bairini*. Menționată și «cumpăratur[a] den hotariul Stăncestilor, de la Gavril Brăesculuī». Marturi: «Iorga Burghelē biv Vel Armaș, Toader Calmășul biv Vornic iscal..., Ciudin Com., Pătrașcu biv Căpitan, Ghiorghii Izman[ă], Ion Izman[ă]», și alții nelegibili. — Cf. *Studii și documente*, V, pp. 230-1, n.p. 77.

6.

Botoșani, 10 August 7228 (1720). Raport către Domn, pentru hotărnicia lui Adam sãn Pancul la «un rând de pământuri din hotarul Stăncestilor..., cumpăratură de tatăl său Coștandin Pancul Vor[ni]c, de la Toader Fliondor ce aū fost Armaș». «Am chemat și pre răzășii de Stăncesti, anumi Stroici Spat[a]r, sãn Dumitrașco] Pahr., și pe Toader Calmăș, de am socotit și am căutat acel hotar pe un ispisoc ce mi-aū arătat Toader Calmăș de la Simion Movila-Vod[ă], în care scrie hotarul Stăncestilor..., și pe zăpisul lui Fliondor...» Semnează: «Iorga Burghelē biv Vel Armaș, Ște-

fan Talpă, Sandul Albotă Cliuc[er], Costandin biv Vel Șetr., Pa-trașco biv Vel Capt., Ioan Izmană, Stroiți Spatar, Toader Calmăș Vel Căpt. (*sic!*), Negoită Ciudin Comis, Vasăli Brăescu .— Copie de Ștefan și Dumitrachi Pancul.

7.

Iași, 25 Iulie 7231 [?=1723]. «Luî Ghiorghii Ursuleț Post. și vornicelului și vătămanului de la sălești, de la Com[ă]nești, ci'stia la Ținutul Dorohoiului : voia de a chema oameni «den țara le-șască și din țara unguriască și dintru alte părți de loc: orî căți de mulți ș'ar veni să să aședzi în acê săliști..., nimăruî nimică no vor da și nici cu altă țară amestecaț nu vor hi, pără la moarte; iar, după ci să va plini cislă cărții, atuncia vor vini la Domnii Mia și să vor tocni cu rupta la Vistiria foarte pre ușor».— Semnătura Domnului și pecete cu chinovar.

8.

Io Grigorie Ghica Voevoda, bj. mls. gospodin zemli moldavscoi, facem știre cu ciastă carte a Domnii Meli precum s'au părat de faț înaintea a Domnii Meli și a tot Sfatul nostru boeriu nostru Stroiți Spăt. cu boeriu nostru Toader Calmășul, Vornicul de Cămpullungu, pentru un sat anume Stănțești, ce este la ocolul Botișenilor, jeluind Calmășul Vor. pe cum au cădzut cu rugă-minte Stroiți Spăt. de i-au făcut bine cu o sutî de lei, și i-au pus zalog pentru acia 100 lei satul Stănțești pân într'un an, că-i dă Stroiți toț banii și să-ș iă moșie. Și, când au fost la anul, Stroiți n'au dat banii și, luînd Calmășul Vor. banî pe miere, au platit acia sutî de lei de unde o luas[e] și, neavând miere să dă, și, întărziînd cu plata, s'au suit de au dat, capitele și cu do-bînda: doi sute de lei; și de atunci sânt 13 ani și Stroiți Spăt. n'au mai plătit banii. Iar Stroiți Spăt. au dat sam[ă] cum că, luînd de la Calmășul Vor. acia sută de lei, i-au pus acia moșie Stănțești zalog: când i-ar da banii, atunci să-ș iă moșia; și, pentru dobînda acelor banî să fie venitul moșii, iar altă camătă să nu mai criească. Deci, stănd ei faț[ă] și luîndu-le sama cu amănuntul Domnie Mè, împreun[ă] cu tot Sfatul nostru, am socotit și am giudecat, din vreme că s'au aflat cum că li-au fost tocmiăla, când i-a da banii, să-ș iă moșie, și pentru dobînda banilor să fie venitul moșii, — și acmu să dă Stroiți Spăt. tot acia sutî de lei

cât au luat, iar pentru camătă să n'arbă nici o nevoe, și să-ș ia moșia aceia Stănțești de la Calmășul Vor., și să o ție cu pace. Însă, neavând Stroiți Spăt. bani, ca să dă acum, am socotit și i-am pus dzi de astăzi, Iun. 10 dzile, pân în dzua Sfinților Apostoli, Iuni 29, să-î dă bani Calmășului Vor. toț deplin. Iar, nedându-î bani la dzi, să fie moșia prăpădi[tă] de istov. Și să aibă a o țină Calmășul Vor. în veci. Și aciașă păr[ă] să nu-s mai părăscă peste carte Domnii Meli.

Iaș, let 7237 [1729], Iun. 10.

D. b^v V^l Vor., netânplându-s[e] V^l Logftu. — Pecete mare cu chinovar.

9.

† O sută de lei bani noi mi-au dat dumnealoi Stroiți Spătar pentru o moșie anome Stănțești, care au fost zălog la men[e], și pe poronca Mării Sale lui Vod[ă] me-au dat bani, și eu să-î dau moșie dumisal[e]; însă, pintru zăpis, nefiindu acmo la mini, să aibu eu a-l da dac[ă] oî merge acas[ă]. Și pentru credință am iscălit. Toader Calmușul Vor.

În o săptămână să fie zăpisile.

L^t 7237 [1729], Iuli 4.

10.

20 Mart 7245 (1737). «Costandin Ciudin, ficiorul lui Vasăle Ciudin Post.», vinde locurile sale la Cătămărești și Stănțești, vie și loc de prisacă, «cî-au fost a moșu-meu lui Gheorghii Ciudin, cî-au fost Stolnic-Mare, care părți de moșie s'au fost lăsat moașii meli Mariei Stolnicesăi, să-î fie de comând, și dumnei s'au fost învoit cu unchiul mieu, Negoit[ă] Ciudin Comisul, și i-amă vândut părțile de moșii și de cumpărătură». Apoi tatăl lui iea de la Negoit[ă] părțile acestuia. La rîndul lui, Costandin le dă vărului său «Gavril Gherghel, cî-au fost Căpitan-Mare..., fiindu-m[i] dum[nea]lui și neam de pe tată-meu . — Copie.

11.

19 Maiu 7245 (1737). «Adam Luca» și Ion Izman[ă] biv Căpt.» către Domn, că au fost la Stănțești «dumisali Dumitrașco Calmăș[u], Vornicul de Botășeni», pentru a-l alege, «jeluind Mării Tali

ea are împresuratur[a] cu o bucat[ă] de loc de spre târgoveți de Botășen[i] . Se chiamă vecini, târgoveții, oamenii din Costești, «care și cale le iast[e] acestor omi[n]i ce merge la târgu la Bot[o]șen[i] tot pe lângă sat, pe lângă Stăncesti, așeș pe drumul ce scrii în uricul cel vechi[u] a dumisali Vornicului Calmășul[u]i» .

Au scos Vornicul Calmășul uricul satului cel vechi[u], de la Simion Movilă Voevoda... Arată [târgoveții] altu drum, părăsit, mai pe din sus, de drumul cel mare, ce esă iar din pădure și merge în sus pe supt margini, și de la un loc să coboară pe niști pornitur[i] drept în vale satului, și mergi alături cu vale satu[lui]; care, cu acel drum ce arată târgoveții, cuprinde muchie dialului văi satului Stăncestilor și un rând de pământuri în curmeziș, ce mărgu cu capitili spre drumul cel mare ce îmbla acum, care scrii în uric, ce iese din pădure și merge la pod; precum mărturisăcu omi[n]i bătrâni din sat din Costești, cari în minte de la Anton-Vodă: anum[e] Ursul cî-au fost Vătaman, foarte bătrân, și Anghelachii și Istratii, cu sufletul lor, că ei așe știu și tot așe au apucat tot acestu drum ce unblă acm[u] drumul cel mari ce sa coboră tot la acel pod. Tîrgoveții nu află un om bătrîn să jure pentru hotarul lor. Întreabă și pe Domn ce e de făcut. — Cf. *Studii și doc.*, V, p. 214, no. 17.

12.

2 Ianuar 7246 (1738). Domnul către «Adam Luca biv Vel Sulgeri[u] și, Ion Izman[ă] Vel Căpitan . A văzut raportul și întrebarea «pintru hotărătura Străncestilor (*sic*), moșia Calmășului . «De vreami ce nu vor să giure târgovețai, să cunoaști că nu știu adevărul, iar Calmășul, având dres[e] de scriu: pân în drumul cel mare, și oamenii bătrâni încă au mărturisat că tot acel drum mari au apucat, carile este de îmblă și acum,» — «drumul ce îmblă acum, să fie hotar . — Pecetea din 1733 a Domnului.

13.

6 Iunie 7246 (1738). Adam Luca și Ion Izmană (martur Miron Gafenco) către Domn, pentru pricina lui «Dumitrașcu Calmușul, Vornicul de Botoșani , cu târgoveții. «Ce noi și acm[u], de iznoavă, am mai chemat pe târgoveți și li-am zăs să meargă să

giure și să rămăe hotarul pe unde au aratat ei, și n'au vrut să giure.» Decî au *stîlpit*, după ordinul domnesc. Copie, legalisată, din 19 Octombre 1809.

14.

15 Maiu 7252 (1744). Ioan Nicolae-Voda la boerii noștri, dumnealui Andrii Balșe biv vtori Spăt. i Ioan Izman[a] biv Vel Capt. i Andronachi Vornic de Botoșani, pentru că «Manoli neguțtoriu» se plînge că, cu hotărătura ce s'au hotarăt dumnealui Clucerul Calmășul satul său Stăncesti, în trecuți ani, s'ar fi împresurat o bucată de loc din hotarul Păpăușilor, moșia lui Manoli. Sa cerceteze, avînd dreptul a și îndrepta. — Copie, legalisată, din Septembre 1798.

15.

† O sută de lei noi au dat dumnialui Dumitrașcu Calmăș Vel Cluci. din prumuta ce l-au rănduit Mărie Sa Vodă, *i peci bud sam*.

[Neinteligibil.]

L^t 7253 [1744], Dech. 8.

16.

6 Octombre 7254 (1745). «Adam Pancul biv Vel Șătrar, Iordachi protopopu, Ieriei Gavril, Ion vătămă ot Tătărăș, Costandin Cenușă» către Domn. După poruncă, au mers «la Costești de câmp, ce iaste moșie a Mănăstirii a Doamni». Între oamenii, care au știut hotaril[e]: «protopopul Iordachi din Botoșani, preotul Gavril Stog ot tam, Adam Pancul Pitari, Costandin Cenușă, om bătrăn, Ion Păpăușul om bătrăn, vătămă din Tătărăș¹.

17.

1-iu Mart 7254 (1756), Ioan Nicolae-Vodă. Proces al lui Adam Pancul Vel Pitariu cu Dumitrașco Calmășul biv Vel Cluceariu,

¹ E alipit un act de la Vasile-Vodă, 3 Iunie 7143 (1635), pentru un proces de heleștee al Galatei. «Au arătat Dumitru biv Vornic precum ca aceli iazuri le-au făcut tatăl său în hotarul satului Teșorii, și un heleșteu în hotarul tîrgului Botoșani, pe Teșoara». Se hotărește pentru el.—Copie din 1813, ca și a actului precedent.

pentru o parte de loc ce iasti jumătate de rându de pământuri din hotarul satului Stanceștilor . După spusa lui Pancu, Gavril Brăescul biv Vel Stolnic le cumpără de la Toader Albotă, cumnatul lui; Cosțașco Pancul cumpără jumătate din ele, cealaltă rămîind a lui Gheorghită Ciudin și apoi a lui Gavril Gherghel, care le vinde și el, «de doi ani, dumisale Cluceriului Dumitrașco Calmășul, și, cand li-aŭ cumpărat Cluceriul, n'aŭ întreat pe Pancul». Se dă judecata de Domn lui Sandul Sturdzea V. Log. «Așea aŭ dat samă Cluceriul că aceli pământuri aŭ fost de hotarul satului său Stăncești și cu razășia ar încapē dumnealui înaintea Pancului a cumpăra, și iară aŭ răspunsu că de pe niam nu încape Pancul a rascumpăra, că nu iaste rudenie cu vînzătorii; și, cu toate acestia, Pancul ar fi știut și de vîndzare și în doi ani aŭ tăcut, de n'aŭ răspuns». Pancul tăgăduiește tot. Sînt trimise părțile la

dumn[ea]lui Ion Izmană biv Vel Șetrariu și la Gheorghie Arapul biv vtori Medelniceriu», cari să întrebe pe Gherghel. Pancul aduce mărturie de la ei «că nu l-aŭ întreat» la cumpărare.

Și iarăș s'aŭ dovedit și cu niamul că muma Pitariului Adam Pancul aŭ fost nepoată de vară primare lui Ghiorghită Ciudin. Ce, Dumitrașco Calmășul Cluceriul neodihnindu-se cu atăta, s'aŭ tras iarăș aice la Divan, și din poronca Dumniei Mele de iznoavă li-aŭ mai luat sama dumn[ea]lui Vel Logf., și nici un răspunsu de alta îndreptare Cluceriul Dumitrașco Calmășul n'aŭ arătat, fără cîtŭ tot aceli pricină ce aŭ arătat și mai înaintea. Și, de vremea că aceli pricină s'aŭ dovedit toate înaintea acelor boeri de mai sus numiți..., s'aŭ dat acea giământate de rînd de pământuri... lui Adam Pancul...; [aŭ] întorsu și prețul: treidzaci de lei...» Pecete mare, cu chinovar.

18.

† Dintr'un zapis de doao sute de lei, ce are dum. Cluci. Dumitrașco la mini, mi-aŭ dat o sută de lei noi, cu un cal și cu un peci de 22 lei p[e]n[tru] ră[n]d[ul] oamenilor dum[isale]. În l^{te} 7255 [1747], Mart 10, aŭ dat acești bani, cari s'aŭ scris și în dosul zapisului. Stefan Camarașul.

19.

7256 (1747-8). Ispisoc de la Grigore Ghica-Vodă: arată hotarul Tătărașilor, din hotarul târgului Botoșanii lîngă Păpîuți, după hotărnicia lui Ion Izmană Șatr. — Resumat târziu.

20.

29 Septembrie 7256 (1747). Grigore Ghica lui Ion Zosim Vel Șătrar și Ion Izmană biv Vel Șătrar, pentru jalba lui «Manoli negușitorul», împresurat la Păpăuți de «dumnealui Dum[i]trașco Calmășul Vel Ban». Să cerceteze.—Copie, legalisată, din Septembrie 1798.

21.

1-iu Decembrie 7257 (1748). «Ursul Bodea] ot Străoani, împreună cu fâmeea mea Iliana și cu copiii miei», dă zapisul său lui «Dumitrașco Calmășu Vel Ban», că-i vinde trei pogoane de vie acolo, «între via Tomii lui Ianachi și între via unchiului Pavelu Bodea», pentru 60 de lei, câte 20 de lei pogonul. Martur: «Iane Căp[i]t[anul]».

22.

20 Decembrie 7258 (1749). «Dimitrie negușitorul din Botoșeni face pără asupra dumisali Dumitrașco Calmășul biv Vel Ban, cerșind 5 vaci și 2 boi, ci-aŭ zis că sânt drepte bucatele lui, cumpărate de 2 ani și înfierate cu herul său, și acum li-aŭ luat Banul Calmășul. Dumnealui Dumitrașco Calmășul, fiind de față, aŭ răspunsu că vitele aceste nu sântă a lui Dimitrie, ce sânt a dumisale bucate; care li-aŭ cumpărat la Măriia Sa Costantin-Vodă un frate a lui Dumitru; după care vândzare mai pe urmă s'aŭ dat carte de volniciia iarăș de la Măriia Sa Costantin-Vod[ă], să-s ia vitele de pe unde li-ar afla, vândute și să întoarcă banii. Și, găsindu-le față în bucatele lui Dimitrie, și li-aŭ luat, fiind drepte ale sale. La aciasta am giudecat: Banul Dumitrașco, ce-ș va cunoaște cu dovadă și cu herul său, că sint drepte vitele sale, să aibă a le lua, aflându-se de față, și să întoarcă banii drept cât s'aŭ vândut, cu dobânda lor, din 10, 12 pe an, pecum scrie carte gospod, și cheltuiala vitelor. Iară de vitele ce sânt drepte și cu dovadă ale lui Dimitrie, să nu să atingă, și, di-aŭ luat vite de a lui Dimitrie, să i le dă înapoi. Aciasta facem știre.» Două iscălituri.

23.

29 Decembrie 7258 (1749). Constantin-Vodă Racoviță către «Lupul Crupensche, Vel Med., ispravnic de Ținutu Hărlăului i Dorohoiu,

Adam Pancul biv Vel Pit., Ioan Izmană biv Vel Șătrariu», pentru jalba lui «Manoli negușitorul», de împresurare din partea Banului Calmășul. «Să hotarască» la locul cel de pricină». «Și-ț poroncim și dum[itale], Vel Banu Dumitrașco Calmașul, să te afle acolo, orî vichil sa-ț trimiț cu scrisorile Stănțeștilor.» — Copie, legalisata, din 11 Septembre 1798.

24.

C. 1750. «Manoli cupeț ot Bot[o]șani» către Domn. Se plînge «pentru dumnealui Dumitrașcu Calmășul biv Vel Banu», ce-l împresoara la Papauți: sint mai bine de 5 ani de când n'am odihnă de catră dumnealui, întînzându-să a prinde pe locul d[u]m[i][sale] cu împresurare pe locul meu, și în câteva rînduri am mers cu cărți gospod la ispravnic, adegă de la Măriia Sa Ioan-Vodă și de la Mărie Sa Grigorie-Vod[ă], poruncindu-li-s[ă] să-m aleagă, și dumnealui Banul n'a(m) mai stătut la dreptate, — precum și acum pentru împresurarea aceia l-am îmbiet să vinim la Diwan, să stăm înaintea Mării Tale, și n'au vrut să vie. Deosăbit, am și 23 lei datorie la dumnealui, de patru ani, și nu-m mai plătește; care i-am dat ban[i] gata; care eu dau dobîndă pe bani: din zăce, doisprăzece.» — La 8 Iunie 7257 (1749), Constantin Mavrocordat ordonă «dumisale biv Vel Banu Dumitrașco[o] Calm[ă]șul» ca, «orî sângur dum., orî vechil să triimeț, să vie, să stea față înaintea noastră, să răspunză...; și, pentru bani, de ești datoriu, să-î plătești, să te așăz cu Manoli, au iarăș vechil să-ț pui în loc, să să giudece.» — Copie, legalisată, din 11 Septembre 1798.

25.

C. 1750. Cinstite dum. arhon Vel Ban[e], cu plecăciune mă închin dum[itale]. Alt n'am: pentru acel fân ce mi-ai mîncat cu oile și ci-au străcat epile pinpregiur, câteva stogur[i], car[e] sînt față,—de vei dum[neata] să-m plătești, dup[ă] cum poroncești dum[itale] Măriia S[a] Vodă, să-m faci plata, ori îm dè un răspunsu, să știu; iar, de dzăc[i] ca vei trimite dum. acolo să vadză ci-au mîncat și ci-au străcat, trimet[e] astăzi, căci voi să mă trag și eu pîn acolo, avîndu și alt[ă] triabă, pentru niște burueni, de bola mè. Așe mă rog. Să fi dum. săn[ă]tos.

Maî 11.

A dum[itale] mai mic:

Manoli cupeț.

[Pe dos:] Pentru fân, dup[ă] cum a fi drept, ți l-oi plăti, și iat[ă] c'am trimis pi Vas[i]le Piticu că mai vadă, fiind și dum. faț[ă]; dar, pentru 3 stog. din fân, ci-aū trecut cioban[i] de iast[ă] parte, di-aū mănecat fân, poronca mē ț'oi da, cioban[i] de grumadzi să ți-l plătiască. Și fi dum. sãn[ă]tos.

De bini voitor dum[itale] :

D. Clm, V¹ Ban
(Dumitrașco Calmășul.)

26.

C. 1750. «Manol[i] negustor ot Bot[o]șan[i]» se plînge Domnului «pentru Banul Calmășul, că mi-i dator cu 23 lei, de câțva ani, și am avut și giudecat[ă], și tot mi l-aū dat platnic, și nu mi-i mai dă. Și mi-aū mai păscuit un heleșteu, și pi urmă mi l-aū luat cu totul, și m'aū păgubit ca di 200 lei... Și mă megieșescu cu dum-n[ea]lui la moșii, și impresur[ă] o bucată de locu, și calcă toat[ă] moșie... Nu stă la dreptate, și mi-aū mănecat și fân 2 stog. omîni dum[isale]... Fiind dum. as' toamnă cu goștina, mi-aū scris oile și mi-aū luat 86 oi zălog, și, vinind dum. la Bot[o]șen[i], aū pus Arnăuță să-m împingă pi uliț[ă], să-m închidă, ca să-i dau banii goștini; și am făcut banii și i-am dat. Și mi-aū oprit și cele 86 oi, și aū trimis și mi-aū mai luat și cel[e] oi toat[e] di la câmpu, și li-aū dus la cas[a] dum[nealui] și li-aū închis, pripuind că mai am oi ascunsă. Și, dzicându dum[isale] că-i păcat, dum[nealui] aū început a mă sudui cum i-aū vinit la gur[ă], dinainte lui Izman[ă] Șet[rar] și alți boeri, și mi-aū bătut și ciobanii cum i-aū fost voe, pripuind că mai am oi. Și, jăluind eū Mării Tal[e], m'aū orânduit la dum[nealor] boerii, și aū dzis să-m, dē oili ci mi-aū luat, iar, pentru pripusul di oi, să fac dum[isale] carte di blăstăm. Și, aducând carte, s'aū vădit a cui aū mai fost oi, și s'aū făcut cu dum. sulăf (*sic*), și aū luat banii; și m'am împăcat și eū cu dum[nealui]. Car[e] aū fostu boer[i] bătrân[i]: Tamandi Jic., Izman[ă] Șetrar, Dzosăn Șet., Adam Pancul Pit.» Acum cere Calmășul iar judecată, «și mi-aū oprit și 23 oi, și mi li țini păn astădză...» — Concept.

27.

C. 1750. † Dum. Manol[i] cupeț, sãn[ă]tate... Răvașul tău l-am luat și l-am arătat Mării Sal[e] lui Vod[ă], și, de vrem[e] că nu ți-i de

vînzar[e], Măriia Sa Vod[ă] sălă nu-ț fac[i], să-ț è moșie. Și iat[ă] că țăm trimis și scrisorile car[e] era la min[e]. Aciasta, și fi sanătos.

Ghenarie 30.

Binevoitor:

Cant., Vel. Log.

† Dum[nea]luî Manole cupeț de la Botoșeni, cu sănătate să-s dè.
— Pecete cu vultur bicefal și cruce: I. D. C. T.

28.

C. 1750. Dum. Manoli cupeț, sănătate... Măriia Sa Vod[ă] mi-aū dzis să-ț scriu pentru pricina satului Păpăuții, ca să-ț ei dovada ce vei avè, căce Măriia Sa nu te crede c'ai dat atâte bani; și îndată să te scolî să vii aice, să-ț dè banii, — să n'așteptî alt răspunsu. Și fi dum. săn[ă]tos.

Noemvrie 22.

De bini voitor:

I[ordachi] Cant., Vel. Log.

[Adresa și pecetea știute.]

29.

Doi sute și cincidzăci de lei noi aū dat dum. Dumitrașco Calmușul Vel Ban din prumuta ce l-aū pus Mărie Sa Vod[a].
I peci bud. s[a]m.

Neinteligibil.

L^t 7259 [1750], Noemvrie 21.

30.

Iacob Mitropolit Suciavschii.

Dumitrașco Calmaș, Vel Ban, dea nime silit aū asuprit, ce cu toata voia mea, scriū și mărturisăsc cu acest al nostru adivărat zapis, pentru o bucată dea loc din locul târgului Botoșeni, ce să numește Livada, cari fiind mai înainte domniască, și Măriia Sa Grigorie Ghica Voevod mi-aū dat-o miia daniia cu ispisoc, după cum mai prea larg arată și ispisocul Mării Sali. Acum dar și eū am socotit, fiind-că și hotarăle acestui loc să hotărăști de o parte cu o moșie a mea anume Stăncesti, adică hotarul din sus, iar hotarul din gîos să hotărăști cu locul Mănăstirii Doamni, și de altă parte iarăș cu hăleșteu mănăstirii, ce iăste mitoc la Sfânta Agura, la mănăstire Rusico, undi să cinstești hramul sfântului marile mucenicu Pandiliimon; deaci, după cum și mai sus

s'aŭ arătat, fiind acest loc și la mijloc, între hotarale mănăstirii, pentru mai bună primiri, socotit-am cu toată voia noastră și am dat și noi acest loc de mai sus numit, Livada, ca să fie tot a mănăstirii dăptă ocină și moșia neclătită și nestrămutată în veci, pentru pomenire Mării Sali și a noastră. Deci, pentru mai bună și adivărată credința, m'am iscălit mai gîos, puindu-mi și inelul, și iscălindu-să și alții marturi, după cum arată.

Dumitrașco Calm[ăș], V^l Ban. L^t 7259 [1751], Mart 31.

[Pecete octogonală cu patru litere.]

Inochentie episcop Romanschi.

Iordachi Cant[a] Vel Logftu.... Vel Vor.

Sturdza Logft. ...Vel Vor. Costachi Razul.

T. B^l Vistier.

31.

Dat-am aciastă scrisoarea a mē la mana dum[i]sale fratelui Dum[i]trașco Calmășul Vel Ban, pentru pricina unui vii de la Copoŭ a lui Alecsandru, feciorul lui Ioniță, care este pe din gîos de via lui Gligoraș staroste dea cîocli, și să hotarească cu vie mē; și, scoțind Alecsandru aciastă vie la vânzare, mi s'aŭ cădzut mie a o cumpăra. Iar, de vrem[e] că dun. Banul, din vie ce are cumpărată de la cumnatul dumisali Andronachi Șătrar, mi-au dăruit o bucătea de vie alătore cu o bucațica de vie ci-am mai cumpărat în capul vii, de la Gligoraș staroste de cîocli, cu care mi să îndreptază plata gardului vii meli di spre Răsărit pară în gardul din sus a vii dumisale Banului, pentru acie și eu am învoit dumisali și am lăsat să rămăe acē vii a lui Alexandru bine cumpărată de dum[nea]lui. Așijdere, și pentru cata vie au mai rămas a lui Gligoraș starostile de cîocli necumpărata de mini, când s'o tămpla să o scoata la vânzare, să aiba dum[nea]lui Banul a o cumpăra; iar de spre mine să n'aibă nici o supărare. Și pentru aciastă învoială ci-am făcut între noi, am dat și scri-sor[i] unul la mână altue, ca să să știe aciasta. L^t 7259 [1751, Iunie 10.

Vas[i]le ...ot Vist.

32.

8 Novembre 7261 (1752). «Ion Bașotă..., Mih. Talpă Capt., Ionița Sor[o]cîanu fac raport în pricina unui bucăț de loc din hotarul Ta-

tarașilor, moșie mănăstirii a lui Sfete Neculai, ce aū impresurat în hotarul Păpăușilor, moșia lui Manoli cupeș... Aū mărșu Apostol Vornic și cu Vasili Nicorescul, c'o carte de blăstăm în cap, de aū aratat pe acolo.»

33.

8 Novembre 7261 (1752). Ion Bașotă Șătr., Mihalachi Talpă Căpt. și Ioniț[ă] Sorocianul» arată că, după porunca Domnului, aū venit la Manastirea Doamnei, pentru a-i hotărî locul, «încheind și locul livezăi ce iasti dat mai pi urmă la Mănăstirea Doamnei . Adună pe cei trei iscăliți mai jos, precum și pe «Chiriac Bătiul, Toader Stîhi ot Botoșani, Costandin Cenuș[ă] ot tam și doi calugări de la Mănăstire Doamnei: igumenul și cu Chirila monah; și aū fost față și Costașco Bran de la Curtești». Drumul săpat... S'aū făcut boor într'un cireș.» La pod în Drășleuca.» — Copie, legalisată, din 1814.

34.

† Dimitrașcu Calmășul Vel Ban dat-am scrisore mè la mână lui Hasan și Hriste Arnăutul pentru treidzeci și patru lei got., ce sântu scoș la lefe satul meu Stăncestii den cifeturile trecute, pană în doo săptămăn[i] să le daū eū baniū pentru o măn[ă]. Și pentru credința am iscălit. 7262 [1753], Octomvrie 13.

Dumitrașco Vel Ban.

35.

Dat-am zapisul meu la mână dumisali cumnatiū Ilincăi Păh., sa știe precum îi sint dator dum. cu 170 lei, adică o sut[ă] și șeptedzacı de lei, și m'am apucat ca să-i daū dum. ban[i] de astadzı, Ghen. 3, păn la Sti Ilie; iar, trecând de la dzi, să aī da dum. bani pi ban[i], din 10, 12. Și pentru cridința am iscălit. L^t 7262 [1754], Ghen. 9.

D. Calm[ășul] Ban.

Zaci lei am luat dobânda banilor, ce s'aū facut de la S[fe]ti Ilie și pan la Mai 10; și, luîndu bani în mână mea, am datu zapis. Gheorghie vat. dum. Ilincăi Păh.

[degetul.]

Șeptedzeci de lei am dat dintr'acest zapis; 7262 [1754], Iulie 23. Șaptezacı da lei am luat eū tot dintr'acest zapis, din măn[a]

dum. Cocoani Bănes[i] a dum[nealu]i Dumitrașco Calmuș Ban, și cu șaptezăci de lei, ce sânt mai sus daț dă dum. răpoosat, s'aũ facut la o sută și patruzăci dă lei; treizăci dă lei aũ mai rămas din cât scrie în zapis; și i-am luat în măn[a] mea, cand am mersu cu poronca Mării Sale lui Vod[ă]; și zapis aũ rămas tot la man[a] mea, pân când s'a împreuna dum. cocoan[a] Băneas[a] cu dum. cocoan[a] Ilinca. Și am iscălit. Mart 27, l^t 7263 [1755].

† Gheorghie văt. dum. Cocoanei Ilincăi. Și dup[ă] Paști în 2 săpt[ă]măn[i] m'am apucat înaintea mea, că a venit la Iaș, cio-botele aprod[u]lui car[e] aũ venit cu luminat[a] poronca Marii Sale lui Vodă; aũ dat Cocoani Băneas[i] 2 lei și 9 pot.

8 lei, 12 parale am luat eũ, că mi-a fost datoare.

† 19 ug. ungurești mi-aũ adus în tot, și i-am schimbat; lipsi 6 pot. de galbăn.

† 30 lei acũ, iar galbeni, lipsii 3 lei; am dat plinele.

† 15 parale den galbăn.

† 10 lei mi-i datoare Băniasa, afară din zapis acesta.

5 lei am sămat eũ.

36.

† Dumitrașco Calm[ă]șul biv Vel Ban dat-am zapisu meu la mana dum. giupănului Iane Vinețianul precum mi-au făcut dum. bine cu șapte sute de lei, bani noi, cu dobânda de 10, 12 lei, pe an, și m'am apucat ca să-i dau bani cu dobânda lor în toamna, la vreme mierii; iar, de ne om putè învoi cu dum. pentru prețul merii, să-i dau dum. miere di acești ban[i]; iar, de nu, să-i dau ban[i], cu dobânda lor ce s'a fac[e] pân l'acè vrem[e] far de nici o șințial[ă]. Și pentru credința am iscălit. L^t 7262 [1754], Fev. 14.

Dumitrașco Cîm. (Calmașul), Ban.

37.

† Dat-am zapisul meũ la mânia dumnealui Iozaf Pisariul precum să-s știe că mi-aũ făcut dum. bini cu trei sute de lei bani noi, și i-am pus zălog o zgardă de diiamante; și bani sa-i dau dumisali pân în 6 luni, cu dobânda lor, socotindu-s dobânda câte șapte lei de pungă pe lună. Și pentru credința am iscălit. Dumitrașcu Calm[așul] Ban. L^t 7262 [1754], Februar 15.

Marie.

Doo sute noîdzacı și un[u] de lei s'au dat dintr'acest tot zapis; Săptemvrie 10.

Aiaștū zapis am să răspund eu în tomnă, din bani dumnului Tărzimanului, în tom[na].

Ion biv Vel Șet.

38.

28 Iunie 7262 (1754). Vel Log., V. Vist. și V. Vor.» arata ca din porunca Domnului s'a judecat la ei «dum. Dumitrașco Calmăș Vel Ban cu Gligoraș staroste de ciocli de aici den Iaș, zicându dumnului Banul că are patru pogoane de vie la Copoū, cumparatură, și sint într'o ogradă cu alte patru pogoane de vie, ce are și acest Gligoraș staroste . Acesta nu-l lasă a îngrădi după risipirea gardului. Gligoraș spune că acun n'are nici o facere de a le îngradi», dar va face la toamnă. Se decide ca deocamdată să plateasca Banul, restituindu-se apoi de cellalt partea sa.

39.

† O sută nouzacă și patro lei am rămas dum. giupănului Dumitri, din banii cı-am luat de la dum. pe miriști, să-ı daū dum. într'o lună. Și pentru credință am iscălit ; l^t 7263 [1754], Oct. 2.

Dumitrașco Vel Ban.

40.

Petiție catre Domn a lui «Ștefan Bosiia Logft. pentru un zapis ce esti la mini a răpăosatului Ban Dumitrașcu», și fusese încredințat, pentru a se arăta Domnului, unui «Stol. Costandin».

Pricina zapisului esti într'acesta chip : acești 200 lei s'au luat cu datorie de la Sf[n]i[e] Sa părintele Savastie ; pe cari am dat zapisul mieū, și zapisul răpăosatului l-au făcut la mana mea cu vadē, pan în doi luni, și au trecut la mijloc trii anī, și mi-au dat dumnealui numai 46 lei ; și, văzându eū că să suia dobānda atața banī, m'am dus de am platit eū bani Svinții Sale parintelui Savastie, dāndu dobāndā 120 lei pe 3 anī. Și, după ce au mai trecut la mijloc încă 4 anī, m'au rānduit răpoosatul de am mai luat 100 lei din venitul Bānii dum[ī]sale, de la ocuā ; cari s'au făcut de toț luaș de la dumnealui 146 lei ; și mi-au mai ramas sa iau din capete 54 lei și dobānda.»

41.

18 Maiu 7263 (1755). Matei-Vodă Ghica, «dumnelui Iordachi Cant[a]cuzino biv Vel Pah., giudecătoria de Ținutul Hărlău i Dor[o]-hoiul, i Păun biv Vel Med., ispravnic de Ținut Hărlăului i Dor[o]-hoiul, i Adam Pancul biv Vel Pit. i Miron Gorovei biv Căm[ă]raș de Ocnă». S'a plîns «Manole negustoriul de Botășeni» pentru împresurarea de hotare la Păpăuți. «Și pentru aceste strămbătăți mai jăluindu și anțăru, la 1° 7262, Oct. 22, i s'a scris carte la Tudorache Sulgeriul și la Vasile Balș Stol., poruncindu-le Domnie Mă să mergă să facă îndreptare, și n'a mersu; și Păpăuții lui staū și până astăzi împresuraț de 2 părți.» Să facă cercetare, și cu «vechil din partea Bănesăi Calmășului».—Pecete mare cu chinovar.

42.

Izvod di datoria ce s'aū plătitu du[pă] moartea răpăosatului unului (?) Dumitraș[co] Cal[mășul], după cum arată anumea:

lei bani

200,— La Dumitru cupeț ot Botoșan[i], după cum arată zapisul.

80,— Lui Hagi-Mustafă ot Botoșani, după cum arată zapisul.

60,— Lui Manolea cupeț ot Botoșan[i].

66,— Lui Theodosiia ot Botoșen[i].

100,— Dum. Vasile Rusetu Vel Spă[ta].

100,— Dum. Sărdariului Manolachi.

760,— Lui Eni Venițianului, după cum arată zapisul.

350,— Săcritariului Iozăf, unde era zcarda amanetū; arată zapisul.

50,— Păh. Mavrodin.

300,— Lui Ioniță Șetrari.

34,— Unor Arnăuțu lefaș, cu zapisul dum.

30,— Pentru casăle din Iaș.

174,— Lui Bosii: tiz arată zapisul.

40,— La Ganea Vasiliia, tiz pentru casăle din Iaș, prin mână Stolnicului Costan[din] Grec[ul].

40,— părintelui Savi.

10,— La niște petrari ot Iaș, cu ravașul dum[neiu].

200, Sărindariul, că așa au lăsat cu lină de morte.

2.594,— lei fac piste totu.

[Pe V^o.] Zapisălea datoriilor ce le-mu plătitu, a răpăosatului tătine-meu.

43.

Giumătate de satu de Epurenî, care stăpânește dumnalui Banul Iordache Hrisosculo, este cumpăratură veche lui Șarban Cantacuzinô de la răzeșii de acolô, iar cealantă giumătate de sat, care o stăpânește Băniasa Maria Călmășoaea, au fostu iarăș cumpăratură dumisale Șarban Cant. de la Mihulețu Căp[i]t[an]. Și pentru aciastă giumătate de satu ce este la stăpânirea Bănesei, au avut giudecată Stol. Șarban Cant. cu Banul Dumitrașc[o] Calmășul la Mărie Sa Grigorie Ghica-Vodă, la l^t 7237, Iun. 29, și de la acia giudecată s'au dat rămas Banul Calmășul, se nu aibă nici un amestec la acestu satu Epurenii... Și de atunci pân la vremea Măriei Sale Ioan Theodor-Vodă, au fost tot satul acesta la stăpânirea dumisali Banului Iordache, fiindu-i luat de la Șarban Cant. cu hrisovul Măriei Sale Grigorie Ghica-Vodă, pentru datoriia ce avê Vist. Aristarho la Stol. Șarban Cant[acuzinô]. Iar, la vremea Măriei Sale Ioan Theodor-Vodă, s'au sculat dum. Băniasa Calmășoae și au tras giudecată pentru giumătate dentr'acestu sat, ce este cumpăratură de la Mihulețu, arătând cum ca boeriul dumisali, dumnelui Banul Calmășul, ar fi fostu rudenie cu Mihulețu, vânzatoriul; și au cerșut se o răscumpere acia giumătate de sat. Și cu giudecata Măriei Sale Ioan-Vodă au luat Băniasa Calmășoae aciastă giumătate de sat la stăpânirea dumisal[e].

Acumu de iznoavă se scoală dumneii Băniasa și cere se răscumpere și cielantă giumătate de satu din Epurenî... Când stăpaniia Mihulețu acia giumătate de satu, care este acum la stăpanirea Banesei, stăpania și Șarban Cant. cealantă giumătate..., și Mihulețu n'au cerșut se răscumpere... Iar dumneii Băniasa acmu, peste atâta ani, se scoală și cere se o răscumpere.

Dumnalui Banul Iordache, încă, părându-i-se că i s'au făcut strambătate la giudecata ce i s'au făcut în vremea Măriei Sale Ioan Theodor-Vodă..., cere acum de iznoavă giudecată cu dumneii... Aseminea mai cere cu dumneii giudecată și pentru 220 lei, ce i-au luat dumneii Băniasa tot cu acia giudecată, zicând că sînt venitul acei moșii, în căț ani au stăpanit-o dumnalui...

44.

Dau zapisul miau la mână dumisale grupanului Ismail Beșlaga precum am mafrămat (*sic*!) cu 55 lei, să-î dau bani la Sveti Neculai. Acîasta să să știe.

Eû Băniasa Marie, plat[nică].

Noemvri 26.

Din socotiala aceia s'aû greșit unsprizăci lei.

[Pe V^o :] Chelariul dumitale cî-aû luat, s'aû făcut 7 lei.

45.

Pentru optzeci dă lei cî-aû fost dator dum. răposatul Dum[i]trașco Calmăș biv Vel Ban, cu zapis, lui Hagî-Mustafă Sural, după moarte răposatului Banului, trimițînd Hagî-Mustafă pe un nepot al său, de-aû cerșut bani la dum. Băneasa, aû venit și la mine acel nepot a lui Hagî-Mustafă, și, scriînd eû la dum. Baneas[a], aû venit și aû plătit toț bani denainte noastră, și ș'au luat și zapisul. Și am dat acîastă mărturiia la mână dum. Băneasi, ca să-î fie de încredințarea acîasta.

1755, Mai 20 d[ni].

Semnătură grecească :

Παυ... Μεδ.

46.

18 Novembre 7264 (1755). Matei-Vodă Ghica, lui Păun biv Vel Med. și Miron Gorovei biv Cămăraș de Ocnă, pentru plîngerea lui Manoli. «Acum, fiind de faț[ă] și Băniasa, și întrebându-s[ă] de dum[nea]lui cinst[it] și credincios boeriu nostru Radul Racoviț[ă] Vel Logofăt, dumnei Băniasa așa aû dat samă cum că Manoli îi împresoară o bucată de loc din Stăncestilor (*sic*) cu hotarul Păpăuților.» Să facă cercetare la fața locului. — Copie, legalisată, din 11 Septembre 1798.

47.

1-iû Iulie 7264 (1756). Constantin-Vodă Racoviță, «la boeriu nostru Ivan Vornicul din Botoșani i la Ion Arbure Med.», pentru plîngerea lui Manoli, că «Băniasa Maria Çalmuşoai îi ține un loc. La ultima cerșetare, nevrînd Băniasa să-ş scoată scrisorile», nu se face nimic. Nou ordin de cercetare. — Copie, legalisată, din 11 Septembre 1798.

48.

† Προσφιλεστάτη μοι νόμφη, ἀρχόντισσα Μπανέσσα, ἀκριβῶς χαιρετοῦμεν σας ὅλοι ὅλους σας. καὶ τὸ παρόν μου νὰ σὰς ἀπολαύσῃ ἐν ὕψει καὶ χαρᾶ. Ἰδοὺ σὰς στέλλομεν τὰ βραχιόλια ὅπου μᾶς ἔγραφες. Τὴν μίαν ζυγὴν τὴν ἐκάμαμεν δύο, καθὼς μᾶς ἔγραψες, ἔβαλα καὶ μάλαγμα καθὼς θέλει καταλάβει ἀπὸ τὸ κατάστιχον, καὶ τὰ ρουμπιὰ ὅπου μᾶς ἔστειλες, ἔγιναν μόνον τρία δακτυλίδια, περισσότερα δὲν ἤμπόρεσαν νὰ γένουν: λάβετε καὶ τὰ ρουμπιὰ ὅπου ἐπερίσσευσαν, λάβε καὶ τὸ καταστιχάκι, νὰ καταλάβῃς καλλίτερα: σαράντα γρσο: ἐξοδίασα εἰς αὐτὰ ὅλα. Τὰ διαμάντια ὅλα σοστά, καθὼς ἦτον, τὰ ἔβαλα εἰς ταῖς μενύες, καθὼς τὰ βλέπεται, λάβετε τὸ λοιπὸν αὐτὰ ὅλα ἀπὸ τὴν ἀρχόντισσαν Ἀγόγίαν, κοκόνᾳ Ζωήτζα, τῆς δραγομανήσας τὴν κόρην, καὶ νὰ ἔχωμεν τὴν ἀπόκρισιν, κἄν δι' αὐτὰ καὶ κἄντε διὰ τὸ ἄλλο ἐμανέτι ὅπου σὰς ἔστειλα πρὸ τριῶν μηνῶν, ἓνα ζευγάρι σκουλαρίκια σμαραγδένια, καὶ ἓνα δακτυλίδι σμαραγδένιον, ὅπου τὰ εἶχα στείλῃ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἐξαδέλφου ἄρχων Πιτάρι Ἰωαννήτζα, ἓνα τέτοιον ἐμανέτι τὴν εὐγενείας σου, καὶ ἓνα τέτοιον παρόμοιον τὴν μεγάλῃν μας τὴν ἀδελφὴν διὰ τὰ κορίτζια τῆς, καὶ ἀκόμι καμμίαν ἀπόκρισιν δὲν ἐπῆρα πῶς τὰ ἐλάβεται, καὶ ἐνοιάζομαι μὴ πῶς καὶ παράπησαν, διὰ τὶ ἐστάλθησαν εἰς τὴν ἄλλην αὐθεντεῖαν, τοῦ Ῥακοβίτζα Βόδα, τὸν Ἰαννουάριον ἀπερασμένον μῆνα, καὶ εἰς ταῖς δουλιές σας μ' ὕποσχέθῃ ὁ ἄρχων σπάθαρης Στουρζας νὰ σὰς παρασταθῇ ὡς καλῶς φίλος καὶ συγγενῆς, πανιὰ σπητικὰ γυρεῖει ἢ νόμφη σας δραγομανέσσα δια τὰ σαράντα γρσόσια ὅπου ἐξόδευσεν εἰς τὰ βραχιόλια καὶ τὰ δακτυλίδια. Καὶ οἱ χρόνοι σας πολλοὶ καὶ καλοὶ.

Τῆς εὐγενείας σου

αφν' ἑτφ, μαρτίου κε'.

ὥς ἀδελφός

Ἰωάννης Καλλιμάχης.

Prea-iubita mea cumnată, dumneata Băneasă, te salutăm după cuviința, noi toți pe voi pe toți, și scrisoarea mea de față să te afle cu sănătate și bucurie.

Iată că-ți trimetem brățările despre care mi-ai scris: dintr'o păreche am făcut două, după cum mi-ai scris; am pus și aur, cum vei afla din catastif, și rubinele ce mi-ai trimis au făcut numai trei inele: mai multe nu s'au putut face: iea-ți și rubinele ce au prisosit, iea și catastiful acesta micul, ca să înțelegi mai bine; s'au cheltuit patruzeci de lei cu acestea cu toate. Diamantele sînt toate de față, cum erau: le-am pus în mîncare (?) cum se vede; le vei lua, de altmîntrelea, pe toate acestea de la dumneei Agoaia, cocoana Zoița, fata (sora mai mică (?) Drăgomănesei; și să avem) raspuns, și pentru ele și pentru cellalt amanet ce ți-am mai trimis acum trei luni: o păreche de cercei de smaragd și un inel de smaragd, ce am

trimes spre a se da în minile varului meu (fiul fratelui tatălui) dumnealui Pitarul Ioniță, un amanet ca acesta pentru dumneata și unul tocmai ca acesta pentru sora mea cea mare, ca să li fie copilițelor ei; și încă n'am primit răspuns cum că v'ați ajuns; și mă gîndesc să nu se fi ratăcit în cealaltă Domnie, a lui Racovița-Voda, în luna lui Ianuar trecut; și la nevoile tale mi-a fugăduit dumnealui Spatarul Sturdza sa-ți fie de ajutor, ca un bun prieten și rudă... Cumnata-ta Dragomăneasa cere pînzeturi de casă pentru cei patruzeci de lei ce i-a cheltuit la brațari și inele; și anii să-ți fie mulți și buni.

Al Domniei Tale ca un frate:
Ioan Callimachi.

1757, Mart 25.

49.

11 Maiu 7265 (1757). «Costandin...Stol., Adam Pancul biv Vel Pit., Ion Gafencul (?) biv Vel Șet.» și încă unul fac zapis lui Ioniță] Calmășul Vel Med. și la mîna dum. vărului Neculaî Patrașco, Căpitan, că, viind eu cu luminată carte Mării Sale lui Vodă la dum. Răducanul biv Vel Pah., Vornicul de Botășeni, și la dum. Costantin Cananò biv Vel Stol., ispravnicul de Hârlaû, ca să ne hotărască moșie Rușii», «iar, pentru că li-am făcut dumilor sali aciastă învoială, mi-aû dat dumnialor și parte dumilorsali din săliște, din vatra satului: cîtă s'a alegei, a patra parte». Scrie «Vasăli Efrosăi».

50.

Dat-am scrisoarea mē la mîna dum. giupănului Ene Vinețian, precum să să știe că mi-aû făcut bini dumneelui cu trii sute și cincisprecei lei, fără de dobîndă, și zioa mi-am pus la mezi păsreii, ca să dau banii dum.: doi sute de lei; iară o sută și cincisprecei lei să-î dau dumisale în toamnă, la vremi merii; iar, nefind bani după [cum] scrie zapis[ul] mai sus, să aibă dumnealui a triimite om gospod și să pliniască banii de la mini; și căt[ă] cheltuial[ă], să hie toată dispre mini. Și pentru credința am iscălit, ca-s crez[ă]. Vlt 7266 [1758], Ghen. 18 d.

Marie Bănias[a].

Una sută lei noi s'aû dat dintr'acestu zapis cu mana mē.

Lt 7266, Aprilie 8.

Co[gălniceanu] Med[elnicer].

51.

15 Iulie 7266 (1758). Scarlat-Vodă Ghica, «la dumneaei Mariia, giupăneasa răpousatului Dumitrașco Calmășul, pentru jalba lui

Manole: cu 7 carți gospod a venit până acum, și sfârșit n'au mai luat. Iar se orînduiesc boieri: să mergi la boerii oranduiți, să fii față cu Manoli». De nu vii urmă dum. nici acum după cum îți poroncim, bine să știi că-ți va veni om gospod cu grele cioboti, de vii scoate scrisorile, și vii sta la dreptate».

52.

Cetatea-Albă, Ianuar 7267 (1759). Testament al unui neinteligibil [Ioan Bogdan?], care lasa la «soțul său Marie, măcar că n'a avut copii, dar pentru traiul bun ce a avut cu dansa, stăpînirea întregii averi, lăsând-o și epitrop ficiorului meu, lui Manolachi. Pomenit și «cumnatul Fote. — Cf. vol. I, p. civ.

53.

Sinet de pe carte ci scrii Mariia [Sa] Theodor-Vod[a] către Sfinția Sa parintele Iacov Mitropolit; let 7267 [1759], Iuli 19.

Către Iacob, și Ioan Cantacozin, Vel Spat. S'a plîns «dum. Manolache biv Vel Logf. i dum. Scarlatache Vel Ban i dum. Sandul Sturza biv Vel Stolc. i Ion Vicol vt. Comis» că au fost strîmbătăți la hotărnicia moșiilor lor de «piste Prut, la hotarul Grecenilor, de niște moșinași de Tomești, de la Malin[i]». Ei venise supt Ioan Mavrocordat, «cu un uric de la răpousatul Petru-Vod[ă], scriindu-le lor pe din sus de Troianu un loc de pustiū, la Cahul, la Fântăna Vladnică, pe de îmbă părțile Vladnicului». Se trimet atunci în cercetare «Negre Apostol Jic. i Arghirii Căpt., fiindu la Grecen[i], ca să margă acolo să găsească acē fântă[nă]». Se face hotar, și «au mai aflat 900 de stănjîn[i] din pustiū, nestăpăniți de nime, din hotarale lui Vicol în sus, și din Pelenei în gîos; li s'au dat, și de odat[ă] s'au odihnit». Supt Grigorie-Vodă, răzăși cer revisie, prin «Ioan Bogdan V. Log., Costandin Găndul Șet., Neculai Căpt. de Grecin[i]. Și, mergând acolo, s'au întămplat de s'au bolnăvit dum. Ioan Bogdan Logft., și n'au putut să caute triaba aciasta, și s'au întorsu dum. Logf. Bogdan, dimpreună cu dum. Logf. Manulache». Ceilalți doi rămîn însă. «Și, găsăndu acești răzăși niște martur[i] cum că știu hotarale moșiilor lor, care acei martur[i], nu că au știut de atunce, de la Pătru-Vod[ă], și au mărturisit, numai, știind: pe cînd stapănē Tătarăi locul, își hotărăs[e] Tătarăi pe unde or ara ia

și ș'or paște vitile între satele tătarăști, și, mergandu acei 2 boer[i]..., au dat mărturii că trece moșii piste Cahul, pan' în zăvoiul Marușcăi, în dialul Flămanzii, di spre apus de Cahul, și di spre Răsărit de Cahul până în dialul Dumbrăvenilor, și pan' în Troian». Astfel, ei au cuprins «locul cel de hrană a cinci sate, acestor boer[i] și a altora... Și la Domniia Sa Costandin-Vod[a] Mavrocordat de iznovă au dat jaloabă Ion Vicol Com[is] pentru ca li s'au împresurat și moșiile lor: rădul Focii ce vin[e] din Ialpuh pan în Cahul, care era hotărâtă cu câtăva vreme mai înainte, de pe vrem[e] când au hotărât Halil-Pașa de s'au dat acele 2 cîasur[i] Tătarălor, și, cunoscându Domniia Sa că i s'au făcut strămbătate, au făcut sobor și, cunoscând dreptate lui Ion Vicol, după scrisor[i] și ispisoce domnești, i-au făcut întăratur[a] și Mariia Sa... ca-s stăpănesc[ă] acē întăratur[ă] cî-o luas[e] țărani. Supt Constantin-Vodă Racoviță, boierii se plîng pentru luarea locului pustiū. Răzăși cer hotarnic pe Iordachi Cantacuzin, Log. Și dum. Logf. Manolache uici de cum n'au priimit ca-s margă Logf. Iordachi Cantacuzin, arătându Domnii Sali Costandin-Vod[a] Racoviță, că-i va face strămbătate, având și pe Toma Luca Stolc., fiind și slugă a dum. într'această moșii. Care la aciasta mi-au mai mărturisi[t] și dum. cinstit și credincios boierul Dumnii Mele dum. Radul Rac[o]viță[ă] biv Vel Logf., Arghirii Vel Pah., fiind la acē vrem[e] vătav de aproz. Dar, solindu-l dum. Hat. Costache, vărul dum., și zicând că nu-i va face strămbătate, au priimit ca acē soliī să margă, dăndu și zapis c'au priimit de voe, scoțându și pont din pravil[ă] cum că, de cor (*sic*) priimi și o parte și alta pe giud[e]cata unui boer, acē giudecat[ă] altă giud[e]cat[ă] nu poate să să străce. Ce dar, de vrem[e] că ne-au mărturisit acești 2 boer[i], și au mărturisât și dum. Logf. Manolache dinnainte Domnii Mele și înainte a cinstit, etc., chir Iacov..., că nu-s priimie (*sic*), ce de sila dum. Hat. Costachi au priimit și au dat și zapis», judecă deci că «au rămas acel zapis răsufat, și să nu-s fii în sam[ă]. Pus-au și cestu pont din pravilă: că alesului giudecător nu i-s strică giud[e]cata, fără de cându va lua mită acelū giud[e]cător, atunce i să va strica giud[e]cata; care și aciasta s'au cunoscut că este cu oare-care iconomie facutu, de au trecut piste Cahul, și dispre Răsărit și dispre Apus cam de trii cîasuri și mai bine, nepomenindu nîcaiure în ispisocul lui Petru-Vod[ă] să trecă piste Cahul, sau din Troian în

sus. Se gasesc și scrisori de la Ștefan Rusăt V. Log., pentru Vicol și contra țaranilor. Și Domnul constată întrecerea acutului vechiū: care sângur Domnie Mè l-am citit acel ispisoc, talmacindu-l din cuvântu în cuvântu». Vor a stăpîni după litera acestei vechi diplome. Aduc acte și boierii, și se cetesc: «Un ispisoc de la Irimie Movila-Vod[ă], întru care... satul Bărboșii, ce să chiamă acum Manta, în gura Văi Baraghinii, cu fântână în Cahul... Un ispisoc a răpoosatului Mihaï-Vod[ă] Racoviț[a], ce scrii la satul Bisărica a dum. Ștefan Rusăt Vel Logf., care vine de la Ialpuh, și arat[ă] într'acel ispisoc că mergi păn în Cahul,—și nici moșiile ce vin de la Prut nu trec piste Cahul, nici moșiile ce vin de la Ialpuh, nu trec piste Cahul: ce toate sa împreună în Cahul; cum și moșiile lui Vicol, fiind hotărâtur[ă] veache, cându aū hotărât Halil-Pașa cele 2 ciasur[i], arată că mergi moșii lui Vicol tot păn în Ialpuh.» Se alege Mitropolitul, ca pre un maî cinstit și cap legiî, pentru a merge cu Ion Cantacozino Vel Spat. și cu «Med. Neculaî, ce aū fost căpt. ,și cu Iordachi vt. Log., să cerceteze la fața locului, întrebînd pe marturi și de ce aū făcut mărturiile anterioare. De vrem[e] că Domnii Mele aice ni-aū arătat Med. Neculaî că uniî dintr'acei martur[i] aū mărturisăt că, pe cându ținè Tătarăi acele locur[i] ei îndeia (*sic*) să hotărască, și pe acele hotărâtur[i] aū mărturisăt; care acele hotărâtur[i] ce le făcus[e] Tătarăi nu trebui a se ținè în sam[ă].» 7272 [1764], Iulie 25 (*sic*).

54.

Unsprecî lei am luat de la dumnaei cucoana Marii Bănasa Calmășoae, cu mănă lui Vasile Diacul, din socotiala cî-avem cu dumnaei. Rav[așul] nostru să fie dum. de sam[ă].

7268 [1760], Ghen. 28 d.

Semnătură evreiască.

[Pe V°:] 8 lei 9 p[otroni]c[i] am dat băcalului pentru farfurii.

55.

31 August 7268 (1760). Lupul Balș Vel Vornic, Constandin Cananò Pah., Constandin Cog[ălniceanu] biv Vel Stol., Petre Cheșcu biv Vel Șăt. arată că, din porunca lui Ioan Teodor-Vodă, aū hotărît «moșie dumisali Dumitrașco Paladi Vel Vor., ce ari la Țănutul Suceviî,

pe apa Siretiului, anume satul Rugășăști, cari să hotaraști pe din gîos cu satul Candești, a mănăstirii Dobrovăț[u]lui, ce esti datu danii de Mărie Sa Mihai-Vodă, și pi din sus cu satul Sănăuți. Vine și episcopul Dosoftei de Rădăuți, ca vechil al mănăstirii. Paladi arată hotarnica din 7232 a lui Stroici Spat., Sandul Albotă Clucer și Dumitrașcu Gafenco Uricariu, iscalită și de Toader și Vasile Tăutul, Sandul Ciomărtan și Gavril Cîorneiu. — Copie legalisată, din 9 Novembre 1782.

56.

30 γρσ. καὶ τρίακτα ἔλαβα ἀπὸ τὴν ἀρχοντίσῃ Κάλμουσου, ἐκ τὰ ὅπια τὰ ἔλαβα διὰ χυρὸς τοῦ Κωνσταντίνου Ταούτου καὶ τὰ ἀπέρασα εἰς τὸ κατὰστιχον ὅπου μας χρεοσθεῖ· καὶ ἴστο τὸ παρόν μου εἰς λογαριασμόν.

Μυχάλι τοῦ Γεωρίου.

1761, Ἀπριλίου 10.

30 de lei și 30, am luat de la dumneaei Calmușoaie, de la care i-am luat prin Constantin Tăutu, și i-am luat în socoteala ce-mi datorește; și ravașul mieu să fie de samă.

Mihaî al lui Gheorghe.

1761, April 10.

57.

Pentru datoria cî-am avut la dum. răpoosatul Banul Dumitrașco mi i-au plătit dum. gîupăniașa dum. toți banii, și s'au mîntuit. Și de acum înnainte nici are să-m dè nimic, nici să ià nimic. Și i-am dat și aciastă scrisoare de credință. L^t 7269 [1761], Mai 6 d.

Ștefan Bosăi Jic[nicer].

58.

Noaozăci și noao lei am luat de la dum. Măriia Băneasa, din bani ce au fostu datoare răpăosatului Cupariului Costandin, bez 100 lei ce am luat mai înnainte; și am dat acestu răvaș, să să știe. L^t 7271 [1762], Septemvrie 19.

Ioan...

59.

† Triîdzăci de lei mi-au dat dumneaei Băniașa Marie din banii ce-m esti datoare; pentru bună sam[ă]. 7271 [1762], Decembre 10.

V[a]s[ile] Ros[e]t, Hatm[an].

60.

12 Octombrie 7272 (1763). «Moisăiū diiacon, sãn preutul Antimie din sat Trifeștii ot Orheiū, răzaș de moșie Morozăni», arată că e supărat de dum. Manolachi Costachi Vel Log[o]făt, pentru un Neculai sãn Andreiū Juliū, că s'ar fi răspunzând moșanū din Morozani, și ar fi dat și scrisoari părintelea dum[i]sal[e] Vel Log[o]-fat pe acē parti de moșie . «Împregiurașii» mărturisesc însă că «nici aū auzat ca să fi fostū acel nume pe acolo prinpregiurul lor... Iar diiacon Moisăiū, viind, ne-aū spus că i-a spus Ioniț[ă] Jăle, nepot lui Barga, den moșie Trăistenii, cum că moșul lor l-au chemat Jăle, fiindū moșanū din Trăistenī, iar nu de Morozăni .

61.

† Facem știre cu aciastă mărturisire a noastră pentru două sute lei, ce au fost răpăusatul Dumitrașco Banul dumisali lui Ștefan Bosie dator : așe aū mărturisit cătră noi că numai cu doîdzeci lei aū rămas să-ī dē și zăpisul, și de la Bosie așe știm, și așe mărturisim și noi, tâmplându-ne și noi acolo la dare sufletului și, întrebându-l eū de tote, așe aū mărturisit pentru acești bani, că numai cu doîdzeci lei aū rămas. Pentru credința am dat și noi aciastă mărturie a noastră. Adam Pancul Pit. Fevruarie 12.

62.

Răspuns cătră Domnul Grigorii Alexandru Ghica Voevod.

... Luminat[ă] carte Mării Tale mi-aū venit, și cu multă plecăciune am luat-o. Îmi poruncești Măria Ta pentru o bucată de loc ce să numești Livada, în ce chip o stăpănesc eū aciastă moșie. Aū fost danii boeriului mieū de la Măriia Sa Grigori Ghica Voevod, și, vrînd Măria Sa Costandin Racoviță Voevod ca să o ȳ, să o dē mănăstirii Sfântului Neculai, boeriul meū n'aū vrut să o dē, și aū dat-o Mănăstirii Doamniū, adivărat; care nu pocī eū să tăgăduesc. Dar, viind Măriia Sa Ioan Theodor Voevod, i-am spus toată pricina aceștii moșie, stăpăniud-o călugări di Mănăstire Doamniū. Măriia Sa aū zăs: «dănd-o frate-meū la mănăstire, nu pocī să o eū; numai oi scrii la Sintagora și oi cumpăra-o cu bani», și mi-a da-o mii. Ce aū dat Măriia Sa la Săntagora, nu știū. Știū că mi-aū adus zăpis și mi-aū dăruit

acè bucată de loc, și cu acest chip am stăpănit. Acmu, apucându-mă călugării cu ce o stăpănesc acè bucătă de loc, și negăsind zăpăsul acel ci mi-au dat Măriia Sa Ioan Theodor-V[o]-d[ă], am dat moșăe supt stăpănire părinților. De oi găsa zăpăsul acel de la Sintagora, atunce am să răspunzi. Iar, de nu l-oî găsa, or stăpăni părințai cu paci, — că eu n'am cu ce raspunde. Măcar că zic părințai călugări că au luat Măriia Sa Ioan Theodor-Vod[ă] zăpăsul cel de danii a boeriului meu, de l-au dat Măriia Sa, eu nimic nu știu; că, de l-ar fi dat la mini, eu nu l-aș tăgădui, cum nu tăgăduesc moșăe. Și fi Mărie Ta sănătos. A Mării Tale plecată: Mariia Băneas[a]. Octomvrie 24.

[Pe altă foaie:] 1764, Noemvrie 10, de la Dom. Grigori Alexandru Ghica Voevod, hrisov întăritor pe răspuns.

63.

2 Novembre 1764. Grigore Ghica, pentru rugătorii noștri părinți călugări de la sfânta mănăstire Rusico, ce sa află la Sfetagora». Arată act de la Constantin Racoviță, din 25 Maiu 7259, pentru Livada, ce li s'a dăruit. «Însă arată și aciasta că la velet 7255 [1747], Avgust 11, cerind acest loc ci să numești Livada, Dimitrașco Calmușul Banul la răpousatul Domniia Sa Grigorie Ghica-Vod[ă], unchiul Domniei Mele, i l-au fost dat miluire cu ispisoc», dar apoi e reluat de Racoviță. Supt Ioan Teodor-Voda, Baneasa Maria găsește vreme a-și recăpăta moșia. «Aū cerut-o de la Ioan Voevod și aū luat-o supt stăpănirea ei, luând de la mănăstire și zăpăsul cel de aferosire ci dedesă Banul.» Acum călugarii cer dreptate. Domnul întreabă pe Băneasă asupra drepturilor ei. Capătă răspuns că n'are acte [v. no. 63]. «S'aū cunoscut că nici o scrisoare n'are de la părințai Sfetagorii, că, de ar fi avut cevaș, ar fi arătat și ar fi cerut și giudecată, n'ar fi rabdat, nici ar fi dat de bună voia sa acè bucată de loc înapoi mănăstirii; și mai vartos că poate socoti cineva și aciasta, adica Domnie Sa Ioan Theodor-Vodă, când ar fi cumpărat acè bucată de loc de la părințai de Sfetagora, și ei ar fi dat zăpă de vânzare la mână Domniei Sale, putē ca să mai jaluiască iai la altă vremi sau să-ș ciară dreptate lor? Nici de cum nu putē; numai, fiind că Băniasa atunce au pus mână pe acè bucata de loc, aū stăpănit-o pân acum fără de dreptate. Se întarește deci «părinților». — Copie.

64.

6 Mart 1765. Grigore-Vodă Ghica, «dum. Manole Vel Stol. i is. de Ținutul Hărlaului . Mai în trecut[e] zile aicea la Divan, având pară și giudecată dumneaia Jicniceroaia Mariia cu un Savin Luțschie, pe o parte de moșie din satul Comănești, ce o cerea Savin Luțschie, fiind cumparată de la mâna unui Trifu, cumnatu a lui, să o rascumper[e] el, și n'aŭ așteptat pân să va hotară moșia și, în tăriia lui, fără de nici o judecată, aŭ mersu acolo la moșie și aŭ luat câtava dijmă, adică niști pop[u]șoi și dijma a câțva faneț, și niști boi de la un orândar, și, mai pe urma, hotarandu-s[e] giudicata, și rămăind moșia drept[ă] a dum. Jitniceroai Marii..., dumneaie Jic. aŭ rămas păg[u]bașe de acea dijmă. Sa cerceteze.—Pecete mică cu chinovar: cu data de 1764.

65.

13 γρόσια 'ὦ. 60, λέγο δεκατρία γρόσια, ὦ. ἐξήντα, ἐκ χειρὸς τοῦ Κωνσταντίνου, δούλου τῆς Εὐγενίας Τῆς καὶ ἐκαὶ εἰς ἐνδειξιν.

1765, Νοεμ. 3.

Μάνος Τριανταφύλλου.

13 lei, 60 de orți, adica treisprezece lei și șezeci de orți, am luat din mina lui Constantin, sluga Domniei Tale [D. Calmașul]; și aceasta spre adeverință. 1765, Novembre 2. Manos Triandafil.

66.

27 August 1766. Ștefan Tabără Vornic de Poartă face hotarnică la Epotești, cat și parte lui Ioniță Murguleț și a fraților sai . Chiamă «pe Ștefan, pe Vornicul den sat den Cocorăni, moșăe dumisali Costin Catargiu, biv Vel Clucer». Se aduce și «pe Sandu Cărstescu, cărșmară a dumisali Bănesăi Calmușoai, și pe Lupul Haidaŭ și Toader Badil și pe Simeon plugariŭ»: aceștia arată că, arând cu plugul, aŭ găsat o piatră frântă și, socotind ca sant bani, aŭ săpat de desupt și, puind tănjalile boilor să o radice, aŭ pus mana de desupt și aŭ dat de cărbuni și, socotind ca este hotar, au lăsat-o în locul ei și aŭ arat peste dânsa. «Iar din gîos, chemand răzăși den Ruș, pe dumnelui Necolaî Patrașco biv Vel Pitar și pe Gheorghe Izmană și Ion Anghe-lache, ni-au aratat un ispisoc di spre Ruș.» «Casa lui Grigoraș Buzne, zat Isacescului. — Copie.

67.

8 Maiu 1767. L. Balș VI. Vor., Ion Izmana (?), Ion C antacuzino] Vel Ban arată că, din poronca pre-înnălțatului Domnului nostru Ioan Grigorie Callimah Voevoda , s'aŭ judecat «răzași ce au vii pe dealul Copoului și cu Raxi gramaticu», care, «vrând a-ș mai pune... și altă viță de vie, de spre câmpu, aŭ îngradit drumul pe car[e] avè trebuință răzași a umbla pe dănsul . Se cerceteaza de «Simion Aramăscul Vornicul de Poartă , care au taet gardul și aŭ deschis drumu, fiind drum vechiŭ, și, pe undi au taet gardul, întră vitili de aici din târgu și stracă viile tuturor . Se hotărește îngrădirea de fiecare.

68.

Cu una sută cinzeci și cinci, adică cu 155 lei, m'aŭ împrumutat dumnealui grup. Cost. Leonardu; cari bani să aibu a-ı mulțami cu dobânda lor, din zeci doisprazeci, pân într'o luna di zile să-ı dau dumnealui bani. Și, pentru mai adevărată credința, am iscălit.

Marie Baneasa.

1767, Mai 25.

[Pe V^o.] S'aŭ plătit; Iunii 4, 1774.

69.

15 Iunie 1767. «Eu Palaghie monahie botézata, fata lui Bogdanu, feciorul lui Draghici Arman ot târgul Suceviŭ, împreuna și cu fică-mè Zoița , arată «că în toată curgire anilor vieții noastre am avutu multu folos și faciri de bini de la damnei cucoana Marie Băniasa Calmușoi, la toate nevoile noastre ce ni-au venitu asupra ticăloasiŭ vieții noastre, am alergatu cătră dumnei, și am găsit folos și multu ajutoriŭ. Pentru care și noi, neavând putință ca să mulțămimu pe dum. cu altă cevaș mai mult , ı dau «un loc de casă și cu pivniță de piatra, ce avem în targul în Suciav[a], de la tatăl nostru Bogdan Armeni din Suciava... Și acestu locu ce esti mai sus arătat, să hotărești cu locul dumi-sale Pah. Costandin Cananò, ce ari dum. cumparatura de la un Petre feciorul lui Peli-Albă . Iscălesc : eŭ Palaghie monahie, botezată , și «Zoița, fica Palaghii botezati , puind degetele.

70.

17 Iunie 1767. Grigorie Ioan-Vodă către «dum. Gheorghii biv Vel Med., is[pravnic] de Ținut[ul] Hărlăului, dum. Costandin Vărnăv biv Med., Ion Arbure biv Vel Șet.». S'a plîns Ion Izmană biv Vel Șet. și Ioan Bantăș Păh., ce au moșia Rusii, «unde are parte și Chiriac Scobihornu». Acesta hotărăște prin Ștefan Tabără Vornic de Poartă și Andrei Hrănaci, mazil, înpresurînd pe jăluitoari. Să cerceteze. — Pecete cu chinovar.

71.

22 Iulie 1767. Neculai Gherghel Med. , către «ginerile Grigoraș Pancul Post.» și Post. Vasilache Pancul. «Pentru părțile de moșie ce au avut răpousatul fratele nostru bade Gavril Gherghel Căpt. acolo în Cătămărești și în Stănțești». Ciudin le lăsase la moarte a fi date la o mănăstire. «Și noi așa ni-am fost socotit cu nepotul Iordache Arhip, până era viu, ca să dăm acele părți de moșie la măn[a]stire Slatina, fiind tot niamul nostru ctitor vechi la mănăstire Slatina, și fiind și bisăricu[ța] cea de la Malin făcuta cu cheltuiala răpousatului badelui Gavril Gherghel, fiind aproape de mănăstire Slatina.» Să înlăneasă ei acest gînd. — Copie.

72.

12 April 1768. Lupul Croitorul de pe Podul Vechi, di Eș, ginerile lui Grigoraș Croitor, staroste de ciocli, împreună cu famăia mea Marii», dau zapis la cinstită mănă dum. gîupănesin Marii Banesin», ca-1 vînd patru pogoane de via cu livadă și cu cas[ă] și cu trii căz și cu trii ciuberă și cu călcătoare și cu tiascu și cu lotcă și cu toate celi trebuitorii ali vii, cari vii sintu la Copo, între viili dum. răposatului Hat. Vasile Roset, la capul vii di sus, și între viili gîupănesi Marii, de spre apus, și între viile man[ă]stirii Copoului . Ieau pe ele 160 de lei, bani noi».

73.

22 April 1768. Grigore-Vodă Callimachi decide ca «acel Stihî să-ș rădice odaia și toate vitile ce le are de negustorie de pe locul tîrgului, și sa-ș cumpere alt[ă] moșie, unde să-ș ție vitele

de negustorie și odaie, iar locul acela, cu ce prețu l-au luat do la igum. Stihi, să aibă targoveții a da acel prețu, și să ramai loc pentru pășunatul vitelor targoveților, urmîndu-s pe deplin la toate și întocma după cum să hotărâști prin anaforaoa aciasta . Se va scrie «cătră Vor[ni]c[i]i de Botoșani. — Urmează anaforaua. Tîrgoveții s'au plîns de egumenul de la «Sfântu Neculai din Botoșani, zăcând că toată moșie, fiind domniască, a targului Botoșanilor, s'au dat danie lui Sf. Neculai din Botoșani de Mărie Sa Costandin Voevod Racovița, ca să iă de a zăce, să să chivernisască mănăstirea. Deci de la o vreme încoace s'au obicinuit igumenii de vînd moșia altora, streini, pentru negustorie, iar nu caută ca să ei de a zăce, și targoveții rămân de n'au loc de hrană. Cum și acum, în anul acesta, au vîndut o parte de loc, venitul, unui Stefan Stihi, mazăl din Botoșani; carele acel Stefan Stihi, fiind că face viti de negustorie, nici el sangur nu esti îndestulat de moșia Botoșanii, cu câti bucati ari, și igum. Încă, osăbit de vitile ce ari mănăstire, încă face și viti de negustorie și fân de vânzari, pe partea ce rămăni nevîndută, și targoveții n'au nimic loc de hrană, nici de arat, nici de casî, și cer prin jaloba lor ca, ori să le ei igum. de a zăce, ori sa cumpere ei venitul moșii, ca să să hrăniască pe moșie.» Gasesc drept ca

acel Stefan Stihi... sa aibă a-ș cumpara altă moșie aiure, iar nu moșia targului, și să aibă a-ș scoate toati vitile lui celi de negoț de pe moșia tîrgului, și să-ș ducă vitile acele de negoțu pe moșia unde-ș va cumpăra, și targoveții să aibă a cumpara cu toți venitul moșii dinpreună și cu acel Stefan Stihi, și acel Stihi să aibă voe a-ș pășuna vitili sale ce li ari pentru trebuința casăi sali, dinpreună cu vitile targoveților; iar odaie sa nu ții pe moșia tîrgului; cum și alții din targoveți, ori cari vor avè vite de odae, să aibă a-ș cumpăra moșu aiure, pentru trebuința vitelor lor. Și, dupa cum îș vorface targoveții fân și aratura pentru trebuința casălor lor, sa-ș faca și acel Stihi, ca sa fie și el pe moșia tîrgului ca un targovețu, iar nu mai mult. Iar, de nu să va priimi acel Stihi ca sa fii tot una cu targoveții, mai bine sa lipsască el, un om sângur, decât un targ de oameni. Și igum., pe cît va arata cu sufletul său adivarnî, căta bucată de loc i-au vîndut lui Stihi și cu ce prețu, cu acela prețu sa ții targoveții moșia de la igum., ca să fii pentru hrana tuturor lacuitorilor ce sant adunaț acolo. Cum și igum. sa n'aibă voe a primi vi-

tele cele de negoț a altor negustori streini prin vitile mănăstirii, nici să faca fân de negustorie, fiindcă moșia nu esti prè mare și lacuitorii sânt mulți; ci igum. să aibă a-ș face fin în destul pentru trebuința vitelor mănăstirei. Și toate vitele mănăstirei să să pășuneză pe moșia aceia. Și carii din târgoveți vor cosa, aū vor ara pe partea moșii acesti nevândută, a mănăstirei, să aibă a da de a zăcea de toati pe obiceiū; și igum. să n'aibă voe a-ī popri pe lăcuiitori a nu să hrăni pe moșii (22 April). Semneaza: Lupu Balș Vel Vor., Vel Vist., Iordachi Razu Vel Spat., Ștefan Ros[e]t Vel Ban, Răducan Ros[e]t Hat. — Copie.

74.

Cu patru zaci și cincī lei sântu d[u]m. jupânului Coște Leonardu, și pară în da (*sic*) săptămāni să aibu a-ī da baniī, cu mulțāmită. Pentru samă. Iun. 3.

Ioan Cali[machi] Cluci.

Jos: 1774, Ἰουνίου 3. Ὁμολογία τῆς κοκόνας Μαρίας Μπανιάσας καὶ τοῦ υἱοῦ τῆς Γιαννακάκη διὰ ἀσπρ. 45, μὲ δυορίαν νὰ πληρωθῶσι μετὰ ἡμέρας 45. (1774, Iunie 3. Sinet al cocoanei Mariei Bănesei și a fiului ei Ianacachi pentru 45 de lei, cu orînduială a se plăti dupa 45 de zile.)

75.

De la boeriū Divanului Cneji Moldoviī.

Departamentul Oștenesc.

Sa faci știre cu aciastă carte pentru satul Stănțeștiu din Ținutul Botașānilor, cari sat iaste a Clucer[u]lūi Enacachi Calimah, ca aice la departament ni-aū arătat cartea Marii Sale prea-īnnălțatului feldmareșal, din let 1773, Ghenar 14 (24 ?), supt numarul —, întru cari să poroncești tuturor boerilor pământului, și mai ales ispravnicilor aceluī Ținut, pe lăcuiitorii numitului sat sa nu-ī pui nici la un fel de rāndueli saū la alte dări ce sint de oștiia pe ciialaltī lăcuiitori ai țarii, ce să-ī las[e] să fii numai pentru slujba casii dumisali, socotindu-s căci că alte satea ce mai are, i s'aū luat, de s'aū pus la rāndueli și la alte poronci imparătești, ca și pe alți lăcuiitori ai țarii. Decī, după cartea Marii Sale prea-īnnălțatului feldmareșal, iată și de la departament s'au dat aciasta cartea la mână numitului Clucer, și să

poroncești dumn. Vornici de Țin[u]t Botoșanilor pe lacuitorii din satul ce s'au arătat mai sus, la rânduelile ce vă vor veni de la departament acolo la Țin[u]t, dumn. nici cât de puțină suparare să nu aibă oamenii aceștia întru nemică, ce de toate aceste, catea s'au arătat mai sus, să fii apărați și scutiți, lasindu-i sa fii numai pentru slujba numitului Clucer, — urmând dumv. în tocma după cum să hotărâști prin cartea Mării Sali prea-înnațatului feldmarșal.

1774, Iuni 23.

[Treie semnături].

76.

14 August 1775. Credincios boiariul Domnii Meli, dum. Nanul biv Vel Portariu, Vornic de Botoșani. Iordachi Manoli se plînge că e *păgubit* de săteni din Cătămărești și Cișmeoa: ca-1 calcă o bucată den moșie sa Păpăuții. Satele erau ale mănastirii Sf. Nicolae. Se decide «ca pe tot anul, la zioa lui Sfeti Gheorghii, sa aibă a lua acest Iordachi Manoli câte 20 lei, însa 10 lei de la satul Tătărășeni și 10 lei de la satul Cișmeoa, pentru o bucată de moșie ce o calcă și o pășuneaza aceste doua sate, din Dresleuca și până în apa Sicni. — Copie din Iulie 1787; legalisată.

77.

5 Septembrie 1777. Grigore-Vodă Ghica lui «Paval Bantaș biv Vel Jac[nicer] i dum. Toader Is[a]cescul biv Vel Șat. , pentru jalba lui «Grigoraș Pancul, postelnicel ot Harlau , ce pretinde că vrea o a triia parte din moșia Stanceștii, cu scrisori..., alaturea cu moșia dumisale Banesa Marii Calmușoai», ce i-o împresură. Să cerceteze și sa hotărnicasca. — Pecete mica roșie.

78.

Izvod de zestre ce dă dum. Bădița Ionița Sturz[a] Vornic, frate-mie, ficea dumisale, după cum arat[a] în gios, anume [adus: carea s'au dat, s'au ștersu]: Un harhal cu diiamanturi. Un leftu cu diiamanturi. O pareche brățări de aur cu diiamanturi, ori de mărgăritar cu mane; care vor placia dentr'aceste doa, vor lua o părechie. Trei părechii cercei buni. 5 inele cu diiamanturi, unul cu zamfiri. O pareche de paftale hteni de

aur, 3 rânduri de haine bune. 2 rândur[i] de așternut: unul bun și unul mai prost. 12 părechî cuțite argint cu lingurile lor. O afumătoare argint. O stropitoare argint. 12 zarfur[i] de argint, cu felegenile lor de farfurie. O tava argint. O solniță argint. 2 sfeșnice argint. O carătă cu șase telegari, cu hamurile lor. Un cal de mire, cu podoabele lui. O scatușcă cu blide. Un toc de talgere. O scatușcă de vutcă. 2 scoarțe bune. 12 tingiri. 2 covoară bune. 8 perne de catifea de părete, cu firu. Cămeș, mese, șărvete, mineșterguri. Bohcialăcuri. Năfrămî. 200 stupi. 20 de epe cu armăsarul lor. 20 de vaci cu buhai lor. 2 plugur[i] de boi. 200 de oi. O moșie la Soroca. 8 sălașă de Țigan[i]. 60 pogoane de vie la Țăfești.

Aciașt[e] toate s'or da făr nici o pricin[ă]; iar, de s'ar în-tâmpla să fîia lipsă dintr'aceste, eu oi răspunde; și am iscălit.

Az Ștefan Sturza biv V[e]l Vor.

79.

5 Iulie 1780. «Grigore» arată că a primit de la cuconul Enăcachi Calimah» moștenirea «frăține-mieș, a lui Toader Brănzan . «Iar bani nu s'au găsit, ce încă i-au rămas cuconului cu 53 de lei și 10 par.; cari bani i-am și dat.»

80.

Cu părintească dragoste închinându-mă, rog Prea-Sfantul Dumnezeu tot folositoriul bine, împreună cu celi di fericire, să vă dăruiască.

Iubite mie. Fiiască scrisoare dumitali cu dragoste luînd, vestire pentru întregimea sănătății me-au pricinuit multă bucurie, slăvind prea Domnul luminii, duhul cel izvorătoriu pin dar de haruri, supt aceluș milostivire și noi ne aflăm săn[ă]toș. Suatul moșii Bozii, cum ai vândut dum., am înțeles ceali scris[e] și bani eu i-am luat de pe perdelili i fânaț[ul] moșie, dar nu ți i-am trimis, socotind ca-s nu dea neguțitoriul jalobă Mării Sale lui Voda după zapis dum[nealu]i; care, de să va întâmpla așe, atunci trebui să vii di față cu scrisoare aciasta a dum[nealu]i, și răm[ă]ne la hotărare Mării Sale; iar, de n'a mai jălui, atunceia ți voi trimite banii. Pentru pâine veachi, de an și anțărtu, să trimiț pe Buruiană să cercetezi, într'a cui samă au fost, și-s facă izvod să-m aducă, și-s

va vinde după cum îmi scrii. Pentru venitul moșii, iaraș voi fi cu purtare de griji a găsi mușterei să-s vânze. Țigani di zestri iată, făcând izvod de căț am trimis acum, i-am făcut teslim împreună cu izvod[ul], la mână trimisului dum[nealu]i, și piste aceștie voi mai da dum.; însă acum de o dată poftesc să mai fi îngăduitoriu, că am să eū 9 sălașe di Țigani de la dum[nea]luī Vist. Matei Cant., cari să află la Botoșani, și dintr'acie iț voi da ș'un herariū. De care mă poff[tești] să-ț trimit acum la trebuința caselor, care, cu ajutoriu luī Dumnezeū (să fie și cu bl[a]g[o[slovenia noastră)], te-ai apucat *sa-s* facă la țară: cu al căruia ajutoriū 'ai luat începere, să te învrednicești întru sfârșit cu norocire, aceale întărindu-li pe temelie păcii și ațătare dragostii, care sufla duh de viață dulce, — herariū și acum ț'aș fi trimis, dar sint numai doi: un potcovariū ș'un herari, și mi-a fost și eū în trebuința, care dum. ai făcut înceapere; alți, că mai sint în niște pet..., iar nu buni lucrători, nici mii, ci nici dum. pot să fi de vr'o trîabă. Iar dintr'acei de la Vist. Matei iț voi da și herariū. Osa-bit să mai trimiț dum. la Capt. Costachi Vărnăv, ginerile lui Iamandi, să ei pe o Marie, Țigancă a mea, carē am pus și în izvod. Pentru orzul care s'aū luat la treacire Pașii, cercetăiu cine l-aū dat: voi împlini bani, după ce-a veni Buruiană. Aciașta și sănătate (?). Mai 24, 1784.

Dum. părinte: Costandin Catargiu, Log[o]f[ăt].

Dumneaei Bănesii, împreună cu Eleana, ne închinăm cu frațască dragoste, Ruxandii ne închinăm cu părințească dragoste, nepotului Alecu îi rugăm de la Dumnezeū săn[ă]tate, *norocire* cu bună creăștire: calul iaste gata; numai să-s silească cu învățatura, care aduce înțelepciune.

Cinst. al mieū iubit ca un fiū, dumnealui ginerelui Ianacachi Calimah, biv Vel Pah., cu părințască dragoste și fericită săn[a]tate.

81.

Prin aciașta scrisoare a noastră adeverim că toată *parte* ce răposatul cumnatul nostru Ianacachi Calimah aū luat din *zăst*riile surorii noastre Zoiți, precum să arată în învoiala ce *aū* făcut cu răposatul tatăl nostru, rămâne în stăpănire clironomilor dumnealui, și noi la aciașta *parte* nu avem nici un *amestec*, și nici avem nimică a tragi, nici a pretendinsi; ce toată *parte* aciașta

rămâne întru deplin[ă] stăpânire fiilor, nepoților și a tot niamul dumnealui cumnatului Ianacachi, după cum și mai sus s'a[un] aratat. Iar noi cat de puțină supărari nici odată pentru aciastă parte să nu facem, atât dumnealui, cât și niamului dumnealui; ce în tocma să-s păzască după învoiala ce a[un] făcut cu răposatul tatăl nostru. Iar, pentru un suflet de țigani, ce să îndatorisă raposatul cumnat prin învoiala ce a[un] făcut ca-s mai d[un] din drepti țiganii dumnealui pentru o țigancă, ce-î a[un] din cele ce luasă zăstri, acest suflet de bună voe noastră l-am dăruit fiilor dumnealui cumnatului; pe cari în veci să-l stăpâniască cu paci, atat de spre noi, cât și de spre urmașii noștri în veci, fără nici o supărari. Și spre încredințare că nici odată pentru arătatile de sus pricină nu să va supăra de spre noi cât de puțin, li-am dat aciastă scrisoare, însuș de noi iscălită.

1793, Iulii 23.

Sturza Pah. Dimitrachi Sturza Ban. [Treî marturi.]

82.

Alexandru Calimahi Caminar» către Divanul Cneției Moldovei. Aice în oraș Eșii, la mahalaoa Mantenimei de sus, în drum[ul] Pacurariului, lângă țintirimul bisăricii Prepadoabnei Paraschivii, am o casă cu locul ei, cât ține îngrăditură, și cu grajdii i sure, și, fiindu trebuitoare, spre întâmpinare greutăților casii ce am, voesc a o vinde cu sultan-mezat», și cere pentru aceasta «țidula poroncitoare cătră cinstita Vornicie de aprozi». Se dă ordinul la 19 Ianuar 1808. — La 13 Maiu, raportul Vornicului de Poartă. Casa era cumpărată de la dumnealui Stol[ni]c[ul] Gheorghe Criticos. Întreabă și epitropia bisericii, «ce a[un] scrisorile la mână, breasla croitorilor». Vede și hotarnica din 26 April 1795. Însa casăle acestea sânt șindilite: o casă mai mare, doao mai mică, o tindă, un cerdac, tot supt un acoperemânt.»

83.

11 Mai 1797. Un călugăr către «dumnealui Spătar-Mari Celebi Șerbanu Canano..., Corni». Cerase înscris «pentru schimbul ci a[un] avut răposata maica dumitali: moșia Costeștii cu ma[n]stirea Solcăi... La acest schimbă am fostu și eu..., și am șazut mai mult decât o săptămân[ă] împreun[ă] cu dumnei, pân am

întorsu pre călugări, sa priimasc[a] schimbulu : cați bani s'au dat la călugări prin mână mea s'au dat.» Ea spunea că Ionița are așa-zari pi Bănești, dar Șarbanu nu ari așa[za]ri aproape aicea, și să nu să înstrienezi doi frați unul di altul... Și, cum știu dum., la sfârșătul vieții răposatii, aū venit aicea la Sfântul Ioanū, și de la Suciava s'aū întorsu înapoi bolnavă, ș'aū vinit pe aicea, pi la măn[a]stiri, bolnavă tari, și nevrând să ramai aicea, numai o noapti aū masū aicea în mănăstire, și dimineța s'aū sculat și aū purcesu la Bănești, bolnavă tari. Eū, văzând că esti bol[na]vă tare, am îndrăznit și am adusu aminti duhovnicești, pi de departe, întrebându pe răposata jup[ă]neasă: Iat[ă] că ești bolnava; Dumnezeū să ferească, să nu ți-s întâmpli și vri-o moarte; ai diată, împărțitu-țe-ai moșile, și făcutu-ți-ai așa-zari cuconilor? Și aciasta me-aū răspunsu că ari diată, dar, pentru moșii, me-aū spus că Cornii și Costeștii sânt ai lui Șarbanu, și Bănești, cu casă, cu toată așa-zarea, sântu ai lui Ionița, iar casăle de la Iaș să vor învoi am[ă]ndoi frații cum îi va lumina milostivul Dumnezeū. Și, văzând că este supărat[ă] de boal[ă] tare, nu am putut de a mai da supărari, să fac[ă] diata aicea, ca să nu o mai scârbescu. Și, trecând trii zili, me-aū venit veste că aū raposat. Și am venitu la Bănești ș'am proodit-o; iar că aū umblat dumnealor cumnații pe la Cămpulungu și pin munț, pân ci s'aū făcut așa-zari schimbului,—aceia o știū toți boerii, și judecat[a] aū avut la Cernăuți...»

84.

Către cinstita giudecătorii de Țân[u]t[ul] Botoșani.» Pentru cererea «dumisale Aga Doxachi Hurmuzachi asupra mè, pentru rascumpărare unii părți din moșie Cătămărești, Al. Callimachi presintă «documenturile ce am închegat și hartă cu meșteșug ingineresc», sperînd hotărîrea. Concept.

85.

De la Logofeția cè Mari.

Cătră cinstiți dumnealor Vornicii de Botoșani.

S'aū văzut înștiințare dumv. ce faceți pentru obrăznicia și supărare cî-ar fi făcut răzăși de Cătămărești dumisale Caminariului Aleco Calimah, și a-s trimiti acum aprod nu-s poati, caci apoi, aducându-l, cu cini să vor giudeca aice, că dumnealui Ca-

minar esti acolo? Numai dumv. dați sfârșit pricinii și iaa-ți (*sic*) marturii la mana dum. Cam[ina]r și, viind dumnealui Cam[ina]r aici, apoi să ne faci puneri la cali: de să vor aduci, și atunci li-s va da cazuta înfrânari. Îns[ă] pân' atunce, de vor mai faci și alte obrăznicii, dumv., ca niște dregători, puteți să nu-î îngăduiți.

1804, Octomvre 5.

Costachi Rc. (?) (Racoviță?), Vel Logf.

86.

Alecu Calimah Cam[inar] către Domn. «Pe moșia Stani-ceaștii aū fost strămoșască așăzari, și dupa clironomii astăz să afla așăzaria mē... Aū scrisori mai vechi decît ispisocul [din 7238] di sus pomenit, ci au mai rămas pi la uniī din răzăș; să scoală acum niști mazali, Pănculeștii, și cer să-m iā din Stăn-ceștii un rand di pământuri... Patruzăci mai bini di ani toati scrisorile moșielor Calmușăștii, ci aū avut di cumpărătură Toader Calmuș, aū fost la fiul său Ioan-Vod[ă], în Țarigrad, și, după ci aū vinit Ioan-Vod[a] Calimah Domnu în pământul Moldavii, apoi au împărțit fraților și surorilor Domnii Sale moșiele ci aū avut di cumpărătură. Într'aciastă vreme, când scrisorile nu era aici la mână moșului Dumitrașco Calmăș, aū putut părinții acestor Pănculești a-ș faci și carti di judicată, că, neștiind moșul Dumitrașcu Calmușu că moșia Stăn-ceștii este cumpărată cu tot hotarul, încă mai cumpărasă și di al doile, di la niști răzaș, giu-mătate di rând di pământuri; cari, după protimisăria di rudenie mai aproapi vânzătorului, aū răscumpărat moșul acestor Pănculești prin carte de giudecată. Iară, după ci aū eșit ispisocul, aū ramas acē carti fără puteri, și stăpâniri Pănculeștii cu acē carte n'aū avut în hotariul Stăn-ceștilor, fiind tot alături trāitor[i], pi alta moșie a lor, Cătămăreștii... Iară acum nicontinit supărari în fac, cerșând acel rând di pământuri. Pentru cari mă rog să fiu scos cu acești Pănculești în cercetaria luminatului Divan, sa-m aflu dreptate. Căci, când aș vidē la mână acelor Pănculești vre o carti di giudecată, prin cari să aneresască ispisocul acesta ce-l am eū întăritură pi Stăn-ceștii, atunci fără nici un cuvânt l'aș da acel rând di pământuri...» Ordin către Vel Vornicul de aprozi, la 9 Februar 1805.

87.

Neinteligibil (Razu Spat. ?) catre Căminarul Alecu Callimachi ; 1805, 3 Februar Pe lângă acestea, te înștiințez ca Panculeștii (α. Παγκουλέστηδες) pleaca astăzi la Iași ; au luat și o marturie iscalită de diacon împotriva dumitale ; pe care mi-au adus-o sa o iscălesc. Se pare însă că e mincinoasă, cacă, cautind pe diacon, nu s'a arătat ; de unde scot ca a iscalit fără sa caute ce iscalește. Și așa de la mine au luat-o, cum au adus-o, neiscalita. Cere știri din Iași. Semnează : ca un frate . — Grecește.

88.

9 Iulie 1809. Neinteligibil («...Com.») «Cinst. și al mieu multu dorit, ca un frate, dumisali vărului Alecu Calimah, biv Vel Cam[ina]r, Vor[nic] de Botoșani.» Pentru afaceri de bani și o polița a lui C. Balș. Scriitorul «să află aice la Cuizenca, de o hotarasc, și, viind cațiva din răzăș, și doar mă voi cunoaște cu atata din vânzare moșai Jodeștii . «Dumisali cucoani Rucsandii cu multă plecaciune în sărut mână. Dumisali cumnatiî mă închin cu multă frățască dragoste. Pe copii dulce îi sărut.»

89.

Petiție greacă a călugărului Ioanichie Conachi catre Scarlat-Vodă Callimachi, probabil.

La douăzeci și șase de ani s'a hotărît să lase lumea, cu voia tatălui său, și merge la mănăstirea Neamțului, «unde am stat ani — . Se călugărește, iar cu voia tatălui său, la Socola, de unde iar trece la Neamț. Tatăl său îi dă cu ce să trăiască. Dupa moartea acestuia, vine la Iași și găsește sora-î unică pe moarte. Într'o Duminecă, e luat și el din biserică, pus în lanțuri, aruncat într'o căruță de poștă , și dus la mănăstirea Florești, unde e închis într'o chilie păzită de Țigani. Peste cîteva zile afla ca tatăl, în diată, îl dăruiește cu averea la acea mănăstire. Un Țigan dintre păzitori se milostivește și dă de știre «la cumnatul mieu Alexandru Callimachi, ce era la Iași, că zac în închisoarea părinților» (Πατέρων ειρκτήν), ce l-au răpit. Ci, aflind starea mea, s'a apucat, cu ce chip a știut, și abia după o luna am fost scos din închisoare ; de care aflind cuvioși bătrîni, m'au liberat în-

nainte ca sa primesc voia liberării mele.» De aici, merge iar la Neamț și ridică proces pentru sfărîmarea testamentului. În așteptarea rezolvirii anaforalei făcute în favoarea lui, stă la Neamț în pace, făcându-și și o căsuță» pentru viață. Dar archimandritul Luca îi întinde curse nouă. Chiamă, desperat, în ajutorul său pe Domn, care e singurul ce-l mai poate ajuta.— Lipsește semnătura.

90.

Memorial grec al lui Ioanichie Conachi. Mariuța, mamă-sa, adusese, pe lângă juvaiere și vase, moși cu un venit de 40.000 de lei pe an, afară de țiganî și vii». Cinci copii se nasc: «Ionița, care s'a numit în călugărie Ioanichie, Costachi, Anastasia, Vasile și Elena. Anastasia moare îndată după căsătorie. Pe Costachi și Vasile, încrezîndu-se în mintea unui călugăr, Daniil, cu numele străin, i-a trimis la Viena, și ca să învețe (*καὶ νὰ σπουδάζουν*) și ca să consulte un doctor (*νὰ κωνσουλτάρουν*) pentru Vasile, fiind pătimaș de mic. Care călugăr plecînd la Viena cu dinșii, cercetînd pe Vasile cei mai vestiți dintre doftori și găsindu-l boala fără leac, l-a trimis înapoi la tatăl său; scriind acel calugăr spusa doftorilor, că nu se tămăduiește și că abia pană la douăzeci și cinci de ani de vîrstă poate să trăiască, dar fără să se însoare. Iar Costachi a rămas acolo să studieze, unde și calugărul Daniil a statut un timp. Iar apoi, trimițînd pe Costachi la Iena, Daniil s'a întors în Moldova, cu o stare mai frumoasă decît aceia în care era cînd a pornit. Și a ajuns egumen la o mănăstire cu venituri multe și bune, lăsînd pe Costachi în grija altui călugăr. În sfîrșit, după șapte ani, Daniil a înșelat pe Conachi, spunînd că, după știrile ce are de la supraveghetorul (*ἀνατροφῆσον*) lăsat în locul său, Costachi a făcut destule progrese în multe limbi, în matematică (*εἰς πολλὰς διαλέκτους, εἰς τὰ μαθηματικά*), linguşindu-l, ca să nu-l ție de rău pentru multele cheltuieli ce s'a făcut (de oare ce, în șapte ani, cheltuielile aû atins 70.000 de lei), și că merge ca să aducă pe Costachi și ca să încheie socotelile cheltuielilor cu supraveghetorul lui. Și, mergînd, l-a adus. Ce a învățat în șapte ani, nu se știe, dar ceia ce era vădit, era că Daniil aducea pe Costachi bolnav și ieșit din minți (*ἄρρωστον καὶ ἐξωφρενῶν*), precum și până acum pătimeste. Întoarcerea lui Costachi n'a adus puțină descurajare și tristețe

bătrînețelor nenorocitului tată. Iar călugarul Daniil, cu chipurile lui lingușind pe bătrînul Conachi, care și din fire era simplu, a ajuns cu totul stăpîn (voixορόρης) în casă..., numindu-se cînd econom al casei, cînd cumpărător al moșiilor lui. Conachi e aproape de moarte. Rudele unei fete: ἐνὸς κοριττίου, Elena Manu-l cîștigă pentru a face căsătoria ei cu Vasile, «care, nu numai că era pătimaș, dar și prost (εὐήθης), și fratele cel mai mic. Apoi Daniil aduce pe bătrîn a-și face diata partenitoare. Urmează pățaniile lui Ioanichie, care se roagă de Dumn sa întarească anaforaua, favorabilă pentru dînsul, a boierilor Divanului.

91.

4.000 lei, adică patru mii lei, am priimit de la dum[nea]u] Stol. Zamfirache, după rînduiala dumnealui Caminariului Alecu Calimah, și am dat sănet; 1810, Mart 24.

Ioniță Strezăscu.

92.

Maiu 1810. Testamentul lui Gavril Conachi: pentru grija sufletului», lasă 1000 de lei pe la biserici, și pentru sărindare și săraci. Lui Ioanichie ieromonah îi lasă Lărgășeni cu anexele ei și vile din Liești, Cosățeni, Galbină, Lărgășeni. Iar dupa moarte lui moșia aciasta și vile să fie afierosăte la sfînta mănăstire a Efigmenului, ce să află la Sfînta Goră, unde au pus și metania sa, prîimind cinul călugării, și unde tot niamul nostru aũ fost ctitori și aũ și alte afierosări di la răp. tatăl meu. Lui Costachi, Umbrărești cu anexele, Boziești, Tămășeni, părți din Geru, Dămăcianca, «ce o am luatũ cu schimbũ di la Stamatinești, având niște dugheni în tãrgul Focșanii; morile de la Boțãrlui, Călien, vile din Nicorești. «Însă, fiindcă din păcatile mele să află în slăbăciune minții și nu iaste în stare ca să le iconomisască, las pi fiul meu Vasili și pe noru-mè Iliana..., ca să le caute...; și, cu ci va prisosă din venituri, să aibă a-l ține și pi dănsul în casa lor, după stare și orănduiala lui» sau dîndu-i aiurea cheltuiala, — «până cãnd să va milostivi Dumnezeu asupra lui și să va îndrepta. De nu se însoară, nu poate vinde nimic, și partea lui revine lui Vasile. Va lua jumătate din Țigani, din casele de la Iași, din dugheni și crîșme și 5.000 de lei ajutori

di la casa lui Vasile, ca sa-și facă și el casă, la Umbrărești sau aiure». «Iar flica mē Iliana să nu aiba a pretinderisi ceva din parte lui Costachi, pentru că nu i să faci strămbătate: una, că ei i s'au dat mai mult decât fiștecăruia frati; al doile, că în parte lui Costachi numai Umbrăreștii în sânt di pi răposata mama lor, iar celilalte de mine făcute, și pentru aciasta le dau lui Vasili după moarte lui Costachi, fără urmași fiind. Partea lui Vasile: Zurleni și anexele («păna ci vom împărți satul Perieni cu dumne[a]lui Vor. Costantin Paladi»), Tadanul, locurile de la Bîrlad, jumătate din casele de la Iași, locurile de prisăci de la Vaslui și Buhaești, vilele de la Socola, jumătate din Țigan și argintării. Iar pojăjăia casă, și strae și altile, câte să vor afla în casele mele, aice la Slobozie și la Iași, toate le las fiului meu Vasile.

Parte ficeii mele Elenii. Diosăbit di cele ci i-am dat după izvodul di zestre, ca să nu rămăe paraponisată că nu mi-am adus aminte di dansa acum la sfârșire vieții mele, îi mai dau înca toate părțile di moșii ci să află la Ținut Orhieului: Hoținești, Vărzăreștii și altile, după cuprindere scrisorilor, cum și dughenile și pimnița ci am pi Podul Vechi în Iași, și pi Țiganul Ioniță san Haijacariul, sân lui Ion Țimbrilă, și pe Țiganul Grigore Croitoru sân lui Nedelco Croitoru; care toate aceste li-au și luat în stăpânire ei pin izvodul di zestre; iar după moarte mē să iai și vilele di la Huș; dar să n'aibă a mai pretindarisă nimic di la frații ei sau a tragi parti din parte lui Costachi, după moarte sa, precum s'au zis mai sus, sau alt feliu a supăra casa lui Vasile cât di puțin.

Fiindcă nepotul meu Costachi Conachi Comis mi-au fost mână de agiutoriu la multe pricină, drept aceia îi dăruesc moșia Glodul, din fundul Berheciului, ot Ținut Tecuciului, cu toți părțile di cumpărătură di prin pregiur; care și mie imi iaste părintască moșie. Însă, ori când va avē trebuință casa fiului meu Vasili, ca să tai chereștē di pi moșia aciasta pentru prifacire morilor ot Boțarlău, Călleni, Umbrărești, Slobozi ot Zurleni și ori unde aiure, sau pentru niscaiva binali a sale, nici odată să-i fie oprită pădure di cătră nepotul meu Costachi.»

Epitropi: Manolachi Balș Post., Spat. Costantin Sturza, Banul Gavril Diamandi, «și pi nepotul meu Costachi Conachi Comis.

Semneaza Gavriil Conachi Vor. și epitropii. — Copie.

93.

Negel Spat. trimete printr'un al treilea d[umnealu]i varul Alecu Calimah» 310 lei, «ca să-î împartă pe la locurile de sus arătate, pentru răposat Cam[inar] Ioniță Sturza» Lista: «50 schitului Gafton; 100 la facire bisărecii Prepadoamni; 20 la Uspenie; 20 la preot ot Pogorăre Duhului Sfânt; 50 lui Grigori Liptcanu; 40 Căpitanului Băibăruc; 30 Gafițăi Pârlepoai». — Pe dos: «Trii sute zăci lei am priimit de la dum. Pitaru Ioniți după îns[e]mnare vărului Șarban. 1810, Iuni 25; Calimah».

94.

4 Maiu 1811. «Fiindcă eu măi gîos iscălitul Simion Roman cumpărasem de la dumnealui Stolc. Vasile Stămate un loc de dugheni în târgu Bot[o]șani, cu bani miei, și zăpissul scris pre numile dumisale cuconului Alecu Calimah, Căminari, fiindcă acel loc cu zăstre aū eșit de la moașa dumisale Băniasa Marie la dum[nea]l[ui] Logft. Costantin Greceanu, și, atât dum., cuconu Alecu, cât și dumneaei cucoana Ruxanda Păh., maica dumisale, bini voind asupra mē ca să rămān moștenitori celui loc după cumpărătură, me-aū făcut din parte Dumilor Sale o iconomicoasă scrisoare de dani, iscălită de dumnealor amādoī, încă și de duml. Vornicu Gavril Conache, socrul dumisale. Apoi pe urmă s'aū sculat dum. Păh. Ioniță Negre, cu protimisis de rudenie, cu carte cinstitului Divan, cerșānd pe loc, pentru că nu s'aū vāndut cu publicație, după hotărāre obștescului hrisov, și scoțāndu-să la mezat în Bot[o]șani, l-aū cumpărat dum. cuconu Alecu cu prețu ce-aū dat alții la mezat,—pe care loc ș'aū zidit dum[nealui] han și dugheni de puiatră, ca un bun cumpărători și drept moștenitori. Și zăpissul ce-l avēm eu pe acel loc de la Stol. Stămati, încă l-am dat, cu toate scrisorile locului, ce iara la mini, rămāind să-mi întoarcă cuconu Alecu banii, după învoiala ce aū fost între noi...» Negāsind actul de danie, îl anulează.

95.

30 Novembre 1811. Negel Spăt. către «fratele» saū Aleco Callimachi. Îi cere strașnic, pentru șasi zăli mult, 300 de galbeni. «Dacă n'ai a dumitali, fii măcar și din banii Visterii, din ori-ce cu bani... Și mare har îți voi cunoaște.»

96.

26 Mart 1812. Testamentul lui «Ioanichie ieromonah Conachie», adresat «cătră preosfințiții și ai miei sufletești părinți chirii chir Necodim Sinadonu, Grigorie Ierapolios și prè-iubitù cumnatù Alexandru Calimah». Epitropiî îi vor căuta averea, dîndu-î pe an, la mănăstire la Neamț, 2.400 de lei «și opt chile grău». Epitropiî clericî vor lua pentru ei 500 de lei. Din rest se va face la schitul Agafton «o bisărică de pîiatră aù cărămidă, iar odăile din lăuntru, în număr de zăci, să să facă de lemni», cu venit de 250 de lei pe an. Averea, la moarte, se va împărți în trei, «afară din vin»: ceva se dă la rudele moștenitoare, «între carile vor fi și nepoții miei de sor, Csinofon și Rucsanda, supt acîastă hotărâre ca să prețaluiască în bani, și fieștecare să-și ei aceia ce i să va cuvini în bani; iar lucrurile să rămîie la clironomul meu, ce l-am ales, Xinofon, iubitul meu nepot, fiind și fiu din botez răposatului tătani-meu; tot căruia îi las deosăbit, fără împărțășare cu nimine, o a trie parte din avere mè clironomie, dîndu-î încă și ceialantă parte a sufletului meu asupra sa». Va da însă: un acaret de 250 de lei venit pe an la schit; altul de 200 la Neamț; tot așa «la schitul Almașului». Să se îngroape la Neamț saù Agafton. Jumătate din vii, «la obștescul spital de aice, din Eș», jumătate «la sfântul Dimitrie de aice din Eși, unde să află și tatăl meu îngropat». Clericiî pot fi înlocuiți la moarte. «Cumnate, pe dumneata nu te împărțășasc cu nimică din veniturile ce am, pentru ostenele dumitali, ce ai să pu spre căutare și scoatire averii mele. Dar îți dau protimisî ca, cu prețul ce vor da alții pe anu, să poț dumneata țînè, atât moșiile, cât și țiganiî și viile și toate, silindu-te spre întimiere lor, urmînd însă la toate după povățuire presfințiților ai miei sufletești părinți.»

97.

Arhon spițări, triimeti-mî niște picături licfor anodinu.

Mar[ia] Cal[imah]; 1812, Maiù 3.

Rp. Liq. anod.

Ad rationes domini Alecko Calimachi. 14 May 1812, nocte.

98.

600 lei, adică șasă suti lei, tij, am mai priimit de la dum-
[nea]lui văru Alecu Calimah, din socotiala ce avem între noi.
Pentru cari am dat acest sănet. Ș'alt[ă] sută lei.

Negel Spat.

812, Maiu 30.

99.

«Alecsandru Calimah Căminariu» către «Divanul Cnejieî Mol-
doviei», pentru că «la dealul Copoului am vii, pe moșia Sf[i]nteî
Mănăstiri Tresfetitilor, car[e] den vechimi am stăpănit cu bună
pace. Acum Sfinția Sa părintele igumenul, voindu a-ș mai lăfi
viile ce ari acolo, mi-au făcut o mare nedreptati, ce cu gardul
ce au pus spre lărgime locului, mi-au închis drumurile de tot .
Cere a se cerceta. — Se dău ordine la 5 Iunie 1812.

100.

11 Decembre 1812. Scarlat-Vodă Callimachi dă certificat de
ruptaș unui om din Ținutul Tecuciului.—Pecete mică, cu chinovar.

101.

Prea-înnălțate și prea-îndurate Doamne. Mai statornica așe-
zare a socru-mieû Dimitrie Callimachi în Moldova s'a făcut de
către prea-bunul Domn Ioan Voevod, fratele lui și bunul Înnal-
țimii Tale păzite de Dumnezeu, care a orînduit ca familia lui
să stea în Ținutul Botoșanilor, pe moșia Stăncești. Ci acum la
bătrîneță, slabă și abia urcînd scările, sînt silită a bate la ușile
judecătorești și a cere drepturile mele de la Înnălțimea Ta pentru
această moșie Stăncești, ca să nu fiu nedreptățită. (Ϊψηλότατε καὶ
εὐμενέστατε κύβερντα. Ἡ σταθεριωτέρα ἀποκατάστασις τοῦ πενθεροῦ μου Δημη-
τρίου Καλλιμάχου ἐν τῇ Μολδαβίᾳ ἐνεποιήθη παρὰ τοῦ αἰοιδῆμου αὐθέντου
Ἰωάννου Ββδα, τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ πάππου τοῦ θεοφρουρήτου ὕψους της,
κατατάξαντος τὴν φαμιλιαν τοῦ διατρίβειν ἐν τῇ τοῦ Ποτοσανίου ἐπαρχίᾳ, ἐπὶ
τῆς μοσίας Σταντζέσι. Νῶν οὖν ἐν τῷ γήρᾳ, ἀσθενὴς καὶ μόλις ἀναβαί-
νουσα τὰς ἀποβάθρας. ἀναγκάζομαι κροῦειν τὰς δικαστικὰς θύρας καὶ
ἀπαιτεῖν τὰ δίκαια μου παρὰ ὕψους της περὶ αὐτῆς τῆς μοσίας Σταντζέσι,
ἵνα μὴ ἀδικηθῶ). Văd că dumnealui Vistierul Iordachi Ruset arată
printr'o jalbă la Înnălțimea Ta, cerînd hotarnic pe dumnealui
Vornicul Teodor Balș, pentru ca să hotărească moșiile de la Bo-

toșan ale dumisale, pe care pretinde că le-a cumpărat de la preastralucita Doamnă (παρά τῆς ἐκλαμπροτάτης κυρίας Δόμνης), și între altele înaintează că se împresoară și moșia Mănăstirii Doamnei de către hotarul moșiei mele Stănțești, și cere ca fiul mieu să se afle acolo la așezarea pietrelor care sînt să vadă de hotarniciu orînduiți. Prea-milostive Doamne! Moșia Stănțești nu e a fiului mieu Alecu, ci a mea, pe care am dobîndit-o în locul moșiei mele de zestre din Ținutul Fălciului: Bosie (Βόσιας), ce avea un venit de trei orî cît al Stănțeștilor, ca singură odihnă a bătrînețelor mele. Ca să trimet decî acum vechil la așezarea locului, nu pot; de aceea, fiul mieu Alecu nu poate să fie, nici eu iarași nu pot să-l silesc pe dînsul, fiind întăia deschidere (ἀνοίξις) și din muncile lucrului pămîntului, etc.: e ocupat la țară. În Maiu se va afla un vechil. Cere ea ca hotarnici pe episcopul de Roman, Vor. Conachi, Spăt. Iordachi Balș și Spăt. Nic. Dimachi.

Jos: Aciastă jalobă s'au dat de cătră maică-mă și s'au rupt de catră Domnu Scarlat Calimah.

102.

Proschinò.

Chir Locmane. Poftescă pentru un șipă de cerneală, ca se-m dai: și cu țidula aciasta ți se va plăti; că-m trebuiește pentru cuconași; și sminteală să nu se facă.

813, Ghenar 15.

Marghioala Calimah.

Rp. Atramenti Hij.

Matoria Callimachi.

103.

Februar 1813. Divanul face raport în procesul început de episcopii aleși de Ioanichie Conachi pentru a sfărma testamentul tatalui acestui din urmă, Gavril Conachi, care, «orî pentru necumpanita dragoste ci avē cătră unii din fii, sau pentru neștiința sfințelor pravile, poate și sfatuit fiind di persoane interesati în pricina împărțirii», împarte rău averea sa «și a soțului său, Măriuța Costachi, care mai înainte murisă fără diată». Acusă de a fi luat mai mult decît se cuvine, pe Elenco Manu, represintată prin Com. Iancu Racoviță. Divanul află diata «întru toate... următoare împotriva dreptății și călcătoare pravililor»: fiind că unește

și averea soției, fiind-că fixează anume destinație, la mănăstiri și aiurea, averii unora din fii și că principalul moștenitor a murit înainte de a se deschide moștenirea. Divanul crede că averea, afară de ce a dat, «din dreptile moșiile sale părintăștii și căștiguri, nepotului său de frati, dumnealui Com[i]s[ul] Costachi Conachi», și de zestrea fetei, să se împartă «drept, frățeste». Copie.

104.

‘Ο τζελεπή ‘Αλέκος Καλλιμάχης, τῷ 1813, Ἀγούστου 10-τῆ.

Socoteală de luat și dat : Stolnicul Manoli, ispravnicii Suceviî, la Volenschi, «la Domnița, pentru cai», la «dumnealui Vistierul Danda , la Grigore Cazimir, «la cocoana», la Dodor Drăghici (Δόδω Δραγικτζη) cusur», «de la Botoșani pentru magazie (τὸ μαγαζή) , de la Serdarul Anastase Scorțescu.

105.

«D. 29 Aug. 813.» Rețetă latină «pro coc. Mariora Calimachi . Semnează Scarl. Ian. Dr. Iani».

106.

Petiția greacă a lui ‘Αλέκος Καλλιμάχης ‘Αγας către Domn pentru moșia-î de la Ținutul Botoșani, care se împresoară, ὑμπερσουράρεται, mai ales de Mănăstirea Doamnei. Ea-î mai încalcă acum un trup de moșie : Livada, ce s’ar fi ținut de tatăl său ἕως εἰς τὸν θάνατόν του. Cere hotarnic : χοτάρνικον, pe Lupu Balș. Se admite la 12 Octombrie 1813. — Ordinul către Balș la 13. — Pecete cu chinovar.

107.

Ieromonahul Ionichie Conachi și deplin vechil din parte mai mic fratelui mieu Costachi Conachi, ce din nenorocire să află tot pătinind și în slăbiciune mințai, încredințăm prin aciașă scrisoare a noastră, după împuternicire ce ni s’au slobozit de cătră stăpînire, dumisale cumnatului Agaî Alecu Calimah precum să să știe că, după săvîrșire părintelui nostru Gavriil Conachi Vor[ni]c, fiind noi înstrămbătațiți, cu împartașirea averii părintești, precum răposatul la săvîrșitul vieții sale prin diata aș rînduit, lăsîndu-ne cu totul asupriți de catră dumneei Elenco

Mano, soția săvârșitului mai mic fratelui nostru Vasilie Conachi, cari și silitoare au fost, prin multe mijlociri și chipuri, a ne înstraina de driaptă moștenire noastră, supuindu-mă și pe mine prin diată la multe ce nu le voëm, am așăzat pe dumnialui Aga Aleco Calimah deplin vechil din parte noastră, ca pe unul ci l-am cunoscut purure cu cuget curat și iubitoriu de dreptate, ca prin giudecată să ne scoată dreptul nostru. Și în sfârșit prin învoială cu Măria Sa Vodă au hotărît, s'au ales și s'au hotărît ca toată avere parinșască, puindu-să în mijloc, împreună și cu zăstre săvârșitei surorii noastre Elenco Conachi, soția dumisale Agăi Aleco Calimah, să i să dei cumnatei Elenco Manu cliromiaa mortului copil ci i-au rămas după moarte soțului său...: moșia Grămeștii, ce au fost zăstre a răpousatii surorii noastre Elenco..., Umbrăreștii..., Lărgășanii..., Bădianul, locurile din târgul Bîrladului, a patra parte din toți Țigani, giuvaerurile și argintăriile toate și pojiția caselor de la Zorleni. [Restul al fraților și al lui Callimachi, pentru «nevristnicii copii ci au rămas, Xenofon și Ruxanda : Zorleni, Mînzăștii, «casile din Eș, cu locul lor, și dughenile din a stînga porții, și cu pojiția lor», părți din Dămăcraanca stamatiniască» și Sineștii, morile de la Botușlui și Călien, Cioriceștii, părți din «moșia Hogineștii și Vărzăreștii la Țin[u]t[ul] Orheiului», «moșia ot Vaslui», vile de la Huși, Neco-rești, Odobești, Cosîțani, Galbin, Liești, «dughenile din Iaș, de pe Podul Vechiu» și restul de Țigani. Callimachi să aibă: Zorleni, cu părțile vecine (Balăcen, Bujoren, ș. a.), Mînzăști, casele din Iași, opt pogoane de vie, «două părți Țigani». «Parte fratelui Costachi, nădăjduind în milostivirea lui Dumnezeu, și că poate să va îndrepta, și ca să aibă și el cu ce trăi»: «Cînd din păcatele noastre nu să va îndrepta fratele mieu, atunce toate aceste, după cuviință și dupa pravilă, și după voința me, vor rămănă nepoșilor mii de sor[ă] Xenofon și Ruxanda . «Iar privighitoriu și purtătoriu de grijă să fie dumnialui cumnatul Aleco Calimah, purtînd de grijă și fratelui mieu întru toate, spre a-l ține cu toată orînduiala unui fecior de boeriu. Iar, pentru mine călugarul și tras dintre aciastă lume mincinoasă, am socotit și ni-am învoit ca, cît voi trăi, pentru ca să aibă cele trebuincioasă a pitrecirii mele, să fie aceste»: «moșia de la Vaslui, după putere scrisorilor, cari cu silnicii ni-au rîpit-o dumnialui Logf. Costachi Ghica, după moarte tatălui nostru», să o reclame Calli-

machi. Adaus:] le lasă asupra purtării de grijă a dumisali cumnatului Alecu Calimah, urmîndu dumnealui la toate precum s'au îndatorit, adică a-m faci chiliile de la mînăstire Neamțului, cu odăi, cu kuhne, gard, pivnița, dîndu-mi și banii i altili, precum prin deosăbite scrisoare ce mi-au datū dumnealui cumnatul, pre largū se arată, iar după moarte mē să fie dumnealui a urmā intocma după diiată ce voilăsa, atît pentru sufletulu mieū, cat și pentru părțile ci să vādū în împărțala aciastă; 1813, Oct. 22.

Calimah Agă. Ioanichie ieromonah Conachi. — Dublu exemplar (unul copie din 15 Mart 1820).

108.

31 Octombre 1813. Hotărnicie la Stăncesti a lui «Ilie Iconom și protopop» («Ștefan Iconom ot Stăncesti», martur). Un om bătrîn spune: «și pentru Livadă aū mărturisit că s'au stăpănit vr'o doi anī de cătrī răpoosatul Enăcachi Calimah. Aū marturisit și Vasile Pompa, ce întăiū să afla trăitorī în satul Hanțăștii, în tinerețile sale, și, de cîte orī i s'au întîmplat a mergi la Botoșani, în vreme oștirii Moscalilor de la Rumențov, și mai încoaci, tot pe acest drum aū îmblat....»

109.

Μονισὼ Σπετζάρι σὰς παρακαλῶ νὰ μὲ στίλετε ἐν κληστίρι διώτι μὲ γριάχετε καὶ εἴστερα σὰς τὸ στίλνω. (Mărioara Callimachi face o cerere unui spițer).

καὶ μίνω
Μαρ. Καλλιμάχ.

Marioara Kalimachie.

d. 23 9-br. 813.

110.

1814. Scarlat-Vodă Callimachi. «Al nostru cinstit și credincios boeriū, dumnealui Aleco Calimah, biv Vel Agă, se plînge «de înpresurare ce i-ar fi pricinuind moșii dumisale Stăncestii de spre moșie Mănăstirii Doamniī». De altă parte, arhimandritul Procopie de la mănăstire, «exarhul și deplin vechil răspunzătoriu», se crede el păgubit. Să judece Divanul. Mănăstirea e represintată prin vechilul «Cleanthis Gheorgbiadis. Nemulțamiți, vin la Divan. Se confirmă lui Aleco, după vechile acte ce arată.

111.

Șaptezeci și șase de lei am să răspund tipografiei pentru niște cărți ce am luat.

1814, Fev. 2.

Ioanichie ieromonah Conachi. — Și patru lei, uu acathisteriū. Păr. Ionichie Conachi, până la Paști.

112.

Săor Locmane. Triimetî-m trei dram. spirt di afion, că îť voi plăti.

Mari Cal[imachi].

1814, Fevruari 24.

Rp. K. anod. 31. 30.

Miora Kalimach.

113.

April 1814. Hotarnică la Stăncestî, de «I. Balș Vor[ni]c».

114.

6 April 1814. Vornicia de Aprozi, pentru cererea călugărilor de la Russiko ca să poată vinde moșiile din Ținutul Botoșani: «Mănăstirea Doamniî cu Livada și Costești», ce nu li aduc mai nici un folos. Ar dori, cu suma luată, să-și plătească datoriile și sa faca reparații, cumpărîndu-se, acolo aproape, alte proprietăți. Divanul admite la 17 Mart, și Domnul întărește la 21. Se anunță deci Sultan-Mezat pentru Costești. La *harec* se alătură apoi și cealaltă moșie. Se începe cu 30.000 *evel-mezat*: 45.000 Kωστ., 60.000 Vor. Costachi Cant[a], 90.500 același, 100.000 Apostol Ioan, 160.000, *amîndouă*, Log. Costandin Balș (10 Maiū). Dar la 16 dă Γεώργιος Κέντρος încă o mie de lei, și cu o sută peste această mie o iea Vel Vist. Iordachi Roset.

115.

2 Maiu 1814. Scarlat-Vodă Callimachi către Vel Log. Iordachi Cant[acuzino], Vel Log., Dimitrie Sturza și Vel Vornic Grigoraș Sturza. Alecu Callimachi arată că vechilul Mănăstirii Doamnei a ieșit iarăși la judecată «pentru o bucată de loc din hotarul moșiei dum. Stăncestiî». Cere ca tot atunci să se hotărească și pentru Livada. Se admite. — Pecete cu chinovar.

116.

N^{ro} 1638.

Dass Herr Aleko Calimaki, in Folge eines mit Herrn Woliansky über den Pacht-Contract von Grameschtie eingegangenen Vergleichs, und von Seite des Herrn Fürsten erfolgte Entscheidung (?), 250 Dukaten, a 12¹/₂ Piaster berechnet, mit 3. 125 Piaster erlegt habe, und somit alle Praetensionen gehoben sind, wird von Seite der k. k. Agentie bezeuget.

Ihrer Kaiser: König: Apost. Majestät Agent in dem Fürstenthum Moldau

Joseph Edler von Raab.

Von der Kais. König. Agentie-

Kanzley Jassy, den 25ten July 814.

Kantemir,

K. K. Agenzie-Dragoman.

Pecetea Agenției: «k. k. östr. Agenzie in der Moldau».

117.

50 lei, adică cincizăci lei, am luat împrumut de la părintele Iacovă duhovnicul, pentru pomenire ce am făcut pentru tatăl meu, să am a-î da la vadă la D[e]che[m]vri, la sfârșitul lunii; și spre încredințare m'am iscălit, ca să știe; 1814, Sept. 25. — Semnătură neînțeleasă.

118.

Neinteligibil. «Den bani luaț de la Begzadè Scarlat, cu sănăt den 814, Oct. 10, supt iscălitura mea și a vărului Șarban Negel și a cumnatului Alecu Calimah, dând dumnealui cumnatul Alecu parte... 6.000 lei. cari bani, pentru ca să rămăia dumnealui slobod de supt acea datorii, mi i-aū răspuns mii cu dobânda lor până la Mart 10, și rămăni ca, pe lângă parte mea den acel sănăt, să răspunz și acești 6.000 lei tot eū Mării Sali lui Begzadea... 816, Fevr. 12.»

Pe o altă foaie, lipită cu aceasta: «Parte dumisale coconul Alecu, din banii de la beizadè Scarlat Ghica .

119.

6 April 1815. Scarlat-Vodă Callimachi. Ieromonahul Ghedeon, naționalnicul schitului» Agafton, a cerut adăugirea milelor: îi scu-

tește tot vinul de vădrărit, 250 de porci de desetină, 500 de ocă de sare pe an; 4 iude străini. — Pecete mare cu chinovar și iscalitura Domnului.

120.

16 Maiu 1815. Scarlat-Vodă Callimachi către «Ioan Jora biv Vel Spat.» și «Ioan Iamandi biv Vel Ban». Alecu Callimachi s'a plîns că dum. Spătr. Maria Costandachi, cu o bucată de moșii ce are danii din loc târgului Bărladu, îi impresoară o bucată mare de loc, ce are dumnealui Aga tot din locul târgului Bărladu, cu danii trecut la niamul pâlădescu, și de la niamul pâlădesc luat de dumnealui cu clironomii». Să cerceteze la fața locului. Pecete cu chinovar.

121.

2.500 lei, adică doi mii cin'sute lei, m'am împrumutat di la dum[nea]lu[i] Vor[ni]c[ul] Mihalachi Sturza; cari bani di astăzi în trizăci di zile am să-i răspund dumisali cu mulțămîtă, fără smintială. Calimah Agă. 815, Mai 20.

122.

Eū Omer beiractar încredințaz cu accst sănet al meu la mîna dumisale Post. Alecul Calimah pentru un sănet de patru sute de lei a dumisale, ce aū dat la mîna frăține-meū Osman-Aga, pentru arvona grăului ce arvunisă, și pe urmă, desfăcându-ne, aū ramas să dau sănetul, și să-m eū baniū. Daū înscris că baniū i-aū priimit înapoi toți, iar sănetul acela, fiind-că s'aū prăpădit, orî cînd să va gasă, să nu fii ținut în samă, ca un răsufiat. Și spre încredințare am dat acest sănet în protiva aceluia, și m'am iscalit turcește, puind și pecetea. 816, Avg. 3.

Semnătura și pecetea, — turcești.

123.

15 Maiu 1817. Scarlat-Vodă Callimachi către «dum. Vornici de Botoșani . Dum[nea]l[u] Post. Alexandru Calimah» arată că, la hotărîtura urmată de cătră dum[nea]l[u]i Vel Vor[ni]c Theodor Balș la moșia Mănăstirii Doamniū..., i s'ar fi luat o bucată de loc» din Stăncești, în lipsă. Să rămîie cum a mai fost, pîna va sosi din nou Balș.

124.

Ioanichie Conachi către Mitropolit. Aud că părintele Luca, ce esti la mănăstire Florești, nu m'ar fi uitîndu, cu toate că sîntu tras aice într'acestû sfî[n]tû lăcaș, ci prin judecați cu jalobe cătră Mărie Sa Vodă m'ar fi cerîndu să fiu acolo șăzatoriu la acê mănăstire, trăgîndu-lû și parte de moștenire: negreșitû ca aciasta îl faci mai mult să mă cei, iar nu că i-ar fi mila de mine.» Cere «ca să mă apărați de aciastă năpasti: întîi, ca nu amû gîndu să șădû la Florești, fiindu [că] creștire mē duhovniciasca aice aû fostû, la mănăstire Neamțului, de frați, iar nu la mănăstire cē mai sus numită». A plecat plîngînd din Neamț, ca *frate*, pentru a cere la Iași binecuvîntarea spre călugărie a tatălui său și a Mitropolitului. «Deci călugăria mē la mănăstire Floreștilor aû fostû fără voia mē, silitû fiindu de tatălû mieu, facîndu-i după voe dumisali.» Are și chiliî la Neamț, unde va lăsa și banî. «Mă rog darû Preaosfinției Voastră cu lacrimi, milostivești-te asupra mē, unûi păcătos, și mă scoate din robii aciasta, în cari umblă să mă bage parinți greci...»

125.

Scrisoare grecească a lui Ioanichie Conachi către Archimandritul Teodorit în Iași. Cu citații mușcătoare din Scripturi, el arată că în zădar e ținut de rău, fiind că el nu va «răpi nimic mănăstirii Floreștilor, unde Teodorit e egumen, și nu se va atinge de ce i-a lăsat tatăl său. Amintește de cele ce i s'au întîmplat după moartea acestuia, *drama* meștesugită de un parinte Daniil». Dar cei ce stăpînesc acum Moldova nu mai sîntu ca aceia de atunci, și decî nu poate crede că i se va întîmpla cu Teodorit, ce-l chiamă de la Neamț, ceia ce a suferit de la Daniil, ce l-a adus în lanțuri la Florești.

126.

Ioanichie Conachi către Constantin Balș V. Log. Se plînge că prin Teodorit «iarăș aû început îndemnătoriulû ralelor și stricatoriulû liniști a mă luptă, pizmuindû liniște și mulțămire ce prin darulû Domnului o am aicie în sfî[n]tulû acestû lacaș. Par'ca m'ar înfricoșă în aducire aminte a tirăniî din vreme trecută. Neroniî timpului, scrie el, nu aû putere asupra sufletului sau.

127.

27 Februar 1818. Ioanichie Conachi către Post. Aleco Callimachi. Pentru a-î păstra, după învoială, liniștea, să se judece el cu «chir Luca igumenul mînăstirii Floreștilor»: «că eu nici m'am judecată cu nimeane, nici mă voi judeca, și nici dau pace și liniștire mē pe gălcăvă pentru toată lumea, și nici voi eși dintr'aciastă sf[î]ntă mînăstire a Neamțului, unde mă aflu statornic și de unde am suptu laptile celū duhovnicescū într'atîți ani, pentru voință și cearerea a părinților Esfigmeniții. Căci nici o pravilă politiciască sau bisericiască (socotescū) nu poati să mă siliască, sau să mă îndatorească a mergi de la patriia mē la locuri depărtati, cu primejdie vieții mele, ca să mîntuescu sufletulu mieū, cînd potū să mă mîntuescu și într'aciastă sf[î]ntă mînăstire, undi am și statornicia mē și pre d[u]hovnici mieī de o limbă cu mine. Și, fiindū-că scoposulū și săvîrșire pentru carea amū intratū în viața aciasta nu iaste altă decîtū mîntuire sufletulu mieū, pe care amū găsătū mai cu lesnire aice, încredințază-lū pe chir Luca că în zadar să ostănești a mă tragi la Esfigmenulu; și, fiindū-că și părintele arhimandritulū chir Daniilū au priimitū a fi de-a pururea apărător dreptăților mele, ca unul ce mi i-aū fostū alū doile părinte și im ești, il veī avē ajutoriu la pricinile mele, spre a nu fi eu nici odată în supărare.» Cere a-î face chilia și toate celelalte înprejuriulū chiliilor: doară voi pune la lucrare; cumū și toate cele după cē scrisă tocmală noastră, rogu ca prinū mînă părintelū Daniilū să le priimescu, ca să nu fiu supăratū cu venire mē în gîosū, pentru trimitere celor tocmite».

128.

Ianuar 1819. Scarlat-Vodă Callimachi, pentru jalba lui «chir Amvrosie, egumenu Sfint[ulu] Neculaiū ot Galați, cu cerire a i să plăti 700 lei, bani, de cătră dum[nealu] Post. Alecu Calimah, prețul unei butce ci i s'ar fi luat de cătră dum. Post. în trecire unui zaim turc împărătesc». Alecu arată «că, fiind dum[nealu] pîrcălab, aū sositu numitul zaim, Turc împărătesc, și, după poroncile ci avē, au fost neapărată trebuință a să luoa o butcă spre triimitere numitul zaim aice la Eș; și, triimeșind de aū luat o butcă de la un Hagı Gheorghie, neguțtoriu de acolō, iar mai mulți din tîrgoveți

aũ mers la pîrcălăbie, jăluindu-să că, fiind împușinare de butci acolo, iar beilicurile neconteniți, simt o mare greutate, numai unii dintr'înșii ci aũ butci; și aũ făcut cerire ca de cătră tîrgoveți să sã cumpere o butcă spre întrebunțare beilicurilor, și atunci aũ și găsit butca numitului egumen, ci o avè scoasă de vînzare, și, tîrguindu-o negușitorii, aũ și luat-o în prețul arătat: 700 lei; cu care s'aũ și triimes pe numitul zaim. Carile trecînd cu grabă aice la Eș, n'aũ voit a mai schimba butca la alt tîrg, și aũ trecut înnainte. Iar, a patra zi după purcedire sa, s'aũ întîmplat și molefsăre dumisale Post., și aũ eșit din dregătorii aceia, făcînd nu puțină vreme lazareturi. După care întîmplare, măcar că nu atîrna asupra dumisale căutare acei butci, dar, de ar fi și voit, iarăș nu putè; care întîmplare netăgăduindu-o numitul egumen, dar mai vîrtos știută fiind și de Domnia Mè. nu s'aũ cunoscut îndatorit dum. Post. a plăti prețul butcei. Dar, ca nici numitul egumen să rămie păgubaș, am poroncit Domnia Mè dumisale Vel Vist. de aũ scris carte cătră pîrcălăbiu de Galați ca să împliniască banii arătați de la tîrgoveți, și să-ı dei numitului egumen.» «Aũ trecut în trecire de cincî luni cînd butca nu s'aũ putut afla, și egumenu n'aũ cerut banii, prețul ei.» — Pecete cu chinovar.

129.

130 lei. Adică una sută triizăci lei am priimit de la dumnealui Polc. Toadir Drăghici cu parte de moșai ci am avut-o în Ruș, cari am vîndut-o dumisali cuconului Alecu Calimah di veci, cu tocmală, căti șăizăci și șapte lei; cari priimindu-să dumnealui cu tocmala ci am făcut cu Polc., să avem a priimi banii după analogul stînjănilor ci-ı am după izvod. Și pintru credință am iscălit însuș cu mîna mè. 1820, Săpt. 25.

Toadir Șul...

130.

Bădiță Alecu,

Din banii ce am a lua de la dumneata după socotiala ce am încheet acum, mă rog să dai dumisale musiiu Locman cincizaci lei, și să vor scādè din socotială. 821, Ghen[a]r 22. ... Spat.

[Pe V°:] Am primit-o, și voi răspunde îndată ce mă voi înlesni.

Calimah Vornic. 821, Mart 7.

131.

4 Februar 1821. Divanul către Domn. Acesta trimesese la Divan, în ziua de 14 Dec. 1820, pricina între fii unui Logofatul Simion Roman din Botoșeni și între dumnealui Vornic Alecu Calimah, pentru a 16 parte din trupul moșii Rușii de la Ținutul Botoșenilor, parte Roșculiască, pe care jăluesc ei că ar fi avut și casa parințască și s'ar fi stricat de cătră dumnealui Vornic.» Aduc ca dovadă numai că la hotărnicia din 1809 tatăl lor a plătit pentru partea aceasta. Chiar de ar avia-o Simion Roman cumparată de la curgătorii din Roșculiasă, iarăș protimis este a lui Toadir, băștinuitorul și schimbătorul cu dumnealui Vornic... Multe din hărțile ce să arată supt cuvânt de adevarate, după cercetare ce li să faci de cătră Divan, să află plastografi. Pe copii nu se poate pune temeiū, știut fiind mai ales haractiru ce poarta Simion Roman»: «De pe una dintru aceste hartii de ei înfașoșate, având și dumnealui Vornicul Calimah copii, care alăturându-să cu copia de ei înfașoșată, nici de cum nu s'aū potrivit.» Cer vadeă, care nu li se dă. — Lipsește întarirea Domnului.

132.

6549. Adică șesă mii cincī suti patruzăci și noi lei ti (!), am priimit de la dum. cumnatu Costachi Conachi, din baniū vānzării moșaei Mānzăștii, ci am vāndut dumisale. 821, Mart 1.

Calimah Vor[ni]c.

133.

Boerii Divanului Moldaviei.

Pre langa poruncile ce s'aū triimis cătrī dregători și cătrī cei innadinș rinduiți asupra marginii Ținuturilor Galații, Putna și Tecuciul, pentru privegheria și aflaria a orī-căria mișcări de piste hotar in parte aceia, spre a da aicia grabnicile științi, s'aū însărcinat și pe cinstitul fratele nostru dum. Vornic Aleco Calimah asupra tuturor rinduiților și asupra dregătorilor, întru lucrare și urmaria aciasta. Precum mai pre larg prin viū graiū s'aū aratat dumisale. Agiungind dar acolo, să scrie și dumv. dregătorilor și celorlalți rinduiți, ca întru unire și povățuire dumisale să să alcătuiască unor trebuinți în tocma, după gingă-

șitura ieî, proftaxîndu-ni-să, prin lipcanii ce sînt triimiș acolo și prin cei ce s'au dat cu dumnealui, grabnicile științi și de toate mișcările și aflările, în ciasul și minuntul ce să vor ști. Sa poruncești și voai căpitanilor de menzil : Galați, Tecuci și Focșani ca, orî în ce cias va da dum. Vornic cătrî voi, să sloboziți car sau căruță cu podorojna dumisale, întru trimiteria lipcanilor cu grabnicile înștiințări ce ari a face, nedînd cia mai mica zaticnire ; că vă veți pedepsi. 1821, Apr. 1.

Veniamin Mitropolit.

Balș Logf.... Logf.... Vist.... Vist.... Vist....

134.

Cu frățiască dragoste ne închinăm dumitale, arhon Vornice.

La frățasca scrisoare dumitale din 2 Apr., la 11 ciasuri din zi, priimită în ciasul acesta, vestim dumitale, răspunzand, că venirea dumitale aice iaste de mare trebuința, fiind vreme necazului, căci oșteni elini, nenădăjduită fiindu-le aciasta ce s'au urmat, s'au umplut de mănii, ciudă, și cate alte împregiurări asemine aceștii întamplări ! Ci venirea dumitale credem să poata face mare impresăone. Despre Braila, pacinică petrecire iaste de alaltî, cari, de cînd li-au răpit ostași di în șăice, s'au cam îmburzuluit, vorovind de ale.lor laude, dar au venit la mal, au chemat pe lăcitori den salipe strămtate, li-au zis de ce nu vor să șadă prin casăle lor, sa iasă la arat și lucru pămantului ; și, dacă s'ar putē să lipsască oșteni, ni-am împăcălui de grabă cu dănșii ; iar cu oșteni iaste rău. Așăzare pociti pe Prut iaste prē de trebuință și folos mare la întamplare. Cărțile Divanului astaz s'au dus la Ibraila ; ce răspunsu va face Pașa și va zice, voiū înștiința pe dumeata. Și bine vei face, arhon Vornice, să iaî dumeata ostenială pără aici, cāt de în grabă ; fiind dumitale ca un frate,

slugă : Ion Rac[o]v[i]ță. 821, Apr. 3, la 9 ciasuri din zi.

135.

Arhierească blagoslovenie triimitem dumitale.

Fiasca dumitale scrisoare, însămnată din 4 a următoarii luni, priimindu-o, ni-am bucurat pentru întregimea sănătății dumitale. Am văzut și toate cele însămnate pentru venirea voastra acolō. Noi mîine fără smintială hotărîm a veni. Zăbava ce am facut

aicea, aũ fost tot pentru liniștirea norodului, din care uniã sã și strãmutasã, iar cei ce mai rãmãsãsã, sã afla pe gata a sã îm-prãștiã. Cariĩ, dupã cuvîntarea ce le-am fãcut, s'aũ și liniștit, cum și acei d'intîiũ aũ început a sã întoarce pe la casele lor. Și așa socotim cã vor petrece întru toatã liniștirea și odihna. Și cu aceste sîntem
1821, Apr. 4.

A dumitale

În Hs. pãrinte sufletesc :

Gherasim episcop Romanului.

136.

Boiarii Divanului Moldovii cãtrã cinst. frati dumnealũ Vor-nicul Aleco Calimah.

S'aũ priimit scrisoaria dumitali acẽ triimisã de la Bãrlad, din 2 a aceștii lunĩ; s'aũ vãzut toate celi ce scriũ, și, cãt pintru în-credințare jãrtfírilor de slujbã, în cari ești rãvnitori și necruțat, nefiind acum celi d'intãĩ din partia dumitali lucrãri a destoini-ciei, nu rãmãni a ni îndoi, avãnd în destuli alti dovezi a vremiĩ trecute, cari sãnt dumitali spre laudã și noãĩ pricinã a mãrtu-risĩ cunoștința unui adivãrat patriot în dumn. Urmia[zã] numai ca, pre cãt aciasta însãrcinari esti mai presus di cãt toati altili, pe atãta și cunoștința patriei cãtrã dumneata va fi cuvãrșitoari, cînd, prin sarguința dumitali, sã va vidia liniștirea opștiei și cele-lalti lucrari, întru cari întovãrãșascã-ti dumnezãescul agiutorĩ. Iar, pentru lipsa ci aũ lãcuiitorĩ de sãmînța trebuincioasã, unin-du-ni cu socotința dumitali di a sã îndatori pi stãpãniĩ moșíilor sã le dẽ, s'aũ scris dregãtorilor pentru cuviincioasa lucrare; încã și dumneata întru purtaria pin Ținuturi veĩ faci îndemnari, și lãcuiitorilor ca sã sã siliascã cu aratul, și celor cu moșíili ca sã-ĩ agiuti cu sãmînțuri. Asãmine și pentru cei di țarã, ci aĩ socotit sa sã așazi pe la satili de pe Prut, spre mai multã înlesnire și grabnica purtaria cãrților de la Galați, gãsind nemeritã socotința dumitali, s'aũ scris dregãtorilor ca, la Galaț, sã sã pui cãti 4 cai în Galaț, în Chiraftei și în Rogojãni, și, de la Fãlc[iiu], cãti 4 cai în Crețana, în Bãsãști și în Docolina; cari negreșit sã vor așeza. Și dumn. puni la cali purtatul cãrților pi acolò, rãnduind însã un om innadinsul, sã stei la Docolina nelipsãt, sã priimascã cãrțile, și prin cãpt. aci poati sã li triimataĩ aici. Veniamin Mitropolit.

Balș Logf. [Și alte trei iscãlituri.]

1821, Aprilie 4.

137.

Arhierească blagoslovenii trimitem dumitale.

Am primit pitacul dumitale și însămnarea cea pentru starea și statornicia dumitale la moșie; ne-au fost cel întâi îndemn de multă bucurie, fiind-că firea de față acolo a dumitale ține pe toți lăcuiitorii moșii, încă și pe alții. Iar cerirea ce faci pentru a avea voe să treci înlăuntru, aciasta nici iaste în puterea noastră a o da, nici iarăși a opri pe cei ce vor a să trage. Noi mai de cuviință socotim ca să stai pe loc cu iroiciască bărbăție, mîngîind pe lăcuiitori a sta și ei pe loc și a nu să imprăstia; că aciasta va fi mai rea decît răul ce să închipuești, și ființă în sine nu are, că vor ajunge în cea mai mare foamete.

Am văzut și ceale scrise cu parapon pentru socotința ce-ți închipuești de dumnealui Vist. Canta, și am priimit dezvinovățirile dumitale de bune, ca acest temei; cu care te încredințăm că. atît dumneata întru ceale adevărate ai drept, cît și pe dumnealui Vistierul nu-l învinovățim, că nu l-am auzit cu atîta punere și pornire a vorovi de dumneata cele ce-ți închipuești Și, dar, leapdă toate socotințele ce te supără în pricina aciasta și, duple Psalmistul: nu rîvni celor ce violenesc, nici pizmui celor ce fac fără de lege, și cele alte. Și, la aciasta dorindu-ți părinteștii noastre sfătuirii ascultare, darul Domnului să te păzască, și mai presus de toată vătămarea să te arăte. Rămînem al dumitale părinte sufletesc:

1821, Aprilie 29, Iași. Veniamin, Mitropolit Moldaviei.

138.

Cu plecaciuni mă închin dumitali.

Am priimit mai întâi prè-dorita dumitali scrisoare, acè triimasă de la slobozie, încă aflându-ne în carantină. Și, vazînd cele scrise, atît cătră mine, cît și cătră dumnealui Vist. Roznovanu, pe lăngă altile și pentru niști nelegiuite lucrări a unor învațați întru aciasta, de atunce aș fi făcut răspunsu cuviincios; dar, neștiînd unde vei pute fi păr la priimire acelu răspuns, și îngrijindu-ne ca se nu cadă, după stare drumurilor de astăzi, priimești acum răspunsul și mulțemirile noastre pentru o așa delicată îndatorire, pentru cari vom fi cunoscători, împreună cu părintele Mitropolitul. Ci mi-au spus că și Preosfinției Sale i-a scris pentru totdeauna;

și aciasta din parte mē, numai pentru că dumnealui Vist. Roznovanu s'au pornit astăzi păr în zioa la Chișinău, saltū.

Am priimit și acolo doi scrisori triimise din carantina Leovii, din 5 și din 9 a aceștii luni, tocmai erī sara, la 22 a lunii, în plicul dumisali Aftanasi Artino; arătându-mi numitul că întârziere au urnat din pricina omului ce l-au fost triimes atunce când au luat cărțile; cari pierzindu-și calu pe drum și, după câteva zili ce l-au căutat, negăsiindu-l, s'au întors înapoi pe gios, iarăș la Leova. Întălegand dar celi cuprinse și întru aceste, răspund, întâi, în pricina trecirii vitelor din Moldova în cīasta parte, că asemine interes având și noi aice pentru vitile noastre, după lucrare ce am făcut la gubernie din Chișinău, prin Exelenție Sa ghenereal Namvroschie, tot ce s'au isprăvit este aciasta, ca vitile mari, adică: boi, vaci, epi și cai de herghelie, să nu facă nici o carantină, decât în trecire lor în iasta parte prin apă, spălându-li bini, se fie slobozenie a le duci unde va voi, spre pașune. Iar oile se facă neapărat 14 zili carantina în ocol osebit, unde se li hrăniască stăpănu cu fănu saū cu iarba, și apoi se li sloboadă. După cari hotorări mi-au spus că s'au triimes poroncă de urmari și cătră espectorul de acolo, ca vitile aceste, ca un tamazlac boeresc sau negușitoresc, nu aū se se opriască la întoarcire în urma; înse urmiazi a lua adiverința cantoriei de acolo, adiveritoari că aū a pitreci pentru vremi în Basarabie, și arătătoari de numărul și felul fieșticăroră. Al 2^{le}, că, di vremi ce dumneata acum ai împlinit zilile carantiniū, de prisos am socotit scoatire recomandăției espectorului de aice cătră acel de acolo pentru înlesnirile dumitali, mai ales aflându-se și supărat de patimire boaliū soției dumisali. Iar cătră dumnealui Aftanasie Artinō, iată recomandăție mē întocma, precum o cei; cari va prinde loc ca și acē din parte lui chir Costachi Papazoglu. Și, al 3^{le}, pentru aflare fiului dumitali și a Sulgeriului Grigori, de aū trecut la Cernăuți, saū ba, aștept se vie omul meū, Gheorghii, ci ședi în Dorohoiū, pe cari îl voi îndatori ca se cercezezi și se mă înștiințezi, ca se fac cunoscut dumitali.

Credi că, pe lângă măhniciune încungiuurărilor noastre, ni-aū mai adaos și ninorocirile dumneavoastră, ci ne însemnezī. Nu știu dacă și acolo esti vrednica de jăli priviri, cari aice urmiazi pi toată zioa și ciasul, cu trecire bejăniilor ninorociților patrioți, iar mai ales a serăcimii, lipsiți și isterisiți de toate, încāt unii

pier de foami pi câmpî, fimei îngreunati au nascut far moaşi, şi aū murit şi eli şi pruncii, şi cate alti vrednici de jeli lucruri. Rămăni ca mila ceriască numai se prifacă lucrurile, ca se ne putem învrednici la urma noastră în liniştiri şi siguranţie, şi se ne feriască pe lângă altile oraşul Eşi dispre vre-o ardire; de cari mă tem foarti, dacă eteriştiî nu se vor trage din Eşi mai înaintea de sosire oştilor othomaniceşti, ci se aud că au se vie, căci dispre aceşti din parte aciasta păr acum nu se vedi nici un fel de plecari a mişcării. Şi credi-mă în cuget că nici ştiū, nici pot se-ţi daū vre-o idei di celi ci pot fi. Iar, luînd cè mai mîca lumina măcar a vre uniî mişcări, îndată cu înnadins om voi în-părtăşi pe dumneata: se ştiū înse numai unde îi se te aşezi cu şidere, după eşire din carantină. La Eş aū sosit eri cniazu Iordachi Cantacuzino, cu o somă de oştiri, greci, triimeşi de Ipsilant, cu proclamaţiile sali, împreună că esti orănduit în locul seū la Moldavvie, îndemnând şi sfatuind pe toţi pămănteni ca se-s întoarcă la urma lor şi să-î dè ascultari şi supunire. Apoi, di esti triimis saū fugariū, vreme a arăta-o.

Dumnealū Spatarulū Gavril Iamandi poftesc se-î arăţi fră-ţăştile meli plecăciuni şi celi în pricina vitilor; asemine şi tuturor boerilor bărlădeni, de cari aş vrè anumi se ştiū cine sint acolo. Iar dumisali Agăi Petrachi Negrii poftesc se faci bini a arăta din parte dumisali Vist. Roznovanu părinteştile închinăciuni, şi că-l roagă ca se-î facă o ecthesis de toati întâmplările, de la dispărţire din Eşi şi păr aū întrat în carantină, cum şi de orî şi ce ştiinţi mai ari; cari se o triimată drept aice, fiind că mi-am lăsat înnadins om ca se-l răpăd dupa dumnealū cu acè relaţie. Şi foarte mult îl va îndatori, căci, de n'ar fi fost graba pornirii la Chişinău, iera se-î scrie însuşi dumnealui, precum îi va mărturisi cumnatul dumisali Iordachi Donici, ci era de faţ[ă]. Şi, osebit, fiind că aice se audi dispre eterişti că şi Galaţi ar fi ocuparisiţi de dănşii şi în Focşani ar fi lăsat un trup de oştemi greci cniazu Cantacuzino, iar dispre Nemţi Aghenţiei, ci sint cu droae aice în carantină, din potriua, şi că în Focşani se află piste 1500 Turci, cum şi în Bărlad ca vr'o sută, dupa adivărate ştiinţe ce aū cu înnadins veniţi de acolò; cari aceste dumneavoastră le puteţi afla ma[1] cu lesniri la Leova, fiind mai cu apropiieri, — poftesc şi pentru aceste şi pentru orî-ci alti aflari, se faci bini a-mî da o deplină ştiinţă, cu cât se va putè mai

îngrabă; cu cari mă veî îndatori și pe mini și pi cielanți foarti; fiind al dumitali slugă credincioasi:

821, Maiu 23.

Iordachi Drăghici Spat.

... al mieu mai mari, dumnealui arh. Vornicului Alecu Calimah.
Pecete roșă. cu plecăciuni, la Leova.

139.

Pentru un sinet de 30.000 lei cu veletu de la 1816, Mai în 8, ce mi-au dat d-lui cumnatu Alecu Calimah, iscălit de d-lui, cu cuprindere că mi-ar fi datoriu cu acești bani, acest sinet este făcut cu iconomii și dat mie împreună ca o vechilimè, cu chip de scrisoare către mine, tot asupra noime[î] sinetului, de s'aû pomenit aceste hărtii. Să știi că, atăta sinetul, cât și carte în chip de vechilimè, cu veletul de acum, sânt iconomicoase și făcute pentru ca să pot apăra veniturile dumisale, slobozia, în întâmplările nenorociti acesti de acum a patriia noastre; și, pentru ca să știi, am dat aciastă hărtiă contra hărtiile ce am priimit; iscălită de mine.

... Spat.

1821, Noemv. 2.

140.

Milostive stăpine,

Nu am găsit la margine munții Cavcasului, dar am pus la cugetare dreptile cumpăniri, și, giudecînd apărare cinstii dumitale și a noastră, n'am găsat alt mijloc decât acum de odată a potoli huetul și a liniști gurile celi defăimătoare, carile revarsă asupra dumitale răuri de defăimări, unde mă amestică și pe mine, dîndu-mi titlu de chirată. Greșala veniri dumitale aice cu adevărat iaste mare, după cum am zis-o dumitale mai înainte. Aciasta aû stricat planu și începutul cel bun, care până acum ar fi luat sfârșit. Așa dar trebui răbdare. Pasul aû venit, și astăz să pornesc toți peste hotar.

Driaptă slugă

Eû.

141.

....De celi ce-m însănnez dumneata, să nu aî nici o grijă, că eû nu sînt boeri, eû sînt om și știu a giudeca binile și rău, și a hotărî, și hotărîre rămăne statornică: cumnații miei să țin de

boeri; pentru aciasta nu sânt statornici. Eū am zăbovit câteva zile a feredeilor: mîine diminiață purceg la Dorna: amanetul il voi lua cu mine....

Iuni 5.

Tot Eu.

142.

Să să știe că tot grăul ce l-am avut de vândut, l-am dat cu prețu de treizăci și cinci lei chila, măsurându-să cu dimerlia de doăsprezăci ocă, cântărindu-să tot cu acelaș grău,—cu aciasta tocmală l-am vândut dumisale Omer Baraiactari, și bani să aiba a mi-i da acum înnainte: trii miī lei, și cusurul ci să va face, se aibă a mi-i număra când va veni să rădice grău; căci cu aciastă tocmală m'am învoit cu dum., ca să-l rădice di pi loc cu carăle dumisale, neamestecându eū la altă nimică; bani să fie tot în rubiele nou, și drepti la cumpănă; și spre știință am iscălit.

Calimah Vor[ni]c.

1822, Apr. 1.

Cinci sute lei tij am priimit din poronca dumisali cc. Alecu Calimah.

822, Apr. 22.

143.

Alecu Calimah Vor[ni]cu către Domn.

«Din Maiū 4 a anulū acestuia cē mai întâi jalobă asupra mē pornești duml. Agă Iancul Cananō în pricina unū părți de moșii din Ruși, carile eū o am luatū după toate formalitalile paman-tulū de la clironomi Pităresei Sorocian, fata lui Izmană. Văd că prin prilej jăluirei sali mai mult atărnă a scrii atacuri de cinste și de haractirul meū (lucru cu tot propit de Mărie Ta), vad încă că mă tragi într'o pricină și hotărâtă și sfârșită de Divanuri și de Domni, de multă vreme, încă când să afla acē particica de moșii în stăpănire clironemilor Pitar[iulu] Sorociān, de la care giudecată aū rămas dumn[ea][u] de a răspundi și o sumă de bani. Iar, osăbit, în pricina aciasta, dumn[ea][u] asupra mē nu s'aū arătat nici odată cu jalobă, ce mai vartos de cătră mini aū fost tras pentru câteva scrisori ce mai rămăsă la dumnealū și, supt feliuri de chipuri, aū dosit.» Cere vadea pentru a aduce acte, nefind aice. «Al doile, ca să te încredințāi Mărie Ta și Divan[ul], să fi hotărare Mării Tale ca, di mă va rămānē dumn[ea][u] Agă Iancu, vărul meū, să-i plătesc tot vinit acei părți, de când dumnealū zici

că au perdut-o, plătindu-i încă și toată cheltuiala și trecire de vremi. Și, iaraș, dacă dumnealui va rămâne din giudecată, să fii supt asămine îndatorire ca să-mi răspundă toate cheltuelile și trecire di vremi, șăzind aice în Eș. Și, al triile, aciastă cercetari să-s facă în Obștiasca Adunari, de unde prin anaforă să fim scoși înaintea Înnălțimii Tale. Iar pentru atacurile ci-mi faci pin jaloaba sa, Mărie Ta, ca un părinte și mie și dumisale, să ne giudeci de sa cuvine a să purta într'acest feliu un patriot cătră altul...» [Rezoluție:] «Dumn[ea]l[ui] Vel Logft. va puni vadă de 40 zile dumisale Vornicu Calimah spre aducire scrisorilor; când atunce negreșit să-s afle față de [giude]cata Obșteștii Adunări, ca, după cercetare pricinei moșii prin anaforă, să avem știre, când atunce, după săvârșire giudecății, să va căuta și ceelantă pricină ce mai ceri dumnealui Vornic. 1823, Maiu 12.»

144.

Crasna, 1^{ia} Maiu 1823. [Ilie] Ilchi scrie la «Stînțești» lui Alecu Callimachi, pentru niște cai.

145.

2 Iulie 1823. Domnul ordonă lui Dîmitrie Șturza biv V. Logf. și Costachi Conachi biv V. Vor. să se adune pentru a cerceta actele în procesul Callimachi-Canană. — Pecete cu chinovar.

146.

Socoteala răposatului Agă Xenofont Callimachi, pentru cele cheltuite cu știința lui chir Gheorghe Asani (διὰ τὰ ἐξοδοθέντα τῇ εἰδήσει τοῦ κὸρ Γεωργίου Ἀσάνη).

Începe cu «824 Februar»: chiria (18 fl. pe lună), dregerea ceasornicului (4 fl.), rețete, Κάρλος δοῦλος, «violonistului», 22 fl. (τῷ βιολινιστε), croitorului (17 fl.), hirurgului, «cheltuielile îngropării, după socoteala archimandritului», 530 fl., τῷ Κράνμεν Βέρτερ τάξις τοῦ ἰνστιτούτου (mai sus: διὰ τὸν Κράνμεν Βέρτερ φαγι, πρόγευμα καὶ δεῖπνον) καὶ αὐτῷ ἀμειβήν (20 fl.), διὰ τὰ μόπιλα (10 fl.), τῷ κομμισαρίῳ τοῦ Φόρουμ (10 fl.), doctorii Peteli și Malfatti, sărindare, doctorului Mapilini (Μαπηλίνη). Total: 1.037 fl., 17 kr. Se vede că Vornicul plătia prin Armeni, Turci, prin Vist. Sandulachi Sturdza, printr'o «poliță a lui Ienachi».

«64 galbeni ce am dat răposatului cu răvașele lui; 823, Nov. 9.»

147.

14 Octombrie 1824. Un Neamț, vechiū prieten al lui Alecu Callimachi, se plînge că el a luat de la Mitropolie Cerepcauți; pentru care Neamțul făcuse întâiū schimb.

148.

6 Iunie 1825. «Dometian arhimandrit și stariț S. M. Neamțul i Secu» către Banul Chirica. «Iar pentru Sf. Sa parintele ieromonahul Ionichie Conachi, ci ne scrii dumneata că, întâlnindu-te cu Sf. Sa la dumnealui Arh. Vornic Alecu Callimah, l-ai fi întrebat de ce pricină nu vine ca să petreacă în sobor și la metaniia sa, ci să rătăcește pin lume, și s'ar fi îndreptat cu aciasta că adecă i s'ar fi luat chiliile din stăpănire, ci le are cumpărate de la sobor, și că nu ar fi căutat cu cele pentru nevoia vieții după puterea aceștii monăstiri; la aciastă arătare a Sf. Sale înștiințăm pe dumneata că mai ales pentru chilii nu este adevărat, căci, de va voi ca să vie la monăstire, nu numai acele că nu i să vor opri, ci și altele, ori unde să va împăca, din cele din monăstiri saū de afară, cu bucurie i să vor da; dar nici acele vre o dată i s'au luat, ci din însuși socoteala sa, nevoină să șază, s'au dus. Asăminea și pentru căutarea celor de nevoe au fost lipsit vreodată; însă după puterea monăstirii; dar poate că câte odată nu au fost îndestulat întru toate, căci așa sa cuvine unui monah de a fi și mai strămtorat, după făgăduințele monahilor ci le dau lui D[umne]zeu, că așa să cuprinde viața monahicească..., și mai ales să ia pildă de la alți fii de evgheniți, ce șad aicea în sobor și rabdă întru toate după cum sa întâmplă. Însă iată scriem după sfătuirea dumitali, atât Sf. Sale, mângăindu-l, cât și dumisale Coconul Alecu.»

149.

Izvod de dughenile Sf. Mitropolii ce le ari în tîrgul Botoșani, cari s'au dat în schimbu dumisali biv Vel Vornic Alexandru Callimah, pentru locul din Eș; 1828, Maiū 20.

Dugheni di blănării, 1. ce șadi Ștefan Bacalu, 2. ci-o țini tij Ștefan Bacalu, 3. Șarban Blănariu, 4. Gheorghii Schipor, 5. Gheorghii Paiul, 6. Costandin Eșanul, 7. Leiba Steclariu Jidv., 8. Vasăli Radul, 9. Ioniț[ă] Dabija, 10. — Lipovanu, 11. Ștefan Crăste. Du-

ghenile bașca din dos : 12. Simion Blănariu, 13. Gheorghii Rafailă, 14. Vasăli Radu, 16. Haim Jidv., 17. Șimon Croitoriū, 18. Ester Jidoavca, 19. Solomon Chitariū. Dughenile din spre Han : 20. Ițic Chitariū, 21. Ioniță a Preutesiū, 23. Herșcu zăt Haiciū, 24. Lupu Hotincianu Jidv., 25. Ionică Cazaciu, 26. Heia Jidoavca, 27. Grigori Halaciū Arman, 28. Naftuli Jidv., 29. Toader Cojocariū, 30. Ionică Plopeanu. Dughenile din han : 31. Aron Jidv., 32. Naftuli Croitoriū, 33. Șapsa Jidv., 34. Hanța Jidoavca, 35. Fișăl Jidv., 36. Zelma Cușmariū, 37. Ioniță Cojocariū, 38. Ion Cojocariū, 39. Costandin Cojocariū, 40. Nusăm Jidv., 41. Marcu Jidv., 42. Gheorghi Făclieriū, 43. Ștefan psaltul, 44. Leia Jidoavca, 45. Gheorghii Mirza, 46. dum. Stolnic Iancu, 47. Solomon Jidv., 48. David Steclariū, 49. Ilii Jidv., 50. David Barbălungă, 51. Solomon Jidv., Stoleriū. [Semnează Mitropolitul.]

150.

20 Maiū 1828. Act de schimb între Mitropolie și Alecu Callimachi. Locul din Iași al acestuia era «pe Ulița Mare, la pod, la răspintie podului ci purcedi din Ulița Mare cătră bisărica Sf. M: M: Gheorghii, ce-1 în dreptu casălor dumisale Logf. Grigoraș Sturza . Vecin și Hat. Costandin Paladi. — Pecetea Mitropoliei, cu Sf. Gheorghe: «Pecetea sfinteî Mitropolii Moldovlahiei» și semnătura Mitropolitului.

151.

Iași, 27 Maiū 1828. «Vechilimè. Prin carile fac știut că în pricinile ci am a tratatariși cu dumnealui d. Iacob fon Cernevschi..., fac deplin vechil inuternicit pe Logofătul casăi meli Iordachi Profiriu, în neputința mergiriî mele în Bocovina... A. Calimah Vornic.» Pecete de ceară roșie, cu «A. Calimah». — El vinde în Bucovina dughenile din Botoșani, cu 4.000 de galbeni «olanda, traș la cumpănă . — La 7 Iunie, Callimachi arată că l-a chemat Mitropolitul pentru a-1 cere să părăsească schimbul. «Te rog să mă erț, căci așa sânt trebile la noi la Moldova, toate; și pe nimică nu putem fi siguri, în orî-ci tocmele».

152.

Iunie 1828. «A. Calimah Vornic» către Divanul judecătoresc. Se plînge că prețaluirea făcută dughenilor e foarte ur-

cată și pretinde că o cercetare nepărtenitoare ar fi constatat numai o valoare de 10—15.000 de lei. La Iași pierde timpul și banii.

153.

9 Iunie 1828. «Alec Calimah Vornic», către Divanul judecătoresc. În Maiă face schimb cu Mitropolitul, «dându-î eu tot locul ce-l am în Ulița Mare aice în Eș, și luând di la Mitropolie 51 dugheni, cu locul lor, în târgul Botoșăni. «Fiind și eu silit de creditorii mei, am alcătuit cu alti obrază, și am vândut aceli dugheni. Aū trecut aproapi de o lună de zile, când un iconom Ilie ot Botoșăni, ci era vechil din parte Mitropolii asupra acestor dugheni, găsând prilej ca să nu scapi agonisita sa din mână, după ci s'aū diznădăjduit că eu aș voi (eu) să le dau aceli dugheni asupra lui, precum răvașul ci scrie fiul său adiveriaza, unindu-să cu Iconomu Antonăe, cu fel de fel de neadivărate arătări, aū pornit pe Preosfinție Sa întru cerire de a strica schimbul, puindu-î înaintea că acele dugheni ar fi de un preț foarte mare; asupra cării arătări Preosfinție Sa învinovățându-mă ca l-aș fi înșălat», — el cere o cercetare, care «i-ar dovedi că nu sânt înșălători». Preoții arată că ei nu-î vin de față. E însărcinat cu cercetarea numai Antonie. Callimachi protestă. Copie.

154.

10 Iunie 1828. Divanul judecătoresc ordonă Vornicilor de Botoșăni a prețului cele 51 de dugheni prin negustori: 2 fruntaș i doi mijlocaș și 2 codaș».

155.

10 Iunie 1828. «Capite de pravilă în pricina schimbului», iscălite de «Flehtenmaher pravilist».

156.

12 Iunie 1828. Alecu Ghica Agă, Ralet Spat., Vornici de Botoșăni, către Vasăli Moisa. Necula Adam, Ștefan Moisa, Vasăli Vițu, Ananie Stih, Ioan Bacal. S'a ordonat de la Divan că, dacă preutul Antoni hotărânicește fără Alecu Callimachi, Vornicia să orînduiască, «din cei mai cinstiți și mai cu înțelegiri ne-

gustori, cari, luînd împreună și doi calfi: una di teslari și alta di petrari, în ființa dum. Vornicului, sau a vechilului dumisali, și a iconomului Antoni, să urmeză prețaluire dughenilor și a locurilor .

157.

13 Iuni 1828. Nicola Adam, Vasile Moisa, Ștefan Moisa, Ananii Stihi, Vasili Vițu, Vasili Sion (?) arată că, fiind aleși de Vornicia de Botoșani «spre prețuire dughenilor Sfîntei Mitropolii, ce s'aũ prilegiuit schimbũ cu dumnealui Vornicu Calimah..., n'am cutezat a intra în acẽ lãmurire, temãndu-ne sã nu greșim, fiind carte de blãstãm, cãci binalile sãnt toate vechi: unile cu bãrni și altele cu vãlãtuci... Dar, precum am auzit de la unii și alții, prețul acestor dugheni, pi toate cinzãci și una dugheni, cu rã, cu bunã, ar da a faci una sutã cinzãci mii de lei .

158.

Iesti cunoscutũ mai la toatã Moldova asupra ce mi s'aũ facut de cãtrã Sfãnta Mitropolii, în pricina schimbului ce am savarșit la luna lui — 828; sã faci acum cunoscut formele, cu protest ce daũ asupra acei strãmbãtãfi și pagube c'am pãtimit; care toate sã vor vedẽ în Divan mai pre largu. Dar nu mai puțin am socotit de cuviință ca și particulari sã fac cunoscut dumitali în tainã prin acest pitac: aceste dugheni vechi afierosãte a Mitropolii acum sã vãnd de veci pe banĩ de cãtrã Preosfinția Sa pãrintele Veniamin Costachi; lucru ce s'ar fi socotit totdeauna mai de folos un schimbu decãt înstrãinare pe banĩ, ce sã pot cheltui: dãndu-s samã supt orĩ-ce cuvãnt dintr'aciastã lucrare, sã poate înțelegi și scoposi stricare schimbului. Știu cã rãvnești cu un drept; dm., aducãndu-ți aminte cã iești drept Moldovan, patriot, și cã știũ cã moșu și strãmoșul dumitali sau alt niam a altui Moldovan aũ fãcut aceste afierosari pentru vre-un bine opștescu, socotescu cã dumneata nu-ĩ treci cu vedere cã pravila însãș cẽ bisãriciascã propești înstrãinare afierosãrilor, neuitãnd încã cã veșnicul întru pomenire Moruz Voevod pe iscãlitura pãrintelui dum. și a d-tali și a altor boieri patrioți așa'ũ ținut acẽ anaforã, ca o legiuire aũ întãrit-o, supuind întriaga avere clirosului bisãricescu supt epitropie politiciascã, ca un sãmn de privighiare la așa întâmplãri; dar care n'ar trebui

să socotiască de ce moșiile Mitropolii din Bucovina sânt robite pe mulți ani, luîndu bani înnaînte, ce n'ar trebui? Oare să-s cerce-tezi cu cât iara Mitropolia datoare la 812 și cu cat iasti acum, în vremi ce și veniturile s'au mai adaos, atât a moșailor, cat și celi ce li s'au iertat de catri ocărmuire, adecă că peciu de cu-nuniu de la un țeran, de unde iara o rublă, acum s'au suit la 14 lei, și piste încă; lucru ce faci pe țaranu acel ticălos di a-ș vinde o vită pentru ca să-s poată însură, adeca pentru ca sa poată plini ale releghi; rușini, pe care și Rușii megieșii strîni să pot..., Jid.; încă ce di acê releghi să miară de adiaforii pa-trioților; și câti alte sânt a să însăamna. Stă, mă rog, și socotești veniturile afierosărilor, și apoi te întoarci de privești că preuți di pe la bisărici nu știu a ceti bec; care și aciasta Dom. Muruz o pusăs[e] la cali: ca fără anaforă să nu să preuțască, adică vreū să zică: fără o cercetare de iesti învățat să nu să fac[ă] preot. Unde scoalile nației? Unde vre un orfanotrofion? Închit. (?), în care parte loc di a Moldovi iaste măcar o urmă di lucru bun, adecă isprăvi a socotinților celor ce au afierosit, că norodu nu știi bini cruci să-ș facă și calici să tărăiea ca pe uliți.

D-li, care nu slăbesc (?) așa de binele opști, m'am socotit dator a mă întinde cu condei, așa ilicrinos, căci arăt dumitali, celui întâi boier și bătrân a patrii: bunul și părintele dumitali au apărat dreptățile patrii și releghi și a nației, și sânt bine încredințat că și în socotința dumitali tot acee sate și răvnă ieste. CC. Iordachi, mi-i cunoaște și ai cunoscut.

Scriu dumitali căci ai idei și de alte noroade, și-ț cunosc și săntimenturile. Lume cunoaște și au cunoscut că creștere și în-vățătura ai dișteptat oameni de o cunoaște mai bini, și însuș Dumnezăire. Dar, ce zic? Că trebui mult de scris și pahar de lacrimi de a jăli pe aciastă nații în cari sântem născuți, dar sfârșit, ca socotind că destul pentru dumneata.

159.

Oare nu s'ar cuvini, îndemnând să sfătuiască,
Unde toți cu gândiri într'un chip să-s uniască,
Pentru a patrii folos, pentru a patrii bini,
Ce li-au dat miere cè dulce la o floare ca albini,
Dar Preosfinția Sa alta nimic nu gândește
Decât cum să strângă banul, ce chipuri îl folosește.

De iastre vre-o părer[e] făcută de cineva,
Di Iordachi Catargiul, poate și de dumneata,
În destul tot să-l spărieț că Mitropolii n'ari
Și faceți cea ce vreț [ce-i scos din Mitropolie,] nesimțind dritu
ce are;

Și, în scurt, ma întorc a zice acee ce ieū n'am vrut:
De când în Mitropoli, ce bun fel ai făcut,
Avut-o vr'o îngrijire de vr'un bine-aice în țară?
Vezī moralul de aice și preuți de pi-afară.
Mare lucru ar fi fost a Socoli Saminari,
Ce exarcul Gavriil îl pusă în rânduială, di'nvățătură fanari,
Să-l ții în bună stare cu o bună rânduială,
Pentru cinste preuții, fii și cu cheltuială,
C'aū fost pus de Domn(?), patrii spune-mi ce i-aū folosāt?
S'aū întors tot co-acē milă, mai mult nu i-ai priosāt.
Venit-a cu vr'o idei pentru-a patrii folos,
Bă înca di împotrivă mai cu rău cap s'aū întors.
Peciul cel de cununii, ce da țaranu un leu,
Acum aū agiuns la preuț de-un galbăn cumpănit greu;
Sa-s alcatuiască o școală ce îndriaptă tinerime:
O școala mai ramăsă[s]e, cari Turci n'aū stricat-o,
Și Mitropolitul țeri din temeli-ai surpat-o.
Ș'acolo undi-aū șazutu Theotochi și Evgheni,
Astăz Jădovī vinde marfă, făcându-să tot dugheni,
[Saș: Școală ce mai rămasăse, ce de Turci nu s'aū stricat
Ș'acee Mitropolitu din temeli-aū surpat.
Acolo undi-aū sazutu Theotochi și Evgheni,
Astazi vand Jidovi marfă, făcându-se tot dugheni.]
Acum ajunse la preț un galbăn cumpanit greu.
Copii cum să-s crească cin vr'o dată [va] gândiți,
Iar de rău cel ce ar zice, lucru mare folosiți:
N'am auzit nici odata protasă de pansioani,
Nici vr'un chip ca să propiască luxul de la cucoane:
Parca-ı de pravilī oprită școala și învățătura.
Păcat de moarte să zice la cel ce-ș deschide gura.

160.

[Alecū Callimachi] catre Divan. «Prin știre ocărmuirii, după
consultaresare doftorilor, precum pren câteva mărturii adiveriază,

am fost sălit și la 12 a lunii trecute Iunie m'am dus la apele minoralicești în Tranzilvanie, unde săvârșându-mi cura și întorcându-mă la moșae mè, unde mă află șazător , își afla moșia din Cătămărești *secestruită* cu *carte* a Divanului judecătoresc din 13 Iunie, pe o sângură arătare a unui Toader Meica, și tot de acesta o mulțime de lucrări obraznice . E contra legii, formelor și obiceiurilor pământului . «Căci, mai întâi, Divanul giudecătorescu trebuie să ei în bagare de samă între haractirul purtărilor mele și între haractirul unui Meica, ce să tavălește pren *crișme*.» «Mai vartos puindu-sa și pren gazete ca eu ma duc la apele minoralicești pentru patima de boala... Și cadii turcești pentru forme tot păzescu rânduiala chitapurelor și, de și osândescu fără dreptate pe vr'o unu, dar o formă tot păzescu... Este vre o patimă a Divanului.» Cere ridicarea sechestrului și termen. «Căce aş veni și acum, dar. precum este știut ca eū 'n Eș casă nu am, fiind-că aū ars, și trebui să-m eu o casă cu chirie. și să-m duc și provizie trebuincioasă.

[Însemnări:] Kalimachi [litere latine].

Cinst. al mieū mai mare d[o]m[nu]le arh. Vornic Alecu Calimah,
Cu plec[ă]ciune. Cernauți.

161.

Socotiala sinetului dum. Vornic Alecu Calimah cătră dumnealui Vornic Costandin Palladi...; 1829, Fevr. 13.

162.

Fără dată. Mitropolitul Veniamin arata că, arătându-sa dumne[nea][uī] Vornic Alecu Calimah cu prothimie și cu folos la aciasă Mitropolie, acum la cheltuelile ci urmiaza cu binalile , îi face favoarea de a-ī arendă pe cinci ani moșia Dumești, cu 5.000 de lei pe an și plata darilor.

163.

Ordin al Mitropolitului. Moșia Dumești, din Ținutul Hirău, s'a dat în arendă, «în orănda , pe cinci ani Vor. Alecu Callimachi, de la 23 April 1829. Era «vandută unui neguțator arman, Pavel Hagı Lohan Iacobenschi pe patru ani. Murind, sa se vada de se poate da de acum lui Callimachi. De nu, acesta va începe la 23 April 1832. La 20 Maiū 1828, Veniamin ordona protopo-

pului de Botoșani Ilie a da de știre moștenitorilor că vechiul contract nu se întinde și asupra lor. La 27, îi înștiințează, după ordinul Divanului, și Vornicia Botoșanii: semnat « Alecu Ghica Aga ».

164.

26 Septembre 1830. Vel Logf. Paladi, Vornic Gheorghe Hermezau Aga, formînd partea judecătorească a Divanului Cnejiiei Moldaviei, către Aga Scarlat Miclescu și Mihălachi Mavrodin Stolnic.

Din alaturata copie după jaloba dumisali Hat. Costandin Paladi, pre largu veți înțîialegi aratare și cerire ci faci pentru prelungire ci ar urmă întru de a da sfârșăt hotărătului moșailor dumisali: Manastire Doamnei și Livada..., din pricina împotrivirii ce ar arăta dumnealui Vornic Alecul Calimahi, cel întăi impresuratori pomenitilor moșii, de a se înfătoșa cu dovezile la stare locului... Decî iată s'aŭ scris și dumisali Vornicului, că numai decăt, fără înpotriviri mai mult de cuvinte, să-și rânduiască vechil la cercetari... sau însuș să margă», dîndu-li și lor știre.

165.

27 Maiu 1831. Scarlat Miclescu Agă către Mitropolitul Veniamin, în procesul dintre Schitul Agafton și Mănăstirea Doamnei.

166.

9 Septembre 1832. Judecătoria Hîrlăului «cătrecinstitul boeriū dumnealui Vornic Alicesandru Calimah». După hotărîrea «Divanului giudecătoresc» și «jalba dumisale Aga Docsachi Hurmuzachi», să trimeată vechil cu hărtiile de cumpărătură ce veî fi avănd din trupul Cătămăreștilor, și harta închipuitoare de stare locului, în cinci zile, «spre a să însămna înainte lucrare pe temeiul cărții Divanului de supt n° 3045».

167.

Cătrec părintele Iliopoleos». Prin bune încredințări am aflat ca un om ci să află acolê în sat cu lăcuința, pe moșia mănăstirii, cu porecla Drobu, care se zice om a dumisali Com[i]s[ulu]i Ilie Gherghel, ar fi umblănd pin sat și ar fi sămănănd vorbi, învitand pe săteni de acolo și zicăndu-le că, de vremi ce de cătră

oamenii miei li să prind vitile din țarina, iei sa mă pandiasca pe mini când voiū treci în târgu, și să sai sa-m iai caii și sa-m tai hamurile, facându-ș răsplătire prin aciaștă batgiocura; sau să mă și ucidă.

Aciasta vroid a mă încredința mai cu denadinsul, va rog să binivoiți a intra în pătrunzătoare cercetari di a sa afla tot advărul cu încredințari, căci ieū am auzit ca Drobu acela întartatoriul ar fi slobozăt încă cuvinte, zăcând că întru aciasta iesti povățuit di Com[i]s[ul] Ilie Gherghel, care au făgăduit a lua asupra sa răspundire aceștii facti. Ieū ca de un lucru ce,) di va fi ade-vărat) îl pot socoti vederat bănt[uială] și nestimarisire ocarmuirii stăpînitoare, trebui a mă îngrijă de o așa primejdii. De aciasta vă mai poftoresc încă rugăminte spre a faci cercetare cè mai adăncă și de crezut, ca să-mi pot în vremi căuta chipurile scaparii meli din așa primejdii...; 834, Iuni 24... Fiū supus și sluga plecata: A. Calimah.

[Răspuns.] Voind a afla cele ce dumneta îni însamnezi, am chemat pe preotul Costachi, slujitor la bisărica de la aciasta monăstire, pe care îl avem și în osăbite trebuinți a monastirii printre lăcuiitorii ei. De la cari am aflat cele ce dum. însămnezi precum că numitul, ce să numești omul domniei lui Com[i]su Ioan Gherghel, aū răsufat acele vorbe neincuviințate povățuit de numi[tul] Com[i]s întru isprava zisălor sale. Căruia preot după a sali bunele purtări i-am dat crezare, și nu am întins mai multă cercetare la aciastă; 1834, Iuni 24.» Adaus : «părinte blagoslovitor: Inochentie igum.».

168.

27 Mart 1837. Toader Balș către Alecu Callimachi. Acum, trăgîndu-să vestita lotărie a lui Holștain, care după hotarîrea ocîrmuirei în lipsa banilor aū rămas numai asupra lucrurilor, un n° a dumitale din acele date d-î maior Grigoraș aū caștigat o păreche de cai. Caii sânt foarte proști și, pe lîngă aciasta, mai trebuie a închiia cu eforie orașului o socotială de banii cheltuiț cu ținerea lor, care poate a te costa aproape saū și mai mult de cît chiar prețul lor și eū, știind că dumneata ai în destui cai buni, pe lîngă cari aceștia nu ț'ar fi trebuit, i-am lăsat dumnealui maior Grigoraș, căruie sânt încredințat că și dumneata vei încuviința a i să da.»

Raspuns. Cinstite veri Toderășcu... Mi-am adus aminte de o anegdotă ce am cetit odată: adică, un filosof întrebând pe altu ce iaste mai lesne a învăța, i-aŭ răspuns celalalt: a sfătui. Și, iarăș zicându: ce iaste mai greu, i-aŭ răspuns: a face lucrare.» Cere maiorului prin Balș, din noŭ, «doi soldați di călărimi..., doi oameni bunî, adecă să miargă bine pe cai, să nu fi beți».

169.

[1837.] Cu adancă evlavii sărut driapta Înalt Preosfințiilor Voastri.

Cumpline nenorociri și a tânguirii în cari mă găsesc a vă o închipui nu sînt în stari, după ce am prăpădit pe cel mai scump bărbat, corona fericirii meali; ce pot să mai nădăjduesc, ce poati să ma mîngai! Singură mîngăere mea de acum va fi a pitreci în amărăciuni și a plangi neconținut, privind pe nenorociții mei copilaș, cari înca pe tatul lor n'aŭ apucat a-l conoaști, că unul abia nici doi ani n'aŭ împlinit, iar celalalt încă nu s'aŭ născut.

Întru tot milostive despoti, singur agiutoriu celor nenorociți și sprijiniala celorŭ obosiți de necazuri! Vă rog să vă fii milă de casa mea și de mine, ca unul ce știu că bărbatul mieŭ pentru Preosfinția Voastră mult s'aŭ jertfit, căci în mijlocul în cari ma găsesc fără sprijinială îmi esti cu neputință a pute luptă, fiindu-mi casa cu multi și feliurite pricini împovorată, precum vă esti și cunoscut. Iar apoi cè mai mari mulțămiri ce vă rog se-mi faceți, esti ca să dați blagoslovenii Preosfinții Sale parintelui Athanasei, ca să stei să-s împliniască grijeli de patruzaci zali; ce cu atata sa-mi pot răcori amărătul mieŭ suflet, până când milostivul Dumnezeu mă va învrednici a veni să sărut mîinile și picioarele Înalt-Preosfințiilor Voastri.

Să faceți mantuitoari rugăciuni. și să primiți ostinială și nevoința, ca un om poate mult aŭ și greșit.

A Înalt-Preosfințiilor Voastri

d[u]h[o]v[nicească] fiica și slugă: M. Calimah Vor[ni]c[eașă].

Înnalt Preosfinții Sale chirio Veniamin Costachi, arhiepiscop și Mitropolit Moldaviei, Cavaler al mai multor Ordine ¹.

[Și o petiție pentru zestrea ei, catre judecătoria de Botoșani.]

¹ Și un început de scrisoare: Veri Costachi. Nu sînt la indoială că nu aŭ auzit de nenorocire casii socrului mieu... E deci de la Alexandru Roset-Roznovanu, soțul Ruxandei, fiica lui Alecu Callimachi. Xenopol, p. 194.

II.
REGISTRE DE SOCOTELI
ALE
DOMNILOR DIN FAMILIA CALLIMACHI.

I.

CONDICA DE SOCOTELI PE 1763-4 A LUI GRIGORE-VODA CALLIMACHI.

Venitur[ile] ce s'aũ luat la Visterie, carea s'aũ încãrcat la sama aciasta și s'aũ arãtat anume și la ce trebuință s'aũ chelt[uit]; l^t 7262, Ghen. 20.

95.483 lei, 30 bani p^l. Rãmășița ci-au rãmas de la sama a cincile de veniturile a 5 luni: Ghen., Fev., Mart, Ap., Maiu.

Scãder[ile] ce s'aũ fãcut dintr'aciasta rãmășiț[ă]: Lui Ene Bae-ractar, fiind dat în lefi, din mucarer... Lui Nicolai șiman agescu, bani mucareriului din anu trecut, care cu greșal[a] aũ fost intrat în tabla Visterii în 2 locuri: la Pod[ul] Vechiũ și la Muntenim[e], și fiind dat în lefi... Lui Polihroni zãt Rãțoi..., fiind dat în lefi din mucarer și fiind sãrac... Lui Necolai Grec, neguțtor din Iaș, carele fiind dat în lefi din mucarer și dovedindu-s[ă] cã el dã dajdi cu neguțtorii de Iaș... Lui Nicodim monah... Dum. Stol. Costandin Rãscan, fiind rãm[ă]șiț[ă] din deseatinã... S'au radicat lui Simion Hurgheș Cãmpulungian, scriindu-i-sa oile și la Orheiu; 1763, Maiũ 7. Ajutorința pe o moara a dum. Logft. Manolachi Costachi..., fiind stricatã... O moara a Sulgeriului Zosim... Lui Neculai Tãbãrță Post., fiind rãmășiț[a] din agiutorință pentru un liude a lui... Med. Gheorghie isprav. Niamțului... i simbrie sameșului, bani proști, lipsã, hartii și altele... Chelt. Ținut[u]lui Bacãului, ci-aũ arãtat Post. Iordache Vataci, isprav., cã au facut la slujba agiutorinții... Dum. Costãn Catargiu, biv Vel Cluci, pe rãsuri din agiutorință, afar[ă] de 40 lei, ci-aũ fostu la foae rasurilor... Lui Hurmuz Vel Capt. de Codru, rasurã... Pe o cas[a] a lui Vasile slag. la beciul gospod... Pe 2 cas[e] a doi oameni din satul Bantci de la olatul Grecenilor, [puși] și la satul Ga-

nești..., fiind supăraț în 2 locur[i]... Lui Gheorghie biv 3^t Vist. și liafa de giudecătorie, adecă 40 lei pe 2 luni: Noev., Dech., cate 20 lei pe lună, și fiind pus la izvod de liaf[ă] ce să dă giudecătorilor, și 20 lei pe Ghen., care pe aciast[ă] lună nu s'aũ dat giudecătorii.. Răd[i]catur[i] ce s'aũ făcut la o samă de ruptaș ce s'aũ dat pre la sate cu porunca gospod și, fiind săraci, nu s'aũ putut împleni banii.. Neculai Josan, carele fiind bătrân, cu porunca, ce el ș'aũ răd[icat] banii lui, și aũ rămas la fiu-său... Lui Manas[e] Jid., ce s'aũ dovedit că cu greșal[ă] l-aũ pus la Ținutul Sucevi, de la cifert ce s'aũ scos dup[ă] agiut[orință] și pară acum la poclon baeramlăcului, fiind-că birul lui își plătește la Feredeeni, la Ținutul Hărlăului, însă: 102 bani cifertul după agiutorin[ă], 102 bani cifertul zahereali, 1 leu, 84, cifert îndoit, ce s'aũ scos la Maiu pentru chelt. Pașii, 102 bani cifertul lui Iunie, 1 leu, 84 bani cifertul îndoit a poclon[u]lui baeramlăcului; 1^t 7271, Av. 2. Lipovenilor din satul Salce de la Ținutul Sucevi, din 2 cifertur[i], ce s'aũ scos; însă un cifert obicnuit, pe Ap.-Maiu, și un cifert pi poclon[ul] baeramlăcului.. Oamenilor dum. Vor. Rusătoaia... Dum. Med. Catrinii lui Donici... La 2 preuș a Svinții Sali părintelui Iacov proin Mitropolit... O moar[ă] a mănăstirii Putnii, care cu greșal[ă] aũ intrat și în tabla Ținut[u]lui și la Botșeni... 17 lei, 39 bani. S'aũ rădicat 3 galbeni la cifert îndoit ce s'aũ scos la Maiu; însă un cifert obicnuit i un cifert pentru chelt. Pașii, cu banii giudecătoriei, la Ținutul Cărlig[a]turii; care aciast[a] rădicatură s'aũ făcut după ce s'aũ dat tabla la Visterii, fiind îngreunate satele; 1763, Avt. 16... Dum. Manolache Costache Vel Cluci... O cas[ă] a Sulgeriului Nicolachi, ce iaste la Ținutul Iașului, la satul Coiceni... Lui Gavril mazil ot Ținutul Iaș[u]lui, agiutorința pe o crăcim[ă], carele având un poloboc de vin ca de 20 vedri, cu greșal[ă] aũ pus-o în tabla Visteriei crăcimă... Birul Radului isprav. pe Țigani gospod, din cifertul ce s'aũ scos pentru zaherea... 60 lei, 80 bani, fiind rămășiț[a] din goștină Stol. Toma Luca... Răm[ă]șiț[a] ci-a fost o samă de boer[i] din slujbele Vistieriei și s'aũ rădicat:

9 lei, 29 bani. Din mucarer, pe moar[ă] i	}	a svinț. părintele Mitropolitul.
cracim[a] de an.		
192 lei, 56 bani, din deseatina de anu.		
11 lei, 12 bani din vădrărit de anu, de la Ținutu Iaș.		

[Scutire analogă pentru] dum. Vor. Dum[i]trașco Paladi. 191 lei, 105 bani. Svinția Sa episcop de Roman, din goștina de an țărțu, dobânda pe 3 pungă de bani, ci-au dat împrumut. 296 lei, 75 bani Post. Iordachi Vataci, ce era răm[ă]șiț[ă] din agiutorința de an ot Niamțu. 263. Manolachi Văt. de aprozi, însa : 223 lei din cifert lui Săpt. ot Orhei; 40 din goștină. 30 dum. Banul Arghirie, din agiutorința de astă iarnă ci-au rămas din răsurile Câmpulungului Rusăscu, bez câte 4 par., ci-au dat. 220 lei, 98 bani. Stol. Toma Luca, din cifertul lui Dechm. de an țărțu ot Fălciu, ce arat[ă] că i-au chelt[uit] la ușuru. 40 lei. Din cifert[ul] lui Iuni de anțărțu pentru odae beilicului... Dum. Med. Costandin Vataci... Lupul Donici Med., din deseatina de an... Gavril Căracaș Med... Med. Costachi sãn Costachi, din vadrărit... Med. Vas[i]le Balșu : din agiutorința pe răsurile Ungurenilor ot Suciav[ă]... O moară a lui Petre Cheșcu... Cluc[erul] Iordachi Ghiunbiiaz... Panaite ici-cioh., din dăjdile mazililor ot Tutova... Post. Iordachi Vataci, ci-au luat de la Med. Gheorghie, când era isprav. de Niamțu, pentru răsura din cifert[ul] așezării... Pit. Gheorghie, isprav. Romanului, din cifert[ul] lui Maiu, ci-au arătat că i-au cheltuit la conac Măr[itului] beizadè, bez 20 lei, ce s'au făcut pecit. gospod... Ștefan Bos[ie] Jitn[icer]... Gheorghie polcovnic... Ioniță Pruncu Șat., din vadrărit de an ot Putna... Vasile Tănas[e] Jitr., mucarer de an, pe o moar[ă] ot Hărlău... Ebachi Sulger, isprav. Tutovii... Apostol Vor. ot Gpojda... Pafun [de Paphos] Mitropolit... Dum. Jic. Marie, din deseatină i din vadrărit... 60 lei, 102 bani. Dum. Băniasa Marie, din vadrărit de an. 20 Dum. Divan-Efendi, ci-au luat din mucarer de anu, scutelnici pe 2 ciferturi, și Visterie au ținut în samă numai pe un cifert... Pe 2 cas[e] ot Crasnoleuca... O crăcimă a Nenciului Vel Cupar... O cas[ă] a lui Nicola Sacăzslău... Sulgeriului Ștefan Donici ot Hărlău... Răsurile căl[ă]raș[i]lor de Țarigrad, a Lipcanilor i a ușereilor din bani mucarerului... Nastasie fimeia Stoică Cafegiu... Lui Gheorghie Șișman, Grec streinu... Lui Tată, Arman bătrân, ot Pod[ul] Vechiu... Lui Ursachi Mămălig[ă], copil în cas[ă]... Dimi Leventu... Lui Ion Trăngălăngă... Lui Ștefan Mehtuzu... Lui Tudos, ce are un copil în Curte... Lui Manole Blănar... Șet. Costandin Cocî... Lui Simion sãn Gușălă ot Bae, care, fiind birnic acolo, cu greșal[ă] s'au pus în tablă la Iaș... O cas[ă] a lui Tănas[e] Caramanlăului... Ion Popa Sulger... 19 lei, 84 bani.

Ștefan, bărbatul manciî a Mări Sali beizadè, din cîferturi, din agîutorința dup[ă] foae gospod : 7271, Mart 30.. Ion sîn Ursul ot Horilești, fiind în tabla ruptaș[i]lor și în tabla birnicilor, adecă în 2 locur[i]... Ștefan bărbier, zăt Rus ot Frecău... Masa-lagi gospod, fiind luați în lefi din mucareriü... Dum. doftor Iordachi... 257 lei, 85 bani, ce s'aü răd[ic]at la o samă de mazil[i], rupt. saracî... Ștefan Brașovan... Cărnului Jid. ot târg Iaș... Pavăl bărbier ot Iaș... Enachi butnar, Dăr[ă]ban... Toma Stari, stoler... Deseatina de anțărțu de bucatele Turcilor, de la o samă de Ținuturi... Deseatina Turcilor ot Orheiü... Ștefan Arman ot Căușeni... 33 lei, 60 bani. Brandiburi ot Cernăuț, din cîfert poclon[u]lui baeramläcului de la 1° 1763; 1764, Ghen. 24... Panaite biv Căpt. de Tecuci... 50 stoguri de fănu, ce s'aü cărat la grajd de menzilul Iaș... Baniî agîutorinți ot Vasluiü, prin mânia lui Iordachi vtori Vist., scrie pe 120 stogur[1] fân, cî-aü cărat la grajd, la menzilul Vasluiului... Liafa și emiclicul sluj[i]tor[i]lor Curții gospod i altor ruțeturi... Birul Leibii Jid. ot Suciav[a], argintar... Lazar Arman ot Iaș, care s'aü mutat la Chiș[i]nău cu biru... Pe 3 stupi a lui Ion Cuzea Stol... 100 lei. Din slujba conii turcești, ce s'aü vândut anu la Octomvrie, de la 1° 1762, den baniî conii, ce iast[e] să dè dum. Ghiuvergilar-Ali-Ag[a] pe vitele lui... 100 oi a lui Hristachi Bălasachi... 100 stupi a lui Naniz Vel Căpt. de Tecuci... Conița pe 68 vite a călugărilor ot Schitul cel Mare din Țara Leșască... Med. Gheorghie, isprav. Hărlăului, giudecătorie pe Iulie... Floare, fimei sāraca din Eș, din mucarer.. 94 lei, 82 bani din deseatină dum. Spat. Ion Cant... Arghirie Cîoh., cî-aü străns baniî mucarer[u]lui ot târg Iașului, din mucarer... O cas[ă] mănăstirii Han-gului, ot Niamțu... Dum. Ban[u]lui Iordachi Costachi, din agîutorința pe 750 vedri vin a dum. Banului Ilii Costachi... O cas[ă] a copiilor Banului Scărlătachi ot Fălciiü... O cas[ă] a lui Pascal cal[ă]raș ot Fălciiü... Simion Sărbul, slug[ă] lui vtor[i] Cam[a]raș... O crăcim[ă] a mănăstirii Gălății, fiind pustii., Diiacului cî-aü ränduit lefle sluj[i]torilor, pe 6 lunî... Baniî mucarer[u]lui pe 2 mori a Zmărandii Jit., fiica dum. Vor. Sturzii... Săverin, mazil ot Tut[o]va, care cu greșal[ă] s'aü pus și la dajdi cu mazili la Ținutul Tutovei și [n] tabla birnicilor la Covurluiü... Stol. Sandului Sturzii... Dum. Ion Cant. Spat... Agîutorința pe o crăcim[ă] a Svinții Sal[e] părintelui Mitropolitului, ce are în târgul Iaș la mah[alaua] Muntenime de mijloc... Iordachi, nepot lui Manoli Potlog,

din mazi ot Hăr[lău], car[e] s'aŭ călugărit, și s'aŭ radicat... Lui Pannaite sãn Tănas[e] Ciubăr Păh., de aice din Iaș... O cas[a] a lui Grigorie, biv Dăr[ă]ban... Pagubă cî-aŭ avut dum. Post. Alixandru din slujba ușurului... 205 lei, 30 bani, din banii mucarer[u]lui, ce s'aŭ scos la Iuli la un loc știut, prin mânia dum. Post. Alixandru... 162 lei. Din cîfertul așezării, ce s'aŭ scos la Săpt., la un locu știut de gospod, prin mânia dum. Post. Alixandru. [100: și la un al treilea loc.] Dum. Manolachi Costachi Vel Logft... Dum. Ion Bogdan Logft... 52 lei, 29 bani, dum. Vor. Andrunachi, care bani fiind răm[ășiță], însă 3 lei, 47 bani, din deseatina de an și 8 lei, 117 bani pentru o moară ot Suciav[a], din agiut[orința] tij., i 9 lei, 30 bani din mucarer, 30 lei, 75 bani din vădrărit ot Putna, ot Iaș; 1762, Oct. 15... Dum. Vor. Lupului Balșu... Dum. Banului Dumitraș[c] Sturzea... Răm. cî-aŭ fost asupra dum. Ion Paladi Vel Vor., din slujbele Visterii... Răm.[ă]șiț[a] cî-aŭ fost asupra dum. Hat. Vasile Ros[e]t... Rămășiț[ă] din slujbele Visteriei, cî-aŭ fost asupra dum. Filip Catargiu Vel Vist... 202 lei, 96 bani, pentru Pah. Cananô, din mucarerii ot Soroca; 1763, Mart 19. 769 lei, 88 bani, răm. cî-aŭ fost asupra dum. Vist. Ion Cant[acuzino]... Răm. cî-aŭ fost asupra dum. Hat. Vasile Raz[u]... Iancul Razul vtori Post., pentru scutelnici. 136 lei, dum. Petrachi Vidali Pah... Dum. Pah. Costandin Cananô... Răm. dum. Dinul Cant[acuzino] Ban, din agiutorința ot Cămpulungu, ot Suci[ava]... Dum. Vasile Costachi, Banu... Dum. Banu Arghirie..., din cîfert așezării ot Cernăuț, pentru liafa beșliagă... Dum. Banu Iordachi Costachi... Dum. Banului Ștefan Sturzea... Dum. Scarlat Caragè Vel Comis... Dum. Bălăsachi Căm[i]nar... La 2 locur[i] știute, prin mana dum. Petrachi Vel Post... Dum. Vasile Razu, Hat... La un loc știut, prin mânia dum. Coms. Mih[a]lach[i] Suci[u]... Dum. Costachi biv Vel Spat... Dum. Spat. Ilie... Dum. Spat. Enacachi Milo..., pentru chelt[uiala] cî-aŭ dat la 2 umblători cî-aŭ mersu la Varșav, cand era staroste, și nu s'aŭ făcut pecît. gspod... Dum. Spat. Iordachi Cant[acuzino]... Dum. Spat. Costandin Sturzea... Dum. Aga Iordachi Hrisosculeo... Car[i] bani s'aŭ fost tăiat din prețul zaherealii ce s'aŭ dat la conac Măr. Hamza-Pașii, trecând la Hotin, și, fiind-ca pe urmă s'aŭ plătit prin mânia dum. Agăi Hrisoscoleu, s'au rad[i-cat]. Dum. Pah. Iordachi Costachi... Dum. Pah. Alixandru Neculce... Dum. Stol. Ghiorghie Sturzea... Dum. Stol. Lupului Crupenschi... Dum. Stol. Enachi Hrisovergh[i]... Dum. Stol. Costandin Grecianu...

Dum. Stol. Ion Miclescul... Med. Ioniță Ros[e]t... S'aũ dat din mucarer ot Ținutu Iaș la Vlădica Sănadon [= de Sinai], pentru biserica ot Bucium, prin mână Stol. Beldiman... Dum. Dediul Codrian, Sărd..., din agiut[o]rința ot Fălciũ... Dum. Grigor[e] Balș, Armaș... Enach[i] Cant[acuzino], 3^{ti} Logft... Copiilor Stol. Lăzoai: liafa lor pe Maiũ... Luĩ Manolachi Vat. de aproz... Luĩ Andreiũ Donici. Post... Pit. Neculaĩ Cog[ălniceanu]... Luĩ Costachi 3^{ti} Comis... Lui Neculaĩ Caftangiu..., din răsurile mucareriului ot Cămpulungu Rusăscu... Domnițu Ruxandiũ, fiind răm[ășiț]ă din mucarer, pe o moară ot Hărlăũ... Dum. Vor. Rusătoai... Luĩ Aron Jid., ciasornicar, cĩ-aũ luat din cifert așezării ot Orh[e]i, cu carte de rând. pentru un peci gospod vechiũ al Măr. Ion-Vod[ă] și, fiind rămășiț[ă], s'aũ rădicat... La 4 căl[ă]raș de Țar[i]grad, la 6 Lipcani, la 3 cĩoh. Dum. Pah. Petrachi Vidali... Dum. Vel Gramatic..., pentru Costandin Săchergiũ. 60 lei. Pentru liafa beșliagăi de Chiș[i]năũ, ce s'aũ dat liaf[ă] mai mult, prin mână dum. Stol. Costandin Cog[ălniceanu], Sărd... Dum. Stol. Costandin Cog[ălniceanu].... : chirie casii ot Suciav[a]... Dum. Stol. Ion Cuze... Med. Iordachi Cananđ... Dum. Manolachi Bogdan Ag[ă]... Dum. Med. Arghirie... 50 lei, 75 bani vechitura pe 450 lei, cĩ-aũ dat Codreniĩ la agiutorința... Dum. Manolachi Costachi, Cluc[er]... 213 lei, 110 bani. Domnițu Palădoi... 2 crăcĩme ot Cărlig[ă]tură, i o moară ot Hărlăũ... Copiilor lui Toader Gheuca Logft.

[Total 28.270 lei, 11 p^l bani.]

Un cifert ce s'au scos la luna lui Iunie, după tablile ce aũ dat zlotășin:

Galbeni Pot.

- 992,12 Suciava.
- 734,— Niamțu.
- 382,14 Romanul.
- 833,— Bacăul.
- 1.772,02 Putna.
- 813,— Tecuciul.
- 470, Covorluiul.
- 374,— Tutova.
- 310,— Vasluiul.
- 354,01 Fălciul.
- 2.105,— Lăpușna, Orheiul, Soroca.

802,03 Cernăuțul.

810,— Hărlăul i Dorohoiul.

197,09 Cărligătura.

632,07 Ținutul Iașii.

45,09 p¹ tîrgul Iașii.

11.627,16 p¹; iar, bani: cîte 2 lei, 90 bani noi galbănu, fac :
31.976 lei, 62 p¹ bani.

Scădere ce s'aŭ făcut din cîfert[ul] acesta... boiarilor celor mari și giupăneaselor săraci, și altora.

[Urmează numele.] Boierii greci : dum. Costachi biv Vel Spat. Dum. doftor Iordachi. Dum. doftor Drăcachi. Dum. Vel Gram[a]tic. Dum. Aga Mămuna. Dum. Cavelo Apostolopolu. Dum. Vel Caminar. Dum. Iordachi Bălăsachi, Caminar. Stol. Leonardu. Manoli Clucer. Vas[i]lachi Med. Neculi Vel Armaș. Enachi Văt., Cămăraș. Gheorghie Pit. Ioniță 3^{ti} Vist. Enachi Mavrichi Pit. Gheorghie Staroste. Enachi vt. Spat. Marin 3^{ti} Post. Gheorghie Pit., ispravnicu. Apostol Vor. ot Gospojda. Necoli biv Vel Armaș. Iamandi Dat Comis. Toma Spițer. Gioan giriah. Șat. Miche, Vătav de Păh. Chiriiaz vtori Vist. Iordachi Vintura. Capt. Mih[a]lachi Cochino. Costandin Zămo Grecu. Petrachi, vtori Gram[a]tic. Mise Gheorghie Sacăzlău.

Giupăneasele : 30 Domnița Anița. 25 dum. Marie Jic[nicereasa]. 20 dum. Spăt. Pășcănița. 20 dum. Vornicias[a] Rusetoe. 20 dum. Bănasa Marie. 10 dum. Post. Zmăranda. 10 Casa răpaosatului Scărlătachi Banu. 10 Med. Lupului Donici. 10 giupăneasa Vinturiasă. 60 Hagi Marchină. 5 Marie lui Vasile Buhăescul Pah. 6 Zoița fica Domniții, Ilinca fica Pășcăniții. Marica fica Logf. Bogdan. Med. lui Macreū. Ilinca, muma lui Neculaiu Racoviță. Zmăranda, fica Vor. Sturzii. 4 Tudosca, sor[a] Vor. Andronache. 2 Med. lui Gavril Neculce. 5 Jic. lui Neculai Costinu. 3 Logft. Hurmuzăchioae. 2 Fiica Miclescului, călugăriță. 2 Alexandra, fica lui Dumitrașco Buhuș. Catrina, sor[a] lui Crupenschii. 2. Sora lui Poștia-Maestru.—Turcii : dum. Divanu-Efendis[i]. Beșlaga de Iaș. Lipcan-Agasi, Singectariul. [De toți, scutiți : 2.205 liude = 4.410 lei noi].

Alte scăderi... cu pecetluitul gospod. Scutelnicii celor cu cărți, căte 1 leu nou de liud[e]; însă : 2 liude Ezoviții leș. 6 la 3 preuți de la biserica g[os]pod... Antonu Spițer... Gheorghie Căntărețul. 2.

Izoviția unguri... La 12 dieci de Divanu... Marie, maziliță săracă... 2 Locmanu giriahu. La 3 preuți de la biserica Gospojda... Birul la 6 liudi surugi, ce slujesc la menzul Eși... Birul odagiului de la Scântie... Birul la 2 liud[e] țimiraș ot Șipote i ot Iubănești... Birul la un liude țimiraș ot Cernăuț... Avaetul dum. Vel Vist... Osteniala diiacului de Visterie, cî-aș strâns. [Total: 668.]

Un cifert îndoit, ce s'aș scos pentru pocloanele baeramlicului, după tablile ci-au dat zlotășii :

Galbeni Pot.

935,01	Suciava.
704,01	Niamțul.
382,14	Romanul.
794,10	Bacăul.
1.656,17	Putna.
779,05	Tecuciul.
450,—	Covurluiul.
350,—	Tutova.
300,—	Vasluiul.
354,01	Fălciul.
2.066,—	Lapușna, Orheiul, Soroca.
802,05	Cernăuți.
727,03	Harlăul i Dorohoiul.
197,04	Căr[li]gătura.
625,05	Ținutul Iași.
44,21	p ¹ Târgul Iași.
11.139,02	p ¹ .

Scădere ce s'aș făcut dintr'acest cifert îndoit pentru pocloanele baeramlicului cu pecetluituri gospod. [Ca la precedentul șfert, dar și :] Biru Leibii argintar ot Suciav[a]. [Total: 687 l., 75 b.]

O dajde obicinuită, ce s'aș scos pe mazili i pe ruptașii Cămării pe 2 luni: Iunie, Iulie :

Lei Ban

1.345,25 O dajde a mazililor i a neguțitorilor de Iaș pe 2 luni: Iunie și Iulie.

1.092,36 O dajde a ruptaș[i]lor Cămării, pe 2 luni: Iun., Iul.

Scaderi ce s'aș făcut din dajde aciasta... La o samă de mazili i de ruptași Cămării: Costandin Beldiman să brat eg [cu fratele lui], Ion maz. ot Covurlui... Tănas[e] Slivian, mazil ot tam... Ionița Enachi ot Slivna, rupt. ot tam... Toader Cepragarul ot

tam... Ion Gură-Dulce, rupt. ot tam... Ioniț[ă] Negruț mazil,
ot Tut[o]va...

Rădicătura căpitanilor ce slujăsc pre la menzilor[1], din dajde
lui Iuni i Iuli, după foae gospod...

Un cifert obicînuît a ruptelor Visterii, cî-au dat pe 2 luni :
Iunie, Iul.

Suciava.

100,— Armeniî ot târg Suceviî.

155,— Lipoveniî ot Ținut Suceviî, însă lei :

51 Zamostiia.

49 Dragomirna.

44 Salce.

11 Manole.

606,4 liud. grecî streinî ot Suciav[a]...

677,5 Cămpulungu ot Suciav[a], bez 120 lei, 115 bani, cei la-
pădați la bir.

Niamțul.

75 Lipoveniî ce sînt șezători la Niamțu.

15 Lipoveniî ot Dulcești.

10 liude ot Turturești, bez 4 liude cî-au arătat că s'aũ dat la bir.

12 5 liude ungurenî, ce staũ așezaț pe Cuejd.

Romanul.

100 Armeniî ot Roman.

60 Vasile Misir, Arnan ot Roman.

2 Masaiũ, Arman ot tam.

2 Dumitru Papahriste să[n] Tănas[e], Grec strein ot tam.

11,60 Zota blănar ot tam.

1 Vasile Odabaș[ă] ot tam.

1 Nenciul Rușciuciu, holt[eiũ] ot tam.

1 Lupul Vămășel.

Bacăul.

250 Mocaniî ot Cașin.

15 15 liude ungurenî ot Țigălășești.

10 10 liude ungurenî ot Bacaũ de la schitu Darmanești.

Putna.

45 lei. Mocanii ot Bălca...

143,100. Barsanii ot Soveja i ot Răcuasa, cu 12 liude ce s'aũ scos din tabla birnicilor și s'aũ dat la bir cu danșii.

16 lei, 80. 15 liude pañtir[1] de la plaiũ ot Soveja.

Tecuciul.

40 liud[e] ot odaia Beiliculuĩ.

Covurluiul.

80: 44 liude greci streinĩ ot Gălaț...

Falciiul.

150. Codrenii ot Falciiũ.

Lapușna, Orh., Soroca.

60,8. 2 liude Armeni ot Chiș[i]naũ...

60. Cal[a]rașii de Heciu.

102. 6 sate ot Soroca.

10 liude ot târgul Sorocii...

Târgul Iașii.

156,90 Jidovii.

90 Armenii...

1 Ariton ot Ezdrum.

1 Manasie ot tam.

Iar piste tot ruptele pe 2 luni fac: 2.471 lei, 85 bani.

149. Streinii ot Cernăuț, ce santu așezaț cu hrisovu gpod pe 2 luni: Iun., Iul., pe 149 liude, câte 1 leũ noũ de liude.

362,98. Un cifert a streinilor ot târg Eș, pe 2 luni, Maiũ, Iunie.

2.983,63 fac piste tot.

Scaderi ce s'au facut... [= 122 l., 65 b.]

Slujba mucarer[u]lui, ce s'au scos la Iulii, dup[ă] tablile cĩ-aũ dat zlotăș[i].

12.270 lei, 80 bani vechi. Suciava i cu Campulung; însă :

Lei Banî vechi

- 8.095,— Suma birnicilor.
 301,— Morile i cărciumele.
 372,— Preuții i diiaconii.
 486,— Țiganiî.
 112,10 maz[i]liî.
 187,90 mănăstirile.
 2.715,30 Câmpul lungu ot Sucîava.
- 8.935,— Niamțul, însă:
 7.673,60 Suma birnicilor.
 225,30 morile i cărciumile.
 432,— preuții i diiaconii.
 372,— Țiganiî.
 117,30 maziliî.
 115,— mănăstirile.
- 4.114,15 Romanul, însă:
 3.525,45 Suma birnicilor.
 153,— morile i crăcîmele.
 57,60 dughenile.
 152,— preuții i diiaconii.
 94,60 Țiganiî.
 85,60 maziliî.
 36,30 mănăstirile.
- 7.958,90 Bacăul, însă:
 7.250,— Suma birnicilor cu rufeturî.
 183,— morile i crăcîmele.
 250,— preuții i diiaconii.
 150,— Țiganiî.
 54,— maziliî.
 41,30 mănăstirile.
- 14.424,75 Putna, însă:
 12.331,15 Suma birnicilor.
 399,75 rufeturile.
 599,30 morile i crăcîmele.
 38,30 dughenî mari.
 504,— preuții i diiaconii.
 221,75 rufeturile i haimanalile ot târg.
 145,60 Țiganiî.
 160,30 maziliî.

- 25,— mănăstirile.
- 7.186,30 Tecuciul, însă :
- 5.601,90 Suma birnicilor.
- 46,90 liude dintr'alte Ținuturi.
- 21,30 călugării i monașii.
- 119,— morile i crăcimele.
- 280,— preuții i diiaconi.
- 60,— Țigani.
- 52,60 mazili.
- 5,— mănăstirile.
- 7.057,— Covurluiul.
- 5.758,— Suma birnicilor.
- 25,— morile.
- 63,90 cărcime mari ot Gălaț.
- 10,— 2 dugheni bogasierii tij.
- 110,— preuții i diiaconi.
- 33,— Țigani, cu 4 liud[e] spor.
- 42,— maz[i]li.
- 13,90 mănăstirile.
- 4.120,50 Tutova, însă :
- 3.573,— Suma birnicilor.
- 114,90 morile i crăcimile.
- 17,60 dughenile, cu școala jidovască.
- 190,— preoții i diiaconi.
- 51,— Țigani.
- 156,80 mazili.
- 170,60 mănăstirile, bez școala jidovască.
- 4.079,— Vasluiul, însă :
- 3.451,90 Suma birnicilor.
- 119,— morile i crăcimele.
- 194,— preuții i diiaconi.
- 145,90 Țigani.
- 153,90 mazili.
- 15,— mănăstirile.
- 4.327,30 Fălciul.
- 3.965,30 Suma birnicilor.
- 46,90 morile i crăcimele.
- 132,— Preuții i diiaconi.
- 86, Țigani.

- 139,90 maziliî.
 70,60 mănăstirile.
 25.257,35 Lapușna, Orheiul, Soroca, însă :
 23.910,75 Suma bir. cu ruf[e]t[urile] i cu 40 lei spor ot Soroca.
 350,30 mori i crăcimi i velniț.
 494,— preuți i diiaconii.
 199,60 Țiganiî.
 194,50 maziliî.
 71,60 mănăstirile.
 7.198,60 Cernăuți, însă :
 7.466,30 Suma birnicilor.
 284,90 morile i crăcimele i velniț.
 276,— preuți i diaconiî.
 18,— Țiganiî.
 139,90 maziliî.
 13,90 mănăstirile.
 7.927,65 Hărlăul i Doroh[oiul] ; însă :
 7.129,45 Suma birnicilor.
 259,30 morile i crăcimele.
 220,— preuți i diiaconiî.
 88,60 Țiganiî.
 33,— maziliî i rupt., ce nu sântu cu dajde.
 173,80 maziliî cu dajde.
 23,90 mănăstirile ot Hărlău, bez man[ăs]t[irile] de Bo-
 toșeni.
 2.221,30 Cărligătura, însă :
 1.912,60 Suma birnicilor.
 102,— morile i crăcimele.
 88, preuți i diiaconiî.
 96,60 Țiganiî.
 20,— maziliî.
 1,30 mănăstirile.
 7.727,90 Ținutul Iaș[u]lui, însă :
 7.112,90 Suma birnicilor i rufeturile.
 187,— morile i crăcimele.
 158, preuți i diiaconiî i monași.
 111, Țiganiî.
 159, maziliî.
 12.059,— Târgul Iași, însă :

- 10.036,45 Suma birnicilor, cu toate ruf[e]t[urile], i fimeile.
 342,15 cracimele.
 829, dughenile.
 180,— preuții i diiaconi.
 103,60 Țigani.
 92,20 mazili.
 46, manăstirile.
 430, neguțtorii de Iaș, bez neguțtorii de Bot[o]șan[1].
-
- 134.862,70 [lei] vechi fac.
 300, Codrenii ot Falcii, 2 cifertur[i].
 1.100, lacuitorii de la olatul Grecenilor, 12 ciferturi.
 1.200, Cămpulungu Rusăscu ot Cernăuț, pe 2 cifertur[i].
 148,90 Ungurenii streini ot Suciav[a], pe un cifert.
-
- 151.097,71
- 7.554.105, rasurile, câte 2 parale uoi de leu nou, ce s'a
 luat la slujba mucareriului, pe suma aciast[a]
 arătat[ă] mai sus.
- 11.332,37 p¹ Iar rasur[i], câte 3 parale noi de leu nou, ce
 s'a
 mai luat iar la slujba mucareriului pentru
 oarecare mile și osăbite trebuințuri.
- 2.973,— Satele cu testamentu ot Orhei i ot Soroca, de
 pe Raut i Cogălnic, ci-a
 dat la mucarer pe
 3.964 boi, cate 3 bani noi de boi.
-
- 172.957,93 p¹ [lei] noi fac piste tot.

Scaderi ce s'au facut din slujba aciasta a mucareriului dumilor-
 sale boerilor celor mari și giupănesilor săraci, și altora.

Preosvinția Sa parintele Mitropolit.

Evriful Mitropolit.

Paful Mitropolit.

Sinadon Mitropolit.

Episcopul de Huș [ca și mai sus].

Boerii greci...

[Maria Ursulițoae, Cucorănița, etc., ca acolo.] Nastasie lui
 Canan... Anița Lupului Stroici. Maria roab[a], sor[a] Armașului
 Nicolii... Turcii... [Total : 2.232 liude = 4.464 lei noi.]

Tij scaderi ce s'a
 mai făcut din slujba aciasta a mucareriului
 la o sama de boeri i giupanes[e]. [În adaus și alte opt liude
 pentru «dum. Jit. Marie, 30 dum. Băniasa Marie».]

Tij scăderi ce s'aũ mai facut... rufeturilor Curții și altora. 4.982 l., 32 b. s'aũ ridicat la 946 liude ruf[e]t[ur]i, cate 5 lei, 32 bani noi...; lui bașbul[u]baș din Curte; stiag bul[u]bașii al doile din Curte, stiag drăganilor, căzacilor, lui baș-bul[u]baș hatm., al doile hătm., al treile hătm., lui baș-bu[lu]baș agescu, al doile agescu, al treilea agescu, al patrula agescu, al cincile agescu, al șas[e]le agescu. Căpt. de Dăr[ă]bani, căpt. agești, roșii agești [la fiecare câte 53 de liude.] 6 bulucbașii agești, 1 buciucașul agescu. 34 podarii iagângii, 6 trămbaci i surmaci, doboș gospod, 6 trămbaci i surmaci i doboș hătm., 5 trămbaci i surmaci i doboș agescu, 25 vânătorii, 15 aparii de foc.

281,72 s'aũ răd. la 128 liud[e] ruft. a Curții gospod, cate 2 lei vechi, îns[ă]: 39 Armășei, 12 Dăr[ă]bani ai temniți. 14 Paharnice. 3 ai pivniți, însă 2 olar[i] i un butnar. 25 ai vamii. 3 epari ai grajdului. 3 cărbunarii. 6 săhăidăcarii i bulgaragii i teslarii. 2 topcii. 6 șetrărei. 6 pitarii. 6 ai beciului. 1 chiulhangiu ot feredeul gospod. 2 măsurătoare moldovence.

27,72. S'aũ răd. la 18 liude muncitor[i] a Curții gospod, cate 2 lei, 76 bani, însă: 4 joldunarii, 6 aparii, 8 tăetorii de lemne, 12 fuștaș de vart[ă], 12 fuștaș de Divan, 12 fuștaș ot Gospojda, 21 comișei, 25 vez[e]tei, 24 dărvarii, 4 podvodarii, 10 pietrarii i steclari.

2.154. S'aũ rădicat la 409 liude rufeturii, câte 5 lei, 32 bani noi, însă: 92 copii din cas[ă], 40 aprozii, 31 cal[ă]raș de Țari-gradu, 38 Lipcani, 45 ușerii, 9 bucătarii gospodu, 23 cioh[o]-darii gospodu, 59 leventii, 12 diecii de Divan, 6 previții (*sic*) i psalții de la bisearica gospodu, 4 grădinarii gospodu de afar[a], 2 trămbacii leș gospodu. 2 pisarii, 11 beșlii creștini, 6 Vornicii de Poartă, 1 căpt. de vânătorii, 1 grădinarii a beciului, 24 melherii creștini, 1 iuruc-baeractar, 1 sotnic de Căzaci, 1 ispravnic de Armaș.

Alte rădicături ce s'aũ făcut la o sumă de ruf[e]t[ur]i de pe afar[ă].

70 liude căl[ă]rașii hătm..., 50 liude cal. lui Vel Capt..., 4 liude țin[i]raș ot Șipote i ot Bot[o]șeni i ot Iubanești i ot Cernăuți, câte 2 lei vechi. 24 odagiu de Scantei. 116 liude sluj[i]tor[i] ot Focșeni... La 3 stiagur[i] liude Siimeni ot Gălaț, 15 liude vozar[i] ot Gălaț, căl[ă]rașilor ot Puțani, 30 liude cal[a]raș gălățeni, 20 liude căl[ă]raș ot Tecuci, 179 liude cal[a]raș

sardărești ot Orhei, căl[ă]rașilor de Heciū, 25 liude panțirilor ot Niamț, panțirilor ot Iubănești, 12 liude umblători ot Soroca, 16 liude umblător[i] ot Cernăuț..., 28 liude sur[u]gii ot menzilul Bărladului, 33 liude surugii ot menzil Iaș[u]lui, 28 liude sur[u]gii ot menzilul Vasluiului, 5 liude sur[u]gii ot menzilul Dor[o]-hoiului, 29 liud[e] surugii ot Ștefănești i ot Crasnoleuca, 8 liud[e] sur[u]gii ot Târg[u]-Frumos, menzilgiilor ot târg Fălciului, menzilgiilor ot Gangura, cu agiutor pentru menzil, menzilgiilor ot Chiș[i]nău, menzilgiilor ot Băraiacul, 88 liude ot Răzăna, 70 liude menzilgii ot Tabără, 28 liud[e] căl[ă]rași ot Răsăpiți, 30 liud[e] căl[ă]raș ot Măgur[i], 31 liude căl[ă]raș ot Bălănești, 30 liud[e] călăraș[i]lor ot Căldăruș, 17 liude băranii ot Cernăuț, 13 liude panțir[i] ot Ropce, surugiilor ot Soroca. [Total: 3.926,112.]

Alte scăder[i] ce s'aū mai făcut la târg Eș.

315 neguțtorilor de Iaș, după anaforă. 222,90 la 9 preuț ot târg Eș, la 146 fimeī..., la 99 liudi săraci, bolnav[i], neputincioș, la 126 fimeī.... Marie roaba dum. Post. Genet. 5 32 Toma săbier gospod. Dragomir bucatar dum. Vel Gram[a]ticu. Ștefan Brașovan. Sanda țesătoare gospod. Tudosi coj[o]car. Toma Spițer, dug[h]iana spițarii. Năstas[e] o dughiană. Gheorghie Catărău, ce i s'aū detunat casa... Ion vez[e]teul lui Grigor[e] Capecheh[ae]. Apostol telial... Nicola Dascal... Manolachi Vidali, dug. blănării... Andreiū Caramanlău... Marie Lipcănița... Iacov Arman, Chiurciubăș[a]... Iie Jidov... Sandul Jidov... Avram Jidov, cuiumgiu, on han. Enachi Zugrav, Sulger... David Jidov, argintar. Gălușciasă călărăși[a]. Petre biv Căpt. de vânător[i]... Lupa lui Costașcu. Axinie spalatoare... Ștefan Scrab[a], ce ține o Jidoavcă botezat[ă]. Măriuța Crudoai, călărăși[a]... Marie Hotinciancă... Ion Țigan, buc[ă]tar dum. Vel Post... Marie Turculețoai. Marie țesătoare gospod. Floare Caracăz, Armancă, ce țin[e] gazdă musafir[i] turci. Sanda babă, tij... Miche băcal... Năstas[e] Țig., slug[a] lui Nălban-Bașa gospod. Grigoraș slug[a] dum. Coms. Mihalachi.

Alte scăderi de pre la Ținuturi.

...Cifertul Ungurenilor ot Suci[ava], cu răsuri. Tij lor, agiutor pentru o biserică; ce li s'aū dat bani gata. Lupul Jid. ot Gălaț, cî-aū arătat părcălab[ul] că are carte gospod, pentru că l-aū agiunsu cisla la mucarer, fiind Jid[o]viî încărcaț cu banii lui de la agiutorință. Ioniță de la menzil ot Gălaț... 465. Cămpullungu ru-

săscu. 7,52. La 2 preuți i un diiacon de la biserica gospod ot Campulungu ot Suciavă... La 2 preuți i diiacon de la biserica gospod ot Bucium... Tomii tălpălar ot Pod[ul] lui Gherman, ot Ținutu Iaș[u]lui. Dărvar dum. Post. Alixandru. Ursul capt., mazil ot Ținutu Iaș[u]lui... Paladi săn Ursul... Ursachi mazil... O moara a preutului Eftimi ot biserica g[ospod]... 49,60. Pentru satul Movilau ot Soroca, ce cu greșal[ă] s'aũ fost încarcat cu țara, și iaste pus în satele cu testament, și au rămas bun la testamentu... Schitul din Țara Leșască, pe 4 ani, ot Cernăuți.

Răsurile ce s'aũ dat dum. boerilor cı-au fost zlotaș pe la Ținuturi cu slujba mucareriului și altor boeri, și giupanes[e] saraci:... Dum. Costandin Cananò ispravnic... Vel Căpit. de Ropce... Tecuciul. 150 lei dum. Costachi Conachi isprav[nic]... Cernăuți... Ioniță Beldiman Capitan... Harlăul i Dor[o]h[oiu] Dum. Med. Iordachi Cananò... Vel Căpt. de Dorohoii... Dum. Costandin Cog[ălniceanu] Stol... Ținutul Iaș[u]lui... Dum. Stol. Gheorghii Beldiman isprav[nic]... Andreiu Beldiman Comis... Tărgul Iași... Dum. Manolachi Bogdan Ag[ă]...

La alte locuri... Gramaticului Mării Sale beizadè... Misi Andoni Cavadà... Căp[i]t[anul] de Greceni... Ioniță Cananò Post. Anagnost ibrictar... Costandin Săcherghi... 10 Duca Sotiriović... Zaharie Cehan Post... Gramatic cı-aũ fost la Antiohie...

Giupănesele sāraci... Stol. Bălșoi... Stol. lui Carpu... Marica, flica dum. Logft. Bogdan... Zmăragda flica, dum. Vor. Mihalachi Sturza... Ilinca. muma lui Neculaı Racoviț[ă]. Pit[ariu]lui Moisiau Cucoranu... Paraschiva Sturzoai... Jit[niceriu]lui Neculaı Cucoranu... Catrina Vor., sor[a] lui Crupenschii. Nastasie lui Cananò... Catrina fata Pancului Pit... Fiica Miclescului Logf. 15 Marie Crucerias[a]... Chiriachi, sora lui Filip Capicheh[ai]e... Alte scaderi ce s'aũ mai făcut din slujba aciasta a mucareriului, cu peci. gospod. Scutelnicii celor cu cărți gospod, câte 1 leu nou de liude, însă: 2 Ezoviții leși, etc.... 2 cas[e] a dum. Elisafții monahii, flica dum. Spăt. Păscăniții ot Vaslui... O velniț[a] a lui Solomon Jid. din Iaș... Năstas[e] sucmanar...

Slujba desetinii după cum s'aũ vandut de la cochii vechi într'acest an:

ug.

3.320 Suciava.

2.700 Niamțul.

1.940 Romanul.
 2.210 Bacăul.
 2.200 Putna.
 1.400 Tecuciul.
 0.610 Covurluiul.
 1.870 Tutova.
 2.050 Vasluiul.
 0.220 Fălciul.
 7.040 Lăpușna, Orheiul, Soroca.
 2.510 Cernăuții.
 3.080 Hărlău i Dor[o]hoiul.
 1.220 Cărlig[ă]tura.
 3.500 Iași.
 0,060 Greceni.

38.670

1.933 p^l baniî mieriî, câte 10 banî de galbăn.

40.603 p^l

Iar, lei noi, fac : 74.439 lei, 90 banî.

Scăderi ce s'aû făcut... boerilor celor mari şi giupăneselor să-raci şi altora : [Episcopiî, cu «Svinția Sa Iacob proin Mitropolit»]. Giupănesile. Fetele potropopuluî Lupașcu. Alte scăderi ce s'aû mai făcut din deseatină cu pecît. gspod... Pe 700 stupî a dum. Șpat. Alixandru Muruz... 100 stupî a lui Hristachi Băl[ă]sachi... 500 stupî a mănăstirii Svântuluî Spiridon... 500 stupî a dum. dohtoruluî Drăcachi... Lui Ștefan Mehtupciû... 200 stupî a Saviî Sacăzlău... 400 stupî a mănăstirii Golăi... 170 stupî a dum. Vel. Arm... 100 stupî a lui Vasile Silion Post... 100 stupî ai dum. Cluc[er] Iordachi Ghiulbiiaz... 50 stupî a lui Nicolai Șerbecciu... 100 stupî a lui Petre Grecu Țărăgrădian... 400 stupî la 3 preoți, i un diiacon de la biserica ot Gospojda... 300 stupî a dum. Iordachi Bălăsachi Căm[i]nar... 150 stupî a lui Iordachi Samdagiu 200 stupî a lui Costandin Iciciohodariû... 230 stupî a dum. Med. Catrinî Lupuluî Donici... 500 stupî a oamenilor dum. Vel Gramatic... 100 stupî a lui Antohi Spițeriul... 100 stupî a lui Locman girah... 70 stupî a lui Iordachi Eșanul... 40 stupî a Dimiî Suiulgiul... Lui Petrachi vtori gramatic i lui Neculaî fiul lui Iani 3-ti gram... 150 stupî a lui Manole Ciubucciu... 100 stupî a lui Mih[a]lachi vt. Sofragiû... 150 stupî a lui Vasile Hermeziu

sufragiū... 500 stupi a dum. Vor. Rusătoai... La 2 copii a Stol. Lăzoai... 200 stupi a lui Nicolai Caftangiu... Pe 50 stupi lui Toader Gane Clucer... 200 stupi a lui Ioniță Credincer... Bisearici... de la Grăjdeni... Pe 500 stupi răd. din deseatină dum. Mihalachi Suci biv Vel. Com... Pe 500 stupi a Svinții Sale Sina-don Mit[ropolit]... 300 stupi a săhăstriei de la mănăstire Putni... 200 stupi lui Andrei Beldiman... La un obraz scăpătat, știut de gospod... 81 stupi a mănăstirii Svântului Ioan de la Focșeni, de cea parte; care stupi a vândut dincoace, la Ținutul Putni... 200 stupi a lui Costin Catargiu Cluc[er]... 100 stupi a lui Apostol Șendre Jit[nicer]... 50 stupi a lui Șerban Buhuș Credincer... 100 stupi lui Gavril Movila Post[elnic]... 100 stupi Lupului Hadămbului, Vor. de Poartă... 200 stupi a dum. Ion Cantacuzin Spat... 50 stupi a căp[i]t[anului] de vânători... 100 stupi a lui Andrei Donici Port., brat Darie... 100 stupi a lui Manolachi Jora Post... Dum. Petrachi Vel Post. pe 500 stupi... Lui Enachi Cant., biv 3^{ti} Logft., pe 200 stupi... Pe 50 stupi a lui Hurmuzachi treti Armaș... 50 stupi a preutului Maței, Ezovit... 1.131,30 paguba deseatinii de la Ținutul Putni, din suma cî-aș eșit la cochii veci; care s'a dat în credință asupra dum. Coms. Mihalachi Suci, și s'a rădicat; 1763, Av. 20. 309,67. Dum. Coms. Mihalachi Suci. fiind rămășiță din deseatina ot Covurlui...

Piste tot scăderile..., fac 18.604 lei, 88 bani, și rămăni sumă curată: 55.835 lei, 2 bani.

O dajde obicinuită, ce s'a scos pe mazili și spre ruțașii Cămării, pe 2 luni: Avt. Săpt.

O dajde a mazililor, a neguțtorilor de Iaș, pe 2 luni: Avt., Săpt. 1.302 lei, bani noi 75 p^l

O dajde a ruțașilor Cămării pe 2 luni:

Avt., Săpt.	1.016	87 p ^l
	2.319	43

Scăderi ce s'a făcut din dajde aciasta cu pecit. gospod... Carpu mazil ot Fălciu... Ioniță Codrescul maz[il] ot târg Eș... Căpit[anilor] de pre la menzilor... Lui Toader Volcenschie maz., carele dovedindu-s că aș murit, etc... 61,117 fac scăderile, și rămăne suma curată: 2.257 lei, 46 bani.

Un cifert obicinuit a ruțelor Visteriei, cî-aș dat pe 2 luni: Avt., Săpt.

Suceava : 96,65. Niamțul 122 [adaus : «15 liude, ungurenî ot Dulcești»]. Roman 113,90 [adauși cițva: un abăger, un băcal, Radul Munt[eanul]]. Bacăul 296. [Mocaniî din Cașin, «cu 6 liude, ce s'aũ sporit». Și «11 liudi ungurenî ot Blăgești».] Putna, 315, Tecuciul 40. Covurluiul 89,90. Fălciul 150. Lăpușna, Orh[ei], Soroca, 210,70. [Și călărașii de «Cetlina, Vărtejenî, Sănătăuca, Japca, Salce, Solocenî, Iarova, Verijeiu». «Surugii ot Soroca», «Ioniță zăt Căldăruși ot Muilău», «Neculai neguțtorî ot Chiș[i]nău».] Targul Iașii 248.60.

Tij ruptele Visteriei, ce aũ dat un cifert obicĩnuit pe 3 luni: Iul., Avt., Săpt. : Ion Honciul Sărbu ot Orheiũ, Greceni; 600 Cămpullungu rusescu [1.152,60]. [«Satele cu testamentu, ot Orheiũ i ot Soroca, de pe Răut i Cogălnic»: 2.704,75. «Un cifertu a ungurenilor streini ot Ținutu Suceviĩ, pe 3 luni:» 157,60. «Un cifert al Brandiburilor ot Cernăuți», 32,60. «Un cifert a striinilor ot Cernăuț», 171. «Un cifert a streinilor greci ot târg Iași», 361,96.]

Un cifert ce s'aũ scos la luna lui Săpt., dup[ă] tablile cĩ-aũ dat zlotașii.

Galbeni	Pot[ronic]
900,18	Suciava
704,—	Niamțul.
470,17	Romanul.
794,10	Bacăul.
1.536,19	p ¹ Putna.
632,05	Tecuciul.
446,—	Covurluiul.
316,—	Tutova.
297,—	Vasluiul.
354,01	Fălciul.
1.560,—	Lăpușna, Orheiul.
475,—	Soroca.
798,01	Cernăuți
700,—	Hărlăul Ț Dor[o]h[oiul].
197,05	Carlig[ă]tura.
619,15	Ținutul Iaș[u]lui.
44,12	Tărgul Iaș[u]lui.

1.748,04 ; iar, banî, câte 2 lei, 90 banî noi galbănul, fac: 29.557 lei, 66 banî.

Scăderi ce s'aũ făcut din cifert[ul] acesta a lui Săpt. dumilor sali boerilor celor mari și giupăneselor săraci și altora... Pentru spitale lui Spir[i]don. 2 temnița cîa mare. 1 școala eliniască. 2 școala al doile greciască. 2 școala sloveniască... Pascal isprav. de copii...

Dum. boerii greci: dum. Costachi biv Vel Spat., dum. Grigoraș Ipsilanti Cam[a]raș. Dum. doftorul Iordachi. Giupănesile: 25 dum. Jic. Marie... 20 dum. Băniasa Maria... Zoița flica Domnișii Anișii... Turcii... Iar piste tot fac: 2.279 liudi, iar, bani, câte 2 lei noi de liude, fac 4.558 lei.

Alte scăder[i] ce s'aũ mai făcut... cu pecit. gospod... Birul odagiului ot Vasluiũ... Stol. Ion Cuze... Iar piste tot scăderile... fac: 5.235 lei, 9 bani...

Un cifert îndoit ce s'aũ scos iar la luna lui Săpt. după tablele zlotașilor:

Galbeni	Pot[ronici]
867,07	Suciava.
651,10	Niamțul.
370,17	Romanul.
740,01	Bacăul,
1.489,15	Putna.
625,05	Tecuciul.
430,—	Covurluini.
316,10	Tutova.
292,10	Vasluiul.
326,16	Fălciul.
1.540,—	Lăpușna, Orheiul.
455,10	Soroca.
770,—	Cernăuți.
675,10	Hărlău i Dor[o]h[oiul]
180,18	Cărligătura.
592,10	Ținutul Iașului.
44,12	târgul Iași.

10.369,11, Suma la un cifert, iar, la 2 ciferturi, fac 2.739,49, 2 pot., iar, bani, câte 2 lei, 90 bani noi ug., fac 57.032 lei, 63 bani.

Scăderi ce s'aũ făcut... boerilor celor mari și giupănesilor săraci, și altora.

Dumnealor boerii greci... Gasparachi Vel Căpt. de Dăr[ă]bani... Giupănesile... Anița Lupului Stroiici... Turcii...

Tij scăderi ce s'aũ mai făcut... dumnilorsale boerilor celor mari:... Alte scăderi... cu pecit. gospod:... Iar piste tot scăderile... fac 6.548 lei, 78 bani...

Slujba vadrăritului, după cum s'aũ vândut într'acest anu de la cochiĩ vechi.

75.000 suma vanzarii a toată țara, cate 8 bani vechi de vadră.

21.250. Adăoșagul pe aciastă sumă, câte 2 bani vechi de vadră.

160.250 noi fac, afar de 2.250 lei noi vama cazaciliilor, ce s'aũ luat baniĩ la Cămara gpod.

Scăderi ce s'au făcut... la o samă de boer[î], giupănes[e] i altora... Mihalachi Cehan Med. Iordachi Cananò Med... Toader Cehan Med... Ion Zosin Sulger... Ilie Sturza Sulg[er], Solomon Sturza Sul[ger]... Costandin Gândul Șat[rar]... Velicico Stavăr Șet... Ioniț[a] Arbure Șet... Gheorghe Carp Postelnic... Dumitru Carp Spat... Pahomi Crupenschi... Enachi Hermeziu Post... Costandin Mațone Capitan... Duca tipograf... Polihroni porușnicu... Miron Gane Pit[ar]... Ioniță Pistoțchie... Snove [= fii] lui Neculaĩ Donici... Hurmuzachi treti Armaș... Giupănesile...: Marie Catar-gioai... Logft. Hurmuzachioai... Zoița fica Spat. Dracul... Căsan-dra lui Durac Med[elnicer]... Iar peste tot fac 25.550 vedri, iar, bani, cate 10 bani vechi de vadră, fac 2.342 lei, 10 bani.

Alte scaderi... cu pecit. gpod: 155 lei, 100 bani. Vădrăritul pe 1.700 vedri vin, ce s'aũ făcut cu bani pentru trebuința be-ciului gspot; ȳnsa 1.550 vedri vin de la Od[o]bești i 150 vedre vin ot Huș; 1763, Nov. 6. Vădrăritul pe 2.000 vedri vin a Svinții Sali Iacov proin Mitropolit... Pe 2.315 vedre vin a părintelui Evrip Mitrop[olit]... 500 vedri vin a Svinții Sale Sinadon Mitropolit... Din vădrarit Svinț. Savastias Mitropolit... Pe 500 vedri vin a dum. Mih[a]lachi biv Vel Com[i]s.... Din vąd. dum. Scarlat Caragè Vel Com.... 300 vedri vin a părinților călugăr[ı] de la mănăstirea Dragomirna, dup[a] hrisov gpod... 1000 vedri vin a dum. dof-torului Drăcachi... La un loc știut de dum. Vel Post... La 3 preuți i un diiacon de la biserica G[os]pojdi... 200 vedri vin lui Vel Cahvegiu... 90 vedri vin a beciului de la Frumoasa... 400 ved[ri] vin preuților de la biserica gspot de pe poartă; lui Gheor-ghie cãntareț... 200 ved. vin a Vor[niculuı] ot G[os]pojda... 200 vedr[e] vin a dum. Costandin Capucheh[aia]... 100 vedr[e] vin lui

Andoni Faerman spițăriu... 200 vedri vin a preușilor ungur[i]... 200 vedri vin Văt[avulu] de Păh[arnici]... 150 vedr[e] vin a lui Locman gerah... 200 vedr[e] vin lui Nicolachi Sulger, capicheh. de la Bender... 220 vedr[e] vin lui Panaite Chiurci-baș[a] al Mărhinulu... 200 vedri vin lui Leondari Căp[i]t[an] de levenț... 400 vedr[e] vin copiilor Banului Scărlătachi... La un obraz știut, prin mână dum. Coms. Mihalachi... Lui Gavril stegar de copii... Dum. Com[i]s Theodorachi, staroste de Putna... 100 vedr[e] vin lui Foti de la Mega Remo ¹... Rad[u]lui ibricitar... Lui Costandin Paladi vt. Vist... 150 vedr[e] vin a lui Gheorghie copil ² Mării Sale beizadè Alexandru Mavrocordat... 150 vedri vin preutului Maștei Ezovit... Vădrarilor de la Ținutu Fălciului, din paguba cî-aū avut... 2.493,80. Cî-aū arătat dum. boerii vădrar[i], cî-aū cumpărat slujba vădrăritului într'acelu anu de la cochii vechi, că aū avut pagubă, din slujba de la Ținutu Putni... Iar preste tot scăderile ce s'aū făcut... facu: 11.030, 126 bani...

Un cifertu, ce s'aū scos la luna lui Oct., dup[ă] tablile zlotas[i]lor:

Ug.	Pot.
867,07	Suciava.
640,—	Niamțul.
370,—	Romanul.
710,—	Bacăul.
1.437,—	Putna.
66,—	Tecuciul.
423,10	Covurluiul.
316,10	Tutova.
280,—	Vasluiul.
326,16	Fălciul.
17,17	Lăpușna, Orheiul.
455,10	Soroca.
770,—	Cernăuți.
670,—	Hărlăul i Dor[o]h[oiul].
178,13	Cărlig[ă]tura.

¹ Marele-Canal din Constantinopol, Μέγα Ψευμα.

² De casă.

591,10 Ținutul Iaș[u]lui.

43,17 p^l Târgul Iaș[u]lui.

10.213,18 p^l, iar, bani, câte 2 lei, 90 bani noi galbănuł.
fac 2.888 lei, 35 p^l bani.

Scaderi... boerilor celor mari și giupănes[e]lor săraci și altora... Boerii greci... Gheorghie Țigar[ă] v^t Spat... Gioan Gerah Șat... Giupanesile... Turcii. Iar peste tot, liudi, fac 2.299 liud[e], iar, bani, cate 2 lei noi de liudi, fac: 4.598 lei.

Alte scaderi ce s'au mai facut... cu pecit. gospod:... Iar piste tot scaderile ce s'au făcut din cifert acesta a lui Oct. fac 5.266 lei, 39 bani, care scazăndu-s[a] din suma cifertului ce să încarca la Vist[e]rii, ramani suma curata: 22.821 lei, 116 p^l bani.

Doio dajdi ce s'au scos pe mazili, pe ruptași Căm[ă]rin, însa: o dajde obicnuită pe 2 luni: Oct. i Noev., i o dajde pentru menzil.

2 dajdi a mazililor i a neguțtor[i]lor de Iaș, însă o dajdi obicnuita pe 2 luni: Oct., Nov., și o dajde pentru inenzil lei: 2.759, b. noi: 86

2 dajdi a ruptaș[i]lor Camarin, însa o dajde obicnuita pe 2 luni, Oct., Nov., i o dajde pentru menzil lei: 1.937 » » 85
4.757 l., b. noi: 51.

Scăder[i] ce s'au facut... dupa pecit. gospod: 154,90 p^l fac scăderile...

Doai ciferturi ce s'au scos pe ruptele Visteriei, însă un cifert obicnuit pe 2 luni, Oct., Nov., și un cifert pentru menzil: Suciava 966,57. [Ca și precedentul, în toate aproape.]

Tij 2 ciferturi ce s'au scos pe ruptele Visteriei, ce dau pe 3 luni; însa: un cifertu obicnuit, pe 3 luni: Oct., Nov., Dech., și un cifert pentru menzilu: Grecenii, Câmpullungu rusăscu, Ion Honciul, Sarbu ot Orhei... Îndoit facu 2.305 lei... 1.522, 97 p^l. satele cu testia ot Orhei, etc., 1.626,75, satele cu testamentul ot Soroca... 32,60 Brandaburi... 157,60, ungurenii streini ot Ținutul Sucevi... 342 streinii ot Cernăuț... 720. Streinii ot targul Iași... Dajde lui Gheorghie Turculeț de Sfete Dimitrie...

352,96. Tij un cifert al streinilor ot targul Iași. 1.255,78 pi fac piste totu.

Scăderi... cu pecit. gospod = 347 l.

Slujba goștiniî dintr'acest anu.

Suma slujbiî goștiniî, după cum s'au vandut la cochii vechi dumisale Mihalache Suciu biv.

Vel. Com. 60.000 l. b. n.

Adăoșagul slujbei goștiniî după zapisul goștinarilor de pre la Ținuturi, precum au cumpărat de la dum. Post. Mihalache

36.085.60

96.085,60 fac; din

cariî scăzandu-s[ă] 1.980 lei'noi, baniî goștiniî de la ocolul Bot[o]șenilor, ce s'aū luat la Mărie Sa Doamna, rămâne luat la Vist[e]rie 94,105 lei, 60 bani.

Scăderi., boerilor celor mari i giupăneselor i altora... Giupăneasele ...

Alte scăderi ce s'aū mai făcut., cu pecit. gospod... 100 oi a mănastirii de la Dragomirna... 342,60 au făcut gospod mila și au rădicat din bani goștiniî Campulungenilor de la Campulungu ot Suciavă, câte o păra vechi de oae, pe 26 oi, lasandu-s[a] ca sa plătească numai câte 4 parale vechi de oae. 29 lei, 40, goștina pe 400 oi a sfinteî biserici de la Șchei ot Brașov, dup[ă] hrisov gospod de mil[ă] ce are, cate 8 bani vechi de oai; 1763, Oct. 7... 600 oi dum. doftorului Drăcachi... 1.000 oi dum. doftorului Dracachi, dar de la gospod... 60,105 goștina pe 50 oi starețului de la schitul Rarău ot Cămpulungu, mila de la gospod; 1763, Oc. 29.

Lui Iordache nepot Vorânicului Iordache... 100 oi copiilor Stolnicesii Lazoai... 250. Oamenilor de la Vrance de la Ținutul Putneî au făcut gospod milă și li-au radicat din goștin[a]; 1763, Nov. 10... Radului peșchirgiu... 100 oi a lui Gheorghie biv staroste... Mănăstire Svântul Neculai ot Botoșeni... 200 oi a Schitului cel Mare din Țara Leșiască... 190 învechiturî pe bani adașă[gu]lui pe 39.000 oi a Mocanilor de Soveja i Racoasa au făcut gospod mila și li-aū rădicat; 1763, Nov. 22... Lui Grigori Coteț, om strein, ce aū venit acum din raiă de la Ciuhur... 250. Mocanilor de Cașin, din bani goștiniî... 60 l. Mutului, din goștin[ă]... 100 oi lui Stan Căpt, de Agrud., 19 l., 60 b. adașagul

goştinii pe 390 oi omenilor din Prilipca, cariî eşind acum din raiaoa turciască, i-au făcut gospod mil[ă] şi li-au răd[icat]... Dumisale Medelnicer Gheorghie, ispravnicu Hărlăului... La un obraz de cinste, ştiut de gospod... Lui Simion Cheşcu uricar... 100 din goştină mocanilor de Balca... 15 l. din baniî goştinii la 6 liudi ungurenî streinî, ot Poiana Solcăi, de la Ținutul Suceviî; cariî fiindu veniţi acum de curând ca să-s aşezi, au făcut gospod milă şi li-au rădicat... Lui Costandin biv ispravnic de copii... Lui Eftimie Cananô ermonah... Cămăraşului de izvoade... Diia-cilor de Divan... Preoţilor de la biserica Gospojdei din nontru... Lui Grigoraş Stroescul biv vt. Comis... 144,45 goştina pe 1.050 oi, câte 5 părale vechi de oae, îns[ă]: 90 oi la 30 liude călăraş de Țarigradu, cîte 30 oi de om, şi 150 oi la 3 zapciî vătav[i] de căl[ă]raş de aice din Iaş şi vătav de căl[ă]raş de Gălaţ, i odobaş de Lipcanî, câte 50 oi de om... 32,45 au făcut gospod milă şi au rădicat din goştin[ă] pe giumatate de ban pe 314 oi, ce s'au înneecat la 7 liude ot târgul Dorohoiului... 60 din goştină Mocanilor birnicî de la Ținutul Putnei, pe oile lor, cu adăoşag; care Mocanî viind în anul trecut din Țara-Rumăniască, au avut tocmală cu dum. Căm[ă]raş Nicolachi, de au dat goştin[ă] numai câte 10 ban[i] de oae, iar acum au rămas să dè câte 6 par[a]le vechi de oae, după cum şi alţi Mocanî de țară; 1763, Dech. 3... Din goştină pisariului de la Cernăuţi... Dumisale Ilinî Vor. Pălădoaei... 275. Goştina pe oile lăcuior[ilor] de la olatul Grec[en]ilor, din adăoşag... Din goştină vameşului Debrîţco... 1.200 oi a lui Todiraşco ot Brăila... 165. Adăoşag Câmpulungenilor de la Câmpulungu rusescu, bez 330 lei, ci-au după hrisov... 330 din adăoşag goştinii, câte 1 p^l parale vechi, pe 5.000 oi la o samă de lăcuiori ci-au venit în anul trecut din Țara-Muntē[i]ască, bez câte 6 parale vechi de oae, ce au dat... Lui Grigoraş Costache biv vtoru Post... Pe 400 oi a lui Andreiū Saigiu... Iar piste tot scăderile ce s'au făcut din goştină facu 14.600 lei i 10 p^l bani.

Un cifert şi giūm[ă]tate ce s'au scos pentru cheltuiala menzi-lului, după tablile ci-au dat zlotaşî:

Ug.	Pot.
844,03	Suciava
612,—	Neamţul.

- 360,— Romanul.
 710, Bacăul.
 1.419,04 p^l Putna.
 616,— Tecuciul.
 421,10 Covorluiul.
 194,15 Tutova.
 280,— Vasluiul.
 326,16 Fălciul.
 1.476,08 Lapușna, Orheiul.
 455,10 Soroca.
 470,— Cernauii.
 668.— Hărlaul i Do[ro]hoiul.
 164,60 Căr[li]gatura.
 566,10 Țin[u]tul Iașului.
 43,— targul Iaș[u]lui.

10.028,02 p^l, iar, bani, cate 2 lei, 90 bani noi galbanu,
 fac 27.577 lei, 41 bani la un cifert = 13.788 lei, 8 p^l ban[i],
 suna pe giu[m]a[tat[e] de cifert.

41.366 lei, 1 p^l ban[i] fac sum[a] piste tot. Scaderi... boe-
 rilor celor mari și giupaneselor sarace și altora... Boerii greci...
 Giupanesele... Ioana lui Grigori capicheb[aia] de la Hanu... Turcii...

Divan-Efend[i] al doile... Iar peste tot, liud[e], fac 2.360 liud[e],
 iar, bani, cate 2 lei noi de liud[e], fac 4.612 lei.

Alte scaderi... cu pecetluituri gospod... Iar peste tot scaderile...
 fac 5.274 lei...

2 ciferturi ce s'aũ scos la luna lui Dechemvrie, dupa tablele
 ce au dat zloțașii.

Ug.	Pot.
826,02	Suciava.
612,	Niamțul.
360,—	Romanul.
700,	Bacăul.
1.361,03 p ^l	Putna.
599,10	Tecuciul.
400,	Covurluiul.
294,15	Tutova.
280,	Vasluiul.
326,16	Fălciul.

1.440,— Lapușna, Orheiul.
 440, Soroca.
 770, Cernăuți.
 653,04 Hârlaul i Dorohoiul.
 155,05 Carligatura.
 554,06 Ținutul Iașilor.
42,14 targul Iași.

9.815,16 p^l Suma la un cifert, iar la 2 ciferturi fac :
 19.631,49, 13 pot.; iar, bani, cate 2 lei, 9 bani noi galbăn[ul],
 fac 53.987 lei, 4 p^l bani.

Scadere ce s'au facut din cifert... boerilor celor [mar] și giu-
 paneselor sarac[e] și altora...

Iar piste tot, liud[e], fac 2.301 liud[e]; iar, bani, cate 2 lei, fac
 4.602 lei.

Alte scader[i] ce s'au mai facut... cu pecetluituri gospod... Iar
 piste tot scaderile... fac 5.270 lei...

Alte venituri[i] ce s'au mai încarcat la seama aciasta :

lei bani

6.000, ușurului dupa vanzare.

4.000, slujba alamului, tij din vânzare.

3.008, slujba cuniții, dup[ă] vânzare.

1.347,39 giudecatoriia pe un cifert din cifertu îndoit a lui
 Dechemvrie, car[e] s'au luat la gospod și s'au făcut
 venit Vist[e]rii.

1.034.52, ci-au luat dum. Post. Alixandru din giudecatoriia
 ciferturilor de la Saptemvrie și păr la Dechemvrie,
 car[e] bani cheltuindu-s[ă] în trebile Visterii, ci-au
 facut venit Visterii,

15.381,82 fac.

Total: 756.898,88 fac.

Bani ce s'au cheltuit din veniturile aceștii sumi cu pecit.
 gospod.

Bani trimiș la Țarigrad... Prin mana dum. Comis Mihalach[i]
 Suciul... 20.800, care bani s'au triimis la Țarigrad poliț la dum.
 boerii capicheh. [pen]tru baeram-peșcheș ; 1763, Mai 19. 12.222,60,
 care bani s'au triimis la Țarigrad polițea cu căl[ă]raș, pentru
 baeram-peșcheș... S'au platit aice la Coste Gheorghiu, de dum.
 Post. Alixandru... Prin mana dum. Post. Alixandru... Cu mână

lu[ă] vtori Cam[a]ș... 5.000 lei, ce s'au luat cu datorie de dumn. Post. Alixandru. 7,50 lei c[ă] au împrum[u]tat dum. Hagi-Aslan... 7.500 lei, ce s'au împrumutat dum. [Post. Alixandru] de la dum. Comis Mihalachi, 5.000 lei de la dum. Spat. Costachi... 25.000 lei ce s'au triimis la Țarigrad, la dum. Pitar Nicolachi. [Total : 176.522, 60.]

Poli[ț]ile.

... 5.000, car[i] ban[ă] i-au luat dum. boer[i] capich[ehaele] de la Ț[a]rigrad, de la dum. Casap-bașe și, aducând poli[ț]i boerilor, s'au plătit aice la dumn. Husăin-Ag[a], vechil dum. Casapbaș[a]... 2.500 lei, cari au venit poli[ț] de la dum. boer[i] capicheh. de la Ț[a]rigrad, și s'au plătit aice la dum. Casapbașa, omul dum. Casap-bașii de la Țarigrad... 18.225 lei, cari ban[ă] s'au dat dum. Ortaciăuș... Dumnealui Husăin-Ag[a] casap-baș-vechilli... 15.575 lei, cari ban[ă] s'au dat pe o poli[ț]ă a dum. Post. Nicolachi de la Ț[a]rigrad, și s'au plătit aice la m[â]na lui Solomon, feciorul Camontii, care s'au plătit dum. Comisului Mihalachi; însă 15.000 lei, capetele, și 575 lei dob[â]nda pe o lună i 23 zile. 2.000 lei, s'au dat de s'au plătit o poli[ț]ă a dum. Post. Nicolachi de la Țarigrad, la dum. Căm[i]nar Bălăsachi, prin m[â]na dum. Comis Mihalachi Suciu... 500. Cari ban[ă] au făcut poli[ț]e dum[ne] boer[i] capicheh., de s'au dat la Colciac-Pașezad[ă]... Prin m[â]na păr[că]lbului de Gălaț... O poli[ț]ă a lui Sară-Husăin. [Total : 99.668,60.]

Datorii ce s'au plătit. 25.000. Care ban[ă] s'au triimis din poruncă la dumn[ea]lui Ismail-Moteveles cu Ilii Herescul și cu Arnăuț, și s'au scăzut din datorie dum. boerilor capicheh[aele]... 5.700, cari ban[ă] au avut să-î i[er] dum. Costachi biv Vel Spat... 971 lei, 60 ban[ă]. Dob[â]nda pe 12.500 lei, ce s'au dat la dum. Ion Cant. Vel Vist. păr la Fev. 2; care ban[ă] s'au cheltuit la trebuin[țe]le gospod, după socoteala ce s'au făcut de dum. Post. Nicolachi... 593 lei, 2 ban[ă], dob[â]nda pe 25.000 lei, cari ban[ă] s'au luat împrumut de la dum. Vist. Ion Cant. i de la dum. Comis Mihalachi Suciu pentru trebuin[țe]le Domniei la purcedere dum. Post. Nicolachi, și s'au plătit din agiut[orin]ță; 1762, Ap. 13... 315 lei. Dob[â]nda pe 1.500 lei, c[ă] au împrumutat Svintia Sa părintele Mitropolit al Moldovii la Domnia nooi, pe 10 luni, de la April în 28, l[et] 1762, și păr la Mart 13, 1763... 4.620. Dob[â]nda pe 38.500 lei, pe 6 luni,

pe banii cî-au dat împrumut după foae gospod la zi întăiū a lui Mart dum. Post. Alixandru, dum. Manolachi Costachi Logft., dum. Lupul Balșu Vor. i dum. Hat. Vasile Rus[e]t, dum. Spat. Costachi, bez alți boer[i], ci-au mai dat împrumut, după cum arată foae anume; care bani s'aū plătit din baniū mucarer[u]lū; 1763, Avt. 30. 44. Dobānda pe 2.000 lei, ci-au dat isprav. de Tutova din cifert îndoit a pocloanilor baeramlăculū, la dum. Vel Post. pe 33 zile... 700. Dobānda pe 10.000 lei, capetele, ce s'aū luat cu datorii prin mana dum. Costandin Capicheh[ai]e pentru baerampeșcheș... 100. Dobanda pe 2.500 lei, ce s'aū luat cu datorii, banī de argint, prin mana dum. Post. Alixandru, de s'aū dat la zāraf pentru schimbatul galbenilor celor lipsă, pe 2 lunī... 499. Dobanda ce s'aū dat isprav. de la Ținuturi la cifert lui Iul... 1.080. Dobanda pe 1.000 lei ce s'aū împrumutat gspd, însa : 7.500 de la parcālabul de Gālaț; 3.000 de la Ioniț[a] isprav. de Curte; car[e] bani s'au dat pentru mevagipul Hotinului i al Benderului... Cu datorie de la Bașe Cost[e] Avraam... 1.632. Dobānda pe 5.098 lei ce era dator dum. Post. Nicolachi la Baș Cost[e] Gheorghiu pentru niște marfa ci-au luat de la dānsul... 1.616,80, dobānda pe 48.500 lei ci-aū dat prod[o]sie dumn. boerii vodar[i], cariī au cumparat slujba vadrāritului... 118. Dobanda pe 1.500 lei ci-au împrumutat dum. Divan-Efendi pe dum. Post. Nicolachi... 72. Dobanda pe 2.000 lei, ci-au împrumutat dum. Vel Ag[a]. [Total: 46.393,112.]

Malimirī : Sabeptahrirurī... alel-hesap la Sulugiac-Cales[i], din 10.000 lei, ce are sā iā cu ferman împārātesc din haraciul țārā... La dum. Ortaciauș cu sapep-tahrir pentru mevagipu Hotinului... La dum. Calbur-Benaemeni... La un Veizir-Tātar cī-aū venit pentru o havalē... la Temruc-Cales[i]... La dum. bena-emeni... Pentru havaliao dum. Bena-emeni de la Or... 180. Liafa lūi Toader Mi-rovici pe 6 luni : Ramazan, Seval, Zelcadē, Zilhegē, Muharem, Sāfer 1763... 260. Chirie carālor mocāneștī cī-au mersu cu cinst. sol Rasmi-Efendi, ci-au mersu la Craiul Brandiburului cu ferman imparatesc; 1763, Av. 17. [Total: 21.266,78.]

Laham-Pahas.

13.630,40. Car[i] bani s'au dat aice la dumn. Husāin-Ag[a] Casap-bașe, pentru Laham-Pahas pe anul acesta 1177; 1763 Septembrie 1.

Zahereaaoa.

...Hotinului: [cite 350 l. pe lună. Total : 9.450.]

Chereastă i salahori.

La Oru bena-emeni, după fermanul împăralesc: salahor[1]..., talpi cate 4 lei... Chereastiaoa ce s'aũ facut și s'au trimis la Mar. Hanu, cum și cheresteaoa ce s'aũ triimis la cetate Călbur[nu]lui, cares'aũ făcut la Ținut[ul] Lăpuș[na], Orh[ei]... plata plutei i hacul la 3 vătăji cî-aũ dus cheresteaoa Măr. Hanului cu 12 plute la Cetate-Albă... La meșteri cî-aũ legat pluta... Cheltuelile omului cî-aũ mersu cu plutele păn la Cetate-Albă, să le facă și teslim la oamenii Măr. Han[u]lui, și chelt. altui om ci-au fost la Nistru... La cetate Călburului...: 4 ocă carbuni, 200 scânduri de teiũ ; 50 testele furci, 100 cofi i arelcî... 15 cară cî-aũ încarcat aceste de li-aũ dus păn la Cetate-Albă, câte 5 lei, 30 bani de car... 72 lei. Navlonul corăbiei, încărcandu-s[a] de la Cetate-Alba pan la Calbur... Chelt. omului cî-aũ mers păn la Călbur, împreuna cu aceste, să le facă teslim la bena-emeni, să scoată și talvil... 3.300. S'aũ dat liaf[ă] salahor[i]lor de la Orcales[i] pe 6 luni... Liafa Sărdar[u]lui, cate 50 lei pe luna... Cheresteaoa Călburului... de la Ținutu Orheiului... 450 bolovanı câte 33 ban[1]..., 630 criș cușatlii, câte 24 bani criș... Hacul plutar[i], la 13 liude i la 2 vataj a lor... Navlonul aceștii chereșteli de la Accherman par la Călbur. [Total: 1.554 l.]

Obicnuitele avaiaturi.

300 l. dum. Ibrail-Nazir pentru Bedeli-o Vales, ce are obicnuitu cu ferman împărătesc de iă pe tot anul...

Balgibașlăcul.

... Balgi-bași a Măr. Hanului [50]. Balgi-bașii al Măr. Galga Sultanu [100]. [Total: 150.]

La Porți.

965 lei pentru marfa ce s'aũ [luat] de la neguțtorii lipscanı prin mana dum. Balgi-bașii, fiind aceasta toamnă, și s'au triimis la Măria Sa Hanu... 1.025 pentru o blană pacă samur, cu samur de zagarali, care s'aũ triimis la Măria Sa Mehmet-Pașe Ozu-Vales[i], făcându-l Capt.-Pași; l^t 7270, Fev. 1... 4 cai ce s'au... triimis la Măr. Hanul cu mănă dum. Vel. Comis [160 l.]... 94 lei

celi ce s'aũ dat lui Sălemet-Gherei Sultanu, cĩ aũ triimis o bohcia, însă 80 lei o blană pãntece de carsac i 14 lei un postav la mǎrzacu lui... Cele ce s'aũ dat la Bender-Muhavezi...: un dumluc stof[a], 80, o blană pãnteci de cãine... 150. Celi ce s'aũ triimes Mǎr. Pașei de Bender, cu mehtup...: un dumluc stof[ă] al doilea mǎnă..., un dumluc tablin cu fir... 6 tabacher[e]... o blană cacum cu lațcă... 13 coț șal iavri... o blană sângiãp... Haznatar[u]-lui Mǎr[iei Sale]... Mǎrii Sali Hanuluĩ... pe macaturĩ pe perinĩ... pe ațã i ibrișin... bogasiĩ albe pentru astar... ibrișim de lucru... Hotin-Vales[i], cu Necula Sărd[ar]... 3 dumlucur[i] stof[ă] somiche (sic)... meșin pentru pungĩ..., atlaz pentru pungĩ de galbenĩ... 155 lei pe 5 canavetis cu vutcă, Mǎr. Han[u]lui... 218... Cu cociile i cu tahtavanur[i]le Mǎr. Pașei cĩ-aũ mersu la Hotin, fiind aice la Frumoasa...; 1762, Av. 31... Cocie ce s'aũ triimis la Mǎr. Sultanol...; 1762, Săpt. 12... Bender-Pașas[i] ...: o blană pãntece carsacu cutanele... 70 lei un ciasornic de aur... 24 lei, 60 banĩ. Pe 14 coț postav ecstra, pentru cociia Mǎrii Sali Sarascher-Sultanu; 1763, Ghen. 18... 2 solnițĩ de argintu bunice s'aũ triimis Mǎrii Sali Hanului... Imamele de chihrimbar ce s'aũ triimis Mǎrii Sali Hanuluĩ [45 lei]. 4.903. Celi ce s'aũ triimis darur[i] la vestire mucarer[u]luĩ, însă [la Hotin-Valesi, la chehaia lui, la «Capegilar-Cheh.», la Ozu-Valesi, lui Divan-Efendi de la Hotin, lui Hotin-Aga și Pașei de Bender, Agei de Bender, lui Ibrail-Nazir și Ibrail-Aga, lui Ismail-Mutevelis, lui «Han-Agas», lui «Abdulha-Efendi», lui Cazascher Han[u]lui]; o blană sângiãp albu..., un ciasornic cĩalar..., o blană sângiãp de Sibiiũ... Pentru lucrul samurilor ce s'aũ triimis la Mǎr. Hanu... Un ciasornic besactã, ce s'aũ triimis Mǎr. Hamza-Paş[a] cu divictariul Mǎrii Sal[e]: 1763, Mart 13... Mǎrii Sali Hanuluĩ... o blană nurcă... o tabacher[e] de bagã..., o tabacher[e] albã de hãrtii... 193 l. pe dulceț, mezeli i alteli pentru Ramazan, ce s'aũ triimis Mǎrii Sali Hotin-Vales[i]... 131 l., 80 pe 10 strãchinuțĩ de argintu ce s'aũ triimis Mǎrii Sali Hanuluĩ... 10 pentru un sturz ce s'aũ luat de aice și s'aũ triimis Mǎrii Sale Hanuluĩ... 2 blãni cacum halisiches Mǎr. Galga Sultan..., 4 coț cadifẽ... 100 l. 10 giamurĩ marĩ... 22, 3 piei lucrate... 30 l. Pentru nește doftorii ce s'aũ triimis Mǎr. Hanuluĩ; 1763, Iun. 16... Un postav milir... 1.000 ug. zãr. ce s'aũ dat Mǎr. Hanu prin mǎna dum. Spaf. Costachi Vel Sărdar... 85 lei, 74 banĩ. Cheltuial[a] la 6 cãmãri a Mǎr. Hanuluĩ ce s'aũ

îmbrăcat la Chiș[i]nău, însă pe 30 ocă untulemnu i pe 12.500 ținte i alte piei ci-au mai trebuit, neagiuuând celi ce s'au triimis de la Iaș; la 6 bulgari i ce s'au triimis la Căușeni, și plata și mâncare meșter[i]lor; 1763, Iul. 10... 2 viuli... o blană sângiap negru... 2.750 lei, 1.000 ug. zăr., ce s'au dat prin m.ăna dum. Cam[ă]rașului Nicolachi Vintura, Starost. de Putna, la Gavrilas Ușe[r], de i-au dat dar de la gospod Mării Sali Pașii de Vozie; 1763, Săpt. 3.072 lei, 60 bani. Pentru 2 cocii spânzurate în curăile lor și cu plata ferecatului ce s'au făcut, și s'au dat Măr. Pașii de Bender... Cherestea ce s'au triimis Măr. Hanului...: meseciș câte 15 bani [și 10 bani], chirisie flamur[ă], câte 12 bani, pe 1000 hatelie câte 6 bani..., scânduri flamur[i], câte 10 bani... mesesi dusemet tahtasi, câte 10 bani..., ortu-tahtasi, câte 2 la o pară... bașche, câte 3 ban[i], ghiandir-diru câte 2 bani ghiandiriul..., ce s'au dat lăcutorilor pentru cherestea Măr. Han[u]lui... 800, ce s'au cheltuit cu o cocie cu 6 telegar[i], care s'au triimis Mării Sali Pașii la Hotin... 10. Dar de la gospod la Cioban-Gherei Sultan... 125 lei. Pentru 50 ocă zahar i 1 ocă scorțișoar[ă], care s'au triimis Măr. Pașii ce mergi la Hotin; 1762, Iul. 28. 1.000 lei, car[i] bani s'au triimis cu un mărzac la Arlon capicheh[ae] de la Măr. Hanul; 1° 7270, Ghen. 13. 874,45 ce s'au cheltuit cu o sanie ce s'au triimis Mării Sali Hanului... 20 car[e] cărbuni de mangal... 45 pentru o cocie ce s'au triimis la Măr. Sarascher-Sul[tan]... 57,60 pentru 4 părechii hamur[i] la 2 cocii ce s'au triimis la Măriia Sa Pașe de Bender. [Total 26.271.7.]

Darur[i] la Agi mari:

70 lei un cîsornic de argintu englezăsc la dumn. Behadir-Aga, Bugiac-Sarascher (sau Bugiac-Caimacanu). Un tablin cu fir... Un cîsornic de aur dum. Orta-Cîauș-Ag[ă]... Un postav la iazagiu dum... 2 blani pantece de căine, ce s'au dat lui Bender-Cadis i la Ibrain-Cadis... Postav memir... O scatușcă mari... O blană pacē jder... 12 perini englizăști... Macatură englizești... 2 părechii ochelar[i] (lui Bugiac-Caimacam). Cîară tare... 24 lei pe 12 felegeni, farfuri..., 24 pe 4 zarfur[i] tumbac... O blană spinar[e] de vulpi dum. Abdul-Veli-Ag[ă], Bugiac-Caimacanu... 170 lei cele ce s'au triimis dum. cheh. Mării Sali Ozu-Vales[i] pentru însurăciune fiului său...: stofă și belacoas[ă]... 110 lei. Un cîsornic de aur dum. proin Hotin-Agas[i], trecând la Țarigrad;

1762, Ghen. 17... La cadiul de Bugiac... Un ciasornic de argintu, ce s'au dat dumisale cadiului ci-au trecut la Crăm... Dum. Hotin-Tefterdar... Sandal pentru bohcia... Ibrahim-Ag[a] Saliianigiu Hotinului i a Benderiului... Dum. Balgi-Baş[a] celui mic... 30 coț bobou... Pentru o flinta i o părechi pistoali ce s'au triimis dum. Abdulhà-Efendi... 1.165,86. Celi ce s'au dat dum. Ahmet-Ag[a] Capegi-bașe, ce au venit cu caftan împărătesc de mucarer, și la alți oameni ci-au venit cu dum., însă: dum. Capegi-bașa, pentru harem dum., i la fica dum., pentru fiul dum., chehaelin dum., haznatar[u]lui dum., la emamul dumisale..., un ciasornic cialar..., 170 șiretur[i] la 2 ciubeli i la 2 anterei..., șiret de giubè..., un postav saita..., la 5 edecli..., la 4 iciagades..., la satări, la bașciuh[o]dar[i], la capegi, la imbrihor, la conacciū..., la 10 cïoh[o]dar[i], la 2 saraci..., la harem-chehaiaș[i]..., 33 un caput la șatărundu venit înainte..., 6 postav roș la un cioh. ci-au venit cu gimgiolu...

Blani ce s'au îmbracat la cetirea ferman[u]lui. [La] Cadri-Efendi, Mucaet, Chiatap, Muhurdar, Vel Vist., Săchelario... Pe 4 ploșci..., un dunluc pervie sadè..., 219,40 chelt. ce s'au făcut pentru pescheșur[i]le ce s'au dat dum. Răsmi-Efendi; 1763, Avt. 6... Pentru 100 cara var ce s'au triimis la Căușeni..., cate 45 bani cantar... Pe 8 parechi guși naziriului de Chilia... La dum. Sabica, Enicer-Agas al Benderiului, mergând la Țarigrad; 1763. Dech. 18... Pentru o cocie ferecată, cu postav, ce s'au triimis la dum. Mahmet-beiu, Astacci-Bașe al Mării Sali Sarascher-Sultan. [Total: 22.391,11.]

Baeranlăc.

2.481,75 cele ce s'au dat la baeranlăc ... la dum. Divan-Efendi. la Cadir-Efendi, la Hoge-Efendi... un ghermesut sal pentru ciacșir..., 2 șamalageli... La Odobașe... la baeractar..., la sângectar..., saizbaș... emac saizbaș[i], nălbanbaș, 2 salahori, mehterbaș[a], mucaia-chiatap, 9 mehteri, bucatar turc, Molà-Mehmet.

La obrazea de cinste.

101 lei, 15 bani, celi ce s'au dat Mării Sali Ion-Vodă; însă: 42 lei pe 2 scutulci mari.

34 lei, 15 bani pe vutca ce s'au pus în scutulci.

25 lei pe 2 scutulci mai mici; 1761, Avg. 1.

500. Chelt. culinii Mării Sali Ion-Vod[ă] pe Iunii; 1763, Iun. 30.

600. O blană pacē Svinții Sali părintelui Mitropolit[u]lui, pentru botezul Marii Sali beizadē: 1762, Mai 24.

800. Liaf[a] Mării Sali beizadē Alixandru pe 2 luni: Nov., Dech., câte 400 lei pe lună; 1762.

800. Tij... Fev. i Mart...; 1763, Fev. 28.

800. Liaf[a] Mării Sali beizadē Alixandru Mavrocordat pe 2 luni: Maiū, Iuni, căti 250 lei pe lună; 1763.

3.500. Cheltuiala cuhnii Mării Sali Ion-Vod[ă] pe 7 luni: Iulie, August, Săptemvrie, Octomvrie, Noemvrie, Dechemvrie, Ghenar, 1763.

400. Liaf[a] Mării Sali beizadē Alixandru pe Săptemvrie 1763.

500. Cheltuiala drum[u]lui Mării Sali beizadē Alixandru, mergând la Țarigrad; 1764, Ghenar 13. [Total: 7.701,15.]

La obrazea i locuri știute de gospod... La un obraz știut de gospod, ot Orheiū, prin mână dum. Post. Alixandru; 1763, Mart 30. [1000 lei]. 840 lei. Care bani s'aū dat la o samă de boer[i] pămintenī din poclon baeramlăcului; 1763, Octomvrie 8... Din banii răsuri[i]lor mucareriului, din cele 3 parali ci-aū strānsu Vistierul Chiriez. [Total: 17,617,30.]

Darur[i] la Turci.

...S'aū dat la Orta-Cîauș-Ag[a] pentru cîauși i cioh[odari] salianagi, ci-aū adus lia[fa] enicer[i]lor de Hotin... La Huzun-Suleiman, Odobaș de Focșeni... Un ghermesut cu flori... Lui Osman-Ag[a] Tapuzci-Sărdar... Unui mărzac ci-aū venit pentru șoimi... Lui Colen-Olū... Unui om al Măr. Han[u]lui, ci-aū venit cu nișt[e] doftori; 1761, August 29... Pentru 2 postaj[e] ecstra gîambașilor... Un postav milir i un atlas la un Veizir, tăzū al măr. Ozū-Vales[i], ci-aū venit pentru scoatere Turcilor... Unui om al dum. Balgibașin, ci-aū adus un cal... La un mărzac al Mării Sal[e] Gherei-Sultan... Lui Bostangi-baș[a] de la Edirne... Unui mărzac al Mării Sali Hanului, ci-aū venit pentru o blană de lup... Ce s'aū triimis la Mustafa-Aga, Beșliaga de la Orușciug, pentru pricina zaherealii... Unui mărzac al dum. Behadir-Ag[a], ci-aū venit pentru 200 lei a unor tălhar[i]... Pentru 2 cîalmali: una lui Alaiū-Cîauș i alta salahoriului arap... La 2 mărzacī ci-aū venit pentru ușur... La Derviciū-Emeni... La omul lui Murat-Molă, ci-aū adus un armăsariū... 4 lei un postav milir la un mărzac ci-aū venit cu iarlăc pentru împlinirea banilor neguțtorilor; 1761,

Noemvrie 3... 25 lei un postav milir, i un atlas la Cantimir-Mărza, cî-aŭ venit pentru liaf[a] lui Arlon; 1761, Noemvrie 10... Beşliag[a] de Iaş... La Chiurciu-Baş[a] al Măr. Ozu-Vales[i]... 45 lei. Un ciasornic de argintu lui Ali-Ag[a], mumbaşirul pentru scosul bucatelor tăt[ă]răşti; 1761, Dechemvrie 1. Havaleoa lui Temruc... Pentru havaleoa Vidinului... 20 lei la un cîoh[odar] al măr. Bender-Paşa, cî-aŭ venit pentru pricina hotarului... La un cîoh. al lui Enicer-Aga de la Țarigrad... Omului Mării Sali Hanului, viind pentru canari... La un Tătar cî-aŭ venit pentru aşternutur[i]le englizăşti... La un mărzac cî-aŭ venit de la iza-mul (*sic*) Mirovičiului... La un mărzacu cî-aŭ venit pentru pricina Sălcuţenilor... Lui Husăin-Ag[a], paicului de la Bender... 25 lei, pentru o flintă de Veneţie. 22 o păreche pistoali de Veneţie... Pentru nişte apă de trandafir ce s'aŭ dat unui Turc al dum. Capegi-baş[a] cî-aŭ murit aice... Pentru o malotè ce s'aŭ făcut lui Suleiman Salahor... La un Tătar al dum. Sultan-Agas, carele aŭ venit să iă pe Arapul fugător... La un cîoh. al Măr. Ibraim-Paş[a], cî-aŭ venit pentru pricina Vor[nicului] de Maşcăuţ... Lui Bolat-Mărza, cî-aŭ venit pentru giudecăţile cî-aŭ avut Tătarăi cu uniî din ţăranî... 252 lei pentru 18 postaje milir la oamenii dum. Zaim-Ag[a] meimendariul solului; 1763, April 28... Pentru un Enicer de la Tighine, cî-aŭ avut pricinî cu oamenii de la Căldăruşe... La un cîoh... cî-aŭ venit pentru pricina unui grău... La un cul-cîauş de la Bender, cî-aŭ fost orând[uit] dup[ă] treburi împreună cu Mustafa-Ag[a], beşliag[a] de Iaş... La un cîoh. al dum. Paşii de Bender, cî-aŭ venit ca-s rânduiască conaci să miargă la Hotin; 1763, Mai 20... Pricina unui Turc ce l-aŭ omorât alt Turc la Ținutu Cernăuţului... La un mărzac al Măr. Hanului, cî-aŭ venit ca să rădici pe şahângiu cî-aŭ fost aice... La un mărzac şahângiū, cî-aŭ venit pentru şoimi, al Măr. Hanului... Isalmut-Răiz, ce s'aŭ omorât la Gălaţ... 350 lei. La un Veizir Tătar, Osman-Agas, cî-aŭ venit pentru opritul Paşilor, ca să nu tria[că] pen ţar[ă]; 1763, Iuni 4... La un cîoh. al dum. Ibrail-Ag[a], cî-aŭ venit c'un Enicer cî-aŭ avut giudecat[ă] cu Sărdar la Gălaţ... Un cîoh. al dum. cul-chehaes, cî-aŭ venit ca să prindă pe un Turc fugar de la Hotin... La un cîoh. al dum. Paşii de Hotin Muhavezi, cî-aŭ venit cu ferman pentru trecere răzădin[tulu] leşesc: 1763, Iuni 17... La Săiz-Mehmet-Ag[a], omul Măr. Hanului, cî-aŭ venit pentru bani ce are să iă Săndulachi

de la dum. Aga Enacachi; 1763, Iuni 17... La un cîoh. al dum. cul-chehaes, cî-au venit pentru pricina unui Benderliu, ce l-au omorât la Roman 2 Turci Brăileni... Dum. Hasan-Efendi chelt. dum. Ibrail-Nazir, cî-au venit cu ferman pentru pornitul zahereli de toamnă... La hărăgerii de Țigani turci, cî-au venit de la Hotin pe an, după obicei... La un cîoh. al dum. Enicer-Agas de la Brăila... Lui Mola-Ibraim de la Brăila, pentru un cal ce i s'au furat de la Bot[ă]șeni; 1763, August 11... Ce s'au dat la un Divan-Cîauș, cî-au luat de aici cu firman împărătesc pe un Ali Goga și pe 2 calpuzani turci... La un mumbașir cî-au venit cu fermanu pentru niști bani ce ceri de la răpăosatul Palad[i] Vist... Dum. Bechir-Ag[a], cî-au venit pentru o davă a lui Paladi... La Halil-Cîauș, care au venit să prinză niște sărsării... La un cîoh. cî-au venit c'un cîasornicar jid[ov] de la Mariia Sa Hanul... La un cîoh. al dum. Hechim-Bașe-Efend[i]... Lui Ahmet-Ag[a] gebegi-baș[a] de Brăila... 100 lei. Pentru o părechi de călămăr[i] de argintu, ce s'au cumpărat și s'au dat lui Cadri Divan-Efend[i] al doile... La un cîoh. al Măr. Halil-bei, cî-au venit pentru pricina tiutiunului... La un Tătar cî-au venit cu mehtup de la Măr. Galga Sultan de la Rumele; 1763, Octomvrie 3... La dum. Suleiman-Efendi, cî-au venit de la Măr. Pașe Silistra-Vales[i]... La un cîoh. al dum. Hotin-Agas, cî-au venit pentru pricina Armanului ce s'au ucis la Bot[o]șeni; 1763, Octomvrie 27... ...La un om al Măr. Serascher Sultan, cî-au venit pentru pricina Turcilor de la Bărlad; 1763, Noemvrie 17... Pentru Tătar-Agas al Mării Sali Silistra-Vales[i]... La un Tătar cî-au venit cu iarlăcul Mării Sali Han[u]lui cu niște suiulgi... La un saraci a dum. Enicer-Agas, cî-au adus armăsariul la gospod... Lui Ciacărsali, cî-au fost beșliag[ă] la Cernăuț... Lui Șarainigi-Cîauș, ce mergi cu lîafa Crămului... La un cul-cîauș, carele au venit c'un surgun de la Hotin... Pentru pricina lui Pehlivan-Hasan ot Bărlad... La Apti-Ogiac-Cîauș, care au venit să cerci pe ucigaș[i] Brandiburului; 1761, Octomvrie 8... Ginerile cadiului de la Smil... 2 salahor[i] turci de la Curte gospod... 40 lei, pentru un ghermesut ce s'au dat la Chirăgi-Baș[a] a mehmendariului, cî-au mersu cu solul moschicescu; 1764, April 30.

Conacile.

3.747,55... Conacile Mării Sali Hainzà-Bașii, cî-au fost la Hotin, mergând în gîos pâr la Gălați {cu Păh. Răducan, Stol. Beldi-

man, Med. Arghirie, ispravnic de Fălciu]. La conacci-bașe, c'un stiaș de levinți, oe merge înainte... Ce s'aũ dat pentru bolozani i carci, fiindcă n'aũ luat nici un car să mergă în ceia parte...

2.584 lei, 97 bani. Cheltuiala ce s'aũ făcut cu conacile dum. solului moschicesc¹ de la Ștefăneșt[i] pâr la Gălaș, ci-aũ trecut piste Dunăre... 45 vedri vin, ce s'aũ triimis de la Cernăuți la Hotin pentru dum. solul... Pentru pești proaspăt ce s'aũ cumpărat pentru dum. solul... La surugii turci. [Mehmendar, pe lîngă cei doi menționați, și Gheorghe biv vtori Vistier.]

749 lei, 73 bani, cheltuiala conacilor ce s'aũ făcut cu Măr. Mehmet Chiustîndel-Pașas[i] [cu Iordachi biv vtori Vistier]. 15 lei cheltuiala conacului măr. beizadè Alec[sandru], ce s'aũ făcut la Bacău, bez 30 lei ce s'aũ mai ținut în sam[ă]; 1763, Iuni 30... Izvod[ul] cel mare al conacilor... 115 lei, 45 bani cheltuiala măr. Cadi-Paș[a], ci-aũ făcut de la Chiș[i]nău în gîos... 36 lei, 54 bani pentru 3 conaci a Liahului sol, ce s'aũ făcut în țara turciască; 1763, Săptemvrie 19. 89 lei, 81 bani. Cheltuiala ci-aũ făcut Gheorghe biv vtori Vistier, pîrcălab la Gălaș, cu conacile măr. beizadè, după foae cu pecete gospod; 1763, Săptemvrie 25. 30 lei cheltuiala la 3 conaci a haremului Mării Sali Pașii de Hotin; 1763, Noemvrie 2. 30 lei cheltuiala ci-aũ făcut vtor Ușar cu beizadea liah la Hotin; 1763, Noemvrie 29. 18 lei 2 conaci a beizadelii liah, ce s'aũ făcut: unul la Ștefăneșt și alt[ul] la Crasnaleuca; 1764, Noemvrie 29. 114 lei, 66 bani cheltuiala conacilor beizadelii liah, mergând în gîos... 20 lei conacile măr. beizadè, mergând la Țarigrad... La Vaslui... La Bîrlad; 1° 7272, Dechemvrie 8... 2.273 lei, 67 bani, cheltuiala ce s'aũ făcut la conacile dum. Răsmi-Efend[i], solul turcesc ci-aũ mersu, în sus, la Brandibur... Lunî la Gălaș, Iuli 26..., Marți, Iuli 27 tij... Mercuri, Iuli 28, tij..., Gioi, Iuli 29, tij... Cu capigilar-chehaes i cu conacciul viind înainte, tij... Vineri, Iuli 30, la Pușani... Sămbătă, Avgust 2, conac ot Bîrlat... Conac de la Vaslui... Conac de la Scînteii... Lunî sara, când aũ venit la Frumoasa, Avgust 4... Marți, Avgust 5, tij..., Mercuri, Avgust 6, tij..., Gioi, Avgust 7, tij..., Vineri, Avgust 8, tij..., Sămbătă, Avgust 9, tij... Duminec[ă], Avgust 10, tij... Lunî, Avgust 11, tij [— 18 Avgust].

[Total: 1.660 lei, 115 bani.]

¹ Dolgoruki. Pentru întorsul lui, v. vol. I, p. 21, no. XII.

Cheltuiala musafir[i]lor.

...Cheltuiala cuhnii dum. Veizir-Cioh[o]dar, ci-au venit pentru pricina Galaților și al Saccii... Nafacaoa balgi-bașii a lui Galga-Sultan... Dum. Tufecci-Baș[a] al Mării Sali Veiziriului, cu 11 oameni, cu 3 cai, de la Fev. 4 pâr în 8 zile a lui April, pentru giudecata lui Musi-Aga ot Gălaț, pe zi câte 3 lei, 90 bani, bez calveaoa... Chelt. dum. bașciauș, carele au mersu cu hazneaoa la Bender... Chelt. ce s'au făcut cu dum. Veizir-Ag[a], cu 12 liud[e], ci-au șezut aice de la Fev. 15 pâr la April 8, pentru davaoa Jidov[i]lor... Chelt. ce s'au facut cu Ahmet-Efendi, ci-au venit teptil, în 11 zile ci-au șezut la Gălaț... Celi ci-au dat oamenii de la pod de la Popricani, de la Oprîșeni i de la Măcarești la niște Turci, ci-au fost izgoniț de Măr. Paș[a] de Hotin, când au trecut în gios... Chelt. ci-au făcut targoveți de Bărlad cu musafirii... Chelt. ce s'au făcut cu ciauș i bairactar i beșlii ci-au mersu de la Iaș cu calpuzanii la Gălaț... Pe 1 ocă calvè, ce s'au triimis solului moschicesc; 1763, Av. 17. Spoitul la 180 vas[e] de la casile de beilic. [Total : 4.754,101.]

Pentru scoatere Turcilor.

...Ce s'au dat celor ce au venit pentru tefici... Dum. Mustafa-Ag[a] mumbașir, ci-au venit cu mehtup pentru neznamul Tatarălor; 1762, Ghen. 17... 198 l. S'au dat lui Mustafa-Ag[a] ci-au fost triimis pentru stricatul cășlelor tăt[a]răști... La 2 ciauș ci-au fost rânduiț pentru arăturile Turcilor; 1762, Mart. 17... La un ciauș de Hotin ci-au mersu la Cernăuți pentru arăturile Hotincenilor; 1762, Av. 20... Lui culciauș de la Hotin, ci-au venit pentru arăturile Hotincenilor... La un ciauș icioh. de la Hotin, ci-au mersu pe margine ca să opriască să nu ȕosască raileni; 1762, Av. 13... Lui Nicolai capicheh[aie], mergând împreună cu ciauș i cu cioh. la Ciuhur pentru Turci; 1763, Avgust 2... Dum. Mustafâ-Ag[a] beșliag[a] de Iaș, mergând pre la Ținuturi pentru tescic (*sic*) Turcilor; 1763, Iul. 4... La 3 lipcani mergând cu Lipca-Agas[i] pe margine pentru pricina Tătarilor; 1763, Iul. 8. Chelt. drum[u]-lui lui Lipca-Agas[i], mergând pentru cercetare Tătarilor ce coșase la Ținutu Iaș; 1763, Iul. 8... La un cioh. al Măr. Pașii de Hotin i la un ciauș al dum. Enicer-Agas[i] de la Hotin, care au venit pentru nizam ca să nu cosască fân; 1763, Av. 5. Chelt.

drum[u]lui lui Nicolai biv capicheh[ai], de Hotin, mergând cu mumbașirii Hotinului pentru scoatere lucrurilor Turcilor hotinlii; 1763, Av. 12... La un cioh. al Măr. Pașii de Hotin, la un cîauș cî-au fost orânduîț la Ținutul Hărlăului pentru neزامul fânului, ca să nu cosască Turcii Hotinlii; 1763, Av. 14... La un cîauș i la un cioh. al Măr. Pașii de Hotin, cîrii aũ fost rânduîț la cosire fânului pentru neزام; 1763, Av. 19... Emeclicul la 2 mumbașir[i] ce aũ venit întăiũ la Soroca pentru nizam pe 30 zile, cate 60 bani pe zi de om, prin mânia dum. Spat. Costachi Vel Sărd.; 1763, Săpt. 25. 38 l. La un mărzac cî-aũ venit de la Măr. Sarascher-Sultan, de aũ rădicat pe Mambet-Mărza din Moldova, stricând și cășlele tătarăști; 1763, Săpt. 25. La un cîauș, la un nobiciũ cî-aũ venit de aũ răd. pe 2 Turci cu bucatele lor din Moldova; 1763, Oc. 4... 11 l. la neferii cî-aũ mersu împreună cu cioh. i cu un cîauș al dum. Enicer-Agas la Tecuci pentru pricina Turcilor brăileni; 1763, Dech. 24. [Total: 976,60.]

Darur[i] la creștinii... 14 un post[av] milir la odobașa de leventi. cî-aũ venit cu Măr. Doamna; 1761, Av. 17... S'aũ dat la un om ce s'aũ botezat... 5 zăngirlii... 130 lei. Pentru 2 părechii călă-măr[1] de farfurii, ce s'aũ triimis de la gospod dum[isale] ogiacilibon la Țarigrad; 1761, Nov. 30... Calaurarșilor(*sic*) de la biserica gospod... Celor cî-aũ venit cu mujdeoa pentru Naștere... La 2 căl[ăr]aș... Căl[ă]rașilor cî-aũ venit cu ferman pentru zaherea; 1761, Dech. 28... 17 coț droghet dum. Vel Gram[atic]... Lui protopsalt de la biserica gospod... O blană psaltelor de la biserica gospod... Ghermesut exaricã..., ghermesut octaricon sicritariului Craiului leșesc.. Sicritar[iu]lui lui prim-ministru al Craiului leșescu; 1762, Ap. 23... Lui Mesı Andoni Cavadã; 1763, Gh[enar] 5... Capicheh[ai-lei] Panaiotachi de la Benderiũ... 60 lei pentru 10 oca calvè și 10 oca vutca și 100 alămăi solului rusăscu; 1763, Mart 15... 189 lei, 60 bani lui Musu Laros... O blană carsac, 5 părechii tanele, 13 coț șal... Popii Nectariiũ 178 lei. Lui Costandiu gerah de la Țarigrad... Lui Ion zugrav... Lui Hogiã Minad zãraf al Măr. Hamza-Paș[a]... Dum. Med. Vasilachi ot Căușani... Părintelui Pafuu¹... Vor. Măr. Doamniũ... Lui Gheorghii Ioan, proin Cap[i]t[an] de Iaș... Lui Gavril, neguțtor scăpătat... La Ghiulolu Crămanul... La 2 zugrav[i] cî-aũ zugrăvit chioșcul; 1763, Ap.

¹ Παῦλον = de Paphos.

22... 1.174,75. Un tacăm de şè, ce s'aũ dat de la gospod solului moschicescu, după foae gospod ; 1763, Ap. 23... Postav roş pentru malotele la 3 zapci de Leventş... Lui v^t Comis, scoţând cai la ceiriũ ; 1763, Mart 17... Pentru 16 feregeli ce s'aũ îmbrăcat pe dumn. boeriũ..., afar de 3... ce s'aũ îmbrăcat pe dum. Divan-Efendis[i] i pe dum. Post. Petrachi i pe dum. Spat. Alixandru ; 1763, Iun. 30. 127 lei pentru dulceţ şi alte mezálice s'aũ dat solului moschicescu... Lui Dumitrachi biv Vel Uşer, chelt. drum[u]lui mergând la Țarigradu ; 1763, Oct. 1... Lui Mesi Andoni... Un om al zăraf[u]lui Măr. Hamza-Paş[a]... 366 lei, 80 bam, pentru 100 ug. ungur[i], ce s'aũ dat la consul franţuzăsc, ce iaste rânduit la Crăm lângă Măr. Hanu ; 1763, Nov. 20... La un om a dumn. Post. Alixandru, pe un cal cĩ-aũ adus dar la gospod de spre parte dum. Post. Alixandru ; 1763, Dech. 30... La un om ci-aũ venit de la Bucureşti... Egum. de la mănăstire Lavra, ce iaste la Svetagoră ; 1763, Săpt. 24... 1000 lei pentru cheltuiala drumului dum. Post. Nicolachi Sucĩ ; l^t 7270, Fev. 1. 60 lei Arnăuţilor, când s'aũ aprinsu ogĩac ; 1763, Ghen. 11. 1.000 lei dum. Dumitraşcu Palad[i] Vor., ce i s'aũ dat agiutor la nunta ficiiĩ dum. ; 1761, Oc. 7. [Total: 9.235 lei, 65 b.] Celor triimiş cu haznele. 160 l. Chelt. drumului la 3 leventş i la un căl[ă]raş, ce s'aũ triimis cu haznè la Țar[i]grad ; 1763, Nov. 4.

Celor triimiş pre la sarhatur.

...La un om al lui Andonachi Capicheh[aie], mergând la Căşla ; 1761, Dechemvrie 2... Chelt. vez[e]teu cĩ-aũ mersu cu dum. Necul Sărd. înainte Paş[e]i ce mergi la Hotin ; 1762, Iuli 31... La 2 ȝigani i la un curălar mergând la Căuşeni... La 2 ȝigani meşter[i] de fier, ce s'aũ triimis la Măr. Hanu... La 3 oameni, un ceprăgar, un săhăidăcar i un Lipcanu, cheltuiala lor mergând la Căuşeni... La 2 vez[e]teĩ mergând la Căuşeni cu o butca... Cheltuiala lui vtor Uşer, mergând la Hotin înainte sol[ului] lialĩ ; 7271, Iuni 17. La 3 vez[e]teĩ, 2 lipcani i un sahăidacar i un hamangiũ, cĩ-aũ mers la Măr. Hanul ; 1763, Iuni 26... 12 lei, la 4 siimenĩ, mergând cu consul franzoţăscu păr la Căşla Soltanului ; 1763, Avgust 9... Lui Grigor[i] vtor Sulger, mergând la Crăm ; l^t 7272, Săptemvrie 10... La un uşerel mergând cu Paşoi de Hotin ; 1763, Noemvrie 2... Lui Mihalachi Stol., triimeţindu-s la Brăila ; 1763, Noemvrie... La un om a lui Ioniş[ă] Răşcan, mer-

gand la Calbur¹; 1763, Septemvrie 20... La un uş[re]l mergând la Hotin cu ortalele cı-aŭ venit de la Vidin; 1763, Săptemvrie 4... La 3 siimenı mergand la Hotin cu hazneaoa de la Bezărgliuanu-Başe... La 10 sluj[i]tor[1] i un căpt. cı-aŭ mersu cu hazneaoa Benderiului de la Focşeni; 1763, Noemvrie 29... Cheltuiala cı-au făcut Vasilachi Uşer mergând înainte Măr. Paşii de Hotin... Lui Mustafă-Ag[a] beşliag[a] de Iaş, pe cătă vremi aŭ şezut la Smil...; 1763, Ghenar 4. [Total: 1.444 lei, 60 bani.]

Celor trimiş în parţi streine.

1.881 lei, 110 bani, celi ce s'aŭ triimis în Țara Leşasc[ă] cu dum. Banu Enacachi Milo...: la Hat[manul] Coroni [şi «cahvè», pe linga ghermesutur[i] de lindie, «tăfti cu fir alageli, «ghermesutur[1] buni, brăi chesmeria», o blană cacom».] La o sama de boer[1] leş: 8 liuleli, 20 chiseli de tiutiu, ghermesutur[1] de Țar[i]grad, 5 ciubuci cu imameli de chehrim[bariü]... La Giuliianò: o blană cacom, un dunluc şal, un ghermesut alagel[e] cu fir... La un raspundenti: 2 covoar[e] buni, 4 ghermesutur[1] buni. 2 covoare buni, 4 ghermesuturi bune, un sipitel, la alt raspundenti... 2.000 lei, care banı s'aŭ dat la Musurus sacitar, mergand la Țara Leşască cn triaba gospod, prin mână dum. Coms. Mihalachi; 1763, Avt... Lui Mihalachi umblător de la Cuciur-Mic... 2.933 lei, 40 banı, pentru 800 ug. ungureşti, ce s'au dat la dum. Spat. Enacachi Milo, care banı aŭ arătat că iaste cheltui[ală] mai mult, piste căţ banı i s'aŭ dat când aŭ purces de aice; 1763, Nov. 20... La 2 umblător[1] cı-aŭ mersu cu dum. Spat. Enacachi la Cameniţ[a]; 1763, Nov. 29... La 2 umblător[1] cı-au mersu cu plic la Varşav, la răzadentu Prusiei; 1764, Ghen. 12... Umblator[i]lor de la Cernauţ. [Total: 7.255 l., 30 b.]

Celor triimis cu trebi.

...Lui Bantaş ot Vist. i la un Lipcan cı-aŭ mersu la Cernăuţ pentru timp... La un cioh[odar] cı-aŭ fost la Od[o]beşti, de aŭ adus 10 pungı de banı din vădrărit... Dum. Hat. Vasile Razul, chelt[ui]ala cı-aŭ făcut la Gălaţ, mergând pentru trebuinţa zahareali; 1762, Dech. 26... Cheltuelile lui Baş-Cioh[o]dar, triimişindu-s[ă] la Bacău pentru cercetare cerii i a cailor pentru pornitul zahe-

¹ Chilburn.

realii; 1763, Mart 12. La un uşerel ce s'au triimis la dum. meimendar solului moschicescu ca sa fi pe langa dum. par la Gălaţ; 1763, Ap. 3... La un uşerel mergand împreuna cu 2 Tatar[i] să caute pe nişte robi... La 2 cîoh. ci-au mersu unul la Vasluiū i unul la Fălciū, pentru rand[u]iala sachelariului... La un cîoh. mergând la Bot[o]şeni cu triabi; 1763, Ap. 12... Lui Vel Cupar mergând la Țara-Munteniască; 1763, Ap. 17... Vatat[u]lui de şoimar[i] mergand la Ocnă ca sa aduca şoimi; 1763, Ap. 26... Lui Antohi diiac de Divan, mergând împreuna cu dum. Banul Vas[i]le Costachi înaintea Mar. Paşii ce vine de la Hotin şi mergi la Gălaţ; 1763, Mai 12... La 2 copii din cas[a] [cu Banul]. La 2 cîoh. i la 3 armaş... Zapcii pentru trebuinţa conacului... Lui Ştefan biv treti Armaş, lui Stan Bulucbaş[a] i lui Alixandru biv isprav. de aproz..., margând la conac Mării Sali Paşii... La un odabaş de beşlii i la un beşliū i la 2 levenţ ce s'au triimis să aducă nişte Turci de la Ținut Tutovii... La 4 levenţ ci-au mersu cu solul moschicescu pâr la Galaţ; 1763, Mai 31... Dum. Mustafă-Ag[a], beşliag[a] de Iaş... Lui Neculai Caftangiu, pentru osteniala lui, mergand în 2 randur[i] din porunca gospod la Suciavă pentru cercetare Ținutului... Marii Sali Paşii de Voziia... Cîoh. ci-au mersu de au luat 2 şoimi ce s'au cumpărat din Țara-Romaniasca... La un cîoh[o]dariū mergând la Bărlad pentru nişte şoimi... Lui Leondari Căpt. de levenţi, cheltu[iala] ce s'au facut cât au umblat pentru pricina talharilor la Ținutu Covurluiului i la Fălciū i la Greceii, cu 5 levenţi ai lui; 1763, Iuni 16... La un cîoh. ci-au adus pe Cămpulungeni de la Campulung Rusăscu; 1763, Iuni 28... Lui Gavril Uşer, mergând înaintea solului turcescu ce vini de la Țarigrad şi mergi înuntru; 1763, Iul. 3... La un uşerel mergând la Cauşeni cu dum. solul... La un uşerel mergând cu un Turc la Roman pentru cele ce va sa iă, a unui Turc ci-au murit la Roman... Cheltu[iala] ce s'au dat celor ce au mersu cu consul i cu dum. Med. Vasilachi par la hotarul Țării Leşeşti... 5 lei la un uşerel mergand cu consul franţozăscu pâr la margini; 1763, Iul. 23... La un vez[e]teū mergându cu consul franţozăscu pâr la margini... La 2 siimeni din Curte, mergând la Gălaţi... La 7 siimeni mergand cu dum. Cul-Chehaesă, ducând povodnicii; 1763, Iul. 27... La un uşerel mergând cu dum. Cul-Chehaes[i]... La un beşliū mergând la Focşeni să aducă pe Ciorba-Odabaş... S'au dat celui ce s'au triimis

la 3 Ținutur[i] : Putna, Tecuci, Covurlui, pentru cercare marginii, în luna lui Maiu; 1763, Av. 3... La un cîoh., triimețindu-s[e] zapciu la Ținutu Niamțului, pentru rînd. dum. Comisului Mitrachi, ci-au avut din slujba mucareriului; 1763, Av. 26... Pe trii cîpt. ce s'au triimis la Țarigrad cu 3 cai ai dum. Răsmi-Ahmet-Efendi; 1763, Av. 27... La 3 cîoh. ci-au mersu pîr la Gălaț cu Măriia Sa Alixandru beizadè; 1763, Săpt. 15... La 2 masalagii ci-au mersu cu Măriia Sa beizadè pîr la Gălaț... La vtor Comis, mergînd la Țarigrad cu Măriia Sa beizadè Alixandru... Ciubotele copiilor din cas[ă], triimețindu-s cu cărți de zaherea ca să le cetiască prin toate satele; 1^t 7272, Săpt. 18... La 3 vez[e]tei ci-au mersu cu Măriia Sa beizadè Alixandru... La vtor Ușer mergînd cu solul leșescu, osăbit de altă plată de 30 lei ce i s'au dat cînd au mersu înnainte solului la Zvance; 1763, Săpt. 19... Oamenilor ci-au mersu la Țarigrad cu Măriia Sa beizadè Alixandru... Cîpt. de levenți... 10 levenț[i]... 8 siimeni... 2 căl[ă]raș..., 2 cîoh[o]dar[i]..., 2 com[i]șei, ci-au mersu cu carăle mocănești..., un vat[ă]jăl ce iaste asupra carălor mocănești; 1^t 7272, Săpt. 8... Dum. Peh. Lupului Costachi, pentru osteniala ci-au facut la așezare banilor la Ținutul Vasluiului; 1763, Săpt. 30... Lui Lipca-Agas, mergînd la Suciav[a]... La 2 beșlii ci-au mersu la Țarigrad pentru paza calpuzanilor... Vătav[u]lui de căl[a]raș gălățeni, ci-au mersu la Buc[u]rești cu cărți de la dum. Post. Nicolachi Suci.; 1763, Dech. 24... Lipcanilor ci-au mersu cu cărți, pentru adaosag goștini pe la Ținutur[i]; 1764, Ghen. 8... Lui Lefter vtori Armaș, mergînd la Cernăuți pentru cercare unor Turci ce s'au omorat; 1763, Mai 23... La 21 copii din cas[ă], ci-au mersu pre la Ținutur[i] sa porniasca zaherea de grău la schele Gălaț[i]lor...; 1763, Fev. 16... Chelt. văt. de copii, mergînd cu 10 copii din cas[a] să aduc[ă] pe Stol. Costăn Darii; 1763, Ap. 26... Șerbecciului și ibrictar[iu]lui, mergînd zapcii pentru zaherea la Suceav[a] i la Harlău... La 60 levenți i la un cîpt., mergînd pre la Ținuturi pentru tălharî... La 2 copii din cas[ă] ci-au mersu zapcii de aș pornit grău ce era să dè dum. Lupul Balșu Vornic i dum. Vel Vist. pentru zaherea; 1763, Mart. 17...

Menzilurile.

150. Tîrgoveților de la Dorohoiu, agiutor pentru menzilul Dor(o)hoiului; 1764, Ghen. 15... Tîrgoveților de Cernăuți... Oamenilor de la olat Greceni. [Total : 4.828 l. 45 b.]

Țimirurile i gazeturile.

57 l. Fănu și orzu și alte cheltueli la 3 țimiruri: Șipotile, Botășeni, Iubănești; 1763, Nov. 29.... Țimirul ot Cernăuți... Un cal ce s'a cumpărat de treaba țimiriului... 174,20 liafa lui Poșta-Maestru pe 6 luni... 3 cai la Botășeni... 1 cal la Izvoară; 1764, Ghen. 6. [Total: 385 lei, 20 bani.]

Chiriile.

5 lei chirie la o căruță ci-a mersu cu moașa Gospodii păr la Gălați; 1762, Avt. 10. 8 l. La 4 căruță ci-a mersu par la Bot[ol]șani cu solu Brandaburului, cari a venit de la Mărie Sa Hanu¹, câte 2 lei de căruță[ă]; 1762, Nov. 9. Chirie casii ce ședi Cadri-Efendi... La 3 car[e] ci-a adus samsonii de la Dărmănești și păr aice... Chirie ce s'a dat la mergire Mării Sale beizadê Alexandru la Țarigradu..., la 2 car[e] mocănești, la 20 cai sloboz, la 2 mocani vez[e]te[ă]... Ogearet cailor ci-a mersu cu solul moschicesc de la Hotinu păr la Micinu...; 1763, Iuni 15... Hazneaoa Bendiriului...; 1763, Nov. 29... La dum. Beșliagă, de a trimis un Turcu surgunu... Dum. Beșliagă, de a trimis la Smil 4 Turci, ce a făcut între dănșii gâlcîav[ă] de s'a îngiunghiat... La Cernăuți cu un corier... Cu hazneaoa de la București, și a mersu la Tighine... 2 lei, 60 bani. La o căruță ci-a dus la mănăstire Niamțului un om bolnav, ce s'a supăra de duhul necurat; 1763, Iuli 4... La 9 căruță și 10 cai streini, bez cai din târgu, cari a fost cu gospodu la Stăncă, câte 45 bani de căruță și câte 10 bani de cal; 1763, Iuli 11... La 3 car[e] mocănești ci-a dus niști oale la haznă la Căușani și o căruță ci-a dus un poloboc cu oloi... O cas[ă] a Stroescului, ci-a șezutu Ortă-Ciaș havalegiul... La 2 căruță ci-a adus niști calabalăcuri gospod de la Gălați la Iaș, ci-a vinit de la Țarigrad; 1763, Dech. 24... Fiiul dum. Enicer-Agâș de la Brăila... 2 căruță ci-a încarcat agârlăcul Mării Sale Alexandru beizadê de la Gălați; 1763, Dech. 24... La o căruță ci-a dus niște fete la Țarigradu; 1763, Dech. 24... La o căruță ci-a adus pe o beizadê moschicesc la Eș; 1763, Dech. 24. [Total: 2.623 lei 90 bani.] Călărașii de Țarigradu. [Lipcani pe la Ținuturi, pentru mucarer.] [Total: 1.239 lei].

¹ E vestitul Boskamp.

Camara Gospod.

...Îmbracaminte a 2 ciol[?]dari noi:... 2 bărați jder... bogasiu albe... astar mătas[ă], sangep, și de lucru la 4 sae... Bogasiu roși, ce s'au făcut pungă de raft de hatae... 1 leu, 105 bani pe postav saita albu pentru șlic gospodu. 1 leu de lucru acestui șlic. 3 lei, 45 bani pe sandal pentru acoperemântu șlicilor... La cărătaș... 240 lei obicinuita cheltuial[a] a Cămării gospod pe 4 luni... 1761... Îmbracaminte la un botezat... Pe o pierdè... O strachinița de dulceți... Un topu mușamă pentru plic... 7 lei pe postav roș pentru calăfurile la ciubucile gospodu. 4 lei, 90 bani pe 25 liuleli ciarchiș. 12 lei pe 6 feligeni la cahvegirie; 1761, Nov... Îmbracaminte unui copil mic... 21 lei, ce s'au cheltuit cu un scaun... 183 lei, 60 bani pentru o tavlă de argint., 3 lei postav roș i dariei, pentru un șlic gospodu... 60 lei pe atlas pentru 4 stiağuri, la dunalmă; 1761, Dech. 19... 57 lei, 30 bani s'au cheltuit cu un cahvè-ortus al Mării Sale beizadè Alixandru i cu postav ce s'au pus pe laviți, după foae gospod; 1761, Dech. 23... 83 lei, 90 bani pentru poleitu fânariului i tocurele lor... 121 lei, 90 bani îmbracaminte dascalului călugăr...; 1762, Ghen. 8. 4 lei postav saita albu i taftă leșască pentru căptușala șlicului gospodu ...1762, Fev. 5... 6 basmă cu fir pentru cruce i 10 lei sandal pentru tablabaș[a], i 7 lei bogasiu pentru căptușala stiha-riului... 13 lei pe un toc de pușca gospod i pentru un scaun gospodu... 25 lei pentru mușamă la chioșchiu... 2 lei de lucru pentru o gugiuman[a]. 76 lei, 60 bani pentru făcut unii șele a Mării Sale beizadè Alexandru... 1762, Iuli 28... 19 lei, 60 bani ciasornicariului pentru tocmit ciasornicilor... Că-au cheltuit Tărzi-Baș[a], inșa : 69 lei pentru straile gospodu, 12 lei pentru straile Mării Sale beizadè Alexandru, 12 lei pentru straile Mării Sale Doannii, 58 cu straile fetelor, 54 lei cu straile pentru mirias[ă]; 1762, Avt. 31. 20 lei obicinuita cheltuial[ă] a Răhtivăanii pe 2 luni. 17 lei, 60 bani cheltuiala Ciubuccirii pe liulele, pe 3 luni... Pe 2 calcanuri noai... 2 ciumlecuri... Pânză moschiciască pentru șervete i 2 mesi... Anterei cătănești la 3 cărătaș... Postav roș tuznuc... 40 barăți babaiu... Pe pirvie... Îmbracaminte Curții gos-podu de var[a]... 79 lei, 90 b. pentru un randu de strae grădi-nariului frăncu; 1763, Mai 30... 664 lei, 15 bani, așternut ce s'au făcut la 2 oda i a Mării Sale beizadè Alexandru Mavro-

cordat...; 1763, Săpt. 14. 3.660 lei pentru un inel cu diiamantu, ce s'aŭ cumpărat pentru trebuința gospodu; 1763, Oct. 4... 109 lei un răndu de straie ce s'aŭ făcut bucatariului francu; 1763, Dech. 31. [Total: 16.793 lei, 118 bani.]

Lucruri triimis[e] la Țarigradu.

Pe 2 stuciuři pești. ci s'aŭ triimis la dum. Post. Necu[u]lachi; 1763, Mart 10... Dunlucuri stofă somichi... 4 cai ce s'au triimis la Țarigrad...; 1763, Mai 12. 122 lei, 96 bani. Zahareaoa ce s'aŭ triimis la Țarigrad Mării Sali Doamniŭ Zmăragdiŭ [Nicolae Mavrocordat], după foae cu pecete gospod... 100 butuci de tis[ă], ce s'au triimis la Gălați... 13 scânduri de teiŭ, ce s'aŭ triimis la Gălați... 100 scânduri de nuc, ce s'aŭ triimis la Gălați... 1.020 lei s'aŭ dat pentru niște oglinzi i cîsornice i alte mărunțușir[i], ce s'aŭ adus din Țara Nemțască prin mîna lui Bașe Coste Avram, de s'aŭ triimis la Țarigradu, la dum. Post. Neculachi; 1763, Săpt. 27. 13 lei pe 300 ocă făină, ce s'aŭ triimis la Mărie Sa Ioan-Vod[ă]; 1763, Dech. 24. 28 lei, 60 bani pe 40 ocă icri negre, ce s'aŭ triimis la Țarigradu, la Mărie Sa Ioan-Vod[ă]; 1763, Dech. 24. 47 lei, 60 bani, celi ce s'aŭ triimis la Mărie Sa Ioan-Vodă la Țarigradu; însă:

lei bani

25,— pe 25 vedri vin.

15,— pe 20 ploșci, ce s'aŭ pus vinul.

7,64 pe 3 ocă vutcă ce s'aŭ triimis la Mărie Sa beizadè Alexandru...; 1763, Săpt. 16.

[Total: 3.228 lei, 56 bani.]

Caftanile.

Iordachi Costachi Păharnic (1762, Febr. 4). Grigorie Crupenschi Vel Paharnic (1763, April 16). Enachi Leonhardu Vel Stolnic. Ilie Costachi Vel Spatar (1763, April 16). Dumitrachi Vel Ușer (1763, Iun. 2), «Sărdengbesti Mehmet-Aga, Sărdar de Galați». Gîoan Vel Șăt. (1763, Aug. 19). Lăscărachi Ruset 3 Log. (1763, Nov. 3). Vel Comis, de Bobotează. Iancul Razul vătav de copii (1763, Dech. 26). Iordachi Hrisosculeo Vel Agă (1763, Aug. 27). «Ioniță Cantacozinò» Hat. (1763, Aug. 27).

[Total: 315 lei.]

Mehtupurile i Devictărie.

... Capicheh, de Benderiū, pentru hărtii turcească, cî-aū triimis aice. [Total: 451 l.]

Curte gospod.

... Untu de lemn ce s'aū cumpărat pentru candile în casile gospod, câte 300 dramuri de noapte, pe ocă: câte 54 banî oca... La 4 joldunar[i], pentru 4 cară, câte a 2 boi... 5 lei, 60 banî, pentru 4 buţ de vin de la Chipru, cu mănă dum. Vel Gram... 18 lei pe 12 oc[ă] iarbă puşcă pentru tilincî la Corban-Baeram, cu 30 tunur[i] mar[i] sara, şi a daoa zi, câte 1 leū, 6 banî oca... 650. Cheltuiala ce s'aū făcut cu odai noă ce s'aū gătit pentru Măriia Sa beizadè Alixandru Mavrocordat; 1763... 12 lei, 60 banî oame-nilor din Faraoani pentru 25 poloboaci, pentru trebuinţa vinului gospod. [Total: 11.787 lei, 77 banî.]

Cupărie i cîoh[o]dărie.

333 lei, 30 banî ciubote i papuci, ce s'aū dat la venire căpi-tanului... Pentru stecile i gavanoas[e], ce s'aū cumpărat la ha-rem. [Total: 2.111 lei, 40 banî.]

Cahvegeriia i şerbecceriia.

[Total: 380 lei.]

Cuhni i beciul gospod.

... Pentru farfurii. [Total: 3.458 lei, 114 banî.]

Grajdiul gospod.

40 lei, 60 banî, ce s'aū cheltuit cu butca cè mică, ce s'aū făcut Marii Sali beizadè Alixandru; 1762, Avgust 12. 24 lei, ce s'aū cheltuit cu meremetul la carăta fetilor... Bogasiū, aţ., la broaşti i bunghi... 2 rădvani...: 30 lei pentru zugrăvitul unuia i 30 lei pentru ferecat altul... 120 lei pentru 2 telegar[i], ce s'aū cum-părat de s'aū triimis la un prieten gospod de la Liov¹; 1762, Dech. 24... Ce s'aū cheltuit cu meremetul unui leftici a Mării Sali beizadè Alexandru [Mavrocordat]... O butcă a Măr. beizadè Alixandru;

¹ Giuliani. V. documentele din Cracovia ce urmează.

1764, Iuni 30... 150 lei pentru un cal ce s'aŭ cumparat de la dum. Alixandru Muruz Spat.; 1763, Iul. 17... Pentru 4 săceli i perini. [Total: 10.615 lei, 84 bani.]

Îmbrăcăminte.

... La 4 teslar[i] gospod... Apari... Pitari... Trămbaci... Surmaci... Măturăriș... Fuștaș... Unui copil ce păzești odaia Visterii... Topciuluș... 19 mehteri creștini, pentru blani i cojoaci, ciobote de Crăciun... Toboș... Masalagiș... Gelatulul... Tăetori de lemne. [Total: 379 lei, 40 bani.]

Sărbătorile.

... Pentru 2 berbeci ce s'aŭ tăiat la Paști, când s'aŭ scos tuiurile, dup[ă] obicei. [Total: 1.510 lei, 60 bani.]

Bacșișurile.

... 5 lei Câmpulungenilor de la Suciav[a], aducând șoimi; 1763, Mai 30. 10 lei oamenilor de la Vrance, aducând șoimi; 1763, Iul. 18. 82 lei, 60 bani. Pentru 30 ug. zăr., ce s'aŭ dat la dum. Culchehaesă. mergând gospod, când a venit de la Bender; 1763, Iul. 25. 13 lei, 90 bani. La oamenii dum. solului turcesc, la al doile împreunari a Măr. beizadè Alixandru; 1763, Avgust 13... 55. La oamenii dum. Răsmi-Efend[i]; 1763, Avgust 17. 110 lei. La oamenii solului, când s'aŭ împreunat gospod întâi cu solul; 1763, Avgust 20. 5 lei, 60 bani. S'aŭ dat bacșiș la Bucium; 1763, April 10... 57. Ca ug. zăr. la oamenii dum. solului turcesc, mergând Măria Sa beizadè Alixandru la împreunare; 1763, Săpt. 8¹. 73 lei, 40 bani. Ca ug. ungur., la oamenii dum. Casap-Bași-Ag[a], la adunare cîa de pe urmă; 1763, Mart 24... Văuătorilor gospod, dup[ă] obicei, la Sveti Vas[i]li... La Săizbaș[a] i la emacu lui, scoțind cai la ceiuri. [Total: 1.115 lei, 80 bani.]

Milele.

[La oameni cărora li arde casa.] La 2 hagi creștini din eparhie Antiohii... Sfinții Sale Vlădicăi Pafun... 25 lei agiutor la tocmitul măn[ă]stirii Sveti Sava; 1763, Iuni 14... Ursului Căpt. den Scorțăști, fiind orbu... La mănăstire Evsvernianul... 15 lei agiutor

¹ V. *Acte și fragm.*, I, pp. 379-80.

tor la acoperemăntu mănăstirii Suceviți; 1763, Avgust 6... Tomii Pah... 55 lei lui Șerban Botianu, să-ș cumpere celi ce sântu trebuincioas[e] la un schit nou ci-au făcut; 1763, Săptemvrie 18, 40. Emeclicul vinovaților de la cetate Sorocii; 1763, Săptemvrie 25. 100 lei Zamarandii, ficii dum. Vor. Mihalachi Sturza, pentru dejma ce avè să ià de pe o moșie a dum., de pe car[e] s'au luat ușor, avand hrisov... La un sărac ci-au încăput în datorii la Turci... 10 lei. Preuților de la biserica gospod ot Cămpulungu, pentru pardositul bisericii; 1763, Octomvrie 29. 15 lei agiutor pentru facutul unui biserici ot Bărzăști... 10 lei la facutul bisericii ot Odobești... La un om din Roșcani ot Orhei... 12 lei pentru pâine ce s'au dat pre la cei închiș; 1762, Săptemvrie 30... Aniții Lupului Stroici. [Total : 2.192 lei, 30 bani.]

Bisearicile.

[Sf. Paraschiva, pentru veșminte. Socola.] Pentru un mineiă i un falon la biserica ot Od[o]bești, ot Roman... 523 lei, 100 bani, pentru tocmitul bisericii de la Căușani, prin mâna dum. Costachi biv Vel Spat.; lt 7272, Dechemvrie 25... 15 lei, pentru înnoitul bisericii de la satul Muncelul, de la Ținutu Sucevi; 1764, Ghenar 17. [Total : 768 lei, 3 bani.]

Botezuri i cununii...

...Cununie dum. Gîoan Vel Șat...; lt 7272, Avgust 20... Botezul copilului Med. Gavril Căr[ă]caș... Botezul fiului dum. Pah. Păun... Botezul fiului dum. Med. Lupului Donici...; lt 7272. 1.000 lei s'au dat pentru botezul ficii dum. Hat. Enacachi Suc; 1763... Cununie fiului [lui] Costandin Capichehaia de la Bugiac... La cununie lui Ștefan Catargiu... 1762, Fevruarie 10... La cununia ficii dum. Logft. Bogdan... 1762, Iule 14... La botezul copilului Șat. Alixandru... La cununie dum. doftorului Drăcachi...; 1762, Iuli 14... La botezul copilului lui Vasilachi Med. [Total 2.175 lei.]

Pomazaniile.

[Total 44 lei.]

Viile gospod.

...De la Groapa. [Total : 53 lei, 92 bani.]

Chelt. Visterii. [Total: 174 lei.

Bani dați cu pecit. Măr. Ioan-Vod[ă]. ...Lui Manolachi biv Cupar, cu pecit. Măr. Ioan-Vod[ă], chelt.; lt 7270, Fevruarie 3. [Și altora cu pecete a aceluiași.] [Total: 1.879 lei.]

Pentru mucaeseaoa zahereli.

...Liafa zah[a]ragiilor. [Total: 3.854 lei.]

Alte cheltuiale.

...20 lei, ce s'aũ dresu ciasornice, care l-aũ trimis de la Hotin și de la Caimacam-Bugia[c]; 1761, Noemvrie 30... 37 lei, 90 bani. La odobașe i la levinții cĩ-aũ fost la Țarigrad și s'au întorsu cu moașă; car[e] ban[i] i-aũ cheltuit mai mult piste cum li s'aũ dat de aice la purcesu; lt 7270, Ghenar 10... Pentru lumin[i] de sãu în șulucur[i] i la fãnarur[i] de la ulița mare... Pentru făcutul caicului de la Frumoas[a]... 29 lei, 108 bani pentru lemnul la poduri... Ce s'aũ chelt. cu tocmitre podului de la poarta Sfetiĩ lui Neculai pãrã la poarta i la 2 podur[i] de afara, de pe Bahluiũ, i cu tocmitre drumului de pe iaz, la venire caf-tanului gpod... Cheltuiala lui Arlon Cluci... La un beșliũ mergãndu la Gãlaț cu un vinovat... La un beșliu ci-au mersu la târgul Petra pentru pricin[a] lui Coslin-Oglu... Pentru cap[i]tenie de Coțmanĩ..., pentru Petre Vel Capt... 30 lei. Osteniala dasca-lilor cĩ-aũ scris o samã greciãscã di pe sama Visteriei ce s'au închiet, în care aũ intrat 4 slujbe, adecã slujba agiutorinții de an ot Dechr., cifert lui Mart, cifert lui April și cifert lui Mai; 1763, Ghen. 20... 2 staguri ce s'aũ făcut în Curte gospod... Cu legnițe de la Curte gospod... 6.000 jupĩ stuh și coperit... Cu făcutu unui stag a lui Lĩpca-Agasi... 25 lei cioh[o]darilor gos-pod, pentru tocmitul scrãnciobului de roate, pe obicei... Pentru dresul unui ciasornic de la Ismail... 1.267 lei, 28 bani. S'au chelt. cu samsoniĩ ce s'aũ adus de la Țara Ungureascã și de la Țara Leșascã... 8 samson[i], cãte 10 ug. samsonu... Lanțuĩ și cãpestrile lor... 2 samsoni, cãte 7 ug... 11 ug., cĩ-aũ cumpãrat iar un samsonu... Pentru cușcele ce s'aũ făcut pentru samsoni... Postav roșu..., coț șiret..., ibrișin..., pãsle, ce s'aũ cãptușit 11 cușce. 1 sãcriũ, de s'aũ pus postãjile trimițãndu-s la Țar[i]grad... 564 lei, 80 bani, 154 ug. ungureșt[i], pe 14 zãvozi ce s'aũ cumpãrat din Țara Ungurascã, cãte 15 ug. unul... Scãrți [= zgãrzi] la

acești... Pentru o iapă a popii lui Costandin din Șurănești ot Vaslui, ci-au murit la conacul Măriei Sale Hamza-Pașa... La oamini ci-au avut pricină cu Bolat-Mărza; 1763, Ag. 15... Doftorii., pentru bucătarii lui Capegi-Bașe... Cu grădina gospod... Lui 3^{ti} Armaș, chelt., mergând la Ținutul Covurluiului pentru cercetare perirei unui cioban... 240 căpățin[i], ce s'au dat taini la zăvozi pe 8 zile... Lui Postolachi Țiganu, de la mănăstire Răchitoas[a], pentru o iapă ce s'au luat în trecire Măriei Sale Hamza-Pașe, au murit. Lui Ion Mocanu din Focșeni, ci-au fost la Țar[i]grad de au dus zăvozi...; 1762, Iun. 5. 33 lei, 40 bani. Celi ce s'au cheltuit cu havuzul de[n] grăd[i]na gospod... Oamenilor ot Cotnar pentru chelt[u]iala lor, aducându-s aice la Eș pentru o pricină... Lumini de său ce ardu la fânariurile cele mari de la ulițe... Ci-au cheltuit ispravnece Tutovii cu uli erarăi(?) pără au venit la star[oste] de i-au trimis... Pentru un Turcu ce s'au împușcat la Ispas... 2 șoimi... Pentru un cal ci-au crăpat la Gălaț unui om a dumn. Turnagi-Baș, ci-au venit cu Domnie noai; 1763, Iul. 21... Cheltuiala doftorii ci-au făcut Gîoan Gerah cu Mimi Cîohodar, fiind tăet la mână, și c'un Turcu, ce era împușcat în grumaz, și cu o fat[ă] săracă... Care s'au dat prin mână pîrcalabului de Gălaț, davaoa ci-au avut Colin-Oglu cu lăcuiorii de la Piatră... Pentru un elam ce s'a luat de la o Turcoică pentru moarte unui fecior a ei, ce s'au omorât la Focșen[i]... Pentru nește sineturi ce s'au luat de la Ismail-Mutevelisi prin mana lui Lefter Capicheh[aia]... La 2 mărzacî mingerlii... Doi Tatar[i] robi ce s'au ucis la Prut.. Lumin[i] său la fânar de la ulița mare... Cheltuiala meremetul gheceturilor.. Cheltuiala ce au făcut ușerul cu o fâmee, ucigându-l bărbatul un Turcu la Orhei. mergându la Bender... Menzâlgiilor de la Vaslui pentru un cal a unui Jid., ce s'au prăpădit la conacul solului... Pentru niște bulgarii ce s'au lucrat la Chișinău... La un beșliu ci-au mersu cu 2 Țigan[i] turci pen țară, căutându-ș fâmeile... Diiacului ce au făcut sam[a] greciască... Celi ce s'au dat dumisale Vel Gram[ă]ticu pentru trebuința casii dumisali... Pentru 3 ogar[i] ce s'au luat pentru treaba gospod... Pentru un cal ce s'au prăpădit, a lui Toader diiaconu ot Vaslui, la conacul Măriei Sale beizadè Alecsandru; 1763, Oct. 29. 96 lei pe 320 chili grâu, ce s'au dat lăcuiorilor de la Ținutul Tecuciului pentru grâu, celi ce s'au propit la Munten[i]... La un călăraș ci-au adus un țigănaș

a dum. Post. Alecsandru... Pentru 2 părechi cumpene, ce s'au cumpărat pentru schimbatur galbenilor... 11 coturi de fer ce s'au făcut pentru slujba vădrăritului... Cu pod[ul] de la Bahluu... Cu pod ce s'au făcut de la poarta dum. Hat. par în podul Ulișii Mari; 1762, Iul. 31. Pentru lemnu ce s'au meremetisit podul ulișilor din Av. în 15 până în Av. 25... Cu șeșhanele ce s'au trimis la Țarigrad, la dum. Post. Neculachi... Ci-au cheltuit Med.. Vasilachi în 6 luni, la Căușani, șezând acolo... 250 ci-au cheltuit la Căușani. 150, mergându la Cam[e]niț[a] cu solul franțjescu, cu 44 lei ci-au dat hăgiret la cei ci-au luat de olacu de la Hotin, i cu 15 lei ci-au dat bacșiș în poarta Pașei, când s'au împreunat cu Pașe; 1763, Oc. 7... Pentru o lada ce s'au cumpărat, în car[e] s'au strânsu banii agiutorinți... 5 lei pentru o oacă tăbăcu, ce s'au trimis dum. solului muschicescu; 1763, Ap. 5. 12 lei. Pentru o cocie ce s'au trimis doftorului Măriei Sale Hanului; 7271, Iuli 21. Pentru legat[ul] dobilor de straj[a] gospod... Datorie unor oameni din satul Comănești ot Harlau, ce era dator[i] la niști Turci din Hotin... Agiutor la un podu ce sa face aici în Iaș pe Ulița Sărbască... Cu triimisul peștelui gpd. de la Ținutul Bacăului... Pentru tocmitul dobilor gospod... 50 lei. S'au dat dum. Hat. pentru poclonu ce avè să ia de la Vel Capt. de Dorohoiu... Cu caldărămul de la poarta cia mare. [Total: 10.408 lei, 62 p¹ bani.]

Lefile Turcilor.

[Divan-Efendi, cu tain.] 140. Hogii, pe 2 luni. [Beșliaga, beșlii, «Mehmet-Ag[a], fratele Beșliagăi», «Lipcan-Agas».] Lui Molà-Mehmet, ce s'au rând[uit] condicar de scris cărțile turcești... Salahorilor turci... Mehterilor turci... Săizului... Lui Nălban-Bașe... Beșliagăi i beșliilor de Focșeni... Sărdariului i beșliilor de Gălaț... Lui Feizulah, omul dum. Ibrail-nazir, ce iaste la Gălaț pentru zaherea... Beșliagăi de Vaslui... Beșliagăi i beșliilor de Huși... Beșliagăi i beșliilor de Chiș[i]nău... Iazagiului de Chiș[i]nău... Beșliagăi i beșliilor de Soroca... Beșliagăi i beșliilor de Movila[ă]... Beșliagăi i beșliilor de Cernăuț... Beșliagăi i beșliilor de Botoșeni. [Total: 11.783 lei, 51 bani.]

Lefile creștinilor. 350 lei Svinții Sale Iacov proin Mitropolit, pe 7 luni... Sinadon Mitropolit... 90 lei dum. Coms. Mih[a]lachi Sucii, pe 3 luni... Spat. Ianacachi Milo... Dum. Ianacachi Mamona,

Ag[ă].... Doftorului Iordachi.... Dum. Vasile Costachi Ban.... Dum. Cam. Grigoraș Ipsilanti... Dum. Vel Gram... Dum. Scăr-lătachi Sturza, fiul dum. Banului Dum[i]trașco Sturza... 70 lei. Dum., Jic. Mariei, pe 2 luni: Săptemvrie, Octomvrie 1762. 35 lei dum. Vor. Paraschivii pe Maiu 1762 ¹... 35 lei Dum. Bănesii Mariei ² pe Noemvrii; 1761, Nov. 30... 105 lei dum. Bănesii Mariei pe 3 luni: Februar, Mart, April 1763... Dum. Vel Portar... Dum. Vist. Chiriezi... Dum. vtori Cam[a]raș... Dum. Stol. Micăscul... Vor. Anania... Lui Ștefan Gîngiolu vtori Spat... Lui vtori Portar... Lui Gheorghie Portar... Clucier Iordachi Ghiulbeiaz... Lui Ianachi vtori Spat... 450 lei lui musu Laros, săcritar, pe 6 luni... 1763... Lui Gîoan gerah... Gram. de Cămar[ă]... Vor. ot Gospojda... Lui vtori Comis..., lui Costandin 3^{ti} Comis..., lui vtori Armaș..., lui Grigori[e] Balș Armaș..., lui Ștefan Mehtupciū... Polcovnicului... Logofătului de Visterii... Condicar[u]lui de lefi... Gram[a]ticului... Lui Iordachi Darie 3^{ti} Spat... Lui Petrachi vt. Armaș... Lui Gheorghie vătavul Măritului beizadè Alixandru... Lui Vel Cahvegiū... Divictarului... Caftangiului... Sandangiului... Credincerului... Ciubucciului... Șerbecciului... Peșchergiuului... Ibrictariului... La 2 sofragii... 15 lei la 2 mancî a Măr. beizadè, pe Iul. 1762... Condicar[u]lui ce trece cărțile ce să scriu de la Visterii la condic[ă]... Dum. Vel Post..., lui Vel Căpt. de Iaș..., lui Ioniță biv Sandangiū... Copiilor din cas[ă] de la gospod... La 6 liud[e] copii din cas[ă] de la Măr. beizadè Alexandru... Lui 3^{ti} Portar... Căm[ă]raș[u]lui de izvoade... Ermonah[u]lui dașcal de la biserica Gospojdi... Lui Ștefan mehtupciu... Lui Costandin Grec, fiul lui Andonie Săchiigî... Zahariei Post... Lui Nicola Post... La 2 postelnice... Lui Costin Post... Lui Hristof Post... Ciasornicar[u]lui gospod... Lui Iordachi fecior lui Vasile Jit., copil în cas[ă]... Petrii cî-aū fost căpt. de vîntor[i]... La 6 portărei... La 7 portărei... Lui Baș-Cîohodar... La 12 cîoh[o]-dar... Satăreilor gospod... Mataragiului gospod... Lui Sarac-Bașe... Lui Ghiul-olū icî-oglan... Lui Mihalachi icî-oglan-cîauș., Lui Gavril 3^{ti} Comis... La 6 Vornici de Poartă... Lui Toader capicîohodar dum. Vel Gramatic... Lui Rali proin bulucbaș... 10 lei lui Ștal pisar, pe Februar 1763... Lui Dumitrachi Lo-

¹ Surorile lui Ioan-Voda.

² Cumnata aceleiași Ioan-Vodă.

zănschii... Lui Iacov cî-au fost Jid. și s'au botezat... Steg[a]-riului de la grajd gospod... Lui Carabet Arap... La 6 liud[e] pit. gospod... Fuștaș[i]lor de Divan... La 2 copii calinarși de la biserica cîa mar[e]... Lui Vasile Samson, botezat... La 2 trîmbaci. [Comișei, vizitei.] Lui Neculaî cî-au fost gram. Antiohii... Izbași... Irimii Moldovan, grădinar... Condicariului de temniț[ă]... Lui Simion Șoiman... Bucatar[u]lui de la casele de beilicu... Lui Pavăl biv Jidov... Levenților... Portariului ce iaste la Chiș[i]nău pentru musafirii turci... Lui Athanasi Gram., ce iaste la Gălaț, omul dum. Ibrail-Nazir, pentru zaherea.. Capt. de Tecuci... Capicheh. de Bender... Capicheh. de la Smil... Capicheh. de Hotin... Capicheh. de la Sarascher-Sultan... Capicheh. de la Mar. Hanu... Lui Dumitrachi Portar, Capicheh. de Hotin... Med. Vasilachi, ce iaste lângă Măr. Hanu... De la bisărica cîa nooi ot Bucium... Pisariului ot Soroca... Pisar[iu]lui de la Cernauț... Lui Cerchez vameș ot Niamț... Căpt. de Dor[o]hoiu... Lui Vasile Cazac... Căpt. de la menzil Gălați... Trîmbacilor ot Focșeni... Trîmbacilor ot Orhei... Dum. Petrachi Vel Post... Dum. Vel Gram[a]tic... Dum. Vel Portar... Vor. ot Gospojda... Copiilor din cas[ă] de gospod... Fetilor din cas[ă] ot Gospojda... Pivnicer[i]lor gospod... La 6 liud[e] streini ot Rădăuț... Căpt. de la menzilul Focșeni... Mancilor de la Măr. beizadè, pe 2 luni: Iuni i Iuli, 1763... Lui Gavril Donici Post... Lui Grigore Balș Armaș... La 2 copii a lui Costachi Laz Stol... Lui vt. Armaș... Lui Vel Capt. de Iaș. [Total: 30.522 l., 60 b.]

Ecstract de adunare sumelor de bani ce s'au cheltuit cu pecit. gospod.

660.660 l. 91 p^l b., fac pîste tot bani chel[tueli]; cariî scăzându-s din 756.898 lei, 88 bani, suma veniturilor acești samî, mai rămăni rămășiță: 96.237 lei, 116 p^l banî.

II.

DIN CONDICA DE SOCOTELI PE 1806.

Sama Visterii, în care s'aû încarcat cifertul întâi următorii pe trii luni : Octomvrie, Noemvrie, Dechemvrie, baniî vădrăritului i doî ciferturi a vămii şi a ocnii şi iratul Botoşenilor, iarăş pe trii luni : Octomvrie, Noemvrie, i Dechemvrie, i de baniî ci să lua din ciferturi supt numi di cheltuelile zahireliî, 1806...

Baniî ci aû luat Mărie Sa Scarlat Calimah Voevod :

119.266,80, din vădrărit.

15.341 din baniî cifertului întâi, analogon pe 4 zili a lui Oct.

544 din baniî menzilului, asămine.

2.422,24. Analogon din vamă, asămine.

2.222,24. Analogon din ocnă, asămine.

1.446,16. Analogon din venitul Botoşanilor, asămine.

36.000 pentru cheltuiala Mării Sali.

177,242,24 ¹.

¹ V. Iorga, *Documente şi cercetări asupra istoriei financiare şi economice a principatelor române*, I, 1902 ; p. 25 şi urm.

III.

CONDICA DE SOCOTELI PE 1813-4 A LUI SCARLAT- VODĂ CALLIMACHI.

Măria Sa Scarlat Al. Calimah Voevod, anul al doile, no. 2. Sama Vist[e]rii pe optu luni, de la întâi Octomvrie 1813 până la sfârșitu lui Mai 1814, fiind Vel Vist. dumnealui Sandu Sturza.

Venituri :

Vădrăritul; 1813, Septemvrie 14.

150,000 după cum s'aũ vândut toptan la cochii vechi, banii Vist[e]rii asupra dumisale Grigoraș Sturza Vel Vist., bez analogon a Casii Răsurilor, la zăce unul, și un ban nou de toată vadra ce să iă, iarăș la Casa Răsurilor, și acei câti 20 bani la toată suta de vedre, ce să iă la Casa Cutii Mililor, și avăeturile obicînuiti, și osăbit și câti una pară de toată vadra, ce s'aũ hotărât să iă și să-s strângă de la toți acei ce plătesc vădrarit, spre agiutoriu lefelor Casii Răsurilor.

Parte întâi a neagiunsului cheltuelilor Visterii, a Casii Rasurilor, pe trii luni: Noemvrie, Dechemvrie 1813 și Ghen[a]ri 1814, precum aũ dat lăcuiorii birnici și celelante trepte. [Total: 488.319.] Bez 33.002 lei Botoșăni, ce i-aũ tras Mărie Sa Doamna; adică 24.951 birnicii, 26 mazili, 24 ruptașii, 821 ruptile Visterii, 1.800 Armenii, 38 negușitorii, 5.000 jidovii hrisovoliț... — Să scade ce s'aũ dat Casii Răsurilor: 100.000...

Dughenili i crăcimili de pe la târguri, agiutorința de iarnă următoare pe trei luni: Ghenarie, Fevruarie și Martie. [Total: 42.545 lei], bez 4.481 lei Botoșăni.

Parte al doile a neagiunsului cheltuelilor Visterii și a Casii Răsurilor, ce s'aũ scos pe luna lui April. [Total: 113.065,15.]

Goștina 1814, April 9. 80.000, baniî Visterii, după cum s'au vandut toptan la cochii vechi dumisale Sandul Sturza Vel Vist., bez 5.000 lei Ținutu Botoșani, ce să trag baniî de cătră Mărie Sa Doamna.

104.524,68, baniî menzilului, ce să eû câti trei par. și doi bani de toată oaia, socotindu-se 1.140.268 oi, ce să cuprind la suma de 123.528 lei, cu analogon la zăce unul, i doi bani a miliu, un ban a cișmelilor și havaeturile, bez 6.134 Botoșani. [Totalul acestor două puncte : 184.524,68.]

Ocna pe optu luni, de la zi întâi Octomvrie 1813 pân la sfârșitul lunii lui Mai 1814.

45.000, pe trii luni, Octomvrie, Noemvrie și Dechemvrii 1813, cati 15.000 lei pe luna, din 180.000 lei, vânzare pe un an, care s'au împlinit la sfârșitu lui Dechemvrie 1813, fiind vandută dumisale Cam. Panaiti Cazimir i dumisale Căm. Enăcachi Pruncu.

69.166,80, pe cinci luni, de la zi întâi Ghen[a]ri 1814 pân la sfârșitu lunii lui Mai, cati 13.833 lei, 40 bani pe lună, din 166.000 lei, suma pe un an, fiind vândută dumisali Sandul Sturza Vel Vist. [Totalul ultimelor două puncte : 114.166,80.]

Vama pe optu luni, de la zi întâi Octomvrie 1813 pân la sfârșitu lui Mai 1814.

47.500, pe trei luni: Octomvrie, Noemvrie și Dechemvrie 1813, cati 15.833 lei, 40 bani de lună, din 190.000 lei, vânzare pe un an, care s'au împlinit la sfârșitu lui Dechemvrie 1813, fiind vândută dumisali Caminar Panaiti Cazimir i dumisali Cam. Enăcachi Pruncu.

72.916,80, pe cinci luni, de la zi întâi Ghen[a]ri 1814 pân la sfârșitu lui Mai, cati 14.583 lei, 40 bani pe lună, din 175.000 lei, suma pe un an, fiind vândută dumisali Costandin Balș Vel Logf. [Total : 120.416,80.]

Horelca, 50.000 lei pe optu luni, de la zi întâi Octomvrie 1813 și pan la sfârșitu lui Mai 1814.

Totalul general : 1.163.028,3.]

Scăderile.

846,901,82. Ce aû trecut cheltuiți mai mult la sama de un an a anului trecut, ce s'au închiet de la 1812, Octomvrie, și pană la sfârșitul lunii lui Septemvrie 1813.

Poliță ce s'au plătit aice :

115.000 lei pentru o polița a luminatului beizadè Ioan Calimah, ce s'aù luat baniù la Țarigrad de la saigii Mihalachi Gianoğlu în omorul [= umurul] Domnii; 1814, Maiu. [Și o polița «ce s'aù dat de dumnelui Aga Dimitrachi Stathachi». Total: 53.150.]

Daruri la Turci i cheltueh pe la sarhaturu... Dar ciohodariului..., ci-aù venit pentru priimire zahirelii factirtipi; 1813, Noemvrie 21... Pentru Slăvire Sa hodgechianu Suliman-Efendi. [Total: 61.252.]

Daruri la locuri știute de gospod. [Prin Portariu-Bașa și Comisul Mihalachi Mavrogheni. Total: 10.322.]

Alte daruri: 150 lei doftorului de la spital, Samurcașu... Lui Nasrih, narghelegi-bașa... Dumisali Sard[a]riului Gheorgachi de la Focșani, prin dumealor starosti de Putna. [Total: 500.]

Cheltueh, poliți, plătite pentru corespondenții de la Viena: 692 lei, 60, bașul unor galbină și hărtii și ciară tari... Galbină olandejă, cate 35 parale de galbăn... 650, ce s'au plătit la Cins-tita c. c. Aghenți i pentru gazeturi: Monitoriū, Merchiur, Francfort și Telegraf pe un an, de la Ghenar 1, 1813, și pan' la sfârșit[ul] lui Dechemvrie... Prin dumnialu Postelnic Mihalachi Mavrogheni... Ce s'aù triimis la Viena, prin Athanasi Gam. [Total: 47.368,30.]

Zahariaoa. 116.933 lei, pentru 5.002 chili, 3 dimirlii grau arnaut și cărnaū. ce s'aù cumpărat în toamna trecută și s'aù scoborât la schele Galați [cîte 18, 20, 25 de lei chila. Din ea se da] pentru evcafsilasi, pentru tarsană, pentru Slăvire Sa Val[i]dè Chihaisi.

25.133, pentru 1.084 chili, 2 dimirlii grău carnau i malaiu și papușoi, ce s'aù cumpăraș în toamna trecută pentru fastertipi, [cîte 12, 20, 35 de lei chila. Total: 142.066].

77.758. Întru tăere și caratul cheresteli înparatești pentru facire Semsî-Pașă-Chiușchiū, în care să cuprind și 960 lei pentru topcondaclară, în nomer de 160; 814, Maiu 18.

Rămăzan i Bairam. [25 de berbeci la Curban-Baeram: câte 10 lei unul.] Cheltuiala pravului pe 22 oca, câte 18 lei oca, în 30 de aruncături pentru Corban-Băiram; Noemvrie 27. [Total: 764 l.]

Cheltuiala Post[el]nicii: 960 l.

Camara gospod; cheltuiala: 36.000.

Grajdul Comisăii; cheltuiala: 3.848.

Grajdul Pitarii; cheltuiala: 1.839.

Beilic; cheltuiala: 21.682.

Ispravnicie Curții; cheltuiala: 36.049.

Mutpacul Curții gospod: 38.755.

Mnhurdărie i Divictărie: 840.

Cupărie: 3.144.

Ișcihodarie: 7.006.

Menzalu: 55.000, ce s'aū dat dumilor sale cumpărătorilor menzalului a anului trecut, căștul al 2-le, pentru 6 luni, de la 814, Ghenar, și pan la sfârșitul lunii lui Iunie, banii pe giumātati din 110.000 lei, suma cumpărăturii într'un an, după ponturi, începându-să anul de la 1813, Iuli...

27.000. Pentru cei ce aū mǎrsu în menzāl cu poronci cu plata ugeretului din Vist[e]rii, pentru 9 luni, de la 813, Octomvrie, și pǎn la sfârșitul lunii lui Iuli 814; Iuli 1.

Sǎrbatorile... 160, ce s'aū dat pentru engomia eliniascǎ, ce s'aū cetit a dǎoza dupa zioa Svintei Nașteri; 100 dascalului, 60 ucenicului... Bacșășuri ce s'au dat în zioa Svântului Vasilie...; 2.200 pentru gospod în 800 rubieli, 3.000 ce s'au dat la Cămară, și s'aū împarțit prin luminatul beizadē Petrachi, epistat Cămării gospod, 417 ce s'aū împărțit prin Vist[e]rii după izvod... 500, obicīnuitul bacșăș la ecpaiaoa consulatilor, prin dumnealui Mihălachi Mavrogheni biv Vel Postelnic, triimețindu-să spre hăretisire Anului Nou. [Boboteaza.] 270,60 Presvinții Sali episcopului de Huși, ce-aū stropit caii...; 50 dumisale epistatului Comisăin, Costandin Pantazioglu, pentru caftan... 830, pe 41 pol ocǎ pravu de pușcă, în 55 aruncături..., ce s'aū dat la neferii hatmănești și agești în zioa Nașterii... 300, ce s'aū dat pentru engomiile ce s'aū spus a daoza după Paști, însă: 100 lei dascalului elinesc, 50 ucenicului său, 100 dascalului moldovinesc, 50 ucenicului său. [Total: 11.107,66.]

Dobânzi de bani ce s'aū plătit: ... dumisali Banului Petrachi Cazimir, pentru 15.000 lei, ce aū împrumutat pe Visterii în anul trecut... Pentru 20.000 lei, ce s'aū dat cu împrumutari cășapilor din Eșu. [28.000, «câte șapte pol lei la pungă», luați de Vistierie pentru cheltuielile curente. Total: 7.968.]

Căftanile. [La 17 August, 11, 20 Septembre, 6, 10, 26 Octombrie 1813, la 20, 28, 29, 30 Novembre, la 7, 8, 11 Decembre. Total: 1.320.]

Cununii... La nunta Medelniceriului Dimitrachi, proin Cibu-
cibași... 260,30. Cheltuiala ce s'aŭ făcut la cununie luminatii
Domniții Ralù Calimah; însă

lei bani

180,— la arhidiacon și alt cliros ce au fost.

80,— arhimandritului.

30,30 la anagnoști și alți dascăli.

260,30.

[Total: 710,30.]

Tainatul ce s'aŭ dat la musafirii trecători... La oamenii du-
misale Mehmet-Efendi, ce aŭ adus un armasariu la gospod...
La dumnealui baș-bešli-agasi din Eș, cu 15 neferi, ce aŭ fost
mersu la cercetare Turcilor... La dumnealui Hat. Zambacov, mer-
gând la Țarigrad... La cinci neferi ce au mers la de la Eșu cu
optu armasari, trimetându-să la Țarigrad din poronca gospod...
16,60 păcură, la trecire Doamnei prin Vaslui, pentru masalali,
și în peciu gospod n'aŭ intrat... 500 lei, pentru casile a svintii
biserici Banului, în care șadu dascalii tălmăcitorii pravililor, pe
un an de zile, de la zi întâi Octomvrie 1813 până la sfârșit lui
Septemvrie 814; 814, April 13. 2.500 pentru casile întru care
șadi cinst. consulat al Rosii, pe un an, de la 813, Ghenar 1,
până la 814, Ghenar 1... 1.500, pentru casile dumisale Comis Ștefan
Rășcanu, pe câtă vreme aŭ șazut într'ânsele cinst. Aghent a
Austrii, până la 813, Octomvrie 21, ce s'aŭ mutat în casile celi
cumpărați de opștie. [Total: 4.500.]

Cheltuială urmată prin dumnealor părcălabii de Galați... Pen-
tru hărtii turciască la Galați-chetipî... Liafa la trei oameni ce
aŭ fost păzitori la șcheli pentru zahirelile care să încarcă și să
discarcă... Pentru celi ce s'aŭ dat dumisali Dumitrachi Xantho,
dereccî-bașa, de s'aŭ trimis la Țarigrad: 250 oacă cașcaval..., 250
oacă lumănări său, câti 44 parale oca..., 5 sânducuri..., 500 oacă
făină grâu, câti 30 lei suta..., 6 saci pânză... Scoatire unui salu[p],
ce s'aŭ fost înecat în Sulina... Pentru lucrurile ce s'aŭ triimis
la Țarigrad prin dumnealui Aga Dumitrachi Plaghianò:... 40
oacă perji, câte 10 par. oca..., 2 barelci, ce s'aŭ pus perjile...
1.500 dumisali Raptoglu, omul Slăvitului Sechir-Agà, în tre-
buițele unui corabii ce să lucraiază la Gălața... Meremetul ham-
barilor în care s'aŭ pus zahiriaoa fastertipi... Navlu pentru vin
și pelin și limbi svântate, ce s'aŭ triimes la Țarigrad; Iuni 30...

2.500. Navlu la un caicu ce aŭ adus de la Țarigrad pe Marie, soția lui Barbieriu-Bașa. [Total: 7.682,102.]

Ce s'au cheltuit cu grijile îngropării. Luminata Domnița Lucsandra. 137,60. Preasfinții Sali parintelui Mitropolitu, în 50 rubieli. 481,30, la 7 arhierei. în 176 rubieli, câte 25. 522,60 la 19 arhimandriți și egumeni, în 190 rubieli, câte 10 rubieli. 122,60, la 14 diiaconi a arhiereilor, în 156 rubieli, câte 4 rubieli. 217 la tagma Mitropoliei, însa: 27 lei arhimandritului Ienochentie. 20 Duhovnicului Simeon. 10 Ieromonahului Stratonih. 10 Ieromonahului Ionothan. 20 la 4 preoți. 20 Arhidiiacônului. 40 la 5 diiaconi. 30 la 2 psalți. 18 la 6 anaghoști. 5 la 2 ipodiiaconi. 3 un tipicariu. 8 la 4 paracliseri. 6 la 3 monahi ce aŭ dus sfeșnicele și cruce. 28 la ipodiiaconi și alți oameni a arhiereilor. 2,90 anaghoștilor de la Curti. 379,60 la 138 preoți, cate o rubie. 30 la alți dascalii ce au fost. 150 la calugări i călugăriți și alți saraci ce au fost în biserică. 200 parali mărunte, ce s'au împărțit la norodu, împreuna cu pâini. 33 la 3 preoți ce aŭ cetit stalpi. 5,60 la un diiacon tij. 30 la 12 făclii a breslilor. 11 starostilul de ciocli. 8,30 la cei ce aŭ zidit groapa. 22 preotului de Curti, ce au cetit noapte. 1,60 bumbac pentru înplutul perinuții. 1 emacului, sandagiului pentru hărtii zugrăvită, ce aŭ pus la sfeșnici. 20 chirie a 4 sfeșnice mari, ce au mersu pe lângă nasali. 50 zugravitul savanului. 108, pentru 9 testemeluri, ce s'au pus: 4 la nasali și 4 la faclii și unul la cruce ce merge înainte, câte 12 lei. 11 la muzicanții nemți. 123 pe 10 oă, 100 dramuri ciara alba, câte 12 lei, însă; 200 dramuri 1 lumină la Preosvinție Sa parintile Mitropolit. 3 oă, 150 dramuri, 9 la vladici și egumeni, câte 150 dramuri. 5 oă, 100 dramuri, 14, cate 150 dramuri; ce au arsu, adică 7 noapte, 7 la porniri; 1 oca, 50 dramuri, 6 ce s'au pus în sfeșnicile celi mici. 856,60 pe 142 oca, 300 dramuri ciară galbănă, câte 6 lei: 40 oă, 160 dr. pentru arhimandriți, igumeni și diiaconi, câte 100 dramuri, 25 oca, 200 dr. pentru preoți și alții, câte 50 dramuri, 37, 200, 600 dr. pentru bresli ce au fost la alai și alți oameni, câte 25 dramuri. 18, 300, 600 dr. pentru norodu, câte 12 dramuri. 4 oă, 4 dr. în sfeșnici di celi mari, ce aŭ arsu noapte, câte una oă. 6 oă, 4 dr. la nasali, câte un pol oă. 4 oă, 4 dr. la 4 sfeșnici mari, la pornire la biserică, mergând înainte. 7 oă, 200 dr. pentru policandru de la Mitropolii. 698.90 pe 10 coți, 6 ruchi ștofa, câte

65 lei cotu, ce s'aũ pus în pregiurul nasalii. 45 l. pe 10 coți hasă, câte 4 lei, 60 bani, pentru slobozit în groapa. 20 zugravitul la 4 făclii mari de la năsălii. 40 la clopoti. 441, ce s'au cheltuit prin isprav[ni]cu de Curte cu facire pomenilor și pane ce s'aũ împărțit la norodu, după izvodul ce au dat; însa: 40 pentru colivă, 48 pentru colacii de pomeni, pe trei oca zmochini, 7 pe strafidi, 3, 12 alămăi, 12,60 poleială, 10 pe petiala, 32 pe 8 flori liptcânești ce s'aũ legat la faclii, 90 b. pe mieri, 90 b. pe 1½ oca vin, 5 l. pentru facire raclii, 12 l. pe 2 lumini ciară albă, 10 ostiniala călugăriților, 54 pe 30 oca cofeturi, 200 pe 2.000 pâini ce s'au împărțit: 1.500 la norodu, la biserica, și 500 la Arnauți, fustași, săimeni, maturariți, sacagii și alți oameni de Curte, și la temniți.

1.407, pentru celi ce s'aũ dat de la Cămară, după izvodu anumi ce aũ dat: 1000 pentru samurii de la malotè, 50 pentru işlicu, 10 blănitul malotelii, 27 pe 6 coți atlazu albu pentru malotè, câti 4 lei, 20 par., 15 l. pe 6 coți maltin negru pentru astarit, câti 2 lei, 20 par., 87.60 pe 3 coți și un rup şipu pentru rochii, câte 28 lei, 7 pe o părechi scarpă de fhir, 29.60 pe 6 coți și 4 ruchă atlazu albu pentru savan, câte 4 lei, 20 par., 14 pe 7 ruchă ştofă pentru perinuți, câti 16 lei. 14 maltin, 4 coți, pembè, câte 3 lei, 20 par., pentru îmbrăcatul raclii., 6 pe 30 dramuri zmirnă și tămai. 2 pe odogaciũ. 10 pe 2 brăi, ce s'aũ dat cioclilor. 15 cusutul rochii și a malotelii. 8 cordeli și îmbrăcatul sicriiului. 12 bumbacu, astariũ și lucru. 100 pentru un covor ce s'au pus di-asupra mormântului... 184 pentru colive și parastasi pan la 40 zile, adică: 160 pentru colive, 24 pentru colacii parastasilor. [Total:] 6.387.60; 813, Decheinvrie 3.

758,45, pentru fiul luminatului beizadè Dumitrachi Ghica; 814, April 28.

Cheltuială cu esaccii de la consulatul rosăscu: 100 chirie uni dugheni, unde şăd esaccii..., câte 25 lei pe lună, prin dum. Agă Iordachi Balşu... 810 emiclicul esacciiilor pe doi luni, 2 zile... 50 bacşisu ce s'aũ dat esacciiilor la Corban-Băiram, prin dumnealui Vel Agă... Chirie casii unde şădu esaccii..., prin dumnealui Vel Agă Costandin Paladi; Iuli 1. [Total: 2.196,80.]

Acei trimiși cu trebî, cheltuială: 1000 l. la neferii ce s'au trimis cu caii la Țarigrad; 815, Octomvrie 15. 15. La 3 Arnauți, ce s'aũ trimis cu vinovați la ocnă. 30 la un neferiũ, ce aũ mers

cu un Tătar pan la Focșani... La 10 neferi. trimețându-să la Herța pentru făcătorii de răli ce s'aũ ivit acolo; Noemvrie 29. 280 la 4 edecii ce s'aũ trimis zapcii la 4 Țin[u]t[u]rı pentru pornire grăului de sursat la schele Gălații...; Dechemvrie 4... 200 Medelniceriului Neculai, trimețindu-să la Hărlău și Dorohoiu spre cercetare pricinilor ce s'au întâmplat la margini acești de aice cu cei din ceia parti; Dechemvrie 4. 60 la 6 neferi ce aũ fost trimiș la Țarigrad, întorcându-să la Eșu, pe câtă vremi aũ șazut la lazaretul de la Furcen; Dechemvrie 16. 40 la 8 neferi, trimețându-să cu potira pe drumul Botoșanilor; 814, Ghenar 26. 1.500 dumisali Spatr. Matei Roset, mergand la Țarigrad; Mart 22. 15 la 3 neferi hatmănești. ducând pe 6 vinovați la pediapsa ocni; April 14. 200 Pahr. Neculai, trimețindu-sa la Vaslui, Falcii, Tutova și Tecuci, spre cercetare orzului ce s'aũ dat la tainaturile Turcilor rob; April 17... 30 la un neferiu ce aũ mǎrsu cu doftorul rus pân la Focșani. 50 la un neferiu mergând la București cu trebuință. 65 la 13 neferi călăreți, ce s'aũ trimis la Țin[u]t[u]rile de sus spre cercetare făcătorilor de răle. 60 la 12 neferi pe gios, ce s'au trimis tij, spre cercetare făcătorilor de răle; April 29. 300 dumisali proin Armaș Enachi, mergand mehmindariu de la Eș saũ la Focșani cu Slăvire Sa Suleiman-Efendi Hogechianu; 814, Maiu 5. 300 la 5 dieci de Vist[e]rie și lui Paraschevǎ Satar-Bași, trimețindu-să mumbașiri pentru pornire salahorilor, a caralor și a șarampoilor ce s'aũ rânduit, pentru cetăți de piste Dunare; Iunii 16. 500 dum. Stolnicului Iancu ce s'aũ trimis la Silistra; Iuli 8. [Total 4.695.]

Cheltuiala Tătarilor și a călărașilor ce s'aũ triimis la Țarigrad și la urdie... La un Devlet-Tătar întorcându-să la urdii, și la un calaraș mergând la Țarigrad. [Total: 8.630.]

Cheltuiala calărașilor i a lipcanilor triimiși prin Postelnici cu poronci pe afară... Un calărașu ce aũ mǎrsu la Hărșova... La 2 lipcani ce s'au triimis: unul la Nicopoli, 50 lei, și unul la Săliștra, 25 lei. [Total: 1.257 l.]

Scutelnicii călărașilor de Țarigrad [540 l.]

Ce s'aũ radicat cumparatorilor slujbilor rusumatur din suma pagubii ce li s'aũ întâmplat în anul trecut 1813: 3.689 goștinarilor de streini, din paguba ce li s'aũ pricinuit pentru oile mocanilor de Țara Unguriască, având oile lor din astanga Prutului și, nefiind slobode a tieci în iasta parti, nu s'au luat banii goștinii; 813, Noemv.

l. 19.411. Goștinărilor de țara a anului trecut. pentru oile la-cuitorilor de aice, ce s'au aflat din astănga Prutului și nu s'au lăsat să triacă înapoi, și după ponturi avē sa plătiescă goștină; 814. 35.000. Cumpărătorilor vadrăritului de toată țara, în toamna trecută a anului 813, după cuprindere anaforalii dumnealor veli-ților boeri, întărită și de cătră gospod, din anul 814, Fevr. 23; 814. [Total: 58.100.]

Mile ce s'au dat...: 440 la 8 vinovați ce au fost închiși la pediapsa temniță. [Total: 12.859.]

Alti cheltueh. 960 lei chirie la 8 cai ce au mersu cu dumnealui Costachi Plaghianos Vel Post. la Țarigradu, câte 120 lei de cal; 813, Octomvrie 17.100. Anastasii femei, într'a cărie casi au șăzut Hogeghian-Efendi; 813, Noemvrie... Pentru trei condici: una la pornitorii, una la rasuri și alta la Clucer Grigorașu... 72 l. pe 4 ocă prafu de pușcă, cate 18 lei, prin dumnealui Vel Armașu, slobozindu-să tunurile în vreme ce au venit vestire pentru supunire Sărvii; Noemv. 8. 415,90, cheltuiala ce s'au făcut cu tulumbele și sămnile Hătmăanii... 100 chirie a 2 caruți ce au mersu cu musafirii turci la Herța; Noemvrie 17... 246. Ce s'au cheltuit cu meremetul casilor în care șădi luminatul beizadē Dimitrachi Ghica, prin dumnealui Vel Agă... 42,90 pe 150 scânduri, 30 pentru o sobă de modă, 33 pentru her și capacele aceștii sobi..., 23,90 pentru cui de fher, mici și mari..., pentru 54 giamuri... 576,30 meremetul casilor unde șădi cinst. consulat al Franții, prin dum. Vel Agă Iordachi Balșu... 150, pentru 5 sobi de modă, câte 30 lei una; 60 pe 2 sobi moldovinești..., pe una sobă mai proastă..., 35 pentru o sobă de fher noi, ce s'au cumparat, 54,72 pe 78 oca de fher, ce s'au cumparat pentru trebuința sobilor..., 12,60 pe 800 dramuri țel ce s'au pus la 5 sobi, 38 pe 750 ocă calți, tij pentru sobi..., 750 ocă varu, cate 2 parale oca..., 2,30 pe 700 șăndile, 75 pe 6.000 cărămizi, 3,90 pe 10 scafi..., 1 pe 4 linguri mari... 20 cheltuiala drumului a 2 oameni a ghenăralului Baronce, mergând la Mamorniță; 813, Mart 31. 3.000 l. Cumpăra-toare a 6 cai ce s'au triimis la Țarigrad; 813, April 4... Ce s'au dat la discu, la facire aghezmi în ograda Curții gospod, la a 3-le Duminică după Paști... 110 ce s'au cheltuit prin dumnealui Sărd[a]riū Sava... 100 pentru 20 topoara, 10 pentru 20 cofi... 2.250 l. Tălmăcitorilor pravililor împărătești în limba moldovi-niasca, pe 9 luni, de la zi întâi Septemvrie 813 și pân la sfârșitu

lui Maiu 1814, cate 250 lei pe lună: 100 dascalului Anania; 100 lui Flehtermaher, laten; 50 la un scriitoriū = 250, afară de 250 lei ce sint rânduīți de să daū de la Casa Răsurilor; care dari de bani ari să să urmezi păn la săvărșire talmăcirii, după țidula gospod; 814, Iuni 1. 500 ce s'aū dat dumisali Medelniceriului Apostoli, ostiniala sa pentru priimire cheresteliī ce s'aū priimit la Galați în anul trecut; Iuni 6. 50 chirie la o căruță păn la Galați, pentru proin mehter-bași Hasan-Agă, mergând la Ibrăila; Iuni 14. 180 ce s'aū cheltuit prin dumnealū Vel Agă Costandin Paladi, însă: 90 pentru o căruți mocăniască, ce aū mersu cu Ecselenție Sa ghenăralu; 90 pentru un meremet a uniī tulumbi; Iuli 1... 20 lei pentru 10 bliahuri..., 11,24 pentru niște zbanțuri. [Total: 13.464,84.]

[Totalul veniturilor: 1.730.102,69. «Trec cheltuiți mai multu»: 567.074,66.]

IV ¹.

CONDICA DE SOCOTELI A LUI SCARLAT-VODA CALLIMACHI PE 1814-5.

Întăia samă a Vistieriei după așezarea birului [μετὰ τὴν ἀσσεζά-
ρην πίρου], a unui an întreg, de la 1-iulie Iunie 1814 până la sfîr-
șitul lui Maiu 1815.

Cel d'întăiu șfert, de la așezare, pe trei luni, de la 10 Iunie până
la sfîrșitul lui August 1814: 279.736, afară de 13.275 lei ai
Botoșanilor...

Al doilea șfert pe trei luni: Septembrie, Octombrie și Noiembrie:
278.132, afară de 15.197 lei ai Botoșanilor.

Al treilea șfert pe trei luni: Decembrie 1814, Ianuar și Februar
1815: 276.243, afară de 15.186 lei ai Botoșanilor.

Al patrulea șfert, pe lunile Mart, April și Maiu 1815: 273.276,
afară de 15.050 lei ai Botoșanilor.

Întăia dajde a mazilo-ruptașilor: Iunie, Iulie și August 1814:
9.376,15.

A doua dajde, pe Septembrie, Octombrie și Noiembrie 1814:
9.584,45.

A treia dajde, a lui Decembrie 1814, Ianuar și Februar 1815:
9.665,15.

A patra dajde, a lui Mart, April și Maiu 1815: 9.674,75.

Banii ce s'au împlinit (ἑμπληνίκισον) din tîrguri și dughene și
crîșme (καπηλεία), la al treilea șfert, pe lunile Decembrie 1814,
Ianuar și Februar 1815: 42.249, afară de 3.941 lei ai Botoșanilor.
2.299 negustori hrisovoliți din Iași. Total: 44.548 lei.

Șfertul lui Sfeti Dimitrie al ruptelor Vistieriei, al negustorilor
hrisovoliți și altora, a căror socoteală (δόκιμον) e la această orin-

¹ Traducere din grecește.

duiala; 1814, Octombrie. Total: 15.799,30. Șfertiul lui Sfeti Gheorghie al ruptelor Vistieriei, al negustorilor hrisonoliți și altora, a caror socoteala e la aceasta orînduiala; 1815, April. Total: 15.844.

Patru șfertiuri ale Jidovilor hrisonoliți, cari au sa deie dupa hrisonavele lor. Total: 37.300 lei.

[Totalul: 998.208 lei, scotîndu-se «banii scutelnicilor, dupa catastihurile pecetluite .]

Banii ce s'au luat de la salahorii și carele, care în anul de fața n'au mers pentru lucrul cetăților [de peste Dunare.]. 225 s'au dat zapciilor, ce merg la Galați cu salahorii și carele a patru Ținuturi. [Total: 33. 080 lei.]

Banii τὼν ἀμελῶδων din țară, de la lacuitori și de la celelalte trepte. după table, în urmarea orînduielei din Ianuar 1815. Total: 157.197 lei,

Rusumaturile ce s'au pus în această samă: 114.500. Huzmetul desetinei; banii Vistieriei, după ponturi, cum s'a vîndut cu toptanul dumisale Vistierului Sandulachi Sturza; 1814, Iulie 15, afara de 7.500 de lei ai Botoșanilor.

52.383. Vădraritul, banii Vistieriei, strîns în credință (κρεδιντζα), dupa ponturile pecetluite; 1814, Septembrie.

90.000. Huzmetul goștinei, banii Vistieriei, vîndut după Ținuturi, 1815: 10.600 Suceava, 11.000 Neamțul, 5.250 Romanul. 9.000 Bacaul, 10.600 Putna, 4.700 Tecuciul, 4.200 Covurluiul, 5.000 Tutova, 4.500 Vasluiul, 6.450 Falciul, 650 Herța, 5.050 Dorohoiul, 4.500 Hiraul, 2.050 Cîrligatura, 5.050 Ținutul Iași, 1.400 strainii = 90.000, afară de 4.600 lei ai Botoșanilor. Suma tuturor iraturilor acestei d'întaiă samă — 1.445,368,60.

[Cheltuieii.]

La poliți și altele... În polițiile saigiilor... În socoteala polițiilor lui Nicolî Capșa... Prin Dimitrie Derecci-bașa, pentru gătirea salupurilor (σαλοπών)... 199.728.105. Cele de pîna acum, pentru cherestele și altele la cetățile de dincolo de Dunăre. 109,155. Jumatate din prețul zaherelelor orînduite anul trecut: διὰ τὰ ἐκκλίσι. 40.000. Plata zaherelei pentru tarsană, în socoteala lui Derecci-bași... 25.000. Tij în polița lui Măcin-Bină-Emini... 15.000 în plata unei poliți la Viena... 8.994. Trimese la Viena... 7.500. Trimese la Țarigrad, ca mila (δὲ ἐλέους). Total: 948.455.

Daruri Turcilor. [Daruri lui Vidin-Muhafezi : de μολάκια și carete. 35. Ciohodarului venit tiptil pentru a cerceta zidirea cetăților; 1814, Decembre... 250. Lui Vizir-Ciohodar, venit pentru cercetarea marangozilor; 1815, Ianuar 15.. Lui Cavaz-bașa al slavitului Silistra-Valesi și al lui Binà-Eminî din Rusciuc... 491,60. Prin dumnealor pîrcalabii de Galați celor ce au ridicat planul Galaților : μουχενδιασσαις; 1814. Decembre 8. Total : 13.625,60.

Daruri și mile.

...250. Preastrălucitului beizadea Dimitrachi... 2.500 χάριν εὐχίς dumisale Agăi Ștefanachi Vogoridi... 780, doftorilor, bolnavilor, supraveghetorilor și psaltilor Sf. Spiridon... 2.000 arhiatrului de la Țarigrad, până acum... 500. Lui Șerbecci-bașa al prea-luminatului Domn Ioan Caragea; 1814, Decembre 23. 750 dar Preasfințitului al Sardelor, în ziua hramului Sf. Spiridon... 2.000 pentru cumpărare de postav dat mănăstirii Neamțului... 300. Prin Vornicul Botoșanilor, la o față știută; Februar... 120. Preasfințitului Efhaiton, pe Septembrie, Octombrie și Noiembrie 1814... Dar dumisale Spat. Vasilie Roset... 200. Dar dumisale Spat. Iancu Racovița... Lui Maimar-Calfası al salupurilor : dar pentru un cal. Total : 27.761 lei.

Zaherele trimese la Țarigrad, pentru nevoia împărătească.

245. Pentru faina trimeasă din Galați la Țarigrad... 2.050, pentru 2.000 de oca luminări de său trimese la Țarigrad... 146,75 pentru 69 de țuhalî (τζουβάλλια), în cari s'au pus 25 de chile de Arnăut, trimese la Țarigrad... 15.215 pentru cumpărătoare de unt [la Țarigrad și către beizadea Iancu; la Isaccea, unui iciohodar împărătesc, muhendiazilor, etc., câte 1 leu oca.] 2.307 pentru cumpărare de miere din Vaslui și Fălciu, pentru Țarigrad; 1815, Februar. [În sacale : cu 40 și 50 de parale cantariul. Și lui beizadea Iancu.] 857,15 pentru meremetul hambarelor, în care s'a pus împărăteasca zahereă. [Total:] 6.004,15.

Cheltuielile dubaselor (δουπασίων) Sulinei și cherestelei: 25.967,78. Cheltuieli ce s'au făcut prin dumnealui Aga Beldiman, fiind pîrcalab de Galați : [marangojilor, purgugiilor, peschegiilor, balta-giilor și țiganilor fierari, calafagiilor, meimarului, «plata nefelilor ce au adus dubasele la Sulina, 1.344 plata cherestelei acelor dubase», «1000 pentru opt ancore cumpărate de dumnealui Spat, Cotcu». Total : 28.737,78.]

Cheltuielile Postelniciei: 1.440 l.

Cheltuielile Cămărei Domnești: 109.439.

Cheltuielile τοῦ ἀγούριου al Comisiei: 28.275,60.

Cheltuielile τοῦ ἀγούριου al Pităriei: 4.342.

Cheltuielile Belicului, prin Portarbașa: 18.522,50.

Cheltuielile Isprăvniciei Curții: 65.046.

Baciul domnesc: 51.850.

Cheltuielile Muhurdăriei și Divictăriei: 1.200.

Cheltuielile Cupăriei: 4.380.

Cheltuielile Iciciohodăriei: 8.809,60.

Ale menzilului: 3.586,114. Casei Menzilului, venituri pentru trecuta lună Iulie... 9.975. Dumnealor cumpărătorilor menzilului, pe trei luni: Iulie, August și Septembrie, întâiul cîștiu, din cei 39.900 lei pe un an. [Total:] 44.298,75.

Cheltuielile sărbătorilor... 833 prin dumnealui Armașul pentru praf și altele la serbători... 300 celor ce au rostit cuvîntări la sărbătorile Paștilor, adică: 100 de lei dascălului elinesc, 50 ucenicului lui; 100 dascălului moldovenesc, 50 ucenicului lui. [Total:] 15.841,90.

Deosebiri și baș (ἐξελμέε) ale banilor trimiși la Țarigrad: 7.280,36.

Caftanele [după trei pecetluite:] 2.540.

Dați la cununii: 5.000 la nunta prea-luminatei Domnițe; 1814, Februar 3. 4.000 la nunta prea-luminatei Domnițe Sultana; 1815, Ianuar 23, [Total:] 9.000.

Tainaturi și găzduirea oaspeților. [La Galați.] 1.200 cheltuielile nutpacului fiului Împăratului (Βασιλέως) Araucanie; 1815, Iunie 1¹. [Casa esacciilor.] 200. Pentru meremetul casei în care stă Gheneral-Consulul Rosiei... 350 pentru ridicarea (ἀνάστασις) caselor consulului Angliei... 355 emeclicul iasacgîilor consulatului Rusiei... 129. Pentru meremetul casei unde stă bașbeșliagasi. [Total:] 11.373,36.

Bairamlicuri: 984,15.

Cheltueielile ce s'au făcut prin al doilea Cămăraș: 3.674,60.

Cheltuielile călărașilor și Tatarilor ce s'au trimis: 10.850.

Ce s'au dat pentru scutelnicii Călărașilor de Țarigrad: 1.350.

Lefi din Vistierie... 2.000 dumisali Marelui-Postelnic Mihalachi

¹ V. vol. I, corespondențele consulare, la această dată.

Mavrogheni, pe Ianuar și Februar... 750. Tălmăcitorilor legilor, pe Decembre, Ianuar și Februar... 250. Tălmăcitorilor legilor, pe Mart... 1.500. Dumnealui Post. Pantazoglu, pe 5 luni: Ianuar, Februar, Mart, April și Mai... 4.000. Prea-străluciților beizadele (πειζαδέδων) și Domnițe, pe April și Maiu. [Total: 57.839,60.] Cheltuielile ce s'a dat Trimeșilor... 844 cheltuielile, ce s'a făcut cu dum. Serdar Sava, cu potera ce s'a trimis pentru prinderea hoților ce s'a ivit în Ținuturile din jos; August 15.. 150 la neferii trimeși pentru paza drumului cu banii consulatului rusesc până la Focșani; August 15.. 200, la 15 neferi trimeși la Ținuturile de jos, poteră; August 25. 30 χαρτίπαχί mehmendarului consulului engles, ce pleacă la București; Novembre 13... 75 neferii pentru prinderea hoților; Novembre 15... Cîrcserdarului și neferilor lui, trimeși cu potere; 1814, Novembre 19. 180 pentru Serdar Sava și Arnăuții trimeși cu potere; 2 Decembre. 5. Căpitanului Angheli, trimes cu potere; Decembre 8... 40. Neferilor trimeși cu hazneaua la Galați; Decembre 23. 80. La 4 neferi trimeși cu hazneaua la Focșani; 23 Decembre. 1000. Dumisale Pah. Teriachioğlu, trimes la București, Silistra și alte cetăți; pentru clherestea; 26 Decembre... 150 diacului Vistieriei, trimes cu un ofițer rus la Fălciu, spre cercetarea marginii și fugarilor și alte trebî; 1815, Mart 7... 200 celui trimes la Ținuturi pentru cumpăratoarea de sare la cetăți, 1815, Maiu 3... 425. Dați pentru Serd. Sava, cu Arnăuții, la deosebite nevoi; 1815, Maiu 26. [Total:] 4603.

Celor trimeși. și alte cheltuieli prin Postelnicie... 25. Postelnicelului trimes mehmendar cu guvernatorul Bucovinei; Octombrie 4... 100. La 3 lipcani trimeși la București și Silistra cu dumnealui Pah. Teriachioğlu; Decembre 25. [Total:] 3.113,60.

Cheltuieli făcute prin Vistierie: 7.423,60.

Pentru îngropări: 795,105 cele cheltuite cu îngroparea raposatului Matei Roset: 1814, Iulie 21. [Și pomenirile lui.] 1.559,93.

La doftorii...: de la spițerie. [Total:] 2.875.

Emfiemucatesi. 7.000, ce s'a dat la emfiemucatesi, pentru anii turcești, adică cel trecut 1227 și cel curgator 1228, după sinele tefterhanelei: cîte 3,500 lei pe an.

Alte cheltuieli:

1.050. Cheltuiți prin Serd. Sava, pentru 100 oca de praf, spre trebuința tunurilor... 500. Ce s'a dat inginerului care a ma-

surat Vîrfu Cîmpului; 1814, Mart 24... 150 pentru lemne cum-
parate de consulul engles; August 5. 94 pentru trei topuri de
hîrtie tîlmăcitorilor legilor împăratești; Iulie 10. Oamenilor
gheneralului Baronzi, ce vin dela București; August. 100. Mila
pentru o țigancă a episcopiei de Roman, al cărei bărbat a fost
ucis de căpitanul puterii... 20. Navlul unui caic pentru întorsul
la Sulina al lui Sulina-Agà... 75. Pentru meremetul căruții cu
care aș venit la Iași murhendisi cetăților; 1815, Ianuar... 175,
ce s'au dat pentru haraciul meșterilor (μεχτέρων) țigani... 32
pentru un top de hîrtie tîlmăcitorilor legilor, pe Decembre...
182. Navlu și cheltuieli pentru τὸν Βιτζερὰν Φραγτζέζον, ce merge
la Țarigrad; 1815, Maiu. [Total: 9.408,90.]

[Cheltuielile = 1.538.917,63. S'au dat mai mult : 93.549,3.]

V.

CONDICA DE SOCOTELI A LUI SCARLAT-VODA
CALLIMACHI PE 1815-6.

Suma specificata a Vistieriei pe un an, de la 1-iu Iunie 1815 până la sfîrșitul lui Maiu al anului 1816.

Întăiul șfert: Iunie, Iulie și August 1815: 271.548,90, afara de 15.050 Botoșanii.

Al doilea șfert: Septembre, Octobre și Novembre 1815: 270.025.90, afara de 14.476 Botoșanii.

Al treilea șfert: Decembre 1815, Ianuar și Februar 1816: 268.988, afara de 14.436 Botoșanii.

Al patrulea șfert: Mart, April și Maiu 1816: 266.892, afara de 14.226 lei Botoșanii.

Întăia dajde a mazililor și ruptașilor: Iunie, Iulie și August 1815: 9.737,105.

A doua dajde a mazililor și ruptașilor: Septembre, Octobre și Novembre 1815: 9.742,15.

A treia dajde a mazililor și ruptașilor: Decembre 1815, Ianuar și Februar 1816: 9.746,15.

A patra dajde a mazililor și ruptașilor: Mart, April și Maiu 1816: 9.755,75. Banii ce s'aû implinit de la dughenile și crișmele din tîrguri la al treilea șfert: Decembre 1815, Ianuar și Februar 1816: 47.850, afară de 4.427 lei Botoșanii.

Șfertul lui Sfeti Dimitrie al ruptelor Vistieriei, al negustorilor hrISOvolii și altora, ce sînt în aceasta orînduiala: 16.380,90.

Șfertul lui Sfeti Gheorghe al ruptelor Vistieriei, al negustorilor hrISOvolii și altora, ce sînt în aceasta orînduiala: 17.485,30.

Patru șferturi ale Jidovilor hrISOvolii, cari aû a da la așezarea lor, după hrISOavele lor: 36.600.

Bejenarii [cite 2.847 și 2.160 lei la șfert:] 5.007.

Totalul sumelor banilor birului : 1.239.759,30: din care se scot: 287,550, «banii scutelnicilor» .

Banii τὼν ἀμελῆδων: 169.640,60.

Rusumaturile: 100.000 desetina, afară de 1000 lei ai Botoșanilor; 1815. 202.950 vădrăritul; 1815, Septembrie. 91.000 goștina, afara de 4.000 lei ai Botoșanilor; 1816. [Total:] 393.950.

[Toate veniturile:] 1.515,799,90.

Cheltuiala:

Pentru polițe: ...9,80 pentru plata polițelor Vienei, prin sior Aghentul; 1815, Octombrie 16... 15.650. Pentru plata poliției lui Sachelarie din București... 50.000. Dumisale Agăi Costachi Țigară, trimise prea-luminatului beizadea Iancu... 30.000 pentru socoteala cheltuielii Vienei, pe 6 luni, prin Aga Dimitrachi. [Total:] 419.717,60.

Daruri Turcilor... 500. Tatarului de la Rusciuc-Muhavezi, despoiat de hoți la Crasna; 1815, Iulie 2... 1000 ce s'a dat pentru un tacim de argint elciului Bucarei¹; 1816, Februar 27.150 pentru omul lui Bucar-Elcisi; Mart 2.350 lui Mirzà-bei, conacul al prea-slăvitului elciului al Bucarei; Mart 9... 150 Mehmedariului prea-slăvitului Elci-Bașa al Bucarei; Mart 24... 50. Oamenilor prea-slăvitului Elcibașa al Bucarei; 1816, April 14... 50 dar copilului turc, ce s'a întors la Silistra, din robie... 135, pentru meremetul a 2 carete, ce s'a dat la plecarea lui Bucar-Elcisi; Maiu 15. [Total:] 29.451.60.

Daruri și mile... 1.400. Dumisale Post. Constantin Pantazoglu, pentru treaba știută... 15.000. Pentru acoperirea datoriei Sfintei Mitropolii; 1815, Iulie 13... 1.500 prin dumnealui Comisul Teodorachi Negre, la un loc știut... 767 dar la ziua Sf. Alexandru, prin prea-luminatul beizadea Γίαννης la ecpaiaua Curții. 120 preosfințitului Efhaiton, chir Teoclit, pe Iunie, Iulie și August... 15.000 pentru acoperirea datoriei Sfintei Mitropolii; 1815, Novembre... 250 Principelui Aracan, ca χαρτζιράχιον; Novembre 6. 20.000 pentru daruri și ἐσγίξ la Țarigrad; Decembre 13... 250 Capuchehaielei din Brăila, Portarul Ioan... 500 dar tipografiei grecești și moldovenești ce s'a întemeiat aici: 1816, Ianuar 30...

¹ V. corespondențele consulare din vol. I, la aceasta dată.

300. Lui Nicolae Bucur, proin sameș de Bacau, din cei 659 lei furați de hoți, bani ai desetinei... 12.000. Mile trimese la Țarigrad... 100. Dar lui Andrei, ce merge la Sfântul-Munte... 876. Cheltuielile lui Serdar Sava, ce a fost în treaba știută; 1816, April 28. [Total:] 83.245,60.

Zaherele trimese la Țarigrad.

87.383,90. Plata zaherelelor tertipurilor Țarigradului pe anul 1814; adecă, 75.930 lei, 30 bani, 6.283 chile, 5 dimerli de arnăut, câte 28 lei chila; 25.092 lei. 1.254 chile, 12 dim. de cîrnău, câte 20 de lei; 3.342,60, 668 chile, 10 dim. orz, câte 5 lei; 500. Sameșului zaherelelor, după obicei. 8.326 lei. Cad banii ramași în Vistierie pentru zahereă, ce-i datorește dumnealui Aga Alecu Beldiman, pentru cei ce a dat dator pe Manoli cu 181 chile de arnăut, și s'a plătit cu 46 de lei chila. 144,265. Cele date ca alelhesap lăcuiitorilor țării, pentru jumătate de plată a zaherelei rămase la ei: *ληφθέντος παρ' αὐτῶν* în anul curgator, la tertipurile Țarigradului. [Total:] 231.648,90.

Navluri și cheltuieli ale zaherelelor: 5.022.

Cheltuielile salupurilor: 44.276.

Pentru cetați: 17.800.

Cheltuielile Postelniciei: 1.440.

Cheltuielile Cămărei Domnești, 174.653.

Comisia: 18.926.

Pităria: 2.481.

Cheltuielile Beilicului, prin Portarbașa: 18.133,60.

Cheltuielile Ispravniciei Curții: 91.083,66.

Beciul domnesc: 66.875.

Cheltuielile Muhurdăriei: 1.800.

Cheltuielile Cupăriei: 3.959.

Cheltuielile Icciohodăriei: 11.289.

Menzilul: [venituri și două șferturi din anul trecut 1815:] 81.660,59.

Cheltuielile sărbătorilor: 1.000 la mersul la Sf. Spiridon: 500 dar lui Sardeon. 100 întâiului doftor al spitalului, Pavel; 80, celui de al doilea: Romentzaif; 40 celui d'întăiu hirurg; 28 celui de al doilea. 150 bolnavilor și robilor. 10 la disc. 32 la preoți cu sfintele moaște, candelile *εις τὸν ἄγιον (ἄγιον)* și la saraci. 60 duhovnicului spitalului, preoților și psaltului de la paraclis...

17.000 ce s'aŭ trimes la Țarigrad mile pentru serbatorile apropiate ale Nașterii Domnului. 11.000 mile ce s'aŭ împărțit la locuri știute din Țarigrad, la Nașterea Domnului. [La Anul Noŭ:] 100 dascalului elin, 50 ucenicului lui; 100 dascălului moldovean, 50 ucenicului lui; 100 dascălului latinesc, 50 ucenicului lui; 80 celui franțez, 40 ucenicului lui... 6.717 la ziua Sf. Vasile:... 600 bacșișul obișnuit la ecpaiaua consulilor. [Boboteaza:] 27,60. Preaiubitorului de Dumnezeu episcop de Huși, care a stropit. [Total:] 53.795,90.]

Bani de deosebire a cursului (*διαφόρητα ἄσπρα*). [Total:] 7.416. Caftanele: 1.985.

Tainaturi și chirii de gazde. 2.125 l. Chiria casei chesaroocrăieștii Aghenții pe 7 luni ... 500. Chiria casei consulatului (*ἐξοχ. κονσουλᾶτος*) Rusiei pe 2 ani.... 840. Chiria casei consulatului engles pe 7 luni... 500. Chiria casei în care staŭ tălmăcitorii legitor, pe un an, de la 1-iu Novembre 1815 până la sfârșitul lui Octombrie 1816... 495. Pentru lefîle și chiria casei iasacgiilor consulatului rusesc pe Mart, April și Maiu. [Total:] 20.823,51. Cheltuieii prin al doilea Cămăraș: 5.924.

Bairamlıcı: 1.377.

Cheltuieile trimeșilor calarași și Tataři: 10.800.

Scutelnicii calărașilor: 1.080.

Lefi din Vistierie:... 750 tălmăcitorilor legilor, pe Iunie, Iulie și August. Postelnicesei Maria Arghiropulo...

Tălmăcitorilor legilor, pe Septembrie, Octombrie și Decembrie. [Și pe Ianuar, Februar.] Capuchehaielei de Brăila. [Total:] 58.083,90.

Cheltuelile celor trimeși... 100. Celui ce s'a dus la Dorohoi și Botoșani pentru a scrie ialovițele... 150. Diacului de Vistierie, trimes la Neamț cu Dumnealui Spat. Vîrnăv.... 500. Celui de al doilea Portar, trimes la Șumla... Slugerului Vasile Negură, trimes mumbașir la Bacău, pentru chereștea... 200. Serdarului Latifi, ce a venit pentru nizamul beșlegilor, la Ținuturi... 12. Unui copil de casă sosit la Bacău cu doftorul Serdar Franguli; 1816, Mart 1. 84. Celor trimeși la Viena Comisului Negre... 80. Lui Antonie trimes vechil *χάρτζη* al prea-slăvitului Elci-Bașa Bucurei; 1816, Mart 24... 220. La 20 de neferi cu două potere pentru iscodirea hoților; April 17... 63 la 7 copii de casa, trimeși mumbașiri pentru stringerea analogului vitelor de zalhană... 50. Neferilor de Hât-

mănie împotriva hoților la Hîrlau; 1816, Maiu 27. 501. Serdarului Sava, plecat împotriva făcătorilor de rele; cu 101 lei, plata doftoriilor (τῶν φουδαίων); 1816, Maiu 30... 150 lui al doilea Pitar, plecat ca mehmendar cu ministrul Sfinin¹. 170 *harfîrali* pentru călărași și lipscanii trimeși la București, Braila, Galați, Mamornița și la celelalte Ținuturi în Iunie... 320. Tij în August, întru cari și banii ce s'au dat calarașilor trimeși cu Vornicul Catargiu și Vornicul Hrisoverghi. [Total:] 4.655,60.

Cheltuieli prin Vistierie: 9.200,60.

La cununii și botezuri.

4.244. Cheltuiți la nunta a doua fete ale lui beizadea Dimitrachi Ghica; 1815, Februar 23. 3.405. La botezul fetei Domniței Elenco; Iunie 3.

Cheltuelile îngroparilor și pomenirilor. [Matei Roset și Post. Mărioara Arghiropulo.] [Total:] 625.

Cheltuielile doftoriilor. [Total:] 10.768.

Alte cheltuieli. 57. Lipcanului Țerii-Romanești, despoiat la Crasna de hoți; 1815, Iulie 3. 100. Rest din cei 250 de lei împrumutați de satul Daraban lui Ahmed Turcul... 100. Inginerului trimis la Χοῦκον pentru ἀνακαίσιον curgerii Prutului. 150. Lui Chiner inginerul, plecat la Ocna cu Banul Petrachi Cazimir...

La 1.500 de ocă de miere, trimese la Țarigrad, cu 63 de lei, 78 de bani... 700. La meremetul casei în care locuiește beizadea Dimitrie Ghica... 1000, pentru cheltuiala corespondenței Vienei... 68,60 la muzicanți... 343,60 τοῖς φαντασμαγορίσταις... 231 pentru dumealui Aga, spre meremetul casei unde sta consulul Francesilor... 260, pentru meremetul, îndreptarea și ἀκόνισμα ζωραφίων τῷ πορ-περπάσι... 112 pentru συνδρομή τῆς Ἰοῦδαῖα οἰκονομικῆς καὶ γραμμα-τικῆς, διὰ ἀ-τους τόμους ἀπὸ τὰ δύο; 1816, Ianuar 24... 600. Pentru cheltuielile aducerii apei la havuzul Curții; 1816, Mart... 63. Celor ce au scos pe locuitorii din casele înecate de creșterea apelor și celor scoși din acele case; Mart 23. 115,90 cheltuite la Braila pentru doua ilamuri: unul pentru vitele cumpărate din Brăila, iar altul ca să taie lacuitorii lemnele în voie dincolo de Dunăre; Mart 24... 79.60 pentru carnea ce s'a dat consulului Franciei de la 4 Ianuar până la 27 Februar 1816.

¹ V. corespondența consulară în vol. I, la aceasta datu.

1.500 lasați de cazaclii (καζακλῆδες) ruși de la beșlii de la fiecare Ținut. [Pentru biserica Arhanghelilor din Ocna.] 279 pentru lucrurile trimise la Țarigrad prin dumnealui Post. Ștefanachi... 150. Cheltuielile hrisovului domnesc ce s'a dat doftorului Pitzoni; Maiu 18. 50. La trei hirurgi, ca χαρτζιράχια... 150. Prin pîrcălabii de la Galați doftorului spitalului, pentru bolnavii de ciumă; 1816, Iunie. 60. Doftoriile trimise pentru trebuința lui Ibrail-Muhafezi... 1.100 trimeși la Nicopol prin dumnealui Post. Costachi Negre, pentru o pricină știută; 1816, Maiu. [Total:] 30.627,54. [Totalul cheltuielilor:] 1.534.249,119. [La aceștia se adaug] cusurile samei anului trecut până la sfîrșitul lui Maiu 1815. Deficit de 111.999,32. Nu ajung, pe cari are a-î lua Vistieria.»

[Din 1816 avem numai:]

Ecstracturi randuele pe al treile an. după așăzare birului: 1816, Iunie, No. 5.

Ecstract după cum s'aŭ scos cifert 1 pe Iuni, Iuli, Avgust 1816: birnici 266.448, mazili 3.514,90, ruptași 6.295,15, jidv. hris[o]-voli[ți] 9.150. [Se scad] Botoșani: 14.197; 9,60; 5,30; 2.000.

Ecstract pentru banii hacului surugiilor, ce s'au scos examinii intai, ce sa începi de la 1 Iuli 1816: 95.000.

Randuiala fanului de menzil și a grajdiului gospod pe anul 1816; 573 de stoguri.

Randuiala orzului, pentru menziluri și grajdiu gospod pe anul acesta: 9.883 chili.

Ecstract pentru scoatere cifertului al doile: 265.774; 3.519; 6.312,75; 14.836,30; 3.478,60; 9.150. Botoșani: 14.156, 9,60; 5,30; 1.376,75; 190; 2.000.

Ecstract pentru scoatire cifertului al triile: 264.713; 5.510,90; 6.322,105; 9.150. Botoșani: 14.083, 9,60; 5,30; 2.000.

Ecstract pentru banii duglienilor ce s'aŭ scos la cifert al 3^{le} de curg. 1816. Soma anului 814: 44.548. Soma anului 1815: 47.850. Soma ci s'au randuit acuin, 1816: 60.300. Botoșani: 3.941; 4.427; 5.300.

Prifaciri din bani amelelilor cu cărțile Vist....

Ecstract pentru banii surugiilor a examinii al doile; 1817, Ghenar: 104.967.

Scoatere cifertului al patrupe pe Mart, April, Mai 1817; 266.190; 3.503,90; 6.337,115; 14.990,75; 3.726 [negustori hriso-

voliți], 9.150. Botoșanii: 14.026 ; 9,60 ; 5,30 ; 1.388,75 ; 190, 2.000. Apoi socoteala liudelor pe Ținuturi.

Botoșani i Stănțești: Post. Calimah și Pa[harni]cias[a] Calimah. Alți proprietari: Post. Costachi Mavrocordat, Slugerul Ursachi, Casa Cluc. Crătescu, Doftor Scheț. Pahr. Brănișteanu, Cam. Vîrnav, Isăcîasca, Jic. Dimitriu, Comis Ralet, Spat. Miclescu, Post. Plaghianò, Pit. Costandin Dimitriu, Stolnicul Gioan, Vor. Dimachi, Post. Costachi Mavrocordat, Mărioara Vîrnav, Smaranda Cogălnicianului, Med. Stăvărachi și Iliana Tăutul, Slug. Zoița Milo. Med. Neculaî Cărăiman, Spat. Ianco Cananò, Spat. Vasili Crupenschi, Comis Scarlat Miclescu, Baniasa Armașului. Tîrgul: Mahalaoa Morărești, Pit. Iordachi, Mahalaoa Sf. Gheorghie, Mahalaoa Vrăbieni, Mahalaoa Tărgului, breslași Med[elni]c[eriului] Aslan, liudi Sărdăresăi, liudi Cămr. Petrachi, liudi Cămr. Vasali Balș, liudi polcev. Rășcan, liudi Păh. Rucsandra, breslaș Vornic. Manolachi, liudi Spătar. Costandin Miclescu, haimanalile, liudi ci-au fost a Stol. Cretcò, liudi Pit. Costandi, breslaș Pahr. Ioniț[a] Brăniștean[u]. Trei ocoluri: al Tărgului, al Câmpului și al Si-retiului, afară de tîrg.

Urmează sumele mai mici, culese de fapt, după table.

III.

DOCUMENTE ȘI REGESTE
RELATIVE LA FAMILIA CALLIMACHI, DUPĂ
ORIGINALE ÎN SUCURSALA
DIN IAȘI A ARHIVELOR STATULUI

1.

28 Dec. 1746. «Eă Ion Calmăcul¹, sin lui Aram, împreună cu soțul meă Crăstăna și cu ficiorul nostru Paval, vînd o casă[ă] dum[i]sale lui Costantin», între casa lui Țigănaș și între casa Stochii vezeteu, din dal de Haznă. Semnează și «Gavril Pilat Vor.» Adaus: «și tocmala ne iaste să-m facă patru fereste.

2.

13 Maiă 1760. «Vasili Albul» vînde «dum[i]sale Lupui Vătav de ciochi» «o casă cari este din sus di Haznă», luata «de la Humařița», — pentru «20 lei, bani noi.

3.

20 Ianuar 1763. Vînzare de loc catre «Antohe Ușărelul».

4.

Iași, 1^{ia} Iunie 1763. «Eu Costantin Cibotarul, ficioru babii Catrinii, vînde lui «Iftode crăcumar» «o casă[ă], cu locu cu tot, în Iași, «la Muntenime de sus, de asupra Haznălii cei vechi, care casă mi-aă fost și noi cumpărătura de la Ion Calmacul sin lui Aramă, iar lui i-aă fost cumpăratura locul de la Ion Harhazu... La dial să hotărăști cu drumul cel mare. Marturi: «mahalagin și oameni buni. Semnează un preot de la Banul, un «bacal. Eă Ispiriă, Grec, m'am tănplat.»

5.

5 August 1763. «Eă Catrina, soțul răposatului Enache ce au fost Vor. de spre Măriia Sa Doamna, da zapis lui Antohi Croitoriu» pentru a-ă vînde o casă aice în mahalaoa Muntenimea

¹ E interesant acest nume de Calmăcul, care e să se compare cu acela al Calmășilor.

de sus, în târgul Iaș», ce o are «de la un Grigorii fuștașu». Semnează doi preoți de la Banul și «eū Lupu cioclu . Pe dos, «Antohi Cravi» arată că el, cumpărînd un loc «de la Vorniciasa Catrina a răpusatului Enachi Vornicului» în aceeași mahală, «pe ulița Păcurarului, la răpa de sus..., și, nesuferindu-m[ă] Vas[i]le Blănarul, zet Iordachi Cracatiș[ă], mi-aū întorsu baniū toț deplin..., fiindu și razeș . Semnează și «Simion chilar ot Cocotenī». Scrie «Dumitrașco Lozischi pisar».

6.

6 August 1763. «Vasăle Blănariul» și soția lui, «Lupa fata lui Iordache Cracatișă», vinde casa-ı de zestre în Iași, la Muntenimea de sus, lui Dumitrache Vărnăv Logofăt, primind «un loc de casă..., la mahalaoa Feredeilor», și 30 de lei.

7.

«Vl^t 7274 [1765-6]». Ștefan Ros[e]t Stol.» vinde drepte casăle noastre, cu locu cu totu, ce am avutaicea în Iași, dum[i]sale nene Vasăli Ros[e]t Hat., dreptu optu sute de lei bani gata; care cas[e] sintu între casăle dum[i]sali și între casăle dum[i]sale Căminariului Bălăsachi. Care și noi li-am cumpărat di la unchiul nostru dumnalui Ioniță Pălade Vel Vornic. Și totu locul casălor cuprindea, din zăplazi ogrăzii dumisali la vale pară în zăplazii ogrăzii dum[i]sale Căminariului Bălăsachi, și în sus pară în ulița ce vinea di la vale și treci la dial spre Sfeti Ioan, și în gîos pară în zaplaziū ogrăzii mănăstirii Dancului».

8.

3 Novembre 1797. Mărturie pentru locul ce s'aū cumpărat de catră tovărășie menzilului de la dumn[ea]lui Vist. Mateiū Cantacuzinō, care loc iaste la mahalaoa Muntenime de sus, dispre Păcurari..., fiind și dumn[ea]lui Spat. Ioan Cananō iarăș unul din tovaraș». Îi vinde o parte iscălitul Serdar.— Se notează pe dos «24 miū lei ce aū avut parte chir Andrei Pavlu i Manolachi Pardalachi i Vam. Panait și Chiriac Ioanu..., 15.000 lei ce aū avut chir Nicola Țăgara». Alți asociați sînt: chir Dimitrie Sai-giu, chir Hristodor Radu, chir Nicolachi Sandulachi. Semnează Andrei Pavlu, Νικόλαος Τζιγαράς și Dimitrie Saitzi (19 Mart 1798).

IV.

DOCUMENTE ROMĂNEȘTI
DIN ARCHIVELE BISTRITEI, ÎN ARDEAL,
RELATIVE LA DOMNIA
PRINCIPILOR DIN FAMILIA CALLIMACHI

1.

Von Hordo sollen von der Kosbukischen Familie ihrer 5 oder 6 hereinkommen, und ohne Umstand fl. 20 mitbringen auf disen Sonnabend.

Von Zagra... die Lehátsische Familie...

Von Zagra... die Uljische Familie... 26ta Nov. 761 expediert...

Dinú Zagra Lehacești se adune 20 de florinți și Uilești 3.

Din Hordò 20 de florinți Cozbucești.

2.

Cu mila lui D[u]mnezeu poftim sănătate Mării Tale, prè-cinstite d[o]mnule, și la toată prè-cinstita Curte a Mării Tale. Cu aciasta facemú știre Mării Tale, întâmplându-se pagubă acestui om, Ion Scuturici, din Telciu în munte, anume s'aú furat un porcu de cincí aní Eudeni; decí, eú înblîndú ca un băgubaș, înbiindu cu colacú și cheltuindú, am oblicít că l-aú furat Eudeni; eu m'amú dus la furí și i-amú dus înnaínte jupínului șpanului, a Bali, și nu ne-amú putut ínpăca; și mi-aú zis se-l bicíluim, și am scos judele ș[i] jurații satului, și aú bicíluit pe soțu-seú zece florinți. Și me-ú zis Bale se viiú la Mărie Tá și se facú știre, și se ímblu cu dreptate de la tisturí. Decí eú amú venit la Mărie Tá, să-m fací carte pe ce l-aú bicíluit, se mergú acolo, se am pac[e]; și iară rămíu a Mării Tale de bine voitoriú și mai mică slugă în toată vreme.

Sint eú diiac Sandul ot Telciu.

¹ Promisesem a da scrisorile din 1716 ale Vornicului de Cîmpulung Toader. Comparînd ínsă íscăliturile lor cu ale lui Toader Nacul, m'am convins că, ímpotriva tuturor probabilităților, ele sînt identice. Actele ce urmează privesc parte ínsăși Moldova de la 1761 la 1762, parte țeranimea românească din Ținutul Bistriței, care stătea în cele mai strînse legături cu Moldova, cu Cîmpulungul mai ales.

Vlet 1761, mezța Noe. 7.

Întru cinstită mîna Mării Tale, domnă de vidic de la Bistrița, cu cin[s]te se se dè; amină.

3.

Molitfa Ta, popa Vasile, din dooa să-ți aleagi: aū să-ți plătești malaiu omului, precum ț'aū aflatū din leage; aū, de nu-ți place leage, să mergi să te părăști cu el la D[o]mniū, că, de nu, te-aū da pe mîna lor și t'or duce, precum nu vîi vreme (*sic*). Aciasta-ți porunciesc: glumă să nu-ți pae.

Grigorie Norode (?).

Ani 1762, Ianuarie 12.

[Îngăduire în latinește, pentru a-l urmări, de la «Antonius propopa», «Nested», 1^{ia} Februar 1762.]

4.

Mării Sale Domnului de vidică, fericită sănătate.

Iată noi, gineri lui Ilieși Hoge, ni-am cercet[at]ū moșia și partia soacri noastre, de trei ori, la Ilieși, și nici-odată n'aū vrutū să se dia după dreptate, iară acum aū zis că să va da, până aū fostū Măriia Sa în satul nostru. Iară, dacă s'aū dus Domnul, iarăș aū luat năravul dintăi, și nu vrè să se dè după dreptate. Iară săteni prè puțin ne-aū făcutū, să ne dia o vacă și 4 oiū, și căldaria cè mare, și partia de moșie a locului, și noi din marha n-am cerutū alta nimica; și aceste aū fostū în judecarea lui Isip; și am cerutu dreptate și la judele Liontie Avramū, și, necumū să dea, ce încă ne-aū măscărit mai multū de cîtū partia aceia. Acum și înaintia judelui Spiridon am venitū și, până aū fostū Domnul la casa lui Gașparū, aū zis că va da partia noastră; iară, dacă s'aū dus Domnul, iarăș nu vria. Acum ni-aū venitū vreme, să cercămū și să căutămū și înaintea Mării Sale D[o]m-nului; Maria Sa Domnu va cunoaște: avem parte, aū ba.

A1 Mării Sale mai micī plecați, și în toată vreamia slujitori: ficiori lui Ilieși. Anno 1762, Martie 4 zile.

N. K ¹.

¹ Pare a fi mărturia judelui de Cîmpulung, Nicolae Kogălniceanu. V. și No. următor.

Foarte cu cinste și în cîasă fericitū sa se dia, la cinstita mîna Mării Sale Domnului de vidic, Gheorghe Argintariu.

La Bistrița.

5.

† Cinstiț ai noștri bunī prietin[1] și de aproape megieș, dum-neta birău de Bistriț[a] și dumneta domnule de vidic, fericit[ă] sîn[ă]tat[e] vă poftescū de la milostivul Dumnedzau ca-s va da-ruiască. Aciastă dat[ă] n'avem cătră dumnevoastră far de căt, în-științînd dumneī pentru staja (*sic*) ce este la Bărăgau, cum ca, din poruncă Mării Sale Crăesi, s'ar fi mai slobodzitu-s (*sic*) straja, n'ar hi fostū tot oprit, precum au fostū pan acum; care audzindū și noi, forte ne-m bucurat, dar nu știm, este așe aū ba. Pentru care poftim pe Dumnevoastră să avem și noi înștiințare de la Dumnevoastră, pentru ce pricin[ă] ī oprit[ă] așe tare straja; iara, de s'aū slobodzit, dup[ă] cum ne-m înștiințat noi, iaraș poftim pe Dumnevoastră să ne înștiințat ce fel de marfa sa trece acolo la Dumnevoastră, ca-s trimetem și noi acolo, pentru alezverișul, fiind mezieș de aproape. Pentru aciasta va poftescū pe Dumnevoastră, ca-s aibă și răspuns de aciasta; și-s fiț dumnevoastră sa-n[ă]toș.

A dumlorvoastre buu prietin și aproape megieș: Nec[u]laiū Cog., Vor. ot Canpulungu.

Așjidire și pentru acestu om, anum[e] Gligoraș Rugină ot Rodna, cărue ī anul trecut i s'au luat niști oi de pe munți Dorniī, acele oi nu s'aū luat pentru vre o pricină a lui, ci s'au luat pentru pricina a tuturor caț aū fostu cu oi pe munți Dornii, de acolò, de la Rødna, fiind-ca aū īntrat pe hotarul moldovenesc, īn tãrie lor, fãr de nici o tocmală; ci dumn[ea]voastră trebui să-ī pliniț de acie-alți car[i] aū fostu cu oi pe munți cu dansul īmpreună, — să nu fii numai el pãgubaș; cã vina nu-ī a lui, ce mai mult esti a celoralalți, — cã acie aū īntrat īn tãrie lor.

† Cinstiț și ai noștri bunī prietin[1] și de aproape megieș, dumnelor birău de Bistrițā și domnul de vidic, cu fericita sanatate să sa dè. — Pecete neagră, ruptă.

6.

† Cinstit al nostru bun prietin, dumnata haramițaș de la cetat[ea] Bistrițai, cu fericita sanatat[e] poftescu dum[i]tal[e] de

la milostivul Dumnezeu ca să daruiască dumital[e]. Prieteniască scrisoare dum[i]tal[e] am luat, și câte îm[i] scrii dumnata, am înțeles. Pentru acele oi care s'au luat de la acești oameni[1] cari scrii dumn[ea]ta că sântu oameni[i] a dum[i]tal[e], — cari oi s'au luat de pe munții Dornii—, și poștești dum. ca să-s dè oile înapoi, aciasta nu să poate nici de cum, ca să să dè; căci dumn[ea]ta știî bine că pământul nostru este hotărât de a dumilor voastri și, ori-când ar vini oameni[i] de ai noștri pe pământul dumilor voastri, fără de întrebare nu pot să între; așa și oaminiî dum[i]lor voastri, când vin pe pământul nostru, trebui să vii cu întrebare și cu voe noastră, iar nu în tărie lor. Aceștie n'au intrat cu tocmală, cum scrii dumnata, ci fără tocmală, și încă, nu numai aceștie, ci, împreună cu aceștie, au fost 6 stăn[i], în care stăn[1] au fostu mai bini de trii miî de oi, și acolo au făcut făt, și încă uniî s'au făcut moșinaș, că sântu munții a lor, și au vândut altora. Ci de toat[e] acele stăn[i], câti au fostu, iat că triimasăiū dum[i]tale izvod anume și, de ună vreme că îi intră în tărie lor, nici cu atăta să nu să țai odihniț, că, măcar ca acești oi, câte s'au luat, pentru toat[e] stănilile acesti s'au luat, ș'aci cu stănilile să întoarcă și acistora, dar, fiind-că oi au fostu mulți și au călcat multu locu. Și mai sântu dator și din anul trecut, cum vii vidè dm. scrisoare Domenilor, tot om mai lua civa, ci om găsă pi munți, ca să ni plinim paguba, și mai cu diadinsul să-s părăsască de a intra pe pământul Moldovii în tărie lor. Iar, di or vin[i] în socotial[ă] bună, și or plăti tot, atunci nici noi nu-i vom supăra întru nimic. Acîasta, și fiî dum. san[a]tos.

A dm. bun prietin

Neculaiū Cog[ălniceanu] Vor[nic]. — Noenvre 5.

P. S. Pentru acele ci ai lăsat dum. cu Ion Tudorian, mulțamascu dum[i]tal[e], și eū oi sluj[i] dum[i]tal[e] acele ce mi-î pofti.

7.

Marii Sali Domnului de vidicū, totū binile. Luî Zinvel Dumitru i să dă carte de chizășie din mână lui Zimvel Luca. Pintru a sa datorie au pus trii chizeș bunî, cari pe la Singiordzu or fi și chizeși și platnici, iar, pintru dijma, o va plăti ca și alțu sătenî, dupa a sa datori. Așe ne făgăduim și ne îndatorim chizăș

și platnici pe la zioa măi sus numită, noi cari sîntemu: Zimvel Flore, chizeș și platnic; Mihuța Flori, chizeș și platnic; Lehați Onul, chizeș și platnic.

1762, Martie 18.

P. Gabea cu ti[stul] Zagrii.

Marii Sali Domnului de vidică, cu sănătate și în cîas fericit, la Bistrița.

8.

Marii Sale Domnului de vidic poftim multă fericita sanătate Mării Sale, noi judele și cu părgari de la Maerü.

Iate te înștiințem pe Măriia Ta pintru acești doi oameni, anume Gheorghi Furdui și Nechita Furdui, că, viind la judele Schiridon, pintru să-î îndrepteze pintru săcătura în dalu Pintelei, că au fostü cumpărat-o Grigori Boșotă de la Costantin Zare, și apoi Boșotă aü vîndut-o la Gavrilă Ostahie dreptü 12 florinți și jumătate, — de 30 de ani de cînd aü vîndut-o lui Gavrilă Ostahie, iară nu s'aü spus: cu heriia să fie, în cartia lui Damian; și apoi, dacă aü căzut Boșotă la slăbie, l-a pus acel loc la strein[1], și apoi Dămian s'aü pus și l-aü destorsu de la streini, acelü locü. Și, de s'a fi pus cum-va și herie, în cartia lui Dămianü, iar cu știria sătenilorü nu iaste, nice cu știre sămînții acestor oameni: să fie cu herie pus, nu să știe. Pintru aciasta poruncește Măriia Sa, să-și aducă și Dămian cărțile de față, și s'a vedea apoi. Cu aciasta te înștiințem pe Măriia Ta, noi săteni de la Maerü, ai Mării Tale voitori de bine.

Anu 1762, Aprilie 9 zile.

V.

REGESTE ȘI DOCUMENTE PRIVITOARE
LA DOMNII
DIN FAMILIA CALLIMACHI
SCOASE DIN ARCHIVA TRIBUNALULUI ȘI DELE-
GAȚIUNII ȚERII DIN CERNĂUȚI¹).

¹ Din ultima Arhivă sînt scoase documentele date în originalul românesc sau în traducere latină. Traducerea germană după care se dau celelalte, e făcută de Comisiunea de delimitare din 1782. A se compara cu alte acte din Cernăuți, date, sub forma de regeste, în *Studii și documente*, V, p. 393 și urm.

1.

Iași, 1710, 5 Octombrie. Ion Paladi biv Vel Vistier da Berhești (Ț. Cernăuți), ce a cumpărat de la Evreul Cerbul, lui Dumitrașco Calmuțchi, Vel Căpitan, pentru o datorie. Marturi: Alexandru Buhuș, Vel Log., N. Costin Vel Vornic, Gavril Vel Vornic, Antiohie Jora Hatman, Antioh Balș Vel Pah., Glig. Jora Vistier¹.

2.

Iași, 1714, 28 Iulie. Nicolae-Vodă pentru Dumitrașco Calmuțchi, pe care «l-am făcut Căpitan-Mare ot Cernăuți, în locul Hancului Căpitan». Catre «voi toți căpitanî și călărași de pe la steaguri de la acel Ținut». Să-l asculte la ordine, «pe poronca Domniei Mele și a dumisale a Hatmanului . Altfel, pedeapsă.

3.

1730, 18 Iulie. Grigore-Vodă Ghica în procesul lui Ursachi Isar și lui Gligorașco Peutel» cu «Gheorghe fratele lui Dumitrașco Calmuțchi ce a fost Căpitan». Moșia Lucavățul e cumpărată de cîtiva ani de Calmuțchi de la un Polon din Sniatin». «So hat der Kalmuzki kein anderes Wort gegeben als dass er ist aus Pohlen gekommen.» Pentru vecini.

4.

6 Iulie 1744. Constantin, fiul lui Ioniță Tăutul, dă zapis lui «Manole negustorul din Botoșani , de la care luase 5 l., 30 b., apoi 10 lei, ș. a. Nu plătise. Grigore-Vodă ordonă lui Ienachi Halepliul, staroste de Cernăuți, a-l urmări. Da partea din Rugă-

¹ Punem acest regist și cîteva altele încă pentru a se vedea că propunerea de identificare a familiilor Callimachi și Calmuțchi e neadmisibilă

șăști (Ț.Suceava). Voind s'o vîndă, o oferise lui Constantin Paladi biv Vel Klucer, «der ihme geantwortet dass, weil die alten Documenten des Constantin, Sohnes des Jonitze Teutul, nicht zugegen sind, so wolle er die Moschie nicht kaufen. Und, weil es bey dem bis nun verblieben, so ist er wiederum bey Sr. Durchlaucht klagend eingekommen, vorauf an den Dumitrasko Kalmeschul, Gross-Klutcsern und Starosten von Czernowitz, ein anderer Befehl erlassen worden, dass er mit zur Ersetzung der obbeschriebenen Summa und dessen Interesse halten, oder ich ihme, dem Manole, die Moschie, welche ich an ihm für die obangeführte Geldes-Summa versezet habe, auf ewig verschreiben solle. Weil ich aber gar keine Mittel hatte, so habe ich ihme jene Moschie übergeben.» În acte sînt însă și alte moșii, și nu dă decî și actele. Dar va dă o hotarnică, ce e la cumnatu-său *Tomusei*, până la Sf. Ilie. «Da nun auch der H. Klutser C. Paladi allhier auf den Jahr-Marckt gewesen», i-o oferă iarăși, dar el refusă, «in dem er darzu, sowohl Resesch, als auch Befreunter wäre». Frații, Ștefan saŭ altul, să nu se amestece. «Gegenwärtiger Contract ist in Beysein des H. Czernovitzer Starosten verfertiget worden.» Semnează: «Dumitrasko Kalmeschul, biv Vel Klucser, Staroste», Manoli Zamfir biv Vel Căpitan.

Se adauge de Iordachi Manole, negustor din Botoșani», că l-a chemat la Divan Ioan Cantacuzino biv Vel Vornic, ce luase, cu fata lui Dumitrașco Paladi, ca zestre cealaltă jumătate de sat, ca s'o dea, în schimbul banilor, și pe aceasta, fiind Paladi rudă cu Tăutulăștiu: dă 51 lei. Marturi: Toader Cantacuzino V. Vor., Lascarachi Vor., C. Sturdza Spatar, Ianachi Cantacuzino V. Ban, Gh. Beldiman biv Vel Ban.

5.

Delimitare, supt Ioan Teodor-Vodă, a unui loc din olatul Sucevei, dat mănăstirii Sf. Ilie, de către Zahareștiu Șătrarului Petru Cheșco. Menționați: răposatul Șerban Cantacuzino, Stolnic; Adam Luca, Sulger, ca hotarnici. «Drumul Cîmpulungului până la Frumoasa, la podul de piatră.»

6.

1756, 15 Septembre. Tofana, văduva lui Solomon Botez biv Vel Șătrar, fiul ei Ion și fata ei Paraschiva, soția lui Gavrilăș

Neculce biv Vel Medelnicer (ce n'are copii), vînd lui Lupul Balș biv Vel Ban Șcheia de lingă Suceava, toată, pentru o mie de lei. O avea Solomon de la «bunicul său Nicolae Mogildea biv Vel Păharnic, și de la rudele lui fără copii, Ropceanul și fratele acestuia, Sandul. Martori: Iordachi Balș Ban, Iordachi Păharnic, Constantin Cantacuzino Paharnic, Mihalachi biv Vel Sulger, Iordachi biv Vel Pitar, Constandin Balș, Petru Cheșco biv Vataș, Toader Buhuș Postelnic.

7.

1-i^u August 1758. Grigoraș Cracalie și «Vasile Zota, Würtschaffter des H. Constantin Kantakozeno biv Vel Paharnik», ce nu poate scrie, fac delimitare din ordinul lui Ienacachi biv Vel Păharnic, Staroste de Cernăuți, la *Csinken*. Menționată «Spătăreasa Pășca-neasa». Toader Volcinski declară că primește.

8.

1758, 1-i^u Decembre. Ioan Teodor-Vodă, pentru Nicolae Știrbeț și frații, fii lui Sandul Știrbeț, Căpitan-Mare, nepoții lui Simion Mălaiu Vistier, pentru o moșie a lor.

9.

Noi Ioan Theodor Voevod, boj mlst. gpdar zemli moldavscoi. Boiarului nostru, lui Niculai Gafenco, Vornicul di Campolungu Rusăsc, sănătate. Carte cî-ai triimis cătră Domnie Mè pentru stare Vornicieî tale am luat, și ce scri pentru Mihalachi Calmuțchi, Vornic tij de Cămpulung, am vazut. Ce iata că te înș-tiințăm că amăndoî sântetî Vornici, și i-am scris și lui Calmuțchi să fiți la toate trebile tot amăndoî purtători de grija și Vornici. Acîasta scriem. Dech. 3, 7267 [1758].

10.

1758, 20 Decembre. Ioan Teodor-Vodă. Circulara tipărită ¹, — pentru Vasile Tăutul.

11.

1758, 20 Decembre. Ioan Teodor-Vodă, circulara tipărită, — pentru mazilul Alexandru, fiul lui Ioan Vlaico de la Lucaveț.

¹ V. vol. I, p. 422, No. 5.

12.

7267 (1758-9). Ioan Strișca Păharnic, Vasile Dumitrescu (*sic*) Vel Căpitan (Miron Vîrnav martur) fac hotarul la Lențești, pentru jumătatea ce are Mihalachi Sturdza, Vornic de Țara-de-sus, de la strămoșul său, Ioan Prăjescu Vornic. Ordin domnesc prin Gheorghe Lefter, staroste de Cernăuți.

13.

1759, 30 April. Șerban Flîondor Med., Gligoraș Cracalie, Gheorghe Turcu Post., Ioniță Strișca Pah., după ordinul lui Gheorghe Lefter, staroste de Cernăuți, fac *hotărnicie* la «Vasiljev».

14.

1759, 4 Maiu. Ioan Teodor-Vodă, către Constantin Cananò biv Vel Stolnic, ispravnic de Suceava, și Petru Cheșco, Șătrar. Ștefan Tăutul și Ștefan Ripta, mazili din Suceava, s'aū plîns că nu li e hotărnicită moșia Comarești. Să se facă.

15.

1759, 12 Iunie. Ioan Teodor-Vodă «boeriului nostru, lui Gheorghe Lefter, staroste de Cernăuți», pentru Grigoraș Brănzanul, ce zice «că în toți anii i să fură cai, boi de acolò din sat..., și mai sint multe sate pe acolo pen pregiur, și dă samă că de la alții nu să fură nimică, ci numai pe dănsul îl fură în toți anii, și prepus are pe sătenii și pe alți împregiurași de acolò». Să-i cheme, «să afile tălhariul, ori, neaflând tălhariul, să plătească paguba jeluitoriului acestue, ca să nu fie păgubaș. Osăbit, aū mai jăluit pe sătenii de acolò, de unde șăde el, zicând că în anii trecuți, viind un sol din sus, leșăscu, pe acolò mergând la Țari-grad, și fiind satele rânduie[te] să dă cai pentru trebuința solului, iar sătenii i-aū luat și o iapă a omului acestue, ș'aū trimes la Hotin înaintea solului, și i-aū omorât iapa pe drum.» Să cerceteze.

16.

1759, 7 Iulie. Zapis al lui Andrei Pîrvul, cu fiul Vasile și ginerele Ioniță Gîndul, către Ilie, fiul lui Iordachi Cîrste : pentru a treia parte din moșia Costina. Marturi: Ștefan Roset Vel Log.,

Iordachi Balș Vel Vornic al Țerii-de-jos, Mihalachi Sturdza Vel Vornic al Țerii-de-sus, ș. a.

17.

1759, 5 August. Toader Volcinski al lui Ioan, nepot al lui Stratulat, cu soția sa, Paraschiva, dă un zapis rudei sale Constantin Volcinski, al lui Ștefan, nepot al lui Stratulat, pentru Buda (Ț. Cernăuți). Menționat: Gheorghe Volcinski, nepot de frate al lui Ioan. Semnează și: Constantin biv Vel Căpitan, Constantin Canană Vel Păharnic, Constantin Stamatî Vel Șătrar, Sandu Volcinski, Alexandru Ilschi.

18.

1759, 6 Octombrie. Gheorghe Virgolică și Constantin Samson, după un ordin adus de Gheorghe Lefter, staroste de Cernăuți hotărăsc la Voloca. — Întărește starostele la 10.

19.

1759, 2 Decembrie. Ștefan Roset Vel Logf., Iordachi Balș Vel Vornic, Mihalachi Sturdza Vel Vornic, pentru procesul lui Ioniță Strișca Vel Căpitan cu Andronachi Vlad și Ilie Strișca, pentru moșiile Călinești și Pedecăuți. Citată o mărturie din 2 Ianuar 7225 (1717), de la Dumitrașco Calmuțchi, Căpitan și Toader «Coczale», Căpitan.

20.

1759, 4 Decembrie. Ioan Teodor-Vodă, pentru Andronachi Vlad, care ține pe înfiata lui Ștefan Strișca și a Ilincaî, și are prin testament moșie la Pedecăuți.

21.

1759, 13 Decembrie. Gheorghe Carp Polcovnic, Carp Picioroga Vornic de Poartă. Ștefan Stîrcea delimitează Stăneștii și Nihorenii ai lui Lupul Balș Vel Vornic, moștenire de la bunicul lui, Gavrilăș, biv Vel Logofăt.

22.

Iași, 7267 (1759). Testamentul lui Danilă Jurjuvan, întarît de Mitropolitul Gavril, de Nicolae Gafenco și Ioniță Paladi Vel Logofăt.

23.

1760, 20 Ianuar. Maria, fata lui Nicolae Moțoc, sora lui Gheorghe Moțoc, da zăpis Comisului Ianachi și soției lui, Ilinca, pentru partea ei din «Kelienesti». Martur și Toader Isăcescul, Medelnicer.

24.

1760, 20 Ianuar. Iacob Mitropolitul face mărturie pentru jumătate din Meleșăuți, ai mănăstirii Solcai. Iacob o luase de la Vasile Pădure cu 110 lei; iar acesta de la Constandachi, fiul Tufeascăi Armașoaiei. Ține moșia de la 5 Iulie 1746 Benedict, egumen de Solca; o cere acum pentru suma de cumpărătură. Se și face. Marturi: Lupul Balș biv Vel Vistier, Manolachi Costachi Vel Logofăt, Mihalachi Sturdza Vel Vornic, Dumitrașco Paladie Vel Vornic, Vasile Roset Hatman.

25.

1760, 26 Ianuar. Ioan Teodor-Vodă, către preotul Iftimie și frații lui, pentru satul «Kumaresti». Răzășii vînduse moșia lor unui Armean, care încălca cu vitele partea preotului.

26.

1760, 7 Mart. Lupu Balș biv Vel Vornic, C. Cantacuzino Ban, Petru Cheșco biv Vel Șătrar, Gavril Adam Vel Clucer, Gh. Carp polcovnic, C. Bașotă biv Vel Med., hotărînesc Rușii, pentru Ilina văduva lui Vasile Balș biv Vel Stol., de Reusenii lui Ștefan Silion și de pămînturile lui Nicolae Știrbeș.

27.

Wir Joan Theoder Vojvod, von Gottes Gnaden Fürst der Moldauer Landschaft. Nachdem die moldauer und jüdische Bürger der Stadt Csernoviz uns von dem Mathei Gika Vojvoden, wie auch von dem Fürsten Constantin Rakovize und Vojvoden Skarlat Gika, Briefe vorgewiesen, worin geschrieben ist, was massen sich die obgedachte Bürger bey Seiner Durchlaucht beschweret das sich, so wie die Inwohner von Horecse und Ruschiza, welche Ortschaften zu der Stadt Csernoviz gehörig, vormahlen wären mit der Saltzstetter belegt gewesen, und worüber ein Privi-

legium von denen vorigen Fürsten gehabt, welches aber verlohren gegangen wäre; mithin ein anderes erhalten hätten, derwegen haben auch wir, vermög dem vorgewiesenen Privilegium, ihnen unseren gegenwärtigen fürstlichen Brief ertheillet, dass sie keine Saltzsteuer geben dürfen. Anders soll es nicht geschehen. Den 21 Martii 7268 — 1760.

SS. — Der 2te Logofet hat es überlesen.

28.

1760, 7 Maiu. Gligoraș Stroescu Com., Ionița Beldiman Vel Capitan, Gheorghe Volcinski, Constantin Volcinski, Ionița Potlog, Iacomachi Post., Hurj»diacon, calugardin Mamojesti, Constantin Grecu, Șt. Tabara Capitan, Dumitrașco Tabara Pah. (Ion Vlad, martur) fac delimitare la Csinken (Ț.Cernauți), între Ștefan Tabara, Constantin Volcinski, Ion Potlog și Ionița Gramaticul.

29.

1760, Maiu 16. «Raifta Vlaiculeasa și Ionița Potlog fac contract pentru satele «Babin, Stefaniavca, etc.

30.

1760, 20 Iunie. Ionița Strișca, biv Vel Capitan, hotarește moșia lui Șerban Flondor Medelnicer.

31.

1760, 20 Iunie. Hotarnicie p ntru Melelnicerul Șerban Flondor la Lucavița (Cernauți).

32.

1760, 25 Iurie. Ioan Teodor-Vodă, pentru Ștefan fiul lui Andoni, ce are moșie la Petriceni, de la strabuna lui: Ropcenița Agoa'a. — Contract din 26 Ianuar 1761 pentru acest sat. — Altul de la Axana, vaduva lui Gheorghe Volcinski, Sandu și Constantin Volcinski, pentru acest sat: 9 Ianuar 1763.

33.

1760, 27 Iunie, Ioan Docul, fiul lui Gheorghe, da lui Simion de Comanești uia t pentu Soloneț. Marturi: Iordachi Cantacuzino Vel Paharn c și taroste de Cernauți, Ionița Cheșco, Ștefan Zota, Ștefan Machidon.

34.

1760, 9 Iulie. Șerban Flondor Medelnicer și Mihalachi Calmuțchi delimitează la Stănești (Ț. Cernăuți).

35.

1760, 26 Iulie. Ioan Teodor-Vodă. Milă pentru Constantin Volcinski, mazil din Ținutul Hîrlău. Să nu dea darea mazililor. Ioniță Cantacuzino Logofăt.

36.

1760, 31 August. Hotărnicie, de Lupul Balș biv Vel Vornic, Constantin Cananò Pah., C. Cogălniceanu biv Vel Stol., Petru Cheșco biv Vel Șătr., a Rugășeștilor de către moșia dată Dobrovățului de Mihaî-Vodă: Seneuți.

37.

1760, 12 Octombrie. Ioan Teodor-Vodă, pentru mazili Mihalachi și Stefan «Koschan», ce au satul Baloșeni (Ț. Hîrlău), unde-s vecini cu Tanase Măcărescu.

38.

1760, 19 Octombrie. Ioan Teodor-Vodă, către Nicolae Gafenco. Îl face «Ober-Wornic» la Cîmpulungul rusesc. Să judece și să împace pe locuitori. «Seine Thüre hat also denen selben offen zu stehen um die Inwohner wider die Türken und die unter denen Unterthanen Unheil stiftende Übelthäter zu schützen und solche deselbst nicht dulden.» Locuitorii să-l asculte: altfel, vor fi pedepsiți. Simion Burghela, condicar.

39.

1761, 1^{-ia} Februar. Solomon, «Ăltester al Evreilor din Suceava, cu soția și fiu, pentru pivnița ce a luat de la frații Costiu și Ștefan Șeptelici și de la Ecaterina, fiica fratelui lor, Ioan. E lângă pivnița Burdujeuilor și casa papei I. «Planari». O vinde episcopului Dosoftei de Rădăuți. Marturi: Gh. Carp Polc., Toma Apostol, Todorachi Bașotă Post., N. Cuzescul negustor, Ioan Popof cojocar, Ioan «Kerstin», Ioniță și Iordachi Nicșoiu, Constantin Bacal, Calistru, arhimandrit al Mitropoliei Sucevei, Silvestru, egumen de

Dragomirna, Toader Bădăluță biv Vornic de Suceava. Scrie Neagul. — Cf. Wickenhauser, *Radauz*, pp. 140—1.

40.

1761, 15 Mart. Maria Ghergheloaia, cu fiul ei, Ioniță Gherghel, Vel Căpitan, dă un zăpis ginerelui ei, Nicolae Potlog, și fetei ei, Ecaterina, pentru satul «Kelienesti».

41.

1761, April 18. Gligoraș Cracalie și răzăși arată «Tăbareștilor» ca au cercetat, după ordinul starostelui, la Cuciur.

42.

1761, 10 Maiu. Andrei al lui Vasilașco Vlad dă partea sa din Șadova, pentru pomenirea tatălui său, mănăstirii locale. Semează și Bașotă, Stolnic.

43.

1761, 28 Maiu. Ioan Teodor-Vodă către Gligore Tăutul, mazil, cu frații, și Toma negustor din Iași», cu fratele, ce apar la Ioan Bogdan Mare-Logofăt, cu un act de la 17 Februar 1761, al lui Sandul și Ioan Brahă, Dumitrașco *Strigoczian*, ginerele lui Teodor Brahă, ș. a., rude, cu împăcare pentru moșiile străbunului: Stratulat Brahă, la Drăgușani (Ț. Suceava): în fața lui Ienachi Aga, biv Vel Păharnic și staroste de Cernăuți, Toader Silion Medelnicer și Ioan Beldiman Căpitan.

44.

Ștefan Sturdza, Gheorghe Carp Polcovnic, Carp Picioraga, Vornic de Poartă, fac supt Grigore Callimachi hotărnicie Rădăuților.

45.

1761, 26 Iunie. Grigore-Vodă către «Gheorghii biv Vel Jicnicer, staroste de Cernăuți, i la... Ioniți Beldiman biv Vel Căpitan». S'a plîns «Gheorghii ficior Ursului Isar și Ion Varg[a], ginerile Ursului Isar, de la Ținut Cernăuțului, mază», pentru moșia Stănești. Să cerceteze. — Românești.

46.

Wir Grigori Joan, von Gottes Gnaden Fürst der Moldauer Landschaft. Derjenige welcher gute und Gott gefällige Wercke wircket, erwirbet sich auf dieser Welt, nicht allein Lob und Ruhm, sondern auch nach seinem Ableben bleibet dessen Nahmen unsterblich, die Seele aber in der Gemeinschaft der Heiligen. Es ist zwar an dem dass viele nützliche Werke sind, welche andere Guttätigkeiten übertreffen: die Almosen aber und die Schancknuss, wohin es zu verschenken gehöret, übertrifft Alles, weil es den Himmel öfnet, und deren Ausruf sich in die weite Welt erstrecket. — Wir geruhen derowegen denen Werken nachzuahmen welche andere seelige und verstorbene Fürsten, die unsere Vorfahren gewesen sind, gewircket; welche Fürsten denenjenigen so in der fürstlichen Gnade befunden worden, gegeben und die selben mit Schancknuss bekräftiget: welche dieselben mit Einkünften aus denen fürstlichen Einkünften, andere aber mit Moschen aus denen fürstlichen Herrschaften begnädiget. Derowegen siehet dass auch Unsere Herrlichkeit, nachdem die Frau Schitnicseroain in schlechtem Stande zu seyen gefunden worden, so haben wir uns ihr erbarmt und geben ihr zur Schancknuss und Begnädigung gegenwärtige fürstliche Moschien, welche sich in dem Moldaisch-Kimpolunger Theil befinden, namentlich: das Gebirg Kokosch, das Gebirg Gaina, Valle Potscheskul, das Gebirge Petrischul, das Gebirg Mestekansisch, die Moschie Bontesch aus den Fundu Moldovi, das Gebirg Muntschelu, aus der Strasche und das Gebirg die Faze, gegen Kimpulung. Da nun diese Moschien, fürstlicher Grund gewesen, so haben wir dieselbeu der Frau Maria Schitnischeroain zur Schancknuss mit Begnädigung gegeben, dass dieselben von nun an ihr, ihren Söhnen, Enkeln und Urenkeln, als ein aufrechtes Eigenthum und Moschie zugehören sollen, womit sie solche ohngehindert besitzen möge; und ersuchen wir auch andere durchlauchteste Herrn, welche Gott auss unsern Söhnen, Befreundten, oder aber auss andern fremden Familien, nach uns zu Fürsten dieses Landes erwehlen wird, dass dieselben diese unsere Begnädigung nicht umstossen sollen, gleich wie auch wir die Schancknüsse und Begnädigungen anderer durchlauchtesten Fürsten nicht umgestossen, sondern viel mehr, zu

ihrem Ruhm und ewigen Andencken, es geben und bestättigen sollen. Gegenwärtigen Hrisov ist in unser Residenz-Stadt Jass durch den Schreiber Joan Is-Basche geschrieben worden, den 29-ten Juny 7268 (1761).

Grigori Joan Vojvod.

L. S.

Ioan Kantakoseno, dritter Logofet,
hat es überlesen.

Es ist in dem Divans-Protocoll eingetragen worden.

— Publicat, în formă modernisată, de Wickenhauser, *Woronetz*, p. 115. Cf. Xenopol, pp: 243-4.

47.

1761, 12 Iunie. Ioan-Vodă. Eftimie, popa din Călinești (Ț. Cernăuți), aduce un act de la Ioan Beldiman, biv Vel Capitan, Lupul Potlog Căpitan, din 21 Februar 1760, că, după ordin domnesc, adus de Ioan Gherghel, a cercetat pentru moșia *Voloka*. Confiră rezultatul. Menționați mazili din Cernăuți: Gheorghe Virgolic și Constantin Samson, starostele Gheorghe Lefter. Radu Racoviță Vel Logofăt. Simion Burghel trece în condică.

48.

1761, 3 Iulie (*sic*). Ioan Teodor-Vodă lui Toader Cautăș, fiul Mariei. nepotul Zoiței, pentru a patra parte din Coleuți.

49.

1761, 27 Iulie. Grigore-Vodă, pentru Lupu Stroici Postelnic, ce are moșie la Bahrinești.

50.

1761, 30 Iulie. Grigore-Vodă, pentru mazilul Alexandru Vasilco din Ținutul Sucevei, pentru a fi aparat de *folari*, ca mazil.

51.

1761, 6 August. Petru Cheșco Șătrar, Sandul Calmuțchi Medelnicer, Vasile Calmuțchi fac hotărnicie la Mereței pentru Dumitrașco Sbiera Căpitan. Menționat Mihalachi Pilat.

52.

1761, 16 Septembrie. Petiție către Domn a lui Calistrat, arhimandrit de Suceava, și Gheorghe biv Vel Șătrar, ispravnic, pentru că au hotărât la Petrăuți. Menționată: Poiana Comănașului.

53.

1761, 28 Septembrie. Sandul Hăjdău și Grigoraș Hăjdău arată ca Gheorghe Hăjdău făcuse o împărțeață între fii: «lui Vasile Hăjdău și Marii, ci-au ținut-o Bainschii, și Ruxandii, ci-au ținut Zaharie, și Saftii, pentru moșile Iordăchești, Nehoreni, Pașcăuți, jumătate de Tulbureni, parte din Ticuveji (?), Dăngenii, Bunei, Șăndrenii». «Și, tâmplându-s la vreme Moscalilor, când ni-au jecuit Moscali, s'au răsăritu și acia împărțeață de la mine.» Daă mărturie lui Grigoraș, fiul lui Vasile. Semnează și Sturdza Vel Logofat, Andrei Roset Logofăt, Manolachi Costachi Vornic, Bartolomei arhimandrit al Putniî, Pahomie egumen al Putniî, Antonie eclesiarh al Putniî, Simion Buhuș biv Vel Paharnic, Lupul Hadîmbul Vornic de Poartă, Ștefan Stărce.

54.

1761, 1-iu Octombrie. Grigore-Vodă, pentru Dumitrașco Tabară Paharnic, ginerele lui Mănescul, și cumnatu-său Toader Mănescul, fiul Paraschivei. fata lui Toader Moțoc, pentru satul Mihalce.

55.

1761, 3 Decembrie. Grigore-Vodă către Gheorghe Șătrar și ispravnic de Suceava, și Gheorghe Carpul, polcovnic, pentru Ioan Goian, mazil din Jadova, și familia lui.

56.

1762, 8 Ianuar. Grigore-Vodă, pentru Gheorghe, Sandu și Constantin, fiii lui Ștefan Volcinschi, nepoții lui Ioan Stroescul, biv Vel Jitnicer. Aduc hotărnicie, din 26 Novembre 1761, de la Paharnicul Vasile Buhăiescu și de la Lupul Hadîmbul, Vornic de Poartă, pentru satul Ferceni. Confirmare.

57.

1762, 20 Ianuar. Însemnare cum patru frați și cumuați au împărțit moșiile lui Petrișan Tăutul și ale soției lui Alexandra, fiica lui Lupul Stroescu, — la Sparnești, Rudești, Zubraneț, etc. — Întărit la 10 Octombrie 1777, de Ioan și Toader Tautul, Manoli Potlog, Ioan Volcinschi, Capitan.

58.

1762, 15 Februar. Grigore-Vodă către Dinul Cantacuzino biv Vel Ban, Vasile Bașotă biv Vel Stolnic, Gheorghe Sulger, ispravnic de Suceava. Gheorghe Turculeț, Postelnic, s'a plîns că, avînd moșiile Hliboca și Petrăuți, în hotar cu Putna, egumenul le hotărește cu Paharnicul Vasile Buhaiescu și, el, Turculeț, se crede nedreptățit. Hotarnica lui Turculeț ist in denen jemahligen Raub-, Flucht- und innerlichen Landes unruhigen Zeiten verlohren gegangen». Se cerceteze oamenii bătrîni.

59.

1762, 11 Mart. Ioan Bogdan Vel Vornic, Iordachi Cantacuzino Vel Spătar delimitează la Crasna între mazilul Alexandru Ilski și ieromonahul Iftimie, represintantul Putnei.

60.

1762, 15 Mart. Vasile Bașotă biv Vel Stolnic și Toader Sion biv Vel Medelnicer hotaresc la Comerești.

61.

1762, 14 Mai. Vasile Balș Stolnic și Toader Silion biv Vel Medelnicer arată că au hotărît la același sat.

62.

1762, 23 Maiu. Vasile Bașotă Stolnic și Iordachi Silion biv Vel Medelnicer delimitează la Jadova.

63.

1762, 4 Iunie. Grigore-Vodă întărește anaforaua din 21 Maiu a boierilor pentru procesul Moțoceștilor cu Tabărești: Toader

Manckskul și cumnatul lui, Dumitrașco Tabără mazil (Ț. Cernăuți), cu Ilie, Ion, Sandul și Toader Moțoc, mazilii, tot de acolo. Seme-neaza în anaforă Ionița Cantacuzino Vel Logofat și Ioniță Paladie Vel Vornic.

64.

1762, 15 Iunie. Șerban Flondor Vel Medelnicer, Ioniță Arișca biv Vel Capitan, Gheorghe Volcinski, fac hotărîtură la Costești.

65.

1762, 15 Iunie. Cei de sus fac delimitare la Căbești.

66.

1762, 23 Iunie. Din ordinul Domnului, Ștefan Flondor biv Vel Medelnicer și Ionița Strișca», biv Vel Căpitan, Mihalachi Calmuțchi, Ștefan Tabără Capitan, hotaresc pentru Pobrata (egumen: Hrisant) satul Dracenița (în Ținutul Cernăuți) de Ilinița.

67.

1762, 23 Iunie. Coste Vameș și Ionița Strișca Vel Căpitan, Hrisant egumen, Ștefan Tabara Căpitan delimitează pentru Pobrata tot Dracevița.

68.

1762, 2 Iulie. Vasile Bașota Stolnic face hotărnicie la Hliboca pentru Post. Gheorghe Turculeț, după ordin adus prin Toader Silion biv Vel Medelnicer. Prezenți: Sandul Volcinski răzaș, Mihalachi, panțir de Oprișani, ș. a.

69.

1762, 1^{-ia} August, Constantin Volcinski, Ioniță Potlog. Ștefan Tabără arată că Domnul a pus pe Ienacachi Milo, staroste, a hotărî moșia lui Constantin Cantacuzino biv Vel Paharnic de a lui Gheorghe Turcul, Postelnic: moșia e *Verniczanka*.

70.

1762, 10 August. Ioniță Strișca biv Vel Căpitan și Ștefan Zosin Capitan delimiteaza la Kiseleu, în urma procesului dintre Ilie Costachi biv Vel Ban și Constantin Cantacuzino biv Vel Paharnic.

71.

1762, 20 August. Vasile Busuioc al lui Grigore biv Vel Capitan dă lui Dumitrașco Paladi biv Vel Vornic partea-ı din Rugășești, ce are de la calugărița Paraschiva, soția lui Ionașco Brahă. Iordachi Vel Logofat, martur.

72.

Nos Gregorius Ioannes princeps, Dei gratia dominator terrae Moldaviae, scribimus Dominatio Mea omnibus incolis Kimpulungensibus districtus suczawiensis, et notitiae damus a Dominatione Mea pro eiate Kimpulungensi iudice boieronem nostrum Eliam Kerstie Postelnicum constitutum esse, qui omnia iuxta mandata Dominationis Nostrae exequetur et causas, quas habituri estis, omni cum aequitate componet. Proinde et vos eidem in eis quae vobis propositurus est, obedientiam qua iudici Dominationis Meae exhibete. Datum 24 Septembris anno 7271 [1762].

Traducere din 3 Iulie 1791.

73.

1762, 3 Octombre. Mihaï și Ilie Vlaico dau zapis lui Gheorghe Turcul Postelnic că stau la Boianciuc și Coleuți. Acum sînt scoși prin judecata. Turcul ı lasă pană ın primavara: Mihaı va sta ın Coleuți, mama lui și cumnatul, Tomoriuc, ın Boianciuc. Li iarta și veniturile anului acestuia. Martori: Constantin Volcinschi, Ioniță și Nicolae Potlog. Scrie Andrei Dașcovici pisar.

74.

1762, 3 Octombre. ınoiala lui Stefan Mihalachi, Ilie Vlaico și Măriuța, fiı lui Andrieș Vlaicu, cu Gheorghe Turcul, Postelnic.

75.

Cernauți, 1762, 15 Octombre. Ștefan Hincul, fiul Capitanului Hincul, dă zapis lui Ionița Potlog, Capitan, Dumitrașco Potlog, Nicolae Potlog și Constantin și Ileana Volcinschi, pentru Mamornița (Ț. Cernauți). Semneaza și Arghirie Ban, Staioste. Semnatura greacă a altui martur.

76.

1763, 14 Iunie. Grigore-Vodă. Teodor Volcinski, fiul lui Vasile, fost Camăraș de Ocnă și nepotul de soră al lui Toader Nacul, diac de Vistierie, aduc privilegiu de la Matei-Vodă (16 Iulie 1755) și de la Constantin Racoviță (14 Maiu 1756). Aveau Svinița, la Nistru. De trei ani n'au nici un profit. «Weil in Pohlen, gegenüber ihrer Moschie, über den Fluss Dnister, ein Jahrmarckt und eine Stadt gebaut worden ist, und der Grundherr jenseitiger Moschie auf dem Fluss Dnister vier Brucken errichtet und alle und jede die aus Pohlen in die Moldau, als auch diejenigen so aus der Moldau nach Pohlen mit verschiedenlichen Waaren und mit Herden, Ochssen, mit Gestuttereyen von Pferden und Stutten, dann mit aller Hand Vieh hier und hin überzugehen pflegen, die Gründe der Moschie Swinicse betreten und über die Brucken des Grundherrn von jenseitiger Mosche hinübergehen und ihnen kein Grass zum Heu auf diesem Moschiegrund Swinicse bleibe, weder die Bauern ihre Früchte anbauen können, indem diese Moschie allen Viehen ausgesetzt ist; mithin seye je um die Einkünffte dieser Moschie gekommen.» Domniul i-au trimis la Divan. Decid că și ei «auch Brücken erbauen können, indem das Ufer des Flusses Dnister diesseits in den Gränzen der Moschie Swinicse ist und die Helffte von diesem Wasser der Moldau zugehöret, so wie auch die Pohlen jenseits ihre Brücken haben und mit jenseitigen Ufer und Helffte dieses Flusses zu schafen haben. Allein die Pohlen werden nur seine Leuthe mit ihren Brücken aus Pohlen in die Moldau zu überführen haben, die von denen hieher kommen; diejenige aber welche aus der Moldau nach Pohlen abgehen, sollen mit denen Brücken obgedachten Grundherrn von der Moschie Swinicse übergeföhret werden. Die Leuthe aber sollen ihre Überfuhr (Brudina genant) so wie die Gross-Bojarn entschieden haben und wie die Leuthe zur Soroka zu zahlen pflegen, entrichten, und zwar: für einen mit acht Ochssen oder acht Pferden mit Waren beladenen Wagen, oder für einen mit sechs Ochssen oder sechs Pferden bespannten und mit Waaren beladenen Wagen solle mann die Brudina sechs Potronik oder 30 xr., dan 12 Denar dem Schiffmann bezahlen; für einen jedweden Wagen aber in welchen zwei Ochsen oder so viel Pferde eingespanet

wären, solle man die Brudina zu drei xr. nehmen, für den Wagen aber so mit Waaren beladen wäre, sind $7\frac{1}{2}$ xr. Brudina und $1\frac{1}{2}$ xr. dem Schifmann zu zahlen; für einen zu Pferd reittenden Mann aber sollen in Allen 3 xr. genommen werden, und für einen Mann der zu Fuss gehet, wird $1\frac{1}{2}$ Denar bezahlet; für einen leeren, mit acht oder sechs Ochssen oder Pferde bespannten Wagen ist die Brudina 15 xr. und 3 xr. denen Schifmnnern zu bezahlen, und für einen leer mit vier oder zwei Ochssen oder Pferden bespannten Wagen wird die Brudina per 15 Denar und denen bey den Brucken stehenden Leuthen 6 Denar bezahlt, und eben für einen leer, mit vier oder zwei Pferd bepanten Wagen, 15 Denar die Brudina und 6 Denar denen Schifmännern, und endlich für die Ochssen und Pferde oder Stutten so man von heraus ins Pohlen über die Brücken treibet, solle man in allen für 10 Stuck 24 Pultoraken Brudina zahlen.» Confirma și el. Ordin starostelui de Cernăuți. Credința fiului Ioan și a boierilor: Manolachi Vel Logofăt, Mihalachi Sturdza Vel Vornic al Țerii-de-jos, Lupul Balș al Țerii-de-sus, Vasile Razul Hatman, Petrachi Ghirachi Vel Postelnic, Ioan Paladi Vel Vistier, Ilie Costachi Vel Spătar, Ienacachi Milo Vel Ban, Constantin Greceanul Vel Stolnic, Grigore Crupenschi Vel Paharnic, Grigore Hrisoscoleu Vel Căminar, Scarlat Caragea Vel Comis, Mihalachi Costachi Vel Logofăt. Gheorghe vtori Logofat, Simion Burghele.

77.

1762, 18 Decembre. Grigore-Vodă confirmă anaforaua pentru Toader și Sandul Păunel, vechi mazili. Se coboriau după anaforă din Grigore Drace Vel Medelnicer. Și Alexandru Niculce Păharnic mărturisește că a cunoscut treizeci de ani ca mazil pe tatăl lor, Grigore Paunel (16 Decembre). Semneaza Ruset Vel Logofat, Mihalachi Sturdza Vel Vornic, Lupul Balș Vel Vornic.

78.

Wir Gregori Ioan Vojvod, von Gottes Gnaden Fürst der Moldauer Landschaft. Nachdem die samentliche Kimpolunger Inwohner aus dem Szuczavaer District, sich vor uns beklaget, vorgebend dass die Frau Maria Schiknischerein von ihnen abfodern solte dass sie jährlich von einem jeden Hausse per 1 fl. die Moschien-Einkünften, dan den Zehenden auss denen Kuchl-Gärten und

Heuwiesen abstatten sollen; da also dieser Gegenstand durch unser Divan untersucht, so ist vor billig befunden worden dass sie mit diesem Gebrauch, alls mit denen Gulden von den Haussern, Zehenden aus denen Kuchl-Gärten und ihren Heuwiesen, welche bey denen Thäler seyn würden, nicht belästiget werden sollen, gleich wie sie auch bis nur selbe nicht abgestattet, in dem dieselben einen so engen Grund bewohnen. Was aber der obgedachten Mariae Schiknischerrain verschenkte Gebirge anbelangt, auf welchen die Kimpulungaer ihr Vieh weiden, hat man billig zu seyn geschlossen. denen Auflagen und dem Gebrauche anderer Gebirgen die denen Klöstern verschenket worden nachgekommen werde, und nur sovie soll auch die Frau Schiknischerrain nehmen,—dann um keinen Heller mehr von ihnen abfordern. Zu dessen Festhaltung ist denen Kimpulungaer Inwohnern unser gegenwärtiger Brief ertheilet worden, denn, gleich wie oben geschlossen und bewiesen worden, also soll es bleiben und nachgekommen werden. Dieses befehlen wir. Datum 4-ten Juni 7271 [1763].

L. S.

Der Gros-Logofet hat es überlesen.
Der zweite Logofet hat es überlesen.
Es ist aus dem Kameral-Protocoll heraus geschrieben worden.—Cf. I, p. XII.

79.

1763, 22 Iunie. Grigore-Vodă da scrisoare lui Ștefan mazil din Ținutul Cernăuți și fraților lui, strănepoții lui Vasile Zas-tiuvka, pe temeiul cartii de hotărnicie din 15 Iunie 1762, de la «graniciales masillos» și Paharnicul Ienacachi, staroste de Cernăuți, pentru a avea 2 1/2 părți din partea de sus a satului Cabești.

80.

1763, 16 Iulie. Constantin Sturdza Vel Spatar, Constantin Macri Vel Jitnicer, Ioan Beldiman biv Vel Capitan, Potlog Căpitan, Ionița Strișca biv Vel Capitan, Ștefan Zota biv Vel Șatrar hotaresc la «Mem-jeschti» (Ț. Cernăuți).

81.

1763, 20 Iulie. Simion Alimescu, Vornic de Poarta, face delitate la satele Comerești și Cabești.

82.

1763, 25 Iulie. Ioniță Arbure Spatar, Ioniță Beldiman biv Vel Capitan, Ștefan Zora biv Vel Șătrar, Potlog Capitan, Ștefan Tabăra Capitan, hotaresc pe Spatareaș Ecaterina Pașcanița de moșiile episcopiei Radauților. Ordinul Domnului îl aduce Paharnicul Constantin Cantacuzino.

83.

1763, 12 Septembre. Tuduri Vornic de Poarta, Ștefan Zota biv Vel Șătrar, Ioniță Strișca biv Vel Capitan, Constantin Volcinschi delimitează Rohozna lui Gligoraș Stroescul, — după ordinul domnesc, adus de Constantin Sturdza Spatar și staroste de Cernăuți.

84.

1763, 10 Octombrie. Grigore-Vodă către Ghiorghi Ripta, mazil din Țanutul Suceviu, pentru a patra parte din Coterești și alta a patra parte din Iraști. — Copie românească.

85.

1763, 15 Octombrie. Grigore-Vodă către Constantin Canană, biv Vel Paharnic, pentru mazilii Axinti și Constantin, la Ișești.

86.

1763, 22 Novembre. Grigore-Vodă, pentru Constantin și Iordachi, fiii mazilului Nicolae Ciolpan, veniți cu plingere contra Banului Toader Cantacuzino, pentru moșia Aldalești (Ț. Neamț), ce o au de la mama lor, Irina Ciolpanoia.

87.

Nos Gregorius Ioannes princeps, Dei gratia Dominator terrae Moldaviae. Dedimus litteras Dominationis Meae boierino nostro Eliae Kerstie, tentoriorum magistro et iudici Kimpulungensi in districtu suczawiensi, ut habeat facultatem medio litt rarum Domina ionis Meae desum re et oll'g're proventus iud'catus sui in Kimpulung. Accipiet nempe quol bet quadrante anni ra uras a Kimpulungensibus praestatisolitas per quatuor paras (1 2 x r

a leone (rhen. floreno) aliosque solitos proventus iudicatus ita desumat, prout alii iudices qui ibidem erant ante ipsum desumpserunt; autem neminem oneret, neque secus faciat. Haec mandamus. 16 Decembris, anno 7271 [1762].

Traducere din 3 Iulie 1791.

L. S.

88.

1764, 24 Ianuar. Grigoraș Șoltuzul ruptaș, Costăș «Futile», Grigoraș Penteli, Ioan Pinteli, Istratie Ungureanul, Tanasie Rugină, Vasile Amelihni, Nistor Sirbul, Grigoraș Amelihni, Ștefan Soare, Grigore Roșca arată că, după ordinul Domnului, au trebuit să dea mărturie lui Vasile Mănescu și Păharnicului Dumitrașco Tabără, «wegen der durch die Maria Perschae und Gavrilasch Mozok besessenen achtem Theil von Mihalsche». A posedat-o tatăl lui Ioniță Moțoc, iar nu Maria Perșoia. Dar, după moartea lui, Gavrilasș și Iordachi Perșul și Grigoraș Tăutul, ginerele «des Perscha», au mers la starostele Lefter, «und haben Process geführt», pentru «etliche Stück Vieh». «Der sie aber zu denen Masillen beorderet, dass sie unter ihnen einen Vergleich treffen sollen.» S'au învoit, rămîind a se aduce pe urmă documentele «über Mihalcsa». Scrie Gheorghe Dima.

89.

1764, 4 Februar. Grigore-Vodă, pentru Căpitanul Cîrstea, mazil, scutit de bir. Costache Ruset treti Logofăt.

90.

1764, 18 Februar. Grigore-Vodă, pentru Postelnicul Vasile Strișca, ce are moșie la Coțușca (Ț. Dorohoi).

91.

1764, 15 Mart. Grigore-Vodă întărește moșii pentru mănăstirea Horeace și egumenul ei, Artimon. Gheorghe, al doilea Logofăt.

92.

1765, 8 August. Grigore Ghica lui Mihalachi Calmuțchi, pentru că l-a făcut vtori Paharnic. Să iea «venitul boeriei sale, după cum este hotărât în condica Visteriei, ce este cu pecetea gospod:

adecă va lua din venitul dumisale Vel Paharnic, din gîmătate de ortu ce era a stărostiei Putniî, doi ban[i] Vel Paharnic și 1 ban vtori Paharnic».

93.

1767, 30 April. Grigore-Vodă către Grigoraș, staroste de Cernăuți, pentru Ioan Strișca, biv Vel Căpitan, ce are moșii la Călinești și Pedecăuți.

94.

1767, 28 Maiu. Grigore-Vodă, pentru Ioniță Stratilat Vel Postelnic și Manolachi, biv Vel ispravnic de Suceava, pentru Antohi Teliman.

95.

1767, 20 Iunie. Grigore-Vodă, pentru «Vasilie ficiorul Sămacai, mazil», ce are moșie la Babin, «de pe strămoașă-sa Solomiia .

96.

1767, Iunie 20. Grigore-Vodă confirmă anaforaua în procesul lui Lupul Balș Vel Vornic, Grigoraș Stroescul Vel Comis, Ioniță Strișca, Căpitan, Ioan Brahă, Ioan Popescul și Filip Gora[n], pentru Nihoreni, Stănești și Tureatca (19 Iunie). Semnează: Paladie Vel Logofăt, Costachi Vel Vornic, Constantin Sturdza Vel Spătar.

97.

1767, 22 Iunie. Ștefan biv Vornic de Poartă, Ioniță Potlog, din partea starostelui de Cernăuți, delimitează Șișcăuții lui Iordachi Cantacuzino Pășcanu de Boreuți mănăstirii Frumoasei.

98.

1767, 25 Iunie. Grigore-Vodă, pentru «Grigoraș Brănzanul, mazil ot Cernăuț», ce arată carte de la veliți boieri, din 20 Ianuar 1767, că, «din 16 moșii ci-au aratat Capitanul Potlog cu frații lui, că aū, și unele sint nedezbătute, și, făcândusă și el Potlogeștilor ginere de nepoată de sora..., i-au dat și lui zastre soacră-sa la Mamorniță, unde face și casa». Ei vreaū să-l stramute la Cincău. Nu vrea, și învinge. Domnul confirmă.

99.

1767, 8 Iulie. Dosoftei al Rădăuților, Benedict egumen de Solca, ieromonahul Teodosie, etc., Gheorghe Carp polcovnic, trimis pentru Iordachi Cantacuzino biv Vel Spătar, Carp Piciroaga, Vornic de Poartă, delimitează Solonețul lui Matei Banteș de moșia Solcăi. Semnează și popa Ioan din Soloneț.

100.

1767, 26 Septembre. Pavel «Czuresch» din Soroca, nepotul lui Andronic Postelnic, dă lui Andrei și Costin Tăutul din *Nipolo-keutz* (Ținutul Cernăuți), părți de moșii lângă Prut. Semnează și vătavul de *Nipolokeutz*.

101.

1766 (=7), 1^{ia} Octombrie. Grigore-Vodă, pentru privilegiul de sare al Cernăuțenilor.

102.

1766=(1767), 8 Novembre. Grigore-Vodă către Gheorghe Carp Polcovnic și Carp Vornic de Poartă, pentru a delimita lui Lupul Balș moșiile Stănești și Nihorenî.

103.

Cernăuți, 1767, 26 Novembre. «Ego Catharina, Stephani Ilski colonelli filia, Alexandri Capitanei neptis ac Theodori Petriczayko, Supremi Mareschalci, abneptis», vinde «Potenzeny» (Potîngenî; Ț. Iași) «cognatis meis Nicolao Gafenko et Alexandro Ilski, nepotibus Alexandri Capitanei et abnepotibus Petriczayko», pentru 200 de lei. Semnează soțul ei, Rakowsski, Catharina de Ilskie Rakowska, Mathias, Ioannes, Stanislaus Rakowskie, Velicico Darie Paharnic, Ioan Stîrce Păharnic, Vasile Pancu Postelnic, Andrei Goran, Andrei Daszkiewicz ex Czernewicz, etc.

104.

1768, 1^{ia} Februar. Gligoraș Stroescu, biv vtori Comis, dă zapis Vornicului Lupul Balș pentru o vânzare la Tureatca. Semnează și Radu Racoviță Vel Logofăt, Constandachi Vel Vornic, Iordachi Vel Spătar, Ștefan Ruset Vel Ban.

105.

1768, 14 Februar. Grigore-Vodă. Grigoraș Stroescul biv vtori Comis arată un act, din 12 Iunie 1733, al lui Onciul Iurașcovicî, biv pîrcălab, Isac Stîrcea Pitar, Toader Arbure, Gheorghe «Beamter» (căpitan) al Ținutului Dorohoî, Onciul și Groza șoltuz de Dorohoî, și orășeniî, că Grigorașcu Vornicul Stroescul a împărțit moșiile la Suceava. Și alte acte se presintă. Confirmare domnească. Manolachi Costachi Vel Logofăt. Antioh treti Logofăt.

106.

Suceava, 1768, 1-iū Mart. Judecata lui Iordachi Cantacuzino Spătar în procesul dintre Teodor și nepotul său Vasile Calmuțchi, mazil, cu călugăriî de la Ilișești.

107.

1768, 10 Mart. Grigore-Vodă, lui Gheorghe al lui Toader Goian, mazil, pentru moșia Șadova. E pomenit Ștefan Tabără, Vornic de Poartă. E vorba și de Stăneștiî lui Nacul Goian.

108.

1768, 10 Mart. Grigore-Vodă, pentru Gheorghe al lui Toader Goian, care e în proces cu Simion Opaetș, la Bănila.

109.

1768, 16 Mart. Grigore-Vodă arată că Gheorghe Goian, fiul lui Toader Goian, mazil din Ținutul Sucevei, are un proces cu Simion Opaetș pentru Bănila. Tatăl lui Gheorghe și cei doi frați ai săi, Nacul și Ion Goian, o zălogise pentru 90 de lei lui Opaetș. Acesta lasă casa-î de la Petrăuți și se așează, cu fiii și gineriî, șapte familiî, în Bănila. Gheorghe rămîne orfan; unchiu lui sărăcesc. Se făcuse cercetare apoi de Dinul Cantacuzino biv Vel Ban, Vasile Balș biv Vel Medelnicer și staroste de Suceava și Petru Cheșco biv Vel Șătrar. Se încheie învoială pentru plată și restituție la 15 Iulie 1763, în prezența lui Simion Arămescul Vornic de Poartă, Mihalachi Calmuțchi vtori Păharnic, Ioniță Strișca biv Vel Căpitan, Constantiu Samson, mazil. Dar Opaetș amenință cu bătaia, și oprește. Pentru aceasta se aduce mărturie de la șapte oameni din Bănila și de la Toader Silion biv

Vel Medelnicer, Proces la Grigore Ghica-Vodă, după doi ani. Se decide pentru Gheorghe. Ordin la Const. Coste biv Vel Stolnic, ispravnic de Suceava, pentru despăgubire. Se trimete Sandul Volcinski, mazil. Opaet chiamă la judecată înaintea lui Constantin Canano biv Vel Păharnic, Iiaș Serdar, ispravnic de Suceava, cu pretenții de bani nouă. Se decide să plece în șese luni, după recoltă (1766). Certe pentru veniturile luate de Opaet. Se cercetează și la Ghica-Vodă, prin Stolnicul Coste și Polcovicul Gheorghe Carp, biv Căpitan de Ropce. Nici atunci nu se decide: e oprit a pleca. Proces și la noul Domn, care decide tot așa. — Antioh Zosin, treti Logofăt.

110.

1768, 1-ia April. Grigore-Vodă, pentru Ruxanda, soția mazi-lului Alexandru Murguleț, ce are moșie la Mihalcea. Alexandru era fiul lui Toader, mazil din Dorohoi. Proces cu Ilie și Gavril, frații Moțoc. Se confirmă delimitarea de supt Matei Ghica. Menționat răposatul Constantin Silion, staroste de Cernăuți.

111.

1768, 12 April. Grigore-Vodă, pentru Toader Hagi, negustor, ce arată un zapis iscălit de Tanasie Gîosan, Logofăt de Cămară, Grigore Ceașul, Gheorghe Carp, toți slugi domnești de la Cămară, prin care spune că socrul lor, Toader Nacul, «mit seinem Geschwiester-Kinde, Toader Volcsinsky», au avut jumătate din satul Svinicea (cealaltă jumătate e a lui Țintă și fraților lui, ce o vînd la «Luteranii germani» pentru 470 de lei). Proces între ginerii lui Nacul și Luterani. Oferă ei a da banii îndărăt. Se și face. Nemții mai cer 537 de lei: aduc și zapis al lui Păun, staroste de Cernăuți. Hagi face, la «Rapuschinze», pe Nistru, o mănăstire. Iea satul de la Năculești ceva mai ieften, pentru a fi și ei pomeniți: pentru o mie de galbeni.

112.

Nos Gregorius Ioannes Kalimach Voyvoda, divina favente clementia princeps Moldaviae, notum facimus per praesentes quod boni ordines qui in hanc provinciam introducti sunt, ut quivis scire possit quantum contributionis annuatim praestare debeat,

multos extraneos ad hunc principatum allicuerunt, quemadmodum nonnulli ex Polonia ad districtum czernoviciensem, territorium Wischniza nuncupatum, transmigrarunt et mansionem suam ibidem fecerunt. Quoniam vero necessum esset ibidem, pro custodia oppidi et provincialium limitum, capitaneum cum servitoribus constituere, hinc elegimus et denominavimus in capitaneum masillum (nobilem) Antiochium Popovics; cui facultatem imperitur ut decem extraneos viros, servitores, conducat, qui a contributione immunes sint. 22^a Aprilis 768. Supremus Thesaurarius perlegit».

113.

1768, 26 April. Gligoraș al lui Pinteleu, cu fiu, dă lui Artimon egumen și mănăstirii Horecei un loc. Marturi: Lupașco fiul lui Gligoraș, Ianco fiul lui Gligoraș, Constantin fiul lui Cojocar, Ioniță Șoltuz, Costaș Futilă, Gheorghe Handaga, Ieremia Hrusco, Iftimie, fiul lui Ioan Dascal. Scrie Constantin Paladi.

114.

1768, 29 April. Constantin Volcinski răscumpără o jerebie de la Ioan și Ilie Vlădești, pe care o vînduse lui Ciomîrtan. Cedează actele lui Ioan Holban, Toader și Constantin Lepadatu.—La 11 Mart, act de la Ioan Ciomîrtan.

115.

1768, 10 Iunie. Grigore-Vodă, pentru Nicolae Știrbeț, care este în proces cu Stolniceasa Ilinca Bălșoia pentru hotare. Vor cerceta Spătarul Iordachi Cantacuzino și Constantin Bașotă. Urmează anaforaua boierilor, din 30 Maiu, semnată de Lupul Balș Vel Logofăt, Ioniță Sturdza Vel Vornic, Iordachi Costandachi Vel Vornic, Vasile Razu Hatman, Ștefan Roset Vel Ban.

116.

1768, 10 Iunie. Grigore-Vodă, pentru Nicolae Știrbeț, în procesul cu Silionești. Se ordonă a cerceta lui Iordachi Cantacuzino Spătar și lui Constantin Balș, pentru Reusenii. Judecata boierilor e din 29 Maiu. Silioneștii erau Toader Medelnicer și Tofan Postelnic.

117.

1768, 13 Iunie. Cantacuzino Spătar, Constantin Balș Medelnicer hotăresc pentru Ioniță Zosin, biv Vel Sulger, la Mușenița, pe Siret.

118.

1768, 5 Iulie. Iordachi Cantacuzino Spătar și Mihalachi Carp, Vornic de Poartă, delimitează pentru Șătrarul Constantin Stamatî la Stroiești (Ținutul Suceava).

119.

1768, 6 Iulie. Gheorghe, staroste, Ioniță Beldiman biv Vel Căpitan, Ștefan Zota biv Vel Șătrar, — hotăresc pentru Ioniță Murguleț, la Mihalce.

120.

1768, 6 Iulie. Constantin Stamatî Șătrar și Gheorghe Carp Polcovnic delimitează pe Matei Banteș, negustor, la Țarina-Mare lângă Soloneț, după ordin de la Iordachi Cantacuzino, Spătar.

121.

1768, 10 Iulie. Dosoftei de Rădăuți. Venedict egumen de Solca, ieromonahul Teodosie, ierodiaconul Calistru dau carte de hotărnicie la Soloneț, lui Matei Banteș, cupeț, de către Căjbenii Solcăi. Semnează și Gheorghe Carp Polcovnic, «orânduit în locul dumisale Spat. Iordachi Cantacuzino, Petrachi Vornic de Poartă, Carpu Vornic, Danciul(?) Vornic, erei Ioan ot Soloneț, Piciorag[a], Vornic de Poartă».

122.

1768, 10 Iulie. Dosoftei de Rădăuți, Carp Picioroagă, Vornic de Poartă, ieromonahul Amfiloh egumen, ieromonahul Iosaf, Nicodim stareț, Gheorghe proegumen, monahul Silvestru Bogatu hotărnicesc Rădăuții Solcăi de către Volovățul Suceviței.

123.

1768, 10 Iulie. Constantin Volcinschi, Ioniță Potlog, Toader Tabără, Manoli Potlog (Ioniță Moțoc, martur) hotăresc la *Mosorvka*.

124.

1768, 15 Iulie. Grigore-Vodă decide în procesul dintre Sturdzești și Constantin Paladi Vel Păharnic, de o parte, și Capitanul Razu și Toader Jurjuvan, de alta, pentru moșii în Ținutul Cernăuților. Anaforă din 27 Maiu, de la Gavril Mitropolitul, Lupul Balș Vel Logofăt, Ioan Paladi Logofăt, Ienachi Constandachi Vel Vornic, Vasile Razu Hatman, Ștefan Ruset Vel Ban.

125.

1768, 19 Iulie. Grigore-Vodă decide în procesul Calmuțcheștilor.

126.

1768, 20 Iulie. Grigore-Vodă către Gheorghe biv Vel Medelnicer, staroste de Cernăuți, și Ioniță Beldiman biv Vel Căpitan, pentru Dumitrașco Brăiescu și Ioniță Stîrce, mazilii din Ținutul Cernăuților, nepoți ai lui Constantin Volcinski din Răstoace.

127.

1768, 22 Iulie. Grigore-Vodă confirmă Bănila lui Nicolae Gafenco, biv Vornic de Cîmpu-Lungul rusec, fraților lui : Dumitraș, biv vtori Stolnic, nepoți și strănepoți ai Mariei Gafencesei, sora lui Pavel Rugină biv Vel Sulger. Arătase lui Lupul Balș Vel Logofăt un act de la Mihai-Vodă, 5 Ianuar 1726, pentru Dumitrașco Gafencu Uricar, bunicul Gafenceștilor, pentru un șfert de sat ce i se venise la împărțire, după femeie : Maria a Nastasiei, nepoata lui Ștefan Rugină biv Vel Șătrar. Act de la Grigore-Vodă, 24 Ianuar 1740 (1732), pentru un șfert al lui Miron Gafenco Uricar, de la Pavel Rugină, fratele Mariei Gafencesei. Acestea fac la un loc jumătate din Bănila. Fusesse reclamat ultimul șfert de Postelnicul Gheorghe Turcul. Act de la Ioan-Vodă, 1741-2, de la Matei (fără dată), pentru Miron. Acte de la Matei-Vodă, 29 Novembre 1754, 19 Maiu 1755 și 31 August 1755, semnat, acest din urmă, de Ioan Bogdan Vel Logofăt, Alistarh Hricoscoleu, Vel Vistier, și Vistierul Ruset.

128.

1768, 29 Iulie. Ștefan Sturduza Ban arată că, după ordinul Domnului, adus de Vasile Calmuțchi, mazil din Ț. Sucevei, a deli-

mitat o moșie în Ilișești. Și în anul trecut fusese proces pentru ea, la Spatarul Iordachi Cantacuzino, atunci ispravnic de Suceava, între Calmuțchești și călugării de la mănăstirea Ilișești. Călugării ieau pe Carp Picioroaga, Vornic de Poartă, pentru delimitare; pentru care Calmuțcheștii se plîng.

129.

1768, 8 August. Vasile «Ratze», biv Vel Căpitan, fiul lui Ioniță Grămătic, cu soția sa, Safta, dă lui Ioniță Cantacuzino Vel Vistier pămînturi de moșie și de la «boierii sturdzești». Chizeș e «vărul» Toader Giurgiuvan, biv Vel Căpitan. Scrie Dumitrașco Vîrnăv Căpitan.

130.

1768, 20 August. Grigore-Vodă. Ioniță Cantacuzino Vel Vistier arată actul precedent de la Rață. Domnul confirmă. Lupul Balș Vel Logofăt. Gheorghe 2 Logofăt. Simion Burghelă scrie.

131.

1768, 21 August. Ștefan al lui Gheorghe Piteiș din Cernăuți face o danie egumenului Artimon și mănăstirii Horecei. Marturi: Alexandru Diacon, Costas Futilă, Ștefan Sori, Gligoraș Slușaiico, «cumnatul popei», Ionița Coroi.

132.

1768, 26 Octombrie. Ioan Cantacuzino Spătar și Lupul Vornic de Poartă delimitează pămînturile Dragomirnei, ale Vornicului Balș și ale «Armenilor din Zamca».

133.

1768, 28 Novembre. Delimitare la Uidești Mitropoliei de către Gheorghe Carp Polcovnic, Carp Picioroaga Vornic de Poartă. Martur și Constantin, preot din Bosancea și protopop de Suceava.

134.

1768, 8 Decembrie. Ilie Serdar și Gheorghe Carp Polcovnic, după ordinul lui Constantin Canană Păharnic și al Serdarului Ilieș, ispravnic de Suceava, delimitează la Fercești Volcinsceștilor.

135.

1768, 12 Decembre. Constantin Balș Medelnicer judecă în procesul Mitropoliei cu Stolniceasa Ilinca Balșoaia și cu Postelnicul Ștefan Silion, pentru niște locuri la riul Suceava, linga moșia Uidești, a Mitropoliei. Mitropolitul spune că ei ar fi avînd locurile numai de la Mitropolitul Nichifor, cînd era Miftodie dichiū la Suceava. Se hotărește contra Mitropoliei.

136.

1769, 19 Mart. Grigore-Vodă către Ilie Cîrstea, Șatrar. Boierii ispravnici de Suceava se plîng că n'au timp pentru judecata. Îl numește pe el ca să ajute. Dar afacerile clericilor și boierilor vor rămînea la ispravnici.

137.

1769, 30 April. Gheorghe Carp Polcovnic mărturisește pentru procesul purtat înaintea sa de Ilie Cracalie cu fratele său Mihalache contra lui Lupul Haraga, zis Scripca, pentru o parte din Budinți (Ținutul Suceava). Cracalie aratase la Domn că bunica lui, Anița, zisă, «wegen einer Kranckheit», Lupa, fata lui Gligore Peletiuc, soția lui Apostol, zalogise moșia aceasta lui Costăș Turculeț. Dar o răscumpără Ioan Frunză din Vilavcea, ce ținea pe Antimia, sora Aniței. Sărăcit, o trece lui Haraga, cu drept de reluare. Se cercetează înrudirea. Hotărîrea e favorabilă pentru tînguitor.

138.

1774, 26 Februar. Gavriil Mitropolit și Ioan Cantacuzino Spatar mărturisesc pentru cercetarea dintre Nicolae Gherghel Medelnicer și mănăstirea Slatina. Se menționează un document al lui Antioh-Vodă pentru actele Brăiescului, pierdute la Neamț.

139.

«Ich Maria Zsitniceroae, Wittib des H. Georgie Kanano, Zsitnicers, mit meinen Söhnen Scherban und Jonitze Kanano, haben gegenwärtige unsere Schrift in die Hände des Ehrwürdigen Meftodie Jegumen und der ganzen Versammlung des heiligen Klosters Solka gegeben, damit man wisse dass, weil das Kloster

unter dem Gebürge lieget, und nicht gar lang erbauet worden, so hat es zu seinem Gebrauch keine Gebürge; wir aber besitzen ober Moldauisch-Kimpulung acht Gebirge: Kokoschu, Geina, Vale Porscheskul, Moschie Boteschul din Fundul Moldovi, Mestekenisch, Petriscul, das Gebirg die Facza Kimpulungului und Muncsel bey Sztrasze, welche, vermög der Schancknus und Begnädigung des Durchlaughtesten und seeligen Andenckens Grigorie Kalimach Vojvoden, Sohn des Durchlaughtesten Vojvoden Joan Theodor, uns aufrecht zugehören. Das heilige Kloster Solka aber besitzt bey dem Sereth-Fluss, in dem Botoschaner Kreiss, das ihme durch den seeligen Stifter Stephan Tomscha Voivoden geschenckte Dorf Koteschti, welches angrenzet, und zwar oben mit der dem Kloster Slatina zugehörigen Moschie Berbeschti, unten aber mit der Moschie Vledeni, des Klosters Voronetz. Dahero haben wir unter uns geschlossen und einen Tausch getroffen: weil das Kloster Solka Gebürge braucht, das Dorf Koteschti aber nahe bey unsern Moschien lieget, dieser wegen haben auch die Geistlichen des Klosters dafür gehalten, dass die Gebürge dem Kloster zum grössern Nutzen dienen werden. Daher haben wir uns verglichen und haben von denen obbeschriebenen acht Gebürgen dem Kloster Solka zum Tausch vier gegeben, nemlich die Gebürge Kokoschul, Geina, Vale Porscheskul, Moschia Boteschul din Fundul Moldovi; ingleichen haben auch die Calugier von Solka die Moschie Koteschti in unseren Besitz übergeben. Sodann haben wir Einer dem Andern alle alte Schriften eingehendiget, damit, sowohl das heilige Kloster obgedachte vier Gebürge mit allen Einkünften, als auch wir die Moschie Koteschti, in Ewigkeit besitzen. Bey diesem unserem Tausch und Vergleich waren auch andere honette und unterfertigte Persohnen gegenwärtig: zu grösserer Beglaubigung alles dessen was oben geschrieben, haben wir gegenwärtige Schrift dem heiligem Kloster Solka gegeben, gleich wie auch der ehrwürdige Jegumen, samt dem ganzen Synod des obgemeldeten Klosters, mit Unterfertigung beiderseitigen Partheyen und beygedruckten Insigeln, verfertigte Schrift uns übergeben. Den 20-ten Januar 1775.

Maria Kalimach. Scherban Kanano, Vetaf, Sohn der Mariae.

Calistrat Archimandrit. — Der Archimandrit Mazeranu Vartolomei hat es geschrieben und sich unterfertiget. Pachomie Jegumen

Putni. Venedit Jegumen Moldoviczi. Makarie Dikul Szucsevi. Irimie Dikiu von ihm Jasser Mitropoliten.»

140.

1776, 3 Ianuar. Ioniță Cantacuzino Vistier catre Șătrarul Ilie Cîrste, pentru o datorie de o mie de lei a lui Constantin Cheșco. Va afla mai pe larg de la «d. Med. Iordachi Cananò, ispravnic de Suceava».

141.

1776, 12 Ianuar. Gavril Mitropolitul arată că manăstirea Ilișești are moșie la Parhăuți: i se permite lui Dosoftei egumenul a o vinde, pentru că, ea fiind între răzăși, aceștia o încalcă cu vitele.

142.

1776, 8 Iulie. «Naftan» Calmuțchi ieromonach, fiul lui Dumitrașco, arată că s'a călugărit la Neamț, înaintea lui Benedict archimandrit și a egumenului. Face un schit în Ținutul Cernăuților, pe moșia sa, și-i dă proprietăți. E pomenit fratele lui, Mihalachi Șătrarul.

143.

1779, 7 August. Andrei al lui Ioan Ropceanul, cu soția lui, Paraschiva, și fetele: Lupa și Irina, dă Sorocenilor moșia sa de la Filipești (Ț. Suceava) ce o are de la tatăl său, Ioan, și de la mamă-sa, Ileana, precum și de la unchiu-său Grigore Ropceanul. Martur: Iordachi Cananò.

144.

1782, 5 Februar. Cercetare pentru satul Berbești. E pomenit «ein sicherer Edelmann Nicolaj Kalmutzki, der nach der Hand Callugier geworden und den Klosternamen Nathanael bekam .

145.

1782, 12 Februar. «Gavriil, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop și Mitropolit Moldovei», primind o cerere de la Măria Sa ghegeneral-maior baron Ențimberg, pentru cinstita comisie ce s'au orânduit din poroncă împărătească ca să cerceteze și să îndrep-

teze hotarăle a toate moșiile ce să află cuprinse în Bucovina, spre odihna și nesupărarea aceloră ce le au și le stăpănescu», își face vechil: «epitrop, pe fratele nostru întru Hristos, arhiepiscopul chir Anania Sevastiias și pe Cuvioșia Sa dicheul Mitropoliei noastre, chir Meletii». O parte din acte li se dau. «De vremea că scrisorile cele mai multe de moșii ci-au avut și are Mitropolia, sunt luate cu moștile Sfântului Ioan în Țara Leșască, precum este de toți știut.» Pecetea cu Sfântul Gheorghe și legenda: «pecetea Mitropoliei Moldovei: Gavriil Mitropolit. Sta. Gheor.». Semnează: «Gavriil Mitropolit Moldv.».

146.

1782, 1^{ia} Novembre. Gavril Conachi Stolnic numește plenipotent pentru Rugășești, Rudești, Grămești, părți din Bălilești și Botoșinți, înaintea Comisiei, «la Sucăv[a], în Cordon», pe «Mihail. Nu poate însuși, «aflându-mă rânduit afară la Ținut, în poroncile gospod».

147.

«Actum Sucsawa, den 24-ten Juni 1783.

Heute erschienen der Sohn von der Frau Schwester des Metropolitens, Nammens Scherban Kanano, und sich über ein in diesem Bukowiner Distrikt ligendes Gebirg, namentlich Phaza Kimpulungului, welches seiner Mutter Maria gehöret, uns zu weisen; daher hat man diesen Scherban Kanano, nach abgelegt vorgeschriebenem Eyde, befragt:

1mo. Wie also seine Mutter, Maria Schitnitscheraja, das Gebirg Phaza Kimpulungului an sich gebracht habe? R. Seine Mutter, Maria Schitnitscheraja, habe dieses Gebürg von dem Fürsten Gligori Kalimach geschenkt bekommen.

2do. Ob ein Schankbrief über dieses Gebürg sich in denen Händen seiner Mutter vorfinde. R. Dieser Schankbrief befinde sich in den Händen des Klosters Woronetz, mit welchem Kloster seine Mutter einen Tausch über drei Gebirge getroffen habe.

Anzumerken. Nachdem der Schankbrief, vermög welchem der Fürst Gligori Kalimach die acht Gebirge der Maria Schitnitscheraja geschenkt haben soll, sich in denen Händen des Klosters Woronetz befindet und das Kloster selben nicht ad protocollum überreicht hat, so fand man für nöthig denselben

von dem gedachten Kloster um so mehr abzuverlangen, als ohnehin wegen dieses Gebirgen etlige Prozesse abwalten, und auch die in diesem Gebirge wohnenden Leute fürstliche Schenkungen oder Freyheits-Briefe haben sollen. Im Falle dieser Schankbrief von dem Kloster Woronetz überschikt wird, soll er hier sub No. 734 zugelegt werden.

3-tio. Wie lange seine Mutter, Maria Schitnischeraja, schon im ruhigen Besitze dieses Phaza Kimpulungului sey? R. Es seyen zwanzig Jahre seitdem seine Mutter dieses Gebirg ruhig besitze. Streittigkeiten aber seyen etlige gewesen, weil die dort wohnenden Einwohner zu Jassy geklagt haben, wegen der von ihnen verlangt worden Abgabe der 2 fl. jähr. Die Einwohner haben zu Bescheid erhalten: dass sie von der Maria Schitnischeraja nicht härter gehalten werden sollen, alls selbe die Klöster halten; sie nehmen 2 fl. von denen Unterthanen seit russischen Zeiten. [Pe margine: *Im Vorlesen abgeändert*: Sie haben die zwey Gulden von denen Bauern nehmen wollen, allein sie bekommen selbe nicht, sondern die Eigenthumer verpachten denen Unterthanen die Gebirge jährlich].

4. Ob einige Zeichen vorfindig seyen aus denen man sehen könne wie gross dieser Berg Phaza Kimpului sey? R. Zeichen seyen keine vorhanden; wohl aber wissen die Leute wie gross das Gebirg seye: die mittägige Seite gehöre seiner Mutter und die mitternächtliche Seite aber dem Kloster Moldowitza. Diese Ansage hat man dem Scherban Kanano vorgelesen, verdolmetscht und von ihm fertigen lassen. Joan Sandul. Pitzell Rittmeister. Alexandru IIschi asesor. Harsani Lieut.-Auditor. Metzger, Obrister. Ih. Erggelet, Gericht-Schreiber. Pet. Aron Dollm[etsch].

[Cîmpulung, 19 Novembre 1785. Delimitarea Fețeî, în lipsa lui Șerban, ce anunțase totuși sosirea sa. Funcționează die Vorstehere und Ältesten von Kempulung, nämlich der Richter Georgie Pitikar, Juonitza Mierkesch, Nicolai Ullian, Theodor Sabiae, und mehr andere, wie auch den vorhin durch lange Jahre hier als Ober-Wornik gestandenen Angellaki. Apoi vine delimitarea.]

1788, 6 Octombrie. Mărturie de mazăli pentru Calmuțchi din Călinești i Berbești. «Strămoșul acestora, anume Ioan Calmuțchi»

l-au cunoscut ei. «Și știm că, triindu la Țara Leșască cu Domnul Moldovii, și slujăudu la osti leșască, pentru care a lui bună credincioasă slujbă, Craiul Leșesc de atunci, anume Sobițchii, l-au ridicat la cinsti de șlehticie a pământului Țării Leșești. Acesta mai sus numit, Ian Calmuțchi, a făcut pe Dumitraș Calmuțchii, ce a fost Vel Căpitan și la rânduială boerească, și pe Ghiorghii Calmuțchii, ce a fost Comis, tij la cia rânduială. Din Dumitraș Calmuțchii așit Mihalachii Calmuțchii, ce a fost Păharnic al doile. Den Mihalachii Calmuțchii așit Ioan, Dumitraș, Niculaî, Calmucești ot Berbești; iar din Gheorghie așit Ioan, Niculaî, Calmucești ot Călinești.» Auexe :

1713, 28 Iulie. Nicolae-Vodă numește pe Dumitrașco «Kalmucki» Vel Căpitan în locul lui «Hinkul».

1676, 4 Februar. Sobieski, pentru «Ioannes Kalmucky, miles bellica virtute clarus», ce a luptat cu Ștefan Petriceicu-Vodă.

149.

1796, 12 April. Se dă mărturie că Alexandru Iiski mazil e nobil și a dat darea mazililor, «donec superiori bello per districtus suczaviensis ad limites Caesareo-Regiae Imperialis Maiestatis attraheretur». Ioan Sturdza «Mareșal», Ștefan Sturdza Hatman, Lascarachi Sturdza Vornic, «Depante» Vornic, Iordachi Balș, Vistier.

150.

1796, 25 Maiü. Atestat pentru Mihalachi «Werdesch», de la Ștefan Sturdza Vel Logofăt, Iancu Razu Vel Vornic, Dumitru Saul Spatar.

151.

1796, 20 Iulie. Alexandru-Vodă către Toader biv Vel Pitar, că s'a plîns Constantiu Lepădat, Constantin «Hău» și Carol Mironischii, «mazili din Bucovină», pentru o moșie la Herța: Lucavița de sus. Să cerceteze.

152.

1796, 15 Octombre. Mărturie «pentru Dimitrie Popovici, Grec», din Suceava, ce a stat mult în Moldova, fiind «de la patrie sa de la Thetalie . Semnează boierii moldoveni.

153.

Cernăuți, 1797, 7 Ianuar. Dumitraș Costin, ficiorul raposatului Manole Costin și a răposatii Aniții, fetei rapoosatului Toader Brănzanul», dă zapis «la mîna dum[i]sale giupanului Theoduri Mostiaț[ă]», la Rohozna, pentru zestrea mamei sale.

154.

1797, 23 April. «Costantin Rusit Stolnic» dă lui «Sandulachi Caplan din Bucovina», pentru Răusăni (Ținutul Suceava), ce-i vinde, și Poiana lui Ignat, parte din Huidești.

155.

«Iacob Mitropolitul Moldovii. Gavriil Conachi biv Vel Ban, adeverez prin aciastă scrisoare pentru moșia Rogoșești de la Ținutul Sucevii, ce să află în Bucovina, precum să știe ca am dat-o de zestre ficii mele Anastasicăi, pe care au luat-o soții dum[nea]lui Căminariul Toader Balș... Decî, de la anul 1797, April 23, să fie volnic... a o stăpăni... 1796, Sept. Gavril Conachi. Martori: Costandin Paladi Vel Logofăt, Iancul Ruset Vel Vornic, Lascarachi Ruset Vistier, Iordachi Balș Vistier, Tudoraș Balș Vel Vornic, Mihaî Sturdza Vel Vornic, Costandin Balș Vornic, Dumitrachi Bogdan Spatar, Iordachi Ruset Vistier.

156.

Suceava, 1797, 4 Iunie. Ștefan Giurgiovan dă un act lui «giupănul Ursul Moisa, neguțător din Suciavă», pentru jumătate din Gropeni. Semnează și «Costantin dascal a Sfintei Mitropolii Sucevii».

157.

1798, 14 Februar. Vînzare în Bucovina, prin plenipotent, «dom. maiorul Ioan Macarescul», a lui «domnul împărătescu rosăscu ghenear i cavalier Scarlat Sturză».

158.

1813, 18 Iunie. Scarlat-Vodă, pentru Theodori Mustiață, ce să află suptu oblăduirea noastră». «Ca un strein ce s'au aflat cu lăcuința în pămîntul acesta a Moldaviei, făcând alijverisul său cu negușitorie, aducând și folos Cămării gospod, precum și lă-

cuitorilor înlesnire la alijverişul lor». Cere a i se confirma miluirea dela Domnii anteriori. E scutit de angării, «mai vărtos fiind de la patrie lui de niam, asămine și aice să să socotiască». Nu va plăti desetină, goștină, vădrărit, cuniță. Dar bucatele» lui să fie, și nu ale altuia. Asămine și pe toată marfa ce va aduce de vînzare, ori-ce feliu, ori-ce lucruri și ori din ce țară vor fi, cum și din stapînire prè-puternicii Împărățai, sa plătiască vamă câte 3 lei la suta de lei, după fatura ce va arăta de cumpărătură.» Pentru ce va exporta: boi, vaci, cai, mascuri de negoț, ce va aduce, ori piste Dunare, sau la Evropa, să plătiască vamă câte 3 lei la suta de lei, pe suma cumparaturii... Așăjdire și pentru doi cășle ci va avè la țara, pentru țănere bucatelor sale, cum și pentru doi dugheni cu ori-ce feliu de marfa, va avè aice în țară, asamine și pentru doi crăcime cu bautură ce va avè iar aice în țară, să fie scutite de banii agiutorinții» și de alte dări. Se scutesc treizeci de liude pentru cișelele lui. Ordin la Vel Aga, dregătorii Țănutorilor, cum și slujbașilor, desatnici, vadrari, goștinari și cuniceri, cum și Vel Vameș, și altor boeri slujbași». Gligoraș Sturdza Vel Vistier.

159.

Iași, 1813, ⁹₁₅ August. Contract între Spatarul Ioan Neculce, Toader von Pasacasu și Lazar Mihalovici. Cel d'intaiu vinde Boianul.

160.

1814, 3 Februar. Spatarul Ioan Neculce și fratele lui, Comisul Costantin Neculce, arata că li s'a luat moșia din Basarabia și s'a dat lui Nicolai Done Paharnic, supus rusesc. Cer secevestru pe averile din țara ale Doneștilor. Departamentul Afacerilor Straine cere acest secevestru pe moșia Valeva din Bucovina. — Original romanesc.

161.

1815, 20 Novembre. «Costandin Manole Stolnic» da zestre ficii sale Prohiriți: Icoana Maica Precista, ferecată cu argint, întru agiutoriu ; jumătate din satul Prilipce ; 10.000 de lei, «în naht». Semneaza: Casandra Manole Stolniciasa. Gheorghii Loiz, Stolnic, martur, Gheorghie Manole, Vasilie Manole Sardar, Iordachi Ursachi martur, Iordachi Dixachi martor .

VI.

NOUĂ DOCUMENTE PRIVITOARE LA
FAMILIA CALLIMACHI,
DIN ARCHIVA ACESTEI FAMILII

1.

7245 (1737), 10 Ianuar. «Miron Gafenco Uricar» face învoială pentru partea a patra din Molnița (Țin. Cernăuți), «parte moașe-mè Nastasii Ruginoaei». Pomenită și «Grozava, sora Ruginoaei». «A opta parte din ceialaltă gium[ă]tate s'aũ vinit Ursulețăștilor. «Deci ni-am învoit și am făcut schimbu cu Gheorghii Ursuleț Postelnic: mi-aũ dat acea a opta parti..., și eũ cu frații mei am dat d. vărului Ursuleț din gumătate de sat de Comănești... a treia parte din parte den sus, parte de mijloc; care aũ fost danie moașe-mè Ruginoaei de la fratele Manii de Comănești.» — Și copie.

2.

7245 (1737), 12 Ianuar. «Noi Gheorghii feciorul lui Cărstian Vel Armaș și Gheorghii Ursuleț Post. și Miron Gafenco Uricariu și Gheorghii Volcinschii» arată că s'aũ învoit «înnainte dumisale Sandul Sturdzăi Vel Logft. pentru moșiile cî-am avut noi împărțitoare de pe doi unchi ai noștri stărpî, anumi Durașco Comisul și cu soru-sa Grozava Cucurănița, cari aũ fost frați buni cu moșii noștri, anume Nastasiia Ruginoae, din cari iaste Pavel Rugină, și cu soru-sa Marie, înma lui Miron Gafenco și a fraților săi, și Cărstian Armașul, din care iaste Gheorghii Vameșul, și Sofroniia, den carei iaste Gheorghii Ursuleț Post. și cu frații săi, și Nacul, din carei iaste Gheorghii Volcenschi cu frații săi și cu veri săi». Se împart locuri în Babină, Molnița, Lucovița, Bozieni (pe Bașău). «Iar parte Sofroniiei s'aũ vinit a patra parte de Molnița fără a patra partia ce mai are den moșiia, și fără a opta partia, ce aũ făcut schimbu cu Miron Gafenco.» — Semnează «Gheorg. Ursuleț Post. , adăugind: «Fra-te-meu Ion Ursuleț m'aũ făcut episcop, și, de nu i-ar placè ceva, eũ să-î răspundzu». Și ceilalți răspund pentru *neamul lor*.

3.

Iași, 7245 (1737), 22 Ianuar. «Ghiorghe Ursulețu» arată că «cum-natul Ion Gorovei Căpt.» a cumpărat «a patra parte de sat de Comănești... de la unchiu-mieș Ghiorghe[ă] Cărstian drept 28 lei bani noi». El contestă, și Gorovei rămâne să primească banii înapoi: îi pune soroc o lună, înaintea «dumisal[e] Sandul Sturdze Vel Logft.». Scrie «Miron Gafenco». Jos: «V^l. Logftu mart[u]r».

4.

25 Mart —. «Frați și veri» lui «Post. Ghiorghe Ursulețu»: «Miron Gafenco» și «Gheorghe Volcinski» îi arată că au primit banii trimeși de el.

5.

7250 (1742), 23 Iulie. «Eș Toder Trif și cu soțul miș Iliana, ginirile Aniș Pă[să]roaia, strănepota lui Berchet de Comănești», vinde lui Dumitraș Calmăș[u]lui Vel Șătrar» moșia de acolo pentru 50 de lei. — Semnează, foarte rău, și «Savin Luțchi». — Și copie.

6.

7252 (1743), 1-iă Novembere. Ioan Nicolae-Vodă către «Ioan Iamandi Postelnic, ispravnecl Ținutului Hărlăului, și Ion Zosin Postelnic i Miron Gafenco biv vtori Stolnic și Ilie Costandiniță Vornic glotniș», pentru «dumn[ea]lui Dumitrașco Calmășul biv Vel Cluc[er]», ce are moșie la Comănești: să hotărâncească. Pecete cu chinovar.

7.

«Io Costandin Mihail Cehan Racoviț[ă] Voevoda... dat-am carte Domnii Meale Marii J[itni]ce[roaei] lui Cananș, să fie volnică cu carte Domnii Meale a-ș stăpâni moșie Comănești de la ocol Bot[u]șenilor, cu tot venitul iai, și cu toată slujba oamenilor ce vor fi șazindu pe locul Comăneștilor: adecă tot omul căsar să-i lucrez[e] pe an 12 zile, însă șeasă zile de vară și șeasi zile de iarnă, orî la cia lucru i-ar pune stăpânu moșii, și să-ș dia și dejma de toate sămănăturile țarinilor după obicei, orî pentru lucrul să dia cîte un leș, de toat[ă] casa, și așa să fie plătiți. Pentru care poruncim Domnia Mea și dum. Vornice de Botu-

șeni, de s'ar arăta vre unii din oameni cu nesupunire la hotărâre de mai sus arătată, să le faci zaptu, supuindu-i la cîa va fi cu cale, după hotărâre... L^t 7265 [1757], Mart 6.» Pecete cu chinovar.

8.

7266 (1758), Iulie 23. Scarlat Ghica. «De vreme ce dum[neaei] Marie Jitniceroaia a răpousatului Gheorghie Cananò a vîndut a sa driaptă moșie Comăneștii, ce este la Ținutul Dorohoiului, de pe boeriul dum. Ioniți Ursuleț Postelnic, ce a ținut-o întâi, și au dat acè moșie în sama fratelui dum. Dumitrașco Banul Calmășul, și, fiindu o parte din moșie aceia a unii Anița Pisăroaia, a cumpărat-o dum. Dumitrașco Banul Calmășul și, luîndu-ș dum[nea]ei moșie iar în stăpînire dum[neaei], va să-î întoarcă banii ce aū dat fratele dum[neaei] pe acè parte, fiindu-că fratele dum[neaei] n'au fost nici de o parte răzăș, — s'aū socotit și cu dreptate să întoarcă banii cî-aū dat și să stăpîniască moșie, și Maria Băniasa a răpousatului Dumitrașco Calmășul să dè toate scrisorile acei moșii în mîna dum. Jicniceroai ; iar, avîndu mai mult a răspunde, să vie de față... VI^t 7266, Iuli 23.» Pecete cu chinovar.

9.

7267 (1759), 25 Mai. Ioan Teodor-Vodă. «Di vremi ci dumnei prè-iubită sora Domnii Meli Mariia Jătniceroai a răposatului Gheorghie Canano biv Vel Jăt., avînd pricină de giudecată cu niamu boerului iaī cari aū ținut-o întâi: Ursuleț Post., pentru o gîmătate de sat de Comănești din Țăn[u]tu Dorohoiului, aū arătat carti de la Domniia Sa Scărlat-Vodă, din aniī [7266?], întru care arată că, căt aū trăit aciastă giupăniasă cu boiariul cel dintăi, toată schivirnisala casii lor aū fost di la domniia mē (*sic*), și moarte soțului iaī, luī Ursuleț, încă s'aū întămplat în Esș, și, niavînd banī să iā di aiure, aū luat banī cu dobîndă de l-a grijăt, fiind om scăpătat, și toate grijăle li-aū făcut domniia [ei], și la moarti, și după moarte, și aū rămas și cu copil mic di 4 luni, și l-aū crescut în sārăcii cu multă cheltuială. dāndu-l și la învățatură, și, cānd i s'aū împlinit — anī, aū murit și copilul, încăș l-aū grijăt domniia [ei] în viață și după moarte, după cāt i s'aū căzut unuī ficior di boer, tot cu ali sali, nerămaindu-ı nimică di la bărbatul cel d'intăi, afară di aciastă grumatate di

sat di Comănești, — cu toată dreptate așa s'aũ socotit, di cătră Domniia Sa hotărându-să, di vremi că aũ luat Ursuleț fată di boer mari, și aũ rămas fără di nici o schivirnisală di avere bărbatului dintăi, și mai ales și din zăstrile iaĩ aũ cheltuit, atât la grija lui Ursuleț, cât și la grija fiilor săi, i s'aũ dat în voia iaĩ, cu carte Domnii Sali, ca să întri în toati moșăile căti să vor dezbați, și dumneaei cât on frati. Pentru aciasta dar și Domniia Mè întărim cu aciastă carti a Domnii Meli dumisali prè-iubitiĩ noastri surori Mariaĩ Jătniceroai ca să întri și dumneaei cât on frati în toati moșăile lui Ursuleț, căti să vor dizbați. Întru alt chip să nu fii. Iar, având cineva mai mult a răspundi, să vii de faț[ă]. 7267, Maiũ 25. Locu Pecetii. Procit. Vel Logft.» — Copie.

10.

«Cu căzuta plecăciuni închinăm dum.; sărut cinstit[ă] mână dum. giup[ă]nias[ă] Mariiu Jic[niceroaie]», pentru hotărnicia Comăneștilor. Semnează «P. Ch[e]ș[co], Șit[rar]».

11.

«Ci[nst.] și a noastră ca o sor[ă], dum. lelo Mario Jic[nicereas]ă. Cu frașască drag[os]t[e] și cu fer[i]cit[ă] săn[ă]tate mă închin dum. Cinst. scrisoar[ea] dum., ce mi-ĩ trimis, am luat; cel[e] ce-m[ĩ] scrii dum., am înțeles, și, cât pentru hăleșteu, rău ti acolișăști dum., căci aciast[ă] moșii aũ fost de la strămoșii nostri și păr acum tot supt stăpăni[rea] noastră; este car[te] și hotar-n[ică]: întriabă dum. și pi mejieș dum. pinprejur, că ți li-or arăta. Iar eũ aciast[tă] oc[i]nă, decă(?) nu-m dă mână ca-s viũ la Eș, sint și cam bolnav, și am și trebuință; ce răspunsul miũ acesta este: stremoș[i] miĩ aũ stăpănit, și moșii mei, și părințiĩ miĩ, și eũ păr acum, și pist[e] 4 rândur[i] de omĩnĩ. Dacă-ĩ sta dum. să ei hăleștiu, și ți l-a da cineva, stăpănești-l dum.; iar, cât că im scrii dum. ca moșie mè, că arii hăliștiu și dum[itale] n'ar[e], eũ nu sint dator ca-s-ți facu hăliștiu dum[itale]. Și mai mult n'am ce-s răspundu dum[itale]. Cu aciast[a] să fii dum[neata] săn[ă]toas[ă], și sânt a dum[itale] ca un frate...»

12.

4 Maiũ . Cinst. a mè ca o sor[ă], d[um.] cuc[oană] Jic. Marie: A. Balș Vornic îi anunță că e trimes să hotărnicească moșia Bașăul a măn. Todireniĩ. Copie.

13.

7268 (1760), 14 Ianuar. Ioan Teodor-Vodă către Manolache Costache Vel Logofăt, Mihalache Sturzea Vel Vornic, Dumitrașco Pălade Vel Vornic, Vasile Roset Hatman, pentru ca să delimiteze «Lupului și Ilie, feciorii Spătarului Stroici, și cu Toader Isăcescul mazil», locurile lor la Prilipca și Saucinița.

14.

1765, 7 Februar. Grigore Ghica-Vodă ordonă lui Iordachi Cantacuzino, ispravnic de Hîrlău, să sfîrșească cu Luțchie.

15.

1765, 2 Mart. Grigore Ghica. Apare la el «dumneaia Mariia Jitniceroaia și mi-au arătat un zapis de la un Toader Trifu, ginările Aniții Păsăroae, strănepoatii lui Berechetu celui bătrân, de Cămănărești, și de la femeia sa Iliana, din vlt. 7250 [1742], Iulie 23, scriind la mîna răpousatului Dumitrașco biv Vel Ban, fiind la aceaia vreme Vel Șetrar, ce au fost frate cu dumneaia Jitniceroaia Mariia, precumu, avînd a lui draptă ocină și moșie de pe femeia sa Iliana..., în satul Cămănărești..., ce să va aleage partea soacrii sale..., au vîndut-o răpousatului Dumitrașco Ban[u]lui dreptu cincî-zăci de lei... S'au sculat acmu... un Savin Luțchie, cumnatu acelu Toader Trifu..., cerșind ca să întoarcă banii.» Judecă Stefan Rosăt Vel Logofăt, Ioan Sturza Vel Vornic, Lupul Balșu Vel Vornic: se decide pentru el, dar Luțchie pierde termenul de Crăciun. Decî Domnul întărește acum Mariei. Semnătura Domnului. Pecete cu chinovar. — V. no. 5.

16.

1765, 11 Iulie. Grigore Ghica întărește anaforaua din aceiași zi pentru jalba lui Savin Luțchi «din Mlenăuț, ot Hîrlău», pentru moșia cumnatului său Trif: acesta ar fi luat «numai doi boi tineri». N'aduce dovezi, «ce numai cu gura lui». Se ordonase cercetare prin ispravnicul de Hîrlău, Iordachi Cantacuzino. Acum «cu alte chipuri de jalobă»: că a fost silit a ceda. Dar «au mărturisitu Sulgeriul Zosinu, că, pentru că Sava Luțschii vrî să iscălească leșești, și știind a să iscăli moldovinești, pentru aceia l-au probozitu dum. Spat. Cant. să-s iscăliască moldovi-

nești». — Să se confirme. — Aceasta o și face Domnul, «și, acestu Savva Luțschie neastămpărându-s[ă] și cerând mai mult Divan, să va pedepsi». — Și copie.

17.

13 Mart — Ioniță Luțchi făgăduiește a plăti «dum. găpănesăi Marii Zăcnăciroi» 8 lei «la Măge-Păreș» [Mezi-Păreasimî], pentru că «am luat niște dejmă dă pe moșia dum[neaei]», din Comănești. Scrie «Iordachi Manoli».

18.

17 Maiü.—I. Cant. Spătar» scrie la «cinstit și al meu mar[e] ca un părinte, dum. badiu Ștefăniță Ruset Vel Logofăt», că Maria «Jăcnicroae» îi arată pîra lui Luțchi, ce se plînge că Spătarul l-ar fi silit a iscăli în paguba lui. Lămurește că el «aû adus doi boi ca să-i dea pentru ban[î]; dumneaei n'aû priimit boi... Iscălitura aceia nu era într'o nimică, că făcusa niște întorsuri și niște feștelituri, care vîi vedè și dum., și, întrebîndu-l eû ce iscălitură este, el au dat sam[ă] că s'aû iscălit leșește; eû i-am aratat cum că nu trebui ca să-s iscăliască leșește, numai să iscăliască moldovenește; la car[e] s'aû întămplat și dum. Pah. Costandin Pășcanul și Sulgeriul Ion Zosăn și Roman căpt., mazil de aice, osăbit din negustorii de Botășan[î].» *Cere dovada* dacă l-a silit.

19.

1767, 23 Maiü. Grigore Ioan-Vodă întărește anaforaua boierilor delegați în procesul dintre «Șărbănu vătav za copii, fiul dumisali Jăcnicroai Marii, cu Ilinca fata Meicăi, și cu nepotul ei, Andrii, pentru moșia Comănești», unde Maria se dovedește că are trei părți, iar ceilalți una. Aceștia pretindeau că dovezile li s'au pierdut «la vreme Muscalilor acestor de pe urmă». «Acum, de trei, patru ani, îi lipsăști de tot din moșie, zăcând cum că nu-i știu cine sânt.» Șerban se îndreptățește cu «o împărțală din anii 7245 [No. 2], întru care scrie că Gheorghe fecior lui Crastianu Armaș și Gheorghii Ursuleț Port[ar] și Mironu Gafencu și Gheorghii Volcinschii aû făcut împărțală între dănșii pentru moșia Comăneștii, și s'aû venit în parte lui Gafenco a

șasa parte din tot satul, și s'aū venit Ursulițăștilor a opta parte di pe Rugină, și altă a opta parte s'aū venit Solcăi, fiind stiarpa. Și aū mai arătat un zapis, din let 7240 [1731], Săptv. 10, întru care scrii că un Gheorghii Crăstianu, nepot lui Isacu, au vandut Căpt. Ioniță Gorovei a patra parte din satul Comăneștiu, și pe urmă Ursuleț cu giudecată aū întorsu banii lui Gorovei și au luat și acē parte de moșie.» Copie din 5 Iulie 1817.

20.

1767, 28 Maiū. Grigore Ioan-Vodă trimete pe Dositei episcop de Rădăuți, Petrea Cheșco biv Vel Șatrar și Ștefan Tabara Vornic de Poartă, ca să hotărnicească moșia Comănești a «giupănesei Mariia Jicniceroaia». Pecete cu chinovar.

21.

1767, 15 Iunie. Hotărnicie, din ordinul Domnului: «Măriia Sa Grăigorie Ioan Calimah Voevoda», la «satul Comăneștiu, ce este la Ținutul Doroiului, pe apa Bașeul, moșie dumisal[e] Jit. Maria . Aceasta arată suretul actului din 1412 [*Studii și doc.*, V], de la Alexandru cel Bun, «iar matca, ispisocul, nu ni-aū arătat, dzicând că este răzlețit de la mână dum[i]sal[e], nu știe ce s'aū făcut, după ce l-aū prefăcut, și, mai încredințind preotul Toader și cu o mărturie, luind asupra sufletului său că este adevărat acel suret tălmăcit de dănsul di pe acel ispisoc de la Alexandru-Vodă.» Călugării de la mănăstirea Todereni cer însă «ca sa scoată dumneaei Jit. Marie matca ispisocului cîa veche, di pe care scrie sinetul, și este priimit pe arătare acelor semne. Se chiamă, de la Hudești, «dum. Mihălachi biv vtori Spatar, fiul dum. Vornicul Ilie [Costachi]», ce era la moșie: «dum. n'au vrut să vie». «În capul opchinei, unde să face altă opcină.»

22.

1770, 12 August. «Carte de la Divan pentru Andreiu, nepot Meicăi, din Țănutul Dorohoiului, că, având pricina pentru o moșie a lui, ce să numește a patra parte de moșie Comăneștiu..., cu dumnealui Șarban biv Vornic de aproz, și cu frati-sau Ionița Cupariul, fiu dumn[ee]i Jătniceroae[1] Mariia, ce să răzășăști jal[ui]t[o]rul cu părțile moșii dumniaei Jătnicerioas[a] Marie dupa

cum s'a văzut și o anaforă de la răposat Mărie Sa Grigori Calimah Voevod [nº. 19], că s'aუ giudecat la Divan cu flei dum[isa]le Jac. Mariei, și i-aუ dat rămaș, ca să stăpăniască Andreiū nepot lui Meica mazil», acum vine cu jalbă că-l încalcă. Ordin «dum[nea]lor isprav[ni]ci de Dorohoiū, ca să vie fiī dum. Jicniceroaei Marii de faț[ă] la dumn[ea]lor isprav[ni]ciī, să cercetez[e] pricina judecății.» Îi chiamă, și, nu numai că n'aუ vrut să vii, ce s'aუ sculat Ioniță Cupariul, și aუ bătut pe numit[ul] mazil acolo, la moșia sa, și s'aუ cunoscut că n'aუ nici o îndreptare, și rău să acolisasc de parte moșii jăl[ui]t[o]r[ului].» — Copie.

23.

1771, 20 Maiū. Boierii Divanului, pentru «dum. Marie Jăc.», ce și-a arătat actele pentru Comănești; se ceartă pentru o moară cu Ștefăniță Sturza. Se hotărește în favoarea ei. — Copie.

24.

1773, 1-iu Decembre. Vînzare la Comănești către «dum. cuconul Șarban Cananō, biv Văt. za aprozi». Semnează și un «biv Vel Căp. de Iaș», care scrie și actul.

25.

1773, 23 Decembre. Boierii Divanului chiamă pe Mihălachi Costachi biv Vel Spătar, ispravnic de Dorohoiū, la judecată, pentru Comănești, cu dum[ne]ei Jăcniceasa Mariia».

26.

7284 (1776), 15 Maiū. Vînzare la Comănești către «Vătavul Șerban Cana[nō], pentru bani «și un cal, carile l-aუ cumpăratū dum[nea]lui triizaci și optū de lei, și triizăci de oi cu mei, și un berbec, și o capră, carile s'aუ socotitū câte patru lei vita... Și s'aუ făgăduitu dum. cum că mi-ar faci și un rându de strai unii feti — ș'ar fi când s'a mărta —, o giubē blănit[ă] cu sângiāp și o rochii cu flor[1] de hir, cu antereul ei, iar oile și baniī și calul, cum și lana, din anul trecut l-am luat... Iar pentru strai aū rămas sa scrii la Eș să mi le facă, și păn la Săm-Petru să mi le dei gata, și atunce sa vor prețalui după prețul lor.» «Ili Pelin.»

27.

1776, 26 Maiu. Grigore Ghica-Vodă către «dum. Costandin Vărnăv, biv Vel Ban, Toader Simon Med. și Petre Cheșco Șătrar», că «dumnaei Jăcnicroaia, arătând că are o moșie la Ținutul Dor[o]hoiului, anume Comănești, care să hotărăște cu moșia Lișca a dumisale Vornicului Ștefăniță Sturzăi, și are pricină cu dumnealui și pentru o moară, cum și de spre moșia Hădești a lui Mihalache Costache biv V^t Spat. și de spre moșia Bașciu a mănăstirii Burdujăni, încă i s'ar fi împresurând moșia cu strămbătate», cere a se hotări «de spre toț răzașii», «răzașii împregiuraș». Pecete cu chinovar.

28.

1777, 5 Ianuar. Grigore Ghica-Vodă poruncește a se hotărnic Comănești lui «Șarban Cananò, biv Vătaf za aproz», încălcată de «răzeși împregiuraș».

29.

1777, 20 Decembre. Domnul întărește anaforaua pentru procesul lui Ștefan Sturza biv Vel Vornic și Șarban Cananău biv Vătav, «pentru pricina uni mori de la moșia Comănești, de pe Bașău, din Ținutul Doroh[o], care moară iasti făcută din anii trecut, di Jăcnicroaia Mariia, maica vătav[ului] Șarban». Ștefan Sturza avea moșie alături, la Lișca. — Copie.

30.

1779, 21 Martie. «Năstase Negrul, cupețu din Iaș, sãn Toader Negrul», dă zapis «Văt. Șerban Canano», vînzîndu-i partea ce are în Comănești. [Să nu atace nimeni din rudele saū «din răzașii miei», pe cari i-a întreat, și «nice unul n'aū vrut să cumpere». Cumpără Șerban, «protimisind și dum[nea]lui ca un răzaș ce esti într'aciast[ă] moșia de baștină, cum și cu alți cumpărături. Iar, când vre uni din răzașii miei, saū dintr'alti niamuri ale mele, s'ar scula», etc. Semnează și «eū Costandin Căs., ciauș za cupti, martur». — Și copie.

31.

1804, 15 Octombre. Mărturie hotarnică, la Comănești lui Ioan Cananău biv Spatar¹.

¹ V. pentru Șerban Cananò și actele Șerpeniței, în vol. V din *Studii și documente*.¹

32.

1827, 23 Mai. Misiunea de a cerceta în procesul Doamnei Ecaterina Sturdza cu Cuciuc, la Trestiana, se dă lui «Alecă Callimah Vel Vor[ni]c de Țara-de-gîos». Hotaruicul lui Cuciuc, «dumnealui Vor[ni]c Costachi Conachi», nu vine. Se dă de știre lui Callimachi, la 21 Iunie. Callimachi face raportul la 5 Iulie.

33.

La 1835-40, proces pentru Comănești a lui «Ralu Miclasca Vor.», soția răposatului Vornic Ion.

VII.

CÎTEVA DOCUMENTE
POLONE ȘI LATINE DIN LEMBERG ȘI BISTRIȚA
RELATIVE LA FAMILIA CALLIMACHI

1.

Extractus

Literarum Principis Moldaviae Gregorii Ioannis, de dato 187^{bria} 761, st. v., e gallico idiomate in latinum translatarum.

P. P.

Posteaquam in causa Transylvanorum, ob arrepta nonnulla eorundem pecora, ultimas Vestrae Excellentiae querelas percipiens, in rem investigare, et detentionis eorundem loca perscrutari curassem, recte dum ad illas respondere voluissem, supervenire aliae Eiusdem litterae fermanum Sublimis Portae Ottomannicae comitantes. Graviter profecto mihi accidit, quod promptitudo mea et contestandi zeli desiderium ad primam Vestrae Excellentiae requisitionem paratissimum, nullam exhibere potuerit sinceritatis probam, quandoquidem illico ispravniko de Nempch demandassem, ut oves in Uranza¹ detentas et 46 aureos praetensos restitui faciat. Pro acceleratione tamen operis conducibilis fuisset ut, tam de effectibus Transylvanorum abreptis et detentis, quam nominibus laesorum, et contra quos praetensio formatur, cum loci denominatione ubi residerent, et ubi effectus praetensi inveniri possent, consignationem claram Excellentia Vestra mihi transmisisset. Quam de praesenti etiam praestolor; sine qua difficile, imo impossibile foret postulatis satisfaciendi. Interea Vorniko Campolungensi per ordines iniungo, ut pecora quae a meis subditis per modum repressaliorum occupata recenter intelligo, confestim restituat, cum nondum constaret, ubi pecora meorum subditorum detinerentur. Coeterum non dubito quin Excellentia Vestra quoque, iustitiae fervore animata, meis quoque subditis laesis debitam satisfactionem praestandi exoperabitur, signanter vero his, quorum praetensio per commissionem ni Trottus celebratam adiudicata est, utpote Georgio Vikovan

¹ Vrancea.

super ducentis triginta ovibus, triginta item aureis pro pretio lanae, butyri et casaei, quatuor item bobus, alteri denique, Kalbasa nominato, duorum boum, et tandem totidem vaccarum, ovium item bonificationem, et duorum aureorum per Armenum Crist refusionem expostulanti. Nec non Ioanni Corfos pro aber-ratis 200 ovibus per Aronem Bakoi collectis, aliorumque, quorum praetensio liquida est, indemnisationem ab aequanimitate Ves-trae Excellentiae expeto.

2.

Inclytum... Gubernium.

Siquidem Moldaviae Princeps in posterioribus suis de 18ma 7-bris 1761, stili veteris, ad me datis, et in adiacente extractu, hisce communicatis literis, non tantum congruam de illatis nos-ratibus per Moldavos damnis praestandam satisfactionem ap-promittere, verum etiam fusam, tam praetendentium Transylva-norum, quam rerum praetensarum, ut et illorum contra quos praetensio formatur, cum suis ubicationum locis, distinctam et claram specificationem sibi ad facilius satisdando flagitaret, Incl. Regium Gubernium perquam officiose requirendum esse duxi quatenus postulata hanc specificationem a Moldaviae ad-variantium circulatorum officialibus quantocius exigere mihique pro ulteriori exoperatione transmittere dignaretur. Insistit in-simul idem Moldaviae Princeps delegatae anno priori commis-sionis operationi, ut calculo illius adiustatae rebonificationes, adhucdum partim in suspenso protractae, Moldavis exsolvendae demandarentur; cum autem officiales locorum, quibus executio deliberatorum commissa fuit, optimam haberent notitiam: a quibus, in quantum solvissent, qui vero ob quam rationem detrectassent, qui denique uno verbo quaestum, cui adiudicatis restarent, aut solvissent, ne gravetur Incl. Reg. Gub. iisdem serio iniungere ut distinctam horum specificationem, quam deinde michi comunicari decenter expeto, cum congruis circumstantiis Incl. Reg. Gubernio confestim submittant, quatenus petito antelati Principis pro iusto et aquo deferri hocque exemplo ad similes iustitiae ad-ministrationes magis magisque provocari possit; decenti ob-servantia permanens.

Inclyti Reg. Gubernii.

Cibinij; 3-tia 9-bris 761.

Obligatissimus servus: Ad. B. de Buccow, m. p.

3.

Sacrae Caesareae, Regiae et Apostolicae Maiestatis, Archiducis Austriae, Principis Transilvaniae et Sicularum comitis, Dominae, Dominae Nostrae clementissimae nomine.

Prudentes ac circumspecti nobis benevoli, salutem et gratiae Caesareae Regiae incrementum. A folyó esztendőben szent Mihály havának tizenhatodik napján közelvén a gubernium kegyelmeteket felséges aszszonyunk az említett holnop hetedik napon költ kegyelmes parancsalatyanak, mászat parancsolt vala. Hogy a szomszéd ola országbéliek által lett erősszakos kártételeket, és hatarfoglalásakat, melyek mind a Passarovitzi pacificatiotol fogva mind pedig nevezetesen in Anno 1740 végbe ment pacis tractatus után, törtenék, azokat per individua jol megvisgálván, és esztendejit is amennyiben lehet consignálván, és hiteles instrumentumobol meg allitván azokal együt külgye bé kegyelmetek a Guberniummak. De mindeddig azan parancsalattnok semmi gyümölcsét nem tapasztalván: Mind bog a Molduvoi Vajda, maga késségét az elégtételre ajánlya a kivanya is mogo specificaltottni allata valoi áltol azokat a kárákot, de

În anul de față, în ziua de 16 din luna lui Sf. Mihaî, apropiindu-se guvernul, Măria Sa v'a poruncit, prin porunca din ziua de 7 ale lunii pomenite, ca pagubele silnice făcute de vecinii din Moldova și încălcarea de hotare, ce s'a făcut de la pacea din Passarowitz, și cu deosebire în anul de după tractatul din 1740, pe acelea căutându-le cu amănuntul și însemnînd și anul și alcătuiindu-le din acte de credință, să le trimeteți, cu acele acte împreună, la Guvern. Dar până acum n'am aflat efectul poruncii aceleia: Voevodul Moldovei e gata de despăgubire și vrea el singur să însemne cu dregătorii lui pagubele acelea, însă să se întoarcă casele supușilor săi, precum arată copia scrisorii lui, împărtășită aici. Pe lingă aceasta, dorința «insinuatorului», a Excelenței Sale generalul-comandant, o puteți înțelege din aceasta, comunicată aici.

elenbe maga népének házail is megforditatani, a mint leveleknek iten közlöt massa bizanyitya. E mellet mi legyen kivánsága méltóságos comenderozo generalis Ur Eö Excellen-tiajanok insinuatiunнанak, itten hűzlöt mássábol meg lehet érteni. Parancsaltátíkanak okáért kegyelmeteknek aut bonitate guberniali hogy mindeből beni parancsalatunknak, mind pedig comenderozo generalis ur Excellentiájá insiuatumanak halagatos nekül eleget tenni; es mindenekről a gubernimnat voltaképpen tudositani el ne mulassa kegyelmetek. Si facturi, altefata Sua Maiestas Sacratissima benigne propensa manet. E regio Principatus Transilvaniae gubernio, Cibini, die 24 9-bris anno 1761.

Prudentibus ac circumspectis primario et proiudicibus, senatoribus ac notario liberae regiaeque civitatis et districtus saxonicalis bistriciensis, nobis benevolis. — Ambele în Arch. Bistriței.

4¹.

Știri din Constantinople, 26 Mart 1764.

4 to. Ze Achmet-Effendý Posel turecki bedaczy w Berlinie miál iuz odebrac ferman wyiechac

Pentru porunca Dumnea-voastră saú cu autoritatea Guvernului, să nu întârziați să îndepluiți porunca noastră sau să faceți după «insinuarea» Excellencei Sale generalului, și să nu întârziați a înștiința despre toate Guvernul. †

Că Ahmed-Efendi, solul turcesc, fiind în Berlin, avea să primească ferman să plece de

¹ Pentru actele polone, sînt silit a lasa să se tipărească unele litere cedilate sau punctate, pe care nu le are tipografia, cu litera simplă corespunzătoare.

z tamtad y ze propozycze przez tegoz Posła czynione z strony krola Pruskiego Porcie, wszystkie nie znalazły przyiecia...

(Lemberg, Bibl. Ossolinski, ms. 1403, p. 351.)

acolo și că propunerile făcute prin același sol Porții din partea regelui prusian n'aū fost primite nici una.

5.

Kopia listu Hospodara moldawskiego do Xcia I Mci Repnina posla wielkiego Rosyiskiego, przetlumaczonego zwoloskiego, etc. W tym momencie kiedy mi przyszedl pakiet ze Stambulu od JW Mci Pana Rezydenta Moskiewskiego dla W. X. Mci Dobrodzieja nie zaniedbywam wyslac tenze przez moich dwóch umyslonych kuryerów co W. X. Mosć. odbierzesz od Pana La Roche mego czleka wtamtym miescie zostajacego, upraszajac przytym azebys nie bawit z odeslaniem onychze z swoim responsem aby na przeznaczone miejsce doszedl wyperswadowany bedac W. X. Mosć. o moich wiernych usługach ku Przeswietnej Porcie mojej laskawej Pani i o moim z nim przyjazni na nowy znak w teyze ezynić W. X. Mosci wiadomo ze przyslany mi jest list turecki szefa konfederacyi Podolskiej w którym ma zlecenie odstąpić swych przedsiwzietych idei y mysli, który to list poslałem przez mego

Copia scrisorii Domnului moldovenesc către Înnălțimea Sa principele Repnin, marele sol rusesc, tradusă din românește, etc. În momentul în care mi-a sosit din Stambul, de la Înnălțimea Sa domnul resident rusesc, pachetul pentru Înnălțimea Voastră princiară, binefăcătorul mieū, m'am grăbit să-l trimet prin doi curieri speciali ai mieī. Înnălțimea Voastră princiară îl va primi de la domnul La Roche. Pe omul mieū din acel loc l-am rugat, pe lingă aceasta, să nu întârzie cu trimeterea lor și cu răspunsul său, ca să ajungă la locul destinat; Înnălțimea Voastră princiară fiind convinsă de credincioasele mele servicii pe lingă Luminata Poarta, stăpina mea milostivă, și de prietenia mea către voi. spre a vă da un nou semn de aceasta, înștiințez pe Înnălțimea Voastră princiară ca mi s'a trimes o scrisoare turceasca catre șeful Confederației din Podolia. în care se gasește recomandăția sa reuunțe la ideile, intențiunile

czleka umyslnego do wspomnionego I. P. Hrabi insynujac mu sam od siebie azeby nie czynili zamieszania w ich Ojczyźnie jako tez samo tenze I. Mc. Pan Hrabia mógł wyrozumieć z drugiego listu Przeswietnej Porty przez Najjasniejszego Hana Tatarskiego do adresowanego. Nie wątpię na ostatek ze W. X. Mosć postapisz sobie sposobem do zupełnego zadosyć uczynienia należytej przyjazni, która zostaje między przeswietna Porta i najjasniejsza Imperatorowa Rosyiska i zyczac sobie in-szych okazyi, w których bym W. X. Mci oswiadczyl skutecznosc moją osobliwy szacunek z tym sie być powtarzam W. X. Mosci nayzyczliwszy Przyjaciół i sluga Jan Grzegorz Xiazemoldawski; w Jassach, 22 Apr. 1768.

(*Ibid.*, ms. 821, pp. 335—346; copie contemporană.)

lor; această scrisoare am trimis-o prin omul mieu special Înnălțimii Sale grofului amintit, insinuându-i eu de la mine (de capul meu), să nu facă turburări în patria lor; ceia ce același domn grof a putut înțelege și dintr'o altă scrisoare a Luminatei Porți, adresată prin Prea-Luminatul Han al Tatarilor. Nu mă îndoiesc în sfârșit că Înnălțimea Voastră princiară va proceda așa fel că va satisface în totul prietenia ce se cuvine să existe între Luminata Poartă și Prea-Înnălțata Împărăteasă a Rusiei, și doresc să am și alte ocazii, în care să pot arăta pe deplin Înnălțimi Voastre princiare osebite mea cinste. Cu acestea repet că sînt cel mai devotat prieten și slugă al Înnălțimi Voastre princiare.

Ioan Grigorie, Voevod moldovenesc. În Iași, 22 Aprilie 1768.

VIII.

CORRESPONDENȚĂ MOLDO-POLONĂ
DIN VREMEA DOMNILOR DIN FAMILIA CALLI-
MACHI, DUPĂ ORIGINALELE
PĂSTRATE ÎN BIBLIOTECA MUSEULUI CZARTO-
RYSKI DIN CRACOVIA:
SCRISORÎ CĂTRE INTERPRETUL POLON GIULIANI

Ioannes Theodorus Ter
varum Moldaviae Princeps

Nicola Suzzo

Iscăliturile lui Ioan Teodor Callimachi și Nicolae Suțu.

1.

Monsieur,

J'ai l'honneur de repondre à deux de vos lettres du 20 avril, dont l'une étoit adressée à Son Altesse, l'autre à moi. Son Altesse est très-charmée pour toutes les attentions que vous lui marquez; elle vous assure de son estime particuliere.

Quant à moi, je ne cesserai jamais de cultiver soigneusement votre amitié et de vous donner des preuves convaincantes attachées à mon très-humble devoir. La lettre pour Constantinople, qui regarde quelques affaires de famille, sera expédiée même aujourd'hui, le courier étant tout pret pour partir. Je vous supplie de me conserver toujours dans votre chere amitié et de croire que je suis toujours, avec des sentimens pleins de respect.

Monsieur,

A Iassi, ce 22 Avril,
st. v., 1758.

Votre très-humble et très-
obéissant serviteur:

de Mille,

Ms. Czartoryski 620, p. 527.

2.

Monsieur,

J'ai eu soin d'envoyer ce que vous avez adressé à Son Altesse, à Jassi, et je vous prie à cette occasion, si vous avez dorenavant quelque chose à expedier, pour ne vous pas gener en ecrivant à Son Altesse, de me l'adresser directement et d'etre assuré de mon exactitude et de l'empressement avec le-

quel j'ai tacherai de vous servir pour vous prouver que je suis,
avec tout le respect,

Monsieur,

Cernautz,

9 may, st. v., 1758.

Ibid., p. 873.

Votre très-humble et très-
obéissant serviteur :

de Mille.

3.

Monsieur,

J'ai l'honneur de repondre à la lettre du 22 aout, que vous avez adressé à mons. de Mille, qui ne se trouve pas presentement ici. Come je crois que vous avez reçu jusque à present (reçu) ma lettre, je vous reitere mes instances pour l'honneur de votre correspondance. Pour ce qui regarde les 70. zequins que vous voulés envoyer à Madame votre epouse, ayez la bonté, come j'ai eu l'honneur de vous marquer, de les adresser à mons. Deyma, et j'aurai tous les soins convenables pour les faire parvenir à leur destination.

J'ai l'honneur d'etre, avec tout le respect,

Monsieur,

A Iassi, ce 25 août,
st. v., 1758.

Ibid., pp. 449-50.

Votre très-humble et très-
obéissant serviteur :

Basile Rasul, Hatman.

4.

Monsieur,

J'ai eu l'honneur de recevoir votre lettre du 7 sept., et je vous fait avant toutes choses mes complimens de felicitacion sur la nouvelle dignité dont vos merites ont été couronné. Je vous suis, en second lieu, infinement obligé de l'honneur de votre correspondance et des nouvelles que vous m'avez marqué. Son Altesse sera infinement charmé des vos bonnes dispositions et de l'amitié que vous marquez pour Elle; j'ai l'honneur de vous assurer qu'Elle en sera pleinement instruite. J'écris aujourd'hui à Mons. Deyma, qui me marque qu'il a reçu les septante ducats pour me les envoyer par l'umblateur¹ que je lui

¹ Îmblător, curier.

expédie. J'en aurai tout le soin que je dois à l'amitié dont vous m'honorez, et j'expédierai en même temps la lettre pour Mons. Hübsch. Vous suppliant de m'honorer fréquemment de vos ordres et d'être sur de mon exactitude, j'ai l'honneur d'être, avec tout le respect,

Monsieur,

A Iassi, ce 8 7-bre 1758.

Votre très-humble et très-obeissant serviteur:

Ibid., pp. 909-11.

Basile Rasul, Hathman.

5.

Monsieur,

Je me suis acquité de votre commission, j'ai écrit exprès une lettre à M. Basile Rasul, Hatteman de Moldavie, pour lui accuser la réception de soissante et dix ducats de votre part, et lui ay marqué que cette somme est entre mes mains à sa disposition; ainsi je l'ay prié de n'apporter aucun delay à l'envoy de la dite somme pour Madame votre épouse.

J'ay l'honneur d'être, avec le plus parfaite estime,

Monsieur,

A Leopold, le 13 7-bre 1758.

Votre très-humble et très-obéissant serviteur:

Ibid., p. 913.

Alek. Deima.

6.

Monsieur,

C'est avec bien de plaisir que j'ai reçu votre dernière, et je suis infiniment obligé pour les nouvelles dont vous m'avez bien voulu faire part. Il y a déjà huit jours que j'ai écrit à mons. Deymo pour qu'il consigne les 70 ducats bien cachetés à notre umblateur, et j'ai donné des ordres à Czernautz pour qu'on en choisisse un, dont la probité et droiture est connue. Ainsi je crois que je les aurai à la prochaine poste, et je ne manqueroi pas de les expédier seurement à Constantinople et de vous donner avis de la réception. Mr. Gregorasko Ghika, cy-devant Postelnik, a été choisi pour être interprete de la Porte. Dans l'esperance que vous me continuerez l'honneur de votre

amitié et de votre correspondance, j'ai l'honneur d'être, avec tout le respect,

Monsieur,

A Iassi, ce 15 7-bre 1758.

Votre très-humble et très-obeissant serviteur :

Ibid., pp. 915-6.

Basile Rasul, Hattmann.

7.

Monsieur,

Je vous ay marqué, Monsieur, dans ma precedente, que j'ay écrit à M. Basile Rasul à Jassy, pour luy faire savoir qu'on m'a déjà païé icy les 70 ducats de notre part, et que je les garderay à ses premiers ordres. En meme tems, je l'ay prié de faire tenir le plus tôt possible une pareille somme à Constantino-pole, à Madame votre épouse. Il est vray que je n'ay pas encore reçu les dits 70 ducats, du R. P. Rosetti, n'en aiant pas besoin, mais il me les paiera à la premiere requisition ; je ne veux pas cependant hazarder l'envoye de la dite somme par des exprés de Jassy, d'autant plus que la consternation y est très grande à cause des Tártares revoltés : la Moldavie est menacée de leur invasion.

On me marque qu'on a fait reparer à la hate le palais du Grand-Seigneur à Adrianople, où il a coutume de venir pendant la guerre.

J'ay l'honneur d'être, avec la plus parfaite estime, Monsieur,

Votre très-humble et très-obeissant serviteur :

Alek. Deima.

P. Script. J'ay fait partir l'incluse à M. Basil Rasul, mais je n'ay pas reçu pour le present la moindre lettre de Jassy ; le nouveau prince n'est pas encore arrivé.

Ibid., p. 917.

8.

Monsieur,

J'ai l'honneur de recevoir votre lettre du 21. 7-bre, et je vous suis infiniment obligé que vous ne cessiez pas de me continuer l'honneur de votre correspondance. Mr. le conseiller

Hubsch a tort de se plaindre de l'irregularité de sa correspondence, puisque je vous assure, foy d'honnête homme, que toutes les lettres adressées, tant à Mons. Hubsch, qu'au Chevalier de Vergennes, ont été expédié sur-le-champ par nos calerasch.

Touchant les soixante-dix ducats, mons. Deyma les a consigné à notre umblateur, nommé Anastasi, qui les a porté jusqu'à Czernoutz, où le staroste ad interim les a retenu, de crainte qu'ils ne tombent entre les mains des Tartares, qui ont rempli la Moldavie, pillant et saccageant à leur manière, Ils doivent donc rester là jusqu'à ce que je trouve une occasion sûre pour les faire venir ici; le trouble dans lequel nous sommes, est inconcevable, puisque ils menacent de fondre sur notre capitale, où tout le monde s'est retiré dans les monasteres. Même les divers preparatifs, que je dois faire, m'empêche de vous marquer d'avantage. Je vous assure seulement de mon amitié inalterable, du soin que j'aurai de votre affaire et du respect parfait, avec lequel j'ai l'honneur d'être, Monsieur,

A Iassi, ce 22 7-bre,
st. n., 1758

Votre très-humble et très-
obéissant serviteur :

Basile Rasul, Hatmann.

Ibid., pp. 921-3.

9.

Monsieur,

J'ai l'honneur de recevoir votre lettre du 5. 8-bre, et je vous confesse ma reconnoissance pour les nouvelles qu'elle contient. J'écris par l'umblateur présent du staroste de Czernautz, pour m'envoyer les septante ducats, qui sont resté entre ses mains, crainte des Tartares, come j'ai eu l'honneur de vous marquer, pour me les envoyer ici, et je les expédierai toute de suite à Constantinople. Mr. Hubsch a tort de se plaindre de moi, parce que j'ai toujours expédié les lettres, et il doit s'informer à Constantinople.

J'ai l'honneur d'être, avec tout le respect,

Monsieur,

A Iassi, ce 8 8-bre,
st. v., 1758.

Ibid., p. 927.

Votre très-humble et très-
obéissant serviteur :

Basile Rasul, Hattmann.

10.

De la Roche.

A Iassi, le 18-e X-bre 1758.

Monsieur,

Je suis chargé, par Mr. le Hattman Basile, en l'absence du s[ecretai]re Sthal, de répondre à l'honneur de la votre du 7e 9-bre, très flatté de voir se présenter d'elle-même une occasion, à la recherche de laquelle j'aurais volontié donner tous mes soins, connaissant, comme je sais, les relasions, que vous avez dans ce pays; que j'ajouterai même, que je souffrois de voir tant de lettres de votre part sans réponse, et que j'aurais pris la liberté de vous écrire, si je n'avois craint que la lettre d'un inconnu, sans l'aveu de la personne à qui vous écriviez, eut pû paraître mal séante; quoiqu'il ce soit, Monsieur, j'ai ordre de vous donner avis que l'argent dont vous faites mention, se trouve encore en dépôt chez le dit sr. Basile Rasul, qui, démis de la Hattmanie depuis peu, m'a assuré de ne l'avoir reténu jusqu'aujourd'hui que par le déffaut de l'expédition, dû à convoy à Constantinople; toute fois S. Alt., à qui j'ai eu l'honneur de rapporter les fais, portée de très bonne volonté pour ce qui vous concerne, m'a donné ordre de voir déjà faire une lettre de change payable pour ses agens à la Porte. Mais, comme la chose doit passer par les mains du s^r Spatar Stavradi, qui est ici le ministre-plenipotentiaire, et que le messenger est pressé de repartir, je me réserve à vous faire savoir par le prochain, si elle sera acceptée. En attendant. j'ai l'honneur d'être, avec beaucoup de consideration et de défferance,

Monsieur,

Votre très-humble et très-obeissant :

Ibid., pp. 929-30.

De la Roche.

11.

Monsieur,

J'eu l'honneur de vous faire part, par ma dernière, de la disposition où étoit le prince à vous faire avoir du Basile Rasul, ancien Hattman, la satisfaction qui vous étoit due pour les soixante sequins à lui envoyez depuis tant du tems; je me fais

un vrai plaisir, par celle-cy; de vous annoncer que cette somme sera dans peu exactement comptée à Mme votre épouse, par le moyen d'une lettre de change, qui lui a été expédiée en dernier lieu, par un marchand tres solvable de Constantinople; je serois infiniment aise de trouver plus frequemment des occasions qui, en me mettant dans le cas de vous être de quelque utilité, puissent vous engager, Monsieur, à m'honorer de vos ordres, quand ... (?) y donnera lieu dans ce pais-cy; du reste, j'ai soin, quand il me passe quelque lettre à l'adresse du sieur Hubsc, de la recommander aux agens de Son Altesse de la Porte, et ne fais aucun doute qu'elles ne lui soient rendues... J'ai l'honneur d'être, avec beaucoup de consideration:

Monsieur,

A Iassi, le 24 X-bre 1758.

Votre: Dela Roche.

— *Ibid.*, pp. 931-2.

12.

Monsieur,

Je suis fâché, Monsieur, que les apparences vous ont fait concevoir une idée desavantageuse à l'exactitude et à la droiture avec laquelle j'ai taché de conduire notre affaire. Divers incidens ont empeché l'envoi de l'argent en question, mais, ayant trouvé une occasion seure, je l'ai transmis par une lettre de change, qui sera payé sur le champ. Ayez la bonté Monsieur, d'être convaincu de la sincerité de mes sentimens et de la parfaite consideration, avec laquelle j'ai l'honneur d'être,

Monsieur,

A Iassi, ce 26 X-bre, st. v., 1758.

Votre très-[humble]: B. Rasul, Hattman.

— *Ibid.*, pp. 933-4.

13.

Monsieur,

L'exprès du prince de Moldavie arriva ici il y a deux semaines, avec la lettre cy-incluse pour S. Ex. Mgr. le comte Podowski, Grand-Maître d'Hotel de Litvanie, avec ordre d'aller trouver S. E. à Varsovie; mais, puisqu'il ne pouvoit pas aller plus loin, à cause d'une maladie qui luy est survenue, je luy ay fait rendre

ladite lettre, que j'envoie sous votre enveloppe, et vous prie, Monsieur, de la remettre à Son Excellence..

A Leopold, le 21 mars 1759.

Vostre très-humble et très-obeissant serviteur,

Alek. Deima.

Urmează altă corespondență relativă la cererea Domnului.—
Ibid., ms. 621, p. 637.

14.

Monsieur,

J'ai marqué dans la reponse que je fis au prince de Moldavie, le milieu de juin pour mon depart, mais, comme la peste se manifeste le plus depuis le juin et continue trois mois entier, selon l'avis du prince Wisniowski et celui de Mr. le chambelan de Lithvanie, ainsi je le voudrois prolonger jusque au 1-er de juillet, pour pouvoir eviter ce danger. [Dar îi cere părerea.] A Dabrowka, ce 15 de avril 1759.

J., conte de Podosky, Grand-Maitre d'Hotaille de Lithuanie,
m. p.

— *Ibid.*, p. 671.

15.

Choreskow, 25 Iunie 1759. — De Traubnitz către Ignafiū Mosakowski.

...J'ai été en la Valagie, sur un marché à cheveaux, et j'ai vû dans un environs d'une mile plus que trente harras, chaqu'un de 100, 2, 300 cheveaux. J'ai achetté plusieurs, mais quelles prairies a; mon Dieu, quel beau país! C'est dommage qu'il n'ait de meilleurs habitans; j'ai vû beaucoup de Tırckş...—*Ibid.*, p. 690.

16.

A Dinow, le 3 de juillet 1759.

Monsieur,

J'avois déterminé mon depart pour la Turquie au mois de juin, comme vous le savez, mais, comme j'ai été à Leopold pour quelques-unes de mes affaires. les marchands armeniens qui vont continuellement à Constantinople, me conseillerent de ne pas entreprendre un si long voyage dans le cœur de l'été, me

donnant pour exemples plusieurs envoyés, qui, n'ayant pas voulu entendre le conseil qu'on leur donnoit, se mirent en chemin dans le plus grand feu de la peste et par là perdirent beaucoup de leur monde, atâqué de cette infame maladie. Ils me mirent aussi plusieurs autres devant les yeux, qui aimèrent mieux attendre la fin de la peste, qui finit presque avec le mois d'aust, et par là conserverent leur propre santté, ramenerent tout leur monde sain et sauf dans leur pays. C'est pourquoi, suivant les traces de ces derniers, j'ai retenu mon depart jusqu'à la fin de juillet. De sorte que j'espere me trouver à Leopold le 2 ou le 3 d'aust. Ainsi donc vous aurez la bonté de vous y trouver à peu près pour ce tems. D'où nous suivrons le chemin de la Turquie pour parvenir à Constantinople... J. C. Podoskj... — *Ibid.*, p. 691.

17.

Monsieur,

J'ai reçu votre chere lettre, que vous m'avez fait la grace de m'ecrire en datte du 23 courant, dont je vous suis fort redevable. La lette (*sic*) pour Monsieur la Roche, je ne manquerois pas de la luy donner son cours dant la premiere ocasionne. Je suis fâché, Monsieur, que vous ne me marqué pas l'arrivée de S. E. Mgr. l'Envoié à Leopole. Ce pour quoi je vous prie de m'en faire part aussitot qu'arrivera. Vous obligerez. etc. Le 26 aout 1759, à Cottin,

De Leonardi.

Ibid., p. 731.

18.

27 August 1759. Traubnitz pâtre... L'on dit que souvent von des chariots de Leopold à Kaminiec et à Chozim... — *Ibid.*, p. 736.

19.

Monsieur,

Ce n'est pas d'aujourd'huy que mes sentimens vous sont connus, et je pense, qui plus est, que vous n'avez que faire de nouvelles assurances pour ne point révoquer en doute l'estimé et l'affection particulière qui j'ai pour vous. Il seroit conséquemment superflu de vous motiver la lettre que je me fais un vray plaisir de vous écrire, en apprenant votre approche de nos

confins. Puissiez-vous, Monsieur, finir votre route avec toute la satisfaction que vous m'avisez, et avec ces agrémens que, non seulement je vous souhaite, mais que j'ai même recommandé à mon commissaire-voyer, le Monsieur Leonardi, de vous procurer pendant votre passage sur mes terres. J'y prendrai, véritablement, beaucoup de part, sauf je serois charmé de vous convaincre que ce n'est pas inutilement que je me dis votre très-affectionné serviteur et très-sincere ami :

Ioannes Theodorus,
Terrarum Moldaviae princeps.

Comme il m'étoit revenu que S. E. Mgr. le Comte Podowski, ministre-plénipotentiaire, devoit arriver avant vous à Camenik, j'ai déjà eu l'honneur de luy en faire mon compliment.

A Iassi, le 10e septembre 1759, v. s.

Ibid., p. 749.

20.

Monsieur,

Hier au soir j'ai eu l'honneur de répondre à celle que vous m'avez fait la grace de m'écrire le 22-me de ce mois, et je vous en donnés avis qu'aujourd'hui j'aurai l'honneur de venir à Camenik de m'acquitter de mon devoir, à rendre mes très-humbles respects à S. E. Mgr. l'empassadeur extraheurdinaire et plenipotentier et de lui rendre une lettre que j'ay, de la part de S. A. Mgr. le prince de Moldavie, mon maitre. Mais le capitzu-bachi-aga ne trouve pas à propos que je viens à Camenik, et même me le defendût de partire d'icy à Camenique, et il m'a dit, quand S. E. Mgr. l'empassadeur viendra à Swantzya et S. E. me fera part de son arrivée, aleurs y envoiera mon quiatipe et me permeta aussi de venir moi-même à Swantzya avec lui.

Monsieur, cela n'a rien contre les honneurs dûs au caractaire de S. E. Mgr. l'empassadeur, puisque les hordres de la S. P. hordone le sussdit capety-bachi-aga, par des firmanes qu'ou les lui a donnois, d'avoir S. E. Mgr. l'empassadeur tout les honneurs convenable à son caractaire et tout les commodités possible, jusqu'à Constantinople.

Les charieux, les chevaut et toutes les choses necessaires son pret, tout icy à Cottzin, pour le voiage de S. E. Au reste, je vous

prie de croire que je suis, comme j'étois, avec une estime particulière, Monsieur :

Votre très-humble et très-obeissant serviteur :

De Leonardi.

P.S. Fait-moi la grace, si vous le trouverez à propos, de faire mes très-humbles et très-soumis respects à S. A. Mgr. le prince Lubomirsky et à S. E. Mgr. l'ambassadeur. — *Ibid.*, p. 793.

21.

Monsieur,

L'incluse pour vous, que je viens de recevoir de la part de S. A. mon maître, me fournit l'occasion de vous renouveler mes très-humbles respects. Nous vous attendions avec impatience pour régler les affaires nécessaires pour le voyage de S. E. Fait-moi la grace de faire mes très-humbles respects à Monsieur le Secrétaire de S. Mt. (*sic*), votre collègue. Au reste, je suis avec une estime très-distinguée,

Monsieur,

A Cottin,
ce 25 Septembre.

Votre très-humble et très-obeissant serviteur :

Ibid., p. 797.

J. de Leonardi.

22.

Deima către... Lemberg, 27 Septembre 1759. Je vous envoie des lettres qui sont à votre adresse, sous l'enveloppe de Mr. A. de Leonardi, à qui je fais bien mes compliments. Celles qui viendront pour vous à la venir, je les enverrai à Jassy, sous l'enveloppe de Mgr. notre ambassadeur. Je compte qu'elles vous y trouveront ; ou du moins M. de la Roche les gardera chez lui jusqu'à votre arrivée à Jassy... — *Ibid.*, p. 788.

23.

Instructions de S. Ex. Mr. l'Envoyé à Mr. de Juliani, interprète de la République, en date du 27 Septembre 1759.

Comme le Pacha de Coczim a déjà déterminé le samedi pour recevoir Mgr. l'Envoyé dans sa ville, S. Ex. espère que

cette entrée ne sera plus différée. D'autant que les seigneurs polonois qui doivent accompagner S. Ex. ont leurs affaires qui les empêchent de rester longtems à Zwaniec et que un long delai ne peut être que très à charge aux compagnies polonoises et aux soldats qui s'y trouvent. [Cum va merge, de-a dreptul, de la Nistru la Pașă, «afin d'être débarassée de cette visitte et être plus la maitresse de travailler à ses propres affaires.»] — *Ibid.*, p. 803.

24.

Varșovia, 25 Octombre [1759].

Leon Rauch S. I. către [Potocki]. Răspuns la scrisoarea din Akmeid», 5 ale lunii. Îi pare bine că, prin bani. a căpătat, de la ces messieurs-là», rangul cuvenit secretariului său. — *Ibid.*, p. 847.

25.

Firmanul din 15 Novembre 7268, semnat de «I. V. Konstantin Palatin». — Copie. Ms. 621, p. 503.

Se explică într'un «Pro Memoria», pe p. 507, că e «le ferman que feu le comte de Mniszech, nostre frere, etant ambassadeur à Constantinople, a obtenu en faveur des marchands armeniens etablis en Pologne, dans mes terres, et des autres, qui commercent depuis bien longtems avec des chevaux, des boeufs et d'autres betails, possedant des haras et des troupeaux en Moldavie... En dernier lieu, le dernier Hospodar, Constantin Nicolas, les a renouvelé, et plus clairement explique (*sic*): j'ay l'honneur d'envoyer à Vostre Excellence la copie. Depuis un an que Janko Theodore Kalmusz a succédé au Constantin, ils sont opprimés cruellement, car, non obstant les privileges, les usages et le ferman, il a imposé des contributions exorbitantes; non seulement ils sont obligés de payer au double pour leurs bestiaux, qu'i possedent, mais aussi pour des personnes qu'i tient pour vaquer au commerce; c'est qui est contre leur privilege, directement.

Ils sont obligés d'abandonner le commerce qui menent, ne pouvant supporter les dures et les molesties qu'on leur fait souffrir. Cependant, il est à craindre que le peu de commerce que nous avons de cette coté-là ne vient à tomber. Qu'il me

semble qu'il est juste et nécessaire de les aider. C'est pour cela que j'ay l'honneur de vous présenter, Monsieur, ce memoire, en vous suppliant que vous leurs accordiés votre protection, à sçavoir que vous representiés à S. M. notre gracieux Roy les injustices que les dits marchands souffrent sous le Hospodar Kalmusz, et que S. M. ordonne à M. l'ambassadeur à Constantinople qu'i aye le soin de cette affaire et qu'il demande à la Porte un atticherif pour eux, qui sont les lettres plus expressifs et plus amples que ferman. C'est par là qu'on couperoit à jamais les moyens aux Hospodars d'opprimer les dits marchands et leurs héritiers, et les princes de Moldavie seroient obligés de se tenir fort tranquilles à l'avenir. Daignés donc, Monseigneur, de faire attention à mes demandes et faire ressentir aux pauvres opprimés l'effet de votre generosité et votre puissante protection.»

Privilegiul de pe pp. 515—9 e dat de Constantin Nicolae Voevod, și tot el semnează. Data e aceiași.

26.

Rauch către Potocki; Varșovia, 22 Novembre 1759.

J'ai receu hier la lettre que vous m'avez adressé de Galatz, du 1 Novembre... J'envoyerai mes lettres toujours à Leopold... Je voudrois que vous fussiez déjà à Constantinople, dans le sein de votre chere famille, qui vous consolera de tout ce que vous souffrez en chemin... — *Ibid.*, p. 888.

27.

Traduction de la lettre du Palatin de Kiovie au marechal Mniszek, du 26 novembre 1759, de Constantinopol.

Il y a plus de six mois que le Sultan Hadzy-Géray, frère du prince-regnant de Tartarie, s'étant brouillé avec le dit frere au sujet de leurs affaires domestiques, s'est réfugié dans nos frontières et a demandé une rétraite dans mes biens de Mohilow à titre d'amitié de voisin ; seulement, disoit-il, pour jusqu'à ce qu'il se fut arrangé et accommodé avec son frère. [Voia intervenția Regelui. El caută a opri neplăcuta vizită. Hagı scrie fratelui cu puncte de împăcare.] On lui coupe toute communication. [Stăruie la rege a trimete prin solul la Poartă dorința de a

capăta pas pentru întoarcere și a se numi de Sultan o comisie pentru neînțelegere. De nu, merge la Varșovia pentru a stărui. E «avec un cortège d'environ 50 chevaux». Ține scump. Nu-l poate goni. E «demi-souverain de son pays».] — *Ibid.*, p. 873.

28.

1759, Novembre. Negocierii între ofițerii poloni pentru primirea neplăcută a lui Hagî-Ghiraî. — *Ibid.*, pp. 886-7.

29.

Puncte de reclamație prin Potocki; 1759.

Puncta magnifici Bogusz.

...Ad extremum Petrus Hanczy, mercator gedanensis, Polonus, vendidit varias merces Ioanni Palatino Moldaviae, qui hucusque Constantinopoli habitat: pro his mercibus contingit, iuxta pactum, summa duodecim bursarum et praeterea adhuc summa provisio pro quatuor annorum spatio: quam summam ille hucusque solvere obstinate non vult. [Nu consimte a vorbi măcar cu solul.] — *Ibid.*, pp. 933—4.

30.

Hagî-Ghiraî către Mareșalul Coroanei.

De nu i se face dreptate, va merge la Rege însuși. Hanul taie drumurile pentru plîngerile lui la Poartă. «Le meme Han de Crinée, ayant fait de faux rapports à la Sublime Porte à mon égard, saisi de crainte, je fus obligé de me retirer en Pologne.» — *Ibid.*, pp. 878-80.

31.

Relation concernant les affaires de Sultan Hadzy-Geray..., faite par lui-même, en 1759.

Le Chan de la Tartarie, celui qui a été déposé, ayant mis en contribution quelques hordes, envoya pour en lever des gens armés, dont la plupart étoient des Valaques. [Pradă pe un mîrzac nogai. Acesta-și răzbună, tăindu-î în fugă, afară de unul; invită pe mîrzaci «de monter à cheval pour défendre les privileges». Toți o fac. Se unesc și «les autres hordes voisines».

40.000 de oameni merg spre capitală. Hanul fuge în Rumelia, pe moșiile de lângă Constantinopole.] La troupe des mecontents, se voyant frustrée de la vengeance qu'elle se promettoit de la personne du Chan, et se ressouvenant que les soldats envoyés par le Chan furent la plupart des Valaques, marcha en Valachie. Là ils prirent plusieurs cantons et prent biens des personnes en esclavage, emmenant avec eux un Jaser, comme ils appellent, considerable. Le Hospodar de la Valachie, ignorant les raisons de ce brigandage, envoya à la Sublime Porte exprès pour en informer et demander la justice. Le Grand-Seigneur, pour contenter les Tartares mecontents, deposa le Chan ; ensuite, connoissant le Sultan Hadzy-Geray, fils du Chan d'auparavant, pour homme bon, accredité parmi eux, fort considéré, estimé dans le pais, il le chargea que par son credit puisse appaiser les tumultes, et enfin qu'il trouvât le moien de lever une somme necessaire pour payer les dommages en Valachie. Le Sultan Hagi-Giray se soumit. [Alege ca ajutor și «le Chan regnant, son cousain-germain».] Après bien des fatigues, il vint à bout, non seulement de terminer les tumults, mais il fit par son credit que les Tartares promirent volontairement de lever la somme réquise par le Divan de Constantinople pour payer aux Valaques les degats faits dans leur pais. [I se dă caftan de Han, dar el, «aymant tendrement son cousin, et ne voulant pas violer les anciennes coùtumes qui regnent parmi eux, que les cadets n'osent pas rechercher des emplois au prejudice de leurs ainés , nu vrea. Își rezervă locul de Calga. Se face.] En même tems, la somme provenant des contributions volontaires étant lée, le Chan, au lieu d'envoyer en Valachie, selon la requisition de la Sublime Porte, voulut la garder ; mais le Sultan Hagi-Giray, voyant l'avarice du Chan, son cousin, il la lui reprocha avec dextérité et lui representa que, si les Tartares venoient à savoir son indigne procedé, infalliblement ils commenceroient à faire des nouvelles séditions. Là-dessns le Chan, pour s'en venger, crea un autre Sultan Galga. [Protestă, e exilat. Trece în Polonia. Mirzacii săi cu pînă sînt prinși de Han.]—*Ibid.*, p. 875.

Memoriul pentru Potocki. «Ex limitanea vero parte Turcarum et Valachorum quandoquidem Poloni saepius iniuriati. non

obtineant assecuratam eodem tractatu amicitiam et debita illis negatur iustitia, proinde obligetur Ill-mus legatus ut hanc iniuriam vindicet apud Portam Praefulgidam... Bona Kutij Celsissimae Illustrissimae castelanae Cracoviae, Ducissae Magnae Regni, quandoquidem a non parvo tempore magnas iniurias et violentias patiuntur, tam a Turcis quam a Valachis, et ad factum recursum atque requisitiones nullam lucrantur satisfacionem et satisfacionem (?), imo saepius de novo iteratis violentiis a sublimitaneis Turcis et Valachis aggravantur, — flagitat Celsissima Castellana Cracoviae ut hocce negotium, tanquam bonum publicum afficiens et Polonos mercatores in eorum commerciis exercendis impediens, apud Praefulgidam Portam repraesentaturum. [Se dăduse altă dată ordinul Domnului și Pașei. La urmă, adaus:] Interets pour le bois du village de Kouti. Intéret du chapitre de Kaminek pour le transport de bateaux sur le Niester. — *Ibid.*, pp. 927-9.

33.

1759. Plîngerî pentru «un certo Giurgiuwan, amministratore ne' limiti di Moldavia da parte del prencipe», care «invase a mano armata con Arnautti in una notte il villaggio Roztoki, del capitaneato di Kutti, situato su la sponda del fiume Kzeremos, et ivi da due sudditi di S. A. Madama la castellana di Cracovia prese con violenza, trà bestiami e cavalli, pezzi no. 16, non con altro pretesto, che quèsti due sudditi benestanti dimoravano nel terreno appartenente [a] Moldavia, nè, per quante requisitione amicamente fatte, mai à voluto restituire... Anzi, non potendo venire a capo di venirli nelle mani, ordinò seriosamente e con minaccie che questi naturali polacchi li pagassero il tributo et altri imposti, sotto al pretesto ed avania come se questi dimorassero nel fondo della Moldavia, cioè ch'è tutt' affatto falso, mentre posito è nel territorio polacco, che vien separato, secondo le limitationi fatte, del fiume Czeremos, alla riva del quale resta essa villa. Siccome a tutti è noto... 4-to. Questo stesso Giurgiuwan, con altri due suoi compagni, Gafenko e Kalmuski, con inusitata violenza ed estorsione, anno violentemente preso da alcuni Armeni e Hebrei, mercanti polacchi, ch'ivi portati s'erano per negoziare, non solamente del danaro, mà anche delle mercantie, sotto pretesto d'essigere de' dritti. Anzi per forza fecero prender a un prezzo essorbitante de bestiami agl' Armeni avidi di pren-

dere il danaro, ch'apresso di loro di buon peso era, e dagl' Hebrei, sotto altri pretesti e colore, da cento e più piastre per forza riscossero. Di queste ed altre violenze essendosi spesse volte essa signora per lettere lamentata al starosta di Cernutz, n'ebbe in risposta ch'esso avrebbe inquisito in questi fatti; ma poco dopo esso staroste fè sapere ch'esso Giurgiuwan, Gafinko e Kalmuki s'erano ritirati, nè si ritiravano d'avantaggio... Ed è ben noto a V. A. ed a gl' abitanti di Moldavia ch'il defunto Gran-Generale Potoski fece recider la testa senz' altra scusa ad un nobile polacco, il quale, seguitando un Hebreo, suo suddito, che se ne fuggiva in Moldavia, avea passato i confini, bensì in piccola distanza... 6-to. Da un tempo immemoriale avend' il capitolo di Kamineck ne' villagi su la riva del Nistro detti Huscie et Horoszcza, un promo per il passaggio de viandanti, che facea la rendita de' detti due villagi, e ciò da un tempo immemoriale essistendo, da poco tempo, e proprio nel mese di aprile del 1759 in quà, un certo Paszchan, arrendatore del villaggio di Samuszyn, facendo dell' inovationi, eresse nel Nistro un altro promo a danno totale de detti due villaggi e, siccome ciò è contro l' XI articolo di Carlowitz, il quale si spiega che: ne in posterum transgressiones fiant, neve altera pars alteri damnum inferat, verum enimvero omnes utrinque sincere et amice se praestent, è da sperarsi che V. A., seriosamente ordinando al principe de Moldavia, esso promo si annichili per sempre, et il detto Paskan, come innovatore e violatore della tranquillità publica, venghi punito ne' censi che sono cessati frà questo spatium di tempo, in danno del capitolo...»

34.

5 Ianuar, 1760. — Brühl către Giuliani.

Răspuns la scrisoarea din 10. «Je n'ay pû qu'être fort surpris des avis y contenûs, aussi bien à l'égard d'une prochaine expedition aparente de la part des Tartares de Crimée et de quelques autres preparatifs militaires de la Porte.» Şi zvon de închiderea soluluî rus, dus la Edicule. — *Ibid.*, ms. 622, p. 33.

35.

A Constantinople, ce 3 fevrier 1760.

Monseigneur,

Connoissant la bonté de V. E., je me flatte qu'elle prendra sur sa puissante protection les marchands armeniens etablis en Pologne, etc. Le present Hospodar, Janko Theodore Klimus, qui a succédé au Constantin Nicolas, les a surchargés des nouvelles contributions contre leurs privileges et les anciens usages. de façon que, ne pouvant supporter le present fardeau des oppressions, ils sont resolu d'abandonner leurs commerce, à moins que V. E. ne veuille pas de les soulager par son credit et sa protection. Je vous supplie, Monseigneur, que vous daignés de l'accorder, en demandant à S. M. notre très-gracieux roy, qu'elle ordonne à Mr l'ambassadeur à Constantinople de remontrer à la Porte toutes les injustices et oppressions dont lesdits marchands sont accablés depuis le regne du nouveau Hospodar, qui a mis des impots illicites, non seulement sur les bestiaux, mais sur eux-memes et les personnes qui sont chargées dudit commerce; c'est qui est contre les privileges directement; le meilleur moyen seroit, pour oter toutes les voyes aux Hospodars d'opprimer et molester les dits marchands, d'obtenir de la Porte pour eux un atticherif, qui est plus ample et plus etendu que le firman... Ig. Potocki, Palatin de Kyovie. — *Ibid.*, pp. 47-9.

36.

Brulion de raport; Constantinopol, 7 Februar 1760.

...La disgrace de l'infortuné Linciow a été procurée presque à dessein. La Porte, elle pouvoit ou dissimuler ou le remettre à l'ambassadeur, puisqu'il l'avoit cherchée; mais, comme l'alliance de l'Autriche, la Russie et la France a choqué serieusement la Porte, elle cherche tous les moyens pour la mortifier. La dissimulation c'est le remede aux presentes circonstances... — *Ibid.*, p. 59.

37.

Brühl catre Giuliani; Varşovia, 9 Februar 1760.

...Il a été aussi très consolant pour nous que ce Premier-Ministre de la Sublime Porte ait ajouté d'abord aux assurances

formelles de l'amitié sincere et constante du Grand-Seigneur envers le roi et la Republique, les promesses desirées sur le pardon accordé au prince tartare qui s'est refugié dans ce royaume. — *Ibid.*, p. 61.

38.

Malachowski către Giuliani; 17 Februar 1760.

...Enfin, Dieu mercie que dans l'audience de Monseigneur l'Envoyé (que) le pardon du Sultan Hadzi-Geray est obtenue honorablement, surtout que le Han de Crimée a eu une reprimande d'avoir écrit des lettres menaçantes... — *Ibid.*, p. 77.

39.

Ignățiu Potocki către Giuliani; «Humany», 14 Mart 1760.

Stăruie iar pentru Armeniî incomodați de Domnul Moldovei. În aceeași formă. — *Ibid.*, pp. 138-9.

40.

Giuliani către Brühl; Constantinopol, 18 Mart 1760.

....Un cas bien funeste survenû au defunt Mr Linciow, que V. E. a bien connu en Pologne, a mis la frayeur parmy les Europeens d'icy. Le fait est tel: cet malheureux briguant à cette Cour pour le prince Constantin Racowitza, il s'imagine que le meilleur moyen seroit de faire naître par les moiens de ses freres une rebellion à Jassi, dans la principauté de Moldavie; pour celà il écrit une lettre aux mesmes, lettres marquant que telle étoit l'intention du Grand-Vesir, et celle est venue aux mains du prince actuel, Jean; fut expédié icy à la Porte. D'abord que le ministere prit connoissance d'un document si authentique, il le fit prendre et, sans autre forme de proces, quoique l'ambassadeur de France il fit tout son possible pour le reclamer, vendredi passee, apres midis, on lui coupa la teste devant le monarque, qui en fut le spectateur.... — *Ibid.*, p. 102.

41.

Contele Potocki către Giuliani; 29 Mart 1760.

....Le ferman pour les moutons et l'interet de S. Ex. Mgr. le Palatin de Kyovie, je vous fait ressouvenir par celle-ci... — *Ibid.*, p. 123.

42.

K. Iwanoski către Giuliani; Mohilău, 11 April 1760.

Să stăruie pentru «nundinae mohylovienses... Rursus quoque hoc mandatum rigorosissimum depostulat ut Turce Valachique in sua parte nullos unquam mercatores detineant cum mercibus suis, neque illos incarcerari faciant ob qualemcunque rationem sua propria autoritate, quoniam habemus pro utraque parte iudicia confinialia, quae agitantur Chotini et Mohyloviae. Item mercatores Stanislavienses, Tysmienicenses et Sniatynenses per me fermanos transmittunt, enixissime eflagitantes atyszszeryf in locum praeteritorum fermanorum; pro quo quadringentos aureos nummos persolvere indubitate sunt parati, et ego pro certo assecuro quod illos exolvent Iassini feliciter advenienti Perillustri Dominationi Vestrae. Sin autem non poterit..., saltem probationem praeteritorum fermanorum perficiat. — *Ibid.*, p. 142.

43.

Contele Potocki către «Alteța Sa» Vizirul; Pera, 15 April 1760.

Dreptul de pășune. Privilegiu «jusqu'à l'actuel Voivoda Jean Theodore Calimaki», confirmate și de Domni: Grigore Ghica, Constantin și Ioan Mavrocordat, și «en dernier lieu renouvelé par le prince Constantin Racovitza» (copia acestuia). Acesta (Callimachi) pune drepturi nouă. Cere «que par son moyen S. M. Imperiale ordonne serieusement avec un hatycherif au prince de Moldavie qu'il ne s'éloigne pas des anciennes coutumes et de faire en sorte qu'on coupe à jamais le moyen aux memes princes d'opprimer les marchands et les sujets polonois, ce qui l'obligerait de se tenir plus tranquille par des moyens pareils à l'avenir. L'affaire de Kutti étant une chose tout à fait simple, je ne sais pas pourquoi on y fait survenir des difficultez; le bois se doit acheter à un prix raisonnable par le consentement de tous les deux partis, et non par force, de messieurs les bojars confinants.... — *Ibid.*, pp. 147-8.

44.

Giuliani către Brühl; Constantinopol, 3 Maiu 1760.

...L'affaire des foires de Mohilow [et] de S. E. Mgr le Palatin de Kiovie, il est tout à fait terminée, avec la signature du mo-

narque, selon que par l'ordinaire passée j'en avois fait relation à V. E., et je travaille à present sur celui des paturages des marchands opprimées en Moldavie. Sur cet article, les residents des princes de Moldavie tachent de s'y opposer par tous les moyens possibles; ce qui me donne, Monseigneur, beaucoup de travail et d'occupation. [Greu și cu comisia Castelanei de Cracovia.] — *Ibid.*, p. 202.

45.

Plîngerî polone pentru Lazii din Hotin, ce pradă și desonorează. Se revoltă și închid pe Pașă în cetate. Cad și morți. Erau 2.000. Carabairactar fuge la Horodenka: îl cere Pașa. Apoi spre stepă. Umăriți pe la Mohilău. Opriți acolo. Condamnați la înecare, dar goniți numai. În patru săptămîni se adună iar la 400 contra Hotinului. 3.000 de Ienicerî și Lipcanî îi împrăstie. Mort Carabairactar. Decî n'au fost; cum ziceau, pradați la Mohilău, ca negustori. — *Ibid.*, p. 361 și urm.

46.

[Puncte de cerut la Sultanul.]

12. Mandement au prince de Moldavie pour le bois du village Kutî.

2. Mandement pour les peres Jesuites rapport au libre exercice de la religion, direct au prince de Moldavie.

3. Mandement au prince de Moldavie rapport aux marchands pollonois, pour le libre paturage dans la Moldavie, selon les anciens accords.

4. Mandement aux juges de Kili, d'Ismael, d'Isakcia, de Monastir et au prince de Moldavie pour les extorsions qu'i font outre l'accoutumé pour la douane, le passage du Danube et pour le vin qu'achetent les marchands à Monastir, pour le transport duquel exigent contre toute jus par chaque chariot la somme de 40 paras, et autres griefs qui souffrent les susdits marchands...

— Ms. 621, p. 943.

47.

Copie du privilege de S. A. le Hospodar, etc.

Copie du ferman ou des lettres imperialles de Constantinople accordées aux marchands armeniens de Pologne, qui commercent à Moldavie.

[Către Constantin-Vodă.] — *Ibid.*, pp. 51, 3 (?).

48.

Monseigneur,

Hieri hò aspettato molto nella Fulgida Porta, ma non hò avuta la sodisfazione di vederla ed, essendo le giorni, come sà, festive, ritornando alla casa, hò mandato a S. E. la lettera di S. A. con il mio segretario, il quale non avendo l'onore di trovarla nella sua casa, ebbe l'onore di consegnarla a S. E. Hieri non avendo tempo di tradurla, non hò mancato oggidi forse questo mio debito. Mando dunque la copia dell' originale lettera, e insieme la sua tratuzzione; la quale, dopo averla letta e riveduta, le prego di avanzare a S. E. i miei sinceri complimenti e ben affezionati rispetti, insieme con la traduzione della lettera. La copia prego che mi le porti domani alla Fulgida Porta. Resto con ogni cordiale et amicale sincero affetto, Monsieur,

Votre très-affectionné ami et serviteur:

Ibid., p. 22.

Gregorio Ghicca ¹.

49.

Memoire concernant les plaintes de l'évêque de Kamieniec.

Les habitans de la ville de Kamieniec, communiquant avec celles de la Sublime Porte, auquel on laissé tous les liberté à marchander, en allant à Monastere au delà du Danube pour acheter du vin, ou à Galace, Ismalow et Kilia pour acheter de la moruë ou d'autres marchandises, n'ont aucune securité de la part des Turques, et vivent dans une crainte continuelle pour la vie, et, s'il recourent au Kyaia du lieu pour se plaindre du tort qu'on leur fait, ils ne reçoivent aucune satisfaction, ni protection.

En arrivant à Monastere, Galace ou d'autres pais sous la domination de la Porte, si un marchand s'arrete deux jours, il est obligé de paier le haracz; de cette façon, savoir: le maitre 6 à 7 piastres, et d'un cochier 3 piastres, et, s'il va se plaindre, on le met encore au fer, jusqu'à ce qu'il paie le dit haracz, quoy que dans notre pais on ne prend rien des Turques qui vendent des

¹ Pe p. 19, alte scrisori, pentru audiența ce va avea solul polon după «la distribuzione della paga militare... nel giorno di martedì della ventura settimana».

boeufs, des peaux, etc., au contraire, il ont en tout leur sécurité. Les Mutefelli ou les gouverneurs des provinces du Danube ont la coutume de taxer les vins et les morties, par la raison d'avoir des presens, et ils ne font plustot la taxe jusqu'à ce que les marchands lui donnent un present qui revient jusqu'à 50, 60 ducats; sans cela on les arrete et on les chicane: outre cela il faut encore faire des presens à leur sousbachi, qui fait aussi une douzaine de ducats... Ayant passé le Danube, il faut paier les douanes tartares, qui reviennent quelquesfois jusqu'à 50 piastres. En entrant et passant le pais de la Valachie, il faut de nouveau paier les douanes, savoir: trois ou quatre Valaches viennent pour taxer le tonneau de vin, combien ils y peuvent trouver des mesures: desquels il faut paier pour chaque mesure 2 à 3 para...

— *Ibid.*, pp. 163—4.

50.

Monsieur,

Voici ce que je vous prie de représenter fortement aux nécessaires personnes qui vous jugerés: 1°. Qu'on n'a jamais vu de ministre ici qui ait été joué d'une façon aussi indigne, qu'après avoir reçu un firman pour le passage par Galaçe, il n'est point de la dignité de la Porte de cesser ce qu'elle a une fois ordonné et de se laisser jouer par les agents du prince de Moldavie.

2-to. Qu'il n'est pas possible que mes equipages aillent par un chemin et le ministre par l'autre; ce qui pourtant arriveroit si je devois passer par Ismael.

3-to. Que j'ai reçu du Supreme-Vizir des firmans et des lettres memes pour le prince de Moldavie, afin de pouvoir terminer de bouche et par ma présence toutes les querelles qui se sont élevées entre luy et les seigneurs polonois; ce qui me met dans la nécessité évidente de m'aboucher avec lui et, par consequent, de passer par Jassi.

4-to. Enfin qu'il est contre mon honneur, contre ma dignité de m'écarter de la route qu'a tennue mon antecesseur, que je ne scaurois m'en éloigner sans me rendre coupable devant la Republique, qui demandera compte de mes actions, et que la

Porte ne pourra jamais me faire aller à Ismael sans violer le droit des gens et les traités, puisqu'il faudra qu'elle ait recours à la force et à la violence, et qu'elle me conduira alors comme un esclave, et non pas comme un ministre libre et independant, ny comme gaste d'un empereur, dont la magnanimité ne scauroit permettre de pareilles actions, s'il en étoit informé.

Je vous prie donc, Monsieur, de faire parvenir mes justes plaintes au Vizir, qui certainement ne refusera pas une faveur qu'il a une fois accordée. Abbouchés-vous pour cet effet avec le Nevi-Effendi, et tachés que cette affaire finisse au plustot.

J. A., comte Podoskj, Envoyé de Pologne.

51.

Monsieur,

Je vous prie d'insister pour optenir le hatycheriff et les otres fermans, aussi les chevaux harnachés, selon l'usage ensiene ; et sui,

Ce 21 du juiin 1760.

Stambull.

Ibid., ms. 651, p. 685.

Monsieur,

votre serviteur:

J. A. Conte Podosky.

52.

Giuliani catre Mareșalul Curții și sora lui ;

Constantinopol, 3 Iulie 1760.

...Par le cy-acclûs chayer (*sic*), qui contient la traduction de trois fermans, obtenus pour S. A. Madame de Cracovie, lesquels aiant été lû, elle aura la bonté de l'expedier avec la cy-accluse à ladite tres-digne dame, lui feront voir les soins que je me suis donnee pour sa satisfaction, et qu' avec beaucoup des peines et des efforts j'ai arraché, pour ainsi dire, les ministres de la Porte, auxquels les residents du prince de Moldavie, tant pour celui du bois, que pour ceux des paturages et vexations des sujets de S. E. Mgr. le Palatin de Kiovie, pour ne pas nous faire reussir, ils ont depencees, outre les insinuations, en presents environ dix mille écûs ; icy, parmi les ministres, on étoit persuadée de ne pas reussir, ni V. E. pourra jamais croire comme il m'a fallu être attentif pour eviter tous les embouches que la malice grecque peut former. S. E. le comte Podoski, il vous

en fera la relation. Monsieur l'Envoyé est parti d'icy, comblet de tous les honneurs qu'on peut jamais faire à aucun ministre de son rang.... — *Ibid.*, p. 255.

53.

Giuliani către Brühl; Constantinopol, 14 Iulie 1760.

....J'envoie à V. S. les traductions des affaires de Mgr. le Palatin de Kiovie, quels aiant été passée sur ses yeux, Mgr. aura la bonté d'ordonner qu'ils soient expédié avec la cy-accluse audit Seigneur. J'ai travaillé jusque à la vigile du depart de Mr l'Envoyé pour le hattischerif des paturages, mais le monarque lui-même a dit que on ne sçavoit pas pourquoy le Polonois demandoient celui-cy sans être au fait si le prince de Moldavie en observeroit ou non les mandements. J'en ai vû la reponse dudit monarque in scriptis, et qui fermoit la porte aux reste des demandes, et je croy que le prince de Moldavie sera plus reservé à l'avvenir sur ce qui concerne les sujets de la Pologne. A ce que j'ay entendu, le prince de Moldavie a été fachée de tout ce qui s'étoit représenté par contre sa personne icy, à la Porte, et il seroit à propos pendant le cour de cette guerre qu'on l'addoucissoit par quelque amiable trait de politique, afin qu'il ne soit en état de faire des relations equivoques icy aux ministres ottomans, les conjonctures du temps ne permettant autrement... L'affaire du bois et ceux du paturage ont été arrachées, Mgr., pour ainsi dire, de la bouche du lion, les Moldaviens aiant depencé pour les empecher envers 10^m écus. Dieu mercy que nous en sommes venu à bout. — *Ibid.*, ms. 622, p. 269.

54.

A Yassi, le 14 juillet 1760. La Roche.

Monsieur,

Je n'ay guères que le tems de vous accuser la bonne réception de la chere derniere votre, que vous m'avez fait l'honneur de m'écrire le 30 d. p. et de vous joindre ici le paquet qui m'arrive dans l'instant de la Pologne, à votre adresse. Je voudrois bien vous y parler de la victoire que le general Lau-

dohn vient de remporter sur le general Fouquet, mais il ne m'est pas possible de me satisfaire de ce côté-là; je suppose d'ailleurs que vos dépêches feront mention... Ainsi je me contenterai pour cette fois de me dire, comme cy-devant,

Votre très-humble et très-obeissant serviteur:

P. la Roche.

Monsieur,

Je prends la liberté de vous recommander l'incluse pour M. le chevalier de Vergennes. — *Ibid.*, p. 273.

55.

Giuliani către Brühl; Constantinopol, 17 Iulie 1760.

[Trimete actele.] Mgr. verra par là quelles en sont été les recherches, qui véritablement ont fatiguée les ministres ottomans; mais j'ai porté la chose avec autant de decorum qui étoit possible, et avec tout le menagement que pouvoient porter des affaires pareils, quoique avec beaucoup d'empressement envers le prince de Moldavie, qui, dans une certaine forme, à ce que j'ai reçu, s'est un peu trop formalisée.... — *Ibid.*, fo. 279.

56.

M. le marquis de Giuliani.

Monsieur,

J'ay reçu la lettre que vous m'avez fait l'honneur de m'écrire le 18 d. c., no. A. Je me conformerai désormais à la méthode que vous m'avez prescrite à l'égard du n°. Je ne suis pas moins en peine que vous, Monsieur, du sort de l'infortuné M. Lafon. J'ai taché en vain d'en avoir des nouvelles, et j'apprens de bonne source qu'il n'étoit pas encore rendu le 15 d. c. à Galatz; de façon que j'ignore absolument où il se trouve. Je me trouve dans le même cas à l'égard de M. l'Envoyé; ce qui ne m'embarrasse pas peu, vu que les dépêches s'accumulent chaque jour.

Pour ce qui est de nos nouvelles, elles se réduisent à vous annoncer le siège de la forteresse de Glatz, fort pressée par M. le baron de Laudohn, la marche de l'armée aux ordres du prince

Henri au devant des Russes, qu'on disoit être aux environs de Posen, et la prise de Marbourg, où les François ont fait prisonniers de guerre les 400 hommes qui en formoient la garnison.

Le duc Ferdinand de Brounsvik se retire, mais, comme M. le marechal-duc le serre de près, on s'attend à une bataille de ces cottes-là... En Saxe, on n'a pû pénétrer encore quel est le but du roy de Prusse: quittera-t-il la Saxe, ou bien s'il se rendra en Sibérie; c'est encore un mystere. Je vous joins ici, Monsieur, une dépêche que le courrier venu hier de Léopol m'a apporté.

J'ay l'honneur d'être, avec la consideration la plus parfaite,

Monsieur,

votre très-humble et très-obeissant serviteur:

P. La Roche.

P.S. Je récommande à vos soins obligeans la cy-incluse pour M. le chevalier de Vergennes.

A Yassi, le 29 juillet 1760. — *Ibid.*, p. 289.

57.

Monsieur,

Je vous joins ici une dépêche qui m'arrive dans l'instant de Léopol: comme je vous y suppose informé des nouvelles courantes, j'entrerais d'autant moins en détail à cet égard, que je me trouve hors d'état de le faire.

Le roy de Prusse, qui sembloit diriger sa route vers la Silésie, s'est tout d'un coup jetté de nouveau sur la Saxe, où il a assiégré d'abord Dresde, qu'il presse si fort, qu'on a lieu de craindre que le general Daun n'arrive trop tard à son secours.

M. le marechal-duc a rapporté sur les Hannovriens près de Corbach en Hesse, le 10 d. p., un avantage considerable, dont le détail ne nous est pas encore parvenu: on parle en attendant de 3.000 prisonniers de guerre et d'une vingtaine de canons enlevés à l'ennemi. J'apprens à la fin l'heureuse arrivée de M. Lafon à Galaz, d'où il compte se rendre à Ismaïl, pour passer de là par Hottin en Pologne, avec M. l'Envoyé, qu'on nous

dit devoir passer aujourd'hui le Danube. M. le secrétaire, du reste, me marque que sa playe va beaucoup mieux.

J'ay l'honneur d'être, avec la plus parfaite considération.

Monsieur,

A Jassi, le 6 août 1760.

votre très-humble et très-obéissant serviteur :

P. la Roche.

Monsieur le marquis de Giuliani. — *Ibid.*, p. 315.

58.

1760, 9 August, «in Tulcza». Potocki se plînge că Turcii l-au atacat la Babadag, sfărâmîndu-î ușa și fereștile în somn. Era să fie împușcat. A1 săi sînt răniți. Allegat author tumultus quia miles excubias ante fores meas agens voluisset intrare harem illius... Ille miles plus sexaginta annos habet, et ita febri quasi diurna afficitur, ut cum morte luctatur.» — *Ibid.*, p. 313.

59.

Vizirul catre Potocki ; 6 Septembre 1760.

Pentru pașania lui, s'a ordonat cercetare lui Mohammed-Pașa de Oceacov¹. — *Ibid.*, p. 343.

60.

La Roche catre Giuliani ; Iași, 9 Septembre 1760.

[Nu-s scrisori pentru el.] J'ay d'ailleurs gardé le silence pendant cet intervalle, non pour le deffaut de dépêches à votre adresse, mais pour avoir été occupé plus que d'ordinaire pendant ce tems-là par le passage inattendu de M. le comte Podovski, au-dévant de qui il m'a fallu aller au-dévant assez loin, pour sçavoir les raisons qui le pousoient à prendre une autre route que celle qui avoit été désignée par la Porte. [Știri militare.]

M. Lafon, qui est parti d'ici, il n'y a que peu de jours, en beaucoup meilleur état qu'il n'étoit cy-devant, vous embrasse tendrement.

[Cere] nouvelles courantes de vos quartiers. Je me trouve ici parfois dans une grande disette de matiére, que je ne sais franchement que répondre.... — *Ibid.*, p. —.

¹ Pe p. 345, ordine catre Pașă.

61.

A Yassi, le 15 septembre 1760.

Monsieur,

J'ay reçu à la fin un paquet à votre adresse, de la Pologne, que je vous joins ici, avec l'extrait en italien des nouvelles du jour, tel que je suis dans le cas de le faire chaque semaine pour l'amusement de Mgr. notre prince.

4 settembre. Poco interessanti cose son l'odierne nuove, già che altro non contengono quasi fuor che la confermazione e maggior specificazion degl' antecedenti avisi.

Gl' eserciti in Silesia continuano a fare delle marcie e contramarcie senza altro effettuare ch'alcune scaramucce, all' vantaggio, talora d'un partito, talora dell' altro: n'è succeduta pure una il dì 27 del passato mese, assai considerabile, frà le truppe leggieri comandate dal general Tottleben, Russo, et un distaccamento de' Prussiani, i quali hanno perduto in quell' incontro, molto bagguaglio ed una millaja d'uomini incirca. Ci scrivono per altro, qualmente l'esercito generale russo conserva la medesima posizion d'avanti, che un' ammalatia del feldtmarsciallo Solticoff v'è peggiorando, che non si sà qual partito hanno da prendere le truppe sue... S'è intercettata da caso una lettera scritta dal rè di Prussia al marchese d'Argens, suo favorito, al quale quell' istesso monarca confessa, si dice, esserne ridotto ad una assai critica situazione, senza veruna quasi speranza di poter renderla migliore, se non vorrà Iddio operare delli miracoli in sua favore... Il porto d'Algiere in Barbaria si truova bloccato da sei navi guerresche e d'alcuni altri navigli dell' Ispagna, la qual s'accinge a fare bombardare quella piazza, se pure non acconsentiranno gl' Algeriani ad allargare, mediante la somma di ducento piastre per capo, tutti gli schiavi ispagnuoli che colà son detenuti, ed a impegnarsi solennemente a por fine alle loro piraterie e depredazioni continue.

Je prens la liberté, Monsieur, de vous demander excuse pour la bigarrure de ma lettre et de recommander à vos soins obligeans la cy-incluse pour Monsieur Antoine d'Antan. J'ai l'honneur d'être avec toute la considération possible, etc. *Ibid.*, p. 567.

P. la Roche.

62.

La Roche catre Giuliani; Iași, 5 Novembre 1760.

Pentru corespondența ce trimete lui Deyma, în Lemberg, și scrisori ce primește el pentru le sieur Décorrage». Giuliani avuse «une fièvre quarte . Știri despre luarea Berlinului, ș. a. — *Ibid.*, p. 395.

63.

La Roche catre Giuliani; Iași, 12 Novembre 1760.

Știri de razboiu. Mon ami le sieur Décorrage, négociant français à Galata... L'ami commun, M. Lafon, arrivé à Varsovie, lequel vous fait fort ses compliments, se plaint fort de votre silence... — *Ibid.*, p. 485.

64.

Ordine catre Pașa de Brăila și Domnul Moldovei pentru a cerceta despre podul facut de «un certain Paskan». — Dans le fin de Zolkizze 1173 [= sfârșitul lui Iulie 1760.]

Urmeaza raportul facut de Numan-Molă-Meidani-zadè, cadîu de Braila. Podul aparținuse acum treizeci și patru de ani lui Iordachi, tatal lui Pașcanu. Îl ieau Polonii, dînd un venit proprietarului. L-a reluat acesta de doi ani. — *Ibid.*, p. 381.

65.

La Roche către Giuliani. Făra dată.

J'avois déjà appris votre heureuse arrivée à Léopol, par la voye de sieur Dejma...

Le sieur Komorowski, dont vous me démandez des nouvelles, n'a guères tardé de se répantir de sa sottise, puisque j'appris en dernier lieu que, peu après votre départ, il s'étoit mis en route, dans la vue, à ce qu'on croit, de vous atteindre. J'ay toutefois, Monsieur, de la peine à me le persuader, n'étant guères vraysemblable, s'il eut pris le parti, qu'il ne vous eut bientôt joint, puisque j'apprens qu'il partit d'ici deux jours après vous et que je n'ignore pas d'ailleurs que votre voyage a été lent, il me paroît plus probable qu'il aura pris une autre

route, de compagnie avec un certain horloger polonois, qu'on m'assûre manquer depuis le même jour et qui comptoit de se repatrier au plutôt, n'ayant pas trouvé jour ici à faire fortune... Monsieur notre Postelnik Nicolaqui, sensible à votre bon souvenir, me charge de vous assurer du plus sincère retour...
Ibid., p. 168.

66.

La Roche către... Fara dată.

«Le passage de M. le marquis de Giuliany par ici, pour se rendre à la Cour du roy votre auguste maitre . E «mon ami depuis longues années . «J'ay d'ailleurs trop bonne opinion de son discernement et de ses autres bonnes qualités...»

Menționați «MM. les conseillers de Elandes et de Saül .
Ibid., p. —.

67.

La Roche către Giuliani ; Iași, 26 Mart 1761.

....J'apprens avec la plus grande satisfaction le parti que vous avez pris de devenir de nouveau courtisan, et l'espoir que vous me donnez de vous embrasser bientôt dans nos contrées, est pour moy quelque chose de bien flatteur. [Știri de războiu.]
Ibid., p. 502.

68.

La Roche către Giuliani ; Iași, 6 April 1761.

Trimete și o depeșă, «qui m'a été récommandée pour Madame de Ludolf . Știri despre război. — *Ibid.*, p. 509.

69.

N. Suțu către Giuliani ; Iași, ¹²/₂₉ Septembre 1761.

....Je suis au désespoir de ne pouvoir vous envoyer par cet ordinaire-cy-même le bois d'aloès que vous me demandez par votre dernière du 12 du courant..., n'y ayant pas un moyen d'en trouver la quantité que vous désirez, dans cette résidence, où l'on n'a guère que pour son usage, et en assez petite provision. Je vais toutefois, par la prochaine expédition, en quérir de Constantinople, du meilleur qu'il y aye lieu d'y en trouver...

Vous avez, au reste, tort, Monsieur, de me parler de payement; ce sont là des bagatelles qui ne sçauroient entrer en ligne de compte, et [c'est] bien le moindre retour que je doive à tant de peines que vous donne votre complaisance pour moy. — Si compiacia solamente di notificarmi quanto passa più essenziale nelle sue parti: questo sarà [*rupt*] un favore da riconoscere [autograf.] — *Ibid.*, p. 597.

70.

La Roche către Giuliani; Iași, 16 Septembrie 1761.

...Je n'en suis pas réduit à une moindre disette de matiere que l'ami qui vous répond par la cy-incluse... Il étoit tout naturel, Monsieur, que la réduction de la monnoye causât du desordre et de la cherté chez vous; le mal en eut été bien moins grand, sans doute, si on y eut pourvû en son temps; mais il est dit que les Polonois ne feront jamais rien de bien; il est facheux cependant pour vous, je le sais, de vous être trouvé dans des si defavorables conjonctures à Varsovie, et j'entre dans votre peine. Je n'eusse, au reste, jamais imaginé qu'après tant de promesses et d'éloges, l'on s'en fut simplement tenu chez vous aux belles paroles, sans en venir aux faits; mais non, Monsieur, je ne me le persuaderai jamais: l'auguste maître que vous servez, est trop religieux, et son principal ministre trop judicieux et liberal pour ne pas à la fin entrer dans votre situation et vous accorder, non seulement ce qui a été gagné à la sueur du front, mais même la juste récompense que méritent des travaux aussi pénibles et aussi longs que les vôtres... — *Ibid.*, p. 601.

71.

Pulaw, 19 Septembrie 1761.

I. Chabert către Giuliani. Îi află întorsul. Menționează pe «Madame le princesse», pe lângă care este. — *Ibid.*, p. 569.

72.

La Roche către Giuliani; 28 Sèptembre 1761.

Recomandă o scrisoare care concerne M. Chabert, au service de S. A. M. la prince Lubomirski, Grand-Stoaznic (*sic*) de la Couronne». Salută și pe contele Vincenti. — *Ibid.*, p. 571.

73.

La Roche către Giuliani; Iași, 12 Octombrie 1761.

[E vesel că Giuliani a sosit la Varșovia și a fost bine primit la Curte.] L'avis que je reçois, d'ailleurs, de l'accueil gracieux que l'on vous a fait à la Cour, ne me donne pas moins de satisfaction; l'on ne peut rien de plus obligeant et de plus glorieux pour vous, que ce que S. E. Mgr. le comte de Brühl veut bien marquer à cet égard à S. A. Mgr. notre prince, en réponse à la lettre dont vous vous faites porteur pour luy. Ce digne seigneur s'y exprime d'une manière sur votre compte, qui, en découvrant un caractère également noble et bienfaisant, ne laisse rien à désirer pour l'estime qu'il vous porte. [Știri despre o Sultană. Salută pe Vincenti.] — *Ibid.*, p. 575

74.

La Roche către Giuliani; Iași, 26 Octombrie 1761.

«Ces deux lignes ne sont gueres que pour accompagner la cy-incluse de la part de notre R. P. Prefet¹, qui vient de me la récommander.» Va da scrisorile lui Hübsch, «par la prochaine expédition d'après-demain». Le ply de M. le conseiller de Claudes.» Salută pe Vincenti. — *Ibid.*, p. 579.

75.

[Către Giuliani.] A Yassi, le 9 novembre 1761.

Monsieur,

J'ay reçu ce matin avec la satisfaction la plus complete la lettre que vous m'avez fait l'honneur de m'écrire le 31 d. p. C'est un parfait tableau de la situation presente des affaires de l'Allemagne, et sur lequel je fais d'autant plus de fonds, qu'il est en tout conforme à ce qu'il nous en étoit déjà révenu de divers endroits, à l'avis près du prochain mariage d'une des dames de France² avec S. M. Catholique et des hûreux effets que l'on se promet de cette auguste alliance. Je sens, Monsieur, tout le poix (*sic*) de cette complaisance que vous avez ainsi eü

¹ Al Misiunii Catolice.² Surorile lui Ludovic al XV-lea.

d'entrer dans un détail si bien circonstantié, et je mets cette preuve nouvelle de votre attention pour moy à cotté des plus expressives marques d'amitié que j'avois déjà reçues de votre part, bien résolu de vous en témoigner ma sincere reconnoissance; mon avidité pour les nouvelles vous est assez connue et vous n'ignorez pas d'ailleurs combien il m'importe dans ces tems critiques d'être mis au fait de ce qui se passe. J'estime conséquemment superflu que de vous témoigner que c'est m'obliger par l'endroit le plus sensible que de me mettre au fil des événemens de la guerre la plus singulière qui fût jamais, mais partant la plus propre à exciter la curiosité de chacun; aussi bien, Monsieur, si vous vouliez bien continuer à vos heures de loisir de m'informer, directement ou non, de ce qui vous révient à cet égard de plus intéressant; je regarderois cette complaisance comme un vrai service, dont je me ferois un devoir de vous tenir compte.

Vous n'aviez que faire, Monsieur, d'en venir à des rémercimens pour les marques de consideration que j'ay tâché de vous donner lors de votre passage par ici; puisque en cela je me suis réellement satisfait moy-meme. Mettez à d'autres épreuves plus démonstratives le sincère attachement que je vous ay voué depuis tant d'années, si vous avez veritablement à coeur de me convaincre que vous faites cas de l'amitié parfaite, jointe à la considération la plus distinguée, avec laquelle j'ay l'honneur d'être,

Monsieur,

Votre très-humble et très-obéissant serviteur :

Nicola Suzzo.

P.S. Tous les amis, dont vous me demandez des nouvelles, jouissent d'une santé à souhait, et nommément Mgr. notre prince, qui vous salue. A Constantinople la tranquillité seroit parfaite, si la peste ne la troubloit un peu; l'on se flatte toutefois de la voir bientôt se rallentir, à la faveur de l'hyver qui approche.

Ibid., p. 589.

76.

La Roche catre Giuliani; Iași, 9 Novembre 1761.

....Il est réellement facheux pour moy que je ne puisse dissiper le préjugé, où vous êtes, que mon silence sur les nouvelles

de Constantinople soit une pure réserve ou mauvaise volonté de servir un amy. [Protestări.] Et je me persuade que vous me rendrez plus de justice, pour peu que vous combiniez le passé et que vous considériez d'ailleurs la conduite qu'a tenue jusqu'à ce jour avec vous M. le Postelnik Nicolaqui, l'homme qui a moins de réserve pour vous, certainement; vous avez pû cépendant observer dans sa correspondance de près de cinq mois, qu'il ne vous a non plus que moy rien participé de nos contrées de plus rélevant, et cela a-ce été par retenue ou par meffiance? Nullement, et ce seroit sans doute luy faire tort. Je n'imagine pas même que vous le supposiez. Ce n'a donc pû être que par deffaut des mattieres; et, s'il n'a pas eu luy-même la faculté de satisfaire votre curiosité en ce point, et comment l'aurois-je moy, à qui toute correspondance avec Constantinople est, pour ainsi dire, interdite? Oui, Monsieur, vous pouvez m'en croire; nous ignorons profondement les secrets réssorts de la Porte. Il nous en coutte certainement, et nous souhaiterions très fort que cette ignorance n'eut point lieu, mais toutes les voyes nous en sont fermées, et l'on est ici aujourd'huy pire qu'à Vénise. [Pentru un pachet catre Hübsch. Ultimul curier], qui, par la rigueur de la saison, n'a pas moins mis de 19 jours dans un trajet auquel suffisent sept à huit pour l'ordinaire. M. le Postelnik Nicolaqui m'a promis au surplus de faire à cet égard les plus serieuses récherches. [Restituția unei corabii turcești. Bucurie «des musulmans, qui sont du depuis redévenus nos khardaschs». Trimete o depeșă pentru el, «que M. Molinari m'a fort recommandée .]

P.S. J'oublois, Monsieur, de vous faire beaucoup de rémercimens pour les soins que vous promettez de prendre de la chambre obscure, sur laquelle nous comptons¹. — *Ibid.*, p. 591.

77.

N. Suțu către Giuliani; Iași, 16 Novembre 1761.

....Je n'eusse jamais crû, Monsieur, qu' après avoir presque passé tout l'été sans rien faire, les Russes s'avisassent tout de bon d'agir dans un país qu'il est dans la nature de supposer l'un des plus froids et des moins ténables dans cette saison;

¹ Îl aflu aici în copile mele. E de sigur posterior. V., în adevăr, No. 88.

il n'en est pas moins vray que les choses ont pris de ce côté-là une tournure, dont le dénouement ne sçauroit manquer d'intéresser extrêmement... Ce pays-ci n'est rien moins que fertile en nouvelles... P. S. Je vous prie, Monsieur, de vouloir bien à votre loisir me faire quelque part des troubles que j'apprens que la déduction des *tynphs* chez vous cause.... — *Ibid.*, p. 603.

78.

La Roche către Giuliani; Iași, 19 Novembre 1761.

[Mulțămiri pentru știri: luarea Schweidnitzului.] M. le baron de Loudohn n'eut pas besoin d'un pareil exploit pour s'établir la réputation d'un des plus habiles capitaines de son siècle: au moins toutefois que cet événement a droit d'ajouter un nouveau lustre au renom qu'il avoit déjà sù s'acquies. [Foc la Constantinopole; depunerea lui Ienicer-Agasi; ciumă în oraș, et bien au delà. S'aũ dat scrisori de noblețã lui «sieur A. Dantan, notre Dragoman».] J'ay, du reste, Monsieur, donné bon cours à la lettre pour M. Hubsch, à la faveur d'une expédition extraordinaire qui s'est faite pour annoncer à la Porte l'intéressante nouvelle de la prise de Schweidnitz... — *Ibid.*, p. 577.

79.

La Roche către Giuliani; Iași, 23 Novembre 1761.

....Je n'ay rien eu de si empressé que de faire ici, conformément à l'ordre que j'ay eu de M. le Postelnik Nicolaqui Suzzo, toutes les perquisitions possibles, pour découvrir la petite provision de bois d'aloë que vous désirez; mais à peine suis-je parvenu à en trouver chez nos marchands quelques onces; encore ce peu n'étoit-il que d'une fort mauvaise qualité. [Nicolachi va scrire la Constantinopole.] — *Ibid.*, p. 605.

80.

La Roche către Giuliani; Iași, 7 Decembre 1761.

[Speră că aloesul se va fi și cumpărat la Constantinopole] et que le courrier prochain en soit même le porteur... Je vais, Monsieur, de ce pas assurer Monsieur notre Vistiar que, bien loin d'avoir oublié la commission des fleurs, vous avez pris la peine de prendre à cet égard vos dévants, et qu'elle sera rem-

plie dès qu'il y aura lieu. J'en parlerai aussi, comme vous le souhaitez, au R. P. Chrysostome. [Va trimete pachetul lui Dantan.]

S. A. Mgr. notre prince m'ordonne, du reste, de vous faire ses complimens; à quoy M. notre Postelnik Nicolaki joint les assurances de ses très-humbles dévoirs.... — *Ibid.*, p. 613.

81.

Suțu către Giuliani; Iași, 21 Decembre 1761.

[Despre Ruși, a aflat din scrisoarea lui, care] ne laisse pas d'être importante pour le point de vuë dans lequel elle représente les affaires politiques de l'Europe et pour les judicieuses conjectures que vous y insérez des démarches de diverses Cours, dont les moindres mouvemens ne sçauroient être trop pèsez dans ces conjonctures critiques du tems. Aussi bien, Monsieur, agreez mes sinceres rémercimens pour la complaisance avec laquelle vous voulez bien ainsi m'aider à dévoiler peu à peu le but des divers mouvemens qu'il est facile d'observer de la part des Puissances, surtout du Midy.

[A sosit lemnul de aloes.] Comme je vous suppose connaisseur en fait d'aloë, j'estime superflu de rien dire à l'avantage de celui que vous recevrez, et que vous voudrez bien agréer comme une simple marque de ma reconnaissance pour ce que vous avez la bonté de faire en ma faveur. J'ajouterai seulement que c'est du meilleur que l'on aye pû trouver... — *Ibid.*, p. 623.

82.

La Roche către Giuliani; Iași, 21 Decembre 1761.

.... Vous avez tort de douter que votre correspondance ne soit agréée d'après la prière qui vous en a été plusieurs fois réitérée de la part de l'ami commun, avec qui vous l'avez, et de vous mettre en soûcy pour les frais de la commission dont vous l'avez chargé en dernier lieu et que vous recevrez par cet ordinaire d'aujourd'huy, conditionnée, à ce qu'on m'assûre, au mieux, au poids près, qui est de quelques dix dragmes de moins que vous ne le souhaitiez. [Deyma va transmite pachetul,] que vous trouverez cachété en divers endroits au cachet de M. le Postelnik. C'est bien, du reste, le moins que, pour toutes les nou-

velles que vous avez soin de nous communiquer, l'on vous envoie de quoy vous parfumer, puisque je ne vois pas jour à vous payer de retour: j'entens en nouvelles, car nos gens sont extrêmement réservez sur cet article. [Trimete pachetul pentru Dantan. Felicitari de anul nou. Și pentru Vincenti. Știri de la Constantinopole despre o Sultană.] — *Ibid.*, p. 619.

83.

N. Suțu către Giuliani; Iași, 28 Decembre 1761.

[Felicitări de Anul Nou.] Je conçois, Monsieur, avec vous que le décès du duc d'Holstein-Ploën ne pout qu'apporter des nouvelles difficultez dans les négociations, depuis longtemps entamées, de l'échange de ce duché avec les comtez d'Oldembourg et de Delmemhorff, par l'air d'usurpation avec lequel le roy de Danemark vient de s'emparer des États du defunt, malgré les droits que le Grand-Duc de Russie y avoit également; aussi bien, le parti que prendra la Cour de Pétersbourg ne pouvant qu'intéresser infiniment, je me flatte, Monsieur, que vous aurez la complaisance de nous en faire part, dès que vous en aurez le vent.

[Ciurma la Constantinopol, și la bailul Correr.] Ce qu'il y a de bien facheux pour le ministre, c'est la nécessité du cérémoniel à l'occasion de son entrée publique, qui ne luy permet pas certaines précautions.... — *Ibid.*, p. 637.

84.

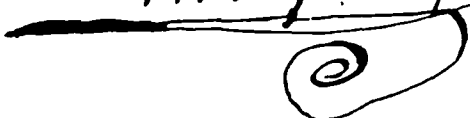
A Yassi, le 31 décembre 1761, v. s.

Monsieur,

Je reçus la semaine passée le renouvellement de votre amitié vers moy avec d'autant plus de satisfaction, que j'en ay déjà reconnu la sincérité, tant par moy-même, que par les preuves constantes que vous en avez données au prince, mon père; aussi bien m'y rends-je infiniment sensible, et en fais-je tant de cas, que je dois; recevez en retour les assurances de la mienne, qui est invariable, et avec elles le souhait que je vous fais du fonds du cœur, d'une année comblée de toute sorte de satisfactions; il ne vous restera rien à désirer si mes vœux à cet

égard sont exaucez; et vous avouerez qu'ils partent réellement d'un coeur plein d'affection et d'estime. Je suis, Monsieur, avec un sincere attachement, votre très-humble et très-affectionné serviteur:

*Gregorius Ioan³ Terr³
Mod. princeps*

— *Ibid.*, p. 645.

85.

N. Suțu catre Giuliani; Iași, 4 Ianuar 1762.

[Răspuns la scrisoarea din 23 Decembre, cu știrea despre luarea Colbergului.] Vous avez raison, Monsieur, de régarder comme interessante la nouvelle de la reddition de cette place, et nous en sentons toutes les conséquences, quoyque moins à portée que vous d'en juger en effet: les Russes se voyent par là à même de débiter la campagne quand ils le trouveront à propos et de faire venir chez eux toutes les provisions qui leur conviennent, sans le moindre obstacle; et qui sçait si, encouragez par le succez, malgré la rigueur de la saison, ils ne seront pas tentez de pousser plus loin leur pointe, comme l'on nous le marque de vos contrées; d'où diverses lettres nous confirment l'avis de cette importante réduction; au point qu'il ne paraisse plus qu'on en puisse douter. Qu'il eut été à souhaiter, Monsieur, que célu y du mariage d'une des dames de France avec S. M. Catholique, que vous aviez eu la complaisance de nous donner il y a quelques semaines, se fut trouvé aussi revêtu de toutes les preuves de certitude, que l'est ce dernier! Mais l'on nous assure aujourd'huy que ce n'étoit là qu'une nouvelle hazardée et qui n'a pas le moindre fondement. Il n'est pas moins vray, par tout ce que nous aprenons, que ces deux Cours, j'entens celles de Versailles et de Madrid, sans ajouter ce nouveau noeud aux liens du sang qui les lient de si près, ne laissent pas de s'unir de plus en plus et, comme la bonne intel-

ligence entre ces deux puissantes Courones est capable de donner toute une autre face au système et à la situation des affaires, je me flatte que, de ce que vous pourrez voir clair dans leurs vues, vous voudrez bien ne pas nous laisser ignorer ce qu'il vous réviendra de positif à cet égard... — *Ibid.*, p. 677.

86.

La Roche către Giuliani; Iași, 4 Ianuar 1762.

[Pachet de la Hübsch,] qui m'annonce un certain paquet avec des étoffes du Levant, pour votre usage; on aura promis vraisemblablement à ce Résident d'expédier par le *callaras* ces étoffes. [Nu le putuse lua.] Il doit arriver avant peu un autre messenger, qui vient, non en poste, mais avec divers chariots. [N'are știri din Constantinopole. I-a spus și la trecere] que nos agens à Constantinople n'osent point s'hazarder à nous participer ce qu'ils apprennent du système politique de la Porte: l'on est ici extrêmement réservé sur le peu qui en révient par voye indirecte... J'ay expédié déjà le paquet... pour M. Hübsch: il est parti à la faveur du courrier extraordinaire qui va annoncer à la Porte l'importante nouvelle de la prise de Cobourg (*sic*). [Felicitări pentru Anul Nou.] — *Ibid.*, p. 673.

87.

N. Suțu către Giuliani; Iași, 11 Ianuar 1762.

...Si la confirmation de la prise de Colberg par les Russes est une nouvelle à souhait, celle, en revanche, des préparatifs de guerre, que vous m'annoncez positifs par la chère votre dernière du 30 du présent, tant de la part des Cours de Madrid, Naples et Turin, que de celles de Coppenhague, et de la Haye même, n'a rien de satisfaisant: des pareilles dispositions, en effet, en éloignant toute perspective de paix, font envisager à l'Europe, déjà désolée, des nouvelles calamitez, et peut-être son entière ruine; puissent les Puissances chrétiennes prendre des sentimens plus humains et cesser d'être un sujet de scandale aux nations même les plus barbares! [Explicații pentru scrisorile ratacite ale lui și «notre secrétaire». Nașterea Sultanului Selim.] Nous célébrons ici par des réjouissances publiques cet événement de la dernière importance, qui inspire aux vray sujets de notre glorieux monarque la joye la plus vive... — *Ibid.*, p. 681.

88.

La Roche către Giuliani; Iași, 18 Ianuar 1762.

[N'a scris, nu de frică, ci pentru că nu era nimic de spus.] Nos agens, depuis une époque que vous n'ignorez point, et dont j'ay eu l'honneur de vous faire cy-dévant mention, n'osent pas même nous parler des choses les plus triviales qui se passent chez eux; et le peu de correspondans qui me restent à Péra de Constantinople, en suite de l'ordre que j'ay eu de couper avec eux toute correspondance d'avis militaires, ne me parlent guères, en revanche, chacun en particulier, que des petites affaires, qui les concernent, relativement aux envoys qu'ils sont dans le cas de faire parfois pour la Pologne. [Pentru un pachet al lui Hübisch.] S.A., qui m'ordonné de vous faire bien des complimens, souhaitant fort d'avoir une chambre obscure pour son amusement, me charge de vous recommander de vouloir bien nous marquer s'il y auroit moyen de trouver chez vous de quoy en former une, qui pût remplir ses vuës, c'est-à-dire: les deux miroirs et le verre d'optique, qui servent ensemble à porter dans la chambre obscure les objets du dehors; comme, au surplus, Mgr. le prince ne la voudroit que pour s'amuser, et nullement pour tirer des plans, il faudroit que ces verres fussent si parfaits dans leur structure, qu'ils représentassent au naturel et avec leurs véritables couleurs les objets extérieurs. Veuillez donc bien, Monsieur, prendre la peine de voir s'il seroit possible de trouver chez vous quelque chose de semblable et, en ce cas, quel en pourroit être le juste prix... *Ibid.*, p. 687.

89.

N. Suțu către Giuliani; Iași, 18 Ianuar 1762.

[Pentru lemn de aloes.] Vous avez tort, Monsieur, de vous metre en peine des frais de cette petite commission et de vous faire une delicatesses d'ores en avant de me charger de pareils ordres. [E gata a o face.] La déclaration de guerre entre les Cours de Madrid et de Londres est une des plus importantes nouvelles que vous puissiez ne mander; aussi bien vaut-elle être annoncée à la Porte par un courrier extraordinaire; il ne paraît pas qu'on puisse la révoquer en doute, après ce que vous m'en marquez et ce qu'il nous en révient de divers endroits.

Je souhaiterois, Monsieur, avoir matière, et la faculté aussi, de vous envoyer en retour quelque nouvelle de nos contrées, mais la tranquillité dont nous jouissons et la défense, d'ailleurs, que doivent observer nos agens de Constantinople, ne m'en fournissent aucun moyen pour le présent... — *Ibid.*, p. 691.

90.

N. Suțu către Giuliani; Iași, 25 Ianuar 1762.

...Il étoit fort naturel, comme vous l'observez fort bien, par votre chere dernière du 14 du courant, de nous attendre par l'ordinaire d'aujourd'hui au manifeste réciproque des deux Cours de Madrid et de Londres, et, franchement, je suis tenté de bien augurer de sa lenteur à paraître au jour; ces deux Puissances, venant à réfléchir sur l'incertitude du succès des armes, peut-être viendront-elles à bout de s'accorder à l'amiable, à la faveur des dispositions, où semble en être la Grande-Bretagne, de se rendre plus condescendante qu'elle n'avoit d'abord paru, aux demandes de l'Espagne; et pour lors je crois qu'on pourroit bien régarder leur accommodement comme un acheminement à une paix générale; ce qui dans le fonds seroit bien le meilleur parti et le plus conforme à l'idée que nous devons nous former de tant de nations qui, malgré leur profession de la religion la plus sainte et la plus bienfaisante par conséquent, ne semblent depuis quelque tems n'aspirer qu'à s'entredétruire.

Il est réellement, Monsieur, surprenant que les nouvelles publiques ne fassent encore la moindre mention du siege de Stettin, que deux de vos cheres lettres m'annoncent consecutivement, et ma surprise augmente à mesure que je considere l'importance d'une pareille entreprise et le silence que l'on garde toutefois chez vous à cet égard.

Nous n'avions, du reste, ici, Monsieur, aucune connoissance des différends que vous me dittes exister entre quelques particuliers de la Pologne et le Han des Tartares; je serois franchement charmé, et j'ambitionne même, de pouvoir contribuer à les assoupir; mais, comme nous n'avons que fort peu de correspondance avec la Tartarie et que le prince, d'ailleurs, qui la gouverne est assez despotique pour vouloir ne traiter les interets que par soy-même, je ne vois gueres jour à nous ingerer dans une affaire de cette nature.... — *Ibid.*, p. 693.

91.

N. Suțu către Giuliani; Iași, 1-iulie Februar 1762.

....Tout alloit le mieux du monde pour la bonne cause; l'heureuse position des Autrichiens dans la Silésie, la prise de Colberg et la déclaration de l'Espagne en faveur de la France avoient lieu sans doute de nous flatter d'une hâteuse et prompte fin de la guerre qui bouleverse l'Europe, lorsque le facheux événement dont je vous dois la confirmation par votre chere derriere du 11 du présent, est venu tout d'un coup rendre un peu douteuses nos esperances, à moins que le nouveau Czar ne s'en veuille tenir aux engagemens cy-dévant pris avec les alliez de l'Autriche, comme il a affecté, me marquez-vous, de s'en expliquer avec l'Auguste monarque que vous avez l'honneur de servir: [ceci] répugne un peu aux sentimens que la renommée a pretez à ce prince avant son couronnement, et ne sçauroit, par conséquent, quadrer avec l'idée que le public avoit dû s'en former; quoi qu'il en soit, Monsieur, nous ne sçaurions tarder, comme vous l'observez fort bien, d'être éclaircis avant peu de ce qu'il en sera. [Cere a fi informat.] Quelques lettres nous faisant mention du [rupt] M.M. de Biron, de Munich et de quelques autres personnages de considération, cy-devant disgraciez de la défunte Czarine, je me flatte que cette démarche du nouvel empereur n'échappera pas à votre attention, si elle est vraye, et que le bruit qui s'en est répandu ne soit point avanturé... — *Ibid.*, p. 703.

92.

A Yassi, le 1-er fevrier 1762.

Monsieur,

Mon beau-frere M. le Postelnik Nicolaqui Suzzo m'ayant chargé de continuer avec vous la correspondance que vous avez bien voulu lier avec luy, je me félicite d'autant d'une pareille recommandation de sa part et de cette disposition que son retour à Constantinople l'oblige de prendre, d'autant plus, dis-je, qu'ayant eu l'avantage de connaître le prix de votre amitié, je desirois réellement les occasions de pouvoir me la concilier; je vous sçais, Monsieur, trop obligeant pour vous refuser à cet

empressement que je vous mar[que] et dont je me ferai un devoir de vous donner désormais les preuves les plus convaincantes; les liens de sang d'ailleurs et la confiance dont m'honore M. le Postelnik Nicolaqui me rendent pour le moins aussi digne de cette complaisance de votre part, que l'envie sincère que j'ay de la mériter. C'est là un point, Monsieur, dont je m'étudierai dores en avant de vous convaincre plus sensiblement; de même que de la parfaite considération, avec laquelle j'ay l'honneur d'être,

Monsieur,

Votre très-humble et très-obeissant serviteur :

Petro Ierachi, Postelnico.

P.S. [Propune o măsură care ar face să nu se mai zăbovească știri importante ca a morții Țarinei Elisabeta, ce s'a trimes la Poartă prin curierul rus.]

Au reste, Monsieur, obligé d'aller à Constantinople et par conséquent peu à portée pour lors de correspondre directement avec vous, je vous prie de vouloir bien continuer cette même correspondance avec le sieur Posteluik nouvellement créé, qui a l'honneur de vous écrire à cette occasion. Comme c'est mon beau-frère et, par dessus cella, la personne que j'estime ici d'avantage, outre qu'il a eu l'avantage d'être connu de vous à Pera, sous le nom de Camaras Petraqui Ieraki, fils d'une Dominizza Doukoulessa, je vous tiendrai, Monsieur, le même compte de la complaisance que vous aurez à son égard, que si c'étoit avec moy, et il aura soin de me faire part de ce que vous luy participerez en confiance; vous épouvrez d'ailleurs bientôt qu'il sçait priser les choses et les faire valoir... Umilissimo: *Nicolò Suzzo*. — *Ibid.*, p. 709.

93.

Suțu către Giuliani; 8 Februar 1762.

....Malgré l'idée avantageuse que j'avois de la puissance de l'Espagne, je n'eusse jamais imaginé que ses forces navales pussent se trouver eu un état aussi formidable que l'est celuy dont vous me faites mention par la chere votre dernière du 28 du présent. Cent trente quatre vaisseaux de guerre, joints à ceux

de la France, à la faveur des effets extraordinaires qu'elle fait pour mettre en état avant le commencement de la campagne prochaine, ont de quoy certainement faire trembler l'Angleterre et luy donner bieu de regret de n'avoir pas accepté les avances avantageuses par lesquelles on a voulu la porter à la paix : pour réduire cette Puissance hautaine au désespoir, il ne faudroit plus qu'une autre déclaration contre elle, de la part des États-Généraux, comme vous semblez, avec beaucoup de probabilité, l'entrevoir déjà ; mais je me rends bien difficile, Monsieur, à me resoudre que la Hollande en vienne jamais à une pareille extremité, malgré la force des griefs qui ne laisseroient pas de l'y autoriser.

Le parti, du reste, qu'a à prendre le nouveau Czar dans ces conjonctures critiques, me paraît bien encor problématique, et, je ne sâche si je me trompe, mais je serois fort tenté de luy supposer des vuës moins analogues et favorables au bien de la bonne cause que contraires ou, du moins, indifférentes. Quoy qu'il en soit, il faudra bien que la chose s'éclaircisse. [Cere ştiri.] Sur le point de partir pour Constantinople, je presume que ce sera ici ma dernière; je vous remercie de nouveau, etc. — *Ibid.*, p. 717.

94.

Ierachi către Giuliani ; Iaşi, 15 Februar 1762.

Mon beaufrere, M. le Postelnik Nikolaki, parti pour Constantinople depuis avant-hier..., m'ayant permis d'ouvrir vos lettres à son adresse. [Complimente pentru ştiri şi judecata lor: de ar continuà!] Cet esprit de politesse qui m'attache depuis longtems à vous. [Îi dă speranţe.] Vous ne me trouverez pas moins discret que mon beaufrere dans l'usage des avis... et aussi porté que luy à reconnaître cette complaisance par tout ce qui pourra dépendre de moy.... — *Ibid.*, p. 723.

95.

La Roche către Giuliani ; 24 Februar 1762.

[Pentru pachetele lui Hübsch. A scris] à notre premier agent... S. A. Mgr. le prince, qui me charge de vous faire bien des complimens, vous réitere ses rémercimens pour l'attention que

vous voulez bien donner à la commission que j'ay pris la liberté de vous donner de sa part, d'une chambre obscure, et Elle se flatte, par ce que vous avez la complaisance de me marquer à cet égard, que nous ne tarderons pas de la voir ici.... — *Ibid.*, p. 733.

96.

Ierachi către Giuliani; 24 Februar 1762.

....Il n'y a pas lieu de douter que le Czar ne s'en tienne aux engagemens cy-devant pris sous le règne de l'Impératrice Elyzabeth, s'il entend ses vrais intérêts: les avantages qu'il en recueillira sont palpables, tandis que ceux qu'il se promet peut-être d'un autre parti, sont évidemment chimeriques... J'ay [été], qui plus, toujours persuadé que le changement de souverain n'en apporteroit aucun au systeme de la Cour de Petersbourg, pourvu qu'il sçut voir les choses dans son vray point de vuë; mais le mal est que ce prince paroît avoir des forts prejugez contre l'Autriche et qu'on nous assure d'ailleurs qu'il n'est rien moins que souple et porté à déferer à l'avis qui hante son opinion. [Se zice că regele Prusiei ar fi declarat că trupele rusești sînt neutre.] — *Ibid.*, p. 709.

97.

La Roche către Giuliani; 3 Mart 1762.

[Nu poate ști nimic sigur despre] l'Agha du Serrail nommez Mourchardara¹... Comme j'ay lû dans la lettre à M. notre Postelnik ce qui concerne la chambre obscure et que j'en ay fait le rapport à S. A., Elle m'a chargé en conséquence de vous prier, Monsieur, de vouloir bien nous en marquer le prix, ou, si vous n'etes pas encore convenu sur ce point, de nous notifier au moins ce que vous croyez qu'il en puisse coûter, afin, probablement, qu'on puisse vous le faire passer, car, franchement, je ne vois de moy-même quel autre motif peut engager le prince à vous faire cette demande. [Nu-s de cincisprezece zile știri din Constantinopole.] La saison, Monsieur, qui est dans nos contrées plus rigoureuse qu'elle ne l'a été, m'assure-t'on, de plus de vingt ans, est cause de ce désordre, qui ne laisse pas de nous rendre inquiets... — *Ibid.*, p. 741.

¹ Muhurdarul.

98.

Ierachi către Giuliani; 3 Mart 1762.

[Mulțamește pentru bunul răspuns ce a primit.] Tant de votre amitié pour moy, que de vos sinceres dispositions à vous rendre à la proposition cy-devant faite par notre amy commun, M. le Postelnik Nicolaki. [Se va căuta un mijloc mai puțin compromițător decât ștafetele, pentru știri importante.] Je vous ay, Monsieur, la plus grande obligation pour la complaisance avec laquelle vous voulez bien me mettre au fait de l'origine de cette guerre; j'avois réellement besoin de ce fil pour me conduire dans un labyrinthe de cette nature.... — *Ibid.*, p. 737.

99.

Ierachi către Giuliani; 9 Mart 1762.

[E bucuros că Sardinia, Genova, Olanda nu-s dispuse la război, nici] à favoriser les desseins ambitieux de l'Angleterre. Il y a quasi à parier que le changement de souverain en Moscovie n'en apportera aucun au systeme de cette Cour..., de façon que tout va au mieux et qu'il y a lieu toujours de s'attendre à voir une fin des calamitez, qui, sans affliger directement nos contrées, ne laissent pas de s'y faire sentir dans une branche importante, qui est celle du commerce. [De la Constantinopol, cu un curier, venit în 18 zile, se află că a sosit ambasadorul engles acolo și se spune despre onoruri făcute ambasadorului frances pentru o corabie restituită Turcilor.] — *Ibid.*, p. 743.

100.

La Roche către Giuliani; 9 Mart 1762.

[Pentru pachetul lui Hübsch.] Cet envoy, qui, d'ailleurs, je n'en doute point, sera facilité dez que Mr. le Postelnik Nicolaki sera arrivé dans ces contrées-là. [Se așteaptă de la el o idee pentru a se trimete fără compromitere știrile importante. Cere iar a ști prețul camerei obscure: la curiosité du prince, curiosité dont le motif m'est inconnu. A trimes scrisoarea lui Giuliani la Suțu.] — *Ibid.*, p. 745.

101.

Ierachi către Giuliani; 16 Mart 1762.

[A avut deci dreptate a nu crede în schimbarea de sistem a Rușilor? E drept că se putea crede că Țarul va fi contra la bonne cause , după *égards* pentru ambasadorul engles la Petersburg, pentru Prusienii prinși, după rechemarea lui Biron, Münnich, Lestocq și știrea «répandu malicieusement», despre încetarea ostilităților cu Prusia. Dar știri din Dresda, Viena, Varșovia, asigurările Țarului, creditul lui Voronțov, întărirea demnitarilor,] sont des marques bien plus authentiques d'une sincere résolution à ne vouloir rien changer au systeme actuel. Oui, Monsieur, je me persuade que tout restera sur l'ancien pied... L'attention que nous donnons à la situation des affaires de l'Europe ne tendant qu'à découvrir le veritable état où elles en sont, sans vouloir, d'ailleurs, y prendre le moindre intérêt, vous jugez bien, Monsieur, que nous priserons toujours les sources dont nous puisons, à proportion de leur pureté. [Arată, non seulement ma réconnoissance privée, mais aussi de vous procurer les mêmes témoignages de la part de tous ceux des vôtres qui sont interessez à ménager une ressource aussi importante.] *Ibid.*, p. 749.

102.

La Roche către Giuliani; 16 Mart 1762.

....Je m'attendois bien que l'éloignement de M. le Postelnik Nicolaqui vous laisseroit du regret; c'est en effet un amy trop genereux et trop loyal pour ne pas souhaitter de jouir, sinon de sa conversation, du moins de sa correspondance. Aussi bien ne nous consolons-nous de son départ que par l'espoir de le révoir bientôt et par la considération des services que sa presence peut nous rendre à Constantinople. [Correspondența lui Hübsch.] S. A. Mgr. le prince est pénétrée de la plus vive gratitude à la vuë de ce que vous voulez bien faire pour elle. Elle eut assez prisé la peine seule que vous avez prise de luy procurer la chambre obscure dont vous me faites mention par la chere votre du 4 du courant, sans que vous vous misiez en frais à cette occasion; mais, puisque, Monsieur, vous

voulez joindre la libéralité à l'empressement de luy être utile, elle n'en sent que d'avantage la nécessité de vous payer de retour; elle me charge de vous témoigner qu'elle l'agrée comme un gage de votre amitié, résolue à vous en marquer sa reconnaissance avant qu'il soit peu. Nous comptons en surplus que vous aurez profité de la première occasion pour nous faire passer ce petit chef-d'oeuvre, à en juger par la seule description qu'il vous a plu nous en mander. Monsieur notre Trésorier, sensible à votre bon souvenir, me charge de vous assurer de ses devoirs, et Mgr. le prince de vous faire bien des compliments.... — *Ibid.*, p. 753.

103.

N. Suțu către Giuliani; Constantinopol, 16 Mart 1762.

[Explicații pentru pachetele lui Hübsch.] Mr. le Grand-Interpret m'a chargé aussi, de sa part, de vous faire ces compliments.... — *Ibid.*, p. 755.

104.

Ierachi către Giuliani; 23 Mart 1762.

«Je ne m'attendois à rien moins qu'à la déclaration inconsidérée de ce prince [le Czar].» O are, cu răspunsul Polonilor. Crede că aceasta va face «une grande fermentation dans l'esprit de tout Moscovite tant soit peu éclairé; ce qui, vû le génie de la nation, pourroit bien faire raviser le souverain, de peur de n'éprouver les plus funestes conséquences. Ludolff va fi ambador la Poartă pentru Spania. Se așteaptă Penkler în locul lui Schwachheim. — *Ibid.*, p. 759.

105.

La Roche către Giuliani; 29 Mart 1762.

[Pentru pachetul lui Hübsch.] Nous nous trouvons ici, Monsieur, dans le même cas que vous: il regne dans cette résidence et par toute la province une espèce de rhume qui emporte bien du monde, et les plus robustes, s'il vous plaît; l'on ne se rappelle pas d'avoir jamais rien essuyé de pareil, ni de plus violent. [Nu-s știri din Constantinopol.] — *Ibid.*, p. 765.

106.

Ierachi catre Giuliani; 29 Mart 1762.

Vestea negocierilor de pace între Viena și Berlin «a pour le coup droit de nous déconcerter; en effet, comment concevoir l'idée de pareilles dispositions pacifiques de la part d'un prince qui semble faire de la guerre son aliment, et cela dans un tems où la perspective paroissoit luy rire, à la faveur de la défection de la Russie?» Și el află explicația în «l'esprit de politique ou de fourberie, pour mieux dire, de ce prince». Hotărîrea Portugaliei e rea: «il court à sa perte et ne peut tarder de reconnaître son erreur». Disgrația lui Broglie «est un événement qui ne nous fache qu'en ce qu'elle démontre l'ascendant qu'une femme ordinaire a su prendre et conserver sur l'esprit du ministre le plus éclairé de l'Europe . — *Ibid.*, p. 763.

107.

Monsieur,

A Yassi, le 1er avril 1762, s. v.

Sur le rapport que mon secrétaire me fait de la complaisance que vous avez eue de faire la recherche, non seulement de la chambre obscure, que je vous avois cy-dévant prié par son canal de vouloir me procurer pour mon amusement, mais, qui plus est, de vous donner de la peine pour la trouver et du désagrément pour me la faire parvenir; je n'ay pas crû pouvoir me dispenser de vous témoigner, à part ma juste sensibilité pour ces marques de votre empressement. L'assiduité, d'ailleurs, avec laquelle vous daignez nous informer de ce qu'il vous révient de plus intéressant et les assurances que je réçois très fréquemment de votre bon souvenir exigent des rémercimens. Agreez-les, Monsieur, de même que les protestations de toute ma gratitude; et veuillez bien faire fonds sur l'envie sincere que j'ay de reconnaître tous ces bons offices: car c'est du fonds du coeur et avec un vray attachement que je me dis, Monsieur, votre très-heumble et très-affectionné serviteur:

Gregorius Ioannes, Terrarum Moldaviae princeps.

Veuillez bien agréer, Mr., comme un gage de mon souvenir, ces cinq pieces etoffe de nos contrées, que je vous envoie, en attendant quelque autre chose qui merite d'avantage votre attention. *Ibid.*, p. 775.

108.

La Roche către Giuliani; 3 April 1762.

Zăbavă, pentru «le derangement que la fonte des neiges avoit apporté au trajet de nos courriers d'ici jusqu'à la frontiere». Transmiterea pachetelor nu e ajutată de prezența la Constantinopol a lui Suțu. Să i se plîngă, «sans toutefois faire connaître que ce soit moy qui vous l'aye insinué». Din Constantinopol, mișcare de corăbii, plecare a bailului Foscari. — *Ibid.*, p. 777.

109.

Ierachi către Giuliani; 5 April 1762.

....C'est en effet un vray cahos que l'état actuel des affaires generales de l'Europe..., un dédale de politique et d'incidens qui se croisent tous au moment qu'il sembloit que nous allions y voir clair... L'effet manifeste d'un châtiment céleste, d'autant plus terrible que la durée en paraît moralement assurée. [Între știri,] celle de la réduction du clergé russe à des modiques pensions merite sans doute d'être observée; en effet, si la nation, et ce corps en particulier, sont animez de ce zele qu'ils firent éclatter d'autres fois pour le maintien de leur religion, c'est de quoy les allarmer, et une démarche aussi hardie, comme vous le rémarquez très judicieusement, pourroit bien produire des effets funestes à celui qui a osé la faire, mais dans le fonds salutaires pour la bonne cause. [Cere] une idée de l'origine vraie de cette guerre et des événemens principaux qu'elle a produits jusqu'à la troisième campagne, exclusivement. S. A. et moy, qui ne sommes que médiocrement au fait de ces deux articles, serions bien aise d'en avoir une idée juste, pour nous mettre à même de juger plus solidement des secrets efforts qui l'ont déterminée, de l'intéret de chaque Puissance qui s'y trouve impliquée.... — *Ibid.*, p. 775.

110.

La Roche către Giuliani; 12 April 1762.

....J'ay appris avec peine le tour désobligeant que le nommé Simon Nicorovitz vient de vous jouer, mais je n'en suis nullement surpris; cet homme grossier m'en ayant déjà fait une

pareille dans un cas où il ne s'agissoit de rien moins que de luy causer le moindre embarras. [La trecerea prin țară, îl va pedepsi pentru ambele fapte.] Nous comptons au surplus, Monsieur, que le nommé Anastase, Grec, sera plus officieux et qu'il nous apportera avant peu ce que l'Arménien n'a pas voulu prendre sur soy... Monsieur notre Thrésorier, qui me charge de vous faire bien de complimens, vous prie de vous ressouvenir un peu des sémences promises et de luy en envoyer un tant soit peu, des qu'il y aura moyen, puisque voici la saison propre à germer.... *Ibid.*, p. 785.

111.

Ierachi către Giuliani; 12 April 1762.

[Nu e sigur de armistițiu, ce i se anunță din multe locuri:] nous ne laissons point de le régarder comme immanquable et prochain: c'étoit, en effet, une suite naturelle de la bonne intelligence qui regne entre les Cours de Petersbourg et de Berlin. [Nu se aștepta ca și Suedia să se unească cu ele.] Voilà, avouez-le, Monsieur, un nouveau coup de bonne fortune pour le roy de Prusse et de quoy faire penser les alliez de l'Autriche. [Crede în l'entreprise sur Lubeck și da lamuriri.] *Ibid.*, p. 787.

112.

Ierachi către Giuliani; 19 April 1762.

Numai cu timpul se va ști hotărît despre Ruși, după răspuns categoric de la Versailles și Viena. E bucuros că nu se apropie Rusia mai tare de Prusia. Se verifică le prognostic pour l'année prochaine, dont vous avez bien voulu, Monsieur, nous faire part». Va trimete cele trei scrisori la Constantinopol. *Ibid.*, p. 791.

113.

La Roche catre Giuliani; 27 April 1762.

Indisposé assez sérieusement depuis hier, que j'ay dû me mettre au lit, à la suite d'un vomissement acompagné de fièvre et de dissenterie, sa scuse ca nu i se răspunde de Postelnic¹. — *Ibid.*, p. 801.

¹ La 3 Maiu, La Roche vorbește despre o scrisoare catre Suțu pentru corespondență: nu-s știri de la Constantinopol.

114.

Ierachi către Giuliani; 3 Maiu 1762.

Mulțamește pentru expunerea ceruta: primise le début. Succesul Englesilor la Martinica «est réellement, Monsieur, fâcheux. L'alliance que vous soupçonnez être formelle entre les Cours de Petersbourg, Londres et Berlin, a de quoy consterner certainement les allies de l'Autriche». De ar fi pacea! Mais, hélas, que la perspective en est éloignée!» *Ibid.*, p. 809.

115.

Ierachi către Giuliani; 10 Maiu 1762.

[Debarcarea la Jamaica va rechema pe Englesi. Spaniolii au fost prea înceți. Noua escadră engleză sosește; va paraliza pe aliați.] Voilà donc, Monsieur, au reste, une nouvelle guerre allumée dans le Nord... Nous avons crû jusqu'aujourd'hui, Monsieur, le voyage de Zambelli relatif à tout autre objet que celui que vous presumez avec beaucoup de vraisemblance, et cela avec d'autant plus de fondement, que les lettres de récommandation dont il a été muni, ne parloient que d'une commission triviale qu'il auroit à remplir sur la frontiere de la Pologne....— *Ibid.*, p. 813.

116.

La Roche către Giuliani; 10 Maiu 1762.

....A l'égard, Monsieur, de l'yerogliphe dont vous me demandez l'explication, je ne sçaurois non plus que vous en bien entendre le sens, à moins que je ne doive par là comprendre ce que l'on a dessein de vous envoyer, ou en péliasse, ou en étoffe également du país, d'abord après l'arrivée de la chambre obscure; car je ne me suis servi de cette façon d'exprimer dans la lettre du prince, que parce que j'en ay eu l'ordre. Ecrivez, me dit-il, à Monsieur le marquis que je le prie d'accepter ces cinq pièces d'étoffe de nos contrées, en attendant: allo tipote axiologoteron¹. Monsieur notre Thresorier, qui vous fait bien ses complimens, attend avec impatience le peu de semence ou de graines que

¹ Alt ceva mai vrednic de a fi numit.

vous luy promettez par mon canal, et vous prie de ne pas oublier cependant le catalogue à querir de Hambourg, dont vous m'avez faittes mention. [Va trimete la Constantinopol scrisoarea «pour Monsieur votre beaufreire »]. — *Ibid.*, p. 817.

117.

La Roche către Giuliani; 17 Maiu 1762.

[Pentru doua pachete. Auzise că Împăratul Ivan ar fi fugit la Oceacov, dar nu la Adrianopol (!).] Ce qui peut très fort faire douter de la réalité du fait. Comment, en effet, supposer un pareil cas ignoré de nous, qui sommes, Dieu mercy, assez à portée de sçavoir ce qui se passe dans ces cantons-là, vû que, comme vous le sçavez, sans doute, nos courriers ne passent que fort peu loin de cette ville; outre qu'il nous en vient assez fréquemment des marchands pour assister à nos foires... — *Ibid.*, p. 833.

118.

Ierachi către Giuliani; 17 Maiu 1762.

[Bostangi-Başa a fost numit beglerbeg de Rumelia. Multe schimbări de Paşi,] qui, selon la pratique politique de la Porte, lors du Bayram, sont ordinairement transférés d'un gouvernement à un autre; celui, entr'autres, de Chotzin passe en Romélie, tandis que Méhemet-Pacha, cy-dévant Grand-Amiral et depuis environ deux mois nommé Ozou-Valesy, se voit dans le cas de renoncer à ce riche et vaste gouvernement pour accepter, bon gré, mal gré, la miserable bicoque de Chotzin. L'on nous annonce d'ailleurs comme prochain le passage de l'Envoyé russe, qui va annoncer à la Porte l'avènement de Pierre III au trône... — *Ibid.*, p. 835.

119.

A. Yassi, le 18 may 1762, v. st.

Monsieur,

Trop occupé lors de la dernière expedition vers vos contrées pour pouvoir alors répondre à la lettre du 13 du courant, que vous avez bien voulu m'écrire en dernier lieu, je satisfais aujourd'hui

à cette obligation, en commençant d'abord par vous remercier sincèrement de l'empressement que vous m'y témoignez à augmenter mes connaissances chez vous de celle d'un seigneur, dont le nom, comme le haut rang, doivent me faire rechercher l'amitié; rien n'est si conforme, Monsieur, à mes désirs que de contribuer à un établissement aussi flatteur qu'utile pour moy; et l'événement vous prouvera dans l'occasion la sincérité de mes dispositions à cet égard. J'avois d'autant moins connaissance des griefs dont vous me faites mention, que je n'ay jamais reçu la moindre plainte sur ce sujet, ni n'ay vû non plus les deux ordres obtenus de la Sublime Porte, dont par la spécification contenue dans votre lettre; de sorte que, pour me mettre au fait de cette affaire, il conviendrait qu'ils me fussent produits et que l'on me détaillât en même tems les sujets de plainte qu'on a formé contre la conduite du sieur de Mille, mon staroste de Czernaotitz. Je vous previendray toutefois que, si ces plaintes alloient porter sur l'interdiction du transport chez l'étranger du bois de construction et du foin, je ne sçaurois l'autoriser, d'autant que les ordres de mes superieurs s'y opposent; mais, si c'est pour l'exportation du bois de chauffage, je vous observerai, Monsieur, qu'elle n'a jamais été interdite, mais que, pour raisons essentielles, il a été réglé seulement que nos provinciaux, au lieu de le transporter eux-mêmes dans la Pologne, où ces pauvres gens étoient traittez de la maniere la plus odieuse, ils le déposeroient dans les endroits situez vis à vis des principaux marchez de la frontiere polonaise, où ceux de la Serenissime Republique, qui en voudroient acheter, pourroient se rendre en toute liberté pour en acheter en telle quantité qu'ils le souhaiteroient; que, s'il y a des griefs d'une autre nature sur le compte du susdit sieur starosta, l'on peut m'en donner connoissance, et vous pouvez être assuré que je m'appliquerai serieusement à les redresser, d'une maniere qui certainement ne permettra pas de douter de mon attention à maintenir la meilleure harmonie avec nos voisins. Je viens, en attendant, de recommander à ce commandant d'observer la conduite la plus réguliere et de le rendre responsable de tout le male qui pourroit résulter d'une maniere d'agir contraire à mes ordres. Je sçais trop ce que c'est que de donner atteinte à la bonne intelligence qui, Dieu merci, subsiste entre la Serenissime République

et la Sublime Porte, pour que j'omette de prevenir par toute sorte de voyes un mal d'une plus grande consequence : ce sont là des sentimens, dont je [me] crois aussi persuadé que vous devez l'être de la parfaite estime avec laquelle je suis, Monsieur, votre très-humble et très-affectionné serviteur :

Gregorius Ioannes, Terrarum Moldaviae Princeps.

— *Ibid.*, p. 84.

120.

La Roche către Giuliani; 24 Maiü 1762.

[S'a însănatosit cu totul.] Son Altesse, à qui, en presentant votre lettre qui la concernoit, j'ay taché de faire entendre qu'il luy importoit infiniment de vivre dans la meilleure intelligence avec S. E. Monseigneur le Grand-Marechal de la Couronne, m'y a promis qu'il apporteroit la plus scrupuleuse attention à l'exposé que vous voulez bien luy envoyer des griefs qui interessent Madame la Castellane douairière de Cracovie, et, si Monseigneur le prince ne vous répond pas aujourd'huy, ce n'est que pour se donner mieux le tems de prendre à cet égard les éclaircissemens convenables ; après quoy il vous répondra. [Depeșă pentru Molinari.] — *Ibid.*, p. 843.

121.

Ierachi către Giuliani; 24 Maiü 1762.

[Scrisoarea din 13.] Je me suis fait un devoir de la montrer à S. A. notre prince, qui a été également satisfait du détail des nouvelles y conténues et de votre attention à luy procurer la connaissance d'un illustre amy en la personne de S. E. M. le Maréchal de votre Couronne. [Va răspunde prin alt curier.] Il me promet en attendant de faire, en consideration de Monsieur le comte de Mniszeck, tout ce qu'il y a lieu de faire pour l'objet que vous luy récommandez. Il vient cependant de me donner ordre d'examiner scrupuleusement la spécification des griefs qu'accompagnoit la chere votre derniere. [Se va îngriji.] — *Ibid.*, p. 845.

122.

La Roche către Giuliani; 31 Maiu 1762.

[Trimete scrisoarea Domnului.] S. A., ayant, du reste, soigneusement examiné ses papiers, n'y a trouvé aucune plainte relative aux griefs dont vous me faisiez mention par la chere votre de la semaine passée, et je ne me rapelle pas non plus que le prince, son père, aye rien reçu de pareil sur ce sujet, si ce n'est peut-être un firman obtenu par Monsieur le comte Podovcki..., qui ne trouva pas à propos de le laisser entre les mains de S. A. alors regnante, mais voulut absolument, je ne sache pour quelle raison, l'emporter avec soy, après l'avoir à peine montré... — *Ibid.*, p. 847.

123.

La Roche către Giuliani; 7 Iunie 1762.

A primit pachetul pentru Vistier. Se aşteaptă lămuriri în afacerea reclamaţiei polone. Grecul Anastase n'a venit încă. — *Ibid.*, p. 851.

124.

Ierachi către Giuliani; 7 Iunie 1762.

.... C'est quelque chose d'étrange, Monsieur, que la conduite du Czar. [Devotamentul lui pentru regele Frederic e văzut și recunoscut în toate.] Ce dévouement si aveugle. [Dovadă, ajutorul de trupe ce i-a dat.] Des liaisons de cette nature ne peuvent manquer de donner de l'ombrage dans nos contrées, et nous nous flattons bien qu'à la fin notre ministere, ouvrant les yeux sur ses veritables interets, ne sera plus longtems dupe des insinuations trompeuses que l'ennemi n'a pas manqué de luy faire à la faveur du crédit qu'il avoit sçu surprendre : c'est de quoy nous serons, sans doute, instruits avant peu... *Ibid.*, p. 853.

125.

La Roche către Giuliani; 14 Iunie 1762.

....Nous eumes la satisfaction d'apprendre, les jours passez, par une estaffette expédiée à cette occasion, l'avis du moucarrer en

faveur de nouveau de Mgr. notre jeune prince, qui, extrêmement occupé dans le moment, me charge de le suppléer, en vous communiquant cet événement, auquel S. A. se flatte bien que vous voudrez prendre quelque part. Ce courrier extraordinaire, venu à l'occasion du moucarrer, m'a apporté pour vous la dépêche cy-jointe, en réponse à la lettre que vous avez cy-dévant écrite à part à Monsieur le Postelnik Nicolas Suzzo, notre commun amy... Nous attendons, du reste, incessamment Monsieur de Porter, cy-dévant ambassadeur d'Angleterre auprès de la Porte, et avec luy le jeune baron de Hoche pied, le fils aîné de Monsieur Hübsch et le R. P. Boscoviz, Jésuite et célèbre astronome.... *Ibid.*, p. 859.

126.

Ierachi către Giuliani; 21 Iunie 1762.

[Corespondența e neregulată. Se miră de inacțiunea franco-austriacă, cu toate marile pregătiri și interesul de a preveni pe dușman.] Au contraire, nous voyons tarder plus que jamais les operations d'une campagne, au début de laquelle se fendoit tout notre espoir. Ne seroit-ce point, Monsieur, qu'il s'agit de paix? [Va starui pentru Castelană. Dar să se specifice ce plîngere are contra lui Millo.] — *Ibid.*, p. 867.

127.

La Roche către Giuliani; 21 Iunie 1762.

[Pentru pachete.] Ce jeune homme [Hübsch fils], parti de Constantinople le 24 du présent (*sic*), ne peut plus beaucoup tarder d'être rendu chez nous, où l'on dispose déjà les conaks pour Monsieur de Porter et pour sa suite. Il n'y a pas grande apparence, Monsieur, que nous voyons ici de cette année le sieur Postelnik Nicolaki, notre ami commun, puisqu'il est en quelque façon resté seul à Constantinople pour nos affaires et que son collègue, le sieur Alexandre Ypsilanti, est en route depuis environ une semaine avec le cafftan, pour venir avoir soin de celles de ce païs-cy, qui ne laisse pas d'avoir grand besoin d'un homme de tête, pour rémédier à divers abus et désordres qui s'y sont glissez.

[Pentru Castelană, cere le détail des griefs. La Turci sînt

numai armari pe apa.] Nous attendons, du reste, avec impatience le sieur Alexandre, cy-dessus désigné, pour apprendre de luy de vive voix ce que nos agens n'osent confier au papier; car nous suposons bien que la Porte ne régardera pas d'un oeil indifférent ce qui se passe vers le Nord.... *Ibid.*, p. 871.

128.

La Roche către Giuliani; 28 Iunie 1762.

....J'attens avec impatience les firmans et avec eux la veritable exposition des griefs, dont vous me parlez dans la lettre du 17 du courant...; ils sont necessaires absolument... Nous avons, du reste, Monsieur, reçu à la fin la chambre obscure et, quoy que nous n'ayons pû en faire encore le moindre usage, nous nous persuadons qu'elle ne pouvoit être plus complete; aussy bien ay-je l'ordre de vous réiterer les rémercimens que Monseigneur le prince vous en a déjà faits: il est facheux, Monsieur, que la piece de verre puné (*sic*) pour servir à la premiere position s'en soit fracassée, apparemment par le mouvement du chariot, et d'autant plus facheux qu'il n'y a pas moyen d'y suppléer chez nous; aussy bien, si vous le pouviez de chez vous, seroit-ce un nouveau service, dont on vous tiendrait comte... Ce ministre britannique a parû à la fin, et nous scumes hier au soir qu'il se trouvoit à Galatz, de sorte que, dez que je me serai débarrassé de mon expédition pour vos contrées, je comte partir pour l'aller accueillir à quelques lieues d'ici.

Zambelli, arrivé ici hier matin, en est réparti peu d'heures après; il m'a été impossible de tirer de cet homme-là la moindre inducton.... — *Ibid.*, p. 877.

129.

Ierachi către Giuliani; 28 Iunie 1762.

[Pentru afacerile politicii Nordului.] Aussi bien notre surprise sur le silence qu'on garde chez nous à cet égard seroit-elle inexprimable, si la haute idée que nous devons nous former de la pénétration et des autres talens du pilote qui nous gouverne, ne nous persuadoit que l'on ne se tait que pour mieux approfondir et qu'une fois les choses tirées au clair, cette dissimulation affectée fera place à un éclat, d'autant plus dangereux qu'on s'y sera moins attendu.

[Lipsa Țarului din centrul Imperiului va fi] favorable au zèle de ceux de la nation russe, qui, éclairée sur ses vrais intérêts, medite la conspiration dont on parle et que nous avons toujours regardé comme inévitable. Le début des Espagnols est à souhait... Puisse cet espoir n'être pas frustré! Non plus que celui que nous fondons sur la force des troupes autrichiennes de la Silésie... — *Ibid.*, p. 879.

130.

À Yassi, le 1er juillet 1762.

Monsieur,

Le pressentiment que vous avez eu de la nouvelle faveur dont la Sublime Porte Ottomane a bien voulu me gracieuser depuis peu, en me confirmant dans le gouvernement de cette principauté-cy, est d'autant plus flatteur pour moy, qu'il me découvre en vous un amy tout occupé de ma vraie satisfaction. J'avois déjà assez des preuves de votre bienveillance pour moy, pour ne pas douter de votre complaisance à prendre part à ce qui pourroit m'arriver de satisfaisant, mais que votre amitié allât jusqu'à prévenir l'événement, c'est là, Monsieur, l'heroïsme de l'affection. Agreez mes sinceres rémercimens pour des marques si consolantes de votre attachement et pour tout ce que vous voulez bien m'exprimer de tendre et d'obligeant à l'occasion de mon moukarrer; j'en suis penetré de la plus vive gratitude, et rien n'egale l'envie que j'ay de vous prouver que je suis avec autant d'estime que de verité, Monsieur, votre très-humble et très-attaché serviteur:

Gregorius Ioannes, Terrarum Moldaviae Princeps.

— *Ibid.*, p. 881.

131.

Ierachi către Giuliani; 5 Iulie 1762.

... Je crois vous avoir annoncé, il y a un ou deux ordinaires, l'arrivée prochaine de l'un de nos agens de Constantinople en cette résidence-cy; nous l'attendions avec impatience pour apprendre de luy de vive voix quels sont les sentimens de notre ministere sur la situation des affaires generales de l'Europe, et

no:mnément du Nord; mais il ne nous apprend pas ce que nous supposions et ne nous confirme nullement ce qu'on a bien voulu débiter de ses dispositions toutes guerrières; puisqu'il nous assure que le système en est constamment le même qu'il a été cy-dévant, et qu'il ne peut être plus pacifique qu'il l'est; son attention, nous dit-il, paraît être toute tournée à démêler les vraies vuës du nouveau Czar, dans lesquelles il ne croyoit pas encore voir assez clair, du moins lors du départ de cet agent. Il n'en peut pas être de même aujourd'hui, puisque nous avons eu soin de ne luy laisser aucun doute sur la conclusion d'une paix, non seulement entre luy et la Prusse, à laquelle nous n'avons pas omis de représenter que la Suède avoit accédé, mais, qui plus est, sur celle d'une alliance, tout au moins tacite, entre ces deux princes; ce qui ne sçauroit manquer de causer une forte sensation. Il faudra bien, Monsieur, qu'elle transpire, si elle existe, et vous en serez informé, dès qu'elle nous sera connue... — *Ibid.*, p. 883.

132.

La Roche către Giuliani; 5 Iulie 1762.

...La pièce de camelot dont vous êtes avec beaucoup de raison en peine, est entre les mains de Monsieur Hübsch le fils, qui se trouve ici depuis deux jours, compte en repartir après-demain pour le plûtard, pour être rendu chez vous dans une quinzaine de jours tout au moins. [Vistierul mulțamește pentru un catalog exact tant des fleurs, que des plantes les plus rares de vos contrées]. Speră că Mniszek se va însănătoși și se va da lista plingerilor. Pachetul pentru Monsieur votre beaufrere Pangaly», l-a trimes.] — *Ibid.*, p. 883.

133.

La Roche către Giuliani; 12 Iulie 1762.

... Le passage de Monsieur de Porter par cette résidence, cy et le séjour qu'il y a fait de cinq à six jours m'a, en effet, comme vous l'avez prévu, donné plus d'occupation que je n'aurois cru, et cela surtout à cause de la fantaisie qu'a eu ce mi-

¹ La 11 Iulie, din Camenița, Mikolay Czerkiez scrie către Giuliani pentru trimeterea corespondenței la Constantinopol (p. 889).

nistre de loger à un quart de lieue environ de Yassi, pour éviter tout cérémonial avec le prince ; m'en voilà, Dieu merci, débarrassé depuis trois à quatre jours. Cet ambassadeur a pris la route de Zalechski pour continuer de là jusqu'à Cracovie. Monsieur Hübsch qui, comme l'on vous l'a marqué de Constantinople, est porteur du paquet dont vous étiez en peine, s'en séparera à Léopold, pour se rendre avec plus de diligence vers vous. Il semble ne se rendre que pour y être un des spectateurs de la prochaine diette. [Mulțămiri pentru complimentele motivate de mucarer.] — *Ibid.*, p. 891.

134.

Ierachi către Giuliani ; 12 Iulie 1762.

Mulțamește pentru complimente de mucarer. Se miră că regele Prusiei ar vrea să atace Saxonie.] Ne viseroit-il point à la Bohème ? Cette supposition paraît assez vraisemblable... — *Ibid.*, p. 893.

135.

La Roche către Giuliani ; 19 Iulie 1762.

.... S. A. Mgr. le prince, qui me charge de vous assûrer de toute son amitié et de vous faire beaucoup de complimens, convaincue de votre entière complaisance pour elle, vous prie, s'il y a moyen, de vouloir bien luy procurer un bon et parfait cuisinier à la française, qui entendit, non seulement ce qui concerne la pâtisserie, rotisserie, ragouts, compotes, galées, etc., mais encore la confiturerie ; ce prince, qui se plaît toujours à avoir une table bien servie et poliment, pourroit faire gagner à un cuisinier de cette sorte de 800 à 1000 piastres par an, ce qui approche de 300 ducats d'Hollande ; mais il faudroit que le cuisinier fut complet et bien entendu. Au cas, Monsieur, qu'il s'en rencontrât quelqu'un de cette force chez vous, voudriez-vous bien, Monsieur, l'engager à passer ici, avec les outils de sa profession, dont il seroit remboursé ? Car ici il auroit de la difficulté d'y suppléer. Ce seroit un nouveau service que vous rendriez au prince ; qui vous envoie par cet ordinaire-cy une pelisse d'hermines avec une piece chal d'angora *ed un ghermessiut*. Elle se flatte que vous agréerez le tout comme une marque de

son souvenir. Monsieur Alexandre Posteluiik, sensible à votre bon souvenir, me charge aussi de vous assurer du plus sincere retour; je compte qu'il vous écrira luy-même au premier jour. [Depeşa lui Molinari. Va da la întorsul de la țară al Vistierului le catalogue des fleurs envoyé par luy, que j'aurai soin après de vous renvoyer.✶]

P. S. Nobis non datur de faire la moindre mention des mouvemens dont vous me parlez; ils sont d'ailleurs trop équivoques pour pouvoir en tirer la moindre induction. [De mîna Domnului:] le cuisinier en question venant à plaire, s'il entend sa proffession, pourra devenir maître-d'hôtel, ce qui est d'un profit très considerable. — *Ibid.*, p. 899.

136.

Ierachi către Giuliani; 19 Iulie 1762.

[Progresele Spaniolilor în Portugalia hotăresc pe Țar a luptă contra Danemarcei.] Car enfin vaut-il bien mieux eucore ce parti que celui qu'on avoit lieu d'aprehender, et qui étoit que ces troupes n'allassent augmenter les forces d'un ennemi déjà trop formidable...

La double irruption des Prussiens, en Boheme et en Moravie, donne ici d'autant plus d'inquietude, que l'ennemi a encore à sa disposition des forces suffisantes pour amuser celles des generaux Dauu et Loudon... Franchement, je u'en augure pas bien. Vous l'avez bien dit, Monsieur, Soubise ne fera que des sottises: ausi bien notre surprise ne tombe-t-elle point sur celle qu'il a fait de se laisser battre, mais bien sur l'espece de fascination qui luy a fait continuer le commandement: c'est ainsi que l'infortunée France est le jouet de son *mali daemonis*.

[Moartea Sultanei, celei mai mari fice a Sultanului.] — *Ibid.*, p. 905.

137.

Ierachi către Giuliani; 26 Iulie 1762.

[Mulțamește pentru sfârșitul de la dissertatiun sur l'origine de cette guerre-cy✶.] C'est bien mal à propos, Monsieur, que la France s'est avisée d'aller chicauer au Czar un titre qu'il ne luy coûtoit rien après tout d'accorder. C'est jetter de l'huile

dans un feu prêt à s'enflamer. Et ne valoit-il pas mieux dissimuler, en supposant même qu'il en coûtât ? Mais il est dit que la France ne seroit pendant cette guerre industrielle qu'à machiner sa propre ruine.... — *Ibid.*, p. 911.

138.

La Roche către Giuliani; 26 Iulie 1761.

[Domnul mulțamește pentru disertație și sticla mașinei, ce promise a-1 găsi.] J'ay, du reste, Monsieur, la satisfaction de vous annoncer le changement qui vient de se faire dans la starostie de Czernovitz: le sieur Mille a été remplacé par une personne qui s'appliquera probablement d'autant plus à bien vivre avec ses voisins, qu'on ne l'a nommé qu'à ces conditions-là.... — *Ibid.*, p. 913.

139.

[Către Giuliani.] A Jassi, le 29 juillet 1762 v. st.

Monsieur,

Si la lettre que vous avez pris la peine de m'écrire le 18 d. p. en annonce du détronement de Pierre III, Czar de Russie, ne m'est point parvenue aussi tôt que le promettoient les précautions que vous aviez bien voulu prendre à cet egard, c'est là un contre-tems qui ne sçauroit diminuer le prix du service que vous avez voulu me rendre en cette occasion; aussi bien la juste reconnaissance que je vous en ai, ne souffrira-t-elle pas de cet accident imprévu, et je vous prie d'être persuadé de toute l'étendue de la gratitude qu'exige de moy un trait si marqué de votre amitié. Je ne m'attendois point, à vous dire le vrai, que ce tour me fut joué de la part de Madame la Castellane de Cracowie (car je ne puis supposer que ce commandant de Snyatin mit en cella ceci de sa tête), et il ne m'en devient pas là le premier trait d'ingratitude que j'aye essayé de la part des Polonois. Cette dame auroit, au surplus, dû considerer que c'étoit l'unique service (bien modique et chétif, en vérité) qu'elle pût me rendre en retour de tout ce qu'elle me demande par votre canal; me rendre, dis-je, en accordant le libre passage à un courrier qui m'étoit directement adressé. Mais un Polonois

est-il fait pour réfléchir? Agréez, ni plus ni moins, Monsieur, mes sinceres rémercimens pour la nouvelle preuve que vous venez de me donner de votre empressement pour moy, et soyez assuré de toute ma sensibilité à cet égard, comme aussi de l'estime et du parfait attachement, avec lequel je serai à jamais, Monsieur, votre très-humble et très-affectionné serviteur:

Gregorius Ioannes, Terrarum Moldaviae Princeps.

P.S. Je vous fais mon sincere compliment, Monsieur, sur l'heureuse délivrance de Madame votre epouse et sur l'heureuse naissance du 3e garçon que le Ciel vient de vous accorder. — *Ibid.*, p. 919.

140.

Ierachi către Giuliani; 2 August 1762.

[Trimete ştafetă pentru] l'importante nouvelle de la déposition du Czar.... J'ay à vous assurer de la part de S. A. de la reconnoissance la plus étendue; ce prince ne manquera point de vous en exprimer à part sa parfaite gratitude, dès que l'expres en question paraîtra chès nous; ce qui naturellement ne doit pas tarder.... C'est ainsi que la divine Providence, se jouant des vains projets des hommes, fait succéder dans un instant la joye et l'espoir à l'affliction et à la crainte. Glorifions le Seigneur et rendons-luy d'éternelles graces pour une Révolution .d'autant plus à souhait, qu'elle a eu lieu assez à tems pour en prevoir une autre, qui, à la veille d'éclater, nous consternoit déjà.... — *Ibid.*, p. 921.

141.

La Roche către Giuliani; 2 August 1762.

[Un expres a fost oprit la Sniatyn. De ce?] Vous nous avez redonné la vie, Monsieur, par l'avis d'un changement de scène, qui, ne peut qu' infiniment influer à celui de la situation affligeante que prénoient les affaires dessus notre horizon. Oui, Monsieur, nous nous flattons que cette révolution en operera une autre également interessante, et peut-être aussi [aurai]-je avant peu la consolation de ne vous laisser là-dessus aucun doute...

Il m'arriva avant-hier les trois jeunes hommes orfevres qu'il vous

a plă de me recommander.... Ces messieurs, après avoir reçu les chevaux qui leur étoient nécessaires pour poursuivre leur route, ont été munis d'un ordre au commandant de Galatz pour leur faciliter l'embarquement le plus sûr et le moins incommode. Ils sont partis hier matin. S. A., qui est pénétrée de la plus vive reconnaissance pour tout, etc. — *Ibid.*, p. 923.

142.

La Roche către Giuliani; 9 August 1762.

[Pentru corespondență prin Sniatyn.] S. A. doit, du reste, être d'autant plus choquée de cet arrêt, qu'il a eu lieu dans les terres de Madame la Castelane Cracowska, en faveur de laquelle ce prince s'est porté peu auparavant à disgracier le sieur staroste de Czernaouitz, avant même d'entrer dans la discussion des griefs qu'elle prétend avoir contre cet officier, et cela dans la vue d'oter désormais tout sujet de plaintes. Si la conduite de ce commandant de Snyatin a été autorisée, comme il y a apparence, par cette dame, ce ne sera gueres de quoy disposer Mgr. le prince en sa faveur, que j'ay vû piqué au vif. [Trimete îndarat catalogul de flori, din care a ales Vistierul.] — *Ibid.*, p. 937.

143.

Ierachi către Giuliani; 9 August 1762.

[Înțelege deosebiriile în felurile rapoarte primite asupra de-tronarii Țarului.] La colique hemorrhoidale qui a, du reste, emporté ce Czar, nous a ici bien fait rire. C'est là un bénéfice, sinon de nature, au moins de l'art, qui en cet occasion a surpassé la nature. [S'a luat Schweidnitz? Va sosi internunțul Penkler la Constantinopol.] — *Ibid.*, p. 939.

144.

La Roche către Giuliani; 16 August 1762.

.... S. A., qui comte de répondre par l'ordinaire prochain sans faute, à la lettre dont S. E. Monsieur le comte de Mniszek vient de l'honorer, doit sans doute beaucoup à ce seigneur pour l'effort qu'il a fait d'accorder le *Monseigneur*, et à vous, Monsieur,

pour l'y avoir engagé; il n'en est pas moins vray que MM. les princes Lubomirski, l'un Stolnik et l'autre Podstoli, Yablonovski, l'un Palatin de Posnanie et l'autre de Nowograd, Poniatowski et divers autres seigneurs du premier rang de la Pologne, comme des environs, ne font encore difficulté de le donner, malgré la répugnance qu'ont montré à le faire d'autres, d'une qualité infiniment au-dessous.

Il est facheux, Monsieur, qu'un contretems force S. A. à différer de quelques jours l'examen des griefs que vous voulez bien spécifier dans votre lettre à Monsieur le Postelnik. Je m'imagine pas, au surplus, que ce délai aille fort loin.

Le cuisinier français, s'il est en état de servir comme il convient, pourra tout au moins avoir par an un millier de piastres de fixe, en attendant qu'il puisse devenir maître-d'hôtel, ce qui seroit pour luy d'un gain bien plus considerable; mais il faut qu'il entende confiturerie, pâtisserie, etc. [Mulțamește Marele-Vistier. Și-a luat seminte din țară. Pachet pentru Molinari.] Monsieur notre maréchal, Alexandre Ypsilanti, sensible à votre souvenir, me charge de vous assurer du plus vif retour et de toute sa tendresse. [Va transmite comisiunea pentru Suțu.]

P. S. Je dois vous observer, Monsieur, à l'égard du cuisinier français, que nos Grecs, comme vous sçavez fort bien, sont très genereux pour l'ordinaire en promesses, mais que malheureusement ils ne se font pas conscience de manquer à leur parole. Cecy, du reste, soit dit entre nous: c'est une pure refflexion de ma part; que vous avez peut-être déjà faite, de vous-meme... — *Ibid.*, p. 941.

145.

Ierachi către Giuliani; 16 August 1762.

.... La chere votre derniere, du 5 du courant, en éclaircissemment des chefs de plainte contre ceux de notre frontiere réque, je n'ay eu rien de plus empressé que de la mettre sous les yeux de S. A. Mgr. le prince, qui se fût fait un plaisir d'examiner sans le moindre délai cette affaire, si le passage prochain par ici de Khonyin-Pacha, gouverneur de Cotzin, que nous attendons à tout moment, ne l'occupoit trop, pour pouvoir partager son attention avec d'autres objets; la chose étant

d'ailleurs de nature à exiger un sérieux examen, vous aprouverez, sans doute, Monsieur, la sage precaution de ce prince, qui ne veut prononcer qu'après avoir tout pèse..

Nous nous serions, Monsieur, attendus ici à quelque chose de plus de la part de l'Imperatrice Catherine en faveur de l'Autriche qu'à une simple médiation. [Glume pentru «son illustre devancier». Dar bucurie pentru retragerea trupelor. Din Constantinopol, numirea lui Mehmed-Pașa, fost amiral, ca Pașă de Cair.] Nous attendons ici un second beau-frère du Grand-Seigneur en la personne de Khanyin-Pacha, qui passe à Cotzin pour gouverner cette place et ses dépendances... — *Ibid.*, p. 947.

146.

La Roche către Giuliani ; 23 August 1762.

...S. A., qui m'ordonne de vous assûrer de sa part de l'amitié la plus tendre, vous a toute l'obligation possible du soin que vous avez bien voulu prendre de luy procurer un cuisinier aussi parfait que l'est céluy dont vous me parlez... Le prince luy accorde donc cinquante piastres par mois d'ulufé et promet de luy faire entrer de plus, ou en habits, en etrennes, ou d'une autre maniere quelconque, environ trois à quatre ceuts autres piastres par an... Ce cuisinier aura d'ailleurs son appartement pour soy et pour sa famille, tout auprès de son palais...

Ils ne s'agiroit donc que d'apporter certains moules pour les ménues patisseries, et autres outils... Quoyque dans le fonds l'on pourroit bien faire tout cela ici, où l'on travaille assez passablement le cuivre... Voyez donc, Monsieur, s'il luy convient de passer chez nous à ces conditions, qu'on me promet de remplir fidèlement (Dieu le fasse!). [Trimete Domnul prin Deyna 15 galbeni olandesi pentru drumul bucătarului.] — *Ibid.*, p. 959¹.

147.

Ierachi catre Giuliani ; 30 August 1762.

[Purtarea ministeriului rus e réellement quelque chose d'extravagant et d'inconcevable aussi]. Gasește cet État saisi de

¹ La Roche scrie lui Giuliani la 30, despre corespondența din Constantinopol p. 965).

l'esprit de vertige».] Il ne tient aujourd'huy qu'à Madame la Castellane de Cracovie d'en accélérer la tenue. Il étoit. du reste, de la bienséance et de l'ordre de convenir préalablement des temps et du lieu, comme aussi de désigner les commissaires qui doivent y comparaître de la part de Madame la douairiere...

Ibid., p. 967.

148.

Ierachi către Giuliani; 6 Septembre 1762.

Știrea despre negocieri de pace între Spania și Anglia, «seroit consolant». Ecaterina a II-a «prend réellement la route pour donner lieu à une nouvelle catastrophe... Mais réfléchit-on dans le siècle où nous sommes?!» — *Ibid.*, p. 975.

149.

La Roche către Giuliani; 6 Septembre 1762.

[Înnadins n'a scris Domnul lui Mniszek pentru afacerea din Snyatin, neștiind dacă a fost ordin de la Castelana de Cracovia.] La commission de Monsieur notre Thrésorier, qui fut changé hier, à mon grand regret, non que l'on fût mécontent de sa conduite, mais pour donner à un autre *acolyte* à gagner également quelque chose.... — *Ibid.*, p. 977.

150.

La Roche către Giuliani; 13 Septembre 1762.

.... Sur la simple ouverture que j'ay faite à Mgr. le prince de la commission qu'il vous a plû me donner de vous trouver un attelage à deux chevaux, poil isabelle, etc., S. A. a agréé de la meilleure grace que j'en fisse le choix parmi ceux de ses écuries.

[P. S. din partea Domnului.] Il s'agiroit, Monsieur, de nous procurer quinze cartes géographiques, des plus grandes, des plus exactes et des plus récentes: trois mappemondes, trois Asies, trois Europes, trois Affriques et trois Amériques. Le tout, sur bon papier à soleil, bien enluminé et distingué, mais surtout en grand. Il faudroit que chaque carte fut au moins de deux aunes de long sur une et demi de hauteur... Il nous presse fort de les trouver... — *Ibid.*, p. 979.

151.

Ierachi către Giuliani; 13 Septembre 1762.

Il y a donc bien lieu de se flatter d'une paix, după știți repetate. Dar de ce nu se știe aceasta la Viena? Pentru bucătar, îl trimete la notre secrétaire. Nu va uita interesele Castelanei. *Ibid.*, p. 983.

152.

Terachi către Giuliani; 20 Septembre 1762.

[Gasește sistemul din Rusia] diamétralement opposé aux vrais intérêts de l'État... S'il y a des ames vénales à Pétersbourg, comme partout, il s'y trouvera aussi des vrais patriotes, et, tant qu'il y aura de ces derniers, il sera toujours vrai de dire que la tranquillité ne sera que peu assurée dans l'État... La religion y est elle-même intéressée! [Succes frances.] A la bonne heure! Il vaut encore mieux tard que jamais, et Dieu fasse que ce qu'on se promet de la bravoure de Monsieur le prince de Condé puisse avoir lieu! Se așteaptă comisariii Castelanei de Cracovia, pentru a numi și pe ai Moldovei. — *Ibid.*, p. 991.

153.

La Roche către Giuliani; 20 Septembre 1762.

Știa ca 15 galbeni n'ajung pentru trei-patru persoane de la Varșovia la Iași. Mais que voulez-vous y faire? L'on s' imagine ici apparemment que voyager en Pérou, en Moldavie est une même chose, et il n'y a toutefois aucune comparaison à faire. Are ordine Deyma a mai da 5—6 galbeni, «mais tout au plus». Va trimete caii. N'a primit une certaine dépêche... pour Mgr. le prince, dans laquelle vous auriez à plein instruit S. A. de la situation des affaires de la Moscovie». — *Ibid.*, p. 989.

154.

Ierachi către Giuliani; 27 Septembre 1762.

[Guasco devine nemuritor.] Monsieur le comte de Daun dément bien pour le coup l'idée avantageuse qu'il avoit donnée de son zèle. [Castelana și-a numit comisarii.] J'ay engagé S. A., en conséquence, à désigner le sieur de Leonardy, homme intelligent et qui sçait mieux qu' aucun autre des nôtres se com-

porter avec les Polonois: il part demain, muni d'instructions et d'un pouvoir suffisant pour terminer à l'amiable, de concert avec l'actuel staroste de Czernaoutz et un troisième, tout différend avec ceux de Couty.... — *Ibid.*, p. 997.

155.

La Roche către Giuliani; 27 Septembre 1762.

Mulțămiri pentru bucătar, ce a plecat. «Cet officier, qui certainement ne se repentira pas d'avoir passé en Moldavie.... Alegerea cailor s'a dat «à notre Premier-Écuyer». — Comisarii merg cu Leonardi, «votre ancien ami». — *Ibid.*, p. 999.

156.

La Roche către Giuliani; 4 Octobre 1762.

Se așteaptă bucătarul. Aū plecat caii de trei-patru zile: «jeunes, hauts de taille, d'un poil isabelle et robustes... Notre Écuyer, fils du sieur Caragia, de Pera, votre amy, s'est appliqué à les choisir tels qu'ils puissent vous satisfaire». Scrisori pentru Trimesul napolitan. Foc în Pera, timp de șese ceasuri. Nu știe dacă a ars casa lui Pangali.

P. S. Monseigneur le vieux prince Jean nous démandant très instamment un certain livre latin intitulé *Diarium Europeum*, voudriez-vous bien tacher de nous le procurer ? — *Ibid.*, p. 1007 ¹.

157.

La Roche către Giuliani; 11 Octobre 1762.

Bucătarul a sosit ieri, după «mille désagrémens sur sa route, mais nommément sur la frontiere, où, je ne sâche par quelle sorte de politique mal entendue, il a été arrêté près d'une semaine par un des commandans des confins de la Pologne... Il est actuellement occupé à dresser la cuisine selon son idée...

¹ La 4 Octobre, Ierachi scrie lui Giuliani: O pace franco-engleză n'ar ținea mult. Dar «l'humanité y gagne infiniment. Va urmă neapărat Germania, în încheierea păcii (p. 1005).

Domnul mulțamește pentru el și căutarea hărților. Nu sînt știri de la comisiune. — *Ibid.*, p. 1017¹.

158.

Ierachi către Giuliani; 18 Octobre 1762.

[Vede acum că pacea era imposibilă? În Anglia se opune și «le peuple, plus puissant dans cet État qu'en aucun autre de l'Europe». Emisariului Castelanei de Cracovia i s'a răspuns să aleagă Castelana felul de negociare.] La Sublime Porte, pour raisons à elle connues, ayant en dernier lieu interdit la libre sortie du gros bétail et des denrées de cette province, dans l'étranger, sur les representations que Monseigneur le prince a pris la liberté de luy faire du tort qu'une disposition de cette nature pourroit apporter au commerce réciproque et du préjudice qui en résulteroit pour nous, elle [la Sublime Porte] a bien voulu remettre les choses à peu près sur le même pied, et nous en réçumes, les jours passés, la nouvelle satisfaisante... — *Ibid.*, p. 1023.

159.

La Roche către Giuliani; 18 Octobre 1762.

Emisariul a fost în săptămîna trecută, «avec quelques porcelaines pour Son Altesse et une lettre obligeante, à laquelle il a été répondu sur le même ton. Monseigneur le prince y a ajouté un cheval de son écurie, qui a été présenté à l'émissaire en question. La lettre dont il étoit porteur, demandoit que le lieu de la tenue de la prochaine commission fut aux environs de Wisnitza, sur les terres de Madame la Castellane de Cracovie, et que l'époque de cette tenue fut fixée au 28 octobre v. st. A quoy S. A. a donné obligeamment les mains, malgré l'inconvenient qui en résultoit pour les commissaires rendus depuis une quinzaine de jours sur les confins, et nommément pour l'un d'eux: le sieur Staroste actuel... Les chemins sont détestables, tant à cause des bouës que de la neige qui tombe dé-

¹ La 11 Octobre, Ierachi scrie lui Giuliani: Abia crede posibila o afacere ca acea franco-engleză. Cum cedează Anglia atîta? Nu pot fi autentice condițiile. Cere a fi informat despre dietă (p. 1019).

puis deux jours consécutifs. A l'égard des chevaux, nous apprenons à notre grande surprise qu'ils sont arrivés dans un état pitoyable à Léopol; mais ce qu'il y a de singulier, c'est qu'ils n'ont pas maigri seulement sur la route, mais qu'ils y ont vieilli et que leur taille n'est réduite qu'à moitié de ce qu'elle étoit; aussi bien S. A., qui a bien d'abord compris de quoy il étoit question, est dans une colère furieuse à cause de ce contretemps, et il en pourra bien coûter cher au fripon qui est l'auteur de ce tour de main; s'il se trouve chez nous. [Să-î schimbe.] — *Ibid.*, p. 1027 ¹.

160.

Ierachi către Giuliani; 1^{-ia} Novembre 1762.

«Voilà donc à la fin Schweidnitz réduite.» Daun e de vină. Gloria lui «a trouvé son tombeau parmi les ruines de cette importante place». Nu intră în influența reală a regelui Frederic, în Rusia. «Le duc de Biron embarrassera moins à Petersbourg, qu'il ne feroit à Mittaw.» — *Ibid.*, p. 1047.

161.

La Roche către Giuliani; 1^{-ia} Novembre 1762.

[Se așteaptă caîi înapoi.] A l'égard du *Diarium Europeum*, au cas qu'il n'y aye pas absolument moyen d'en trouver un latin, vous êtes très instamment prié de nous procurer l'*Encyclopedie*, dont vous voulez bien me faire mention; si vous croyez toutefois qu'il réponde parfaitement au *Diarium* susdit; mais ce dernier (*l'Encyclopédie*) ne sera envoyé qu'à mesure qu'il n'y aura aucun espoir de trouver l'autre.... — *Ibid.*, p. 1049.

162.

La Roche către Giuliani; Iași, 8 Novembre 1762.

Trimete «un peu de miel et de fromage, que vous souhaittiez de nos contrées», de mult timp. Deyma zice că așa trimeterii sînt grele și scumpe. Caii încă n'au sosit. — *Ibid.*, p. 1055.

¹ La 25 Octobre, La Roche scrie lui Giuliani: Pentru o caise». Bucătarul «a d'abord eu quelque peine de se faire au manège de ce pays-cy. E mulțămît Domnul cu el (p. 1037).

La 25 Octobre, Ierachi vorbește celuiiași despre pacea franco-engleză. Păcat că Guasco nu e ajutat de Daun! (p. 1039).

163.

Ierachi către Giuliani; 8 Novembre 1762.

Progresele din Portugalia nu fac cît perderea Havanei: «c'est peut-être le coup, le plus sensible que pût recevoir la Cour de Madrid . Se va perdre le commerce avec le reste des opulentes possessions qu'elle a dans le continent des deux Amériques. Les maux de l'Europe catholique... Îl mîngie însă succesul lui Hadik. — *Ibid.*, p. 1057.

164.

Ierachi către Giuliani; 15 Novembre 1762.

Voilà donc de nouveau la pomme de discorde sur le tapis , pentru Dunkerque. Dorește pacea. Se știa boala fiului Ecaterinei a II-a par voye de Kiew». Dacă el moare, va fi «quelque révolution . Nu știe nimic despre progresele lui Heraclius Georgianul în Persia. — *Ibid.*, p. 1061.

165.

La Roche către Giuliani; 15 Novembre 1762.

Caii nu-s schimbați, dar cel ce i-a luat, ayant crû apparemment faire un grand coup de faire ce trajet en vingt-quatre heures, et cela, s'il vous plaît, avec une sorte de voiture nommée ici *radivan*, d'un poids énorme», i-a prăpădit. Se poruncește Comisului a căuta. Speră că s'a început lucrul comisiei la hotare. — *Ibid.*, p. 1069¹.

166.

La Roche către Giuliani; 29 Novembre 1762.

S'au gasit caii: d'un beau noir, d'une taille au-dessus de la médiocre, jeunes, forts et sans aucun vice . Merg prin Cernăuți și Lemberg. Vine un emisariu de la comisarii poloni cu trei firmane (cele știute). Nu-s către Domn, ci către tatăl lui. El face raport către Poartă. Numai ultimul e pentru restituția de vite; se execută. — *Ibid.*, p. 1083.

¹ La 22 Novembre, La Roche scrie lui Giuliani: Nu s'au găsit încă niște cai buni. Pour ce qui est de la commission, nous aprénons, à notre grande surprise, qu'elle n'a commencé que le 15 du courant» (p. 1073).

167.

Ierachi către Giuliani; Fără dată.

Pentru conflictul polono-rus. Ar fi bine ca Polonia să simtă nevoia «où elle étoit d'augmenter ses forces dans ces conjonctures -cy et de les mettre même sur un pied redoutable. Mais, hélas, s'éveillera-t-elle jamais de son pernicieux assoupissement?». Nouă Sultană: «une estaffette arrivée hier de Constantinople nous porte l'ordre de célébrer de nouveau cet événement par des réjouissances publiques¹». — *Ibid.*, p. 1135.

168.

La Roche către Giuliani; 6 Decembre 1762.

Comisia trebuia să mîntuie «vers le commencement du courant, et le sieur de Léonardy m'écrit aujourd'huy même qu'il comptoit partir demain de Czernaoutz pour révenir.» Dar nu spune ce a făcut. «Vous le savez aussi bien que moy, Monsieur, cette mauditté nation ne finit jamais; et c'est beaucoup exiger d'elle que de se promettre qu'elle exécute à moitié les ordres qu'elle reçoit de ses superieurs; funeste effet du peu de soin que prennent les chefs de se faire obeir en toute rencontre et du désordre qui regne ici, comme dans tout l'État.» — *Ibid.*, p. 1093.

169.

Ierachi către Giuliani; 6 Decembre 1762.

Bucurie pentru preliminările păcii din Versailles. «Il n'est nullement probable que l'ennemi du repos, s'en voyant désormais réduit à ses propres facultez, sans aucun espoir d'obtenir de son allié le puissant subside..., s'aveugle au point», etc. Încoronarea Ecaterinei. De ce presupune «que votre correspondance ne fut très agréé de S. A. Monseigneur le prince? E. Încîntat. — *Ibid.*, p. 1095.

¹ La 29 Novembre. Ierachi scrie iar lui Giuliani, despre neregula corespondenții. Aprecieri asupra pericolului numirii lui Biron (p. 1081).

170.

La Roche către Giuliani; 14 Decembre 1762.

[Leonardi a dat samă de comisie.] Peut-être eut-il mieux valu qu'elle n'eut eu pas lieu du tout; puisque, par ce que j'apprens, S. A. Mgr. le prince se trouve dans le cas de former une pretention qui ne peut manquer d'être désagréable à Madame la Castellane de Cracovie.» S'a aflat încălcarea din Moldova. Aceasta după ce Polonii pretinsese că Moldovenii trecuse hotarul cu vitele. Află «par le témoignage unanime de ceux de cette contrée que seize ans auparavant le sieur Molodeski, pour lors oeconome de Coutour, sous le pretexte de dresser un moulin, avoit à la faveur d'un interrègne ouvert un fossé, en deçà de Czeremoutza, qui formoit avec cette riviere une espece de petite isle, dans laquelle l'on avoit construit quelque tems après un hameau d'environ neuf maisons. [Celelalte sfârșite bine.] — *Ibid.*, p. 1109.

171.

Ierachi către Giuliani; 14 Decembre 1762.

[Pentru complotul din Rusia.] La nation en gros, attentive à ses vrais interets, persiste dans son ancien systeme de n'admettre point d'étrangers dans son gouvernement. La répugnance du Prussien pour la paix mérite tout à fait compassion. Ne semble-t-il pas que ce nouveau champion de deux jours veuille gourmander l'Europe entiere?!... — *Ibid.*, p. 1113.

172.

La Roche către Giuliani; 21 Decembre 1762.

[Mulțămiri pentru hărți. Va trimete prețul: 22¹/₂ de galbeni.] A l'égard du *Diarium Europeum*, puisque l'ouvrage est si volumineux et que partant le transport n'en sçauroit qu'être embarrassant, il n'y a qu'à le laisser là pour cette fois-cy. [Ar vrea] avoir une vingtaine de dogues de Saxe, dits communement en langue turque *Samson-Kiupek*, dix males et autant de femelles, tous jeunes, de haute taille et forts¹.... — *Ibid.*, p. 1121.

¹ La 21 Decembre, Ierachi scrie lui Giuliani. Nu crede să-î meargă bine [Ecaterinei]. Franța e sărăcită și desorganisată (p. 1123).

173.

A Iassi, le 23 decembre 1762.

Monsieur,

Sensible aux vœux que vous voulez bien faire pour moy à l'approche de la nouvelle année, j'en forme également pour vous, moins toutefois porté à cela par la formalité de l'usage, ou même par retour de cause, dont vous m'assûrez, que par le sentiment de la sincère amitié que je vous porte. Puissiez-vous donc jouir pendant ce nouveau cours, vous et toute la famille, de toutes les satisfactions, et de ce bonheur que je vous souhaite, et que vous méritez aussi. Puissez-je aussi vous prouver ma sincère reconnaissance pour tout ce que vous faites pour moy, et vous démontrer efficacement que çà ne peut être avec plus d'empressement et de bonne volonté que je le suis, Monsieur, votre très-humble et obéissant serviteur :

Gregorius Ioannes, Terrarum Moldaviae Princeps.

P. S. Mon secrétaire vous ayant prié en dernier lieu par mon ordre de vouloir bien nous marquer, Monsieur, de quelle façon nous pourrions nous procurer une dizaine de dogues de Saxe; je vous recommande de nouveau cet objet, qui m'intéresse infiniment. — *Ibid.*, p. 1129.

174.

La Roche către Giuliani; 28 Decembre 1762.

[Pentru comisie. Nu e nimic de făcut.] J'aurois beaucoup à dire là-dessus, mais *fari nefas*. A l'égard des Schites, il est faux qu'ils aient quitté leur primitive position à notre Est, et je ne vois rien qui puisse avoir donné lieu au bruit répandu chez vous. [Pentru că, cere a i se spune prețul: Pentru cartea cerută]¹. — *Ibid.*, p. 1139.

175.

Ierachi către Giuliani; 3 Ianuar 1763.

«Les brigandages des Prussiens» în Imperiu. De ce nu caută Împăratul a scăpa de jugul ce-1 gătește Casa de Brandenburg?

¹ La 3 Ianuar 1763, La Roche scrie lui Giuliani pentru căl. Scrisori de la Ludolff (ms. 623, p. 19).

Daca s'a ivit dificultatea, ce nu poate fi înlăturată, e vina negociatorilor poloni, cari au deschis chestia. S. A. n'a pas laissé d'apporter tous les temperamens possibles à son refus; elle a fait régler les choses d'une maniere à faciliter à Madame la Casztelane le transport du bois de chauffage, sans toutefois en permettre la libre coupe dans nos forêts; ce qui est expressement deffendu. I s'a adresat ei pentru încălcări. Toate, «en votre pure consideration. Sans parler d'ailleurs du consentement de S. A. à une commission qui ne pouvoit qu'être à charge. *Ibid.*, ms. 623, p. 21.

176.

La Roche către Giuliani; 10 Ianuar 1763.

[Nu se poate face nimic în afacerea Castelanei.] J'estime, au reste, qu'il vaudroit peut-être mieux laisser tomber cette affaire, en n'en faisant plus la moindre mention, que de la débattre trop souvent. [Scrisori] pour le R. P. Vincenti, Récollet, arrivé les jours passés en cette résidence-cy. Comme il m'a prié de le presenter au frère de notre prince, je l'ay fait avec plaisir: il a demandé certains services en faveur de Monsieur votre beau-frère, et on luy a répondu, mais d'une maniere fort vague, qu'on tacheroit de l'obliger. J'aurois voulu franchement quelque chose de positif; mais je ne m'aperçois que trop que nos gens ne sont que prodigues en paroles.... — *Ibid.*, p. 25.

177.

Ierachi către Giuliani; 10 Ianuar 1763.

[Pacea nu va dură. Nu se mai poate închide ochii] à la suite du manifeste que ses commissaires ont crû devoir donner. C'est un acte public, qui a fait du bruit ici et qui par tant oblige Monseigneur le prince à faire, bon gré, mal gré, du moins quelques pas pour une satisfaction. A la tête d'une nation qui, naturellement ennemie de la nôtre, ne demande pas mieux que de trouver en deffaut le chef étranger qui la gouverne, le prince risqueroit le tout, s'il passoit sous silence un article qui interesse également la province et le souverain qui la luy a confiée. Mai bine Castelana sa termine fara zgomot,] et elle le doit, sinon par motif d'équité, du moins par celui de la ré-

connoissance qui est duă au procédé honnête de S. A. Monseigneur nôte prince — *Ibid.*, p. 27.

178.

Ierachi către Giuliani; 17 Ianuar 1763.

[Raceala dintre Anglia și Prusia.] Ce seroit sans doute un coup à souhait, si elle alloit être suivie d'une rupture formelle. Nous le désirons ici plus que nous ne l'esperons; car ce seroit incontestablement un moyen efficace pour réduire à la raison le prince le plus violent et le plus turbulent aussi de l'Europe. Le pretexte dont se prevaut la Czarine pour disposer à son gré de la Courlande est réellement digne d'une femme. Je ne sâche quelle impression pourra faire sur ceux de nos contrées une démarche aussi injuste que celle de cette princesse à l'égard du prince-royal Charles de Saxe. [Pentru Castelană, nu poate face nimic ¹.] — *Ibid.*, p. 37.

179.

La Roche către Giuliani; 24 Ianuar 1763.

.... Nous recevons par l'ordinaire d'aujourd'huy la reponse de S. A. Madame la Casztelane de Cracovie à la lettre que Mgr. le prince luy écrivit en dernier lieu, touchant l'usurpation dont le bon Léonardy a fait mal à propos tant de bruit; mais, comme cette lettre est conçue en polonois, et que notre truchement est absent, nous n'en sçaurons le contenu que dans quelques jours.

... Laissons faire à l'oubly, tandis que j'ay soin, à mesure que l'occasion y sert, de diminuer l'énormité pretendue d'une entreprise qui n'existe peut-être, ou n'est telle, que par un zèle outré, mais mal placé, de nos commissaires. [Caii n'aũ ajuns?] — *Ibid.*, p. 43 ².

¹ La 17 Ianuar, La Roche scrie lui Giuliani pentru plata harților. Mulțamește de căutarea cînilor. Dacă *Diarium* e cumpărat, se va plăti, dar scrisese el că «c'étoit un ouvrage d'un volume prodigieux; și de aceia se renunțase la aducerea lui (p. 35).

² La 24 Ianuar, Ierachi scrie lui Giuliani: Franța ar fi profitat mult din pierderile ei, dacă s'ar gîndi a se reformă. Se vorbea de o invasie prusiană în Polonia (p. 3).

180.

La Roche către Giuliani; 31 Ianuar 1763.

[Au sosit cai.] Notre bon Père Vincenzo Ferary, las d'attendre ici inutilement une occasion pour passer à Constantinople, a pris le parti de s'acheminer vers Boucourest. où en effet il trouvera plus aisément à l'accompagner. Et il y a bien une quinzaine de jours qu'il a pris cette route, muni d'ailleurs des secours nécessaires pour la faire à son aise. [Se va trimete un om pentru cini. Se expediază 22 1/2 de galbeni pentru hărți¹.] — *Ibid.*, p. 45.

181.

La Roche catre Giuliani; 7 Februar 1763.

.... Vous ne sçauriez connaître la nation grecque sans avouer son inconstance et le caractere de variabilité qui la distingue toujours. Vous ne serez pas d'apres ces principes surpris s'ils me mettent souvent dans le cas de me dédire, malgré l'éloignement que j'ay pour l'esprit de changement. J'eus l'honneur de vous écrire l'ordinaire passé, qu'avant peu l'on vous enverroit une personne avec de l'argent, pour effectuer l'achat des dogues de Saxe. Mais le courrier ne fut pas parti, qu'on changeât d'avis; et, sur ce qu'un de nos messieurs croît que rien n'étoit si facile que d'en faire venir de la Trausylvanie, on opta ce parti, dans l'idée qu'on les auroit et plutôt et à meilleur compte de ce côté-là que de ces contrées... A l'égard de la lettre pour notre beyzadet, elle a été fidellemeut rendue et interprétée, et en voici la réponse qui m'a été dictée [lipsește]. — *Ibid.*, p. 53.

182.

Ierachi către Giuliani; 7 Februar 1763.

[Starea tristă a Austriei. Nu s'a lăsat conducerea lui Laudon.] Mais, hélas, à Vienne comme à Paris, la brigade et le caprice décident du choix dans le militaire, ainsi que dans les autres États; deffaut où nos ennemis ne sont que rarement tombez, pendant le cours du moins de cette guerre.... — *Ibid.*, p. 55.

¹ La 31 Ianuar, Ierachi scrie către Giuliani: Nu se miră că Austria nu poate găsi o pace bună. Zvon de fuga Țarului Ivan priu Polonia (p. 41).

183.

Ierachi către Giuliani; 21 Februar 1763.

[Boala regelui. Armări în Olanda. Pacea din Hubertsburg.]
Je me suis fait un devoir, Monsieur, de solliciter auprès du prince son agrément pour la coupe du boisage réquis pour le redressement de votre maison de Pera, et j'ay eu le plaisir de voir S. A. aussy disposée à l'accorder que j'aurois pû le souhaiter. Mais, Monsieur, ce n'est gueres le tems d'y proceder, et la difficulté est telle à cet égard que le prince, se trouvant dans le cas de faire également passer à Constantinople du bois, tant pour sa maison paternelle du Fanal, depuis quelques mois incendiée, que pour une seconde, qu'il se propose de faire construire pour son usage, il n'a pû absolument voir jour encore à le faire couper dans nos forêts.... — *Ibid.*, p. 59.

184.

La Roche către Giuliani; 21 Februar 1763.

[Pentru cîniî comandaţi.] C'est ainsi, Monsieur, que j'ay le désagrément de voir nos gens, à peu près des girouettes, changer de position au moindre souffle, et celui surtout d'abuser de la complaisance des amis...

Un officier russe rendu ici avant-hier nous annonce l'approche d'un prince Dolgourouki, désigné pour aller notifier à la Porte l'avenement de Cathérine II au thrône. Ce ministre n'attend à Kiow que l'avis de l'arrivée de son meymandar-aga sur notre frontiere pour s'achéminder tout de suite vers sa destination.

Le Père franciscain dont vous me parlez a pris la route de Boucourest depuis quelques semaines.... — *Ibid.*, p. 63.

185.

La Roche către Giuliani; 1re Mart 1763.

...L'on souhaite, Monsieur, les cartes de la premiere qualité, aux conditions que vous avez soin de me détailler; c'est-à-dire de celles qui n'ont point d'additions aux marges, sans rouleaux; en un mot, les plus simples, et les moins coûteuses des trois qualitez.... — *Ibid.*, p. 71.

186.

Ierachi catre Giuliani; 7 Mart 1763.

[Boala regelui, pacea. Acestea,] en faisant cesser nos inquiétudes pour l'avenir, nous flattent de l'expectative d'un repos favorable à notre commerce au dehors; mais, ce qui vaut mieux encore, ces deux événemens rassureront la tranquillité de nos contrées, en leur donnant lieu de rénoncer à toute vûie militaire, si elles pensoient toutefois encore de se prévaloir des troubles du temps. [Despre Saxonia.] — *Ibid.*, p. 73.

187.

La Roche catre Giuliani; 7 Mart 1763.

....Je sais tout le désagrément qu'il y à avoir a à faire avec des gens qui changent comme le tems, et ce caractere répugne tellement au mien, que, quoyqu'obligé de vivre depuis six ans avec la nation la plus inconstante, j'y suis toujours plus nouveau. J'en souffre toutefois moins pour ce qu'il en résulte de désagréable à mon endroit, que par la nécessité où je me vois d'y exposer des amis. [Despre lemn.] Je vois avec peine qu'on ne s'empresse pas fort d'en ordonner la coupe, quoyque, dans le fonds, la saison puisse fort bien y servir, radoucie, comme [elle] l'est. depuis un couple de semaines.... — *Ibid.*, p. 75.

188.

A Yassi, le 13 mars, v. st., 1763.

Monsieur,

Me trouvant dans le cas d'expédier vers vos contrées, auprès de Monsieur le Grand-Général de la Couronne, le sr. de Mille, l'un de mes principaux officiers, pour négocier de ma part avec ce seigneur l'accomodement du facheux différend qui existe entre la Pologne et la Petite-Tartarie, accomodement, dis-je, dont la Sublime Porte a daigné me rendre médiateur, je m'empresse d'autant plus de vous recommander cet officier, que personne n'est plus en état que vous de faire sentir là où il appartient la nécessité de terminer une affaire qui n'a déjà que trop trainé en longueur. En effet, le ministere ottoman ayant infini-

ment à cœur aujourd'huy d'operer une fin, que diverses conjonctures rendent nécessaire, la connaissance que vous avez de sa façon de penser ne peut que servir à rendre persuasives vos insinuations dans une Cour, où il est naturel de présumer qu'on vous consultera en pareille rencontre. Le sieur de Mille, au reste, à qui je vous prie de rendre tous les services qui dépendent de vous, pourra supléer de vive voix au silence que le loisir m'oblige de garder sur l'état de l'affaire en question. Je vous tiendrai, au surplus, volontiers compte de tout ce que vous voudrez bien faire pour luy. Je vous rénouvelle cependant, avec bien de plaisir, le sincere attachement avec lequel je suis, Monsieur, votre très-humble et très-affectionné serviteur¹:

Gregorius Ioannes, Terrarum Moldaviae Princeps.

— *Ibid.*, p. 79.

189.

Ierachi către Giuliani; 21 Mart 1763.

[Îngrijiri pentru Polonia. Temere de] une rupture ouverte. Or vous jugez bien qu'en pareil cas l'on ne seroit pas de ce côté-cy spectateurs oisifs d'une querelle d'autant plus dangereuse, que le vray motif en est voilé sous un frivole pretexte. Le répos de la Pologne influe trop sur le notre, pour qu'on pût le voir troublé de sang-froid et sans y apporter les rémedes de notre part, auxquels la sagesse des traittés a sçu pourvoir. Aussy bien ne doutons-nous nullement que l'avis qui va être donné à qui il appartient, d'une crise si interessante ne fasse la plus vive impression. [Lemnul se va transporta odată cu al Domnului; mai târziu decî.] — *Ibid.*, p. 83.

190.

La Roche către Giuliani; 21 Mart 1763.

....J'envoye de nouveau, par cet ordinaire-cy, au sieur Deyma quatre autres ducats et demi, pour remplir la somme des 27 réquis par le libraire pour les trois exemplaires qu'on souhaite

¹ La 14 Mart, Ierachi scrie lui Giuliani; Marina Angliei se strica. Aflarea Curlandei. Mulțămiri pentru trimetere des diverses pieces qui concernent cette affaire (p. 81).

d'ici et que je suis chargé de recommander plus que jamais à vos soins obligeans; comme il y a déjà du temps qu'on nous en a donné la commission de Constantinople, et qu'on vient de nous faire à cet égard des nouvelles instances, notre bachie-capikekiaja vous aura la plus grande obligation de vouloir bien la faire remplir le plutôt possible. [Pentru lemn, a vorbit Postelnicul.] — *Ibid.*, p. 89.

191.

A Yassi, le 27 mars 1763,

J'ai reçu votre lettre du 17 mars, et je suis fort mortifié que vous attendez vainement une réponse de Monsieur le Postelnik Petraki. Ce seigneur, ne sachant qu'il doit repondre, a montré votre lettre à S. A., qui a été très scandalisé des termes indecentes dont vous vous servez envers Monsieur le Postelnik, et a ordonné de ne vous faire aucune réponse; même elle a donnée contre-ordre à Galaz, pour suspendre l'envoi du bois qui étoit pour être embarqué, comme on vous a marqué; dont vous vous etez rendu indigne par l'extravagance de vos expressions. Outre cela, S. A. n'a pas voulu envoyer votre [lettre] à Monsieur Pankali et, se doutant justement de votre mauvaise maniere d'écrire, l'a fait ouvrir, et y a trouvé des termes injurieux contre son autorité et son honneur et son nom. S. A. a voulu même se plaindre auprès de S. A. Mgr. le Grand-Général, en y envoyant votre propre lettre, mais j'ai employé toute mon éloquence pour l'empêcher, pour ne vous faire ce tort. Avec tout cela, S. A. m'ordonne de n'avoir plus aucune correspondance avec vous; dont je suis très fâché. Le paquet pour Monsieur Molinari est resté entre les mains de S. A. Je suis avec tout le regret que nous ne pouvons dorenavant avoir des vos bonnes nouvelles, et je vous prie de me croire avec les mêmes sentimens qu'auparavant, et avec la plus parfaite consideration,

Monsieur,

[Pe V° : «Mille și data de 27 Mart.]

Ibid., p. 91.

192.

La Roche către Giuliani; 28 Mart 1763.

....Le sieur de Mille devant être rendu dans vos contrées peu après l'arrivée de celle-cy, vous pourrez luy remettre les cartes géographiques, dont vous voulez bien me promettre l'envoy, à mesure qu'elles vous entreront.... Nos nouvelles de Constantinople se réduisent à nous annoncer la déposition du prince Constantin Mavrocordato de Valachie, qui n'est pas encore remplacé, et la mort du baron de Hoche pied..., ainsi que celle du fameux Isaak-Aga, Grand-Douanier. Notre nation est sensible à cette perte, et elle l'est avec beaucoup de raison.... — *Ibid.*, p. 95.

193.

Ierachi către Giuliani; 28 Mart 1763.

[Pacea. Interesele Poloniei în ea.] Le prince, obligé d'expédier vers vos contrées le sieur de Mille pour une affaire, dont le dit sieur, parti hier, vous informera avant peu, vous le récom-mande très fort et compte que vous aurez égard à ses instances; il vous rémettra de sa part un petit paquet contenant quelques bagatelles du païs, qu'il vous prie d'accepter¹.... — *Ibid.*, p. 97.

194.

La Roche către Giuliani; 11 April 1763.

....Le R. P. Vincenti est arrivé depuis longtems à Constantinople, et j'ay grand lieu d'être surpris du silence de ce bon religieux, qui n'est d'ailleurs rien moins que taciturne. J'ay sçu son arrivée en cette capitale, depuis près de treize jours. Sa Réverence n'a pas jugé pour cela encore à propos de donner signe de vie; qui sçait si l'envie de multiplier les missionnaires n'occupe réellement pas tout son tems?

Monsieur Hübsch n'est pas venu encore chez nous, et il pourra bien n'y pas paraître non plus dans quelque tems encore, s'il attend pour s'acheminer un certain ferman, qui probablement retardera, au moins quelques semaines. Ce lieutenant-colonel de

¹ La 4 April, Ierachi scrie lui Giuliani, despre chestia Curlandei. Nu uită lemnul (p. 99).

nouvelle fabrique est rendu depuis quelques tems à Caminiek, où l'on me dit qu'il ne passe pas son tems à faire l'oraison mentale.

Ou dit bien ici que Monsieur le Postelnik Nicolaki Suzzo pourra faire une tournée chez nous avant que l'été se fasse; mais il n'y a rien encore là-dessus de décidé.... — *Ibid.*, p. 105.

195.

La Roche către Giuliani; 18 April 1763.

....Nous venons de perdre, Monsieur, le fameux et l'illustre Raghyp-Pacha, à la suite d'une hydropisie, dit-on, de poitrine. Ce digne ministre a été remplacé par un certain Khanyia-Bacha, de fort médiocre mérite, peu d'années auparavant Kékiayabey. Dieu fasse que cet événement ne change rien au système pacifique que le ministre défunt a su si bien établir, malgré le torrent contraire. [Îi trinete o scrisoare a Domnului pentru Millo.]

A l'égard du bois, je viens de faire mes dernières instances à notre premier ministre, le sieur Postelnik Alexandre, qui est ici le Dieu qui fait pleuvoir et, comme celui-ci me permet d'aller en conséquence parler au prince, je me réserve de vous marquer en la lettre du sieur Postelnik Petraki la réponse positive que vous desirez.... *Ibid.*, p. 111.

196.

Ierachi către Giuliani; 18 April 1763.

Critica pe Poloni, ce socot pe Frederic «comme le plus magnanime, le plus juste et le plus généreux des princes» și sacrifică dintr'al lor pour l'avancement de ce prétendu héros incomparable... Voilà donc cette puissante République, si jalouse jadis de sa liberté, devenue en quelque sorte l'esclave de ses voisins les plus audacieux, et cela pour n'avoir pas le courage de mettre en œuvre les moyens, qu'elle a, sans contredit, de se faire respecter au loin; état fatal d'indolence, qui va peut-être accélérer sa chute. N'a vorbit încă cu Domnul pentru lemn. *Ibid.*, p. 115.

¹ La 11 April, același vorbește aceluiași, despre afacerile franceze. Alegerea regelui Romanilor; mirarea că l-a votat și regele Frederic (p. 103).

197.

A Iassi, le 21 avril v. st. 1763.

Monsieur,

Ma surprise est au-delà de toute expression (et la vôtre à cet egard égalera la mienne) de ne recevoir qu'aujourd'hui une de vos lettres du 4 septembre 1762. J'ay été d'abord tenté de croire qu'il y eut quelques méprise à la date ; mais, comme j'en ai vu le contenu, j'ay reconnu en effet que les objets sur lesquels elle roule, se rapportent au tems de la date ; de sorte que je ne puis douter qu'elle n'aye été retenue quelque part, sans pourtant pouvoir pénétrer où, ni par qui. Comme il importe d'être éclairée là dessus, je donne ordre à mon secrétaire d'user de toute son industrie pour y réussir ; et je compte que vous voudrez bien aussi vous donner quelque mouvement pour y parvenir. Je vous suis, au reste, très obligé, Monsieur, du détail dans lequel vous y entrez, et que nous avons eu soin de faire, il y a du tems, là où il appartient. Agréez-en mes rémerciemens, ainsi que les assuremens du parfait attachement avec lequel je suis ; Monsieur, votre très-humble et très-affectionné serviteur :

Gregorius Ioannes, Terrarum Moldaviae Princeps.— *Ibid.*, p. 117.

198.

Ierachi către Giuliani ; 25 April 1763.

[Neregula corespondenții.] Pour ce qui concerne le bois de construction, S. A. vient de donner l'ordre pour qu'on en fit la coupe incessamment et qu'on le transportât de même à Galatz, pour y être embarqué ; de sorte que je ne doute pas qu'il ne soit prêt à l'être avant la fin de may... — *Ibid.*, p. 119.

199.

La Roche (?) către Giuliani ; 26 April 1763.

...D'après ce que nous aprenons du jour fixé pour le départ de S. M. vers la Saxe, nous comptons que Monsieur de Mille sera rendu chez vous quatre à cinq jours environs avant qu'il aye

lieu, de sorte que ce sera encore assez à tems pour y trouver la Cour, et avec elle un puissant secours pour assurer le succès de sa commission. J'imagine, au reste, d'autant moins que ce seigneur fasse le réservé avec vous, qu'il a parû ici comter beaucoup sur vos lumieres et qu'il luy est d'ailleurs récommandé de vous consulter, dans le besoin. [S'aũ dat ordine pentru lemne.] L'état que vous avez cy-dévant envoyé à notre beyzadet sera traduit en langue du païs, et je viens de l'expedier, avec l'ordre du prince, au zapchi désigné pour veiller à la coupe et au transport de ce bois jusqu'à Galatz; où le précalabe a, de plus, ordre de le faire embarquer le plûtôt possible ¹... — *Ibid.*, p. 121.

200.

Ierachi către Giuliani; 9 Maiũ 1763.

[Mulțamește pentru ajutorul dat lui Mille. L'issuẽ de ce diferend qui vous est aujourd'huy comme passez. [Doriaũ] un accommodement, qu'on a bien voulu se promettre de nos fins et de la bonne intelligence surtout qu'on sçait hũreusement subsister entre les principaux ministres et seigneurs de la Serenissime Republique et le prince, mon maitre. [Despre Saxonia și despre dușmanii ațipiți] numai, aĩ Polonieĩ.] — *Ibid.*, p. 137.

201.

La Roche către Giuliani; 9 Maiũ 1763.

[Pentru lemne.] Le sieur Postelnik Nicolaki ne viendra pas sitôt ici que nous nous en flattions. J'aurai soin, au reste, de vous prevenir là-dessus, lorsque je sçaurai à quoy m'en tenir moy-même. [Glume pe socoteala unui M. le secrétaire secretissime], «ce petit-maitre, etc. Menționat «Monsieur Baron, votre beau-frère. Domnul mulțamește pentru cele facute și de facut en faveur du sieur Mille .] — *Ibid.*, p. 133.

202.

La Roche către Giuliani; 16 Maiũ 1763.

...C'est Khangia-Pacha, cy-dévant Kiaya-Bey jusqu'à deux réprises, qui a succédé au Visir deffunt, dont nous regrettons

¹ La 2 Maiu, La Roche scrie lui Giuliani că a primit scrisoarea lui din 4 Septembrie 1762 pour le prince, în afacerea lui Biron. Un retard si prodigieux ! (p. 125 .

la perte: il est possible que Sidki-Mustapha-Effendi soit dans les bonnes grâces du Sultan, mais nous ne voyons pas rien encore qui indique une prochaine promotion à sa faveur au suprême degré; que si, toutefois, comme toute apparence, ce sujet alloit tout d'un coup monter aussi haut, vous pouvez compter, Monsieur, que je ne serai pas le dernier à vous en donner nouvelle, puisqu'elle vous interesse.

[Postelnicul Alexandru se recomandă.] Il me charge, de plus, de vous recommander les cartes, dont une partie le concerne, et qu'il eut crû qu'on fût trouvé chez vous avec moins de difficulté.... — *Ibid.*, p. 139.

203.

Ierachi către Giuliani; 16 Maiu 1763.

....Nous scûmes, les jours passez, par un extraordinaire que le sieur de Mille vous expédia la résolution prise, et par Monsieur le Grand-General de la Couronne, et par divers seigneurs du Sénat, de terminer une fois avec le Serenisime Khan, votre voisin, moyennant une somme plus considerable que celle qui jusqu'ici avoit été offerte, et aux termes, en un mot, dont vous voulez bien me faire mention aujourd'huy par la très-honorée votre du 5 du courant, de façon que nous pouvons à la fin nous flatter de voir bientôt rétablie la bonne intelligence que ce facheux différend de la Tartarie avec la Sérénissime Republique avoit un peu alterée, puisque nous apprimes hier, à notre grande satisfaction, que le Khan, animé d'un vray desir de faire revivre la bonne intelligence entre les deux États limitrophes, acceptoit enfin les propositions d'acommodement qu'on luy fêsoit. Si bien, Monsieur, que nous n'attendons plus que la somme dont on est convenu, et les commissaires polonois, pour mettre la dernière main à un ouvrage, qui, comme vous le rémarquez, ne peut que faire beaucoup d'honneur à ceux qui y ont eu part.

S. A., qui reçut par l'extraordinaire susmentionné votre obligeante lettre touchant l'état de cette affaire, me charge de vous exprimer sa sensibilité pour la part que vous y avez prise. Ce prince, qui vous salue, a depuis plusieurs semaines donné l'ordre pour que le bois en question fut incessamment coupé et transporté à Galatz... — *Ibid.*, p. 141.

204.

A Bialystok, le 23 may 1763.

Monsieur,

Je vous demande mille excuses selon ma promesse, que je ne vous ai point écrit jusqu'à présent, puisque je cherchois des occasions favorables pour en parler avec Son Altesse le Grand-Général. Omos, adhelpo, os cathos vlepo ta pramata, tris, tesseris fores anafero ta onomassas me dhiaforus epenus che engomia, che me catudenon tropon sas chune is se chamnin idean, che tus ipa, afti opu kakolalisson dhia logussas, eprepe n'apodixun ta elatomatassos, che na sas fernne is to paron, dhia na dhicheo-loghithite; dhiati ine amartia paromion prokimenon anthropon. Opu ton echete is ta cheriassas, che tosson gheron sas edhulepsen, na ton hassete? Dhiati paromios dragomanos ine dhis-kolo evretos. Tasson me apokrithikon pos thelomen to stohasti pros ton chimona ond'asthenos: pame is to Varsovie, sindichenondas che me tus allus senatorus. Che afta olla: den apolipo na sas to fanerosso¹.

Pour moy, je vous prie de me croire toujours attaché comme un veritable et sincere ami. J'attend tous les jours des reponses favorables pour mon retour, dont je ne manqueroi de vous en faire part. Je suis, avec toute la consideration et l'estime.

...J'ai l'honneur d'être votre
très-humble et très-obeissant ser-
viteur :

De Mille.

Mon frere vous assure des ces devoirs.

Tin arhondissa tis kata polla proschino².

— *Ibid.*, p. 143.

E grecește, cu litere latine; iată sensul:

¹ Însa, frate, după cum vad lucrurile, de trei-patru ori [pe zi] îți po-menesc numele, cu tot felul de laude, și nici într'un chip nu poți să-ți inchipui; și li-am spus că acei ce te clevesc, se cade să arate greșelile dumitale; căci greșala e a tuturor oamenilor. Pe cine-l ai în mîna, și te-a slujit atîta vreme, pe acela sa-l pierzi?! Pentru că așa un dragoman se gasește cu greu. Răspunde-mi cum să potriesc pentru iarnă: mă duc la Varșovia, să mă întîlnesc și cu ceilalți senatori. Și atîta tot: nu uit să-ți dau de veste.

² Cucoanei dumitale mă închin cu multă plecacăiune.

205.

A Bialystok, le 30 may 1763.

Monsieur,

J'ai reçu avec grande satisfaction votre chere lettre en datte du 18, par une estaffette, que Monseigneur le Grand-General m'a envoyé de Goroscz (?), où il se trouve pour le present, accompagnée d'un paquet des lettres de mon prince, de Iassy, dont je vous suis bien redevable, et vous me faites vos plaintes que je vous ai oublié totalment. Pour moy, par la poste passée j'ai eû l'honneur de vous écrire plus amplement. J'aurai bien voulu le faire plutôt, mais la raison, que je ne pouvois trouver l'occasion de parler à S. A. le Grand-Général à votre sujet, dont je me suis expliqué assez amplement par ma precedente, et vous aurez compris, mon cher Monsieur, qu'on ne peut pas les faire revenir de leurs erreurs envers vous ; dont je me trouve fort mortifié, qu'ils ne connoissent point votre merite et capacité, qui vous ai dû, selon leur grande obstination que je m'apperois, et je vous conseille en ami de prendre votre partie. Avant-hier j'ai eû la satisfaction, par un courier qui m'est venu de mon prince, que je ne puis vous exprimer la joie que j'ai eû d'apprendre que S. A. le Han acquiesce à l'accomodement proposé de 100 bourses, de façon qu'il ne reste plus qu'à ramasser aû plutot la somme promise, et me rendre en toute diligence avec les emissaires polonois à Jassy, où je trouverois les *mourahas* tartares, accompagné de sieur Fornetti, avec le *hoget* qu'ont exigé, et des plains-pouvoirs requis pour terminer irrevocablement l'affaire dont il s'agit ; dont je n'ai pas manqué vous en faire part. Et je vous prie de me croire, avec toute la sincerité et l'amitié, que j'ai l'honneur d'être, Monsieur, votre... obéissant :

De Mille.

Je vous prie très instament de faire passer la presente lettre à Breslau. Mon frere vous assure de ses devoirs, et nos respects à Madame votre épouse. — *Ibid.*, p. 145.

206.

La Roche către Giuliani; 6 Iunie 1763.

... Le brouillon de secrétaire lieutenant-colonel, etc. etc., en imagination, est diablement embarrassé de son individu, sur ce qu'on luy a signifié que, son compagnon de voyage n'étant nullement nécessaire à Byzance, alloit le planter à Caminiek, sauf à luy à pourvoir aux moyens de poursuivre une route qu'il comptoit de faire aux dépens d'autrui. Ce petit fréluquet, qui avoit annoncé son voyage de ministre, sinon *actualiter*, du moins *potentialiter*, a le crève-cœur aujourd'huy de devoir se métamorphoser tout d'un coup en simplissime courrier et trotter tout son saoul sur une miserable aridelle, au lieu d'aller en bon et commode carrosse, comme il s'y attendoit. Qui sçait s'il ne dira pas que des affaires de la dernière importance et très pressantes l'ont obligé de prendre l'incognito? Il est assez effronté pour prétendre le donner à entendre, et assez sot aussy pour l'entreprendre.

Monsieur le Postelnik Alexandre merite l'idée avantageuse que vous avez conçue de luy, par bien des qualitez que ceux de sa nation en general n'ont pas; sensible, au reste, à votre attention et aux manques de votre amitié, il me charge de vous assurer du retour le plus sincere, ainsi que de ses devoirs.

L'on me dit ici, à mon grand regret, Monsieur, qu'une partie du bois de construction que vous souhaitez, ne se trouvant pas au *cadilik* pres de Galatz, où l'ordre avoit été donné de le couper, ou même de l'acheter, l'on a été obligé de donner l'ordre ailleurs... Ce sont les *restuni-tactasi* entr'autres, qu'on se trouve dans le cas de couper dans nos forêts devers l'Hongrie... — *Ibid.*, p. 245.

207.

A Bialystok, le 6 juin 1763.

Monsieur,

J'ai reçu avec beaucoup de satisfaction votre chere lettre en datte du 26 passé, accompagnée des quelques lettres de Jassy, dont je vous suis fort obligé: tout ce que vous me marqués en greck, je les ai compris, che echete kathe dhicheo,

che ine megalin amartian enus hrissimou anthropou, na evreti me tetius ahriestatus anthropus ; che prepi na echete ipomoni ¹.

Vous me demandez des nouvelles des nos contrées: on ne marquent rien pour le present, seulement Hamgia-Pacha de Hotin a été rellegué à Vidin; il en vient un autre à sa place, de moindre qualité. Ayez la bonté de me faire sçavoir si le Grand-Tresorier est de retour à Varsovie, et instruisez-vous dans combien des jours a remis l'argent, où envoyé icy la somme qu'i devoit avancer pour le Han; puisque je l'attend avec grande impatience, pour partir. Vous me ferès grand plaisir; dont je vous fais mes addieux. Et je vous suis bien redevable de toutes les bontés que j'ai reçu de votre part: je vous prie de me conserver dans votre chere souvenir et amitié, et de m'ordonner si je pourrois vous être utile à quelque chose dans notre pays; vous me ferrois un veritable plaisir de vous servir, en tout ce qui me serra possible. Je suis, avec toute l'attachement sincere:

Monsieur, votre...:

de Mille.

Mon frere vous assure des ses devoirs; assuré des nos respects à M-me votre épouse. — *Ibid.*, p. 249.

208.

Ierachi către Giuliani; 6 Iunie 1763.

.... Il n'est pas douteux que la Sublime Porte ne s'interesse à l'affaire de la Courlande. Ce ministere ottoman est trop religieux observateur des traitez pour que nous dévions supposer qu'il puisse fermer les yeux sur l'infraction notoire de celui d'Oliva de la part de la Russie, et nous nous persuadons que, si jusqu'ici l'on a gardé à cet égard le silence, ce n'a été que pour attendre l'Envoyé moscovite, qu'on eût crû devoir être rendu à Constantinople longtems plutôt qu'il ne le sera. Quoi qu'il en puisse être, au surplus, nous n'avons pas manqué certainement *alle parti nostre*, en exposant fidellement toute l'incongruité

¹ Grecește, cu litere latine. Sensul e acesta: Și ai toată dreptatea, și e mare păcat pentru un om de ispravă sa se afie la un loc cu astfel de secături; și trebuie să aibă răbdare.

des démarches de la Cour de Pétersbourg et en insinuant en tems et lieu ce qu'il nous a paru pouvoir en résulter de funeste. Nous n'avions, Monsieur, aucune connoissance de la commission que vous nous dittes, avec les avis publics, désignée pour l'examen du differend survenu sous le regne de la fette Czarine au sujet des forteresses bâties contre la foy des traitez vers les frontieres de la Petite-Tartarie, et je vous ay, Monsieur, beaucoup d'obligation pour l'avis qu'il vous a plû de m'en donner.... — *Ibid.*, p. 251.

209.

La Roche către Giuliani; 20 Iunie 1763.

[A primit scrisoarea din 18 Maiu către Domn pentru Curlanda, ca raspuns la o întrebare a Domnului.] Il est réellement, Monsieur, d'autant plus facheux que les cartes géographiques tardent si fort, que j'avois crû prendre la voye la plus courte pour les procurer à Monsieur notre Postelnik Aléxandre, en prenant celle de Varsovie... Voici près de six mois, sinon davantage, qu'il s'en agit.

... L'on nous mande, Monsieur, qu'Ahmet-Effendi, Envoyé ci-devant à Vienne à l'occasion de l'avènement du Sultan régnant au thrône des Ottomans, doit avant peu se rendre en la même qualité à Berlin; il porte, avec des très beaux présens, les assurances convénables de l'amitié de son souverain envers celui auprès duquel il se porte: ce ministre doit diriger sa route par nos contrées. [Trimete ceva la Dresda, «pour M. le conseiller de Claudes»]. — *Ibid.*, p. 255.

210.

Ierachi catre Giuliani; 20 Iunie 1763.

Neregularitatea corespondenței. Negociarea pruso-rusească. Cere detalii. E relativ la succesia polonă. «Vous êtes, Monsieur, trop éclairé sur nos vrais interets pour ne pas concevoir combien il nous importe d'être éclairés là-dessus.»

P.S. N'ar fi Piastul, ce e vorba a se alege în Polonia, un Czartoryski? — *Ibid.*, p. 257.

211.

Ludolf către Giuliani; 23 Iunie 1763.

.... Mutatosi colla morte di Reghib-Pascia il sistema di questa Corte, sembra che gl'impedimenti che frapposti si erano alla venuta del noto Colonnello siano stati levati; onde si aspetta col suo condotiere, e, state già composte le vertenze col Kan de' Tartari, vedremo quali saranno le altre di lui incombenze. Già resta destinato Ghiridli-Ahmed-Efendi per passare col carattere d'Inviato straordinario alla Corte di Berlino, e partirà frà alcune settimane.... — *Ibid.*, pp. 260—1.

212.

La Roche către Giuliani; 27 Iunie 1763.

.... L'on est si réservé ici, Monsieur, sur tout ce qui se passe dans l'État, et l'on se contredit tellement dans le peu qu'on en dit, que, franchement, il n'est pas même possible de tirer la moindre induction des propos qui échappent parfois aux plus entendus sur les affaires du país. Aussy bien ne prens-je pas même la peine de preter l'oreille à ce qu'on y débite. Mes correspondans, d'ailleurs, de Constantinople ne me parlent de quoy que ce soit; je ne sçaurois par tant satisfaire votre curiosité sur l'état des affaires de la Perse et des environs.... — *Ibid.*, p. 263.

213.

Ierachi către Giuliani; 27 Iunie 1763.

[Mulțămire pentru niște còpiî,] aussi interessantes qu' instructives, et je vous avoûrai franchement que nous en avons besoin pour concevoir une juste idée des malheurs de la Pologne. Hélas que cet État est à plaindre! Il est réduit à se plaindre des maux qu'il endure si injustement: ses plaintes ne touchent personne et peut-être ne cessera-t-il d'être opprimé qu'en mesure qu'il plaira à ses oppresseurs de mettre fin à leurs inouies vexations; condition d'autant plus insupportable qu'elle est d'une nation tout à la fois libre et puissante et qu'elle ne semble souffrir que parce qu'elle le veut.

C'est avoir beaucoup de courage, Monsieur, que de s'en prendre avec le clergé, et nous concevons ici avec peine que la Czarine, témoin oculaire des suites qu'eut presque toujours une entreprise aussi hardie dans l'État qu'elle gouverne, nous ne concevons point, dis-je, comment elle ne craint pas de se brouiller avec l'Ordre de sa nation qui pardonne le moins et dont le pouvoir égale l'esprit de vengeance.... — *Ibid.*, p. 265.

214.

Ierachi către Giuliani; 4 Iulie 1763.

[Despre neaccesiunea Angliei la tratat. Intrarea de Ruși în Lituania] semble confirmer ou, pour mieux dire, justifier ce qu'on a dit jusqu'ici des vues de la Czarine sur une partie des biens de la République. Aussi bien ne doutons-nous nullement qu'il ne fasse une forte sensation sur l'esprit de ceux de notre ministère, à qui le tout va être fidèlement rapporté. [Răspinge aserțiunea că i-ar fi indiferentă corespondența cu el.] — *Ibid.*, p. 157.

215.

Ierachi către Giuliani; 11 Iulie 1763.

[Pentru garanția mutuală a Statelor Germaniei în tratat.] Je ne me tirerai que difficilement de l'esprit que ce traité ne renferme des stipulations relatives à la vacance du trône de Pologne et aux avantages que les mêmes Cours comptent de se procurer aux dépens de ce royaume.

... Pour ce qui est du bois de construction, j'apprens avec peine qu'une partie ne peut se trouver chez nous : ce sont les *rectane-tactesi*, que je vais toutefois tacher de faire trouver, de quelque façon que ce puisse être.... — *Ibid.*, p. 159.

216.

La Roche către Giuliani; 11 Iulie 1763.

.... Je fus ébailli ces jours-ci d'apprendre qu'on ne pouvoit trouver en Moldavie des planches de chataignier: *rectanè-tactasy*, et qu'il n'y avoit moyen de s'en fournir que du côté de Trébysonde; mais, de par tous les diables, s'il n'y a pas réellement moyen

d'en trouver ici, on auroit pû le sçavoir plûtôt; et il étoit pour lors fort inutile de nous tenir en attente des mois entiers. J'en suis outré de dépit, Monsieur, moins pour la conséquence de la chose, que pour le trait de mauvaise foy, que je ne puis méconnaître en tout cela. Je vous previens, au reste, mon cher Monsieur, et c'est avec la plus grande satisfaction, sur la prochaine arrivée de notre genereux ami, Monsieur le Postelnik Nicolaki Suzzo. Ce ministre sera pour le plûtard ici en septembre; vous ne feriez pas mal, en attendant, de luy écrire un mot sur la maniere peu convenable, et encore moins reconnoissante, d'agir de nos gens. Je suis très persuadé qu'il ne le souffriroit pas, et vous devez l'être également, connaissant aussi bien que moi la droiture de cet ami et sa liberalité. Je vous prie, au reste, Monsieur, que cecy demeure entre nous deux.... — *Ibid.*, p. 161.

217.

Molinari către Giuliani; Constantinopol, 12 Iulie 1763.

.... In questa settimana si dice essere di partenza l'inviato turco destinato per la Corte di Berlino.

[Trimesul rus, Dolgoruki, și-a avut întâia audiență.]

P. S. Il signor Stavraki è pervenuto al supremo grado di credito: appena il principe Rakovitza fù arrivato in Valachia, che, da non sò bene qualli disgusti de primati e boyardi collà, si vide quì in un subito cambiare la scena. Il Hatman et suo genero Nicolaki Spathari, ch'erano li principali agenti, furono deposti, ed il Stavraki occupa la carica, con approvazione superiore. Li due sfortunati, carichi di debbiti, si sono ritirati alle loro case di campagna, senza speranze di risorgere, contro un avversario sì potente.... — *Ibid.*, p. 165.

218.

Ierachi către Giuliani; 18 Iulie 1763.

....Si ceux qui nous ont ici précédés se rendirent toujours attentifs à ce qui se passoit dans vos contrées et se montrèrent, comme vous l'observez, fort jaloux de l'intégrité de cet État, les choses n'ont nullement changé du dépuis; et le systeme d'aujourd'hui est celui d'alors. Nos principaux sont si éloignez

d'avoir de l'indifference pour tout ce qui peut être relatif aux interets de la Pologne, que je ne sâche s'ils veillent plus aux leurs propres qu'à ceux de cet État republicain, qui en seront probablement à jamais inséparables ; aussi bien avez-vous pû observer, Monsieur, combien nous nous sommes rendus attentifs de nos jours à veiller sur les moindres événemens de votre horizon ; rien ne nous a échapé, et la connoissance de tout ce qui nous est révenu, n'est nullement démeurée ensevelie chez nous mais elle a été partagée fidèlement à ceux qui nous font agir ; qui, si ceux-ci ont paru garder le silence, vous leur feriez tort de l'imputer à nonchalance ; il viendra le tems, où ils sçauront le rompre ; mais, pour s'y déterminer, ils voudroient voir plus clair dans les sourdes menées qui se pratiquent dans vos environs, et vous ne sçauois disconvenir, Monsieur qu'il n'y aye beaucoup de prudence dans cette conduite... Il nous révient qu'il est absolument impossible d'y trouver des chataigniers ; voyez donc, Monsieur, si l'on y pourroit suplérer par du bois de chêne, de peuplier ou de tilleul : ces bois abondent ici... — *Ibid.*, p. 179.

219.

Duca di Calabritto către Giuliani ; Dresda, 23 Iulie 1768.

...L'affaire de Tartari, secondo quello che è a mia notizia, sembrano terminato, poichè io sò d'altronde che digià i diece mila ungari si erano ramnassati, e che i soli cinque mila del principe Podoski mancavano.... — *Ibid.*, p. 183.

220.

Ierachi către Giuliani ; 25 Iulie 1763.

...Il étoit tems pour le coup que l'on pensât chez vous à des mesures deffensives. [Se teme ca ele să nu fie eficace din cauza lipsei regelui.] Sa presence n'y fut jamais, sans doute, aussi necessaire... Pour nous autres, qui ne prenons à tout cela qu'un interet fort subordonné et à qui les révolutions mêmes des empires ne sont que de spectacles, contentons-nous de lever les mains au ciel et de faire des vœux pour que tout aille au mieux, et laissons faire à la Providence, dont tous les efforts humains ne sçauoient déranger les vuës. Ces heureuses dispositions qu'on nous

annonce de vos contrées certaines de la part de quelques Puissances chrétiennes, seroit à sonhait si elles alloient encourager celles de nos régions, plus interessées dans le fond que ne le sont elles-mêmes au repos de la Pologne, mais, hélas, que leur silence excite notre suprise !... — *Ibid.*, p. 193.

221.

La Roche către Giuliani; 25 Iulie 1763.

.... Je ne me rappelle pas d'avoir jamais cachété mes lettres avec un cachet étranger, à moins que ce n'aye été avec celui du prince... M. Stanckiewicz, ainsi que son cher compagnon de voyage, se tient toujours cloué à Caminiek, où il pourra bien séjourner encore quelques semaines, s'il persiste, comme il me le marquoit en dernier lieu, à ne partir qu'à mesure qu'on aura mis la derniere main à l'accommodement de l'affaire qui régarde la Petite-Tartarie. Cette facheuse affaire, que nous ne croyions plus devoir traîner en longueur, après en avoir surmonté les principales difficultez, ne se terminera-t-elle probablement que par le cours du mois prochain; puisque l'on n'a pu jusqu'ici s'accorder sur le lieu où doivent se rendre les commissaires respectifs, désignés pour cet effet.... — *Ibid.*, p. 195.

222.

Hübsch către Giuliani; Constantinopol, 27 Iulie 1763.

.... Il y a huit jours que l'Envoyé turc est parti d'icy pour la Cour de Berlin; c'est le même qui en dernier lieu a été à Vienne.

... J'espère qu'il se comportera bien à son passage par la Pologne.... — *Ibid.*, p. 199.

223.

Ierachi către Giuliani; 1^{ia} August 1763.

[Recunoaște venirea de trupe în Ucraina: se vorbește de un lagăr la Chiev, după «nos nouvelles de ces contrées-là... Il faut bien toutefois, Monsieur, qu'il y aye quelque mystere dans le projet de ce camp à former» și în numărul trupelor. «Aussy bien vous avotûrai-je que nous nous y cassons la tete et que, malgré toute l'industrie dout nous avons fait usage pour démêler le

vray de tout 'cela, nous ne sommes jusqu'ici qu'encore fort éloignez de notre but.»

Solul rus «dépous peu rendu à Byzance» n'a avut încă audiență. — *Ibid.*, p. 203.

224.

La Roche către Giuliani; 1-^{ia} August 1763.

....Je crois vous l'avoir marqué précédemment, nos *eltzis*, malgré l'agrément qu'ils ont de se mettre en route, tarderont au moins encore d'un couple de semaines, et la raison en est qu'ils ont la curiosité, disent-ils, de voir terminer l'affaire qui interesse la Pologne et la Petite-Tartarie, avant de s'acheminer vers Byzance; et, à la suite des nouveaux arrangemens pris, cet accommodement traînera pour le moins une quinzaine de jours; puisque les *mourakas* du Khan, dont Monsieur Fornetty, notre consul de Crimée, est le principal, ne font que d'arriver ici, de la Tartarie; ils comptent de partir après-demain pour Caminieck, où nous aprénons que MM. les commissaires polonois sont rendus depuis peu de jours. Vous n'auriez certainement jamais imaginé, Monsieur, qu'après avoir eu le soin d'applanir chez vous toutes les difficultez, on eut pû si fort differer la conclusion d'une affaire à laquelle il ne manquoit plus dans le fonds qu'une formalité. [Salută pe «Monsieur de Michelis».] — *Ibid.*, p. 205.

225.

Ierachi către Giuliani; 2 August 1763.

Oștile rusești sînt în Polonia: ieaă cu plată tot. Nu crede «qu'elles puissent jamais observer la rigide discipline que promettent leurs généraux, qu'elles ne commettent aucun excès... L'experience du passé a droit de faire craindre qu'une pareille réténue ne soit de peu de durée... Les Puissances voisines ne sçauroient guere voir avec indifférence la crise de cet État libre: il leur importe trop de s'opposer à l'agrandissement d'un État déjà trop formidable, pour ne pas prendre des mesures que leur propre sûreté exige: puissent-elles être éclairées à tems sur leurs veritables interêts!» Noul lemn se va găsi. — *Ibid.*, p. 219.

226.

La Roche către Giuliani; 8 August 1763.

[Pentru transmiterea corespondenței.] Dans ces misérables contrées-cy c'est peut-être l'unique voye que j'aye de vous obliger... Le bois de construction, dont l'idée me paraît toujours plus insupportable... Je crois vous avoir marqué, Monsieur, que le sieur Fornetty, consul de France en Crimée, conjointement au sieur Mille, ayant été designez de la part du Serenissime Khan pour ses commissaires autorisez à traiter définitivement avec ceux de la Serenissime République à Caminiek, où nous les savons tous réunis depuis peu, de façon que nous attendons à tout moment l'avis de la conclusion de l'affaire, que nous n'eussions jamais imaginé devoir tant traîner et être soumise à tant d'incidens...

P. S. Ne pourriez-vous pas, Monsieur, nous procurer quelque peu de tabac d'Espagne, du bon Séville? Monseigneur le prince me charge de luy en faire avoir un peu, et je ne sâche où m'adresser... — *Ibid.*, p. 211 ¹.

227.

La Roche către Giuliani; 15 August 1762.

[Crede în trimeterea lemnelor;] non sans toutefois quelque réserve; car il me paraît permis d'être un peu meffiant, lorsqu'on a été dupé une fois...

Le sieur Mille arrive à la fin, de retour de la Pologne, avec les commissaires désignez par le Khan dans l'affaire qui vous est connuë; ces Messieurs, qui apportent la somme promise, de cinquante mille piastres, ont terminé ce differend épineux à la satisfaction des deux parties.... — *Ibid.*, p. 223.

¹ La 8 August, Ierachi scrie către Giuliani: Nesiguranța pentru mișcarile Rușilor. S'a înțeles Rusia cu Prusia? Une personne aujourd'hui que nous devons supposer instruite du fonds des choses, crede ca nu. Și această persoană a fost de altă părere, și nu crede a fi ușurătate la mijloc (p. 213).

228.

Ierachi catre Giuliani; 22 August 1763.

.... Il seroit à souhaitter, Monsieur, que l'on fût par toutes nos contrées aussi persuadé que nous le sommes ici de la nécessité d'obvier au mal qui menace la Pologne : l'on s'y presseroit plus qu'on ne le fait, de prendre des mesures qui, prises plus tard, pourront bien ne servir à rien ; mais, quoy y faire ? Il nous est permis d'insinuer, mais non de déterminer ; nous avons au surplus trop bonne opinion de la pénétration de nos superieurs pour douter qu'ils ne fassent à la fin les réflexions qu'il eut importé sans doute de faire plutôt. Si cela est, il vaudra encore mieux tard que jamais. [Lemnul va merge la Galați.] — *Ibid.*, p. 221.

229.

La Roche catre Giuliani; 22 August 1763.

.... Il n'y a plus aucun délai à craindre dans l'accommodement de l'affaire de la Tartarie ; ce differend est terminé, les quittances réciproquement rémises, et l'argent promis vient d'être expédié de chez nous pour la Crimée, où le Sérénissime Khan doit être rendu depuis peu de jours. Il me fache, Monsieur, de n'avoir pas le tems de vous envoyer copie des diverses pieces relatives à cette conclusion, mais je compte de vous les montrer moy-même en personne, dans peu de semaines ; puisque, pressé par des violentes douleurs néfrétiques, auxquelles j'ay tenté inutilement ici d'apporter du soulagement, je me vois, bon gré, mal gré, obligé d'aller chercher du secours dans vos contrées, et peut-être plus loin. J'espere de partir d'ici pour le plutôt la semaine prochaine ; je récommanderai cependant au sieur de Mille, chargé du soin de la correspondance au dehors en mon absence, d'avoir soin de vos dépêches, et je compte bien qu'elles ne souffriront nullement de mon éloignement..

P. S. N'oubliez pas, je vous prie, le tabac espagnol. — *Ibid.*, p. 233.

230.

Ierachi către Giuliani; 29 August 1763.

A primit une nouvelle piece touchant l'affaire de la Courlande... Ce passage hors de saison al Rușilor are un înțeles periculos pentru Polonia. Și el crede ca e «un pur pretexte, et nous ne sçaurions trop plaindre ce royaume si malheureusement on alloit être assez simple chez vous pour donner dans ce panneau...» Senatul trebuie să denunțe lucrul; interesul particular să dispară. «Notre Envoyé de la Porte, Rezmy-Aghmet-Effendi, vient de nous quitter, pour s'acheminer vers Breslau et poursuivre de là sa route tout d'un trait jusqu'à Berlin.» — *Ibid.*, p. 271.

231.

Millo către Giuliani; 26 August st. v. (6 Septembre) 1763.

J'ai l'honneur, Monsieur, de vous informer que M. Fornetti, consul de France, et moi: l'un de la part du Serenissime Han et moi de la part de Son Altesse, ayant été nommés commissaires et plenipotentiaires, nous avons composé et fini l'affaire entre la Serenissime Republique et le Serenissime Han, à la satisfaction des deux parties intéressantes, ce qui a engagé Son Altesse à me faire son Grand-Spadar. [Să-î scrie.] — *Ibid.*, p. 243.

232.

Öttiker către [Giuliani]; Zaleszczyk, 11 Septembre 1763.

[Pentru primirea lui Resmî.] Allein dieser Ambassadeur ist mit seiner zahlreichen Suite über Choczim nach Zwianiec den 5-ten huius angelanget, alwo er sich bis dato enthält. Die Ursache seines Auffenthalts ist dass er einen Courir nach Berlin zum Könige expediret, fordernde von diesem Monarchen alle Subsistence unnd freyen Unterhalt seines Hofes durch die Staaten der Republique.

Der Fürst oder Hospodar auss Jassi liess bey mir schriftlich nachfragen, ob mir nicht bewust von einem kön. preussischen Commissario, der hier auf die Ankunfft des türckischen Gesandten wartet, umb ihn zu empfangen. [Vine dupa o zi un doctor» de la rege pentru aceasta.] — *Ibid.*, p. 293.

233.

A Iassi, le 12 septembre 1763.

Monsieur,

Puisqu'il a plu à Son Altesse de me mettre à la tête des Affaires Etrangères à l'occasion du départ de Monsieur la Roche, vous aurez la bonté, Monsieur, de m'honorer de votre très chère correspondance, et je vous assure de l'attention que j'aurai pour vous donner des preuves de mon attachement. Je commence en vous remettant les trois incluses que j'ai reçu de Constantinople, comme aussi la réponse de Monsieur. le Postelnik à la vôtre. Ayez la bonté de m'employer hardiment à tout ce qui pourra concerner vos commandemens, et je me ferai un vrai plaisir de vous servir, comme je puis aussi en même tems vous assurer de n'avoir aucune doute pour le bois en question, parce que les ordres sont donnés pour qu'il soit coupé et transporté à Galatz. Je suis avec une très parfaite consideration,

Monsieur, votre...

de Mille.

P. S. Mes très-humbles respects à Madame votre chère épouse.

— *Ibid.*, p. 297.

234.

Potsdam, den 20 Septembris 1763.

Solte etwa ein Rummel oder Getümmel in denen Gegenden von Jaslowetz zu befürchten seyn, so will H. Öttyker nicht gerathen haben wegen gewisse Ursachen, sie auf der andern Seite in des Hospodars Gebiethe zu begeben, dann da wirds nicht ruhig bleiben, und ist es auch besser sich mehr hierher als weiter hinein zu begeben, weil hernacher, wenn etwa der Rummel auch in dem Gebiethe des Hospodars solte vor sich gehen, man hernach gar keine Retraite mehr hat : erstens, weilen die Leütthe keine Fremde mehr heraus lassen, und dann muss man mit ihren Schicksal verlieb nehmen. Zweytens, weilen die weite Reisse hierwerths als dann würde nicht alleine beschwärllich fallen. Gesetzt man könnte den Weg kommen, so könnte der Zurückweg hieherwerths wohl versperet seyn und der Weg durch unangenehme Gäste besetzt seyn.... — *Ibid.*, p. 295.

235.

A Jassi, ce 20 7-bre 1763.

Monsieur,

Monsieur la Roche etant parti d'ici il y a deja quelques jours, j'ai ouvert en consequence, et suivant les ordres de Son Altesse, qui me charge de cette correspondance, comme j'ai eu l'honneur de vous marquer dernièrement, notre lettre. J'ai d'abord vu, Monsieur, que vous souhaitez d'avoir les articles du dernier accommodement entre la Serenissime Republique et le Serenissime Han, dont Monsieur Furnetty et moi avons traité et signé la convention. Comme Monsieur la Roche se rend presentement dans vos cantons, il ne manquera pas de vous communiquer le tout, parce que il en a des copies. Je compte, Monsieur, qu'il ne vous deplaira point de m'honorer dorenavant de votre chere correspondance et d'être persuadé que personne n'est plus ambitieux que moi d'être, avec une parfaite consideration.

Monsieur, votre...

De Mille.— *Ibid.*, p. 311.

236.

Millo către Giuliani; 20 Septembrie 1763.

A deschis scrisorile lui La Roche. Acesta îi va aduce les articles du dernier acommodement . — *Ibid.*, p. 312.

237.

A. Czenspinsky către Giuliani; Varşovia, 25 Septembrie 1763.

Laus Domino, feliciter finitum est negotium d. Theodorovicz ad instantiales Celsissimi principis Moldaviae et Illmi d. Potocki, capitanei Canievis. Advenit enim d. Kabaszewski et ipsemet finivit feliciter totum interesse: dedit d. Theodorovicz 200 $\frac{11}{11}$ in specie et accepit pro his datis pecuniis paszportum super 250 boves in suam personam... Litteras responsoriales ab Illmo thesaurario ad Celsissimum principem involvo praesentibus, expostulando Magnificam Dominationem Vestram ex gratia sua transmittendi easdem.... — *Ibid.*, p. 315.

238.

Varsovie, 25 septembre, n. st., 1763.

Monseigneur,

En conformité des deux lettres que V^{otre} Altesse m'a fait l'honneur de m'écrire le 28 mars et 12 may v. st. a. c., j'ai fait aussitôt examiner les pretensions des marchands Sandoul Panayotte et Christ. Teodorowicz, qui, ayant été pleinement satisfait, ont en conséquence donné leur quittance. Je suis charmé d'avoir eu cette occasion de prouver à V. A. les égards que j'ai pour ses recommandations, et je saisirai avec empressement toutes celles où je pourrai la convaincre des sentimens de la consideration très distinguée, avec laquelle j'ai l'honneur d'être,

Monseigneur,

de Votre Altesse le très-humble
et très-obeissant serviteur:

*T. Wessel, Grand-Tresorier de Pologne.**Ibid.*, p. 321.

Copie.

239.

Apo Jassy, stis 27 septembre 1763.

Monsieur,

Adhelfikon tis grama periharos ellava, grameno is tes 15 tu parondos, che eharica opu me faneronete pos to Ipsos tu o Hatmanos sas se proskalessen is to Moscitz dhia na tratarete dhia merikes ipotheses. Ma si dhoxassi o Θεός όπου σας έπικεν ις την πρώτην υπόληψιν όπου σας ειγεν. Αλλά νέα χαβαδίσια δέν έχο νά σας φανερώσω προς ορας, πάρεξ methavrio china dhia tin Bolin che o beizades Allexandros, adelfos tu afthendos mas. I arhondissa mu sas perifhairistai, omios che o adhelfos su tin calinsses enthimissis; iopy cata polla tin proschinune; to mion camno che ego tafta; ta dhe etissas yssan theothen plista che panifchestata. Monsieur,

Os adhelfos che dhulos¹:*Ibid.*, p. 325.*I. M.*

¹ Domnule. Frațeasca-ți scrisoare de la 15 ale lunii acesteia cu bucurie am primit-o, și m'am bucurat că-mi arăți că Innălțimea Sa Hatmanul [Marele-General] te-a themat la Moscitz ca să trateți pentru unele trebî.

240.

Öttyker către Giuliani. Primită la 6 Octombre 1763.

...Wir haben von der Mutter der Frau Scheidemanteln aus Bitschin Nachricht das er aus London an sie geschriben hette das sie den 20-ten gewis abgehen werden, und verspricht reichliche Collecte, welches Gott gebe: es wehre gros Zeit das von wannen was here kämme; man wird ganz müd; absönderlich weil so lang nichts zu hören wahr.

...Der Chan hat alle Völker auseinander gelasen und ist selber nache Crim gegangen; er hat seinen Sohn in Budzia oder Bezarabia gelasen als Gubernator; er wohnt sechs Stunden von Bender.

...Ich habe ein Expressen nach Czerneiov geschickt: der Mitnik ist ietz auf des Starosten Stuhl; weil dem Staroste die Frau in Jassy gestorben, ist er dorth hin gegangen.

...Es gehet keine Woche vorbey das nicht iemand solte, aus Stambul, oder Bucurest, Galac, Ias, aet cetra, von allen Orthen, bey uns sein, weil der Handel schon stark noch und uber Zaleszczik getriben wird...

[Pe V^o:] Od wielkiego mitnika Kosti.— *Ibid.*, pp. 366-67.

241.

Monsieur,

A Yassi, ce 11 octobris 1763.

Hò ricevuto la stimatissima vostra dal 3 corrente, et non hò mancato di mostrare a S. A. la lettera di S. E. il Grand-Thresoriere; S. A. hà una obligazione grandissima per tutte le pene et fatigue che si è compiaciuto di darsi per terminare l'affare dei nostri mercatandi di Moldavia; per tanto vi preghiamo di

Slavă Domnului că te-a înălțat iarăși la cea d'intaiu trecere ce o aveași. Dar, havadișuri (știri) noua, n'am să-ți arat acum (?), decît că poimîni pleacă la Constantinopol și beizadea Alexandru, fratele Mariei Sale. Cucoana mea te salută, tot așa și frate-mieu îți păstrează o amintire bună; cari, amîndoi, ți se închină mult; așa fac și eu; iar anii să-ți fie de la Dumnezeu mulți, și foarte fericiți.

Domnule, al dumitale ca un frate și sluga:

I[enacachi] M[illo].

vuoler ben interessarvi, in tutte le occasioni, a tuto quello che potrà rigardare nostri affari et l'utile nostro, inteso la fiducia particolare che sempre abbiamo nella sua rettitudine e spesse volte probata amicizia; e con una stima perfettissima mi rassegno,

Monsieur,

Votre très-humble et très-obeissant serviteur:

Pietro Ieraki, Grand-Postelnik.

Ibid., p. 345.

242.

Millo către Giuliani; 11 Octombre 1763.

Se bucură ca s'a împăcat Giuliani cu Marele-General, care a recunoscut «votre bon caractere et votre innocence... Pour le peu, Monsieur, que j'ai dit à votre avantage à S. A. le Grand-General, [c']etoit mon devoir essentiel, connoissant votre innocence. Mulțamește pentru Domn de «la livre du tabac d'Espagne». Monsieur le colonel Stankievitz est parti d'ici il y a onze jours. — *Ibid.*, p. 347.

243.

Mniszek catre Giuliani; Dresda, 15 Octombre 1763.

.... Le malheureux changement qu'il a plu au Très-Haut de faire dans les affaires de Pologne par la mort du meilleur des rois me privera de la satisfaction de voir dans cette ville Monsieur la Roche, dont vous me parlez dans votre lettre du 2 d. c., puisque je compte d'en partir vers la fin de cette semaine pour me rendre à Varsovie.... *Ibid.*, p. 351.

244.

Von Konigfels catre Giuliani; Varșovia, 19 Octombre 1763.

[Reproduce scrisoarea doamnei Öttykei, din 8:] Der Herr Secretaire Arlaud, Vater von Madame Boscamp... Und dienet zur Nachricht dass der Herr Secretaire La Roche vom Hospodar sich nicht in Jassi befindet. Er ist vor 14 Tagen hier durch gegangen; da er ein intimer Freund von den Secretaire Arlaud ist, hat er bey uns gespeiset und genächtiget. Weil ohne

dem mein Mann sich alle Mühe giebt die Freundschaft mit den Herrn Moldauern zu unterhalten. Der Herr La Roche hat vorgegeben dass er in einem Gesundheitsbade gieng, um seine krankliche Umständen zu verbessern; aber Herr Arlaud glaubt, er müste andere Verrichtungen darunter haben, die er von ihm nicht hat entdecken wollen. Er hat an ihm bemercket dass er nach Dresden geht; von den Umstand wegen den Tarter-Hann hat er gesagt dass der alte oder würcklich regierende Kan das Geld von der Crohn Pohlen nicht in Cauczan erwartet hätte: er ist mit seinen Leüthen noch Crim gegangen um eine Zubereitung oder Rüstung zu unternehmen,—welches auch von denen Türcken soll beobachtet worden. Hat aber nicht von ihm erfahren können, gegen welche Macht sich diese Zubereitung oder Fertighaltung gehen solte. [Un *gonaciș* de la Hau la Polonă asigură că, de spre Han, și deci de spre Domn, e iarăși liber comerțul cu caii.] De Mille correspondirt fleissig mit meinem Mann, weilen er ihm nöthig hat, dann Zaleszik ist doch vor die Wallachey das was Warschau für ihre Nachbahren ist: es sind also von den Herren de Mille Stühle, Cannapée, gedruckte Tăpeten bestellt worden, welches wir die Woche abschicken, auch der Zeug so vom Feld-Herren gekommen, hat mein Mann mit unsern Kutschen und Vorretiter abgesandt... Der Herr Secrétaire Arlaud wird ein Vieles beytragen können, weil er die völlige Bekantschaft über Alle hat, und die Sprache kündig, auch sonsten ein sehr geschickter Mann ist... Ein netter Beweiss der guten Freundschaft der Wallachen gegen uns ist hierauss zu schlüssen. Herr Wolschinski über dem Niester hat sich bey den Hospodar aussgemacht, ein Prahm von der Seite zu halten, welchen er auch schon sich angeschafft hat; weilen aber die Vorwachten, auf Ansuchen meines Mannes, den Prahm nicht erlauben wolte, so ist er auf unser Seite ans Land gezogen worden, bis weiter Ordre von beyden Seiten. Der Herr Regimentarius Dgiducicki hat am Hospodar geschrieben und mein Mann hat durch Demille deswegen Ansuchung bey dem Hospodar gethan: nun schreibt De Mille dass es des Prahms halber bey dem Alten bleiben soll¹... — *Ibid.*, pp. 365-7.

¹ Pe p. 377 se mai dau știri de la Arlaud prin doamna Öttiker. Hanul e în Crimeia. Se gatește contra Rușilor. Dar se va aștepta întorsul lui Resmi-Ahmed-Efendi (fara data)

245.

A Yassi, ce 25 octobre 1763.

Monsieur,

Pour le coup, Monsieur, vous avez manqué une belle occasion de nous mettre dans vos obligations. Son Altesse est extrêmement étonnée de recevoir de tous cotés la nouvelle du décès du roy de Pologne, sans que vous en fassiez aucune mention. L'amitié que je vous porte, toujours fertile en excuses, quand il s'agit d'un ami tel que vous, me suggère mille raisons, qui parlent pour vous. Ainsi j'espère que vous réparerez cette petite manque, par la notification des suites que ce funeste accident pourra trainer après soi.

Voilà, Monsieur, deux lettres cy-incluses, que je vous remets, et. avec une très-parfaite consideration et amitié sincère, j'ai l'honneur d'être, Monsieur... :

de Mille.— *Ibid.*, p. 379.

246.

A Yassi, ce 31 octobre 1763.

Monsieur,

Votre dernière du 12 octobre, avec la nouvelle qu'elle contient, est parvenue aux mains de S. A., quoique nous l'avions sçu huit jour avant, par la poste précédente. Comme je vous ai marqué déjà, cette catastrophe n'a pu que de nous frapper également, mais, comme il ne pourra pas manquer que cet accident imprévu n'ay point des suites remarquables, S. A. souhaite, que, suivant les événements, vous voudriez bien successivement lui en marquer les choses qui pourront frapper votre attention. Nous nous trouverons un plaisir de vous rencontrer à Varsovie, où nous ne manquerons point d'adresser nos lettres pour vous. Et, avec une très-parfaite consideration, j'ai l'honneur d'être,

Monsieur, votre... :

de Mille.— *Ibid.*, p. 389.

247.

Millo către Giuliani; 14 Novembre 1763.

[Nu ştia dacă să-î scrie la Moszczicz sau la Varşovia: de aici, zabava.] Le Visir a été déposé, et on a mis à sa place Mustafa-Pascha¹... — *Ibid.*, p. 397.

248.

A Yassi, ce 22 novembre 1763.

Monsieur,

Ricevendo la sua stimatissima dal 10 corrente, ne professo la mia particolar sodisfazione ed il contento che Sua Altezza parimente hà dimostrato, doppo averne compreso il contenuto. Riguardo ai legnami di constructione, abbiamo notizia che siano, tempo fà, arrivati a Galaz, ma, essendo che li bastimenti erano incaricati di grano, il Bargalabo ne cercò un vuoto per imbarcargli per Constantinopoli; sopra quel affare, hà ricevuto ancora gl'ordini necessarii, e sono persuaso che farà il suo possibile. E con tutta stima mi rassegno,

Monsieur, votre....

— *Ibid.* p. 405.

249.

A Yassi, ce 22 novembre 1763.

Monsieur,

J'ai eu l'honneur de recevoir votre lettre du 10 present, et je vous puis assurer que, Son Altesse vous est fort redevable pour les nouvelles que vous avez bien voulu lui communiquer. Pour ce qui regarde les cartes geographiques, que vous me marquez avoir expédié pour Leopol, tout d'abord que vous nous marquerez les fraiz pour le transport, nous vous ferons tenir ce que vous avez bien voulu debourser pour nous. La lettre pour Monsieur Molinari sera expédiée à la première occasion.

Du reste, j'ai l'honneur d'être, avec une parfaite consideration,

Monsieur, votre...:

de Mille.

¹ Din Iaşi, la 14 Novembre, Millo scrie lui Giuliani pentru sosirea acestuia la Varşovia şi cere ştiri (p. 395).

P. S. Mon épouse et mon frere sont fort sensibles à votre souvenir, et nous vous prions d'assurer également madame votre épouse de nos respects. — *Ibid.*

250.

La Roche catre Giuliani; A Halle, le 30 novembre 1763. »

... Vous allez peut-être vous bien courroucer contre moy. et Dieu sçait *con quanti improprij ho da essere regalato* à mon arrivée à Varsovie, vers où je vais m'acheminer avant que la semaine se passe; mais tout doucement; oüi, je ne vous ay pas écrit depuis mon départ de Motzika. Eh quoy vous écrire donc? La mort du roy, celle de son ministre? Vous ne l'avez certainement, mon cher Monsieur, que trop tôt sçue, et il vaut mieux que vous ayiez appris d'un autre que de moy l'avis de deux événemens que je sçavois bien ne devoir que vous plonger dans l'affliction la plus profonde. [Pentru leacurile sale:] l'operation en a été presque jusqu'ici si équivoque, que, franchement, ce n'étoit pas la peine d'en parler: il n'en est pas de même aujourd'huy. Je sens un mieux, que je ne sçaurois désavotier et que je m'empresse conséquemment de vous marquer. Je devrois sans doute continuer l'usage de ces médicamens salutaires, mais il n'y a pas moyen de tenir contre les instances que l'on me fait de passer incessamment chez vous, où je compte bien de le reprendre, de façon que dans quatre à cinq jours je vais tout doucement tirer de ce côté-là. [Vrea la Varșovia] deux chambres: l'une pour moy, aussi réduite que l'on voudra, pourvû qu'elle soit chaude, et l'autre pour mes domestiques: il me faudroit aussi une écurie pour loger cinq à six chevaux. Je compte, au reste, que mon séjour à Varsovie sera de quelques mois... D'ailleurs, il est possible que mon séjour aille jusqu'à la diette d'élection, ce qui dit à cinq à six mois tout au moins... Je ne serai gueres dans le cas de faire des visites. Il n'est pas nécessaire que le logement soit élégant; il suffit qu'il soit comode et tel qu'un malade pourroit le desirer. [Complimente à Monsieur l'abbé Bétanski, ainsi qu'à Monsieur le dr. Clément¹.] — *Ibid.*, p. 423.

¹ La 29 Novembre Millo scrie lui Giuliani, pentru măsuri de prudență în corespondența lor. Îi trimete scrisori de la Ludolf (p. 417).

251.

Millo catre Giuliani; 6 Decembre 1763.

[Scuse pentru corespondență. Ierachi răspunde pentru harța.] Monsieur la Roche sera peut-être, à l'heure qu'il est, arrivé à Varsovie, parce qu'il me marque qu'il ne fera qu'un fort petit séjour à Halle.... — *Ibid.*, p. 429.

252.

Ierachi către Giuliani; Iași, 6 Decembre 1763.

[Se îndreptățește că nu corespunde negligent. Lemnul e la Galați.] Le carte geografiche non sono arrivate ancora, anzi non posso dar risposta positiva. [P. S. grecesc, pentru o κερσετέ.] — *Ibid.*, p. 433.

253.

La Roche către Giuliani; Dresda, 12 Decembre 1763.

[Continuă drumul. Pentru casă la Varșovia și pentru cai.] Car je me trouverai dans le cas de les garder quelques semaines, jusqu'à ce que je puisse sçavoir si l'ordre du prince mon maître est que je ne sois que de passage à Varsovie, ou que je m'y arrête plusieurs mois, comme j'ay, en attendant, très lieu de le supposer. [Trimete o depeșă.] — *Ibid.*, p. 439.

254.

Ierachi catre Giuliani; 13 Decembre 1763.

[N'a semnat scrisorile, cum nu face nici Giuliani, din prudență.] Riguardo alle nuove, puo essere persuaso che sono sempre state comunicate a S. A., che n'è stata sempre molto contenta¹.... — *Ibid.*, p. 441.

¹ La 13 Decembre, Millo arata că hărțile n'au sosit încă. Va scrie lui Deyma (p. 443).

255.

La Roche către Giuliani; Breslau, 21 Decembre 1763.

A aflat la sosirea sa moartea noului Elector de Saxonia. «J'avotie que cette nouvelle a lieu de me surprendre, puisqu'il n'y a que fort peu que j'ay laissé ce prince très bien portant.» Mîni, pleacă. Trimete un pachet. — *Ibid.*, p. 453.

256.

Millo către Giuliani; 27 Decembre 1763.

[Nu-s hărțile nici la Deyma.] Nous recevons la nouvelle de Constantinople que depuis l'arrivée du nouveau Visir tous les ministres ont été changé et il y regne une grande tranquillité par les sages dispositions du nouveau ministre ¹.... — *Ibid.*, p. 459.

257.

Monsieur,

Depuis que nous eûmes l'honneur de vous voir à Horrodenka, l'éloignement et les circonstances ne nous ayant point permis de vous donner de nos nouvelles agréées qu'à l'occasion du Nouveau An, nous vous offrons les vœux que nous faisons pour tout ce qui peut vous être agréable, vous priant de ne point douter de leur sincérité, ni du désir que nous aurons toujours de vous donner des preuves de notre respectueux devouement et de mériter la continuation des sentiments dont vous voulés bien nous honorer.

Vous aurés sçû, Monsieur, l'avenement du prince C. de Rakovitză à la principauté de Valachie. S. A., vous regardant comme son ancien ami, en nous ordonnant de venir à Hussiatin établir une poste réglée, nous a chargé de vous assurer de la continuation des sentiments, se flatant que vous voudrés bien lui continuer l'amitié dont vous lui avies donné des preuves dans le tems passé. Elle nous a enjoint de vous écrire et de vous prier de vouloir nous communiquer les nouvelles les plus

¹ Din Iași, la 27 Decembre 1763, Ierachi mulțamește lui Giuliani pentru stirî. Felicitările de Anul Nou. Îscălește: «Votre très-humble et très-obeissant serviteur, P: G:» (p. 457).

interessantes chaque semaine par la poste, sons le couvert dû capitaine Corpf à Hussatin, qui est chargé de vous faire tenir nos lettres à Boukoureste, où nous vous offrons nos foibles services, vous priant encore de nous envoyer deux bouteilles d'eau-de milice [=mélisse] de Paris pour S. A. Et nous ne manquerons pas de vous rembourcer vos debours pour cette comission. Nous avons oui dire que le prince Palatin de Russie a fait un manifest, par lequel il declare qu'il n'a aucune pretention au trone pour le prince Adam, son fils: veuillés bien vous en procurer la copie.

Nous avons l'honneur d'être, avec la plus parfaite consideration,

Monsieur,

Vos très-humbles et bien
obeissants serviteurs :

Linchou Postelnik S. d. P. de V.

Linchou.

A Hussatin, le 1er janvier 1764.

Nous vous prions de faire agreer nos marques de très humbles obeissances à Madame votre epouse. A monsieur de Juliani.
— *Ibid.*, p. 501.

258.

Ierachi către Giuliani; Iași, 5 Ianuar 1763.

[Mulțămeste pentru știri.] Finalmente accusso a V. S. l'arrivo et la percepzione di tutte le carte geografique, che sono capitate alle nostre mani. [Se vorbește și de Molinari¹]. — *Ibid.*, p. 513.

259.

Cei doi Linchou către Giuliani.

«*Monsieur,*

Le capitaine Corpf ne se trouvait plus ici, il vous plaira nous ecrire sous le couvert de Monsieur Vilcznsky, economie à Hussatin, qui est chargé de recevoir et d'expedier votre poste.

¹ La 10 Ianuar Millo, anunța că hărțile au sosit. Trimete scrisoarea catre La Roche (p. 523).

La aceeași data, [Ierachi] scrie lui Giuliani: mulțamiri pentru știri. A primit scrisoarea lui La Roche. Trimete pe acea catre Ludolf (p. 521).

Nous entendons dire que l'Electeur de Saxe est mort de la petite verole depuis trois semaines. Daignés, Monsieur, nous faire part de la verité de cette nouvelle et nous marquer les circonstances de la maladie et le jour de la mort de ce prince.

A Hussatin, le 16 janvier 1764¹.

Ibid., p. 529.

260.

Millo către Giuliani; 29 Ianuar 1764.

[A prinit și gedruckten warschauer und bresslauer Zeitungen. Cere știri. Se știa moartea Electorului de Saxonia. Laudă pentru considerațiile anexate, și cere lămuriri.]

P. S. Es wurde hier gesprochen das der Tatar-Chan aus Crim seine Residentz nacher Kauszan, an die pohlischen und valachische Gräntz, verlegen werde; weswegen ich an Mr. de Mille geschickt und annfragen solte; worauf die P. (*sic*) die Antwort ist»...

P. S.:

Was den Chan anbelanget, befindet er sich in der Crimn, und ist dieses ein gantz falsches Geruchte, so sie gehöret.... — *Ibid.*, p. 543.

261.

[Millo] către Giuliani; Februar 1764.

.... Nous n'avons rien ici de nouveaux que la mort du prince Constantin Rakovitza à Bukureste, et nous attendons qui sera nommée à sa place par la Sublime Porte.... — *Ibid.*, p. 573.

262.

Știri de la doamna Öttiker. Fără dată.

[Sa nu se creada La Roche cu privire la Turci și la Tatarî. E pus pentru a spiona.] Und ist sein Fürst kein Freund von unserer Herren, wohl aber vom Gross-Feld-Herren; welches De Mille sein Auffenthalt in Bielestoske muss verursacht haben. Eben dieser La Rôsche wird jetzt vom Gross-Feld-Herren daselbst

¹ La 18 Ianuar [Ierachi] scrie către Giuliani: mulțamind pentru știri (p. 533). — Pe p. 535, [Millo] mulțamește și el pentru hărți și scrisori.

unterhalten; doch würde es nicht schwär halten, diesen La Roche durch diverse mojen auf Seiner Excellenz Seite zu bringen; denn alle die Arth Leütthe seind interessirt¹.... — *Ibid.* p. 495.

263.

... către «Le Connu»; «Sigeth in Ungern , 29 Februar 1764.

«N. B. ist eine Masque.»

.... Der Fürst von der Wallachey, Constantin Rakovitz, durch dessen Absterben seinen Bruder Stephan Platz gemacht habe.

Die Confirmation des moldauischen Hospodars ist, so viel ich weiss, bis dato noch in der Crisi, und muss es sich bald äussern wie es damit ausstehe.... — *Ibid.*, p. 597.

264.

Boukereste, le 29 fevrier—10e mars 1764.

Notre cheri prince est mort, la nuit du 7 au 8 fevrier. Il etoit disposé depuis quelque tems d'une maladie que les medecins appelloient *cachexie*; elle l'avoit reduit dans une foiblesse si excessive, qu'on avoit deja commencé de craindre pour sa vie; nous avions cependant des esperances qu'il pût trainer encore quelque tems ses jours, mais une inflammation survenüe à l'estomach et aux intestins, acompagnée de divers sintômes mortels, dans l'espace de quinze jours a prematuré son decès, et nous a privé de ce prince.

¹ Din Cernăuți, 2 Februar un Νικόλαος scrie către [Öttiker], în polonește. — Öttiker face o notă în margine (p. 546).

Din Husiatin, 6 Februar, cei doi Linchou scriu lui Giuliani cu mulțămiri pentru scrisoarea din 26 Ianuar. «Quand, apres mon retour de Valachie, j'iray à Varsovie, je vous porteray ces arrangemens» (p. 555).

La 7 Februar [Ierachi] scrie lui Giuliani cu mulțămiri pentru știri (p. 557). — Pe p. 559, scrisoare a lui [Millo], către același. La sfârșit: «Mon epouse et mon frere, sensibles à votre souvenir, font des compliments reciproques à votre epouse.»

Pe p. 561, scrisoarea, din 14 Februar, a lui [Millo] către Giuliani: mulțămiri pentru știri. — Pe p. 563, [Ierachi] scrie aceluiași: «La sterilită degl' avvenimenti si concorda colla stagione». Așteaptă deschiderea dietei.

La 21 Februar, [Ierachi] scrie lui Giuliani, cu mulțămiri pentru niște știri. Îi pare bine că nu e bolnav Marele-General (p. 571).

Quatre ou cinq jours avant sa mort, nous avons communiqué le danger à Monsieur Spatari Stavraki, qui disposa les affaires à Constantinople avec tant de prudence et de celerité, qu'à près qu'il eut l'avis du décès de S. A., pour notre bonheur, le 16e février la Sublime Porte nomma prince de Valachie et revêtit du caffetan le troisième frère du feu prince, le beizadet Stephanissa de Rakovitza, à présent notre très gracieux prince, aussi sage et prudent que son défunt frère.

Le 28e février, S. A. fut introduite en la présence du Grand-Seigneur, où, selon l'usage, elle reçut la couke. Le lendemain, on lui remit les quettes, et après dix jours S. A. partira pour venir prendre possession de la principauté. Monsieur Spatari Stavraki viendra après Pacques. Nous avons ici Grand-Postelnik Monsieur Antioki Moruzi, frère du Postelnik Iorgaki.... — *Ibid.*, p. 587.

265.

Ceî doi Liuchou catre Giuliani; Husiatin, 29 Mart 1764.

[Cer știri.] Nous joignons inclus copie de la lettre que le ministère de Valachie nous a écrit par un expres; en nous donnant ordre de retourner à Boukoureste; vous ne devés (?) pas dont, Monsieur, que nous représenterons au nouveau prince l'importance de votre correspondance. Nous espérons que S. A. y aura égard; ce que vous saurez quand nous yrons à Varsovie: cecy entre nous.

La mort de S. A. le prince Constantin de Rakovitza a retardé notre départ; ce triste événement nous a plongé dans la plus vive douleur. Il faut se soumettre en tout à la volonté de Dieu.... *Ibid.*, p. 603.

266.

14 August 1764.

Grigore Ghica mulțamește lui Giuliani pentru felicitări «all' occasione del mio avvenimento al principato di Moldavia». Vorbește de «la di lei vecchia amicizia et buona inclinazione». Sa continue cu corespondența, le presenti circostanze essendo di rilevanza . — *Ibid.*, p. 665.

267.

De anno 1764.»

Mon Prince,

V. A. aura reçue ma precedente, et je croy pouvoire lui dire dans la presente des choses plus importantes que dans ma dite precedente; lesquelles chosses consistent que, si Poniatofski reste roi (car, pour être élu, on pretend qu'il le sera), je dit si il le reste, la Sublime Porte Ottomanne, ni vous autres voisins n'auront jamais grande voix en chapitre, puisque un roi fait par les sieurs moscovites leurs doit aussi être et redevable et vendue à leurs alliés; en outre, on s'en cache point sur certains arrangements, lesquelles ne tourneront jamais à votre avantage, et on s'en servira, si les chosses sont en ordre, du pretexte de la Georgie pour mettre le feu à la mine. J'ignor ce que votre secretaire la Roche (auprès duquel j'ai dinée trois ou quatre fois) vous marque, mais, quand à moi, je sçait que je vous marque des reallitez, lesquelles si vous ne faites pourvoir, vous n'apprendrez qu'à vos depends et quand il ne sera plus tems d'y remedier, car votre province est nomée dans le partage dû plan chimerique qu'on se propose d'executer en son tems. C'est-à-dire que de toutes les troubles de cet pais serons apaisée, et il est éttonant, etc. Permettez cependant, Mgr., à vous faire un seule reflexion, assez importante pour qu'on pense: la Porte Ottomanne et vous autres Moldaves n'etes-vous pas aussi voisins des Polonois, comme les Moscovites et les Prussiens, et n'avez-vous pas lez même raisons à sçavoir qui sera roi. Quant, et que je me sert des paroles de certaines seigneurs polonois, entres autres, du Castellan Landskoronski, votre voisin de Schweidnitz, que, si les autres ont enfrint les constitutions fondamentales de la Republique de Pologne en faisant venire cinquante mille Moscovites pour elire, les armes à la mains, un roy, n'avez-vous pas le même droit de suivre l'exemple que les autres vous ont donnez et de faire traverser le Dnister à quelques troupes. Je dit et je conclue encore plus; vous avez un oiseau entre vos mains, servez-vous et faite que la Porte se servent du prince Radzivil (lequell est beaucoup plus puissant et riche que Poniatofski) pour faire une diversion, jusqu'on voit où

iroint les chosses. Vottre Altesse verra sans doute Stankiewitz à son passage par Jassi, puisque un certain Alexandroic est allé le relever. Ledite Stankiewitz, si Votre Altesse lui lirai ma lettre, est capable de vous mieux instruire de la Pologne que moi, mais il doit également vous conseiller que, comme les Moscovites soutienne ceux qui se sont refugié à eux, que la Porte Ottomane, pour sa propre honneur, profit et gloire, ne doit aussi point totalement abandonner, ny Radzivil, ni Braniki, car ces gens ont un grande party, de quelles quelques-unes ne se sont soumis qu'en apparence et par crainte pour les Russes. Je ne dois obmettre de vous dire qu'on parle ici avec le dernier mepris de la Porte Ottomane: je ne dois passer sous silence que l'abbé Poniatofski, frere du Stolnik, qui se trouva chez l'Envoyé Repnin, me demanda sous le reire: j'avais vûe si le Sultan se melerai des leurs affaires. Sur quoy je lui respondis qu'il n'avoit qu'à le lui demander. J'ose, Mgr., vous demander pardon du peu d'ordre et de regularité de la presente, mais il m'est impossible de lui donner la precision requise, puisque la poste part: j'ose suplier V. A. de faire sçavoir au sieur la Roche, son secretaire, q'il ne fasse point le reservé avec moi, ni le difficile pour recevoir mes lettres; car l'excuse que Monsieur le Grand-Cameraro de Pantagiodoro ne l'avoit prevenû sur mon chapitre, est très frivole. Je profite, au reste, de cette occasion pour vous souplier d'agreer mes très-humbles obeisances pour toute votre illustre parenté, et je suis, avec les sentimentes que vous me connoissez, jusqu'au tombau,

Monseigneur,

De Votre Altesse le tres-humble,
très-sincere et fidele ami et serviteur:

Le connu.

Warsovie, ce 15 dau (*sic*) (August?) 1764.

P. S. V. A. ne sçaura concevoir quelle preche [= presse] am bourse essuje par le sejour de cette maudite ville; si V. A. pourra me faire quelque gratification, je tacherai de la meriter. — *Ibid.*, p. 481.

¹ Pe p. 497 e o scrisoare, nedatata, a lordului Baltimore» [dimanche midy ; *ibid.*, p. 497.]

[Scrisori din Domnia, intermediara, a lui Grigore Ghica.]

268.

Alexandrowicz către Ministeriu; Zalesczyk; 19 novembre 1764.

Pașa rechemat de la Hotin are ordin de a reveni. I se dau trei cozi. — *Ibid.*, ms. 624, p. 58.

269.

Alexandrowicz către Ministeriu; — 9 Decembre 1764.

Boskamp e supărat că nu poate continua calea spre Constantinopol. Vrea să meargă calare. — *Ibid.*, pp. 92-3.

270.

Alexandrowicz către Ministeriu; aceeași data.

Boskamp pare credincios; dar e de observat. — *Ibid.*, p. 95.

271.

Alexandrowicz către Ministeriu; 16 Decembre 1764.

Le procédé indigne du prince de Valachie în afacerea firmanului. Are «l'imprudence» de a-î spune par un quelqu'un de ses amis că trebuie să meargă la Tulcea prin «les chemins les plus affreux dans la Tartarie...», où aucun ministre n'a jamais passé. E ajutat de Boskamp, «consilierul Boscamp, ce i-a fost de mare folos. E oprit de ploii acesta. Comme il connoit parfaitement la façon d'agir des Hospodars fort intéressée et leurs factions prejudiciables avec les Bachas de Chocim, à l'insu de la Porte. Ce ton întrebuintează ces gens-là ! Boskamp îi da sfatul de a merge drept la Iași. Va ști să li arate, pentru jignirea suferita ce e Republica supt noul rege. Dacă Ghica tot face le difficile», se va plînge prin Boskamp la Marele-Vizir. «Les egards qu'on a à Varsovie pour Laroche, qui ne peut tout au plus être considéré que comme une personne recommandée, ar merita o purtare mai buna a Domnului. Scrisori de la Poartă. Sfatuit de Boskamp, qui connoit leurs supercherie, qu'ils sont de concert lui, le Bassa avec, le Hospodar pour m'en imposer et me chicaner, îi spune sa plece la Iași. — *Ibid.*, p. 99-101.

272.

Alexandrowicz către Ministeriu; 23 Decembre 1764

Domnul a chemat pe Boskamp pentru a se înțelege. Pleacă la 19. On ne gagne jamais rien, si on ne se met pas vis-a-vis d'eux sur un certain ton. — *Ibid.*, p. 107.

273.

[Către Alexandrowitz.] A Jassy, ce 26 de X-bre 1764 s. v.

Monsieur,

En reponse, Monsieur, de vos precedentes lettres, par lesquelles vous representiés la hate de recevoir au plustôt les commandemens, avec la permission de la Sublime Porte Ottomane, pour continuer votre voyage vers Constantinople, je ne manque pas de vous marquer que ce retardement a été occasioné de quelques avis, qu'a reçu la dite Sublime Porte, de quelques changemens survenus en Pologne, qui menaçoient la liberté polonoise, et de ce que la lettre connue, que la Serenissime Republique de Pologne a envoyée a la Sublime Porte, n'a fait aucune mention de l'incolumité de la Republique: c'est pour cela que l'on a jugé à propos de retarder vôte passage jusqu'à ce que la Sublime Porte soit mieux informée de la verité, pour donner après les ordres convenables pour la continuation de votre voyage. Soyez donc assuré, Monsieur, qu'il n'y ait point autre motif que ceci, qui provient d'une sincere attention et soins pour la conservation et solidité de la liberté de la Republique de Pologne. L'on espere donc qu'on n'attribuera pas ce retardement qu'à cette amiable precaution. Cependant, avec l'estime et consideration la plus parfaite, croyés-moy pour tousjours, Monsieur,

Votre très-obligé ami:

Gregorio Ghica.— *Ibid.*, p. 287.

274.

Alexandrowicz către Ministeriu; Zalesczyk, 6 Ianuar 1765.

Boskamp scrie la 1-iu que le Hospodar paroit avoir tout à fait epousé nos interets și să se aștepte la firman de drum. — *Ibid.*, p. 283.

275.

Același către același; 13 Ianuar 1765.

Așteaptă firmanul. Boskamp va merge innainte pentru a-l schimba pe noul titlu al Trimesului. — *Ibid.*, p. 286.

276.

Instrucțiî din Varșovia; 14 Februar 1765.

Convorbiri cu La Roche pentru reînnoirea păcii. Siropulo mersese cu scrisori către senatori și miniștri. — *Ibid.*, p. 175.

277.

Charles de Boskamp face pe Domn responsabil pentru oprirea răspunsului către Poartă. — *Ibid.*, p. 359.

278.

Expunere, cerută de Poarta de la Boskamp, pentru misiunea sa și trimeasa de Domn la 23 Ianuar 1765. — *Ibid.*, p. 305.

279.

Alexandrowicz către Ministeriu; 17 Mart 1765.

Asigurări către Boskamp despre hotărîrea Porții «à l'occasion de la joyeuse nouvelle de la confirmation du prince Hospodar dans sa principauté, arrivée le 8 d. c. — *Ibid.*, p. 319.

280.

Alexandrowicz către Ministeriu; Zalesczyk, 31 Mart 1765.

Iar asigurare de la Domn către Boskamp că totul e gata. La Roche doit se rendre bientôt à Varsovie; qui, selon l'avis du conseiller, ne mérite pas qu'on lui fasse bonne mine à son arrivée, ni qu'on écoutat quelque de ses propositions. Il me dit que l'amitié greque la plus grande ne vaut pas même l'indifference des autres chrétiens. — *Ibid.*, p. 319.

281.

Alexandrowicz către Ministeriu; Zalesczyk, 7 April 1765.

«Deux officiers d'Hongrie au cumparat la Mohilău și au dus prin Hoderenka 60 de cai. — *Ibid.*, p. 321.

282.

Ministeriul către Alexandrowicz; Varșovia, 7 April 1765.

Linchou s'a dus din Lemberg la episcopul de Camenița, pentru a reveni în vre-o cincisprezece zile. E suspect pentru les liaisons de cet emissaire avec ceux qui nous étoient contraires. Să fie rechemat, și Domnul să fie oprit a trimete les rapports infidels, ca pînă acum.—*Ibid.*, p. 203.

283.

Alexandrowicz către Ministeriu; 9 April 1765.

... Le Grand-Visir, avec tout ses adherans, est déposé, pour avoir voulu confondre la vérité et lui donner le faux jour.... — *Ibid.*, p. 349.

284.

Iassii, 21 aprilis 1765, s. v.

*Illustrissime atque Excellentissime domine,
Celsissime Princeps,
Amici ac vicini colendissimi,*

Stimatissimas Vestrae Excellentiae ac Celsitudinis Vestrae litteras, per expressum 25 currentis mihi transmissas, generosus dominus consiliarius

23

de Boskamp mihi exhibuit, et illas omni decenti veneratione excepi, illarumque tenorem intellexi; ideoque perceptionem earum eisdem notam facere differre nolui. Quid ad observationem inter amicas et vicinas potentias solitam, omnia sat perspecta habeo, et semper fui attentus, implendo debita, ex ... (?) meo omni zelo ac promptitudine.

Sint persuasae Vestra Excellentia et Celsitudo Vestra de mea optima dispositione operandi quantum a me dependet, et, circa moram generosi domini consiliarii de Boskamp, brevi temporis spatio habebō honorem dandi eisdem uberius responsum. Interea, divinae protectioni eosdem commendans, et prosperos rerum eventus apprecans, perfecta vicinalis cultus observantia permaneo,

Vestrae Excellentiae et Celsitudinis Vestrae
sincerus amicus, ad officia paratissimus:

Gregorius Ghica.

Intitulatio:

Illustrissimo ac Ex-mo domino, domino comiti Andreae Zamoyski, supremo regni cancellario, simul et Celsissimo principi Michaeli Czartoryski, supremo M. D. Lithvaniae cancellario, dominis ac vicinis mihi colendis-simis. — *Ibid.*, p. 379.

285.

[Scrisoare din Varșovia ;] 24 April 1765.

.... La Roche parut surpris de ce qu'on a insisté encore sur le passage par Jassi; je lui ai dit ce qu'il falloit là-dessus. Pour ce que vous avez marqué par votre precedente de l'influence que la Porte pretendrait avoir et se meler dans nos affaires avec la Russie, — au cas qu'on en parle, vous direz, Monsieur, que la clause ajoutée dans la Constitution, où il s'agit du renouvellement du traité de 1686 pour le maintien de celui de Carlovitz, porte une assurance qui doit suffire à tranquilliser les Turcs là-dessus, et que la commission pour le reglement des limites ne peut en aucune façon leur prejudicier, puisqu'il n'y sera nullement question des frontieres que nous avons avec les États del'Empire Ottoman...

Il faut, au reste, vous concerter avec M-r Obrescow pour parler le même langage. Ce ministre doit avoir écrit à Petersbourg, que l'invitation faite par le Prince de Moldavie à Monsieur Alexandrowicz et les assurances qu'il lui a données relativement à sa sureté et à sa reception n'étoient que pieges, que la Porte lui a tendus pour l'attirer, afin de lui faire essuyer des chicanes, ayant mis à l'execution de cette ruse le prix du zele et de l'attachement, dont l'Hospodar devoit lui donner des preuves en cette occasion; que, pour consequent, il auroit mieux valu attendre encore, suivant le conseil de Monsieur Obrescow. Voilà ce qu'on a dit à Monsieur Psarski. La lettre de Monsieur Obrescow à vous, dont j'ai parlé dans ma dernière, contient, à la verité, quelques soupçons sur les negociations par la voye de l'Hospodar pour attirer seulement Alexandrowicz sur leurs fron-

tieres, et qu'il n'y avoit d'autre moyen qu'une explication directe avec la Porte de la part de notre Cour,—ajoutant qu'il pourra facilement arriver [qu'elle] rappellera le meymandar, et qu'alors l'affaire sera plus difficile. Mais, outre que son conseil est venu après coup, il parait, au contraire, pour la conclusion, qu'il ne falloit pas attendre, au risque de voir le meymandar rapellé. Vous éclaircirez, Monsieur, tout cela sur les lieux. Monsieur de Saldern est encore ici, et nous avons tout lieu d'en être contents...

— *Ibid.*, p. 583.

286.

Ministeriul către Alexandrowicz; Varşovia, 25 April 1765.

Mihaï Czartoryski şi Andrei Zamoyski se plîng lui Ghica de tăierea drumului lui Boskamp, «emissarius al regelui la Poartă şi consilieriu intim de legație. — *Ibid.*, p. 191.

287.

Boskamp se plînge la 26 April Ministeriului de împiedecarea curierului cu răspunsul. — *Ibid.*, p. 361.

288.

Alexandrowicz către Ministeriū; 5 Maiū 1765.

Rexin întreabă pe Domn ce face acolo Alexandrowicz. Hanul se găteşte să meargă la Poartă. Predecesorul său e rechemat din Chios, pentru numire, se zice. — *Ibid.*, p. 369.

289.

A Jassy, le 16 may v. st. 1765.

Monsieur,

Ayant reçu ces jours passés par exprès un ordre de la Sublime Porte Ottomane, qui m'autorise à aider le passage ulterieur de Monsieur de Boskamp à Constantinople, je me fais un plaisir de vous confirmer cet avis, que je ne doute pas vous avoir été déjà annoncé par une estafète expédiée avant-hier. De façon que Monsieur le conseiller de Boskamp est le maitre aujourd'hui de se rendre, quand il lui plaira, à Constantinople, come emissaire porteur de tous les ecrits dont on a jugé à propos de le charger. Je serai par tant, Monsieur, charmé d'accelerer de mon mieux la poursuite de sa route vers cette capitale de l'Empire, et de lui procurer toutes les commodités possibles. Je profite, du reste, de cette occasion-cy pour vous reiterer les assurances de la vraye estime et parfaite consideration, avec quoi je suis, Monsieur,

Votre très-obligé ami :

— *Ibid.*, p. 375.

Gregorio Ghica.

290.

Alexandrowicz către Ministeriu; Zalesczyk, 25 Maiu 1765.

Domnul a trimes depuis peû de jours alt emisariu în Polonia. E Linchou, cunoscut de Deyma. — *Ibid.*, p. 389.

291.

Iassii, d. 2 iunii st. v. 1765¹.

Illustrissime et Excellentissime domine, domine vicine et amice Colendissime,
 Amicissimas Illustrissimae et Excellentissimae Dominationis Vestrae litteras sub dato 2 iunii st. n. rite percepi. In quibus praetensio (quamvis nulla valida ratione fundata) Poloniae supra generale dominium Tyrae continebatur; testimonium insuper certi Ibrahim-Agae adducebatur, acsi per ipsum negotium hoc tractatum fuisset: dabitur ut Poloni tantummodo pontes construere valeant et vadorum soli domini existant, verumenimvero; cum talem praetensionem nullibi fundatam esse, nec in tractatibus carloviciensibus contineri videmus, nec unquam inaudivimus quod talia per Ibrahim quendam Agam concessa fuisse, sed in contrarium constat et ubivis notum est, medietatem fluvii inter ambos finitimos populos limina conficere, ita ut medietas fluminis huius partis ad Sublimem Portam Otomannam et altera medietas ad Poloniae regnum spectet, prouti etiam ex publicis ceremonialibus manifestum efficitur, et ultra hoc clare in dicto tractatu carloviciensi asseritur, ut omnes dispositiones inter Poloniam et Moldaviam existentes conserventur, interim nullus invenitur actus qui probet quod Poloni maius ius et privilegium habeant supra dictum fluvium, et naturale est quod ius, quod Poloni ex ipsorum parte habent, etiam Moldavis ex aequo concedendum sit,— spero itaque quod in responsoriis meliorem dispositionem pro iustitia quae amicitiae et bonae harmoniae debetur, mihi demonstrabit: hoc enim ut inter limitrophos amicos populos semper subsistant, votorum meorum summam efficiunt. Quod si vero validum documentum aliquod, et praesertim supra Moldaviam, haberet, quoniam talis. inquam, conventio mihi prorsus incognita est, desiderarem ut documentum tale authenticum mihi transmittere dignetur. Expecto itaque amicissimam suam responsionem, cum documentis istis authenticis, et debita existimatione et vicinali amicitia persisto,

Illustrissimae et Excelsissimae Dominationis Vestrae

Amicus et vicinus
 ad officia paratissimus:
Gregorius Ghica.

Ibid., p. 217.

292.

Iași, 6 Iunie st. v. 1765.

Sincerus amicus et ad obsequia paratissimus servus: Panagiodorus, Caminarius P. M. Pentru corespondența cu Constantinoplea. *Ibid.*, p. 407.

293.

Alexandrowicz către Ministeriu; 8 Iunie 1765.

Boskamp scrie ca pleacă la 30 ale lui Maiu în Polonia și nu-l va lusa languir ; îi recomandă a corespunde cu Panaiodor și La Roche, mais, reservatis reservandis . — *Ibid.*, p. 401.

294.

Alexandrowicz către Ministeriü; Zalesczyk, 30 Iunie 1765.

...L'emissaire du Hospodar de Valachie, Linchoux, etant associé à un marchand de caffè turque et des confitures secs, a passé par Zalesczyk, il y a quelques jours, pour aller à Leopold.... — *Ibid.*, p. 409.

295.

Ministeriul către Alexandrowicz; 8 Iulie 1765.

Correspondentul menține punctul său de vedere. Lămuriri poate da la Roche. Și-a facut datoria de a opri pe boierul moldovean din fața cu Zalesczykul. Cred că-l va muștra și el. — *Ibid.*, p. 221.

296.

Ministeriul către Alexandrowicz; Varșovia, 4 Iulie 1765.

Pentru Ioan-Baptist Linchou, ce e la hotar. Sa-1 intercepteze scrisorile. C'est assurement un espion, qui, selon toutes les apparences, contiue les liaisons qu'il avoit depuis longtemps avec les PP. et autres....

Le sieur la Roche est arrivé et a bien débuté, comme de son coté il doit être content de l'accueil gracieux qu'on lui a fait. E recomandat de Panaiodor. — *Ibid.*, p. 201.

297.

Alexandrowicz către Ministeriu; Zalesczyk, 20 Iulie 1765.

Panaiodor ar voi mult a pleca de la Domn. Poate cu el se va duce la Constantinopol. A primit instrucții pentru privilegiul nedrept de trecere al Moldovenilor la Zalesczyk. — *Ibid.*, p. 415.

298.

A Jassy, ce 8 août st. v. 1765.

Monsieur,

Mons. le secretaire de Votre Excellence etant arrivé à Jassi, accompagnant Monsieur le docteur et oculiste Schyller, m'a rendu la très-honorée de Votre Excellence du 14 du courant et, retournant presentement, je ne manque pas d'aviser Votre Excellence, en reponse, comme Monsieur le secre-

taire fera aussi de vive voix, que, nous ayant procuré tout le nécessaire à Monsieur le docteur, pour continuer son voyage à Constantinople avec facilité et seureté, il est parti... (?) de Jassi. Votre Excellence recevra l'écriture demandée des mains de Monsieur votre secretaire, mais Elle y observera qu'elle est plutôt conçue en termes pour complaire à l'amitié voisine qu'en tels que la coutume et les circonstances de la chose auroient pû exiger. Cependant, je me trouve dans l'attente reciproque d'avoir le contentement et la satisfaction si désirée de sa très-chere presence à l'occasion de son prochain passage par cette principauté; et, avec une parfaite consideration je me confirme, Monsieur, de Votre Excellence

Le très-obligé ami:

Gregorio Ghica.

— *Ibid.*, p. 427.

399.

Alexandrowicz către Ministeriü; Zalesczyk, 7 Septembre 1765.

Va da lui Panaiodor cei 300 de galbeni de la rege. «Le defunt Guliani.» Văduva-i pleacă la Iași. N'are știință de trecerea lui Siropulo pe la Zalesczyk. — *Ibid.*, p. 433.

300.

Alexandrowicz către Ministeriu; 14 Septembre 1765.

Starostele de Cernăuți îi spune despre destituirea Domnului muntean. — *Ibid.*, p. 437.

301.

Ministeriul către Alexandrowicz; Varșovia, 19 Septembre 1765.

Depunerea Domnului muntean și arestarea lui Stavrachi, confirmata de La Roche, changera de nouveau la face des affaires à notre avantage. Crede că poate o cauză a acestor evenimente e la fausseté des nouvelles qui passoient par le canal de cet Hospodar et de son agent. Noul Domn muntean e văr cu al Moldovei. Monsieur Rexin, ami intime de Stavraki, doit se ressentir de la disgrâce de son confident et de son guide; M. Boscamp me parle beaucoup de lui, après avoir été informé de toutes ses intrigues pour empêcher la reconnaissance du roi par la Porte. Linchou, qui étoit allé de Leopold à Tartakow, sera sans doute bien étonné de la disgrâce de son maître; il n'y a plus d'apparence qu'il vienne icy.» — *Ibid.*, p. 237.

302.

Ministeriul către Alexandrowicz; 15 Octombrie 1765.

De ce a plecat Boskamp din Constantinopol? A fost gonit? — *Ibid.*, p. 249.

303.

Panaiodor către Alexandrowicz; 21 Octombrie st. v. 1765.

Pentru întorsul lui Schyller (v. n°. 204). Să certifice întoarcerea-i «sain et sauf». — *Ibid.*, p. 461.

304.

à Jassy, ce 21 octobrie st. v. 1765.

A la lettre de M-r Alexandrowicz, du 5 nov. 1765.

Monsieur,

Puisque Monsieur le docteur Schüller retourne en Pologne, nous avons jugé être convenable de ne pas laisser passer cette occasion sans l'accompagner de notre lettre et de vous donner avis de son heureux retour. Comme Monsieur le docteur n'a aucun sujet de se repentir d'avoir été à Constantinople, et que je suis assuré qu'il confirmera cette témoignage de bonche, je n'ai rien autre pour le present à ajouter. Je vous assure donc, Monsieur, de ma loyale amitié, et, avec l'esperance d'avoir en peu de tems la satisfaction désirée de vous bien recevoir, avec une consideration très distinguée, je suis, Monsieur,

Votre très-obligé ami et serviteur :

Gregorio Gluca.— *Ibid.*, p. 459.

305.

Panaiodor către Alexandrowicz; 31 Octombrie st. v. 1765.

Pentru aprobarea drumului său și recunoașterea Regelui. Complimente de la S. A., il di Lei amico». E bucuros Domnul di veder finalmente triumfante la verità». — *Ibid.*, p. 469.

306.

Alexandrowicz către Ministeriu; Zalesczyk, 3 Novembre 1765.

Dr. Schyller (Chüller) vrea să revie, le mal de la princesse n'étant pas traitable en hiver, mais bien au printemps : era să ceară voie Vizirului a reveni în Maiu. — *Ibid.*, p. 558.

307.

Alexandrowicz catre Ministeriu; pe la 20 Novembre 1765.

Recomandarea mehmendarului catre Domn. — *Ibid.*, p. 509.

308.

Alexandrowicz catre Ministeriu; 29 Novembre 1765.

A sosit mehmendarul sau la Hotin. — *Ibid.*, p. 477.

309.

Ministeriul catre Alexandrowitz; Varșovia, 19 Decembre 1765.

La Roche spune ca Domnul va fi suparat de a nu-l vedea la întors. E sincer? Tot La Roche crede ca Alexandrowicz va căpăta voie a urmă drumul obișnuit. Nu trebuie sa se lese. — *Ibid.*, p. 257.

310.

Alexandrowicz catre Ministeriu; 28 Decembre 1765.

Așteaptă raspunsul lui Boskamp. A primit înștiințare că i s'a crescut titlul de catre rege. *Ibid.*, p. 113 5.

311.

28 X-bre st. v. 1765.

Illustrissimo signore, signore et amico distintissimo,

In spazio di pochi giorni mi furono reccate due stimatissime lettere di V. Signoria Illustrissima: la prima dattata delle 20 del X-bre passato, e la seconda dalle 3 del corrente genaro st. n.; dal contenuto delle quali hò rilevato tutto quanto si compiace di comunicarmi; e, ritornando già il latore della di lei seconda lettera, signor suo segretario, accompagnandola con i miei leali complimenti et amichevoli salutazioni, non manco in risposta di darle parte amichevolmente che, in conseguenza delle notizie che hò da Constantinopoli, e i impedimenti che suppone per il di lei passaggio, non si vedono esser vevoli per caggionare simili procrastinazione. Vedendo però, non con mediocre mia sorpresa, proponermi differenti cose, per le quali, abbenchè non ho veruna commissione o autorità dalla S. P., e deve corrispondere con il signore suo michmandar-agà, il quale hà ordine di aver cura di qualsisia affare spettante ad essa; con tutto cio, in conseguenza dell' amicizia che felicemente susiste trà ambe le amiche Potenze, non manco di comunicargli che, quanto per la condotta del signor consigliere de Boskamp, in verità questo stesso signore, prima di sua partenza da Constantinopoli, doverà (come mi lo accena) procurar la di-

lucidazione di qualsissia aparente et emblematic, che io (come si disse) non tengo nissuna dilucidazione overo commissione et autorità dalla parte della Sublime Porta intorno simili proposizioni. Osservando però li scritti di V. Signoria Ill-a, non vedo cosa contraria ai costumi e l'ettichetta della Sublime Porta, come si dimostra da altri esempi che si praticano verso altre amiche europee Potenze. Per l'articolo che mi si accenò intorno il contenuto del imperiale fermano, mi vedo obligato di amichevolmente assicurare, simili fermani non scriversi senon conforme l'antico costume del Sublime Ottomano Imperio, al tenore delli imperiali registri, nei quali non si contiene altro senon la qualità del ministro e la nazione, semplicemente, dalla parte della quale viene. Quanto per le altre proposizioni, inserite nelle stesse sue stimatissime lettere, non vedendosi cose che in realtà possino esser supposte per vera caggione d'impedimento, mi lusingo che detto signore suo secretario per viva voce verrà di fargli la convenevole relazione di quanto non hò mancato di spiegarmi intorno tutti questi affari. Venendo dunque a corrispondere anche con il sopradetto signore suo michmandar-agà, sono pieno di buone speranze, che, aggiustandosi qualsisia caggione di simili sospetti, et assicurandosi della sincera amicizia che sempre la S. P. hà avuto et hà verso l'amicissimo Stato della Polonia, con il di lei arrivo a Constantinopoli verrà ad essere convinta con delle più authentiche e valide dimostrazioni della vera amicizia dell'altefata Sublime Porta. Mentre questo, assicurando della mia più perfetta amicizia, con la stima e considerazione la più distinta resto di V. Signoria Illustrissima

Obligatissimo amico :

— *Ibid.*, p. 639.

Gregorio Ghica.

312.

Ghica-Vodă către Alexandrowicz; 29 Ianuar 1766 st. v.

Pentru același drum. Trimete «mon Grand-Chambelan, le sieur Panagiodoro Nicobulo». — *Ibid.*, pp. 660-1.

313.

Ghica-Vodă către Alexandrowicz; 1^{ia} Februar 1766.

Pentru o hoție. — *Ibid.*, p. 671.

314.

Alexandrowicz către Ministeriū; Zalesczyk, 13 Februar 1766.

Apare Linchou. De ce? Pentru a neguța cu marfa lui, ce are în mănăstirile de peste Nistru. Luat la cercetare, se face palid, bilbiie. Îl arestează pînă la ordine de la Curte. — *Ibid.*, p. 665.

315.

Ministeriul către Alexandrowicz ; Varșovia, 20 Februar 1766.

Va da lui Pangali cei 300 de galbeni «et la tabatiere avec le chiffre du Roi en brillants». La resolution, que vous avez prise d'arreter Linchou, est approuvée.» Sa-i caute hîrtilile dans un monastère grec, où il a son depot de marchandises . Se citează o scrisoare a lui cu minciuni, din Octombrie trecut, pentru a strica pe Turci cu Rușii. Să-l amenințe a-l da de gît și Rușilor. Il est mal dans l'esprit du prince de Moldavie et de Panagiodore.... Il n'est pas besoin d'avoir des menagemens pour Linchou. Il n'a fait autre chose en Pologne que roder dans le país pour espionner et pour mander à la Porte des faussetés absurdes. Presentement arrivé à Zaleszczyki, sans passeport et incognito, il ne peut qu'être soupçonné d'espionnage. Il faut l'examiner sérieusement.» — *Ibid.*, p. 537.

316.

Alexandrowicz către Ministeriü ; Zalesczyk, 28 Februar 1766.

Negociați cu Panaiodor, cet homme rusé». Linchou e desperat. Panaiodor îi promite o scrisoare a lui La Roche către Domnul Țerii-Românești. — *Ibid.*, pp. 677-8.

317.

Panaiodor catre Alexandrowicz; 14 Mart.1766 st. v.

Anunță confirmarea Domnului, suo amico. — *Ibid.*, p. 597.

318.

Ghica-Vodă către Alexandrowicz ; 1-iă April 1766 s. v.

Pentru recludirea bisericii catolice din Iași. Clopotnița se va face din lemn. — *Ibid.*, p. 761.

319.

Alexandrowicz catre Ministeriu ; Țuțora, 14 April 1766.

A fost bolnav acolo opt zile. — *Ibid.*, p. 689.

320.

Alexandrowicz către Ministeriü ; după 14 April 1766.

Primirea lui la Galați, unde, ca să nu intre, i se spune că sînt ciunați. Izbucnește apoi și un foc. — *Ibid.*, p. 695.

321.

Panaiodor către Alexandrowicz ; pe la 14 April 1766.

Despre focul din Galați, Le case che ivi esistono, sono quasi tutte coperte di paglia... Essendo sito di ogni specie di varie provisioni, che si spediscono di tempo in tempo per Costantinopoli.» A fost ciumă încă de anul trecut la Focșani, la Fălciu. — *Ibid.*, p. 709.

322.

Alexandrowicz către Ministeriū; după 14 April 1766.

Raport din Galați: ceartă cu Boskamp, care e d'un esprit remuant, intrigant, violent et malicieux.» — *Ibid.*, p. 742.

323.

Ministeriul către Alexandrowicz; Varșovia, 24 April 1766.

A fost bolnav. L'attention qu'on a eū de vous envoyer medecin et medecines de Yessi.» — *Ibid.*, p. 549.

324.

Ministeriul către Alexandrowicz; 15 Maiu 1766.

Răspuns la cea din 20, Birlad. La Roche spune că aici în conac se aprinsese foc, par la faute de vos gens, qui d'ailleurs font des desordres par où il passent.» Apoi spun că a fost pus focul de ai Domnului. — *Ibid.*, p. 551.

325.

Ministeriul; 15 Maiu 1766.

Mulțămiri lui Panaiodor pentru trecerea lui Alexandrowicz și Boskamp. — *Ibid.*, pp. 552-3.

326.

Dzieduzicki către Domn; Zukew, 12 Iulie 1766.

Pentru trecerea la Zalesczyk. Să retragă privilegiul boierului. Nu l-a aprobat nici odată, nici el, nici predecesorii. — *Ibid.*, p. 609.

327.

Ministeriul către Alexandrowicz; 24 Iulie 1766.

Pentru podul (pram) pus iar pe tapet. Dzieduzicki scrie: que, s'il [boierul] ne fait pas ouvrir le passage de Zaleszczyki, on sera obligé de fer-

mer de notre côté tous ceux qui sont vers la Moldavie . La Roche se face a nu ști nimic și a crede afacerea terminată. Va scrie la Iași. Nu se poate tolera. Va interveni și Obrescov. Moldovenii caută a atrage apoi pe coloniștii de la Zalesczyk. Starostele de Cernauți ar fi de vină. Sint și alte plîngerî particulare. — Domnul, după spusa Parintelui Anton Gavet, avoit effectivement fait ôter les armes du Roi et de la Republique de dessus le portail de leur habitation, parce qu'il etoit piqué de ce qu'on les y avoit placées sans l'en avertir. La Roche explică însă că trebuia permisie. Il convient que le roi et la Republique de Pologne ont une protection garantie par les traités sur les Missions de Moldavie et nie absolument qu'on ait voulu l'attribuer à la Hongrie. Trebuie să se iasă din încurcatură și sa se ceară satisfacție. Sa vorbească cu Boskamp. — *Ibid.*, p. 557.

328.

Ministeriul către Alexandrowicz; Varșovia, 14 August 1766.

Răspunsul lui Ghica-Voda către Dzieduzicki du delimitarea din 1703. La Roche pretend qu'on n'a pas fermé le passage de Zaleszczyki et que seulement leurs gens vont chercher d'autres trajets: mais c'est *idem alio modo*. Dacă a scris Domnul Porții, cum a zis, el sa nu ridice afacerea, ci să spuie ca va raporta. — *Ibid.*, p. 561.

329.

Ministeriul către Alexandrowicz; 24 August 1766.

Nu lasă Moldovenii nici lemn, nici nimic să meargă la Zaleszczyk, mais on s'efforce de plus à y détruire la foire, en obligeant même les marchands turcs d'aller à Sniatyn, où il y a aussi une foire, qui doit commencer le 27 d. c.» Corespunde Domnul cu Dzieduzicki. Trebuie represalii. «On va fermer le passage sur toute notre frontiere jusqu'a Mohilow. Se face foamete la Hotin. Cei doi staroști de Cernauți fac șicane și atrag pe coloniștii. Sa arate Porții, spune regele, l'indigne procédé qu'on tient à notre égard , pe chiar pămînturile regelui. Să fie comisie, dar cu doi Turci. Se caută acte din vremea vasalității. Să cerce a distruge prin Pașa de Hotin fabrica de postav din Iași. Să se calomnieze lucratorii. — *Ibid.*, p. 565.

330.

Alexandrowicz către Ministeriu; 28 August 1766.

Domnul a cedat, poate după cererea negustorilor turci. — *Ibid.*, p. 570.

331.

[Ministeriul către Boskamp.]

....Ma dernière, du 25 octobre, no 22, a été envoyée par la voye de Moldavie, tout come celles du 9 et du 16; j'espere que vous les aurez reçues ou à Jassy, ou quelque part eu route.

Le roi ordonne à Monsieur Aleksandrowicz de passer par Chocim et Kamienick pour rentrer en Pologne de la même manière comme il en étoit sorti. Sa Majesté, de l'avis du ministère, juge qu'il convient d'observer également l'étiquette pour le retour. Le votre ici est attendu pour donner au roi des éclaircissemens sur plusieurs points....

Varsowie, ce 20 novembre 1766 : par le Staroste jusqu'à Zalesyky, d'où le courrier Constantin ira au devant de M-r Aleksandrowicz, sous l'enveloppe duquel cette lettre se trouve.

— *Ibid.*, p. 617.

332.

Illustrissime et Excellentissime domine, domine vicine et amice Colendissime,

Quum Sua Maiestas Turcarum Imperator, dominus meus gratiosissimus, usque et sub die 23 ianuarii currentis anni me iterum ad hunc Moldaviae principatum promovere dignata fuerit, statim ac huc accessi, constantem animi mei resignationem in E. V. praesentibus hisce de tali eventu dandam esse non omitto. Quidquid igitur a me, pro vicinali amicitia fovenda et conservanda, pendere poterit, invenient semper, nihilque aliud mihi fixum est cordi nisi ut factis sinceritatem ostendam, jupisque (*sic*) suis cumulatam me videam; quod ardentissime exoro. In civitate varsoviensi reperitur d. Petrus de La Roche, a secretis et agens praedecessoris mei, a me in tali munere pariter praelectus et confirmatus; uti talem igitur S. M. commendo efficacissime ut in opportunitatibus consuetam suam benevolentiam impartiri non dedignetur; quod mihi, non solum gratissimum est, verum etiam sanctissime obligatum me reddet. Et constanti consideratione persevero Excellentiae Vestrae

Iassii, 10 aprilis 1767 s. v.

Ad officia paratus

vicinus et amicus obsequentissimus:

Ioannes Gregorius, Moldaviae princeps.

— *Ibid.*, ms. 627, p. 61.

333.

Celsissimo principi, domino Ioanni Gregorio, Moldaviae Palatino, vicino et amico Colendissimo.

Celsissime princeps, domine, domine, vicine et amice Colendissime. Accepi ea qua par est observantia humanissimas Celsitudinis Vestrae litteras, sub data 10 praeteriti aprilis ad me scriptas, quibus placitum est nuntiare mihi de sua iterum ad principatum Moldaviae promotione amicitiamque suam in vicinia fovendam ac servandam benevole testari. Gaudeo summopere gratulorque ex animo de hoc fausto Celsitudinis Vestrae eventu, enixe desiderans afferri mihi occasiones ut studium meum sincerum propensumque quovis tempore eidem probare valeam; cuius rei testis erit mihi, ut spero, generosus d. La Roche, Celsitudinis Vestrae a secretis, hac in urbe degens, qui certe, pro eximia indole et fide sua, gratiam eiusdem iuste meretur. Caeterum, prospera quaevis circa optimam a Deo valetudinem exoptans, commendo me singulari benevolentiae.

Varsoviae, 14 mai 1767.

Celsitudinis Vestrae ad officia paratus
vicinus et amicus obsequentissimus:

Hyacinthus Ogrodzki, notarius magnus regni Poloniae.

— *Ibid.*, p. 63.

334.

Plîngere a lui Gavet, prefectul catolic din Iași, către Alexandrowicz; 28 Maiu 1767. — *Ibid.*, ms. 624, p. 607.

335.

Hanul către Republica Poloniei; Iunie 1767.

Înlocuiește pe Arslan-Ghirai. «J'arrivais le 25e du courant mois de juin en très bonne santé à Kaouchan....» Semnează: «Makssud-Gheray-Han, fils du Sellamet-Gheray-Han.» «1181.» — *Ibid.*, ms. 627, p. 21.

336.

Everhardt către Ministeriū; Constantinopol, 2 Novembre 1767.

.... Les affaires du prince de Moldavie et de son agent Nicolaki ont des mauvais aspects: cinq ou six de[s] principaux

boyari ne sont pas loin d'Ibet (*sic* ici). On les attend pour s'éclaircir par eux de toute l'affaire. On a aussi expédié un officier de la Porte en Moldavie, pour y examiner, dit-on, l'affaire du prince ; mais on assure que c'est plutôt pour s'informer exactement sur nos affaires et d'en donner ses rapports ici....—*Ibid.*, p. 69.

337.

Everhardt către Ministeriü ; Constantinopol, 16 Novembre 1767.

.... Les affaires du prince de Moldavie ne vont pas trop bien : les cinq boyars sont arrivés ici pour rendre compte de tout, et on croit avec fondement que le prince Gregoire Gika sera de nouveau installé, étant très bien dans l'esprit de son souverain, et, outre cela, les Moldaves présentent des arzuhals en sa faveur... — *Ibid.*, p. 76.

338.

Everhardt către Ministeriü ; Constantinopol, 16 Decembre 1767.

.... Les affaires de Moldavie sont encore in statu quo, car les bourses d'argent jettées d'une part et d'autre aux yeux des Turcs ne leur permettent pas encore d'y voir assez claire.... — *Ibid.*, p. 84.

339.

«Le connu» către Ministeriü (?) ; 2 Ianuar 1768.

.... Selon les nouvelles de Moldavie, il court ici depuis hier un bruit d'une rencontre entre des troupes russes et un parti des confédérés s'opposante aux intentions de la confédération generale et de la Cour de Petersbourg : où il y auroit eü des tués d'une part et de l'autre... — *Ibid.*, p. 87.

340.

Everhardt către Ministeriü ; Constantinopol, 16 Ianuar 1768.

.... On voit bien que les raisons persuasives de la bourse du prince de Moldavie et de son agent Nicolaki furent plus convaincantes que celles des boyars moldaves portans plaintes

contre eux ; car, quoique le prince n'a pas été confirmé jusqu'à present, on espere pourtant qu'il le sera bientôt, et même encore avant le Ramazan.... — *Ibid.*, p. 137.

341.

Everhardt către Ministeriū ; Constantinopol, [Ianuar 1768].

... Le prince de Valachie vient d'être confirmé : celui de Moldavie n'est pas jusqu'ici ni confirmé, ni déposé : l'affaires des Moldaves restent encore toujours à débattre.... — *Ibid.*, p. 89.

342.

Eberhardt către Ministeriū ; Constantinopol, 2 Mart 1768.

...On apporta ici, il y a trois à quatre jours, à l'occasion du hazné envoyé de Moldavie, le Père Prefect Chrisostome des Rev. Pères Franciscains à Jassi, enchainé ; après quoi on le mit au Four ¹... Selon toute apparence, ce bon Père sortira fort mal de son procès, car on l'accuse d'avoir recelé quelque argent qu'un écrivain du pendu Stawraki avoit volé à son maître et remis audit Père. L'écrivain est aussi déjà depuis quelques mois en prison, où il s'est déclaré coupable d'un vol considerable du bien de Stavraki, appartenant après sa mort au Grand-Seigneur, et a entraîné aussi dans son malheur le pauvre Père ; dont le sort devient d'autant plus funeste, lui étant sujet de Grand-Seigneur, de l'île Zagora (?), natif grec, qui a changé de religion, en dépit du patriarche et de ses parens. [Ambasadorul frances refusă a interveni. Franciscanii sînt supuși Poloniei ².] — *Ibid.*, pp. 126-7.

343.

Au mois de mars 1768....»

Monsieur la Roche étant venu plusieurs fois chez moi, m'a dit que l'agent de la Vallachie, Monsieur de Saul, vouloit faire connoissance avec moi. Etant toujours occupé, je lui ai dit qu'il devoit attendre jusqu'après la diete ; il est pourtant venu quel-

¹ *Forno, Fornetta* : închisoarea aspră la Cele-Șapte-Turnuri.

² Pe p. 181, o scrisoare anonimă, de prin Mart 1798, cu aceste știri: Un agent polon se află în Moldova. Să nu se mai certe cu La Roche, nici să se intereseze de afacerile Rușilor.

ques fois durant la diete et a parlé des affaires qui regardent la Pologne et la Russie. [În cere ştirî «et ajouta qu'il pourroit faire ma fortune.» Ar fîzis:] La Russie veut deja regarder la Pologne comme une province conquise, mais il faut voir ce que les voisins diront et s'ils resteront encore longtems si tranquilles; au moins toute l'Europe est jalouse de la trop grande puissance de la Russie, et on craint avec raison qu'elle n'aille pas encore plus loin et qu'elle n'ait des desseins qu'on ignore jusqu'à present... Il disoit premierement qu'il partiroit en peu, mais à present il dit qu'il resteroit encore ici au moins deux mois et qu'après son depart il entretiendrait une correspondance avec moi... Il a aussi fait à connoître que l'évêque de Camieniec a entretenu depuis longtems une correspondance avec son prince. [Domnul trimete corespondența la Constantinopol.] Sous pretexte de vouloir acheter plusieurs livres pour son prince, il a pris de moi le Corps diplomatique de Dumont, les Memoires de Rousset, etc., mais il n'a rien acheté, et fait copier des traités, et veut surtout avoir le traité de Belgrad et ce qui s'est passé au congres de Niemierow. [Cere regelui ordine. Omul e prețios pentru a afla de la el ştirî.] — *Ibid.*, p. 149.

347.

Boscamp către Ministeriū; [Mart 1768].

[«Les chicaneurs nos voisins. Nu e de-ajuns o restituție de ambele părți.] Les presens que feu le commissaire leur faisoit à chaque occasion pour la conservation du temple lutherien et la nouvelle habitation d'alors de quelques familles de cette confession dans le village obliquement opposé à nous et nommé Philippen (desert à present et devenu une premiere retirade de nos transfuges d'ici), les ont sans cela asses gatés, et les bonnes manieres dont on en use ici à leur égard, opposées tout à fait à la rigueur et à la façon dure, dont pour la moindre chose l'on se sert en leur endroit à Sniatyn et à Horodenka, les rendant si intraitables vis-à-vis de nous; surtout voyant que tout leur passe, jusqu'aux manigances indignes dont ils se sont servi et continuent de le faire à nous debaucher nos manufacturiers, dont les transports sont si couteux et desquels il en est plusieurs avec des dettes considerables vis-à-vis de l'administration

d'ici. [Hotarul e încă oprit în parte.] La communication toutes-fois à Horodenka est des plus libres. [Dacă se poartă Moldovenii tot așa, el recomandă iar «l'expedient de la correspondance entre le prince et son homme chez vous (qui n'est nullement en droit de pretendre la jouissance du droit des gens à cet égard).] «Celui [le prince] d'aujourd'hui est élevé et entretenu dans des sentimens favorables aux François: l'homme qui de la part de cette nation est en Crimée a eu de tout temps des liaisons intimes avec lui, comme celui-là en a eu autresfois, pour le moins aussi intimes, avec une des sœurs de celui-cy: pardon à ces digressions qui me tombent insensiblement sous la plume. [A arestat pe spionul evreū moldovenesc, «nommé Lebi».] S. E., en faisant attirer et placer ici un nommé Cristiani, qui demeure de l'autre côté de la riviere, à Philippen, où il à été cy-devant le directeur de la colonie ruinée et transportée il y a deux ans, par les soins du connu Caminar, auprès de Yassi pour l'établissement des manufactures de draps, elle empecheroit beaucoup de desertions de nos fabriquans; surtout si cet homme, pour qui tous nos Allemands lutheriens ici ont beaucoup de veneration, ira se transporter aussi dans la nouvelle colonie de Yassi, comme l'on le sollicite depuis longtems de le faire de la part du prince, avec beaucoup de promesses; auxquelles toutesfois il ne paroît pas se fier beaucoup. C'est d'ailleurs un fort honnete homme et assés entendu en ce qui concerne la police d'une ville. [Călărașul moldovean cu scrisorile pentru La Roche are pas de la Repnin.] Je me souviens d'avoir marqué deja dans mes precedentes que ce Saul, qui se trouve là chès vous parmi les prophetes et dont V. Ex. me touche la mechante langue et les intrigues, étoit le second tome de Siropulo (charlatans tous les deux, tant en medecine qu'en politique). [Cum li se permite, ca ei, acreditați de Domni] qui auroient eux-mêmes besoin d'une lettre de creance de leur Cour pour pouvoir accrediter et subdeleguer, fassent les petits ministres chès vous, surtout après le refus que l'on a fait à la Cour connue d'y admettre un chargé d'affaires de notre part, qui y seroit si necessaire?

[P.S. Zvon că se va numi Han Crîm-Ghirai¹.]

¹ Cf. și pp. 242-3.

348.

Raport al lui Bokcamp; Zaleszczyk, 23 Mart 1768.

Je contribueraï tout mon savoir-faire pour que le relachement du Juif arendarz se fasse de la maniere la plus convenable pour l'honneur du seigneur territorial de ces biens. Dans la longue et peu pertinente reponse que le prince Hospodar a faite à Mgr. Dzieduszycky, requerant de sa qualité de regimentaire de ces frontieres le renvoy du Juif, il ne touche pas seulement d'un mot cet article. Après une longue énumération des avanies, torts et insultes qu'il pretend être faites à ses Moldaves par nos Polonois, il nie absolument qu'il avoit donné ordre pour fermer les frontieres, qui à la verité ne paroissent plus l'être, parce que les habitans du coté opposé de la riviere nous apportent depuis quelques jours du bois et des provisions, comme auparavant; mais, pour le Juif, il n'a pas encore reparu; peut-être (je parle presomptueusement, vu la malice innée de cette race) cet Hebreu sournois y met-il lui-même des obstacles pour pouvoir puis apres se recrier sur le payement entier de la ferme selon son contrat... — *Ibid.*, p. 200.

349.

Necunoscut către alt necunoscut; 26 Mart 1768.

Plan de a cerceta «les paquets de lettres de la Roche et de Saul». «Que fait ce dernier *inter prophetas*? Ispir trouveroit bien moyen de faire devaliser, sans qu'il sçût d'où partoît le coup. Je m'imagine qu'il doit être porteur de bien de curiosités¹... — *Ibid.*, p. 209.

350.

Celsissime princeps, domine, amice mihi Colendissime,

Pro cognita iustitia et aequanimitate Cels. V. notitiaque tractatus carloviciensis, quoad singularem respectum regum Poloniae curamque ne iisdem displiceant principes Moldaviae obstricti sunt, sperandum mihi fuerat, quod ad primam requisitionem meam, respectu iniustissime sequestrati per capitaneum czer-

¹ La 31 Mart, veste din Varşovia că agentul muntean a arătat universalul lui Krasinski, ş. a. (p. 157).

noveciensem arendatoris ex bonis Zaleszczyki, S. R. M., domini mei Clementissimi, Celsitudo Vestra eiusdem eliberationem ac damnorum per id causatorum restitutionem demandaverit. Mirari satis non possum, cum a praefectis eorundem percipio eundem arendatorem hucusque detentum esse, cum notabili damno in fisco S. R. M. Per repressalia id agere dicunt officiales Celsitudinis Vestrae, ex ratione quod incolae Moldaviae in Zaleszczyki primum sequestrati, demum Czervonogradum extraditi fuerunt. Sequestrati ii fuerant in Zaleszczyk et Czernowicz extraditi, sed nativi subditi poloni et ob scelera in Moldaviam aufugi ac de latrocinio in Polonia et homicidio peracto violationeque limitum per excursionem inculpati. Nonne simile quid fecissent moldavi officiales, si non tantum per Moldavos in Polonia habitantes, sed per nativos polonos simile scelus in Moldavia peractum esset? Quae tandem connexio et ratio ut, ob sequestrationem Polonorum subditorum, in Moldaviam aufugorum, eorundemque ex Moldavia excurrentium in Poloniam et ibidem necem et latrocinia peragentium, homo innocuus polonus, subditus et incola S. R. M., proventuumque regionum fiscalis, negotiorum causa in Moldaviam, non latrocinii, veniens, carceribus mulctaretur et detineretur? Subsistit id iudicio et animadversioni C. V.; factum ex se, quam iniustum sit, animadvertat, iniuriaque et laesio, quod non privati cuiusdam in Polonia, quod etiam per iura vicinitatis et amicitiae non liceret, sed bonorum immediate regionum facta sit, idque inultum iri non posse. Iudex, arendator et fiscalis in bonis S. R. M. quatenus dimittatur, praesentibus adhuc expostulo, pro amicitia qua feror erga Cels. Vestram; alias non se laesum C. V. conquaeratur si ad vindicandam tantam iniuriam debitus adhibeatur modus. Me in particulariter benevolentiae eius commendando, solito cultu maneo C. V.

vicinus, amicus ad officia paratissimus:

Thaddaeus Dzieduszycki,
supremus pincerna regius, exercituum
Podoliae et Ucrainae generalis regius¹.

Datum 8 aprilis 1768.

Ex Krzywce. — *Ibid.*, p. 228.

¹ Pe p. 257, e scrisoarea polonă către Boskamp a lui Gheorghe staroste de Cernăuți (semnătură greacă), datată: Cernăuți, 13 April 1768.

351.

[Către Dzieduszycki.]

Illustrissime et Excellentissime domine,
vicine et amice Colendissime,

Heri amabilis E. V. epistola 8° currentis s. n. obsignata reddita est mihi; ex qua intelligo et etiam quam pessime informata sit de duobus colonis Zaleszczyk sumptis, qui multis ab hinc annis in Moldaviam se receperant; ex veridica castigataque informatione sumpta a meo czernovicensi starosta, iterum noviter ad me data, homines bonos, quietos et innocentes esse constat, solumque captos Zaleszczyki fuisse in vindictam, quod sibi in Moldavia domicilium fixerint. Melius se informet amicaliter rogo omnique praeventionē ablata, tales esse dignoscet. Attamen, ut cognoscat quanti faciam E. V. amicitiam, iussa opportuna dono meo starostae czernovicensi ut hoc negotium connoti Iudaei cum ministris Zaleszczyki accomodet; neque id ex ullo panico timore efficiendum ducat, sed ut factis etiam dignoscant dd. Poloni quam severiter vicinitatis et harmoniae leges cum eisdem conservare omni via me cogor, speroque pariter ex parte sua connotos duos innocentes Polonos sumptos mihi reddituram; quod instantissime etiam expostulo.

Quod vero ad ultimas expressiones in eadem sua posita, videlicet: «non se laesum quaerat, si ad vindicandam tantam iniuriam debitus adhibeatur modus», quidquid possent efficere dd. Poloni contra Moldavos, nunquam novum mihi eveniret, etiamsi depredationes essent. Ultra ea quae, die 1ma elapsi martii s. v., in alia mea E. V. data exposita, addat et ista. Unus pauperrimus Moldavus, accedens in Poloniam cum 32 bobus provendendis, nullaue venditione sequuta, volens in Moldaviam reverti, in finibus omnes ablati sunt. Tres epistolae ex parte mei confiniorum polonicorum capitaneo conscriptae sunt, sed omnes frustra. Quidam mercator elapsis annis accedens in Poloniam cum equis et bobus in Silesiam vendendis, in valorem 3.340 aureorum, princeps Martinus Lubomierski omnes assumpsit. Notum est factum Serenissimo Regi et omnibus tribunalibus Varsoviae, a quibus per viam transactionis damnatus ad solutionem 2.100 aureorum, obligationemque effecit pro 5ta ianuarii 1767 in contractibus Leopoli [v. p. 381, nota 1]. Accessit infelix

Moldavus, sed frustra. Iterum Varsoviam se contulit, princepsque, iussu commissionis, pro 5ta eiusdem mensis huius anni 1768, iterumque nihil usque actum est. Tertium, accedens Sniatyn pro iustitia quaerenda, inclusus. En harmoniae leges, quas observant Poloni, et in dies cogor novas audire! Quare a vobis pariter pari non tractatur lance? Utique principes Moldaviae Serenissimo Regi Poloniae displicere non debent iuxta sacrosancta carlovecensia faedera, quaeque fidelissime observantur. Reflecto tamen an in eisdem iussum sit quod res istae sint fingendae? Et an quod subditi mihi commissi a Praefulgida Porta Ottomana, mea gratiosissima domina, tam indigno modo tractandi et opprimendi sint? Et an omni via ad illos defendendos cogar pro meis debito et viribus? Serenissima Respublica Polona donet et ipsa opportuna iussa suis officialibus in finibus positis ut amicabiliter nobiscum se gerant, perturbatores removeant, — ut tandem aliquando quies illa obnubilata ad utrosque subditos revertatur. In reliquis, amicitiae suae me recommendans, vicinali aestimatione persevero,

E. V.

vicinus, amicus et ad officia paratus:

Ioannes Gregorius, Princeps Moldaviae.

Iass, 4 aprilis calendarii graeci, 1768¹.

— *Ibid.*, p. 227. Copie.

352.

[Raport al lui Boscamp]; primit la 3 Maiă [1768].

... Constantin, de retour de Yassi, où il avoit été envoyé avec la lettre du regimentaire, s'est plaint à moi des paroles injurieuses dont il auroit déjà été regaté pour la seconde fois par ce vaurien de Nagni, pour l'avoir sollicité de le reexpedier, après avoir attendu pendant quatre jours la réponse, qui auroit pu se faire dans une couple d'heures, son prince ayant eu deux mois de tems pour prendre toutes les informations requises de son staroste touchant l'affaire en question. Ce courier m'a rap-

¹ Pe pp. 319-20, din Mohilau, 2 April 1768 st. v., știri grecești despre trupe, ș. a. Semnează: I. D. M. H. μ. (Inbault de Manthay).

Pe p. 324, știri franceze de la el (20 April).

porté encore que, le dimanche des Rameaux n. s., ou celui de notre Pâque, on y avoit decapité dans la basse cour du prince un nommé Anastase Bastianow ou Bastianowicz de Kiovie, capitaine russe, accusé d'avoir voulu debaucher des Albanois pour les colonies de la Nouvelle-Servie; que cette execution s'etoit faite suivant un ferman de la Porte, que l'accusé toutesfois n'avoit rien avoué sur cinq cents coups de baton qu'on lui avoit appliqué sur les plantes des pieds et le ventre, trois jours de suite, non plus que dans sa confession, que le Metropolitain avoit eu ordre d'entendre. Si c'est celui que Constantin assure et soutient l'avoir été, malgré les oppositions que je lui ai faites là-dessus, c'est le même que j'ai connu et vu à trois reprises avec des lettres à la Cour de Kherim-Gherai; une autre fois il m'en apporta aussi du gouverneur de Kiovie, du vivant encore de Pierre III. Il est de Monte Nero, de ces fiers Épirotes ou Albanois: cela m'a rappelé ce que Everhardt mande dans une de ses precedentes à S. E. sur une revolte de ces gens-là, sous la conduite d'un Russe. Mais j'ai encore de la peine à le croire (j'entends cette execution d'un officier russe à Yassi), vu que telle chose ne sauroit se faire, suivant les capitulations, qu'à Constantinople, d'après l'instruction d'un procès en forme, en presence d'un interprète de la nation, de la part du ministre respectif. Peut-etre la Roche en sait-il des particularités. Constantin dit qu'il y a encore d'autres Russes dans les prisons de Yassi, complices de celui-là. S'il est vrai qu'on ne lui ait rien prouvé, ce seroit une terrible affaire pour le prince... L'on y ajoute les prodiges ou des phenomenes des croix dans le ciel, dont on a même envoyé des copies en Transylvanie ¹.... — *Ibid.*, p. 245.

353.

[Raport al lui Boskamp]; 25 April [1768].

[Afacerea Evreului.] Ce rapport de Constantin [que] je vous ay mandé sur la decapitation d'un officier russe..., est contredit, en ce que l'on assure à present que c'etoit un Grec, qui avoit servi autres fois les Prussiens et les Russes et depuis peu au service des reconfederés, à qui il auroit voulu amener ces Albanois. Il est certain que c'est d'après un ferman de la Porte qu'on lui a tranché la tête. Je sais positivement qu'en Moldavie,

suivant un ordre exprès que l'on dit avoir de la Porte, l'on ne laisse passer personne de ceux qui se disent confederés : on les prend, comme cela vient d'arriver, à sept, à huit, et les amène à Czernowcze, où on les ramène aux confins....

— *Ibid.*, p. 261.

354.

Illustrissime et Excellentissime domine,
vicine et amice Colendissime,

Quum peroptine mihi nota sit incorrupta E. V. iustitia, non ab humanitate seiuncta, hinc, confisus in prima, inventurum esse secundam sperarem.

Quidam Demetrius Georgius Merzaror, subditusque meus moldavus, creditor reperitur Celsissimi principis Martini Lubomirski in magnam pecuniarum summam, sicuti iam E. V. innotescit, et, ne in facto hoc repraesentando diffusum me reddam, iniungo domino La Roche, a secretis et agenti meo penes istam Serenissimam Regiam, ut fideliter E. V. iterum exponat, ad quemque remitto. Peramice tantum rogo ut, adhibita solita sua efficacia, et, quatenus opus erit, pariter mei nomine Serenissimum regem roget, ut iussa opportuna donet ad quem spectat ut talis mercator, ad ultimam inopiam pro tali suo credito redactus, via iuris persolvatur, sicuti iuridice duobus annis retro ad solutionem damnatus extitit. In tali opportunitate solitam animi mei resignationem contesto, amicabilibus suis cumulatam iussisque reddat. Et constanti consideratione persevero

Excelentie Vestre

Vicinus, amicus et ad officia paratissimus :

Ioannes Gregorius, Princeps Moldavie.

Iassis, 21 aprilis 1768, st. v.

— *Ibid.*, p. 249.

355.

A Tzerneoutz, le 22 avril 1768.

Monsieur,

Voicy un monsieur qui est votre connoissance et, étant aussi de mes amis, je vous prie de l'aider en ce qu'il sera possible

pour retirer une certaine depte qu'il a à Zurawna, d'un Juif nommé Leiba Korne, arendar de ce bourg ; j'espere que par vos soins il finira son petit differend, afin qu'il retourne chez luy ; où, au printemp, ces petits sieurs de campagne ont bien besoin de se trouver chez eux, pour le travail de la terre. Voicy le billet que vous ecrivés à votre chirurgien ; que je vous renvoy. J'ay l'honneur d'estre sincerement,

Monsieur,

Votre très-humble et très-obeissant serviteur :

Imbault de Manthay.

[adaus:] ecuyer-tranchant de l'Hospodar de Moldavie.

— *Ibid.*, p. 273.

356.

Celsissime princeps, domine, amice et pro tempore vicine Colendissime.

Mirabitur fortassis Celsitudo Vestra harum conspectum literarum mearum, verum magis mirum videtur mihi, et quasi incredibile, motivum exarationis earundem, veluti Celsitudini Vestrae expositurus infra, tam inexpectatum, quam iuri gentium adversum casum hesternum, ob oculos ponere pro ratione officij et status mei cogor, praemissis consideratis quibusdam considerandis.

Universo terrarum orbi nota est pax perpetua et stabilis amicitia, quae viget inter altas Aulas nostras imperiales. Compertam habet Celsitudo Vestra evictionem seu guarantiam legum Serenissimae Reipublicae polonae, quam, invitata, potentissima atque invictissima omnium Russorum Imperatrix, domina mea Clementissima, vigore tractatus in ultimis comitijs varsaviensibus cum praefata Republica conclusi et rati habiti in se suscepit; ad cuius tractatus manutentionem, quorundam rebellium regni huius, anomalo modo sese nuncupatium confaederatorum in Bar et alijs locis, vano molimine aggressi. Pariter novit Celsitudo Vestra, Aulam meam fuisse requisitam solemniter Senatus consilij resultatu, ut copias necessarias concederet, quae, concessae ad extinguendum hunc seditionis ignem, generale incendium minitantis, non tantum hoc nomine auxiliares, et vigore tractatus guarantiales, sed aliquo modo copiae Poloniae dici possunt, et, qua tales, ha-

bita politica status huius ratione, quod ad nexum cum nostro, haberi debent. Qua tales, et non aliter, habendae sunt istae, quae in his locis existentes militari meae praefecturae sunt subiectae. Cum quibus existens in Podhayce, turba quae paret pocillatori M. D. Lithuanie [*versiune*: regni] comiti Potocki, aggressus, et invite hucusque attractus, nullo hic reperto hoste, sed transfugo nudius tertius in territorium principatus Celsitudinis Vestrae, iam in procinctu eram retrogredi; verum enim vero vix credidi oculis meis: heri, intra tertiam et quartam horam pomeridianam, ecce me ab eodem agmine inimico rebellium eorundem, numero circiter trecentorum equestrium, ex asylo et latibulo suo inexpectate prorumpentium, invasum et aggressum; quo facinore adductus, eosdem illuc repuli et reieci. Repeto: rebelles hi profugi in territorium praefatum Moldaviae, ad pagum Kolaczyn, heri consistentes, inde quasi ex propugnaculo, nulla habita ratione sancti loci asyli, aggredientium copias Invictissimae Imperatricis meae, simulque auxiliares huiusce regni. Profugi non exuuntur armis a vestratibus, non insciis articuli pacis carlovicianae: *Perturbatores publicae quietis mutuo restituantur*; capiti horum rebellium (liceat mihi Celsitudini Vestrae hoc obiicere) a starosta czernoviciensis, officiali suo, quem nudius tertius cum eodem convenisse comperi, spoliatio armorum, qua conditio sine qua non asyli proponi debuit. Tormenta bellica pro certo rescivi esse locata in pago Kiszolow, in territorio Celsitudinis Vestrae, pertinentia ad starostam Smotrycki. Inter tormenta bellica praefati pocillatoris M. D. Littuaniae reperiuntur duo, quae a generali commendante fortalitij camenecensis regimini ita dictorum Dragonum, nomine vulgo Krolowy, concessa, et ab hoc capite rebellium et inimico patriae suae sub oppidum Uszczecko, ad rippam Tyrae, cum deferentibus copiis Reipublicae ablata, qua talia et ad Rempublicam spectantia, hisce meis solemniter expostulo et reclamo. Expostulo quoque, ut arma quaecumque et caetera militaria ad Rempublicam spectantia sequestrentur in principatu Celsitudinis Vestrae; veluti eandem reclamo ab Illustrissimo, Excellentissimo Pasza chocimensi, eodem tenore, quoniam rumor sparsus praefatos rebelles sub suo capite velle sese, ita armatos, per Moldaviam transituros, cum barenibus coniungere; contra quod amice protestor. Ego ex parte mea hosce limites Praefulgidae Portae, qua sacrosantos, nulatenus transgredi in persecutione inimicorum meorum, in ter-

itorio ottomanico subsistentium, in mandatis habeo; et, quatales, tanquam columnas herculeas, strictis et non plus ultra habeo; spe fretus me desiderata obtenturum a Celsitudine Vestra, firmo pede cum copijs meis in hac vicinitate expectans. Responsum dirigendum quaeso ad postam tabellariam oppidi regij zalesciensis, in rippa Tirae fluminis. Interea nescio profecto quid emergere posset ex parte mea, contingente secundo casu talis proruptionis rebellium ex territorio Celsitudinis Vestrae, tanquam ex propugnaculo, quod ipsis nonnisi tanquam asylus inservire deberet, utcunque dubius, vigore articuli praefati tractatus carloviciensis. D. D. Poloni respectu Praefulgidae Portae plenarie satisfacere, extradentes Lazios ita dictos, qui insurrexerant contra quendam Paszam chocimensem. Communicata est mihi epistola Celsitudinis Vestrae scripta nuper ad Celsissimum principem Repnin, magnum et plenipotentiarium legatum Invictissimae meae Imperatricis penes regem et Rempublicam Poloniae. Notus est mihi tenor litterarum Praefulgidae Portae directarum ad caput rebellium in Bar, comitem Krasinski. inhihentium ipsi continuationem harum turbarum; id quod Serenissimus Han Tartarorum eidem exposuit. Compertas quoque habeo assecurationes factas Illustrissimo Residenti Obreskow ex parte Praefulgidae Portae ore Excellentissimi Reys-Effendi, scilicet: Praefulgidam Portam nullo modo rebellium partibus fore ut faveat. Combinans haec omnia inter se et agnoscens aequitatem Celsitudinis Vestrae ut et fidelissimis (*sic*) observantiam erga mandata Praefulgidae Portae, praeterea conscius amicitiae, qua fertur erga Celsissimum principem Repnin, tam benevolum, quam promptum expecto in hisce confinijis responsum. Commendans me favori et amicitiae, permaneo cum debito cultu

Dabam in castris meis, in oppido Sniatyn, die 23 maij 1768.

Celsitudinis Vestrae ad officia paratissimus servus et amicus:

Veissmann, collonellus commendans copiarum russicarum auxiliarium regni Poloniae in limitibus rippae Tyrae fluminis.

P.S. — Scribenti adhuc advenit reiterata notitia, quod quidam Przyluski, cum aliquot centenjs equis et aliquot tormentis bellicis, advenerit ex oris Stanislawow in succursum rebellium pro-

fugorum in territorium ottomanicum, et hodie iterum sese contra me moventium. Sit ergo persuasissima Celsitudo Vestra, quod, absque mora missurus pro succursu ad altera agmina nostra, in vicinijs Podoliae existentia, persequar inimicos meos, ubicunque eos reperiam, si Celsitudo Vestra non inhibebit has prurptiones ex principatu suo, ex quo fecerunt rebelles profugi stationem militarem, seu, uti Galli dicunt : *Place d'armes*, vel, ut militariter dicam : latibulum latronum. Ergo exuantur armis, quod iterum iterumque expostulo, aequae ac promptissimum responsum pro mea directione, — quia militares (uti Celsitudo Vestra novit) actiones sunt impatientes morae.

— *Ibid.*, p. 315. Altă copie în Arch. Regale din Berlin, Corespondență polonă.

357.

Serenissime domine, vicine et amice [Weissmann],

Quidquid Dominationi Tuae Illustrissime diffusissime sibi placet mihi communicare in sua amantissima 12 currentis ob-signata, peroptime percepi ac intellexi. Sicuti res istae imediate pendent ab Ordinibus sapientibusque dispositionibus Praefulgidae Portae Ottomanae, meae gratiosissimae dominac, hinc originalem suam epistolam per cursorem expressum eidem remitto, ut, quid agendum erit, iubeat, ut omni promptitudine significare possim Dominationi Suae Illustrissimae; sicuti, responsione habita, efficiam. Si in aliquali re quae imediate a me pendere poterit, inservire potero, inventurum me paratissimum credat. Et cordiali affectu persevero vicinus, amicus et ad officia paratissimus.

Ioannes Gregorius, Princeps Moldaviae.

Iassiis, 15 maj 1768, v. a.

Inscriptio harum litterarum : Ilmo d. Weissmann, colonello commendanti Russorum auxilium regni Poloniae, vicino et amico, — Zalesczyk. — *Ibid.*, p. 339.

¹ Pe pp. 275-6, scrisoare din Cernăuți către Boskamp, probabil, a starostelui Gheorghe din acest oraș (în polonește, cu semnătura greacă :

Γεώργιος Μεδελνιτς[άρχης]; (3 Maiu).

358.

[Raport al lui Boskamp]; 4 Iunie [1768].

... Ces jours passés, le staroste de Czernowic fit arreter un colonel des confederés qui menoit prisonniers un courier russe et trois Cosaques.... — *Ibid.*, p. 345.

359.

Celsissime princeps, domine vicine et amice Colendissime,
 Reddidit mihi debito tempore generosus dominus La Roche literas C. V. in negotio mercatoris subditique sui Moldavi Dem[etrii] Georgi, creditoris principis Martini Lubomirski. Est id mihi a duobus iam annis optime notum omnemque adhibui curam quo necesse erat pro satisfactione eidem praestanda. Obtinuit equidem ille pro benevola commendatione a S. R. M., domino meo Clementissimo, atque pro iustitia decreta in iudiciis commissionis thesaurarii regni; quae si nondum executionem indicati nacta sunt, haud dubito informatam plene C. V. esse a generoso d. La Roche quid obstet, quominus adhuc res ad effectum deduci possit. Interim quae bona officia praestita sunt nuper generoso d. consiliario intimo actuali legationum regiarum, de Boskamp, in ditione Moldaviae subiecta regimini Celsitudini Vestrae, gratum animum, nomine S. R. M., domini mei Clementissimi, pro hisce Celsitudini Vestrae testari, quam volupe (*sic*) mihi sunt. Ulteriori me ipsum commendo benevolentiae.

Varsoviae, 29 iunii 1768.

Celsitudinis Vestrae ad officia paratus
 vicinus et amicus obsequentissimus:

Hyacinthus Ogrodzki,

— *Ibid.*, p. 251.

notarius magnus regni Poloniae¹.

360.

Imbault către Boskamp; Cernăuți, 14 Iulie 1768, st. v.

.... A Ozakof et à Bender environ vingt mille spahis; pour les Tartares, ils sont tranquiles jusqu'à present. L'affaire qu'est

¹ În «Fasciculus copiarum, n° 276» din *Grodarchiv*, la Lemberg, supt anul 1768, se află reclamația lui «famatus Demetrius mercator ducatus Moldaviae», și în numele fratelui lui Teodosie, contra lui Lubomirski și Mihał Kryniewicki, pentru 2.000 de galbeni.

arrivé à la Balta les a un peu troublé, mais nous espérons que cella s'acommodera. Les confederés sont encore sur les terres de Hotin: nous ne sçavons pas leurs desseins; le starosta Smotriski se trouve toujours à Jassi... [P.S. grec al lui Gheorghe:]

Διὰ τὸ γιανμαρόκι, ὅπου εἶναι διὰ τὰ γένη εἰς Γιάζλοβέτζ, ἔδωσα τὴν εἰδησιν εἰς Γιάσι καὶ εἰς Ποτοσάν, εἰς τοὺς πραγματευτεῖς.

[Întrebă dacă nu se vînd și vite ¹.]

— *Ibid.*, pp. 430-1.

361.

Imbault către Boskamp; Cernauți, 18 Iulie 1768 st. v.

....Le tchohadar du prince est arrivé ce matin, et aussitôt nous l'avons acheminé pour Sorocca, par où il passe pour aller trouver Monsieur le général Cretzetnikow... [P.S. de Gheorghe staroste.] — *Ibid.*, p. 455.

362.

Imbault către Boskamp; Cernăuți, 24 Iulie 1768.

.... On porte à Hotin de toute la Moldavie de millet, en attendant la recolte.

[Pentru o datorie a lui Constantin către «un choltouz de Dorohoï» ².] — *Ibid.*, p. 450.

363.

Necunoscut către alt necunoscut; Varșovia, 4 August 1768.

....Monsieur de la Roche envoie à son maître l'état des dettes et pretensions à la charge des manufacturiers retirés de Zaleszczyki à Jassi... Les 60 ducats, que vous avez pris du staroste de Czerniejow, se sont déjà payés... Everhard me mande par la lettre venuë dans le paquet d'Obrescow au prince Repnin la nomination du Grand-Ecuyer Halil-bey, pour être Pacha de Chocim.... — *Ibid.*, p. 189.

¹ Adecă: «Pentru iarmarocul care este să fie la Jazlowiec, am dat de știre la Iași și la Botoșani, negustorilor».

² O scrisoare a lui [Boskamp], din 30 Iulie [1768], vorbește de «les ravages que les Haydamaques ont faits à Balta» (p. 437).

364.

Raport al lui Everhardt; Constantinopol, 2 Iunie 1769.

....Jakowaki Rizo.... homme d'esprit et de beaucoup de connoissance [merge în lagăr].

...Un seul hussard, qui a été pris par les Arnauts du prince de Moldavie à Soroka, [e adus la Constantinopol]. — *Ibid.*, p. 438.

365.

Raport din Varşovia; 7 Iunie 1769.

...Les susmentionés Bulgares ou Arnauts ont affirmé avoir vû le corps de Podczassy de Lituanie enterré à Yassi, mais, comme ils ont débité de même la mort de Krasinski, l'une et l'autre nouvelle sont sujettes à caution.... — *Ibid.*, p. 323.

366.

Raport al lui Everhardt; Constantinopol, 3 Iulie 1769.

....Le prince de Moldavie, son frere et son secretaire Nagni ont été mis en prison par les ordres du Vezir: l'on n'en sait pas positivement la raison. Le public les accuse de trahison; en attendant, ils echaperont avec la vie sauve, à ce que l'on pretend, et seront exilés. Constantin-Woda Maurocordato a été fait prince et part ces jours-ci pour l'armée du Vezir, qui l'enverra de là dans son gouvernement à Yassi.... — *Ibid.*, p. 449.

367.

Raport al lui Everhardt; Constantinopol, 3 Septembrie 1769.

....L'ameneement du prince déposé de Moldavie, de Nikolaki Suzzo..., d'Arapaki kapikyaya... du dit prince, qui a été anticipé par ma precedente, n'a eu lieu que le 31 d. p. On les a mis d'abort tous au Four..., enchainés: l'on ne sait pas encore ce que l'on en fera; leurs biens et leurs maisons sont, en attendant, confisqués. L'on ajoute au peculat dont ils se sont rendus complices qu'ils se sont aussi attirés la disgrace du souverain par les faux rapports et representations flatteuses qu'ils lui ont faites des affaires, pendant qu'ils étoient en charge, sur les in-

sinuations françoises, qui, pour consoler le Grand-Seigneur des revers de la campagne presente, lui ont représenté et persuadé que la première campagne ne decidoit de rien.... — *Ibid.*, p. 575.

368.

Raport al lui Everhardt ; Constantinopol, 18 Septembre 1769.

....Le dragomanat de la Porte a été donné à Michalicz Rakwicz, frère du defunt prince de Valachie Constantin-Woda, car, Nikolaki Szukso ayant été demis de son poste, fût amené hier ici enchainé, pour recevoir la recompense du peculat de 200 bourses que le Sultan avoit données au prince de Moldavie detenu également en prison à Isakczia, pour fournir des provisions au camp et qui, de concert avec Nikolaki, doit avoir employé cet argent à son propre usage. Le frere de Nikolaki, agent du prince déposé de Moldavie, complice de leur crime, fût jeté ici, il y a huit jours, au Four du Bostandgi-Bachi, d'abord apres son arrivée du camp. Grégoire Ghica, prince de Walachie, au contraire, a été confirmé pour toute sa vie, et ses enfans, dans la principauté, ayant pourvu le camp d'une grande quantité des provisions qu'il a acheté en Transylvanie. [Acesta pentru a se asigura de el în război; după care, tot va fi mazilit.] — *Ibid.*, p. 465.

369.

Raport al lui Everhardt ; Constantinopol, 18 Septembre 1769.

....Le prince de Moldavie, Gregoire Callimachi, et le Grand-Interprete de la Porte, Nikolachi Draco, furent aussi [ca și Vizirul], le 9 du courant, decapités et publiquement exposés, avec cette sentence : que leur trahison et faux rapports, qu'ils avoient donnés à la Porte, leur avoient attiré ce sort-là.... — *Ibid.*, p. 481.

IX.

DOCUMENTE DIN
ARCHIVELE IMPERIALE ALE VIENEI.

1.

Von Uhlefeld către Ministeriü ; Constantinopol, 4 Mart 1741.

Chestia prinșilor în războiü. «Der substituirte Porten-Dollmetsch ¹ mit der Übersezung forchtsamb und nicht recht fort kan.»

2.

Raport din Constantinopol; 6 Mart 1741.

....Le lendemain, mardi, 21 fevrier, entre les 3 et 4 heures après midy, le Grand-Vecir, qui depuis les 11 heures du matin s'étoit arretté dans le Sérail, rentré dans le Vecirat, a ordonné sur le champ que l'on procedât à l'exécution publique du Drogman prisonnier; qui fût d'abord conduit sur un petit place entre l'entrée du Vecirat et le Serail, sous les fenêtres à jalousies d'un *kiochk* ou balcon vitré, d'où le Grand-Seigneur fut, dit-on, lui-même spectateur du coup, dont un des bourreaux de son Serail emporta la tette du susdit Prince Drogman de la Porte, et son cadavre resta là exposé en spectacle jusqu'à la nuit du jeudi suivant, 23me, qu'il fut rachetté du bourreau pour 500 piastres et inhumé secretement, avant jour, dans le tombeau de sa famille. Cependant, après la mort tragique de cet infortuné, tous les bienstables, y compris aussi ceux de la veuve, furent par ordre de la Porte exposés en vente publique, notwithstanding toutes les instances faites au Grand-Vecir en faveur de sa dite veuve et ses orfelins; quoique bien des gens croïoient avoir lieu de presumer que cette famille desolée n'en restera pas pour cela reduite à la mendicité. Les opinions sont encore partagées sur la destinée fort equivoque du prince Gregorio Ghika de Moldavie, frere du defunt, dans l'incertitude où l'on

¹ Ioan Callimachi, în locul lui Alexandru Ghica.

est encore jusqu'à ce jour des dispositions secrettes du Grand-Vecir, ministre d'autant plus redoutable, qu'il est également rigoureux et sage. On ne doute point neantmoins de voir dans peu de jours ce mystere entierment developé.

Signor Janaki Calmouki, qui durant trois semaines avoit fait ad interim les fonctions de Drogman de la Porte, vient d'être solennellement installé Drogman in officio, à la place du defunt....

3.

Trimesul olandes Calkoen către grefierul Fagel; Constantinopol,
[7 Mart 1741.

[După cincisprezece zile de aspră închisoare, la 21 Februar, după amiază, între 3—4 oare, e decapitat Alexandru Ghica. Sultanul privește din chioșc. Răposatul era] excessive geldsüchtig und seith seiner Erhebung zu der Würde eines Fürstens mehr als gemain hoffärtig und umbgekheret ware, ausser gegen die französische Bottschafft, allwo er so demüetig, als gegen Andere das Widerspill, gewesen, und darbey gegen alle diejenige violent, von denen selbt er gedachte nichts zu besorgen zu haben. Er zog alle Sachen an sich, so das die departements des Chihaya, Reis-Effendi und Chiaus-Bassa genuesamb desert waren. [Jurase peirea dragomanului olandes Caragea. Mai multă-1 era presumpția decât capacitatea. Ar fi avut 400.000 de lei avere.] Tags nach dieser Execution hat der Vezier einen grossen Rath in seinen Hof zusambenberueffen, da er den enthaubten Leichnamb zu Anschauung auf der Strasse ligen lassen...

Der Vice-Dolmetsch, so in Abwesenheit weylendes unglückseligen Dollmetschens solches Ambt wahrgenommen, ist zum Porten-Dollmetschen formaliter angenommen und bestellet. Zu gleicher Zeith hat der Vezier verbothen das khein Dollmetsch einigen Ministers solle haben an die Porten zu khommen und das diejenige so etwas vorzustellen haben, sich erstens bey der Porten Dollmetschen zu adressieren hetten und durch jhme bey den Minister, mit deme der Dollmetsch zu sprechen hat, introducieret werden solle. [Nu se știe cauza înnoirii, de și trebuie să fie nn motiv important ¹.]

¹ La 3 April, același scrie că Ghica a fost învinuit de trădare. Ambasadorul se temea să nu fie o cauză ca Poarta să piardă încrederea în creștinii.

Ex Porta. mercoledì mattina.

Eccellentissimo sire, sire padrone Colendissimo,

Mi trovo assai impegnato e sollecito ad attendere le risposte et ordini decisivi della Corte Imperiale al generalato di Temesvar per la restitutione delle mercantie e danni sofferti dell' Giorgio Constantino, mercante di Vidin, tante volte caldamente raccomandatoli per ordine di S. E. Reis-Efendi, e pure fin hora non sortì l'effetto della valevole attività di V. E. Onde, con la solita libertà, li rammemoro la premura, acciò far venire qui il ordine di S. M. Imp-le Regia per acquietar S. E. e per renderlo coperto dagli continui processi che soffre dalli Vidinli janicieri tavtesi (sic), e, venuto il

la Posta mercoledì mattina
 Duca di Savoia Pnè Coland'no

Mi trovo assai impegnato e sollecitato ad attendere
 le risposte et ordini de' signori della Corte Imp'ale
 al Gnalato di Temesvar per la restituzione
 delle mercantie e danni sofferti dell' Hon.
 Gio. Constantino mercante di Vidin tante
 volte caldamente raccomandato per
 nome di S.E. Pais Efendi e pure fin hora
 non sortì l'effetto della valevole attivi-
 ta di V.E. onde con la solita libertà
 ci rammentavo la premura accio far
 venire qui il ordine di S.M. Imp'ale Reja
 per acquiescar S.E. e per renderlo coperto
 dagli continui proclami che soffre dalli
 caduti paniconi Taisfesi, e venuto il

ordine, fossi spedito dall'a Porta a Vidin, e poi eseguito lì, in Seghedino, conforme fu
praticato anni fà nel negotio di Culoğlu. V. E. è supplicata da me di far venire qui il
ordine giadito, presto cho si potrà ottenere, mediante la seriosa attentione di V. E.; alla
quale mi professo, con il rispetto et observatione,

Di V. E.
devotissimo ossequiosissimo servitor:

Gio. Callimachi.

ordine fosse spedito dalla Porta a Vidin
 e poi eseguito li in Sehedino conforme
 fu praticato anni fa nel negotio
 di Culoglu Vl. e supplicata da
 me di far venire qui il ordi
 ne quanto presto che si potrà
 ottenere mediante la seriosa atten
 zione d. Vl. alla quale ^{mi}professo
 con il rispetto et osservazione

D. V. L.
 D. V. L. Segretario Levitor
 Gio. Callimachi;

4.

Heinrich, baron de Penckhler, către Ministeriu ; 22 Iunie 1751.

.... Des folgenden Tages, und zwar den 18. darauf, ist, auf den Abend, ganz spatt, der Pforten-Dollmetsch, alss er, umb sich nach Hause begeben zu können, bey dem Reiseffendi schon Abschied genommen und sich von der Pforten weggbegeben hatte, ganz ohnverzüglich widerumb durch einen Ciohadarn des Gross-Veziers dahin zuruckh beruffen worden. Er stellte sich bey dem Chehaja-Beig, welcher ihne dem Muhsur-Aga, oder Obristen der Wache des Gross-Veziers, übergeben, dieser jhne aber gleich in Empfang genommen und in die Tomruk geworffen, welche der Arrest bey der Pforten ist, wo man die Malificanten hinein thuet; er wurde gleich gefässlet, und der scharffe Befehl gegeben dass niemand zu jhme gelassen wurde und mit ihm reden sollte. Gleich nach seiner wurde auf die nembliche Arth der griechische Patriarch zur Pforten beruffen und in der nemblichen Arrest gespörret. Dieses machte des anderten Tages in der Fruhe ein grosses Aufsehen, und wuste man dass beyde zum Todt condemniret waren; wie dan auch der erbitterte Gross-Vezier, nach schon gehabtten Consens des Gross-Sultans, beede henckhen lassen wollte. Der Pforten-Dollmetsch hat aber den Chehaja zum guten Freünde gehabt, und man merckhte ab, dass der erste Agent des Fürstens in der Wallachey, welcher mit denen Favoriten des Seraglio gut stehet, sambt mehr anderer, all Mögliches angewendet dass die Todes-Straffe in ein exilium verändertet sollte werden. Der Gross-Vezier ware hart hierzue zu persuadiren, dan die Sache ware zu weith avauciret. Endlich stunde der Gross-Vezier solches ein, wollte aber dass der Pforten-Dollmetsch auss dem Ottomannischen, und zwar nach Algier, verschickhet werde; die Sache ist aber durch Bitten und Geld endlich dahin aussgeschlagen, dass, den 20-ten dieses, bey anbrechenden Tag, der Pforten-Dollmetsch nacher Tenedos und der Patriarch deren Griechen nacher Monte-Santo exiliret worden seynd. Durchaus hatte man gleich versichert dass die Hauptursach dieser Ungnade von einem haicklichen Geschäft. welches die griechische Inwohner der Insel Cypern hier angebracht, herrühre. Diese haben sich schon vorlängst öffters und wehe-

müthigst bey dem Gross-Vezier wider seine in selber Insul (dessen abwerfende Einkünfte [zu] eines zeitlichen Gross-Veziers Reventien affectiret seynd) angestellte exactores und Befehlshabere beklaget, niemalss aber einige Justiz erlangen können, also dass wider diese dortige Inwohner griechischen Religion er Gross-Vezier sehr irritiret ware; endlich der Patriarch, sambt dem Pforten-Dollmetsch, welche in der Affaire meliret waren, das impugno auf sich genommen und den Gross-Vezier versichert haben dass die griechische Inwohner der Insul Cypren hinführo keine Klage mehr anbringen wurden. Es ist aber geschehen dass deren einige malitiose Cyprioten, in geistlichen Habit angeleget, dem Gross-Sultan selbst ein Memorial eingereicht; in welchem sie ihre Noth geklaget und wider den Gross-Vezier sich beschweret, dass, anstatt Justiz von ihm zu empfangen, er ihre ihm praesentirte Memorialien in ihrem Angesicht zerrissen habe, also sie zu dem Gross-Sultan selbst zu recurriren gezwungen wären, und referirten sie sich im Übrigen auf den Patriarchen und den Pforten-Dollmetsch selbst, alss welche den ganzen der Sachen Hergang wusten. Dieses Memorial wurde von dem Seraglio dem Gross-Vezier zugeschickhet und diesem Premiere-Ministre von dem Gross-Sultan dessentwegen etwas hart zugesprochen. Worauf dan der Gross-Vezier sich also irritiret, diese Schuld auf den Patriarchen und Pforten-Dollmetsch geworffen und die Vorstellung gethann dass sie beede den Todt meritirten, sie alss die Authores von allem Übel angehend. Dieses ist nun das delictum des Pforten-Dollmetschers, welches man in publico vorgiebet.

Man sprache zwar von ein und anderem; alss man aber am Meisten sich beflissen, Ursachen aussfindig zu machen, warummen man gegen den Pforten-Dollmetsch also verfahren seye, so sahe man die Ursache ganz klar, alss man heüt fruhe des Fürstens in der Wallachey anderten Sohn, ohngefehr 23 Jahr alt, bey der Pforten erscheinen gesehen und ihm bey dem Gross-Vezier der Caftan als Pforten-Dollmetsch angeleget worden. Man hat demnach alles was nur zur Sache thunlich ware, wider den Pforten-Dollmetsch hervorgesuchet, umb ihm zu degradiren; dan diese war eine in der Thatt schon praeparirte Sache, vor welche zwischen dem Fürsten in der Wallachey und seinem ersten Agenten hier, wie man vernihmet, 100 Beutel Geld verwendet worden, umb den vorigen

Pforten - Dollmetsch weggzuschickhen und zu schieben, und diesen jungen Mensch, welcher des Agentens Tochter zu Ehe hat, in dieser Dignitet hieher zu bringen. Er muss auch schon hier in der Nachbarschafft gewesen seyn, als der Pforten-Dollmetsch verunglückhet worden. Diese seynd nun freylich Betrügereyen, welche die Griechen unter jhnen spielen, und wordurch Einer den Anderen ruiniret. Vor Euer Kay. und Kön. Mayt. allerhöchstes Interesse aber ist es zu bedauern dass dieser Mann auf solche Arth verunglückhet und entfernt worden ist; wie aber das Glückh mit jhme weither spielen wirdet, da er das Glückh gehabt mit dem Leben davon zu kommen, stehet zu erwarten. Und ist sich zu flattiren dass, wan mit dem Gross-Vezier eine Abänderung geschehen sollte, er wohl etwan von dem exilio frey gesprochen werden, und hiehero zu kommen Erlaubnus erhalten möchte. Ursache hat man dieses zu glauben. weilen seine Häuser und übriges Haab und Gut in nichtem angegriffen, wohl aber dem hier zuruckhgebliebenen Weib und Kinderen angedeutet worden, dass, weder sein, weder ihr Gut in nichtem beunruhiget wurden werden, und sie nicht zu sorgen hätten....

5.

Penckhler către Ministeriü; Constantinopol, 3 Iulie 1751.

.... So habe ich zwar wohl vorgesehen dass wegen ganz frisch erfolgten, so fatalen Abänderung des Pforten-Dollmetschers ich bey der Pforten nicht Vieles anbringen wurde können, nachdem noch Alles in Confusion ware und man noch nicht gewust wie hinführo die ausländische Affairen zu tractiren wären, indeme wegen Unerfahrenheit des jungen neuen Pforten-Dollmetschers der Fürst in der Wallachey die Vorsehung gehabt, und seinem Sohn einen deren wallachischen Agenten, den sogenannten Lucaki, welcher ehedeme der erste sicilianische Dollmetsch gewesen, mit Vorwissen des Ministerii vor die erste Zeit zugegeben hat, — folglich bis dato noch etwas hart seye, und man nicht wissen könne weme man sich vertraue. [Se vorbeste de o tălmăcire făcută cu Lucachi și de der Ober-Mauthner Isaac-Aga, alss ein Favorit des Seralio.]

Wan der Pforten-Dollmetsch nicht abgesezet wäre worden, so hätte man ihme alles was Nordens Umbstände angehet, en de-

tail, und ohne etwas auszulassen, beybringen können; welcher sodan es dem Ministerio wohl inculcirt hätte. Nun aber ist dieser gute Weeg verlohren, der jezige Pforten-Dollmetsch ist ein junger Mensch, welcher nichts versteht wegen gewissen Sachen, und, besonders, was seine Aufführung angehet, ist ihm von seinem Vattern der obbenannte Lucaki zugegeben, und vor etwelchen Tügen ist auch ein sogenannter Manne, welcher unter dem Nahmen Giacomo Riso bekannt ist, alss wallachischer Agent erklärt und ihm der Caftan vom Gross-Vesier angeleget worden, mit der positiven Erklärung, dass er, alss ein verschiedener Sprachen gutkündiger und sonsten fähiger Mensch, dem neuen Pforten-Dollmetsch an der Seithen seyn und ihm in der Arbeit assistiren solle, also dass in diese wichtige Charge nun so viele differente subiecta vermischt seynd, und man nicht weiss, weme man sich sicherer vertrauen möge. Diese Beygebung des Giacomo Riso solle geschehen seyn, weilen der Gross-Vesier unter dem neuen Pforten-Dollmetsch, alss er ihm praesentirt worden, den Mann nicht gefunden hat, wie man ihm solchen abgemahlen, obschon man ihm nun 25 oder 26 Jahr im Alter geben wolle. Die so confuse und schlechte Substituierung eines Pforten-Dolmetschers zeigt zuvoran dass die Pforten nichts alss ihre Ruhe wünsche und auf die europaeische Händlen nicht viel gedencke...

Alss der französische Ober-Dollmetsch des Pforten-Dollmetschens Absezung und die Creirung seines jungen Successoris vernommen, so hat auch er sich gegen einen seinigen guten Freunden vernehmen lassen, dass nach dem Fues, auf welchen die Pforten dermahlen die ausländische Geschäften ansehete, ein jeder des Pforten-Dollmetschers Dienste verrichten kunte; auf eine gleiche Arth liesse sich der französische Secretarius Boudet öffentlich vernehmen; welch' alles zeigt dass Dessaleurs mit denen Seinigen mit der Pforten Gelassenheit nicht zufrieden seynd. [Afacerea Balăcencelor ¹.]

6.

Penckhler către Ministeriū; Constantinopol, 24 August 1751.

[Presintă un memoriu.] Nachdem aber der dermalige Pforten-Dollmetsch aus Forcht der Pest nicht zur Pforten gehet, sein

¹ Cf. Iorga, *Studii și doc.*, III, p. 60 și urm. Rapórtul din 21 e repetat pe scurt la 25.

jhme zugegebene Assistent Giacomo Riso [cu care negociază] aber ohne seinen Vorwissen nichts thun kan, der Ibrahim-Effendi eben wegen des Ramasans nicht bey der Pforten zu finden ware, [se zăbovește traducerea].

Der abgesezte Pforten-Dollmetsch ist von dem scharfen Arrest der Festung befreyet und ihm zugestanden worden in der Insul Tenedos, in der Stadt, wo er will, eine Logirung zu nehmen....

7.

Penckhler catre Minișteriū ; Constantinopol. 1^{ia} Septembre 1752.

Negocieri cu Ibrahim și Rizo.

8.

Penckhler catre Ministeriū ; Constantinopol, 16 Septembre 1752.

.... Es ist auch, übrigens, den 7ten dieses, die Nachricht hier eingetroffen dass der Fürst in der Wallachey, Gregorius Gika, mit Doth abgegangen seye; dessen Leüthe, und besonders die so dessen Sohn als Pforten-Dollmetsch verflossenes Jahr hier in der Absicht einzubringen gewust, jhme einen Staffel zu procuriren, dem Vattern dereinstens umb desto sicherer zu succediren, haben nichts ersparet, ihr Absehen auszuführen; also dass auch dieser junge Pforten-Dollmetsch, den 10ten darauf, von dem Gross-Sultan als Fürst in der Wallachey ernennet worden ist und gleich, den 12ten darauf, bey den Monarchen seine Audienz und die nöthige Investitur empfangen hat. Vor die hierdurch vacant wordene Pforten-Dollmetschens-Stelle waren gleich viele Praetendenten, deren einige auch vieles Geld offeriret haben, und glaubte man, es wurde Riso, welcher dem jungen Pforten-Dollmetsch über Jahr und Tag adjungieret ware, selbige behaupten. Es wurde aber der alte und verflossenes Jahr abgesezte Pforten-Dollmetsch gleich den 11ten zu den Gross-Vezir berufen und ihm unter der Erklärung der Caftan angeleget dass der Gross-Sultan ihm diese Stelle hiemit widerumb anvertrauet habe. Diese Restituirung in offitio des alten Pforten-Dollmetschens hat bey einigen Ausländern grosses Aufsehen gemacht, und kan natürlicher Weise denen so Intriguen

lieben, nicht gefallen; ich habe jhne indessen gleich einen Compliment machen lassen; worgegen er sich ungemein erkenntlich erzeiget hat.

[Cu cîteva zile înainte, pleacă Matei Ghica, noul Domn muntean.]

9.

Internunciul Schwachheim către Kaunitz; Constantinopol, 3
[Mai 1758.

Un nobil polon a sosit la 23 April «durch die Moldau», cu scrisori către un *jeune de langues* polon. Stă la Capucini poloni. Se trimet muniții la Bender, Hotin, Vidin, etc.

10.

Swachheim către Kaunitz; Constantinopol, 3 Mai 1758.

Ambasadorul rus, Obrescov, vorbește de o apropiată solie rusească la Constantinopol. Dragomanul Porții obiectează că nu e util. «Zumal da die Länder durch welche die russische Gesandten zögen, vorhin schon sehr zu Grunde gerichtet wären und hiedurch immer noch mehr mitgenommen würden... Welches alles ihm aber der Pforten-Dollmetsch in der grösten Geheime beygebracht habe ¹»

11.

Swachheim către Kaunitz; Constantinopol, 16 August 1758.

....Kurz nach Abgang meiner jungsten Briefen, hatte man vernommen, dass der Sultan, als er sich auf dem Landhause Daud-Bassa incognito befunden, einige wallachische reitende Bothen auf dem Wege gewahr geworden sei. Diese habe er vor sich rufen lassen, sie ausgefragt und, da er vernommen dass sie mit Briefschaften an den Fürsten in der Wallachey, von dessen Agenten an der Pforte, beladen wären, habe er ihnen solche abgefordert. Nachdem er nun diese durch Renegaten, welche der Sprache kundig sind, hat übersetzen lassen, so soll er ver-

¹ La 1-iulie, Schwachheim scrie că în curînd va sosi un agent prusian prin Iași.

La 15 Iulie, că el a sosit, ca un negustor din Danzig, împreună cu un talmaciu și un servitor.

schiedene Practiken und Räncke, welche gedachter Fürst Constantin Mavrocordato, durch seine Agenten an der Pforte, gespielt, daraus entdeckt haben.

Die Agenten und einige andere Griechen wurden in Verhaft genommen, worunter auch der Schwager des Pforten-Dolmetsches, nämlich seiner Frauen Bruder war. Hierauf wurde, am 7-ten dieses, besagter Fürst, Constantin Mavrocordato, abgesetzt, und an seine Stelle der Fürst in der Moldau, Gika, ernennet. Der Platz eines Fürsten in der Moldau, hingegen, ist dem alten Pforten-Dolmetsch Giovanni Callimachi zu Theil geworden. Und diesem ist, am 8-ten, wirklich der Caftan bey der Pforte angelegt, er folglich, dem Brauch nach, einstelliret worden. In der Pforten-Dolmetschen-Stelle ist ihm gefolget Gligorasco Gika, ein Sohn des vorhergehenden Pforten-Dolmetschers, welcher im Jahre 1741 ist enthauptet worden. Etliche Jahre darnach, ist dieser sein Sohn, Gligorasco, zu dem Herrn von Penckler ins Hause und zum Tische gekommen, auch von I. K. K. M. mit dem Gehalt eines Sprachknaben, von 600 f., etliche Jahre hindurch, begnadiget worden.

Dieser Gligorasco Gika ist mit dem itzigen Fürsten Gika in der Wallachei Geschwisterkinder, denn ihre Väter waren Bruder.

Um die Pforten-Dollmetschen-Stelle, hat es unterschiedliche Mitbuhler gegeben. [Komnenos] Ibsilandi, der Arzt des Gross-Vesiers, der auch zugleich als englischer Dollmetsch ad honores stehet, hat sich mit seinem Anhang alle erdenckliche Muhe gegeben, zu diesem wichtigen Amte zu gelangen. Der holländische Dollmetsch Karagia hat ebenfalls keine Arbeit und Kunst gespart, solches seinem Sohne zu Wege zu bringen. Allein Gligorasco Gika hat selbiges, mit Hülfe und Zuthuu seiner Freunde, davon getragen.

Alle diese Änderungen werden als eine Folge dessen angesehen. was der Sultan in den aufgefangenem Briefen entdeckt hat....

12.

Specificazione

delle merci, denari contanti ed altri effetti che i Tartari a forza levarono e depredarono in Moldavia da certi mercanti di Transilvania, sudditi di S. M. l'Imperatrice-Regina, ai 25 settembre 1758.

Cioè :

Nr. 1 ^{mo} .	13.400 ocche lana di peccore, a 24 traieri (?)	
	piastre per l'occa	2.680 p.
2 ^{to} .	160 sacchi, ove erano 2.560 picchi di tela	165 »
3 ^{to} .	Un kantaro grande da pesare	10
» 4 ^{to} .	200 ocche di formaggio detto kaskaval, a 4.	
	para l'occa	20
» 5 ^{to} .	25 picchi di panno, a para 120 il picco	75
» 6 ^{to} .	150 pezze di coero negro	122
7 ^{to} .	220 ocche di cera	236,60
» 8 ^{to} .	930 ducati	3.410 »
» 9 ^{to} .	Due cavali	97 »
» 10 ^{to} .	2.000 montoni grandi	3.000
» 11 ^{to} .	Un carro con due bovi	50
» 12 ^{to} .	Per due pistole, un schioppo ed una sabla	35
» 13 ^{to} .	I vestiti	60
» 14 ^{to} .	1.300 ocche di formaggio	130
» 15 ^{to} .	Un orologio di scarsela	45 »
16 ^{to} .	In monetta di diverse specie	210 »
Somma : piastre		10.446 p.

13.

Schwachheim catre Kaunitz; Constantinopol, 2 Septembrie 1758.

.... Der andere Aufsatz hingegen begreift dass, da die Nogai-Tartarn in ihrer Hartnäckigkeit verharreten und sich durch Anziehung anderer von Tage zu Tage mehr verstärkten, so dass sie mit einem zahlreichen Lager wider den Tartar-Han zu Felde lägen, so habe die Pforte sich entschlossen ihm die Truppen zu Ozakof, Bender, Chozim, auch einige andere, unter der Anführung des Beiglerbeig von Rumelien, welchen sie in dieser Absicht zum Seraskier ernannt hätte, zu Hülfe zu senden.

[Noul Imbrohor e Hagi-Mustafà.] So viel als man hat erfahren können, so soll er zuvorderst zu dem Beigler-Beig von Rumelien sich begeben und ihm die Befehle bringen dass er als Seraskier mit den Truppen seines Gouvernements sich nach Bndern verfügen um dem regierenden Tartar-Han wider die Nogai

Hülfe zu leisten. [Fostul Han e luat de la Galipol, unde avea moși, și dus la Rodos, ca așifator al tulburarilor ¹.]

14.

Schwachheim către Kaunitz; Constantinopol, 2 Octombre 1758.

....Am verwichenen Dienstag, den 26ten Septembris, hat der neue Fürst Giovanni Callimachi seine Audienz beym Sultan gehabt, und die gewöhnliche Kuka, so eine mit Federn ausgeschmückte Mütze ist, erhalten. Nun wird er nächster Tagen auch die zwey Rosschweife überkommen, die einem Hospodarn zugestanden werden. Mithin wird er sich nicht lange mehr hier aufhalten....

15.

Schwachheim către Kaunitz; Constantinopol, 2 Octombre 1758.

....Da der neue Fürst binnen 10 oder 12 Tagen nach der Moldau aufbrechen wird, habe ich beschlossen, wegen des bewussten Geschäfts, es mit ihm bey dem bewenden zu lassen, was ihm vorhin schon gereicht worden ist. Das Übrige was ihm gewidmet gewesen, werde ich zu einem weitem Gebrauche, wodurch dem allerh. Dienste noch besserer Nutzen geschaffet werden könne, auf eine andere Zeit aufbehalten....

16.

Schwachheim către Kaunitz; Constantinopol, 17 Octombre 1758.

Poarta, văzînd că e greu a susține pe vechiul Han, a decis a pune în loc pe cel din Rodos. Ordin catre Serascher a nu mai innainta. Acesta plecase acum trei zile de la Monastir. Se întoarce. Zvonul sosește acum că Nogaii au ucis pe Han, cerînd în loc pe Selim-Ghirai, pe garanția lor. Dar Capugibașa trimis la Rodos cu această știre pentru Han s'ar fi întors fara ispravă,

¹ La 6 Septembrie, știri că Serascherul e la Monastir, cîteva mile departe de Sofia, gata de plecare. Dar n'are timp. Negustorul din Danzig se întoarce prin Iași.

La 2 Octombre, se adauge că Beglerbegul-Serascher e încă la Sofia. Se vorbește din Moldova despre lupta ruso-prusiana de la Küstrin (25—7 August).

Hanul refusînd stăpînirea; «es sey dann die Nogai selbst erklärten sich zum voraus mit ihm zufrieden zu seyn». Muftiul are pentru aceasta întrevederi cu Vizirul, în mare taină.

17.

Schwachheim către Ministeriü; 17 Octobre 1758.

.... Der neue Hospodar in der Moldau, Giovanni Callimach, ist am 9-ten dieses, ihrem Brauch nach, zu Constantinopel öffentlich ausgezogen und hat sich eine gute Stunde von dannen, nach dem Dorfe Ghiuzukkoi, begeben; wo er sich richtet, um innerhalb zwey oder drey Tagen die fernere Reise nach seiner Bestimmung fortsusetzen. Ich habe es mit ihm bloss bey einigen höfflichen Complimenten gelassen, wodurch ich ihn zuletzt noch beschicket habe.

Er hat versprochen mit unsern Befehlshabern in Siebenbürgen das nachbarliche gute Vernehmen nach Möglichkeit zu unterhalten.

Was seinen Nachfolger in der Pforten-Dollmetschen-Stelle betrifft, da zeigt sich dieser bis noch zu sehr geneigt für den Dienst I. I. M. M. Wie er es dann auch, aus Erkenntlichkeit, nicht anders Ursache hat. Allein, wie Eure Excellenz gar vorsichtig anmerken, so wirket die empfangene Wohlthat bey gewissen Gemüthern, wann ihnen der Glücksstern leuchtet, anstatt der Danckbarkeit, nicht selten einen widrigen Eindruck. Das will ich nun von diesem, sonst nicht ungearteten jungen Mann nicht argwöhnen: obgleich Einige mich versichern wollen, dass er damals, als er auf Kosten I. M. unterhalten worden ware, sich habe verlauten lassen, dass er, in Ansehung der Verdiensten, welche sein Vater sich bey unserm Hofe erworben hätte, eine weit andere Vergeltung erwartet hätte. So ich an seineu Ort gestellet seyn lasse; immittelst aber bedacht bin, den Mann nach Möglichkeit zu segnen(?) und zu pflegen.

Mavrocordato, wie Eure Excellenz gar richtig beobachten, hat, mit seiner ausschweifenden Aufführung und Erpressungen in der Wallachey, selbst zu seiner Entsetzung Anlass gegeben... Er ist vor einigen Wochen hier angelanget, und lebt verachtet in der Finster, mit unzahlbaren Schulden beladen: ob er gleich heimlich viel Geld auf die Seite geschaffet haben soll....

18.

Știri către Schwachheim; Adrianopol, 19 Octombrie 1758.

.... In Tartaria si dicono gran rumori, mà non si può sapere la verità ¹....

19.

Schwachheim către Kaunitz; Constantinopol, 4 Novembre 1758.

.... Gleich wie ich das ausgeworfene Quantum für den Pforten-Dollmetsch, welcher seithero ausgetreten und als Hospodar nach der Moldau aufgebrochen ist, nicht verwendet, sondern den meisten Theil davon erspart habe, also werde ich dero Obersten Hof- und Staats-Kantzlers Ex. zu seiner Zeit darüber die Rechnung besonders legen.

[Corăbii cu muniții la Azov, Oceacov, Bender, Hotin, etc.]

Obwohl zu Isaktsche und an einigen andern, unweit der Mündung der Donau gelegenen Plätzen Kornhäuser angefüllet werden, so sind es doch biss hieher nur solche, welche da für diese grosse Hauptstadt und die umliegende Gegenden gewiedmet sind. Da nun heuer die Ernde zwar nicht gefehlet hat, aber auch, wie man itzo vernimmt, nicht sonderlich ausgiebig gewesen ist, so gehet ihnen die Füllung dieser Magazine nicht so leichte von statten, wie sie sich geschmeichelt hatten...

Den Tag nach Ablauf meiner jüngsten Briefen hat man mit Gewissheit erfahren, dass der vorige Tartar-Han, zwar nicht,

¹ La 4 Novembre, Schwachheim scrie că Vizirul a făcut tot posibilul pentru a menține pe vechiul Han, trimetînd și pe beglerbeg pentru aceasta. Dar, Nogaii fiind tot mai răi, Poarta a numit pe Arslan-Ghiraî, adus din Galipoli la Chios. Însă rebelii pun pe Crîm, frate cu Arslan. E recunoscut acesta.

La 17 Novembre, el adaugă că, la 4 ale lunii, Vizirul a avut o întrevedere cu Muftiul pentru Tatarî. O șeică încărcată cu muniții pleacă spre Bender. La începutul lunii, beglerbergul era încă la Sofia, ocupat cu stoarceri. El va reveni la Monastir. În Constantinopol e foamete.

La 16 Decembre, el încheie astfel: Pare terminat cu Nogaii. Dar e o neîncredere reciprocă. Crîm nu s'a dus încă în Crimeia. «Er hält sich noch in dem Budschak auf, mit dem Vorwande dass er Anstalten mache, damit eine ergiebige Menge Getreid nach Constantinopel abgeführt werde. Die Hauptursache aber mag seyn, weil er dem Landfrieden mit der Pforte nicht recht trauen will.» Serascherul e la Monastir.

wie verlautet, umgebracht worden sey, dass aber die rebellischen Nogai in die Moldau eingefallen wären, allda über 4.000 Menschen beyderley Geschlechts misshandelt und zu Sklaven gemacht, auch viele tausend Stück Rindvieh, und noch mehrere Schafe, weggeraubt und unerhörte Schandthaten ausgeübet hätten. Sie haben sich hierauf selbst einen Han erwählet, der sich Kirim-Ghirai nennet. Dieser hat die Pforte versichert dass, wann sie ihn in der Regierung bestättigen wollte, er sich anheischich mache, nicht allein den von den Nogai in der Moldau angerichteten Schaden wiederum ersetzen zu machen, sondern auch eine gute Anzahl Schiffe mit Getreide nach Constantinopel zu versenden und ins Künfftige die Nogai in guter Zucht zu halten....

20.

Schwachheim către Ministeriü ; 4 Novembre 1758.

.... Da dieser nogaische Schwarm biss auf etlich und dreyssig Tausend Mann angewachsen seyn soll und da sie sich nicht allein der Fahrzeuge, worauf das Getreide aus der Crimée nach Constantinopel geführet wird, sondern auch einer Menge solcher Getreidschiffe, selbst in der Donau, sich bemächtigt hatten, so ist die Pforte gezwungen gewesen, diesen Anführer der Rebellen, auch wider ihren Willen, zum Tartar-Han zu ernennen. Wie sie ihm dann die Mütze, den Bogen, etc., als die gewöhnlichen Zeichen der Herrschaft, ohne sich viel darüber zu bedenken, zugesandt hat.

Der Beiglerbeig von Rumelien, welcher zum Seraskier über die Truppen ernannt ware, so diese Aufrührer hätten zu Paaren treiben sollen, hat Befehl erhalten, auf seinen Schritten wiederum zurück zu kehrn. Meine jungsten Expressen haben ihn zu Sofia angetroffen, wo er, ohne Kriegsvolk, still gelegen war.

Nun verlautet zwar auch, dass dieser neue Han von dem Sultan hieher beschieden worden sey, um mit ihm zu überlegen wie das in der Tartarey entstandene Unwesen wiederum in die Ordnung gerichtet werden könne. Da er aber selbst das Haupt der Aufrührer gewesen und von der Pforte nothgedrungener Weise zum Han ist ernennt worden, so wird er sich mächtig

bedenken, ehe er sich entschliessen mochte, hier zu erscheinen : welches er, ohne Gefahr abgesetzt zu werden nicht so leicht wagen darf. Auf diese Weise bleibt das tartarische Unwesen, ob es gleich abgethan zu seyn scheint, immer noch ein sehr missliches Weik für die Pforte....

21.

Schwachheim către Ministeriü; Constantinopol, 17 Novem-
[bre și 1-^{ia} Decembre 1758.

.... Indessen haben sie von dem neuen Tartar-Han, der sich zu Kauschan, unweit Bendern, dermal aufhält, die Nachricht erhalten, dass er einen guten Theil des Raubes an Menschen und Vieh, welchen die Nogai leztlich in der Moldau begangen, denen Bojaren habe züruckstellen lassen. Nun muss man erst erwarten, wie die Berichte deshalb lauten werden, welche der neue Hospodar Callimachi, wann er in der Moldau anlangt ist, an die Pforte erstatten wird.

Der Oberstallmeister, welcher, wie Eurer Excellenz vorhin gnädig bekannt, nach Rumelien versandt worden ware, ist vor zwey Tügen wiederum zurückgelangt. Derselbige soll an der untern Donau, gegen das Schwarze Meer, alle nöthige Vorkehrungen gemacht haben, dass genugsamer Vorrath an Getreide für diese ungeheure Stadt, und auch für das Hoflager, wann es nach Adrianopel aufbricht, etc.

Die in der Tartarey entstandene Händel, wie die Pforte zu erkennen giebt, sind so viel als beygelegt.

Doch hat sie noch keine Nachricht dass der neue Han in die Halbinsel Krimee, wo er seinen Hof zu halten pfleget, eingezogen sey. Solange er das nicht thut, kann die Pforte auch auf seinen Gehorsam und Friedliebigkeit keinen sicheren Staat machen.

Er, hingegen, solange er sich ausserhalb der Halbinsel aufhält, giebt dadurch zu erkennen. dass er der Pforte nicht traue, sondern Bedenken trage, sich in die Falle zu begeben. Ob er gleich eine beträchtliche Zahl von Menschen, die aus der Moldau in die Dienstbarkeit sind geschleppt worden, zurückgestellet hat, so wird doch noch eine weit grössere Anzahl vermisset.

Der abgesetzte Hospodar in der Wallachey, Mavrocordato,

ist, seit einigen Wochen, in die Siebenthürme gebracht worden, weil er viele Hundert Beutel Geld schuldig ist, und niemanden zahlen kann oder will....

22.

Schwachheim către Kaunitz; Constantinopol, 17 Ianuar 1759.

.... Der französische Botschafter hat dem russischen Residenten und mir eröffnet das unter dem Gefolge des aus Russland vor etlichen Wochen zurückgelangten Osman-Effendi ein preussischer Emissarius mitgekommen sey, der sich in der Moldau dazu geschlagen hat und tartarische Kleidung trage. [Ar fi fost în relații cu ambasadorul engles. Banuiește că e vorba de o alianță cu Turcii în timpul războiului.] Der Tartar-Han befindet sich dermal bey Akkierman in Budschiak, wo die Ruhe so ziemlicher Massen wiederum hergestellt ist und wo er sonder Zweifel den Winter über verbleiben wird¹....

23.

Schwachheim către Kaunitz; Constantinopol, 19 April 1759.

[Ceașul singur mărturisește că a adus doi brandenburgische Edelleuthe, acum o lună, de la Hotin. Trebuie să fie «Officiere, oder wenigstens Unterofficier». Aveau și un talmaciu, cu care vorbeau stricat polonește. Nu era însă agentul prusia. Hauden.]

Der Fürst in der Moldau, der gewesene alte Pforten-Dollmetsch, ist einige Wochen hero in grosser Gefahr gestanden, sein Fürstenthum einzubüssen. Die allzu eigennützige Auf-

¹ La 3 Ianuar 1759, Schwachheim dă aceste știri: Hanul e tot în Bugeac. În zădar e poftit la Constantinopol. Dacă vine, va cauta să știe de ce l-au chemat. — Potocki, «Oberstkuchenmeister von Litauen», e numit sol la Poartă.

La 3 Ianuar, internunțiul confirmă numirea lui Potocki. Nu știe dacă și Rusia va trimite un ambasador extraordinar.

La 17 Februar, Schwachheim scrie că Hanul e în Bugeac. Pentru aceasta-l bănuiește Poarta. E pentru Turci aceasta «ein Dorf im Fusse». — Nu-s încă știri despre plecarea lui Potocki.

La 17 Mart, el vestește ca se trimite cabanița, «so ein Ehrenkleid von Zobeln ist, lui Crim-Ghiraî. Mîrzaçul ce-l pîrîse e trimis la Damasc. Se speră că Hanul va pleca în Crimeia. — În aceeași zi, el semnalează un nou emisariu prusian. -- La 3 April, raportul său cuprinde: Hanul pare a fi decis sa plece. Atunci va fi, în sfîrșit, sigură liniștea.

führung seiner untergebenen Beamten hat das Volk zu einem förmlichen Aufstand gebracht, und es sind bittere Klagen bey der Pforte geführt worden. Der Hospodar trachtet zwar die ganze Schuld auf seine Diener zu wälzen, und sich anmit zu retten. Ob es ihm aber gelingen werde, das stehet zu erwarten ¹....

24.

Schwachheim către Kaunitz; Constantinopol, 2 Iulie 1759.

[Scrisori de la Han, din Bacciseraï.]

Der alte Fürst in der Wallachey schwebet noch immer in der nämlichen Gefahr. Und der Griech Riso sparet seine Ränke dabey nicht. Wir, verbundene Diener, werden es an unserer Bestrebung nicht erwinden lassen, so viel als unanständig geschehen kann, dass dieser Letzte, in Ansehung der Pforten-Dollmetschen-Stelle, seinen Zwek nicht erreiche....

25.

Schwachheim către Kaunitz; Constantinopol, 17 August 1759.

...Draco, ein wohlhabiger Griech, hatte in dem Dorfe Therapia zwey neu gebaute grosse Landhäuser, worinnen er sich zur Sommers-Zeit aufhielt. Beyläufig vor drey Wochen, kam bey der Nacht Feuer darinnen aus. Die beyden Häuser wurden in kurzen Zeit in die Asche gelegt, ohne dass sie von ihrer Habschafft etwas hätten retten können. Weil nun Draco einen sehr gegründeten Argwohn hatte dass das Feuer von zweyen seiner Sklavinnen angelegt worden, so liess er sie mit Streichen tüchtig abstraffen, und sandte sie nach Galata, zu einem Juden, um sie zu verkaufen. Eine von diesen steigt aufs Tach, fängt an zu streyen dass sie eine Türkin sey; ob sich dann kein Musulman finde das sie aus des Juden Händen erlösen wollte? Der Vor-

¹ La 9 April, Schwachheim scrie că, cu toată confirmarea și darurile, Hanul n'a plecat din Bugeac. Aceasta crește neîncrederea.

La 3 Mai, se adauge: Obrescov spune că în Tataria e liniște (cf. Hurmuzaki, VII, no. XIX, pp. 20-1).

La 17 Mai, internunțitul dă aceste noutăți: Trimesul polon a plecat înainte de Paști; cel rusesc îndată după. Sînt așteptați în Iunie și Iulie. Hanul e în Bugeac încă. Ar avea planuri rele față de Rusia.

fall wird vor dem Sultan gebracht, die zwey Weibsbilder werden abgeholt und ausgefraget. Sie sagen aus dass sie gebohrne Türkinnen wären, dass sie mit Prügeln und Schlägen wären mishandelt worden, weil sie ihren Glauben bekennet hätten, etc. Draco wird herbey gerufen. Er gestehet dass dieses seine Sklavinnen seyen, die er aber, weil sie ihm das Haus über den Kopf angezündet hätten, wiederum verkauffen wolle. Ohne ihn weiter anzuhören, wird er zum Strange verurtheilet. Weder der Gross-Vesier, noch der Mufti, welche das Unrecht wohl eingesehen, sind vermögend gewesen dem Mann das Leben zu retten. Draco wurde, am 5-ten dieses, einige Stunden nach Sonnen-Untergang, an seiner eigenen Hausthüre zu Constantinopel aufgeknüpft. Und der Sultan ist, den Tage darauf, selbst incognito dahin gekommen, um seine Augen an dem gehenkten Körper zu weiden. Da eine Wache von etlichen Janitscharen dazu gestellet war, so hat er einem jeden aus ihnen zwey Ducaten geschenkt. Wodurch er sich desto leichter zu erkennen gegeben hat.

[Nu e mişcare în comerţ. Totuşi «eine sehr fruchtbare Erde».]

26.

27 Septembre 1759.

Traduzione di lettera scritta dal Supremo Veziro al Han di Tartari.

Omessi i complimenti e ceremonie.

Felicissimo, magnanimo e valorosissimo mio fratello, di potenza sublime, Hanno di alta dignità. Quel che a Vostra Reale Magnanimità vien ad essere significato, si è che, avendo io presentemente scritto in un amichevole foglio alcune cose delle quali è necessario che l'illustre persona di Vostra Altezza Reale ne sia informata, e col N. N. spedito, mi danno motivo di scriverle la presente amica e sincera lettera. Quale, piacendo all' Eccellentissimo Iddio, pervenuta che le sarà, la Magnanima Vostra Altezza Reale [vedendo] il contenuto del sincero mio foglio, spero che sarà per impiegare ogni potere ancora nel comporre e terminare quei affari ehe le sono commessi et incombono alla Reale Vostra Magnanimità, secondo li desiderj di S. M. I. il Monarca, come nel commostrare azzioni lodevoli, le quali darano motivo all' accrescimento

ed aumento delle buone grazie del Monarca, che hà per l'illustre persona di Vostra Reale Magnanimità.

Scritto li 27 della luna di Muharem, l'anno 1173, — che corrisponde coi 27 di settembre 1759.

27.

Pe la 27 Settembre 1759.

Traduzione di foglio del Supremo Veziro Mehmed-Raghip-Pascià, aggiunto ad una sua lettera che scrive al Kano de' Tartarj, in ordine agli effetti, robbe e contanti che i Tartarj in Moldavia hanno tolto con violenza da certi mercanti di Transilvania.

Felicissimo, magnamino e valorossimo mio fratello (di potenza sublime), Kano di alta dignità.

Il ministro internunzio di S. M. l'Imperatrice dei Romani che risiede presso la Fulgida Porta, hà rappresentato presentemente una sua memoria, della cui sostanza si ricava qualmente un tal mercante nominato Giorgio Fagarassan, abitante in Transilvania (paese appartenente all' altefatta S. M. l'Imperatrice), a caggione di traffico trasferitosi per lo avanti, col suo cognato Lucca Pop, in Moldavia, e mentre erano per fare ritorno in Transilvania, s'incontrarono, nel tempo delle turbolenze insorte dai Tartari, alcune persone; dei quali prendendo il sudetto Giorgio, oltre che gli hanno levato e saccheggiato tutti quelli effetti, robbe e pecore, che presso di se aveva, nella giurisdizione di Tekuz, nel luogo detto Matka; alcuni facinorosi della sudetta nazione, avendo incontrato il sopradetto suo cognato Lucca Pop, che andava per comprar cera, fù dai medesimi ammazato, levandogli 930 zecchini ongari, che seco lui aveva. Per lo che il soppracennato ministro hà fatto istanza, esprimendosi che in virtù degli articoli delle sagre imperiali capitulazioni sieno ritrovati quelli che hanno avuto l'ardire di commettere il sopradetto danneggiamento, e, riscuotendo secondo la lista tutte quelle robbe e contanti che furono manomessi, sieno recuperati e reintegrato il danno. Non occorre il descrivere e spiegare le lodi, gli encomj e l'approvazione che ebbe presso Sua Maestà Imperiale del Monarca la

dimostrata bella sollecitudine e diligenza di Vostra Altezza Reale nel particolare di riscuotere e raccogliere le cose predate mentre le turbolenze, e farle restituire ai proprietari; efetto dell' innatta connatural rettitudine ed attenzione e della ingienita vigilanza, perfetta lealtà della persona di Vostra Reale Altezza, dotata di insigni qualità. Laonde, essendo di particolare volontà di Sua Maestà Imperiale il Monarca che in questo affare ancora abbia, giusta l'esigenza della perfetta equità e giustizia di Vostra Reale Altezza, da usar diligenza ed attenzione, come pure quella bella sollecitudine sua regia, perchè, in conformità della notitia aggiunta alla lettera le vien trasmessa, sieno ritrovate intieramente tutte le cose perdute dei surifferriti due mercanti, e fatte consegnare ai proprietari, — imperciocchè, mettendo quel zelo e diligenza che da Vostra Reale Magnanimità si spera, verrà dimostrato ancora in questo affare, col porre ogni studio, anche nel far, a tenore delle sagre imperiali capitulazioni, nominamente riscuotere, da quelli che conviene, le suaccennate cose perdute e farle consegnare ai proprietari, su la speranza che sarà per impiegare ogni più maggior attenzione e diligenza, acciò sieno presso S. M. Imperiale aggradite e lodate le di lei operazioni, fù espressamente scritto e spedito a V. R. Magnanimità il presente amichevole foglio. Quale, piacendo all' Excellentissimo Iddio, capitato sarà, e, compreso che avrà V. R. Magnanimità essere di volontà di S. I. Maestà il Monarca che le suaccennate cose perdute sieno, colla lodevole diligenza di Vostra Altezza Reale, ricuperate da quelli che conviene, e restituite, secondo esige la ferma stabile pace e la vera e sincera amicizia che felicemente regna trà l'altaccennata Porta Imperiale ed il mio Eccelso Imperio (di eterna durata), ed in conformità degli articoli delle sagre imperiali capitulazioni, e col impiegare in questo affare ogni più alto suo puotere, perchè nella maniera sopra espressa vengano le suaccennate cose, contanti e pecore, comunque si sia, omninamente riscalte e ristituite, da quelli che le hanno depredate, speriamo con candidezza che userà ogni studio. Pure spero che nelle sue pure orazioni favorirà di ricordarsi di questo suo candido e sincero oratore.

Nel resto, i giorni felici e gloriosi di Vostra Altezza Reale sieno eterni, con tutte quelle felicità e contentezze, che sà mai sempre bramare.

Il sincerissimo di cuore:

Mehmed Raghip.

28.

Schwachheim catre Kaunitz ; Constantinopol, 1^{-ia} Octombrie 1759.

[Solul rusesc «ist schon über Bender herwärts gerticket : va fi la sfîrșitul lunii în Constantinopol. De cel polon, nu se știe nimic.]

Einige Griechen, die in Siebenbürgen ansässig, folglich Unterthanen I. M. sind, haben mir vorgestellet dass sie, bey denen im verwichenen Sommer vorgewesenen tartarischen Unruhen in der Moldau, von den Tartarn beraubt und ein griechischer Pop aus Siebenbürgen noch dazu todgeschlagen worden seye. Um diesen Leuten, soviel als möglich ist, zu ihrer Entschädigung zu verhelfen, habe ich mich an die Pforte gewendet, auch von dem Gross-Vesier zwey Briefe an den regierenden Tartar-Han erhalten, worinnen der Vesier diesem sehr höfflich, doch an gelegentlich, anempfiehlt dass er diesen unsern beschädigten Leuthen von den Thätern Genugthuung leisten lasse, wie aus den zweyen gehorsamst beygelegten Übersetzungen erhellet. Ich habe die Leuthe, welche nächster Tăgen nach Bachtsche-Serai, an das Hoflager des Hans in die Krimee, abraisen werden, über das noch mit Briefen an den französischen Consul alldort, Mr Fornetti, versehen, damit er ihnen mit Rath und That beystehe. Ich wünschte dass meine Bemühungen denen armen Leuthen die Wiedererlangung ihres Guts verschaffen ¹...

29.

Schwachheim catre Kaunitz ; Constantinopol, 3 Decembre 1759.

.... Hingegen ist dem französischen Botschafter die Zeitung aus der Moldau eingelaufen dass der Tartar-Han aus der Crimée herausgerüket und mit einem Theil seiner Horden nach Kau-

¹ La 18 Octombrie, știri că o corabie cu muniții și un ciorbăgiu cu topcii pleacă la Cetatea-Albă. Și o a doua va urmă. Merg spre Dunare sau la granița rusească. Se fac și alte pregătiri.

La 3 Novembre, veste ca Potocki e așteptat la sfîrșitul lunii.

La 15 Novembre : Sînt și știri de ciumă în Țara-Romaneasca, știri ce nu se potrivesc cu scrisorile des Secretarii zu Buccarest, vom 17-ten gedachten Monats» (Septembre). Știri din Moldova că Potocki e la Dunare. Drumul e înșă rău ; abia la sfîrșitul lunii viitoare va fi Trimesul decî în Constantinopol.

schan im Anzug sey; welches gegen Bender und die polischen Gränzen hinliegt. [Nu se ştie de ce. Poate pentru că un Sultan tataresc a fugit în Polonia.¹]

30.

Schwachheim către Kaunitz; Constantinopol, 18 Mart 1760.

[Pe Arslan-Ghirai îl va duce o corabie de război la Chios. Hanul se plinge de Cazaci ruşi. E încă la Căuşani.] Man hatte einige Wochen hier stark gesprochen das mit denen Hospodaren in der Wallachey und Moldau in Kurzem eine Änderung vorgehen würde. Es hiess, der gegenwärtige Fürst in der Wallachey würde austreten und hier sein Leben in Ruhe zubringen. An dessen Stelle aber würde der alte Fürst in der Moldau, Calinachi, der vorhin Pforten-Dollmetsch gewesen, befördert werden. Wolingegen, dessen Platz in der Moldau dem itzigen Pforten-Dollmetscher zu Theil werden sollte. Es hat sich aber, vor wenig Tagen, ganz unvermuthet, ein solcher Auftritt hier zugetragen, dass nunmehr von gedachten Änderung auf Ein und Alles stille geworden ist.

Dem hohen k. k. Ministerio ist aus vorigen Zeiten bekannt dass ein gewisser französischer Kaufmann, ein unternehmender Kopf, mit Namen Linchou, nachdem er aufgehöret hat zu zahlen, bey dem abgesetzten Herren Constantin Raccovitza verschiedene Jahre als Secretarius in Diensten gestanden sey. Er hatte sich hier bey seinem Vattern, der zu Galata lebet, einige Jahre hero aufgehalten. Seine zwey andern Brüder aber sind zu Jassi in der Moldau geblieben. Gedachter Linchou wurde am 12-ten dieses, abends, zu dem Woiwoda zu Galata

¹ La 18 Decembre, se confirmă că acesta e motivul Hanului. Obrescov asigură pe dragomanul german că Rusia nu va primi pe Hagî-Ghirai.

La 5 Ianuar 1760, Schwachheim arata că Potocki a intrat în Pera la 24 Decembre. Ştiri despre razboiul din Țara-Românească.

La 4 Februar: După cererea Polonilor, Poarta a iertat pe Hagî-Ghirai. S'a scris la Varşovia, de Marele-Vizir. Regele apucase a mai scrie. Se va întoarce Hagî? Der regierende Tartar-Han stehet indessen immer noch mit einem Corps seiner Horden bey Kauschan.» Ordin de la Poartă a nu da loc la plingeri.

La 18 Februar, ştire că Poarta ordonă lui Arslan a merge de la Galipoli la Rodos. Dar acesta nu o face.

berufen, welcher ihn weiter zur Pforte, unter dem Vorwand schickte, dass Ali-Aga vom Gross-Vesier mit ihm zu sprechen verlangte. Bey der Pforte wurde er dem Muhsur-Aga (Hauptmann von der Wache) in Verwahrung übergeben. Anfänglich glaubte man dass es nur wegen einigen von ihm angesponnenen, doch an sich unerheblichen Ränken geschehen sey, wodurch er gesucht hätte seinem Gönner, dem abgesetzten Raccowitza wiederum eins aus den Fürstenthümern zuzuwenden. Und dass es höchstens auf eine Verweisung (exilium) von hinnen mit ihm hinauslaufen möchte. Der französische Botschafter hat sich alle ersinnliche Mühe gegeben den Menschen loss zu kriegen. Allein seine Dollmetscher haben am 13-ten den ganzen Tag umsonst gesucht vor dem Gross-Vesier zu kommen; zu welchem ihnen der Zutritt, unter verschiedenen Vorwänden, ist verweigert worden. Der Reis-Effendi aber und der Pforten-Dollmetsch, allein, wie gutwillig sie auch gewesen seyn mögen. haben die Sache für sich nicht durchsetzen können.

Am 14-ten, nachdem der Sultan von der Moschee, welche er alle Freytage zu besuchen pfleget, zurückgelanget war, wurde Linchou, zwischen 12 und ein Uhr, von der Pforte in das Seraglio geführet. Wo ihm, an dem Ufer des Meeres, ohne anderer Weitläufigkeit, der Kopf abgeschlagen wurde. Der Sultan selbst hat nicht allein den Befehl dazu gegeben, sondern auch in einem, nur wenig Schritte davon gelegenen Lusthause der Hinrichtung zugesehen. Der Körper nebst dem Kopf ist drey Tage an dem Ufer des Hafens zur Schau liegen geblieben, so dann aber, am 16-ten dieses, ins Meere geworfen worden.

Es wird ihm ein schweres Staatsverbrechen Schuld gegeben. Er soll nämlich nach der Moldau geschriben haben, dass sie all-dorten sich wider ihren Fürsten empören und bey der Pforte beklagen, zugleich aber seinen Patron, den abgesetzten Raccowitza, zum Hospodar begehren sollten. Dem hat er noch bey-gesetzt dass, so wohl der Vertraute, Ali-Aga, als der Gross-Vesier selbst, schon gewonnen, und in dem Geschäfte mitein-verstanden wären, etc. etc. Diese Briefe sind aufgefangen und zur Pforte geschicket worden. Der Vesier, wie man muthnasset, welcher dadurch sonderlich ist verdächtig gemacht worden, hat dem Sultan die Sache vorgetragen, der dann das Urtheil sogleich

selbst gefellet, auch solches, ohne Verschub, in seiner Gegenwart hat vollstrecken lassen.

Die Antwort so dem französischen Botschafter bey der Pforte ist gegeben worden, hat dahin gelautet: dass ein Mensch der sich eines solchen schweren Verbrechens schuldig gemacht, keinen Schutz verdiene: dass sie ihn nicht als einen Franken, sondern als einen aufrührerischen moldauer Boyaren ansähen, der das Leben verwirkt hätte.

Am nämlichen Tage da diese Execution vor sich gegangen, wurde auch der obgedachte abgesetzte Fürst Raccowitz, vom Canal, wo er in der Stille lebte, abgeholt und zu dem Obermautner gebracht. Hier wurde er auf ein schlechtes Fahrzeuget gesetzt und nach Lemnos ins Elend geführet.

Das Haus worinnen Linchou zu Galata gelebet, ware von dem Woiwoda versiegelt worden; nachdem aber der französische Botschafter sich deshalb an die Pforte gewendet, so hat der Woiwoda sein Siegel wiederum abnehmen müssen, und der Botschafter hat das Seinige anlegen lassen.

[Ce să facă cu comitele Kalnoky, «ein Bruder des Herrn Generals dieses Namens, der in I. M. Kriegs-Diensten stehet»? E frate mai mic. Acesta a moștenit de la mamă-sa, maritată cu un boier muntean, moșii și vii în Țara-Româneasca; dar e protegiat imperial și nu vrea sa se ducă în Ungaria, cum l-a sfatuit. Se teme a nu ajunge pentru el «in ein unangenehmes Impegno».]

31.

Wienn, den 21ten Marty 1760.

Von des Löbl. Königlich Hof-Kriegs-Rätlichen Justiz-Collegij wegen denen zwey türckischen Unterthanen Johanu Nicolajowitz Kazakly und Paschal Nicolajowitz anzufügen. Es seye ihre eingereichte Beschwerde wegen ihren von diesseitigen Vortruppen weggenommenen 324 Stuck Ochssen in einer eigends angeordneten Hof-Kriegs-Rätlichen Justiz-Commission genau untersucht und er Kazakly, so wohl für sich, alss, vermög eingelegten Vollmacht, für seinen Handels-Compagnon Paschal, mit allen ihren münd- und schriftlich beygebrachten Behelfen, umständlich angehöret, nicht minder ihr gewester Schafer Do-

minico Bogdanovich, und andere von der Sache Wissenschaft habende Personen vernahmen, sohin über die von gedachten Commission in Sachen ausführlich erstattete Relation von diesem Kays. Königlich Hof-Kriegs-Rathlichen Justiz-Collegio zurecht erkennet worden.

Dass die kais. königl. Vortruppen allerdings berechtigt gewesen die durch gedachten Schafer Bogdanovich ohne gehabten diesseitigen Pass, noch Zollpolleten, gegen das feindliche Territorium getriebene Ochsen wegzunehmen, und dahero die von ihnen, Beschwerdeführern, ansuchende Verguthung sothaner Ochsen nicht statthabe, sondern sie mit diesen ihren Gesuch abgewiesen seyn sollen.

Welche rechtliche Erkänntnuss ihnen, Johann Nicolajowitz Kazakly und Paschal Nicolajowicz, zur Wissenschaft und Verhalt hiermit kund gemacht wird. Ex Collegio Consilij Aulæ Bellici, in iusticialibus.

31.

Schwachheim către Kaunitz; Constantinopol, 5 April 1760.

....Seit der Enthauptung des Linchou, wovon ich jüngst unterthänigste Meldung gethan habe, ist in dieser Sache weiter nichts vorgefallen; ausser dass auf Befehl des französischen Botschafters seine Verlassenschaft öffentlich vergautet und zu Geld gemacht wird; zum Vortheil seines natürlichen Kindes, welches er mit einer Beyschläferin erzeugt hat.

[Se spera că Hagî va pleca, de şi n'are la ce lucru bun sa se aştepte de la Han, care e încă în Bugeac.¹]

33.

Schwachheim către Kaunitz; Constantinopol, 3 Maiu 1760.

[Hagî nu pleacă.] Der von dem Hofkriegs-Rath gefällte Spruch, welchen Eure Excellenz mir einzusenden beliebt haben, und

¹ Din Sibiiu, se scrie, la 22 Mart, de generalul Montoya catre Schwachheim: S'a pus carantină, pentru ca secretariul Domnului muntean a scris la Turnul-Roş că, după spusa unui Armean, e ciună în Turcia.

La Bucureşti, sînt trei casuri într'o singura casă.

La 7 April, Schwachheim desaproba însa măsura.

vermög welchem die moldauischen Unterthanen jenes Viehes verlustiget worden so sie unserm Feinde in Schlesien zuzutreiben sich strafmässig unterfangen haben, setzet mich zulänglich in den Stande, der Pforte, falls sie sich an selbige, wie sie drohen, mit einer Klage wenden sollten, ihren begangenen Unfug klar vor Augen zu legen. Wozu nicht minder dienlich seyn würde, wenn Eure Excellenz geruheten mir den Brief welchen der Hospodar in der Moldau an hochdieselbe abgelassen hat, nebst der darauf erfolgten Antwort, gnädig mitzutheilen ¹....

33.

Pe la 18 Iunie 1760. Anexă la un raport al lui Schwachheim.

Il principe di Moldavia, Ianachi Calimachi, scrive quì alli suoi agenti qualmente, l'anno passato, tre mercanti greci sudditi della Fulgida Porta, nominati Ioanis Kasaklis, Pascalis Nicolau ed un altro loro compagno, nomato Teodosio, trasportarono in Germania 324 manzi e due cavalli, quali furono presi dai regimenti austriaci a Rosseberg, sotto pretesto che non aveano passaporto, che furono traffugati dalla dogana e che detti armenti li transportassero ai Prussiani.

Che i sopradetti mercanti si sieno trasferiti per questo affare a Vienna, acompagnati con lettere di raccomandazione del sopradetto principe, ma non furono sodisfatti.

Che sopra quest'affare abbia il surriferito principe tenuto carteggio col generale di Sibiu, ma che non si abbia potuto effettuare nulla: perciò scrive ora alli suoi agenti quì acciò rife-riscano il tutto al Cesareo Internunzio, istando perchè egli si compiaccia di scrivere con vigore su quest' affare alla Corte di Vienna, acciò sia resa giustizia alli sopradetti mercanti, la pre-tensione de' quali importa, dicono, 22 mille piastre, cioè 44 borse.

¹ La 17 Maiü, se scrie că Hanul e îndemnat la întors. Se şi găteşte, mai ales affind ca Hagı se va întoarce şi el. Trimesul lui Potocki a aflat pe Hagı chiar lînga hotar. Astfel, s'a dovedit fals zvonul din Moldova că Hagı a trecut în Rusia. Se aşteaptă zilnic ca el şi Hanul să se întoarcă.

La 4 Iunie: Hagı s'a întors, poate pentru a veni la Iamboli. Nouă ordin către Han ca să plece. Vizirul are mare grija, cunoscînd «seinen kühnen, unternehmenden Geist».

La 18 Iunie, Hanul n'a ascultat încă.

35.

Schwachheim către Kaunitz; Constantinopol, 4 Iulie 1760.

[Sosire de curier frances extraordinar.] Einige gaben vor, der Botschafter habe Befehl erhalten, wegen der Hinrichtung des Linchou von der Pforte Genugthuung zu verlangen ¹....

36.

[Ordin, și către Domni, al Marelui-Vizir pentru a se opri comerțul cu unele lucruri.] Essendo stato ab antiquo sempre praticato che tutto il miele, cera, butiro, scevo, manteca, lane, cuojeri, carni salate, mangi ed altri bestiami che producono i paesi di Vallachia e Moldavia e loro contorni, o sia borghi e villaggi che ritrovansi nelle spiagge del Danubio, tanto dalla parte destra che sinistra, come pure universalmente le provincie di Rumelia e di Ozakof, veniva comprato da quei mercanti che erano soliti trasportarli alla mia Fulgida Porta, dai quali anche veniva effettuato, [se calcă aceasta, și se produce foamete de «alcuni rivenditori di nazione greca, armena ed ebraea, ce le trec în strainătate. Isac-Aga cere masuri.] Le vendono nei paesi della Polonia, Ongaria, Germania, Venezia e Ragusa. Comprano anche i cavalli, manzi, vacche, tori e peccore che ritrovansi nei suaccennati luoghi e vivi li mandano e li trasferiscono nei paesi esteri... Avendo più di venti mercanti di Constantinopoli, di Galata e dei conservatorj dei butiri, tutte

¹ La 16 April, știre ca Rexin a trimes la 14, peste Polonia, drey Personen», între care un Turc din Hotin drept calauz. Poate a trimes tratatul încheiat de dînsul cu Turciî.

¹ La 16 Septembre, știri din Moldova că s'a despresurat Breslau. Altele că regele Frederic s'a unit cu fratele sau.

La 3 Octombre, raport pentru plîngerea Balacencei (v. *Studii și doc.*, III, I. c.).

La 16 Octombre internunțul scrie ca răspunsul lui Montoya în afacerea boilor, welche unsern Truppen in die Hände gefallen und als gute Beuthe erkannt worden wird mir zur Richtschnur dienen, falls diese Sache an die Pforte selbst gebracht und mir von selbiger darüber zugesprochen werden sollte.»

La 3 Decembre, Schwachheim arata ca Poarta are știre despre lupta de la Torgau prin Moldova. Noua lamuriri în chestia Balacencelor.

persone accreditate, notificato che, presentemente ritornando i suddetti rivenditori di bel nuovo all'antica loro pravità, non permettono la comprita dei animali e delle surriferite provigioni che vengono prodotte nei sumentovati luoghi ai mercanti che le hanno da asportare alla mia Fulgida Porta, ma, comprandole eglino a prezzo maggiore, le spediscono e le fanno pervenire nei sopradetti luoghi esteri e che i medesimi spaventano ed impediscono di comprarle i mercanti, che le hanno da condurre alla Fulgida Porta.» E «cosa contraria alla santa legge ed opposta al sublime comandamento». Se cere noŭ ordin de către Ibrahim, cadilischer de Anatolia. — «Verso il fine della luna di Sciaban, l'anno 1174, che corrisponde coi ultimi di marzo 1761.»

37.

Schwachheim către Kaunitz; Constantinopol, 4 April 1761.

.... Auch jene Griechen, welchen die 324 Stück Ochsen in Schlesien, als eine gute Beuthe, sind abgenommen worden, befinden sich immer noch dahier und haben der Pforte frische Bittschriften eingereicht. So dass ich nun gewärtig seyn muss dass auch dieses Geschäft aufs Neue wieder angereget werde....

38.

Schwachheim către Kaunitz; Constantinopol, 16 April 1761.

.... Die andere Anlag, in türkischer Sprache, ist eine Bittschrift, welche die Eigenthümer aus der Moldau, denen die bekannten 324 Stück Ochsen, bey Rosenberg sind abgenommen, und für gute Beuthe erkläret worden, neuerlich bey der Pforte eingereicht haben; die aber, aus Abgang der Zeit, hier nicht hat übersetzt werden können.

Die Griechen sind auf Befehl des Reis-Effendi bey mir erschienen, und haben mir den Hofkriegs-Rathlichen Bescheid A. nebst denen Gezeichnungen B. und C. vorgewiesen. In dem letzteren, nämlich C., so zu Rosenberg den 27^{-ten} July 1759, unter des Magistrats Insigel, gefertigt worden ist, liest man die Worte: dass sie, *ihrer Ansage nach, und Vermög abgegebener herrschaftlichen Maut, die Ochsen durchgetrieben*. Wann dieses in der Wahrheit gegründet wäre, dass sie das Vieh ordentlich an-

gesagt und den herrschaftlichen Zoll abgeführt hatten, so würde das einen Beweis abgeben, dass sie nicht Willens gewesen die Ochsen durchzuschwärzen. Ich lege solche Eurer Excellenz zur gnädigen Einsicht vor. Dem Reis-Effendi habe ich indessen gemeldet, dass ich mich auf das beziehe, was mein vorhin eingereichtes Memoire enthält, und dass dieses eine, dem Völkerrechte zufolge, abgethane Sache sey: dass diese Leute, welche überwiesen worden dass sie unserem Feinde, durch unser eigenes Land, die Ochsen haben zutreiben wollen, mit Recht eine persönliche Straffe verdienten, etc. Allein die Griechen, welche von dem Pforten-Dollmetsch, und von denen Agenten des Fürsten in der Moldau, unterstützt werden, überlaufen die Pforte alle Tage, und klagen über erlittenes Unrecht und Gewalt. Sie behaupten dass sie, sowohl nach Prag, als nach Olmütz, zu unserer Armee, vorhero schon öfters Vieh getrieben hätten. Dass sie auch diese 324 Ochsen, anders nirgendhin zu treiben gedacht, als in unsere Länder. Wie sie dann bereit wären, einen körperlichen Eid darüber abzuschwören. Sie heulen und weinen, und drohen, dem Sultan selbst, wann er in die Moschee reitet, eine Bittschrift einzureichen, und ihn wider die erlittene Gewalt um Hilfe anzuflehen, etc. Ich muss also gewärtig seyn, was darauf erfolgen werde. Zu wünschen wäre dass, bey gegenwärtigen Umständen, nicht auf einmal so viele Klagen von dem griechischen Volke hieher gebracht worden wären; welche mir meine Dienstleistung über die Massen sauer machen....

39.

Pera di Costantinopoli, adì 30 aprile 1761.

Memoria alla Fulgida Porta.

Il Cesareo Internuncio non hà mancato di esporre sinceramente a Sua Altezza il Supremo Vezire l'affare concernente li due mercanti dei consaputi bovi, ed ora anche hà parlato co' medesimi, ed hà osservato le carte, che hanno nelli mani, le quali eglino dissero essere le medesime, che produssero e ricevettero in Vienna; cosicchè da queste si vede essere un affare scrupolosamente discusso e categoricamente terminato.

L'accennato Internunzio, per avere occasione di poter scrivere

alla Corte, dimandò loro, se avessero cosa altra da dire, ovvero carta da presentare, ed eglino risposero di non avere altro.

Laonde di bel nuovo prendendo ad osservare il rescritto trasmessogli dalla Corte sopra questo affare, vede, da una parte, la grande propensione che Sua Maestà l'Imperatrice Regina aveva di favorire questi, per essere sudditi della Fulgida Porta e, dall'altra, rileva le convincenti prove, colle quali il Consiglio, dopo un esatto esame, fece costare, questi bovi essere stati destinati al nemico, e che la restituzione dei medesimi avrebbe senza dubbio incoraggiato gli stessi a continuare clandestinamente un consimile commercio. come anche servirebbe di esempio a più altri, d'intraprenderlo e provvedere il nemico di provizione necessaria quanto il pane, sicuri di non soggiacere ad alcuna penalità. Laonde, giusta le leggi praticate da tutte le Potenze in simili occasioni, debbono essere trattenuti.

Tutte le prove e ragioni che il Consiglio addusse a Sua Maestà l'Imperatrice Regina, per persuaderla della giustizia e necessità di licenziare questi mercanti greci senza il preteso pagamento, siccome il grande dispiacere che il medesimo Consiglio dà a dividere per tutto quello può ridondare a favore e profitto di un sì crudele ed ingiusto nemico, quale si è il Rè di Prussia, non possono a meno che rendere perplesso il Cesareo Internunzio in ordine a quello debbe scrivere sopra un affare il quale fù con tanta diligenza disaminato e deciso secondo le leggi da tutte le Potenze osservate in simili congiunture; il qual affare non ha per oggetto che alcuni mercanti greci. i quali doppo aver esercitato un illecito commercio, ingannando amendue le parti, anche insistono di essere pagati.

Riflettendo dunque il sopraccennato Ministro, come anche è di suo dovere, sopra queste forte ragioni, si trova astretto di dire ingenuamente che non sa cosa scrivere alla sua Corte, senza esporsi a rimproveri di non averle ben esposte al retto giudizio di Sua Altezza il Supremo Vesire, come anche l'illecito contegno tenuto da questi mercanti greci.

40.

Schwachheim către Kaunitz; Constantinopol, 2 Maiu 1761.

... Wie ich dann auch das Memoire Eurere Ex. zur Einsicht gehorsamst hinzuthue, welches ich neuer Dingen in dem Ge-

schäft der 324 Ochsen einzureichen bemüssiget gewesen, weil Reis-Effendi, welcher von den zweyen Griechen sehr ungestimm überlaufet wird, mir angesonnen hatte, dass ich ihrenthalben nach Hofe schreiben möchte. Was hierauf weiter erfolgen werde, das muss ich nun erwarten....

41.

Schwachheim către Kaunitz; Constantinopol, 16 Maiu 1761.

.... Die Griechen aus der Moldau, welchen die bekannte 324 Ochsen sind abgesprochen worden, haben nach geendigter Beleuchtung aufs Neue angefangen, ihr Geschrey bey der Pforte zu erheben. Noch gestern haben sie sich verlauten lassen dem Sultan das Memorial zu überreichen. Ich bleibe aber fest dabey dass es eine nach dem Rechte aller Völker abgethane Sache sey, die nicht mehr zu ändern....

42.

Schwachheim către Kaunitz; Constantinopol, 16 Maiü 1761.

.... Der neue Ferman, welcher in die Wallachey, in die Moldau, und ferner bis an das Adriaticum ergangen ist, und den ich jungst gehorsamst eingesändet habe, hat die nämliche Ursachen zum Grunde, welche zu dem Vorhergehenden Anlass gegeben haben: nämlich um den Überfluss nach dieser Haupt-Stadt zu ziehen, und zugleich die Gefälle des Ober-Mautners hier zu vermehren. Hiedurch wird die Handelschaft der türkischen Unterthanen nach unsern Ländern hauptsächlich erschweret,—welche uns ohne dem nicht gar vortheilhaft ist, indem sie unser baares Geld dagegen aus dem Lande ziehen. Ich trachte indessen Fermane herauszubringen, vermög welchen unsern Kaufleuten aus Siebenbürgen erlaubt sey, dasjenige was sie wirklich erkauft haben, ungehindert auszuführen. Vielleicht geräth es mir auch, eine Aufhebung dieses Verboths loss zu wirken. Die Agenten der beyden Hospodaren wünschen selbst sehnlich, dass ich darinnen durchdringen möge. Inzwischen könnte nicht schaden, wann unsere Generalen ihre Beschwerden über diese Neuerung bey denen Hospodaren deutlich und erns-

tlich wiederholten, als welche zum Nachtheil beyderseits Unterthanen auf jenen Gränzen gereicht. Die Fürsten werden dadurch veranlasset, ihre Vorstellungen an die Pforte desto nachdrücklicher gelangen zu lassen....

43.

Schwachheim către Kaunitz; Constantinopol, 4 Iunie 1761.

....Was die Angelegenheit der gräflichen Balacanischen Töchter betrifft, da habe ich bereits die Sache so eingeleitet, dass, wann sie ernstlich nach der Wallachey zurückzukehren Willens sind, es mir nicht schwer fallen wird, bey der Pforte einen neuen Ferman an den Fürsten auszubringen, wodurch diesem gebothen wird sie aufzunehmen und ihnen, nach Erforderung der Gerechtigkeit und der Tractaten, das Ihrige zurückzustellen. Allein die Haupt-Bedingniss wird dabey allezeit seyn, wie sie es bishero gewesen ist, dass sie sich in der Wallachey persönlich stellen, auch ihren Wohnplatz alldorten aufschlagen müssen. Die Agenten des Hospodars haben sich schon erbothen, für sich deshalb eine schriftliche Versicherung unter obgedachter Bedingniss auszustellen. Ich aber würde, dessen ungeachtet, die Pforte selbst um ihren Befehl schon angegangen haben, wann nicht eben itzo die Sachen der beyden Hospodaren sich bey der Pforte in einer gewissen Gährung befänden; wo es innerhalb wenig Tagen sich zeigen muss, ob dieselben in ihren Fürstenthümern bestätigt, oder ob ihnen Nachfolger benennet werden. Sobald als dieses entschieden seyn wird, treibe ich auf den neuen Ferman.

Da der Pforten-Dollmetsch bey dem Gross-Vesier in Gnaden stehet, und nach der Hospodar-Würde strebet, so dürfte ihm, wie jung er gleich ist, dieses Mal leichte eines von beyden Fürstenthümern zu Theil werden. Wer aber, auf den Fall, seinen Posten hier betreten werde, das lässt sich zum Voraus nicht bestimmen. Die stärksten Bühler darum dürften die vier folgenden seyn: der bekannte verschlagene Griech Giacomo Riso, Schwieger-Vatter des Pforten-Dollmetschers, welcher ein offener Anhänger der preussischen Sache ist; der Arzt des Gross-Vesiers, Jpsilandi, der von eben solchem Schrote und Korne, aber dabey etwas ungeschickter als der Erste ist; der

Sohn des Doctors Caratscha; und der Agent des Fürsten in der Moldau, mit Namen Draco. Zu wünschen wäre dass, unter diesen Vieren, der Letzte möchte ausgewählt werden; massen er für den Tüchtigsten und Redlichsten unter ihnen gehalten wird...

44.

Trimeasa de Schwachheim Curți sale la 4 Iunie 1761.

Traduzione: memoria del Supremo Vezire all' onorevole signore Internunzio Cesareo che risiede presso la Fulgida Porta I mercanti nomati Anton Iuvan Koror e Pascal, sudditi della Fulgida Porta, avendo rappresentato con una loro supplica, qualmente, avendo eglino comprato 324 bovi, e, per essere l'operato dei Tedeschi retto, ed il loro denaro buono, li abbino menati in quelle parti, per venderli nei loro paesi, e, doppo aver pagato intieramente ciò importava il diritto della dogana e quello della gabella, non dovendo avere impedimento nessuno, pure nelle vicinanze della fortezza di Rosenberg, piazza imperiale, furono presi per forza tutti detti loro bovi e quatro cavalli da sella. Ed, avendo eglino notificato lo stato della cosa ai ministri della Corte Imperiale, e fatto istanza perchè, giusta il tenore delle sagre imperiali capitulazioni, detti loro animali vengano ricuperati senza che gli si abbia fatto giustizia, furono, per lungo spazio di tempo. trattenuti. Qual cosa, col averla i sudetti mercadanti notificata a noi, di lei amico, hanno supplicato acciò, iu conformità degli articoli delle sagre imperiali capitulazioni, vengano detti loro animali ricuperati. Le istanze delli sopra-detti mercanti, per essere conformi alle sagre imperiali capitulazioni, le fù trasmessa la loro supplica, e le fù raccomandato di scrivere alla Corte Imperiale, perchè, in conformità agli articoli della pace, si renda giustizia. Ella, l'Internunzio, nostro amico, nella prima e seconda memoria, che hà trasmesso, per l'accennato affare, dopo di aver dichiarato che li animali dei sopra-detti mercadanti sieno stati presi per forza, hà esposto nelle medesime che, avendosi nella Corte di Germania usato diligenza per la discussione dell' accennato affare, ed essendosi con prove evidenti comprovato quasi che questi fossero per andare verso il Prussiano, loro nemico, non si hà condesceso a favorire le richieste dei mercadanti; atteso che il fa-

vorirla è cosa manifesta che servirebbe d'incitamento ad altri, e sarebbe un motivo perchè nell' avvenire si conducano tal sorta di animali ai Prussiani; cosicchè il Cesareo Internunzio, nostro amico, avesse scrupolo di scrivere il surriferito affare alla sua Corte. Quantunque si abbia representato, dicendo esservi prove evidenti che li mentovati animali avean da essere trasportati e venduti alli Prussiani, nulla di meno, per non essere stato dichiarato qual sorte di prove sieno, e per non sapersi se dette prove sono vevoli o non, non è stato possibile, nè accettarle, nè rigettarle, — particolarmente, in comparazione della moneta dei Prussiani, quella dei Tedeschi, per essere di buona qualità, da ogni zecchino si ricava alcuni para di profitto, ed, oltre l'esser questo evidente prova che li mercanti erano per menare il loro bestiame ai Tedeschi, ritrovandosi anche specificato negli articoli delle sagre imperiali capitulazioni che si debba riscuotere e restituire intieramente i beni depredati dei sudditi d'amendue le parti, è di dovere dei ministri delle Corti l'eseguire ciò che esigono gl' articoli delle sagre imperiali capitulazioni. Per altro, se con forti prove sarà comprovato che i surriferiti mercanti abbino commesso azione dannosa alla Corte di Germania, il castigarli secondo conviene è di dovere dei ministri della Fulgida Porta; ma, in vece di castigo, il premettere che i beni dei sudditi della Fulgida Porta sieno depredati, non è azione che convenga ai ministri della Corte Imperiale; massimamente che ancora appresso i ministri della Fulgida Porta non fù comprovato aver eglino meritato d'esser castigati.

Stando alle imperiali capitulazioni, si faranno con lealtà ricuperare e restituire da quelli conviensi li depredati animali dei sopradetti mercanti, poi, comprovata che sarà la loro colpa, verranno i medesimi da canto della Fulgida Porta castigati, e con ciò gli altri intimiditi.

In questo affare, per essere l'intenzione e volontà della Fulgida Porta il mantenimento degli articoli della pace, ricerchiamo amichevolmente l'honorevole signore Internunzio, nostro amico, di scrivere in questa conformità il suaccennato affare alla sua Corte; perchè giusta il tenore delle sagre imperiali capitulazioni venga mandato lo stesso numero di bovi che furono trattiene, o pure il loro valore, per essere consegnato alli surriferiti mercadanti.

45.

Schwachheim către Kaunitz ; Constantinopol, 16 Iunie 1761.

....Da man etliche Wochen hero eine Bewegung bey der Pforte wahr genomem, welche wegen Vergebung der beyden Fürstenthümern entstanden war, und da jedermann sicher geglaubet, der Pforten-Dollmetscher, welchen der Gross-Vesier begünstiget, werde nach der Wallachey, und der ehemals gewesene Fürst Constantin Raccovitza nach der Moldau benennet werden, so wurde am 11-ten, ganz unversehens, auf Befehl des Sultans, der bekannte Costantino Mavrocordato, der verschiedene Male schon diese Stelle bekleidet, und der lange Zeit in den Siebenthürmen in Verhaft gehalten worden, als Hospodar in die Wallachey, in die Moldau, hergegen, der älteste Sohn des gegenwärtigen Fürsten erklärt. Auch in diesen Geschäften soll Ali-Aga die Hände mitgehabt haben; welches seinen Fall beschleunigen geholfen hat ¹....

46.

Schwachheim către Kaunitz ; Constantinopol, 16 Iunie 1761.

.... Eine gleiche Bewandniss hat es mit den moldauer Viehhändlern, welche immer noch hier liegen und die Pforte täglich behelligen; deren Sache von dem Pforten-Dolmetschen ebenfalls vertheidigt wird....

47.

Iassii, die 28 iunii st. v. 1761.

Copia.

Illustrissime et Excellentissime domine, vicine et amice Colendissime !

Maximopere letor quod, sub ipsissimis nempe auspiciis principatus mei, bona nova communi populorum ambarum partium

¹ La 10 ale lunii, e mazilit Ali-Aga, favoritul Vizirului și «Hofmeister der Sultaninn, seiner Frauen . Avea mulți dușmani. Sultanul a ordonat a sfărma «die Übermacht dieses unternehmenden Mannes . I-ar fi decis chiar moartea, dar intervin Vizirul și Sultana. E prins la Cipru. Are încă de dat samă pentru averea unor moschei. Fnsese principalul sprijin al Prusiei, de la care luase bani și avea să mai iea, la ratificarea tratatului prusoturcesc.

saluti et reciproco commercio persolutoria Excellentiae Vestrae impertiri queam. Crebrioribus etenim et omnigenis instantiarum modis tandem effeci ut ad revisionem confiniorum Sublimis Porta inducatur; prout et imperiali mandato liberam bestiarum victualiumque exportationem plenissime concessit. Cumque Excellentiam Vestram non minori incrementi publici amore ferri iudicem, notitiam hanc gratissimam Ipsi futuram opinor. Incolae insuper Vranza humillime mihi exposuerunt, quatenus diversi Transylvani duos sibi ab uno anno appropriarunt montes, sub praetextu quod certus Vallachiae bojer ipsos ipsis cesserit. Ast satis abunde constat, istos montes ab indicto tempore ad hunc principatum pertinere; qua etiam de causa spem concipio fore ut Excellentia Vestra usurpatores istos condigne coërcere, vel duos vel tres ex suis officialibus ad locum controversiae ablegare, ut, insimul cum meis, quos aequae denominabo, rem istam accuratissime examinent; de tempore vero et die Excellentiam Vestram mecum convenire necessariaque mihi communicare dignabitur.

Quod attinet stationem inter Oytos et Buskures [Bretzk] a Moldavis demolitam, postquam penitus in rem inquisivi, inventum fuit stationem istam revera ad terras Moldaviae pertinere, per unum etenim milliare citra montes, qui semper utrorumque Statuum limites constituerunt, distare compertum est. Ultra haec invenitur quod ista domus duobus vicibus fuerit destructa sub principatu principis Mauro-Cordato, abhinc incirca viginti annis. Verum equidem est quod dominus Raducanus, Supremus Cancellarius, anno 1749 statuerat ibi diversorium erigere, sed non minus certum est, proprio suo motu ab isto opere destitisse.

In hoc prorsus momento intelligo, Excellentiam Vestram, verosimiliter iustitiam nostram introspiciens, inhibuisse istos qui istam stationem reaedificare praesumpserint; felicem hanc dispositionem pro stabilimento bonae harmoniae et incremento amicitiae vicinalis dum maxime suspicio, meam aequae complacendi promptitudinem singularissimo studio comprobare nec unquam desinam.

Illustrissimae et Excellentissimae Dominationis Vestrae

sincerus amicus, ad officia paratissimus:

Gregorius Ioannes, Terr. Moldaviae princeps.

48.

Schwachheim către Kaunitz ; Constantinopol, 4 Iulie 1761.

[Ali-Aga n'a plecat încă. Îl grăbește și Vizirul, «aus politischen Absichten . — Afacerea Bălăcencelor.]

Obwohl ich in meinem letzten Memoire betreffend die bekannten 324 Stück Ochsen das sultanische Verboth wegen des Viehaustriebs nicht angeführet habe, so ist solches durch die Dollmetsche doch mündlich dem Reis-Effendi ganz klar angezeigt worden. Dieser Minister hatte auch also gleich die Griechen darüber zur Rede gestellet. Allein sie haben sich damit entschuldiget dass dieser Verboth damals noch nicht ausgestellt gewesen, als sie das Vieh ausgetrieben ; worwider er endlich auch nichts mehr einzuwenden gewust. Sollte die Pforte ferner sich dieser Griechen annehmen, so bin ich Willens ihnen rundaus zu erklären dass, so wenig sie von einem Spruche abweichen würden, der über eine Rechtssache in einem ihrer Divane gefället worden, eben so wenig auch verlangt werden könne, dass ein solches von unserer Seite geschehe.

[E anexat firmanul pentru Bălăcence : jumatate a lunii Zilcadè 1174 = 20 Iunie 1761.]

49.

Schwachheim catre Kaunitz ; Constantinopol, 15 Iulie 1761.

.... Die moldauer Viehhändler setzen nicht aus die Pforte zu behelligen und sich des Pforten-Dollmetschers und anderer Griechen dazu zu gebrauchen. Sogar der französische Botschafter hat mir vor etlichen Tagen seinen Dollmetsch, den Fonton, geschicket ; welcher mir gemeldet dass er ein neues, ziemlich scharf gefasstes Memorial gesehen, so diese Griechen dem Reis-Effendi einzureichen Willens wären. Seitdem die bekannte Nota des Gross-Vesiers von mir unterm 4-ten Juny gehorsamst eingeschicket worden ist, habe ich für rathsam und dem Dienst gemäss erachtet, mit der Gegennota so lange zurück zu halten, bis die Antwort auf obiges vom 4-ten Juny aus Wienn eintreffen könne. Anderer Gestalt wurde es das Ansehen gewinnen als ob ich, aus Gram wider diese Leute, für mich allein die Antwort auf die Note ertheilte, ohne von Hofe besondern Befehl

dazu zu haben. Trift aber diese ein, so bin ich entschlossen der Pforte standhaft zu widerholen dass es eine, nach dem Völkerrechte, durch unsern Divan entschiedene Sache sey; welche so wenig könne widerrufen werden als eine so in dem Ihrigen abgethan worden.

Anexa:] Ferman an den Fürsten der Walachey wegen Johann-Christian Knoblauch, die freye Ausfuhr des Safian-Leders betreffend. Gegeben im Anfang des Monat July 1761. [Venise «aus Deutschland mit manchen Eisen-Gezeige und anderer Gattung Waare . Oprit la Rînnic, la plecarea.]

50.

Estratto di lettera scritta dal s. Testa, interprete di S. M. I. R., data Pera, li 30 luglio 1761.

Ieri mattina sono stato alla Porta. Ritrovai là gli impertinenti Greci dei bovi, che facevano gran rumore. S. E. il Reis-Effendi mi fece chiamare a pena arrivato, e mi dimandò: È venuta la risposta sopra la memoria che il Supremo Vesire haveva rimesso al s. Internunzio? Gli risposi, di sì. Soggiunse: E bene, quello è venuto dalla Corte sopra la sudetta memoria, che si faccia una memoria, e portatela quanto prima, perchè la possi far vedere al Supremo Visiro. In tutto questo discorso erano presenti li Greci; cossichè dissi a piano all' Effendi, che hò da parlargli sopra questo affare, mà che in presenza di quei non lo potevo fare, e così sono sortiti; questi, doppo aver gridato, tanto in camera dell' Effendi che fuori, sono partiti. Onde io sono di bel nuovo dall' Effendi, e li hò cominciato a portare tutte quelle ragioni che potevano contribuir a far vedere la falsità di tutto quello che costoro rappresentano, come pure le loro bugie, delle quali si sono serviti, sì in Vienna, che qui alla Porta. Gli dissi poi che la Corte resta maravigliata in vedere che si presta più fede alle false rappresentazioni di due mercanti greci, di quello che, con tutta rettitudine, doppo un ponderato esame, hà deciso il Consiglio in Vienna. Finalmente, doppo molti discorsi, mi disse: «che faccia il s. Internunzio una memoria di quanto hà avuto dalla sua Corte in ordine a questo affare; mà vorrei che la risposta fosse adeguata alla memoria del Supremo Vizire. Appresso la Fulgida Porta non

è ancora comprovato che questi li portavano al Prussiano e che fossero presi nel paese prussiano ; mà, comprovato che sarà anche, questi dovranno avere il loro, e poi, per aver commesso azione contraria al divieto, cioè di aver estratto del bestiame del paese, dipenderà dalla Fulgida Porta darli il meritato castigo». Alla fine, doppio lungo discorso. è entrato un mollà, ed io mi sono congediato.

Memoria a S. A. il Supremo Vezire.

Lo scritto che S. A. il Supremo Vezire aveva fatto rimettere al Cesareo Internunzio concernente il consaputo affare dei mercadanti greci, dal medesimo fù trasmesso alla Cesarea Corte; la quale rimase molto sorpresa in vedere che la Fulgida Porta sembri prestare più fede alle false rappresentazioni di questi Greci che alle convincenti ragioni le quali inettono in chiara luce il fraudolento operato loro, come ne furono convinti in un consiglio nel quale diligentemente fù discussa, disaminata e con tutta rettitudine decisa la causa, giusta le leggi e gli usi osservati universalmente dalle nazioni in tempo di guerra, e massimamente in congiuntura tanto gelosa come era quella di provvedere il nemico di vetovaglia, tanto necessaria alle truppe prussiane, — come di già nelle mie due antecedenti memorie all' A. V. fù accennato.

Il pretesto che costoro adducono, col dire che veramente pensavano di vendere i loro buoi a gli Austriaci, per essere la qualità della moneta loro migliore della prussa, sopra la quale si perde qualche parà, se tale veramente fosse stata la loro intenzione, chi gli impediva di andare dritto all' esercito imperiale? Questi erano pratici delli passi, per gli quali sogliono tutti passare, siccome delle vie che conducevano al medesimo. Che necessità avevano di furtivamente passare li confini in sito discosto, ove non potevano essere osservati, per ischivare li passi e le dogane apperti a tutti ed, invece di calcare la strada battuta, fare un lungo giro per sentieri li meno praticati ed, attraversando boschi, portarsi vicino ad una città prussa, la quale molto scarseggiava di carnamì, di maniera che, se accidentalmente non fossero stati còlti da alcuni ussari che scorrevano il paese nemico, avrebbero venduti i loro manzi a doppio prezzo: ed indi anche senza alcun danno esitato [=è usitato] il danaro prusso in Polonia,

dove haveva l'istesso valore, e principalmente in Lipsia, ove li mercatanti greci sogliono comprare li ritorni per la Moldavia. Ma, siccome per formare un retto giudizio sopra l'intenzione che può ogni uno dire essere come gli cade più in acconcio, conviene prendere in matura considerazione tutte le circostanze che la caratterizzano e li fatti concomitanti che la manifestano, così anche nel consiglio che fù tenuto, per ordine espresso di Sua Maestà l'Imperatrice Regina, questo fatto è stato con tutta sincerità e la possibile attenzione disaminato, e ritrovato essere tutto diverso da quello lo avevano rappresentato all'altaccennata Maestà, come si vede che medesimamente hanno fatto alla Fulgida Porta. La quale, se si compiacerà anche prendere in considerazione con quali documenti questi pretendono provare ciò hanno rappresentato, scuoprirà le loro asserzioni essere contrarie alla realtà del fatto. L'attestato che questi producono, è dell' magistrato prussiano di Rosenberg, situato luoco sopra il camino che diritto conduce alla piazza di Briegh, poco distante, la quale allora era bloccata da truppe austriache. Con qual fondamento di medesima ragione pretendono col medesimo provare di avere eglino transitati li buoi dalle dogane e passi costumati, senza avere potuto produrre le cedole che soglion darsi dagli ufficiali austriaci? Questo istesso attestato prova essere stati còlti degli usseri vicino a detta piazza prussiana e discosti del luogo ove era il corpo dell' armata i. r., comanche li buoi essere stati presi sopra il terreno nemico. Un simile fatto in tempo di guerra si sà generalmente quali sono le leggi e gli usi di tutte le Potenze, e questi istessi, perchè le sanno, hanno rappresentato il fatto diverso di quello ritrovasi essere in realtà, e, tenendo celato la verità del loro malizioso contegno, procurava di rappresentarlo come una rapina che fù fatta contro le imperiali capitulazioni che rigorosamente inibiscono le rapine trà sudditi di amendue le parti sopra le terre dell' amico vicino e, quallor si comettono, obbligano, non solamente alla restituzione, ma anche ad un esemplare castigo. Lo che sarebbe stato puntualmente eseguito, se la cosa fosse come essi la dicono; il numero de loro buoi non essendo un oggetto che possa fare specie ad una Corte.

Sua Maestà l'Imperatrice Regina, religiosissima mantenitrice de' suoi trattati ed attentissima acciò, non solamente si faccia

giustizia alli trafficanti sudditi della amicissima Fulgida Porta, ma anzi venghino favorevolmente trattati nelle terre del suo dominio, come fin' ora in tutte le occasioni l'hà dato a conoscere, e per conseguenza tutto il di Lei ministero, il quale anche, con tali costanti sentimenti della più illibita amicizia, hà voluto fosse disaminato rettamente questo affare in un consiglio, il quale, doppo le più accertate notizie, prese sopra il luogo, ed un ponderatissimo esame della causa,—certo è che non l'avrebbe decisa in una maniera che potesse avere nè anche la menoma apparenza di essere contraria alle imperiali capitulazioni.

Pera di Costantinopoli, li 3 d'agosto 1761.

51.

Schwachheim către Kaunitz; Constantinopol, 1^{ia} August 1761.

.... Zu wünschen wäre gewesen dass der verdriessliche Handel der moldauer Ochsentreiber mir, wenigstens zu dieser Zeit, nicht auf den Halse gefallen wäre. Diese ungestimmen Griechen erfüllen die Pforte täglich mit ihrem klagenden Geschrey. Weil der Reis-Effendi gegen meine Dollmetsche erwähnt dass er hoffe, der Internuntius werde den Inhalt des Memoirs so ihm vom Gross-Vesier hierüber zugesandt worden, nach seinem Hofe berichtet haben, auch die Antwort, so darauf erfolgen würde, der Pforte anzeigen, so ware das die Ursache warum ich mit einer frischen Gegennota, wie ich Anfangs zu thun Willens war, nicht wohl habe hervortreten können. Nach Eintreffung der lezten Briefe aber, so hatte ich dem Dolmetsch Testa aufgetragen dem Reis-Effendi zu hinterbringen, dass diese Antwort nun gekommen sey, dass sie beyläufig in Wiederholung der nämlichen Gründen bestünde, welche meine beyden vorhin eingereichten Memoiren enthielten. Dass man sich nicht wenig darüber verwundere dass in gedachtem Memoire bloss von dem Erwähnung geschähe was denen Griechen zum Vorthail dienen mag, alles das hingegen was ihnen zur Last und zur Überzeugung fällt, und in meinen Memoiren enthalten ist, gänzlich mit Stillschweigen übergangen würde. Dass es fast das Ansehen habe, als wollte die Pforte dem Vorgeben dieser betrügerischen Leute mehr Glauben beymessen als dem was ein gerechtes dicasterium, dem von I. M. diese Sache zu

untersuchen eigens aufgetragen worden war, nach dem Völkerrecht erkennet und ausgesprochen hat, etc., etc.

Kaum war Testa am 29-ten July bey der Pforte erschienen, als der Reis-Effendi ihn vor sich rufen liess, und in Gegenwart des lärmenden Griechen fragte ob die Antwort von Wienn eingelaufen wäre, etc., etc. Was nun Testa hierauf geantwortet und wessen sich der Reis-Effendi darüber geäussert habe, das giebt der beygelegte Auszug des Briefes am Besten zu vernehmen, welchen mir Testa deshalb geschrieben hat. Das Bedencklichste darinnen ist die Stelle wo der Reis-Effendi sagt: dass, wann auch gleich diese Leute überwiesen wären dass sie dem Preussen das Vieh hätten zutreiben wollen, so müsten sie gleichwohl das Ihrige haben, indem es von der Pforte abhänge, sie wegen des übertretenen Geboths zu bestrafen, etc. etc.

Das Memoire so ich der Pforte nächst künftigen Montag, den 3-ten dieses, einzureichen gedenke, wird beyläufig so wie die Anlage lauten [n° 50]. Nach Ablauf meiner Briefe werde ich sie nochmals erwägen: sollte ich eine merckliche Änderung darinnen machen, so melde ich es in meinem nächsten unterthänigsten Berichte. Erhält sie den Beyfall Eurer Excellenz, so wird mir solches zur Beruhigung gereichen. Nun wird zu erwarten stehen was selbige bey der Pforte für eine Wirkung hervorbringen werde. Meine beyden vorhergehenden Memoiren habe ich zu seiner Zeit schon Eurer Excellenz unterthänigst eingesandt.

Ich kann nicht genugsam an den Tage legen wie viel Kummer bey gegenwärtigen Umständen mir dieser Handel verursacht.

Es gehet nunmehr in das siebente Jahr wo ich die Angelegenheiten I. K. K. M. an diesem Hofe zu verwalten habe; bis hieher habe ich noch nicht einen Kreuzer auf Abkaufung derley Processe ausgegeben. Der gegenwärtige aber nimmt durch das argelistige Betreiben dieser Griechen und ihrer Helfer, wobey sie es auch an Verheissungen nicht ermangeln lassen, einen so schlimmen Gang, das ich sehr besorget lebe, man werde am Ende sich zu einer Vergütung noch verstehen müssen; allein hier solches zu thun, würde ein tibles Beyspiel abgeben und eine Thüre öffnen, wodurch uns auch ins Künftige mehr dergleichen Zahlungen zuwachsen dürften, wie es vorhin öfters geschehen ist, und Andern itzo noch geschiehet....

Copie Schreibens des Herrn Baron von Buccow an den Herrn Internuntium von Schwachheim, dd° Hermannstadt, den 3-ten Augusti 1761.

Es ist deroselben ehemdem ex prioribus, und besonders aus denen von denen hier Landes gestandenen commandirenden Generalen successive dahin erlassenen Vorstellungen beywohnend, was bereits von vielen Jahren her für Gränitz-Differenzen zwischen denen moldau- und siebenbürgischen Innsassen obwalten, und zu was gewaltsamen Fürgehungen die Moldauer gegen die Siebenbürger, zu deren empfindlichen Nachtheil und Beschädigung, geschritten. Es werden auch derley wiederrechtliche Unternehmungen noch immer fortgesetzt, und seynd daher ohnlängst diesseitige in einem zu diesem Fürstenthum unstreitig gehörigen, allzeit von denen Unsrigen ruhig und ohne aller Controverse besessenen, ohnweit des Passes Oytos gelegenen Terrain zur Wachthaltung ausgestellte Plajaschen durch mehr dann hundert gewaffnete Moldauer dergestalten angefallen worden, dass sie Plajaschen die Retirade zu nehmen gezwungen gewesen. Ja es hat sich auch ein Insass des moldauschen varasienser Districts, Namens Bistril, erkecket, nachdeme ihme, weilen er auf verbotenen Fussteigen betreten wurde, seine beygehabte drey Pferde iudicialiter contrabandiret worden, des Szeckler Stuhls Orbai Vice-Königsrichters, Ladislai Turi, eigenthümliche, zur Überwinterung in die Moldau getriebene 69 Schaaffe, samt denen Lämmern, via facti anzuhalten. Es haben auch ferners die Moldauer, vermög kürzhin eingeloffenen Nachricht, auf unseren Gränzen das zwischen den Pass Oytos und Berezk liegende Gebürg, Kishavasch genannt, eigenmächtig occupiret, und die Wachthutten ruiniret; sollen auch annoch ihre Schaaffe alda weyden und den Ort umgeben haben. Ich habe all diese Verfolgungen nicht nur dem ehemahligen Fürsten in der Moldau vorgestellt, sondern auch bey dessen Nachfolger, Gregorio Ioanni, mit dem Ersuchen wiederhollet, um sowohl denen hierunter beschädigten diesseitigen Inwohnern die erforderliche Satisfaction augezeyen zu assen, als auch für das Künftige zu Abhüttung dergleichen Gewaltthätigkeiten den gehörigen Schranken zu setzen. Allein,

anstatt der bisshero angehoften Vernehmung diesfalls gepflogener Remedur, hat erst Erwehter, vermög der abschriftlichen Anlaage, die von denen Insassen zu Vranz ilme beygebrachte Beschwårde wegen unterschiedenen von diesseitigen Unterthanen denen Vranzanen, unter dem Vorwand einer denenselben von einem gewissen wallachischen Bojern beschehenen Cession, vor einem Jahr entnohmene zweyn Bergen an mich jüngsthin gelangen lassen, und daher das Ansuchen gemachet, entweder wieder die Usurpatores dieser Bergen behörig zu verfahren. oder zwey biss drey Officiers ad locum controversiae abzuschicken, um mit denen von ilme Fürsten ebenfalls darzu benennenden Commissarien die Beschaffenheit der Sache untersuchen zu können. In dieser Betreffung wäre gut gewesen, wann die Klåger aus dem Vran-saer District die ihnen durch die Siebenbürger entrissen worden seyn sollende Gebürge benennet hätten; indessen kann man sich einbilden, dass es deren einige seyn müssen, welche bey dem, Zusammenlauff der dreyfachen, nemlichen siebenburgisch, moldauisch und wallachischen, Grånzen situiret seynd, neml. Murdanygoruby (*sic?*),—von welchen aber der Fürst sehr unrichtig berichtet worden, als ab solche erst vor einem Jahr durch einen wallachischen Bojern an die Unserige überlassen worden, mas-sen solche, nebst anliegenden mehreren Gebtürgen, obschon zu verschiedenen Mahlen angefochten, von undencklichen Jahren in deren Siebenbürgern Besitz gestanden. Ich kann nicht umhin, bey dieser Gelegenheit zu bemercken, wie ungegründet das Principium seye, vermög wessen man diejenige Gebürge zur Grantz festsetzen wolle, welche die Abflüsse deren Wässern gegen Siebenbürgen und der Moldau theilen, angesehen auf obspecificirte Gebürge die Wallachen, sowohl als die Moldauer, wieder die in Besitz bissher gestandene Siebenbürger ihre Prätensiones formiren wollen; mithin, wann auch ein Theil gesezten Falls Recht haben sollte, doch der Andere Unrecht haben müsse. Man hat zwar, weder Ursach, noch Absicht in die zwischen denen Moldauern und Wallachen obschwebende Grantz-Strittigkeiten sich zu mischen; allein, nachdeme man unserer Seits informiret ist dass es denen Moldauern gelungen erst seiter Anno 1751 denen Wallachen den südwestlichen Theil deren Gebürgen Durso, Mussa, Piatra Szkujului, etc. (denen Wallachen) abzunehmen, so kann man muthmassen dass jene sich tröstlich einbilden, es

möchte ihnen eben so leicht seyn, auch denen Siebenbürgern die an jene stossende Gebürge zu entreissen. Besonders, da sie noch nicht vergessen wie arglistig sie diejenige Gebürge, welche in denjenigen Plan, den ich Euer Wohlgeborn nächstens mittheilen werde, grün illuminirt seynd, sich zugeeignet. Dann, obschon solche, nebst dem darauf, Anno 1733, denen Siebenbürgern geraubten Vieh, auf Befehl des damahligen, derer Moldauer Ungrund eingesehenen, Fürstens Johann Constantin Mauro-Cordato de Scarlati, Anno 1734 restituiret wurden, so geschahe dannoch Anno 1735 eine neue Invasion, dergestalten, dass damahlen besagte Gebürge neuerdings occupiret, und seithero so wiederrechtlich den Siebenbürgern vorenthalten worden, wovon noch unzählige lebendige Augenzeugen dargestellt werden können. Was aber in erwehntem Plan blau illuminirt zu sehen seyn wird, solches ist schon zu älteren Zeiten, nemlichen successive von ohngefähr 1714 biss 1717, durch die Moldauer usurpiret worden; wovon gleichwohlen noch viele lebendige Zeugen vorhanden, und, zumahlen es unwidersprechlich ist, dass wir zur Zeit als der Passarowitzer Fried geschlossen, und darinnen das Principium uti possidetis zum Grund geleyet worden, in würrlichem Besitz, nicht nur erst angeführter, sondern viel mehreren Gebürgen bestanden, so ist man von Seiten Siebenbürgens in der ungezweifelten Hofnung dass bey der vorzunehmen angetragenen Gränitz-Regulirung alle seither von uns entrissene Gebürge würden, und mussten, restituiret werden.

Anbey vermeynet der Fürst auch das Gebürg Kisshavasch, zwischen Oytos und Berezk, zur Moldau gehörig zu seyn. Es ist demselben aber auch dessfalls, und zwar in Ansehung der unlängst allda, an den Pass Oytos, demolirten Wachthütte, ein ganz falscher Begriff beygebracht worden; und verhielte sich die Sache folgender Gestalten: In der nemlichen Gegend, wo quästionirte Wachthütte durch die Moldauer gewalthtätig ruiniret worden, ist vorhin unser Contumaz-Hauss gestanden, und derjenige unangefochtene Contumaz-Meister, welcher in dieser Function 15. Jahr lang darinnen logiret, annoch in dem Flecken Berezk bey Leben. Nachdeme aber vor etlich und zwanzig Jahren, das Contumaz-Weesen bey uns vergrösseret und verfielfältiget worden, dergestalten dass, sowohl das Personale deren Beamten einen weitläufigeren Raum erforderten, worzu noch die Como-

dität deren Officianten gekommen, welche weit lieber und gemächlicher rückwärts, gegen denen Ortschaften, als vorwärts, gegen denen Gräntzen, logiret zu seyn wünscheten, mithin zu sothaner Transferirung selbst den grösten Vorschub gegeben, so wurde aus diesen Ursachen, und keineswegs aus Veranlassung, noch weniger Zwang deren Moldauern, das ehamahlige Contumaz-Gebäu verlassen, und die nun weit comodere Gebäude[n] bezogen. Da nun solcher Gestalten der Platz geräumt worden ware, so versuchte der Kanzler Radukan Anno 1749 allda ein Würtshauss zu errichten, vorzu derselbe bereits das Holz zugeführt hatte. Allein kaum ware solches dem damahligen commandirenden Generalen, Grafen von Broun, bekannt worden, machte derselbe alsogleich bey dem Fürsten so nachdrucksame Vorstellung dass der Radukan nicht freywillig, wie er vorgeben will, sondern aus Befehl des Fürstens davon abstehen musste. Es erhellet also deutlich, dass er Radukan seinem Fürsten nur von denen ihm vortheilhaften Umständen einen Begriff beybringen wollen, die nachtheilige hingegen mit Fleiss verschwiegen haben müsse. Dann, im Fall derselbe aufrichtig beschrieben hätte, dass an den Aytoser Fluss, weit abwärts deren Gebürg-Gipfeln, von Seiten Siebenbürgens ein weitschichtich gemauertes Schloss in älteren Zeiten erbauet, und in ununterbrochenen Besitz gehalten worden, so würde der Fürst dieses Vorgeben, entweder nicht begriffen, sondern geläugnet, oder im Gegentheil den, jedem vernünftigen Menschen für Recht vorkommenden Schluss gefasset haben, dass unsern Wachten und Besatzung über fremden Grund zu ihren Posto gehen müste, welches eben so viel heissen würde, als durch einen fremden Hof in sein eigenes Hauss gehen. Währe aber dieses Schloss würcklich auf moldauischen Grund erbauet, so musste solches, entweder mit oder ohne Bewilligung der Pforten, oder, wenigstens, des moldauischen Fürsten, geschehen seyn: jener Fall ist von keinem erleuchtetem Hofe zu vermuthen, und in diesem Fall würde man sothaner Erbauung sich entweder mit Macht widersetzt, oder wenigstens darwieder protestiret haben. Es ist demnach zulezt der Schluss zu machen, dass einzig und allein ein und andere sich vergrössern wollende Bojern ihre Fürsten zu derley ungegründeten Revindicationen gleichsam zu zwingen sich bemühen. Gleichwie ich nun all diese Umstände dem Fürsten

in der Moldau untereinstens vorstelle, und ihn wiederholt freundlich ersuche, nicht nur denen Damificirten hinlängliche Genugthuung zu verschaffen, sondern auch denen Moldauern die Ausübung all fernerer Inconvenienzen und Gewaltthätigkeiten, wie auch diesseits respective deren Unsrigen beschiehet, auf das Scharfeste einzustellen und zu verbieten; also entstehe ich nicht auch hiervon Euer Wohlgeborn zu beliebig vorläufiger Wissenschaft und der Antragung, womit es hierinnenfalls, bey dem Inhalt und Vorschrift deren Passarowitzer und Belgrader Friedens-Schlüssen, gehalten werden möge, die Eröffnung zu machen Ich beharre, etc.

53.

Schwachheim către Kaunitz; Constantinopol, 17 August 1761.

Anunțase că va da Porții memoriul la 3 ale lunii. A cetit din nou actele, și mai ales nota Consiliului de Război din 21 Mart. A schimbat în memoriu, pentru că în notă se vorbește, nu de prinderea boilor pe teritoriu dușman, ci de îndreptarea lor într'acolo (Rosenberg fiind ocupat de Austriaci). Grecii pretind că ofițerii ce au dat atestatul erau imperiali și numesc afacerea, în scris și verbal, «einen förmlichen Raub». Reis-Efendi se plînge că nota cea nouă nu e în tonul amical al notei Vizirului. Obiectează el că afacerea e decisă și întreabă de «ein Mittel ...auf was Art ich diesen Leuten, um welche er und der Gross-Vésier sich so sehr annähmen, behilflich seyn könnte». Răspuns: «dass, wann der Internuntius sich verstehen wollte diese Leute hier gleich zu befriedigen, er trachten würde, durch der Pforten Dollmetsch, es dahin zu lenken, dass sie einen Nachlass fahren lassen sollten, nur damit die Pforte dieser ungestimmten Kläger überhoben werde». Internunțul răspunde că n'are instrucții a călea sentența, «dass aber I. K. K. M. weltberühmte Milde so gross sey, dass, wann diese Leute lediglich zu solcher ihre Zuflucht nähmen, ich gute Hoffnung hätte, dass sie nicht ohne Trost bleiben würden; zumal da der Pforte hiedurch eine Gefälligkeit geschähe». Ar da și recomandatie celui ce ar merge la Viena. Reis-Efendi primește, dacă vrea și ei; dar ei refusă. Reis-Efendi se roagă a se scrie la Curte, «dass selbiger, in Absicht auf die zwischen beyden Reichen obwaltende Freundschaft, mir

die Gewalt ertheilen möchte, diese türkische Unterthanen hier zu befriedigen, massen solches nicht um dem Verlangen des Gross-Vesiers und des Reis-Effendis gemäss seyn, sondern auch als eine Aufmerksamkeit für die Pforte selbst angesehen werden würde». Promite imediat, prin Testa. Dar intervine o nouă cerere a Grecilor la Vizir. Acesta ordonă lui Reis-Efendi «dass er meinen Dollmetsch vor sich fordern und ihm ernstlich auflege mir zu hinterbringen dass ich, zu Folge der Friedens-Capitulation und zu Folge der Willensmeinung des Sultans, diese ihre Unterthanen, sobald als möglich, klagloss stelle». I s'a spus de sigur că totul atiră de la el. Testa se teme de soarta dragomanului napoletan, luat zălog pentru 8.000 de lei. Se sfătuiește cu ambasadorul frances, care-î aprobă purtarea. Răspunde că va raporta. Aduce casuri de despăgubiri franceze, prusiene.

Acte sînt anexate. Reis-Efendi vorbise și de o călătorie la Belgrad. Și Dragomanul stăruise pe lângă Greci, cari spun: «Noi siamo ruinati, non potiamo entrare in nuove spese, ...siamo stati otto mesi e mezzo a Vienna, e per questo spazio di tempo solamente abbiamo pagato 360 fiorini in affitto; ogni carta che abbiamo dovuto formare ci costava due e tre ongari, oltre non pochi ongari che abbiamo dovuto pagare al huomo che ci serviva per la lingua... Noi, come veri suditti tributarii della Fulgida Porta, dimandiamo il nostro bene dalla medesima...» Amintesc că Prusienii au despăgubit. Promisese Internunțiul, «per il *hatir* della Fulgida Porta».

Petiția Grecilor. Iscălesc: Pascal Feudori, Ioan Anton; dedesupt, ca fii, «Nicola Sawa, Nicola Abrahamo».

Bescheid: Ansehenlicher Reis-Efendi,

Nachdem es der höchste Wille unsers grösten Monarchen ist dass gegenwärtige Sache nach dem k. Friedens-Schluss beförderet werde, so säumet nicht einen Dollmetsch des deutschen Ministers zu rufen und diesem mit einer guter Art melden zu lassen dass er sehr trachten möchte diese Sache etwas eher zum Ende zu bringen.

54.

Schwachheim către Kaunitz; Constantinopol, 2 Septembre 1761.

... Ich habe mit dem neuen Fürsten in der Wallachey, Constantin Mavrocordato, und mit den Agenten in der Moldau die Abrede dahin getroffen dass Handel und Wandel, woran beyden Hospodaren so merklich gelegen ist, zwischen unsern und ihren Unterthanen auf den vorigen Fusse hergestellt werde. [A intervenit și la Poartă, și speră. A trimes firmanul contra Moldovenilor. Firmanul pentru Munteni nu-l satisface.] Nichts desto weniger, um dem gedachten General auch hierinnen völlig zu vergnügen, so habe ich aufs Neue zwey Fermane an die Hospodaren in der Wallachey und Moldau herausgenommen und ihm solche unterm heutigen Dato in originali übersendet; worinnen deutlich geboten wird, dass unsern Leuten erlaubt seyn solle, ihr Vieh, wann die Überwinterung vorbey ist, nach Gefallen zurückzutreiben. [Îi trimete traducerile. — Pentru afacerea boilor, se referă la raportul precedent.

Anexă: Mustafă Sultan către Domnul Moldovei.

Îi dă de știre că Schwachheim a arătat că generalul Buccow i s'a plîns de «die Unbilligkeiten der Moldauer..., so sie an dem siebenbürgischen Vieh das an den Gränzen von k. k. Unterthanen aus Siebenbürgen geweidet wird, ausüben; besonders aber enthalte ein Lezterer folgenden Vorfall: dass sie nämlich die siebenbürgische Wacht, so dieselbigen Gegenden beobachten müste, mit Überlegenheit angefallen und vertrieben haben; hierauf nun hätten sie die allda befindlichen siebenbürgischen Ochsenhirten gefangen, grausam zerschlagen und gebundener, samt einer grossen Anzahl Vieh, davon geführt. Sie seyen auch bis itzo, samt dem Vieh, noch in der Gewalt der Moldauer.» Cere restituție și garanții pentru viitor. Se citează locul din tratatul de pace. Dă ordinul cerut. «In den leztern Tăgen des Monats Zylhyge 1174; das ist zwischen dem 21-ten und 23-ten July 1761.»

55.

Schwachheim către Kaunitz; Constantinopol, 17 Septembre 1761.

Se plînge de emigranții din Ardeal, ce trec fără pas în principate, «treiben dorten ein nicht gar außerbäuliches Leben und kommen hierauf bis in diese Hauptstadt».

Schwachheim catre Kaunitz; Constantinopol, 17 Septembre 1761.

[La 6 ale lunii e destituit Muftiul, după prinzul ce-î dase Vizirul în casa de țară a lui Isac-Aga, lângă Terapia. E trimis în aceasta casă, pînă la plecarea spre Sinope, apoi se schimbă locul de surgun în Brusa.]

Da der Gross-Vesier schon eine geraume Zeit her wider diesen Obersten Priester einen Unwillen gefasset hatte, der durch die Ränke, welche der Mufti bey der letzten Abwechselung des Fürsten in der Wallachey gespielet und wodurch er den Fürsten Constantin Mavrocordato, an Statt des von dem Gross-Vesier vorgeschlagenen Pforten-Dollmetschers, eingedrungen hatte, aufs Neue sehr vermehret worden ist, so hat er seine Zeit bey dem Sultan so zu nehmen gewust, dass er ihn auf diese Art die Schwere seines Zorns hat empfinden lassen.

[A arătat de repetite ori Porții motivele Consiliului de Război. Acum așteaptă nouă ordine.]

La 3 August i-a scris Buccow pentru conflictul cu Moldova, citind privilegiile Ardelenilor din 1714, 1727, 1733, 1734, 1735. Ar fi trebuit, crede Internunțul, a se hotări lucrul la păcile din 1718 și 1739 și la delimitările urmate.] Da es aber nicht geschehen, so ist die Sache immer mehr und mehr in Verwirrung gerathen. Die gegenwärtigen Umstände aber scheinen mir weniger als jemals günstig zu seyn, Irrungen von der Art abzuthun; zum Wenigsten, können selbige hier nicht wohl untersucht und entschieden werden. Mir kann zwar zu einem Unterricht dienen, was mir mitgetheilet wird. Die Sache selbst aber kann, ihrer natürlichen Ordnung nach, nirgends besser als auf den Grenzen ausgeforscht und beygeleget werden. Und das zwar durch Commissarien auf Ort und Stelle, wie der neue Hospodar in der Moldau, in seiner an den General Freyherrn von Buccow erlassenen Antwort, auch seines Orts ganz deutlich zu verstehen giebt. [Trimete pentru informația Ministeriului scrisoarea lui Buccow.] Der ausgetretene Fürst, der Vater dieses jungen, ist aus der Moldau vor einigen Tagen, auf seinem Landhause zu Kurutschesme, an den Canal, eingetroffen. Ich habe dem Bianchi

Befehl gegeben, bey ihm in meinem Namen ein Compliment abzulegen.

[Zvon în Ardeal ca e ciuma la Bucureşti.¹]

57.

Buccow catre Internunţiu; Sibiiu, 19 Septembre 1761.

A primit scrisoarea de la 17 August, cu firmanul catre Domn. Mułameşte. «Ich habe gedachten ermelten Fürsten bereits zugeschicket, und werde ich nicht entstehen Ewer Wohlgebohrn zu seiner Zeit was er für eine Wirckung gethan, zu eröffnen. Da ich aber nicht glaube das der Fürst solchen, besonders in Restituirung deren bekanter Massen von annis 710, 714, 733, 734, 735, 746, und bis, inclusive, diesen 761 Jahr, wider den claren Inhalt deren Carlovizer, Passaroviz- und Belgrader Fridens-Tractaten von denen Moldauern denen Sibenbürgern abgenohmenen Gebürgen und Terrains in Volzug bringen, sondern solchen vilmehr, aus ungegründeten Principien, von sich ableinen dörffe, so thue ich untereinstens Ihrer Kays. Kön. May. den allerunterthänigsten Vortrag machen, das es haubsächlichen diesem Fürsten und dem daran gelegenen allerhöchsten Dienst, auch der Erhaltung des Landes allerdings nothwendig fallet, von Seiten der Porten auszuwürcken das ein Bascha ernennet werde, welcher ad locum sich begeben und mit dem hierlandes commandirenden Generalen untersuche was für Districten successive seith deren angemerckten dreyen Fridens-Schlüssen durch die Moldauer, und auch von Seithen der Wallachey, potentiose abgenommen worden, und selbige ihnen ad tenorem deren Fridens-Schlüssen, uti possesserunt, restituiren werde; welcher der sicherste, keinen Einwendungen, noch Chicanen unterworffene titulus, und eigentlich eine *res facti* ist, welche ganz leicht und gänzlich elociret werden kan. Wie ich nun nicht zweifle das Ewer Wohlgebohrn disen meinen Gedancken für das einzige Gedeilichste zur Restitution des von denen Moldauern ungerechter Weise dem Fürstenthum entriessenen fast zwey Comitaten ausmachenden Strich Landes gelangen zu können, folglich die allerhöchste Monarchen dabey mit so geringen Lärmen als

¹ Schwachheim arată, la 17 Octombre. într'un raport separat, ce crede el în das verdrussvolle Geschäft der moldauer Viehhändler .

möglich um so mehr zu erhalten, als ehedeme die Porten die ungerechte Unternehmung deren Moldauern misbillichet und den Ferman an den Fürsten ausgefertigt, mithin auch zu weitheren angenehmen Beilassungen in allweeg geneiget sein wird, zuerkennen, und dahero durch dero besizende Klugheit und Dexteritet die disfählige nöttige Einleitung, besonders bey dem Gross-Vezier, mittels eines, disem sowohl, als dem zur Sache benennenden Bascha, offerirenden ansehnlichen Presents, zu treffen, nicht entstehen werden; gestalten ich mir dann von deme, wie dieselbe die Sache am Fürträglichsten anzustellen vermeinen, umständliche Eröffnung ausbitte, um sodan die weithere Vorstellung am allerhöchsten Hof gelangen [zu] lassen und die behörige Sollicitation besorgen zu können...

P. S. [autograf]. Die Sache ist von Wichtigkeit vor uns; der Pforte liegt nicht viel daran, und es seind nur etliche Bojaren die von diesen Misshandlungen profitiren. Ich glaube 10^m für dem Visir und soviel dem Bascha, so darzu beordnet würde, könnte die Sache bald ausgleichen: ich bitte mir dero Gedanken darüber aus, und allenfalss sich mit mir dessentwegen bey Ihro Mt. zu verfiagen (?)....

58.

Schwachheim către Kaunitz; Constantinopol, 17 Octombre 1761.

Moldovenii vin la el. După instrucții, cătă a-î aduce să se adreseze, cu recomandăția lui, către Împărăteasă. Worbey «ich ihnen zum voraus fast versprechen könnte dass sie unbefriediget nach Wienu nicht ziehen würden... Der Vornehmste aus ihnen, mit dem ich sprache, nu părea dispus de loc. Er zeigte allzu viel Ekel vor unsern Gerichtsstellen. Er versicherte zugleich dass er sich viel leichter dahier mit Wenigern begnügen würde», ba chiar mit dem... was ich ihm anbiethen würde». Internunțul îi arata dass ihr durch eigene Schuld verlohnes Vieh unter die Soldaten vertheilet worden, așa că n'au să aștepte decît milă. Oferă apoi sieben bis acht Beutel Geld». Grecul se arată «ziemlich genaigt». Schwachheim îl chiama la 19, pînă cînd Grecul nu va mai starui la Poarta; acesta promite. Der betrügerische Griech gehet aber unmittelbar zur Pforte și dă, la 16, un nou memoriu

Vizirului, cerînd tot. Wobey er in dem Divan ganz ausserordentlich lärmte.»

Reis-Efendiul chiamă pe Bianchi, și-î dă sfatul, pentru Internunțiu, ca acesta să-î împace pe Greci. «Der Griech trat zu gleicher Zeit hinter dem Bianchi ein; wo er sich vor dem Reis-Effendi sehr unartig gebärtete und für das Vieh allein 62 Beutel Geld verlangte, ohne die Unkosten; mit welchen er seine ganze Forderung über 80 Beutel ansetzte.» Internunțiuul respunde că e enorm. «Der Pforten-Dollmetsch, welcher von allem Anfang her, aus eigennützigen Absichten, stäts ihren Vorsprecher abgiebt, sagte heute noch dem Bianchi: er liesse mir treulich rathen, mit diesen Leuten Richtigkeit zu machen; sonst, dürfte mir etwas begegnen, so noch keinem Minister wiederfahren wäre. Wohin er mit solcher Drohung deuten wolle, kann ich nicht errathen.» Nu poate da ce i s'a făgăduit, — ca să nu ceară Grecii și mai mult. Așteaptă decisia Ministeriului turcesc. «Ich will doch nimmermehr hoffen dass sie so weit gehen sollten, an meiner Person oder an meinen Untergebenen eine Unart auszuüben.»

E anexată noua plîngere a lor: «Tibodos Sava, Pascal Nicola, Anton Avram und Juvan Nicola». Mersese la bilciul din Leipzig. Aduc boii, «zumahlen aber die türckischen Muntzen oder Geld-Sorten alda nicht gangbar». Merg prin Polonia, plătind toate vămile. Apucă prin Silesia, pentru a nu fi și ei prădați de Cazaci. Opriți la Lasan». Generalul vinde boii cu 4.860 de «species».

59.

Schwachheim către Kaunitz; Constantinopol, 3 Novembre 1761.

A doua zi, a spus lui Reis-Efendi că în cîteva zile așteaptă ordine.

La sosirea corespondenței, anunță Turcilor că s'a luat Schweidnitzul și că Împărăteasa, «aus angebohrner Milde und aus Gefälligkeit für die Pforte, und um sie von dem ungestimmen Überlaufe der Kläger zu befreyn», i-a permis a li da un preț «billig, raisonabel». Internunțiuul renunța a face memoriul ordonat, pentru a nu vorbi de confiscare, neplăcută Vizirului. Grecii fac o socoteală de 52.257 de lei. Vizirul scade «ganz einseitig» până la 35.000. Îl invită a-î plăti. Lucrul era foarte «befremdend» în aceasta formă. Se sfatuiește cu ambasadorul frances, și-î arată că are ordin a da

«40 f. fürs Stück numai. Își amintește că Vizirul ceruse în scris boii sau valoarea lor. Face un memoriu cu această alternativă. Dragomanul, care se teme a nu-și pierde partea în bani, arată frica de a nu supăra pe Vizir. Se stăruie de Internunțiu la Reis-Efendi și la Chehaia-bey, cu folos. La 30 Octombre vin Moldovenii la Poarta, «nach ihrer Gewonheit..., und lärmten, wie allezeit; droheten auch selbiges Tages noch eine neue Bittschrift dem Sultan einzureichen. Dragomanul austriac silește pe Reis-Efendi a da memoriul Vizirului. Zăbava pana ce Sultanul revine de la moscheie. Danu, anderer Gestalt, möchten diese Griechen auf der Stelle ihre Bittschrift eingeben. Wornach die Sache noch weit ärger werden würde, indem ihnen der Kopf des Monarchen bekannt seyn müste.» La 31, talmaci stau toata ziua la Poartă, «während welcher Zeit der Griech wie ein rasender Mensch allerhand unartige Reden ausgestossen hatte». Sara spune Reis-Efendi «dass, wann ich dem, was der Gross-Vesier ausgesprochen hätte, kein Genügen leisten wollte, sich die Pforte gerade an meinem Hofe wenden und ihren Unterthanen von selbigem die gänzliche Entschädigung verschaffen würde; dass ihnen aber, auf dem Fall, mein Ministerium hier unnutz würde. Se dă sfat scris, de ambasadorul frances, a doua zi. Un prieten de la Poartă spune că lucrul e considerat «alls ein tractatenwidriges Verfahren» și, dacă nu se împacă, este decisia auch von hiesiger Seite in die Capitulationen ein Loch zu machen. Dacă se adresează la Curte, cum spune și de Vergennes, va fi mai rau încă. «Ob aber die Umstände in der Christenheit gegenwärtig so beschaffen sind, dass man auf ihr unbilliges Ansinnen mit Härte aufwarte, solches ist uns hier nicht bekannt. Nu știe daca trebuia să întreacă suma. Ambasadorul suedes îi da sfatul de a persista cu orî-ce preț, căci Poarta nu va face pasul. Se va adresa și la ambasadorul rusc, care vine mine.

Sfatul frances.

Se miră și ambasadorul de situație, a cărei ieșire n'o vede. E mai demn a lucra «sous main» cu părțile. Cunoaște cine e Vizirul. E în stare a face ce zice. Miniștrii dușmani știu afacerea și ar profita. Dacă nu poate altfel, să ceară iute instrucții și să amîne afacerea, dar nu prea mult; ceia ce ar fi periculos în Turcia.

«Verzeichniss unserer gerechten Forderungen, deren Erfüllung wir von den Deutschen verlangen.

Între altele, die, nächst den Werth zweyer unsriger Reittpferde, abgenommene 650 Stücke geschlagene Geldmünze, welche man Semen oder Timin nennet (vielleicht der achte Theil eines Piaster oder 7 Kretüzer-Stücke). Totalul cheltuieli pîna la confiscare e de 31.081 lei. «Semen und Timin—108. Nebst deme dass wir von dem Benderli-Mahmud-Agha und dem Chotinli-Suleiman-Agha, wegen der Unkosten des gedachten Rind-Vieches, 18 Beütel Gelds auf unsere Zurüickkunft von Wienn, des wählenden 15 Monaten gelauffene Interesse, behündigtet. Betragt 1.125 Piaster. Restul cheltuieli (dupa confiscare) = 52.257 de lei. Aduc și mărturia «anderer in dem Valide-Chan wohnhaften Kaufleüthen. «Der General, so uns oftgedachtes Rind-Viech geraubt, jedes Stück in der Festung Olmitz um 45 harte Thaler (Kara-Ghurusch) verkaufft habe; und dies gar möglich gewesen seye, wenn wir es sollten auf Kauff gegeben haben. für jedes Stück auch 53 harte Thaler zu bekommen.»

Ultima notă.

«Se poi questo [Greco] si ostina a pretendere prezj esorbitanti che eccedono il giusto loro valore, e conseguentemente anche transcendono la limitata facoltà del Cesareo Internünzio, non rimarrà al medesimo altro mezzo per finire questo fastidioso affare che l'alternativa proposta da Sua Altezza il Supremo Vezire nel suo scritto, di dargli un uguale numero di buoi, a quei gli furono presi. Pera di Costantinopoli, adì 28 ottobre 1761.

60.

Schwachheim către Kaunitz; Constantinopol, 3 Novembre 1761.

... Eure Excellenz haben I. M. einen wichtigen Dienst geleistet, indem hochdieselben den Vorschlag des Herren General Baron von Buccow, wegen den Gränz-Streitigkeiten eine Commission von beyden Reichen anzuordnen auf andern Zeiten auszusetzen angerathen haben. Dergleichen Gränz-Untersuchungen itzo vor die Hand zu nehmen, ist wohl den gegenwärtigen Umständen nicht gemäss. Sein Antrag einen Pascha von hieraus

zum Commissari zu ernennen, kann ebenfalls keinen Plaz greifen, indem sie nicht einmal nach einen Friedens-Schluss zu Gränz-scheidung einen Pascha benennen. Findet, er dass seit der jüngsten Gränz-scheidung, Neuerungen von den Moldauern vorgenommen worden, so thut er wohl, solchen durch Briefwechsel mit dem Hospodar abzuheffen. Alte, vor mehreren Friedensschlüssen eingefühlte Missbräuche und Usurpationen itzo abstellen zu wollen, ist einmal an der Zeit nicht. Ich schicke Eur Excellenz zur gnädigen Einsicht eine seiner Original-Schreiben gehorsamst, aus wessen P. S., so er mit eigener Hand hinzugesetzt hat, zu entnehmen ist was für einen Gedanken er fege, 20^m R. dabey zu verwenden....

61.

Schwachheim către Kaunitz; Constantinopol, 4 Novembre 1761.

A mai vorbit cu ambasadorul frances și cu cel rus. Se decide a declara dass ich der Pforte unverzüglich andeute dass ich über mich nehme das jenige von der ausgesprochenen Summe des Gross-Vesiers, so meine Vollmacht übersteiget, aus meinen eigenen Mitteln hinzuzuthun . Și ambasadorul suedes aprobă, prin Obrescov. A trimes prin Testa memoriul anexat către Marele-Vizir:

Quantunque la di Lui facoltà, in ordine al sudetto pagamento, si trovi limitata a non poter accordare alli mercanti greci più che 40 fiorini per bove, nulladimeno, trattandosi di compiacere a Sua Altezza ed alla Fulgida Porta, ed in ciò seguitando i dettami dell' alta stima, leale e sincera amicizia che l'Augustissima sua Corte hà sempre professato e professa verso la Fulgida Porta, l'Internunzio Cesareo, per continuar a dimostrare in questo particolare, come hà procurato di fare finora, la sua singolare venerazione verso Sua Altezza, prende sopra di se di compire dai suoi proprii denari l'intiera somma di 35.000 piastre fissata da S. A. il Supremo-Vezire. Pera di Costantinopoli, 4 di novembre 1761.»

62.

Schwachheim catre Kaunitz; Constantinopol, 17 Novembre 1761.

Memoriul de la 4 a terminat afacerea boilor. Dragomanul nu voia sa traduca locul în care se spunea că o parte din bani o

dă Internunțitul. Testa protestă că e adevărul. Reis-Efendi cere a se fixa ziua. Cei interesați își vreau partea înaintea unei eventuale mazilii, sau așa ceva. Sînt, de sigur, patru: Ceaș-Bașa, ce vrea, ca drept al funcției sale, 20⁰ 0; Chehaia-bei, fost Reis-Efendi, la începutul afacerii; Reis-Efendi și Dragomanul. Și alții, mai mici. Vizirul nu pare a-și avea partea. Dar îi place ca ai lui să câștige. Grecilor li va rămînea abia $\frac{1}{3}$. Vizirul se declară mulțumit, prin Reis-Efendi, și speră plata fără zăbavă. După sfatul frances și rusesc, Internunțitul pune trei termene: 20 de pungi la 14 ale lunii; apoi peste cincisprezece zile, alte 15. Iar 16.000 de lei se vor da după alte cincisprezece zile. A împrumutat. «Dieses griechische Gesind war zulezt so frech geworden, dass selbige an der Pforte selbst und in den Zimmern des Pforten-Dollmetschers laut geschrieen: Sie könnten ihre Entschädigung von niemanden mit grösserem Rechte fordern als von dem Grosshernn Sultan Mustafa, massen ihm obgelegen hätte sie, als seine treuen Unterthanen, zu unterrichten dass die Deutschen mit ihm keinen Friede mehr hielten; wo sie sich dann mit ihrem Gute nicht so leichte auf den deutschen Boden würden gewaget haben, etc. etc., und was dergleichen kecke, frevelhafte Reden mehr sind.» Dragomanul nu li-a poruncit să tacă. Ar fi bine ca tribunalele germane să decidă după tratate. «Der alte ausgetretene Fürst in der Moldau hat gegen den Bianchi nicht genugsam zu rühmen gewust wie nachbarlich er, die drey Jahre hindurch, die er in Verwaltung jenes Fürstenthums zugebracht, mit unsern Gränz-Generalen gelebet und wie manche freundliche Dienste sie einander wechselsweise geleistet hätten. Nur in dem einzigen Geschäfte der confiscirten 324 Ochsen behauptet er dass von unserm Hofe, weil er übel unterrichtet gewesen, denen Eigenthümer ein offenes Unrecht sey zugefüget worden. Und dieses Werk allein seye es welches ihm noch itzo auf dem Herzen läge, etc.

63.

Schwachheim către Kaunitz; Constantinopol, 5 Decembre 1761.

Dragomanul e așa de mult pentru Prusieni, încît el, Internunțitul, n'a avut ocazie a-l face vre-un dar. «Er vom Hauden erkaufet ist... Er ist der einzige welcher von Hauden freygebig belohnet worden... Er ist das Hauptwerkzeug gewesen wodurch die moldauer

Viehhändler ihr unbilliges Gesuch bey der Pforte betrieben haben. Erst leztlich noch hat er bey dieser Gelegenheit gegen den Bianchi erwähnt dass den Moldauern von dem Sultan itzo erlaubt worden sey dem König von Preussen öffentlich, nicht heimlich, so viel Vieh zuzutreiben als sie immer wollten. Diese seine Äusserung kann abermals für ein kennbares Merkmal angesehen werden, wie dieser Mann gegen uns gesinnt sey. Es verhält sich aber damit also: Der Fürst in der Moldau, nachdem der bekannte Ferman ergangen war, wodurch ihnen verbothen worden kein Vieh über die Gränzen ausserlandes zu treiben, hat der Pforte vorgestellt dass jenes Fürstenthum keine andere Güter hervorbrächte als Vieh und Esswaaren. Die Moldauer würden bloss durch Verkaufung solcher in den Stande gesetzt, ihre jährliche Contribution abzuführen. Sollte ihnen das verwehret seyn, so wären sie schlechterdings unvermögend ihre Schatzung zu erlegen. Hierauf ist gedachtes Verboth von der Pforte aufgehoben worden. Und sie mögen itzo, wie vorher, ihr Vieh zum Verkauf hinführen wo sie am Besten an Manne bringen können, nicht aber, wie er sagte, nur zu dem König von Preussen allein. Sollten gleichwohl Eure Excellenz für den Dienst erspriesslich ansehen dass man diesem Manne an baarem Gelde ein Geschänk reiche, so erwarte nur den Befehl dazu.»

La 28 Novembre s'a facut a doua plata pentru boi. A treia va fi la 12 Decembre.

64.

Schwachheim către Kaunitz; 5 Ianuar 1762.

Crede ca purtarea-ı în afacerea boilor va fi aprobată. «Die gedruckten Zeitungen empfangen sie über die Moldau ohnedem (despre razboiu).

65.

Schwachheim către Kaunitz; Constantinopol, 3 Februar 1762.

Negociații între Han și regele Frederic. Acesta cumpărase de la Han cai, cînd Hanul era Serascher în Bugeac, ducîndu-ı prin Polonia. La 20 Ianuar sosește sara tîrziu ein neuer preussischer Commissa-

rius, wie er genennet wird, nebst anderen Personen». Îl chiamă Delonge, și e însurat în Amsterdam. Are doi frați la Salonic, consuli suedes și olandes. «Er ist zu Pferde über die Moldau gekommen.» Nu pare a fi adus prezentele.

66.

Schwachheim către Kaunitz ; Constantinopol, 17 Februar 1762.

A primit prin curierul ordinar de la 19 rechemarea sa. Nu se știe vinovat cu nimic. În afacerea Moldovenilor n'are nici-o greșală, «und ich habe in der ganzen Sache, vom Anfange bis zu Ende, nichts als bitters zu kochen gehabt».

«Der abgesetzte Fürst in der Moldau, Calimachi, lebt an dem Canal, auf einem kleinen Landhause, in der Stille, und mischet sich in keine Geschäfte. Er hat selbst Anderer Beystand nöthig.»

67.

Schwachheim către Kaunitz ; Constantinopol, 17 Februar 1762.

N'a primit ordin pentru chitanța Moldovenilor decît după ce ea fusese făcută în forma aprobată de dragomanul austriac și de cel frances.

«Nachdem Eure Exc. mich begewaltiget haben, so werde dem englischen Botschafter, H. Porter, für ihn und sein Gefolge, die Passe über Ungarn, Mähren und Böhmen ausfertigen.»

68.

Schwachheim către Kaunitz ; Constantinopol, 3 April 1762.

Darurile lui Rexin, venit ca ambasador extraordinar prusian. «Ein jeder Wagen [din cele patru] war mit zwölf Pferden bespannet. Ein Tschausch nebst vier Janitscharen hatte solche von Chotzim bis hier begleitet. [La 23, audiența de plecare a lui Porter.] Dieser Minister hat beschlossen in dem bevorstehenden Monat May über die Moldau und Pohlen seine Rückreise anzutreten... Mit ihm gehet Mylord Wakefield und der Jesuiten Pater Bosovich, der mit dem Cavagliere Correr hierher gekommen war. Dieser geistliche Mann, dessen Gesundheit hier sehr

gelitten hat, ist Willens sich nach Wienn zu begeben und seiner Genesung alldorten abzuwarten, bevor er nach Rom zurückkehre.»

69.

Schwachheim către Kaunitz; Constantinopol, 17 April 1762.

Turcii, după știrile Francesilor, ar fi gătind ceva în folosul regelui Prusiei. Era să trimeată un informator până la Isaccea, dar afla că nu e nimic. Testa întreabă pe Dragoman, «ob keine frischen Zeitungen aus Pohlen und der Moldau eingelaufen wären». Răspunde că se scrie numai despre mediația rusească între luptători ¹.

70.

Schwachheim catre Kaunitz; Constantinopol, 15 Maiu 1762.

[De Vergennes asigură că s'ar fi ordonat Hanului a veni în Bugeac. Dragomanul Ghica arată dispoziții de a servi pe Împărăteasa. Dificultăți se fac lui Porter.] Man will ihm nicht mehr als sechs Wagen und zwanzig Pferde, nebst einem sehr geringen Vorrath an Lebens-Mitteln, zustehen und ihn noch dazu nöthigen dass er nicht über Jassi und die Moldau, sondern über die Budschackischen Wüsten seinen Weg nehme. Diese letzte Schwierigkeit ist eigentlich von den moldawischen Agenten veranlasst worden, welche die Ungemächlichkeiten und Kosten so der Durchzug eines Ministers mit sich führet, von ihrem Lande abzuhalten suchen, und in dieser Absicht, wie Herr Porter selbst erwähnt, zehen bis zwölf Beutel Geldes unter der Hande bereits verwendet haben. Da für die Krone Engelland von der Pforte jederzeit eine vorzügliche Aufmerksamkeit getragen wird, und da Mr. Porter, als englischer Minister, über fünfzehn Jahre dahier gestanden ist, und sich von vorigen Zeiten herum sich verdient gemacht hat, fällt ihm itzo desto empfindlicher dass man ihm in einer Sache von so geringen Belange nicht willfahren wolle. Allein der Geist der Sparsamkeit regiert gegenwärtig mehr als jemals dahier..

Gleich wie es nunmehr bald an der Zeit ist wo die Hos-

¹ La 1-iu Maiu, el adauge: La Isaccea nu e nimic sau foarte puțin pregătit. Porter va pleca în cursul lunii.

podaren in der Wallachey und Moldau, entweder bestätigtet, oder abgelöset werden, so sind diejenigen itzo in voller Arbeit begriffen welche nach diesen Fürstenthümern streben. Unter solchen befindet sich auch der Pforten-Dollmetscher. Dieser dürfte dermal um so eher durchdringen, als nicht nur der Gross-Vesier sein Patron und Beschützer ist, sonder auch der Mufti, welcher ihm das vorige Mal in seinem Gesuche zuwider gewesen, seines Amtes ist entsetzt worden.

Dass es ihm folglich dieses Mal schier nicht fehlschlagen kann¹....

71.

Schwachheim către Kaunitz; Constantinopol, 18 Iunie 1762.

[Confirmă știrea despre Han. Moare de ciumă «ein Schmitt, der aus Böhmen gebürtig und vor zwey Jahren über die Moldau hier eingetroffen ist». — La Isaccea, puține provisiu.] Und werden dorten die Speicher, wie gewöhnlich, erst nach erfolgter Ärnte angefüllet werden. Wie aber ein grosser Theil des Getreides so alljährlich in jenen Magazinen aufgeschüttet wird, zum Unterhalt dieser Hauptstadt gewiedmet ist, auch an der Donau hinauf, für die Besatzungen zu Widin und Belgrad, ein anderer Theil abgeführt wird, so müste ein weit beträchtlicherer Vorrath alldorten zusammen geführt werden, als gebräuchlich ist, woferne sie in dem folgenden Jahre ein Corps ins Felde rücken zu lassen und von daraus zu verpflegen Vorhabens wären²....

¹ Din Petruvaradin, la 24 Maiu, noul Internunțiu, Penckler, scrie că la sosirea sa în Constantinopol se va ocupa de afacerea Brașoveanului Georg Wassili oder Fogoraschan».

La 3 Iunie, raport al lui Schwachheim: De Vergennes spune că Hanul ar fi și plecat în Bugeac. La 24 Maiu pleaca Porter.

² Din «Semische», la 8 Iulie, Penckler scrie: «Nicht minder ist auch dermahlen der ehemals gewesene Bassa zu Sophia, Hamsa-Bassa, welchem der Gross-Herr seine erstgebohrne Tochter zur künftigen Gemahlin schon bey der Geburt verheissen, von Monaster im Anzug, um sich nacher Choczim, an die rusische Gränzen zu begeben; dergestalten dass gegenwärtig in denen hiesigen Gegenden sich Alles in starker Bewegung befindet». E și o pedeapsa dată Pașei pentru că și-a apasat supușii.

La 10 Iulie, Schwachheim raportează: Se zice că Hanul e gata a navali în Rusia. A sosit alaltăieri der Thorsther des Herrn von Celsings [am-

72.

Schwachheim către Kaunitz; Constantinopol, 17 August 1762.

Dragomanul Porții spune că 40.000 de Tatarî sînt la hotarele Poloniei, și număr Poarta a împiedecat pe Han de a da 10.000 de oameni Prusiei. Dar el n'ar avea nimic cu Polonia chiar. Stavrachi, ein sicherer reicher Griech, Nahmens Stavraiky», oferă a zidi o casă, pentru cas de ciumă, ambasadei germane. Era înțeles pentru această afacere și cu Dragomanul, în casa caruia face propunerea. — Dragomanul asigură că Austria n'are a se teme de Tatarî. Vergennes are știrea că Hanul e la Căușani¹.

basador suedes]. Celsing hatte ihn vor etlichen Monaten über die Moldau in Geheim expediret; als man ihm davon gesprochen, hat er gethan als ob der Mensch in eigenen Geschäften nur nach der Moldau gegangen sey.» A fost macar până la Varșovia.

La 10 Iulie, Dragomanul Porții merge la ambasadorul francez pentru a se interesa de nouale descoperiri astronomice franceze, «da nun der Gross-Herr in dieser Wissenschaft ein sonderbares Belieben trüge». — La 17 Iulie: Se trimet pe Mare tunuri la Bender și Hotin. P. S. După Vergennes, Hanul e încă la riul Ak-Su.

La 3 August, Penckler, noul Internunțiu, ce se află pe cale, arată următoarele: Înnaintarea Hanului până în Bugeac se credea îndreptată contra Rusiei, Poloniei sau Ardealului. Ultima părere e o invenție a agenților Prusiei. Ar fi și cea mai grea dintre întreprinderile zvonite.

La 3 August, Schwachheim scrie despre visita ce i-a făcut Dragomanul cu secretariul său, Panaiodoros. Explică înnaintarea Hanului ca purtarea unui rebel, în urma unei afaceri, terminate, cu Cazacii.

¹ La 17 August, Schwachheim scrie că Rexin a primit la 11 ale lunii un curier prin Hotin.

La 1-ia Septembrie, știri de la Penckler: Hoskamp e agent prusian la Han, Olandes de naștere și fost, «vor zwei oder drei Jahren», profesor de limbă în Constantinopol. El învață pe den jungen Arsenal-Dollmetsch Steffanachi» și merge cu el pe escadră. Er hat noch einem Schweitzer bey sich, der Arlan heisst, Befreundte hier hat, und itzo die Figur des Secretarius macht.»

La 15 Septembrie: Poarta face daruri Hanului și-l îndeamnă a se întoarce în Crimeia.

La 16 Octombrie: A pus să se cerceteze în principate dacă se strîng proviziile la Isaccea.

73.

Penckhler catre Kaunitz; Constantinopol, 1-^{ia} Decembre 1762.

Confirmă gonirea lui Boskamp. Ar fi fost aceasta la 18 Octombrie, și în chip foarte injurios. «Indeme, nicht nur erwehnter Poskam, sondern auch mit ihm die zwei preussische Officiers, nebst ihrem ganzem Anhang, fortgeschaffet worden. Von diesen zweyen Officiers nennet sich Einer Goltz, ist ein kön. preussischer General-Adjutant, und hielten sich beede Officiers besonders in der Absicht aldort auf, um, erforderlichen Falls, mit einigen Militär-Dispositionen an Hand gehen zu können.» Pleacă mit blossen, um ihr eigenes Geld aufgenommenen Ochsen-Wägen». «Zwar hat Poskam geglaubt sich zu Jassi in der Moldau aufzuhalten und sich etwa dort selbst zu weiterer Ausführung seiner Intriguen stabiliren zu können; der dasige Fürst, welcher ehedessen, nach dem Anfang deren preussischen Machinationen, den Befehl von der Pforten empfangen hatte, denen dahin kommenden Preussen in Allem zu willfahren und ihnen, sowohl während ihres Aufenthalts im Land, als bey ihrer Hin- und Widerreyse freundlich an Hand zu gehen, beschikte aber sogleich den Poskam, alss er dessen Ankunfft erfahren, und liesse ihm bedeuten dass ihm höchstens 24 Stund sich aldort mit denen Seinigen aufzuhalten gestattet werden könne; nach welcher Zeit-Frist er auch mit seinem ganzen Gefolg von Jassi fort, und nacher Pohlen abgegangen ist.» Hanul ar fi scris, pentru bani și pericolul în care l-a pus, o scrisoare foarte obraznică regelui. Nu va mai fi resident prusian acolo. «Obreskow hat immittelst die gewisse Nachricht von oberwehnten Abschaffung des Poskam von dem russischen Dollmetsch, welcher den Envoyé extraordinaire Dolguruki zu Bender erwartet, auch empfangen.» Poarta tot se teme de Han.

La 21 Octombrie: Hanul e la Căușani. Se gătește de iernatec, nu de iutors, cum i se ordonă. După un raport secret, ar fi dat asigurări de a nu tulbura pacea.

La 16 Novembre: Hanul a gonit pe Boskamp. «Und hat die Pforten bereits Nachricht erhalten dass erwehnter Minister oder Emissarius wirklich zu Jassi passiret, und also durch die Moldau nacher Pohlen abgegangen seye.» Fusese trimes fără alaiu, în douazeci și patru de ceasuri. Aceasta, pentru că regele n'a dat cei 50.000 de galbeni făgăduiți.

Listă de muniții trimise: 2.000 de cîntare de praf la Oca-cov, Bender, Ienicalè, Vidin, Belgrad.

[Notele spionului:] Du 24 novembre. Les deux amis intimes retournent en ville lundi prochain: c'est-à-dire Mr. de Prusse et Mr. de Venise: je ne sçaurois m'imaginer pour quelle raison Mr. de Rexin caresse assidûment l'ancien prince de Moldavie, pere du regnant à present. Comme il a été cy-devant Dragoman de la Porte, il fait sa residence à Curucismé; je sçai de très bonne part qu'il le voit souvent, et on m'a persuadé que Mr. de Rexin lui a fait present d'une très belle montre de diamant; on m'a assuré que le secretaire prussien doit passer en Valachie et Moldavie pour y acheter des chevaux pour remonter la cavallerie prussienne. Je crois que cela a du rapport au discours qu'on en tient.

25 Novembre.

Rexin a sosit. Un necunoscut se află în palatul lui.

Du 29e novembre.

Les negociations pour l'achat des chevaux et des bestiaux en Walachie et en Moldavie par les Prussiens rencontrent ici des difficultés, à ce qu'on m'a assuré. L'Envoyé de Prusse croyoit qu'ayant l'aprobation du prince des provinces, cela etoit assés; mais la Porte y repond d'un autre ton, et lui en donne la negative. Ainsi on cherche, on se donne des grands mouvements pour venir à leur but à force d'argent. Cecy retarde le depart du secretaïr, qui devoit partir pour ces pays-là.

6 Decembre.

Rexin a făcut condolențe lui Ghica pentru arderea casei alaltaieri. «Panajodoro a passé la nuit à écrire dans le cabinet de l'Envoyé.»

15 Decembre.

Un renegat, e emisariul al lui Rexin, la care se presintă, fără a fi primit, à son arrivé de Vallachie .

74.

Penckhler către Kaunitz; Constantinopol, 30 Decembre 1762.

.... Gestern, als den 29-ten Decembris, seynd die zwei erstere Agenten von denen Fürsten in der Wallachey und Moldau, Nahmens Nicolaky Draco und Arabaki, in das ofentliche Bagno, wo alle Slaven eingesperret seynd, geworfen worden; man giebet verschiedene Ursachen ihres Verbrechens an: die Meiste halten jedoch dafür dass man bey ihnen viele unerlaubte Intriguen entdecket, welche sie zu Erhaltung ihrer Principalen in ihren Fürstenthumen gespielet, und sie verunglücket haben müssen; ja solten sie so gar wider den Gross-Vizir geredet haben, und ware der erste Antrag sie vor ihren Häusern aufzuhencken. [Primește «einige Nachrichten von dem Isacc-Aga, dann von dem bekanten Neni-Effendi ¹.»]

75.

Penckhler către Kaunitz; Constantinopol, 3 Ianuar 1763.

Dragomanul Porții spune că Hanul e un rebel, care a declarat că nu pleacă din Căușani până ce die pohlnische Sachen reguliret wären².

¹ Spionul scrie la 25 Decembre: «Le fameux Panajodoro prinzește în taină, înfrind «par la maison de Mr Barker», la Rexin.

² La 17 Ianuar, știri: La 13, Dragomanul Porții merge la Obrescov. «Einige Tage zuvor», vești din Moldova că e o mișcare în Rusia contra Țarinei și în folosul lui Ivan sau al unui alt Țar național. Regele Prusiei n'ar vrea să audă de pace.

Pe acest timp, «François de Tott, capitaine de cavalerie au service de S. M. C. C., chevalier de l'Ordre Royal et militaire de St-Louis, fils de feu André de Tott, brigadier des armées du roi», cere a i se primi o fata la St-Cyr».—La 29 Ianuar, Vergennes scrie lui Penckhler: «Le courrier Winter, arrivé chez l'Envoyé de Prusse, a passé à Bukarest en Valachie, ce qui ne me paroît pas la route pour venir de Saxe en Constantinople. Ce n'est pas la premiere fois que le courrier a fait le même chemin... Il me semble que, si Mr de Rexin entretient une correspondance par la voye de Valachie, elle doit exciter votre attention et animer vos recherches.

76.

Penckhler către Kaunitz; Constantinopol, 16 Mart 1763.

.... Weilen nun dieser Tagen auch die Nachricht eingeloffen, dass der Prinz Constantin in der Wallachey wegen verschiedener wider ihn eingelangten Klagen gefänglich eingezogen worden, auch derselbe bey diesen Umständen zum Wenigsten abgesezet werden wird, so nahme der Bianchi Anlass, ihm Pforten-Dollmetsch für sich zu sagen dass ich diese Nachrichten sehr unliebsam vernommen hätte, weilen ich vermuthen könnte, dass etwa er, Pforten-Dollmetsch, zu diesem Fürstenthum gelangen möchte. Ich gönnete ihm, als meinem wahren guten Freund, alles Gutes; jedoch wurde mir sein Verluet sehr hart seyn, und wuntschete ich also villmehr, dass er erst nach meinen dahier vollendeten Geschäften darzu gelangen möchte, indeme sonsten einen so wahren guten Freund dahier nicht mehr haben würde. Seine Antwort ware, dass ich ganz Recht hätte, ihn vor meinen wahren Freund zu halten, und wurde er es immer bleiben, auch sich stetts dessen erinnern, was er mir schuldig seyn; für dissmahl solte ich ohne Sorge seyn: er gedenke dermalen noch nicht auf dieses Fürstenthum, sondern, wann ich Alles dahier vollbracht, und mich zu meiner Abreise anschiken wurde, möchte ich ihm alles Gutes anwünschen, und wurde er erst alsdann sich darumen zu bestreben suchen. Gott gebe nur, sagte er ferners, dass auch die Krönung des Erzherzog Joseph zum Römischen König ihre Gewissheit habe: so hoffe er, dass man diesen Sommer mit Erneuerung des Friedens werde zu Werk schreiten und Alles auf guten Fuss leithen können; diese wiederholte Anwegungen von der Römischen Königs-Crönung machet mich glauben dass er die dissfallige Anfrag nicht vor sich, sondern auf höheren Befehl gemacht habe....

77.

Penckhler către Kaunitz; Constantinopol, 2 April 1763.

Primește de la Buccow «die Nachricht von dem unangenehmen Vorfall... welcher sich auf dem dasigen Gebirg Tartar-Hagos zugetragen; vermög wessen die Moldauer einen sehr un-

nachbarlichen Schritt gegen einige dasige kayl. k. Wachten auszuüben sich angemasset haben». Era să stăruie la Poartă, mai ales pentru înapoiarea străjilor, cum se vede din memoriul anexat (No. xxviii din Hurmuzaki, *Doc.*, VII).

78.

Penckhler către Kaunitz; Constantinopol, 2 April 1763.

«Der Secretaire Panaiodoro, so die rechte Hand des Pforten-Dollmetscher ist, und alle secreta weiss...

Ansonsten ist mir von deme dass ein siebenbürgischer Plajasch oder Sanitäts-Wächter einen Flüchtigen auf dem moldauischen territorio todt geschossen, bis anhero nichts bekant gewesen, auch mir derohalben nichtes zugekommen. Ich habe demnach von deren sammentlich mir derohalben gnädig communicirten Acten eine Abschrift genohmen und schlusse die Originalien nach dem gnädigen Befehl alhier wiederum gehorsamst bey. [Hanul cere de la Poloni o sută de pungi; e la Căușani.]

Belangend die übrige hiesige Neuigkeiten, da habe bereits in einem anderweiten gehorsamsten Bericht die Erinnerung gemacht, dass der bishero gewesene Fürst in der Wallachey, Constantin Mauro-Cordato, wegen der wider ihn dahier vorgekommenen öfteren und schweren Klagen, seines Amts entsetzet, arrestiret, und ihme, wie auch seiner Gemahlin, all ihr Haab und Guth abgenohmen worden seyn; dem dahin neu erneneten Fürsten Constantin Racoviza, welcher mir seine Erhebung durch seinen Secretarium notificiren lassen, liesse ich nun einige Tage darauf zu dieser erhaltenen Würde gratuliren und zugleich anrecommenden, dass er bey seiner Dahinkunfft immerhin eine gute Nachbarschaft mit denen Unsrigen halten möchte,—wessen er mich auch auf das Theuereste versichern lassen. Den 23ten elapsi, ist der bekannte hiesige Obermauthner Isaac-Aga, nach einer kurzen Krankheit von wenig Tagen, verstorben, und muss ich dessen Ferlüest um so mehr bedauern, als er immerhin für den Allerhöchsten Kays. Hof eine gute Neigung bezeuget, auch mir jederzeit viele Freundschaft erwiesen; die Kaufleuthe von allen Nationen verliehren auch Vieles an ihme, weil er bey der Mauthabnahm keinen Rigor gebraucht, sondern Alle zu contentiren ge-

wust. Die Pforten hat an dessen Platz sein, des Isaac-Aga, Schwieger-Sohn, welcher vorhin schon einmahl bey der Mauth employret ware, zum Ober-Mauthner ernennet; und habe ich ihme hierüber bald darauf mein Compliment machen lassen....

79.

Penckhler către Kaunitz; Constantinopol, 16 April 1763.

Marele-Vizir nou e «kein grosser Kopf», dar are o experiența de treizeci de ani. «Dabey ist er gerecht» și prețuit de Sultan. Cellalt era foarte coruptibil.

«Ebenso wenig kann ich eine tüble Muthmassung von denen fassen dass die Fürsten von der Moldau und Wallachey einigen siebenbürgischen Kaufleuthen die Ausfuhr des in dasigen Landen erhandelten Wachses versaget haben. Diese Gattung der Waaren ist denen Fremden zu allen Zeiten auszuführen verbotthen gewesen.» Dar, după cererea lui Buccow, a intervenit la Poartă, invocînd art. 11 din tratatul din Belgrad. «Weilen nun mir zum voraus bekant ware dass die Holländer, vermög ihrer Tractaten, das Wachss ausführen können, verlangte ich dass solches auch denen kayserlich-königlichen Unterthanen gestattet werden solte.» Cu greă capătă un firman pentru Compania ardeleană, ca să exporte din Țara-Românească. Trimete acest ferman. Apoi, la 22 Mart, «eine anderweite solche siebenbürgische Handlung mit einer Zuschrift von Herrn Generalen Freyherrn von Buccow sich bey mir angemeldet, welche gleichfalls ein grosses Quantum Wachss und andere de genere prohibitorum seyende Waaren in der Moldau erkauffet hatte, so ihr aber nicht passiret werden wollen»: capătă al doilea firman, anexat, către Domnul Moldovei. Speră și pentru viitor a putea îndatori așa. «Und ist nicht zu besorgen dass die Fürsten von der Wallachey und Moldau für sich hiebey hinführo einige Hindernuss machen, weilen sie bey derley Ausfuhren, durch die beziehende Mauth-Gebühren selbst ihren Vorthail zu haben gedenken solten.»

Hanul e la Căușani, cu același pretenții față de Poloni.

Primul firman e în Hurmuzaki, VII, n° XXIX. Al doilea, către Domn, arată că Penckhler a spus că cu Germanii și cu Francesii e un tratat pentru libertatea exportului, afară de lucruri prohibite.

Olandesilor li e permis a exporta Wolle, Sachtian, Wachss und Weyhrauch» «Einige Kaufleuthe und römisch kayserliche Unterthanen aus Siebenbürgen, nemlich Joannes Dimitri und sein Gespäner Michel Dimitri und Costa, gesonnen seyen in der Moldau um ihr Geld ein gewisses Quantum Wachss an sich zu bringen und solches in Siebenbürgen zu verführen; dabey aber um einen allerhöchsten kayserlichen Ferman angehalten. Promite Poarta, «gleich wie sich nun daselbst vorgefunden dass, den kayserlichen Friedens-Bedingntüss gemäss, im Jahr der Hegirae 1176, in den lezten Tagen des Monaths Regeb, zweyen teutschen Kaufleuthen, Petro Szigeb, seinem Gespanne Constantin Bab, wegen ungehinderter Ausfuhr nach Siebenbürgen ihrer eines gewissen Quanti von Baumwolle, gesponnener Baumwolle, Sachtian, Wachss und Weyherauch, so sie in der Wallachey. Moldau und den dasiegen Gegenden an sich zu bringen Willens waren, ein allerhöchstes Ferman ertheilet worden seye... Gegeben in der Mitte des Monaths Ramasan, im Jahr der Hegirae 1176¹.»

80.

Penckhler către Kaunitz; Constantinopol, 16 Iulie 1763.

Afacerea Tatar-Hagos. Buccow răspunde că e gata a lucra pentru împăciuire. Domnul primește scrisoarea lui Buccow și răspunde «dass die aufgehobene Mannschafft anwiederum auf freyen Fuess gestellet, dass ihr von denen Moldauern abgenommene Gewöhr aber zu dato noch nicht zuruckgestellet worden seye.» Spune aceasta și Montoya, vice-generalul ardelean. «Ich verhoffte also immer dass der Fürst von der Moldau, nach jenem was allhier vorgegangen ware, sich in dieser Sache noch mehrers gegen das siebenbürgische General-Commando äusseren, oder diesem selbst die Gelegenheit in die Hand fallen wurde, solchen zu dem abgezielten gütigen Vergleich einzuleiten.

¹ În P. S. de la 4 Maiu, se spune că Dolgoruki ar fi la Hotin.

La 1ta Iunie, veste că Ali-Aga a fost «erdrosslet» și expus publicului, ca unul ce «das Publicum also gedrucket und das aerarium hintergangen . Nu putea fi decapitat, fiind Capugi-Başa. Armenii Vizirului sînt în închiisoare încă.

La 16 Iulie, Internunţul arată că Hanul a plecat de la Cauşani zwischen den 26-ten und 28-ten Juny .

Das Verfahren des verstorbenen Raghib-Bassa wider den abgesetzten Fürsten Constantin in der Wallachey, welches bey allen Griechen Forcht und Schrecken erwecket hatte, muss aber durch dessen nachgefolgten Todt Vieles von seiner würckenden Krafft verlohren haben; dann, obschon der Fürst sich zu der gütigen Beylegung, wie es aus Nachfolgendem erhellen wird, durch seinen Agenten numehro selbst erkläret, so ist doch hierinnen gleichsam ein ganzer Absprung geschehen.

Dann, als vor einigen Tagen der Agent oder sogenannter Capi-Chehaja, des Fürsten von der Moldau den Dollmetsch Testa bey dem Pforten-Dollmetsch angetroffen, sagte er ihm, Briefe von seinem Principalen, und mit solchen die Nachricht, empfangen zu haben, dass der commandirende General in Siebenbürgen mit denen Befehlshaaberen seines Fürsten eben nicht so wie es die freundliche Nachbahrshafft erheischet, gute Einverständnuss pflege, wo doch der Fürst, wann gegründete Klagen von denen Unserigen vorkommen, ihm jederzeit das billige Recht widerfahren lasse, und eben dahero wünschte er dass ein gleiches auch von unserem General-Commando beobachtet werden möchte. Ein Prob von den gutnachbahrlichen Betrag seines Fürsten seye, dass der Fürst erst vor kurzer Zeit gegen zwanzig Räuber auf denen Gränzen angehalten und den commandirenden Generalen in Siebenbürgen davon benachrichtiget und ihn befraget habe, ob er sie zurück verlange oder deren Bestrafung jhme überlassen wolle; wie er dann auch selbe dem Generalen, als er sie zurückbegehret, ohne Weiteren zurückgeschiket; auch, da noch einige Gewähr von diesen Leuthen anverlanget worden, selbe ebenfalls mit aller Mühe aufgesuchet und gleicher Massen nachgesendet habe.

Eines solchen Gegenbetrags habe er Fürst bishero sich nicht schmeichlen können, dann es gehe öftters an denen Gränzen einige denen Moldauern zugehörige Stuck Viehe auf denen Huth-Wayden verlohren, welche wissentlich in das Innere von Siebenbürgen getrieben worden, und dannoch seye von dem daselbst commandirenden Generalen noch niemahlen eine Ausrichtung zu erhalten gewesen.

Gleicher Gestalten wäre ein kleines Bächel (vermuthlich an dem Tartar-Hagosser Gebürg, dann die Gegend hat der Capi-chehaja nicht benennet), welches eigentlich die Gränzen aus-

machte; kayserlich königlicher Seits gieng man aber über zwey Stunden weit darüber hinaus. Es wäre aber dieser District ein Mossiu oder Arth eines Lehens, welches einigen in der Moldau domicilirten Bojaren zugehöre, so das Eigenthum mit vielen Privilegien und schriftlichen Urkunden beweisen könnten; am Fuess des Bergs hätten wir vormahls ein Haus gebauet, welches der vorige Fürst niederreisen lassen; nunmehr sey aber kleine Wacht-Hütten dahin gesetzt, auch solche mit Wachten versehen worden, und, als die Eigenthümer dahingekommen um jhre Gründe zu bauen, hätten gedachte Wachten selbe hieran verhindert; die Eigenthümer hätten also, ohne die Wachten zu beleydigen, hierüber ihren Recurs zu dem Fürsten genommen, und machten noch forthin das Ansuchen bey jhme dass er das Land, wie er es von der Pforten bekommen, ganz erhalten und beschützen, oder erlauben solle dass sie eine allgemeine Landes-Vorstellung hierwegen an den Gross-Sultan machen dürfen. Er Fürst wäre also hierüber sehr verlegen dass er nicht in eine Verantwortung kommen und wünsche dass dem in Siebenbürgen commandirenden Generalen zugeschrieben wurde, er möchte derley Sachen in der Güte auszumachen suchen, und seines Orths hierzu die Hand biethen.

Testa ware vor diesem moldauischen Handel in nichts informiret, massen solcher eben allhier zum ersten Mahl zum Vorschein gekommen, als er mit Herrn von Schwachheimb an die Gränzen abgegangen ist; dahero er dann auch dem Capichehaja des Fürsten von der Moldau auf all Obiges erwiderte, dass er mir selbes zu hinterbringen nicht ermanglen wurde; er Capu-Chehaja, wie auch der Pforten-Dollmetsch, sagten aber ihm Testa sogleich dass ich bereits von dieser Sache informiret sey, indeme sie auch schon vorläufig, aus Gelegenheit eines in der questionirten Gegend zwischen denen Siebenbürgern und Moldauern vorgefallenen Rauf-Handels hievon benachrichtiget hätten, und hätte ich auch auf ihr Ersuchen derohalben dem commandirenden Generalen in Siebenbürgen zugeschrieben; es habe aber dieses mein Schreiben kein Effect gehabt, sondern es sey der General auf seiner vorhinigen Meynung obstinat geblieben. Mithin liesse mich der Pforten-Dollmetsch, und auch vorbemelter Capu-Chehaja, ersuchen jhnen wissen zu lassen ob ich nicht von dem Generalen eine Antwort erhalten hätte, und möchte ich

allenfalls ersagtem Generalen nochmalen zuschreiben, dass er diesse Sache, wie sie wünschet, noch bevor sie an die Pforten gelange, in der Güte auszumachen suche, und möchte ich ihme Capu-Chehaja den Brief zur weiteren Bestellung durch seinen Fürsten, auch allenfalls eine Copiam davon geben, damit der Fürst sich hiernach in seiner Correspondenz gegen den residirenden Generalen richten könne. Ich liesse dem Pforten-Dollmetsch hierauf melden dass ich zwar von dem commandirenden Generalen in Siebenbürgen dieser Sache halber vorlängst eine Antwort erhalten hätte; jedoch verhalte sich die Sache ganz anderst als es nunmehr die Nachrichten von der Moldau gebeten; wie es aber nur immer seye, hätte ich geglaubt dass der Fürst sich nach meinem ergangenen Schreiben an den commandirenden Generalen in Siebenbürgen wenden, und bey ihme der Sachen Ausmachung, worzu er ganz geneigt ware, einbegehren wurde. Ich hätte aber nicht gehöret dass hierinnen ab Seiten des Fürsten ein Schritt geschehen seye, und müste also bedauern dass erholt mein Schreiben ohne aller Würckung gewesen seye.

Der Pforten-Dollmetsch gabe aber dem Testa zur Antwort dass gedacht mein vorhieiges Schreiben an den Herren Generalen Freyherren von Buccow eben nicht ohne aller Würckung gewesen seye, dann er habe sich auf das strittige Orth begeben um den Gräniz-Terrain zu recognosciren, jedoch nur von jenen Nachricht eingezogen welche diesen Terrain damahlen selbst besitzeten; mithin wurden sie, um solchen nicht zu verlohren, keine ihnen nachtheilige Auskunft geben; diesse die Gränzen betreffende Nachrichten müssten aber von alterleuten Männer, so daselbst keine Gründe besitzeten, mithin uninteressiret wären, eingehollet worden. Ich möchte also nochmalen dem Generalen schreiben, dass er hierüber derley alte Leuthe fragen, und also die Sache, ohne denen beyden Höfen beschwerlich zu fallen, freundschaftlich beyzulegen trachten solle. Er, der Pforten-Dollmetsch, liesse mir anbey sagen, ich möchte diese gütliche Ausmachung der Sache dem Generalen wohl einbinden, auch ihme zu verstehen geben, dass er bey seinem Hof in Verantwortung kommen könne, wann er solches zu thun unterlasse, indeme er von hieraus avertiret worden, und also eine Ausflucht derothalben nicht vorwenden könne. Wobey er, Pforten-Dollmetsch, sich auch gegen dem Testa vernehmen las-

sen, wie er glaube dass der strittige Terrain allerdings denen Moldauern gehöre, dann sie sich nicht beygehen lassen würden eine Sache zu begehren so ihnen nicht zustünde. Er, Pforten-Dollmetsch, sagte weiters, ich würde wissen, ob ich meinen Hof von diesem Nachricht geben musste, oder nicht; dann allzeit seye es besser wann solche kleine Stritt-Sachen durch die respective Gouverneurs, mithin durch die von beyden Seiten zur Untersuchung destinierte Commissarios, in Güte beygelegt worden, als wann die Höfe selbst in Contestation kommen sollten.

Obschon nun alles dieses die von dem General Freyh. von Buccow anfänglich nacher Hof berichtete, auch mir angezeigte gewaltsame Hinwegführung deren kays. königl. siebenbürgischen Gränitz-Wachten keinerdings rechtfertiget, sondern vielmehr der Sache eine ganz andere Gestalt gegeben worden, so habe doch, ausser dass ich dem moldauischen Agenten den Ungrund seines Vergebens vorstellen und erheben lassen, nicht geglaubt hierinnen aufhalten zu sollen, nachdem der Fürst noch immer des Erbiethens ist, die obwaltende Strittigkeit, so sich, wegen der Ungewissheit der Graniz, erhoben, in der Güte beyzulegen. Diesem nach, und weil er vermuthen kann, dass das siebenbürgische General-Commando hierzu vorlängst den Befehl erhalten, habe ich dem interim Gouverneur in Siebenbürgen, Herrn Grafen Montoja di Cordona, von diessem netierlichen Verlangen des Fürsten in der Moldau Nachricht gegeben, auch ihne ersucht, mit Vorwissen des Allerhöchsten Hofes, und nach dessen, sondern Zweifel, hierwegen dortselbst eingelangten Verhaltens-Befehlen, zu gütiger und freundnachbahrlicher Ausmachung der Sache die Hand zu biethen. Weilen mir jedoch nicht wissend, in wie weit vorerwehnter Interims- Gouverneur hierinnen vorzugehen begwaltet seye, so habe Euer Excellenz von allem deme, was nunmehr weiter vorgefallen, gegenwärtige gehorsamste Nachricht ertheilen, auch bitten sollen es dahin einzuleiten, damit erholter Vice-Gouverneur, falls er etwan damit nicht versehen wäre, hierwegen, so bald es immer thunlich, die weitere Verhaltens-Befehle erhalte. Vielleicht wird hey dermaliger Abwesenheit des Freyherrn von Buccow, welcher vor selbige Gränzen zu unruhig ware, die(?) Sachen leichter auszulangen

seyn. Dann auch in vorigen Zeiten hatten sich derley Gräniz-Differenzen mit denen Moldauern öfters ergeben; jedoch seynd selbe durch die Bescheidenheit deren daselbst gewesten commandirenden Generalen, ohne sonderliche Weitläufigkeit, in welche der Allerhöchste Hof selbst schon anno 746, auch ehender und späther, einzugehen nicht vor gut oder rathsamb befunden hat, in aller Güte und mit gemeinschaftlicher Einverständnuss des Fürsten mit dem commandirenden Generalen glücklich gehoben worden. Ich verhoffe also noch ein gleiches in gegenwärtigen Zufall, dann in dermahligen Umständen mit der Pforten in förmliche Question einzugehen, wann man es an denen Gränzen in Güte beylegen kann, finde ich vor noch viel gefährlicher, als in Vorigen, von welchen erst eben Meldung gemacht habe. Dann der Humor des jezigen Sultans ist deme seiner Vorfahrer auf keine Weis gleich; jede müssen bescheidene Leüthe hierzu ausgesuchet, und an gütlicher Beylegung nichts versaumet worden. Was ich über dieses Geschäft dem Grafen Montoja di Cordona sowohl über die Moldau selbst, als auf der Post über Semblin geschrieben habe, liget hier in Abschrift gehorsamst bey. Und ersterbe in tiefestem Respect...

81.

Penckhler catre ...(?); Constantinopol, 16 Iulie 1763.

P.S. Aus dem in Abschrift beykommenden Schreiben, wovon das originale Eüer Hoch- und Wohlgebohren durch den Fürsten von der Moldau zukommen wird, werden dieselbe des Mehreren zu entnehmen belieben, was für ein netterliches Ansinnen in Nahmen besagten Fürstens wegen gütlicher Beylegung deren mit denen Moldauern vorgefallenen Anstössigkeiten, dahier an mich gelanget seyn.

Zu dero geheimen Nachricht muss ich aber alhier noch beyfügen dass der Agent, welcher mir dieses beybringen lassen, von dem gewaltsamen facto, so die Moldauer zu Anfang dieses Jahrs an ihm, Tartar-Hagoser Gebürg, ausgeübet, in gewisser Maass völlig praescindiret, und nur wie eine Prob des gutnachbahrlichen Betrags von seinem Fürsten angeführet habe, dass der Fürst erst vor kurzer Zeit gegen 20 Räuber auf denen Gräntzen angehalten und den commandirenden Generalen in Sie-

benbürgen davon benachrichtiget, auch ihne befraget habe, ob er sie zurückverlange, oder deren Bestrafung ihme überlassen wolle. Wie er dann auch selbe dem Generalen, als er sie zurückbegehret, ohne Weitheren zurückgeschicket, auch, da noch einige Gewähr von diesen Leüthen anverlanget worden, selbe ebenfalls mit aller Mühe aufsuchen lassen, und gleichermassen nachgesendet habe. Er, der Fürst, schmeichle sich also dass ihme von dem siebenbürgischen General-Commando mit gleicher Willfährigkeit begegnet werden wurde; doch wäre eine Differenz an denen Gräntzen, worinnen er bisshero nicht habe auslangen können. Es wäre nemlich ein kleines Bächel dortselbst, welches die Gräntzen eigentlich ausmache; kays. königl. Seits gieng man aber über 2. Stund weit darüber hinaus; dieser District wäre aber ein Mossin oder Arth eines Lehens, welches einigen in der Moldau domicilirtten Bojaren zugehöre, so das Eigenthum mit vielen Privilegien und schriftlichen Urkunden beweisen können. Am Fuss des Bergs hätten wir vormals ein Hauss gebaut, welches der vorige Furst niederreyssen lassen; nunmehr seyey aber kleine Wachthütten dahin gesetzt, auch solche mit Wachten versehen worden, und, als die Eigenthümer dahin gekommen, um ihre Gründe zu bauen, hätten gedachte Wachten selbe hieran verhindert. Sie, die Eigenthümer, hätten also, ohne die Wachten zu beleydigen, hierüber ihren Recours zu dem Fürsten genommen, und machten noch forthin das Ansuchen bey ihme, dass er das Land, wie er es von der Pforten bekommen, gantz erhalten und beschützen, oder erlauben solle, dass sie eine allgemeine Landes-Vorstellung hierwegen an den Gross-Sultan machen dörfen. Er Fürst wäre also hierüber sehr verlegen, dass er nicht in eine Verantwortung komme, und wünsche, dass dem in Siebenbürgen comandirenden Generalen zugeschrieben wurde, er mögte derley Sachen in der Güthe auszumachen suchen, und seines Orths hierzu die Hand biethen. Obwohlen nun diese Vorstellung mit deme was mir von des H. Freyh. v. Buccow Excellenz hierwegen ehedessen zugekommen, keinesweegs übereinstimmt, so habe doch nicht anstehen zu sollen geglaubet, obbemerktes Schreiben an Eüre Hoch- und Wohlgebohren zu erlassen, da bevorab auf nichts anderes alss der Sachen gütliche Beylegung anverlanget worden; wo ich ohnehin weis dass dieselbe ohne Vorwissen und Ge-

nehmhaltung unseres Allerhöchsten Hofes nichts vorkehren werden; als wohin ich mich auch dieses Geschäfts wegen unter heutigen dato gewendet habe. Ich wiederhole demnach mein in selben gemachtes Ansuchen, und verharre mehrmalen in vollkommenster Hochachtung....

82.

Penckhler către Montoja ; Constantinopol, 16 Iulie 1763.

P. P. Euer Excellenz wird ohnehin nicht verborgen seyn was ich noch unterm 26 Martii, und respective 2-ten Aprilis, dieses Jahrs an des Herrn General de Cavallerie Freyherrn von Buccow Excellenz, in Betreff deren an dem Tartar-Hagoser Gebürg mit denen Moldauern vorgefallenen Anstössigkeiten, gelangen lassen, wobey dann demselben besonders zu eröffnen die Ehre gehabt, dass der Fürst von der Moldau diese Sache in der Güte beyzulegen suchen würde, und also er, Freiherr von Buccow, wie er es auch thun zu wollen rückantwortlich versicherte, hierzu die Hand biethen möchte.

Ich vernehme aber nunmehr von dem Capi-Chehaja oder Agenten ersagten Fürstens dass in diesem Jahr bis anhero nichts geschehen seye, und, wie ich dabey noch weiters informirt worden, dürfte dieselbe von darumen einen Anstand erlitten haben, weilen des erwehnten Freyherrn von Buccow Excellenz sich zwar ad locum des strittigen Terrains verfüget, jedoch mit der blossen Auskunft von denenjenigen Leüthen begnüget haben solle, welche die Gründe von dem questionirten Territorio innen haben; mithin keine andere Zeugnusse, als solche die zu ihrem Vortheil gereichen, ertheilen worden.

Deme ohnerachtet, beharret der Fürst von der Moldau noch immer dabey, dass er diese Sache noch besser [als] sie an die Pforten gelanget, in der Güte beylegen wolle, und hat mich dahero durch ersagt seinen Agenten um ein mehrmahlige Zuschrift an das siebenburgische General-Commando angehen lassen, damit auch von dort aus zur gütlichen Ausmachung der Sache die Hand erbothen werden möchte. Man glaubet moldauischer Seits dass, wann alterlebte nninteressirte Männer über die eigentliche Gränzen abgehöret werden solten, sie ein unpartheyisches Zeugnüss ertheilen würden, mithin die gütliche Beylegung der Sache ehenstens befördert werden könnte.

Ich habe von diesen neuerlichen Ansinnen des Fürsten von der Moldau dem Allerhöchsten Hof Nachricht gegeben, damit und woferne die dahin gelangte Verhaltungs-Befehle hierzu nicht hinreichend wären, Ew. Excellenz hierzu in balden instruiert werden müßten. Solten jedoch die an das General-Commando vorhin schon gelangte Ordres der Sachen gütliche Beylegung, wie allerdings vermuthet, gestatten, so bitte, Euer Excellenz wollen hierzu die Hand biethen, und das dieselbe darzu bereyt seyn, dem Fürsten zu erkennen geben, sofort der ganzen Sache, mit Vorwissen des Allerhöchsten Hofes, ein vergnügliches Ende zu machen trachten, um beyden Höfen nicht überlästig zu fallen....

83.

Penckhler către Kaunitz; Constantinopol, 1st August 1763.

[Nu e sigură plecarea Hanului. Obrescov spune că ultimul-i curier l-a aflat la Căuşani, dar îi plecase cea mai mare parte din oameni şi bagaje. În ziua pornirii lui Ahmed-Efendi, 19 Iulie, agentul tătăresc e chemat la Poartă: i se dau daruri scumpe pentru Han şi mîrzaci. Pleacă agentul cu ele la 20 Iulie. — Trimete raportul lui Buccow pentru călcare de graniţă la «Ukra Forka», de către Moldoveni.] Villeicht hat der leztlich von dem Fürsten in der Moldau seinen ersten Agenten hieher geschikte Bericht, und worüber wir hier conveniert, wegen Beylegung derley Strittigkeiten einen Brief an den Generalen in Siebenbürgen zu schreiben, einigen Zusammenhang mit diesem Geschäft. Um so mehr wird nöthig seyn dass Montoja je ehender, je besser instruiert werde zu einer freundnachbarlichen Ausgleichung derley Streittigkeiten die Hände zu biethen, auf dass diese Streitt-Sache nicht hiehero kommen möge, wo solche mehreres Aufsehens als an denen Gränzen selbst verursachen dörfte....

84.

Penckhler către Kaunitz; Constantinopol, 16 August 1763.

[În privinţa lui Stankiewitz, Hübsch scrie:] Mr. Stankiewitz se trouve avec mon fils à Suanizza, pour y accomoder certains procès et disputes avec les commissaires turcs; il se rendroit incessamment à Caminie, pour y donner la derniere main aux

disputes touchant la quietance du Tartar-Chan : c'est de ce colonel que j'ai la grande nouvelle de la Russie, où on doit être très mecontent contre ma Cour, et, principalement, dont on craint les suites. Vray ou non vray, nous le verrons bientôt.

85.

Firman către Domn. Toamna 1763.

Internunțul a făcut reprezentații pentru comerț. Decî nu e permis a maltrata nimene pe negustorii din «Siebenbürgen und Praschow». S'a întîmplat «seit einigen Jahren offters» că negustori ce aũ fost la Constantinopol și aiurea și aũ plătit vămile, als sie durch die Walachey ihren Weeg nach Teutschland fortsetzen und bey ihrer Ankunfft zu Buckerest, als den Orth deines... Anfenthalt, ihre Mauthscheine den Zoll-Einnehmern dasselbst vorwiesen, dieselbe keines Weegs sich daran gekehret, sondern die Zahlungs-Zettel denselben mit Gewalt abgenommen, dann von Waaren, von manchen schon einmahl an einem Orthe der Zoll entrichtet worden war, mit einer den kayserlichen Tractaten schnurgrade zuwider laufenden Gewaltthätigkeit aufs Neue eine zweyte Mauth abgedrungen, und darauf denenselben neue Mauth-Scheine mitgegeben. Alss nun die Kaufleuthe bis an die Gränzen gekommen, so seynd dieselbe von deinen dieser Seite daselbst aufgestellten Zoll-Einnehmern aufs Neue, aus betrügerischen Absehen, und in der Forcht dass man die Zettel nicht etwan bey unserer Glänzenden Pforte verweisen und daraus erproben möge dass, denen Tractaten zuwider, doppelte Mauthe genommen worden seye, ihrer von den Mauthnern zu Buckerest erhaltenen, schier gewaltthätiger Weise beraubt worden. Über dieses habe man, nicht allein von den Waaren und Gütern so die gedachten Kaufleuthe etwan in der Wallachey erkaufet hatten, den kays. Tractaten schnur stracks zuwider, mehr als drey vom Hundert Zoll erfordert, und mit Gewalt erhoben, sondern man habe auch bey den Waaren so die gedachten Kaufleuthe aus Teutschland brachten, offters, ehe sie nach dem Zoll-Hauss gekommen, die Päckte auf dem Weeg eröffnet.

Gleich wie nun ein grosser Theil bey dergleichen Gelegenheiten verlohren gegangen und zu Grund gerichtet worden, so habe man noch, zum Überfluss, sowohl von deiner, als der Bojaren

Seiten, unternommen ein jeder die Stücke so jhme gefielen, auszuwählen und solche mit Gewalt wider den Willen der Eigenthümer, ohne das Geld vorher zu zahlen, auf Borge, ja, noch darüber, um einen Preyss welcher unter dem innerlichen Werthe ware, zurückzuhalten, wo hingegen die Mauthner jeder Zeit alss um einen übertriebenen Preysse zu schätzen pflegten. Wann nun die Kaufleuthe ihre Güter nach Cumpina und andere Orth verführen wolten, so habe man denenselben nicht einmahl zugelassen sich der Wägen und Pferde die ihnen gefällig waren, zu gebrauchen, sondern ihre Güter seynd von denen so Pferd und Wäge ausmiethen (*Kiraci*) mit Gewalt geladen werden, wobey man dann sie noch auf verschiedene Arten quälete und beschwerte, dann ihre Waaren entfremdete, und sie auf diese Weiss misshandelte und in Schaden brachte.» Să nu se mai facă așa. «Gegeben in den lezten Tagen des Monaths Muharrem, im Jahr der Hegirae 1177.»

Urmează: «Übersetzung eines an die Woiwoden in der Wallachey gerichteten kais. Ferman». Pentru oile Ardelenilor și Brașovenilor. «Gegeben in den mitteren Tügen des Monats Saefer, im Jahre der Haegirae 1177¹.»

86.

Penckhler către Kaunitz; Constantinopol, 15 Septembre 1763.

Trimete firmanele către Domni. Cel pentru vămî: die Leztere ware wegen einiger Mauthen so einige siebenbürgische Handelsleuthe in denen Jahren 1761 und 1762 in der Wallachey zum Ungebühr zu zahlen verhalten worden.

Übersetzung eines an den Woiwoden der Wallachey gerichteten kays. Fermans.» Casul vămilor ca mai sus. Alte casuri «in den Jahren hundert fünf und siebenzig und sechs und siebenzig». Vameșii erau, sup Domnul preodent, la București Ianachi «Halili» și Anastase Moro. «Gegeben in den lezten Tügen des Monaths Saefer, im Jahr der Hegirae 1177.»

¹ La 1-iă Septembre, se scrie că Stankiewitz n'a trecut încă hotarul.

87.

Penckhler către Kaunitz; Constantinopol, 1^{-iă} Octombrie 1763.

Obrescov spune că Hanul a plecat din Caușani. Confirmă și de Vergennes. S'a numit «ein geschikter Man zum russischen Consul bey dem Tartar-Chan», spune Obrescov. Îl cunoaște și el: e «ein Mann von guter Erfahrungheit».

La 27 Septembrie, Panaiodor cere, în numele lui Ghica, un pas «für einen sicheren gelehrten Griechen Nahmens Pater Eugenius¹». El merge prin Ardeal la Lipsca, «und all dort einige von seinen gelehrten Compositionen, so von mathematisch und physicalischen Dingen handeln, auch meistens aus denen philosophischen Werken des Newton herausgezogen seynd, zum Druckh befördern zu lassen gedencket». A dat și recomandatie către Montoja.

88.

Penckhler către Kaunitz; Constantinopol, 17 Octombrie 1763.

Consulul rus ar și fi sosit, cu daruri, în Crimeia.

Anexă. Nota către Vizir pentru «un certo mercante di Transilvania nomato Giorgio Fagarassan», cu ruda sa, «Luca Bub», care «in tempo del invasione antecedentemente insorta dai Tartari nella Moldavia», se afla «nel distretto di Tukuz». Îi ieau tot. Luca, «andando per comprar delle cere, fù incontrato da alcuni della medesima nazione, nel luogo nominato Matka, che ritrovasi nel mentovato distretto, ove fù dai medesimi innocentemente amazzato, levando e depredando da esso lui 930 zecchini ongari, che seco lui aveva». Se trimesese supt Schwachheim o scrisoare către Han pentru restituire. Negustorul numește un reprezentant, fără folos. El însuși merge deci la Viena. De aici se duce la Constantinopol, unde cere dreptate (v. n° 27).

«Übersetzung eines Schreibens des Gross-Vezirs an den Tartar-Chan, vom 3^{-ten} des Monaths Rebil-Ewwel des Jahrs 1177.» E grăbit a răspunde în această afacere.

¹ Vestitul Evghenie Bulgaris, care se așeză apoi în Rusia.

89.

Penckhler către Kaunitz; Constantinopol, 2 Mart 1764.

[Se plînge Porții de știrile neexacte din Moldova despre intenția Curții din Viena de a face să intre trupe în Polonia. Nevi-Efendi pretinde că Poarta ar fi dat ordine Hanului de a veni iar la Căușani.] Der alhier geweste russische kays. Envoyé Extraordinaire [Dolgoruki] den 26ten lezt verflossenen Monaths Februarii seine Rukreyss würllich angetretten habe; mit deme dann auch der kayserlich-königliche Dolmetsch Thugut abgegangen ist, um sich über Jassy an die siebenbürgische Grenzen zu begeben, von wo er Euer Excellenz seine aldasige Eintrefung gehorsamst einzuberichten ohnermanglen wird. Allem Vermuthen nach, dörrfte er aber den Marche völlig bis nacher Bender mitmachen müssen, um nicht durch Bessarabien allein gegen Jassy zu gehen: mir ist solches dermalen um so lieber, als er von dem Anmarche des Tartar-Chan nacher Cawschan, welches nicht weit von Bender entfernt ist, wann solcher noch stattfinden solte, villeicht etwas verlässliches an die Gränzen mitbringen dörrfte.

[Știri și de la *baba* (unchiul) Hanului către Obrescov că Hanul va pleca cu trupe spre Căușani, după ordinul Porții¹.]

90.

Penckhler către Kaunitz; Constantinopol, 2 April 1764.

[Află că «dem bishero zu Bender nur mit zweyen Ross-Schweiffen gestandenen Bassa der dritte Ross-Schweif, um ihme mehrere Autorität zu geben, durch Commissarien zugeschicket». Caftane se trimet prin ei Pașilor de Oceacov și Hotin. Dragomanul spune că Poarta nu e mulțămită cu Hanul: Poarta n'a decis plecarea lui la Căușani, dar e teamă să n'o facă el de la sine.]

¹ La 15 Mart, Penckhler scrie: Dragomanul, Ghica, spune că nu știe nici el decât de un zvon în privința plecării Hanului. «Ihm, Pforten-Dolmetschen, eben heute einiger seiner Söhnen gestorben; wegen wessen Krankheit und erfolgten Tod er bereits seit zwey Tagen nicht zur Pforten gekommen, auch von dem Leyd noch ganz eingenommen ist; doch wird selbe morgen ohnfehlbar geschehen.»

Nachdeme alles was oben stehet, und die pohnische, auch andere Geschäften, angehet, verhandelt ware, und man in der besten Hofnung gestanden, dass des Stankiewicz ernsthafter Sprache, so er gegen den Pforten-Dollmetsch gehalten, den besten Effect machen wurde, wie er dann auch ihme Pforten-Dollmetsch wegen der pohnischen Sachen eine gewisse Forcht eingejaget, so ist, ganz ohnverhofft und ohne dass jemand es vermuthen sollen, der Pforten-Dollmetsch den 29-ten Martii abends als Fürst in der Moldau erkläret, ihme noch selbigen Abend der Caftan vom Gross-Vizir dessentwegen angeleget, auch er mit dem gewöhnlichen Gepräng in sein Hauss begleitet worden; Tages darauf ist der Sohn des holländischen Ober-Dollmetsches, griechischen Religion, welcher zugleich medicus ist, und hierdurch bey allen hiesigen Grossen, und auch in dieser Qualität im Seraglio den Zutritt hat, welcher ein gelehrter Mensch ist und schon lang auf diese wichtige Bedienung gelaueret hat, als Pforten-Dollmetsch erkläret worden¹; der abgesetzte Pforten-Dollmetsch ist glücklich, auf so honorable Arth aus einem solchen Labyrinth herauszukommen. Vor uns ist es aber ein unangenehmer Streich; dan, obschon er von Russland und Preussen, durch grosse Generositaet, auf eine gewisse Art gewonnen wäre, so hat er doch wider den kayserlich-königlichen Hof, so viel an ihm gelegen, nichts geschehen lassen und hat es gut gemeinet; was man von dem neuen Pforten-Dollmetsch, Caraggia mit Nahmen, Gutes zu hoffen hat, ist das Beste, da der Vatter ein forchtsamer Mann und seinem Sohn nicht leicht zulassen wird, der widrigen Parthey aus Interesse sich so leicht zu fügen, oder gewinnen zu lassen. Indessen hat der Vatter, wie schon gesagt, bey denen vornehmsten Türken hier, als medicus, grossen Credit und freyen Eingang, wie er dann auch des dermaligen Gross-Visirs Chehaja und Reis-Efendi, wie nicht minder der meisten Legisten medicus ist; wodurch dann auch der Sohn die Bekantschafft erworben hat. Dieser Letztere ist anno 1744 mit Kalkoen über Wien nacher Dressden und von dorten nacher Holland gereiset, und hat einige Erfahruns von der Christenheit; und, nachdem Vatter und Sohn dem Kalkoen allezeit sehr attachiret waren, so wirdet nun dieser Bottschaffter in seiner ganzen Zufriedenheit seyn.

¹ Noul Dragoman era Iordachi, fiul lui Scarlat Caragea. V. vol. I, p. 21.

Ich werde trachten des neuen Pforten-Dollmetsch Freundschaft zu gewinnen, wie er mir dann auch von vorigen Zeiten nicht unbekant ist; nun muss man aber noch etwas zusehen, um über diese plötzliche Veränderung das mehrere iudicium [gewinnen] zu können....

91.

Penckhler către Kaunitz; Constantinopol, 16 April 1764.

[Panaiodor] gehet nun mit dem neuen Fürsten von Moldau von hier hinweg... Er, der Fürst, selbst hat seine Erhebung denen Gesanten ausländischer Ministern förmlich notificiren lassen, und hat man jhme hierauf, der Gewohnheit nach, das Compliment durch einen Dollmetsch hierüber ablegen lassen; welches auch gegen dem neuen Pforten-Dollmetsch Caragia also beobachtet worden, als er seine Ernennung den fremden Minister bekante machte.

[Spahii sînt în mers spre Oceacov, Bender, Hotin.

Anexa: întrebări puse Domnului și raspunsurile lui ¹.]

92.

Penckhler catre Kaunitz; Constantinopol, 17 Maiü 1764.

«Noble Arth» a lui Ghica, «welcher keinen allzugrossen Eigennuz von sich gern abmerken lasset...

Es hat sich dann ereignet dass er als neu ernenneter Fürst der Moldau seine Audienz bey dem Gross-Sultan, alls seine Installirung gehabt und anbey, um je ehender, je besser, nach seinem Gouvernement zu kommen, sich entschlossen hat, bald von hier aufzubrechen.» Penckhler îi dă un serviciu de porțelan în preț de 500

¹ La 2 Maiü, se scrie: Hanul va merge la Cetatea-Alba. Abdi-Paşa, fost la Belgrad, guvernează «nach der Rebellion la Hotin. Ar fi iar destituit, «weilen bey ihme der Vorrath an Korn und Mehl nicht nach seiner Maass vorfindig gewesen, als er Geld-Summen zu deren Einschaffung empfangen hatte». Întrebări ce a mai făcut lui Ghica.

La 17 Maiü, se adauge că anumite ştiri sînt întarite de Ghica. El spune că Hanul a cerut să poată veni la Căuşani. — Spahii merg încet.

de florinî, care «hier aber grösseres Aufsehen machet, in der Absicht dass, wann er sich von selben bedienen wurde, er sich meiner erinnern möchte». Ghica «zeigte sich über die Massen zufrieden». A doua zi, prin Panaiodor, mulțămeste, zicînd «dass er ohnehin so vieles Andenken von mir habe: also dieses ein Überfluss wäre.» Cruță banii ce-î promisese.

93.

Penckhler către Kaunitz; Constantinopol, 22 Iunie 1764.

....Dass mir auch leztlich der Fürst in der Moldau ¹, dann, alls ich ihm nach seiner Absezung in Vertrauen über einige Geschäften befragen lassen, abermahlen aufrichtig gesprochen, alls er sich wegen Erneuerung des Belgrader Friedens geäusseret, und gesaget hat dass es gut wäre wann man dieses Werkh nach Eintrefung des Ahmed-Efendi vor die Hand nehme, dann die widrige Parthey niemahlens sich zur Ruhe begeben, sondern allezeit Intriguen spielen wurde. [Mai sus se vorbește de «der jezige Fürst in der Moldau ».]

94.

Penckhler către Kaunitz; Constantinopol, 2 Septembre 1765.

.... Um auch auf den eigenen Stand deren hiesigen Sachen zu gelangen, so muss Euer Durchlaucht in Unterthänigkeit berichten, dass die schon jüngst bemelte Fermentation unter dem Volkh noch stets andaure, auch murret man sehr wider den Gross-Vezir und den Muffti, welcher sich den Hass des Volkhs besonders zugezogen zu haben scheint; indeme selbes nicht aufhöret, von ihme übel zu sprechen. So hat auch das Zettel-austreuen noch kein Ende, und seynd Einige gefunden worden, worinnen man die Ausrottung des Janizaren-Aga, des Dahir-Aga, dann des Kassab-Baschi, wie auch des bekannten Agenten von dem Fürsten in der Wallachey, Nahmens Stavrakî, anbegehrte. Man lasset aber forthin starkh patrouilliren, und haltet

¹ Grigore Callimachi.

auf Alles ein obachtames Aug; es wird auch die jüngst erfolgte und bereits gehorsamist einberichtete Absezung des Janizaren-Aga, welcher seitdeme nacher Gallipoli exiliret worden, lediglich seiner Fahrlässigkeit zugeschrieben; indeme man ihn beschuldigte, dass er nicht Vigilanz genug bezeuget, wo ansonsten das Volkh keine Gelegenheit gehabt hätte, solche missvergnügte Zettel auszustreuen. Indessen ist doch erfolgt, dass in dem Wald bey Scutari, so gerad vor Constantinopel überliget, sich bey 200 Malcontenten, Gott weis in was Absicht, versamlet; man hat sie aber noch in Zeiten entdeket, mit einiger Cavallerie, dann mit verschiedenen Janizaren und Bostangi, angreifen lassen, Verschiedene niedergemachet, und anbey gefangen genohmen was sich nicht mit der Flucht retiriren können. All dieses machet bey dem Gross-Sultan ein ganz natürliches Aufsehen, und hat sich derselbe bereits vor einigen Tagen von seinem Landhauss zu Kara-Agatsch wiederum in das Seraglio begeben; noch bevor aber, nemlich den 23-ten elapsi, hat er vorbemelten Stavraki, wider welchen das Volkh sehr aufgebracht ware, aufheben und, wie es in einem anderweiten, wegen deren wallach- und moldauischen Angelegenheiten erstattenden besonderen Bericht umständlicher angeführet, von seinem eigenen, an dem Canal des Schwarzen Meers, Arnaudkioi, gehabten kostbaren Pallast, mit der nach der Übersezung hierbeykommenden Aufschrift, den 28-ten darauf aufhenken, und durch drey Tage zur öffentlichen Schau aussetzen lassen, nachdeme ihm zuvor all sein, auf erstaunliche Summen angebendes Haab und Guth, mit allen gehabten eingenthümlichen Häusern, abgenohmen und dem Fisco zugeeignet worden. Die Übersezung von obbemelten Aufschrift leget zwar dem Stavraki nichts anderes zu Lasst, als Misshandlungen so er in der Wallachey ausgeübet haben solle, und hat er auch, nach dem allgemeinen Darfürhalten, derowegen die erlittene Straf ganz wohl verdienet. Man zweiflet aber dennoch nicht dass auch die dermalige critische Umstände sein Schiksaal beförderet haben mögen; doch vernahme man gleich nach der Gefangennehmung des Stavraki, dass auch der Fürst in der Wallachey abgesezet, und, an dessen Plaz, der schon einmahl daselbst geweste Fürst Scarlati wiederum dahin bestimmt worden. Man vermuthet auch, dass es dem anhero zu kommen habenden abgesezten Fürsten nicht zum Besten ergehen, und sein bishe-

riger Betrag ihm wohl auch gar den Kopf kosten dürfte. Solchem nach wirdet Euer Durchlaucht auch keinerlei befremdlich vorkommen, wann ich zu berichten die Ehre habe, dass die pohlische Sachen, zu Jedermanns Befremdung, dahier noch immer auf dem nehmlichen unthätigen Fuss verbleiben,— so als ob man bey diesen confusen Zeiten schier gänzlich darauf vergessen hatte. Ich weiss auch, dass des Poskam Secretaire den 27-ten elapsi bey der Pforten gewesen, und sich vermuthlich um eine Antwort angefraget haben muss; der Pforten-Dollmetsch sagte ihnen aber ganz trokhen dass, wann eine Antwort zu geben wäre, man ihm allschon ruffen lassen wurde¹....

95.

Anexă la raportul lui Penckhler către Kaunitz; Constantinopol, 2 Septembrie 1765.

[Inscripția de pe cadavrul lui Stavrachî.] Questo è il Kapu-Kiaha, o sia Agente, di Wallachia, il maledetto Iorghaki figlio di Stavrakî, il quale avendosi verificato d'aver molto tormentato i sudditi di Vallachia, è stato secondo la giustizia punito.

96.

Penckhler catre Kaunitz; Constantinopol, 2 Septembrie 1765.

...Unter dem 16-ten des erstabgewichenen Monats Augusti habe Euer Durchlaucht gehorsamst mitgegeben, was den 13-ten eiusdem über die moldauisch- und wallachische Geschäften in

La 1-ia August 1765, Penckhler scrie despre afacerea lui Marton János și Papa, pentru care se dă satisfacție Domnului Moldovei. Iar se anunță moldavische Excessen: 403 familii sînt fugite din Țara-Românească în Ardeal. Aceasta aduce o reclamație a lui Stavrachî.

Scrisoarea lui Grigore Ghica-Vodă are acest cuprins: Pentru fugarii. «Questa emigrazione d'una provincia all'altra non è cosa nuova e strana, e si pratica dappertutto: il padrone del luogo, se può fare impedirli e ritornare, bene; senon, entrati che sono volontariamente nel terreno d'un altro dominio, godono il privilegio commune dell' asilo accordato dappertutto. Pentru ispititorul din Dorna, ce ar fi aducînd emigrații ardeleni în Moldova, «non creda che li miei ufficiali siano tanto liberali per spendere senza rimborso (Iași, 12 August 1765 st. v.).

des Pforte-Dollmetschens Hauss für eine Zusammentretung veranlasset worden; dass der moldauische Agent allda erschienen, und was mit ihm verhandlet worden. Der wallachische Agent Stavraki hingegen, selbigen Tag, nicht zu finden war. Ich mir aber vorbehalten hatte, sobald dieser in Vorschein kommen würde, auch neuerdingen stark zuzudringen; dieses ist auch den 17. ejusdem geschehen, und liesse mir Stavraki sagen, dass er sich verwundere dass ich von deme was geschehen keine Nachricht hätte: der Fürst habe ihm in Antwort auf diese meine Klagen geschrieben, wie er bereits mit denen Capi deren siebenbürger Händlern, welche ihre Schaaf auf die Waydt in die Wallachey treiben, dahin verstanden und mit ihnen beschlossen habe, dass sie ein jedes Stück hinfuhro um 5. Paras höher als sonst die Gewohnheit ware, verkaufen könnten, und dass sonst auch über die andere Articuli die Sache dahin disponiren würde, dass, wo man an Kaufmanns-Waaren mehr als das Gewöhnliche an der Mauth abgenommen habe, solches zurückgestellt werde. Er Stavraki würde noch den nemlichen Tag dem Fürsten schreiben, dass er, wann es noch nicht geschehen, dem commandirenden H. Generalen in Siebenbürgen zugeschreibe, ihm die Nachricht gebe, wie er sich mit denen Capi einverstanden, und ihn zugleich ersuche, er möchte mir dieses übergeschrieben, auf dass ich hievon versicheret seyn möge. Er rufte sogleich, in Gegenwart des Bianchi, seinen Schreiber, und liesse diesen Brief verfertigen.

Wenige Tage hierauf, und zwar den 23-ten, ist aber erfolgt, dass ganz ohnversehens eben dieser, bey dem Gross-Sultan bis anhero Alles vermögende, und bey ihm im grössten Favor gestandene Stawraki in seinem Hauss von des Gross-Sultans Letüthen überfallen, und in den Arrest des Bostangi-Baschi unter starker Wache abgeführt, zu gleicher Zeit aber von denen schon gegenwärtig gewesten Cameral-Officianten, nicht allein das Hauss wo er sich befande, sondern auch seine übrige Häuser obsigniret worden, und wurde bey der Pforten untereinstens erklärt dass der wallachische Fürst seines Amtes entsetzet, und ein sogenannter Scarlati, welcher schon einmahl Fürst in der Wallachey gewesen und Approbation gefunden hatte, neuerdingen zum Fürsten eingestellt worden; wie dieser dann auch in der nemlichen Stund, als der Stawraki festgehalten worden, von Seiten der Pforten, durch einige türckische

Officers, von Terapia, wo er sich in seinem Campagne-Hauss befande, abgehollt, und zu der Pforten begleitet worden, wo ihm alsogleich der Caftan als Fürst in der Wallachey von dem Gross-Vezir mit denen gewöhnlichen Ceremonien angeleget worden ist. Den nemlichen Augenblick, fienge man auch an, des Stawraki Häusser auszuleeren, und Alles was an Geld, Jubelen, Silber und pretiosen Meublen vorfindig ware, ad fiscum zu ziehen. Ingleichen seynd auch nach der Hand noch einige andere Jubilier und Kaufleuthe, welche mit ihm enge Bekanntschaft halten, in Arrest gesetzt werden; Viele aber, die in seinem Hauss waren, und besonders dessen vertrauter Schreiber, und dergleichen mehrere seine Officianten, welche Tag und Nacht aufgesuchet werden, haben sich unsichtbahr gemacht. Gleich nachdem Stawraki festgehalten worden, hat man an einer Todes-Straf nicht gezweiflet; es ist auch erfolgt dass er den 28-ten passato vor Tags aus dem Arrest nach seinem pretiosen Hauss an dem Canal des Schwarzen Meers geführt und vor selben aufgehendet worden. Der bey ihm gefundene Reichtum solle erstaunlich gross, sein Unglück aber, und des Fürsten in der Wallachey Absetzung durch die übergrosse Bedrückungen, und die dem Sultan zu Ohren gekommene ohnerhörte Aussaugung des wallachischen Volcks veruhrsachet worden seyn,—wie es seines Theils zwar ganz wahrscheinlich ist. Allein es ist auch ganz gewiss dass Stawraki, welcher fast despotisch regierte, und ihm auch die vornehmste Türcken caressiren mussten, vom Volck verhasset und auf der Lista derjenigen ware, welche das Volck begehret hat. Indessen ist auf diese Arth der wallachische Fürst, unser gewester, so unfreundlicher Nachbar ganz ohnversehens aus dem Weeg geraumet worden...

Wie hingegen die neue Facta einige unserer Czacklern-Officiern, unter Anderen den nacher Moldau übergegangenen Frankenbusch, angelhet, deren Einige auch Geld mitentfremdet, wie mich dessen der Herr General der Cavallerie Graf von Had-dick mit noch frischeren Briefen als unter dem 31-ten July und 7-ten Augusti verständiget, da werde in denen hier sehr confus aussehenden Umständten dermahlen wohl nichts mehrers thun können, als über das was ich wider den Fürsten in der Moldau, wie schon jüngstens, berichtet, und zur gnädigen Einsicht gehorsamst eingeschicket, verfasset, noch einen Nachtrag von denen

neuen Factis zu verfertigen, und dem Pforten-Dollmetsch und des Fürsten ersten Agenten gleichfalls zuzustellen, auf das ihne Fürsten, wann nicht auch ihne vielleicht das nemliche Schicksaal wie den in der Wallachey betreffen möchte, auch dieserwegen auf das Schärfest und Nachdrucksamste neuerdingen zugeschrieben werde...

Und verhoffe dass inmittelst auch die Antwort von dem Fürsten in der Moldau eintreffen dörfte; wo alsdann mich nach denen Umständen gehörig zu benehmen wissen werde. Ich empfehle mich anbey zu fürwährenden hohen Gnaden, und ersterbe in tiefestem Respect....

97.

Brognard către Kaunitz; Constantinopol, 15 Februar 1767.

.... [Ich] habe Euer Durchlaucht allschon jüngstens in Unterthänigkeit den Todtfall des Fürsten in der Wallachey, Scarlati-Gyka, zugleich auch die Ernennung seines Sohn zu dessen successore von hieraus angezeigt, und wurde auch damals schon viel geredet dass der Fürst von der Moldau, Gregorio Gyka, nachdeme er bereits ohngefehr drey Jahr dem dasigen Fürstenthum vorstehet, abgeänderet und ein anderer von denen hiesigen vornehmen Griechen an dessen Plaz eingesezet werden solle; ich wolte es anfänglich nicht glauben, weilen mir bekant dass gedachter Fürst von der Moldau alhier in der That viele Protectores und sich sonderheitlich mit dem bey der Pforten angenehm gemacht habe, weilen er einige Tuch-Fabriquen in der Moldau angeleget, auch sonst die Unterthanen dasselbst wohl tractiret habe. Allein die hiesige Griechen hören niemalen auf, Intriguen wieder einander zu spielen: jede Famille sucht, und findet ihre Protectores; und so vernahme ich den 17-ten huius in der Fröh verlässlich dass die Absezung des Fürsten in der Moldau ganz gewiss, und ein sicherer Gregorio Kalimachi, dessen Vatter vor dem Gregorio Gika die Stelle eines Pforten-Dollmetsch alhier versehen, an dessen Plaz zum Fürsten in der Moldau ernennet worden seye. Da nun Herr General der Cavallerie Graf von Haddik mir ohnlängst zu wissen gemachet dass ausser deren sonst bekannten vielen, niemalen behobenen Beschwerden, die siebenbürgische Unterthanen auch dortendes

in denen Vieh-Weyd- und Weinfechungstäxen ebenfalls sehr überhalten wurden, so wie Euer Durchlaucht mir es wegen der Wallachey anzumercken geruchen, also werde trachten, von der Pforten einen ausdrücklichen Ferman, sowohl an den ein, wie den anderen von diesen neuen Fürsten zu erhalten. [După Bairam însă. Obişnuiesc Domniî a zăbovi în tot chipul, pentru a lăsa răspunsul urmaşilor, cum a făcut Ghica.] Immittels ist dessen Entfernung von denen Gränzen keinerdingen zu bedauern, und bezeuget sich Vergennes sonders vergntigt darüber, weilen er mehrere Proben erhalten zu haben mich versicheret, dass er nur immer denen Russen zu Favor etwas thuen können, er soliches gewisslich niemahlen unterlassen habe ¹....

98.

Brognard către Kaunitz ; Constantinopol, 15 Iulie 1767.

Retrimete nota din 5 Iunie a Consiliului de Razboi contra Domnilor, dintre cari unul nu permite cumpărarea de cai la el, iar contra Domnului Moldovei, «wegen des von dem Lezteren nicht einmahl zugeben wollenden Durchzugs einiger in Pohlen erhandelten Pferden . E sehr unnachbarlich , dar exportul de cai e oprit. Penckhler căpatase odată voie, acum ciţiva ani. N'are acte pentru a dovedi aceasta, după un foc la ambasadă. Dar va stărui. «Besonders werde aber den unfreundlichen und tractatenwidrigen

¹ La 2 Mart, Internunţul scrie: La 18, veste că un anume Costachi, capuchehaiaua noului Domn muntean, care-î adusese, cu comisariul turc, numirea şi însemnele, după plecarea acestuia, propune Divanului muntean o noua dare pentru cheltuiala numirii. Un boier se opune tare. «Und es bey disem Divan sogar zu Thättigkeiten gekommen.» Boierul loveşte pe Costachi, şi acesta-l omoară. El prins. Domnul ar fi fugit din Bucureşti. Ar fi venit «sieben Expressen nacheinander» cu ştiria. Întrebat, Dragomanul Porţii răspunde că «es s'ye zwar einige Confusion in der Wallachey gewesen, nun aber wieder Alles accomodiret», spre mulţămirea tuturor. N'ar fi fost chiar așa mare lucru.

La 16 Mart, el scrie despre mazilirea în taină a Hanului.

La 1-ia Iunie, Brognard dă aceste ştiri: Crîm-Ghiraî ar fi să vie de la Rodos înapoi, pentru a se aşeza la moşia-i de lângă Adrianopol. Partisanii săi cred că ar fi iar numit. Noul Han e la Căuşani.

La 1-ia Iunie, raport comercial pentru pretenţii de Ardeleni la Bucureşti şi Craiova, şi contra unui Creţulescu.

Betrag des Fürsten von der Moldau, welcher nicht einmahl den Durchzug deren in Pohlen erkaufften Pferden, auch gegen anerbottener Belegung des gewöhnlichen Zolls, versaget hat, gehörig erheben.»

99.

Brognard către Kaunitz; Constantinopol, 1^{ia} August 1767.

Nici în registrele turcești de la 1730 n'a aflat o permisie pentru exportul cailor. Dar în 1761 ordin către Domnul muntean pentru caii păstorilor, cerînd a li ști numărul. Bianchi vorbește cu Nicolachi, capuchehaiaua moldovenească, arătînd ce s'a petrecut și că ar fi «weit anständiger» să nu se mai repete. Nicolachi răspunde că nu știe casul, că e oprit și că doar să se fi petrecut o călcare «in einigen offenen Gegenden», unde nu se poate păzi bine. «Solte Jemand von denen Ihrigen in Ausführung einiger Pferde betreten werden, würde ihm wohl übel ergehen.» Pentru transit. «glaube er dass sein Fürst einen solchen Durchzug niemahlen wohl wurde zugeben können, um sich nicht verdächtig zu machen, als ob hierunter der Austrieb der eigenen moldauischen oder wallachischen Pferde begünstiget würde». De cînd e în țară, de «viele Jahre», n'a auzit de un astfel de transit polon. «Mithin wurde auch in dieser Rücksicht ein jeder Fürst Bedenken tragen, solches ohne Verwilligung von der Pforten zu verstaten.» Spune că și ambasadorul prusian i-a spus prin primul dragoman al lui și capuchehaielele muntene, că ar dori cumpărarea de cai, și pentru folosul țerii. Nicolachi recunoaște acest folos, dar nu se poate, și ei nu pot ajuta. Nu e de încercat. Vor fi dat știre și Domniî, pentru a-și face merit. Haddik i-a spus la 20 Maiu, «dass erst im vorigen Jahr blosse Rosshändler 100 und mehr Stukh Pferd aus der Wallachey herbeygebracht hätten und dass seith anno 1758 hero von verschiedenen Unterthanen aus der Wallachey, auch Anderen, villeicht über 6.000 Stuckh Pferd eingeliefert worden wären». Deci este o contrabandă privată. «Dieser Ausweg bleibet auch immer offen, wie dann eben zur Zeit, alss der Fürst von der Moldau den Ankauff einiger Pferde verweigeret, vermög des in der Hof-Kriegs-Räthlichen Nota vom 5-ten Juny nuperi sublegirten Berichts des Herrn Obrist Baron von Barco, sich ein Buyar Nahmens

Millo hervorgethan, welcher alle Jahr eine Anzahl Pferde zu stellen und zu 30 und 50 wochentlich an unsere Gränzen zu liefern sich anheischig machen wollen.» Dar prin cererea publica să nu se opreasca și această contrabandă. E anexat ordinul din ultimul Șaval 1174 ¹.

100.

Copia eines Schreibens des Herrn General der Cavalerie [Haddik] an mich, Brognard, dato Hermanstadt, den 30ten Dec. 1767.

P. P. Über denjenigen friedstörerischen Einbruch in diesseitiges Gebieth, welchen neulich die Moldauer mittels Aufhebung des siebenbürgischen Gräniz-Posto Predicator unternahmen, und wovon ich deroselben bereits untern 28ten Octobris die umständliche Nachricht ertheilet habe, hat sich jüngstens abermalen ein dergleichen Vorfall ereignet, wie Euer Wohlgebohren aus Folgenden entnehmen werden. Es wird nehmlichen von des ersten Zekler-Gräniz-Regiments Comendanten Herrn Obristlieut. v. Caraffa, unterm 14ten dieses, rapportiret, das den 9ten vorhero. ohnweit des Gräniz-Posto Almas-Mezö in der Csik, der moldauische Panczir-Capitain Szabilako mit 80 Kopf bewafneten Moldauern in diesseitiges Territorium bis zu den Bach Cradan vorgeruket, 17 ganze Schober Heu auf einmahl anzünden, auch 39 Stückh Rind-Viehe und 13 Pferd von diesselts hinwegtreiben lassen. Da der zu Almos-Mezö commandirt stehende Feldwäbel den Panczier-Capitaine befraget, auf wessen Befehl er dieses gethan, hat er zur Antwort gegeben, es seye auf Befehl des Fürsten geschehen, wornach er jedoch, auf vieles Zureden des Feldwäbels, endlich das Viehe wiederum zurtikstellen lassen; von dem disseits mit Gewalt gefasten Posto aber durchaus nicht abgewichen, auch solchen noch zu dato noch besezter halte; und belaufe sich der Schaden des verbranten Heues auf 200 f. Nun ist dieser Terrain sogar weit bis an den Bach Cradan niemahls controvers gewesen, sondern, da noch auf eine gute Distanz davon

¹ La 17 August, notă către Poartă pentru «le estorsioni colle quali il deposto prencipe di Vallachia, Stefanvoda, aveva oppresso li mercanti di Transilvania» acum doi ani.

La 1b Septembrie, Penckhler scrie că Poarta are știri din Polonia, prin agentul la Roche și comisariul Hanulni în această țara. Șeptezeci de tunuri se trimet la Oceaov și la Bender.

der diesseitige Grund, wessen Gräniz weit vorwärts, bey Kesserö-Patack und Likosko, eigentlich, bestimmt ist, von denen Moldauern erst dadurch in Anspruch gezogen worden, so haben sich dieselbe jezo angemasset, in das ohnstreitig kays. Gebieth noch über diesen in Anspruch gekommenen Terrain weit eingedrungen.

Ich habe dahero obberührten Herrn Obristlieutnant den Befehl ertheilet, diesen Capitain mit seiner beyhabenden Mannschaft von sothanen gefasten Posto mit Gewalt abzutreiben, auch künftighin denen derley frevelhafften Gewaltthätigkeiten sich anmassenden Moldauern, unter bisheriger Mässigung, in Rücksicht auf das jenseitige Territorium mit Ernst zu begegnen, an den Fürsten aber erlasse untereinstens sothaner erörterten feindlichen Begegnussen halber die nachdrucksamste Beschwerden, mit wiederhollenden Ansinnen, um hinlängliche Satisfaction und Indemnirung deren disseits beschädigt kays. königl. Unterthanen.

Wie ich nun auch dem hochlöbl. kays. königl. Hof-Kriegsrath von Allem den dienstschuldigsten Bericht unterlege, als habe nicht minder Euer Wohlgebohrn ohnverzüglich hiervon Part zu geben ohnermanglen wollen....

101.

Brognard către Kaunitz; Constantinopol, 16 Ianuar 1768.

«Fornetti schon zu Anfang Novembris von Bakce-Serai abgegangen, sich auch theils in der Moldau, theils in der Wallachey aufgehalten.» Paşa de Vidin e pus la Hotin. Vergennes crede că pentru importanța locului. Dar se poate ca Rușii să-l fi preferat pentru Polonia. «Vermög Nachrichten auss Jassy, von 1-ten December nuperi, solle sich der fürst-moldauische Secretarius la Roche dazumahlen noch in Warschau befunden haben, und weiss des Fürsten hiesiger Agent nichts dass er von dannen abgegangen seye.» În privința opririi exportului de vite și sare din Moldova, mai bine să se întrebe negustorii ardeleni de acolo ¹.

¹ La 5 Februar, se spune de știri ce sosesc Porțile din Moldova despre afaceri polone.

La 2 Mart, Poarta se plînge lui Obrescov, «wegen der seinem Hof angeschuldeten Entführung vieler türkischen Unterthanen aus der Wallachey». S'a convîns din afacerea «Perdicator», «dass die Pforten derley Klagsachen wider ernante Fürsten mit ihren Kapi-Kehaja nur mündlich tractiret».

Brognard catre Marele-Vizir; Constantinopol, 1^{ia} Februar 1768.

Altezza!

Oltre le violenze usate da parte dei Moldavi ai confini di Transilvania contra la guardia imperiale del posto di Perdicator, non lontano da Oitos, delle quali hò avuto l'onore di dar parte ultimamente all'Altezza Vostra, colle lettere ora pervenutemi, fui avisato di bel novo dal governatore generale di detta Provincia, qualmente un tal capitano moldavo di nome Szabilako si portò parimente, ai 9 del passato mese di decembre, sul posto di Almasmizo¹, con incirca ottanta uomini armati, sino al riuscello deto Cradan, territorio immediato del principato imperiale di Transilvania, ove detto capitano ebbe l'ardire di far' abbruciare 17 mucchj di fieno e portare via 39 bovi e vacche, con 15 cavalli. Interrogato il mentovato capitano dal sergente della guardia imperiale, con che autorità veniva di far detti eccessi, gli rispose che lo faceva per ordine del suo prencipe. Con tutto ciò, doppo molte persuasive del sergente imperiale, il capitano fece restituire il bestiame levato, mà continuava di restare nel posto, occupato con violenza, di Almasmezo, sul territorio imperiale, ed il danno che hà causato ai sudditi imperiali col' abbruciare il loro, sino monta e passa 200 fiorini. Per altro, non sò qual risoluzione avrà forse preso il comandante generale di Transilvania, vedendo tuttavia ocupata da detto capitano moldavo una parte del territorio immediato di Sua Maestà l'Imperatrice, mia augustissima sovrana. Soltanto m'incombe di far'osservare all'Altezza Vostra che simili inconvenienti azioni, essendo affatto contrarj al tenor delle sagre capitulazioni ed alle regole della buona vicinanza, devono recare molto dispiacere all'Augustissima mia Corte; onde, aspettando già della giustizia ed equità dell'Altezza Vostra il necessario riparo dell'eccesso commesso da parte de' Moldavi contra il posto Perdicator, non lontano da Oitos, sui confini di Transilvania, così la supplico di procurare ancora la dovuta soddisfazione del presente ingiusto fatto, con ordinare seriamente al Prencipe di Moldavia di far ritirar senz'altro il detto

¹ Almasmező.

capitano Szabilako del posto occupato sul territorio immediato di S. M. l'Imperatrice, mia graziosissima sovrana, in caso che ivi ancora si tratenesse, e che non solamente faccia risarcire e pagare il danno causato del fieno abbruciato, mà ch'il prencipe castighi ancora severamente li autori di questo misfatto, e procuri in oltre di tenir in miglior ordine la sua gente, acciochè non succedino più simili inconvenienti eccessi, cotanto contrarj alla perfetta e leale amicizia, che regna frà questi due alti ed amici Imperj.

103.

Brognard către Marele-Vizir; expediată de Brognard la 1-ia
[Februar 1768.

Altezza!

La quiete ed il buon ordine osservato a tenore delle sagre capitulazioni ai confini essendo sempre stato riconosciuto per uno de' contrasegni più convincenti della vera e perfetta amicizia che regna frà i due alti ed amici Imperj, la mia Augustissima Corte non hà tralasciato di rinovare da tempo in tempo i di Lei precisi ordini ai suoi comandanti nei detti confini, che sotto grave pena debbano sempre attendere ed invigilare e non permettere che ivi sia commesso qualsisia minima cosa contraria alle sagre capitulazioni, e li Eccellentissimi Pascia, governatori di Belgrado, Bosnia e Viddino sin'ora hanno ugualmente sempre corrisposto col loro savio procedere a mantenere una perfetta intelligenza nelle loro rispettive Provincie. Secondo le regole della buona vicinanza, l'istesso buon'ordine e regole della buona vicinanza viene però spesse volte infratto da parte de'sudditi del principato di Valachia e di Moldavia. E fui avisato colle ultime lettere pervenutemi che novamente un tal capitano moldavo di nome Bandelli, coll'ispravnic vicino, nominato Ivonovitz, si siano portati ai 19 del scorso mese d'ottobre con 300 uomini d'infanteria e 100 di cavalleria, tutti armati, sul posto detto Perdicator, non lontano da Oitos, ai confini di Transilvania, guardato da un caporale con sei uomini delle truppe imperiali, e detti Moldavi hanno attaccato e cacciato il caporale con quattro dei sol-

dati e preso via la sentinella con un'altro soldato; di più misero fuoco ed abbruciarono il così detto kolibe, o sia casino, di detta guardia, portando via con loro in Moldavia i due soldati imperiali catturati, coi sette schioppi ed i sacchi ripieni di munizioni appartenente a detta guardia, come anche una sciabla e pistola di attinenza del corporale. Il comandante generale di Transilvania, avendo inteso questo fatto commesso sul territorio immediato della Transilvania, ed in un luogo mai controverso, essendo sempre ivi stato da tempo immemorabile il detto casino per la guardia, ordinò che sia subito rifabricato detto casino, e fece rinforzare la guardia; e si seppe doppo, che i Moldavi hanno usato di questa violenza sul mendicato pretesto che detto casino lo suponevano situato sul territorio di Moldavia. Con tutto ciò, non si opposero in niente alla rifabricazione di detto casino della guardia, anzi l'ispravnic Ivanovicz, per ordine espresso del prencipe di Moldavia, restituì ai 6 del mese di novembre passato nella contumacia di Ojtos li sudditi due soldati catturati, con una parte de'loro schioppi, bajonetti e de'altri atrezzi, ritenendo ancora due schioppi, 4 bajonetti, ed altre robbe. Onde appare di tutto questo ch'il principe di Moldavia abbia pienamente riconosciuto il torto fatto da'suoi ai confini di Sua Maestà l'Imperatrice, mia graziosissima sovrana, e che probabilmente non era prima informato di questa, per così dire, hostile tentativa. In tanto sussiste il fatto, e la violazione del territorio di S. M. l'Imperatrice, mia graziosissima sovrana. è troppo chiara per poterla dissimulare; anzi mi sento tanto più in obbligo d'informarne la Fulgida Porta, che li Moldavi e Vallachi non sono avvezzi di oservare le regole e li obblighi d'una buona vicinanza, malgrado i reiterati ordini emanati per questo dalla Fulgida Porta.

Li commandanti generali imperiali de' confini, però, attenti alli sovrani ordini dell'Augustissima mia Corte, hanno sin' adesso in vista di quelli sempre usato verso i sudetti Vallachi e Moldavi di tutta la moderazione possibile, e certamente l'innata giustizia ed equità della Fulgida Porta non potrebbe prendere ai detti commandanti imperiali in mala parte se, perdendo alla fine la pazienza, si vedessero costretti, per la defensione dei confini e sudditi imperiali, d'opporli alle violenze di simile gente tumultuosamente radunata.

Per prevenire dunque ogn'altro simile dispiacevole passo da parte de'Moldavi, sono a suplicare l'Altezza Vostra di rilasciare un suo supremo ordine al Prencipe di Moldavia, in cui gli venghi ordinato seriamente che siano restituiti, quanto prima e senza ulterior dilazione, tanto i schioppi e le bajonette, che le altre robbe ancora mancanti, presi alla guardia imperiale del mentovato posto di Perdicator, e che faccia castigare severamente li autori ed esecutori di questo fatto, ingiungendogli in oltre d'impiegare tutta la sua cura e vigilanza acciochè non succedano più simili eccessi e violazioni de'confini, cotanto contrarj alle sacre capitulazioni ed alle regole della buona vicinanza. Conoscendo l'amicizia che la S. P. professa verso l'Augustissima mia Corte, spero che l'Altezza Vostra si compiacerà rilasciare e espedire quanto prima il suaccennato richiesto commandamento, come pure di darmene una copia, per poterla rimettere all'Augustissima mia Corte, della qualle posso di novo assicurarla che non desidera altro che di vivere sempre in una mai interrotta buona amicizia e perfetta vicinal corrispondenza colla Fulgida Porta.

104.

Brogard către Kaunitz ; Constantinopol, 16 Mart 1768.

[Știre că la Roche] sich daselbst [Warschau] vereheliget habe, und weiss ich für gewiss dass der Fürst meistens dessen Original-Schreiben anhero gelangen lasse ; jedoch muss die Pforten hiemit noch nicht vollständig vergnügert gewesen seyn, indeme, wie der Capi-Kehaja des Fürsten von der Wallachey sich gegen jemanden meiner Bekanten ganz kürzlich verlauten lassen, gleich in denen ersteren Tagen dieses Jahrs von hieraus noch eine andere vertraute Persohn in Geheim nacher Warschau abgeschiket worden, welche angewiesen ist, ihren Berichten unmittelbar anhero zu erstatten, ohne dass selbe, weder durch die Hände dess Fürsten von der Moldau, noch durch jene des Fürsten von der Wallachey gehen¹....

¹ La 2 April, se vorbește de o știre din Moldova, că Polonia e în grăoșter Gährung și nobiliî sînt în arme pentru a goni pe Ruși. Se ordona capuchehaielelor ambilor Domni a comunica îndată ori-ce știri ar primi. Trupe turcești s'ar trimete spre Bender și Oceacov.

Übersetzung eines von dem russischen Residenten eingereichten Memoire, den 7-ten Zylkade, das ist den 25-ten März 1768.

Da die Antwort auf das mir ehedessen zugeschickte und zur fernern Beförderung nach meinem Hof anvertraute hohe Memoire dermal durch unseren Courier angekommen ist, so will ich nicht verweilen selbe nach seinem ganzen Umfang der Hohen Pforte unter die Augen zu legen.

Was die türkisch kayserl. moldauische Unterthanen anlangt, ist nichts wahrscheinlicher als dass selbe, aus Unvermögenheit die Bedrückungen und Ungerechtigkeit ihrer von der Pforte immer erneuerten Fürsten ferners zu vertragen, nicht nur nach den russischen Staaten, sondern überall fliehen werden, wo sie nur immer Zuflucht und Sicherheit finden können. Dessen ohnerachtet, ist heuriges Jahr kein einziger moldauischer Unterthan nach Russland gewandert; dan es ist ohnehin den Graniz-Vorgesetzten auf das Schärfeste vorgeschrieben, alle Personen die sich in den russischen Schuz begeben würden, nach ihrem Name, Stand, Weesen und Wirde ohnverzüglich dem Hofe zu berichten; hiernächst, dass jene so vorgeblich die erregte Unterthanen verführen und verleiten, keine russischen Pfafen seynd, ist es desswegen ohnstrittig, weilen die Russen gewiss nichts unternehmen woraus kein Vorthail zu gewarten stehet, — zu geschweigen dass ein Russ derlei Niederträchtigkeit zu begehen unfähig ist. Im Übrigen, da Russland vollkommen weiss dass die Hohe Pforten seit geraumer Zeit den bösen betrügerischen Einreden jener Personen Glauben beimisst, die mit grosser Sehnsucht das zwischen beeden Höfen blühende freundschaftliche Vernehmen umzustossen und zu vertilgen trachten, so stehet es freylich seit einer guten Weile im Wahne dass man dieserseits zu einen unnöthigen Friedensbruch Lust und Neigung haben müsse. Da nun Russlands Pflicht und Ehre erheischet dass es ein Freunde gegen seine Freunde und ein Feinde gegen seine Feinde sey, so ist es, erst angezogenen Falles, zu beeden bereit; man zweifelt aber gar nicht dass die Schuld des bei Friedens-Brüchen gewöhnlichen Blutvergiessens nur den übelgesinnten Friedensstörhern zur Last gereichen werde und dass

sie die Strafe ihrer gewissenlosen Zankstiftung ohnausbleiblich über Kurz oder Lange fühlen werden. So ferne reicht meines Hofs Antwort und, gleich wie die Hohe Pforten nur zu gut weiss dass ich seit dem Anbeginn meines hiesigen Aufenthalts mir eine redliche Aufrichtigkeit gegen selbe vorgesezt habe, so kan ich auch versichern dass ich hierdurch derselben den ungeänderten ächten Inhalt der mir diessmal von Hof gekommenen Briefschaften mitgetheilet habe. Wie ich auch die übrigen Umständen durch meinen Dollmetschen dem Herrn Pforten-Dollmetschen habe ausführlich eröffnen und erläutern lassen....

106.

Brognard către Kaunitz; Constantinopol, 16 April 1768.

Amintește trimeterea notei rusești «wegen der aus der Moldau durch russische Geistliche entführet worden seyn sollenden türk. Unterthanen». — Vor merge spahn la Hotin, Bender, Oceacov. — A văzut din ordinul Curții «wie der in Siebenbürgen commandirende Herr General die Moldauer von dem gewalthättigen eingenommenen Posto Almez-Mezö vertreiben und davon wiederum auf das Neue Besiz nehmen lassen». Nu se știa nimic despre afacere. A fost foarte bucuros de cele făcute. De atunci nu se mai vestește nimic: decî, sau Domnul n'a scris, sau purtarea-1 a fost desaprobată. De aceia nici el n'a mai vorbit la Poarta¹.

107.

Brognard către Kaunitz; Constantinopol, 17 Maiu 1768.

[Trimete tacirul rusesc (Hurmuzaki, VII, n° XLIV).] Diese pièce kame mir den 3-ten huius, Vormittags, zu, und ist von Obrescow den 30-ten Aprilis eingereicht worden. [Se vede că Poarta a vorbit, contra obiceiului ei, foarte moderat, și că evită ori-ce complicații.

¹ La 2 Maiu, se scrie: Se vor face întariturî la Oceacov, Bender, Hotin. Și 3—4.000 Ienicerî vor merge acolo. Pe Marea-Neagră se trimet două corăbii de războiu și două galere cu muniții. Dragomanul e devotat Rușilor. — Pentru un proces de reclamație în Imperiu al lui Polisoî Labanicioî (din Ianina, traducator. V. *Ist. lit. rom. și Studii și doc.*, VI, tabelele).

Ea ar fi ordonat Hanului a goni pe de Tott.]

An ihren innerlichen Groll ist jedoch keinerdingen zu zweifeln, und habe hievon mir ganz neue Probe erhalten, dann ich vernahme nach Abgang meiner letzten Briefen, wie von dem Fürsten von der Moldau schon einige Wochen zuvor hiehero angezeigt worden seyn, dass er einen glaubenden russischen Officier habe anhalten lassen, den er für einen Spion halte, und bathe also um Verhaltungsbefehl, was er mit jhme thuen solle. Die Pforten hätte jhme auch hierauf sogleich verordnet dass er den Arrestirten ohne Weiteren umbringen lassen solle; der russische Resident muss dises auch erfahren haben, und hat sich, nach dem weiteren Inhalt deren sub n° 4 et 5 nebenfindigen beyden Übersezungen, um die Abänderung des ergangenen Ferman's verwendet; allein es ist bereits die Nachricht aus der Moldau eingeloffen dass solcher an dem Arrestirten wirklich vollzogen worden seye, und sagen nun die Leuthe des Capi-kehaja von dem Fürsten in der Moldau, dass es kein Russ, sondern ein anderer boshaffter, meyneydiger eigener Unterthan von der Pforten gewesen seye, welcher hingerichtet worden; mithin wird wohl die Antwort von der Pforte ebenfals also lauten. [Vergennes spune că până la sfârșitul lui April n'ar fi trecut spaliu pe la Ismail.

Urmează n^{le} XLIV-V din Hurmuzaki, VII.]

108.

Brognard către Kaunitz; Constantinopol, 15 Iunie 1768.

Affind că Pașa de Hotin a trimes pe Divan-Efendi al său la Confederați, Turcii l-au mazilit și l-au închis într'un castel. Divan-Efendi e chemat la Poartă pentru a se vedea ce a negociat. Tott, cu toate laudele, ar negocia în zădar pe lângă Han. Se vorbește totuși că ar fi venit Hanul cu trupe la Căușani. «Indessen ist, den 5-ten huius, Abends, abermalen ein eylfertiger Expresser aus der Moldau hiehero angelanget, und begabe sich der hiesige erste Capi-Kehaja des dasigen Fürsten den 6-ten darauf, ganz zeitlich, zur Pforten; woselbst er sich gegen zwey Stund bey dem Reis-Efendi ganz allein aufhielte.» Totul era gata pentru un *rechiab*. Îndata după aceasta, se ordonă Dragomanului Porții a chema pe primul-dragoman rusesc, Pini, pentru amiază. Mi-

niștrii iese din Seraiu la 6, și Reis-Efendi vorbește cu Pini. La 7, Obrescov, de și bolnav rău de catar, merge la Scutari pentru a vorbi cu Reis-Efendi. S'ar duce numai 16.000 de Turci la hotare.

109.

Penckhler către Kaunitz; Constantinopol, 1^{ia} Iulie 1768.

P. S. Află știri ale Turcilor, venite de la Hotin. Cu ele se ocupă Ministeriul. Sînt relative la cereri făcute Pașei de Confederați. Anexa dă numele a patru ofițeri delegați către Pașă. Instrucțiunile lor din partea lui Ieronim Krassinski, mareșalul Confederației: La punctul 3, se plîng că, la fuga soției lui Ioan Potocki peste Nistru, ea a fost oprită de Ruși «nel tragetto», luînd carele și lucrurile ei. 5) Rușii au spioni la Hotin, Bender, Constantinopol. «6-o. Li signori legati non mancherano di riferir a Sua Eccellenza che li Moldavi, incontrando la cavalleria dell' Illustrissimo Paharnico di Lituania, han preso per forza un prigioniero russo che aveva cattivato questa cavalleria, cosa che fù fatta probabilmente senza la notizia di Sua Eccellenza; perchè, osservando li patti vicinali, severamente dovrebbe vietare questo eccesso, anzi sdegnarsene,—essendo che noi siamo sicuri che la Fulgida Porta non habbia dato ordine che fosse fatta simile violenza.» «8-o Questo ancora hanno da riferire (di cui antecedenti notizie erano) che li Russi hanno procurato colli spioni tirar a sua parte li Moldavi e Valachi, e per mezzo di danaro acquistarli ed instigarli alla sollevazione. Adesso che i parteggiani della Russia, il signore Gedussinzki ed il signor Jaszewski, anteriori commandanti dell' essercito polacco, fugiti via subito che questo essercito li lasciò e si unì colla confederazione; adesso, dico, che questi commandanti sono accettati e ricoverati dallo starosta di Cerneuz, si dimostra apertamente che sono inclinevoli alla Russia li Moldavi. 9-o. Si dimostra quest' inimicizia dei Moldavi verso noi e la loro parzialità amichevole verso i Russi per le nuove violenze fatte al Paharnico di Lituania, espresse nel sesto punto; di che bramano gli Stati Confederati giusta loro sodisfazione, colla restituzione del preso pregioniero.

110.

Brognard către Kaunitz; Constantinopol, 16 Iulie 1768.

[Ofițerul Taulent e trimes de Francesi la Confederați.] Er Resident [Obreskow] hingegen fahret fort die Sache wegen des in der Moldau als ein Spion hingerichteten russischen Officiers, Namens Alexi Jankoroff, hoch anzuziehen, und solle die Pforten die Schuld auf den Fürsten in der Moldau werffen, dass er sie durch seinen Bericht zu Ertheilung der wegen Hinrichtung des Jankoroff ertheilten Ordre verleitet habe; man redet auch seit einigen Wochen viel von der Absezung des Fürsten in der Moldau, und praetendiren einige dass es eben wegen dieses, obschon auf Befehl, hingerichteten Officiers geschehen dörfte. Geschiehet dieses, so liget heiter am Tag dar, dass [*cifră:*] die Pforte Alles beizulegen suche was Russland nur immer zu einem Stein des Anstosses dienen könnte.

[Se rechemă parte din spahiî trimeși, dar totuși se face pază bună din partea Turcilor, neîmplinind ordinele, formale, de rechemare.—La 11, Buiuc-Imbrohorul, Halil-Aga, e numit Pașă la Hotin, cu trei cozi în loc de două. Soarta Pașei precedent e încă nedecisă. Divan-Efendi al acestuia ar fi știut să desvinovățească și pe Pașă.]

111.

Brognard către Kaunitz; Constantinopol, 1^{ia} August 1768.

Beglerbegul de Anatolia, fost Pașă de Chiutaia, Gebegi-Ieghen-Husein-Pașă, e numit la Bender. Negocieri cu Pini la 17—20 Iulie. «Den 19-ten eiusdem, ware der Gross-Sultan wiederum incognito bey der Pforte, und den 20-ten darauf wurde der anno 1762 geweste Fürst in der Wallachey, Constantin Maurocordato, um 6 Uhr abends dahin beruffen, und hielte sich daselbst gegen drei Stund auf. Zugleich versicherten mich einige, die sonst Vieles wissen, dass der anno 1764 abgesezte Tartar, Kerim-Gherai, wiederum ohnfehlbahr zu dieser aufgehabten Würde beförderet werden wurde.» Fornetti vorbește cu Crîm-Ghiraî lângă Adrianopol.—Vergennes spune că Ruși, venind din Noua-Serbie, află Poloni ce se retrag la Balta, unde capitulează. Aceștia se retrag «in ein anderes Orth, nach der Tartarey..., so selbenfals Balta nenne. Primiți bine de Tataři. Ruși cer extradarea în

trei zile, cu amenințări. Tatarii trimet pe Poloni la Bender; Rușii bombardeaza Balta, o ieaū și ucid în ea și doi mîrzaci.

La 23 Iulie, audiență de plecare a noului Pașă de Hotin. Pornește cu 1000 de persoane și douăzeci și opt de cai cu aur.] Der Umstand dass auch Vergennes die Abschriften der drei polnischen Schreiben, nebst Bericht des Fürsten in der Moldau, seinem Hof eingeliefert, war mir nicht befremdlich, weilen er mir selbst im Discours eingestanden dass er des Fürsten in der Moldau Bericht wegen des Spions gelesen und, seiner Kürze halber, nicht genugsam bewunderen können, wie die Pforte darauf die bekannte Resolution ertheilet habe; eben die Erhaltung dieses letztern Stückes machet mich aber noch glauben das Vergennes durch einen anderen Canal zu diesen sämtlichen Stücken gelanget seye.» Plătește pentru scrisorile Domnului treizeci de galbeni¹.

112.

Brognard către Kaunitz; Constantinopol, 13 Octombre 1768.

...Den 9-ten huius, wurde der Pforten-Dollmetsch gegen Mittag abgesezet, und an dessen Plaz ein sicherer Nicolaki Draco, welcher dermalen erster Capikehaja des Fürsten von der Moldau ware, ernennet; man praetendiret dass der Gross-Vezir gar nicht mit dem Betrag des Abgesezten zufrieden ware, und wie er sich bey der letzten Audienz des russischen Residenten verhalten.» Chehaia-bei îl trimete acasă în pace. Depus și Ibrahim-Efendî, secretariul turc al Dragomanului; fusese cîștigat de Ruși².

¹ La 17 August, Brognard arata pentru casul din Balta, următoarele: ca Dragomanul spune ca «le parole de Russi sono buone, mà i fatti cattivi, e non corrispondono i fatti alle parole; però non pare che le due parti voglino la guerra; mà chi sà...»

Anexă: memoriu rusesc pentru trecerea Polonilor pe teritoriul turcesc și ordin de mers dat Hanului, fetfa a Muftiului pentru casul din Balta. La 1-iū Septembrie, el scrie că ar fi plecat noul Pașă de Bender, cu 5.000 de oameni: se va imbarca la Galipoli.—La 7 Septembrie, veste ca la 5 a fost depus Vizirul.—La 15 că a fost prins un spion la Isacce, ce ar fi vrut sa ardă magazinele. Anexă: felicitarea lui Branicki către noul Pașă de Hotin (7 August).

² La 17 Octombre, el adaugă ca «Manolaki (Antiochi) devine și mai puternic supt Suțu.—La 23 Octombre, tot Penckhler scrie că la 19 au fost audiențele Hanului, căruia i se dau insigneile. I se face o Assignation de 80.000 de galbeni.

113.

Brognard către Kaunitz; Constantinopol, 2 Novembre 1768.

[La 29 pleacă Hanul. Pașa de Hotin va fi numit la Brăila, «wo die Haupt-Magazinen zu stehen können». În loc, Hagî-Husein-Pașa. Guvernul Benderului se dă lui Hagî-Ibrahim, beglerbegul.]

Den 28-ten Octobris hingegen erfolgte die Absezung des Fürsten von der Wallachey, als welcher in dermaligen Zeiten für zu jung und unerfahren gehalten wird, und wurde an dessen Plaz der Gregorius Gicca, vormals gewester Pforten-Dollmetsch und nachheriger Fürst von der Moldau, als Fürst von der Wallachey ernennet; worzu der hier geweste Tartar-Chan einen guten Vorschub gegeben haben solle....

114.

Brognard către Kaunitz; Constantinopol, 6 Novembre 1768.

[Patriarchul e depus și trimes la Atos. Urmașul lui e instalat. Pleacă spre Moldova doisprezece Pași cu două cozi.] Und, weil man dem dasigen Landvolkh, wie denen Wallachen, nicht viel Gutes zu trauen dörrfte, als ist auch der Befehl ergangen, dass alle Vornehme gedachter zweyen Provinzen ihre Weiber und Kinder hiehero schiken sollen. Dabey zahlet doch das sultanische aerarium gedachten beyden Provinzen nur das Drittel von dem wahren Werth des in die Magazin gelieferten Getreydes, und muss also das Land den übrigen Schaden tragen; worüber der Capichehaja deren Fürsten schon Vieles vorgestellet, aber keine Abänderung erhalten können¹....

¹ La 16 Novembre, se vorbește de afacerea păstorilor ardeleni din Țara-Romanească. Ghica, ce nu daduse în Moldova, supt acest raport, nici-un motiv de plingere, ci refusase numai a restitui pe Ardelenii fugiți de cîțiva ani în această țara, a fost complimentat de Bianchi și a declarat că regretă ca predecesorul său n'a știut a cultiva mai bine relațiile cu Austria. — Anexeaza raportul lui Haddig din 30 Decembre 1767, ce i s'a trimes la 19 Ianuar și a provocat intervenția sa în Moldova.

În anexa, nota pentru Țara-Românească.

115.

Brognard către Kaunitz; Constantinopol, 1^{-ia} Decembre 1768.

Fostul Pașă de Hotin, Halil, e adus la Poartă. Se crede că de sigur va fi decapitat. Aceasta pentru că s'a umilit, cerșind daruri Polonilor, și a stăruit pentru pace, când războiul era și decis în Constantinopol. În loc, va fi «Celegi-Jejini-Hussein-Pascha», cu Abdi-Pașa-Oglu ca ajutor. — Anexă: Suțu spune că se va merge prin Isaccea drept la Hotin. Se va înainta de-a-lungul Prutului, pe malul basarabean, pentru a avea apă. Linia de retragere ar fi din Hotin peste Prut, la «Jassizin», apoi la Fălciuș; trecerea Prutului se va face la Cartal. Trebuie două poduri. Să se trimeată deci «geschickte und treue Leute..., welche mit Hülfe des Fürsten von der Moldau die verlangte Brücken am füglichsten Ort bauen». Anexează harta. Poarta a ordonat a se face magazinele la Țuțora. Dar poate ar fi mai bine a aduce provizii pe Dunăre și Prut, de la Isacce, Brăila, etc. Dar atunci să se curățe Prutul. Se poate îndeplini aceasta prin oamenii ce vor face podul, «unter Aufsicht des Fürsten von der Moldau».

116.

Brognard către Kaunitz; Constantinopol, 16 Decembre 1768.

.... Gleichergestalten habe ich von einigen Haussgenossen deren Capi-Kehaja von denen Fürsten von der Moldau und Wallachey in Erfahrung zu bringen getrachtet, was dann aus dem zu Warschau gewesten Emissario la Roche geworden seye und ware von zweyen Persohnen gleichförmig zu vernehmen, dass er, la Roche, nach dem empfangenen Auftrag, und noch bevor die hinwärtige Arrestirung des russischen Residenten in Warschau bekant ware, von dem Fürsten Repnin einen Pas-seport zur Rückreyse, unter dem Vorwand anbegehret habe, dass man jhne zurück berufe, um jhme neue Instructionen zu ertheilen; dass dem Fürst Repnin solches unerwarthet geschienen, und habe er den Passepört nicht verabfolgen lassen wollen; doch selben endlich dem la Roche ertheilet, alss er jhme gesagt, wann Repnin ihne solchen nicht gebe, wäre er bemüssiget einen bey dem König anzusuchen. Nach dem erhaltenen Pass, habe sich auch la Roche sogleich fortgemacht, wäre auch sicher in der Moldau angelanget.

[Suțu spune că mai sînt 40.000 de oameni în Moldova, afară de garnisoane.] Haben aber auch schon daselbst solche Excessen und Grausamkeiten von allen Gattungen ausgeübet, dass er Pforten-Dolmetsch die Moldau von nun an schon für ganz ruiniret haltet: in welchem Ausdruckh er seinen tiefen Seufzern vernehmen liesse. [De aici, crede Internunțiu], va resulta la anul lipsă pentru oaste ¹.]

. 117.

Brognard către Kaunitz; Constantinopol, 16 Ianuar 1769.

[Trupe tătărești au și sosit la Căușani. — Anexă:] Da die zu Choczim anwesenden confoederirten Polen ein von ihnen, mit Nahmen Starost Podoroski, an den H. Tartar-Chan abschickten, und dieser zu Jassi einträfe, so gabe er in seinem bei dem Fürsten von der Moldau gehaltenen Audienz folgende Nachricht», etc. Știri despre război și lipsa Polonilor de la Hotin, cari cer ajutorul Porții ².

¹ La 3 Ianuar 1769, Brognard scrie: Suțu spune că ambasadorul prussian nu știe să trateze cu Poarta: predecesorul lui fusese «ein Erz-Intriguenmacher» și era să aducă peirea lui Grigore Ghica. — Se trimet patruzeci de corăbii, dintre care cinci la Chilia, cinci la Ismail, cinci la Bender, opt la Hotin. — Anexă: memoriu al lui Suțu despre Noua-Serbie, cu hartă.

² Ca anexă la raportul din 23 Ianuar se află un «Begriff des von Seite des Fürsten von der Wallachey jungst eingelauffenen Schreibens». Boierul Toma, venit de la Han, aduce știre că Hanul a trimes pe Tott la Hotin pentru a negocia cu Confederații. A dat știre mîrzacilor că, la 24 Șaban, el va pleca din Căușani peste Balta, «ins feindliche Gebieth». Confederații i-au promis provisiu. Hanul, «samt einigen Arnauten und Spahien», are «beinahe auf 100 m. Mann». Confederații dau Hanului un staroste, cu 1000 de oameni. În cetățile rusești sînt 40.000 de oameni, la «Paralia», 32 de ceasuri de la Hotin, 10.000. Rușii au făcut o nouă cetate. Hanul va trimete un agent la Poartă.

La 3 Februar, el scrie că Sultanul refuză sfătuitorilor săi în această privință liberarea lui Obrescov. «Dann die Russen wären wilde und grausame Leute, und könnte etwa seyn dass sie einen Bassa an welchen etwas gelegen oder einen von denen beyden Fürsten in der Moldau und Wallachey gefangen bekämen und sie zu misshandlen oder gar umzubringen gemeynet seyn dörrften; in solchem Fall wurde man sie aber alle Zeit zurückhalten machen, so lang diesse Geissel in den Siebenthürmen eingesperret sind.» Apoi despre comerțul cu ceara în Țara-Românească.

118.

Brognard către Kaunitz; Constantinopol, 2 Mart 1769.

....Er Chan habe auch Mr. Tott persuadiret sich auf tartarisch zu kleyden und, von zweyen Zobelpelzen, so jhme Chan von dem Fürsten von der Moldau praesentiret worden, den Kostbaresten davon dem Mr Tott, nach der jhme überlassenen eigenen Auswahl, geschenket ¹....

119.

Bianchi către Brognard; Babadag, 12 Maiu 1769.

Suțu-î spune că a sosit un călăraș moldovean cu știrea că 70.000 de Ruși au trecut Nistrul și asediază de trei zile Hotinul, dar sînt siliți a pleca înaintea artileriei turcești, «con precipizio e confusione». Turcii fac o ieșire, cu un mare macel, fără a ierta pe nimeni, afară de zece ofițeri principali, trimeși la Vizir său în Constantinopol. Pașa Husein fusese asasinat. În loc, Hasan-Pașa, fost de Salonic. Se trag salve de puști și tunurile pentru victorie.

120.

Stimatissimo Signore,

1769.

Sommamente mi dispiace il caso succeduto ; ma mille grazie a Dio se un simil caso provenuto da gente insolente non si avanzò. În oltre, il mio vicegerente domani mattina verrà per esporne le scuse al' Illustrissimo signore Internunzio *dalla parte di Sua Alteza*, al quale prego di offrir da parte mia i miei rispetti. Domani, verso le otto alla turca, verrà *nel campo* il signor Internunzio, per la cerimonia che si hà da fare. Con che resto
di Vostra Signoria servo :
Niccolo Suzzo.

A M. M. Bianchi, premier-drogman imperial, à Pera².

¹ La 5 April, Brognard anunță ca, la 4, după amiazi, un Tatar, sosit în cinci zile, dă știrea neplăcută a morții lui Crîm-Ghiraî, la Caușani. Mirzacii aleg pe Devlet-Ghiraî.

² Părțile în cursivă sînt de mîna lui Suțu în original. — La 17 Maiu, se arată ca din Moldova și din Vidin vin știri ca în Banat și pe hotarul Ardealului se fac, și pe teritoriul turcesc, «Tschartaken».

121.

Bianchi către Brognard; Isaccea, 26 Mai 1769.

«L'ultima miă hō mandato per mezzo delli capi-chehajă di Moldavia. Se decide mersul la Bender, nu la Hotin, — pentru a face un triumphiu cu Oceacovul.

122.

Bianchi către Brognard; Hantepesi, 22 Iunie 1769.

[A stat citeva zile aici.] Il giorno del nostro arrivo, che fù il 14, arrivò anche da Jassi il prencipe di Moldavia; il quale nell' istante del suo arrivo fù deposto e messo in prigion dal Ciaussbasi, assieme col suo fratello; il suo segretario, un certo Nini¹, Romano, protetto di Francia, fù messo nell' arresto del Muhzuraga, assieme con due mercanti greci. Fù imputato al prencipe aver mandato due milla cari di provisione ai Russi, come anche delle truppe. Questa calunnia fù fatta d'uno dei quattro prigionieri che furono condotti li 14 al campo; questo era un barbiere di Moldavia, ed era passato con diversi altri suoi patriotti nel servizio dei Russi, ed in un fatto d'armi restarono prigionieri, et, per liberare se stesso, disse che il prencipe l'avesse spedito unitamente con molte truppe per servire i Russi. Il Iacovachi Riso l'istesso giorno fù messo in prigion dal Muhzuraga; fù però liberato il secondo giorno. La sua colpa non era altra senon che, in vece di venir con celerità al campo, fù prima a Bukerest, dal prencipe, ed hà ritardato la sua venuta. [La 14, sara, vine Potocki, cu patru nobili și 200 de soldați. «Hà un gran difetto alla lingua ed è molto balbutiante... Non è quella persona che hà inventato la polvere.» Sosesc, «questi giorni», Pași: Ianic-Suliman, din Brăila, care merge la Hotin, se zice ca guvernator; Ali-Pașa, fiul lui Ghiul-Ahmed, ducându-se, se zice, către Bender; Mehmed-Rumili-Valesi, ca Serascher, spre Hotin, cu Potocki.

Cifre: «la carestia delli viveri comincia forte ²».]

¹ Nagni. V. articolul mieu din *Literatură și artă română*, V, pp. 32-4.

² Din Cartal, la 4 Iunie, Bianchi scrie că doi Poloni vin acolo.

123.

Iosif von Herrich către Kaunitz; Constantinopol, 3 Iulie 1769.

[La 27 se vorbește de o înfrângere turcească, «doch nur unter den Zähnen».] Man erzählte auch Vieles von Enthauptung des bisherigen moldauer Fürsten, und dauerte dieser Ruff bis den 30-ten abhin, wo man Nachricht hatte dass obiger Fürst wirklich abgesezt, und der nun zum vierten Mahl die moldauer Regierung antretende Fürst Constantino Maurogordato an seine Stelle ernennet worden seye; ja die Pforte liesse sogar des Abgesezten hier in Fener, Ortakioi und Kurutschesme situirte Häuser versieglen; über das eigentliche Vergehen aber des abgesezten Fürsten, sowohl als über die obige widrige Nachricht bliebe man in vollkommene Unwissenheit.

[Anexă din partea generalului din Ardeal pentru un conflict cu Țara-Românească; 7 Iunie.]

124.

[Știri austriace de la «der gnädigst bekannte besoldete Confident»; «du lundy, 3e juillet .]

Le prince Constantin doit partir demain ou apres-demain, sans pompe, ni ceremonial; cinq ou six domestiques, voilà toute sa suite. Comme il est sans argent, le Grand-Seigneur lui a fait comter en argent comptant 200 bourses. Je ne sçay s'il sera hereux; son age avancé fait appressions (*sic*) sur ses ennemis; c'est cependant l'homme le plus docte, le plus d'esprits qu'il y ait parmi les princes grecques: j'ay demuré sept mois chez lui, precepteur de son fils, qui a epousé la sœur du prince déposé, qui est un peu timbré¹: il m'a fait la proposition de partir avec lui, mais dans les circonstances presentes je l'ay refusé. Le prince Constantin est riche en promesse, mais povre en execution. Le déposé est parti pour le camps, pour être jugé par le Vezir. Voila ce que je ay ce matin.

¹ Alexandru Constantin Mavrocordat, zis, tocmai pentru această însușire de a fi «timbré», Deli-bei, ținea pe Maria, sora lui Grigore Callimachi.

125.

Testa¹ către Kaunitz; Constantinopol, 3 Iulie 1769.

....Li 29 dello trascorso mese furono sigillate le case del prencipe di Moldavia esistenti, si al Fanar, luogo e contrada dei Greci in Costantinopoli, che nel villaggio sul Canale, detto Arnaudkioi. Il sudetto principe fù condotto nel campo, ove ritrovasi arrestato; ne adducono varj i motivi, mà nessuno si sà di positivo. Il vechio prencipe Costantino Mavrocordato fù nominato prencipe di Moldavia; al quale fù dato ordine che in termine di tre giorni si metta in ordine per partire colle poste e trasferirsi al campo, ove gli sarà vestito il solito caftano della dignità conferitagli; alcuni dicono che avanti la sua partenza dovrà presentarsi dal Sultano per ricevere i suoi ordini; mà questo non si sà di positivo. [La 30, sosesc știri și se dau salve de tunuri.]

126.

De la același; 5 Iulie 1769.

(Anexă la raportul către Curte din 11 Iulie.)

....Le prince successeurs, Constantin, est parti hier au soir, sitôt qu'il a reçu l'ordre du Grand-Seigneur de se rendre à sa principauté: il y est enjoint de faire diligence le plus que faire se pourra dans les conjonctures présentes²....

127.

Packstein către Bianchi; Hantepesi, 7 Iulie 1769.

....Il y a une cherté terrible de vivres dans l'armée: un oka du biscuits ordinair a couté, il y a quelques jours, un demi-florin, notre argent, et un oka du ris trois pièces de 17....

128.

Bianchi către Kaunitz; Constantinopol, 10 Iulie 1769.

....Li giorni passati fù spedito un Tartaro con quatro cioadari, il quale portava novità della deposizione del prencipe di Moldavia: furono tutti cinque assassinati....

¹ Urmașul lui Brognard, mort.

² Din Bender, la 6 Iulie, Bianchi scrie că a plecat de la Hantepesi la 26, și a sosit acolo la 30.

Eccessivi prezzii che si prende ogni cosa: l'orzo si paga a 40 parà il tem, che vuol dire 4 piastre il kilò, un carico d'erba o fieno a 3 e 4 piastre....

129.

Bianchi către Kaunitz; Bender, 25 Iulie 1769.

....Hò tratenuto quello [il firmano] di Moldavia, il qual prencipe si aspetta quì a momenti....

130.

Bianchi către Kaunitz; Hantepesi, 3 August 1769.

[Caraman-Paşa e decapitat aici şi rupt în bucăţi.] La colpa del detto Pascha è d'aver devastato ed abbruciat tutti i vilaggi e provisioni che trovò in Moldavia ed altri luoghi ¹....

131.

Testa către Kaunitz; Constantinopol, 10 August 1769.

[Nicolachi Suţu e mazilit.] Ed il piccolo fratello del prencipe Racoviza, nomato Mihaica, sia stato fatto Dragomano della Porta. [Nu e încă sigur.]

132.

Raport din Hantepesi, 10 August 1769.

....Le Dragoman de la Porte, qui est sorti avec le Grand-Visir et avant-hier a été déposé ici de sa charge, pourtant avec les honneurs, vient d'arriver à Constantinopol, et, quand il sera là, s'il n'est employé à quelque chose ou commission, ou s'il n'est envoyé quelque part en commission....

133.

Raport al Confidentului; Constantinopol, 11 August 1769.

Se zice că Suţu e depus. El şi Vizirul «estoit plus Moscovittes que Musulmans» şi promise banî de la Obrescov: «et voilà la cause que l'armée ottomane, denué de vivres et du necessaire, est fondut comme le beur dans la poêle».

¹ La 15 Septembre 1769, st. v., scrisoare a lui «Nicolas de Caraggia», datată «de la Porte».

134.

Raport al Confidentului; Constantinopol, 12 August 1769.

[Confirmă dubla depunere.] Jacowaiki a été décoré du cafftan au camp et déclaré capichiaya pour toute sa vie, à cause de la diligence qu'ils ont eü, [lui et] le prince, son gendre, à faire passer des vivres pour la subsistance de l'armée musulmane¹....

135.

Bianchi către Kaunitz; Hantepesi, 13 August 1769.

.... Il dragomanno della Porta fù deposto ed è partito col Chehaia-beg; però tutti due deposti con honore....

136.

Raport al Confidentului; Constantinopol, 17 August 1769.

.... Le Drogman de la Porte déposé est au risque de la vie. Le Grand-Seigneur lui [a] envoyé 400 bourses pour remettre au prince de Moldavie; parce que le prince lui étoit [débiteur de] 300 bourses, il les retient, et lui envoie 100 seulement. Le Sultan est indigné terriblement....

137.

Thugut către Kaunitz; 18 Septembre 1769.

.... Was die hiesigen Vorfällenheiten betrifft, so ist Euer Durchlaucht ohnehin bereits gnädig bekannt, dass der abgesetzte Fürst der Moldau, Ligor Kalemaki, sammt dem Pforten-Dollmetscher Draco, zu Ende des vorigen Monats hieher gebracht, und bey dem Bostangi-Baschi ins Gefängniss gelegt worden sind, da der Grossherr über die diesen Feldzug hindurch beobachtete Unthätigkeit seiner Armée äusserst aufgebracht ist, der moldauer Fürst aber durch die vernachlässigte Herbeyschaffung der zum Unterhalte der Truppen nöthigen Lebensmittel, und der Pforten-Dollmetscher durch böse Rathschläge hierzu ein Vieles beygetragen haben sollen. So war leicht vorzusehen, dass beyden ein trauriges Schicksal bevorstehe; welches sie dann, am 9-ten

¹ La 14 August, Herrich scrie că și capul Vizirului ar fi pe cale.

dieses, wirklich erfahren, indem beyde, nach einer durch mehrere Tage vorhergegangenen strengen Folter und Marter hingerichtet, und der Kopf des Fürsten, so wohl als jener des Draco, samt einem entseelten Körper, vor dem Thore des Seraglio zur öffentlichen Schau ausgesetzt worden sind. Wobey dann auf jedem Kopfe, nach der hiesigen Gewohnheit, ein Zettel, so ihr Verbrechen enthielt, sich aufgeheftet gefunden, welches ich in der Übersetzung hierneben gehorsamst einzuschicken die Ehre habe.

Inzwischen war man hier über das eigentliche Schicksal des entsetzten Gross-Veziers Emin-Mehmed-Pascha noch immer in der Ungewissheit; dan, obgleich man gröstentheils der Meinung war, dass er wohl schwerlich mit dem Leben davon kommen wurde, so wollten doch einige seiner Fretinde immer hoffen, dass ihn die besondere Gunst und persönliche Zuneigung, mit welchen ihn der Sultan ehemals beehret, vielleicht noch retten würden. Allein ihre Hofnung wurde gar bald zernichtet, indem am 14-ten Abends dessen Kopf ebenfalls dem Sultane überbracht, und am 15-ten auf eine silbernen Schüssel mit der hier ebenmässig gehorsamst angebogenen Aufschrift vor dem Thore des Seraglio ausgestellt wurde. Wobey der Zulauf des Volkes ganz ungemein ware, welches durch Lästereien gegen den Unglückseligen und Frohlockung über seine Bestrafung ihren Hass und Verbitterung an Tag hegten....

138.

Thugut către Kaunitz; Constantinopol, 3 Octombre 1769.

.... Um nun weiters zur unterthänigsten Beantwortung Eurer Durchlaucht gnädigen Befehlsschreiben von 7-ten Septembris zu schreiten, so habe ich mich, in Ansehung des unglücklichen Endes des vorigen Grossveziers Emin-Mehmed-Pascha und des Pforten-Dollmetschers Draco, auf meinen leztern Bericht von 18. Sept. gehorsamst beziehen sollen, und ist nicht ohne dass der Grossvezier selbst, kurz vor seiner Absetzung, nicht allein den Kihaya-Beg und seinen vormaligen Günstling Draco ihrer Ämter entsetzet, sondern auch, da er das Wetter so seine üble Verwaltung über seinen Kopf zusammen gezogen hatte, zum Voraus sah, beyde selbst hinzurichten Willens gewesen ist, um diese

Zeugen seines Betrages, und welchen die Meiste seiner Geheimnisse bekannt waren, zuerst aus dem Wege zu räumen, und nochmals die grösste Schuld von dem, was vorbeygegangen, auf sie werfen zu können. Da aber der Grossherr der Sache auf den Grund sehen wolte, so sind beyde, nämlich der Kihaya-Bey so wohl als Draco, hieher gebracht, und zwar der Kihaya für unschuldig befunden und in sein Hauss entlassen worden, wohingegen Draco, nachdem er auf die Folter gelegt worden, solche Dinge ausgesaget, welche, nicht allein seinen eigenen Untergang verursacht, sondern auch das traurige Schicksal seines vorigen Gönners sehr befördert haben....

139.

Herbert-Rathkeal către Ministeriu; Constantinopol, 26 Ianuar 1785.

...Den 12 dieses wurde der Fürst von der Moldau Alexander [Constantin] Maurocordato, welcher sich durch seine Ausschweifungen einerseits, andererseits aber durch die Unbedachtsamkeit, mit der er sich seinen Favoriten überliess, die Beschwerden und das Missvergnügen der Provinz sowohl, als der angränzenden Mächte zugezogen hatte, seiner Würde entsetzt; wobey dieser arme Fürst noch unterschiedliche Unglücksfälle erfahren musste, da er nämlich einerseits seine Kinder verlor, andererseits aber, eben zur nämlichen Zeit als man bey der Pforte an seiner Absetzung arbeitete, sein Palais zu Jassy mit einem beträchtlichen Schaden an Mobilien in die Asche gelegt wurde.

Sein Vetter und Nachfolger¹ hatte gestern seine gewöhnliche feyerliche Audienz bei dem Grossherrn; er erwartet nummehr in Kurzem die mit seiner Würde verbundenen zween Rosschweife, um hierauf seine Reise nach der Moldau anzutreten, wohin er unterdessen einen Kaimekam in der Person eines gewissen Bibico, welcher gnädig-bewustermassen diese Stelle schon einigemale vertratt, abgesendet hat....

140.

Herbert-Rathkeal către Ministeriu; Constantinopol, 26 Ianuar 1785.

.... Da jedoch die Türken niemals etwas umsonst zu thun pflegen, so versicherte man mich dass dieser Verzug zum

¹ Alexandru Ioan Mavrocordat.

Fürstenthum auch vom Maurocordato nicht anders als mittelst eines, theils in Geld, theils in Obligationen gemachten Geschenkes von 700 Beuteln erkauffet worden seye. Da dieser Fürst annoch überdiess mit alten Schulden sowohl, als andern, bey gegenwärtigen Gelegenheit unvermeidlichen ungeheuern Ausgaben beschweret ist, so wird er sich nach der Moldau mit einem sehr beträchtlichen Schuldenlasst begeben, so ihm zu verschiedenen forçirten Operationen, theils um selbe bald abzustossen, und theils auch um etwas für die Zukunft zusammenzuraffen, verleben dürfte....

141.

Dragomanul Alexandru Callimachi catre ambasadorul prusian,
[Diez ; 26 Ianuar 1785.

Monsieur,

Votre premier-drogman, Monsieur Ianaki Francopulo, est venu dire à Son Excellence le Reis-Effendi que Sa Majesté le Roi de Prusse marque dans ses dépêches son déplaisir de ce que la Sublime Porte auroit demandé aux autres ce que Sa Majesté fera dans ces circonstances des démêlés des Hollandois avec Sa Majesté l'Empereur, et pas à Monsieur le Chargé d'Affaires resident dans la Capitale; tandis que Sa Majesté le Roi a témoigné toujours à la Sublime Porte sa sincerité et sa confiance. Son Excellence le Reis-Effendi repond sur ce sujet à Monsieur le Chargé d'Affaires que c'est une meprise et qu'on a donné apparemment à entendre à Sa Majesté le Roi tout le contraire; puisqu'et Son Excellence et Son Altesse le Suprême même, par une suite de la confiance que la Sublime Porte met en Sa Majesté le Roi, et en conséquence de la plus sincere amitié qui regne entre les deux Cours, ont souvent de fois demandé au dit Drogman sur le sujet en question. Monsieur le Chargé d'Affaires donc n'a qu'assurer le Roi son maître que la Sublime Porte est inaltérable dans ses sentimens sinceres et disposée toujours à montrer à Sa Majesté le Roi, combien elle sait apprécier la bonne intelligence reciproque qui existe si heureusement entre les deux Cours.

142.

Alexandru Callimachi către un ambasador; Constantinopol, 26
[Ianuar 1785.

....Le drogman de Prusse m'a dit sur les affaires des Hollandois avec l'Empereur, que leur affaire paroît s'accomoder à l'amiable; car, selon toute apparence, l'Empereur renoncera à toutes les pretentions; le Roi de Prusse a, dit-il, écrit à son ministre ici en se plaignant: «pourquoi la Sublime Porte demande aux autres ce que je ferais sur l'affaire des Hollandois avec l'Empereur, et elle ne demande pas plutôt à mon ministre à Constantinople; moi je suis toujours sincere envers elle, pourquoi donc ne pas demander franchement?»

Le drogman d'Hollande, de l'autre coté, est venu me dire après tout le contraire de tout ce que m'a dit le drogman de Prusse; en me parlant ainsi: «notre guerre avec l'Empereur paroît inevitable, car, malgré les instances de la France, il continue la marche de troupes avec toute vigueur et il persiste dans son opinion avec opiniatreté, et la guerre générale de l'Europe est indispensable; d'un autre coté encore, il paroît inevitable que nous aurons la guerre avec les Vénitiens, car, l'affaire passée avec eux étant presque accommodée, à présent les Vénitiens commencent à dire qu'ils ne payeront pas l'argent dû, et ils commencent à armer contre nous. Mais cela nous est fort égal; c'est par instigation de l'Empereur: il croit nous épouvanter par ses intrigues; nous avons assés d'alliés: la France la premiere, et nous n'en doutons pas de la Prusse aussi. L'Empereur en faisant part au roi de Prusse de son intention qu'il a contre nous, il lui a répondu qu'il a fait très mal, parce qu'il va allumer une guerre géuérale dans toute l'Europe, et cela se verifie de jour en jour: nous nous preparons à présent pour répondre aussi aux Vénitiens.»...

143.

Herbert-Rathkeal către Ministeriũ; Constantinopol, 10
[Ianuar 1795.

....Plusieurs exilés enfin viennent d'obtenir leur rappel: le plus considerable est le prince [Alexandre] Ypsilanti, qui doit cette grace au Kadileskier Abdullah-Effendi....

144.

Chalgrin către Ministeriū ; Constantinopol, 9 Maiū 1795.

.... Le prince Callimacki, Drogman de la Porte, vient d'être nommé par le Grand-Seigneur à la principauté de Moldavie. Le prince Murusi, qui avoit précédemment rempli le poste de Premier-Drogman de la Porte, en reprend les fonctions....

145.

Herbert-Rathkeal către Ministeriū ; Constantinopol,
[9 Maiū 1795.

.... Michel Suzzo, prince actuel de Moldavie et deux fois prince de Valachie, vient d'être déposé sans disgrâce et rappelé dans cette capitale. Son successeur est le Drogman de la Porte, Alexandre Callimachi, bon et honnête homme, mais sans énergie. Il est relevé par George Murusi, qui avoit été son prédécesseur, jeune homme de beaucoup d'esprit, bouillant, ambitieux, critiqué autrefois pour ses liaisons avec les François, et le drogman de S. Mour (?). On pretend qu'un changement pareil aura aussi bientôt lieu en Valachie, et qu'on y placera Alexandre Mavrocordato, surnommé Dely-bey ou prince fou....

146.

Herbert-Rathkeal către consulul Timoni din Iași ; Constanti-
[nopol, 13 Maiū 1795.

Aprobă că, după cererea consulului rusesc, a trimes înapoi la Cernăuți pe «ce mauvais sujet de Turi, dont le tripotage pouvoit sans doute devenir embarrassant à Jassy». Vigoarea e necesară cu atât mai mult, que Jassy, parsa situation lini-trophe de trois empires, pourroit aisément devenir le centre des intrigues et des manœuvres de nos ennemis et des traitres, pour peu qu'ils y trouvassent l'impunité. Il faudra entr' autres éloigner de Jassy ce mauvais sujet de Predetich, qui se reconnaît lui-même redacteur de la pièce calomnieuse contre l'Agence, par la lettre originale que vous avez déjà en main, objet sur lequel vous devez commencer par vous mettre d'accord avec le com-

mandement-general, dont il ressortit ^{1.} Va îngriji firmanele de negoț, cerute de Ioan Boghina și Wolf Peretz.

147.

Herbert-Rathkeal către Ministeriū; Constantinopol,
26 Maiū 1795.

.... Le nouveau prince de Moldavie a eu deja son audience sultanique, a reçu la kuka, la kapanitza, les trois queues, et se prépare à sa sortie solennelle. Apres-demain je lui rendrai ma visite d'usage ^{2.}...

148.

Herbert-Rathkeal către Ministeriū; Constantinopol, 10 Iunie 1795.

.... Le nouveau prince de Moldavie, Kalimaki, dont j'eus en son tems l'honneur d'annoncer à V. E. la nomination et l'audience, fit le 1er de ce mois sa sortie solennelle, pour s'acheminer à sa destination, très brouillé avec l'argent, très endetté, parce qu'ayant acheté beaucoup de bijoux pour tous les grands de l'Empire, il eut la mortification de les voir renvoyés, avec la demande de la valeur en especes ^{3.}...

149.

Herbert-Rathkeal către Timoni; Constantinopol, 12 Iunie 1795.

.... Il est naturel que le changement du prince produise des délais dans les affaires pendantes de l'Agence...

Si ce prince avoit autant d'énergie que de bonhomie, j'en augurerois bien pour le prompt arrangement des objets que vous aurez à traiter ensemble, mais sa timidité et la foiblesse de son caractere me font apprehender qu'il se laissera gouverner par quelque intrigant de sa Cour...

¹ Pentru Predetici («Aurelius Antoninus»), v. *Ist. lit. rom.*, II, p. 284. Adaug că el era un Nusăudean (cuvîntul ce lipsește în catalogul d-lui N. Densușianu după «Praedetis» fiind Nasodii).

² La 26 Maiu, el semnalează corespondența cu Polonia, prin Hotin și Bucovina. Iea măsuri pentru a prinde scrisorile.

³ La 25 Iunie, Herbert scrie că, probabil, Alexandru Mavrocordat va fi numit în Țara-Românească (e cel ce a avut conflictul cu Raicevich). Moruzii îl susțin. pentru a «assurer d'autant mieux l'exclusion du prince Ypsilandi».

Le désir de lui recommander votre personne, ainsi que nos affaires, m'avoit fait chercher à plusieurs reprises l'occasion de l'entretenir, mais toujours des incidens survenus s'y opposèrent, et j'ay dû me borner aux visites que lui firent Messieurs de Wallenbourg et de Raab, qui lui trouverent les meilleurs dispositions à votre égard et des souvenirs d'ancienne amitié, qu'il sera bon pour le service de renouveler à son arrivée. [E bucuros pentru trimeterea desertorilor, separat însa pentru les obstacles que mettoient les Caïmakams à une affaire si acheminée ; mais le nouveau prince ne pourra que se conformer à l'exemple de son prédécesseur et condescendre à vos pressantes instances . E multumit ca nu se confirmă zvonul trecerii în Turcia du jeune prince Czartorinsky». Dar vin alți nemulțămîți polon. Sa dea de știre totdeauna comandantului-general galițian, pour redoubler ainsi la surveillance des officiers du Cordon à une époque où l'on offre à la Porte un corps de 6.000 hommes, comme s'ils étoient déjà disponibles quelque part sur les confins. Probabil e vorba numai d'escamotter de l'argent aux Turcs». Sa cerce-teze «le nombre des émigrés polonois répandus en Moldavie». Pentru scrisori ce erau sa fie trimese «par un Esclavon , pachetul est parti le 7 de ce mois, confié au valet de chambre de l'émissaire polonois ; c'est apparemment Denisko, accompagné d'un Tartare, qui a reçu pour sa course 1.200 piastres ; trebuie să fie foarte importantă afacerea. Se va merge prin Hotin. Va vorbilui Severin numai dacă va fi aflat și el aceasta știre, continuant d'ailleurs à vous entrecommuniquer vos découvertes respectives». Bine a lucrat pentru păstori: nu va primi exemplul muntean, ci va ținea la executarea întregului firman. Va cerceta socotelile lui și va da, cun cere, plată, au comptoir de Hübsch et Timoni . Primește un pachet pentru poșta rusească. Îi recomanda pretenția de 2.700 de lei a Grecului Apostolo Pappa asupra suditului Ioan Cucchini, ce este saū va veni la Iași.

150.

Herbert-Rathkeal catre Ministeriu; Constantinopol, 25 Iunie 1795.

Verninac are planuri pentru navigația Mării-Negre «et sur les agences françaises dans les deux principautés: les deux sujets choisis sont tels qu'il les dépeint, et je sais que Gaudin

se vante de cette destination.» A făcut lui Mavrocordat, «candidat pour la Valachie, quelques insinuations amicales, fort bien accueillies, sur l'impression désavantageuse que donneroit aux deux Cours Impériales son début, s'il étoit marqué par l'admission de ce misérable».

151.

Chalgrin, agent al emigrației franceze, către Ministeriū;
[Constantinopol, 25 Iunie 1795.

.... Les Agences de Valachie et de Moldavie sont destinées déjà, Monsieur le baron, la premiere au sieur Gaudin et la seconde au sieur Tinville.» Vor avea cite 12.000 de livre și li se va da în grijă mai ales «la correspondance avec les emissaires cachés que la Convention Nationale et le Comité de Salut Public doivent avoir dans les États autrichiens et russes, et surtout dans les capitales de l'un et l'autre Empire... Ces deux scélérats, qu'on ne peut peindre de couleurs assez noires et que l'agent de la Convention ici est bien aise, je le sais, d'avoir cette occasion d'éloigner de lui, infecteront les lieux de leur residence de leur dangereuse et funeste doctrine, et on compte bien sur le succès de leur zele infernal à cet égard.» Tinville a sosit acum opt zile din Smirna. Abia s'a însurat acolo; vorbia de «vespere sicilienne» contra emigraților. Soția lui e sora a «deux frères nommé Magaitre, negociants jacobins enrégés.»

152.

Herbert-Rathkeal către Ministeriū; Constantinopol, 10 Iulie 1795.

.... Le prince déposé de Moldavie a déjà passé le Danube pour venir occuper sa retraite. Dans les derniers tems de sa régence, il a fait construire dix grandes et belles barques canonnières, qui sont déjà rendues au port de cette capitale ¹....

¹ Herbert scrie la 25 Iunie lui Merkelius, Agentul din București, pentru poșta prin Țara-Românească. Hangerli e capuchehaia Domnului. Se arată și nota Hatmanului pentru aceasta; tariful e de 10 aspri pe ceas pentru curieri; 20 pentru negustori: 5 din ei formează un bacșiș pentru surugii.

153.

Herbert-Rathkeal către Timoni; Constantinopol, 13 Iulie 1795.

Pentru extradarea șefului de bandă «Lazar». Să insiste pe lângă Domn măcar pentru restituția lucrurilor, după tratatul din Belgrad. Nu știe nimic despre «le nommé Duteil, venu de Gallicie et dentiste de profession, que vous représentez comme un homme suspect». Vulturul imperial nu-l poate permite Domnul până la sosirea fermanului. — P. Ș. Răspuns la 30 Iunie. Vede că zvonul despre emigrații poloni e fals. Regretă scăparea desertorilor ¹.

154.

Herbert-Rathkeal către Ministeriū; Constantinopol, 25 Iulie 1795.

.....Michel Suzzo, prince de Moldavie, arrivé dans cette capitale, s'est retiré d'abord à sa maison de Kourou-Tscheschmé, où il a dû acheter son repos par d'amples distributions de présens à ses protecteurs. On lui suppose de grandes richesses, quoiqu'il ait fini en Moldavie comme s'il étoit dénué de toute ressource....

155.

Copie d'une lettre de l'Internonce Imperial et Royal à Monsieur Timoni, en date: Bujucderé, le 27 juillet 1795.

J'ai bien reçu hier au soir, Monsieur, votre rapport du 15 de ce mois.

En attendant que vous renouvelliez auprès du nouveau prince vos démarches, et de bouche et par écrit, sur l'exécution du ferman des deserteurs, je ne manquerai pas de lui faire passer l'ordre d'exécuter un comandement adressé l'année passée, non pas à la personne de Michâl-Voda, mais au prince de Moldavie, sans en articuler le nom.

¹ La 19 Iulie, un confident scrie: Gaudin doit aller en Valachie ou en Moldavie, avec Montal.»

Iar Raab, din Pera, la 23 Iulie, pentru un Lenzewski, venit din Cherson, care se imbarcă pentru a merge la Iași, cu știrea lui Verninac, se zice.

La 1-iū August, confidentul adauge că Gaudin și Montal merg la București. Acesta peut-être aussi est-il destiné à faire les petites courses de Jassy relatives aux Polonois .

Il est certain, comme vous l'observez, que les trois sujets impériaux, créanciers dans la faillite de la nommée Catherine Stambolianka, ont droit au nantissement de bijoux déposés en Chancellerie Imperiale et que ces gages ne doivent pas entrer dans la masse. C'est dans ce sens que je m'expliquerai, si la Porte formoit quelque réclamation de ce chef. Mais, ne pouvant pas empêcher que le cas ne fut soumis au jugement de votre Divan, il est bon de savoir d'avance les dispositions y relatives des loix du pays.

Je dois, au reste, vous informer que plusieurs sujets galliciens, nommément les trois freres Manschouk, Iohan, Iacobens, etc., se plaignent d'être constamment molestés en Moldavie pour un second paiement de douane, du chef des marchandises qu'ils y apportent de Constantinople, malgré la défense expresse qu'en fait, en vertu des traités, le ferman dont ils se trouvent munis, et malgré les teskérés du douanier de Constantinople, qui constatent le premier paiement acquitté en cette capitale....

156.

Herbert-Rathkeal către Timoni; Constantinopol, 12 August 1795.

Vede prin copia convenției din 1776 că articolul 3 «est très vague à l'égard de la restitution des malfaiteurs». Mai bine să invoce tratatul din Belgrad. Îi recomandă plângerea lui Marcus Fallek din Cernăuți, pentru mărfii confiscate în 1792. Să întrebe pe negustorii imperiali, «si leurs marchandises couvertes de teskérés étoient en effet ou non, assujetties avant la guerre à des droits de consommation, ainsi que le prétend le prince». Dar deocamdată sa proteste, chiar prin scris, contra plății a doua ¹.

157.

Herbert-Rathkeal către Ministeriū; Constantinopol, 25 August 1795.

[Va lua măsuri pentru plîngerile Brașovenilor contra Agenției din Iași]. Mais une premiere lecture des pièces me fait soup-

¹ La 5 Septembre, Herbert-Rathkeal scrie Ministeriului că Domnul muntean cere sa poata cumpara 40.000 de chile de grâu, orz, ovas, și alte grîne, în provinciile imperiale. Dragomanul Porții stăruie mult. E pentru trupele turcești trimese contra lui Pazvant-Oglu.

çonner que cette nouvelle coalition est une suite du complot dissipé l'année dernière à Jassy: l'on y attribue entre autres à l'Agent Imperial Timoni des discours et une conduite qui répugnent absolument à sa façon de penser, connue depuis tant d'années de services. Que, si le défaut d'un intelligent et habile interprete moldave fait du tort aux marchands de Cronstadt, il ne sera pas difficile d' y trouver le remède convenable....

158.

Firman.

Der an meiner Hohen Pforte residirende Internunzius des k. Hofes, Freyherr v. Herbert-Rathkeal, hatte vor deme die Anzeige gemacht, dass einige deutsche Soldaten sich in die Moldau geflüchtet hätten, und daher um die Erlassung eines Fermans, ihre Auslieferung betreffend, angesucht. Als man nun in den bey meinem Allerhöchsten Divan aufbewahrten Traktatenregister nachgeschlagen hatte, so fand sich in dem vor langer Zeit beyderseits geschlossenen Belgrader Frieden angemerket: «dass die Aufrührerischen und Übelgesinnten beyderseitigen Unterthanen von dem anderen Theile keineswegs aufgenommen und beschützt werden sollen», und, weiters, in dem neuerdings zu Sistow eingegangenen Friedensinstrumente (Art. III), bedungen und festgesetzt: «alle bis zum 2-ten Gemaziul-ewwel des Jahres 1202 (d. i. 9-ten Februar 1788) geschlossene und von beyden Höfen anerkannte Verordnungen, Instrumente und grossherrliche Befehle werden hier in ihrem ganzen Sinne und vollkommenen Inhalte erneuert und bestätigtet, so dass niemand entgegen handle oder entgegen handeln lassen solle. Diese Senede, Conventionen und von beyden Höfen angenommene Verordnungen sollen ebenso als wenn sie hier Wort für Wort eingeschaltet, angedeutet und wiedergeschrieben wären, auf ewig ihre Kraft behalten und beobachtet werden». Endlich (Art. VIII): die Unterthanen eines Theils, welche entweder vor oder während des Krieges auf des Andern Grund und Boden übergegangen, sich ihrer Herrschaft unterworfen und freywillig dort aufhalten, können niemals von ihren natürlichen Oberherrn zurück verlangt werden, sondern werden diese wie alle übrige Unterthanen des Hofes zu deme sie übergetreten sind, betrachtet, und als solche behandelt werden.

Jene Individuen aber, welche auf beyder Mächte Grund

und Boden liegende Güter besitzen, können ihren Wohnort auf einer oder der andern Seite aufschlagen, je nachdem es ihnen zuträglicher scheint, ohne dass mau sie daran hindern könne; jedoch sind dieselben gehalten, sich eine einzige Oberherrschaft nach ihrem Belieben zu wählen, und die Besitzungen so sie auf der anderen Seite haben, zu verkaufen.» In Folge dieser Artikel ist auch an euren Vorfuhrer im Jahr 1209, zu Anfange des Mondes Muharrem, mein grossherrlicher Befehl abgeschickt worden, des Inhaltes, dass man sich allerdings angelegen seyn lassen solle, die in der Moldau geflüchteten Soldaten, wo immer, und ohne Einen davon zu verfehlen und zu schützen, mit eurer Dazwischenkunft aufsuchen zu lassen, und ans Taglicht zu bringen. Und, wenn es sich finden sollte, dass es nicht Leute sind, welche vor oder während dem Kriege auf unserer Seite herübergegangen, unsere Oberherrschaft anerkannt haben und freywillig sich hier aufhalten, sondern dass es gegen ihren Hof aufrührerische und übelgesinnte Subjekte sind, welche erst nach dem Frieden sich hieher geflüchtet haben, solche Individuen, vermög den Friedenstraktaten, zurückzugeben und auszuliefern, nach den Inhalte der Traktate zu handeln und endlich den wahren Bestand der Sachen an meine Hohe Pforte möglichst geschwind einzuberichten.

Nummehro zeigt eingangserwähnter k. k. Internunzius in einer neuerdings eingereichten Denkschrift an, dass wegen Absetzung eures Vorfuhrers die Austübung dieses grossherrlichen Befehles unterblieben und verschoben worden sey, und suchet um einen neuen Befehl an Euch, ganz in dem Sinne des vormals ergangenen, an. Da man auch in dem bey meinem Hohen Divan aufbewahrten Artikeln und Conventionen nachheischig auch wirklich ein unter obbenannten dato ausgefertigter solcher Ferman sich vergefunden, und daher mein Befehl ist, dass man diesem meinem vordeme ergangenen Fermane Folge leiste, so werdet Ihr, obbesagter Fürst von der Moldau, nachdem euch bekannt seyn wird dass die Aufrechthaltung und Verstärkung der zwischen beyden Reichen zum Grundstein aufgestellten Säulen des Friedens und der Freundschaft mein Allerhöchster Wille sey, dass jede traktatwiedrige Handlungen meinem höchsten Willen entgegen, und dass es den Traktaten in der That zuwieder sey, wenn dergleichen Soldaten, um deren Auslieferung ob-

erwähnter Internunzius ansucht, und die nicht vor oder während dem Kriege freywillig herübergetreten, und hiesige Unterthanen geworden, sondern solche aufrührerische, übelgesinnte und boshafte Leute sind, so erst nach den Frieden auf unsere Seite desertirt haben, wenn diese Soldaten Schutz und Aufnahme bey Euch fanden, so werdet Ihr, nachdem Euch alles dieses bekannt seyn wird, auf obbeschriebene Art alle dergleichen Soldaten, ohne einen Einzigen zu verbergen oder zu verhehlen, in der Moldau überall mit Eurer Dazwischenkunft aufsuchen und ans Taglicht bringen lassen, und, nachdem es erörtert worden dass es nicht vor oder während dem Kriege freywillig übergetretene und türkische Unterthane gewordene, sondern ihrem Hofe ungetreue, aufrührerische und übelgesinnte Subjekte sind, welche erst nach dem Friedensschluss in die Moldau desertirt sind, Euch bestreben, dergleichen Soldaten in Folge der Traktaten ohne weiterem Schutze denen Deutschen auszuliefern und zurückzugeben, Euch aber wohl in Acht nehmen, bey dieser Gelegenheit auch jene Deutsche, welche nach dem Sinne der Traktate vor oder während dem Kriege freywillig herüber getreten und die türkische Oberherrschaft anerkannt, oder auch andere türkische Unterthanen, sie mögen männlichen oder weiblichen Geschlechtes, gross oder klein, seyn, aus dem Lande führen zu lassen; mit einem Worte, dem Sinne der Traktate auf das Genaueste nachzuleben trachten, und endlich den wahren Verlauf der Sachen an meine Hohe Pforte einberichten. Wesswegen gegenwärtiger Ferman erlassen worden ist.

Gegeben zu Konstantinopl, Anfangs Safer 1210 (d. i. zu Ende August 1795).

159.

Herbert-Rathkeal către Kaunitz; Constantinopol, 10 Septembre [1795.

.... La principale des affaires courantes terminées dans cette quinzaine à la Porte est celle des déserteurs de Moldavie, pour la restitution desquels je viens d'obtenir un second ferman ci-joint en traduction, dirigé sur le prince de Callimacki; aussi énergique que le precedent, et qui contient de plus l'aveu formel que le refus d'extrader ces déserteurs, tout asyle et protection

à eux accordée seroient autant de contreventions au traité de paix.

[Ipsilanti câștiga trecere la Poartă.] Je ne serai pas de tout surpris de le voir bientôt maître de la Valachie.

160.

Herbert-Rathkeal către Timoni; Constantinopol, 10 Septembre [1795.

Comunică plîngerile Brașovenilor contra lui și cancelariului Schilling. Crede ca-s false, dar cere pentru Ministeriu un răspuns precis. Daca e rău interpretul și nu-l poate controla, să ceară altul în Ardeal sau Galiția; comme ces provinces sont peuplées de Valaques et Moldaves, le choix d'un sujet habile ne doit pas être bien difficile». Ofera și negustorii a-1 da ceva pentru plata noului tălmăciu.

161.

Herbert-Rathkeal catre Timoni; Constantinopol, 12 Septembre [1795.

Trimete prin București firmanul. Poate urmări desertorii și prin ofițerii sai. Daca-s mulți, poate cere escorta Domnului, pentru a-1 scoate din țară. «Je ne doute après cela nullement qu'à l'appui de ce ferman vous ne réussissiez à déterminer un prince foible à se prêter à vos instances et ne parveniez à mettre ainsi en bon train une affaire qui avant la guerre n'avoit qu'un très mince appui dans l'ancien ferman. De și nu e sigur de trecut, va interveni, cu Trimesul rusesc, pentru a nu se lua vama dublă. Să strângă «sans éclat» știri. Are dreptate pentru Stamboleanca. «Il ne faudra pourtant pas insister avec trop de roideur sur le strict droit, et se preter à tout accommodement raisonnable, si les loix de la Moldavie nous sont contraires.» Caci adversarii pot sa se adreseze la Divan. Nu crede în temeiul plîngerii boierilor cu moșu în Bucovina. Ces plaintes proviennent probablement de l'ignorance où sont ces Moldaves de la maniere dont se distribuent et perçoivent les impots dans ces provinces.

162.

Herbert-Rathkeal către Ministeriu; Constantinopol, 25 Septem-
[bre 1795.

.... Le grief sur les doubles douanes exigées en Moldavie ne fait pas encore l'objet d'une discussion à la Porte, car, Mr. de Wallenbourg ayant parlé de la plainte des sujets impériaux Radowitz et Manschouk, les kapikihayas du prince se sont aussitôt offerts d'effectuer la prompte restitution du second payement, et les ont déjà écrit en conséquence à Jassy, de sorte qu'il est très possible que cette affaire redresse par le fait et sans épilucher un status quo strict, qui pourroit se trouver contraire à nos intérêts....

163.

Herbert-Rathkeal către Timoni; Constantinopol, 26 Septem-
[bre 1795.

Răspuns la scrisoarea din 12. S'a înțeles pentru vămă cu capuchehaiaua, «par ménagement pour la personne du prince . Așa a făcut și pentru noua reclamație a lui Avram «Nicolavitz . Pentru desertori, speră că s'a hotărât. În afacerea Evreilor așezați în Moldova, Callimachi are dreptate. C'est précisément le cas prévu dans l'article VIII de Sistov et renforcé encore par l'acquiescement posterieur de ces Juifs pendant trois ans.» Articolul e mai favorabil mult pentru anchetă, și nu trebuie slăbit «en faveur de quelques miserables Juifs qu'on ne vouloit pas garder autrefois dans la' Bukovine». Trebuie «ne point les réclamer et de leur abandonner le soin de se faire jour par une frontière facile à franchir . Își rezervă a scrie pentru cei trei supuși.

164.

Herbert-Rathkeal către Kaunitz; Constantinopol, 10 Octom-
[bre 1795.

....Je viens d'apprendre de la maniere la plus autentique une anecdote qui fait honneur à la loyauté et à la délicatesse des sentimens de la Porte. Pendant les troubles de Transylvanie,

le chef des rebelles, Hora, envoya trois hommes à Jassy, pour solliciter par le canal du prince Mavrocordato, prédécesseur du transfuge ¹, la protection et les secours de l'Empire Ottoman. Le prince rendit aussitôt compte de cette démarche à la Porte, et en reçut une dépêche responsive, qui contenoit en substance : que la Sublime Porte, ferme dans ses principes de conserver la bonne harmonie et le bon voisinage avec les Puissances limitrophes, se réfusoit à toute demande des Transylvains et défendoit sérieusement au prince de ne leur accorder aucune sorte d'assistance, parce qu'y étoit-il dit, il ne convenoit point à la dignité de la Sublime Porte de soutenir des sujets rebelles contre leur souverain légitime.

Telle étoit la résolution de la Porte dans un tems où l'Empereur Joseph II lui inspiroit des inquietudes réelles, sans mettre aucun prix à sa fidélité, sans même, pour autant que je me rappelle, la faire connoître ; et ce n'est qu'après dix ans revolus qu'un hazard m'a mis à portée de constater ce fait.

Ayant voulu rassembler quelques notices sur les trois députés de Hora, j'ai su que c'étoient des paysans, dont celui qui portoit la parole en latin, nommé Janos ou Jonas, homme alors d'environ quarante ans, robuste, quarré, étoit remarquable par une énorme moustache ²...

165.

Herbert-Rathkeal către Timoni; Constantinopol, 11 Novembre
[1795.

Raspuns la rapoartele din 15, 30 Octombrie. Află că pentru Evreii sînt aceleași instrucții de la Viena și că Domnul nu se opune la cercetarea desertorilor. Nu se pot reclama de la Poartă cei 510 cai ai lui Richter, «confisqués par les Russes sur territoire ottoman». Sa se adreseze guvernului Galiției ³.

¹ Alexandru Constantin Mavrocordat (Delibei), predecesorul lui Alexandru Ioan (Fugarul).

² La 10 Octombrie, Herbert scrie lui Timoni că-i trimete fermanul pentru o pagubă a lui Radowitz, de la Bostangibașa de Adrianopol. Raportul consular din 1-iă Octombrie nu încapă răspuns.

³ La 26 Novembre, Herbert scrie lui Timoni că aprobă raportul «sur les biensfonds ecclésiastiques».

166.

Herbert-Rathkeal către Ministeriū ; Constantinopol, 10 Decembre
[1795.

Domnul Moldovei cere voie a lua 3.000 de chile de grâu în Bucovina. Internunțial supune cererea, neștiind împrejurările ¹.

167.

Herbert-Rathkeal catre Timoni ; Constantinopol, 26 Decembre
[1795.

Pentru Stamboleanca, a vorbit «sur la convenance, pour ne pas dire la nécessité, que les trois sujets impériaux nantis de gages se pretassent à tout accommodement raisonnable . Nu se poate trata afacerea decit acolo și prin bună înțelegere. Sa facă rapoarte în dublu exemplar, pentru a se trimete și la Viena.

168.

Herbert-Rathkeal către Timoni ; Constantinopol, 11 Ianuar 1796.

[Răspuns la 18 Decembre pentru casul Lascar Roset.] Mais ces sortes de désagréments n'ont rien qui doive surprendre à la suite des dispositions diverses faites sur un plan général et d'après nos convenances internes, mais peu applicables à l'état de la Moldavie. La première de ces dispositions c'est la réunion aux fonds ecclésiastiques de terres données originellement à des images, à des églises, à des couvens. Les Moldaves, très attachés à leurs religieux, regardent ce transport comme une atteinte portée à des propriétés sacrées, et ne se font aucun scrupule d'attaquer, de chicaner, d'endommager notre administration ; tandis qu'ils auroient eu de la repugnance à causer les mêmes dommages directs aux images, aux églises et aux couvens. La dernière de ces dispositions est la démarche faite par nous-mêmes d'une délimitation des terres de Stubieni et Ibanestie, dont le résultat invite tout le monde à examiner leurs papiers, documents, titres de propriété et à former des prétentions aux-

¹ La 12 Decembre, Herbert scrie lui Timoni, ca răspuns la scrisoarea din 18 Novembre. Va vorbi cu Cociubei pentru refuzul Domnului de a restitui îndoita vamă. A trimes la Curte cererea pentru grâu.

quelles vraisemblablement ils n'eussent jamais songé. [Vor mai fi așa afaceri neplăcute. Va face pe lângă capuchehaiele «les démarches les plus énergiques» totuși. Chiar și la Poartă, «mais avec peu d'espoir de succès», nefiind nimic în tratate și convenții pentru proprietățile funciare. E necesar deci «d'atteindre le plus tôt possible le niveau entre les possessions respectives, pour pouvoir ensuite sans désavantage négocier sur la base d'un échange générale». Se poate sechestra lui Roset, Pitarul Cheșcu și Costachi Ghica în Bucovina echivalentul. Trimete actele pentru afacerea Richter.

169.

Herbert-Rathkeal către Timoni; Constantinopol, 26 Ianuar 1796.

Va trebui pentru vamă recurs la Poartă. Crede că se poate reclama după tratate, dar cu Rusia împreună. Să scrie și Severin, pe larg și energic. În orî-ce cas, până atunci, să proteste la Divan, după tratate. «et nommément de la clause du sened qui assimile la Moldavie aux autres provinces de l'Empire Ottoman»¹.

170.

Herbert-Rathkeal către Ministeriū; Constantinopol, 10 Februar [1796.

.... Le remplacement de la principauté de Valachie continue d'agiter les Grecs du Fanar. Mourousi se soutenoit jusqu'à present, parce qu'on le croyoit nécessaire pour defendre la province contre les incursions des mecontens de Widdin, mais, outre que la tranquillité y est établie déjà, Hasky-Pacha lui reproche de leur avoir fourni des vivres, ce que prouvent aussi les états mensuels envoyés par le commandement du Bannat, et eu pour eux tous les menagemens possibles; il ne se soutient encore que par ses trésors, par le crédit de son frère et par la haine active de toute cette famille contre le prince Ypsilanti. Celui-ci, en

¹ La 25 Februar, Herbert scrie Ministeriului: A primit răspunsul pentru grinele din Bucovina. Va trimete în principate nota Cancelariei transilvane «relative à la police et à l'émigration des sujets impériaux dans les deux principautés». A cerut lui Timoni cunoscuta disculpăre.

revanche, a beaucoup de mérites, ainsi que son fils : il est estimé, a des amis, mais il est malheureux dans ses entreprises et réussira difficilement, si, comme il paroît, son protecteur, le kadiliskier Abdullah-Molla, ne veut plus se compromettre en sa faveur. Les deux rivaux sont également bien avec Alexandre Maurocordato et l'appuyèrent de préférence à leur ennemi respectif ; de sorte que, quoique, par son ellement, le moins puissant des trois, Maurocordato a peut-être le plus de chance pour y parvenir. Le prince Michel Suzzo s'est mis aussi sur les rangs et alloit emporter, ou plutôt acheter, la principauté, par le moyen du Serrail, si le Ministère ne s'en fut apperçu à tems et ne lui eut fait faire les menaces les plus fortes, ainsi qu'aux autres Grecs la défense de fréquenter les maisons des Turcs en place. Le Capitan-Pacha travaille à son tour à l'élévation de son dragoman, Hantscherly, homme décrié et qui, sans autre appui, ne sauroit réussir, au moins cette fois-ci, non plus que le prince de Moldavie, Callimachi, que je ne nomme que pour compléter la liste des postulans, sans nulle apparence que sa nullité l'emporte sur l'énergie des autres....

171.

Herbert-Rathkeal către Timoni ; Constantinopol, 12 Februar 1796.

Răspuns la raportul din 15 Ianuar. Să se justifice în grabă. S'au făcut nouă plîngerî la Ministeriû. Să nu cruțe pe cancelist. Curtea a primit a se da griul din Bucovina ; ce va zice, aflînd că Domnul refusă vama ? Vous ne manquerez point de relever de ma part cette disparate au prince, en lui protestant que, malgré les sentimens que je lui ai voués, s'il ne s'empresse à y remedier, je serai obligé d'articuler contre lui des plaintes formelles à la Porte.»

172.

Herbert-Rathkeal către Ministeriû ; Constantinopol, 26 Februar 1796.

....L'emigration considérable des Transylvains en Valachie ayant reveillé l'attention du gouvernement, la Chancellerie Aulique de Transylvanie vient de s'occuper des moyens d'y remedier pour l'avenir ; les pieces ci-jointes, savoir la copie d'un de mes rap-

ports à la Chancellerie de Cour et d'État du 10 novembre, la note de la dite Chancellerie de Transylvanie et un extrait de ma dernière dépêche à l'Agence de Boukarest, vous mettront au fait, tant de l'objet, que des principes et du but proposé ; mais, pour en faire l'application à l'Agence de Jassy, j'observerai : 1° que la nation a été déjà épurée par le renvoi des étrangers auteurs du complot formé passé deux ans contre vous ; 2° que le nombre des Transylvains y est petit en comparaison de ceux qui passent en Valachie, mais qu'en revanche, 3°, il doit vous arriver beaucoup de Galliciens et Boukoviniens, garçons de métiers, paysans, manœuvres, domestiques, en un mot, tous gens plus nuisibles qu'utiles à notre commerce actif, et qui privent leur patrie des productions de leur travail ou industrie.

Dans cet état des choses, je vous charge de commencer par rédiger une liste complète de tous les individus qui composent annuellement la nation à Jassy, portant noms, surnoms, âge, épouses, sujettes impériales ou rayas, profession, facultés apparentes, conduite, et enfin sur quel document ils ont obtenu à Jassy la protection, savoir par qui étoit signé le passeport ou patente qu'ils ont exhibé en Chancellerie. Vous me communiquerez aussi vos remarques sur la manière la plus simple de vous débarrasser des individus incommodes ou nuisibles et de prévenir leur concours pour l'avenir. Il me paroît d'ailleurs essentiel, d'après l'exemple de la Transylvanie, de défendre aux bureaux subalternes quelconques de Gallicie et de la Bukovine l'expédition de passeports pour sortir des confins, en réservant cette faculté aux suprêmes départemens militaires et civils de la province et en autorisant l'Agence à renvoyer tous les individus qui ne seroient pas en règle et à dénoncer les employés qui auroient signé des passeports illicites. Vous prendrez enfin en considération les moyens d'établir entre vous et M-r de Severin le concert le plus propre à empêcher que des sujets impériaux ne s'introduisent en Moldavie sous la forme de sujets russes....

173.

Herbert-Rathkeal către Ministeriü ; Constantinopol, 10 Mart 1796.

S'a lamurit Timoni. Toma Petco, falit, necîstigînd o afacere necîstită, și sprijinit de un Samuel Tîrzy, alt «mauvais sujet»,

aă inventat toate, culegînd iscălituri fără importanță. Sistemul de a sprijini asemenea plîngerî populare e periculos și revoluționar. Din cele 28 de nume, 22 sînt scrise de aceeași mînă. Ca plîngători figurează, în anexe, Gheorghe Jipa din Făgăraș, fost militar, «Pantazi Mavrodin. negustor, sudit k. k.». Organisorul era acel Petco, cum declară Mavrodin. El sprijinia în chip ilicit la plăți pe păstorii ardeleni. Puteau fi expuși aceștia la neplăceri «en un païs où les employés dans la province ne cherchent qu'un prétexte pour extorquer de l'argent... Depuis, Petko fit tuer des bœufs au zalhané (ce qui n'est permis qu'aux sujets ottomans), pour en tirer la graisse.» Fusesse însă «charetier» întăi¹.

174.

Herbert-Rathkeal către Timoni; Constantinopol, 12 Mart 1796.

Răspuns la raportul din 16. Așteaptă și raportul lui Severin. «Quant au commerce des sujets imperiaux, qui passe d'une des principautés dans l'autre, vous devriez trouver avec M. Merkelius quelque modalité qui concilie leurs intérêts avec les finances des deux provinces : c'est sur quoi je vous invite d'entrer en correspondance avec ce collegue.» S'a lucrat bine pentru Stamboleanca, al cărei cas e important «par ses conséquences». Aprobă justificarea. A cerut firmanul de comerț pentru Radu Radowitz².

175.

Herbert-Rathkeal către Timoni; Constantinopol, 12 Maiă 1796.

S'aă dat ordine pentru pedeapsa calomniatorilor lui. S'a primit raportul lui Severin. Păcat că Moldovenii n'aă moși în Bucovina.

¹ La 26 Februar, Herbert scrie lui Timoni că e satisfăcut pentru Stamboleanca. Pentru moși, să se urmeze calea de până acum. Pentru deschiderea «des lettres suspectes, pratiquée par l'Agence principalement dans les intervalles où le chanceliste Schelling avoit seul la gestion», să aștepte ordine.

² La 26 Mart, Herbert scrie lui Timoni: Ruset neavînd moși în Bucovina, alte mijloace trebuie găsite pentru a-l constrînge. Dar se cere a se ști o sumă de lucruri despre proprietățile mixte.—La 12 April, acelaiași: Se dezvoltă bine afacerea cu Stamboleanca: va fi un exemplu. Așteaptă raportul lui Severin.

vina și Galiția. În lista sudiților, «se trouve dans le nombre fort peu de negocians: la plupart sont des ouvriers, garçons de metier, journaliers, et le meilleur parti à leur égard paroît être d'envoyer respectivement à chacun des gouvernemens limitrophes un extrait de cette liste» și a se înțelege pentru retrimeterea lor. Car, s'il n'y avoit rien à craindre par cet endroit, il vaudroit, sans doute, mieux exclure ces étrangers que de se charger de leurs mauvaises affaires. C'est ainsi que j'ai procédé avant la guerre en Valachie, où les marchands de Leipzig employoient l'Agence Imperiale pour arranger leurs intérêts, en s'attirant des discussions fort desagréables de la part du Divan et des boyars; je defendis alors tous ces embarras étrangers, et nos propres affaires en devinrent plus courantes.» Poate primi provisoriu ca sudiți pe cei cu purtare bună și cu pasuri în regulă.

176.

Herbert-Rathkeal către Timoni; Constantinopol, 25 Mai 1796.

Resistența Turcilor cu texte de tratate în afacerea văinii duble. Afacerea bunurilor religioase e periculoasă față de asemenea acte și de jurisdicția moldovenească. Ramîne d'égaliser les masses respectives des possessions foncières». Nu s'ar putea realiza echilibrul, adăugind și posesiile seculare ale Moldovei în Bucovina?

177.

Herbert-Rathkeal către Timoni; Constantinopol, 25 Mai 1796.

Ambasadorul rusesc, Cociubei, refuză intervenția comună. Trebuie a se adresa la Domn, însă clar, à une époque où notre influence est foible et où les Turcs épiluchent avec sagacité toutes les matières fiscales ¹.

178.

Herbert-Rathkeal către Ministeriul; Constantinopol, 10 Iunie 1796.

P. S.

Un jeune prince Jablonowsky, arrivé ici avec d'autres Polonois, s'est présenté chez Verninac, en arborant la cocarde tri-

¹ La 25 Iunie, Herbert scrie ca evreul Iosif Smirl din Hotin e confidentul și mijlocitorul Polonilor.

colore ; l'opinion commune porte qu'il vient en droiture de France, voie de Marseille et de mer ; mais Mr de Kotschoubey, l'ayant fait observer par des compatriotes, a recueilli des notices tout autrement intéressantes. Jablonowsky doit être sorti depuis peu de Gallicie, avec un brigadier de l'armée de Kotschiusko, un autre homme suspect et un juif, muni de passeports du gouvernement de Lemberg, à la faveur de noms supposés ; ils voyagerent en Moldavie par des chemins détournés, pour éviter la rencontre d'officiers russes, et, embarqués à Gallatz, ils se rendirent par la Mer Noire à Constantinople. Tel est le rapport fait au ministre de Russie, qui apprend en outre que les patriotes ont beaucoup d'amis auprès du gouvernement, qu'ils y éprouvent des grandes facilités pour obtenir des passeports : non seulement les sortans, mais aussi les rentrans, auxquels ces passeports, toujours sous d'autres noms, sont remis à la frontiere extrême ; qu'enfin les districts orientaux de la Gallicie fournissent de mécontents étrangers, d'officiers des armées insurgées, distribués avec soin dans les différentes seigneuries, où, sous toute sorte de formes, entre autres de paysans et de journaliers, ils attendent une occasion opportune d'éclater....

179.

Herbert-Rathkeal către Timoni ; Constantinopol, 11 Iunie 1796.

Să fie numai «observateur attentif , dar în privința scrisorilor și pachetelor să observe «l'inviolabilité la plus entiere , după ordinul Ministeriului. Cele două scrisori ale lui Wengerski, oprite de Schilling, să fie șterse din registre, «voulant détruire jusqu'aux traces d'une pareille irrégularité». Domnul nu poate fi silit a admite urmărirea desertorilor prin ofițeri. Va vorbi cu capicheaiaua lui. Ce face consulul rusesc în această afacere ?

180.

Herbert-Rathkeal către Timoni ; Constantinopol, 27 Iunie 1796.

Provisoriu măi poate primi străini cu pasuri în regulă și cu purtare bună. Pentru cele două familii de țerani care se află de zece ani în țară, Domnul are dreptate. Pentru Evrei, să ame-

nințe cu un recurs la Giurgiu. Casul Dobiș e neclar și nesigur. Pentru casul episcopului de Bacău, nu e de competența unui «intrigant, comme j'ai connu le Père Fedele Rocchi». Explicațiile Domnului pentru vamă sînt bune. Rusia a decis *tolerarea*¹.

181.

Herbert-Rathkeal catre Timoni; Constantinopol, 12 August
[1796.

.... J'ai vu avec bien de plaisir, Mr., par votre dernier rapport du 29 juillet, que, de concert avec Mr. de Severin, vous avez réussi à arranger d'une maniere satisfaisante me affaire aussi delicate que l'anathème lancé contre les Juifs étrangers, d'autant que le cas de contraindre par la conscience les sujets impériaux à payer des contributions onéreuses, n'est point prévu dans les traités.

Il paroît, en revanche, plus difficile d'obtenir un resultat favorable concernant le *fumarit*, parce que cet objet tient à la question générale, débattue depuis longtems déjà, et sur laquelle nous n'avons encore rien pu emporter: savoir qu'il étoit libre à la Porte de taxer ses sujets comme bon lui semble, quoique les impositions mises, soit sur les acheteurs, soit sur les vendeurs ottomans eussent à retomber indirectement sur les nations franques, qui devoient en être exemptes en vertu de leurs capitulations. Dans cet état des choses, le mieux seroit de tacher d'y interesser aussi Mr. le Consul-général de Russie et de chercher à trouver avec lui, comme dans l'affaire des Juifs, quelque biais, quelque *mezzo termine*, pour n'employer la voie ministerielle à la Porte qu'en cas d'une extrême nécessité; encore faudroit-il que le recours fut connu, pour prevenir l'objection pourquoi nous nous plaignons d'arangemens que les Russes supportent sans reclamation.

¹ La 12 Iulie, el scrie aceluiași: Pentru căi, se negociaza direct cu Domniî. Poarta a refusat și daunăzi exportul lor.

La 28 Iulie, el arata că, după Cociubei, ar fi până la 150 de «patrioți» poloni într'un singur sat din raiaua Hotinului.

La 10 August, el adauge ca Poarta contestă lucrul față de Cociubei. Pașa lasă să intre și sa iasă Frinciî fără alt interes.

Ces deux surcharges, au reste, et d'autres semblables, qui retombent sur les dernières classes des sujets impériaux, vous fournissent chaque fois le prétexte plausible de vous débarrasser de tous les sujets impériaux qui, d'après les règles établies, devroient être renvoyés dans nos pays, et vous y gagnerez entre autres l'avantage que, moins ces impôts promettroient de recette, et moins on sera tenté à les établir, ou opiniâtre à les maintenir.

Quant au procès de la Stanbolianca, je ne puis qu'approuver tout ce que vous avez fait, et espère, d'après la tournure qu'a pris cet objet, d'en apprendre bientôt la définition.

Vous ne pouvez pas ignorer que le Pacha de Hotin a éloigné de la Raya la multitude des patriotes polonois qui s'y trouvoient et que grand nombre d'entre eux s'est ensuite répandu en Moldavie. Or, Monsieur l'Envoyé de Russie charge son Consul-général d'en demander une explication au prince Calimaki.

Comme ce tripotage intéresse également la Cour Impériale, et nous est même plus pernicieux par les conséquences possibles, je vous récommande, non seulement d'observer, comme vous faites, toutes leurs démarches et, en particulier, leurs liaisons avec la Gallicie, mais aussi de vous expliquer à ce sujet avec Monsieur de Severin et de rendre compte à la Chancellerie de Cour et d'État, et, autant qu'il le faut, aux gouvernemens limitrophes, de la manière dont il se sera acquitté de sa commission. Je vous préviens à cette occasion qu'un Juif nommé Samuel Holder, de Tismaritz, arrivé ici passé quelque tems avec un passeport irrégulier, vient de m'en demander un pour s'en retourner, et qu'au lieu de le lui refuser, j'ai préféré de lui en accorder un simplement sur Jassy: libre à vous de l'endosser ou non, selon les notices qui vous parviendront au sujet de sa conduite. Je compte en user de même dans tous les cas douteux qui pourroient se produire à l'avenir, et vous pourriez, de votre côté, vous entendre avec le gouvernement de Gallicie sur la saisie d'individus qui seroient reconnus coupables....

182.

Herbert-Rathkeal către Timoni; Constantinopol, 10 Septembre
[1796.

Severin primește instrucții pentru Polonii de la Hotin. Sa fie cu băgare de samă și el, Timoni, la pașapoarte.

183.

Herbert-Rathkeal către Ministeriū; Constantinopol, 10 Septem-
[bre 1796.

....La deposition du prince de Valachie [Alexandre Morusi] a suivi de près celle de son frere, et, dès le 27 août au soir, le vieux prince Ipsilanti fut invité à se rendre le lendemain à la Porte, pour recevoir l'investiture de cette principauté. En même tems et le même jour, Rattib-Effendi, qui se flattoit déjà d'avoir échappé à tout danger, et le prince Murusi, qui attendoit avec inquiétude la décision de son sort, furent exilés, celui-là à Rhodes, celui-ci à l'isle de Chipre, où il pourra choisir sa demeure, après s'être crû pendant quelques jours rélégué au chateau, si malsain, de Famagouste.

Le prince Ipsilanti est aussi au comble de ses vœux, deux ans après avoir été rélégué lui-même à l'isle de Rhodes, par les intrigues des Murusi, dont les malheurs actuels ajouteroient à son triomphe, s'il étoit aussi vindicatif que les autres Grecs. Mais on m'assure, au contraire, qu'il s'est employé avec chaleur pour procurer des adoucissements à ses ennemis, acharnés à sa perte.

Quoi qu'il en soit, la rivalité de ces deux familles, si unies par le sang, la princesse Ipsilanti étant propre tante des freres Murusi, leur a causé déjà des pertes immenses, soit pour se défendre, soit pour se supplanter; et l'on parle de millions prodigués par elles dans cette dernière lutte; où, d'ailleurs, le parti vaincu est, cette fois-ci, comme toujours, exposé aux plus grands risques....

184.

Herbert-Rathkeal către Timoni; Constantinopol, 26 Septembre
[1796.

.... Quant à l'affaire des deserteurs, il faudra voir comment le prince s'y prendra pour dégager sa parole donnée, et vous lui declarerez ensuite occasionnellement que je n'oserois ouvrir la bouche en sa faveur, tant qu'il ne nous aura pas rendu les deserteurs reclamés. Que, si je suis dans le cas d'articuler des plaintes sur l'inexécution du ferman, je ne manquerai pas d'exposer à la Porte que, si le prince avoit été plus exact à remplir son

dévoir, Denisko n'eût pas trouvé tant de facilités à former son rassemblement ¹....

185.

Herbert-Rathkeal către Ministeriū; Constantinopol, 10 Octombrie
[1796.

.... Le nouveau prince de Valachie, Ypsilanti, a déjà passé par tout le cérémonial d'usage en pareille conjoncture, d'investiture, de queues, d'audiences, et se prepare pour son prochain voyage.

[Se adauge raportul Pașei de Hotin, care neagă prezența Polonilor. Nu vor fi nici de acum adăpostiți la el².]

¹ La 12 Novembre, Herbert anunța lui Timoni că Oginski a plecat la 3 spre București și Polonia, cu «un negociant françois travesti, qu'on suppose être un certain Jacobin connu, qui avoit séjourné pendant quelque tems en Valachie . Și lui Severin i se scrie.

La 13 Ianuar 1797, Herbert scrie lui Timoni să vadă ce e cu Iablowski și Denisko.

La 10 Februar, el trimete o scrisoare pe adresa lui «Gio. Riedel , care e Oginski, închis acum poate în Galiția.

La 11 Mart, în altă scrisoare, Herbert întreabă dacă nu s'ar putea câștiga ispravnicii pentru a permite urmărirea prin ofițeri. Sa se înțeleagă cu comandantul-general pentru a crește «la retribution ou taglia ordinaire». Semnaleaza un cas mixt la Galați. Domnul chiamă pe Manzoli și pe căpitanul Marocchini.

La 26 April, el anunță că Aziz-Efendi, trimis la Berlin, va trece prin Iași.

La 2 Maiu, că se va face o reprezentație comună (austro-rusa) pentru Poloniile de la Hotin.

La 26 Iunie, el observă că Rușii sînt mai energici în reclamația pentru «l'indemnité que nous réclamons ensemble pour nos pauvres Juifs dépouillés dans l'emeute de Gallatz . Cociubei e gata a se adresa Porții.

La 26 Iulie, Herbert poruncește lui Timoni să intervie energic pentru a nu se mai tolera Poloniile în Moldova.

² La 26 Septembre, Herbert scrie în afacerea de la Neamț; dacă e drept ce se spune, trebuie de luat măsuri. Altfel, scad în preț reprezentațiile de hotare ce se fac pentru Bosnia.

La 26 Octombrie, Herbert desaprobă zăbavă, în această afacere, a guvernului galițian.

186.

Herbert-Rathkeal către Ministeriü; Constantinopol, 25 Octombrie
[1796.

.... Le prince Ypsilanti fit sa sortie solennelle le 10 de ce mois, avec une magnificence et un train dont il y a peu d'exemples ici. Il resta ensuite deux jours incognito pour arranger des affaires, et fut rejoindre son cortège le 12....

187.

Herbert-Rathkeal către Ministeriü; Constantinopol, 31 Octombrie
[1796.

.... Le prince déposé de Valachie, Murusi, atteignit avant-hier sa maison de Kouroutschesmé, qui lui servira de retraite s'il n'est pas exilé. Il sollicite la grace d'aller incognito baiser le pan de l'habit du Grand-Vesir; mais on doute qu'elle lui soit accordée. Ayant obtenu une longue entrevue avec son successeur, il en sortit fort content, après avoir éclairci tous les points contestés entre eux. Comme cependant on a une très haute idée de ses richesses, il devra payer bien cher sa sûreté et son repos, ainsi que le pardon de son frère

188.

Herbert-Rathkeal către Timoni; Constantinopol, 26 August 1797.

.... Quant au témoignage que le prince voudroit se ménager auprès de la Porte. vous lui observerez de ma part qu'il n'avoit rien fait pour prévenir l'irruption, quoiqu'il se soit employé dans la suite à purger le pays de ces brigands; que cependant, pour lui faire plaisir, je suis prêt à seconder ses désirs, aussitôt que j'aurais acquis la certitude qu'il prête la main à l'exécution du ferman concernant les déserteurs, sa lenteur à cet égard étant une des causes qui ont mis Denisko en état d'exécuter son extravagant projet; tandis que nous ne reclamons nos déserteurs que pour empêcher qu'il ne se forme au sein de la Moldavie un noyau de mauvais sujets toujours prêts à tenter les coups les plus désespérés. Pour m'autoriser donc à suivre l'impulsion de l'ancienne amitié que je lui ai vouée, je prie le

prince de mettre plus d'activité et d'exactitude dans la livraison des déserteurs, et lui promets moyennant cela de saisir la première bonne occasion de satisfaire à ses desirs....

189.

Herbert-Rathkeal către Ministeriu ; Constantinopol, 3 Decembre [1797.

P. S. Au moment où j'allois signer mes expéditions, l'on est venu m'annoncer l'élévation du Drogman de la Flotte, Handgearly, à la principauté de Valachie. Comme la chose me paroissoit d'autant plus singulière que le jeune Ipsilanti étoit hier de très bonne humeur dans ses entretiens avec Monsieur de Wallenbourg, ne decélant aucune sorte d'inquiétude ou de crainte, j'ai d'abord dépêché du monde pour découvrir la vérité, et l'on a recueilli bien tard dans les maisons de Péra, les uns qu'il s'agissoit de la Moldavie, et d'autres, que le prince Ipsilanti étoit mort subitement; mais la version la plus probable est, que, le Capitan-Pascha devant envoyer la flottille de chaloupes canonieres au Danube pour bombarder Widdin, avoit insisté beaucoup auprès du Grand-Seigneur lui-même à avoir en Valachie pour prince un homme possédant toute sa confiance, plus jeune, plus actif que l'autre, et capable de seconder les opérations de l'armée ottomane; ce seroit enfin une résolution emportée d'emblée et lorsque la famille Ipsilanti se croyoit en parfaite sécurité. Je ne pourrai, du reste, transmettre des informations détaillées à ce sujet que par l'ordinaire prochain, et je me borne à ajouter aujourd'hui que le frere de Handgearly, kapikiaya de Valachie, l'un des hommes les plus capables parmi les Grecs, succédoit à la place, devenue si importante, de Drogman de la Porte....

190.

Herbert-Rathkeal către Ministeriü ; Constantinopol, 9 Decembre [1797.

....Le 3 decembre, l'Interprète de l'Amirauté a été nommé Hospodar de Valachie, à la place du prince Ipsilanti, qui n'avoit été installé que depuis un an et qui jouissoit de la plus grande

réputation, tant ici, qu'en Valachie, par la sagesse de son administration.

Cet événement, aussi inattendu qu'injuste, a étonné tout le public. Les hommes sensés sont surpris de voir qu'un tel changement ait eu lieu dans des circonstances aussi critiques et dans un tems que le rebelle Passwanoglu se trouve être le maître de tous le pays situé entre le Danube et le mont Haemus. On prétend généralement que c'est le Capitan-Pascha qui est la cause unique d'un changement aussi extraordinaire. Des personnes bien instruites prétendent savoir que le nouveau prince, qui étoit très riche par les vexations dans les isles del'Archipel, a compté quatre cens mille piastres au Capitan-Pascha, son maître, avec la promesse de lui payer annuellement un tribut de deux cens cinquante mille piastres pendant tout le tems de sa principauté; de sorte que ce malheureux pays est destiné à être vexé et pillé comme les isles de l'Archipel, pour remplir les caisses, toujours vides, de cet Amiral ¹....

191.

Herbert-Rathkeal către Ministeriū; Constantinopol, 27 Decem-
[bre 1797.

.... Du reste, le prince Kallimacki, dont le gendre vient d'être nommé Drogman de la Flotte, paroît stable dans son poste, et les affaires pourront continuer à peu près sur l'ancien pied en

¹ La 9 Decembre, Herbert scribe Ministeriului că tînărul Ipsilanti e desolat. Își amintește numai acum de prietenia austriaca. Dă două articole pentru «Gazette de Francfort» saū alt ziar. I se observă că el și tatăl lui ar fi pierduți, căci Hangerli ar trimete ziarul cu comentarii, și Husein-Paşa, compromis în ziar, ar denunța pe Ipsilanți ca «auteurs d'un libelle atroce contre le nouveau prince de Valachie», contra lui Capudan-Paşa și guvernului. Recunoaște că a fost orbit de pasiune, și se roagă a nu fi părăsit dans sa détresse».

La 16 Decembre, raport: Le prince de Valachie, Hanzery, en revanche, doit se mettre en route à la fin de la semaine, après avoir reçu le 19 les distinctions d'usage ou l'investiture par la kouka et par la kabanitza.

La 27 Decembre: «Le nouveau prince de Valachie, Hanzerly, s'est mis en route avant-hier» (cu precauții pentru rebeli). 2.000 de puști sînt cerute de dinsul.

Moldavie; mais l'autre principauté, dévolue actuellement à un homme aussi avide et immoral que Handgerly, agitée par les troubles de Pasvandoglou, demandera de la Cour Imperiale des mesures circonspectes et fermes pour la protection personnelle des sujets impériaux, d'un commerce national étendu et de vastes troupeaux retirés pendant l'hiver dans le voisinage de Widdin ¹....

192.

Herbert-Rathkeal către Ministeriü; Constantinopol, 10 Februar [1798.

.... Le 28 du mois passé, le vieux prince Ipsilanti atteinait cette capitale avec sa famille et alla se loger en maison louée, à Ortakoy, pour s'éloigner du centre des cabales grecques ²....

193.

Herbert-Rathkeal către Ministeriü; Constantinopol, 3 Ianuar [1799.

La 30 Decembre patriarchul e depus, et son prédécesseur rétabli par l'influence croissante de la famille Ypsilanti, tandis

¹ La 10 Ianuar 1798, Herbert scrie: Le Drogman de la Flotte, Constantin Suzzo, qui débute si bien dans nos affaires et nous a rendu déjà plusieurs services, cere a se recomanda le négociant Ianinote Ioani Lazaros établi à Venise et accablé par les vexations des François.

La 25 Ianuar, el da de știre ca: le prince déposé de Valachie a déjà atteint Ponte-Grande, avec son épouse, très malade.

² La 12 April, el scrie lui Schilling, pentru Selig Moses Peel, batut la talpă de ispravnicul de Focșani. Cere satisfacție publica. Sa fie destituit ispravnicul (und ohnedem alle vier Monathe gewöhnlich zu geschehen pflegt) și pedepsirea lui cu închisoare sau butaie. Moses e ein bekannter Mann, și se va plinge altfel la Curte direct.

La 12 Iunie, Herbert scrie lui Schilling ca fusese batut și Berl și soția lui. Die bewährte Gerechtigkeitsliebe des Fürsten va da satisfacție, după cum crede.

La 12 Septembrie: Anaforaua pentru Galați privește numai pe Ruși, arătând ca cererile lor nu-s fundate. Dar mai sînt și Austriacii. Citează numele unui Evreu pagubit.

La 25 Octombré, Herbert spune ca zilnic e mai intim Ipsilanti Draganul cu Rusia.

que Iérasymo étoit attaché aux Hantscherlis et taxé de se mêler de beaucoup d'intrigues .

194.

Herbert-Rathkeal către Ministeriu : Constantinopol, 11 Februar
[1799.

...L'avantage qu'on a avec Ypsilanti [fils], c'est qu'il dit assez volontiers ce qu'il pense et qu'il n'est pas assez dissimulé pour afficher d'autres sentimens que ceux qu'il éprouve ¹...

195.

Herbert-Rathkeal către Ministeriũ ; Constantinopol, 11 Februar
[1799.

.. Les principaux parmi les Grecs sont toujours les victimes de leurs intrigues. Le prince Suzzo travailloit depuis quelque tems à rentrer en charge en culbutant l'un des deux princes, lorsque la chute du patriarche, son ami, l'engage à faire rédiger un écrit satyrique contre le successeur. La chose fut tellement noircie aux yeux du Grand-Seigneur, qu'un ordre d'exil l'a fait d'abord embarquer pour être transféré à Brousse, commué ensuite contre l'isle de Tenedos. Le prince de Valachie, Handgearly, a été déposé ce matin et remplacé par le prince Murusi, en même tems que le nouveau Drogman de la Flotte a dû rendre sa place à son prédécesseur Alexandre Suzzo, si légèrement renvoyé. L'on pretend que ce sont des succès remportés sur le credit du Capitan-Pascha, que cette disgrace de ces deux créatures ne peut pas manquer de picquer et de le compromettre. Mais il est très peu sage à la Porte de rétablir dans sa principauté un homme comme Murusi, noté pour son dévouement pour la France et par ses liaisons avec la Prusse ²...

¹ La 26 Decembre 1798, Herbert scribe lui Schilling că trimete un firman în afacerea lui Leon Berl : E numai pentru cercetare.

² La 12 Februar, scrisoare către Schilling : Herbert e bucuros pentru satisfacerea baronului de Kapri, caruia i se luase niște cai, și pentru destituirea Bașbulucbașei de Galați, care pagubise pe un Simion «Thodor . Afacerea contra lui Balș urmeaza.

196.

Herbert-Rathkeal către Ministeriū; Constantinopol, 25 Februar
[1799.

....Le prince Murusi doit partir aujourd'hui, sans cérémonial et très pressé d'arriver en Valachie, où les esprits doivent avoir été exasperés par la dernière administration et, en général, par les changemens fréquens des princes, tous avides, tous entourés d'un essein de Grecs affamés. Le Kapigibaschi qui l'a précédé à Bukarest est chargé, dit-on, de disposer les boyards à la patience et de régler les comptes du prince déposé.

Bientôt aussi Callimacki recevra un successeur, et, dans ces occasions, tous les aspirans à la principauté s'épuisent en libéralités pour obtenir la préférence. Mais, cette fois-ci, il paroît que le Drogman de la Porte reunira les suffrages, quoiqu'il soit difficile de remplacer son experience dans les affaires politiques. Il se croit cependant si assuré de sa nomination, qu'il me l'a fait annoncer en secret avant-hier, en ajoutant qu'elle aura lieu d'abord après le Baïram¹....

¹ La 18 Februar, el anunță ca e scos Hangerlı mai ales pentru extorsii. Le vœu général chiama pe Moruzi, «dont l'administration avoit été prospère. E și numit. Aceasta se face înca «pour la nécessité d'y avoir un homme actif pour arranger le passage des troupes russes... On avoit malgré cela offert la principauté au vieux prince Ypsilanti, qui s'en est excusé, en protestant que la mort de son epouse l'avoit fait rénoncer déjà au monde pour se livrer à la prière et aux exercices de piété; après quoi, et, d'un coté, Suzzo étant exilé pour ses intrigues, de l'autre Mavrocordato ne brillant pas par la judiciaire, il n'est pas étonnant que Moruzi l'ait emporté, comme le plus habile de tous. Așa spune Reis-Efendi lui Tamara, cu asigurarea că are ordine energice sur la conduite qu'il devra tenir, 9a tout differente du passé. Mais l'on ne doit pas oublier non plus la part que peut avoir à ce retour imprevu la protection de Jussuph-Aga et l'amitié que le Kadileskier Ismet-Bey a vouée à Murusi depuis le congres de Sistow. On peut, au reste, n'avoir cherché querelle au prince Suzzo déjà précisément pour avantager celui-là, et en conséquence l'on parle déjà de son prochain rappel.

197.

Herbert-Rathkeal către Ministeriü; Constantinopol, 9 Mart 1799.

.... Le même jour [du Baïram, le 7], la tête du prince Handgearly de Valachie fut exposée à la porte du Serail avec celle de Stataki, son confident et qui avoit été une quinzaine de jours Drogman de la Flotte. La Porte procède avec une rigueur extraordinaire dans ses recherches, par des arrêts, des saisies, des scellés mis sur des maisons grecques. Son frere, qui étoit en même tems son principal Kapikiaya, homme des plus habiles de la nation, enveloppé dans la même disgrâce, a été consigné d'abord chez le Musur-Aga pour y faire sans doute des révélations de crimes et de trésors. Le fisc a déjà mis la main sur les maisons et les biens de toute la famille de Handgearly, un seul vieillard centenaire excepté, médecin de profession, disciple de Boerhave; dont le grand age a été respecté par ce menagement ¹....

198.

Herbert-Rathkeal către Ministeriü; Constantinopol, 27 Mart [1799.

....Le Drogman de la Porte vient aussi d'être élevé à la dignité de prince de Moldavie, en récompense des services distingués qu'il a rendus dans ces tems difficiles; son prédécesseur Calimaki, plus honnête et plus heureux que le prince Hanczery, sortira de charge sans disgrace. Le successeur au Drogmanat de la Porte est Alexandre Suzzo, qui a rempli le même employ au département de la Marine, et dont j'ai toujours eü lieu d'être content...

Le prince Ipsilanti se prépare pour son voyage, jouissant ici d'une grande considération, consulté et distingué beaucoup plus que d'autres Grecs, et au point d'avoir assisté en costume de prince à une séance du Conseil....

¹ La 12 Mart, Herbert scribe lui Schilling că pentru fumarit va vorbi la Poarta.

199.

Herbert-Rathkeal către Ministeriū ; Constantinopol, 3 April 1799.

...Hier le prince Ypsilanti de Moldavie a reçu avec les solennités d'usage, par la kouka et la kapanitza, les marques de sa dignité. Le cérémoniel observé à cette occasion est à peu près conforme à celui des ministres étrangers, avec la différence qu'il tient son discours au Divan et qu'il ne parle pas à l'audience du Grand-Seigneur, où il reçoit seulement ses instructions, confirmées d'un mot du monarque. Son train d'ailleurs étoit nombreux et très bien disposé; quatre peïks des gardes du corps tenoient son cheval des deux cotés, et ils étoient précédés de quelques autres officiers de l'intérieur....

200.

Herbert-Rathkeal către Ministeriū ; Constantinopol, 10 April 1799.

A vorbit, la complimentare, cu Ipsilanti despre politica generală și «les affaires ouvertes en Moldavie, savoir les déserteurs, les doubles douanes, les impôts, les biens-fonds ecclésiastiques, etc. Se înțelege ușor cu el în toate ¹.

201.

Herbert-Rathkeal către Ministeriū ; Constantinopol, 18 April 1799.

.... Du reste, le nouveau prince de Moldavie fera sa sortie dans trois jours, et le Grand-Vesir seulement dans un mois ²....

202.

Herbert-Rathkeal către Ministeriū ; Constantinopol, 25 April
[1799.

.... Le prince de Moldavie fit le 21 sa sortie solennelle de Fanar jusqu'à Aivazkioi, village destiné au rendez-vous de son

¹ La 26 Mart, Herbert scrie lui Schilling că, în afacerea Berl și o alta, va vorbi cu noul Domn.

² La 18 April, Herbert adaugă că Ipsilanti spune lui Wallenburg că simte «la plus vive joie sur les hostilités éclatées et les premiers succès des armes imperiales».

cortège. La cérémonie étoit conduite dans le plus grand ordre, avec beaucoup d'éclat et de richesse, et un air de contentement, qui faisoit plaisir¹....

203.

Herbert-Rathkeal către Ministeriü ; Constantinopol, 3 Maiü 1799.

....Le fils de Stathaki, confident de Hanczery et pendant quelques jours Drogman de la Flotte, vient d'avoir la tête tranchée par ordre du Capitan-Pascha, malgré les grandes intercessions qu'il a sçu se menager, et le frere du même Hanczery, renfermé de nouveau dans les prisons, craint sans doute une catastrophe tout aussi funeste....

204.

Herbert-Rathkeal către Ministeriü ; Constantinopol, 3 Iunie 1799.

.... La princesse-veuve Hanczery, arrivée avanthier avec tout son monde, n'a rien éprouvé de la part des montagnars, non plus que le Kapigibaschi chargé des confiscations du prince décapité, malgré les nouvelles extravagantes que les malintentionnés avoient répandues, et qu'ils continuent à fabriquer avec audace, tant sur les troubles de l'Europe, que sur les désordres de Natolie et en faveur des François en Syrie....

205.

Herbert-Rathkeal către Ministeriü ; Constantinopol, 10 Iulie 1801.

....Le patriarche grec et le prince de Moldavie, Ypsilanti, viennent d'être déposés ; celui-là a pour successeur le Métropolit de Nicée, et celui-ci le Drogman de la Porte, Suzzo, qui à son tour a

¹ La 25 April se scrie : «Étant le 20 à prendre congé du prince Ypsilanti», vörbește cu el despre titlul de Padişah.

La 3 Maiü, Internunțil anunță că Domnul Moldovei a luat pe Gaspari ca perceptor.

La 18 Maiü, el arată că fratele mai mare al lui Caragea, Dragoman al Flotei, e numit Dragoman al Vizirului.

La 10 August, el dă sama de o convorbire cu Caragea, agentul lui Ipsilanti.

cédé sa place à son beau-frère Janko Kallimaki, tandis que l'autre beau-frère, Scarlat Kallimaki, Drogman de la Flotte, vient de partir pour la tournée de l'Archipel,—commission aussi agréable que lucrative, qu'il remplit seul pendant que le Capitan-Pascha est retenu en Égypte. De cette façon le vieux prince Kallimacki se trouve tout à coup le plus puissant des Grecs, ayant pour gendre le prince de Moldavie, et deux fils revêtus en même tems des fonctions importantes de Drogman de la Porte et de l'Arsenal ¹....

206.

Stürmer către Ministeriü; Constantinopol, 25 August 1806.

[Primeşte de la Testa raportul anexat [n° 208]. Moruzi a cerut de politeţă singur retragerea.] Wahrscheinlich ist solcher für weder mehr, noch weniger als ein Schlachtopfer französischer Rachbegierde anzusehen, da er sich besonders bey dem Einfall des General Bonaparte in Egypten und bey allen damaligen Ränken und Bearbeitungen der Franzosen in Konstantinopel als einen eifrigen Widersacher derselben gezeiget und sich hiedurch nicht minder als durch seine entschiedene Vorliebe für die Russen den unversöhnlichen Hass der französischen Regierung auf den Hals geladen hat.

Ich habe übrigens die beyden neuernannten Fürsten diesen Morgen mit einem anständigen Komplimente begrüßen lassen, und eben bey diesem Anlasse fand Testa Gelegenheit die ersterwähnten Entdeckungen zu machen.

Herr von Italinsky scheint seines Orts einen ganz entgegengesetzten Weg einschlagen und die neuen Fürsten gar nicht einmal beschicken zu wollen; allein seine Politik hat in vorliegenden Falle nothwendig eine ganz andere Richtung, so aber für mich keinerlei zum Beyspiel genommen werden kann....

207.

Stürmer către Ministeriü; Constantinopol, 25 August 1806.

...On a peu, ou même point de ménagement pour la Cour de Russie. Monsieur d'Italinsky s'en plaint hautement; ses récla-

¹ La 25 Iulie 1801, Internunţiul scrie: «Le prince de Moldavie a pris mardi dernier [7] son audience chez le Grand-Seigneur».—Cf. vol. I, pp. CLXXXV-VI.

mations ne trouvent point d'accès; la déposition des deux princes de Valachie et de Moldavie, qui, d'après les traités avec la Russie, avaient encore trois ans à jouir de leurs principautés, a été un coup de foudre, qui a terrassé Monsieur d'Italinsky. Deux ou trois heures après en avoir eu l'avis, il a expédié un courrier à sa Cour, et il a fait partir sur le champ un des deux bricks russes mouillés dans le Canal.

Ce qui met le comble au mécontentement de Monsieur d'Italinsky, c'est qu'il est intimement persuadé que la Porte, dans l'infraction du traité relatif aux Principautés, n'a eû en vue que de déférer à la demande expresse du gouvernement français. Il vient de m'être assuré que, dans la lettre dont était porteur Monsieur Faubert, et dans celle remise par Monsieur Roux, la déposition des deux princes était exigée comme une condition sine qua non; que la mission de Monsieur la Blanche, arrivé ici avant Monsieur l'Ambassadeur, n'a eu d'autre but que de préparer les voies; que la question a été agitée dans toutes les visites amicales que Monsieur le général Sebastiani s'est empressé de faire à tous les ministres de la Porte; et qu'enfin il a déclaré que ses notifications ministérielles dépendraient en partie de la nomination de nouveaux princes. Il est à supposer qu'il s'agit encore d'autres points, que je prendrai la liberté de transmettre à Votre Excellence, à mesure qu'ils se développeront....

208.

Testa către Stürmer; Constantinopol, 25 August 1806.

.... J'ai passé au Fanal. J'y ai vu les deux nouveaux princes. Ils ont témoigné tous deux la plus grande sensibilité aux expressions de V. E., dont j'ai été l'interprete fidèle, surtout auprès du prince Callimachi, qui m'a promis la coopération la plus efficace dans l'affaire des émigrés de la Bucovine. Tous deux, extrêmement sensibles au désir de V. E. de les voir, ne m'en ont pas moins témoigné, et m'ont promis de m'aviser du jour où V. E. pourra se rendre chez eux.

Ils n'ignorent pas la double expédition de Monsieur l'Envoyé de Russie le samedi [23] soir, par terre et par mer. Ils ne s'attendent pas à recevoir des compliments de félicitation de la part de Monsieur d'Italinsky, qui, suivant eux, peut se plaindre du

silence de la Porte sur les dispositions faites dans les deux principautés, mais qui, d'après leur langage, ne peut pas prendre ce silence pour une contrevention aux traités, puisque le prince Morousi a lui-même sollicité sa démission et que le prince Ipsilanti est convaincu par des preuves matérielles de complicité avec les Serviens, — d'intelligence, sans doute, avec ses chauds protecteurs. Alecco Suzzo dit : « J'ai succédé à un traître et Callimachi à un prince qui a sollicité lui-même sa déposition ». C'est ainsi que tous les deux cherchent à se tranquilliser, mais ils n'en redoutent pas moins le résultat de la mauvaise humeur de la Cour de Russie; ils regardent déjà la nouvelle visite de Monsieur Fonton comme un acte de protestation préalable contre leur nomination.

Morousi, en demandant sa démission, avait désigné pour son successeur le prince Maurocordato. Ce choix avait rencontré l'approbation des ministres de la Porte, mais il a été hautement rejeté par le Grand-Seigneur, qui a ordonné la nomination du beyzadé Callimachi.

Je tiens tous ces détails, Monsieur l'Internonce, de la bouche même des deux princes: ils sont authentiques, mais ils m'ont été confiés sous le sceau du secret.

Ils ne comptent guère pouvoir partir avant une quarantaine de jours.

Le Kouschdschi-Baschi vient d'être expédié à Rousdschiuk: plusieurs personnes craignent pour les jours d'Ipsilanti. Ces craintes ne sont pas sans fondement, lorsqu'on connaît le motif de la déposition de ce prince....

209.

Stürmer către Ministeriū; Constantinopol, 10 Septembre 1806.

Sebastiani, la sosirea unui curier din Paris, « s'est empressé de déclarer au Ministère que son gouvernement se désistait du titre de résident qu'il avait demandé pour Monsieur Reinhard en Moldavie ¹ ».

¹ La 10 Septembre, Stürmer arată că poate a fost mazilit Ipsilanti pentru că, prin tulburările din Rumelia, sprijinite de el, a căutat a slăbi pe Turci față de Ruși.

210.

Stürmer către Ministeriü; Constantinopol, 10 Septembre 1806.

.... Den 2ten dieses, wurde dem neuernannten Fürsten von der Moldau, Karl Callimachi, und gestern auch jenem von der Wal-lachey, Alecco Suzzo, die Invertiturs-Audienz bey seiner Hoch-heit mittels der bey dieser Gelegenheit gewöhnlichen Feyerlich-heit, und Verleihung der sogenannten Kuka und Kabanitza, ertheilet....

211.

Stürmer către Ministeriü; Constantinopol, 10 Septembre 1806.

[Domniî sînt maziliî.] Ce n'est que le 28 du mois passé, c'est-à-dire le même jour que Monsieur le général Sebastiani a été admis à une entrevue particulière et secrète avec S. H., que la Porte a fait remettre à Monsieur d'Italinsky une note officielle relativement à cet objet. Elle base la nomination du prince Callimachi sur la nécessité de remplacer le prince Murusi, qui depuis quelque temps sollicitait sa démission, et la nomination du prince Suzzo sur des griefs multipliés que la Porte a contre le prince Ypsilanti, et spécialement sur sa complicité reconnue avec les Serviens, qu'il a soutenus dans leur insurrection d'un côté, tandis qu'il se reposait, de l'autre, sur l'assistance efficace, en cas de besoin, de son protecteur, le fameux Ayan de Rusdgiuk, Tersanikli-Oglu. Il semble, en réfléchissant sur la conduite de la Porte, qu'elle se serait mise à l'abri du reproche de la Russie d'avoir enfreint la convention concernant les principautés, si, au lieu de remettre sa note cinq jours après ses dispositions, elle ne l'eût remise même que la veille. Mais j'ai tout lieu de présumer, d'après mes données, que Monsieur le général Sebastiani aura exigé que la Porte observât à ce sujet un profond silence avec Monsieur d'Italinsky, représentant au Ministère qu'il est temps enfin de secouer un joug sous lequel il n'a que trop longtemps gémi.

Le 3 du courant, Monsieur d'Italinsky a fait remettre à la Porte sa réponse. Il qualifie les changements dans les deux principautés d'actes arbitraires et diamétralement opposés aux stipulations transigées à ce sujet entre la Porte et la Russie,

renouvelées fort récemment par un acte particulier, revêtues du hatt de Sa Hautesse et remises à la Russie sous le Ministère de Mahmoud-Effendi. Il demande en conséquence que les nouveaux princes diffèrent d'envoyer leurs Caïmakans respectifs et qu'on ne se presse pas de leur donner leurs audiences. Cependant, les deux Caïmacans sont partis dans les premiers jours du mois de septembre; le prince de Moldavie a eu son audience mardi, le 2, et celle du prince de Valachie a suivi, le mardi d'après, 9 du courant.

[Poarta pare a fi fost înșelată cu încheierea păcii franco-ruse. Dar, după un curier extraordinar sosit la 2 dimineața, Italinsky îi spune că Împăratul Alexandru n'a ratificat-o. «Elle voit l'abîme ouvert sous ses pas.» Nu cutează a imputa însă lui Sebastiani. «Mais elle trouverait sa dignité compromise à revenir sur ses pas.» Nu se ieaă măsuri energice contra lui Ipsilanti, întrebuintînd numai «la persuasion». Vizirul, Chehaia-bei, Reis-Efendi aŭ scris lui Ipsilanti tatăl pentru a trimete o scrisoare către fiul său și a-l asigura cu privire la întors. Reis-Efendi le comunică și lui Herbert pentru Ministeriŭ. Trimete și scrisori particulare ale bătrînului către fiŭ. Misiunea Rusiei explică însă că Poarta e mai bucuroasă că a fugit Ipsilanti decît să trebuiască a-l restitui. A fost grăbită măsura prin «l'avidité et la crainte de voir la dignité de l'Empire Ottoman compromise. Les ministres ont rempli leur premier et principal but: ils ont bien fait payer leurs suffrages aux deux nouveaux princes»; al doilea scop, numai în parte. Sebastiani spune formal că avea ordin de a nu se manifesta ca ambasador decît după depărtarea favoritului Iusuf-Aga, șef al partidului rusesc, și după ce se vor scoate Domnii, «accusés tous deux de trahir les intérêts de la Porte». Poarta și-a salvat demnitatea, neașteptînd o presiune. Acum rezultatul e așteptat! Reis-Efendi e bolnav. Chehaia-bei se face a nu fi inițiat în afacere, ca ministru de Interne. «Au reste, la position des deux nouveaux princes est très à plaindre. Ils ont besoin de très fortes sommes pour s'équiper, et ils ne trouvent point de crédit. Ceux qui devaient leur fournir de l'argent, se retirent l'un après l'autre, sur la nouvelle que la Russie n'a pas ratifié la paix, dans la crainte que leurs principautés ne soient pas de longue durée.» Franchini Afné imprudentă, însă, se zice, 50.000 de lei, lui Suțu, celui précisément

qui est personnellement odieux à la Russie»; dar cu «bonne hypothèque».

Anexă: convorbirea lui Carol Testa cu Reis-Efendi, la 4 Septembrie. Întreabă brusc «si la Cour est dans l'intention d'admettre le prince.» Care? Ipsilanti, după călărașul sosit ieri sara, a trecut în Ardeal, cu o mie de oameni și șapte tunuri. E un trădător în folosul Sirbilor și al lui Tersenicoglu. Sînt «preuves matérielles». Întreabă «comment les ministres d'une Puissance libre, indépendante et respectable sous tant de rapports peut-il se familiariser avec l'idée de l'obligation de ne pouvoir pas à son choix. et sans en prévenir une autre Cour voisine, remplacer un prince qui a donné sa démission et un autre dont la trahison vient d'acquérir le dernier degré de certitude par une fuite dont la précipitation prouve qu'il s'y disposait depuis longtemps?» Răspuns: dar tratatele? Reis-Efendi: A făcut-o pentru că Moruzi demisionase și Ipsilanti ar fi fugit, dacă s'ar fi înștiințat Italinsky; Rusia are dreptul de reprezentații pentru apărarea principatelor, iar nu de impunere a Domnilor. Testa se întreabă: «Est-il présumable que le prince Morousi, qui, d'après les traités, avait encore trois ans à jouir de sa principauté, ait donné sa démission spontanément, et n'est-il pas plus que probable que la Porte la lui ait arrachée?» Cine garantează autenticitatea probelor contra lui Ipsilanti¹?

212.

Stürmer către Ministeriū; Constantinopol, 16 Septembre 1806.

.... Der neue Fürst von der Wallachey, Alecco Suzzo, welcher erst gegen Ende dieses Monats von hier aufzubrechen Vorhans war, hat Befehl erhalten sich eilends nach seinem Posten zu verfügen. Dessen Neffe, durch welchen er sich heute Vormittags von mir beurlauben liess, versicherte dass derselbe in Gemässheit, wo nicht noch diesen Abend, spätestens morgen, auf eigens gemietheten Ruderschiffen nach Warna aufzubrechen gedenke, und in wenigen Tagen in Bukarest einzutreffen hatte.

Als Veranlassung einer so schnellen Abreise von hier, wird

¹ La 10 Septembre precedent, Internunțiul Stürmer arată că nu se confirmă numirea lui Rodofinikin ca ministru în Țara-Românească.

eines Theils die Entweichung des Fürsten Ipsilanti, wodurch das Land ohne Regenten geblieben sey, andern Theils aber der Umstand der herannahenden Jahrszeit zur gewöhnlichen Verproviantirung von Konstantinopel, wobey die Gegenwart des Fürstens für allerdings erforderlich betrachtet werde, angegeben.

In wenigen Tagen wird auch die Abreise des neuen Fürsten von der Moldau, Karl Callimachi, ebenfalls zur See, wahrscheinlich über Galatz, vor sich gehen....

213.

Résumé d'un entretien avec Monsieur l'ambassadeur de France, le 17 septembre 1806.

.... Que dirai-je de la conduite indigne que la Russie se permet vis-à-vis de la Porte à l'égard des deux principautés? Il ne serait donc pas permis au Grand-Seigneur de déposer deux gouverneurs de provinces dont il a raison d'être mécontent? C'est un fait inouï dans les fastes de l'histoire qu'une Puissance étrangère pousse l'audace au point de vouloir prescrire au Souverain d'un grand empire qui il doit nommer gouverneur d'une de ses provinces. [Tratatul nu leagă, pentru că nici Rusia n'a ocupat, nici guvernato, după cel din 1798, cele Șapte Insule în înțelegere cu Poarta.]

Rien n'est comparable à la hauteur avec laquelle la Russie dispose des deux principautés que la perfidie avec laquelle elle s'est emparée, au milieu de la paix, et, ce qui plus est, pendant l'alliance, d'une position aussi importante sous tous les rapports que celle de l'embouchure du Phase et de la Georgie, pays soumis à son alliée. C'est encore un des événements que la postérité aura de la peine à croire....

214.

Stürmer către Ministeriū; Constantinopol, 25 Septembrie 1806.

....Das letzterwähnte Gerücht wegen gefänglicher Anhaltung und Zurückbringung des, samt dem Muphti, nacher Brussa in Anatolien verwiesenen Grosswezirs hat sich indessen nicht bestätigt. Vielmehr lässt sich aus Allem deutlich abnehmen, dass dessen und der übrigen Minister Entfernung nicht sowohl die

Wirkung einer in der That von Seite Seiner Hoheit gegen sie beschlossenen Verungnadung, als eine blosse Folge gebieterischer Umstände gewesen war¹....

215.

Stürmer către Ministeriū; Constantinopol, 10 Octobre 1806.

.... Der abgesetzte Fürst der Moldau, Alexander Murusi, gestern allhier über Varna eingelanget ist.

[Patriarchul e, als ein Klient des Fürstens Ipsilanti, seiner Würde entsetzet.] În loc, e rechemat de la Atos precedentul, «der von dem jetzigen Fürsten in der Wallachey empfohlne».]

216.

Stürmer catre Ministeriū; Constantinopol, 19 Octobre 1806.

Într'o întrevedere de noapte, se discută, la 12, chestia principatelor. «Le mode conciliatoire proposé en dernière analyse à Mr. Fonton et pris *ad referendum* par celui-ci, a été la confirmation du prince de Moldavie, sur la démission spontanée et le refus formel du prince Morousi de retourner à sa principauté, le rappel du prince Alecco Suzzo, puisque la Russie prétend avoir des griefs contre lui, son remplacement par un tiers, qui serait agréable à cette Cour, mais l'exclusion absolue d'Ipsilanti, convaincu de trahison.» Italinsky urmează a se gati de ecare. Poarta-1 dă a înțelege prin Arbuthnot «qu'il serait satisfait». Conferința nouă cu el la 15, la Yöksuji, dans un pavillon de plaisance du Grand-Seigneur, sur la côte de l'Asie. Asista Reis-Efendi, Amegri-Efendi, Dragomanul Ismet-bei și fostul Chehara-bei. «C'est le Reis-Efendi qui a péroré. Dupa un étalage pompeux de protestations du désir sincere de la Porte de vivre dans une parfaite harmonie avec la Russie», se discută afa-

¹ La 25 Septembre, Stürmer scrie că Dragomanul cel nou prevede ocupația principatelor de Rusia. Va avea timp Franța să ajute? Și Englezii ce nu vor face cu escadra lor, care ar putea goni pe Sultan din Constantinopol? El e pentru neutralitate și prietenia cu mărinimosul Împarat Alexandru.

La 5 Octobre, Internunțul vorbește despre nota rusa; iar la 19 anunță un «triomphe complet».

cerea Domnilor. Se explică destituirea. Italinsky stă «ferme comme un roc»; se arată mierat de a fi chemat pentru a auzi tot aceasta. Împăratul amină alte drepte reclamații, «regardant les dispositions du Ministère concernant les deux principautés comme une infraction des traités et, sous ce rapport, comme injurieuse à la dignité impériale, et qu'il ne se départirait en rien de ses instructions». Reis-Efendi vorbește «du déshonneur qui réjaillirait sur la Porte, si elle venait à se rétracter de ses dispositions». Raspuns: qu' une Puissance se déshonore lorsqu'elle recule devant ses sujets, comme a fait la Porte devant les Serviens et les Rouméliotes, mais qu'elle ne se déshonorerait point si, avouant qu'elle avait été égarée, elle donnait une satisfaction compétente à une grande Cour limitrophe, amie et alliée et qui, sous tous les rapports, est du moins son égale». Reis-Efendi spune că Vizirul e exilat la Rodos și probabil va fi decapitat pentru greșală. Italinsky dă iar de două ori ordin de a-1 găti luntrea. «C'est à la seconde fois qu'il lui a été promis que le premier agent d'Ipsilanti et le prince Morousi, puisqu'il se trouve ici, en personne, seraient revêtus le lendemain à la Porte des caftans d'installation d'usage». Îl felicită Italinsky «du parti sage qu'ils se décidait à prendre». Cu atît mai mult, cu cît el are trei curieri gata: pentru «la frontière», Odesa și Corfù, că a scris depeșele pentru plecare «et que les ordres de la Cour aux différents commandants sont de commencer les hostilités au moment de la réception de mes dépêches... Dès le lendemain, effectivement, l'agent d'Ypsilanti a été revêtu du caftan. Pentru aceasta primul-dragoman rusesc și secretariul engles stau la Poarta până la 6 oare sara. Mais quelle n'a pas été leur surprise de ne pas voir venir le prince Morousi pour prendre son caftan? Le Reis-Efendi en a fait lui-même l'étonné, le fâché. «Voyez, a-t-il dit, «si le prince Morousi ne se refuse pas effectivement à sa réintégration? Malgré qu'on lui ait envoyé un officier du Grand-Visir et le bateau blanc du Ceauschbaschi, il ne se rend pas à la Porte; qui plus est, a-t-il ajouté, «on vient de me dire qu'il s'est évadé et qu'on ignore où il se trouve.»

«Eh bien», s'est écrié Monsieur Poole, donnez-moi quelqu'un pour m'accompagner; je le trouverai inmanquablement; et je vous promets de vous l'amener mort ou vif.

Le fils du prince», a répondu le Reis-Effendi, «se trouve ici; nous allons lui donner le caftan d'investiture au nom de son père.» «Mes ordres», a répliqué Monsieur Fonton, «sont d'insister sur l'investiture du père lui-même. Cette cérémonie ne se fait jamais par procuration, à moins que le titulaire ne soit absent de la Capitale.»

Monsieur Fonton, à son retour de la Porte, ayant rendu compte à Monsieur d'Italinsky des faux-fuyants dont se servaient les ministres turcs, cet Envoyé lui a fait le lendemain la réponse la plus énergique possible, le chargeant de déclarer au Reis-Effendi qu'il était fatigué des tergiversations ridicules du Ministère et qu'il effectuerait sa menace de partir, si Morousi n'était pas revêtu du caftan dans la journée même.

Cette réponse a été aussitôt traduite et mise sous les yeux du Reis-Effendi. Elle a produit l'effet désiré. Le prince Morousi s'est retrouvé, et, à quatre heures du soir, il a été revêtu du caftan à la Porte. Tel a été le dénouement de cette scène d'humiliation, dont le public a été témoin.»

Îndată apare Sebastiani, cu muștrările.

Trebuia totuși a se face așa: poporul era nemulțămît; s'ar fi produs și foamete. «Jamais la Porte ne pourra effacer la honte dont elle vient de se couvrir aux yeux de l'Europe entière». Italinsky a declarat că nu e pentru persoanele lui Ipsilanti și Moruzi, «de celui-ci surtout, qu'elle sait ou feint de savoir être dévoué au parti français», ci pentru principiu. Arbuthnot a fost mai arrogant. Poole venise în uniformă, «dans un bateau de ministre, à sept paires de rames», cu doi ieniceri, un husar și patru *valets de pied*. Arbuthnot își și atribuie lui tot meritul.

217.

Stürmer către Ministeriū; Constantinopol, 25 Octombre 1806.

.... Die vergnügliche Wendung, so die zwischen Russland und der Pforte letzt eingetretenen Irrungen durch die unbedingte Zurückberufung der neuen und Wiedereinsetzung der vorigen beyden Fürsten von der Wallachey und Moldau genommen haben, und wovon ich Eurer Excellenz, mittels Stafete, bereits unterm 19ten dieses, ausführlichen Bericht zu erstatten beflissen gewesen bin, hat nun auch das hiesige Publikum über die gefassten Be-

sorgnisse wieder beruhiget, und macht ins Gemein hoffen das sich der russisch kaiserliche Hof mit der erhaltenen Genugthuung zu begnügen gefallen lassen und hiemit die durch keine kleine Demüthigung der Pforte erkaufte vormalige gute Eintracht zwischen beyden Reichen wieder auf einen dauerhaften Fuss hergestellet seyn werde....

218.

Stürmer către Ministeriü; Constantinopol, 25 Octombrie 1806.

.... Monsieur le général Sebastiani a beau protester qu'il n'a eü aucune ingérence quelconque dans la déposition des deux princes de Valachie et de Moldavie et qu'il s'était borné à les représenter au Ministère comme des sujets infidèles à leur Souverain; il ne persuade personne, et tout le monde est convaincu qu'il a été le principal moteur des dispositions dont la honte a réjailli sur la Porte par la nécessité où elle s'est trouvée de se rétracter....

219.

Stürmer către Ministeriü; Constantinopol, 25 Octombrie 1806.

.... Curieux de savoir de quelle tournure s'était servi la Portę pour annoncer aux princes Ipsilanti et Morusi leur réintégration, j'ai fait tout mon possible pour me procurer une copie des fermans émanés à ce sujet. Je n'y ai pas réussi jusqu'à présent, mais j'ai su qu'ils commencent par ces termes: *Behasseb-il-kader*; i. e. *par une suite du destin*, c'est-à-dire: que la Porte impute aux arrêts irrésistibles du destin la nécessité où elle s'est trouvée de révoquer ses dispositions. Quelle espérance que le Ministère ottoman parvienne jamais à relever sa considération, lorsqu'il rend le destin responsable des affronts qu'une conduite plus réfléchie aurait pu lui épargner¹!....

¹ La 10 Novembre, Stürmer scrie că, după spusa Rușilor, Suțu voiă să iea cu el 1.500 de Francesi. Dar apoi se decide pentru 1.500 de Austriaci. S'ar fi prins o scrisoare a lui în acest sens către Agent.

La 25 Novembre, el arată că Sebastiani spune că Împăratul e furios mai ales pentru reintegrarea lui Ipsilanti.

220.

Stürmer către Ministeriü; Constantinopol, 6 Decembre 1806.

.... La Porte se trouve dans des transes mortelles. Elle a reçu dans la nuit du 30 novembre, du prince Morusi, qui se trouvait à Buseo, l'avis qu'un corps de 65 mille Russes entrerait en trois colonnes dans la Moldavie. [Nici Italinsky nu înțelege ce înseamnă aceasta. Publicul nu știe încă nimic, la Constantinopol.]

221.

Stürmer către Ministeriü; Constantinopol, 10 August 1807.

[Cifră:] Le prince de Moldavie, Hangerli, qui, vu les circonstances, n'ayant pas pu se rendre dans sa principauté, remplissait au camp les fonctions d'interprète, vient d'être déposé. Le motif de cette destitution est, à ce qu'on m'a assuré, son dévouement aveugle aux intérêts de la France, à laquelle on le croit vendu. Cette opinion qu'on a de lui dans le Ministère l'a fait regarder comme peu propre aux négociations de la paix. Il a été remplacé par Charles Callimachi, dont l'attachement et la fidélité à son souverain sont généralement connues. Cette nomination a eu lieu dans un Conseil extraordinaire qui a été tenu à cette occasion, et il a réuni tous les suffrages en sa faveur. En attendant, il se fait précéder par Bibika Rosetti, autrefois interprète de Ratib-Effendi à Vienne. Rend au nous il (*sic*) doit prendre connaissance des.... (*sic*), pour pouvoir à l'arrivée du prince Kallimachi travailler avec lui aux négociations de la paix....

222.

Stürmer către Ministeriü; Constantinopol, 11 Septembre 1807.

.... Nous en devons l'obligation au prince Charles Kallimaki, qui avant son départ d'ici a tâché de donner au Reis-Effendi une idée très avantageuse de Testa. Ce qui est aussi fait pour prouver tout le prix que ce prince attache à la bienveillance de V. E., c'est la lettre qu'Elle doit avoir reçue de sa part et par laquelle il l'informe de sa réintégration dans la principauté. En prenant congé, il m'a dit d'avoir recommandé à son frère de voir très souvent Testa à la Porte et de ne lui rien

cacher de ce qui pourrait être d'un intérêt pour nous. Ces considérations m'ont engagé à cultiver de préférence cette famille, qui passe à juste titre comme la plus honorée dans la nation grecque....

223.

Stürmer către Ministeriū; Constantinopol, 25 August 1812.

....Den 22ten dieses, wurde der seiner, hier, sowohl als in Bukarest und Jassy, zum Sturz eines oder des andern der dermaligen Hospodare angesponnener Intriguen überwiesene Fürst Alekko Handscharly in seiner Behausung überfallen, ins Gefängniss zum Bostandschi-Baschi abgeführt, und am folgenden Morgen nach der Insel Rhodus ins Elend verwiesen. Dieses Schicksal musste auch sein gewesener Kapukiaya, Sammur-Kasch, mit ihm zu theilen und ins Elend nach Angora zu wandern sich gefallen lassen. Ein neuer Beweis wie sehr Sultan Mahmud ein Feind von allen derley heimlichen Bearbeitungen sey, und dass der Kredit der beyden regierenden Fürsten in der Wallachey und Moldau durch einige Herrsch- und Ränkestüchtige ihrer Nazion nicht so leicht erschüttert werden zu können scheine....

224.

Stürmer către Ministeriū; Constantinopol, 10 Septembre 1812.

....Viertens, endlich, die vorgestern nachmittags, durch ein grossherrliches Hatt an den Kaimakam-Pascha gelangte Ernennung der neuen Fürsten für die Moldau und Wallachey. Die Wahl Seiner Hochheit für die erstere dieser Prowinzen fiel auf den seit mehr als zwey Jahre als Kriegsgefangener bey den Russen befindlichen Fürst Karl Callimachi, und die für die zweyte auf dem dermaligeu Pforten-Dollmetscher Janko Caradega.

An die Stelle des Letzteren wurde Jakovaki Arghirópulo, der ältere Bruder des vormaligen türkischen Geschäftsträgers am k. k. Hoflager und gewesener Minister-Resident der Pforte am Berliner Hofe, befördert....

225.

Stürmer către Ministeriu; Constantinopol, 25 Septembre 1812.

E rechemat Alecu(?) Suțu de la Cazanlic, unde stătea, dar, dem Vernehmen nach, in ganz huldreichen Ausdrücken .

226.

Stürmer către Ministeriū; Constantinopol, 26 Octombre 1812.

La 20, se dă cuca pentru Caragea. «Und wurde dabey von dem Monarchen mit Merkmalen eines besonderen Wohlwollens ausgezeichnet.» Joi, 29, i se vor da cozile de cal. Apoi va pleca îndată¹.

¹ La 25 Novembre, Stürmer scrie că, la 13, a plecat Caragea, cu la 500 de persoane în alaiū. E un om foarte stimat și de talent: dă bune speranțe. Panaiotachi Moruzi e decapitat la Babi-Humaium (Poarta).

La 3 Februar 1813, Caragea scrie către Hechim-Bașa pentru Bibica, agentul său, care s'a purtat rău.

La 14 April, altă scrisoare a lui Caragea către același: «Le prince lui dit qu'il avait d'abord eu l'idée d'envoyer dès à présent son gendre, Michalaki Suzzo, à Constantinople pour prendre la place de Bibica, mais que plusieurs considérations personnelles et économiques l'avaient déterminé à différer son envoi de quelques mois, au bout desquels il le ferait partir, pour lui confier cette place importante.» Până atunci, va fi Dumitrachi Schină.

La 10 Maiū, Caragea cere lui Hechim-Bașa locul de Logofăt al Bisericii, vacant prin moartea lui Manu, pentru Mihaï Suțu. Dar locul se dă lui Teodor Rizo, fratele celui de-al doilea agent muntean.

La 3 Novembre 1813, Caragea se amintește lui Stürmer.

La 10 Iunie 1814, Stürmer anunța că, la 2, Galib-Efendi a fost destituit și trimes, la 5, la Chiutaia.

Tot la 10 Iunie, el spune că, la 5, un boier a fost trimes la Caragea cu un hat imperial și cu un hanger cu diamante.

La 26 Maiu 1815, Internunțitul arata ca Rușii se mișcă în Basarabia. Se pun tunuri pe cetați, se adună flotila la Galați. Harting, guvernatorul, da explicații.

La 10 Februar 1816, veste că Mano a fost numit Dragoman al Flotei.

Tot la 10 Maiu, se pomenește tinărul Wilkinson, fiul consulului engles din Smirna.

227.

Stürmer către Ministeriu; Constantinopol, 10 August 1813.

... Der Schwiegersohn des Fürstens von der Wallachey, Michaelaky Suzzo, ist dieser Tagen, sammt seiner Familie, aus Bukarest allhier zurückeingelangt, um den Posten eines ersten Kapukiaya oder fürstlichen Agentes bey der Pforte zu übernehmen und die von einigen herrschsüchtigen Fanariotten gegen Fürst Karadgea angesponnenen Cabalen zu vernichten....

228.

Stürmer către Ministeriu; Constantinopol, 25 Septembre 1815.

... La Porte ayant reçu l'avis du prince de Moldavie qu'il s'exporte de cette province des bois de construction par le Danube vers Ismaïl, où il est question de bâtir une petite ville dans les environs, sous la dénomination de Tutschkoff, le Reis-Effendi m'a fait prier de mander à notre Agent à Jassy de ne point permettre cette contrebande aux sujets de Sa Majesté. Je lui ai fait promettre que je remplirai ses intentions¹....

229.

Stürmer către Ministeriu; Constantinopol, 25 April 1818.

Conferință rusească la 11. Reis-Efendi încearcă a scusa pe Callimachi pentru cei 1.250.000 de lei ce luase ilegal. Stroganov pretinde ca o chestie prealabilă satisfacția pentru ofensa către consulul rus, căruia i se restituise de Domn nota. Nota, quoiqu'elle eût été rédigée par le Ministère meme de S. M. l'empereur Alexandre à Constantinople et malgré qu'il y eût été expressément dit que le vice-consul était chargé de

¹ La 10 Septembre 1816, Stürmer scrie despre societățile Filomusilor și Orientaliștilor.

La 11 Novembre, el trimete o piesă politica din Odesa : ruso-greaca.

La 10 Iunie 1817, el arata ca a vazut părerea Ministeriului que, ce que notre Cour a le plus à désirer, c'est que l'une et l'autre rive de l'embouchure du Danube ne soit pas réunie sous la même domination . Va înțeți deci pe Turci contra cererilor Rusiei.

la présenter par ordre de ses supérieurs». Să fie muștrat Domnul prin firman, să i se amintească hătișeriful pentru asemenea casuri și să se dea ordin de a restitui suma impositului. Reis-Efendi cearcă a scusă: «que, s'il a restitué au vice-consul de Russie son acte de protestation, il a accompagné cette démarche d'une note raisonnée, tendante à prouver la fausse supposition d'où était parti le vice-consul». Întăi, e logic a vedea les pièces probantes și apoi a se da satisfacția. Strogonov e inébranlable». După 4—5 oare se întrerupe ședința. Strogonov cere un *da* sau *nu*. I se răspunde: *da și nu*. Strogonov promite o nota pentru acest răspuns. Gianib-Efendi insistă față de Internunțiu asupra lipsei de logică a Rușilor. «Il est pourtant convenu que le prince aurait beaucoup mieux fait de ne pas restituer au vice-consul russe son acte de protest, mais qu'en cela il n'a manqué que dans les formes, le fond étant en sa faveur, puisque cet acte était basé sur de faux principes». Strogonov spune că Domnul iertase dajdea, că luase totuși furnituri și zaherêle până la 200.000 de lei pe an și acum nici nu scade.

Monsieur de Strogonoff paraît être persuadé que la Porte n'insiste tant sur la discussion du point de droit que pour trouver un motif plausible de déposer le prince Callimachi, mais il ajoute qu'elle se trompe et qu'il ne consentira à un changement des princes qu'après les sept ans révolus, qui leur sont assurés par la transaction conclue entre la Porte et la Russie, l'an 1783.» Despre Caragea spune Strogonov: «Celui-ci», dit-il, est, sans doute, plus rapace que Callimachi, mais au moins il sait donner un certain vernis à ses exactions»; însă tot va protesta contra milionului cerut pentru pavajul din București.

230.

Stürmer către Ministeriū; Constantinopol, 9 Maiu 1818.

Strogonov vorbește de 60 de milioane luate de Domni. Pare a fi scoasă suma din les rapports peu fidèles et envenimés» ale lui St.-Aulaire, care trăiește, cu o pensie, la Petersburg. — Nota lui Strogonov face pe Callimachi *oppresseur* și *réfractaire*, pentru imposit și refuzul notei rusești.

231.

Stürmer către Ministeriū ; Constantinopol, 25 Maiu 1818.

Turcii se plîng de tonul Rușilor. Nota acestora e în adevăr acră. Răspunsul lui Reis-Efendî are « beaucoup d'honnêteté ». Privat, acesta spune Internunțului că dreptul de protest îl are ambasadorul, și nu consulul Rusiei. Face apel Reis-Efendî la Internunțiu. — Anexă: Confirmarea privilegiilor principatelor ¹.

232.

Lützow către Ministeriū ; Constantinopol, 10 April 1819.

Costachi Suțu e exilat pentru intrigă contra lui Mihalachi Suțu. Moldova e destinată acestuia, dacă nu va scoate pe Alecu-Vodă Suțu. Fusesse pîrît Costachi de patriarh pentru intrigă în cler.

233.

Lützow către Ministeriū ; Constantinopol, 11 Iunie 1819.

.... Mit jedem Tage sieht man der Ernennung eines neuen Hospodars der Moldau entgegen: Fürst Callimachi soll indess Versuche gemacht haben die Regierungszeit auf weitere sieben Jahre erstreckt zu sehen....

234.

Lützow către Ministeriū ; Constantinopol, 25 Iunie 1819.

.... Le Drogman de la Porte a enfin obtenu la principauté de Moldavie, qu'il avait pendant longtemps en vue. [Mihai Suțu nu e demn de răsplată], et il poussa son dévouement pour la Russie souvent jusques à la bassesse envers les drogman de cette Mission. [E lacom.] Les dettes qu'il a contractées pour faire face aux premières dépenses occasionnées par cette nouvelle dignité, se montent à plusieurs millions de bourses. Ce sera pro-

¹ La 10 Iunie, Stürmer arată că nota rusească din 3 e « très prolix et encore plus abstraite ». Dar e pentru alte afaceri.

La 10 Octobre, el semnalează că principele Hangerli e candidat la un tron.

bablement le seul bienfait qu'il apporte à la principauté qu'il est appelé à gouverner. [Iancu Callimachi e Dragoman acum.] Si on lui accorde plus d'esprit que n'en a ce dernier [Scarlat], on ne le croit pas si bien partagé du côté du coeur...

235.

Lützow către Ministeriū; Constantinopol, 25 Iunie 1819.

... Soeben erhaltener Anzeige zu Folge [cu creionul: gestern], ward der bisherige Pforten-Dolmetscher Michael Suzzo... diese Nacht zum Gross-Vesier berufen und ihm eröffnet dass er noch im Laufe des heutigen Tages zum Fürsten der Moldau ernannt und mit dem Ehren-Kafian bekleidet werden wird. [Nu se știe cine-1 va lua locul.]

P. S. Mihai Suțu a fost la Poarta. Resida în Fanar. Iancu Callimachi a capatat caftanul pentru Dragomanat.]

236.

Lützow către Ministeriu; Constantinopol, 10 Iulie 1819.

Dupa Bairam se va da cuca. Suțu a primit felicitările. A raspuns prin Talmaciul Arsenalului, Mano. Numește Caimacamii pe Iacob Rizo, secretariul și cumnatul sau. Revolta din Iași se atribuie den Umtrieben der Gëgner des bisherigen Hospodars Fürst Callimachi, die in ihm einen Mitbewerber um diesen Fürstensitz zu erblicken glaubten¹.

237.

Lützow către Ministeriu; Constantinopol, 16 August 1819.

Suțu a primit cuca diesen Morgen; audiența la Sultan urmeaza. Va pleca îndată,

238.

Lützow către Ministeriu; Constantinopol, 25 August 1819.

S'au dat lui Suțu și cozile (tuiurile), la 21. Sein Vorgänger, Fürst Callimachi, war heute hier zurückerwartet.

¹ La 26 Iulie, Internunțialul anunța ca s'a întors Constantin Moruzi din Mitilene.

239.

Lützow către Ministeriu; Constantinopol, 10 Septembrie 1819.

Iancu Callimachi n'avea drept la postul de Dragoman. Dar așa vrea «Halet-Effendi, einst Kiatib und Lehrer der türkischen Sprache bei der Familie Callimachi... Beyzadé Janko schien sich übrigens von jeher wenig um den Dolmetschers-Dienst und um die Fürstenthümer zu bekümmern. Zufrieden mit seinem Schicksale und einem beträchtlichem Vermögen, wünschte er nur die Freuden des Landlebens zu genießen und solche mit seiner Familie zu theilen... Es ist ein Mann von gutmüthigem sanften Charakter, dem es weder an Fähigkeiten, noch an wissenschaftlicher Bildung, von der, den Griechen eigenen Geschmeidigkeit gebracht: er zeigt sich bisher offener und mehr mittheilend als sein Vorgänger, doch mangelt ihm die nöthige Thätigkeit und Lust zu einem Geschäfte welches einen sehr ausgebreiteten Wirkungskreis umfasst. Beyzadé Janko drückt sich auch schwer in den europäischen Sprachen aus: mit Beyhülfe guter Secretairs wird er seinem Amte noch vorzustehen wissen», dar la conferința importantă, pentru stil și lapegiune, îi va fi greu. Apartine unei din cele mai reșpectabile și mai bogate familii din Fanar .

240.

Lützow către Ministeriu; Constantinopol, 10 Septembrie 1819.

Plecarea lui Suțu va fi azi. Parte din echipaje a și pornit spre Iași.

241.

Lützow către Ministeriu; Constantinopol, 14 Februar 1821.

Scarlat Callimachi e numit Domn muntean și plenipotențiar pentru conferințele cu Rușii. Halet-Efendi, anciennement hodscha ou maître de langue des princes Callimachi , e cauza numirilor. Se observă «des messages devenus très fréquents dans ces derniers jours entre le palais du prince et l'hôtel de la Légation de Russie». Hatul se dă «dans la nuit passée . Astăzi dimineața, Scarlat merge la Poartă pentru caftan. El își numește și Caimacamii. Iancu Callimachi a spus că nu spera așa ceva pentru sine

fiind Dragoman numit de scurt timp și fiind iubit de Reis-Efendi. Ar fi greu de înlocuit din sînul celor patru familii, prevăzute în regulamentul Sultanului [v. *Acte și fragmente*, II, pp. 545-9].

242.

Lützow către Ministeriū; Constantinopol, 26 Februar 1821.

S'au dejucat astfel speranțele produse prin moartea lui Alecu Suțu. La famille Callimachi jouit de la bienveillance particulière du Grand-Seigneur..., de celle de Halet-Efendi... Les princes de cette famille ont servi la Porte depuis près d'un siècle, tant en qualité de Drogmans, qu'en celle de Hospodars, et ils ont su tous se ménager une réputation de loyauté et de droiture qu'à ce degré-là l'on ne rencontrait point auprès de la plupart de leurs compatriotes employés par le Ministère ottoman et dont plusieurs furent sévèrement punis pour des crimes de haute trahison, dont ils avaient été, non seulement accusés, mais même convaincus. Titlurile lui sînt serviciul ca Dragoman, Domnia de șapte ani, care n'a stîrnit plîngerî ca a celor doi Suțu, și regulamentul imperial pentru numirea Dragomanilor și Domnilor. Dar a «souscrit à des sacrifices pécuniaires très considérables, et peut-être même trop onéreux». Plătește datoriile predecesorului său: cea ce oferise și concurenții lui. Ar fi avînd Suțu polițe în valoare de 7.000.000 de lei = 2.000.000 de florinî.

243.

Lützow catre Ministeriū; Constantinopol, 26 Februar 1821.

Scarlat-Vodă primește insigneile Domniei la 14 ale lunii.

244.

Lützow catre Ministeriū; Constantinopol, 10 Mart 1821.

La 8 sara, târziu, se afla că Iancu Callimachi e mazilit și trimis la Cesarea. In locul lui e numit Costachi Moruzi. Ierî, acesta iea în stăpînire postul.

245.

Lützow către Ministeriū; Constantinopol, 10 Mart 1821.

Mazilirea lui Iancu Callimachi ar fi pentru «les menées sourdes qu'il s'est permises pour remporter la principauté de Va-

lachie», ajutînd pentru aceasta pe Ruși. Său pentru că ar fi insisté avec trop d'opiniâtreté sur sa retraite depuis la nomination de son frère aîné au poste de Hospodar ; se adauge că el «s'était permis des intrigues contre son frère, même depuis son investiture».

246.

Lützow către Ministeriu ; Constantinopol, 10 Iulie 1821.

Scarlat-Vodă era păzit la Constantinopol; ieri e dus cu familia la Boli. Ar fi fost însă asigurat că e o binefacere, și nu un exil.

247.

Lützow către Ministeriū ; Constantinopol, 25 Iulie 1821.

Înnainte de plecarea lui Callimachi în exil, e decapitat agentul lui, Pandazoglu.

248.

Lützow către Ministeriū ; Constantinopol, 18 August 1821.

.... Un des premiers ministres de la Porte a déclaré ces jours passés que le prince Charles Callimachy, bien que comblé d'honneurs et de bienfaits de la Sublime Porte, n'était pas moins coupable que plusieurs de ses compatriotes qui pour prix de leurs criminelles trahisons avaient expiré sous la hache du bourreau. Il le qualifia de traître, en disant qu'il ne devait son salut qu'à la protection du ministre très-puissant qui avait l'oreille du souverain. [Ar fi dispusă Poarta a acorda un Domn național.]

249.

Lützow către Ministeriū ; 20 Novembre 1821.

.... Un des rapports que j'ai eu l'honneur d'adresser à Votre Altesse dans le courant du mois passé, l'aura prévenue des appréhensions que j'entretenais sur les dangers dont, d'après les propos qui échappaient au Réis-Efendi, je croyais menacée l'existence des deux frères Callimachi. Mes craintes n'étaient

malheureusement que trop fondées. L'ancien Drogman de la Porte, le beyzadé Janko Callimachi, exilé de Constantinople, lors du moment où la conspiration des Grecs vint à éclater, a été décapité au lieu de son exil, à Césarée, en Syrie. Sa tête a été apportée ici, et ne fut exposée que pendant peu d'heures. La maison qu'il occupait à Thérapia, a été rasée, les matériaux dont elle a été construite, furent réduits en cendre, et un ferman sultanique défend à jamais de reconstruire une maison sur le terrain qu'elle a occupé. J'ignore la nature du crime dont on l'accuse dans ce moment, mais il est hors de doute que ce Grec avait souvent trahi les intérêts de la Porte et qu'il était en relations directes avec les factieux. Votre Altesse daignera se rappeler d'une communication du Réis-Efendi déposé en dernier lieu, qui lui attribuait des plans de révolte et de sédition depuis qu'il était exilé.

La nouvelle de la mort de cet homme n'aurait probablement frappé personne, si elle n'avait été accompagnée de celle qui nous annonçait le décès de son frère aîné, du prince Charles Callimachi, nommé Hospodar de la Valachie, mort à Boli dans les premiers jours de ce mois, à la suite d'un coup d'apoplexie. Votre Altesse se représentera facilement l'effet qu'a dû produire sur les esprits l'arrivée de cette frappante nouvelle.

Cet homme, ayant acquis une importance politique depuis qu'il a été élevé au poste de Hospodar, et surtout depuis que son nom a figuré dans les communications ministérielles entre la Russie et la Porte, je me crois obligé de porter à votre connaissance, mon prince, tout ce que j'ai appris sur lui et sur les circonstances qui accompagnaient ou précédaient sa mort.

Le gouvernement ottoman avait ordonné au prince Charles Callimachi d'établir son domicile à Boli, dans l'Asie Mineure, où il avait à rester jusqu'à ordres ultérieurs, sans cependant qualifier cet ordre du nom effrayant d'exil. Il y vivait tranquillement, avec sa famille et plusieurs de ses premiers employés et officiers. Au moment où le gouverneur de Boli reçut l'avis officiel de l'exécution du beyzadé Janco, il fit inviter le prince Charles de passer chez lui : il ne tarda pas à l'informer de cet événement, en le rassurant cependant sur son sort et en lui observant que les crimes de son frère, accusé de haute trahison et d'avoir médité la perte du Souverain et de cet Empire, ont nécessairement

dû attirer sur lui le châtement sévère qu'il avait mérité. Le prince Charles Callimachi, frappé ainsi qu'il devait l'être de cette communication, doit avoir témoigné les regrets les plus sincères et la douleur la plus vive et la plus juste. Il se trouva mal peu de moments après. Son médecin, le docteur Spiridion Assani, qui servait la maison depuis plusieurs années et l'avait suivi à Boli dans l'exil, fut appelé sur le champ. Le prince a de suite été saigné, mais tous les efforts de l'art restèrent sans succès, et il expira dix heures après.

C'est ainsi que cet événement, déplorable sous plus d'un rapport, a été représenté par les autorités ottomanes, et c'est avec les mêmes circonstances qu'il a été communiqué par la Porte à lord Strangford et à moi.

Il serait superflu de vous dire, mon prince, que la voix publique n'attribue pas cette mort à des causes naturelles. Selon les uns, le prince Hospodar a été étranglé, selon d'autres, empoisonné ; le Ministère en parle avec sang-froid et tranquillité, et le Réis-Efendi, ne se faisant point illusion sur le jugement porté par l'opinion générale, déclare qu'il aurait souscrit à de grands sacrifices si cet accident fâcheux n'avait pas eu lieu. Les chefs et les meneurs des insurgés et des factieux représenteront ce fait sous les couleurs les plus noires et les plus hideuses, et nous ne nous cachons point combien d'armes il fournira au parti qui veut exciter la Russie contre la Porte, et qui trouvera là-dedans une réponse au passage de la dernière déclaration du Cabinet de St.-Pétersbourg, où il est fait mention du traitement que l'on fait éprouver au prince Hospodar de la Valachie.

L'on ne saurait, ce me semble, trop conseiller à la Porte de ne rien négliger qui puisse prouver combien elle est étrangère à un événement dont les suites peuvent être incalculables : le gouvernement ottoman, s'il est innocent et étranger aux causes qui ont amené la mort subite du prince Hospodar, doit accorder toute la liberté et toute la publicité possible à la recherche et à l'examen des causes de cet accident inattendu. Le médecin du défunt, natif de Céphalonie et sujet britannique, est attendu ici dans peu. Mr. l'ambassadeur d'Angleterre se propose d'exiger de lui des dépositions sur les circonstances qui précédaient ou accompagnaient la mort de son ancien maître, et cela sous la foi du serment, et il fera dresser un procès-verbal signé par

tous les présents. — Des personnes qui connaissent ce médecin me rassurent sur ses qualités morales : un de ses collègues, qui avait été introduit par lui chez le prince Callimachi, m'a assuré que le docteur Assani est tout aussi peu capable de se prêter à quelque attentat contre la vie d'un homme, qu'il le sera également de cacher ou de défigurer la vérité d'un fait qui ne saurait être assez éclairci....

X.

DIN CORESPONDENȚA PE ANIÎ 1768-9
A TRIMESULUI PRUSIAN LA VARȘOVIA,
BENOÎT, PĂSTRATĂ ÎN
ARCHIVELE REGALE DIN BERLIN.

1.

2 Iulie 1768.

... Les generaux Apraxin et Branecki poursuivent les Confédérés vers Mohilow, et l'on espère qu'on pourra parvenir à les empêcher de se nicher dans cet endroit. Les chefs des Confederations ont meme deja pris leur parti d'avance, et ont passés le Niester pour mettre leurs personnes en seureté et regarder de la Moldavie le train ulterieur que les choses prendront en Pologne...

2.

13 Iulie 1768.

.... Les Russes les ont encore une fois chassé hors du royaume. Ces Confédérés, après avoir été éparpillés partout, un nombre des leurs, d'environ 2.000 hommes, ont passé le Niester et longent de nouveau cette rivière, pour tacher de la repasser ensuite sur le territoire de Halitz, afin de se joindre à la Confédération de Sanock; mais le general Apraxin, qui les cotoye en deçà de ce fleuve, aura soin de les empêcher d'exécuter ce projet. En attendant, le prince Repnin ne comprend pas comment la Porte Ottomane n'empêche pas que les Confederés traversent ainsi ses États à main armée. Les debris des deux regiments de dragons que les mecontents avoient avec eux, les ont abandonnés au passage de la rivière, et sont revenus à Branecki....

3.

27 Iulie 1768.

.... Le brigandage des paysans de l'Ukraine continue. On a poussé un bon nombre de ces haydamaques jusqu'en Tartarie, où ils ont d'abord pillé et saccagé tout ce qu'ils ont trouvé

devant eux, sous prétexte qu'ils vouloient tirer vengeance de la protection qu'on y donnoit aux ennemis de la Russie. On apprend que les Taitares sont occupés actuellement à leur donner la chasse, et l'on craint qu'en les poursuivant, les Tartares ne fassent de leur coté une incursion en Pologne....

4.

3 August 1768.

.... Ce dernier [Krasinski] est toujours en Moldavie, avec les autres chefs des Confédérations de l'Ukraine, ainsi qu'un millier on deux de ceux qui ont mieux aimé partager le même sort avec ces chefs plutôt que de revenir en Pologne... L'incursion qu'ils ont faite sur le territoire de Turquie, comme je l'ai remarqué dans mon dernier rapport, pourroit bien leur attirer quelque chatiment sérieux. Ils ont pillé et brûlé Baltha, ainsi qu'une autre petite ville de la domination de la Porte... [Cifără:] Le prince Repnine fait dire, en attendant, que la Porte Ottomane étoit plus allarmée que jamais et qu'elle étoit fort en colere contre les Cosaques de Zaporovo et de Sitz, qui avoient fait l'invasion, dont je parle plus haut; que la Porte Ottomane avoit fait declarer au sieur Obreskov qu'elle feroit marcher 20 m. hommes vers les frontières, pour la sûreté de ses États. Le Resident marque qu'il ne repondoit plus de rien. que le Sultan, quelque pacifique qu'il fût, n'étoit pas le maître de retenir le peuple en bride, et qu'il craignoit beaucoup que les representations que lui, Resident, faisoit encore actuellement, ne fussent vaines....

5.

Regele către Benoît; Berlin, 5 August 1768.

.... Je vois avec plaisir, par mes dernières lettres de Constantinople, que la Porte a témoigné être contente de la satisfaction qu'on lui a donné par rapport au colonel Weissman et qu'en général, loin d'avoir à présent de l'ombrage du séjour des troupes russes en Pologne, elle commence à sentir elle-même la nécessité de les y laisser encor, pour appaiser les troubles qui y régissent et prévenir ceux qui y pourroient resulter de leur élar-

gisement. Tout ce qu'elle paroît desirer, c'est qu'on ménage les frontières dans les mesures qu'on prend pour réduire les mécontents....

6.

Benoît către Rege; 10 August 1768.

.... Le comte Branecki s'est même vu obligé d'évacuer le Palatinat de Braclaw, pour rentrer dans celui de Podolie, où il a pris poste dans le voisinage de Kaminiek, parce que, selon les mouvements qu'il a vu faire aux Confédérés qui sont en Moldavie, il craignoit qu'ils ne tentassent le passage du Niester dans les environs de Chozim, pour rentrer en Pologne. [Dupa scrisoarea lui Repnin, Poarta cere a se retrage din Podolia trupele lui Branecki. Repnin se întreabă dacă aceasta se face pentru a da provincia și Camenița în mâna Confederaților. Așteaptă ordine de la Curte pentru a răspunde.] Pour ce qui est de la satisfaction que cette dernière demande, le prince Repnin est d'opinion que sa Cour ne s'y refusera pas du tout, en faisant punir les coupables, selon qu'on l'exige. [Deocamdată e o rea afacere.] Le Chan de la Crimée et la Bacha de Choczim y étant intéressés et tirant sans contredit à la même corde pour exciter tôt ou tard une guerre contre la Russie....

7.

Regele către Benoît; 11 August 1768.

Prin depeșele din Constantinopol vede «que ce ne sont ni les Confédérés, ni les païsans mécontents qui ont fait le desordre..., mais les troupes de Russie; ce dont je n'ai pû assez m'étonner». Aũ atacat pe Poloni la Balta și i-aũ gonit «jusqu'à Budassar, endroit appartenant au Can de Tartarie, et qui n'est qu'à dix lieues de Bender. Là ils ont exigé de l'officier qui y commandoit qu'il leur livrat les fuyards, et, sur le refus qu'ils en ont fait, ils ont attaqué cet endroit, y ont sabré indistinctement Polonois, Turcs et Tartares, et, pour mettre le comble à cet excès, ont pillé et réduit la ville en cendre. J'avouë que je ne conçois pas comment ce desordre a pû se commettre. [Crezuse ca Repnin a dat ordine la hotare pentru a opri asemenea scene.]

Quoi qu'il en soit, c'est un événement des plus facheux dans la crise presente. La Porte est soulevée au dernier point, et un corps de 20.000 hommes va se rassembler du côté de Bender, pour couvrir les frontieres. [Obrescov promite în scris satisfacție. Reis-Efendi o cere éclatante, proportionnée à une offense aussi publique, et telle qu'elle pût tranquilliser le public allarmé de Constantinople ; dar până atunci se vor întâri hotarele. Se ieau măsuri serioase, cu toate asigurările aceleiași Reis-Efendi. Frica de atragerea Porții la razboi.]

8. .

Benoît către Rege; 20 August 1768.

....Les marechaux Krascinsky et Potocky se trouvent actuellement à Coczim, d'où ils instruisent leurs adherens de tout ce qui se passe en Turquie....

9.

24 August 1768.

[Haidamacii fac incursii.] Ils font, non seulement des excursions en Volhynie, mais aussi jusqu'en Moldavie, où ils sont de nouveau allés tuer les gentilshommes, les pretres et les Juifs polonois dont ils ont pu se saisir ; ce qui fait que les Turcs se haïssent de plus en plus à tirer le cordon qu'ils ont projeté. Aussi le prince Repnin a-t-il déjà donné la commission au prince Prozorowski d'y retourner en hate, afin de mettre holà à cet affreux brigandage, conjointement avec le général Kretschetnikow. [Cifără:] Ces incursions de Moldavie peuvent empirer tout le reste par rapport aux suites avec les Turcs, d'autant plus qu'ils se trouve de nouveau parmi ces haydamaques quelques centaines de Cosaques de la nation de Russie....

10.

27 August 1768.

....Le comte Branecki se tient toujours dans les environs de Kaminiak, avec les troupes polonoises... Il se flattoit meme que les chefs de Confédérés qui se trouvent en Moldavie accepteroient l'amnistie qu'on leur avoit offert pour revenir biffer leur

acte de confederation et pour se ranger à leur devoir... [Cifră:] La nouvelle excursion des haydamaques sur le territoire de Moldavie prouve ce que V. M. a si bien prévu, savoir que les Russes ne seroient pas en état de contenir ces gens effrenés. Le prince Repnin a de nouveau employé les excuses et le desaveu, et tout ce qui peut être nécessaire pour tranquilliser la Porte; il faudra voir si elle en sera contente, ce qui seroit fort à désirer. En attendant, ceci fait qu'on n'ajoute pas beaucoup de foi de ce que Branecky marque de l'intention des Confederés de venir se soumettre....

11.

31 August 1768.

[Prozorovschi] doit même proposer à ceux qui commandent en Moldavie et en Tartarie s'ils veulent faire cause commune avec lui [contre les Haïdamaques]. Le prince Prozorowski a aussi ordre de se tenir éloigné à quatre miles des frontières de Turquie et, pour témoigner l'envie qu'a la Russie d'obliger la Porte Ottomane et de lui ôter tout sujet de méfiance, le prince Repnin a déclaré au sieur la Roche, agent de Moldavie, que, s'il savoit que cela feroit plaisir à la Porte et qu'elle voulut seulement faire pour cela la moindre intercession, on pardonneroit volontiers, tant aux Confederés qui s'étoient réfugiés en Moldavie, qu'ils seroient alors les maîtres de rentrer en Pologne et de jouir de la même sécurité, tant pour leurs personnes que pour leurs biens, dont ils avoient jouis ci-devant. [Confederații s'ar găti] à rentrer en Pologne, pour établir leur nouveau siège de Confédération à Horodeuka, des que les Russes auroient évacué la Podolie....

12.

Regele către Benoît; 3 Septembre 1768.

.... C'est à tout prix qu'on doit empêcher les haydamaques à faire de nouvelles courses en Moldavie. Car, s'il arrivoit une seconde scène dans le goût de celle qui a tant indisposé la Porte, je ne répondrois plus de rien....

13.

Benoît către Rege; 3 Septembre 1768.

.... Du coté de la Moldavie, il s'est passé une histoire plus serieuse. C'est que quelques Turcs, qui se trouvoient à Zwaniec pour y faire quelques emplettes, avoient pris querelle avec des Polonois. Le tumulte est ensuite devenu si général, que nombre de Turcs de Choczim ont sur le champ passé la riviere pour venir au secours de leurs camarades; à quelle occasion ils ont brulé et pillé ledit Zwaniec. Branecki en a fait porter des plaintes. [Se trimete un om la noul Pașă, care e așteptat să vie ¹.]

14.

Regele către Benoît; 9 Septembre 1768.

[Aprobă declarațiile către La Roche. Turcii așteaptă satisfacție,] mais j'aurois souhaité qu'il [Repnin] n'eût pas aigri cet agent par les vivacités déplacées, dont vous me parlez... Il a même, dans sa colère, tenu à La Roche des discours dont il auroit dû se dispenser. Mais il est si accoutumé à donner des ordres, que je le suis, pour pouvoir lui répondre sur le meme ton, en plaisantant: il n'y auroit pas moyen d'éviter que nous ne nous brouillions quelquefois grossierement... Cet homme est très certainement un emissaire de la Cour de France, étant entièrement à la dévotion du sieur de Vergennes. Aussi me revient-il qu'il fait des rapports très défavorables et qu'en particulier il n'a pas mal contribué à indisposer le Ministère ottoman contre le prince Repnin. C'est donc un homme vis-à-vis duquel il faut s'expliquer avec beaucoup de circonspection, si l'on ne veut risquer d'irriter de plus en plus les esprits et d'aigrir les choses, de maniere, peut-être, de ne pouvoir plus en revenir....

15.

Benoît către Rege; 21 Septembre 1768.

[Schimb de scrisori amicale între Pașă și Prozorovschi.] Les

¹ La 7 Septembre, Benoît anunță că Poarta are 8.000 de oameni la hotare. Pașa a sosit. Cel de Rumelia ar fi la Varna.

La 14, că Mareșalii Confederației, cu 2.500 de oameni, se află lângă Hotin. Ei merg, cu 700 din ai lor, în alaiul Pașei.

Turcs continuent à defiler vers les frontières de Pologne, mais fort lentement. Ils établissent trois magasins en Moldavie, dont les habitans de ce païs doivent extrêmement souffrir. [Tinărul Pulawski trece Nistrul pentru a răspîndi un manifest, în care vorbește de «l'armée auxiliaire que la Porte Ottomane leur envoie» și ordonase gătiri de provizii. Branecki cere Pașei ex-tradarea Confederațiilor. Pașa răspunde că n'are ordin a o face dar că Poarta va interveni pentru împăcare.]

16.

1-iă Octombre 1768.

.... On prétend que la Porte prend quelque ombrage de ce que la Russie a établi un resident à Venise, en la personne du marquis de Marucci. J'en ai entendu parler moi-même sur ce pied aux agents de Vallachie et de Moldavie, Saul et la Roche. Ils disent qu'en cas de guerre avec la Porte, la Russie chercheroit à engager les Venitiens à faire une diversion aux Turcs ¹....

17.

Regele către Benoît ; 3 Octombre 1768.

....[Cifră :] Selon des avis venus par la voye de Vienne, les Turcs rassemblent un corps considérable en Walachie, et l'on suppose que c'est pour le faire defiler par la Moldavie à Choczim...

18.

Benoît către Rege ; 22 Octombre 1768.

.... Les Confédérés réfugiés en Moldavie ont devalisé, il y a quelque temps, un courier russe qui alloit à Jassi, et lui ont pris les dépêches dont il étoit chargé. [Prozorovschi se plînge Pașei în scris, ca și despre Pulawski și grămădirea de trupe.

¹ La 10 Octombre, Benoît scrie că agenții romîni au aflat mazitarea Marelui-Vizir.

La 19, el afirmă că Repnin e sigur că Turcii vrea Podolia pentru ei. Probabil că au oferit-o Confederații. «Ils disent au moins qu'ils aiment mieux être sous leur domination que sous celle des Turcs (*sic*)» Gătiri de ambele părți la hotare.

Raspunsul Pașei e provocator ; se vorbește de intenția Rușilor de a rapi pământ în Polonia.] Au reste, un nommé Westerling, habitant de Wallachie, qui avoit été envoyé ici pour servir de secretaire à l'agent Saul, est, au lieu de cela, parti pour Dantzic, et doit s'y rendre ensuite à Berlin, afin d'y faire, à ce qu'il dit, des emplettes en porcelaine et autres choses. De là il doit passer à Dresde, pour se rendre à Vienne. L'agent La Roche m'a dit qu'il avoit ordre de faire des observations partout, ajoutant que c'étoit principalement pour tacher de decouvrir par lui-même la véritable façon de penser de la Cour de Vienne dans les circonstances presentes et à quoi la Porte Ottomane pourroit s'attendre de la part de cette Cour, en cas de guerre avec la Russie. Il doit retourner par la Hongrie en Vallachie. pour faire son rapport sur les decouvertes qu'il aura faites....

19.

Copie d'un billet du sieur la Roche au sieur Benoit, ecrit le
[25 octobre 1768.

Il est très vrai, Mr., que je pars aujourd'hui, ainsi que Mr. Saul, pour la Moldavie, et que j'en ai l'agrément ; mais il est faux que nous ayons l'ordre de le faire, et cela au plus vite. Je suis, au reste, au desespoir de quitter Varsovie sans prendre congé de vous. Vous imaginez bien que, nous etant decidés, Saul et moi, à profiter du beau tems, nous n'en avons pas trop de vingt-quatre heures environ pour arranger nos petites affaires domestiques. Je compte, au surplus, avoir l'honneur de vous ecrire de tems en tems, si vous voulez le permettre, pendant mon absence, et je pourrai bien commencer de Leopold meme, pour peu de loisire que j'y aye.

20.

Benoît catre Rege; 26 Octombre 1768.

[Trupele lui Branecki desertează la Confederați, în Moldova. Turcii au sosit la Hotin și Bender ; podul pe Dunare e gata. Sint 3.000 de Confederați în Moldova.] Le depart subit de Varsovie des agents de Moldavie et de Vallachie fait actuellement le principal sujet des entretiens du public. Ils ont reçu un

expres avant-hier, lundi, au soir, et ont ensuite employé toute la nuit à emballer. Le sieur La Roche, qui avoit la coutume de nous venir voir régulièrement tous les dimanches, le prince Repnin et moi, ne s'attendoit pas encore la veille à un départ si subit, et il ne m'en a pas sonné le mot. C'est pourquoi, lorsqu'on m'est venu rapporter les préparatifs qu'il faisoit pour cela, je lui ai demandé simplement par un petit billet s'il étoit vrai, comme on le disoit, qu'il avoit reçu ordre de partir d'ici, et cela au plus vite. V. M. verra par le billet ci-joint la réponse qu'il m'a faite et la façon de laquelle il a habillé tout ceci. Les deux agents susmentionnés ne paroissent pas, à la vérité, jamais à la Cour, mais ils avoient pourtant été adressés aux Chanceliers de la République, auxquels ils ont assiduellement fait leurs visites. Cependant, ils sont partis, dès qu'ils ont eu fait leurs paquets, sans prendre congé, ni du Grand-Marechal, ni d'aucun des Chanceliers. Cette nouvelle a été d'abord mandée dans toutes les provinces, par les adhérents des mécontents, et il est tout simple de prévoir l'effet que cet événement va encore produire sur leurs esprits. [Și Martin Liubomirski, din Ungaria, face un manifest ca al lui Potocki.]

21.

29 Octobre 1768.

[Pașa din Hotin a scris lui Branecki «qu'il avoit ordre de protéger les Confédérés contre quiconque voudroit les inquiéter». Trimeși ai lor caută provisiî peste Nistru. Poarta a declarat război și a închis pe Obrescov.] De cette façon, la communication avec Constantinople est entièrement interrompue par les provinces de Podolie et de Vallachie, qui vont devenir le théâtre de la guerre. Tout cela n'étant pas connu au départ des agents de Moldavie et de Wallachie, l'ambassadeur de Russie leur a encore donné les passeports, qu'ils lui avoient demandés à leur départ....

22.

9 Novembre 1768.

Confederații din Moldova pradă, cu Tatari, «les terres du Castellan de Kiovie .

23.

30 Novembre 1768.

[Fostul Han e așteptat la Hotin pe ziua de 19.] Mais les lettres arrivées hier au soir de Kaminieck, datées du 19, disent que le 18 du courant ce corps n'avoit pas encore dépassé Jassy¹....

24.

7 Decembre 1768.

Știri din Camenița. Fiul Hanului e lângă Hotin încă, pentru l'attente dans laquelle on y etoit, de l'arrivée du Chan regnant, qui devoit avoir passé à Kauszanie... Le sieur Tott se trouve aussi à Kauszan.

25.

10 Decembre 1768.

.... Le prince de Wallachie a été déposé, et l'on pretende que le prince de Moldavie, avec tous les Grecs, seront transplantés, ou en Morée, ou en Egipte. Cette derniere nouvelle est une de celles qu'on nous ecrit, mais sur l'autenticité desquelles on ne sauroit tabler....

26.

31 Decembre 1768.

[Hanul e la Căușanî; noul Pașă a sosit la Hotin.] Les Confédérés de Bar occupent en partie Zwaniec, Mohilow et quelques autres places en deçà du Niester, et en partie ils se sont mis dans des quartiers de cantonnement dans la Bessarabie, faute de trouver leur subsistance en Moldavie....

¹ La 3 Decembre, Benoît anunță că Tatarii au trecut Nistrul la 27 Novembre.

27.

4 Ianuar 1769.

Tatariï «ont fait faire des sacs à Choczim, pour y fourrer, disent-ils, les enfants des chrétiens qu'ils enleveront¹».

28.

28 Ianuar 1769.

.... Entre autres degats que les Tartares ont fait en Moldavie, ils y ont ruiné tous les haras....

29.

22 Februar 1769.

.... Le lieutenant-colonel Brincken, du corps de Prosorowski, s'est avancé avec 400 Russes vers Braclaw, où le podczasz Potocki étoit resté avec environ 3.000, tant Turcs qu'Arnautes et Confédérés. [Sînt goniți. *Podczaszul* trece Nistrul înapoi; Turciî sînt la Balta.]

30.

8 Mart 1768.

.... Le Chan a dit que c'étoit le manque de vivres et de subsistance qui l'avoit obligé à cette demarche [retragerea]²....

31.

15 Mart (*sic*) 1769.

Confederația anunță că «les differents marechaux eussent à se rendre en Moldavie, afin d'y tenir un grand Conseil et afin

¹ La 11 Ianuar. Benoît anunță că «une patrouille de Russes iea zece Confederați la Mohilău. Turciî habar n'au de l'art de la guerre».

La 14 Ianuar, el scrie: le 15 de ce mois, les Tartares devoient commencer leurs incursions».

La 21, el arată că Hanul își anunță năvălirea pe la Balta.

La 25, că Hanul ar fi făcut «plusieurs ponts sur le Niester : are 40—50.000 de oameni, se zice.

² La 4 Mart, scrie că Hanul se crede că va reveni la Căușani.

d'y recevoir les instructions nécessaires pour leur conduite ultérieure¹.

32.

11 April 1769.

Rușii gonesc pe Confederați în Moldova.

33.

24 Maiu 1769.

Locotenentul-colonel Brincken a intrat pe la Cernăuți și a gonit 3.000 de Turci și Confederați ce se aflaū supt Pulawski l'*Aîné*. Baronul Gartenberg a dat furaj în valoare de 1.600.000 de ruble Rușilor.

34.

3 Iunie 1769.

.... On apprend, au reste, qu'un corps de quatre jusqu'à six cent Bulgares et Arnauts ont passés le Niester, sous les ordres d'un de leurs chefs, et qu'ils sont allés joindre l'armée de Russie, — ces gens faisant une secte à part, de la religion grecque, et n'ayant plus voulu servir dans les armées ottomanes....

35.

10 Iunie 1769.

Turcii aduc din Polonia în Moldova robî, pe cari vreaū să-î vîn la. Se liberează însă, după cererea Confederaților.

36.

21 Iunie 1769.

Un corp de Turci e lângă Iași. Până la sfîrșitul lunii și Marele-Vizir va sosi acolo.

¹ La 26 April, se arată prezența lui Caraman-Pașa la Hotin, cu 6.000 de Ieniceri.

La 29, se spune că acest Pașa cere în grabă ajutor Vizirului.

XI.

EXTRASE DIN CORESPONDENȚA
LUI A. DE SAINT-SAPHORIN, AMBASADOR
DANES LA VARȘOVIA.

1.

2 Maiu 1764.

[Se primește o scrisoare de către Marele-General, de la Sultan.] Elle est arrivée le mercredi par un courier, qui a en même tems apporté à l'émissaire de Moldavie la nouvelle que le Hospodar, son maître, ayant fini son terme de six années, vient d'être remplacé par un autre, de la Maison de Gika, qui le continue dans son poste ici....

2.

3 Ianuar 1767.

.... Monsieur Alexandrowicz, revenu de sa légation à Constantinople, est arrivé, depuis quelques semaines, en Pologne, et le sieur Boskan est déjà de retour ici, n'ayant rapporté de Turquie que la honte d'y avoir changé de religion et de s'être fait catholique, dans l'esperance d'obtenir par là l'indigenat de Pologne; lequel pourtant lui a été refusé, ainsi qu'à tous les autres qui l'ont demandé....

3.

9 Maiu 1767.

.... Sa Majesté Prussienne fait toutes les années acheter des chevaux en Podolie et Valachie, et envoie un détachement de troupes légères pour les escorter. Cette année, le détachement est plus fort qu'à l'ordinaire, ce qui fait presumer qu'elle achète davantage de chevaux, ou bien que la possibilité des troubles lui a paru rendre nécessaire ce renfort. Il a donné lieu à quelques bruits, comme si ce monarque avoit envoyé des troupes en quartiers dans ces provinces-là; mais elles ne sont point pour une autre destination....

4.

3 Iunie 1767.

... M. Boskam, ci-devant employé par cette Cour-ci en Turquie et qui y seroit resté comme Resident de cette Cour sans les oppositions de celle de Russie, qui envoya des sommes considérables à Constantinople pour empêcher qu'il n'y fut agréé, vient de recevoir avis du départ de M. Niebuhr et a écrit sur le frontiere de Pologne pour qu'il y fût bien reçu¹...

¹ Alte știri despre călătoria lui Niebuhr, ambasador danes pe lângă Poartă, se dau: a) la 15 Iulie: «Une lettre de Constantinople, du 15 du mois de juin, marque que Monsieur de Niebur en étoit parti le 7: ainsi il est à esperer qu'il arrivera dans le mois present ici.

b) La 18 August: «M. Niebuhr étant parti de Constantinople le 7 juin, je commençois à en être en peine, vû qu'un voyageur en poste peut assez commodement venir dans un mois, mais mes inquietudes ont cessé en aprenant hier qu'à son depart de Constantinople il comptoit passer à Kaminieck; sans doute, il s'y sera arrêté pour y faire quelques observations, ce à quoi il aura trouvé d'autant plus de facilité, qu'il y a pour commandant un vieux officier danois, homme plein de mérite».

c) La 5 August: «M. Niebuhr est arrivé en bonne santé à Kaminiec, le 24 juillet».

La 11 Februar 1768, Trimesul scrie că episcopul de Camenița a trimes un om îmbrăcat turcește la Constantinopol. A revenit. Episcopul este dușmanul regelui și al Rusiei.

La 12 Mart, el anunță că la 5 Februar s'a format de cinci staroști Confederația de la Bar. «Ils ont élu pour marechal un Mr. Krasinski, chambellan de Rugean, frere de l'evêque de Kaminieck, passé en Moldavie, et de là, à ce qu'on dit, à Vienne».

La 19 Mart, veste că 5 - 6.000 de Tatarî «sont marchés jusqu'à la frontiere de Pologne», pentru observație, de sigur.

La 23, că Dzieduszycki e părăsit de ai săi, cari trec la disidenți. El, cu patru companii, e la Camenița, unde nu-s provisiile. Ieri vine știrea. Confederații ar avea 4.000 de oameni. Nu se confirmă vestea despre Tatarî.

La 26, Dzieduszycki scrie că ar fi în siguranță. Confederații ar fi numai 1.500.

La 9 April: Ar fi la 3.000 de Confederați. Tott i-ar încuraja cu ajutor frances și al Tatarilor. Dzieduszycki e bolnav la Camenița.

5.

20 April 1768.

... Monsieur l'ambassadeur de Russie, ayant fait venir le sieur La Roche, depuis bien des années agent ici du Voyvode de Moldavie, lui a fait part du resultat de senat-conseil et lui a témoigné qu'en consequence de ce resultat, si les démarches faites présentement par Mr. Mokranowski auprès des Confédérés, pour les porter à se desister de leur entreprise, étoient infructueuses, les troupes russes se trouveroient obligées de marcher contre les Confédérés et de les dissiper, même dans l'espace des six miles où ils séjournent; que cependant il lui déclaroit qu'en cela la Cour de Russie, se pretant à la nécessité des affaires de Pologne, ne pensoit aucunement faire nulle démarche d'inimitié envers la Porte Ottomane, avec laquelle les princes (?) des troupes russes sur la frontière n'auroit nul rapport. [Știri despre prime atacuri ale Confederaților.] Il y avoit des Tartares parmi eux, mais il paroît que ce sont des Tartares particuliers, pris à leur solde un à un, mais non pas un détachement de troupes de cette nation....

6.

23 April 1768.

... L'entretien de Mr. l'ambassadeur avec l'agent de Moldavie, il y a dix jours..., a été causé par un courrier que celui-ci avoit reçu directement de Constantinople, avec ordre de le renvoyer le lendemain et de lui porter une lettre de Mr. Obreskow, qui faisoit part que la Porte venoit de lui declarer que, si les troupes russes ne sortoient incessamment de la Pologne, la Cour Ottomane se verroit obligée d'envoyer deux corps de troupes à Bender et à Jassy, et que la Porte avoit exigé qu'il lui remit sa lettre, et s'étoit chargé de l'envoyer elle-même. Ce fait important m'est assuré par quelqu'un fort en état de le savoir et qui dit en être informé de science certaine. Je ne negligerais rien de rechercher de plus en plus ce qui en est ¹...

¹ La 27 April, Trimesul scrie că Confederații opresc pe emisarii ruși la ei. Declarația lui La Roche «est des plus certaines, m'étant confirmée par toutes les personnes les mieux instruites».

7.

18 Mai 1768.

Curier de la Obrescov. A avut conferință cu Reis-Efendi, pentru a-i spune că Rusia nu putea crede că Poarta «voulut exciter et favoriser en Pologne des seditieux et des rebelles». Răspunde că «la Porte n'accordera ni appuy, ni secours, ni retraite aux Confederés, qu'elle fera une forte reprimande au Bacha de Coczim d'avoir donné lieu aux espérances des Confederés, de leur avoir envoyé un emissaire et d'avoir reçu les leurs». Se vor da ordine către Han și la Bender. Pașa de Hotin ar fi recomandat acum lui Krassinski să se lase de afacere. Reis-Efendi arată două scrisori cu cereri de ajutor de la episcopul de Camenița. Lupte cu Podhoriczani. E bătut Dzieduszycki de Confederați ¹.

8.

28 Mai 1768.

.... Des nouvelles de Russie ne parlent point, etc., mais disent que, ce colonel [Weissmann] ayant poussé les Confederés jusqu'au Niester, MM. Potoki avoient passé ce fleuve avec un corps de Confédérés; sur quoi il attendoit de nouveaux ordres et des ponts et batteaux....

9.

8 Iunie 1768.

.... Suivant les nouvelles de Monsieur l'ambassadeur de Russie, la Confederation de Monsieur Potocki a déjà passé la frontiere pour aller se joindre à celle de Bar, et est entrée en Moldavie, sans aucun empêchement des gardes-frontières turques, qui sont en fort petit nombre.

Le corps de MM. Apraxin et Weissmann s'est contenté de passer le Niester, et ne poursuit pas ces Confédérés, satisfait de leur voir prendre une route qui ne fera plus qu'un même objet de leur sort et de celui de la Confederation de Bar.

¹ La 4 Mai, se vorbește de «le commandant de tous les huzards et Cosaques russes, general albanais très estimé».

[Confederația e la Mohilău.] On prétend que le dessein des Confédérés est de se réunir et, traversant la Moldavie, de se jeter dans les montagnes de la Pocutie et du Palatinat de Russie....

10.

11 Iunie 1768.

.... La Confédération de Potocki s'étant retirée en Moldavie, a envoyé à Snyatin un détachement, lequel a été battu par Monsieur Weissmann, qui de son chef l'a poursuivi sur le territoire turc et a écrit au Bacha de Coczyn et au prince de Moldavie des lettres beaucoup trop fortes, pour que les Confédérés lui fussent rendus comme transfuges. Monsieur l'ambassadeur a appris avec peine cette démarche et lui a oté tout commandement, Apraxin devant commander seul. La Confédération de Potocki a ensuite repassé le Niester, entrant en Podolie, et a tiré vers Bar. Un corps d'observation d'environ huit à dix mille hommes de troupes ottomanes se tient tranquille, et cantonne vers Bender et Yassy....

11.

18 Iunie 1768.

[După știrile de la Obrescov, el speră a scoate pe Pașa de Hotin și a aduce retrimeterea lui Tott de către Han. Scriitorul nu crede în ultima.]

L'agent du prince de Moldavie ici ne convient point que la Porte ait promis de ne pas donner d'azyle au passage aux Confédérés; outre que les faits récents prouvent le contraire, il dit que la déclaration à Monsieur Obrescov a été telle que la lettre du prince moldave à Monsieur l'ambassadeur, qui porte qu'il avoit ordre de la Cour Ottomane d'exhorter les deux parties à un accommodement amiable et de déclarer qu'elle ne vouloit donner d'appuy à aucune. On assure que Monsieur Crassinski a répondu au Moldave qu'il avoit invité la Porte à faire cause commune, parce que c'étoit l'intérêt de la Porte même que la Pologne fut libre et indépendante, mais que, quoiqu'elle ne voulut pas l'aider, il n'en continueroit pas moins ses desseins, et qu'il ne s'en desisteroit qu'avec la vie....

La lettre dictée au sieur Weismann par le sieur Boscamp et qui pourra bien produire le rappel de celui-ci, portoit que, si le prince de Moldavie permettoit aux Confédérés de se retirer sur ses terres, il ne lui répondoit pas que les canons russes ne se fissent entendre aux environs de Yassi....

12.

13 Iulie 1768.

.... En Podolie, tout ce qu'il y avoit de Confédérés s'est partagé. MM. Crassinski et Potocki ont passé en Moldavie avec deux mille hommes, ce qui, en même temps qu'il prouve que la Porte n'avoit jamais promis de leur défendre l'entrée sur ses terres, leur donne de plus la faculté de rentrer en Podolie ou Ukraine, quand ils en jugeront le moment favorable, ou de se jeter dans les montagnes de Hongrie....

13.

3 August 1768.

.... Suivant les nouvelles de Moldavie, MM. Crassinski et Potocki sont près de Yassi avec quatrevingt gentilshommes, mais désarmés: on n'a voulu leur accorder azyle qu'à cette condition. Les débris de leur Confédérations, de 2 à 300 hommes, sont plus près de Bender, dans un lieu nommé Sorocka, et aussi dans un état assez miserable. [Polanski = Pulawski e la Tatar.]

14.

10 August 1768.

.... L'agent de Moldavie doit avoir réitéré à Mr. l'ambassadeur [russe] des sollicitations pour qu'elles [les troupes russes] se hâtassent d'achever les affaires qu'elles y ont [ici], pour pouvoir ensuite se retirer, ainsi qu'on l'avoit fait esperer à la Porte. A quoi M. l'ambassadeur a répondu que sa Cour ne desiroit point d'inimitié avec la Porte, mais que, si celle-ci souhaitoit la guerre, elle pourroit avoir lieu de s'en repentir...

On assure que les mêmes Cosaques Zaporowiens qui, au nombre de 2 à 300, étant sortis des terres de Moscovie par

une espece de revolte, sont entrées en Pologne et y ont animé les paysans, se sont ensuite jettés le long de la frontière en Tartarie, et y ont fait quelques hostilités et désordres...

15.

13 August 1768.

.... Ceux des comtes Potocki qui se sont confederez negociant leur paix avec Mr. l'ambassadeur de Russie, et esperent l'obtenir. Dans l'entretien que ce ministre a eu avec le sieur La Roche. il n'a point été fait de menaces reciproques; seulement celui-ci a rappelé à Mr. l'ambassadeur les esperances données par sa Cour à celle de Turquie que les troupes finiroient promptement ce qu'elles avoient à faire en Pologne et sortiroient ensuite; il lui a dit aussi qu'un moyen de pacification seroit de negocier avec les marechaux de Confédérations. A quoi Mr. l'ambassadeur a reparti que, pour avec Crassinski et Warecki, on ne négocieroit jamais, dussent même les troubles durer plus longtemps.

Il est sûr que les Cozaques Zaporowiens, ayant saccagé la moitié d'une petite ville polonoise sur le Nieper, ont ensuite passé dans l'autre moitié, qui est sur le territoire ottoman, et l'ont traitée de même, mais la Cour de Russie, les regardant comme revoltés, n'a rien de commun avec cette démarche¹...

16.

20 August 1768.

.... Les Cosaques Zaporowiens ont ruiné une petite ville et deux villages sur le territoire ottoman. Il est sûr que la Porte a ordonné d'en faire un meilleur traitement aux Confédérés, et on ajoute que, ne se trouvant pas suffisamment informée par les Bachas et Waywodes, elle fait venir deux députés des Confédérés à Constantinople....

17.

27 August 1768.

.... Il est certain que le nombre des Confederés de Podolie retirés en Moldavie et Tartarie va de trois à quatre mille.

¹ La 17 August, se arată ca Martin Liubomirski a trecut în Ungaria.

[Poarta e pașnică, dar poporul se tulbură. Se trimet, pentru o demonstrație măcar, la 8.000 de oameni la hotare. Aū și venit o mie, pe Marea-Neagră. Probabil că de toți vor fi numai 3.000.]

18.

3 Septembre 1768.

.... Les dépeches de Mr. Obrescow sur l'ombrage que prenoit la Porte du voisinage des troupes russes, les a fait retirer à la distance prescrite par les traités; c'est une chose certaine et déjà exécutée. Il n'est pas moins sûr que les Confédérés réfugiés en Moldavie se sont augmentés peu à peu, vont maintenant à environ 3.000, et ont reçu un subside d'argent de douze mille ducats, qui montre qu'on les appuie du moins assez pour les faire subsister. [Li s'ar fi trimes banī și de Spania! Turcii trec la bilciul de hotar de la «Janowiec». Ceartă cu Cazaci și țerani răsculați: luptă cu cuțitele. O trupă de Turci de la hotare arde orașul. Se răspunde lui Branicki că se va vorbi de aceasta la venirea noului Pașă de Hotin.] On assure toujours qu'il vient sur la frontière un corps de huit mille Turcs et qu'il se formera un camp très considérable entre Constantinople et la Walachie, à portée de le secourir....

19.

7 Septembre 1768.

.... Les nouvelles qui sont arrivées ici de Moldavie sont par deux courriers, qui ont apporté des lettres au sieur La Roche et aux ministres de leurs Cours à Constantinople, aussi bien que pour Mr. Boskan, agent de cette Cour en Moldavie, arrivé avant-hier (et rappelé à cause de la lettre qu'il avoit dicté au colonel Weissmann): [elles] s'accordent à dire qu'il y a un corps de huit mille hommes, partie arrivé, partie prêt à arriver en Moldavie et Walachie et que la Porte, pour contenter le peuple, a ordonné la levée de trente mille hommes de milices, pour former un camp et cordon de ce côté-là....

20.

10 Septembre 1768.

.... Les Confédérés de Podolie, retirés en Moldavie, ont envoyé afficher à Kaminieck un nouveau manifeste, par lequel ils protestent contre tout ce qui pourra être fait à la diette prochaine....

21.

21 Septembre 1768.

[Se vorbește de o ruptură probabilă. Dar Pașa de Hotin cel nou a scris foarte politicos către Repnin, asigurându-l că va căuta să observe pacea din Carlowitz.] Ce qu'il y a de sûr, c'est qu'il est arrivé trente mille hommes de milices en Moldavie et Wallachie. [Confederații cer a li se găti furaje în Podolia. Unii intră acolo, dar sînt răspinși. Branicki se plînge la Hotin. Pașa zice «que cella n'arrivera plus».]

22.

24 Septembre 1768.

... Les nouvelles certaines touchant les affaires de Turquie sont qu'il n'est encore arrivé d'effectif en Moldavie et Walachie que dix-huit mille hommes de nouvelles troupes, et d'anciennes il n'y en avoit que 4.000 environ, que cependant les Waywodes ont ordre d'y acheter deux cent mille sacs de grain; provision qui paroît nécessaire pour un plus grand nombre que celui-là. [Trupe din Europa și Asia ar avea ordin a se apropia pe încetul.

Răspunsul rus prin curier la cererile Turcilor se referă la următoarele cereți: a) părăsirea Podoliei; b) retragerea trupelor de la hotare; c) satisfacție pentru cazul din Balta. — a) Nu se poate până la terminarea tulburărilor; b) se vor retrage de la hotare trupele, dacă se va căpăta o asigurare formală că nu se vor primi Confederații să năvălească; c) pentru Balta, se promit comisari. — Va fi sosit răspunsul la 20.]

23.

28 Septembre 1768.

... Le nouveau Bacha de Romelie, qui est à Choczim, a receu de très beaux presens, tant des Confédérés retirés en Moldavie, que de Monsieur Branicki,—son amitié étant recherchée de chaque côté¹....

¹ La 1-iă Octombre, Trimesul scrie că războiul e foarte probabil. Turcii îl încep iarna, pentru ca Tatarii să treacă pe gheață.

La 5 Octombre, ambasadorul scrie că noul Pașa de Hotin pare «un homme qui a plus de penetration et d'ouverture d'esprit que ses pareils

24.

26 Octobre 1768.

.... Deux courriers de Valachie et Moldavie, arrivés aux agents de ces Puissances, leur ont apporté avant-hier l'ordre de partir dans vingt-quatre heures; ce qu'ils ont exécuté hier, après avoir pris des passeports de Monsieur l'ambassadeur de Russie, mais sans avoir vû les ministres de la Republique (auxquels ils sont accrédités), ni avoir remis des lettres de rappel ou recen les leurs de créance. Il est très sûr qu'ils n'avoient point prévu cet ordre. Quelques-uns supposent que ce peut être pour leur demander des détails exacts, plus circonstanciez, touchant les relations qu'ils ont donné de ce pays-ci; d'autres interpretent, avec plus de probabilité, cette démarche comme une preuve que la Porte voit avec déplaisir ce qui se fait ici, ne veut plus que ses ministres en soient témoins, ou peut-être, en cas de guerre, ne veut pas qu'ils soient exposés....

25.

29 Octobre 1768.

Allaltăieri vine un curier al lui Branicki cu declarația de război. Pașa de Hotin chemase pe interpretul lui Branicki pentru a-i spune «qu'elle [la Porte] attaqueroit et poursuivroit les Russes en Pologne et partout où elle les trouveroit, et qu'elle regar-deroit et traiteroit en ennemi quiconque seroit avec eux». La 3 Octobre, e arestat Obrescov.

«Monsieur Crassinski, avec les Confédérés refugiez en Moldavie, fortifiez de nombre de Tartares qu'il prend à son service,

n'en ont d'ordinaire». A primit foarte bine pe Trimeșii lui Branicki și a răspuns cu o solie. A făcut asigurări de prietenie Polonilor. Pentru casurile din Baltași «Janowiec», răspunde el însă «d'une manière assez vague».

La 12, el adaugă că Pașa de Rumelia pleacă la oaste. Dar e încă tare partida turcească a păcii.

La 22, se semnalează o scrisoare a Pașei de Hotin către Repnin. «Elle ne doit cependant rien contenir de bien important, puisque, toutes les fois qu'il est venu de Turquie quelque chose de considerable, ç'a été par des courriers turcs aux agens de Moldavie et de Valachie ici». Polonii cred într'un război tureo-rus.

entreront en Pollogne et réuniront à eux le plus de Confédérations qu'ils pourront; il en éclatera de toutes parts de nouvelles.» Martin Liubomirski a revenit, «le long de la Hongrie .

26.

19 Novembre 1768.

.... On apprend de Yassy que les agens de Moldavie et de Walachie, partis d'ici, y sont heureusement arrivés. Les Turcs ont retiré aux divers gros de leurs armées à Bender, Galacz et Oczakow les avant-postes qu'ils avoient en Moldavie¹...

27.

3 Decembre 1768.

Sînt în principate 50—60.000 de Turci. Fiul Hanului vine cu cîteva mii. «Les troupes qui sont deja dans ces provinces y font de grands degats et, si elles continuent de même, il ne paroît pas qu'elles puissent y subsister longtems.»

28.

7 Decembre 1768.

[Potocki, «Mr. le Podczaczy», propune Turcilor de la Hotin a merge cu el. Indignarea lor. El se ascunde.] Quelques postes de ces troupes turques se sont retirés en arrière, sans doute par la même raison que precedemment, savoir qu'ayant pillé les villages, ils n'y pouvoient plus subsister; les vexations et desordres qu'ils commettent, ont déjà obligé beaucoup de Moldaves grecs à se retirer en Pologne, en Russie et en Hongrie....

29.

10 Decembre 1768.

.... Ce qu'il y a de certain c'est que les Turcs dévastent eux-mêmes la Moldavie, par la crainte que les armées russes n'y

¹ La 26 Novembre, știre că: «le Bacha de Cozim vient d'être déposé: les uns disent, parce qu'il s'étoit rendu suspect par ses conférences avec Monsieur Branicki; d'autres que c'est pour lui donner un successeur plus belliqueux».

La 30, știre că Confederații din Podolia reintră în Polonia: sînt 3—4.000. Ajutoare aũ sosit la Hotin.

puissent subsister, et surtout y détruisent ou en transportent tous les chrétiens en Natolie, en Dalmatie, leur connoissant du penchant pour la domination russe et s'imaginant que S. M. l'Imperatrice, en accordant sa protection aux Grecs orientaux de Pologne, aussi l'a voulu étendre jusqu'aux Grecs qui sont sous leur domination; en sorte qu'on cherche à inspirer aux troupes turques l'idée que c'est pour la religion qu'elles combattent ¹....

30.

25 Ianuar 1769.

.... Le nouveau Vayvode de Moldavie se trouvera dans un grand embarras, ayant ordre de fournir an printemps prochain autant de grain et de fourages que la Moldavie en produit en trois ans; ce qui sera d'autant plus difficile, qu'elle est deja totalement devastée.

Le sieur La Roche, agent du ci-devant Vayvode, craignant le sort du sieur Saul ², s'est enfuy en Transilvanie....

31.

15 Februar 1769.

.... Les Tartares, avant de quitter la Moldavie, y ont brulé les cabanes qu'ils laissoient en arriere....

32.

15 Mart 1769.

.... On assure que l'évêque de Kaminieck est en Moldavie et y a reconcilié Messieurs Pulawski avec les autres marechaux....

¹ La 17 Decembre, Trimesul adauge că Pașa mazil de Hotin n'a plecat încă.

La 21, el scrie că Turciî s'ar fi plîngînd că Poloniî li-au dat numai vorbe goale de ajutor. Pulawski ar fi închis; Potocki s'ar fi ascuns.

Știrile se confirmă la 24. Cele petrecute ar fi rezultatul unor intrigi între Poloniî.

La 4 Ianuar 1769, știre că Pulawski a fost liberat de Turciî.

La 18, Trimesul vorbește despre prădăciunile din Moldova ale Tatarilor și Confederațiilor.

² Despre această soartă n'am găsit nimic în corespondență.

33.

17 Maiu 1769.

[Oferte de mediație între Ruși și Turci, din Viena. Nici-o parte, nici alta nu pot câștiga.] La Russie même ne pouvant pas desirer la Moldavie, pays desert, où il n'y avoit pas 60 mille familles avant la guerre; lequel est à present plus ruiné que jamais, et qui ne peut donner aucun avantage à ses possesseurs; c'est à peu pres sous ce point de vue que le prince ambassadeur [Repnin] considère cet objet. [Moartea Hanului: «c'étoit un homme belliqueux, expérimenté et inquiet».]

34.

19 Iulie 1769.

... J'ai l'honneur de joindre ici les nouvelles que Monsieur l'ambassadeur a receu de Moldavie et de Constantinople, qui s'accordent assez bien ensemble....

Nouvelles touchant l'armée de la Porte Ottomane, venues de Moldavie.

1. Le bruit court qu'après le depart du Vezir, l'armée devoit monter au nombre de 400.000 hommes, quand elle sera rassemblée toute entiere, mais, à ce que portent les avis arrivés de differens endroits, que de plusieurs pays, comme d'Anatolie, d'Égypte et d'autres, ces troupes ne sont pas encore arrivées et que, même de celles qui l'estoient déjà, plusieurs ont deserté, ayant fait une sédition entre eux, où il y en a péri près de la moitié.

2. Le dessein des Turcs étoit que le Vezir s'approchât de Chotzin avec toute son armée, et dans cette vue on avoit donné ordre de tenir pret tout ce qui est necessaire pour la subsistance de l'armée. En outre, on avoit ordonné de preparer des vivres à quatre lieues du Danube, et nommement à Curculeszt, à Tomarow, à Sakcza et à Tepesz¹.

3. Après l'arrivée du Vezir à Sakcza, il paroissoit qu'il avoit envie de marcher vers Bender et Chotzin, mais, après avoir reçu la nouvelle de la defaite arrivée près de cette derniere ville, où on compte jusqu'à 8.000 hommes de tués, les Turcs

¹ Reni, Isaccea, Hantepesi (Movila Răbii).

ont rabaisé de leur courage et ont fortement résolu de ne pas partager leurs forces. En attendant, ils ont fait courir le bruit que les troupes russes n'ont fait aucun dommage à la ville de Chotzin et que le Kahraman-Pacha, en la défendant si courageusement, les a forcé de repasser le Dniestre, ce qu'ils ont fait même célébrer. Néanmoins, tous les gens comme il faut sont saisis de crainte et d'épouvante, et surtout à cause de la mort du Chusein-Pacha, tué à Chotzin par les Jannissaires révoltés; qui étoit un homme très distingué par son mérite parmi les Turcs. Il fut remplacé par le Pacha Roumel-Valési, qui se trouve à présent à Jassy, en attendant l'arrivée de 10.000 hommes, que le Vezir doit lui envoyer, outre les 4.000 hommes, qu'il a déjà.

4. On a nouvelle du 25 de mai que le Vezir avoit eu le dessein de passer le Danube avec toute son armée. Il s'est repandu aussi un bruit que Kulkegaiasy a passé le Danube avec 50^m Jannissaires, mais ces derniers ne sont pas encore tous passés la rivière, parce qu'à leur départ de Constantinople ils vouloient se révolter, et le Kulkegaiasy, en étant informé à tems, les a partagés en plusieurs divisions et leur a ordonné de s'assembler en deçà du Danube; c'est ce qu'ils font actuellement et, pour plus grande sûreté de ce côté, on a laissé auprès d'eux une partie de troupes.

5. Le Vezir, après avoir passé le Danube, a dessein de rester, à ce qu'on dit, quelque tems aux environs de Chan-Tepes, pour observer les opérations des deux côtés.

6. Si Dieu bénira les Russes, et si leur armée, ayant attaqué Bender, remporte une victoire sur le Vezir, alors on pourra marcher droit à Brahylow, parce que de là à Sakcza il n'y a que douze heures de chemin; ou, s'ils s'emparent du pont et en coupent les Turcs, on pourra les mettre par là en grand desordre et les obliger, en se dispersant en differens endroits, de chercher un passage en Vallachie, et nommement à Selistre, à Jurieweszt et à Vidna; c'est ce qui mettra les terres de Vallachie et de Moldavie, situées en deçà du Danube, à l'abri de tout dommage.

7. Il est incontestable que l'armée imperiale de Russie est courageuse, heureuse dans des opérations militaires et habile dans l'artillerie et dans le genie, qu'au contraire les troupes

ottomannes, ne l'étant pas à beaucoup près, ne pourront pas s'opposer à une telle armée et seront bientôt mises toutes en deroute. En quel cas les magasins turcs, établis à Sakcza et dans ses environs, tomberont sous le pouvoir des troupes russes.

8. Il est à souhaiter que l'armée russe s'approche heureusement et en triomphe du Danube et s'empare de tous ces endroits; on verroit alors plusieurs chrétiens accourir de différens endroits à son secours, avec un grand empressement, parce qu'ils ne desirent unanimement que de se soustraire au joug des barbares et, quoiqu'ils souhaitent de secourir même à présent l'armée russe, mais, en étant empêchés par les plus grandes misères et devastations, dont on les accable, ils se voyent hors d'état de lui porter aucun secours.

9. Du commencement de la guerre présente on a pris en Valachie 120.000 sacs de farine, dont chaqu'un contient 240 *ok*, et un *ok* contient trois livres.

10. Si le bon Dieu donne cet été une heureuse récolte, on espère qu'on pourra faire subsister 30.000 hommes, outre les habitans. Mais, quant à la moisson de l'année passée, quoiqu'il y avoit eu assez du bled, mais la plus grande partie en a été pris par les Turcs.

11. Sans doute que la crainte dont les Turcs sont saisis ne contribuera pas peu à leur defaite et qu'elle les fera chercher tous les moyens de s'accommoder avec l'Empire de Russie. Ceci est probable par le manque de vivres qu'ils souffriront l'année prochaine. Outre cela, le bruit s'est repandu ici que la Russie a resolu d'envoyer une partie de sa flotte par la Mer Méditerranée sur la Mer Blanche; c'est ce qui les fait trembler, et sur ce bruit la flotte turque destinée pour la Mer Noire retournera sur la Mer Blanche; car, si la Porte Ottomane voyoit une flotte russe sur cette mer, elle se verroit obligée de demander la paix, à telles conditions que la Russie elle-même desireroit.

12. On a reçu la nouvelle que l'Aga, chef des Jannissaires, est déposé et envoyé en qualité de Pacha à Dimotique, comme aussi que le Kulkegaja et Serasker de Bender, Moldowandzy-Pacha, sont destinés pour l'avantgarde.

Nouvelles de Turquie, venues de Constantinople.

.... Au printemps de l'année présente, le Sultan a donné ordre à Seraskier-Pacha Roumeli-Valesi de ramasser un corps de 50 m. hommes et de marcher contre l'armée russe en Pologne, mais, étant encore à Ukszan, à huit journées de marche de Chocim, et étant averti de la défaite des Turques près de Chocim, arrivée le 19 d'avril, il s'est arrêté à Jassy jusqu'au 20 de mai. Après quoi, s'étant mis en route pour Chocim, et ayant fait une seule marche, s'est arrêté de nouveau sur les bords du Pruth, où il a pris sa position le long de cette rivière, et attendant l'arrivée de toutes ses troupes, qui devoient composer, comme il est dit plus haut, un corps de 50 m. hommes, et dont il ne peut lui rester, après la défaite sous Chocim, qu'à peu près dix-sept mille hommes,—à moins que le Vizir ne l'eût renforcé par quelques detachemens de son armée. Le 20 du mai passé, il lui est venu 4.000 Tartares de la horde de Bellegrade.

[Vizirul a sosit la Isacce la începutul lui Maiu, cu 50.000 de Ieniceri și 20.000 de cavalerie. La 25, pleacă până la o distanță de opt ceasuri de Isaccea, unde este încă, pentru a se orîndui trupele. Dar caii și trăsurile sînt trimese spre Bender și Hotin. O sută de tunuri se duc la Ismail. Pentru ghiulele și praf, «et pour le transport de tout ceci, on a envoyé encore au mois d'avril 300 couples de taureaux de la seule Muntianszczyna.»]

7.... Les avis parvenus de Constantinople à Bukureszt portent entre autres choses que le Sultan n'ira pas à Andrinopole jusqu'à ce qu'il ne voie son armée vaincue; en quel cas il sera obligé d'y aller, et c'est alors que les ministres qui étoient contraires à la guerre ont résolu de chercher les moyens pour le detroner, et pour traiter de la paix avec la Russie...

35.

Extrait d'une lettre de Constantinople, en date du 19 juin n. s. 1769.

Tăcere despre armată. Decî vor fi fiind știri rele. Rugăciuni continue în moschei. «Les enfans même et les ecoliers vont, leurs precepteurs à la tête, en procession par les rues, chantants des hymnes de penitence et de supplications, pour flechir le Ciel en faveur de leurs armées.» Sultanul nu mai iese la Daud-Pașa. Ulemalele murmură. Boale, «cherté excessive» în lagăr. Zvonuri de înfrîngeri. Obrescov ar fi să fie liberat, după spusele lui Suțu. Turcii nu pot ținea focul Rușilor.

36.

Auszug eines Briefs von 26 July [1769].

Ein griechischer Doktor und Archimandrit sind aus Choczim ins russische Lager geflüchtet... In Jass waren ebenfalls Cosaken. Es befanden sich daselbst 200 Türken: sie haben sich aber sogleich davon gemacht. Den vorigen Hospodar haben sie ums Leben gebracht, wegen eines Verständnisses mit Russland...

37.

Extrait d'une lettre de bonne main, de Podolie, du 17 août.

...Le Grand-Visir se trouve à neuf milles au delà de Jassy...

38.

Cămănița, 17 August 1769.

... Der neue Hospodar in Jass hat Befehl von der Pforte erhalten dahin zu sehen dass die Wallachen der Pforte getreu verbleiben möchten...

39.

1er Novembre 1769.

... On regarde ici les nouvelles venues de Constantinople que l'ancien Visir, le Waywode de Moldavie et le Drogueman ont été décapités, comme une preuve du crédit que la Cour de France conserve à la Porte, et qu'elle employe tous les moyens possibles pour le maintenir, et continuer la guerre....

XII.

ADAUS LA EXTRASELE
DIN CORESPONDENȚA OLANDEȘĂ
DIN CONSTANTINOPOL.

1.

Van Dedem van de Gelder către State ; 25 August 1796.

.... Op het alleronverwagtst, als man niets diergelyks te gemeet zag, syn, tot generaale verwondering, op den 17-den deezer, de Reis-Effendi of Minister der Buytenlandsche Zaaken, Ratib-Effendi, en de prins Mourousi, Dragoman der Porte en Conseiller privé van het departement der buytenlandsche Zaaken, welke beyde van een buytengewon crediet jousseerden en tesaamen genoegzaam een onbepaald gesag uytoefenden, van haare posten ontzet, en d'eerste door Rasik-Effendi, gewezen ambassadeur aan het Hof van Rusland, en de laatste door de prins Ipsilanti, wiens vader voorheer onderscheyden jaaren Hospodar van Wallachien en Moldavien is geweest, en seedert eenige tyd weder groote beweegingen maakt, om opnieuws in die honorabele en profitabele charge hersteld te geraaken, opgevolgd geworden....

....În chipul cel mai neașteptat când nimic de acest fel nu era de prevăzut, spre mirarea tuturor, fură maziliți din dregătoriile lor, în ziua de 17 ale lunii, Reis-Efendi sau Ministrul Afacerilor-Străine, Ratib-Efendi, și principele Moruzi, Dragomanul Porții și sfetnic privat al Departamentului Afacerilor-Străine, cari amîndoi se bucurau de o trecere neobicită și exercitau împreuna o autoritate fără hotar. Cel d'întăiu a avut drept urmaș pe Rasic-Efendi, care a fost ambasador la Curtea Rusiei, iar cel de-al doilea pe principele Ipsilanti, al carui tată fusese înainte de aceasta în mai multe rînduri Domn al Țerii-Românești și al Moldovei, și de cîțva timp face iarăși mari silințe pentru a ajunge din nou să fie pus în aceasta dregătorie de cîinste și de folos....

2.

Van Dedem către State; 10 Septembre 1796.

.... Buyten de groote en on-
verwagte hier in het Ministe-
rie voorgevallene verandering,
waarvan ik d'eer gehad hab U.
L. den 25 August kenniste geven,
hebben op nieuws andere aan-
merklyke epoques plaats gehad,
als zynde de gedeposeerde
Reys-Effendi en dragoman der
Porte, ten blyke van disgratie,
de eerste na Rhodes en de
tweede na Cyprus gebannen,
en de Hospodaar van Walla-
chien, den Prins Mourousi, broe-
der van voormelde dragoman,
insgelyks van zyn post ontzet,
en weder opgevolgd geworden
door den Prins Alexander Ip-
silanti, vader van den tegen-
woordigen dragoman, die reeds
vorheer die hooge waardighejd
bekleed, en in die qualiteyt,
geduurende den laatsten oorlog,
een corps troepes gecomman-
deerd heeft, en daarmede door
de Kayserliken krygsgevangen
gemaakt, en niet eerder dan
na de vrede uytgewisseld is
geworden.

[Vine de cîteva zile de la Viena Toma Hope¹.]

3.

Van Dedem către State; 10 Octombre 1796.

.... Den 26 der gepasseerde
maand, heeft de Prins Ipsilanti,

.... Afară de marea și neaștep-
tata schimbare întîmplată aici,
în acest Ministeriū, și despre
care am avut cinstea a da de
știre Excelenții Voastre la 25
August, s'aū întîmplat iarăși alte
lucruri vrednice de o deosebită
amintire, precum: că Reis-Efen-
diul mazilit și Dragomanul
Porții, ca semn al disgrăției lor,
aū fost surguniți, cel d'întaiu la
Rodos și cel de-al doilea la
Cipru, și că Domnul Țerii-Roma-
nești, principele Moruzi, fratele
pomenitului Dragoman, a fost
scos și el din dregătoria sa,
și ca urmaș i s'a dat principele
Alexandru Ipsilanti, tatăl actu-
alului Dragoman, care și mai
înnainte a avut aceasta înnaltă
demnitate, și, ca atare, a co-
mandat, în timpul celui din
urma războiū, un corp de
trupe, și astfel a fost făcut
prins de razboiū de către Im-
periali, și n'a fost schimbat
decît după pace....

.... La 26 ale lunii trecute,
principele Ipsilanti, Domn al

¹ Cunoscutul călător de pe vremea lui Mavrogheni. V. *Ist. lit. rom.*, II, p. 44, nota 2.

Hospodaar van Wallachyen, zyn ceremonieele audientie by den Grooten-Heer gehad, om uyt desselfs mond zyne laatste instructien te ontfangen; welke voornaamentlyk bestaan hebben alle vexaties en desordres omtrent degeene waarover hy gesteld is, te weeren en zig zelfs naauwkeurig daarvoor te wagen; aan aen ieder volkomen recht te laten wedervaaren, in allen deele te zorgen; aan geene der nabuuren eenige reeden van offensie te geven, en sig omtrent al het voorvallende exactelyk au fait te stellen en daarvan de Porte telkens t'informeeren. Drie dagen daarna, is hy met het gewoone eere-tecken van twee paardestaarten begunstigd geworden, en staat heeden syne publieque uyttogt te doen, en vervolgens binnen een veertien dagen na de plaats syner destinatie te vertrekken.

De prins Mourousi, gedeposeerde Hospodaar van Wallachyen, die sig reeds op reys na hier bevind, heeft, regens de gewoonte syner predecesseuren, welke, om niet van haare vergaderde schatten beroofd te geraaken, sig altoos voor arm en onvermoogend hebben uytgegeven, aan de geene welke met de waarneming zyner zaken alhier gechargeerd zyn, order gezonden, om ten eersten

Țerii-Românești, a avut audiența sa solemnă la Sultan, pentru a primi, din gura acestuia chiar, cele din urmă instrucții ale sale; care au stăut, anume, în aceia că: să împiedece ori-ce suparare sau neorînduială față de supușii asupra carora e pus, și el însuși să se pazească cu de-amănuntul de așa ceva; sa caute a se da la fieștecine tot dreptul lui; să nu dea nici-unui vecin cuvinte de plingere, și, în tot ce s'ar putea întâmpla, sa se ție exact în curent și să trimeata la fiecare cas știre despre aceste lucruri. După trei zile, i s'a făcut cinstea obișnuită a celor două cozi de cal, și el așteapta să-și facă astăzi ieșirea-i publică, și apoi în vre-o paisprezece zile sa plece spre locul unde a fost numit.

Principele Moruzi, Domn mazil al Țerii-Românești, care se și află în drum catre acest oraș,

împotriva obiceiului înaintașilor săi, cari, ca sa nu fie despoiați de comorile ce grămadise, s'aū dat totdeauna drept săraci și fără mijloace, — a trimes poruncă celor ce erau însărcinați aici cu îngrijirea trebilor lui, pentru ca, întâiu, ei să lichideze și sa încheie toate datorile și pretențiile în nu-

alle schulden en pretensien voor hem te liquideeren en aftedoen, ten eynde sig by zyn arrivement van alle namaaning bevryd te vinden....

mele lui, așa încît la sosirea lui să fie liber de orice reclamație....

4.

Van Dedem către State; 10 Novembre 1796.

.... De gedeposerde Hospodaar van Wallachyen, de prins Mourousi, is deezer dagen te Constantinopolen aangekomen, en heeft zig vervolgens na zyn buytenhuys aan het Canaal der Zwarte Zee, te Couroutses-mee gelegen, geretireerd....

.... Domnul mazil al Țerii-Românești, principele Moruzi, a sosit zilele acestea la Constantinopol, și pe urmă s'a retras la casa-i de țară, pe Canalul Mării Negre, la Curù-Ceșmè....

5.

Van Dedem către State; 25 Novembre 1796.

.... Volgens ingekomen berigten, is de nieuwe Hospodaar van Wallachyen reeds den 5^{-den} deezer in goede staat te Bukarest in zyne residentie-plaats aangekomen, en door d'inwooners onder veel vreugde- en blydschapsteekenen ingehaald en ontfangen geworden....

.... După știrile primite, noul Domn al Țerii-Românești a și sosit, la 5 ale acestei luni, cu bine la București, reședința sa, și a fost primit de locuitori cu multe seimne de bucurie....

6.

Van Dedem către State; 10 Ianuar 1797.

.... Den 1^{-ten} Januarij deezer jaars heeft de fransche ambassadeur aan boord van het fregat dier natie *la Diane* gedieneerd, en is daar ter zelve tyd de Dragoman der Porte, de Prins Ipsilanti, benevens de Dra-

.... La 1-iū Ianuar din acest an, ambasadorul frances a prinzit pe bordul corăbiei *La Diane*, a nației sale, și la acest prinz aū fost ospătați și Dragomanul Porții, principele [Constantin] Ipsilanti, precum și Dragomanul

goman derturksche Vloot, Hangerli, met desselfs broeder, agent van de Hospodaar van Wallachyen, ter maaltijd onthaeld geworden: verscheyden gezondheid of toasten zy by die geleegendhayd gedronken, en die van den Grooten Heer en de Fransche Republicq, vereenigd, met 23 canonschotten gepaard gegaan....

Flotei turcești, Hangerli, și fraatele acestuia, agent al Domnului Țerii-Românești. Cu acest prilej s'aũ ridicat mai multe toasturi, și între altele unul singur pentru Sultan ca și pentru Republica-Francesă, întovărășit de douăzeci și trei de descărături de tun....

7.

Van Dedem către State ; 25 Ianuar 1797.

.... Den 11 deezer is hier van Cyprus de tyding ingekomen, de laats gewezen en derwaards gebannene Dragoman der Porte, de Prins Mourousi, aldaar des nagts, door vier vermomde perzoonen, die met geweld zyn kamer waren ingedrongen, op een allermoordigste wys was omgebracht geworden, zonder dat de uytvoerders dier schendaad g'arreteerd nog ontdekt hadden kunnen worden. Daar is geen twyfel aan, of zyne vyanden alhier, die t'eeniger tyd zyn terugkomst vreesden, en wegens zynen grooten aanhang te wagten hadden, hebben dien grooten man, die in kennis, vermoogen en bekwaamheyd uytmuntede, en die hier by myn terugkomst nog van een onbepaald gezag en invloed jousseerde, dat traurig uyteyn-

.... La 11 ale lunii, a sosit aici, din Cipru, vestea că fostul Dragoman al Porții, principele Moruzi, care se afla surgunit acolo, a fost ucis, noaptea, în chipul cel mai crud, de patru persoane mascate, care intrașă cu sila în odaia lui; fără ca săvârșitorii acestei fapte rușinoase să fi fost prinși, orî [cel puțin] descoperiți. Nu e decî nici o îndoială că dușmanii săi de aice, cari de cîțva timp se temeau de întoarcerea lui, și aveau și motiv să se aștepte la dînsa, din cauza multora ce țineaũ la dînsul, aũ pus la cale un asemenea jalnic sfîrșit pentru marele om, care, în cunoștință, puteri și însușiri se deosebia înaintea tuturor celorlalți, și ei aũ fost poate sprijiniți la aceasta de uni fruntași oameni de Stat....

de berokkend, en zyn moogelyk door eenige voornaame staatsleeden daarin ondersteund geworden ¹....

8.

Van Dedem către State; 10 Octombre 1797.

.... Verscheyde poolsche Republiquinien, die na Moldavien gevlugt, en seederd kort hier aangekoomen waaren, in hoop om, door de hulp en tusschen-spraak van den franschen Ambassadeur, in dienst der Porte g'employeerd te geraaken, zul-len, sonder in haar but te slaagen, genoodzakt zyn, de reys na eldersweer aan te moeten neemen, als synde haar door gemelde Gezant g'insinueerd geworden, de Porte niet inclineerde van haar gediend zyn, en hy zaar dus ried, sig of na Frankryk, of na Italien te retireren. Ook verseekerd men dat door gemelde Ambassaden aan ieder derzelve naments de Porte *honderd piasters* tot reysgeld zoude ter hand gesteld zyn....

.... Mai mulți republicani poloni, cari fugise în Moldova, și de puțin timp sosiseră aici, nădăjduind să intre, cu sprijinul și intervenția ambasadorului frances, în slujba Porții, ar fi fost siliți, fără să-și fi atins scopul, să-și ia drumul în altă parte, de oare-ce li s'a insinuat prin acel ambasador, că Poarta nu e aplecată să fie slujită de dînșii, și astfel s'a văzut nevoiți (?) să se adăpostească ori în Franța, ori în Italia. Se mai da ca sigur și aceia că, prin ambasadorul frances, li s'a dat în mână, la fiecare din ei, *o sută de lei*, pentru drum....

9.

Van Dedem către State, 9 Decembre 1797.

[Prin Trimesul Porții la Viena se află încheierea tratatului de la Campoformio. Pazvantoglu a luat Nicopole și pradă până la Varna.]

¹ La 24 Decembre 1796, ambasadorul scrie ca Dragomanul Ipsilanti a presintat condolențe pentru moartea Țarinei.

La 10 Maiu 1797, veste că printr'un curier extraordinar muntean a sosit știrea despre preliminările de pace între Împărat și Franța.

Ook is op het onverwagtst de Hospodar van Wallachien, de Prins Ipsilanti, vader van de Dragoman der Porte, en die nog maar eerst een groot jaar die waardigheyd bekleed had, gedeposeerd, en door de Dragoman van den Capitan-Pachà, de Heer Hanzerly, die d'eerste lieveling en geprotegeerde van die Admiraal is, gecomplaceerd geworden. Volgens gewoon gebruyk heb ik op zyn tyd de nieuw aangestelde doen feliciteren en complimenteren, en is hy teffens aan de Porte, daags na zyne benoeming, met een eere-caftan omhangen, en in zyn nieuwe qualiteyt aan den Groot-Visir, Reys-Effendi en Kiaya-Bey gepresenteerd geworden....

Pe neașteptate, a fost marșal și Domnul muntean, principele Ipsilanti, tatăl Dragomanului Porții, și care avuse abia timp de un an aceasta demnitate. și a fost înlocuit prin Dragomanul lui Capudan - Pașa, domnul Hangerli, care e cel d'întăiu favorit și ocrotit al Amiralului. După obicei, am trimis să feliciteze și să complimenteze la timpul sau pe noul numit și, în același timp, acesta a fost îmbrăcat la Poartă, a doua zi după numirea lui, cu caftanul și a fost prezentat în noua sa însușire Marelui-Visir, lui Reis-Efendi și lui Chehaia-bei....

10.

Van Dedem către State; 10 Ianuar 1798.

.... De gewezen Dragoman van den Capitan-Pacha, die onlangs tot den princen-staat en teffens tot Hospodar van Wallachien is verheeven, zo als ik d'eer gehad heb U. L. in een myner voorgaanden te melden, heeft, den 27 December, de reys na syne residentieplaats, Bucharest, aangenomen. Ligtelyk zal het kunnen gebeuren, hy, uyt hoofde der meer en meer toeneemende strooperyen en stoute onder-

.... Fostul Dragoman al lui Capudan-Pașa, care de curind a fost ridicat la rangul de principe și tot odata la demnitatea de Domn al Țerii-Românești, precum am avut onoarea a vă anunța într'unul din rapoartele mele de mai înainte, a pornit la 27 Decembre spre reședința sa, București. S'ar putea întâmpla ușor, ca el, din pricina pradăciunilor, ce tot cresc, și îndraznețelor întreprinderi ale rebelului Pazvantoglu, să nu

neemingen van den rebel Pazwand-Oglou, voor eerst niet zeer rustig van de nieuwe, luysterryke post komt te jouis-
seren, als hebbende de gedeposeerde prins Ipsilanti reets een maal een visiet van een trouw zyner aanhangelingen, uyt honderd gewaapende mannen bestaande, gehad, welke hy om er niet schrik van ontslaagen te geraaken, eerst zeer wel heeft moeten onthaalen, en vervolgens met groote presenten overlaaden...

Den 2^{den} deeser, is de Generaal St.-Cyr... hier van Bucharest geretourneerd....

se bucură deocamdată tocmai în liniște de noul post strălucitor; căci mazilitul Domn Ipsilanti a și primit într'un rînd visita unei cete de partizanî ai lui Pazvan, alcătuită dintr'o sută de oameni înarmați; pe cari, ca să nu rămîie mai pe jos (?), a trebuit mai întăiu să-i primească bine și apoi să-i încarce cu daruri mari...

La 2 ale lunii, s'a întors aici, din București, generalul St.-Cyr....

11.

Van Dedem către State; 4 April 1798.

.... Een ryk grieksch koopman, die te Bucharest in Valachien g'etablisseed was en voormaals van de fransche protectie gejouisseerd had, Tournaviti genaamd, meede in correspondentie met voormelde rebel, en zelfs met en commissie om eenige vreedesvoorwaarden, naaments hem, voor te slaan, hier gekoomen zynde, is, na eerst zeer wel onthaald en met den Capitan-Pacha een en ander keer lang in gesprek geweest te zyn, insgelyks gevat en in stille g'executeerd geworden¹....

.... Un bogat negustor grec, care era așezat în București și se bucurase mai înainte de protecția francesă, anume Turnavitul, care stătea în corespondență cu zisul rebel [Pazvantoglu] și venise aici cu o însărcinare din partea lui, ca să propuie unele chezășii de pace, a fost dintru întăiu primit foarte bine și a stat de cîteva orî de vorbă cu Capudan-Pașa, apoi a fost prins și ucis în taină....

¹ Cf. raportul saxon din 24 Februar: La prince de Wallachie s'est saisi

12.

Van Dedem către State; 11 April 1798.

.... De prins van Moldavien, die men reets seederd lang gesegt had dat gedeposeerd zou worden, is, des niet te min, den 4ten dieser, door een order van den Grooten-Heer, in die charge bevestigt....

.... Domnul Moldovei, despre care se spunea de câteva zile că va fi mazilit, a fost totuși întărit în dregătoria sa. printr'o poruncă a Sultanului, în ziua de 4 ale lunii....

13.

Van Dedem către State; 13 August 1798.

.... By de Prins Ipsilanti, geweest Hospodar, zo van Moldavien als Walachien, die ziekte meede aangestooken zynde, zyn daar binen zeer weynig daagen agt personen de ongelukkige slagtoffers van geworden, en is de gemalin van dien Prins insgelyks deeser daagen overleeden....

.... Întinzîndu-se ciuma la principele Ipsilanti, ce a fost Domn și în Moldova și în Țara-Românească, în câteva zile numai, opt persoane au fost nenorocitele ei jertfe, și soția principelui a murit și ea, zilele acestea....

14.

Van Dedem către State; 18 Octombre 1798.

.... Den 13 deeser, is de franse Consul van Jassi gevankelek hier aangebragt, en in de Seeven Toorns geplaatst....

.... La 13 ale lunii, a fost adus aici prins consulul frances din Iași și aruncat în cele Șapte Turnuri....

d'un espion de Pasvant-Oglou, nommé Ternaviti, qui étoit autrefois sous la protection de la France, et qui avoit été employé par les Russes. Il l'a envoyé ici sous prétexte de quelque commission auprès du Capitan-Pacha, qui le lendemain le fit étrangler.»

15.

Van Dedem către State ; 9 Mart 1799.

.... D'onlangs gedeposeeide Hospodar van Walachien, de prins Hanzerly, die alhier een groot aantal vyanden had, en beschuldigd word, zyn onderdanen zeer gevexeerd en op nieuws zwaare lasten en schattingen, die reets aan meenigte jaaren geleeden voor den Grootten-Heer abgeschafft waaren, ingevoerd en geheeven te hebben, is op order van den Keyser gestrangeerd geworden, en desselfs hoeft na hier gezonden, om het zelve aan het publicq ten toon te doen stellen; tans ward meede voor een bezwaar teegens dat ongelukkig slagtoffer aangevoerd, hy gelheyme correspondenties met de bekende Descorches, die hier weegens Frankryk geresideerd heeft. zou onderhouden hebben....

.... Domnul de puțin timp mazilit al Țerii-Românești, principele Hangerlı, care avea aici un mare număr de dușmani și era învinuit că a supărat foarte mult pe supușii săi și că a introdus și ridicat de curînd grele sarcini și dajdiî, care acum de mai mulți ani fusese înlăturate de Sultan, a fost zugrumat din porunca Sultanului, și i s'a trimis aice capul, pentru a-l expune înaintea publicului; s'a adus ca o învinuire împotriva nenorocitei jertfe, că a ținut în taină corespondență cu cunoscutul Descorches, care residase aici în numele Franciei....

16.

Van Dedem către State ; 27 Mart 1799.

.... Sederd myn schryven van den 9^{den}, is, op den 12^{den} deeser, de Dragoman der Porte, de Prins Ipsilanti, die ongemeen veel credit en invloed heeft. tot Hospodar van Moldavien, in plaats van syn schoonvader, de Prins Calimachi, die vier jaaren, zonder de minste disgratie ondervonden te hebben,

.... De la scrisoarea mea din 9, a fost numit la 12 ale lunii, Domn al Moldovei, Dragomanul Porții, principele Ipsilanti, care avea neobișnuit de multă trecere și influență, în locul socrului său, principele Callimachi, care ținuse dregatoria timp de patru ani, fără să fi întîlnit cea mai mică disgratie, și lui Ipsi-

die post bekleed had, benoemd en aangesteld, en door zyn zwager, Alexis Suzzo, voormaals Dragoman van den Capitan-Pacha, weeder opgevolgd geworden¹....

lanti i s'a dat ca urmaş cumnatul sau, Alexandru Suţu, fost Dragoman al lui Capudan-Paşa....

17.

Van Dedem catre State; 18 Iulie 1801.

.... De prins Ipsilanti, Hospodar van Moldavien, die voormaals als Dragoman der Porte van een onbepaald credit jousseerde, op het onverwagst is gedeposeerd, en door de Dragoman der Porte Suzzo opgevolgd geworden, en dat tot vervulling van laatstgemeldes plaats de zoon van den voor heen gewezen Vorst van Moldavien Kalimaki is verkooren....

... Principele [Constantin] Ipsilanti, Domn al Moldovei, care se bucura mai înainte ca Dragoman al Porţii, de un credit neasămănat, a fost mazilit pe neaşteptate, şi i s'a dat ca urmaş Dragomanul Porţii, [Alec] Suţu, şi ca indeplinitor al acestui loc a fost ales fiul Domnului Moldovei ce a fost înaintea lui, [Scarlat] Callimachi...

18.

Van Dedem catre State; 11 Octombre 1802.

.... Den 3^{den}, heeft de Porte, volgens gebruyk, door derzelver Dragoman, de Prins Calimaki, reciproquelyk een compliment van felicitatie by den Internuntius wegens zyn gelukkig arrivement laten afleggen, en zulks op de gewoone wys met een present van con-

.... La 3, Poarta a pus, după obicei, pe Dragomanul ei, principele Callimachi, să exprime, la rîndul ei, felicitări Internunţiului, pentru fericita sosire şi a întovăraşit aceasta, iar după obicei, cu un present de dulceaţă, fructe şi flori, şi, după ceremonial, Trimesul po-

¹ Corespondenţa olandesă e datată, de la 18 Novembre 1799 înainte, din Bucureşti.

fituuren, vrugten en bloemen doen versellen, en is zulks door gezegde Gezant op de g'etablisseeerde wys met een contra-geschenk aan den Dragoman beandwoord geworden....

menit a răspuns cu un alt dar față de Dragoman....

19.

Van Dedem către State; 26 Octombre 1802.

.... De Hospodar van Moldavien, Prins Suzzo, door de Porte gedeposeerd zynde, is de prins Mourousi, die, gedurende de tyde, welke ik te Bukarest gepasseerd heb, regeerend Vorst van Walachien was, en sig seederd nog eerst naauwlyks een jaar alhier buyten functie bevonden heeft, weeder met die eminente charge begunstigt geworden, met bygevoegde voordeelige belofte van in dezelve ten minsten seven jaaren gecontinueerd te zullen blyven....

.... Domnul Moldovei, principele [Alec]u Suțu, fiind mazilit de Poartă, a fost favorizat din nou cu această înaltă dregătorie principele Moruzi, care, pe timpul cît eram eu la București, domniă în Țara-Românească, și care de vre-un an de zile se afla aici fără dregătorie; adăugindu-se folositoarea făgăduială de a fi păstrat în această demnitate cel puțin șapte ani....

20.

Van Dedem către State; 25 Ianuar 1803.

.... De Porte, deeser daagen, de laatst gedeposeerd Hospodar van Moldavien, de Prins Aleko Suzzo, zwaager van de teegenswoordige dragoman der Porte, alsmeede desselfs twee Capou-Kiahayas of agenten, de eene, de heer Aleko Banno Hanzerli, broeder van de in 1799 op order der Porte te

.... Poarta a pus să se aresteze zilele acestea Domnul de curînd mazilit al Moldovei, principele Alecu Suțu, cumnat al Dragomanului de acum al Porții, precum și cele două capuchehaiele, sau agenți, ai lui, dintre cari unul e domnul Alecu Hanzerli, Banul, fratele Domnului Țerii-Românești, care a fost ucis

Bukarest omgebragte regerende Hospodar van Walachien, en d'andere, Costaki Suzzo, heeft doen arresteren, en dezelve grootelyks gevaar loopen, van, na alvorens merkelyke sommen te hebben moeten opbrengen, nog daarenbooven gebannen te worden, en zelfs het leeven te verliesen; dog dat de tweede genoemde, Aleco Banno Hanzerli, wegens het onheyl dat hem dreygde, bytyds verwittigt zynde geworden, het arrest ontkoomen is, en sig daadelyk dusdaanig soek gemaakt heeft, dat de Porte hem voor als nog, niet teegenstaande veel gedaane recherches, niet heeft kunnen ontdekken¹....

la 1799, din porunca Porții, la București, iar cellalt, Costachi Suțu. Ei se află în mare primădie ca, după ce vor trebui să aducă sume însemnate, să mai fie surguniți, și chiar să piardă viața. Numai cît cel deal doilea, Banul Alecu Hanzerli, fiind înștiințat la timp de nenorocirea ce-l amenința, a fugit de la închisoare, și s'a ascuns așa (?), încît Poarta, cu toate cercetările facute, n'a putut încă să-î dea de urmă....

21.

Van Dedem către State; 9 April 1803.

[Scrisoare a Porții prin Scarlat Callimachi:]

In andwoord op myne aan de Porte ingezondene note, een brief van de Dragoman der Porte, de prins Callimachi....

Ca răspuns la nota mea trimeasă către Poarta, am primit o scrisoare de la Dragomanul Porții, principele Callimachi....

¹ La 9 Iunie 1804, Testa scrie cele ce urmează: Costachi Suțu, zis Chebap, «agent et proche parent de l'ex-Hospodar de Moldavie, exilé à Rhodes..., ayant eu la témérité de renouveler la cabale qui a occasionné la disgrâce de son maître, e trimes la Atos.

La 24 Mart, veste că Alexandru Suțu e surgunit la Rodos, pentru ca lucra contra lui Constantin Ipsilanti. La Cipru merge Vlahuți, son secrétaire intime».

La 11 Octombre 1805 abia, știre că Alexandru Suțu s'a întors din surgun.

22.

Francisc Testa către State; 26 Mart 1806.

Se dă lui Muhib-Efendi ca prim-dragoman «un certain Spatar de Négri, secrétaire du prince Callimaki, Interprète du Divan».

23.

Testa către State; 10 April 1806.

În locul precedentului, s'a numit «une autre créature du prince Callimaki».

24.

Testa către State; 25 August 1806.

..... Elle [la Porte] vient d'en donner une preuve évidente en destituant hier les Hospodars de Wallachie et de Moldavie à la fois. L'un et l'autre de ces princes, élevés à cette dignité depuis 1802, par l'influence de la Russie, et maintenus jusqu'ici par cette Cour, n'attendaient pas certainement leur chute de sitôt, ayant obtenu, lors de leur installation, par l'entremise du chevalier d'Italinsky, la promesse formelle que la Porte les y laisserait régner pendant sept années consécutives.

Un des fils de l'ancien Hospodar Callimaki, qui était jusqu'à cette époque Drogman du Divan, vient d'être nommé à la place du prince Mourousi en Moldavie, et l'ex-Hospodar Aleko Suzzo, qui a subi en dernier lieu un exil à Rhodes, a remplacé le prince Ipsilanti en Wallachie. Il est à remarquer que ces deux nouveaux princes sont d'un système opposé à celui de leurs prédécesseurs.

C'est le frère de feu prince Hanzerli, décapité il y a quelques années à Bukarest, qui vient d'être élevé au poste de Drogman de la Porte....

25.

Testa către State; 10 Septembre 1806.

.... Ces jours-ci, les nouveaux princes de Moldavie et de Wallachie ont été successivement installés dans leurs dignités respectives. LL. AA. ont été admises auprès de Sa Hautesse en

plein Divan, malgré les entraves qu'on voulait y mettre, et, dans cette audience, dont l'une a eu lieu le 2 courant et l'autre hier, ces deux Hospodars ont été décorés du bonnet d'honneur, appelé *kuka*.

Dans cet intervalle, la Porte a eu l'avis que l'ex-Hospodar de Wallachie, Constantin Ipsilanti, ayant été prévenu qu'on allait lui trancher la tête, avait pris la fuite de Bukarest, escorté de 2.000 Albanais, et qu'il s'était réfugié en Transylvanie, avec treize des principaux boyards du pays, en emportant avec lui les trésors qu'il avait amassés durant sa principauté, et qu'on évalue à treize millions de piastres. On impute entr'autres à ce prince, d'avoir été d'intelligence avec les insurgés de la Servie et de leur avoir fourni clandestinement des secours.

On sait qu'aussitôt que le chevalier d'Italinsky a été informé de la destitution des Hospodars de Wallachie et de Moldavie qui avaient été nommés par l'influence de la Russie et qui étaient sous sa sauve-garde, ce ministre n'a rien eu de plus pressé que d'expédier un courrier extraordinaire à Pétersbourg, pour faire part à sa Cour de cet événement, et l'on est impatient de voir de quelle manière l'empereur Alexandre prendra cette affaire....

26.

Testa către State; Constantinopol, 25 Septembrie 1806.

[Un boier muntean vine la Poartă pentru a raporta fnga lui Ipsilanti și a justifica pe boieri.] La Porte a pressé le départ du nouveau Hospodar de cette principauté, demeurée dans l'anarchie et, soit ce prince, que celui de Moldavie, sont déjà partis la semaine passée pour leur destination, voye de Varna. [Poarta ar fi invitat la întors pe Ipsilanti, dar e sigur că acesta va trece în Rusia. Se așteaptă o intervenție a acestei Puteri pentru Ipsilanti.]

27.

Testa către State; Constantinopol, 25 Octombrie 1806.

.... La Porte a été forcée de réintégrer ces mêmes princes dans leurs gouvernements, de sorte que le prince Mourousi doit retourner incessamment à Yassi, et le prince Ypsilanti, qui s'était évadé, ayant obtenu son pardon par hat-cherif lu en plein

Divan, doit rentrer au plutôt à Bukarest, tandis que les nouveaux Hospodars, Callimaki et Suzzo, en sont rappelés.

Cette destitution avait d'autant plus piqué la Russie qu'elle avait des raisons à croire que le général Sebastiani avait engagé la Porte, par l'influence du ci-devant Kiaya-bei, pour lui faire faire ce changement et, quoique la chose eût paru assez vraisemblable, la Porte, pour s'en excuser elle-même, a jeté la faute sur le Grand-Visir déposé, qu'elle vient à la suite de cette réintégration de reléguer à Chypre, et de confisquer ses biens, et n'a cessé de soutenir que le général n'y était entré pour rien....

28.

Testa către State ; Constantinopol, 10 Novembre 1806.

.... Le prince Mourousi, qui était déjà revenu ici de Yassi, lorsqu'il fut question de le réintégrer dans sa principauté a cherché par tous les moyens possibles de ne plus retourner en Moldavie, mais, comme il s'agissait d'une satisfaction éclatante que la Russie exigeait de la Porte, ce prince fut obligé d'obéir aux ordres réitérés de son souverain et de se rendre à son poste; il est parti d'ici le 3 du courant¹....

¹ La 24 Decembre, Testa anunță că a fost arestat Alexandru Ipsilanti și capuchehaielele muntene la Bostangi-Başa. Panaioti Moruzi e scos din locul de Dragoman al Amiralului.

La 10 Ianuar 1807, el adauge că Alexandru Ipsilanti a fost «mis à la torture, pour être contraint par ce moyen douloureux de déclarer ses trésors. La Porte exige, dit-on, de cet octogénaire 10.000 bourses. Locul lui Panaioti, e dat unui neveu de l'interprète du Divan, Hanzarli... L'ex-Hospodar Aleko Suzzo vient d'être nommé de nouveau après la rupture prince de Walachie et de Moldavie en même temps».

Iar la 12 Februar : Alexandru Ipsilanti, suportînd tortura o lună, e decapitat, comme complice à la trahison de son fils». Averea, qu'on évalue à plusieurs millions de piastres , e confiscată. Se iea și acea du principal favori de son fils, le nommé Manolaki Persiani, destiné comme vice-Hospodar de Moldavie, depuis que le prince fugitif est rentré en Walachie avec l'armée russe. Ce Persiani a été autrefois interprète de l'ambassade ottomane à Londres.» Alexandru Suțu pleacă «la semaine dernière catre Țara-Românească. «Un des fils de feu priuce Mihalvoda Suzzo est destiné pour Drogman de la Cour au Camp.»

29.

Testa către State; Constantinopol, 25 Mart 1807.

.... Quoique la Moldavie soit occupée par les Russes, le Drogman de la Porte, Aleko Hanzerly, vient d'être nommé Hospodar de cette principauté. [Alexandru Suțu ar fi intrat pe la Craiova.]

30.

Testa către State; Constantinopol, 10 August 1807.

.... Le prince Alexandre Hanzerli, qui avait été nommé Hospodar de Moldavie, depuis environ cinq mois, quoique cette principauté fût au pouvoir de l'ennemi, et qui se trouvait au camp en attendant la reprise de cette province, vient d'être démis de son poste, sans en avoir pu jouir, et à sa place Sa Hautesse vient d'élever le prince Scarlato Callimaki, le même qui avait déjà été destiné à la dite dignité le 24 août dernier, mais que le Porte a été obligée de repeller deux mois après, pour se conformer à la volonté du parti anglo-russe¹....

¹ La 24 August, știre că Alexandru Moruzi a fost exilat la Angora: la 6 Maiu e rechemat, ca și fratele său Dimitrie, care vine de la Cesarea.

La 24 Decembre, Testa scrie că a fost scos Hangerli, Dragomanul Amiralului: Hangerli tatăl ar fi fost, ca dragoman al Arsenalului, dușmanul lui Capudan-Pașa, pe atunci numai «Capitana-bei ou vice-amiral».

XIII.

EXTRASE DIN CORESPONDENȚA SUEDEȘĂ
DIN CONSTANTINOPOL.

1.

Hopkens către Ministeriū; 7 Februar 1741.

.... Foröfrigit böra wy i ödukkhet berätta at, så snart wy fingo Eders Höggrefl. Excellences Bref till St.-Viziren, sände wy effter den nu wärende Portens Drogueman, Janaki, som är Printzen af Moldaviens Resident och som för detta, under Printz Alexander Gikas bortowarande i det sista krigit, förrättat dess Vices och är wår wän. Då han kom, berättade wy honom at wy hade et bref at praesentera Vizirer å Edere Hoggrefl. Excellences wängnar; hwilcket bref my gofwo honom at läsa, samt budo honom hemställa till Vizirens egit behag, huru han wille emottage det samma. Hwarwid wy och så gäffwo honom en timlig idé om sekernes belegenhet i Europa, så dan som han kunde rapportera till Portens Ministär. Så snart som bemelte Janaki hade öfwersätt samma bref och wyss det til Viziren, som skiedde,

.... Pe lingă acestea, trebuie să raportez cu supunere că, îndată ce am primit scrisoarea Excelenții Voastre, conte, către Marele-Vizir, am trimes după Dragomanul de acum al Porții, Ienachi, care e capuchehaie a Domnului Moldovei, și care înainte de aceasta, în lipsa principelui Alexandru Ghica în ultimul război, i-a ținut locul, și e prietenul nostru. Venind el, i-am anunțat că avem o scrisoare de înfățișat Vizirului în numele Excelenții Voastre, conte; care scrisoare i-am dat s'o cetească, și l-am rugat să lase în voia Vizirului, cum vrea s'o primească. Cu care prilej, i-am dat [lui Ienachi] și o idee potrivita despre unele împrejurări din Europa, așa încît să le poată raporta miniștrilor Porții. Îndată ce acest Ienachi a tradus aceasta scrisoare și a arătat-o Vizirului, care lucru s'a făcut la 29 Ianuar, el ni dădu de știre că dorința Vizirului

d. 29 Jan., lât han oss weta, at Vizirens astundan wore at wâr Drogueman skulle komma och praesentera det samma....

Portens förre Drogueman, Printz Alexander Gikas, sitter ånnu i järn, och wet man ey hwad öde han kan komma att undergå, men all hans egendomb, som bestigit sig till 7 å 800 pungar, är confisquerad....

este ca Dragomanul nostru să vie și să înfățișeze scrisoarea....

Fostul Dragoman al Porții, principele Alexandru Ghica, e încă în fiare, și nu se știe ce soartă o să aibă de îndurat, dar toată averea lui, care se suie până la șapte ori opt sute de pungă, e confiscată....

2.

Hopkens către Ministeriū; 25 Februar 1741.

[Execuția la 21 a lui Ghica. E expus corpul trei zile.]

Janaki gör fuller Droguemans bestälningen wid Porten, men under den gamble Ibrahim-Effendis Inspection. Och, som bemelte Ibrahim-Effendi är wâr gamble wän, om hwilcken wi offta nämt i wære förre ödmuke relationer, så har han myckit försäkrat oss om sin uprichtighet emot oss. Han är en förständig och wälsinnad man, och har warit satt afsides för någon tid, allenast för den förre Reiss-Effendis, samt Portens Droguemans, jalousie ¹....

Ienachi va îndeplini funcțiile Dragomanului la Poartă, dar supt supravegherea bătrînului Ibrahim-Efendi. Și, fiindcă acest Ibrahim-Efendi e vechiul nostru prieten, de care am pomenit adesea în rapoartele noastre de mai înainte, el ne-a asigurat mult de sinceritatea lui față de noi. E un om cu pricepere și cu bune intenții, și el a fost pus de-o parte cîva timp, numai din cauza gelosiei fostului Reis-Efendi și a Dragomanului Porții....

3.

Hopkens către Ministeriū; 10 Iunie 1741.

.... Den hosgaunde latinska öfwersättningen af Visirens

.... Traducerea latină anexată a scrisorii Vizirului e opera

¹ La 25 Februar, se vorbește despre discuții ale dragomanului Suediei cu Ibrahim-Efendi.

briefär Porten-Droguemans arbete, men den Franske har nu af wære Drogueman giordt, hwilcken wy befalt at ord ifrån ord följa originalet, utan at bey sig om elegance eller constructionen af det franska språket ¹....

Emedlertid war wår Drogueman ute på Canalen hos Portens Drogueman (hwilcken, för opasslighet, hallt sig hemme), til at nnderrätta sig om de tidingar som afftonen förut kommit til Porten ignom en Courier ifrån den persiske gräntzen och en annen ifrån Printzen af Moldavien. Bemelte Portens Drogueman sade honom at hemsjelf läst bemälte Printzens bref för St.-Vizirens uti hand; ibland ennet berättar, etc. ².

Dragomanului Porții, dar franțuzeasca a fost făcută de dragomanul nostru, căruia i-amporuncit să urmeze cuvînt de cuvînt originalul, fără a se îngriji de eleganță saă de construcțiile limbii franceze.

Până atunci, Dragomanul nostru s'a dus pe Canal, la Dragomanul Porții (care, fiind bolnav, stătea acasă), ca să se informeze despre știrile ce venise decusară la Poartă printr'un courier de la granițele Persiei și prin altul de la Domnul Moldovei. Dragomanul Porții i-a spus ca el însuși cetește înaintea Marelu-Vizir scrisoarea pomenită a Domnului, în mîna lui; într'una se vestește, etc.

4.

Hopkens către Ministeriū; 10 Novembre 1741.

.... Den deponerade Printzen af Moldavien är ankommen, och har blifwit ganska wähl emotagen wid Porten. Han läran blifwa employerad såsom conseiller pour les Affaires Etran-

.... Domnul mazil al Moldovei [Grigore Ghica] a sosit, și el a fost foarte bine primit la Poartă. Se zice că el va fi întrebuințat ca sfetnic pentru Afacerile Străine, și avem dreptul a aștepta

¹ {Aduas:] Traductio litterarum Supremi Vesirii ad Excelsissimum primum ministrum Sueciae. [Copie.]

² La 12 Septembre, ambasadorul arată că vine Dragomanul la ei pentru copia unei convenții.

La 16 Septembre, veste că Domnul Moldovei e mazil. În loc vine al Țerii-Românești; Mihaî Racoviță e numit aice: cauza e ura Vizirului contra familiei Ghica și intrigă grecești.

geres, och hafwa mycken tienst af honom att förwänta, emeden som wj äro i stor wänskap och relation tillsammans....

de la dînsul multe îndatoriri, pentru că sîntem buni prieteni și în strînse legături unul cu altul....

5.

Hopkens către Ministeriū ; 18 Iunie 1751.

.... Portens Drogueman täncker jag at förnöya med 100 de sma sequiner....

.... Pe Dragomanul Porții gîndesc să-l mulțănesc cu 100 de galbeni de cei mici....

6.

Hopkens către Ministeriū ; 3 Iulie 1751.

.... Jag berettade da som hastigast till Herr Kantzlieradet Carleson at Portens Drogueman, effter min hældne Audience, blifwit i strenge arrest oförmodaligen insatt. Ibörjan frucktadess allment det honom kunde förestå samma olyckliga öde som dess föruträdarn öfwergått, men omsider har han blifwit loss.

Dess brott sadess wara at han, tillika med graekiske Patriarchen och nagre Metropoliter, hafft nagon dehl uti en klageskrifft, som inwänarne pa Cypren nyligen till Sultan ingifwit, angående befählhafwariness oarhörda vexationer destädess, och om hwilckan jag tillförene förmählit under de 24 Ianuarii (4 Februarii); då jag af de yppersta blifwit ombaden at understödja derass förestellningar wid Porten. Nu

.... Am raportat în cea mai mare grabă Consilieriuului de Cancelarie Carleson că Dragomanul Porții a fost pe neașteptate, după audiența mea, pus în închisoare aspră. La început, se temeau toți că el va îndura aceeași nenorocită soartă care a atins pe predecesorul său, dar, la urmă, el a scăpat.

Se zice că vina i-ar fi că el, împreună cu patriarchul grecesc și unui Mitropoliți, ar fi avut oarecare parte într'o plîngere, pe care locuitorii din Cipru acum în urmă au dat-o Sultanului cu privire la vexațiile neauzite ale guvernatorului de acolo, și despre care am scris înainte, la 24 Ianuar (4 Februar), căci am fost poftit cu stăruință să sprijinesc reprezentațiile lor la Poartă. Acum, în ultimele plîngerî, Marele-Vizir ar fi atacat

uti den sednare klageskrifftan skall Stor-Viziren persohnligen wara angrejpen, och, som sådaut sadess hafwa tillskyndat honom nagod förebråelse, så föregifwess at han swendt hele skulden pa den arme Drogueman, så för att ursäckta sig sielf, som för at dess lettare kunne sannass på denna förre den dehl han tross hafwa hatt uti bemelte klagomåhl upsettiande. För min dehl håller jag Droguemannen för ahldless oskyldig, och at han, som en ganska wahrsam och försicktig man, ahldrig kunnat waga så dristiga stege. Jag är försäkrad det han på intet satt haft kundskap om Cyprioterne förde klagomahl, ehuru de samne wähl kunnat gifwa Viziren tillfalle at giöra honom sakfäld. Snarare bör jag tro det Printzen af Wallachiet Gregoir Gika hemligen arbetadt pa Droguemans fall och at han budit anseenliga penningar at i dess stelle kunna befordre en af sine söner; hwilket är en wederstygelig graekisk otacksamhet, sa wide Droghman warit printzenss ifwiga beskyddare under hanss forriga olycka, ock äfwen sedermera bewisass honom de aldrastörsta wählgierningar. Fierde dagen affter Droguemans olycka, ankom Printzen

personal, și, de oare ce aceasta se zice că i-a atras oarecare muștrări, el pretinde să arunce toată vina pe bietul Dragoman, pe de o parte pentru a se îndreptăți pe sine, și pe de alta pentru ca el cu atât mai lesne sa poată arunca pe cel d'întaiu partea pe care se zice că a avut-o în alcătuirea arzului. Eu despre partea mea cred pe Dragoman cu totul nevinovat, și [nu socot] ca el, ca un om cu totul cu pază și prevăzător, să fi putut încerca un pas așa de îndrăzneț. Am siguranța că el n'a avut nici într'un chip cunoștință despre plîngerea Ciprioților, cu toate că aceasta a putut da Vizirului prilej pentru a-l face să fie osîndit. Mai pe urmă am trebuit să cred că Domnul Țerî-Românești, Grigore Ghica, a lucrat în taină la căderea Dragomanului și că el a oferit însemnate sume de bani pentru a putea pune în locul lui pe unul din fiii sai; ceia ce este o spurcata necunoștință grecească, întru cît Dragomanul a fost apărătorul aprig al principelui în nenorocirea-i de mai înainte, și încă și dupa aceia i-a dovedit cea mai mare bunăvoință. A patra zi după nenorocirea Dragomanului, a sosit principele [tînăr] din Țara-Romaneasca și, de oare ce înca de mai înainte

ifran Wallachiet, och, som all-
ding syness förut hafwa warit
öfwerlagt och faststähet, så
blef han och straxt utnemd till
Portens Drogueman. Han är
helt ung och oförfahren, och,
som han icke heller äger tillrä-
delig styrcka i turkiskan, och
ännu mindra i de fremmande
språken, så har man gifwit ho-
nom twenne assistenter, hwilcke
äro lika oskikiliga, och dess
utan fögapåliteliga. De frem-
mande Ministrerne äro nog för-
lägna med denne underliga till-
ställningen, så wida de samma
måst hafwa at bestella med
Portens Drogueman. For min
dehl, kan jag icke förestellening
mig at denna inrättning kan
blifwa waraktig. Emedlertid är
jag stille, och mina angela-
gnaste göromåhl äro forby;
och skulle något widere åkom-
na, så täncker jag at förnäm-
ligst hålla mig till Reis-Efen-
dien, hwar wänskap och be-
någenhet jag lyckligen wunnit.
Som Porten lemnat den nyen
Drogueman, uppå dess troägna
anhallan, en wiss tittel som
will så mycket såsom: «en af
de store Christuslärare», så sö-
ker han nu at få heten «Excel-
lence» ut af de fremmande mi-
nistrerne. Jag kan icke tro at
sådan samtyckes, men så lærer
man blifwa omtenkt på någon
ny tittel som ingen ting kan

se socotise și statornicise toate
lucrurile, el a și fost numit îndata
Dragoman al Porții. El e cu
totul tânăr și neîncercat, și, de
oare ce n'are nici cunoștința
de turcește trebuitoare, și încă
mai puțin aceia a limbilor stră-
ine, i s'au dat două ajutoare,
cari sînt tot așa de nedibaci.
și mai sînt și de puțină încre-
dere. Miniștrii străini sînt încă
încurcați cu această minunată
numire, întru cît ei trebuie să
aibă afaceri cu Dragomanul Por-
ții. Cît despre mine, nu-mi pot
închipui ca orînduiala aceasta
poate să poată rămînea într'a-
devăr. Deocamdată staui liniștit,
și principalele mele afaceri s'au
încheiat; și, dacă ar mai veni
ceva, mă gîndesc a mă ținea
mai mult de Reis-Efendi, a
cărui prietenie și aplecare către
mine le-am cîștigat din fericire.
De oarece Poarta a dat noului
Dragoman, de bună samă după
cererea lui, un titlu care ar în-
semna: «unul dintre marii închi-
nători ai lui Hristos», el caută
să fie numit acum *Exceleșța*
de către miniștrii străini. Eu
nu pot crede ca așa un lucru
să i se îngăduie, dar ne vom
gîndi noi la vre-un titlu nou
care să n'aibă nici-o însemnă-
tate, și aceasta pentru a-i îm-
păca în vre-un chip setea de
cinste ce are....

hafwa at betyda, och dat för
at pa nagot saat förnöya hanss
ährelystnad....

7.

Hopkens către Ministeriũ; 3 August 1751.

[Trimete duplicatul scrisorii de la 3 Iulie.]

Deruti berättade jag, ibland annat, att den nye Portens Drogman sökte att få hete «Excellence» utaf de främmande Ministerne. Sådant har af alla blifwit afslaget, ock har mann icke heller welat gifwa hanom nagon annan titul, än den wanlige af *Illustrissimo*, på dan han framdeles icke måtte gjöra några pretensioner, derest han, såsom dess afledne farbroder, skulle få titul af Prinz till Moldau ock Wallachiet....

În care anunțam eũ, între altele, că noul Dragoman al Porții căuta să ajunga a fi numit «Excelență» de către miniștrii străini. Ceia ce i s'a refusat de toți, și nici n'aũ vrut să-ĩ dea vre-un alt titlu decît cel obișnuit de *Illustrissimo*, pentru ca să nu poată ridica oarecare pretenții în viitor, în cas cînd el, ca și răposatu-ĩ unchiũ după tatã, ar cãpãta titlul de Domn al Moldovei și Țerii-Romãnești....

8.

2 Octobre 1751.

.... Prinz Gregoire i Wallachiet har gifwit 50.000 piaster at Viziren till att fa den förre exilerad och sin son antagen till Drogueman i stället. Dessutan har han gifwit ansenliga penningar till en Armenian benämd Jacobaga, hwilken är så wäl Kisler-Agans som Stor-Vizirens Banquier och favorit.

.... Domnul Țerii-Romãnești, Grigore-Vodã, a dat 50.000 de lei Vizirului pentru ca Dragomanul să fie surgunit, și fiul său propriũ să fie primit în locul său ca Dragoman. Afară de aceasta, el a dat sume însemnate de bani unui Armean anume Iacob-Aga, care e bancher și favorit, și al lui Cîzlar-Aga și al Marelui-Vizir.

[Despre acest Iacob se vorbește apoi mai pe larg.]

9.

Hopkens către Ministeriū; 16 Septembre 1752.

.... I förra weckan feck man tidningar ifrån Wallachiet at prints Gregorius Gika med döden afidit. Hans yngre son, som war Drogman wid Ottomanniske Portien, blif häruppå namd till hans efterträdare, och wid detta tillfalla är den tillförene omtalde gamle Drogmanen åter blefwen befördrad till den lediga Drogmans sysslan; hwilket Iders Excellence med nöje förnimma lär, så wida den samma altid wiset mycken tilgifwenhet, och desutan äger all den skickelighet som til sin syssla erfordras. Hade jag förut timnat giöra honom den lille present jag i min förrige omförmält, så hade sådant numera kunnat hafwa nogon nytta; men, om Iders Excellence så godt tyckar, kan det ännu ske en annan gång, wid tilfalle som man härstädes sällan kom, när före sänt med dylika gafwor hwilka man alla dag är färdigt metager...

.... Săptămîna trecută s'au primit știri din Țara-Românească că principele Grigore - Vodă Ghica a încetat din viață. Fiul său cel mic, care era Dragoman al Porții Otomane, a fost deci numit ca urmaș al lui, și, cu acest prilej, bătrînul Dragoman, de care am vorbit și mai înainte, a fost din nou ridicat în Scaunul, acum vacant, al Dragomanului; ceia ce Excelența Voastră va afla, de sigur, cu mulțămire, întru cît el a arătat totdeauna mult devotament, și, afară de aceasta, mai are și toată priceperea cerută de acest loc. Dacă mai de mult i-aș fi dat micul dar de care am pomenit în scrisoarea mea de înaintea acesteia, aceasta ar fi putut să aibă acum oarecare folos; însă, dacă Excelența Voastră crede de cuviință, aceasta se poate face altă-dată, într'o împrejurare care aici se oferă rar, pe cînd mai înainte de aceasta se trimete cu astfel de daruri, care în fie-care zi se primesc bucurosi....

10.

Hopkens către Ministeriū; 15 Iunie 1758.

.... En resande är nyligen ankommen till Yassi, hvilken

.... Un călător a sosit de curînd la Iași, care se dă drept

gifver sig ut för en köpman frå Dantzig, ock säges wara adresserad till en härwarande engelsk handlande, benämd Barker. I tanka att han kunde ware Hans Pretussiska Majt. tillhörig, har Prinzen af Moldaw, till fölge af de ordres jag den 4 Aprilis anförmält, qwarhållit hanom, för att närmare inhemta Portens mening.

[La 4 April se vorbește numai de ordine relative la solul polon trimes la Constantinopol, Potocki.]

11.

Hopkens către Ministeriū ; 15 August 1758.

.... För mer ån fjorton dagar sedan, hade Sultan, da han war incognito, traffat en af wallachiske Prinzens brefbärarn, ock ifrån hånem borrttagit alla bref som till Prinzen af dess härwarande Residenter woro affärdade ; depechernes förnämsta innehåll war om garnison uti Widdin, hwilken, i anseende till grannskapet, ståndigt incommoderat prinzarne i Wallachiet ock minskat deras inkomster ; hwarföre ock Constantin Mauro - Cordato, med penningar ock intriguer, nyliken utwärvat sig et Portens Commandement, som återkallar fyra dârstädes warande Compagnier Janizarer. Commandementet, som med Sultans wetenskap blifwit utfärdat, fans ut

un negustor din Danemarca și spune că e trimes la un negustor engles de aici, anume Barker. În credința că el poate fi un supus al Maiestății Sale Prusiene, Domnul Moldovei, în urma poruncilor de care am pomenit la 4 April, l-a oprit pentru a lua mai precis instrucțiunile Porții.

.... Acum mai mult de paisprezece zile, a întâlnit Sultanul, când era schimbat de haine, pe unul din purtătorii de scrisori ai Domnului muntean, și a luat de la el toate scrisorile care se trimiteau Domnului de către residenții lui de aici ; cuprinsul de căpetenie al depeșelor era cu privire la garnisona din Vidin, care, pentru că e așezat la hotare, suferă neconținut pe Domnul din Țara-Românească și-i micșurează veniturile ; pentru care lucru și Constantin Mavrocordat, prin bani și intrigă, de curînd și-a scos un firman al Porții, care rechemă patru companii de Ieniceri ce stăteau acolo. Porunca, dată cu voia Sultanului s'a găsit în unul din pachetele capuchehaielei, îm-

et af Residentens Paqueter, tillika med enskilde bref ifrå Romeli - Kazileskieren, Weli-Effendi, et annat ifrån dess Wakié-Kiatibi, eller Notarius wid Rettengängen, et ifrån He-kim-Baschin, et ifrå Schagirdschi-Baschim, eller Hoff-Jägmästaren, ock det fembte frän en så kallad Iskemedgi-Mustafa-Aga. Alla dessa bref angingo nyssnämde sak ock hwars ock ens wid samma tillfälle undfångne presenter. De förste dagarne, hade Sultan ingen ting om denna oförmodell[iga] decouverte låtit förmärka, i tanka, som man menar, att dessförinnan utspana, om Viziren ock de öfrige ministrerne undfått några *Umtor*. Mann berettar att Visirens owenner nytjat dessa omständigheter att swärta hånöm, menn att han genom Muftins bemedlande funnit utwäg att wisa sin oskuld.

[Considerații despre personagiile turcești amenințate.]

Constantin Mauro - Cordato, oaktađ Visirens för hånöm warande wälwija ock den protection han hånöm wid nyssnämde tillfälle lemnat, är nu nyl. af-satt, ock i hans ställe är Prinzen af Moldaw Scarlatto Ghika förordnad till Hospodar af Wallachiet. Effter hånöm är Portens Drogeman Callimachi blefwen Hospodar af Moldawiet, ock i dennes ställe är den oly-

preună cu cîteva scrisori de la Cadilischerul Rumeliei, Veli-Efendi, cu o alta de la Vachié-Chiatibi sau notariul în procese, una de la Hechim-Başa, una de la Cîacîrgî-Başa sau Maistrul-Vînătorii și a cincea de la așa numitul Ischemlegi-Mustafa-Aga. Toate aceste scrisori priviaŭ acea afacere, de care am pomenit, și arătaŭ cu de-amănuntul darurile primite cu acel prilej. În cele d'întăiŭ zile, Sultanul nu lăsă să se vadă nimic din neașteptata descoperire, avînd de gînd, cum se crede, să socotească întăiŭ, dacā Vizirul și ceilalți dregători primise ceva pocloane (?). Se spune cā dușmanii Vizirului întrebuintează aceste împrejurări pentru a-l înnegri, dar cā el prin mijlocirea Muftiului află cale de ieșire pentru a-și dovedi nevinovăția.

Constantin Mavrocordat, cu toate cā Vizirul are încă bunăvoință pentru el, și cu toată protecția ce i-a acordat cu prilejul de care a fost vorba adineaoři, e de curînd acum mazilit, și, în locul lui, Domnul Moldovei, Scarlat Ghica, a fost orînduit ca Domn al Țerii-Românești. După dînsul, a rămas Domn al Moldovei Dragomanul Porții, Callimachi, și în locul

ckelige Alexander Ghikas sonn
förordnad till Drogeman wid
Porten....

acestuia a fost orînduit ca Dra-
goman al Porții fiul nenoroci-
tului Alexandru Ghica....

12.

Celsing¹ către Ministeriū; 15 August 1758.

.... Nuwara har man säkar
effterrettelse att twistigheterne
mellan Sultan af Budgiak ock
förenämde Nogayer i godo blif-
wit bilagde, hwarförn ock an-
stalterne till tropparnes sam-
lande alldeles aphört. Am-
munitions transporten har ock
sedermera till större delen blif-
wit contramanderad; äfwen
tyckas härwarande tillrustnin-
gar merendels hafwa afstad-
nat...

.... Acum se au știri sigure
că gilceava dintre Sultanul Bu-
geacului și zișii Nogai a fost
împăcată cu binele; de aceea
și pregătirile pentru strîngerea
de trupe au încetat cu totul.
Transporturile de muniții în
mare parte au ramas de atunci
contramandate; tot așa cred că,
aice, pregătirile în mare parte
au fost oprite....

13.

Celsing către Ministeriū; 2 Septembre 1758.

Tatariū au trecut Nistrul, au gonit pe Serascherul de Bugeac,
au ars și pustiit. Serascherul s'ar fi retras la Galați.

14.

Celsing către Ministeriū; 17 Octombre 1758.

.... Sedan mitt förra wörd-
sama af den 2 i denne manad,
har mann här haft underret-
telse om Nogajernes inbrott i
Moldaviet; ock berettas, att de
där gjort en myckenhet sla-
fwar ock borrtfört allt hwad
de kunnat öfwerkomna. Desse

.... De la precedentă mea su-
pusă scrisoare de la 2 ale a-
cestei luni, s'au căpătat aici
știri despre năvălirea Nogailor
în Moldova; se mai spune că
ei mai ar fi luat de acolo o
mulțime de robi, cîți au putut
să prindă. Aceste știri, care în

¹ Toate rapoartele de la 1751 sînt ale lui, și e o scapare din vedere că
s'a pastrat mai sus numele lui Hopkens pentru ele.

tidningar, som til nogon del kunna wara exaggererade, hafwa åstadkommit största förskräckelse, ock war mann de första dagarna förlägen hwad räd mann förnämligast borde widtaga, som desse uproriske hade hotat att ödelägga hela landet allt intil Donawströmen, därest mann emot dem wille bruka wäld, ock widare afslå däräs begäran, så wäl om Khans, som hans sonns, Seraskierens, afsättande. Wid sådane omständigheter hades Porten å nyö wara omtänckt på förre Khans, Arslan-Ghirajs, utnämmande: äfwen blef en galeya afskickad, för att återhemsta hån om ifrån hans senast omförmälte exil. Numera berettas att en benämd Kerim-Ghiray blifwit, på berörde Nogayers begäran, förordnad till Khan; dock wet jag ännu icke om samman tiding är alldeles tillförlätlig. Merberörde oroligheter förorsaka här en känbar olägenhet uti spannemåls tilförslen, som Nogayerne, icke allenast i deras eget land förstört all grödan, utan ock, genom daras inbrott i Bessarabiet, hindrat Budgjakerne uti bärgningen, så att såden, til allas gemensama afsaknad, mertedels blifwit förspild; hwilket ock torde göra den senare willan wärre än den förra....

parte pot fi exagerate, aũ pri-cinuit o mare groază, și în cele d'intăiũ zile Turcii nu știaũ ce hotărîre trebuie să iea mai bine, cãci acești rãsculați amenințase cã vor pustii toatã țara pãnã la cursul Dunării, dacã cineva ar voi să lucreze cu sila împotriva lor și să li refuze și mai departe cererea de a se scoate și Hanul și fiul lui, Serascherul. În aceste împrejurări, Poarta se gîndise din nou la fostul Han, Arslan-Ghirai cu numele: ba chiar se trimesese o galera cã să-l recheme din acest sur-gun al lui. Acuma se spune cã un anume Crîm-Ghirai a fost, dupã cererea pomeniților Nogai, orînduit drept Han; dar nu știũ încã dacã acest lucru e cu totul vrednic de crezare. Aceste ne-orînduiești produc aici o vãditã greutate în transporturile de grîne, cãci, nu numai cã Nogai aũ stricat în țara lor chiar toate sãmănăturile, ci și, prin nãvãlirea lor în Basarabia, aũ împiedecat pe Bugecenii de la recoltã, așa încît sãmănăturile, pentru paguba tuturor de obște, sînt pierdute; ceia ce ar putea aduce cã rãtãcirea cea de pe urmã să fie mai rea decît cea d'intăiũ....

15.

Celsing către Ministeriū; 1^{ia} Decembre 1758.

.... Som wägen öfwer Moldau numero säges ware öpen ock säker, har jag icke welat långre qwarhålla Cabinets Courierer Högberg, som nu i dag afreser. Dock fruktar jag att han på andra sidan om Donau torde råka nogot uppehåll i brist på hästar, hwilka af Tartarerne merendels lära wara borrtförde....

.... De oare ce se zice că drumurile prin Moldova sînt acum deschise și sigure, n'am voit să mai rețin pe curierul de cabinet Hogberg, care pleacă în cursul zilei. Dar mă tem că va întâmpina ceva zăbavă pe cellalt mal al Dunării, din lipsa cailor, cari ar fi fost luați în cea mai mare parte de Tatarî....

16.

Celsing către Ministeriū; fără dată; sosită la 6 Decembre 1758.

.... Hwad jag senast hade den äran att beretta om Nogayer-nes förhållande i Moldaviet finnes beklagel. wara grundat, så när som trenne de förnämste städerre, Yassi, Czoroka ock Gallatz, hwarest de icke kunnat inkomma. Mer än fjorton tusende af inwånarne hafwa råkat i slafweri. De ålderstegne skola mertedels wara ihjälslagne; i öfrigt, är allt förstört af hwad som icke kunnet borrt föras. De uproriskas förmätnhet har gått så långt, att de sjelfwe utnämt Krimgeray, den bekante Arslans-Gerays yngre Broder, till deras Khan. Denne, för att ernå Portens confirmation, har fuller gifwit förhoppning om slafwarnes lös gifwande ock allt mögeligt

.... Ceia ce în urmă avuiū cinstea a povesti despre purtările Nogailor în Moldova, se găsește, din nenorocire, a fi adevărat, afară de trei orașe de căpetenie: Iași, Soroca și Galați, în care ei n'au putut pătrunde. Mai mult decît 14.000 de locuitori au căzut în robie. Bătrîni ar fi fost în cea mai mare parte uciși; de altmintrelea, s'a stricat tot ce n'au putut lua cu dinșii. Îndrăzneala răsculaților a mers așa de departe, încît au numit pe Crîm-Ghiraî, cunoscutul frate mai mic al lui Arslan-Ghiraî, ca Han al lor. Acesta, ca să capete întărirea Porții, i-ar fi dat deplină speranță de restituire a robilor și de orî-ce despăgubire cu putință; însă, pentru ca să atingă cu atît mai iute dorințele sale,

skadestånd; menn att så mycket snararn ernå sin åstundan, har han, utan att sjelf wilja synas, låtit qwarhålla alla till Constantinopol årnade spannemåls fartyg. Wid sådane omsändigheter har mann här icke kunnet undgå att tadfästa Krim-Gerays wal, ehwruwäl Porten allaredan hade förordnat hans ålldre broder Arslan-Geray till Khan; hwilken ock, såsom senast berettades, wärkeligen war effterskickad, ock numera, i anledning aff förbemelte oförmodeliga ändring, blifwit exilerad till sin sätessgård uti Romeliet. Förre Khan og hans sonn, Seraskieren af Budgiak, äro likaledes exilerade, ock, i öfrigt, hafwa Nogayerne erhållit all den satisfaction, de kunnet åstunda. Till fölge af denna nog osäkra amnestie, är ock Paschans af Soffia undfångne Commission såsom Seraskier återkalled, ock alla under hans befäl upbodade troppar hemförlofwade.

[Sultanul provocase totul prin îndărătnicia sa de a păstra pe Hanul acum mazil; abia l-a înduplecat Vizirul să cedeze.]

17.

Celsing către Ministeriū; 16 Decembre 1758.

....Den nye Khans annuwaran-de uppehåll uti Causchan gifwer här anledning till misstankar, ock wisar det mann ännu icke

el, fără să se dea de gol însuși, a pus să se oprească toate corăbiile cu grîne ce erau să plece la Constantinopol. În astfel de împrejurări, nu s'a putut scăpa aici de a întări alegerea lui Crîm-Ghiraî, cu toate că Poarta apucase a orîndui pe fratele lui mai mare, Arslan-Ghiraî, ca Han; care, cum s'a spus acum în urmă, a și fost în adevăr trimes îndărăt, și acum, în legătură cu pomenita schimbare neașteptată, a rămas surgunit la moșia sa din Rumelia. Hanul de mai înainte și fiul lui, Serascherul Bugeacului, sînt și ei surguniți și, mai la urmă, Nogaii au dobîndit toată satisfacția ce puteau dori. În urma amnistiei acesteia, încă nesigure, a fost retrasă și misiunea ca Serascher a Pașei din Sofia, și toate trupele chemate supt comanda lui au căpătat voie a se întoarce.

.... Faptul că Hanul cel nou se ține încă la Căușani dă aici prilej la bănuieți și arată că încă nu se dă credință păcii de ambe

tror freden på nogondera sidan. Criméen, såsom omgifwen med turkiske garnizoner, ock hwarest Porten ibland sjelfere mirzarne äger et mäktigt anhang, tyckes fuller wara et mindra säkert ställe för en prinz, som med wäpnad hand kommit henne att samtycker till allt hwad han sjelf behagat föreskrifwa; likwäl kan dess långre qwarblifwande i Nogayernes grannskap icke annat än misstänkas, hwad prof af undergifwen het han äljes å daga lägger...

părțile. Crimeia, fiind încunjurată de garnisoane turcești, și ca o țară în care Poarta are o clientelă puternică între mîrzacii de acolo, pare să fie un loc mai puțin sigur pentru un prinț care cu mîna armată i-a adus [pe Turci] să se învoiască la tot ce i-a plăcut lui să facă; de asemenea o mai îndelungată lipsă a lui, la granița Nogailor, nu poate decît să dea loc la bănuieii, orî-ce fel de dovezi de supunere ar da el, de altmîntrelea, la lumină....

18.

Celsing către Ministeriū; 3 April 1759.

.... Tartar-Khan säges nu hafwa begifwit sig til Criméen, sedan han af Porten erhållit allt hwad han til sin säkerhet ock förmonn åstundat. [Nu-l iubesc toți Tatarii.] Då inbrottet skedde uti Moldaviet, war merberörde prinz anförare af en armée som räknades til 170 tusende mann; hwilket skulle falla otroligt, därest icke sådant blifwit mig met wisshet berettat, icke allenast af Ryske Residenten, utan ock af franske Consulen Peysonnel, som då wid arméen war närwarande. Hade ej förlikning imellan kommit, skall hans upsåt hafwa warit att, öfwer

.... Se zice acum că Hanul Tatarilor s'a dus în Crimeia, după ce a primit de la Poartă tot ceia ce dorise pentru siguranța și folosul său.... Cînd s'a întîmplat năvălirea în Moldova, acest principe era conducătorul unei armate ce se socotia la 170.000 de oameni; care lucru s'ar părea de necrezut, dacă el nu mi-ar fi fost întărit cu siguranță, și nu numai de residentul rusesc, ci și de consulul frances Peysonnel, care era atunci cu oastea. Dacă n'ar fi venit la mijloc împăcarea, scopul lui ar fi fost ca, peste apa Dunării, să năvălească în Bulgaria; ceia ce fără îndoială

Donaströmen, tränga in i Bulgariet ; hwilket säkerligen hade förorsakat en af de märkeligaste revolutioner....

ar fi adus una din cele mai însemnate schimbări....

19.

Celsing către Ministeriū ; 3 Decembre 1759.

Calga, care a fugit în Polonia, se gătește de năvălire. Hanul vine la Căușani.

20.

Celsing către Ministeriū ; 12 Mart 1760.

... I förtroende, är mig sagdt at moldawiske prinsens Resident, uti et nyligen ingifwit memorial, vorande wissa af härwarande polske Envoyén begärte handelsfriheter, tilfälligt wis hade insinuerat, at Portens undersätare, under namn af kopenskap med de polska, olofligen flyttade öfwer gränsen, till merberörde ryske nybyggen. Engelske ambassadeuren synes wara uphofsman til samma listiga insinuation. Men så har iag mig bekant at Viziren, wid memorialets genomläsande, befallt moldawiske Residenten ändra ock utesluta hwad hanem desse ryska nybyggen inflyta låtit ; hwilket, bland annat, är et teke at, han nu nödigt will upwäcka sådan fråga, torde hända i betraktanda hwad Mussa gifwit honom til förstå....

Linchou, en fransk köpman,

... În taină mi se spune că residentul Domnului Moldovei, într'un memorial dat de curînd, cu privire la unele privilegii de comerț cerute de ambasadorul polon ce se află aici, în treacă a insinuat, că supușii Porții, supt cuvînt de negoț cu Poloni, treceau într'un chip neîngăduit peste hotare către coloniile rusești, de care am mai vorbit. Ambasadorul engles pare să fie îndemnătorul la această șireată insinuație. Dar, după cît știu, Vizirul, petrecînd cu ochii memoriul, a poruncit residentului moldovelesc să-l schimbe și să scoată ceia ce amestecase în el despre coloniile rusești ; lucru care, între altele e un semn, că, dacă ar fi silit să deștepte această întrebare, s'ar întîmpla numai din pricina lucrurilor pe care Mussa i le-a dat să înțeleagă...

Linchou, un negustor frances,

hwilken i desse sednare åren warit i tjenst hos den afsatte moldawiske prinssen Constantin Rakowitza, ock i hans namn biwistat de twå sednaste polske riksdagarne, denne Linchou, i tanke at nu åter kunna förhielpa sin prinss til moldawiske furstendömet, hade, för en tid seden, skrifwit til twå sine bröder, hwilke ännu hade deras tilhåld i Moldawiet, gifwande dem i förslag, at inleda de förnämste bojarerne at hitkomma med beswär met den nuwarande prinssen; hwarynte han ook låtit sina bröder förstå som skulle Viziren sielf hafwa gifwit detta förslag wid handen. Till all olycke, har brefwet blifwit upsnappat ock til Viziren ofwerskicket. Linchous försök ok hans föregifwande woro lika förgripeliga. Icke dess minden, som sådane anläggningar ära här i landet mycket brukelige, ock sällan straffas med den stränghet som wederbör, hade man ook trodt at Viziren skolat öfwerse med en främling som egenteligen af prinss Rakowiza blifwit förledd, samt at han wid detta tilfälle bordt lämna henem i franske ambassadeurens händer ock nöga sig med den bertslices(?) landförwisning. I sådan tanka, hade ock franske ambassadeuren reclamerat Linchou samma

care în anii din urmă a fost în slujbă la Domnul mazil al Moldovei Constantin Racoviță, și în numele lui a mers la cele două din urmă diete polone, acest Linchou, cu gând ca acum să poată ajuta din nou pe Domnul său a ajunge în Domnia moldovenească, a scris, acum cîva timp, celor doi frați ai săi, cari până acum își aveau încă locuința în Moldova, dîndu-li planul de a aduce pe cei mai de frunte boieri ca să vie cu plîngere împotriva Domnului din Scaun; în care scrisoare mai dădea fraților săi să înțeleagă cum că Vizirul însuși i-ar fi dat acest plan înmînă. Pentru nenorocirea tuturor, scrisorile lui au fost prinse și trimise Vizirului. Încercarea lui Linchou și pretextul lui erau de o potrivă de jignitoare. Totuși, de oare ce astfel de comploturi sînt aici în țară foarte obișnuite, și rare ori se pedepesc cu asprimea cuvenită, s'a și crezut că Vizirul va trece cu vederea față de un străin care, mai la urmă, a fost ispitit de principele Racoviță, precum și că în această împrejurare îl va da în mîinile ambasadorului frances și se va mulțami cu simpla-i gonire din țară. Cu același gând, și ambasadorul frances a reclamat pe Linchou în ziua chiar cînd el a fost închis. Pe cînd [Vizirul] ținea pe ambasador cu astfel de

dag som han blef tagen. Sedan man uppehållit ambassadeuren med så fånga förhoppningen, blef Lincho följande dagen, som war nästleden fredags, förd uppå Yalikiosque, et af Sultans lusthus wid siöstranden, ock i sigte af de främmande Ministrernes palatser; hwaråt han, til allas bestörtning, i Keyssarens egen närvaro, blef halshuggen. Denne har ock med sit hof uppehållit sig på stället i runda två timar för at mätte sina ogen af et så önskeligit spectacle. Men så säges at detta, så wäl som det öfriga, skedt uppå Viziren inwändande, at sielf synes mindre delaktig i gierningen, hwilken politique hand wid slika tilfällen merendels i akt tager.

De synerligt är at Linchou aldrig blifwit hörd, eller sakfäld. Jck helden hade man welat inlåta sig uti explication med franske ambassadeuren ock formeligen gifwa brottet tilkänna. Man kunde wäl tycka at hans tienstgiörende hos prinsessen Rakowiza, tillika med sielfwa brottet, giordt henem förlustig af den protection han, som född Franssos, bordt förwänta. Jcke dess mindre måste man tillstå at detta exemplet är oerhordt i detta landet, ock i högsta måtte sensibelt. Al-

speranțe, Linchou fu dus în ziua următoare, adecă Vinerea trecută, la Iali-Chioșc, unul din castelele de plăcere ale Sultanului, pe malul Mării și în vederea palatelor Miniștrilor străini; unde, spre mierarea tuturor, a fost decapitat supt ochii Sultanului. Acesta și cu Curtea lui s'aū și oprit acolo vre-o două ceasuri, pentru a-și sătura ochii de o priveliște așa de plăcută. Dar se spune că aceasta, ca și restul, s'a făcut după îndemnul Vizirului, pentru a părea el mai puțin părtaș în fapte, el, a cărui mînă politică în astfel de împrejurări, se îngrijește în cele mai multe casuri.

Mai însemnat e că Linchou n'a fost nici ascultat, nici osîndit. N'aū voit nici să se intre în explicații cu ambasadurul frances, și să i se dea în toată forma a se cunoaște vinovăția [lui Linchou]. Se putea crede, în adevăr, că legătura lui de serviciu cu principele Racoviță, împreună cu vinovăția sa, l-aū făcut să piardă protecția pe care, ca unul ce era născut Frances, putea s'o invoace. Totuși trebuie a se recunoaște că acest exemplu e neuzit în această țară, și în cel mai înalt grad impre-

dramäst för ambassadeuren, utan at han på någet sätt kan sägas hafwa skuld. Beklageligen, wet man at Viziren af gammalt varit de Franske hätsk ock widrig, alt sedan marquis de Villeneuves ambassade, ock, som man mener, i anledning af någet fattat missnöge wid belgradske fredslutet; hwilket han, Viziren, såsom dåwarande Mektubgi, bivistat. Här af bör man ock sluta at han gifwit Sultan de widrigaste impressionen. Uti förbörde sak, är atwifwelaktigt at det städt i hans magt at supprimera Linchous omformalte bref, ock torde iag icke gå för wida, om iag säger at dennes olycke precisement bör tilskrifwas hwad som wid andra omstandigheter hørdt ware hans räddning. Wat min wilja, måste iag ingå i desse particulariteter för at någet när kunna gifwa en idé om härwarande tilståndet ock wår egen belägenhet. Wårt förnämste beskgild hafwa wir at wänta af en Vizir som ihierttet är oss ingen ting minden ån bewågen, ock hwilket wi wid många tilfällen erfara måste....

sionant. Mai mult decât pentru oricine, pentru ambasador, fără ca acesta să poată zice că are vre-o vină întru nimic. Din nenorocire, se știe că Vizirul era de mai nainte un dușman și protivnic al Francesilor, încă de pe vremea ambasadei marchisului de Villeneuve, — cum se crede, în legătură cu unele nemulțămiri ce i s'aũ produs la încheierea păcii din Belgrad: la care Vizirul a fost de față, ca Mehtupciũ ce era atunci. De aici se deduce și aceia că el a dat Sultanului cele mai dușmănoase impresii. În afacerea menționată, e neîndoielnic că-ĩ stătea în putere să suprima scrisorile pomenite ale lui Linchou, și nu aș merge prea departe dacă aș spune că nenorocirea acestuia trebuie atribuită tocmai la ceia ce în alte împrejurări ar fi fost mîntuirea sa. Cît mă privește, am trebuit să intru în amănunțimile acesteia, pentru a da ceva mai de aproape o idee despre împrejurările de aici și despre starea noastră înșine. Sprijinul nostru de căpetenie avem să-l așteptăm de la un Vizir care în inima sa nu ni e nimic mai puțin decât bine dispus la aceasta; lucru pe care noi am putut să-l învătăm din multe împrejurări....

21.

Celsing către Ministeriū; 16 Iunie 1761.

.... Constantin Mauro-Cordato
 är nu aterförordnad till Hos-
 podar öfwer Wallachiet; samma
 gång, Printzen af Moldau, för
 dess ålderdoms bräckeligheter,
 entledigad, och hans alder sohn
 till dess effterträdarn förord-
 nad....

.... Constantin Mavrocordat a
 fost acum chemat iarăși ca Domn
 asupra Țerii-Românești; în a-
 același timp, Domnul Moldovei,
 pentru slăbiciunile batrîneții
 sale, a fost liberat de Domnie,
 și fiul său mai mare s'a orîn-
 duit ca urmaș al său....

22.

Celsing către Ministeriū; 4 Iulie 1761.

.... Wid den senast omförmälte
 ändringen med printsarne af
 Moldau on Vallachiet, har Stor-
 Vizirens credit lidet någon
 anstöt: genom dess gunstling,
 Aly-Agas, bemedlande, hade
 han ärnat föremände försten-
 domme åt den afsatete prints
 Rakovitza; samma gang Val-
 lachiet åt Portens Drogueman,
 för hwilcken han åfwen hyser
 wählwilja. Sultan hade alla-
 redan samtyckt till badas be-
 forderan, och war saken så
 godt sam afgjord, då de nu
 tillförordnade printseren, ge-
 nom Muftin och andre Vizi-
 rens owänner, kommit Kay-
 seren at ändra sit förra beslut;
 då ock förenämde Aly-Aga hos
 honom blifwit anklagad, som
 wore han ensam ägara af Vi-
 zirens födtwoende, om det sam-
 ma på otillbörligit sätt myssbru-

.... În schimbarea, pomenită
 dăunăzi, a Domnilor Moldovei și
 Țerii-Românești, creditul Ma-
 relui-Vizir a suferit oarecare
 știrbire: prin mijlocirea favo-
 ritului său, Ali-Aga, el căpătase
 pomenita țară pentru principele
 mazil Racoviță, și în același
 timp Țara-Românească pentru
 Dragomanul Porții, căruia -i
 poartă chiar bunăvoință. Acuma
 Sultanul se și învoise la nu-
 mirea amîndurora, și lucrul era
 ca și încheiat, cînd Domniile ce
 s'au numit acum, prin Muftiū
 și alți dușmani ai Vizirului,
 făcură pe Sultan să-și schimbe
 întăia hotărîre; cînd și acest Ali-
 Aga, pe lîngă toate, a fost acusat
 înaintea Sultanului ca și cum el
 ar fi singurul stăpîn pe capriciile
 Vizirului și că întrebuintează a-
 ceasta în chipuri ce nu se cuvin.
 Se spune că Vizirul numai cu

kat. Man berättar at Viziren med möda kunnat frälsa denna sin favorit, och, ehuru han ei kan undgå at eloingera honom, har han dock welat biden hålla honom i sin tjenst, och numehra förordnat honom till Muhazil öfwre Cypren, hwars räntor äro Viziren till större delsen anslagen. Wid första tillfälle, lærer Viziren icke undenlåta at hämnas denna sin leden förtret. Förra Chiaoux-Baschin, Aly-Agas anklagera, är under någon förewändning, onoackadt Keysarnes honom lofwade beskydd, allerede exilerad. Keysarne har nu gifwit valachiske förstendömet åt Constantin Maurocordato, i meinig at han såmedelss skulle kunna afbördas sig sin skuld, hwilcken råknas till flere millioner. Man berättar at Viziren, wid investiturens öfwerlämnande, hade å Kayserens(?) wägnär in för khwonen(?) förmanat honom, at å ena siden afhålla sig ifrån vexationer och å den andra förnöya alla sina creditorer, hotandes honom med strängaste straff därest han i det ena eller andra skulla gifwa anledning till klagemåhl. In sådan åtwarning i Keysarens närvaro, utmärcker Vizirens sielfmyndighet, åfwen aesens(?) för omöyeligt at den nya prinsen utan vexationes skulle sinna

ostenealå a putut scăpa pe a cest favorit al său, și, cu toate că n'a putut să evite de a-l îndepărta, a voit totuși să-l mai ție în serviciul său, și l-a orînduit acum ca muhazil asupra Ciprului, ale cărui venituri sînt în cea mai mare parte fixate Vizirului. La cel d'intăiū prilej, e de crezut că Vizirul nu va lăsa să nu se răzbune pentru năcazul ce a suferit. Pirişul lui Ali-Aga, Ceauş-Başa de mai înainte, cu tot sprijinul ce i s'a făgăduit de Sultan, a și fost surgunit, supt un pretext oarecare. Acum Împăratul a dat principatul muntenesc lui Constantin Mavrocordat, cu gîndul ca astfel el să poată scăpa de sarcina datoriei sale, care e socotită la mai multe milioane. Se spune că Vizirul, în darea investiturii, l-a îndemnat în numele Sultanului, la plecare, ca, pe de o parte, să se reție de la vexații și, pe de alta, să mulțamească pe toți creditorii săi, amenințîndu-l cu cea mai aspră pedeapsă, dacă el, în una sau în alta, ar da prilej de plîngere. Într'o astfel de îndemnare în prezența Împăratului, se observă autoritatea Vizirului; pe lîngă că e cu neputință ca noul Domn fără vexații să poată găsi mijloace pentru a-și mulțami creditorii. În rîndul trecut, Constantin Ma-

utwäg till sina creditorers förnöyande. Sednare gangen, blef denne Constantin Maurocordato afsatt för en nästan lika intrigue, i hwilken nu warande Muftin likaledes war inwecklad; hwarförn han ock wid samma tillfälle exileradet. Från den tiden hafwa Muftin och Viziren warit i hemlig fiendskap, och torde den förstnämdes försigtighet nu andra gangen ställa honom i fahra.

[Alte considerații în privința favoriților.]

23.

Celsing către Ministeriū; 3 Novembre 1761.

.... Icke dessmindre, är att befara det man i Wien fattat någon misstancka i anledning af den bekanta twistigheten om oxdrifterne, som senast blifwit Moldauerne fräntagne. Under den 17de sidstledne Augusti, berättade jag att Viziren, genom heftelig resolution, hade förordnat det härwarande Keyserlige Internuncien skulle swara för betahlningen. Med möda hade han ärhållit upskof att vidare skrifwa sitt Håf till, och, om möyeligt wore, söka att förskaffa Moldauerne någon ersättning. Wid sidsta courrierens ankomst, skall, samma dag som han hos Porten anmälte Schweinitzes öfvergang, hade han gifwit Viziren till

vrocordat acesta a fost mazilit pentru o intrigă aproape ca și aceasta, în care a fost amestecat și Muftiul ce este acum; pentru care, din același motiv, a fost surgunit și Muftiul. De atunci Muftiul și Vizirul au tot fost în dușmănie ascunsă, și acum prudența celui d'întăiu trebuie să caute alte căi pentru a-l întrece pe cellalt.

.... Totuși, e de temut că la Viena s'au format oarecare bănuieli cu privire la certele cunoscute pentru cirezile de boi ce au fost luate de la Moldoveni acum în urmă. La 17 ale trecutei luni August, am raportat că Vizirul, printr'o hotărîre violentă, orînduise ca Internunțiul împăralesc ce se află aici să se facă răspunzător pentru plată. Cu greu căpătase el o zăbavă pentru ca să scrie din nou Curții sale și, dacă e cu putință, să capete Moldovenilor vre-o satisfacție. La sosirea celui din urmă curier, Internunțiul făcu cunoscut Vizirului, în aceeași zi cînd anunțase Porții predarea Schweidnitzului, că Împărăteasa, din grație, și,

känne, att Keyserinna, af nåd, och i anseende till Portens recommendation, förordnat att Moldauerne skulle njuta hwad hennes egna undersätare wänligen undfå för de oxdrifter som wid arméen försäljas, nemlⁿ 20 florins paret, hwilket, för de borttagare 300 oxarne, utgiorde en summa af tolf tusende florins : [d]e Moldauerne, under förewändning af giorde omkostnader, åskade an summa af 50/_m piastrer. Internuncien will ingalunda öfwerskeide instructionerne. Han gaf mig sin förlägenhet tillkänna, begärandes mitt och de öfrige allierade Ministrernes råd. Mins och Ryske Residentens tancka war att ännu widare samskiuta saken till sitt Hoff; men omsider har den samma fadt ett annat utseende. Viziren, förledd af dem som wid detta tillfälle förwänta sig ansenlige wedergällningar, har förordnat att Internuntien, utan widare uppskaf, i ett för alt skulle erlægge en summa af 35.000 piastres, — med hotelse, darest sådant af honom wägrades, att genast skrifwa till Höfwet, gifwandes tillkänna att Internuntiens Ministere blefwo härmedelst onödiga, och att bemålte betahnings uteblifwande ey kunde annorlunda anses an som ett inbrott mot tractaterne. I så-

iarăși, din cauza recomandăției Porții, a orînduit ca Moldovenii să se bucure de suma pe care chiar supușii ei o primesc de obicei pentru transporturile de boi pe care le vînd oștirilor, adeca 20 (40) de florini părechia, ceia ce, pentru cei trei sute de boi ce s'au luat, face o sumă de 12.000 de florini : Moldovenii, supt cuvînt de cheltuieli ce au făcut, cereau o sumă de 50.000 de piaștri. Internunțul nu vrea cu nici un preț să treaca peste instrucțiunile sale. El mi-a destăinuit greutatea situației sale, cerînd sfat de la mine și de la ceilalți miniștri aliați. Gîndul meu și al residentului rusesc era ca el sa caute înca a trimete lucrurile și mai departe la Curtea sa; însă la urmă lucrurile au luat o altă înfațișare. Vizirul, înșelat de aceia ce așteaptă din această afacere o rasplată imbielsugată, a hotărît ca Internunțul, fără altă zăbavă, să verse odată pentru totdeauna o sumă de 35.000 de lei, amenințînd că, dacă aceasta i se refușă de dînsul, el, Vizirul, va scrie îndată la Curte făcînd cunoscut că ministeriul Internunțului a rămas astfel nefolositor, și că această neplată nu poate fi privita altfel decît ca o călcare a tratatelor. În astfel de împrejurări, ar fi de dorit ca Internunțul, prin vre-o rasplată însemnată față de fa-

dane omständigheter wore till önskonds att Internuncien, genom nagon ansenlig wedergällning till Vizirens gienstlingen, kunde föрма honom att atnöya sig med den af Håfwet utsatte summan. Att betahla eller afslu hwad man på förbemälte sätt fordrat, det ena och det andra anser jag för lika forligt. Jag wet ey uppå hwad grund man ifran början wagratt Moldauerne deres betahlning, men, seden saken en gang blifwit här wid Porten nptagen, hade man oförsummat bordt söka slut, kösta hwad det kösta wille. Sasom närwarande, kan jag försäkra att merbemälte olägenhet och chicane ey förrörer af owilja till Wienska Håfwet, eller i upsåt att söka sig någon swepfat. Mutor och intrigues hos folck som endastökka att winna, äro rätta ordsaken hwar till kömmer Vizirens sielfrådighet, och att han hallan gårf från sin fattade mening. Dess domar äro merendels effter eget godtyckio, ofta orättwise; hwar till han af sine gunstlingar och betjanta later sig förleda. Desse giöra ingen skillnad emellan saker som röra enskyltes och de som angå främmande Höf: procedurerne äro enahanda; at minstone lämner man ingen menagement då frågan är om penningar....

voritiş Vizirului, să-l poată aduce pe acesta să se mulţamească cu suma fixată de Curte. A plăti sau a refusa ceva care se cere în așa fel, — și una și alta mi se pare tot așa de periculos. Eu nu știu pe ce temeiuri li s'a refusat Moldovenilor de la început plata lor, dar, de oare ce lucrurile au venit odată aici, la Poartă, se cădea să se caute îndata un sfârșit, cu orice preț. Ca unul ce sînt de față, pot să asigur că această neplăcere și șicană nu pornește dintr'o reavoință față de Curtea din Viena, nici din hotărîrea de a căuta vre-o complicație. Peșcheșuri și intrigă din partea unor oameni cari caută numai să câștige, sînt adevăratele pricină de unde vine îndărătnicia Vizirului, și că el nu vrea să părăsească părerea ce și-a făcut-o odată. Hotărîrile lui sînt în cea mai mare parte după capriciul lui, adesea nedrepte; în sensul în care el se lasă dus de favoriții și slugile lui. Aceștia nu fac nici-o deoseire între afaceri ce privesc pe particulari și acele care ating Curți străine: procedura e tot aceea; și cu atît mai puțin arată ei cruțare, cînd e vorba de bani...

24.

Celsing către Ministeriu; 17 Novembre 1761.

....Wid närmare efterfragan, finnes att Vizirens sednast omförmälte hotelse egentel. angådt härwarande keyserl. Internuntiens persohn, och att fragan ej varit om något inbrott i tractaten, men att betalningens wägrande sades wara emot tractatens innehald. Hwilket senare talesätt, såsom wänligt wid slika pakommande twistigheter, ej äger en ta wydsträckt bemärckelse. Vizirens påstående har, ock ifran början varit, grundat pa tractatens innehald, hwarigenom en fri och oppen handel blifwit a omse sidor betingad: dess utom, hafwa de sökande Moldauerne genom exempel och underskrefne wittnesbörd wiset, att konungen af Preussen, uti enahanda onständigheter, till samma pris betalt de oxdrifter som från Moldau blifwit till österrickiske arméerne skickade. Sidens (?) utdrägt och de onskilliga af Herr Schwachheim gjorde inwändningar; men i synnerhet deras tillwitelser, som af Moldauerne blifwit bestuckne, hafwa kommit Vizienr att tro det hade nyssnämde Ministre försummat att, likmätigt dess förmenta skyldighet, wid sitt Hof unders-

....Întrebînd apoi mai cu de-amanuntul, resulta ca amenințarea neașteptată, de daunazi, a Vizirului privește, la dreptul vorbind, numai persoana Internunțiului imperial care reside aici, și ca n'a fost vorba de vre-o calcare a tratatelor, ci ca refuzul de plată ar fi contra cuprinsului tratatelor. Care ultima întorsatură de ton, ca de obicei în astfel de certe ce se întîmpla, n'are tocmai mult înțeles. Parerea Vizirului este, și a fost de la început, basată pe cuprinsul tratatelor, prin care un negoț liber și deschis e prevazut din partea noastră: pe lângă aceasta, pîrșiî moldoveni au arătat prin exemple și prin acte de mărturie că regele Prusiei, în împrejurările de acum, platește cu același preț boii cari sînt trimși din Moldova armatei austriace. Se mai adaug și feluritele întîmpinări aduse de domnul Schwachheim; dar mai ales învinuirile lui, care au fost exagerate de Moldoveni, au făcut pe Vizir să creadă ca acest ministru s'a codit a sprijini, cum socot ei că i s'ar fi căzut, pe lângă Curtea sa și a mulțami dorințele Porții Otomane în privința acestei datorii. La urmă, Internunțiul, dupa instruc-

tödja ock befrämja Ottoman. Portens åstundan. Omsider de Internuntien, till följe af sine instructioner, welat inlata sig i accord med meranämde Moldauer; har sådant ganske obefogat blifwit uttydt, som sokte han för någon enskylt nytta att minska den summan som af Hofvent mentes wara bewiljad. Wid sådane omständigheter, och som Moldauerne påstående wida öfwerträffade hwad som af Hofwat blifwit utsatt, hade H. Schwackheim på godt ro hemskutit saken till Vizirens eget beprofwande, i hopp att Viziren skulle bekomma åfwannämde Moldauer att anöja sig met det af Hofwet föreskrefne priset till 20 florins paret. Viziren, deremot, wid sakens öfwerseende, har funnit att H. Schwackheim från början aldrig gjordt påminelse moldet höga priset som af Moldauerne blifwit i räkning upgifwit; hwarföre han ock i ontta sansern de ansedt daras fordran, såsom grundad åt nöjandes ligatt af korta större delen af hwad som blifwit begärt uti ersättning för tidspil-lan och gjorde ankostningar, hwilket senare han utsatt till 4.000 piastres, och således hela hufwud-summan till 35.000 piastres. Som denna resolution och ufsatta summa mer

tiile sale, voi să intre la în-păcare cu Moldovenii; atunci, cu totul fără cuvînt, s'a spus că el ar căuta pentru vre-un folos al lui să micșureze suma ce i-ar fi fost încuviințată, cred ei, de Curtea lui. Prin aceste împrejurări și, iarăși, pentru că pretențiile Moldovenilor întreceau cu mult ceia ce fusese oferit de Curte, d. Schwackheim trimesese afacerea, în toată buna credință, în cercetarea Marelui Vizir însuși, nădăjduind că Vizirul va aduce pe Moldoveni să se mulțamească cu prețul de 20 (*sic*) de florini părechea, pres-cris de la Curte. Din potrivă, Vizirul, revazînd afacerea, a găsit că d. Schwackheim încă de la început a căutat să tol-scadă din prețul mare ce fusese pus în socoteală de Moldoveni; pentru care lucru el, cu gînd rău, cere suma întreagă, răzi-mîndu-se pe aceia că destul li s'aû tăiat părți mari din ce a fost cerut de dînșii ca o com-pensație pentru pierderea de timp și cheltuelile făcute; pecare acestea li-a prețuit la 4.000 de lei, și astfel întreaga sumă la 35.000 de lei. Care această hotărîre și sumă stabilită e mai mult de cît întreită față de ceia ce a încuviințat Curtea din Viena, dacă d. Schwackheim nu va putea scăpa de a trece peste ordinele de a primit; ceia ce

än tredubbelt öfwersked hwad Wienska Hofwet bewiljet, Kunde Herr Schwackheim ej undgå att aberopa sig sina undfångne ordres; hwilket hos Viziren, som redan prevenerad mot Herr Schwackheim person, ansägs som en ny undanflykt, hwaruti han trodde Wienska Hofwet hafwa minsta delen. Således blef honom palagt att genom betala de pådömda 70 pungar, med tillagd hotelse att Viziren, i widrigt fall, wille affärde en Tartar till Wien med bref af innehald, att Otoman. Porten numera ansåg Internuntiens härwarande Ministère som onödig, emedan hon nödgades directes hos Hofwet anhålla an betalningen. Ehuru hard och obefogad denna medfart, han räknas för Internuntien persohn, skulle jag ock, i betraktan af förenämde omsändigheter, anse Vizirens påstående sasom välgrundet, derest jag ej wöre öfwertygad att mutor och origtigt föregifwande warit ordsaken och oriffjadren (*sic*) til äfwänämnde utslag och hotelse. Internuntien war nu högst förlägen, antägen han borde erlägge den begärte summan, eller genom afslag lemna Viziren anledning directe wända sig till Hofwet. Detta ledware hade mera warit i hans smak, derest han ej fruk-

Vizirul, ca unul ce e pregătit contra persoanei d-lui Schwackheim, ar considera ca o noua portiță de scăpare, în care el era încredințat că Curtea din Viena n'are nici cea mai mică parte. Astfel i s'a notificat să plătească întreaga suma hotărâtă, de 70 de pungă, adăugind amenințarea că, altfel, Vizirul va trimete un Tatar la Viena, cu o scrisoare, cuprinzând înștiințarea, că Poarta Otomana vede acum că ministeriul Internunțiului de aici e nefolositor, de vreme ce ea e silită a se îndrepta pentru plăți de-a dreptul la Curte. Ori-cît ar fi de aspra și fără drept această purtare față de persoana Internunțiului, cu privire la aceste împrejurări ar fi silit a recunoaște statornicia Vizirului ca bine întemeiată, dacă n'aș fi încredințat, că bacșișurile și informații neadeverate au fost cauzele și începutul pentru asemenea hotărîre și amenințare. Internunțiul era acum în cel mai înalt grad nehotărît, dacă sa plateasca suma ceruta sau, prin refuzul ei, să dea Vizirului motiv de a se adresă de-a dreptul la Curte. Aceasta din urma hotărîre i-ar fi fost mai pe plac, dacă nu s'ar fi temut să nu-și compromită, pentru satisfacția sa personală, Curtea. El a cerut sfat de la mine și de la ceilalți mi-

tat att, för sin personliga satisfactionen, sitt Hof committerat. Han begärte mitt och de öfrige allierade Hofwens Mipistrers råd. Saken war redan för wide kommen, att finna någon bot eller medelwäg, och trodde wi oss böra styrcka till det som kunde hafwa minsta olägenheten. I synnerhet, war att frukta att en direct brefwäxling båda Hafwen emellan kunde anseende till utkatelserne åstadkomna bitterhet och missförstånd till förtigande den förmohn owännen häraf draga kunde. I betragtan af desse och flara olägenheter, har Internuntien omsider beqwämt sig att förnöga Vizirens åstundan, låtandes förstå att han, af nit och ett godt upsåt till förtroundets befastande både hofwen emellan, wille af egna penningas betala hwad som öfverskred den af hans Hof redan faststälte summan. Således har hela lasten fallit på Herr Schwackheim, och, ehuru mernämde utgift naturligtwis lærer af Hofwet widkänas, lär man dock wara nojd att apparencen någorlunda blifwit sauverad, och att man, i synnerhet, besparat Hofwet en oangenäm och åfwentyrlig brefwäxling. Önskeligt hade warit att man i första början gifwit Moldauerne satisfaction, eller

niștri ai Curților aliate. Lucrul era dus prea departe, pentru ca să se găsească vre-un mijloc de scăpare sau vre-un drum intermediar, și am trebuit să ne oprim la soluția care cuprindea mai puține neplăceri. Mai ales, era de temut că nu cumva un schimb direct de scrisori între amândouă Curțile să nu apară ca un prilej de a provoca amărăciune și neînțelegere, — lăsind la o parte îndemnul ce l-ar fi scos de aici dușmanii. În considerația acestor neplăceri și a multor altora, s'a hotărît la urmă Internunțiul să satisfacă dorințele Vizirului, dându-i de știre că el, din rîvnă și din voința de a lega mai strîns ambele Curți între dinsele, e dispus a plăti din banii săi ceia ce trece peste suma ce fusese statornicită de Curtea sa. Astfel a căzut toată greutatea asupra d-lui de Schwackheim și, cu toate că această cheltuială firește că va fi recunoscută de Curte, totuși trebuie să fim mulțumiți că aparențele rămîn întru cîva salvate și că, mai ales, se evitase Curții o corespondență neplăcută și riscată. Ar fi fost de dorit ca la început chiar să se fi dat satisfacție Moldovenilor, sau ca d. Schwackheim să fi ayut, în general, mîna liberă, după înțimplare, și chiar porunca de a căuta să întărească cu bani hotă-

att Herr Schwackheim haft aldeles fria händer, äfwen befallning att med penningar söka befästa Hofwets gifne utslag. Af laggränhet har han ej welat använda Hofwets penninnur pa ett sätt som i Wien kunnat anses för twäfyligt, och tror det mindre nödigt. Och, i sanning, är detta en de förtreteligaste omständigheter i hwilka en Ministre kan finnes. Men, som Hofwet lemnar honom sitt förtroende i en wäsenteligaste mähl, tyckes han, ock wid dette tillfälle ej bordt befrukte nagon misstancka; häls som han allmänt är känd för en palitelig och genomredelig man, och dess, utan sädänn omständigheter, ej äro hällsynte här i landet. Hans favorite systeme är besparing; dock twiflar jag att hans Hof är dermed bättre befrjent, än om han wid tillfällen wisade någon större frikostighet....

rîrea ce-î dăduse Curtea. Poate că (?) n'a voit să întrebuințeze banii Curții într'un chip care în Viena putea să pară îndoielnic, și mai puțin necesar. Și, cu adevărat, e acest cas una din cele mai neplăcute împrejurări în care un Ministru se poate găsi. Însă, de oare ce Curtea îi dă încrederea ei în cele mai importante afaceri, el crede că și în acest cas nu are să se teamă de o disgrăție; cu atât mai mult, cu cât el e cunoscut în de obște ca un om sigur și cu totul cinstit, și căruia, în afară de astfel de întâmplări, nu i se mai află părechea în țară. Sistemul lui favorit e economia; totuși mă îndoiesc dacă Curtea lui e mai mulțămîtită cu aceasta decît dacă el în unele împrejurări ar arăta ceva mai mare liberalitate....

25.

Celsing către Ministeriu; 3 April 1762.

.... Utan de i mitt sidste wördsamme omtelte presenter, har preusiske Envoyén nu åter, öfwer Moldaw, ärhållit nya föräringen till Sultan....

.... Afară de presentele despre care am vorbit respectuos în ultima mea scrisoare, ambasadorul prusian a primit acum iarăși, prin Moldova, nouă daruri pentru Sultan

26.

Celsing către Ministeriü; 16 Decembre 1762.

.... Tartar-Kan är ännu i Causchan..., och lærer där wintra,

.... Hanul Tatarilor e încă la Căușani..., și se zice că are de

ehuru man här önskat han åter hade förfogat sig till Criméen....

gînd a ierna acolo, cu toate că aici este dorința ca el să se fi întors în Crimeia....

27.

Celsing către Ministeriū; 16 Mart 1763.

....Constantin Mauro-Cordato, som för 2-ne år sedan, mot Vizerens wiljer, blef förordnad till Hospodar öfwer Wallachiet, är nu omsider afsatt, och är man ännu i owisshet om dess förestående öde. En Capidschi-Baschi, som för 14 dagar sedan blef afskicked med den wanliga confirmation, har hass hemlig befalling att försäkra sig om nyssberörde furstes person och ägodelar; hwaruppå dess härwarende Agenter, eller såkallade Kapi-Kiajhas, likaledes mot förmodan, blifwit häftade....

.... Constantin Mavrocordat, care acum doi ani a fost orînduit, împotriva voinții Vizirului, ca Domn al Țerii-Românești, a fost mazilit în sfîrșit, și nu se știe încă ce soartă o să aibă. Un Capugibașă, care fusese trimis acum patrusprezece zile cu obișnuita întărire, avuse misiunea tănuită de a se asigura de persoana acestui principe și de averile lui; cu care prilej agenții lui de aici, saū așa-numitele capuchehaiele, iarășî pe neașteptate, aū fost puși la po-preală....

28.

Celsing către Ministeriū; 16 Maiū 1763.

.... Ifrån Causchan, hvarest Chan ännu wistas, är mig genom bref af den 4 sidsten Martii berättat, att en af de tartariske printsarne af Gengischanē familie och den regerande Chans nära skäktinge; hvilken, etc....

.... De la Căușani, unde stă acum Hanul, mi se dă știrea, prin scrisori de la 4 ale lui Mart trecut, că unul din principii tătărești din neamul lui Gengis-Han și favoritul de aproape al Hanului domnitor; care, etc.

[Moartea lui Isac-Aga Vameșul.]

C. Rakowitza är nu återförordnad till Hospodar öfwer Wallachiet, och, som han är min wänn, hoppas jag genom ho-

Constantin Racoviță a fost numit din nou Domn al Țerii-Românești, și, de oare ce el e prietenul mieu, nădăjduiesc ca

nom kunna wara wåra trosförwantter i Bucherest till någon tjänst. Hwilka under dess företrädarn Mauracordato utstädt många förtretligheter, i synnerhet wid deras påbegynte kyrkjobyggnad, hwilken han af ogenhet hindrad, afhändande dem den formalige tillstädjelse, jag hos förbemälte Rakowitza hade utwärcat ¹....

prin el să pot fi de vre un folos coreligionarilor noștri din București. Cari supt mazilitul Mavrocordat au suferit multe năcazuri, mai ales cu clădirea începută a bisericii lor, pe care el o împiedeca din șicană, luându-li din mână permisia formală, pe care li-o căpătasem către acest Racoviță....

¹ În anexă, scrisoare către Domn: «Quelques pauvres familles etrangeres, la plnspart gens de metiers, de notre rite, se trouvant depuis longtems etablies à Boeucheres, où exercent leurs professions tranquillement dans leur devoir et sans contrevenir aux lois, non obstant, le cy-devant Voyvode de Wallachie leur ayant fait du tort, contre l'equité et le privilège que ses predecesseurs leur avoient accordés, j'espère de la bienfaisance de V. Exc. qu'il luy plaise de faire emaner un commandement imperiale adressé au Voyvode actuel de Wallachie, affin que ces pauvres étrangers soient protégés et retablies dans les privileges qu'ils avoient obtenues cy-devant».

Se vorbește de aceasta și în raportul din 3 Maiu 1763. Cu privire la această afacere, iată și un «Extrait de la lettre du prince de Wallachie, du 1-er decembre 1755. La protection que j'ai accordé à l'eglise evangelique et à ceux qui suivent ce rite, est une suite dn cas que je fais de votre recommandation. Je suis charmé d'avoir trouvé en cela occasion de faire quelque chose qui peut etre agreable à S. M. Suedoise, et je serai très charmé de pouvoir luy temoigner ma respectneuse vénération, soit en cela, soit en tout ce qui pourra luy plaire. J'ai recommandé aux personnes les plus apparentes de la communion evangelique de s'adresser en droiture à moy dans tous leurs besoins. Je leurs ai accordé toutes exemptions et privileges possibles par une bulle d'or; et je leur accorderai ma protection en toute occasion».

Cf. raportul lui Celsing din 3 Ianuar 1756: «Uppå de i Buckerest waranda evangeliskas begäran, och till underfölje af Kong. Mst förra nådige befallning, har jag än ytterligare recommanderat dessa angelagenhet hoos den regerende Fürsten C. Rakowitza, etc.

Adecă: «După cererile Evangelicilor din București, și urmînd supus poruncilor îndurătoare ce-mi dăduse Maiestatea Sa, am mai recomandat cu deosebire sfacerea Domnului din Scaun, Constantin Racovița .

La 15 Iunie 1763, ambasadorul anunță că Ahmed-Efendi, care a fost la Viena, ca al treilea teftedar, merge acum ca Trimes la Berlin. Ambasadorul prusian vrea să i se dea lui Ahmed un mare titlu. Solul duce presente.

Tot la 15 Iunie, știre cum că Hanul declară că e mulțumit cu satisfacția polona. Aceasta va pune în mișcare pe Stankiewitz, care așteaptă la Camenița.

29.

Celsing către Ministeriū; 1^{id} August 1763.

Sultanul trimete daruri de blăni, etc. Hanuluī. Credea că, după ordine, acesta e acum în Crimeia. Dar se află încă la Căușani, «fürmodeligen at afbida betalningen af hwad de Pohniske effter åfwerenskommelse till honom bordt årlägga» («probabil pentru a aștepta plata sumei pe care Polonii, după înțelegerea cu el, trebuie să i-o verse»).

30.

Celsing către Ministeriū; 15 Septembre 1763.

....Närmare ifrån torde Eders Excellence allaradan wara underrättad om den i Kaminiek träffade förlikning med Chan. Då dan på pohniska sidan till skadestånd bewiljade summan blefvit till nyssnämde printz utbetalt, således som pretexts till des upwarblifwande i Causchan upphördt, har han och, till följa af Portens befallning, förfogat sig till Criméen; hwarress han nu lærer wara ankommen¹...

.... Escelența Voastră trebuie să fi fost înștiințată încă de mai înainte despre înțelegerea încheiată la Camenița cu Hanul. De oare ce apoi sumele încuviințate din partea Polonilor ca despăgubire au fost plătite acestui principe, ceia ce-i dădea pretext pentru rămânerea-i în Căușani, după o poruncă de la Poartă, el s'a dus în Crimeia; unde va fi și sosit până acuma....

31.

Celsing către Ministeriū; 2 April 1764.

....Hwad som kommer mig Ceia ce mi se întâmplă ne-illa till pas, är att Portens Dro- plăcut, e că Dragomanul Porții

¹ Ca anexa la raportul din 3 Novembre, se află următoarea scrisoare a Residentului către Domnul muntean:

Constantinopol, le 3/14 octobre 1763.

Votre Altesse ,

Ar căpăta firmanul de la Poartă pentru privilegiile protestanților, pe care l-ar cere el, după spusa comunității, dar să se oblige sa-l confirme. Să dea Domnul și ordine à son resident icy, pour que, de son coté, il favorise es demarches dont je pourrais me concerter avec luy».

gueman i desse dagar blifwit förordnad till Hospodar öfwer Moldau, men, som han interesserad i saken och ännu kommer häro någontid att dröya, etc.

a fost orînduit, zilele acestea, ca Domn al Moldovei; însă, de oare ce el e interesat în afacere, și mai are de așteptat aici cîtva timp, etc.

32.

Celsing către Ministeriū; 2 Septembre 1765.

...Uti misidsta vördsamme berättade jag om härwarandemissnöjet, hwilcket mera än wahnligen häde förörsakat någon gissning. Sammangaddningar hafwa ock märckliger warit åfärde, hwarigenom Sultan blef föränlâten att lemna det lustslott han om sommarn wahnligen bebor, och genoss förfogatsig till Serailen. Äfwen blefwo alla fränwarande embetsmän tillsagde att åter sig i staden infunna. Numera synes all tinga stilla. Kommer allenast darpa an, om man uti sarkernes här warande ställning, kan lofwa sig något waraktigt luge. Emedlertid, att eynligen gifwa de missnöjde nagon satisfaction, är Janitschar-Agan exilerad, och wallachiske Furstens Agent, enbenänd Stavraki, som war Sultans favorit och den mäktigeste i graekske nation, uphängd wid sin port, och all dess egendom confisquerad; hwilcken, after allmän sägen, skattas till tretusende pongar. Wallachiske Fursten är

.... În ultimul mieu respectuos raport, am raportat despre nemulțămirea de aici, care pricinuieste mai mult decît de obicei oarecare bănuie. S'a și ținut mai vadit adunari, în care Sultanul a fost îndemnat sa lase chioșcul de plăcere pe care îl locuiește de obicei vara, și sa se ducă la Seraiu. S'a poruncit și tuturor dregătorilor ce lipsiau, a se întoarce în oraș. Acum toate lucrurile sînt în liniște. E vorba numai dacă din starea de aici a lucrurilor își poate fagaui cineva vre-o adevărată liniște. Până atunci, ca să se dea mai la urmă oarecare satisfacție nemulțămiiilor, Ienicer-Aga a fost surgunit, și agentul Domnului muntean, anume Stavrachi, care era favoritul Sultanului și cel mai puternic dintre Greci, a fost spînzurat supt ușa sa, și toată averea i s'a confiscat; care, după cum se spune în de obște, ar face vre-o trei sute de pungi. Și Domnul muntean e schimbat, și se așteapta să se vadă ce

ock omwäxlad, och wäntar man se hwad honom widare kan förestå. Pretexten till dessas olycka har varit någon oreda mellem Janitscharerne i Widdin och de närboende Wallacherne, som a ömse sidor med blods utgiutelse aplupit. Hwartill Stawracki säges hafwa varit wäl-lande; men sedermera, genom sin credit och den afsatta Janitschar-Agans bewägenhet, nedtyssat. Altsammans wisar att regeringen i synnerhet welat tillfredeställa härwarande Janitschar-Corpsen, och att Stawracki, som uti de utströdde sedlar och smädeskrifter varit nämnd bland andra Sultans gunstlingar, till samteliges säkerhet blifwit uföffrad. Keysarens wäsenteligaste gioromål är nu att sammanskrapa denne olyckeliges qwarlatenskap, att låta genomse dess papper; hwarwid atskillige blifwit häftade, de som med honom haft att syssla, eller eljess tros hafwa kundskap om dess saker. Den ofta uti mina relationa antalte Mussa är ock för elike ährender qwarhållen hos Tefterdaren (Reisskattmästaren),—egentligen för en ringa summa af femb pungar, hwilcken Sultan nu aterfordrar på den grund att uti Stawrackis räkningar och den af honom gifna inwisningen ey funnes

poate să i se mai întâmpla. Pretextul pentru nenorocirea acestuia e că s'ar fi petrecut niște tulburări între Ienicerii din Vidin și Romîniî din vecinătate, care s'aû desfășurat cu vărsare de sînge din amîndouă părțile. Pe care Stavrachi se zice că le-ar fi provocat; dar pe urmă, mulțamită trecerii lui și sprijinului din partea Agăi acum mazil al Ienicerilor, aû fost potolite. Toate acestea arată că Guvernul vrea mai cu osebire să mulțamească pe Ienicerii de aici, și că Stavrachi, care în țidulele și pamfletele ce s'aû răspîndit, era pomenit printre alți favoriți ai Sultanului, a fost jertfit pentru siguranța generală. Ținta de căpetenie a Sultanului e acum să strîngă la un loc moștenirea acestui nenorocit, să facă să i se străbată hîrțile; pentru care aû fost arestate mai multe persoane, care aû avut de lucru cu dînsul orî se crede că aû avut în alt chip știință despre afacerile lui. Mussa, de care am vorbit adesea în rapoartele mele, a fost și el oprit la Tefterdar (Vistier), pentru unele afaceri, — de fapt pentru o mică sumă de cinci pungi, pe care acuin Sultanul o reclamă supt cuvînt că în socotelile lui Stavrachi și în mandatele lui nu se află notata întrebuițarea acestei sume și, pe de altă

anmärkt denna summas destination och, å andra sidande, därför af Mussa försälde juveler ey heller bland den förenämdes qwarlatenskap igen finnas. Med dessa undersökningar är nu bade Serailen och Ministeren sysslosatte, hwilcket och hos det allmänna gifver anledning till det omdöme att penningar mera an brott, liga eftersökas....

parte, pentru că juvaierele vândute de Mussa nu se găsesc în averea rămasă pe urma lui Stavrachî. Cu aceste cercetări se îndeletnicesc acum și Seraiul și Miniștrii; ceia ce face pe toți să judece că se caută mai mult bani decît fărădelegile....

33.

Celsing către Ministeriū; 16 Septembre 1765.

.... Den nye wallackiske Fursten, Scarlatto Ghika, har i desen dagar inför keyserliga Thronen emottagit Investituren, och lærer innan kort afresa....

.... Noul Domn muntean, Scarlat Ghica, a primit zilele acestea înaintea Tronului împărațesc investitura sa, și ar fi să plece peste puțin

34.

Celsing către Ministeriū; 1st Octombre 1765.

.... Portens Drogueman är död af pästen, och har Keysaren afsynnes för familien welat anförtro denna nu wigtiga syssla åt den aflednes fader, Caradgia, som tillförene varit första Drogueman wid holländska Beskickningen. Han är en bedersman, men redan kommen till en hög ålder. Reis-Effendin är ännu suck, och tror man att den afledne Drogueman hoos honom blifwit smittad af pästen....

.... Dragomanul Porții a murit de ciumă, și Sultanul, fiind sănă de familia acestuia, a voit să încredințeze acest post, important acum, tatălui celui mort, anume [Scarlat] Caragea, care a fost mai înainte întâi-dragoman al Misiunii olandese. E un om cum se cade, dar ajuns acum la o vîrstă înaintată. Reis-Efendi e încă bolnav, și se crede că răposatul Dragoman a fost lovit la dînsul de ciuma....

35.

Celsing către Ministeriū; Constantinopol, 2 April 1767.

Despre trecerea Rușilor prin Polonia, e informat Vergennes par un émissaire fran ois de nation, que le prince déposé de Moldavie avoit en Pologne».

36.

Celsing către Ministeriū; 1-i  Iunie 1767.

După cererea Hanului, Poarta rechemă din exil pe Cr m-Ghira ¹.

37.

Celsing către Ministeriū; Constantinopol, 30 Octobre 1767.

.... J'ecris cette troisième voye de Moldavie, les deux autres étant deja exp di es par Vienne et par Petersbour²....

38.

Celsing către Ministeriū; 15 Iunie 1768.

[Lupte ale Confederaților la Sniatyn, cu colonelul Weissmann.]

Wid samma tilf lle, har bemelte  fwerste schrifwit till Prinsen af Moldavien at, derest han l mnade de flycktige sitt beskydd, han ey borde tilst dja n got ytterligere f rntagande   deras sida; emedan han, Weissman, i den h ndelsen blefwe n dsekad att f rf llja den  fweralt, och s cka dem

Cu același prilej, acest colonel a scris Domnului Moldoveĭ că, de oare ce el dădea fugarilor sprijinul său, el nu trebuia să li îngăduie nici-o întreprindere nouă din partea lor; pentru că el, Weissmann, ar fi silit atunci a-  urmări peste tot locul,  i a căuta să-   mpr  tie. Domnul Moldoveĭ a trimis această scri-

¹ La 15, se scrie că Aslan-Ghira  a murit.  n loc e numit Maxud, fiul lui Selim-Ghira .

La 16 Mart 1768, veste că Poarta trimete c teva sangeacuri de spahi  la Hotin  i Bender.

La 31 Mart, se  dauge ca, de to i, ei vor fi 6.000.

² Cf.  i raportul din 3 Novembre, pentru această cale.

skingra. Prinsen af Moldavien har schickat detta bref till Porten, och tillika berätt att de flyktige som i Turkiet inkommit, wore wid pass 4.000. Uti conferances, har Residenten desavoueret att Veissman kunnat wara authoriserad att skrifwa på omförmälte sätt, låtandes förstå att de flyktigas antal blifwit af moldaviske prinsen exagereret, och trol. ey kunde stige öfwer 2.000 man. Icke dess mindre, har Reis-Efendin gifwit tillkänna att denna händelse warit oförwäntad och att man ey kunde undgå nödige mesurer till ottomanske grensens bewakende....

soare la Poartă, și în același timp a raportat că fugarii cari au venit în Turcia, sînt mai mult de 4.000. În conferințele [ce s'au ținut], Residentul [rusesc] a contestat că Weissmann are dreptul de a scrie în acest chip, lăsînd a se înțelege că numărul fugarilor a fost crescut de Domnul Moldovei, și, de fapt, nu poate trece peste 2.000 de oameni. Totuși, Reis-Efendi i-a făcut cunoscut că această afacere e a riscată și că nu se pot lăsa la o parte masurile ocrotitoare pentru paza granițelor turcești....

39.

Celsing către Ministeriū; 1^{-ia} Iulie 1768.

....I anledning af Knes Repnins här ankomne bref till ryske Residenten, har denne gifwit Porten tillkänna att öfwerste Weismans förhallande och de af honom skrevne bref till moldaviske Prinsen blifwit högelⁿ desaproberade, och att bemelte öfwerste ey kunde undgå att ärfara Kajserinnans mishag. Knes Repnin har och sielf skrifwit till Prinsen af Moldau, att desavouera och ursägta bemelte öfwerstes oförsigtiga uphörande, hwilket hade gifwit Knes Repnin största

.... În legatură cu scrisorile sosite aici ale Cneazului Repnin către Residentul rusesc, acesta a făcut cunoscut Porții că purtarea colonelului Weissmann și scrisorile lui către Domnul Moldovei au fost foarte mult desaprobrate și că acest colonel va suferi fără îndoiala disgrafia Împărătesei. Cneazul Repnin a scris și el însuși Domnului Moldovei pentru a desaproba [pe Weissmann] și a se scusa pentru purtarea imprudentă a colonelului, care a dat Cneazului Repnin cele mai mari îngrijiri; mai

apprehension ; i synnerhet, de omförmälte brefwan, hwilka Residenten (?) hade hafwa innehållit hotelsen och en art af krigs declaration ¹....

[Confederații din Moldova au trecut înapoi Nistrul. Reis-Efendi recomandă lui Repnin cea mai mare pază la hotare].

40.

Raport din Varșovia ; 31 August 1768.

[Domnul Moldovei ține cu pensie, pentru curieri și știri, pe maestrul Poștelor din Lemberg.]

Moldawiske Agenten, Herr La Roche, yrkar ständigt, huru han äger sig bekant kortens, missnöjen öfwer ryske troupperner qwarblifwande, men i synnerhet öfwer de senaste wäldsamerheter som öfwer moldawiske gränsen blifwit begångne, tillskrifvandes dem endast de Zaporowske Cossaquerne....

ales, scrisorile pomenite, care cuprindeau amenințări și așa un fel de declarație de război....

Agentul moldovenesc, domnul La Roche arată neconținut, cum a și mărturisit de curând, nemulțămire pentru rămânerea trupelor rusești, dar mai ales pentru violențele din urmă ce s'au făcut la granițele Moldovei, atribuindu-le numai Cazacilor Zaporojeni....

41.

Celsing către Ministeriū ; 17 Octombre 1768.

.... Portens Drogueman, Caradgea, som för sin höga elder ansägs för mindra skickelig att förrätta denna nu laggranna syssla, är nyligen afsatt, och effter honom är moldavske agenten Draco till nyssnämde syssla förordnad. Andra af den mindra betiäningen äro ock omwäxlade...

.... Dragomanul Porții [Scarlat] Caragea, care, pentru vîsta lui înaintată, părea mai puțin potrivit pentru a ocupa locul ce avea, a fost de curînd mazilit, și, în locul lui, a fost orînduit în această dregătorie capuchehaia moldovenească, Draco. Unele din dregătoriile mai mici au suferit și ele schimbări în titulari

¹ La 17 Iulie, Trimesul arata ca a aflat cazul de conflict de la Dubasari (v. corespondențele anterioare).

42.

Raport din Varșovia; 26 Octombrie 1768.

Dă știre despre plecarea lui La Roche din Polonia ¹.

43.

Celsing către Ministeriū; 2 Novembre 1768.

.... Printzen af Wallachiet är ock omwexlad, och Gregorio Ghika, som tilförrne wart Portens Drogueman, och för någon tid sedan Hospodar af Moldau, i dess stelle tilförordnad...

.... Domnul Țerî-Românești a fost și el schimbat, și Grigore Ghica, care fusese mai înainte Dragoman al Porții, și cu câțva timp în urma Domn al Moldovei, a fost orînduit în locul sau....

44.

Celsing către Ministeriu; 16 Ianuar 1769.

.... Fran Moldau har Hannes Mts. Kajsarinnans manifest blifwit insannt....

.... Din Moldova s'a trimes manifestul M. S. Împăratesii

45.

Celsing către Ministeriu; 17 April 1769.

.... Chevalier de Tott, som hoos den afledne Chan warit fransk Ministre, är nyligen från Causchan¹ här ankommen. Man wet icke hwad som oförwänt at kunnat föranlåta dess hitkomst²....

.... Cavalerul de Tott, care fusese ministru frances pe lângă raposatul Han, a sosit de curînd din Caușani. Nu se știe ce lucru neobișnuit l-a putut face sa vie aici

¹ Și la 29 Octombrie e vorba de acest fapt. Se pomenește și de relațiile lui La Roche cu «domnul secretariu de legație Björnstierna».

² Într'un «Journal de l'armée tartare», se spune că la 24 Ianuar a plecat Hanul din Balta.

La 16 Iunie, Trimesul suedes anunța că s'a parasit ideea trimeterii unui corp turcesc prin Craiova.

46.

Celsing către Ministeriü; 3 Iulie 1769.

.... Printzen af Moldau är ny- lige afsatt; effter honom är C. Mauro-Cordato förordnad till Hospodar.... Domnul Moldovei a fost mazilit de curînd, și în locul lui s'a numit ca Domn Constantin Mavrocordat....
---	--

47.

Anexă la raportul lui Celsing din 18 Septembre 1769.

Le 8 de septembre, Gregoire Calimaki, cy-devant prince de Moldavie, et Nicolo Draco, cy-devant Interprete de la Porte, ont été mis à mort par ordre imperial. Le prince, après avoir été étranglé dans la prison, eut la tete tranchée et exposée au Bab-Houmayoun (la porte extérieure du Serail), à la vuë du public, avec cet écriteau :

«Voicy la tete du maudit Grégoire Callimaki, cy-devant Voïvode de Moldavie, qui a trahi cet auguste empire, ayant audacieusement detourné la somme de 4.000 bourses d'argent données par le tresor public pour des preparatifs de vivres, et en ayant fourni aux infideles, nos ennemis, toutes sortes de provisions».

L'interprete eut la tete tranchée au Bab-Houmayoun meme, où on laissa sa tete et son corps exposés à la vuë du public, avec cet ecriteau : «C'est le cadavre impur et souillé de Nicolo Draco, cy-devant Interprete de la Sublime Porte, qui a agi de concert avec le Voivode de Moldavie, decapité, pour avoir trahi cet auguste Empire et donné des secours aux infideles russes».

[Capul Vizirului sosește cu un capugiü de la Adrianopol. E expus în Curtea Seraiului, după ce Sultanul se întoarce de la moscheie, la 14 ale lunii.]

48.

Heidenstam către Ministeriü; 26 Ianuar 1785.

.... Portens Drogueman, Prins Alexander Mavrocordat, befor- drades den 13 dennes till Hos- Dragomanul Porții, prin- cipele Alexandru Mavrocordat, a fost înaintat la 13 ale lunii
--	---

podar öfwer förstendömet Moldau, och dess slägtinge, Prins Callimaki, efter honom till Portens Drogueman....

ca Domn al principatului Moldovei, și ruda sa, principele Callimachi, a fost numit în locul lui ca Dragoman al Porții....

49.

Mouradgea d'Ohsson către Ministeriü; 25 Iulie 1795.

.... La peste qui désole la Valachie, la Bosnie, la Bulgarie et quelques villes de la Mer Blanche, vient de se communiquer à Constantinople ¹....

50.

Mouradgea d'Ohsson către Ministeriü; 10 Februar 1798.

.... Un riche négociant valachien, protégé de la France depuis l'ambassade du comte de Choiseul-Gouffier, étoit l'émissaire secret du Pascha d'Oglu (*sic*) auprès du général Dubayet. Sur des dépêches récentes du nouveau prince de Valachie au Capitan-Pascha, son protecteur, ce Valaque vient d'être arrêté à Constantinople et jetté dans un cachot. On croit qu'il a déjà été

¹ La 25 April 1795, Mouradgea scrie ca la 12 a sosit Verninac. După patru zile, acesta dă o notă Porții, «qu'il n'ouvroit ses malles qu'au seul cas d'une réponse prompte et satisfaisante... Descorches, qui est généralement régrété, etc.».

La 24 Octobre, ambasadorul anunță că rebelii din Vidin sînt nehotărîți între supunere și rezistență. Beglerbegul Rumeliei, cu 20.000 de oameni, e la șese leghi de oraș. Are ordin a negocia întâi.

La 25 Novembre 1797, el arată că Pasvan-Oglu s'a declarat în sfîrșit. Cu 12.000 de oameni, el merge, prădînd, spre Nicopol.

La 9 Decembre, el adaugă ca se ieaă contra lui Pazvan măsuri din partea Ministeriului turcesc, desperat. «Ces mesures ont déjà opéré la nomination d'un nouveau Hospodar de Vallachie, attendu l'age et les infirmités du prince Ypsilanti. Il est remplacé par Hanzery, interprete du Capudan-Pascha, jeune, déterminé, intrigant, et depuis quelque tems soupçonné d'être vendu à la Russie. Il doit sa fortune à la protection du Grand-Amiral et à la promesse de faire de son côté tous ses efforts pour ecraser l'Aga rebelle».

La 27 Decembre, se spune despre numirea lui Capudan-Pașa ca Serascher. O flotă pleacă pe Dunăre.

appliqué à la question pour le forcer à parler. [Francesii asigură că ambasadorul a corespondat cu Pazvan, din București, numai după cerere, că i-a dat sfaturi bune, și pe acela de a «respecter le territoire de' Valachie, les voyageurs européens et les courriers de toutes les nations»; că Pazvan a și dat asigurări consulului din București¹.]

51.

Mouradzea d'Ohsson către Ministeriū; 3 Mart 1799.

Pace cu Pazvan. Una din condiții se zice a fi disgrația lui Hangerli, «que l'on accuse d'ailleurs de mille excès tyranniques dans la province». Arestat, acesta e ucis. «Depuis avant-hier, sa tête est exposée devant la première porte du Serail. On procède maintenant à la confiscation de ses biens, qui sont considérables.»

52.

Mouradzea d'Ohsson către Ministeriū; 26 Mart 1799.

... Calimacky, Hospodar de Vallachie (*sic*) a été déposé, Sire le 13 de ce mois, et remplacé par le prince Ypsilanty, Dro'gueman, de la Porte. Ce dernier a pour successeur Alexandre Sutzo, ci-devant Drogueman de l'Amirauté....

53.

Carl-Gustav König către Ministeriū; 10 Iulie 1801.

... Den 4innwarande, afsattes Hospodaren uti Vallachiet, prins Ypsilanty, och uti Constantinopel residerande grekiska Patriarchen. At efterträda den förstnämnde, har Portens Drogueman Prins Suzio blifvit utnämnd, och i den afsatte Patriar-

... La 4 ale luni, a fost mazilit Domnul Țerii-Românești, principele Ipsilanti, și Patriarchul grecesc din Constantinopol. Ca urmaș al celui d'întăi, a fost numit principele Suțu, Drago-manul Porții, și în locul Patriarchului mazil s'a pus episcopul

¹ La 24 Mart, se pomenește prada lui Pazvan în Țara-Românească. Capudan-Pașa pleacă spre Vidin.—La 25 Iunie se vorbește de «la peste qui afflige en ce moment la maison même du prince Ypsilanty».

chens ställe är biskopen af Nicée utsedd. Den nu til Hospodar uphöjda Droguemannen har lemnat des förr innehade beställning til des sväger, en prins Kallimachi, hwars fader redarflen gånger vart Hospodar uti Moldaviet. Detta nya Droguemans val vinner så mycket mera almänt bifal, som bemälte prins, ehuru ung, är känd för mycken rättvisa och andra goda egenskaper ¹....

de Niceia. Dragomanul înălțat acum ca Domn a lasat dregatoria ce o avea pana acum cumnatului sau, un principe Callimachi, al carui tată a fost de mai multe ori Domn în Moldova. Aceasta alegere a noului Dragoman gasește cu atit mai mult aprobarea orșicui, cu cît acest principe, de și tinar, e cunoscut ca foarte drept și ca are și alte însușiri bune

54.

Palin către Ministeriü; 25 Iulie 1806.

.... Monsieur Wallen ayant fait l'autre jour la visite au Drogueman de la Porte, chargé de complimens de ma part, par lesquels j'ai voulu provoquer quelque communication sur les affaires publiques, ce ministre, parmi les protestations d'usage, s'est exprimé que la Porte cherchait des occasions pour se tenir plus étroitement à la Suède, en ajoutant qu'il le disait officiellement. Il a parlé en même temps de la fermeté avec laquelle V. M. défend les intérêts de l'Angleterre et du plaisir que cela fait aux autres alliés de V. M. Vu l'extrême réservation du prince Kallimachi, et le danger que court un Drogueman de la Porte du moindre propos qui ne soit dans l'esprit du Ministère, j'ai cru de mon devoir de faire part très-humblement à V. M. de ces expressions....

55.

Palin către Ministeriu; 10 Septembre 1806.

[Francesii caută a răspîndi zvonul de pace cu Rusia.] Le but, et qui a été obtenu en partie, était de surprendre à la Porte la

¹ La 11 Octobre, el scrie ca, la 2, a fost mazilit Alecu Suțu; în locul lui vine Alexandru Moruzi.

La 29 Septembre, Dragomanul Porții vizitează la țara pe ambasadorul engles.

déposition des princes de la Valachie et de la Moldavie [și recunoașterea guvernului din Neapole]. Malgré de l'ambassadeur et sa prétendue ignorance de la chose avant l'événement. il paraît que c'est aussi comme une pareille préliminaire qu'il a exigé la déposition des princes, qui, conformément à un traité formel avec la Russie, devaient rester encore trois ans dans leurs postes. Il obtenait d'abord ce point, où le Ministère voyait l'avantage ordinaire de vendre les places aux nouveaux princes, en dépouillant le depositaire public, et où il était aidé par les intrigues de la famille grecque Souzo, dont j'ai fait très-humble rapport peu après mon arrivée ici, et de l'appui qu'elle cherchait dans la Mission de France, pour déplacer le protégé de la Russie, le prince Ypsilanti; appui qu'on prétend qu'elle a payé par des grosses sommes, tout comme la Mission de Russie en avait reçu, dit-on, des princes actuels dépossédés....

56.

Palin către Ministeriū; 25 Octobre 1806.

E vorba a se destitui Dragomanul și Reis-Efendi. Fostul Mare-Vizir e trimes la Rodos. Va fi gătit, «sous prétexte qu'on a trouvé parmi ses papiers la preuve qu'il a vendu les deux principautés aux nouveaux princes et causé ainsi tout cet embarras: c'est là cependant l'usage invincible; mais on croit que la décence exige une victime».

57.

Palin către Ministeriū; 25 Octobre 1806.

.... Till de nyligen utnämnde
prinsarne, som knappast hunnit
framkomma till sine poster,
voro befalningar redan uffär-
dade att hit återvada ¹....

.... Către principii de curînd
numiți, cari de abia aū plecat
la locurile lor, aū și pornit po-
runci să se întoarcă aici....

¹ La 10 Novembre, ambasadorul adauge că generalul Sebastiani, ambasadorul frances, se plînge de aceasta.

58.

Palin către Ministeriū; 10 August 1807.

....En förändring har likaledes här ägt rum, då den för kort tid sedan afsatte Caimacan åter blifvit insatt in sit ambete; till Hospodar i Moldau har Storherren åter utnämnet prins Callimachi, som, förleden höst dartill utsedd, möste afstå denna post åt Murusi; lika snart afsatt för att gifva rum at Hantcherly, — utan att någon of dem tillträdt furstendömmet. Då Callimachi icke anses tillhöre något af de stridige fränmande partier, förmodas detta utnämmande i närvarande ognablick vara en vidtagen medelväg, och förebud of ett stillestånd med Ryssland; men om hvars afslutande tidningen ännu icke är ankommen....

.... O schimbare s'a întâmplat aici, căci Caimacamul ce fusese mazilit dăunazi a fost adus înapoi în dregătoria sa; ca Domn al Moldovei a numit Sultanul din nou pe principele Callimachi, care, mazilit în toamna trecută, a trebuit să lase acel loc lui Moruzi; care și el a fost mazilit îndată ca să facă loc lui Hangerli, — fără ca vre unul din ei să intre în principat. De oare ce Callimachi nu pare să aparție la vre una din partidele în luptă, se bănuiește că numirea aceasta în momentul de față e o cale mijlocie care s'a luat, și o prevestire a unui armistițiu cu Rusia; dar despre încheierea lui n'au venit încă știri....

59.

Baronul de Jawart către Ministeriu; 14 Iulie 1812.

Austria ar avea de gînd a ocupa țerile romîne, pentru a goni pe Ruși. Poarta «fait semblant de rejeter cette idée».

60.

Baronul de Jawart către Ministeriu; 14 Septembre 1812.

.... Le Grand-Vizir vient d'être déposé... Karadgia, qui avait succédé au prince Moruzi comme Drogueman de la Porte, a été nommé prince de Walachie, et Kalimachi, fait prisonnier par les Russes, prince de Moldavie.

Arghiropulo, ci-devant Chargé d'Affaires à Berlin, a été nommé Drogueman de la Porte....

TABLA NUMELOR

A

Abaza (Ilie, și familia sa), I, 26*, 30* și n. 3, 424 (15). Abdullah-Efendi (1794), I, 173*. Actul de privilegii al principatelor, din 1802, I, 131 (83). Adam (Gavril, Clucerul), II, 178 (26). (Ienachi), I, 527 (236). Adrianopol, I, 52 (10), 71-2 (28), 94 (46), 395; II, 113, 234 (7), 284 (117), 399 (18), 401 (21), 476 n. 1, 488 (111), 514 n. 2, 590 (34). (Hortolan, negustor frances din), I, 178*. 84 (41). Adriatica (Marea), II, 417 (42). Afenduli (Alec), I, 501 (193). Agafton (schit), I, 534-6 (250); II, 45 (93), 46 (96), 53-4 (119), 74 (165). Agapia (manăstire), I, 23*. Agem-Ali (favoritul Marelui-Vizir Raghib), I, 90*-1*, 93*, 96*, 121*, 137*; II, 409, 421 (45) și n. 1, 423 (48), 455 n. 1, 634-6 (22). Agencia (Austriacă la Iași), I, 499 (187), 538 (255). V. Austria și Hammer, Raab, Schilling, Timoni. Agjud (Căpitanul de), II, 103. Agoaia (Zoița, sora Doamnei Rală Callimachi), I, 88*; II, 22. Ahmed-Efendi (ambasador turcesc la Berlin), II, 645 n. 1.	Ahmed-Pașa (1812), I, 162 (108), 163 (110), 176 (112). Aianî, I, 71 (28). Aidin, I, 90*. Aivaschioî, II, 533-4 (202). Akkerman. V. Cetatea-Alba. Akki-Pașa, I, 71-2 (28), 76 (32). Akmeid, II, 242 (24). Ak-Su, II, 447 n. 2. Albota (razași), I, 11*; II, 5 (5), 6 (6), 10 (17), 27 (55). Alcazi (Alhazi), I, 452 (80), 561 (297). Aldelești, II, 191 (86). Alep, I, 90*. Alexandria (în Egipt), I, 121 (72). Alexandrowicz (sol polon la Poarta), II, 350 și urm., 575 (2). Alexandru-cel-Bun (Domn al Moldovei), II, 217 (21). Alger, I, 71*, 345; II, 259, 389. Ali-Pașa (de Albania), I, 193. Ali Persanul. V. Agem-Ali. Alistarh (Iordachi), I, 148*, 435 (și mama-sa); II, 20 (43). Almaș (localitate în Ciuc), II, 478 (100), 480 și urm., 485 (106). Almaș (schit), II, 46 (96). Alstern (general), I, 350. America, II, 304 (163). Amiras (Alexandru, cronicar), I, 48*-9*. Amsterdam, II, 445 (65).

- Anatolia, I, 196, 290; II, 534 (204), 586 (29), 587 (34). (Beglerbeg de), II, 486 (111). (Cadilischer de), II, 414 (36).
- Andréossy (ambasador frances la Constantinopol), II, 193.
- Andronachi (de la Botoșani, cumnatul lui Ioan-Vodă Callimachi). V. Botoșani (Andronachi de la).
- Anglia, I, 69*, 193*-4*, 196*, 63 (22), 78 (34), 140 (89), 152 (98), 329, 332 (7), 334; II, 271 (89), 272 (90), 275 (93), 277 (99), 278 (101), 283 (114-5), 299 (148), 301 n. 1, 302 (158) și n. 1, 303 n. 1, 309 (178), 313 n. 1, 326 (214), 402 (22), 446 (70), 542 n. 1, 657 (54) și n. 1. (Ambasadori la Constantinopol, Arbutnot), I, 148; II, 542-4 (216). (John Murray), I, 11-2. (Robert Liston), I, 296 (233), 328. (Poole, secretariu de legatie la Constantinopol), II, 543-4 (216). (Viceconsulat în principate), I, 214 (164), 290, 296 (233), 361 (35); II, 150. (Calători englesi în Moldova), I, 48*. V. și ceasornice (englezești).
- Angora, I, 206* și n. 2; II, 547 (223), 611 n. 1.
- Antiochi (Manolachi), II, 489 n. 2.
- Antiochia, II, 127.
- Anville (d'; harta lui), II, 83 n. 1.
- Apraxin (general rus), II, 561 (1-2), 578-9 (9-10).
- Arabi (Arapî), I, 118*, 121-2 (72-3); II, 113-4, 133.
- Arămescul (Vornic de Poarta), II, 31 (67), 190 (81), 195 (109).
- Arapul (Gheorghe; boier), I, 424 (16); II, 10 (17).
- Araucania (principele de; călător prin Moldova), I, 227-8 (175), 229-30 (187), 235-6 (183-4), 364 (38); II, 148, 152.
- Arbure (razași), II, 21 (47), 32 (70), 100, 191 (82), 195 (105).
- Archipelag, I, 12, 345; II, 528 (190).
- Ardeal, I, 16*, 19*, 6 (6), 85 n. 1, 86, 88 (43), 89 n. 1, 145 (94), 215 (165), 217-8 și n. 1, 221-2 (170), 213 (161), 215, 226 (174), 237 (185 : lemn din), 255 (200), 270-1 (214), 295 (232), 299 (237), 331, 394; II, 73 (160), 223-4, 310 (181), 322 (206), 331, 375 (352), 384 (368), 394 (80), 398 (17), 466 (87), 476 n. 1, 493 n. 2 (grine din), 512 (160 : Romîni din), 513-4 (164), 586 (30), 609 (25), 508 n. 1. (Păstori din), I, 78-9 (35), 86, 194 (142), 209 (156), 228-9 (176), 269-70 (213), 285 (222); II, 464-5 (85), 473, 475-6 (97), 477 (99), 478 n. 1, 490 n. 1, 519 (173), 529 (191). (— în Basarabia), I, 161. (Emigrați în Moldova), I, 67, 89 n. 1, 248 (195), 255 (200), 270-1 (214), 435-6 (55), 472 n. 1, 516 n. 1, 517-8 (172). (Luați ca Țigani domnești), I, 211. (Negustori de grîu în), I, 89 n. 1, 213 (161), 222; II, 395-6 (12), 405-6 (27), 407 (28), 454-5 (și Compania), 464-5 (85), 465 (86), 479 (101). (Afaceri de hotar), I, 79, 201 (149); II, 429 și urm., 435 (54), 437-8, 441-2 (60), 453-4 (78), 455 (80) și urm., 463 (83), 472 n. 1, 478-9 (100). (Privilegiu), I, 436 (56).
- Argens (marchisul de; confident al lui Frederic-cel-Mare), II, 259.
- Arghiropulo (Iacovachi, Dragan al Porții), 197*-8*, 205*-6*, 208*, 7 (8), 221 (169), 298; II, 547 (224), 659 (60). (Iancu), I, 198*. (Gheorghe), I, 198*, 341 (17); II, 547 (224). (Postelniceasa Maria), II, 154-5.
- Arhip (răzaș), II, 32 (71).
- Aristachi (Stavrachi, Dragoman al Porții), I, 321.
- Arlaud (ceasornicar, agent politic), II, 111, 114, 129, 338 (244), 339 și n. 1, 448 n. 1.
- Armeni, I, 524 (230), 583 (25), 585 (30); II, 81-2, 87, 89, 94,

115, 135, 178 (25), 200 (132), 224 (1), 238-9 (16), 254 (52), 255 (53), 304 (166), 335 (237), 336 (238). (Negustori), II, 413 (36). V. și Cazacl. (Arendași), I, 431 n. 1. (Armeni poloni în Moldova; negustori de vite), I, 120*, 132*, 117-8 (67), 127-9 (80), 417 (4) și n. 1. (Agopșovici), I, 228-9 (176). (Armeni din Botoșani), II, 68-9 (149). (— din Constantinopol), I, 144* n. 1. (— din Iași), I, 517-8 (215), 546 (267). (— din Suceava), I, 446-7 și n. 1. (și Ulița Armenească), 570 (10), 527 (21), 586 (32-3). (Bogdan Danovici), I, 578-9 (19). (Isăcut), I, 584-5 (29). (— din Viena), 66 (146). (— «botezați»), II, 31 (19). (Dajdea — lor), I, 490. Arnăut-Chioi, I, 14*, 144*; II, 471, 496 (125). (— lângă Rasgrad), I, 196*. Arnăuți, I, 101*, 103*, 105*, 155*-6*, 208*, 210*, 35 (37) și n. 2, 38 n. 1, 122 (73), 174 (120), 252, 305-8, 309-10 (244), 382 (8), 425 (19); II, 13 (26), 16 (34), 19 (42), 107, 141, 149, 246 (33), 375 (352-3), 383 (364-5), 492 n. 2, 571 (29), 572 (34), 579 n. 1, 609 (25). (Ai Agiei), I, 498 (186). Aron-Vodă (Domn al Moldovei), I, 22*. Aron (Petru, talmaciū bucovinean), II, 205 (147). Asani (dr. Spiridon, al lui Scar-

lat-Vodă Callimachi), I, 212*, 509 (203); II, 557-8. (Gheorghe), II, 66 (146). Aslan (familie), I, 427 (26). (Constantin), I, 476 (158). (Ioan și soția lui, fata lui P. Catargiu), I, 477 (162). (Medelnicerul), II, 157. (Nicolae), I, 464 (127). Atos, I, 70*, 138*, 155*, 244 (193), 522 (227); II, 153, 389, 490 (114), 607 n. 1. (Mănăstirea Esfigmenu), I, 87*; II, 43 (92), 56 (127). (Mănăstirea Lavra), II, 119. (Mănăstirea Rossikon), I, 87*; II, 14 (30), 28-9 (62-3), 52 (114). Augrand (consul frances la București), I, 381-2 (6). V. și Franța. Austria, I, 41 și urm., II, 125, 248 (36), 273 (91), 277 (96), 282 (111), 283 (114), 288 (126), 290 (129), 298 (145), 310 (182) și n. 1, 490 n. 1, 596 (2). (Archiducele Leopold de —) I, 43 (4). (Armata), I, 499 (188). (Consuli în principate), I, 176*. (Curieri), I, 80 (36). (Pașaport în principate), I, 190 (138). (*Sprachlenaben*), II, 395 (11). (Poșta). V. Poșta. (Staroști în principate), I, 319 (8). (Plan de a le ocupa în 1812), II, 659 (59). (Comerț cu Moldova: balanța), I, 201-2 (150). V. și tabla lucrurilor: sudii. Ayala (abatele), I, 249-50. Aziz-Efendi, II, 525 n. 1. Azov (port), II, 399 (11).

B

Babadag, II, 258 (158), 493 (119). Babin (moșie), II, 193 (95), 211 (2). Bacău, I, 116 (65), 188 (135), 264 și urm., 431 n. 1, 526-7 (235); II, 116, 120, 154. (Episcopatul catolic de), II, 522 (180). V. și Berardi. Bacciserai, II, 403 (24), 407 (28), 479 (101).

Baden, I, 212 (161), 228 (175). Bădianul (moșie), II, 50. Bahlui (rîu), I, 450, 455 (90), 483 (173), 522 (227), 523 (227, 229); II, 129, 131, 183 (49). (Heleşteu), I, 450 n. 1. Bahmetiev (general rus), I, 246 n. 1. Bahnă (Țin. Neamț), 436-7 (46).

- Baia (tîrg), II, 81.
 Băiceni, I, 534 (250).
 Bainschi, II, 184 (53).
 Bairactar (Mustafă-), I, 336.
 Bajescu (boier muntean și complicele său, Ștefanachi, executatî supt Ștefan-Vodă Racoviță), I, 142*.
 Bălăceanu (Constantin, boier muntean), I, 561 (298). (Fiicile lui Ioan), II, 392 (5), 413 n. 1, 418 n. 3, 423 (48).
 Bălăceni (Țin. Suceava), I, 35*, 433 n. 1; II, 4 (3), 50.
 Bălănescu, I, 545-6 (265).
 Bălănești (sat), II, 94.
 Bălasachi (familie de boieri), II, 82-3, 85, 96, 107, 162 (7).
 Bălca (Mocanii din), II, 88.
 Balea (sat), II, 104.
 Băleanu (Vornicul), I, 561 (298).
 Bălilești, II, 204 (146).
 Baloseni (sat), II, 180 (37).
 Balș (familia), I, 192*-3*, 179 (125); II, 530 n. 2.
 (Alexandru I), II, 214 (12).
 (Alexandru II), I, 157-8 (154).
 (Andreî), II, 9 (14).
 (Antioh), II, 173 (1).
 (Baronul), I, 102.
 (Constantin Logofătul, supt cei d'întăiu doi Callimachi), I, 103*, 566, 578 (17); II, 175 (6), 185 (61), 197 (116), 198 (117), 201 (135).
 (Constantin Logofătul, zis Ciuntul), I, 85 (41), 86, 115 (64), 194 (142), 266, 268, 273 (217), 310 (245), 477 n. 1, 498 (185), 541 (257-8); II, 136, 207 (155).
 (Constantin Vornic, apoi Logofăt, zis Bălsucă), I, 157 (104), 219, 498 (185), 509 (202), 551-2 (278-9), 554 și urm. (283), 560 (293); II, 41 (88), 52 (114), 55 (116).
 (Dinu), I, 569 (6).
 (Grigore), II, 84, 132-3.
 (Ilinca, vaduva lui Vasile), II, 178 (26), 197 (116), 201 (135).
 (Ioan), I, 195-6; II, 52 (113).
 (Iordachi, frate cu Constantin Ciuntu și ginere al lui Constantin-Vodă Mavrocordat), I, 53 (11), 115 (64), 477 n. 1; II, 207 (155).
 (Iordachi fiul lui Ciuntu), I, 266; II, 48 (101), 141, 175 (6), 176 (16), 177 (19), 206 (149).
 (Lupu, Logofăt), I, 103*-4*, 147*, 443 (66), 444 (67), 445, 447, 449 (71), 450, 457 (94, 98), 463 (123), 477 n. 1, 571 (13), 587 (34); II, 26 (55), 31 (67), 34 (73), 49 (106), 83, 108, 122, 175 (6), 177 (21), 178 (24, 26), 180 (36), 189 (76-7), 193 (96), 194 (102, 105), 195 (109), 197 (115), 199 (124, 127), 200 (130), 215 (15).
 (Manolachi Colonelul, fiullui Lupu și frate cu Iordachi, Constantin, Nicolae și Teodorachi), I, 48 (6), 85 (41), 477 n. 1; II, 44 (?).
 (Nicolae, fratele precedentului și ginere al lui Grigore Alexandru Ghica-Vodă), I, 167* n. 2, 477 n. 1.
 (Teodor Căminarul; 1796), II, 207 (155).
 (Teodorachi, fiul lui Constantin Ciuntu), I, 551-2 (178).
 (Tudurachi, zis Frederic, fratele precedentului; ginere al lui Pîrveu Cantacuzino), I, 52-3 (11), 71 (27), 238 (186), 266, 476 (160), 497, 534-6 (250), 541 (258), 560 (293); II, 47 (101), 54 (123), 75-6 (168).
 (Vasile), I, 578 (16); II, 19 (41), 81, 157, 178 (26).
 (Spatarul; 1759), I, 569 (6).
 (Vistierul; 1796), I, 68.
 (Stolniceasa), II, 95.
 (Partida, în 1806), I, 207*.
 Balta, I, 133*, 154*, 194 (142), 356 (28); II, 382 (360) și n. 2, 488 (111), 489 n. 1, 492 n. 2, 562 (4), 563 (7), 571 (29) și n. 1, 581 (15-6), 583 (22) și n. 1, 653 n. 2.
 Bălți, I, 155.
 Baltimore (lord, călător prin Moldova în 1764; v. *Arch. Ist.*, I¹, pp. 183-4), II, 350 n. 1.

Bănatul Timișoarei, I, 208; II, 493 n. 2, 516 (170).
 Bănești (moșie), II, 39 (83).
 Bănila, II, 195-6 (108-9), 199 (127).
 Bantăs (Logofătul Filip), I, 583 n. 1. (Ioan), II, 32 (70), 35 (77). (Matei, negustor), I, 458 (103); II, 194 (99), 198 (120-1). (— ot Vistierie), II, 120.
 Banteii (moșie), II, 79.
 Bani ai Moldovei: Constantin, I, 103*. Ienachi, I, 90*.
 Banu (Pitariul), I, 484 (175).
 Bănulescu (Mitropolitul Gavriil și familia lui), I, 19*. V. Chișinău (Mitropolia de).
 Bar (Confederații de la), II, 377 (356), 378-9, 570 (26), 576 n. 1, 578 (9), 579 (10). V. și Confederații.
 Baraghina (vale), II, 26 (53).
 Bărbăciul (sat), II, 94.
 Barbier (represintant consul. frances la Iași în 1812), I, 341 (17).
 Bărboși (în Basarabia), II, 26 (53).
 Barclay de Tolly (general rus), I, 368 (42).
 Bărcul (sat), I, 500 (191).
 Bărgău (sat), II, 167 (5).
 Barker (supus engles din Constantinopol), II, 451 n. 1, 623 (10).
 Barko (de; general, comandant în Ardeal), II, 477-8 (99).
 Bărlinți (moșie), I, 457 (96), 462 (119).
 Barnovschi (Miron-Vodă), I, 430 (35), 441 (56).
 Barnovschi (mănăstire din Iași; Chiril egumen de la), I, 450.
 Baron (cumnat al dragor. anului polon Giuliani), II, 318 (201).
 Baroți (general rus), II, 143-4, 150.
 Bărzești (sat), II, 128.
 Bașa-Mihalopol (Gheorghe; Hatman), I, 70*, 72*-3*, 76*-7*, 91*. (Fiul său, Constantin Postelnicul, Iorgulescu), I, 97*. (Iorgulești, fiul lui Constantin), I, 136*.
 Basarabia, I, 50*, 200*-1*, 153 (99: optarea locuitorilor), 159

(provisii aduse în Moldova), 161 (și ispravnicii din), 165 (110: organizarea ei de către Ruși), 165 (111: export de cai), 168 (114: apăsarea de către Ruși), 169 (115: fugări moldoveni în), 175 (121: deschiderea hotarului), 176 (121: supuși austriaci în), 178 (124; liber export și supuși austriaci; oprirea exportului de cai), 178-9 (vindere silită a moșilor boierești din), 184 (129: fugări din — în Moldova), 185 (131), 187 (134: optarea locuitorilor), 191 (139: moșierii din), 194 (142), 196 (optarea), 204-5 (152: apasarea locuitorilor de către Ruși și cercetare pentru aceasta: oprire a exportului), 208 (comerț de vite), 209 (156: pastori ardeleni în), 209-10 (157), 214 (162), 215 (165), 216 (166), 217 (și export de grâu în Moldova), 218 și n. 1 (export de grâu în Ardeal), 220 (168), 224 (171), 226 (173), 228-9 (176: vitele supușilor austriaci, remonta), 231 (179), 233 (181), 234 (drepturi reclamate de boieri), 235 (183), 239, 245 (lagar permanent), 246 și n. 1 (organizarea provinciei), 272 (215: colonii de Șvabi), 274 (217), 289 (dar pentru Țar), 342 (17), 345, 348 (22), 351 (24: export de vite și grâne, remonta), 353 (27: vechiul regim moldovenesc), 354 (26: export), 355 (27: emigrație a țeranilor și vinderea moșiilor), 357 (30: export de vite și altele), 362 (35), 366 (organizarea provinciei), 368 (42), 368-9 (43: organizarea provinciei), 375 (50: închiderea graniței), 526 (234), 531 (246); II, 62 (oprirea exportului de vite), 208 (160), 467 (89), 548 n. 2, 570 (27), 626.
 Bașău (moșie), II, 214 (12).
 Bașciu (moșie), II, 219 (27).
 Bașe-Coste-Avram (creditor al lui

- Grigore-Vodă Callimachi), II, 108, 125.
- Băsești, II, 60 (136).
- Bașotă (familie), I, 463 (122), 559 (293); II, 15-6 (32-2), 169 (8), 178 (26), 180 (39), 181 (42), 185 (58-62), 186 (68), 197 (115).
- Bassartschi > (localitate peste Dunăre), I, 107. V. și Bazargic.
- Bastepē (localitate în Dobrogea), I, 290.
- Bastianov (Anastase; spion rusesc executat în Moldova), II, 375-6 (352-3).
- Baston (Roset; boier moldovean), I, 98*.
- Bauzen, I, 353 (26).
- Bavaria (remonta — ei în Moldova), I, 183 (128), 229 (176).
- Bazargic, I, 112. V. și Bassartschi.
- Bednarzewski (ofițer polon, comandant de Cîmpulung), I, 27* n. 1.
- Beldiman (Alec, poetul), I, 299, 300 (238); II, 147, 153. (Andrei). II, 95, 97. (Constantin și un frate al său), II, 96. (Dimitrie, fratele lui Alec), I, 594 (51). (Gheorghe Stolnicul, tatăl precedentului), I, 139*, 460 (108), 570 (12); II, 84, 95, 115-6, 174 (4). (Ioniță), II, 179 (28), 181 (43, 45), 183 (47), 190 (80), 191 (82), 198 (119), 199 (126).
- Belgrad, I, 72 (28), 171 (117), 174 (119), 192 (141), 196; II, 434, 436, 447 (71), 450, 469 n. 1, 481 (103). (Pacea de la), I, 90*-1*, 101; .II, 369 (346) 433 (52), 437 (57), 454 (79), 470 (93), 507 (153), 508 (156), 509 (158), 633.
- Belleval. V. Gaspary-Belleval.
- Bender (Tighinea), I, 23* 34*, 119*, 154*, 156*, 158*, 181*, 30 (27), 33 (34), 82 (38), 105, 110, 112, 113 (63), 122 (73), 144, 184 (129), 231 (179), 234, 338 (11), 352 (25), 354 (26), 355 (28), 395; II, 108, 110-1, 114-5, 117-8, 120, 123, 130, 133, 237 (240), 381 (360), 394 (9), 396 (12), 399 (19) și n. 1, 441 (59), 447 n. 2, 450, 467, 469 (91), 478 n. 1, 483 n. 1, 485 (106) și n. 1, 487 (109), 488-9 (111) și n. 1, 490 (113), 492 n. 1, 494, 496 n. 2, 564 (7), 568 (20), 577 (6), 578 (7), 579 (10), 580 (13), 585 (26), 587 (34), 588-9, 590 (34), 650 n. 1. (Muhafizul de), II, 110. (Căpuchehaiaua de), II, 101, 118.
- Benningesen (general rus), I, 231 (179), 232 (180), 235 (183), 239, 272 (215), 274 (217), 363 (42).
- Benoît (agent prusian la Varșovia), II, 120, 559 și urm.
- Berardi (Iosif Bonaventura, episcop de Bacău), I, 364-5 (39), 371 (46), 372 (48).
- Berbești (moșie), II, 173 (1), 202, 203 (144), 205-6, (148).
- Berheciului (Fundul-), II, 44.
- Berhometelui (potica), I, 433 n. 1 (2).
- Berlin, I, 198*, 27 (22), 209 (157), 339 (12), 379 (2); II, 226 (4), 260 (62), 280 (106), 282 (111), 324 (209), 325 (211), 333 (230, 232), 525 n. 1, 547 (224), 568 (18), 645 n. 1, 659 (60). (Ambasadorul turcesc la — în 1797), I, 108 (59). V. și Resmi-Ahmed-Efendi.
- Betanski (abatele), II, 342 (250).
- Bialystok (localitate în Polonia), II, 320-1, 322-3 (207), 346 (262).
- Bianchi (dragoman al Internunțaturii), II, 439 (58), 443-4 (62-3), 452 (76), 473, 477 (99), 490 n. 1, 493 (119-20), 494 și n. 2, 496 (127-8) și n. 2, 497 și urm.
- Bibica (Constantin-Roset; boier moldovean), I, 148*. (Constantin?; Caimacam), II, 500 (139). (Costachi, Hatman, apoi Vornic; și el Caimacam, în 1807), II, 546 (221). (Agent al lui Ioan-Vodă Caragea la Constantinopol), II, 548 n. 1.
- Biren (Petru, duce de Curlanda), II, 273 (91), 278 (101), 303 (160), 305 n. 1, 318 n. 1.

- Birlad, I, 156*, 204*, 195 (142), 197, 258 și urm., 336, 518 (217), 552-3 (282), 558-9 (291); II, 54 (120), 60 (136), 63, 94, 116-7, 121, 363 (324). (Locuri ale familiei Conachi), II, 44, 50. (Fruntași și epitropi), I, 552-3 (282), 555-9 (291). (Negustori: Nacul și Iene), I, 424 (15). (Turci din), II, 115.
- Bîrsani, II, 88. (din Cașin), I, 478-9.
- Bisărica (sat în Basarabia), II, 26 (53).
- Bistrița (rîu în Moldova), I, 16*. (plutirea pe), I, 236 (185).
- Bistrița (oraș în Ardeal), I, 29*, 36*, 182 (177); II, 163 și urm., 225-6. (Judele Samuil Beddäus și vameșul Mihail Gonos), I, 36*.
- Bistrița (sat în Cîmpulungul moldovenesc), I, 14*.
- Bistrița (mănăstire în Moldova), I, 87-8 (43), 526 (235), 527 (237). (egumenul Zaharia), I, 526-7 (235).
- Björnstierna (diplomat suedes), II, 653 n. 1.
- Blăgești (sat), II, 98.
- Boemia, I, 331; II, 292-3 (134, 136), 445 (67), 447 (71).
- Boerhaave (medic olandes), II, 532 (197).
- Boescu (lefigiū muntean în oastea polonă), I, 25*.
- Bogdan (Dumitrachi), I, 157 (104); II, 207 (155).
- (Ioan), I, 98*, 103*-4*, 131*, 432 (38), 438 (50) și n. 1, 443 (66), 444 (67), 454 (85), 455 (89-90), 456 (91), 566, 570 (11), 578 (15); II, 24 (52-3), 83, 181 (43), 185 (59), 199 (127).
- (Manolachi, fiul precedentului), I, 440, 357 (98); II, 84, 95.
- (Maria, sora lui), II, 85, 95, 128.
- Bogusz (nobil polon), II, 244 (29).
- Boian (moșie), I, 180*, 45, 94 (47); II, 208 (159).
- Boianciuc (moșie), II, 187 (73).
- Bolcunov (H. de; consul rus la Iași), I, 192*, 194*, 136, 137 (88), 142, 145 (95), 150-1, 328, 330-1, 334-6.
- Boli (loc de exil în Asia), I, 212*; II, 555 (246), 556-7.
- Boreuți (sat), II, 193 (97).
- Borisov (localitate), I, 344 (19).
- Borule (sat), I, 422 (3).
- Boscovich (abatele; călător), I, 127*, 134*; II, 288 (125), 445-6 (68).
- Bosie (poștă), I, 120*.
- Bosie (Ștefan), I, 568 (4), 476; II, 18 (40), 27 (57), 28 (61), 81. (Vasile), II, 19 (42).
- Boskamp (Carol-Adolf de; agent prusian, apoi polon), I, 132*, 19-20 (8); II, 123, 322 (206), 329 (221), 330 (224), 351 (269-71), 352 (274-5, 277), 353 (278-80), 353-4 (284), 355 (286-7, 289), 357 (293), 358 (301), 359 (302), 360 (310-1), 362 (322), 363 (325), 364 (327, 331), 369-70 (347), 371 (348), 372 n. 1, 374-6 (352-3), 381-2 (360), 382 (361-2) și n. 2, 448 n. 1, 449 și n. 1, 472 (94), 575 (2), 576, 580 (11), 582 (19). (Soția lui, Bălășica, fata lui Arlaud), II, 338 (244).
- Bosnia, I, 52*, 120 (70); II, 481 (103), 525 n. 2, 655 (49).
- Bostangioglu (Banul Arghirie), I, 105*-6*, 148*; II, 81, 83-4, 187 (75).
- Boțarlui (Boțarlău; moșie), II, 43 (92).
- Botez (Solomon, Vornic de Cîmpulung), I, 36*. (Văduva și fiii lui), II, 174-5 (6).
- Botoșani (oraș), I, 57*, 29 n. 1, 80 (36), 127-8 (80), 157 (103), 191 (139), 192 (140), 195 (142), 197 (145), 258 și urm., 407, 430 (32), 431 n. 1, 454 n. 1; II, 5-6 (6), 7-8 (11), 8-9 (13), 13 (26), 32-4 (73), 37 (80), 45 (94), 51 (108), 58 (131), 70-1 (158), 91-3, 115, 121, 123, 131, 134-5, 145-6, 151-2, 154, 156-7, 173-4 (4), 212-3 (7), 216 (18),

- 382 (360). (Biserici: Arme-
nească), I, 529-30 (241). (Ospe-
nia), 45 (93). (Călugări și preoți:
egumenul grec), I, 454 n. 1. (Archimandritul armenesc Gri-
gore), I, 529-30 (241). (Proto-
popul Vasile), I, 431 n. 1. (Pro-
topopul Gheorghită; o călugă-
riță), I, 431 n. 1. (Un protopop),
I, 454 (85). (Protopopul Ior-
dachi și preotul Gavril Stog),
II, 9 (16). (Preotul Ilie), II, 51
(108), 69 (153). (Preotul Anton),
II, 69-70 (156). (Mahalale: Mo-
rărești, Sf. Gheorghe, Vrabienii,
Tirgului), II, 157. (Tătărași). I,
87*. (Case și dugheni: Școala),
I, 454 n. 1. (Spițeria), I, 509
(203). (Dugheni), 430 (32). (Ha-
nul lui Callimachi), II, 45 (94).
(Hanul și dughenile Mitropo-
liei), II, 67-8 (149), 68-70 (151-6).
(Ținutul), I, 177*. (Judecătoria),
II, 39 (84). (Ocolul Tîrg; și
ocoalele Cîmp, Siret), II, 103,
157. (Vornici, fără nume), I,
599; II, 39-40 (85), 54 (123),
147. (Aname: Dumitrașco Cal-
mășul), II, 7-8 (11), 8-9. (An-
donachi), II, 9 (14). (Todo-
rachi), II, 19 (41). (Ivan), II,
21 (47). (Răducanul), II, 23
(49). (Gheorghe Lefter), I, 444
(68). (Nanul), II, 35 (76). (A-
lecu Callimachi), II, 41 (88).
(Aga Alecu Ghica și Ralet Spa-
tarul), II, 69 (156), 74 (163). (Lo-
cuitoari: Anania dascălul), I, 407.
(Andronachi, cumnatul lui Ioan-
Vodă Callimachi), I, 46*, 57*-8*,
83*, 86*, 98*-9*, 112* și n. 4,
131*, 441 (55), 444 (67), 455
(89), 456 (91), 570 (11), 578
(15); II, 15 (31), 83. (Sora lui,
Tudosca), II, 85. (Coșuteanu),
I, 448 (68). (Simion Stihii), I,
463 (122). (Hagi-Mustafă Sur-
dul; Turc, negustor), II, 19
(42), 21 (45). (Dimitrie, negus-
tor), II, 11 (22), 19 (42). (Ma-
noli, negustor), II, 8 (14), 11
(20), 12-3, 14 (28), 16 (32), 19,
21 (46-7), 24 (51), 173-4 (4).
(Iordachi Manoli), II, 35 (76),
216 (17). (Constantin Manoli și
familia lui), II, 208 (161). (Marfă
de), I, 447.
Botoșinți (sat), II, 204 (146).
Boul (Vornicul Ștefan), I, 579 (21).
Bozance, I, 203; II, 200 (133).
(Protopopul de), I, 584 (28).
Bozia (moșie), II, 36 (80), 48
(101).
Bozieni (sat), II, 211 (2).
Braclaw (localitate în Polonia), II,
563 (6).
Bragă (răzăși), II, 181 (43), 187
(71), 193 (96).
Brăiescu (familie), I, 438 (50);
II, 5 (5), 6 (6), 199 (126), 201
(138).
Brăila, I, 42*, 16 (3), 76 (32),
107, 188 (135), 194 (141), 196,
208, 209 (157), 210 (158), 232
(180), 272 (215), 289, 292 (228),
294, 308, 349, 358; II, 59 (134),
104, 110-1, 115, 118-9, 123, 133
(11), 144, 152, 154-6, 260 (64),
490 (113), 491 (115), 494 (122),
588. (Pași de), I, 181 (126),
184 (130). (Naziri de), I, 138*,
113 (63), 175 (120); II, 109,
131. (Agă de), II, 110-1. (Ca-
pigibașă de), I, 113 (63). (Ne-
gustori turci din), I, 180.
Brăileanca (localitate), I, 518 (216).
Bran (piscul lui), I, 526 (235).
Brandiburi (Prusieni; din Cer-
năuți), II, 82, 98, 102.
Branicici (Mare-General al Polo-
niei), I, 133*; II, 350, 489 nota
1, 561 (1-2), 563 (6), 564 (9),
565 (10), 566 (11), 567 (15),
568-9 (20-1), 582 (18), 583 (21),
23) și n. 1, 584-5 (25) și 585
n. 1.
Brănișteanu (Păharnicul), II, 157.
Brașov și Brașoveni, I, 187*-8*,
321, 493; II, 94, 464 (185).
(Negustori), II, 508-9 (157),
512 (160), 518-9 (173). (Panaiot
Cunduchi), I, 85 (41), 122 (73).
(Radu Radowitz), I, 62 (21),
70. (Negustori — la Iași), I, 472

(146); II, 82. (Sf. Nicolae din Șcheii — ui), II, 103. (Brașovene), I, 470 (145).
 Brătești, I, 256-7.
 Brătîla (sat), I, 426 (21).
 Braunschweig. V. Brunswick.
 Brenner (Ignaz von, Agent austriac la București), I, 315 (2-3).
 Bresslau, I, 132*, 19-20 (8), 331; II, 157, 321, 333 (230), 344 (255), 346 (260), 413 n. 1.
 Brețc, I, 295 (232); II, 422, 429, 431.
 Bribu (Teodor, atentatorul contra Mitropolitului Iacob al II-lea), I, 64 (24).
 Brincken (locotenent-colonel), II, 571 (29), 572 (33).
 Brîncoveanu (Constantin - Vodă), I, 62*-3* (Banul), I, 317 (7).
 Broglie (general frances), II, 280 (106).
 Brognard (represintant austriac la Constantinopol), II, 475 și urm.
 Broșteni (sat în Țin. Suceava), I, 559 (293).
 Browne (general austriac), II, 432.
 Brühl (ministru saxon), I, 3 și urm., 415 (1); II, 247 (34), 248-9 (37), 249 (40), 255 (53), 262 (70), 263 (73), 342 (250).
 Brünn, I, 173*.
 Brunswick (Braunschweig) (ducele Ferdinand de), II, 257 (56). (ducesa Augusta-Frederica), I, 177 (124).
 Brusa, II, 436, 541 (214), 593 (195).
 Bucara (ambasador din — la Poartă), I, 240-1 (189-90), 366 (40); II, 152, 154.
 Buccow (generalul baron de), II, 224 (2), 429 și urm., 435 (54), 436, 437-8 (57), 441-2 (60), 452-3 (77), 454 (79), 455 (80-2) și urm., 463 (8), 485 (106), 495 (123).
 Bucium (sat), II, 84, 95, 127, 133.
 Buciumeni (sat), I, 540.
 Bucovina, I, 16*, 58*, 180*-1*, 182* (grîu adus în Moldova din —), 44-7 (5), 48-9 (7: mo-

și moldovenesti în), 49-50 (8), 51 (10), 53 (12), 54 (13), 56 (15: directorul von Kugler) și n. 1, 61 (20: porumb din —, adus în Moldova), 63 (23), 66-7, 68, 69 (27), 75 (30), 95 (47: zvon de recuperare pentru Moldova prin Francesi), 181 (127: fixarea hotarelor), 197 (145: fuga locuitorilor înaintea recrutării), 198 n. 1. (id.), 201 (149: fixarea hotarelor), 83 (39) și n. 1, 84 (41), 89 n. 1, 94 (47), 95, 99 (52), 100 (53), 104-5 (56) și 105 n. 1, 111 (62), 112-3 (62), 114 (fondul religionar), 115-6 (65: id.), 119 (69: id.), 120 (70), 126 (78), 156, 167-8 (114: moșii moldovenesti în), 169 (115: posibilitate de imigrare românească în), 175 (120), 179 (125), 190-1 (138), 197 (145), 203-4 (151: fugarii din), 208, 209 (157: plan de schimb), 211, 214 (162: fond religionar), 223 (171: oprire a Moldovenilor de a lua moșii în arenda), 224 (182: închiderea granițelor), 233 (182) și n. 1 (moșii moldovenesti în), 236 (185: export de lemne), 239 (batalioane de voluntari), 248 (195), 255 (200: emigrați din — în Moldova), 271, 287 (224: export de horilca), 296 (234: noul regim fiscal din 1818), 350, 356 (29), 357 (30: proprietari moldoveni în), 362 (35), 366 (40), 560 (293: fondul religionar), 590 (velnițe); II, 68 (151), 71 (158: averea Mitropoliei), 149 (guvernatorul), 206 (149), 504 n. 2, 508 (156), 512 (161: moșii moldovenesti în), 513 (163), 514 n. 3 (fondul religionar), 515 (166: grîu din), 515 n. 1 (id.), 515-6 (168: fondul religionar), 516 n. 1, (grîu din), 517 (17: id.), 518 (172: emigrați în), 519 n. 2, 529-20 (175: emigrați în), 520 (176: moșii moldovenesti în), 521 (180: emigrare în Moldova),

533 (200 : fondul religionar),
536 (208: emigrare în Moldova).
Bucur (Nicolae, boier moldovean),
II, 153.
București, I, 47*, 86*, 138*, 144*,
156*-7*, 187*, 196*-7*, 199*,
21 (13), 52 (10), 54 (13), 57
(16), 80 (35), 109 (60), 117, 120
(70), 138 (88), 145 (95), 149-50,
152 (98), 154 (101), 164, 173
(119), 214 (164), 235-6 (183-4),
253 (198), 262, 316 (6), 318 (7),
320 (12, 14), 328, 334, 339 (13),
347 (21), 352 (25), 354 (26),
361 (35), 363 (37), 364 (38),
368-9 (43-4), 372 (48), 379 și
urm.; 503 (195), 530 (243), 561
(298), 603 (61), 604; II, 119,
122-3, 149-50, 152, 155, 310
(180), 311 (184), 337 (240), 345
(257), 346 (261), 348 (265), 437
(56), 451 n. 2, 468 (85), 476
n. 1, 494 (122), 507 n. 1, 512
(161), 525 n. 1, 531, 540 (212),
547 (223), 549 (227), 590 (34),
598 (5), 601 (10), 605 n. 1, 606
(19), 609 (25), 610 (27), 656 (50).
(Podurile din), II, 550 (229).
(Agenția Austriacă), I, 296
(333). (Macelaria nemțească),
I, 97. («Secretariul din , cores-
pondent al Austriacilor), II,
407 n. 1, 411 n. 1. (Clubul
polon al lui Dombrowski), I,
179*. (Pacea de la), I, 345-6
(19), 547 (270). (Consul frances),
II, 656 (50). V. și Franța. (Lute-
ranii din, și biserica lor), II, 6.
Buda (tipografia din), I, 299 (237).
Buda (moșie), II, 177 (17).
Budinți (sat), II, 201 (137).

Bugeac, I, 23*, 94*, 96*, 116*,
119*, 121*, 149*, 179*, 201*;
II, 128, 399 n. 1, 402 n. 1, 403
n. 1, 411 (31), 446 (70), 447
n. 1. (Caimacamul de), II, 129,
337 (240), 626. (Serascherul de),
I, 89*, 155*; II, 133, 625 (12-3),
626, 628 (16). (Cadiu de), II,
112. (Caî din), II, 444 (65).
Buhaescu (familie), I, 427 (26).
(Șerban), I, 544 (264). (Ștefan),
I, 454 (85). (Vasile), I, 544 (264);
II, 85, 184 (56), 185 (58).
Buhăești, II, 44.
Buhuș (familie), I, 149*, 434 (44),
438 (48). (Alexandru), II, 173
(1). (Dumitrașco), I, 433 (43),
436 (45); II, 85 (și fiica lui,
Alexandra). (Gheorghe), I, 541-2
(259), 594 (50), 595 (53). (Ioan),
I, 584 (28). (Nicolae), I, 103*,
433 (3). (Șerban), II, 97. (Si-
mion), II, 184 (53). (Toader),
II, 175 (6).
Buiucdere, I, 328.
Bujoreni (sat), II, 50.
Buldatov (general), I, 232 (180).
Bulgari și Bulgaria, I, 155*, 172*;
II, 383 (365), 528 (190), 573
(34), 629 (18), 655 (49).
Bulgaris (Evghenie, scriitor grec),
II, 72 (159), 466 (87).
Buneni (sat), II, 184 (53).
Burchi (Constantin), I, 472 (145).
Burdujeni, 180 (39).
Burghel (familie), I, 449 (72);
II, 5 (5-6), 180 (38), 183 (47),
189 (76), 200 (130).
Buta (răzași), I, 436-7 (46).
Buzai, I, 603 (61); II, 546 (220).
Bytschin (localitate), II, 337 (240).

C

Cabești, II, 186 (65), 190 (79, 81).
Cacarița (localitate), I, 507 (196).
Cahul, II, 25.
Cair (oraș), I, 122 (73); II, 298
(145).
Cajbeni, II, 198 (121).

Calabritta (ducele de), II, 328
(219).
Caldărușa (localitate), II, 94, 98.
Calica (localitate), I, 256.
Calieni, II, 43 (92), 44, 50.
Călinești, II, 177 (19), 178 (23),

- 181 (40), 153 (47), 193 (93), 205 (148).
- Calkoen (ambasador olandes la Constantinopol), II, 388 (3), 468.
- Callimachi (familia), II, 3 (1: poemelnicul), II, 553 (239), 554 (242). (în ordinea genealogica).
- (Vasile și Arvasia), I, 18*-9*.
- (Toader, fiul precedentilor), I, 13*, 17* și urm., 433 n. 1; II, 3-4 (2), 5, 6 (6), 6-7 (8), 7 (9), 40 (86). (Soția lui, Nastasia), I, 18*, 21*, 28*, 35*. (Biserica lui, din Cîmpulung), I, 17*-8*, 28*; II, 128.
- (Nicolae, fratele lui Toader), I, 57*, 88*.
- (Ioniță, Ioan-Vodă, fiul lui Toader), I, 17*-8*, 20* și urm., 147*, 159*, 162*, 165*, 4 (2), 15 și urm., 387-8 și n. 1, 389, 415-7 și notele, 422 (4) și urm., 433 n. 1, 446, 453 (83), 526 (235), 566 și urm.; II, 18 (37), 20 (42-3), 22-3 (48-9), 24 (53) și urm., 34-5 (75-6), 36-8 (79-81), 40 (86), 47 (101), 84, 112-3, 125, 129, 174 (5) și urm., 199 (127), 213-4 (9), 215 (13), 234 și urm., 268 (84), 287 (122), 301 (156), 304 (166), 387 și urm., 391 (4), 429, 436, 443 (62), 445 (66), 450, 475 (97), 615 și urm. (Soția sa, Ralița), I, 21*, 46*-8*, 57*-8*, 80*, 83*-5*, 112*, 125*, 147*, 165* și urm.; II, 22. (Tatal precedentei, Paharnicul), I, 46*. (Fratele ei), II, 395 (11). (Sora ei, Zoita), V. Agoaia (Zoita). (Copiii lui, fara a se arata anume), II, 381 și urm. (Cumnatul Ienacachi Vameșul; al lui Ioan-Voda), I, 46*, 57*.
- (Andreiaș, fratele lui Ionița), I, 35*, 38*, 433 n. 1. V. Gavriil.
- (Gavriil, fratele lui Ionița; Mitropolit al Salonicului, apoi al Moldovei), I, 38*-9* n. 1, 87*-8*, 111*-5*, 122*, 124*-5*, 161* și n. 1, 162*, 166*, 168*-9*, 175*, 38 n. 1, 389, 399 și urm., 431 (37), 432 (38), 433 (43), 436 (46), 438 (50), 443 (66), 449 (73), 453 (84), 454 (85), 463 (124), 465 (131), 570 (11), 573, 578 (15), 587 (35); II, 80, 82, 92, 107, 113, 177 (22), 199 (124), 201 (138), 203 (141), 203-4 (145), 204 (147), 375 (352).
- (Dumitrașco, fratele lui Ionița), I, 20*, 46*, 56* și urm., 67*-8, 74*, 82*-5* n. 1, 86*-7*, 98 n. 3, 99* și n. 1, 100* și n. 2; II, 7 (11), 8, 9 (14-5, 17), 10 (17-8), 11-5, 16 (34-5), 17 (36-7), 18 (38-40), 19-20 (42), 20 (43), 21 (45), 27 (57), 28 (61), 28-9 (62-3), 40 (86), 47 (101), 174 (4), 212 (6), 213 (8), 215 (5). (Soția lui, Maria Sturdza), I, 21*, 84*, 88*, 99*-100*, 104; II, 17 (35, 37), 19 (41), 19-20 (42), 20 (43), 21, 22-3 (48-51), 24, 26 (54), 27 (56-9), 28 (61-2), 29, 30, 31 (68-9), 32 (72), 34 (74), 35-6 (77-8), 37 (80), 45 (94), 81, 85, 92, 99, 132. (Ilinca Paharniceasa, cumnata lui Dumitrașco), II, 16-7 (35). (Fiul și fetele), I, 21*, 60*-1, 100*. (Ginerele: Paharnicul Vasilachi, I, 61*.
- (Maria, sora lui Ionița). V. Cananod (Maria) și Ursuleț (Ionița).
- (Paraschiva Vorniceasa; sora lui Ionița), I, 21*, 46*-7*, 57*, 83*, 98*-9* și n. 1, 441 (55), 444 (67), 526 (235); II, 132. V. și Botoșani (Andronachi de la), Izmana (Ioan), Petrașcu (Nicolae).
- (Ionița, fiul lui Nicolae), I, 86, 88*, 147*; II, 22.
- (Grigore-Voda, fiul lui Ioan-Voda), I, 12*-5*, 31* și urm., 47*-8, 58*-9*, 81*, 83*, 112*, 118, 122 și urm., 176*, 182*, 4, 11-2, 16 și urm., 389-90, 391-6, 441 (55), 444 (67), 444 (70) și urm., 511 (207), 569 (9) și urm.; II, 79 și urm., 181 și urm., 202, 204-5 (147), 216 și urm., 218 (22), 223-6, 231 și urm., 421 (45) și

- urm., 634 (21) și urm. (Doamna sa, Ileana), I, 122*, 125*, 130*, 156*; II, 103, 118, 124. (Moșă ei), II, 123, 129. (Ioan, fiul lor, mort nevrîstnic), I, 130*, 455 (89), 456 (91); II, 82 (și doicele), 113, 132 (și doicele), 133, 189 (76). (Carți cerute de el), II, 369 (346).
- (Alexandru-Vodă, fratele precedentului), I, 47*-8*, 58*-9*, 81*, 83*, 112*, 118*, 128*, 157*-8*, 161* și urm., 185*-6*, 197*, 5 (3), 11 (1), 34 și n. 1. 36 n. 1, 37 (40), 38 (42-3), 41 și urm., 282, 297-8 (236), 383 (9), 395, 408 și urm., 441 (55), 444 (67), 468 și urm., 587 și urm., 593 (47), 601 (56); II, 81, 116, 122-7, 130, 132, 206 și urm., 308 (176), 310 (181), 318 (199), 336 (239), 383 (366), 494 (122), 501-2 (141-4), 303 și urm., 535 (205), 603 (12), 654 (45) și urm. (Soția sa Elena), I, 167* și n. 2, 168*, 176*, 185*. (Soția sa Smaranda), I, 601 (56). (Caracterul său), I, 44 (4), 47 (6), 70, 75 (31), 81 (37), 82 (39), 99 (51); II, 504 (149). (Averea lui în 1798), I, 118 (68). (Caimacamii lui în 1795), I, 42 (2). (Birurile puse de dînsul), I, 52 (10). (Grămăticul sau, pe cînd era beizadea), II, 95.
- (Sevastița și Maria, surorile precedentului), I, 47*, 58*-9*, 81*-2*, 107*, 130*; II, 370.
- (Ienachi, fiul lui Dumitrașco), I, 175*; II, 37-8 (81), 49 (106), 51 (108), 53 (117). (Soția lui Ruxanda), II, 37 (80), 41 (88), 45 (94), 47-8 (101), 157. (Soția lui Zoita), II, 35-6 (78), 37-8 (81). (Fiul și urmașii săi), I, 175*; II, 37-8 (81). (V. Alecu).
- (Scarlat-Vodă), I, 176* și n. 1, 185* și urm., 190*, 6 (6), 7, 103-4 (55), 123 (75), 130 și urm., 210 (158), 315 (1-3), 316 și urm., 325 și urm., 379, 380 (4) și urm., 488 și urm., 588 și urm.; II, 41 (89) și urm., 134 și urm., 207-8, 535 (205), 536 și urm., 546 și urm., 605 (17), 606 (20), 607 (21), 608 (22-3) și urm., 657 și urm. (Soția lui Smaranda), I, 176* și n. 1, 185*, 154 (101), 165-6 (110-1), 171 (117), 328, 534-6 (250); II, 48 (101), 135-6, 139. (Familia), I, 176* n. 1, 185*, 199*, 132, 336; II, 149. (Caracterul său), I, 159, 168 (115), 176 (122), 188 (135), 205 (152), 221 (169), 222, 327 (4). (Condica sa), I, 209*, 214 (163), 295 (231), 543-4 (262). (Daruri turcești către el), I, 210 (158). (Grecii săi), I, 384 (11). (Efimeriul său, Eftimie), I, 522-3 (227). (Creditori săi), I, 311 (245). (Boala sa), I, 192 (141). (Zvonul despre numirea sa ca Domn muntean în 1806), I, 339 (13). V. și Alexandru Scarlat, Luxandra, Ralù, Sultana.
- (Iancu, fratele precedentului), I, 176*, 185*-6*, 189*, 196*-8*, 208*, 211*-2*, 104 (55), 218, 244 (193), 290, 310 (244), 320-1 (14); II, 137, 147, 152, 535 (205), 546-7 (222), 552 (234-5), 553 (239, 241), 554-5 (244-5), 555 și urm. (249). (Soția sa, Ruxanda), I, 185*.
- (Alt frate), I, 104 (55).
- (Alec, fiul lui Ienacachi), I, 99* n. 1, 303 (243), 534-6 (250); II, 37 (80), 38 (82) și urm., 41 (88), 76 (169), 157, 220 (32). (Soția sa Ileana), II, 38 (82) și urm. (Soția sa Maria), II, 46 (97), 48 (102), 49 (105), 51 (109), 76 (169). (Copiii săi), II, 76 (169).
- (Alexandru, fiul lui Scarlat-Vodă), I, 291 (226), 538-41 (257).
- (Luxandra, sora precedentului), II, 140-1.
- (Ralù, altă soră), I, 501 și urm. (195-6), 588-9 (41), 589 (43), 592-3 (45-6), 593-4 (48); II, 139, 148.
- (Sultana, a treia soră?), II, 148.

(Xenofon, fiul lui Alecu), II, 46 (96), 50, 66 (146).
 (Ruxanda, sora precedentului), II, 46 (96), 50.
 (Casa —, la Constantinopol), I, 17 (4), 34.
 Calmuci, I, 33 (35).
 Calmucul (Calmăcul; Ioan), II, 161.
 Calmuțchi (familie), I, 19* și urm.; II, 199 (125), 200 (128), 205-6 (147), 246 (33). (Dumitrașco; cei doi), I, 20*; II, 173 (1-2), 177 (19). (Gheorghe), II, 173 (3). (Ioan), 205-6 (147). (Mihalachi), I, 20*; II, 175 (9), 180 (34), 186 (66), 192-3 (92), 195 (109), 203 (142). (Naftanail), II, 203 (142, 144). (Sandu), II, 183 (51). (Teodor), I, 586 (30). (Vasile), II, 183 (51), 195 (106), 199 (128).
 Călugăra, I, 256 (235).
 Cămănărești, II, 215 (15).
 Cămărașul (Ștefanachi), I, 212 (160). (Ștefan), II, 10 (18).
 Cambioli (Iosif-Maria, Prefect al Misiunilor catolice din Moldova), I, 568 (4).
 Camenița, I, 29*, 33*, 133*, 108 (58), 124 (76), 326 (3), 331, 342 (17), 354 (26), 417 n. 1; II, 130-1, 463 (84), 563 (6), 564 (9), 570 (23-4), 582 (20), 645 n. 1, 646 (30). (Episcopul de pe timpul Confederației de la Bar), II, 353 (282), 369 (346), 576 n. 1, 578 (7), 586 (32).
 Campoformio (tratatul din), II, 609 (9).
 Cananò (Constantin), I, 99*, 441 (56), 579 (22), 580 (23), 584-5 (29); II, 23 (49), 26 (55), 31 (69: locul său în Suceava), 83, 95, 176 (14), 177 (17), 180 (36); II, 23 (49), 191 (85), 196 (109), 200 (134).
 Cananò (Eftimie), II, 104.
 Cananò (Gheorghe, Iordachi; cumnatul lui Ioan-Vodă Callimachi), I, 83*, 99* și n. 2, 3.
 Cananò (Ioniță sau Iancu), I, 99* n. 3; II, 38-9 (83), 41 (88), 65-

6 (143, 145), 95, 157, 162 (8), 201-2 (139), 217-8 (22), 219 (31).
 Cananò (Iordachi), II, 84, 95, 100, 203 (140, 143).
 Cananò (Maria, sora lui Ioan-Vodă Callimachi), I, 12*-3*, 46*-7*, 83*, 99* n. 1, 112* și n. 4, 411 (55); II, 38-9 (83), 85, 92, 99, 131, 182-3 (46), 201-2 (139), 204-5 (147), 212 și urm.
 Cananò («Nastasia lui»), II, 92, 95.
 Cananò (Șerban), II, 38-9 (83), 41 (88), 45 (93), 218 (26), 219 (28-30).
 Căndești, II, 27 (55).
 Candia, I, 120 (70).
 Cantacuzino (Catrina, sora Spatarului Iordachi), I, 452 (79).
 Cantacuzino (Constantin—Pașcanu, Păharnic, supt cei d'întăi Callimachi; fiul lui Iordachi Spătarul, soț al fetei baronului Grigore Vlastò), I, 439 (51), 452 (79), 456 (92), 568 (4), 578 (17); II, 175 (6-7), 178 (26), 186 (69-70), 191 (82), 247 (33), 260 (64).
 Cantacuzino (Canta; Constantin sau Costachi, Vornic supt Scarlat-Vodă Callimachi), I, 194 (142); II, 52 (114), 61 (137).
 Cantacuzino (Dinul), I, 445, 447, 458 (103); II, 83, 185 (58), 195 (109).
 Cantacuzino (Dumitrașco-Vodă), I, 28*-9*.
 Cantacuzino (Cneazul Gheorghe Deleanul), I, 541 (258), 547-8 (270); II, 63.
 Cantacuzino (Ienachi, Vel Ban în 1744), II, 174 (4).
 Cantacuzino (Ienachi, Postelnic în 1758-60, treti Logofăt în 1763), II, 84, 97, 180 (35?), 568 (6).
 Cantacuzino (Ilie, fratele lui Ioniță Spătarul), I, 431 n. 1.
 Cantacuzino (Ioan biv Vel Vornic, în 1744), II, 174 (4).
 Cantacuzino (Ioan — -Deleanul; Vel Vistier supt cei d'întăi Callimachi), I, 427 (26), 433 (43),

- 434 (44), 438 (48-9), 455 (89), 456 (91), 541 (258), 570 (11), 578 (15); II, 83, 107, 186 (63), 200 (129-30), 203 (140).
- Cantacuzino (Ioniță Hatmanul; în 1763), I, 578 (15); II, 125. V. Ioniță Spătarul.
- Cantacuzino (Ioniță Spătarul, fiul lui Toader Vornicul; apoi Logofăt, în 1793; cronicar), I, 18*-9*, 31*, 47*, 98*, 118*, 123*, 131*, 52 (11), 93, 484 (75) și n. 1; II, 24-6 (53), 82, 97, 200 (132), 201 (138).
- Cantacuzino? (Ioan, Vel Ban în 1767), II, 31 (67).
- Cantacuzino (Iordachi, începătorul familiei principale moldovene; în secolul al XVII-lea), I, 450 n. 1.
- Cantacuzino (Iordachi — -Deleanul, Logofatul; fiu al lui Ioan și frate al lui Iordachi Stolnicul; tatal lui Ioan Vistierul), I, 10* (?), 433 (43), 444 (66); II, 13-4 (27-8), 25.
- Cantacuzino (Iordachi — -Pașcanul, Stolnicul), I, 452 (79).
- Cantacuzino (Iordachi — -Pașcanul, Spatarul, fiul precedentului), I, 424 (16-7), 430 (32), 432 (40), 439 (51-2), 444 (66), 452 (79), 458 (105), 466 (137), 482 (170), 508 (198), 570 (11), 578 (18), 585 (30), 586 (32-3), 586-7 (34); II, 19 (41), 179 (33), 185 (59), 187 (71), 193 (97), 194 (99), 195 (106), 197 (115-6), 198 (117-8, 120-1), 200 (128), 215 (14, 16), 216 (18), 260 (64). (Soția lui, Ecaterina, și fiica lor), II, 85, 95, 175 (7), 191 (82).
- Cantacuzino (Iordachi — -Pașcanul, Logofatul; fiul lui Constantin Vistierul), I, 49 (8), 52-3 (11), 157 (104), 273 (217), 310 (245); II, 52 (113).
- Cantacuzino (Matei — -Deleanul, fiul lui Ioan Vistierul și ginerele lui Grigore-Vodă Callimachi), I, 541 (258); II, 162 (8).
- Cantacuzino (Mihai și Pirvu, din ramura munteană a lui Drăghici), I, 138*.
- Cantacuzino (Ralu, fiica lui Grigore-Vodă Callimachi, soția lui Matei și mama Cneazului Gheorghe), I, 71 (27), 72 (28), 541 (258).
- Cantacuzino (Serban — -Pașcanul, Stolnicul, frate cu Iordachi Stolnicul), I, 578 (18); II, 20 (43), 174 (15).
- Cantacuzino (Ștefan-Vodă, Domn muntean), I, 40*.
- Cantacuzino (Toader, Vornicul, frate cu Iordachi Stolnicul), II, 174 (4).
- Cantacuzino (Toader Banul, fiul lui Toader Vornicul, supt cei d'întaii Callimachi), I, 444 (67); II, 191 (86).
- Cantacuzino (Toma), I, 450 n. 1.
- Cantemir (Antioh-Voda), I, 33*, 110*; II, 201 (138).
- Cantemir (Constantin-Vodă), I, 24*-5*, 29*, 30*, 540, 557 (289).
- Cantemir (Dimitrie-Voda), I, 34*-5*, 42*, 46*, 388, 434 (43).
- Cantemir (Ioan de; secretariu al Agenției din Iași), I, 153 și urm., 195 (143), 306, 551 (277).
- Canusie (Nicolae, gramatic al lui Scarlat Callimachi), I, 522-3 (227, 229).
- Capolanul (Dumitrașco, boier al lui Grigore-Voda Callimachi), I, 148*.
- Capșa (familie de razeși), II, 146.
- Capuchehaia (Ștefanachi — lui Ioan-Voda Callimachi), I, 96*. (Hatmanul Gheorghe?), I, 136*. V. și tabla lucrurilor: Capuchehăi.
- Capudan-Pașa (de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, ocrotitorul lui Constantin Gheorghe-Voda Hangerli), II, 517 (170), 527 (189), 528 (190) și n. 1, 530 (195), 534 (203), 535 (205), 602 (11) și n. 1, 655-6 (50) și 655 n. 1, 656 n. 1.
- Cara-Agaci (localitate), II, 471.

- Carabairactar (răsculat, din Hotin), II, 251 (45).
- Cărăcaș (Medelnicerul Gavril), II, 81, 128. (Frăsina), I, 522 (225).
- Carageă (Antiohi, vtorii Vistier; Vornic de Botoșani), I, 148*. (Fiul său, Aga Costachi, gine-rele lui Alexandru Ghica?), I, 148*.
- Carageă (Ioan Gheorghe, Domn al Terii-Românești), I, 197*, 206* și n. 2, 207*, 7 (8-9), 152 (99), 218 n. 1, 235 (183), 236 (184), 290, 373 (49), 380 (4), 381 (6), 382 (7-8); II, 147, 534 n. 1, 547 și urm., 659 (60). (Soția lui), I, 197*. (Fratele), II, 534 n. 1. (Familia), I, 382 (7-8). (Capuchehaiaua lui), II, 534 n. 1.
- Carageă (Ioanichie). V. Constantinopol (patriarh de).
- Carageă (Iordachi, Dragoman al Porții, tatăl lui Ioan-Vodă; soțul Sultanei, fiica lui Ioan Nicolae Mavrocordat; socru al lui Ie-năchiță Văcărescu), I, 139*, 146*, 21-2 (13); II, 419 (43), 468, 469 (90-1), 472 (94), 473, 475 (96), 476 n. 1, 485 (106), 486 (108), 489 (112), 649 (34).
- Carageă (Nicolae-Vodă, fiul lui Constantin), I, 163*-4*; II, 497 n. 1.
- Carageă (Scarlat, Dragoman al Porții, tatăl lui Iordachi), I, 107*, 131*, 147*, 152*, 154*, 164*-5* și n. 1, 21-2 (13), 27 (22), 30 (28); II, 388 (3), 395 (11), 468, 489 n. 1, 649 (34), 652 (41). (Ibrahim-Efendi, se-cretariul turcal lui), II, 489 (112).
- Carageă (Scarlat Comisul, fiul precedentului), I, 107*, 131*, 441 (55), 444 (67), 456 (91), 457 (98); II, 83, 100, 189 (76), 301 (156), 304 (105).
- Carageă (contele, în serviciu aus-triac), I, 344 (18).
- Caragheorghe (răsculat sîrb), I, 369 (43).
- Caraiman (Grigore), I, 579 (21). (Nicolae), II, 157.
- Caralul nou (Ț. Bacău), I, 526-7 (235).
- Caramania (Pași de), II, 497 (130), 572 n. 1, 588.
- Caramanliu (familia), I, 475 (155), 557 (288); II, 81, 94.
- Caravia (eterist), I, 317 (7).
- Carazin (Nazarie, spion rus), I, 152*.
- Carcalechi (Zaharia, editor din Buda), I, 299-300 (238).
- Cargalovici (agent moldovean), I, 34*.
- Carleson (consilieriu de cancela-rie suedes), II, 618 (6).
- Carlowitz (pacea de la), II, 247 (33), 354 (285), 356 (291), 371-2 (350), 374 (351), 378-9, 437 (57), 583 (21).
- Carol al XII-lea (regele Suediei), I, 35*, 37*.
- Carp (Dimitrie Spătar), II, 100. (Gheorghe, ginerele lui Toader Armasul), I, 26* n. 2. (Gheor-ghe Polcovnicul), I, 438 (48), 466 (135), 586 (32); II, 177 (21), 178 (26), 180 (39), 181 (44), 184 (55), 194 (99, 102), 196 (109, 111), 198 (120-1), 200 (133-4), 201 (137). (Fratele lui), I, 438 (48). (Gheorghe, Postelni-cul), II, 100. (Mihalachi), II, 198 (118). (Picioroga), II, 177 (21), 181 (44), 194 (99, 102), 198 (121-2), 200 (128, 133). (Stol-niceasa), II, 95. (Toader, Jic-nicer, apoi Medelnicer), I, 434 (43), 451 (76). (diacul [Gheorghe, din Visterie], la 1761), I, 449 (70). (Mazil din Fălciu), II, 97.
- Carpați (vîrfuri din: Giurgiu, Mușă, Piatra Secuiului), II, 430.
- Cartal (localitate), II, 491 (115), 494 n. 2.
- Cașin, I, 478; II, 98.
- Castellane (de, ambasador frances la Constantinopol), I, 65*.
- Cătămărești, II, 4 (3), 5 (5), 32 (71), 35 (76), 39 (84), 39-40 (85), 40 (86), 73 (160), 74 (166).
- Catargiu (Constantin Vornicul, supt Scarlat Callimachi), I, 52

- (11), 219, 477 (162), 594-5 (50, 53); II, 155.
- Catargiu (Filip, Spătar supț cei d'intăi Callimachi), I, 103*-4*, 149*, 432 (38), 438 (50), 441 (55), 444 (67), 456 (93), 570 (11), 574; II, 83.
- Catargiu (Iordachi, Spătar, apoi Vornic supț Scarlat-Vodă Callimachi), I, 219, 498 (185), 547-8 (370); II, 70-1 (158), 72 (159).
- Catargiu (Logofăt: socrul lui Ienacachi Callimachi), II, 30 (66), 79, 97. (Soția lui, Ileana), I, 541 (258); II, 36-7 (80).
- Catargiu (Maria, pe vremea lui Costin și Filip), II, 100.
- Catargiu (Nicolae, fiul lui Petrașcu), I, 476 (158), 477 (162).
- Catargiu (Panait; 1816), I, 520-1 (220) (și strămoșii săi: Vasile, Gheorghe, Apostol, Ilie, Dinu).
- Catargiu (Petrachi, fiul lui Petrașcu), I, 476 (158), 477 (162).
- Catargiu (Petrașcu și fiii săi: Smaragda, Dinul, Ion, Toma, Ruxanda), I, 476 (158), 477 (162).
- Catargiu (Ștefan; în 1762), II, 128.
- Catolici în Moldova, I, 364-5 (39), 369-70 (44); II, 304 (163). (Prefectul Misiunilor: Ioan Crisostom di Giovanni), II, 267 (80), 368 (342). V. și Gavet. (Episcopatul), I, 361 (34).
- Caucas, I, 94*, 151.
- Căușani, I, 103*, 132*, 156*, 20 (10), 33 (35); II, 82, 111-2, 118-9, 121, 123, 128, 131, 339, 346 (260), 366 (335), 401 (21), 407 (29), 408 și n. 1, 448-9 n. 1, 451 (75), 453 (78), 454 (79), 455 n. 1, 466 (87), 467 (89), 469 n. 1, 476 n. 1, 486 (108), 492 (117) și n. 1, 493 n. 1, 570 (24, 26), 571 n. 2, 628 (17), 630 (19), 643-4 (26), 644 (28), 646 (29-30), 653 (45).
- Cavadă (Antonie; în 1763), II, 95, 118.
- Cavallar (colonel austriac, trimes pentru remontă în Moldova), I, 53 (12).
- Cazaci, I, 22*-5*, 28*, 56*-7*, 154*, 33 (35), 38 (41) și n. 1, 153 (101), 165 (111), 293 (228), 342 (17), 346 (20), 349, 354 (27); II, 93, 381 (358), 408 (30), 439 (58), 447 n. 2, 562 (4), 564 (9), 579 n. 1, 580-1 (14-5), 582 (18), 591 (36), 652 (40). (Samuil, Hatman al lor), I, 24*.
- Cazaci (și Nicolowicz, negustori de vite, din Moldova), I, 115*; II, 410-1 (31), 411-2 (32-3), 413 n. 1, 414 și urm., 419-20, 421 (46), 423 și urm., 433 (53) și urm., 438 (58) și urm., 636 (23) și urm.
- Cazanlic, II, 548 (225).
- Cazeri (și Petrossi, Armenii favoriti ai Marelui-Vizir Raghib), I, 137*; II, 455 n. 1.
- Cazimir (Grigore), II, 49 (104). (Panait), II, 136. (Petrachi), I, 477 (161), 487 (180), 509-10 (205), 599; II, 138, 155.
- Cefalonia, I, 41* și n. 2; II, 557.
- Cehan (răzăși), II, 95, 100.
- Celebi-Efendi (1813), I, 171 (117), 174 (119).
- Celsing (Gustav de, ambasador al Suediei la Constantinopol), II, 447 n. 2, 618 și urm., 625 și urm.
- Cerchez (Iordachi, diac de Vistierie), I, 569 (9). (Nicolae, tălmăciu polon), II, 291 n. 1.
- Ceremuș, II, 306 (170).
- Cerepcăuți, II, 67 (147).
- Cernacapsas (spion rus), I, 153*, 31 (30).
- Cernăuți, I, 11*, 18*, 25*, 43 (3), 52 (10), 67, 93, 102, 114, 126 (78), 131 (83), 157 (103), 167 (113), 185 (131), 244 (193), 350, 358 (31), 460 (114); II, 39 (83), 62, 82, 93-4, 98, 102, 116-7, 119-20, 122-3, 131, 133, 173 (4), 178 (27), 183 (46), 187 (75), 192 (88), 194 (101), 200 (131), 233 (6), 235 (8), 301 (154), 304 (166), 305 (168), 337 (240), 347 n. 1, 372 n. 1, 376 (353), 376-7 (355), 381 (358), 381-2 (360), 382 (361-

- 2), 508 (156), 572 (33). (Ținutul), I, 20*, 35*. (Locuitori din, anume), II, 192 (88). (Străini din), II, 88. (Mazili din), I, 453 (52). (Șoltuzul de), II, 197 (113). (Starosti de), II, 302 (159), 358 (300), 364 (327), 364 (329), 371-2 (30), 378, 487 (109). (— anume: Gheorghe Lefter), I, 441-2 (57). (Gheorghe, tot Lefter?), II, 372 n. 1, 373, 374 (352), 380 n. 1, 382 (361, 363). V. și Callimachi (Dumitrașco), Milo (Ienacachi). (Vel Căpitan de), II, 173 (2). (Vameș de), II, 337 (240). (Pisar de), II, 104. (Îmblători de), I, 451 (77).
- Cernevschi (Iacob de, Bucovinean), II, 68 (151).
- Cernica (sat în T. Tecuci), I, 540.
- Cesarea, I, 211*, II, 554 (244), 556, 611 n. 1.
- Cetatea-Albă, I, 178*, 44 (4), 127 (80), 184 (129), 231 (179), 255 (28); II, 24 (52), 109, 402 (22), 407 n. 1, 469 n. 1, 590 (34). (Bină-Emini din), I, 62-3 (22). (Mollahul din), I, 124 (77).
- Cetățuia (mănăstire), I, 442 (60).
- Cetlina (localitate), II, 98*.
- Chabert (Ioan; Frances din Polonia), II, 262 (71-2).
- Chalgrin (agent al emigrației franceze la Constantinopol), II, 503 (144), 506 (151).
- Chalki, I, 188*.
- Chambinaud (baronul; în Iași, supt Scarlat - Vodă Callimachi), I, 169-70 (116).
- Chelm (Palatinul de), I, 23*.
- Cherson, II, 507 n. 1.
- Cheșcu (Constantin), II, 203 (140). (Ioniță), II, 179 (38). (Petru), I, 585 (30); II, 26 (55), 81, 174 (5), 175 (6), 176 (14), 178 (26), 180 (36), 183 (51), 135 (109), 214 (10), 217 (20), 219 (27), 516 (168). (Simion), II, 104.
- Chigheci (Ținut), I, 7*.
- Chigheci (Postolachi, mercenar moldovean), I, 25*, 30*.
- Chiev, I, 267, 368 (42); II, 304 (164), 311 (184), 329 (223), 375 (352). (Palatinul de), II, 243-4 (27), 249 (41), 254-5 (52-3), 569 (22).
- Chilburn, II, 120.
- Chilia, I, 178*, 181*, 38 n. 1, 44 (4), 76 (32), 82 (38), 98 (50), 290, 294, 355 (28: și flotă rusească); II, 251 (46), 252 (49), 492 n. 1. (-Veche), I, 210 (157). (Brațul navigabil), I, 290. (Nazir de), II, 112. (Bină-Emini), I, 62-3 (22).
- Chios, I, 75*, 84*; II, 355 (288), 399 n. 1, 408 (30). (Mitropolitul de), I, 142*.
- Chiperești, I, 141*.
- Chiraftei (sat), II, 60 (136).
- Chirica (Banul), II, 67 (148).
- Chirico (Luca de; consul rus la București), I, 372 (48).
- Chiril (preotul, administrator în Biserica Moldovei între 1806-12), I, 350.
- Chisileu (sat), II, 186 (70), 378.
- Chișinău, I, 24*, 78*, 29 n. 1, 153, 185 (131), 205 (152), 234, 235 (184), 244 (193), 172 (215), 289, 291-2 (227), 340 (16), 342 (17), 355-6 (28), 526 (234), 542 (261), 551-2 (278), 557 (287); II, 62-3, 82, 84, 88, 94, 98, 111, 116, 130-1, 133. (Mitropolia de, și exarchul Gavriil), I, 165 (110).
- Chiustendil, II, 116.
- Chiutaia, II, 488 (111), 548 n. 1.
- Chodkiewitz (revoluționar polon), I, 342 (17).
- Choreskow (localitate), II, 238 (15).
- Christiani (Daniel, șeful coloniei germane luterane din Moldova), II, 370, 393.
- Ciatal (insulă), I, 294.
- Ciceagov (amiral rus), I, 345-6 (19).
- Cîmpina, II, 465 (85).
- Cîmpulung (Ț. Suceava), I, 7* și urm., 23*, 388, 433 n. 1 (10), 442-3 (61), 466 (136); II, 39 (83), 83, 87-8, 103, 127, 174 (5), 187 (72), 189-90 (78), 205 (147). (Părți din munții -ui: Cocoșul, Găina, Valea Porcescul, Petrișul,

- Mestecănișul, Bontăș, Fundul Moldovei, Muncelul, Straja, Fața, I, 466 (135); II, 182, 202, 204-5 (147). (Satele), I, 9*. (Puntea Bistriței), I, 8*-9*. (Vătămăni), II, 4 (2). (Vornicie și Vornici), I, 86*; II, 6 (8), 223. (Venitul Vorniciei), II, 191-2 (87). (Vornici anume: Ilie), I, 15* n. 2. (Toader Nacul), I, 36*-7*. (Nicolae Pătrașcu), I, 442-3 (61), 466 (135). (Toader Giurgiuivan și Ilișan), I, 461-2 (117). (Anghelachi), II, 205 (147). V. și Cîrste (Ilie), Costin (Velicico). (Demnitari poloni din), I, 28*-9*. (Andrei Dobrowski), I, 29*-30*. (Preuți), II, 95. (Simion Hurgeș din), II, 79. (Tributul lor de oi), I, 8* n. 6. (Dreptul de cosit al locuitorilor), I, 466 (136). Cîmpulung (Ț. Cernăuți; zis Rusesco), I, 9*-12*, 19* și urm., 81, 84, 92, 94-5, 98, 102, 104, 121, 175 (9), 180 (38), 199 (127). Cîmpulung (în Țara-Românească), I, 262. Cincau, II, 193 (98). Ciolpan (familia), II, 191 (86). Ciomîrtan (familia), II, 27 (55), 197 (114). Ciorcești, II, 50. Cipru, I, 70*, 94*, 122*, 180*, 189*, 120 (70); II, 389-90 (4), 411 n. 1, 524 (183), 596 (2), 599 (7), 607 n. 1, 610 (27), 618 și urm. (66), 635. Cîrjali, I, 68, 90. Cîrlănești, I, 518 (216). Cîrste (Ilie, Șătrar; Vornic de Cîmpulung), I, 466 (135); II, 187 (72), 191-2 (87), 201 (136), 203 (140). Cișmeana (sat), II, 35 (76). Ciudin (Dumitrașco), I, 28*-9*. (Gheorghită), I, 28*-30*. (Negoiță), II, 5 (5), 6 (6), 7 (10), 10 (17), 32 (71). Cîuhur (sat), I, 183 (129); II, 103, 117. (mănăstire), I, 21*. Ciure (Căminar), I, 560 (293). Claudes (consilierul de), II, 261 (66), 263 (74), 324 (209), 342 (250). Cîlemăuți, I, 546-7 (269). Clucearoglu (Gheorghe), I, 601 (57). Cluj, I, 182 (127), 186 (132). Cociubei (ambasador rus la Constantinopol), I, 75 (30), 93, 97; II, 515 n. 1, 520 (177), 521 (178), 522 n. 1, 523 (181), 525 n. 1. Cocorăni, II, 30 (66). Cocoranu (Miron), I, 27*-8*. (Moise), II, 95. (locul — ilor din Iași), I, 426 (22). (Cocorănița), II, 92. (Grozava —), II, 211 (2). Cocotenii, II, 162 (5). Cocris (Toader Căpitanul), II, 4 (3). Codreanu (familie), II, 84. Codrescul (familie), II, 97. Cogălniceanu (Constantin Stolnicul), I, 100*, 433 n. 1 (11), 443 (62), 445, 448, 579 (21), 584-5 (29); II, 23 (50), 26 (55), 84, 95, 180 (36). (Ienachi), I, 89*-90*, 122*-3*. (Nicolae), II, 84, 166-8 (4-6). (Smaranda, din Botoșani), II, 157. Cogilnic, I, 27*; II, 92, 98. Coicenii, II, 80. Colacin, II, 378. Colberg (localitate), II, 269 (85), 270 (86-7), 273 (91). Colceag-Pașa-Zadè, II, 107. Coleuți, II, 183 (48), 187 (73). Colunești, I, 518 (216). Comănești (Ț. Dorohoi), II, 6 (7), 176 (14), 178 (25), 179 (33), 185 (60), 190 (81), 211 (1), 212 (3, 4, 6, 7), 213, 216 (17), 216-7 (19), 217 (20-2), 218-9, 220 (33). Comănești (Ț. Bacău), I, 89 n. 1, 558 (290). Comănești (Ț. Hîrlău), II, 131. Conachi (Costachi, boier supă înțaii Callimachi), I, 131*, 424 (15), 455 (89), 456 (91); II, 95. Conachi (Costachi, poetul), I, 266, 541 (258); II, 44, 48 (101), 49 (103), 58 (132), 66 (145), 220 (32). (Sora lui, Mărioara), I, 526 (234).

Conachi (Costăchi, fiul lui Gavril), I, 468 (139); II, 42 (90), 43 (92), 44, 49-50 (107), 50.

Conachi (Gavril), I, 467-8 (139), 469 (143), 477 (162), 484 (171); II, 41 (89), 42-3 (90), 43-4 (92), 45 (94), 46 (96), 48 (103), 49-50 (107), 55 (124), 204 (146), 207 (155). (Soția lui, Măriuța), II, 42 (90), 44, 48 (103). (Fetele lui, Anastasia și Elena; aceasta din urmă, soția lui Alecu Calimachi), II, 41 (89), 42 (90), 44, 50.

Conachi (Ioanichie, fiul lui Gavril), II, 41-2 (89), 42-3 (90), 46 (96), 48-9 (103), 49-50 (107), 52 (111), 53 (118), 55-6 (124-6), 56 (127), 67 (148).

Conachi (Vasile, fratele precedentului), I, 468 (139); II, 42-3 (90, 92), 44, 49 (103), 50.

Condé (principele de), II, 300 (152).

Confederații (poloni), I, 153* și urm.; II, 367 (339), 376 (353), 377-9 (356), 381 (358), 486 (108-9), 492 n. 2, 561 și urm., 652 (39).

Constantinopol, I, 431 n. 1, 450, 531 (246), 561 (298), 565; II, 40 (86), 96, 106-7, 112-4, 116, 118-23, 125, 129-31, 137, 139, 141, 146-8, 150, 152-6, 176 (15), 226-7 (4-5), 231 (1), 234 (7), 235, 236 (10), 237 (11), 238-9 (16), 240 (20), 243 (26-7), 244 (29), 245 (31), 248 (35-6), 249 (40), 254-5 (51-3), 256 (55), 261 (69), 264 (75), 265 (76), 266 (78-80), 268 (82-3), 270 (86), 271 (88), 273-4 (92), 275 (94), 277 (99), 279 (103, 105), 281 (108), 282 (112) și n. 1, 284 (116), 288 (127), 290 (131), 291 n. 1, 292 (134), 298 (145) și n. 1, 310 (180), 315 (192, 194), 322 (206), 323 (208), 325 (212), 330 (223), 334 (233), 336 (239), 337 (240), 341 (248), 348 (264), 351 (269), 352 (273), 355 (289), 356 (292), 357 (297), 358 (298), 359 (302, 304), 360-1 (311), 363 (321), 366-7

(336-8), 367-8 (340-2), 369 (346), 375 (352), 383-4 (364, 366-7), 384, 387 și urm., 421 (45), 575 (2), 576 și n. 1, 577 (6). (Arzodasi), I, 137*. (Babihumaium), II, 654 (47). (Bacgè-Capusi), I, 52*. (Bagno), II, 451 (34). (Beilerodasi), I, 137*. (Închi-soarea lui Bostangi-Başa), I, 137*, 158*, 11 (2), 32 (32); II, 473, 498 (137), 547 (223), 610 n. 1. (Canalul), II, 101, 410 (30), 474, 536 (207), 617 (3). (Forno), I, 137*; II, 368 (342), 383 (367). (Iali-Chioşc), I, 109*, 137*; II, 632. (Temnița lui Muhzur-Aga), I, 109*. (Ôdobăşa; temnița lui), I, 52*. (Cele Șapte Turnuri), I, 90*, 121* și n. 3, 16 (4); II, 247 (34), 402 (21), 492 n. 2, 603 (14). (Stavrodrom), I, 135*. (Suleimanie, mahală), I, 212*. (Valide-Han), II, 441 (59). (Casa Callimachi, din), I, 36 (39); II, 445 (66).

Constantinopol (patriarhie și patriarhi, fără nume), I, 87*, 185*, 593 (147); II, 389-90, 529-30 (193), 530 (195), 534-5 (205), 542 (215), 551 (232), 618 (6) și urm., 656-7 (53). (Calinic), I, 82* n. 1. (Chiril), I, 70*. (Gherasim), II, 529-30 (193), 530 (195). (Ioanichie Caragea), I, 137*-8*. (Neofit), I, 41*. (Paisie), I, 52*, 88*, 399 și urm. (Sinodul patriarhal din 1745), I, 402.

Constantinopol (Capucini), II, 394 (9). (Marfă), I, 532. (Boi din Moldova pentru hrană), I, 56*-7*. (Ambasada napoletană la), I, 103 (55).

Copoă, I, 112*, 161*; II, 18 (38), 31 (67), 32 (72), 47 (99). (Chioşc), I, 77 (34). (Grădina Mitropoliei la), I, 171 (117). (Mănăstirea de la), II, 32 (72). (Viă de la), II, 15 (31).

Corbach (lupta de la), II, 257 (57).

- «Cordon» (Bucovina), II, 204 (146), 505 (149).
- Corfă, I, 120 (70); II, 543.
- Cornea (Pivnicerul; și fiul său Grigore), I, 436 (45).
- Corni, II, 39 (83).
- Corp (căpitan polon), II, 345 (257, 259).
- Correr (bail venețian la Constantinopol), II, 268 (83), 445 (68), 450.
- Cosățeni (Cosîțeni), II, 43 (92), 50.
- Coșna (sat), I, 38*.
- Costachi (Constantin, fiul lui Iordachi zis Venin), I, 149*; II, 81.
- Costachi (Constantin Spătarul, apoi Postelnic și Vornic; supt Alexandru și Scarlat-Vodă Callimachi), I, 53 (11), 194 (142), 266, 541 (258).
- Costachi (Gavril Stolnicul; în 1725), I, 436 (45).
- Costachi (Grigoraș, Postelnic; în 1763), II, 104.
- Costachi (Hatmanul; în 1750), I, 68*.
- Costachi (Ienachi; în 1767), I, 149*.
- Costachi (Ilie Banul; în 1762-7), I, 149*, 450, 570 (11); II, 82, 186 (70), 217 (21). (Spătarul), II, 125.
- Costachi (Iordachi Banul, supt cei d'întăiu Callimachi), I, 131*, 149*, 455 (89), 570 (11), 589 (43); II, 82, 125.
- Costachi (Lupu Păharnicul; în 1763), II, 122.
- Costachi (Manolachi, Mare-Logofăt pe aceeași vreme), I, 98*, 103*, 152*, 436 (46), 438 (50), 441 (55), 457 (98) 566, 569 (6), 578 (15); II, 24-6 (53), 28 (60), 79, 83, 108, 178 (24), 184 (53), 189 (76), 193 (96), 195 (105), 215 (13). (Un omonim, Vel Clucer în 1763), II, 80. (Tatăl lui Manolachi Marele-Logofăt), II, 28 (60).
- Costachi (Matei, fratele Mitropolitului), I, 56 n. 1, 66, 542 (261).
- Costachi (Mihalachi, Spătar; fiul lui Ilie Banul), II, 189 (76) (?), 217 (21), 218 (25), 219 (27).
- Costachi (Petru; în 1817), I, 543 (261).
- Costachi (Scarlatachi, Banul, supt cei d'întăiu Callimachi), I, 103*, 566; II, 24 (53), 82, 85, 101.
- Costachi (Șerban, Stolnicul; în sec. al XVIII-lea), I, 527 (237). V. și Negel (Șerban Costachi —).
- Costachi (Toderașco, fratele lui Gavril), I, 46*.
- Costachi (Toderașco, fratele lui Petru), I, 543 (261).
- Costachi (Vasile, Comisul și Banul; zis Negel: supt cei d'întăiu Callimachi), I, 103*, 444 (69), 456 (91), 578 (15); II, 82, 121, 132.
- Costachi (Vasile Logofătul, supt Scarlat-Vodă Callimachi), I, 157 (104), 266.
- Costachi (Mitropolitul Veniamin), I, 192*-3*, 212 (160), 273 (217), 299 (237), 305-7, 310 (245), 330, 335, 365, 374 (50), 489-90 (184), 491, 498 (185), 500 (191), 509 (204), 517 (214), 536 (252), 542 (261), 591, 602-3 (59-60); II, 55 (124), 59 (133), 60-1 (136-8), 67 (147), 68 (149), 68-9 (150-3), 71-2 (159), 73-4 (162-3), 74 (165), 76 (169).
- Costachi (fără nume: Comisul din 1763), II, 84. (Hatmanul din 1750-60), I, 77*; II, 25. (Medelnicerul din 1816), I, 527 (237). (Șătrarul din 1763), II, 128. (Spătarul din 1763), I, 152*; II, 85, 99, 107-8, 110, 118.
- Costandachi (Ienacachi), I, 107*; II, 194 (104), 199 (124). (Maria), II, 54 (120). (Iordachi), II, 197 (115).
- Coste (Stolnicul Constantin), II, 196 (109). (Mare-Vameș), II, 337 (240).
- Costești, I, 534-6 (250), 583 n. 1; II, 8 (11), 9 (16), 38-9 (83), 52 (114) 202.
- Costin (familie), I, 436 (45); II, 207 (153). (Miron, cronicarul), I, 29*, 31*, 435, 436 (45). (Nicolaie, fiul precedentului), I, 45*;

- II, 173 (1). (Nicolae, nepotul de frate al precedentului), II, 85. (Velicico), I, 10*.
- Costina (moșie), II, 176-7 (16).
- Coșula (mănăstire), I, 444 (68).
- Cotcu (Spătarul), II, 147.
- Coterești, II, 191 (84).
- Coțmanî (Căpitanul de), I, 58*; II, 129.
- Cotnari, I, 567 (2), 568 (4); II, 130.
- Coțușca (moșie), II, 192 (90).
- Covrig (pirău), I, 540.
- Cracalie (familie de răzăși); I, 86 n. 1, 457 (99), 460-1 (114-5); II, 175 (7), 176 (13), 181 (41), 201 (137).
- Cracovia, I, 72 (29), 177 (124), 331, 414 și urm. (Voevodul de), I, 28*. (Castelana de), II, 246, 247 (33), 250 (44), 254-5 (52), 286 (120), 288-9 (126-7), 292 (133), 294 (139), 296 (42), 299 (147, 149), 300 (151), 302 (158-9), 306 (170), 308 (175-6), 308-9.
- Cradan (riū), II, 478 (100), 480 și urm.
- Craiova, I, 78*, 186*, 262; II, 476 n. 1, 611 (29), 653 n. 2.
- Crasna, II, 152, 155.
- Crasna (în Bucovina), II, 66 (144), 185 (59).
- Crasnaleuca, II, 81, 94, 116.
- Crăstescu (Clucerul), II, 157.
- Crăulenî, I, 39* n. 1.
- Crecetnicov sau Creceninicov (general rus), II, 382 (361), 564 (9).
- Crețana (sat), II, 60 (136).
- Crețulescu (familia), II, 476 n. 1.
- Crimeia, I, 29, 91, 390; II, 112, 119, 332 (229), 337 (240), 339 și n. 1, 346 (260), 400 (20-1), 402 n. 1, 448 n. 1, 455 n. 1, 644 (36), 646 (29-30). (Agenția austriacă în), I, 185 (131). (Consulatul rusesc în), II, 466 (87-8). (Consulatul prusian). V. Boscamp, Tott. (Consulatul frances). V. Peyssonnel, Fornetti. («Liafa Crîmului» în Moldova), II, 115.
- Criticos (Stolnicul Gheorghe, din Botoșani), II, 38 (82), 157.
- Crucea-de-sus (vîi), I, 98*-9*, 441 (55), 444 (67).
- Crupenschi (Catrina), II, 85, 95. (Grigore), II, 125, 189 (76). (Lupu), I, 439 (52), 449 (71); II, 11-2 (23), 83. (Matei), I, 153 (101), 161. (Pahomie), II, 100. (Sandu, tatăl lui Lupu, și alte rude), I, 464 (127). (Vasile), II, 157.
- Cucchini (Ioan, sudit austriac la Iași), II, 505 (149).
- Cuciuc-Cainargi (tratatul de la), I, 163*.
- Cuciuc-Chioi, I, 22 (14); II, 398 (17).
- Cucur (localitate), II, 181 (41). (-cel-Mic), II, 120.
- Cucuietî (poiană), I, 540.
- Cuejdiū, II, 87.
- Cuizeuca (sat), I, 21*; II, 41 (88).
- Curachin (principe rus), I, 175 (121), 178 (124), 351 (24), 354 (26).
- Curculești (sat), II, 587 (34).
- Curlanda, II, 309 (178), 313 n. 1, 315 (193), 323 (208), 324 (209), 333 (230).
- Curtești (Ț. Botoșani), II, 16 (33).
- Curu-Ceșme, I, 52*, 66*, 71*, 80*; II, 495 (123), 507 (154), 598 (4). (Casa Callimachi la), II, 436, 450. (Casa Moruzi la), II, 526 (187).
- Cușnicov (president al Divanurilor din principate, 1806-12), I, 186 (132).
- Cutovici (Ienachi, Comisul), I, 501 și urm. (195), 503 și urm. (196).
- Cutuzov (general rus), I, 139 (88), 353 (25).
- Cuza (Gheorghe Serdarul), I, 482 (168).
- Cuza (Ioniță Stolnicul), I, 103*, 149*, 432 (38-9), 458 (102); II, 82, 84, 99. (Toader Jitnicerul, socrul lui), I, 432 (39).
- Cuzanu (Anania), II, 144.
- Cuzescul (negustor), II, 180 (39).
- Cuzlău (sat), I, 432 (38-9).
- Czartoryski (Adam și tatăl său),

II, 345 (258). (Mihaî), II, 324 (210), 346 (262), 354 (284), 355 (286), 505 (149).

Czenspinski (Alexandru), II, 335 (237).
Czerwonograd, II, 372.

D

Dabija (Istrati-Vodă, Domn al Moldovei), I, 478. (familia), II, 67 (149).

Dabrowka, II, 238 (14).

Dacia (plan de a o întemeia din nou), I, 238 (187). (Ca titlu regal polon), I, 364 (38).

Dahii: Manaf-Ibrahim, Azderoglu, Ciolac, I, 72 (28).

Dalmația, I, 334; II, 586 (29).

Damacianca, II, 43 (92), 50.

Damasc, II, 402 n. 1.

Danemarca, II, 268 (83), 270 (87), 293 (136), 623 (10). (Woltne-
ver, ofițer dane), I, 73, 76 (32).

«Danda» (Vistier), II, 49 (104).

Dăngenî, II, 184 (53).

Danzig, I, 126 (78), 166-7 (111-2);
II, 394 n. 1, 397 n. 1, 568 (18).
(Negustori din — în Moldova),
II, 244 (29).

Darabani, II, 155.

Dardanele, I, 290. (Comandantul
de), I, 196*. (Vice-consulul fran-
ces din —, Méchain), I, 376 (51).

Darie (familie), I, 238 (186), 439 (53),
443 (63); II, 122, 132, 194 (103).

Dărmănești, II, 123. (schitul), II, 87.

Dascaii în Moldova: Pricopie, I,
570.

Dașchievici (Andreî, pisar), II, 187
(73), 194 (103).

Daud-Pașa (localitate), I, 89*; II,
394 (11), 590 (35).

Daun (general austriac), II, 257,
(57), 293 (136), 300 (154), 303
(160) n. 1.

Davast (general-baron suedes), I,
170 (117).

Davidel (familie), I, 25*-6*, 29*,
432 (38-9).

Dealul-Noi (Ț. Bacău), I, 526 (235).

Dedem (van, ambasador olandes
la Constantinopol), I, 38 n. 2;
II, 595 și urm.

Deleni (moara de hirtie din), I,
182 (128).

Dellazia (Casă de Comerț), I, 84
(40).

Delmenhorst (comitat), II, 268 (83).

Demidecki (revoluționar polon),
I, 29* n. 9.

Demotica, II, 589.

Denisko (revoluționar polon), I,
180*-1*, 59 (17), 73, 94 (47),
100 (52), 102; II, 505 (149),
525 (184) și n. 1, 526 (188).

Depasta (Vornic moldovean), I,
53 (11), 68; II, 206 (149).

Désalleurs (ambasador frances la
Constantinopol), II, 392 (5). (Se-
cretariul său, Boudet), II, 392 (5).

Descorches (agent frances la Con-
stantinopol), I, 171*-4*, 178*, 58;
II, 604 (15), 655 n. 1.

Dessole (ministru frances), I, 383-4
(10-1).

Deyma (Alexandru; corespondent
polon al lui Grigore-Vodă Cal-
limachi), I, 416 n. 1; II, 232
(3-4), 233 (5-6), 234-5 (7-8), 238
(13), 241 (22), 260 (62, 65), 267
(82), 298 (146), 300 (153), 303
n. 1, 313 (190), 343 n. 1, 344
(256), 356 (290).

Diamandi (Gavril), II, 44.

Diarium Europaeum, II, 301 (156),
303 (161), 306 (172), 309 n. 1.

Dibov (sfetnic rus), I, 72 (29).

Diez (von; ambasador prusian),
I, 108-9 (58-60).

Dimachi (Manoli), I, 157 (104).
(Nicolae), I, 558 (291); II, 48
(101). (Vornicul), II, 157.

Dimitriu (Jicnicerul), II, 157.

Dinow (localitate), II, 238-9 (16).

Dixachi (familie), II, 208 (161).

Dobrenchie (familie), I, 433 n. 1;
II, 4 (3).

Dobrovăț (mănăstire), II, 27 (55), 180 (36).

Docolina, II, 60 (136).

Dolgoruki (principe rus), I, 21 (12); II, 115-9, 121, 123, 130-1, 311 (184), 323 (208), 327 (217), 330 (223), 403 n. 1, 407 (28), 449, 455 n. 1, 467 (89).

Dombrowski (revoluționar polon), I, 342 (17).

Domnești (Ț. Bacău), I, 526-7 (235).

Donici (Andrei), II, 84, 97. (Andronachi), I, 266, 508 (200), 541 (258), 587 (36), 594 (51). (Catrina, soția lui Lupu), II, 80, 96. (Constantin), I, 569 (6). (Darie), I, 457 (98); II, 97. (Gavril), II, 133. (Ilie), I, 578 (15). (Iordachi), I, 516-7 (212), 522 (226); II, 63. (Lupul), II, 81, 85, 128. (Manolachi), I, 473 (151). (Nicolae; și fiii lui), II, 100. (Pavel), I, 11*. (Ștefan), II, 81.

Dorna (rîu), I, 16*. (sat), I, 14*-5*, 37*, 461-2 (117); II, 65 (141), 167-8 (5-6), 472 n. 1.

Dorohoi (oraș), I, 100 (52), 116 (65), 157 (103), 197 (145), 198 n. 1; II, 62, 94, 122, 154, 195 (105). (Ținut), I, 203. (Șoltuz de), II, 382 (362). (Vel Căpitani de), I, 441 (56); II, 131, 133, 195 (105). (Protopop de), I, 454 (85). (Slujba caldarimului din), I, 508 (21).

Doulcet de Ponticoulant (senator frances), I, 148.

Dracenița, II, 186 (66-7).

Draghici (Iordachi, Mare-Vornic), I, 524 (232), 557 (287); II, 61 și urm. (138). (Tudor), II, 49 (104). 57 (129).

Dragomirna (mănăstire), I, 433 n. 1 (11), 439 (51), 456 (93), 460 (110, 112-3), 586-7 (34); II, 87, 100, 103. (Egumeni: Paisie), I, 462 (120). (Silivestru), I, 433 n. 1 (11); II, 180-1 (39), 200 (132). (Teofan), I, 460 (110, 112-3).

Drăgușani (Ț. Suceava), II, 181 (43).

Drăguțescu (Ilie, Vornic de Cîmpulung), I, 11*.

Drăseleuca (apă), II, 16 (33), 35 (76).

Dresda, I, 178 (124); II, 257 (57), 278 (101), 324 (209), 328 (219), 338 (243), 339, 343 (253), 568 (18).

Dresleuca. V. Drăseleuca.

Dubasari, I, 85 (41), 91-2 (45); II, 563 (7), 652 n. 1.

Dubrawski (ofițer polon, așezat la Cîmpulung), I, 27*.

Duca-Voda (Domn al Moldovei), I, 22*: 435, 474 (154). (Fetele lui), I, 435. (Constantin-Vodă, Domn al Moldovei), I, 11*-2*, 33*, 474 (154). (Domnița —, fiica lui), II, 274 (92). (Petrachi, boier moldovean), I, 131*, 455 (89), 456 (91), 457 (98), 570 (11). (— Sotirioviți, tipograf), II, 95, 100.

Dudescu (Constantin, boier muntean), I, 77*, 134*-5* și n. 1, 137*-8*. (Nicolae, fiul precedentului), I, 134*-5* și n. 1, 138*.

Dünkirchen, II, 304 (164).

Dulcești (Ț. Neamț), II, 87, 98.

Duldner (funcționar la Agenția din Iași), I, 157-8 (104-5), 182 (127).

Dumbrava-Roșie (Ț. Hîrlău), I, 567 (2).

Dumbraveni, II, 25.

Dumești (Ț. Hîrlău), II, 72-3 (162-3).

Dunare, I, 105; II, 407 n. 1, 413 (36). (— a de jos), II, 401 (21). (Gurile — ii), II, 549 n. 1. (Armata rusească a — ii, în 1813), I, 353 (25). (Cetați la), I, 207 (155), 208-9 (156-7), 210 (158), 224 (171), 226 (173), 232 (180), 245, 274 (217), 289, 292 (228), 294, 367 (41), 381 (4); II, 146-7, 150, 153. (Corăbii de provisiu pe), II, 400 (20). (Corăbii franceze pe), I, 373, 44 (49). (Flote pe), I, 110; II, 527 (189), 655 n. 1. (Marfa de peste), I, 493, 532. (Navigația pe), I, 181 (126), 184

(130), 208, 272 (215), 362 (35).
 (Vama dubla Ia), II, 251 (46),
 252 (49).
 Durac (familie), I, 22*; II, 100.
 Durașco (Comis), II, 211 (2).

Dzieduzycki (ofițer polon), II, 539,
 363-4 (326-7), 364 (328-9), 371
 (348), 371-4 (350-1), 487 (109),
 576 n. 1, 578 (7).

E

Ecaterina a II-a (Impărăteasa Rusiei), I, 133*, 149*-50*, 154*, 161*-2*, 85; II, 228, 298 (145), 299 (148), 305 (169), 306 n. 1, 309 (178), 311 (184), 326 (213-4), 377-9 (356), 459 n. 2, 586 (29), 600 n. 1, 651 (39), 653 (44).
 Efes (archiepiscopul de), I, 206*.
 Efhaiton. V. Euchaiton.
 Egipt, I, 90*, 121 (72); II, 535 (205-6), 570 (25), 587 (34).
 Elenco (Domnița; în 1814-5), II, 155.
 Elmpt (general rus), I, 38 n. 1.
 Emesa (Mitropolitul de), I, 509 (204).
Encyclopédie, II, 303 (161).
 Enzenberg (general austriac), II, 203-4 (145).
 Epir, I, 499 (187).
 Epotești, II, 30 (66).
 Epurenii (T. Botoșani), I, 84*; II, 20 (43).
 Erhan și Erhaneștii (din Cîmpulungul Moldovei), I, 19*; II, 4 (2).
 Erzerum, II, 88.
 Eteria, II, 58 și urm. (133), 549 n. 1.
 Euchaiton (Mitropolit), II, 147, 152.
 Eurip (Mitropolitul de), II, 92, 100.
 Europa, II, 208 (158).
 Eustatie (dr.; medic), I, 509 (203).
 Evanghelinô (familie), I, 443 (63).
 Everhardt (Trimes polon la Constantinopol), II, 366-7 (336-8), 367-8 (340-2), 375 (352), 382 (363), 383 (364, 366-7), 384.
 Evreii, I, 15* n. 3, 58* n. 1, 168*, 50 (9: veniți în Moldova din Galiția și Bucovina), 54 (13: în Moldova), 70-1 (sudiți în

Moldova), 75 (31: id. și darea celor din Iași), 75-6 (31; carne cușer), 76 (31: haham) și n. 1, (rabin), 76 (32: supuși ruși în Moldova), 76 n. 1 (supuși prusieni), 78 (34: sudiți austriaci), 97 (măcelari în Iași), 99 (51: din Iași), 114 (sudiții Berl), 126 (78: sudiți austriaci), 127 (80), 139 (88: stăroștele sudiților), 224 (171), 255 (200: Evreii poloni veniți din Rusia), 281 și urm. (220: plîngerii ale sudiților), 282 (hrisovul din 1796 pentru dajdea lor; cel din 1812; taxa hahamului, Spitalul, casa săracilor; defectele lor 433 n. 1 (3: circiumări, strainii), 446 (din Suceava), 474 (155: din Roman), 485 (176: id.), 490 (hrisovoliți), 498-9 (186: din Hertza), 519-25 (218: cumpărători de porumb), 525 (arendăși), 536-7 (253: id.), 550-1 (casapi în Iași; carne cușer; hahambașa), 558 (290: sudiți austriaci), 579 (21: în Suceava, secolul al XVII-lea), 586 (31: în Suceava), (32-3), 602 n. 1 (în Tîrgu - Frumos); II, 67-8 (149: în Botoșani), 72 (159: negustori în Iași), 71 (158), 80 (în sate), 82 (în Iași: Cîrnu), 82 (în Suceava), 84, 86 (în Suceava), 88 (în Iași), 90 (școala lor în Birlad), 94 (în Iași, în Galați), 95 (în Iași), 117, 130, 135 (hrisovoliți), 147 (id.), 151 (id.), 156 (id.), 173 (1: Cerbul), 180-1 (39), 246-7 (33: din Polonia), 370-1 (347-8: spion moldovenesc în Polonia), 372, 375 (53), 377 (355: poloni), 403-4 (25: din

Constantinopol), 413 (36), 508 (156), 513 (163), 514 (165), 520 n. 1, 521 (178), 521-2 (180), 522-3 (181 : dajdea lor), 525 n. 1. (mișcări contra lor la Galați),

529 n. 2, (id.), 530 n. 1, 533 n. 1, 564 (9).
«Evsvernianul (manastire), II, 127.

F

Făgăraș, II, 519 (173).
Făgărășanu (negustor), II, 405 (27), 447 n. 1, 466 (88).
Făgel (grefier olandes), I, 15 n. 1 ; II, 388 (3).
Fălciuiu, I, 155*, 156, 188 (135), 189 (137), 474 (154); II, 94, 147, 363 (321), 491 (115). (Ținutul), I, 25*, 116 (65). (Plan de a face cetate la), I, 184 (129). (Pod la), I, 209 (156).
Falkowski (ofițer în serviciul Franciei), I, 144-5 (94), 327 (5) și n. I, 334.
Falticeni, I, 55 (15), 105 n. 1, 197 (145), 224 (172), 258 și urm., 559-60 (293). (Ispravnicul și starostele austriac Balomiri), I, 195 n. 1, 197 (145).
Famagusta, II, 524 (183).
Fanar și Fanarioți, I, 224 (171), 297-8 (236); II, 495 (123), 516 (170), 533 (202), 536 (208), 549 (227), 552 (235). (Casa Callimachi în Fanar), II, 311 (183), 496 (125).
Faraoani, II, 126.
Fenixului (Ordinul), I, 291 (226).
Ferceni, II, 184 (56), 200 (134).
Feredeani, II, 80.
Ferenț (capitan ungar), I, 37*-8*.
Ferescul (baronul Vasile), I, 482 (169).
Ferrari (Padre Vincenzo, misionar), II, 310-1 (180, 184).
Festa (doctorul), I, 146*.
Feștila (Dumitrachi), I, 527 (236), 556 (284).
Filipeni, I, 393-4; II, 369 (347), 370.
Filipescu (Constantin; și un fiu), I, 150-1.
Filipopol, I, 76 (32).

Filomusi (societate), II, 549 n. 1.
Flaminzi, I, 204 (151); II, 25.
Flechtemacher (pravilist), II, 69 (155), 144.
Fleischhackel (de Hakenau; Agent austriac la București), I, 315 (4) și urm.
Fleischmann (Internunțiu), I, 43* n. 1.
Flondor (familie), II, 5 (6), 176 (13), 179 (30-1), 180 (34), 186 (64, 66).
Florești (manastire), II, 41 (89), 55-6 (124-6), 56 (127).
Focșani, I, 95*, 181*, 76 (32), 100 (52), 102, 110, 112, 196, 201 (149), 238 (186), 256, 258 și urm., 309-10 (244), 311 (246), 518 (217), 557 (287), 603 (61); II, 43 (92), 63, 93, 120-1, 130-1, 133, 137, 363 (321), 529 n. 2. (Ținutul Putna), I, 252-3 (198). (Sf. Ioan din), II, 97. (Focșanii munteni), I, 262. (Epitropii ș o lilor moldovenești și grecești din), I, 501 (194). (Odobașa), II, 113. (Starostele austriac din), I, 83*.
Fonton (dragoman frances la Constantinopol), I, 62*, 334; II, 423 (49), 445 (67), 536 (208), 542-4 (216).
Fornetti (consul frances în Crimeia), I, 132*-3*; II, 119, 121, 321, 330-1 (224, 226), 333 (231), 335 (235), 407 (28), 479 (105), 488 (111).
Fornetti (consul frances în Iași), I, 159, 167 (112), 169 (115), 170 (116), 177 (123), 188 (131), 229 (176), 290, 328, 340 (16) și urm., 381 (5), 506.

Foscari (bail venețian), II, 281 (108).
 Fotachi (doctorul), I, 136*, 143*.
 Fote (familie), I, 447; II, 24 (52).
 Fouquet (generalul), II, 256 (54).
 Frăncești, I, 518 (216).
Francfort (Journal de), I, 363 (38); II, 528 n. 1.
 Franchini (interpret rus la Constantinopol), I, 103 (54), 110; II, 539.
 Francisc I-iu (Împărat al Austriei), I, 167 (114), 331, 357 (303).
 Frangopulo (Ienachi, interpret prusian la Constantinopol), II, 501-2 (141-2).
 Franguli (doctorul), I, 303 (243), 306, 308.
 Franța, I, 52*, 65*-6*, 109*, 132*, 150*, 171* și urm., 177*-8*, 180*-1*, 187*, 189*-90*, 28 (25), 48 (6), 82 (38), 90-1, 95-6 (47-8), 100 (52), 102, 113 (63), 120 (70), 121 (72), 132, 140 (89), 142, 151, 154 (101), 155-6, 169 (115), 174 (119), 178 (124), 185 (131), 189, 192 (140), 193, 204 (151), 209 (157), 227, 239, 325 și urm.; II, 131, 150, 248 (36), 249 (40), 257 (56), 273 (91), 275 (93), 288 (126), 293 (135-7), 300 (152), 301 n. 1, 302 n. 1, 303 n. 1, 306 n. 1, 309 n. 2, 310 (182), 316 n. 1, 368 (342), 370, 384 (367), 388 (3), 392 (5), 402 (22), 407-8 (29), 409, 410-1 (30-1), 413 (35), 423 (49), 434, 439-40 (59), 446 (69), 454 (79), 502 (142), 503 (145), 505-6 (150-1), 529 n. 1, 530 (195), 534 (204), 545 n. 1, 546 (221), 566 (14), 591 (39), 598-9 (6), 600 (8) și n. 1, 602 n. 1, 631-3, 650 (35), 656 (50), 657 (55). (Ambasadorii la Constantinopol în 1814-9: Rivière și predecesorul lui), I, 359-60, (32-3), 374 (49), 383 (10). (Supuși franceși în Moldova, și consulatul lor), I, 58, 93, 105, 108 (58), 348 (22), 358 (30), 363 (37), 375-6 (51), 381-2 (6), 371-2 (47), 501 și urm. (195). (Din Galați,

și consulul), I, 180. (Campania din Rusia, și fugari), I, 358-9 (31), 381 (5), 499 (188). (Comerț, influență culturală și politică, protecție a catolicilor), I, 139 (88), 337-8 (10), 360 (33), 362 (36), 365, 373 (48), 374 (50). (Ofițeri — în serviciul Porții), I, 77 (33), 82 (38). (Ambasadori, consuli, curieri, agenți și diferite persoane:) Aubert du Bayet, I, 179*, 78 (34), 100 (52), 102. Barbier, I, 343. La Blanche, II, 536 (207). Bonis, I, 341 (17), 343, 344 (19). Carra de St. Cyr, I, 179*; II, 602 (10). Dantan, II, 259, 266 (78), 268 (82). Décorrage, II, 260 (62-3). V. și Désalleurs, Dessole, Doulcet. Duteil, I, 58. Dubois, II, 507 (153). Faubert, II, 536 (207). Flary, I, 108 (58). Formont, I, 368 (43), 369 (44), 380-1 (4-5). V. Gaudin. Granvil, I, 58. Magaitre, II, 506 (151). Montal, II, 507 n. 1. Montalve, I, 52 (10), 54 (13). (14). Parrant, II, 603. Roux, II, 536 (207). Ruffin, I, 190*. Taulent, II, 488 (110). Tinville, II, 506 (151). Vergennes, II, 235 (8), 256 (54), 257 (56), 277 (99), 440, 442 (61), 443 (62), 446 (70), 447 n. 1, 2; 448, 451 n. 2, 466 (87), 476 (97), 479 (101), 486 (107), 488-9 (111). Verninac, I, 178*, 58; II, 505-6 (150), 507 n. 1, 520-1 (178), 566 (14), 655 n. 1.
 Frederic al II-lea (regele Prusiei), II, 108, 116, 226-8 (4-5), 257 (56), 259, 276 (96), 282 (111), 287 (124), 292 (134), 303 (160), 306 (171), 309 (178), 316 (196) și n. 1, 333 (232), 413 n. 1, 416 (39), 419 (44), 425, 444 (63, 65), 446 (69), 449 n. 1, 459 n. 2, 501-2 (141-2), 639.
 Frînci, II, 124-5, 410 (30), 522 n. 1.
 Frumoasa (manastire), I, 77*, 120*, 125*, 134*; II, 101, 110, 116, 129, 193 (97).
 Frumoasa (localitate, în părțile

Cîmpulungului moldovenesc), II, 174 (5).
Frumușica (în Basarabia), I, 234.

Furcenî, I, 474 (153).
Furtună (Mihail Comisul), I, 449 (73) și 450 n. 1.

G

Gafenco (familie), II, 8-9 (13), 23 (49), 27 (55), 176 (9), 177 (22), 180 (38), 194 (103), 199 (127), 212 (3, 4, 6), 246 (3').
Gais (general rus), I, 204-5 (152).
Gaisruck (contele de, guvernator al Galiției), I, 69 (26), 83 (39).
Galata (suburbie din Constantinopol), I, 109*, 183*; II, 260 (63), 403-4 (25), 408 (30).
Galata (mănăstire lângă Iași), I, 199*, 129 (81), 155, 328, 425 (19), 522 (227); II, 9 n. 1, 82. (Egumeni), I, 487 (179). (Egumenul Dionisie), I, 477 și urm. (164).
Galați, I, 59*, 83*, 95*, 105*, 119*, 134*, 142*, 181*, 204*, 42 (3), 60 (19), 76 (32), 77 (33), 81 (36), 83 (39), 85 (41), 103 (54), 105, 107, 110, 112, 122, 166 (112), 179-81 (126), 184 (130), 188 (135), 189 (137), 190 (138), 191 (139), 195 (142), 200 (147), 205 (152), 208, 232 (180), 235 (183), 236 (185), 243, 244 (193), 257 și urm., 272 (215 : drumul Galați-Reni), 274 (217), 287 (223), 294, 353 (25), 360 (33), 361 (34), 362-3 (36-7), 364 (38), 367 (41), 369 (43), 371 (47), 373-4 (49), 433 n. 1 (2), 473-4 (153), 475 (157), 501 (193), 558 (290), 568 (5 : loc domnesc, șchele), II, 60 (136), 63, 88, 93-4, 104, 114-7, 120-2, 125, 129-31, 133, 137, 139, 144, 146-8, 155-6, 243 (26), 252 (49), 253 (50), 256-7 (56-7), 289 (128), 296 (141), 314 (191), 317 (198), 319 (203), 322 (206), 332 (228), 334 (233), 337 (240), 341 (248), 343 (252), 362 (320), 363 (321-2), 521 (178), 525 n. 1, 541 (212), 548 n. 1, 585 (26), 625

(13), 627 (16). (Mănăstirea Sf. Gheorghe și egumenul : Gheodeon), I, 487 (179). (Sf. Nicolae din), II, 56-7 (128). (Crisme mari din), II, 90. (Pîrcalab sau ispravnic), I, 76 (32), 84 (40); II, 107-8. (Vameș de), I, 59*. (Siimeni de), II, 93. (Chiatib de), II, 139. (Bașbulucbașa de), II, 530 n. 1. (Tufecicibașa, beșleaga de), I, 107-8 (58). (Agenți austriaci : Manzoli), I, 84 (40), 168 (114), 180, 194 (142), 210 (158), 231 (179); II, 525 n. 1. (Agent și negustori ruși), I, 180*, 84 (40), 168 (114). (Gerantul frances Timoni), I, 359 (32).
Galib-Efendi, I, 196*-7*, 199*, 156, 179 (125); II, 548 n. 1.
Galipoli, II, 397 (13), 399 n. 1, 408 n. 1, 471, 489 n. 1.
Galiția, I, 179*-80*. 44 (4), 46, 48-9 (7-8), 50-1 (9), 58, 60 (19), 66-9, 73, 79 și n. 1, 80 (36), 92 (45), 94 (47), 99 (52), 102, 108 (58), 115 (64), 118-9 (69-70), 145 (94), 177 (124), 187 (133), 208, 209 (157), 227, 228 (175), 230 (177), 231 (179), 271, 287 (224 : export de horilca), 331, 350, 356-7 (29), 360 (33), 396 : II, 505 (149), 507 (153), 508 (158), 512 (160), 514 (165), 518 (172), 520 (175), 521 (178), 523 (181), 525 n. 1, 2.
Galițin (general rus), I, 161* și n. 1, 34, 38 n. 1, 396.
Gane (Atanase, negustor), I, 256, 561 (297); II, 137.
Gane (Miron), II, 100. (Toader), II, 97. (Vasile), I, 113*; II, 19 (42), 26 (54).
Ganeștu (sat), II, 80.
Gangura (sat), II, 94.

- «Garigliano» (candidat de Dragoman al Porții), I, 42*-3* și n. 1.
- Gartenberg (baronul de), II, 572 (33).
- Gaspary-Belleval (contele de), I, 109 (60); II, 534 n. 1.
- Gaudin (Emil, consul francez la București), I, 178*, 52 (10), 54 (13), 58, 95 (47); II, 505-6 (150-1), 507 n. 3.
- Găureana, I, 507 (197).
- Găurenii, I, 483 (171).
- Gavanosoglu (comandant turc din Iași), I, 561 (298).
- Gavet (Antoni, Prefect al Misiunilor catolice din Iași), II, 364 (327), 366 (333).
- Gavriil (Bănulescu, exarch al Sinodului răsces, pentru Moldova, Basarabia și Țara-Românească), II, 72 (159).
- Gavril (Vornicul; în Moldova: 1710), II, 173 (1).
- Gazi-Hasan-Pașa, I, 58.
- Gealepul (Manolachi), I, 75*, 78*.
- Geanetul (familia), I, 78*, 82* n. 1, 97* (Antiohi), I, 83*-4*, 105*-6*, 108*; II, 94. (Iordachi), I, 60*, 77*-9* și 78* n. 1, 82*-4*, 101* (Lascarachi), I, 60* (P), 78* și n. 1, 85* (Manoli), I, 78*-9*, 97*.
- Geanoglu (familie), II, 137.
- Geiger (abatele), I, 141 (92).
- Genova, II, 277 (99).
- Georgia, II, 349, 541 (213). (Eralie, prinț de), II, 304 (164).
- German (general rus), I, 124 (76).
- Germania, I, 177 (122), 351 (24); II, 301 n. 1, 326 (215), 413 (36). (— în Moldova), I, 392 și urm.
- Geru (moșie), II, 43 (92).
- Gheorghiad (familie), II, 51 (110).
- Gheorghită Păharnicul, I, 438 (48-9).
- Gheorghită (Spătarul, ginerele lui Ioan Buhuș), I, 433-4 (43).
- Gherghel (familia), II, 4 (3), 7 (10), 10 (17), 32 (71), 74-5 (167), 181 (40), 183 (47), 201 (138).
- Gheuca (Ioniță), I, 569 (6). (Toader), II, 84.
- Ghica (familie), II, 617 n. 1.
- Ghica (Alexandru, Dragomanul), I, 44* și n. 6, 45*, 47*, 49*-51* și urm., 69*, 80*-2*, 90*-1*, 109*, 25 (19), 387-8 n. 1 și urm., 398 (17), 615 și urm., 622 (9). (Văduva lui), II, 387 (2).
- Ghica (Alexandru Scarlat-Vodă), I, 152*, 154*, 27-8 (23), 30 (26), 30-1 (29), 394; II, 475 (97), 483 (104), 490 (113), 491 (116), 492 n. 1, 570 (25).
- Ghica (Alexandru, Vornic moldovean), I, 238 (186).
- Ghica (Costachi, Hatman și Logofăt moldovean), I, 71 (27), 115, 291 (225), 498 (185); II, 50, 516 (168).
- Ghica (beizadea Dumitrachi, fiul lui Grigore Alexandru-Vodă; și fiul său), II, 141, 147, 155.
- Ghica (Grigore Matei-Vodă), I, 12*-3*, 20*, 36*, 39* n. 1, 42*-3* și n. 1, 44* și n. 6, 45*-7*, 50*, 52*, 55*, 61*, 64*, 66*-7* și n. 3, 68*-9* și n. 1, 72*-3* și n. 2, 74*, 76*-7*, 79*, 87*, 89*, 111*, 140*, 267, 388 și n. 1, 435, 438 (48), 450; II, 6-7 (8), 10 (19), 11 (20), 12 (24), 14 (30), 20 (43), 24 (53), 28-30 (62-3), 173 (3), 199 (127), 250 (43), 387 (2), 389-91, 393 (8), 617 și n. 2, 619, 621 (8).
- Ghica (Grigore Alexandru-Vodă), I, 69*, 74*, 79*-80*, 91*-2*, 106*, 121*-3*, 131*, 139* și urm., 148*, 156*-7*, 163*-4*, 166*-7* n. 2, 169*, 173*, 3, 4, 17 (5), 21 (13), 22 (15), 25-6 (19), 26-7 (22), 31 (29, 31), 32 (33), 387-90, 392, 394, 416 n. 1, 450 n. 1, 526 (235), 580 (24), 585 (29), 596; II, 28-30 (62-4), 35 (7), 192-3 (92), 215 (14) și urm., 219 (27-8), 233 (6), 252 (48), 279 (103), 348 (266), 367 (337), 368, 384, 395 (11), 398 (17), 408 (30), 421 (46), 423 (49), 433 (53), 436, 439 (58), 440, 442-4 (62-3), 446-7

- (69-70), 447 n. 2, 448, 450, 451 (75) și n. 2, 452 (76), 453 (78), 457-9, 467 n. 1, 468, 469 (91) și urm., 490 (113), 494 (122), 498 (134), 570 (25), 575 (1), 625 (11), 634 (22), 646-7 (31), 653 (43). (Doamna), I, 74*, 167* n. 2. (Fetele), I, 167* n. 2. (Fiii), I, 39* n. 1; II, 368. (Un fiu mort în 1764), II, 467 n. 1. (Condica lui de Vistierie), II, 192-3 (92).
- Ghica (Grigore, fiul lui Iordachi), I, 498-9 (186).
- Ghica (Grigore Dimitrie, Domn muntean; și fiii lui), I, 561 (298).
- Ghica (Iordachi, fratele lui Costachi), I, 52-3 (11), 60 (19?), 115 (64), 194 (142), 474 (154), 498 (186?).
- Ghica (Maria lui Grigore I-iu), I, 66*.
- Ghica (Matei-Vodă), I, 62*, 65*, 68*-71* și n. 1, 72*-3* și n. 1, 74*, 76*-7*, 79*, 82*-3*, 91*, 100* n. 2, 388 și n. 1, 459, 511 (207), 583 n. 1; II, 19 (41), 21 (46), 178 (27), 196 (110), 199 (127), 390-3, 394 (8), 619-21, 622 (9). (Soția lui), I, 70*-1*, 91*.
- Ghica (Scarlat-Vodă), I, 66*, 69*, 72*, 74*-5*, 79* și n. 1, 86*, 89*, 90*-1*, 94*-5*, 97*, 121*, 145* și n. 1, 387, 415 (2), 421 (2), 425 (20), 446, 459, 526 (235); II, 23-4 (51), 178 (27), 213 (8-9), 362 (316), 408 (30), 418 (43), 475 (97), 622-3 (10-11), 649 (33).
- Ghica (Scarlat beizadea), II, 53 (118).
- Ghirachi (Petrachi). V. Ierachi și Vidali.
- Ghiulbiaz (Iordachi), II, 81, 96, 132.
- Ghizdita (sat în Bucovina), I, 55-6 (15).
- Giamgioglu (Spătarul) II, 132.
- Giani (Manolachi), I, 108*, 125*. V. și Geanetul.
- Gianib-Efendi, II, 550 (229).
- Gibraltar (Andrew Pace, inginer din), I, 294.
- Gîndul (familie), II, 24 (53), 100, 176-7 (16).
- Gioan (Sătrar și Stolnic), II, 125, 128, 157.
- «Giorgobestie» (sat pe Prut), I, 209 (156).
- Giosan (familie), I, 26* n. 2; II, 196 (111).
- Gîrle (moșie pe Putna), I, 426 (23).
- Giuliani (agent diplomatic polon), I, 116*, 415-7 și notele; II, 120, 126, 231 (1) și urm. (moartea lui); II, 358 (399). (Soția lui), II, 232 (3), 233 (7), 237 (11), 295 (139), 320-1, 323 (207), 334 (233), 342 (249), 345 (257).
- Giurgiu, I, 316 (6), 318-9 (8-9); II, 522 (180), 588.
- Giurgiuvan (familie), II, 177 (22), 199 (124), 200 (129), 207 (156), 246-7 (33).
- Glaz (cetate), II, 256 (56).
- Glodenî, I, 155.
- Glodul (moșie), II, 44.
- Gobdelas (dascăl grec, și operele lui), II, 155.
- Goe (familie), I, 587 (35).
- Goești (sat), I, 482 (170).
- Goian (familie), II, 184 (55), 193 (96), 194 (103), 195-6 (107-9).
- Golia (mănăstire din Iași), I, 175*, 450 n. 1, 497-8 (185); II, 96. (Egumenul Gherasim), I, 449 (73).
- Golz (von der; general prusian), I, 389-90; II, 449.
- Gorosc (2), II, 321.
- Gorovei (familie), I, 35*, 433 n. 1, 438 (50); II, 19 (41), 21 (46), 212 (3), 217 (19).
- Grabowski (generalul), I, 96 (48), 103 (54).
- Grădișteanu (Șerban), I, 561 (298).
- Grăjdeni, II, 97.
- Grămești, II, 50, 53 (116), 204 (146).
- Gratiani (Gașpar-Vodă, Domn al Moldovei), I, 22*.
- Greceanu (Constantin, Logofăt în

Moldova), I, 53 (11), 457 (98); II, 45 (94), 83, 189 (76). (Safta), I, 509 (92).
 Greceni (Ținut), II, 24 (53). (Capitanii de), II, 95.
 Grecia și Greci, I, 3, 23-4, 37 (40), 145-6 (95), 151, 159, 181 (126), 392, 584 (29); II, 79, 81, 85, 87 (în Suceava, Roman), 88 (în Galați), 92, 96, 98 (în Iași), 99, 102, 106 (152), 161 (4), 179 (28), 254 (52), 282 (110), 287 (123), 297 (144), 391 (4), 395 (11), 456, 475 (97), 495 (124), 524 (183), 529 (192), 530 (195), 531, 532 (197-8), 570 (25), 586 (29). (Defectele lor), II, 305 (168), 310 (181), 311 (184), 312 (187), 322 (206), 327 (216), 353 (280). (Frica lor de cucerirea rusească a principatelor), I, 286. (Sistemul de politică exterioară al Domnilor —), I, 352 (24). (Antagonismul lor cu Moldovenii), II, 308-9 (177). (Acte), I, 483 (171), 485 n. 1, 498-9 (186). (În Basarabia după 1812),

I, 246 n. 1. (Profeții — contra Turcilor, în 1815), I, 235 (184). (Boieri), I, 577. (Supt Scarlat-Voda Callimachi), I, 273 (217). (Calugări), II, 55 (124). (Negustori), II, 413 (36). (Soldați în Apus), II, 375 (53).
 Grecu (Constantin, Stolnic), II, 19 (42), 23 (49), 27 (58).
 Grentzmiller (corespondent vienes al lui Scarlat-Voda Callimachi), I, 351 (24).
 Grigoraș (maior), II, 75 (168).
 Grigore (beizadea), I, 455 (89).
 Groapă (sat), II, 128.
 Grodno, I, 338 (11).
 Grohalski (Andreï, ofițer polon), I, 26*.
 Gropeni, II, 207 (156).
 Grozești, I, 89 n. 1, 435. (Vătav de), I, 89 n. 1.
 Guasco (general), II, 303 (154) și n. 1.
 Gulianô (Ienachi, ginerele lui), I, 100*.
 Gura Negrii, I, 198 n. 1.

H

Habașescu (Vornic de Cîmpulung), I, 30*.
 Haddik (general austriac), I, 304 (163), 474, 475-6 (97), 477 (99), 478-9 (100), 490 n. 1.
 Hadîmbul (familie), I, 455-6 (91), 462 (121); II, 97, 184 (53, 56), 200 (132).
 Haidamacii (pradători în Polonia), II, 382 n. 2, 561-2 (3), 563-4 (97), 565.
 Hăjdău (familie), I, 457 (96), 462 (119); II, 184 (53).
 Hakki-Pașa, II, 516 (170).
 Halepliu (Ienachi), II, 173-4 (4).
 Halet-Efendi (Mare-Vizir), I, 198*, 206*-7*, 151, 382 (7); II, 553-4 (241-2).
 Halicz, II, 561 (2).
 Halil-Pașa (hotarul lui, în Basarabia), II, 25.

Halle, II, 342-3 (250-1).
 Hamburg, II, 284 (116).
 Hammer (von; consul la Iași), I, 130 și urm., 330-1, 335.
 Hamza-Pașa (în 1763-4), II, 130.
 Hangerli (familia), I, 211*.
 Hangerli (Alexandru-Voda), I, 189*-90*, 195*, 205*-6* și n. 2, 208*, 6 (7), 298, 373 (49); II, 527 (189), 530 (193), 532 (197), 534 (203), 542 n. 1, 599 (6), 606 (20), 608 (24), 611 (29-30), 659 (58). (Tatăl său), II, 611 n. 1.
 Hangerli (Constantin-Voda), I, 181*-2*, 186*, 112, 124 (76); II, 506 n. 1, 517 (170), 527 (189), 528-9 (190-1), 530 (193), 531 n. 1, 532 (195, 197-8), 534 (203), 599 (6), 601-2 (9-10), 604 (15), 606 (20), 608 (24), 655 n. 1, 656 (51). (Doamna), II, 534

- (203). (Nepotul său), II, 610 n. 1.
- Hangerli (doctorul), II, 532 (197).
- Hangerli (Mihalachi), I, 197*.
- Hangerli (Domnița Elenco, fata lui Alexandru-Voda), I, 500 (191), 517 (215).
- Hangul (sat și schit), I, 23*, 501 și urm. (195-6); II, 82.
- Hanovra, II, 257 (57).
- Hantepesi (Movila Răbii), I, 155*, 157*-8*, 189 (137), 395; II, 494 (122), 496 (127) și n. 2, 497 (130), 132), 587 (34), 588.
- Hănțești, II, 51 (108).
- Harcov, I, 196*.
- Harhaz (familie), II, 161 (4).
- Harmanești, I, 519-20 (218), 557 (289).
- Harnoncourt (contele de, comandant în Galația), I, 98 (50).
- Harsani (auditor austriac), II, 205 (147).
- Hart (Ioan, tipograf în Iași), I, 181 (127).
- Harting (guvernator al Basarabiei), I, 342 (17), 349, 356 (28), 361 (34), 369 (43); II, 548 n. 1.
- Hasan (Capudan-Pașa), I, 110-1 (61), 112, 116 (65), 117 (66), 118 (68), 120 (70), 124 (76).
- «Hasetin» (Aga Constantin), I, 96-7 (49).
- Hatman (moldovean în 1796), I, 62 (21).
- Havana, II, 304 (163).
- Hechim-bașa (al Sultanului; în 1813), II, 548 n. 1.
- Heciū, II, 88, 94.
- Heraclea (Mitropolitul de), I, 108*.
- Herbert-Rathkeal (de; Internunciu), I, 104 n. 1; II, 500 și urm.
- Herescul (Ilie), II, 107. V. și Ferescul.
- Hermeziu (familie), I, 75 (30), 422 (4), 442 (60), 489 (183); II, 74 (164), 96-7, 100.
- Herrich (Iosif von), II, 495 (123), 498 n. 1.
- Herta, I, 83 (29), 93, 98-9 (51), 119 (70), 157 (103), 197 (145) și 198 n. 1, 258 și urm., 498-9 (186); II, 206 (151). (Plan de a face cetate la), I, 184 (129), 188 (135). (Regiunea), I, 203. (Beșliu de), I, 53 (12).
- Hidir-Pașa (în 1767), I, 30 (26).
- Hiller (baronul de; așezat în Iași), I, 306.
- Hîncul (familie), I, 22*, 451-2 (78); II, 173 (2), 187 (75), 206 (148).
- Hîrdau (în părțile Bistriței ardelenene), II, 165 (1).
- Hîrlău, I, 560 (294), 567-8 (3), 583 n. 1, 594 (52); II, 81, 91, 122. (Biserica Sf. Dumitru), I, 560 (294). (Ținut), I, 551 (277). (Ispravnicia de — - Dorohoi), I, 424 (16-7). (drumul — lui), I, 482 (168).
- Hliboca, I, 203; II, 185 (58), 136 (68).
- Hlince, I, 257.
- Hlînița, I, 435.
- Hmilnițchi (Hatman), I, 22*.
- Hochepped (tatal și fiul; diplomați olandesi), II, 288 (125), 315 (192).
- Hogiachianul (Hafiz-Efendi), I, 235 (183). (Soliman-Rașid), I, 187-9 (135, 137), 204-6 (152-3).
- Hoginești (Hoținești), II, 44, 50.
- Hoisăști, I, 518 (216).
- Holban (familie), I, 427 (28), 453 (82), 473 (152); II, 197 (114).
- Holstein (ducele de — - Ploen), II, 268 (83).
- Homor, I, 442 (59), 464 (129), 465 (132-3). (Egumeni de: Calistrat), I, 464 (128-9), 465 (132-3, 135). (Ghenadie), I, 432 (42), 442 (59).
- Hope (Toma, calator și scriitor), II, 596 (2).
- Hopkens (ambasador suedes la Constantinopol), II, 615 și urm.
- Horbaniș (sat), I, 27*.
- Horea, II, 513-4 (164).
- Horece (și egumenul Artimon), I, 56 n. 1; II, 178 (27), 192 (91), 197 (113), 200 (131).
- Horilești, II, 82.
- Horodenca, I, 50 (9); II, 344 (257), 353 (281), 369 (347), 370, 565 (11).

- Horodiște, I, 443 (64).
 Horoszcza, II, 247 (33).
 Horvat (ofiterul), I, 38 n. 1.
 Hotin, I, 27*-8*, 33*, 35* și n. 3, 48*, 51*, și n. 3, 54*, 59*, 68*, 85* n. 1, 100*, 116*-7*, 120* n. 2, 154*, 156*-8*, 177*-87*, 180*-1*, 29 n. 1, 30 (27), 34 n. 1, 46, 58, 73, 76-7 (32-3), 79, 80-2 (36, 38), 93, 94 (47), 96 (48), 99, 100 (52), 203 (54), 105 și n. 1, 113 (63), 130 (81), 140-1 (90), 144, 155, 158 (105), 166 (111), 183-4 (129), 213-4 (162), 230 (178), 234, 335, 338 (11), 342 (17), 344 (18), 346 (20), 348 (22), 349-50, 351 (268, 271), 352 (25), 354 (26), 356 (28), 394-6, 416 n. 1, 417, 464 (130); II, 68 (149), 94, 108-10, 112-9, 121, 123, 129, 131, 133, 176 (15), 239 (17-8), 240-2 (20-1, 23), 250 (42), 251 (45), 257 (57), 284 (118), 297-8 (141), 333 (232), 360 (308), 364 (329), 365 (331), 378-9, 382 (360, 362-3), 394 (9), 396 (13), 399 (19), 402 (23), 413 n. 1, 441 (59), 445 (68), 447 n. 2, 448 n. 1, 467 (90), 469 n. 1, 479 (101), 485 (106) și n. 1, 486-7 (108-9), 488-9 (110-1), 491 (115), 492 (117) și n. 1, 493 (119), 494, 504 n. 2, 505 (149), 520 n. 1, 522 n. 1, 523, 525 (182) și n. 1, 563 (6), 564 (8), 566 (13) și n. 1, 567-8 (17-8, 20), 569-71 (21, 23-4, 26-7), 572 n. 1, 578 (7), 579 (10), 582 (18), 583 (21, 23) și n. 1, 584 (25), 585 (28) și n. 1, 586 n. 1, 587 (34), 588, 590 (34), 591 (36), 650 n. 1. (Răiaua -Iui), I, 20*, 465 (133). (Abdi-Pașa de), I, 35*. (Hamza-Pașa de), II, 83, 323 (207). (Capuchehaie moldovenească la; în 1797), I, 105.
 Hrisoscoleu (Aristarh), I, 452 (80); II, 199 (127).
 Hrisoscoleu (Grigorașco), I, 148*, 131, 456 (91), 457 (98); II, 189 (76).
 Hrisoscoleu (Ianacachi), I, 438 (50).
 Hrisoscoleu (Iordachi), I, 98*, 426 (24), 446 (66), 456 (92), 583 (24); II, 20 (43), 83, 125.
 Hrisoverghi (Ienachi), I, 477 (162); II, 83. (Nicolae), II, 194 (142), 220 (167), 539, 550-1 (277), 569 (6); II, 155.
 Hubertsburg (pacea de la), II, 311-2 (183, 186).
 Hudești, II, 217 (21), 219 (27).
 Hudici (familie), I, 578 (15), 583 (24).
 Hübsch (agent daneș și saxon la Constantinopol), I, 3 și urm.; II, 233 (4), 235, 237 (11), 263 (74), 265 (76), 266 (78), 270 (86), 271 (88), 275-6 (95), 277 (100), 278 (102), 279 (105), 329 (222), 463-4 (84). (Fiul, și el agent acolo), I, 5 și urm.; II, 288 (127), 291 (132), 292 (133), 315 (194), 463-4 (84). (Casa de banca — și Timoni), II, 505 (149).
 Humany, II, 249 (39).
 Hurmuz (Capitan de Codru), II, 79. (Vornic), I, 544 (263).
 Hurmuzaki (diac în 1760), I, 436 (45). (Armașul), I, 455 (90); II, 97, 100. (Logofatul), II, 100. (Alexandru), I, 443 (64). (Doxachi), II, 39 (84), 74 (166). (—oiaa, a Logofătului), II, 85.
 Huscie, II, 247 (33).
 Husein-Pașa (în 1797), II, 528 n. 1.
 Huși, I, 119*, 190 (138), 191 (139), 195 (142), 243, 498 (185), 570 (12); II, 131. (Viș), II, 44, 50, 100. (Mahalaua Broșteni), I, 549 (274-5). (Episcopi de: Dosoftei), I, 573. (Inochentie), I, 437 (46), 449 (73), 570 (11); II, 92. (Meletie), I, 310 (245), 490-1, 521 (221-2), 591; II, 138, 154.
 Hussiatin, II, 344-5 (257), 345-6 (259), 347 n. 1, 348 (265).
 Huțani, I, 17*, 542 (260).

I

Iacob-Aga (favorit al Marelui-Vizir Raghib), II, 621 (8).
 Iacobenî, 198 n. 1, 444 (68).
 Iacobenschi (Pavel Hagi Lohan, arendaş armean), II, 73-4 (163).
 Iacobini, II, 506 (151), 525 n. 1.
 Iacomachi (Postelnicul), II, 179 (28).
 Iafa, I, 272 (215).
 Ialomîța (riû), I, 201*.
 Ialpuh (riû), II, 25.
 Iamandî (familie), I, 430 (32); II, 13 (26), 37 (80), 54 (120), 63, 212 (6).
 Iamboli, II, 412 n. 1.
 Iancorov (Alexei), I, 153*, 31 (30); II, 486 (107), 488 (110).
 Ianculeu (Alexandru), I, 194 (142), 266, 541 (258).
 Ianina (Ioan Lazar din), II, 529 n. 1.
 Ianovici (Toderaşco), I, 450 n. 1.
 Iarova, II, 98.
 Iaşi, I, 8*, 23*, 25*, 42*, 46*-7*, 57*, 75*, 84*, 95*, 104*, 114*, 117*, 119* n. 2, 120*-1*, 132*, 134*, 153*, 156*, 175*-7*, 194*, 209*-10*, 16 (3), 19, 29 şi n. 1, 33 (36), 34 n. 1, 38 (41), 42-3 (3), 47 (6), 50 (9), 52 (10), 56 n. 1, 63 (22), 67-8, 73, 75 (31), 77 (33), 84-5, 90, 92 (46), 95 (47), 98 (50), 103 (54), 111 (61), 115 (65), 127 (80), 132, 134, 141 (92), 149, 150-1, 154-5 (101-2), 258 şi urm., 299, 302-3 (241), 309 (244), 311 (246), 326 (3), 327 (5), 330, 335-7, 339 (13), 340-2 (16-8), 351 (24), 360 (33), 374 (46), 383-4 (10-1), 390, 392-3, 395, 415 şi n. 1, 416 şi n. 1, 417 şi n. 1, 421 (2), 449-50 (70, 73), 467 (139), 469 (143), 470 şi urm. (145), 472 (145), 498 (186), 508-9 (202), 511 (207), 516 (209), 521 (221), 523 (228), 526 (234), 530 (244), 531-2 (248), 552-3 (281-2), 557-8 (285, 287,

289), 576, 586 (231), 600 (54); II, 6 (7), 7 (8), 17 (35), 18 (38), 39 (83), 40 (87), 55 (124-5), 56-7 (128), 63, 66 (143), 67 (149), 83, 86, 91-2, 97-8, 102-3, 114, 117, 120-1, 123, 138-9, 145, 150, 162 (6), 181 (43), 183 (46), 205 (147), 213 (9), 218 (26), 219 (30), 228, 231 (2), 234 (6-7), 235-7, 240 (19), 241 (22), 249 (40), 250 (42), 253 (50), 255 (54), 258 (57, 60), 259, 260 şi urm., 308 (176), 337 (240), 338 (244), 350, 351 (271), 353-4 (384-5), 355 (289), 356 (291), 357-8 (298-9), 359 (504), 363 (323), 364 (327, 331), 365 (332), 373-4, 375 (352), 380 (357), 382 (360, 363), 383 (365-6), 394 n. 1, 397 n. 1, 408 (30), 421-2 (47), 446 (70), 449 şi n. 1, 467 (89), 472 n. 1, 479 (101), 492 (117), 494 (122), 503 (146), 507 n. 1, 509 (157), 513 (162), 518 (172), 522 (181), 547 (223), 552 (236), 553 (240), 567 (18), 570 (23), 572 (36), 577 (6), 579 (10), 580 (11, 13), 585 (26), 588, 590 (34), 591 (36-7), 609-10 (27-8), 622-3 (10). (Ținutul), I, 193.

Amintiri istorice.

Balul la Curte în 1812, I, 170 (117).
 Balul la consulatul rusesc, în 1814, I, 205 (153).
 Intrare domneasca, I, 166 (112).
 Juramînt al Ruşilor la 1796, către Țar, I, 86 (42).

Biserici.

Banu, I, 523 (229), 550-1 (277); II, 139, 161 (4), 161-2 (5).
 Blagoveştenia, I, 508 (200).
 Dancu, II, 162 (7). (egumenul Ioanichie de Sinai), I, 449 (73).
 Doamnei, II, 86, 96, 100, 104, 133.

Golia. V. Golia.
 Gospod, II, 85, 93, 118.
 Mitropolia, I, 150.
 Ospenia, II, 45 (93).
 Pogorirea Sf. Duh, II, 45 (93).
 Sf. Atanase, I, 500 (190).
 Sf. Dumitru, II, 45 (93).
 Sf. Gheorghe, II, 68 (150).
 Sf. Ioan, I, 463 (124), 464 (127); II, 162 (7).
 Sf. Nicolae cel Mare, I, 93*, 98*, 125*, 199*, 166 (112), 328, 536 (252); II, 129.
 Sf. Nicolae din Muntenime, I, 509 (204).
 Sf. Paraschiva, II, 38 (82), 45 (93), 128.
 Sf. Vineri, I, 423 (12).
 Talpalar, I, 473 (149).
 Trei-Ierarchi, I, 104*, 449-50 (73) și n. 1; II, 47 (99). (egumenii Ezechii și Neofit), I, 450.
 Zlataust, I, 550-1 (277).

Catolicii.

Franciscani, I, 118*, 34 n. 1, 393, Biserica catolica (*ungurească*), I, 361 (34), 364 (39), 426 (22), 484 (174); II, 362 (318), 364 (327). (Prefectul din 1761), II, 263 (74). (Protecția polona), II, 364 (327).
 Iesuiți, II, 85, 251 (46).

Clădirii.

Beilic, II, 133, 148.
 «Cișmeaua boghiu», I, 544 (264).
 Consulate, I, 185-6 (132), 593 (47).
 Consulatul engles, II, 155.
 Consulatul rusesc, II, 139, 141, 148, 153, 155.
 Curtea, I, 164, 169 (115), 182 (127), 253 (198), 305, 308, 328, 489-90 (184), 500 (190), 522-3 (227), 523 (229); II, 500 (139). (Noua), I, 210*. (Grajdul), I, 455 (90). (Divanul mic), I, 125*. (Spătăria), I, 125*. (Tunuri), I, 105*.
 Fabrica de postav, II, 364 (329), 370.

Feredeie, I, 449-50 (73), 483 (173).
 Haznă, II, 161 (1-2). (Cea veche), II, 161 (4).
 Măcelăria rusească, I, 97.
 Spitalul, II, 46 (96). (Rusesc din 1812), I, 182 (127), 489 (184). (Al lui Alexandru-Vodă Callimachi), I, 593 (47).
 Temnița cea mare, II, 99.
 Tipografii, II, 52 (111). (grecească din 1813), I, 181 (127). (a Mitropoliei), I, 299 (237).

Dregătorii și îndeletnicirii.

Aga, I, 305.
 Architectul, I, 210*.
 Archimandrit, II, 180 (39).
 Căpitan de, II, 118, 133, 218 (24).
 Dichiul Ieremia, II, 203 (139). (altul), I, 454 (85).
 Eclesiarch, I, 500 (191).
 Hâtmania, I, 305.
 Măcelari, I, 96-8 (49).
 Negustori, I, 475 (156), 510 (206); II, 94. (Privilegiul lor), I, 439-40 (54), 470 și urm. (145). Iarmaroace, I, 494. Bacalbașa, I, 530 (242). Berării, I, 544 (264). Străini, II, 88. Han, II, 94. (Nemți), I, 309 (244).
 Preoți, II, 94. (de la Curte), I, 455-6 (91).
 Protopopi, I, 455-6 (90-1).
 Straja, I, 444 (69).

Mahalale.

Broșteni, I, 549 (275).
 Copoș, I, 549 (275). V. și Copoș.
 Feredeelor, I, 522-3 (227).
 Frecău, I, 569 (9); II, 82.
 Muntenimea, I, 112*; II, 79. (de mijloc), I, 444 (69), 508 (200); (de jos), I, 472 (146); II, 82. (de sus), I, 544 (264); II, 38 (82), 161-2 (5), 162 (8).
 Păcurari, I, 257, 497-8 (185), 549 (275); II, 38 (82), 462 (5, 8).
 Sf. Andrei, I, 530 (242).
 Tătărăși, I, 257, 302, 496, 533. (Movila din), I, 496.

Strade și ulițe.

Uliți și poduri, I, 209*, 3, 169 (115),
491 și urm., 532; II, 129.
Drumul Sării, I, 508 (200).
Ulița lui Bogonos, I, 508 (200).
Ulița Cizmăriei, I, 546 (267).
Ulița Ciubotărească, I, 449-50(73).
Ulița Feredeelor, II, 162 (6).
Ulița Finăriei, I, 517-8 (215).
Ulița Mare, I, 468 (141), 484 (174);
II, 68 (150), 69 (153), 129, 130-
1, 426 (22).
Ulița Sîrbească, II, 131.
Ulița Strimbă, I, 464 (127).
Podul Lung, I, 497-8 (185).
Podul Nicolini, I, 533.
Podul Roș, I, 497-8 (185).
Podul Vechiu, I, 426 (22), 450,
497-8 (185), 524 (230), 546 (267);
II, 32 (72), 44 (92), 81.
Tîrgul de sus, I, 497-8 (185).
Maidanul, I, 550-1 (277).
Curățirea podurilor, I, 169 (115).
Ape, I, 141*, 4. (Suiulgi), I, 425
(19).

Împrejurimi.

Venitul marginilor, I, 531-2 (248).
Budăiul Sărat, I, 569 (9).
Iazul, II, 129.
Codrul, I, 459-60 (107),
Țbănești (Țbănești), I, 101; II,
86, 93-4, 123, 515 (168).
Ibrahim-Aga (hotarul stabilit de
— între Moldova și Polonia),
II, 356 (291).
Ibrahim-Efendi (favorit al Sulta-
nului; în 1807), I, 195*.
Ibrahim-Efendi (ajutor al Marelui-
Dragoman), II, 393 (6-7), 616
(2) și n. 1.
Iefimoviți (locotenent-colonel rus),
I, 343.
Ienicală, I, 103*, 105*; II, 450.
Ieniceri, I, 120*-1*, 33 (37).
Iepurenii, I, 243.
Ierachi (Petrachi, Postelnic mol-
dovean), I, 44*, 131*; II, 273-4,

275 (94), 276 (96), 276-7 (97-9),
278 (101), 279 (104), 280 (106),
281 (109), 282 (111-2), 283 (114-
5), 284 (118), 286 (121), 287
(124), 288 (126), 289 (129), 290-1
(131), 292 (134), 293-4 (136-7),
295 (140), 296 (143), 297-8 (145),
298-9 (147), 300 (151-2), 300-1
(154-5), 301 n. 1, 302 (158),
303 (160), 304 (163-4), 305 (167,
169) și n. 1, 306 (171) și n. 1,
307-8 (175), 308-9 (177-8) și
309 n. 2, 310 (182) și n. 1, 311
(183), 312 (186), 313 (189) și
n. 1, 314 (191), 315 (193) și
n. 1, 316 (195-6), 317 (198), 318
(200), 319 (203), 323-4 (208),
324 (210), 325 (212), 326 (214-5),
327-8 (218, 220), 329-30 (223),
330 (225), 331 n. 1, 332 (228),
333 (230), 334 (233), 337-8 (241),
341 (248), 343 (251-2, 254), 344
n. 1, 345 (258) și n. 1, 346 n.
1, 347 n. 1.
Ierapolis (Grigore, Mitropolit de),
II, 46 (96).
Ierusalim (patriarchi de), I, 63*,
527 (237).
Iesuiți, II, 96-7, 101. V. și Iași
(Iesuiții din).
Iezereni (în Basarabia), I, 234.
Iiaș-Voda I-iu, I, 557 (289).
Iiaș Alexandru-Vodă, I, 438 n.
1, 450 n. 1.
Ilicoglu (comandant turc), I, 156-7
(102).
Ilinața (sat), II, 186 (66-7).
Ilișești (mănăstire), II, 195 (106),
199 (128), 203 (141).
Iliupolis (archiereu), II, 74-5 (167).
Ilschi (familie), II, 64-5 (140-1),
66 (144), 177 (17), 185 (159),
194 (103), 205 (147), 206 (149).
Îmbault de Manthay (boier al lui
Grigore-Vodă Callimachi), II,
374 n. 1, 376-7 (355), 381-2
(360-2).
Imbrohorul (Hagi-Mustafă), II,
396 (13).
Ingebei (în 1813), I, 175 (120).
Internunci, I, 44 și urm., 72 (29),
80 (36), 98 (50), 103 (54), 114,

- 146 (96), 160, 181 (126), 213 (161), 216-8 (166) și 218 n. 1, 221 (170), 240 (188), 242 (191), 269-70 (213), 274-5 (218), 279, 280 (220), 293 (229), 316 (4), 318 (8). V. și Herbert-Rathkeal.
- Ioannu (Apostol, negustor din Iași), I, 492; II, 52 (114). (Chiriatic; tot de acolo), II, 162 (8).
- Iocsui (localitate), II, 542 (216).
- Ionice (Insulele), I, 239, 346 (20), 350.
- Iordăchești, II, 184 (53).
- Iorgulescu (Hatmanul?), II, 327 (217).
- Ioșif al II-lea (Împărat), II, 316 n. 1, 452 (76), 501-2 (141-2), 514 (164).
- Ipsilanti (familia), I, 80*.
- Ipsilanti (Alexandru-Vodă), I, 107*, 117*, 146*, 149*, 163*-5*, 173*, 180*, 195*, 38 n. 2, 63 (22), 112, 390, 441 (55), 574; II, 83, 95, 106-8, 113, 119, 131, 267-8 (82?), 288-9 (127), 293 (135), 502 (143), 504 n. 3, 512 (159), 516-7 (170), 525 (185), 526 (186), 527-8 (189-90), 529 (192), 529-30 (193), 529 n. 1, 531 n. 1, 539, 595-6, 598 (5), 601 (9), 602 (10), 603 (13), 656 n. 1. (Doamna), II, 516-7 (170), 529, 531 n. 1, 610 n. 1. (Un nepot), I, 195*.
- Ipsilanti (generalul Alexandru; eteristul), I, 211*, 317 (7), 319 (10); II, 63.
- Ipsilanti (Constantin, fratele lui Manoli), I, 48*, 50*.
- Ipsilanti (Constantin-Vodă), I, 168*, 182*, 185*-6* n. 1, 187*-8*, 190*-1*, 194*, 5 (5), 6 (6), 126-7 (78), 130 (81), 132-3, 145 (95), 149-50, 151-2 (98), 221 (169), 267-8, 315 (2), 325 și urm., 339 (13), 382 (8), 410; II, 516-7 (170), 527 (189), 528 n. 1, 529-30 (193) și 529 n. 2, 530 (194), 531, 532 (198), 533 și n. 2, 534-5 (202, 205) și 534 n. 1, 536 și urm., 595, 596 (2), 598-9 (6), 600 n. 1, 601 (9), 604-5 (16-7), 607 n. 1, 608 și urm., 656-7 (52-3). (Doamnele lui), I, 180*, 185*.
- Ipsilanti (Dimitrie, fratele precedentului), I, 168*.
- Ipsilanti (Grigoraș, Cămărașul), II, 99, 132.
- Ipsilanti (Ienachi, tatăl lui Alexandru-Vodă), I, 48*-50*. (Soția lui, Smaranda), I, 68*.
- Ipsilanti (Manoli, frate cu întâiul Constantin), I, 50*-1*.
- Ipsilanti (Comnen, doctorul), I, 18*, 142*; II, 395 (11), 418 (43).
- Isac-Aga (Mare-Vameș), I, 64*; II, 315 (192), 391 (5), 413 (26), 436 (56), 451 (74), 453-4 (78).
- Isacce, I, 158*, 194 (141), 289, 292 (228), 294; II, 117, 247, 251 (46), 384 (368), 399 (19), 446 (69) și n. 1, 447 (71), 448 n. 1, 489 n. 1, 491 (115), 494 (121), 587 (34), 588-9, 590 (34).
- Isăcescu (familie), I, 26*-7*, 35*, 433 n. 1; II, 30 (66), 35 (77), 157, 178 (23), 215 (13).
- Isar (Ūrsachi și fiul lui, Gheorghe), II, 173 (3), 181 (45).
- Ișești, II, 191 (84-5).
- Ismail (oraș), I, 48*, 82 (38), 144, 232 (180), 245, 272 (215), 292 (228), 294, 342 (17), 352 (25), 354 (26), 355 (28), 374 (49), 417; II, 120, 123, 129, 133, 251 (46), 252 (49), 253-4 (50), 257 (57), 486 (107), 492 n. 1, 549 (228), 590 (34). (Cadiu de), II, 115. (muteveli), II, 107, 110, 130. (Negustori greci din), I, 545-6 (265).
- Ismet-bei, II, 531 n. 1, 542 (216).
- Ișoglu (prieten al lui Pasvantoglu), 112.
- Ispir (familie), I, 89 n. 1; II, 31 (349).
- Italia, II, 609 (8). (— eni: desertori în Moldova), I, 359 (31). (misionari în Moldova), I, 365.
- Italinski (ambasador rus la Constantinopol), I, 193*-4*, 143 (93), 144, 148, 150, 170 (117),

179 (125), 328, 334, 336; II, 535-5 (206-7) și urm., 608 și urm.
 Itovăești, I, 539.
 Itrenești, II, 5 (4).
 Iurghiceni, I, 518 (216).
 Iusuf-Aga (favorit al Sultanului), II, 531 n. 1, 539.
 Iusuf-Pașa (în 1802), I, 188*, 190*.

Ivoești, I, 518 (216).
 Iwanoski (K.), II, 250 (42).
 Izmana (familie), I, 454 (85); II, 5 (5), 6 (6), 7 (11), 8, 9 (14), 10 (17, 19), 12 (23), 13 (26), 30 (66), 31 (67), 32 (70), 65 (143).
 Izvoare (sat), II, 123.

J

Jablonowski (revoluționar polon), II, 297 (144), 520-1 (178), 525 n. 1.
 Jacobenz, II, 508 (155).
 Jadova, II, 181 (42), 184 (55), 185 (62), 195 (107).
 Jamaica, II, 283 (115).
 Janowiec, II, 583 n. 1. (bilciul din), II, 582 (18).
 Japca (sat), II, 98.
 Jaslowiec, II, 334 (234). (bilciul din), II, 382 (360).

Jassizin, II, 491 (115).
 Jaszewski, II, 487 (109).
 Jawart (agent suedes la Constantinopol), II, 659 (59-60).
 Jijia, I, 193.
 Jodești, II, 44 (88).
 Jora (familie), I, 220 (167), 447 n. 1, 594 (53); II, 54 (120), 97, 173 (1).
 Josan (familie), II, 80.

K

Kabaszewski, II, 335 (237).
 Kalnoky (familia), II, 410 (30).
 Kamenski (general), I, 196*.
 Kamieniecki (colonel polon), I, 179*, 77-8 (34).
 Kapri (baronul de), I, 89 n. 1, 117 (67), 586 (30); II, 530 n. 2.
 Kauffer (inginer în serviciul turcesc), I, 178*-9*, 76 (32). 98 (50).
 Kaunitz (ministru austriac), I, 115*; II, 394 (9) și urm.
 Keseröpaták, II, 479 (100).
 Kilburn (și Binà-Emini de), II, 108-9.
 Kinner, II, 155.
 König (Carol-Gustav, Trimes suedes la Constantinopol), II, 655 și urm. (53).

Komorowski, II, 260-1 (65).
 Konigfels von, II, 338-9 (244).
 Kosciuszko, I, 172*-3*; II, 521 (178).
 Kosmeli (călător), I, 151.
 Krassinski (Confederat polon), II, 371 n. 1, 379, 383 (365), 487 (109), 562 (4), 564 (8), 576 n. 1, 578 (7), 579 (11), 580 (12-3, 15), 584-5 (25).
 Krenicki, I, 111-2 (62).
 Kritias (dascal din Constantinopol), I, 111*.
 Kritikos (Gheorghe), I, 407.
 Kryniewicki (Mihai), II, 381 n. 1.
 Küstrin, II, 397 n. 1.
 Kutý, II, 246 (32-3), 250 (43), 251 (46), 301 (154), 306 (170).

L

- Lafon (tălmăciu polon), I, 117*;
II, 256-7 (56-7), 258 (60), 260 (63).
- Laforest (ministru), I, 359 (32) și urm.
- Lamare (consul frances la București), I, 350.
- Lambanitziotos (Polizoi, scriitor), II, 485 n. 1.
- Lambrinô (Iordachiși Constantin), I, 474 (154).
- Langeron (generalul), I, 196*, 362 (35).
- Lanskoronski, II, 349.
- Lăpușna, I, 22*, 24*, 48*, 149*, 458 (100), 461 (116).
- Lăpușneanu (Alexandru-Vodă), I, 15* n. 4.
- Larga (moșie), I, 157*, 541 (258), 547-8 (270).
- Lărgășeni, II, 43 (92).
- Laria (Levantin), I, 44*.
- Laroche (Petru de, secretariu al lui Grigore-Vodă Callimachi), I, 119*, 127*, 152*, 416 n. 1, 417 n. 1; II, 118, 120, 132, 227 (5), 236, 237 (11), 239 (17), 241 (22), 255-6 (54), 256-7 (56), 257-8 (57), 258 (60), 260 (62-3, 65), 261 (65-8), 262 (70, 72), 263, 264-5 (76), 266-7 (79-80), 267-8 (82), 270 (87), 271 (88), 275-6 (95), 277 (100), 278-9 (102), 279 (105), 281 (108), 281-2 (110), 282 (113) și n. 1, 284 (117), 286 (120), 287 (122-3), 287-8 (125), 288-9 (127), 289 (128), 291-2 (132-3), 292-3 (135), 294 (138), 295-6 (141-2), 296-7 (144), 298 (146) și 298 n. 1, 299 (149-50), 300 (153), 301, 302-3 (159, 161-2), 304 (165-6) și n. 1, 305 (168), 306 (170, 172), 307 (174) și n. 1, 308 (176), 309 (179) și n. 1, 310 (180-1) și n. 1, 311 (183), 312 (187), 313-4 (190), 315-6 (192, 194), 316 (195) și n. 1, 317-8 (197, 199), 318-9 (201-2) și 318 n. 1, 322 (206), 324 (209), 325 (212), 326-7 (216), 329 (221), 330 (224), 331 (227), 332 (229), 334 (232), 335 (235-6), 338 (243-4), 339, 343 (251, 253), 344 (255), 345 n. 1, 346-7 (262), 349-50, 351 (271), 352 (276), 353 (280), 354 (285), 357 (293, 295-6), 358 (301), 360 (309), 362 (316), 363 (324), 364 (327-8), 365-6 (332-3), 368-9 (343) și n. 2, 370, 371 (349), 376 (354), 381 (359), 382 (363), 478 n. 1, 479 (101), 483 (104), 491 (116), 565 (11), 566 (14), 567 (16), 568 (18-9), 569 (20-1), 575 (1), 577 și n. 1, 579 (11), 580 (14), 581 (15), 582 (19), 584 (24), 585 (26), 586 (30), 650 (35), 652 (40), 653 (42) și n. 1.
- Lasan (în Silesia), II, 439 (58).
- Latif (Serdarul), II, 154.
- Laudon (mareșalul), II, 225-6 (54), 256 (56), 266 (78), 293 (136), 310 (182).
- Lazi, I, 116*; II, 251 (45), 379.
- Lazu (Costachi), II, 133. (Sulgerul), I, 34*. Lăzoaia, II, 84, 97, 103.
- Lefter (Gheorghe, Vornic de Boțoșani, staroste de Cernăuți), I, 444 (68); II, 122, 176 (12-3, 15), 183 (47), 192 (88).
- Leipzig, II, 466 (87). (Bîlciul din), I, 362 (36), 373 (48); II, 426, 439 (58). (Negustori din), II, 520 (175). (Tipografi din), I, 181 (127). (Teohari, agent al negustorilor greci la), I, 181 (127).
- Lemberg, I, 31*, 39*, 41*, 179*, 55 (14), 80 (36), 83 (39), 167 (113), 227, 228 (175), 235 (183), 331, 340 (16), 365, 417 n. 1; II, 126, 233 (5), 238 (13, 16), 239 (16-8), 241 (22), 243 (26), 257, 260 (62, 65), 292 (133), 303 (159), 304 (166), 341 (249), 353

- (282), 357 (294), 358 (301), 373, 381 n. 1, 521 (178), 568 (19), 652 (40). (*Postmeisterul* din), II, 85, 123, 652 (40).
- Lemnos, I, 77*, 110*, 145* și n. 1; II, 410 (30).
- Le Noir (institutor la familia munteană Filipescu), I, 150-1.
- Lentșești, I, 23*; II, 176 (12).
- Lenzewski, II, 507 n. 1.
- Leonardi (secretariu al lui Ioan-Voda Callimachi), I, 116*-7*, 119*; II, 31 (68), 34 (74), 85, 125, 239 (17), 240-1 (19-22), 300-1 (154-5), 305 (168), 306 (170), 309 (179).
- Leova, I, 234; II, 62, 63-4 (138).
- Lestocq (ministru rus), II, 278 (101).
- Levant (scale), I, 363 (36). (stofe), II, 270 (68). (consuli franceși), I, 370 (45-6). (misiuni franceze), I, 370 (44).
- Liciul (familie de răzăși), I, 431 (36).
- Liești, II, 43 (92), 50.
- Likosko», II, 379 (100).
- Linchoult (l'ainé; negustor, secretariu și agent domnesc), I, 78*, 108*-10* și 109* n. 1, 130*, 144*, 389, 391; II, 248 (36), 249 (40), 408-10 (30), 411 (31), 413 (35). (Tatal său), II, 408 (30). (Fiul său), II, 411 (31). (Cei doi frați ai săi), II, 344-5 (257), 345-6 (259), 347 n. 1, 348 (265), 353 (282), 356 (290), 357 (294, 296), 358 (301), 361 (314), 362 (315-6), 411 (31).
- Lipcani (Timuș, odobașa de), I, 579 (19).
- Lipoveni, I, 257, 447; II, 67 (149), 80, 87. (Pînză «lipoverasca»), I, 84*.
- Lipscani, I, 361 (35), 450, 470 (145), 475 (156), 493, 532; II, 45 (93), 109.
- Lișca (moșie), II, 219 (27, 29).
- Litros (sat turc), I, 89*.
- Lituania, II, 325 (214). (Paharnicul — ei), II, 487 (109).
- Livada (moșie a Callimachilor), I, 67* și n. 4, 87*, 534-6 (250); II, 14-5 (30), 28-30 (62-3), 49 (106), 51 (108), 52 (114-5), 74 (164).
- Lockmann (dr.), II, 86.
- Londra, I, 7 (8), 81 (36); II, 610 n. 1.
- Lorenzo (dr.), I, 356.
- Lozonschi (Dumitrachi), II, 132-3, 162 (5).
- Lublin, I, 177 (124), 230 (177).
- Lubomirski (principele Martin), II, 241 (20), 262 (71-2), 297 (144), 373-4 (351), 376 (354), 381 (359) și n. 1, 569 (20), 581 n. 1, 585 (25).
- Luca (familie), I, 53 (11), 194 (112), 434 (43), 438 (48-9), 451-2 (78-9), 469-70 (144), 578 (18); II, 7-8 (11-2), 25, 80-1, 174 (5).
- Lucavaț, II, 173 (3), 175 (11), 179 (31).
- Lucavița, I, 203; II, 211 (2). (-de-sus), II, 206 (151).
- Ludolf (de; ambasador napoletan la Constantinopol), II, 279 (104), 301 (156), 307 n. 1, 325 (211), 345 n. 1. (Doamna de), II, 261 (68).
- Ludovic al XIV-lea (regele Franței), I, 64*. (al XV-lea: suro-rile lui), II, 263 (75), 269 (85). (al XVIII-lea), I, 352 (36).
- Lübeck, II, 282 (111).
- Lützow (de; Internunciu), II, 551 și urm. V. și Internuncii.
- Luncani, I, 236 (184).
- Lupu (Vasile-Voda), I, 11*, 424 (15), 449-50 (73), 527 (235), 540, 557 (289), 585 (30); II, 9 n. 1. (Gavril, fratele lui Vasile-Voda), I, 450 n. 1. (Ștefan, fiul lui Vasile-Voda), I, 450 n. 1, 478.
- Lușani (în Bucovina), I, 223 (171).
- Luterani (în principate), II, 196 (111).

M

- Macărescu, II, 180 (37). (maior), II, 207 (157).
 Macărești, II, 117. (poștă), I, 119*.
 Maciejowice, I, 173*.
 Macin, I, 112, 215 (164); II, 123, 146.
 Macreș (Medelnicerul), II, 85.
 Macri (Constantin), I, 424 (17), 457 (99); II, 190 (80).
 Madalinski, I, 172*.
 Maer (sat în Ținutul Bistriței), II, 169 (8).
 Maguri (sat), II, 94.
 Mahmud-Efendi, II, 539.
 Maienta, I, 151.
 Malachowski, II, 249 (38).
 Mălaiești, I, 539.
 Malaiu (Simion), II, 175 (8).
 Malini, II, 24 (53), 32 (71).
 Mamaiești, II, 179 (28), 190 (80).
 Mamalișă - Vodă (poreclă a lui Grigore - Vodă Callimachi), I, 392.
 Mamornița, I, 157 (103); II, 143, 155, 193 (98).
 Mamuna (Aga Ienacachi), II, 85 131.
 Manăstirea (Doamnei. lângă Botoșani), I, 87*.
 Manescu, II, 192 (88).
 Manole (sat în Ț. Sucevei), II, 87.
 Manoli (Stolnicul, ispravnic de Hir-lau), II, 30 (64), 49 (104).
 Manos (Triandafil), II, 30 (65).
 Manta (sat), I, 545-6 (265); II, 26 (53).
 Manu (frații; pe la 1760), I, 136*.
 Manu (frații; agenți ai lui Alexandru Moruzi), I, 325 (1).
 Manu (boier muntean de la 1796), I, 80 (35).
 Manu (Mare-Logofat al Bisericii din Constantinopol), II, 548 n. 1, 552 (236).
 Manu (Elena, maritată cu Conachi), II, 43 (90, 92), 48 (103), 49-50 (107).
 Manu (dr. Mihalachi), I, 72*, 208*, 211*.
 Maramureș (emigranți din — în Moldova), I, 355 (200).
 Marburg, II, 257 (56).
 Marcov (conte ruses), I, 164.
 Marea Mediterană, I, 361 (35); II, 589, 655 (49). (Neagră), I, 110; II, 485 n. 1, 521 (178), 582 (17), 589.
 Maret (ministru frances), I, 340 (16) și urm.
 Margela (Ștefan, gramatic), I, 561 (297).
 Margenea (Prutului; Hatmanul de), I, 554-6 (283).
 Maria-Teresa (Împărăteasă), II, 307 (175).
 Marocchini (căpitanul; la Galați), II, 525 n. 1.
 Marsilia, II, 521 (178).
 Martinica, II, 283 (114).
 Martinot (institutor frances), I, 176*, 185*, 197*.
 Mășcăuți, II, 114.
 Matca (sat), II, 405 (27), 466 (88).
 Mateias (Gavrilaș, Mare-Logofăt), I, 450 n. 1; II, 177 (21). (familia), I, 524-5 (233).
 Mațone (familie), II, 100.
 Mavrichi (familie), II, 85.
 Mavrocordat (familie), I, 66*, 146*.
 Mavrocordat (Alexandru, Exaportul), I, 40*.
 Mavrocordat (Alexandru Constantin-Vodă; zis Deliber), I, 69*, 130*, 164*, 168*-9* și n. 2, 171*, 145 (95); II, 495 (124) și n. 1, 500-1 (139-40), 503 (145), 504 n. 3, 506 (150), 513-4 (164), 517 (170), 530 n. 1, 537 (208). (Fiii săi morți), II, 500-1 (139-40).
 Mavrocordat (Alexandru Ioan-Vodă, zis Firaris), I, 164*, 169* și n. 2, 170*, 175*, 89 n. 1; II, 500-1 (139-40), 514 (164), 654-5 (48).
 Mavrocordat (beizadea Alexandru

- Nicolae; socrul lui Grigore-Vodă Callimachi), II, 101, 113, 124-6. (Fiul lui), I, 148*.
- Mavrocordat (Alexandru Dimitrie; boier muntean, ginerele lui Vodă Caragea), I, 291-2 (227), 326 (3).
- Mavrocordat (Constantin-Vodă), I, 55*, 64*, 66*-8* și n. 3, 69*, 74*-5*, 79* și n. 2, 86*, 91*, 93*, 98*, 121* și n. 1, 122*-3* și n. 4, 132*, 134*, 137* și n. 2, 138*, 147*, 158*, 11 (1), 16 (4), 19, 20-1 (11), 27 (22), 34, 35 (38) și n. 1, 37-8 (41) și n. 1, 63 (22), 387, 395; II, 11 (22), 12 (24), 25, 242 (25), 248 (35), 250 (43), 251 (47), 315 (192), 383 (366), 395 (11), 398 (17), 401-2 (21), 421 (45), 422, 431, 435 (54), 436, 452 (76), 453, (78), 456, 471-2 (94), 473-4 (96), 488 (111), 495, 496 (125-6), 617 n. 2, 623-5 (11), 634 (21), 644 (27), 645 n. 1, 647-9 (32), 654 (46). (Doamna lui), II, 453 (78).
- Mavrocordat (Costachi, fiul beizadelei Dimitrie Constantin), I, 152 (99), 187 (134), 249, 250 n. 1; II, 157.
- Mavrocordat (beizadea Dimitrie Constantin), I, 249-50 și n. 1.
- Mavrocordat (Ioan Alexandru-Vodă), I, 39*-41* și n. 1, 2; 42*-3* și notele, 72*, 388 n. 1. (Nepotul său), I, 43* și n. 4.
- Mavrocordat (Ioan Nicolae-Vodă), I, 66*-7* n. 3, 170*, 416 n. 1; II, 9 (14, 17), 10 (17), 12 (24), 24 (53), 212 (6), 250 (43).
- Mavrocordat (Nicolae-Vodă), I, 31*, 34*-5*, 37*, 39*-41* și n. 1, 2; 42*, 68*, 388 n. 1, 433 n. 1 (9); II, 173 (2), 206 (148).
- Mavrocordat (Smaranda, fata lui Nicolae-Vodă, soția lui Ioniță Racoviță), I, 66*; II, 125.
- Mavrodin (Mihalachi), II, 74 (164). (Păharnicul), II, 19 (42). (Negustor), II, 519 (173).
- Mavrogheni (Dimitrie?), I, 510 (205). (Iancu), I, 195*, 136, 150-1, 163 (109), 185 (131), 233 (182) și n. 1, 351 (24). (Mihai), I, 248 (195); II, 137-8, 148-9. (Nicolae-Vodă), I, 165*, (boier moldovean), I, 542 (261). (Petrachi), II, 138. (Ștefan), I, 170*-1*, 197*. («Comisul»), I, 132.
- Maxaris (agent la Viena al Domnilor români), I, 131 (83-4).
- Măzăreanu (Vartolomei), I, 454 (85, 88); II, 184 (53), 202.
- Meca, I, 190*.
- Medelnicerul Ștefanachi (ucis de Ștefan-Vodă Racoviță), I, 76*.
- Mediaș, I, 222.
- Medici: arhiatrul de la Constantinopol, II, 147. Dracachi, II, 85, 96, 100, 103, 128. Franguli, II, 154. Iordachi (în 1762-4), II, 82, 85, 99, 132. Pavel, II, 153. Pitzoni, II, 156. Romanczay, II, 153. Samurcaș, II, 137. Scheț, II, 157.
- Medina, I, 165-6 (111-2).
- Meerfeld, I, 330.
- Meleghi (familie), I, 449 (71), 463 (123), 570 (11).
- Meleșăuți, II, 78 (24).
- Mereței (sat), I, 203; II, 183 (51).
- Merkelius (Agent austriac la București), I, 100 (52); II, 506 n. 1, 518 (172), 519 (174).
- Mestecăniș (munte), I, 38*.
- Metternich, I, 160 și urm., 315 (4) și urm.
- Miche (Sătrarul), II, 85, 94.
- Michelis (de), II, 330 (224).
- Miclescu (familia), I, 149*; II, 85, 96. (Constantin), II, 157. (Gavrili), I, 58*. (Ioan), II, 84. (Profirița), I, 558 (291). (Ralu, văduva Vornicului Ioan), II, 220 (33). (Scarlat Comisul, Aga), II, 74 (164-5), 157. (Spătarul), II, 157. (Stolnicul), II, 132.
- Miclești (sat), I, 522 (226).
- Mihalce (sat), II, 184 (54), 192 (88), 196 (110), 198 (119).
- Mihaliți (partisani ai lui Mihai Racoviță), I, 66*.
- Mihuleț (familie), I, 20*, 34*; II, 20 (43).
- Milășevici (senator rus), I, 161,

- 166 (111), 340 (16), 373 (49), 508 (198).
- Milo (incepatorul familiei), I, 44*.
- (Ienacachi), I, 129*, 131*, 133*, 148*, 416 n. 1, 457 (98); II, 83, 115, 120, 131, 175 (7), 181 (43), 186 (69), 189 (76), 190 (79), 231-2 (1-3), 235, 247 (33), 285, 288 (126), 294 (138), 296, (142), 312-3 (188), 314 (191), 315 (192-3), 316 (195), 317-8 (199), 318 (200-1), 319 (203), 320 și n. 1, 321, 322-3 (207), 331, 332 (229), 333 (231), 334 (233), 335 (235-6), 336 (239), 338 (242), 339-40, 341 (247-8) și 341 n. 1, 342 (249) și n. 1, 343 (251) și n. 1, 345 n. 1, 346 (260-1) și n. 1, 347 n. 1, 447-8 (99). (Sofia și fratele lui), II, 321, 323 (207), 336 (239), 342 (249), 347 n. 1. (Zoița), II, 157.
- Mingerlii (mirzacii), II, 130.
- Mînzăști, II, 50, 58 (132).
- Mironischi, II, 206 (151).
- Mîrzești, I, 469 (143).
- Mirovici (Toader), II, 108, 114.
- Misir (familie), II, 87.
- Mişoglu (Ștefan și fratele lui), I, 135* n. 1, 136*.
- Mitilene, I, 77*, 143*; II, 552.
- Mitropoliți ai Moldovei: Iacob I-iu, I, 87*, 104*, 111*-4*, 421-2 (12), 423 (13), 427-9 (29), 453 (83), 454 (88), 462 n. 1, 463 (125); II, 14-5 (30), 24-6 (53), 80, 96, 100, 131, 178 (24). (Iacob al II-lea), I, 41 (2), 47-8 (6-7), 49-50 (8), 64 (24), 71 (27), 75 (31), 85 (42), 125 (78), 485 (173), 500 (191); II, 207 (155). (Nichifor), II, 201 (135). (Meletie, dicheul Mitropoliei), II, 204 (145). (Reparațiile la Mitropolie ale lui Iacob I-iu), I, 428. (Datoria Mitropoliei), I, 428; II, 152.
- Mittau, II, 303 (160).
- Mivoveni, I, 585 (30).
- Mlenăuți, I, 441 (56), 458 (105); II, 215 (26).
- Mniszek (ambasador polon), I, 415 (1); II, 242 (25), 343 (27), 286 (121), 291 (132), 296 (144), 299 (149), 338 (243).
- Mocani, II, 87-8, 98, 103-4, 130. (din Cașin), II, 87. (Care—ești), II, 108, 122-3, 144.
- Mocenigo (ambasador rus în Sicilia), I, 165 (110).
- Mogildea (Nicolae), II, 175 (6).
- Mogoșești, I, 56 n. 1, 66.
- Mohila, I, 119*, 134, 161, 231 (179), 232 (180), 235 (183), 484 (176); II, 95, 98, 131, 243 (27), 250 (42), 251 (45), 353 (281), 364 (329), 374 n. 1, 561 (1), 570 (26), 571 n. 1. (Bilciul de la), II, 250 (42), 250-1 (44).
- Mokranowski, II, 577 (5).
- Moldavița (mănăstire), I, 433 n. 1 (7, 10), 443 (61); II, 205 (147). (Egumeni: Benedict), I, 462 n. 1; II, 203 (139). (Gheorghie), I, 433 n. 1 (7, 10).
- Moldova (populația ei), II, 587 (33). (Plan de anexare), I, 372 (48); II, 349. (Știri de război din), II, 444 (64).
- Moldova (rîu), I, 16* (plîntire pe), I, 236 (185).
- Molinari, II, 265 (76), 286 (120), 292 (135), 297 (144), 314 (191), 327 (217), 341 (249), 345 (258).
- Molnița, II, 211 (1-2).
- Molodeski, II, 306 (170).
- Monastir (lîngă Sofia), II, 252 (49), 397 (16) și n. 1, 399 n. 1, 447 n. 2. (—Renî?), II, 551 (46).
- Montoya (general comandant în Ardeal), II, 411 n. 1, 412 (33), 413 n. 1, 421-2 (47), 455 (80) și urm., 460 (81) și urm., 466 (87).
- Moravia, II, 293 (136), 445 (67).
- Morea, II, 570 (25).
- Moroșani (sat), II, 28 (60).
- Moruzi (Alexandru-Vodă), I, 125*, 131*, 163*, 170*-1*, 179*-80*, 186* și n. 4, 190*-5*, 199*, 205*, 5 (4), 80 (35), 130 și urm., 182 (127), 207 (156), 297-8 (236), 315 (11), 325 și urm., 383 (9),

457 (98), 489 (183), 500 (190), 501 (194), 521 (222), 597; II, 70 (158), 96, 516-7 (170), 524 (183), 526 (187), 530 (195), 531 și n. 1, 535 (206), 536 și urm., 596 (2), 597-8 (3-4), 606 (19), 608 și urm., 611 n. 1. (Fiul lui), I, 373 (49); II, 544 (216). (Doamna), I, 133. (și frații lui), II, 504 n. 3. (caracterul lui), I, 333 (7), 337.

Moruzi (Alexandru, Spătarul), II, 127.

Moruzi (Antioh, Postelnicul), I, 137*; II, 348 (264).

Moruzi (Costachi: Constantin-Vodă), I, 79*, 146*, 164*-5*, 168*. (Soția lui), I, 164*.

Moruzi (Costachi, fiul lui Alexandru-Vodă), I, 205*, 208*, 211*; II, 552 n. 1, 554 (244).

Moruzi (Dimitrie, tatăl lui Constantin-Vodă), I, 79*, 164*. (Mama sa), I, 164*.

Moruzi (Dumitrachi, fiul lui Alexandru-Vodă), I, 190*, 197*-9*, 208*, 7 (9), 156, 189 (137); II, 611 n. 1.

Moruzi (Gheorghe, fratele lui Alexandru-Vodă; Mare-Dragoman), I, 171*-4*, 179*-80*, 5 (4), 38 (42); II, 503 (144), 508 n. 1, 516-7 (170), 524-5 (183), 526 (187), 595, 596 (2), 599 (7).

Moruzi (Iorgachi, fratele lui Antioh), II, 348 (264).

Moruzi (Panaiotachi, fiul lui Alexandru-Vodă), I, 197*-9*, 208*, 7 (9), 189 (137); II, 548 n. 1, 610 n. 1.

Mosakowski (Ignațiu), II, 238 (15), 239 (18).

Moscova, I, 170 (117), 326 (3), 343, 438 (43).

Moscycz, II, 336 (239), 341 (247), 342 (250).

Moțoc (familia), I, 27* n. 5, 34*; II, 4 (3), 178 (23), 184 (54), 185-6 (63), 192 (88), 198 (123).

Movilă (Alexandru-Vodă), I, 22*.

Movilă (Gavril Postelnicul), II, 97.

Movilă (Ieremia-Vodă), I, 436 (45), 578-9 (18); II, 26 (53).

Movilă (Moise-Vodă), I, 527 (235).

Movilă (Simion-Vodă), II, 5 (6), 8 (11).

Mühlbacher (funcționar bucovinean), I, 198 n. 1, 203-4 (151), 206-7 (154).

Münnich (general rus), I, 46*; II, 273 (91), 278 (101).

Muftiș, I, 121*, 155*, 17 (8); II, 398 (16), 399 n. 1, 436 (56), 470 (94), 489 n. 1, 541 (214), 624, 634, 636 (22).

Muhib-Efendi, II, 608 (22).

Muhzunoglu. V. Viziri (Marî-). Muncelul (sat), II, 128.

Munteneș, II, 375 (352).

Munteni (sat), I, 482 (168); II, 130.

Munteni în Moldova, II, 98.

Murguleș (familie), I, 25*-7*; II, 30 (66), 196 (110), 198 (119).

Musa, II, 630 (20), 648.

Mușenița, II, 198 (117).

Mustață (Teodor, baron), I, 61 (20), 104 (55), 115 (64), 560 (293); II, 207-8 (153, 158).

N

Nacul (familie), I, 423 (11). (Toader), I, 26* și n. 9, 27*-30*; II, 4 (3), 188, 196 (111). (fratele lui), I, 26*.

Nagni (Ioan-Baptist; secretariu frances în Moldova), I, 152*, 11 (1); II, 374 (352), 383 (366), 494 (122).

Naili-Efendi (în 1751), I, 63*.

Namvroschi (generalul), II, 62.

Napoleon I-ii (Impărat), I, 190* și urm., 120 (70), 122 (73), 134, 144, 146-7 (96-7), 148-9, 152 (98), 155, 167 (112), 178 (124), 193, 224 (181), 227, 229 (176), 331, 337, 338-9 (11-2), 340 (16),

- 343, 353 (26), 356 (29), 379 (2), 380 (5); II, 535 (206), 545 n. 1.
- Narbonne (contele de), I, 177 (124).
- Năsaud, II, 504 n. 1.
- Neamț (cetate), I, 23*, 33*. (Mă-nastire), I, 433 n. 1 (4); II, 41-2 (89), 46 (96), 51 (107), 55-6 (124-7), 123, 147, 203 (142). (Țirgul), I, 520 (218); II, 34, 133, 154, 201 (138). (Ținutul), I, 116 (65), 531 (245); II, 525 n. 2. (Ispravnicul de), I, 79. (*Psaltireu* de la), I, 299 (237). (— și Secu, starețul Domețian), II, 67 (148).
- Neapole, I, 73*; II, 270 (87), 658 (55). (Ambasador la Constantinopol), II, 434.
- Necșani (în Ț. Botoșani), I, 534 (250).
- Neculce (Alexandru Paharnicul, fiul lui Ioan), I, 162*, 444 (67); II, 83, 189 (77). (Gavril), II, 85, 174-5 (6). (Ioan, cronicarul), I, 452 (79). (parinții lui), I, 452 (79). (Ioan, din 1813-7), I, 275 n. 1; II, 208 (159-60: și frațele lui: Constantin Stolnicul), I, 482 (168). (Vasile), I, 49-50 (8).
- Negel (Șerban), I, 194 (142), 238 (186), 266, 508 (198), 508-9 (202), 537-8 (255), 541 (258), 557-8 (289); II, 45 (93, 95), 47 (98), 53 (118), 57 (130), 64 (132). V. și Costachi (Șerban, Negel).
- Negre (Apostol și Ioniță), II, 24 (53), 45 (94).
- Negri (Constantin), I, 191*-3*, 211*, 130 (82), 135 (86-7), 136, 140 (90), 142, 155, 171-3 (118), 230 (178), 316, 317 (7), 318-9 (7-11), 320-1 (14), 325-6 (2-3), 327 (5), 328-9, 335, 340 (16), 384 (2); II, 154, 156, 608 (22-3). (Petrachi Aga), II, 63. (Teodorachi), II, 152.
- Negruț (familie), I, 481 (166); II, 87. (Gheorghe), I, 594 (51).
- Negură (Vornicul), II, 154.
- Nemți, II, 67 (147). (meșteri), I, 67, 69-70 (27), V. și Germani.
- Nenciu (Cuparul), II, 81.
- Nenul (Constantin Costin), II, 410 (30).
- Nepolocăuți, II, 194 (100).
- Nested (localitate), II, 166 (3).
- Nevi-Efendi, II, 254 (50), 451 (74), 467 (89).
- Newton, II, 466 (87).
- Nicea (Mitropolitul de), II, 534-5 (205), 656-7 (53).
- Nicolachi (Paharnicul), I, 46*.
- Nicolaiev, I, 352 (25).
- Nicolina, I, 84*. (podul), I, 496.
- Nicolowitz (negustor), II, 281-2 (110), 513 (163).
- Nicopol, II, 156, 600 (9).
- Nicorești, II, 43 (92).
- Niebuhr (Trimes danes la Constantinopol), II, 576 și n. 1.
- Nihorenți, I, 105 n. 1; II, 177 (21), 184 (53), 193 (96), 194 (102).
- Nimirov, II, 369 (346).
- Niș, I, 171 (117), 174 (119).
- Nistru, I, 22*4*, 35*, 338 (11). (drepturi polone asupra — lui), II, 356 (291). (manastiri la), II, 361-2 (314 5). (navigație pe), II, 246 (32). (pod pe), II, 188-9 (76). (trecătoare la), II, 247 (33), 260 (64), 339, 363-4 (326-7).
- Nogași, II, 244-5 (31). V. și Tataři.
- Noua-Serbie, I, 150*; II, 375 (352), 488 (111), 492 n. 1.
- Noua-Sulița, I, 244 (193), 442 (57).
- Novak (general), I, 344 (18).
- (116), 492 n. 2, 497 (133), 562 (4), 564 (7), 569 (21), 577-8 (6-7), 579 (11), 582 (18), 584 (25), 590 (35), 637, 651.
- Oceacov, II, 50*, 30 (27), 77 (33),
- Oboroceni, I, 21*.
- Obrescov (ambasador rusesc la Constantinopol), I, 153*, 394; II, 227 (4), 354 (285), 364 (327), 379, 382 (363), 394 (10), 491

O

108-11, 113-4, 121, 258 (59), 284 (117-8), 381 (360), 396 (13), 399 (19), 413 (36), 450, 467 (90), 469 (91), 478 n. 1, 485 (106) și n. 1, 494 (121).
 Ocna, II, 155. (Biserica Sf. Arhanghel), II, 156. (Egumenul de la), I, 423 (10), 427 (27).
 Oder, I, 349-50.
 Odesa, I, 127 (80), 161, 168 (114), 171 (117), 245, 257, 341 (17), 346 (20); II, 543, 549 n. 1.
 Odobest, I, 12*, 574; II, 50, 100, 120, 128.
 Ötiker (dregator polon), II, 333-4 (232, 234), 337 (240), 338 (243), 339 și n. 1, 346-7 (262), 347 n. 1.
 Oginski (contele), I, 178*, 180*, 84 (41); II, 525 n. 1.
 Oglinzi (fabrica de sare huscă), I, 210*, 220 (168).
 Ogrodzki (Iacint, Mare-Notar polon), II, 365-6 (332-3), 376 (354), 381 (359).
 Ohsson (Mouradzea d', ambasador suedes la Constantinopol), II, 655 și urm.
 Oişeni, I, 82 (38).
 Oituz, I, 86, 236 (184), 241 (191), 267; I, 422, 429, 431-2, 480, 482.
 Olanda, II, 270 (87), 275 (93), 277 (99), 311 (183), 454-5 (79), 468. (Galbeni de), II, 137, 292 (135), 298 (146), 501-2 (141-2). (Ambasadori — ei la Constantinopol), I, 15 și urm.

Oldenburg, II, 268 (83).
 Oliva (pacea de la), II, 323 (208).
 Olivier (calator frances), I, 252-3 (198).
 Olmütz, II, 415 (38), 441 (59).
 Oltenia și Olteni, I, 37*, 101*, 561 (298). (Plan al Turcilor de a cere un tribut deosebit pentru aceasta provincie după restituirea ei de Germani), I, 51*.
 Oncani, I, 601 (56).
 Oniceni, I, 432 (40-1), 444 (68).
 Oprişan (om de casa al familiei Callimachi), I, 85*-7.
 Oprişeni, II, 117, 186 (68).
 Oprişesti (Ț. Tecuci), I, 423 (6), 430 (34).
 Oraşani (Ț. Botoşani), I, 23*, 534 (250).
 Orbai (Scaun secuiesc), II, 429.
 Orfingo (colonel în serviciul Rusiei), I, 342 (17), 354 (26).
 Orhei (oraş și Ținut), I, 19, 22 - 4*, 38*, 48*, 149, 352 (25), 460 (111), 484 (176); II, 79, 82, 94, 113, 130, 133. (Pirvu, pîrcalab de), I, 22*.
 Orientaliştii (societatea — lor din 1816), II, 549 n. 1.
 Oroftiana, I, 189 (137).
 Orşova, I, 122 (73).
 Ortachioi, II, 495 (123). (Casa Ipsilanti la), II, 529 (192).
 Osman-Paşa (în 1717), I, 43* n. 1.
 Oţaleşti, I, 518 (216).
 Otto (contele, ambasador frances la Viena), I, 167 (112), 353-4 (26), 359 (31).

P

Padurenii, I, 559 (293).
 Pagé (consul al Franciei la Bucureşti), I, 382 (7) și urm.
 Paladi (familia), II, 54 (120).
 Paladi (Domnița Anița), I, 518 (216); II, 84-5. (fata ei), II, 84-5, 99.
 Paladi (Constantin; supt cei d'întaiu doi Callimachi), I, 477 (161);

II, 101, 174 (4, 197 (113), 199 (124), 207 (155)).
 Paladi (Constantin; ginerele lui Scarlat-Voda Callimachi), I, 196, 236 (184), 295 (232), 509 (203), 518 (216), 568 (6), 592 (45); II, 68 (150), 73 (161), 74 (164), 141, 144.
 Paladi (Dumitraşco), I, 98, 103*-

- 4*, 432 (38), 441 (55), 443-4 (66-7), 451 (76), 566, 570 (11); II, 26 (55), 44, 81, 83, 119 (nunta fetei lui), 178 (24), 187 (71), 193 (96), 215 (13).
- Paladi (alt Dumitrașco, în 1744), II, 174 (4).
- Paladi (Irina Vorniceasa, lui Dumitrașco), II, 104.
- Paladi (Ion, în 1710), II, 173 (1).
- Paladi (Ioniță; supt cei d'întăiu doi Callimachi), I, 131*, 147*, 455 (89), 456 (91), 457 (98), 570 (11); II, 162 (7), 177 (22), 186 (63), 189 (76), 199 (124).
- Păladi (Preda), I, 10*.
- Paladi (Smaranda, sora lui Constantin II), I, 518 (216).
- Păladi (Vistierul Toader), I, 423 (6); II, 115.
- Paladi (Logofatul, în 1830), II, 74 (164).
- Paleologul (Caminar), I, 531 (246).
- Palin (ambasador suedes la Constantinopol), II, 657 (54) și urm.
- Panaiodor (Mare-Postelnic moldovean), II, 350, 356 (292), 357 (293, 296-7), 358 (299), 359 (303, 305), 361 (312), 362 (315-7), 363 (321, 325), 447 n. 2, 450-1 n. 1, 453 (78), 466 (87), 469 (91), 470 (92).
- Panaioti (Sandu, negustor), II, 336 (238), 337-8 (241).
- Pancul (familie de razășu), II, 4 (3), 5-6 (6), 9 (16), 9-10 (17), 12 (23), 13 (26), 19 (41), 23 (49), 28 (61), 32 (71), 35 (77), 40-1 (86-7), 96, 194 (103).
- Pandelachi (Manolachi), II, 162 (8).
- Pangali (dragoman), II, 291 (132), 314 (191), 362 (315).
- Pantazi (familie, I, 579 (21), 584 (29).
- Pantazoglu (Constantin, boier al lui Scarlat-Vodă Callimachi), I, 212*, 292 (227); II, 138, 149, 152, 555 (247).
- Papadopulo (maiorul; și soția sa Eufrosina: ginere și fiica ai lui Scarlat-Vodă Callimachi), I, 352 (25), 602-3 (59-60).
- Papauți (mănăstire), I, 454 n. 1, 468 (140), 534-6 (250), 570 (11); II, 9 (14, 16), 10-1 (19-20), 12 (24), 14 (28, 30), 16 (32-3), 19 (42), 21 (46), 28-30 (62-3), 33-4 (73), 35 (76), 48 (101), 49 (106), 51 (110), 52 (114-5), 54 (123), 74 (164-5), 103. (Egumenul Eftimie), I, 454 n. 1.
- Papazoglu (familie), II, 62.
- Paphos (episcopul de), II, 81, 92, 118, 127.
- Papî, I, 65, 361 (34), 372 (48).
- Pappa (Apostolo, negustor), II, 505 (249).
- Paralia (cetate), II, 492 n. 2.
- Parant (vice-consul frances în Iași), I, 108 (58), 109 (60), 113 (63), 129 (80), 133, 334, 337, 379 (1).
- Parhauți, II, 203 (141).
- Paris, I, 28 (25), 29 n. 1, 151, 224 (171), 362 (36). (ambasador turc la), I, 149. (melisă de), II, 345 (257).
- Pasacas (von), II, 208 (159).
- Pașcauți, II, 184 (53).
- Patrașcu (Nicolae, Pitarul), I, 439 (52); II, 23 (49), 30 (66).
- Paun (Paharnic-Mare), I, 441 (55); II, 19 (41), 21 (46), 128, 196 (111).
- Pavli (Pavlu; Andrei, bancher în Iași), I, 181*, 120 (71), 144, 530-1 (244); II, 162 (8).
- Pazvantoglu, I, 178*, 180*-2*, 186 și n. 4, 187*, 54-5 (13), 72 (28), 90, 94 (46), 110, 112, 120 (70, 122 (73), 124 (76: și fratele lui), 336; II, 508 n. 1, 528 (190) și n. 1, 529 (191), 600 (9), 601-2 (10) și 602 n. 1, 655 și n. 1, 656 și n. 1.
- Pedecăuți, II, 177 (19-20), 193 (93).
- Pehlivan-Aga, I, 156.
- Pelenei (sat), II, 24 (53).
- Penckhler (von; Internunțiu), II, 279 (104), 296 (143), 389 și urm., 395 (11), 447 n. 1, 2; 448 n. 1, 449 și urm., 476 (98).

- Pera, II, 274 (92), 301 (156), 311 (183), 408 n. 1.
- « Perdikator » (punct de hotar moldo-ardelean), II, 478 (100), 479 n. 1, 480 și urm.
- Peret (familie), II, 504 (146). (dr.), I, 257, 303 (243), 306, 308.
- Perieni, I, 467 (139), 469 (143); II, 44.
- Persia și Persani, I, 75*, 227, 345; II, 304 (164), 325 (212), 617 (3).
- Persiani (Manolachi), II, 610 n. 1.
- Peru, II, 300 (153).
- Petersburg, I, 150-1, 170 (117), 174 (120), 240 (189), 330, 332 (6), 334, 336, 339 (23), 366 (40); II, 303 (160), 550 (230), 609 (25), 650 (37). (Tratatul din), I, 329.
- Petrăuți, II, 184 (52), 185 (58), 195 (109).
- Petriceicu (Ștefan-Vodă), I, 23*, 28*; II, 206 (148). (Toader, tatăl precedentului), I, 26* n. 9, 450 n. 1; II, 194 (103). (Locul lui Ștefan-Vodă —, în Iași), I, 444 (69).
- Petriceni, I, 471 (77); II, 179 (32).
- Petrinô (Apostol Ioan; negustor), I, 256.
- Petrossi (Armean, favorit al lui Raghib-Pașa), II, 455 n. 1.
- Petru-Vodă Șchiopol, I, 22*; II, 24-6 (53).
- Petruvaradin, II, 447 n. 1.
- Phasis (rișu), II, 541 (213).
- Philippiko (Marcu, secretariu al lui Alexandru-Vodă Callimachi), I, 63 (23), 77-8 (34), 79, 112, 361 (34), 475 (156).
- Piaști (dinastie), II, 324 (210).
- Piatra (-Neamț), I, 264 și urm., 527 (236), 556 (184); II, 129-30. (mahalaua de pe deal), I, 556 (284). (Sf. Ioan Domnesc), I, 527 (236), 556 (284). (schelele târgului), I, 504.
- Picot (consilieriu de legatie prusian), I, 136.
- Pietrele Doamnei (în Ț. Cîmpu-lungului moldovenesc), I, 15* n. 4.
- Pietriș (sat), I, 438 (48).
- Pilat (familie), II, 161 (1), 183 (51).
- Pilipăuți, I, 453 (82).
- Pilipoțchi, I, 444 (66).
- Pini (consul rus la Iași și București), I, 159, 165 (110), 166 (112), 168-9 (115), 170 (117), 174 (120), 176 (121), 177 (123), 184 (129), 184-5 (131), 187 (134), 193, 205 (153: primirea lui solemnă), 212 (160), 230 (178), 242 (191), 250 n. 1, 256, 266-7, 301 (239), 307, 318 (8), 344 (19), 346 (20), 347 (21), 350, 352 (24), 357-8 (30), 360 (34), 366 (40), 368 (42), 372 (48), 375 (50), 499 (187), 508 (198), 521 (220). (Dragoman la Constantinopol), II, 486-7 (108).
- Pîrcălabul (Iene; și fiul lui), I, 27* n. 5.
- Pisani (Andreï, vice-consul rus la Iași), I, 137, 343, 372 (48), 548, 601 (57); II, 549-50 (229), 551 (231).
- Pisariul (Iozăf), II, 17 (37), 19 (42).
- Pișcani, I, 467-70 (144).
- Pisoțchi (familia), I, 531 (245); II, 100.
- Pitarul Nicolachi (supt Grigore-Vodă Callimachi), II, 107.
- Plagino (familie), I, 212 (160), 501 (193); II, 139 («Plaghianô »).
- Ploiești, I, 262.
- Pobrata (manăstire), I, 432 (40-1), 444 (68), 508 (199). (Egumeni: Antim), I, 508 (199). (Hrisant), II, 186 (66-7).
- Pociovaliște, I, 393.
- Pocuția, I, 9*, 393.
- Podczyassy (al Lituaniei), II, 383 (365).
- Podhayce, II, 378.
- Podhoriczany (generalul), II, 578 (7).
- Podolia, I, 155*, 341-2 (17), 344 (18), 346 (20), 349, 352 (25), 356 (28); II, 380 (356), 563 (6), 565 (11), 567 n. 1, 569 (21),

- 575 (3), 579 (10), 580 (12), 581 (17), 582 (20), 583 (21-2), 585 n. 1. (Confederații din), II, 227 (5).
- Podul-Iloain, I, 518 (216).
- Podul-Lipcanilor, I, 188 (135).
- Podul-lui-Gherman, II, 95.
- Poiana-Comandașului, II, 184 (52).
- Poiana-lui-Ignat, II, 207 (154).
- Pojarevač (tratatul de la), I, 43*; II, 225, 431, 433 (52), 436, 437 (57).
- Politzanos (Manoli Jitnicerul), I, 587 (36).
- Polonia și Poloni, I, 8*, 18*-20*, 23*, 28*-30*, 33*, 37*, 116* și urm., 132* și urm., 149* și urm., 171*, 177* și urm. (fugarii în Moldova după a treia împărțire), 3, 18 (7), 29, 30 (27), 43, 44 (4), 48 (6), 57-8 (17), 63 (22), 66, 72-3 (29), 74, 77-9 (34-5), 80 (36), 83 (39), 84 (41), 92-5, 96 (48), 98 (50-3), 98 (50-3), 100-2, 103 (54), 104-5 (56) și 105 n. 1, 108 (58), 111-3 (62), 122 (73), 145 (94), 338 (10), 340 (15), 356 (29), 359 (25), 360-1 (33-4), 364 (38), 365, 379 (2), 388 n. 1, 389, 391, 416 n. 1, 426 (24), 433 n. 1 (2), 435-6 (45), 561 (296); II, 85, 95, 114, 116, 118-22, 129, 176 (15), 204 (145), 206 (148), 244 (28), 249 (40), 250 (43), 253 (50), 255-6 (53-4), 257 (57), 259, 262 (70), 271 (88), 272 (90), 279 (104), 283 (45), 255, 287 (123), 294-5 (39), 301 (154, 157), 304-5 (166-7), 309 n. 2, 310 n. 1, 312-3 (188-9), 315 (193), 316 (196), 318 (200), 319 (203), 321, 324-5 (213-5), 327-8 (218), 328-9 (220), 329 (222), 330 (224-5), 331, 332 (228), 333 (230), 349 (plan de împărțire), 350, 352 (273), 356 (290-1), 357 (293), 359 (304), 362 (315), 365 (331), 368 n. 1, 369 (346), 371 (348), 373-4 (351), 394 (9; și *jeune de langues*), 408 (29), 413 (36) și n. 1, 425, 439 (58), 444 (65), 445 (68), 446 (69), 447 n. 2, 448-9, 451 (75), 453-4 (78-9), 464 (84), 468 (89), 472 (94), 476-7 (98-9), 478 n. 1, 479 n. 1, 483 n. 1, 488-9 (111) și n. 1, 491 (115), 494 n. 2, 504 și urm., 600 (8), 630 (19), 631, 646 (29), 650 (35), 653 (41). (certe de hotar cu), I, 119 (70); II, 246 (33). (ortodoxi în Polonia), II, 586 (29). (Moldoveni mercenari în Polonia), I, 25* și urm. (protecția polona asupra Bisericii catolice din Moldova), II, 368 (342).
- Polonia (regi: August al III-lea), I, 133*-4*, 149*; II, 243 (27), 262 (70), 311 (183), 312 (186), 317 (199), 328 (220), 338 (243), 340, 342 (250), 373, 408 n. 1. (Stanislav Poniatowski), II, 349-50 (și abatele Poniatowski), 297 (144), 358 (301), 359 (305), 364 (329), 365 (331), 369 (346), 376 (354). (Marele-General al iei), II, 314 (191), 319 (203), 320-1, 338 (242), 339, 346 (262), 347 n. 1, 575 (1).
- Pomirla, I, 424 (17).
- Ponte-Grande (Buiuc-Cecmegè; lângă Constantinopol), II, 529 n. 1.
- Popowski (revoluționar polon), I, 58.
- Popricani, II, 117.
- Porta (Nicolae de, dregator austriac), I, 40*.
- Porter (ambasador engles la Constantinopol; calator prin Moldova), I, 128*, 132*, 20 (9); II, 288-9 (125, 127-8), 291-2 (133), 445-6 (67-8, 70) și 446 n. 1, 447 n. 1.
- Portugalia, II, 280 (106), 293 (136, 304 (163)).
- Poșorita, I, 14*.
- Pottingeni, II, 194 (103).
- Potlog (familie), I, 113 (62), 430 (33); II, 82, 179 (28-9), 181 (40), 183 (47), 185 (57), 186 (69), 187 (73, 75), 190 (80), 191 (82), 193 (97-8), 198 (123).

Potocki (contele; calator, ambasador și om politic polon), I, 63*, 116* și urm., 153*, 15-6 (3), 228, 237-8 (13-4), 238-9 (16), 240 și urm., 248 (35), 249 (38-9, 41), 250-1 (43-4), 252 (48), 253 și urm., 393, 416 n. 1, 417 și n. 1; II, 247 (33), 258 (58, 60), 287 (122), 328 (219), 335 (237), 378, 402 n. 1, 403 n. 1, 407 (28) și n. 1, 408 n. 1, 412 n. 1, 483 n. 1, 487 (109), 492 (117), 494 (122), 564 (8), 569 (20), 571 (29), 578 (8-9), 579 (10), 580 (12-3), 581 (15), 585 (28), 586 n. 1, 623 (10), 630 (20).

Potsdam, II, 334 (234).

Praga, I, 185 (131); II, 415 (38).

Prajescu (familia), I, 447 n. 1, 570 (11), 594 (53); II, 176 (12).

Predetich (autor de dicționar), II, 503-4 (146) și 504 n. 1.

Prevesa, I, 294.

Prilipca, II, 104, 208 (161), 215 (13).

Principatele (plan de compensații cu dînele, la 1813), I, 357.

Proilav (episcopat), I, 82* n. 1.

Prozorovschi (general rus), I, 162*; II, 564 (9), 565 (11), 566 (15), 568 (18), 571 (29).

Prukner (supus austriac în Iași), I, 248-50 (196) și n. 1.

Pruncu (familie), I, 442 (58), 557 (287); II, 81, 136.

Prusia, I, 115*-6*, 132*, 146*, 164*, 185*, 189*, 18 (6), 19, 27 (22), 48 (6), 69 (27), 139 (88), 188 (136), 335-6, 338 (11), 350, 390, 470 (144); II, 115, 123, 259, 278 (101), 282 (112), 283 (114), 291 (131), 293 (136), 307-8 (175), 309 (178) și n. 2, 324 (210), 331 n. 1, 333 (232), 349, 375 (353), 394 n. 1, 397 n. 1, 402 (22-3) și n. 1, 418 (43), 421 n. 1, 443-4 (63), 447 n. 2, 448-9 și n. 1, 468, 492 n. 1, 500-1 (141), 530 (195), 623 (10), 643

(25), 645 n. 1. (Principele Henric de), II, 257 (56), 413 n. 1. (Consuli în principate: Kreuchely), I, 291 (226), 306. (Ioan Marco), I, 290, 301 (240). (Secretari în Constantinopol, corespondenți ai Domnilor romîni), I, 331. (supuși — eni în Iași), I, 301 (240), 304. (Ofițeri — eni în Moldova), I, 19. (Marcus Lippmann, agent de remonta — ian în Moldova), I, 175 (120). (Remonta), II, 450, 575 (3).

Prut, I, 24*, 48*; II, 491 (115). (Plan de a-1 regulă cursul), II, 155.

Przylucki, II, 379-80 (356).

Przyszykowski, I, 109 (60).

Psarski, II, 354 (285).

Pulaw (localitate), II, 262 (71).

Pulawski, II, 567 (15, 18), 572 (33), 580 (13), 586 (32) și n. 1.

Puțeni, II, 93, 116.

Putila, I, 11*, 29* n. 9.

Putna (manastire), I, 421 (1), 425-6 (21), 428, 433 n. 1 (3), 451 (75-7), 453 (84) și n. 1, 454 (88), 464 (130); II, 80, 185 (58-9). (sihastria), I, 421 (1), 587 (35); II, 97. (Egumeni: Calistru), I, 429 (31), 430 (32), 431 (37) și n. 1, 433 n. 1 (8), 438-9 (50-1), 451 (75-6), 454 (85). (Ioasaf), I, 462 n. 1. (Misail Chisalița), I, 451 (75). (Pahomie), I, 454 (85); II, 184 (53), 202-3 (139). (Vartolomei, archimandrit). V. Mazareanu. (Eclesiarchul Antonie), II, 184 (53). (iconomul), I, 481 (167). (schimnicul Sila), I, 464 (126). (zugravul Tofil), I, 421 (1).

Putna (Ținut), I, 190-1 (138-9), 473 (153). (staroști), I, 436 (23), 530 (243: și bilet de trecere de la ei), 574. (venitul Pahărniciei), II, 192-3 (93). (protopopii), I, 39* n. 1.

R

- Raab (Agent austriac la Iași), I, 158 (106) și urm., 358 (30), 360-1 (34), 365, 372 (48); II, 152, 505 (149), 507 n. 1, 549 (228).
- Rachitoasa (Gavril egumenul de), I, 518 (216).
- Racoasa, II, 88, 103.
- Racovița Cehan, I, 450 n. 1.
- Racovița (Constantin-Voda), I, 59*, 66*-8* și n. 3, 69*, 71*-2*, 74*-5*, 77*-80*, 82* și n. 1, 83*-7*, 90*-1*, 101*, 106*, 109* și n. 1, 110*, 122*, 130*, 134*, 136*, și n. 2, 137*, 17 (5), 18 (6), 389-92 și n. 1, 427 (26), 433 n. 1 (2), 445, 450, 486, 578 (17); II, 11 (23), 21 (47), 22, 25, 28-30 (62-3), 33, 178 (27), 188, 212-3 (7), 249 (40), 250 (43), 327 (217), 344-5 (257), 345-6 (259), 346 (261), 347-8 (263-5) și 347 n. 1, 408-10 (30), 421 (45), 453 (78), 631-2, 634-6 (22), 644-5 (28) și 645 n. 1.
- Racovița (Costachi Logofatul?), II, 40 (85).
- Racovița (Dumitrașco Hatmanul, fratele lui Mihai-Voda), I, 130*, 138*.
- Racoviță (Iancu Comisul), II, 48 (103), 59 (134), 147.
- Racoviță (Ionița beizadea), I, 166*.
- Racovița (Mihai-Voda), I, 35*-8*, 44* și n. 6, 45*, 55* și n. 1, 65*-6*, 68*, 74*, 434 (43), 438 (48), 439 (54), 450, 498 (186) (?), 568 n. 1, 586 (31); II, 6 (7), 26 (53), 27 (55), 180 (36), 199 (127), 617 n. 2.
- Racovița (beizadea Mihaița), I, 158*, 32 (32), 36 (39) și n. 1; II, 384 (368), 497 (131).
- Racovița (Nicolae și mama-sa, Ilinca), II, 85, 95.
- Racovița (Radu, fiul lui Dumitrașco), I, 450 n. 1, 453 (84), 536 (235); II, 21 (46), 25, 183 (47), 194 (105).
- Racovița (Ștefan-Voda), I, 68*, 74*-5*, 91*, 101*, 138*-9*, 143*, 145* și n. 1, 21-2 (13-4), 25 (17), 26 (20); II, 347-8 (263-4), 358 (300-1), 474, 478 n. 1. (fica lui), I, 145* n. 1.
- Radiana, I, 557 (286).
- Radauți, I, 188 (135); II, 133, 181 (44), 191 (82). (Calistru, episcop de), I, 433 n. 1 (2). (Doștofer, episcop de), I, 161* n. 1, 38 n. 1, 430 (32), 432 (40), 433 n. 1 (11), 449 (73), 460 (113), 466 (137), 573, 578 (15); II, 27 (55), 180 (39), 194 (99), 198 (121-2), 217 (20). (negustori de grîne din), I, 222.
- Radonicki, I, 484 (174).
- Radoviți (Manolachi), I, 539.
- Radowicz (negustor), II, 513 (162), 415 n. 2, 519 (174).
- Radu Mihnea (Domn moldovean și muntean), I, 22*.
- Raducan (Paharnicul), II, 115.
- Radziwill (principele), II, 349-50.
- Raghib-Pașa (Mare-Vizir), I, Prefața; II, 250 (43), 628 (16), 631-3, 634-6 (22), 637-8, 639-40 (24), 641-2, 644 (27).
- Ragusa, II, 413 (36). (Contele de Ayala din), I, 115 (65).
- Rahmiz-Pașa, I, 162 (108), 163-4 (110), 167 (112), 169-71 (116-7), 173-5 (119-20).
- Raiă (reclamarea — elei basarabene de Rusia pentru Moldova), I, 140 (90).
- Raicevich (Ștefan, Agent austriac în principate), II, 504 n. 3.
- Rakowski, II, 194 (103).
- Ralet (familie), I, 219; II, 157.
- Rali (talmaciu venețian la Constantinopol), I, 52*.
- Ramadan (Atanase), I, 484 (174), 511 (207). (Vorniceasa vaduva), I, 468 (141).
- Rapedea (gîrla de hotar a Moldovei lînga Galați), I, 568 (5).

- Rarau (schit), II, 103.
 Rareș (Petru-Voda), I, 464 (129), 539.
 Rașca (și Gheorghe egumen de), I, 454 (85).
 Rașcanu (familie), I, 103*, 53 (11); II, 79, 119, 139, 157.
 Rasgrad, I, 196*, 367-8 (41-2).
 Rasic-Efendi, II, 595.
 Rasipiți (sat), II, 94.
 Rastoace, I, 11*; II, 199 (126).
 Rasumowski, I, 150.
 Rătăoani, I, 526 (235).
 Ratib-Efendi, II, 524 (183), 546 (221), 595.
 Rauch (Iesuit), II, 242-3 (24, 26).
 Răut (rîu), I, 22*; II, 92, 98.
 Raxi (gramatic), II, 31 (67).
 Razana (sat) II, 94.
 Razu (Armașul), I, 57 (16). (Capitanul), II, 199 (124). (Constantin), I, 95*, 116*, 147*; II, 15 (30). (Iancu), I, 52 (11), 468 (141), 484 (174); II, 125, 206 (150). (Iordachi), II, 34 (73). (Spatarul?), II, 41 (87). (Vasile), I, 131*; II, 83, 120, 189 (76), 197 (115), 199 (124), 232-3 (3-5), 234-5 (7-9), 236, 237 (12).
 Rechiab-bei (Mehemed), I, 50*.
 Regulamentul din 1819 pentru numirea Domnilor și Marilor-Dragomani, I, 382-3 (9); II, 554 (241-2).
 Reinhard (agent frances la Iași), I, 191*, 131 (84), 132-5 (85), 136, 138-9 (88), 142, 146-7 (96-7), 148, 151, 325 și urm.; II, 537 (209). (Doamna), I, 191*.
 Reni, I, 272, 289, 292-3 (228); II, 587 (34).
 Repnin (cneazul Nicolae, ambasador rus la Varșovia), I, 72; II, 227-8 (5), 350, 370, 379, 382 (363), 491 (116), 561 (2, 4), 563 (6-7), 564 (9), 565 (10), 566 (14), 569 (20-1), 577, 580-1 (14-5), 583 (21) și n. 1, 584 (24), 587 (33), 651-2 (39).
 Repninski (generalul), I, 342 (17).
 Resmi-Ahmed-Efendi (Trimes turcesc la Berlin), I, 133* n. 2, 27 (22); II, 108, 112, 116, 122, 127, 226 (4), 324 (209), 325 (211), 327 (217), 329 (222), 333 (230, 232), 339 n. 1, 463 (83), 470 (93).
 Reuseni, II, 178 (26), 207 (154).
 Rexin (Haude von, agent prusian la Constantinopol), I, 18 (7), 27 (22), 389-90; II, 355 (288), 358 (301), 413 n. 1, 443-4 (63), 445-6 (68), 448 n. 1, 450 n. 1, 2; 492 n. 1.
 Rezina, I, 103 (54).
 Richelieu (ducele de), I, 362 (35) și urm., 380 (4) și urm.
 Riedel. V. Oginski.
 Rîmnicul-Vîlcei, II, 424 (49). (episcopul Grigore de), I, 78*.
 Rîmnicul-Sarat (Ținut), I, 238 (186). (ispravnic de), I, 603 (61).
 Ripta (familie de razeși), II, 176 (14), 191 (84).
 Rizo (Gheorghe), I, 115 (65). (Iacovachi), I, 69*, 73*, 77, 79, 97*, 106*, 121*, 123*, 142, 146*, 157*; II, 383 (364), 392 (5), 393, 548 n. 1, 552 (236), 620. (Teodor, fratele lui Iacob), II, 548 n. 1.
 Rizoglu (Apostol, negustor de grîne), I, 218 n. 1.
 Rocca (Lucachi della, boier moldovean), I, 73*; 391-2 (5).
 Rocchi (Fedele, Prefect al Misiunilor catolice din Moldova), II, 522 (180).
 Rochefoucauld (de), I, 132, 331.
 Rodna, II, 167 (5).
 Rodofinichin (agent rus în principate), I, 192 -5*, 138 (88), 141-3 (91-3), 144, 145 (95), 148, 150-1, 330-1, 332 (6), 334-6.
 Rodos, I, 173 și n. 1, 206 și n. 2; II, 397 (16), 408 n. 1, 476 n. 1, 524 (183), 540 n. 1, 543, 547 (223), 596 (2), 607 n. 1, 608 (24), 658 (56).
 Rogojani, II, 60 (136).
 Rogozski (Rohozowski, comandant polon al Cimpulungului moldovenesc), I, 27 n. 1.
 Rohozna, II, 181 (83), 207 (153).

- Roma, II, 446 (68). (ambasador francez la), I, 369-70 (44).
- Roman, I, 30*, 177*, 258 și urm., 364 (39), 425-6 (21), 602 n. 1; II, 58 (131), 87, 115, 121, 128, 150. (Ținutul), I, 256, 536-7 (253). (Plan de a așeza capitala Moldovei la), I, 164. (Episcopi: Gherasim), I, 310 (245), 490, 517 (211), 521 (223), 524 (231-2), 537 (254), 537-8 (255), 591; II, 48 (101), 59-60 (135). (Ioanichie), I, 99*, 421-2 (2), 423 (13), 424 (14), 426-7 (25), 430 (34), 441 (55), 444 (67), 449 (73), 454 (86), 457 (95), 537 (255), 570 (11), 573, 578 (15); II, 15 (30), 81. (Veniamin), I, 474-5 (157), 480-1. V. și Costachi (Veniamin).
- Crîșmele episcopiei, I, 423 (8), 430-1 (35), 454 (87).
- Dughenile episcopiei, I, 474-5 (155).
- Poslușnici și locul ocupat de ei, I, 424 (14).
- Teascul de ceara al episcopiei, I, 430-1 (35).
- Biserica gospod, I, 511 (208), 527-8 (238).
- Precista, I, 486, 567-8 (3). (Spitalul ei), I, 524 (231).
- Sf. Voevozi, I, 499-500.
- Hotar gospod, I, 430-1 (35).
- Ulița Barșova (Ciubotărească), I, 430-1 (35).
- Ulița Mare, I, 474-5 (155).
- Berarie, I, 516 (210), 524 (231-2), 531 (247).
- Ispravnic, I, 430-1 (35), 499-500.
- Pîrcalabi, I, 430-1 (35).
- Șoltuz și pîrgari, I, 430-1 (35).
- Straja, I, 430-1 (35).
- Țîrgoveți, I, 474-5 (155), 484-7 (176-8).
- Marfa, I, 447.
- Harabagii, I, 499-500.
- Romanească (limba în administrație), II, 318 (199).
- Românești (sat), I, 518 (216).
- Romanò (Postelnic), I, 109 (60).
- Romanțov (feldmareșal rus), I, 53*-4*, 393; II, 34 (75), 51 (108).
- Ropce, II, 94-5. (Capitan și Căpitănie de), I, 87*; II, 196 (109).
- Ropceanu (familie), II, 175 (6), 179 (32), 203 (143).
- Roșca (familie), II, 58 (131), 192 (88).
- Roșcani (în T. Orhei), II, 128.
- Rosenberg. V. Cazachi.
- Roseta, I, 121 (72).
- Rosetti (Padre), II, 234 (7).
- «Rozeni», I, 234 n. 1.
- Roztoki (sat), II, 246 (33).
- Rudești, II, 185 (57), 204 (146).
- Rugașești, II, 27 (55), 174 (4), 180 (36), 187 (71), 204 (146), 207 (155).
- Rugină (familia), II, 167 (5), 192 (88), 199 (127), 211, 217 (19).
- Rumelia, I, 76 (32), 327 (5); II, 115, 245 (31), 248 (118), 413 (36), 543, 566 n. 1, 583 (23) și n. 1, 588, 590 (34), 628 (16), 655 n. 1. (Beglerbegi de), I, 180*, 68, 396; II, 396 (13), 397-8 (16) și 397 n. 1, 399 n. 1, 400-1 (20-1). V. și Akki-Pașa.
- Runcul (schit), I, 517 (214).
- Rusciuc, I, 182*, 112, 116 (65), 122 (73), 124 (76), 153 (101), 196, 316 (5), 318 (8); II, 87, 113, 147, 152, 537 (208).
- Ruset (Alexandru— -Roznovanu, ginerele lui Alexandru—Voda Callimachi), II, 76 n. 1, 125.
- Ruset (Andrei), II, 184 (53).
- Ruset (Anica), I, 483 (172).
- Ruset (Anița), I, 439 (51).
- Ruset (Antonie-Vodă), I, 450 n. 1, 474 (154); II, 8 (11).
- Ruset (Constantin, în 1797), II, 207 (154).
- Ruset (Costachi, în 1764), II, 192 (89).
- Ruset (Dracachi— -Răducanu), I, 179 (125), 508 (201), 510 (205),

518 (216), 542 (260), 549 (272), 552 (281), 559 (292).
 Ruset (Dumitrașcu), I, 12* n. 1.
 Ruset (Iancu), II, 287 (155).
 Ruset (Ilie), I, 519-20 (218), 557 (286), 557-8 (289).
 Ruset (Ioniță), II, 83.
 Ruset (Iordachi— -Roznovanu), I, 205*, 207*, 41 (2), 115 (64), 219, 220 (168), 238 (186), 243, 251, 273 (217), 310 (245), 514, 528 (239), 534-6 (250), 597-9; II, 47-8 (101), 52 (114), 61-2 (138), 71 (158), 199 (127), 207 (155).
 Ruset (Lascarachi), I, 53 (11), 55 (15), 56 n. 1, 60 (19), 63 (23), 457 (98); 125, 207 (515), 515-6 (168), 519 n. 2.
 Ruset (Matei), II, 149, 155.
 Ruset (Nicolae, Spătar muntean), I, 76*.
 Ruset (Nicolae, Logofat în 1796), I, 49 (8), 53 (11).
 Ruset (Nicolae, Vornic în 1796), I, 53 (11), 483 (173).
 Ruset (Nicolae— -Roznovanu, fiul lui Iordachi), I, 158 (104).
 Ruset (Nicolae, Păharnic în 1761), I, 452 (80).
 Ruset (Petrachi), I, 266, 541 (258).
 Ruset (Răducanu), I, 310 (245), 489 (184), 498 (185); II, 34 (73), 422, 432.
 Ruset (Ștefan), I, 111* n. 3, 244 (193); II, 26 (53), 32 (73), 97, 162 (7), 176 (16), 177 (19), 189 (77), 194 (104), 197 (115), 199 (124), 215 (15), 216 (18).
 Ruset (Vasile), I, 98*, 117*, 186*, 157 (104), 237-8 (186), 423 (11-2), 427 (26), 438 (50), 441 (55), 444 (66), 488, 508 (198); II, 19 (42), 27 (59), 32 (72), 83, 108, 162 (7), 215 (13), 544 (263), 554, 569 (6), 570 (11), 578 (15).
 Ruset (Vorniceasa), II, 80, 84-5.
 Ruset (zis Baston), I, 99 (51).
 Rusia (provincie polonă), I, 9*.
 (Palatinul ei), II, 345 (257).
 Rusia și Ruși, I, 425 (18), 462 (120), 547-8 (270); II, 71 (158), 123, 156, 184 (53), 205 (147),

216 (19), 247 (34), 248 (36), 257 (56), 265-6 (77), 267 (81), 268 (83), 269 (85), 270 (87), 276 (96), 277 (99), 279 (104), 280 (106), 281 (109), 282 (111-2), 283 (114), 289 (128), 291 (131), 298-9 (147), 300 (152-3), 303 (160), 305 (167), 306 (171), 311 (184), 323-4 (208, 210), 326 (214), 330 (225), 331 n. 1, 333 (230), 339 n. 1, 349-50, 354 (285), 362 (315), 367 (339), 368 n. 1, 369 (346), 370, 375 (353), 381 (358), 397 n. 1, 402 (22) și n. 1, 403 n. 1, 407 n. 1, 412 n. 1, 446 (69), 447 n. 2, 464 (84), 468, 476 (97), 483 n. 1, 484, 487 (109), 488 (111), 489 n. 1, 492 n. 2, 494 (122), 497 (133), 506 (151), 514 (165), 516 (169), 521 (178), 522 (180), 525 n. 1, 529 n. 2, 531 n. 1, 536 (207), 548 n. 1, 551, 555 (245), 556-7, 561 și urm., 576 și n. 1, 630 (20), 650 (35), 655 n. 1, 657-8, 659 (38-9). (Antipatie a Moldovenilor contra—iei), I, 179 (125), 341 (17). (Bejenari), I, 525. (Campania din; 1812), I, 364 (38). (Comerț cu Moldova), I, 51 (9). (Consuli ruși în Moldova), I, 169* n. 2, 207*. (Conflicte consulare cu Rusia), I, 290. (Curieri), I, 120 (70). (Daruri împărțite în), I, 74. (Emigrați moldoveni în), I, 74. (Export rusesc de horilcă în Moldova), I, 287-8 (224). (Export de lemn moldovenesc în Rusia), I, 237 (185). (Fugari ruși în Moldova), I, 118 (68), 119-20 (70). (Interpret consular rus la Iași: «Pondichi»), I, 85 (42). (Marfă rusească), I, 493. (Pinza rusească), II, 124. (Poșta rusească: Iași-Galați), I, 84 (40); II, 505 (149). (Pradă a oștirilor rusești în Moldova), I, 433 n. 1 (9). (Regimentul Troischi), I, 91. (Rusofilii în Moldova), I, 284 (221). (Scaderea influenței rusești în Moldova), I, 375 (50). (Simpatii

în Moldova pentru—), I, 177 (123), 226 (173), 246, 333 (7), 334, 337, 347-8 (22), 349, 366 (40). (Tratatul de comerț din 1783 între — și Turci), I, 87, 88-9 (44). (Serbarea zilei Împăratului la Iași în 1814), I, 212 (160). (Sudiți ruși în Iași și Moldova), I, 83 (39), 341 (17). (Plan de împărțire a Moldovei între — și Austriaci, la 1819), I, 383 (10).
 Rusia (Țări: Alexandru I-iu), I, 188*, 193*, 134, 267-8, 286, 289-90, 291-2 (227), 326 (3), 336; II, 539, 542 n. 1, 543, 609 (25). (petiția boierilor moldoveni către el), I, 330. (Ana), I, 54*; II, 273 (91). (Elisaveta), II, 274

(92), 276 (96), 324 (208). (Ivan), II, 284 (117), 310 n. 1. (Pavel), II, 304 (164). (Petru I-iu), I, 25*, 34*, 300 (239). (Petru al II-lea), I, 133*; II, 268 (83), 273 (91), 275 (93), 276 (96), 278 (101), 279 (104), 284 (118), 287 (124), 290 (129), 291 (131), 293 (136-7), 294 (139), 295 (140), 296 (143), 298 (145), 375 (352).
 Rusia (Marele-Duce Mihail), I, 245.
 Ruși (moșie în Ț. Botoșani), II, 23 (49), 32 (70), 57 (129), 58 (131), 65-6 (143), 178 (26-7).
 Ruteni, I, 211. (la Șcheia), I, 542 (260).
 Ruxanda (Domnița; în 1763), II, 84.

S

Șabana (moșie), I, 522 (226).
 Sacară (familia), I, 527 (236), 586 (284).
 Sacăzlaul (boierinaș), II, 81, 85, 96.
 Săcele, I, 127.
 Saint-Aulaire (de; institutor frances), II, 550 (230).
 Saint-Cyr (generalul Carra de), II, 602 (10).
 Saint-Saphorin (de; Trimes danes în Polonia), II, 573 și urm.
 Sakellario (baronul de; bancher bucureștean), II, 152.
 Salce (Ț. Suceava), II, 80, 87, 98.
 Sălcuța (sat), II, 114.
 Saldern (de; ambasador rus în Polonia), II, 355 (285).
 Salonic, II, 445 (65), 493 (119). (Ioachim, Mitropolit de), I, 401. (Gavriil). V. Callimachi (Gavriil). (Pașa Numan de: în 1750), I, 68*. (Consulii Suediei și Olandei), II, 445 (65).
 Sămaca (familie), II, 193 (95).
 Samsun, I, 103*.
 Samurcaș (Ioan), I, 206* și n. 2; II 547 (223).
 Sanătăuca (sat), II, 98.

Sănăuți (sat), II, 27 (55).
 Sanok, II, 561 (21).
 Sănova (sat), I, 526-7 (235).
 Sanuszyn (sat), II, 247 (33).
 Sardeon (Mitropolitul), II, 147, 153.
 Sardinia, II, 277 (99).
 Șarul Dornei, I, 198 n. 1.
 Satalia, I, 294.
 Șătrarul (Ioniță, supt cei d'întăiu Callimachi), II, 18 (37), 19 (42).
 Saucenița, II, 215 (13).
 Saul (dr. Dimitrie, Spătar), I, 176*, 52-3 (10-1), 62 (21), 66, 97; II, 206 (151), 261 (66), 368-9 (343), 370, 371 (349), 567 (16), 568 (18-9), 584 (24), 585 (26), 586 (30).
 Sava (bimbașa, Serdar), I, 156-7 (102), 317 (7), 319 (9); II, 143, 149, 153, 155.
 Savin (Banul), I, 27*, 34* n. 1.
 Saxonia, I, 3 și urm.; II, 257 (56-7), 292 (134), 312 (186), 317 (199), 318 (200), 451 n. 2. (Electorul de), II, 344 (255), 346 (259-60). (Prințul regal de), II, 309 (178). (Cini de), II, 306-7

- (173), 309 n. 1, 310 (180-1), 311 (184).
- Sbiera (familia), II, 5 (5), 183 (151).
- Scanavi (familia), I, 167*, 175*, 198*, 211*, 52 (10), 116 (65), 125 (77).
- Schauer (căpitanul, ofițer de remontă în Moldova), I, 53 (12).
- Șcheia, I, 536-7 (253), 542 (260), 559 (292).
- Scheidemantel (păstor al coloniștilor luterani din Filipeni), II, 337 (240: și soția lui).
- Schilling (Agent austriac în Iași), I, 42 (3), 64 (23); II, 512 (160), 517 (171), 519 n. 1, 521 (179), 529 și urm.
- Schina (Dumitrachi), II, 548 n. 1.
- Schitul cel Mare (din Polonia), I, 453 (82); II, 82, 95, 103.
- Schuster (Casa, din Ardeal, cumpărători de grâne din Moldova), I, 216-8 (166) și 218 n. 1, 226 (174).
- Schwachheim (de; Internunțiu), I, 18 (6); II, 279 (104), 394 (9) și urm., 636 (23) și urm., 639 și urm.
- Schweidnitz, II, 266 (78), 296 (143), 303 (160), 349, 439 (59), 636 (23).
- Schyller (dr., oculist), II, 357-8 (298), 359 (302-4, 306).
- Scînteie (localitate), I, 472 (148), 474 (153); II, 86, 93, 116.
- Scobihorn (familie), II, 32 (70).
- Scopiță, I, 300-1 (239).
- Scorțescu (Anastase), II, 49 (104).
- Scorțești, II, 127.
- Sculeni, I, 235 (183), 292 (227), 300 (239), 354 (26), 516-7 (212), 545.
- Scutari (din Asia), II, 471, 487 (108).
- Sdanowski, I, 73.
- Sebastiani (generalul, ambasador frances la Constantinopol), I, 190*, 134, 147 (97), 151, 329, 332 (7), 337, 347 (21), 352 (25), 357 (29), 380 (3); II, 536 (207) și urm., 610 (27), 658 n. 1.
- Secuî (regimente de), I, 270-1 (214); II, 474-5 (96), 478-9 (100).
- Secul (mănăstire), I, 23*.
- Sehskowitz (general), I, 46.
- Semigè, II, 447 n. 2.
- Șendre (Apostol), II, 97.
- Șendreni, II, 184 (53).
- Șapte-Insule (Ionice), II, 541 (213).
- Șeptelici (familie), I, 579 (21), 585 (30), 586 (32), 587 (35); II, 180 (39).
- Șerbănești, I, 81 n. 1, 190 (138).
- Șerbăia, I, 172*, 120 (70), 149, 341 (17); II, 543.
- Serdarul (Iordachi), I, 48*. (Manolachi), II, 19 (42).
- Sevastia (Mitropolitul de), II, 18 (40), 100. (archiereul Ananiade), II, 204 (145).
- Severin (consul rus în Iași), I, 43-4 (3-4), 47-8 (6), 54-5 (14), 57 (17), 59-60 (18), 61-2 (21), 64 n. 1, 65-7, 71 (27), 72-3 (28-9), 74-6 (30-1), 77-8, 80-1 (35-6), 84 (40), 85, 91-2 (45), 93, 94 (47), 96 (48), 97, 99 (51), 102, 103 (54), 105, 108 (58), 110, 112, 119-20 (70), 124 (76), 127 (79); II, 503 (146), 512 (161), 516 (169), 518 (172), 519 (174-5) și n. 2, 521 (179), 522-3 (181-2), 525 n. 1.
- Sf. Ilie (mănăstire), I, 26*, 56 n. 1, 101, 578-9 (18), 586 (31); II, 174 (5).
- Sf. Mormînt (epitrop al), I, 477 și urm. (164), 487 (179).
- Sf. Onofrie (manastire), I, 443 n. 1 (9), 451 (75). (Calistru, egumen de), I, 451 (75).
- Sf. Sava (mănăstire, în Iași), II, 127.
- Sf. Spiridon (eforie și spital), I, 443 (64), 501 (193), 510-1 (207), 551 (277), 567 (2), 569 (8), 583 n. 1, 588 (40), 592-3 (456), 595 (52-3), 602 n. 1; II, 96, 99, 147, 153.
- Sfungara (negustor), I, 57 (16), 61-2 (21).
- Sibiî, 222, 347 (21), 604 (62); II, 110, 224 (2). 411 n. 1, 412

- (33), 429 și urm., 437-8 (57), 478 (100).
- Siena, II, 35 (76).
- Siget, II, 347 (263).
- Silesia, I, 115*, 132*, 18 (6); II, 257 (56-7), 259, 273 (91), 290 (129), 373. (— prusiană), I, 88 (44). V. și Cazacii, Nikolowitz.
- Silion (familie), I, 458 (103); II, 96, 178 (26), 181 (43), 185 (60-2), 186 (68), 195-6 (109), 196 (110), 196 (116), 201 (135), 219 (27).
- Silistra, I, 121*, 195*-6*, 110-1 (61), 235 (184), 292 (228), 310 (245), 321, 367 (41); II, 115, 147, 149, 152, 588. (Pehlivan-Aga, Pașa de), I, 154 (101). (Negustori de oi), I, 85*.
- Simferopol, I, 91.
- Sinai (Mitropolița de, așezați în Iași), I, 464 (128); II, 46 (96), 84, 92, 97, 100, 131.
- Sinești (sat), II, 50.
- Sinope, II, 436.
- Siolchi-Mustafă-Pașa, II, 319 (202).
- Sion (familie), I, 39* n. 1.
- Sipote, II, 86, 93, 123.
- Sîrbii, I, 191*, 6 (6), 133, 145 (95), 171 (117), 174 (119), 189 (137), 192 (141), 193, 284 (221), 334, 343-4 (18), 345, 431 n. 1, 522 (227); II, 82, 98, 102, 538 (211), 540 (211), 609 (25). (Negustori—în Moldova), I, 191 (139). (— la Iași), I, 307-8. (Melenco, refugiat în Basarabia), I, 210 (157).
- Siret (riu), I, 236 (185). (plan rusesc de a înainta granița până la), I, 286. (vad), I, 519 (217).
- Siret (tîrg și capitanul de), I, 58* și n. 1. (Tîrgul, vama, mortasipia, pivnița Bugăniței și Armeni), I, 433 n. 1. (orînda mănăstirii Putna la), I, 433 n. 1 (3).
- Sireturi, I, 451 (77).
- Siria, II, 534 (204).
- Siropulo (dr.), I, 33 n. 1; II, 352 (276), 358 (299), 370.
- Șișcani, I, 541 (258).
- Șișcauți, II, 193 (97).
- Șiștov (pacea de la), I, 171*, 50 (9), 315 (2); II, 509 (158), 513 (163), 531 n. 1.
- Slatina (mănăstire), II, 32 (71), 201 (138), 202.
- Slavoni (din Slavonia austriacă), II, 505 (149).
- Smirna, II, 506 (151).
- Smolensc, I, 343.
- Smotrycz (starostele de), II, 378, 382 (360).
- Sniatyn, II, 173 (3), 250 (42), 294 (139), 295-6 (141-2), 299 (149), 364 (329), 369 (347), 374 (351), 379 (10), 650 (38). (Evreii din), I, 50 (9).
- Sobieski (regele Ioan), I, 23*, 25*, 27*, 30*, 33*; II, 206 (148).
- Soci, I, 484 (175).
- Socola (mănăstire), I, 462-3 (121); II, 41 (89), 44, 128. (și stărița Magdalina), I, 465 (141). (și stărița Susana), I, 437 (47). (archimandritul Isaia), I, 510 (206). (Seminariul), II, 72 (159).
- Sofia, II, 397 n. 1, 399 n. 1, 400 (20), 447 n. 2, 628 (16).
- Sohodol, I, 236 (184), 527 (235).
- Solca (mănăstire), I, 466 (137); II, 38 (83), 178 (24), 198 (122). (călugarii anume; și Benedict, egumen de), I, 441 (56), 454 (85), 458 (105); II, 178 (24), 194 (99), 198 (121). (și egumenul Meftodie), II, 201-2 (139). (și egumenul Varlaam sau Varlava), I, 441 (56), 458 (105).
- Solca (Poiana), II, 104.
- Soldanești (tîrg). V. Falticeni.
- Solocenii, II, 98.
- Soloneț (sat), I, 458 (103); II, 179 (33), 194 (99), 198 (120-1).
- Solticov (general), II, 259.
- Soroca (oraș și Ținut), I, 22*-4*, 33*, 35*, 48*, 149*, 155*-6*, 56 (15), 458 (103), 468-9 (142), 473 (150), 475 (157), 484 (176); II, 36 (78), 88, 94, 118, 128, 131, 133, 188, 194 (100), 382 (361), 383 (364), 580 (13), 627 (16).
- Soroceanu (familie), II, 15-6 (32-3), 65 (143), 203 (143).

- Soubise (principele de), II, 293 (136).
- Soveja (mănăstire), II, 88, 103.
- Spănești, II, 185 (57).
- Spania, II, 259, 263-4 (75), 269 (85), 270 (87), 271 (89), 272 (90), 273 (91), 274-5 (93), 279 (104), 283 (115), 290 (129), 293 (136), 299 (148), 304 (163), 582 (18). (Tabac de), II, 331 (226), 332 (229), 338 (242).
- Spanțerești, I, 477 (161).
- Spatarul (Nicolae — muntean; în 1763), II, 327 (217). (moldovean supt Grigore-Vodă Callimachi), I, 390.
- Spinoasa (—sat), I, 518 (219).
- Spîțeri (Anton Faerman), II, 101. (dr. Lockmann), II, 48 (102), 52 (112), 57 (130), 96, 101. (Franz-Xaver Neumann), I, 509 (203). (Alexandru Venier, al Curții), I, 472 (147), 523 (228).
- Stachiev (ambasador rus la Constantinopol), I, 167*.
- Stadion (ministru austriac), I, 131 și urm., 315 (1-3).
- Stahl (secretariu domnesc în Moldova), II, 132, 236 (10).
- Stamati (familie moldovenească de boieri), I, 578 (18); II, 45 (94), 177 (17), 198 (118, 120).
- Stamati (Constantin, candidat de consul frances în principate), I, 178*, 586 (32).
- Stamboleanca (negustoreasă în Moldova), I, 52-3 (11), 59-60 (18-9), 62 (21), 63 (23), 82-3 (39) și 83 n. 1, 84 (41); II, 508 (155), 512 (161), 515 (167), 519 (174) și n. 1, 2; 523 (181).
- Stăncesti, I, 36*, 58*, 84*, 87*, 175* n. 4, 535; II, 5-6 (4-6), 6-7 (8), 7 (9, 11), 8 (12), 10 (17), 12 (23), 14 (30), 16 (34), 21 (46), 32 (71), 34-5 (75, 77), 40 (86), 47-8 (101), 49 (106), 51 (108, 110), 52 (113, 115), 54 (123), 66 (144).
- Stănești (moșie în Bucovina), II, 177 (21), 180 (34), 181 (45), 193 (96), 194 (102), 195 (107).
- Stănești (moșie în Ț. Bacău), I, 477-8 (164).
- Stănilești (lupta de la), I, 42*.
- Stanislaw (oraș), I, 50 (9), 74, 101; II, 250 (42), 379-80 (356).
- Stankiewicz (agent polon), I, 134*, 139*; II, 315-6 (194), 318 (201), 322 (206), 325 (211), 330 (224), 338 (242), 350, 463-4 (84), 465 n. 1, 468, 645 n. 1.
- Statachi (Dumitrachi; Aga), II, 137 (tatăl său?), 532 (197), 534 (203).
- Stavăr (Velișco), II, 100.
- Stavrachi (Aristarchi, dragoman), I, 212*.
- Stavrachi (Iordachi, agent grec al Domnilor romîni), I, 75*-8*, 83*, 96*-8*, 101*-6*, 135*-9*, 141* și urm., 148*, 166*, 22-5 (16-8); II, 236 (10), 327 (217), 348 (264), 358 (301), 368 (342), 403 (23), 448, 470 (94) și urm., 472 (96) și n. 1, 473 și urm. (96), 647 (32) și urm. (Tatăl său), I, 75*, 23. (Frații: Ienacachi și Manolachi), I, 75*. (Soția sa), I, 144* n. 1. (Plîngerea în versuri pentru moartea sa), I, 144* n. 1.
- Stavru (Paharnicul), I, 477 (163).
- Ștefan-cel-Mare (Domn al Moldovei), I, 433 n. 1, 451 (76), 526 (235).
- Ștefan-cel-Tînăr (Domn al Moldovei), I, 556 (284).
- Ștefan (Gheorghe-Vodă), I, 11*, 22*, 460 (110).
- Ștefanachi (Dragoman al Arsenalului), II, 448 n. 1.
- Ștefanești (tîrg în Ț. Botoșani), I, 49*, 105 n. 1, 189 (137); II, 94, 116. (pîrcălabul Roman de), I, 455 n. 1. (plan de a face o cetate turcească la), I, 184 (129).
- Stefanievca (sat), II, 179 (29).
- Stettin, II, 272 (90).
- Stihi (familie), I, 549 (273); II, 16 (33), 32-4 (73), 69-70 (156-7).
- Stîncă (localitate), I, 188 (135); II, 123.

- Știrbei (Badea — Drăganescu), I, 130*, 138*.
- Stirce (Strișca , familie), I, 26*, 86 n. 1, 458 (101), 466 (135); II, 176 (12), 177 (19-21), 184 (53), 186 (67, 70), 190 (80), 191 (83), 192 (90), 193 (93, 96), 195 (105, 109), 199 (126).
- Știubeieni, I, 115 (64); II, 515 (168).
- Strangford (ambasador engles la Constantinopol), II, 557.
- Straoam, II, 11 (21).
- Stratulat (Stratilat; familie), I, 194 (142), 219, 223 (171), 233 (182) și n. 1, 444 (67), 454 (85); II, 193 (94).
- Streazescu (familie), II, 43 (91).
- Strogonov (ambasador rus la Constantinopol), I, 207*, 168 (115?), 245, 267, 284 (221), 286, 375 (50), 376 (52), 380-1 (4), 547-8 (270); II, 549-50 (229 30), 553 (241).
- Stroici (Anița Lupului), II, 92, 99, 128. (Spatarul, fiul lui Dumitrașco), II, 5-6 (4, 6), 6-7 (8), 7 (9, 11), 27 (55). (Lupu), II, 183 (49), 215 (13). (Ilie), II, 215 (13).
- Stroiescul (familia), I, 28*-9*, 430 (23: genealogia); II, 104, 123, 179 (28), 184-5 (56-7), 191 (63), 193 (96), 194-5 (105).
- Stroiești, I, 538 (256); II, 198 (118).
- Sturdza (familia), I, 207*, 431 n. 1; II, 199 (124), 200 (129).
- Sturdza (Constantin Spatarul; supt întâi Callimachi), I, 131*; II, 22, 23, 74 (4), 190 (80), 191 (83), 193 (96), 443 (62), 453 (84), 455 (89), 456 (91), 460-1 (114-5), 465-6 (134). (alt Constantin Spatarul; în 1810), II, 44.
- Sturdza (Constantin, fiul lui Sandulachi; în 1817), I, 266, 541 (258).
- Sturdza (Dumitrachi; în 1812), I, 157 (104), 237 (186), 250 n. 1, 310 (245), 498 (185), 542 (261), 545-6 (265), 557 (285); II, 52 (115), 66 (145), 83. (Banul, cumnatul lui Ienachi Callimachi), II, 37-8 (81), 83.
- Sturdza (Doamna Ecaterina, a lui Ioan Sandu Sturdza), II, 220 (32).
- Sturdza (Gheorghe Stolnicul, supt întâi Callimachi), I, 131*, 455 (89), 456 (91), 570 (11), 586 (32); II, 83.
- Sturdza (Grigoraș Logofătul, supt Scarlat - Voda Callimachi), I, 205*, 53 (11), 168 (115), 219, 250 n. 1, 251, 269, 310 (245), 498 (185), 514, 589 (43), II, 52 (115), 68 (150), 135, 208 (158).
- Sturdza (Ilie; în 1763-4), I, 449 (71), 463 (123); II, 100.
- Sturdza (Ioan Caminarul, mort înainte de 1810), II, 45 (93).
- Sturdza (Ionița, supt întâi Callimachi), I, 103*, 147*, 162*; II, 35-6 (78), 197 (115), 206 (149), 215 (15).
- Sturdza (Ionița Spatarul, supt Scarlat-Voda Callimachi), I, 88*, 236 (184), 545.
- Sturdza (Lascarachi), I, 60 (19); II, 206 (149).
- Sturdza (Logofătul; în 1761), II, 184 (53).
- Sturdza (Mihaî, supt Alexandru-Voda și Scarlat-Voda Callimachi), I, 53 (11), 491; II, 54 (121), 207 (155), 220.
- Sturdza (Mihalachi, Vornic supt întâi Callimachi), II, 176 (12), 177 (16, 19), 178 (24), 189 (76-7), 215 (13), 423 (11), 430 (32), 432 (38), 441 (55), 449 (71), 457 (95, 98), 463 (123). (Soția lui, Smaranda), II, 82, 85, 95 128.
- Sturdza (Paharnicul; cumnatul lui Ienachi Callimachi), II, 37-8 (81).
- Sturdza (Sandulachi, cumnatul lui Alexandru - Voda Moruzi), I, 194*, 150-1, 194 (142), 266, 273 (217), 310 (245), 498 (185), 501 (193), 516 (209), 536 (251); II, 66 (146), 135-6, 146. (Soția sa Catinca), I, 194 (142).
- Sturdza (Sandu, Logofătul, pe la

1730-50), II, 10 (17), 15 (30), 211 (2), 212 (3).
 Sturdza (Sandu Stolnicul; aproape contemporan cu precedentul) I, 149*; II, 24 (53), 82.
 Sturdza (generalul Scarlat, guvernator al Basarabiei), I, 153 (101), 161, 342 (17), 349, 356 (28); II, 207 (157).
 Sturdza (Solomon), II, 100.
 Sturdza (Stefan, fratele lui Ioniță I), II, 35-6 (78), 83, 181 (44), 199 (128), 206 (149-50), 218 (23), 219 (27-8), 438 (50), 441 (55), 454 (85).
 Stürmer (baronul de; Internunciu), I, 209 (157); II, 535 și urm. V. și Internuncii.
 Suceava, I, 8*, 23*, 28*, 33*, 52 (10), 126 (78), 141 (91), 157 (103), 326 (3), 344 (18), 433 n. 1, 462 n. 1, 569 (7), 570 (10, 16), 571 (13-4), 578 (17), 579 (21-2), 580 (23), 583 (25), 584 (27), 585-6 (29-33), 587 (34-5); II, 4 (2), 31 (69), 39 (83), 82, 84, 86-7, 92, 121-2, 180-1 (39), 204 (145), 205-6 (147), 206 (152), 207 (156). (privilegiul), I, 444 și urm. (70), 585 (30). (Șoltuzul de), I, 583 (25), 584 (27). (Vornic de), II, 181 (39). (Pecetea), I, 586 (30, 32). (dichiul), I, 454 (85), 462 n. 1, 579 (22), 586 (31, 33). (Macarie), II, 203 (139). (Meftodie), II, 201 (135). (arhimandritul Calistru), II, 184 (52). (orîndarii Mitropoliei), I, 433 n. 1 (3).
 Suceava (Ținut), I, 9*, 203, 428-9 (29), 433 n. 1 (2); II, 49 (104). (isprăvnicia), I, 105 n. 1.

Biserici.

Biserica Armenească, I, 444 și urm. (70), 585-6 (29-30).
 Biserica Domnească, I, 444 și urm. (70).
 Biserica Fetelor, I, 444 și urm. (70).
 Mitropolia Veche, I, 444 și urm. (70).

Sf. Dumitru, I, 444 și urm. (70), 569 (7).
 Sf. Gheorghe, I, 587 (35).
 Sf. Ioan, I, 193*, 570 (16), 587 (35); II, 39 (83), 204 (145).
 Treimea, I, 585-6 (29-30).
 Cimitirul Sf. Arhanghel, I, 583 (25).

Locuitori.

Armenii, I, 578 (17).
 (Șoltuzul lor), I, 578 (17).

Evrei.

(Ioan Leibell), I, 57 (16).
 (Starostele lor), I, 444 și urm. (70).

Greci, I, 579 (21-2).

Clădiri.

Bolnița, I, 585-6 (29-30).
 Curțile, I, 444 și urm. (70).
 Fîntina domnească, I, 444 și urm. (70).
 Pivnița Mitropoliei, I, 444 și urm. (70).
 Zamca, I, 586-7 (33); II, 200 (132).

Străzi, Uliți și Țirguri.

Strada Boierească, I, 585-6 (29-30).
 Strada Frunteș, I, 579 (21-2), 585-6 (29-30).
 Strada Mare, I, 586 (32).
 Strada Podgoriei, I, 585-6 (29-30).
 Strada Sf. Ioan, I, 578 (17).
 Ulița Datornicilor, I, 444 și urm. (70).
 Ulița Ponii, I, 444 și n. 1.
 Țirgul, I, 444 și urm. (70).
 Țirgul Vitelor, I, 444 și urm. (70), 578 (17).

Sucevița (mănăstire), II, 128, 198 (122).
 Suciu (Dumitrachi), I, 444 (67). V. și Suțu.
 Suedia, I, 65*; II, 282 (111), 291 (131), 442 (61), 615 și urm., 627 (15).

Suez, I, 122 (73).
 Suhărău (munte), I, 38*.
 Sulina, I, 110, 232 (180); II, 139, 147, 150. (Aga de), II, 150. (navigație pe brațul— ei), I, 292 (228). (curățirea brațului— ei), I, 289-90 (225), 294.
 Sulugiac-Calesi, II, 108.
 Sulzer (scriitor), I, 385 și urm.
 Sultani: Abdul-Hamid I-iū, I, 167*.
 Mahmud I-iū, II, 387-8 (2-3), 389-90, 618 și urm.
 Mahmud al II-lea, I, 227, 381 (5); II, 547 (223), 548 (226), 556.
 Mustafă al III-lea, I, 82* n. 1, 89*, 91*, 94*-6*, 108*-9* și n. 1, 121*-3*, 135*-6*, 139*, 141*, 144*, 149*, 155*-6*, 158*, 167*, 4 (1), 5 (2), 11 (1), 25 (18), 27 (22), 28 (24), 32 (33), 35 (38), 36 (40), 394-5; II, 234 (7), 249 (40), 319 (202), 324 (209), 350, 365 (332), 383-4 (367-8), 394-5, 400 (20), 409, 415 (38), 417 (41), 435 (54), 436, 440, 443-4 (62-3), 447 n. 2, 457, 460 (80), 492 n. 2, 495-6 (124-6), 498-500 (135-8), 562 (4), 575 (1), 590, 599 (6), 623-5 (11), 628 (16), 632-3, 634-6 (22), 643 (25), 646 (29), 647-9 (32), 649 (34), 654 (47). (fete ale lui), II, 293 (136), 305 (167).
 Mustafă al IV-lea, I, 196*.
 Osman al III-lea, I, 89*.
 Selim al III-lea, I, 173*, 190*-1*, 194*-5*, 6 (6), 41-2 (1-2), 68, 81 (38), 174 (119), 338 (11), 379-80 (2-3); II, 270 (87), 527 (189), 537 (208), 603 (12), 610 (28).
 «Sumej» (Gheorghe, Stolnicul), I, 53 (11).
 Șumla, I, 198*, 341 (17), 368 (42); II, 154.
 Șurănești, II, 130.
 Suțu (familie), I, 110*; II, 658 (55).
 Suțu (Alexandru I-iū, spînzuratul), I, 76*-7*, 83*, 86*, 107*-9*, 144*-5*, 24.
 Suțu (Alexandru, fiul lui Mihaï-Voda I-iū; dragoman), I, 187*, 195*-6*.

Suțu (Alexandru Nicolae-Vodă), I, 182*, 185*-6* și n. 1, 187* și n. 2, 189*-91*, 194*-7*, 207*-8*, 6 (6), 140 (90), 143 (93), 145 (95), 297-8 (236), 315 (2-3), 317 (6), 325 și urm., 379 (1), 383 (9), 488; II, 403-4 (25), 528-9 (191), 530 (195), 532 (198), 534-5 (205) și 535 n. 1, 536 și urm., 548 (225), 552 (232), 554 (242), 605 (16-7), 606-7 (19-20) și 607 n. 1, 608 și urm., 610 n. 1, 611 (29), 656-7 (53), 657 n. 1. (văduva și familia sa, moștenirea, datoriile), I, 317 (6), 321. (un nepot al său), II, 540 (212).
 Suțu (Chiriță sau Constantin; și toți fiii săi), I, 76*.
 Suțu (Constantin, boier moldovean; în 1817), I, 275 n. 1.
 Suțu (Costachi, zis Chebap), II, 529 n. 1, 530 (195), 551 (232), 607 (20) și n. 1.
 Suțu (Dimitrie, fratele lui Alexandru I-iū), I, 76*, 107*.
 Suțu (Dimitrie, zis Chebap, tatăl lui Costachi?), I, 163*.
 Suțu (Ienachi, fratele lui Dimitrie I-iū), I, 105*-7*, 145*; II, 128.
 Suțu (Mihalachi; Mihaï-Vodă), I, 105* n. 2, 107*, 117*, 131*, 156*, 163*, 170*, 174*, 177*, 182*, 186* și n. 4, 187*-8*, 32 (32), 34 n. 1, 38 (42), 41-2, 43 (3), 44 (4), 47 (6), 60 (19), 63 (23), 79, 124 (77), 129 (80), 383 (9), 455 (89), 467-8 (139), 472 (147), 570 (11), 597; II, 83, 94, 97, 100-1, 103, 106-7, 120, 131, 304 (308), 503 (145), 506 (152), 507 (154-5), 510, 517 (170), 530 (195), 531 n. 1, 610 n. 1. (Un fiu al său), II, 610 n. 1. (Datoriile lăsate de el în Moldova), I, 42 (3).
 Suțu (Mihaï Grigore-Vodă), I, 206*-8*, 210*, 290, 298, 309 (244), 310-1, 600 (55); II, 548 n. 1, 549 (227), 551 și urm. (Soția sa), I, 206*.
 Suțu (Nicolachi, Mare-Dragoman), I, 77*, 82*-3*, 108*, 122*-3*,

125*, 134*-6* și n. 1-3, 139*, 143*, 145*-7*, 149*-50*, 152* și urm., 165*, 11 (2), 24, 26 (20), 27 (22), 30 (28), 31-2 (31-2), 34 n. 1, 36, 37 (40), 394-6, 415 (1) și n. 1, 416 n. 1, 570 (11); II, 108, 119, 122, 125, 130, 261 (65), 261-2 (69), 263-4 (75), 265-6 (76-7), 266 (79), 267-8 (80-3), 269-70 (85), 272 (90), 273 (91-2), 274, 275 (93-4), 277 (98, 100), 279 (103), 281 (108), 282 n. 1, 288 (125, 127), 297 (144), 315 (194), 318 (201), 327 (216), 366-7 (336), 367-8 (340), 383-4 (367),

384 (368), 419 (43), 451 (74), 477 (99), 485 (105) și n. 1, 489 (112) și n. 2, 491 (115), 492 (116) și n. 1, 493 (120) și n. 2, 497 (131-3), 498-500 (135-8), 590 (35), 591 (39), 652 (41), 654 (47).
Suvorov (general rus), I, 77 (33).
Svinin (funcționar rus), I, 234, 366 (40), 368 (42); II, 155.
Svinița, II, 188-9 (76), 196 (111).
Svițera, I, 29.
Szopczoski (Mihai, namesnic polon în Cîmpulungul moldovenesc), I, 30*.

T

Tabară (sat), I, 117*; II, 94.
Tabără (familie), II, 32 (70), 179 (28), 181 (41), 184 (54), 185-6 (63), 186 (66-7, 69), 191 (82), 192 (88), 195 (107), 198 (123), 217 (20).
Tadan (moșie), II, 44.
Tahir-Aga, I, 136* n. 1, 44 (5), 296-7 (234).
Talhărești (siliște), I, 518 (216).
Talleyrand (ministru frances), I, 195*, 147 (97), 148, 151, 325 și urm., 360 și urm., 379-80 (1-3).
Talpă (familie), II, 5-6 (5-6), 15-6 (32-3).
Tamara (ministru rus la Constantinopol), I, 103 (54); II, 531 n. 1.
Tamașeni, II, 43 (92).
Tanase (Vasile, Jitnicer), II, 81.
Țara-Romaneasca, I, 424 (15), 436 (45), 465 (134); II, 104, 121, 155, 454 (79), 490 n. 1, 495 (123), 505 (149). — Muntenescă), I, 424 (15). (Fugari din — în Ardeal). II, 472 n. 1.
Țarigrad (marfa de), I, 493. V. și Constantinopol.
Țarina-Mare (sat), II, 198 (120).
Țariță (schitul lui), I, 459-60 (107), 510 (207), 583 n. 1.
Tarnauca, I, 113 (62).
Tarnowska , II, 111 (62).

Țarogradulul (Valea-), I, 56 (15) și n. 1.
Tartakow (localitate), II, 358 (301).
«Tatar-Hagos (munte), II, 452-3, (77), 455 (82-4) și urm.
Tataraseni (sat), II, 35 (76). V. și Teterschen .
Tătarasî (sat în Ț. Botoșani), II, 9 (16), 10 (19).
Tatari, I, 9*, 22*-4*, 28*-30*, 43* n. 1, 48*, 83*, 89*, 94* și urm., 104*, 131* și urm., 154*-6*, 3, 33 (35), 110-1 (61), 112, 113 (63), 116 (65), 244 (193), 315 (3), 416 n. 1, 449 (72), 561 (298), 565-6, 570 (12); II, 24-6 (53), 108, 114-5, 117, 121, 148, 152, 154, 234 (7), 235, 247 (34), 272 (90), 307 (174), 312 (188), 328 (219), 329 (221), 330 (224), 332 (229), 346 (262), 351 (271), 381 (360), 395-6 (12), 396-7 (13), 397-8 (16), 399 (18) și n. 1, 400-1, 402 (22), 403 n. 1, 407, 448, 466 (88), 488-9 (111), 492 (117), 493 n. 1, 505 (149), 561-2 (3), 563 (7), 565 (11), 569 (22), 570 n. 1, 571 (27-8), 576 n. 1, 577 (5), 580 (13), 581 (14, 17), 583 n. 1, 584-5 (25), 586 (31) și n. 1, 590 (34), 625 (12-4), 627, 641. (cetați de hotar catre

- Rusia), II, 324 (208). (vămî), II, 253 (49). (molahî), I, 90. (processe ale ȧeranilor moldoveni cu ei), II, 114. (bucate ale lor), II, 114. Hanî: Alîm-Ghirai, I, 89*; II, 396-7 (13), 399-400 (19) și 399 n. 1, 626. Arslan-Ghirai, I, 150*, 154*, 4 (2); II, 358 (288), 366 (335), 399 n. 1, 408 (30) și n. 1, 626, 627-8 (16), 650 (36) și n. 1. (Crim-Ghirai), I, 89*, 94* și urm. 103*, 116*, 121*, 132* și urm., 144* și n. 1, 150*, 154*-6*, 4 (2), 15 (2), 18-9 (8), 20 (8, 10), 29, 33 (35), 390, 566; II, 109, 228, 245 (31), 249 (38), 272 (90), 319 (203), 321, 323 (207), 325 (211), 331, 332 (229), 333 (231), 335 (235), 337 (240), 339 și n. 1, 346 (260), 358 (288), 370, 375 (352), 396-7 (13), 399 n. 1, 400-1, 402 (22) și n. 1, 403 n. 1, 404-6 (26-7), 407-8 și n. 1, 411 (31), 412 n. 1, 444 (65), 446 (70), 447 (71) și n. 1, 2; 448 și n. 1, 449 și n. 1, 451 (75), 454 (79), 455 n. 1, 463-4 (83-4), 466 (88), 467, 469 n. 1, 476 n. 1, 488 (111), 489 n. 1, 490 (113), 492 (117) și n. 2, 493 (118) și n. 1, 563 (6), 570 (23-4), 571 (30), 578 (7), 579 (11), 587 (33), 626, 627-8 (16), 628-9, 630 (19), 643-4 (26), 644 (28), 645 n. 1, 646 (29-30), 650 (36), 653 n. 2. (Fiul său), II, 570 (24), 585 (27). (Devlet-Ghirai), II, 493 n. 1. (Hagî-Ghirai), I, 116*; II, 243-4 (27), 244 (28, 30), 244-5 (31), 249 (38), 408 (29) și n. 1, 411 (31), 412 n. 1. (Macsud), II, 366 (335), 379, 476 n. 1, 478 n. 1, 486 (107-8), 650 n. 1. (Salamet-Ghirai), II, 110. (Selim-Ghirai), II, 397-8 (16). Mîrzaci: Giaun-Mîrza, I, 24*. Serascher-Sultani, II, 110.
- Tăutul (Ioan Banul), I, 541 (257). (familia), I, 26*-7*, 29*, 430 (33), 451 (75-6), 458 (103), 578 (17), 579 (21); II, 27 (55-6), 157, 173 (3), 173-4 (4), 175 (10), 176 (14), 181 (43), 185 (57), 192 (88), 194 (100).
- Tecuci, I, 164; II, 93, 118. (Ținut), I, 518-9 (217). (Căpitan de), II, 82, 133. (judecători de), I, 430 (34). (Vornic de), I, 423 (6).
- Tefterdar (Mehtupgi-bei), I, 189 (137).
- Teişori (sat), II, 193 (94).
- Telciû (localitate), II, 165 (1).
- Teliman (familie), I, 525; II, 193 (94).
- Temruc-Calesi, II, 108.
- Tenedos, I, 66*-7* și n. 3, 68*, 71*, 73* n. 2, 77*, 182*, 394; II, 389, 393 (6), 530 (195).
- Teodorachi (Comisul; în 1760), I, 441 (55).
- Teodorowicz (negustor polon), II, 335-6 (237-8), 337-8 (241).
- Teodosiu (Săndulachi, arendaş), I, 499 (188), 551-2 (278).
- Terapia, I, 107*; II, 403 (25), 436, 474, 556.
- Tersenicoglu (revoltat ture), II, 538, 540 (211).
- Tesalia, II, 206 (152).
- Testa (dragoman german), I, 171 (117); II, 540 (211), 546-7 (222). (dragoman olandes), II, 607 n. 1 și urm.
- Testabuza (dr.), I, 50*.
- «Teterschen» (localitate), I, 115 (64).
- Theotokis (dascâl grec), II, 72 (159).
- Thürheim (contesa de), I, 141 (92).
- Thugut (ministru austriac), I, 41 și urm.; II, 467 (89).
- Ticuveji, II, 184 (53).
- Țifeşti, II, 36 (78).
- Țigălăşeşti, II, 87.
- Țigăneşti, I, 518 (216).
- Țigani, I, 51 (10: fugari în Bucovina), 99 (51), 211-2 (159: Romîni și Ruteni pribegi, asimilați cu ei), 247-8 (195: și aceiași), 423 (13: de episcopie), 424 (14: leul grajdului gospod de la holtei și căsari; cei din tirguri: fierari, cobzari, lăutari), 425 (18: căderea în Țigănie a

- soției unui Țigan; lingurari gospod), 425 (20: casatorii mixte), 426 (23: fugari în Polonia), 426-7 (25: casatorii între doi — de la doi stăpini), 427 (26: corodieri domnești, de toiag hatmanesc), 432 (42: cercetare de — fugari), 433 n. 1 (46: și casatorii mixte cu pribegi), 438 (48-9), 444 (66), 452 (78-9), 454 (88), 462 n. 1. (casatorii între — de la doua manastiri), 464 (128: fugari), 464 (130: casatorii), 465 (132: casatorii mixte, rascumparare), 465 (133: fugari la Turci), 465 (134: munteni, gospod, dintre imigrati), 467-8 (139), 476 (159: lingurari gospod și dajdea lor), 477 (163: gospod, dintre imigrati), 481 (165: cununie cu ravaș de la stapini), 483 (172: casatorii mixte), 487 (179-80), 507 (197: ursari și bulubașii lor), 529 (640: juzi și salase, cetași), 538 (257: dați la manastiri), 549 (272: strajeri la sate), 579 (22: case), 587 (36: și rudari); II, 36 (78), 37 (79), 38 (81), 41 (89), 42 (90), 43 (92), 44, 50, 80. (Țigani gospod, Radul ispravnicul lor), 89-92. (dajde pe), 94, 115, (turci), 119, 130 (și turci), 131, 147, 150.
- Tighinea. V. Bender.
- Timoni (Agent austriac), I, 41 și urm., 242 (191); II, 503 și urm.
- Tintest, I, 457 (99).
- Tipografi: Ioan Hart, I, 182 (127). (— ie greco-romina din Iasi), II, 152. (material — ic din Austria), I, 241 (191).
- Tirgu-Frumos, I, 302, 510-1 (207), 546 (268), 557 (285), 583 (26) și n. 1, 588-9 (41-3) și 589 n. 1, 592-3 (45-6), 593-4 (48), 594 (50), 594-5 (53); II, 94. (Țigă-nimea), I, 602 n. 1. (Curtea), I, 583 n. 1. (Biserica Domneasca), I, 482 (168), 510-1 (207), 583 n. 1, 602 n. 1. (biserica Sf. Nicolae), I, 595 n. 1. (moara), I, 511 (207). (Vel Capitan), I, 602 n. 1. (epi-tropi), I, 546 (268), 594 (48), 595 n. 1. (șoltuz și pîrgari), I, 593-4 (48). (privilegiu), I, 458 și urm. (107), 530 (219).
- Tirnova, I, 90, 94 (46).
- Tisa, I, 159.
- Tobac, I, 234.
- Todireni (manastire), II, 214 (12), 217 (21), 219 (27).
- Töplitz, I, 188 (136).
- Toflea (moșie), I, 539-41 (257).
- Toloești, I, 518 (216).
- Tolstoi (general), I, 80 (36).
- Toma (capuchehaie moldoveneasca la Han), II, 492 n. 2.
- Tomești, II, 24 (53).
- Tomșa (Ștefan al II-lea, Domn al Moldovei), I, 424 (15), 441 (56); II, 202.
- Topcilar (sat), I, 89*.
- Torgau, II, 413 n. 1.
- Totleben (general), II, 259.
- Tott (baronul de), I, 50, 58*-9, 61* și urm., 81*-2*, 132*, 150*, 28-9 (25) și n. 1, 34 n. 1, 390; II, 370, 451 n. 2, 486 (107), 492, 493 (118), 570 (24), 579 (11), 653 (45).
- Toulon, I, 78 (34).
- Traianopolis (Partenie, episcop de), I, 500 (191).
- Traisteni, II, 28 (60).
- Trapezunt, I, 75*; II, 326 (216).
- Traubnitz (de), II, 238 (15), 239 (18).
- Trawniki, I, 292 (228).
- Trécourt (Jean-Baptiste, institutor), I, 176*, 185* (și fratele), 103-4 (55) și 104 n. 1, 115 (65).
- Tremeti (preot din), I, 454 (85), 455 (89).
- Trestiana, II, 220 (32).
- Triest, I, 237 (185).
- Trifești (în Ț. Orhei), II, 28 (60).
- Troian, II, 245 (53).
- Trotuș, I, 574; II, 223.
- Tucicov (cetate planuita), II, 549 (228).
- Tuduri (boieri), I, 442 (58); II, 191 (83).
- Tufescu (Armașul), II, 178 (24).
- Tulbureni, II, 184 (53).

Tulcea, I, 194 (141), 208, 294;
II, 258 (58), 351 (271).
Tulczyn, I, 77 (33), 175 (121), 235
(183).
Turci, *passim*. (bucatele lor), II,
82. (contra carantinei), I, 243,
368 (42). (daruri la), II, 137.
(dregatori în Iași), II, 131. (mu-
safiri), II, 94. (negustori), I, 193;
II, 54 (122), 113, 238 (15), 250
(42), 357 (294), 364 (329-30).
(de grîne), II, 65 (142). (îm-
prumut cu dobîndă), I, 442 (57),
449 (72), 460 (114), 579 (20);
II, 155. (oastea nouă, *Nizamul*),
I, 81-2 (38). (pradăciuni), II,
180 (38). (— în Polonia), II,
246 (32). (la sate), I, 431 n. 1.
(la Viena), II, 66 (146). (scoși
din țară), II, 113, 117-8. (scu-
tiri de dări), II, 92, 99, 102,
105. (stoarceri), II, 252-3 (49).
(tarif vamal — austriac din
1818), I, 293 (229).
Turcul (Turculeț; familie), I, 20*,

25*, 435-6 (45), 453 n. 1; II,
94, 102, 176 (13), 185 (58), 186
(68-9), 187 (73-4), 199 (127),
201 (137).
Tureatca, II, 193 (96), 194 (105).
Turin, II, 270 (86).
Turnavitul, II, 602 (11) și n. 1,
655-6 (50).
Turnu-Roș, II, 411 n. 1.
Turturești, II, 87.
Tury (Türzy; supus austriac din
Moldova), I, 41 (2); II, 503
(146), 518 (172).
Țuțcani, I, 549 (276). (schit), I,
517 (214).
Tutelmin (guvernator rus), I, 72-3
(29).
Țuțora, I, 155*; II, 362 (319), 491
(115).
Țuțorești, I, 155*.
Tutova (Ținut), I, 153*, 474 (153).
(ispravnic de), I, 481 (166).
Tysmenicza (și negustorii armeni
de cai din), I, 183 (128), 276 și
urm. (219); II, 250 (42), 523 (181).

U

Ucraina, II, 329 (223), 562 (4),
580 (12). (— Hanuluț, și Hatma-
nul Stet), I, 24*.
Udricki (arendăș în Moldova), I,
101-2.
Uhlefeldt (de; Internunciu), I,
52*; II, 387 (1).
Uideșta, I, 584 (28); II, 200 (133),
201 (135), 207 (154).
Ukra-Forka (punct la hotarul Mol-
dovei cu Ardealul), II, 463 (83).
Umbrașești, II, 43 (92).
Ungaria, I, 9*, 12*, 37*, 83*, 3,
350, 365, 433 n. 1 (2); II, 129,
353 (281), 364 (327), 410 (30),
413 (36), 445 (67), 568 (18), 569
(20), 580 (12), 581 n. 1, 585 (25,
28). (protecția Bisericii catolice
din Moldova), II, 364 (327). (Un-
guri în Moldova), I, 483 (172),
559 (292). (vieri în Moldova),
I, 542 (260).
Ungheni (Ț. Suceava), I, 463 (122).

Ungureni, I, 461 (117); II, 87, 92,
94, 98, 101-2, 104, 192 (88). (din
Ț. Bacău), I, 526 (235). (din Ț.
Suceava), II, 81. (căsătorii cu
Țigani), I, 425 (20).
Unite (carti religioase ale Bise-
ricii — din Ardeal), I, 272-3
(216), 299 (237).
Ureche (Grigore, cronicar), I, 450
n. 1, 586 (31).
Urfa, I, 90*.
Uricari: Dnmitrașco, I, 12* n. 1.
Ursachi (familie), I, 433 (43), 452
(79), 458 (101); II, 95, 157, 208
(161).
Ursuleț (Gheorghe), I, 47*, 58*,
83*; II, 6 (7), 211, 212 (3-4),
213-4 (9), 216 (9). (Ioan), II,
211 (2), 213 (8). (familia), II,
211 (1), 217 (19).
Urziți (sat), I, 462 (118).
Uszczecko (localitate), II, 378.

V

Vadul-lui-Isac, I, 209 (156), 545-6 (265).

Vahabiți, I, 165-6 (111-2).

Valea-Alba, I, 484 (175).

Valeva (moșie), II, 208 (160).

Vama (în Cîmpulungul moldovenesc), I, 38*, 433 n. 1 (10).

Varna, I, 191*, 6 (6), 133, 196, 326 (3); II, 542 (215), 566 n. 1, 600 (9), 609 (26).

Varșovia, I, 16 (3), 59 (17), 339 (12), 342 (18), 363 (38), 417 (3); II, 83, 120, 237 (13), 242 (24), 243-4 (26-7), 248-9 (37), 260 (63), 262 (70), 263 (73), 278 (101), 300 (153), 320 (204), 323 (207), 324 (209), 335 (237), 336 (238), 338-40 (243), 341 (247) și n. 1, 342-3 (250-1, 259), 346 (260), 347 n. 1, 349 (265), 350, 351 (271), 352 (276), 353 (280), 282), 354-5 (285-6), 357 (296-7), 358 (301), 360 (309), 362 (315), 363-4 (327), 364 (328), 365-6 (331-3), 371 n. 1, 373-4 (351), 377 (356), 381 (359), 382 (363), 383 (365), 408 n. 1, 447 n. 2, 479 (101), 483 (104), 491 (116), 568 (19-20), 652 (40), 653 (42). (Școala de cadetți), I, 59 (17). (Ducatul de), I, 209 (157).

Vartejenii, II, 98.

Vartolomei (Iordachi), I, 508 (200).

Vărzărești (f. Orhei), I, 467 (139); II, 44, 50.

Vasilco (familie), II, 183 (50).

Vasilița-Mare (sat), I, 155.

Vaslui, I, 204*, 164, 195 (142), 197 (144); II, 44, 50, 94, 116, 130-1, 147. (Ținut), I, 474 (153). (miere de), I, 87*-8*.

Vatațe (familia), I, 452 (80); II, 79, 81.

Vatoped (Sava de la), I, 450.

Veisa (Constantin), I, 516 (209).

Velă (familie), I, 499 (187).

Veli-Efendi, I, 121*.

Venețești, I, 521 (224).

Veneția, I, 41*, 51*-2*, 237 (185); II, 265 (76), 413 (36), 502 (142), 529 n. 1. (Zecca de la), I, 62*-3*. (fînta de), II, 114. (Marucci, ambasador rus la), II, 567 (16).

Venețianul (Iene, negustor la Iași), 100*; II, 17 (36), 19 (42), 23 (50).

Ventura (familie), I, 53 (11), 546 (266); II, 85, 111.

Verijeni, II, 98.

Versailles, II, 282 (111), 305 (169).

Vicol (Ioan Comisul), II, 24-5 (53).

Vicovilor (potica), I, 433 n. 1 (2).

Vidali (Petrachi, boier), I, 94*-5*, 441 (55), 570 (11); II, 83-4, 97, 119, 133. (Manolachi, negustor), II, 94.

Vidin, I, 143*, 178*, 181*, 116 (65-6), 120 (70), 122 (73), 124 (76), 208; II, 114, 120, 323 (207), 394 (9), 447 (71), 450, 479 (101), 481 (103), 493 n. 2, 516 (169), 527 (189), 529 (191), 623 (11), 648, 655 n. 1, 656 n. 1. (muhafizul de), II, 147.

Viena, I, 198*, 18 (6), 29, 81 (36), 84-5 (40-1), 103-4 (55), 115 (65), 136, 141 (92), 146 (96), 150-1, 158 (106), 163 (109), 164, 165 (110), 177 (124), 329 (222), 331, 335, 347 (21), 349, 351 (24), 354 (26), 358 (31), 364 (39), 368 (43), 561 (297); II, 42 (90), 46 (146), 137, 146, 152, 154-5, 278 (101), 280 (106), 282 (112), 300 (151), 324 (209), 385 și urm., 567 (17), 576 n. 1, 587 (33), 596 (2), 600 (9), 636 (23), 640 și urm., 645 n. 1, 650 (37). (Biblioteca Curții), I, 295 (231). (Manufacturi de în Moldova), I, 293 (228). (Casa Betlis), I, 131 (84), 144. (Casa Economos, Laszar Lambró, Anastasi Margariti, Schwarz și Comp.), I, 182 (127). (tipografii), I, 181 (127). (P.

- Vasilu, agent grec la), I, 181-2 (127). (congresul de la), I, 215 (165), 245, 362 (36).
- Vigonski (revoluționar polon), I, 59 (17).
- Vilară (? Alecu, boier muntean), I, 561 (298).
- Vilavce (localitate), II, 201 (137).
- Villeneuve (ambasador frances la Constantinopol), II, 633. V. și Franța.
- Vilna, I, 227, 358 (31), 364 (38).
- Vincenti (contele), II, 262 (72), 262-3 (72-3), 268 (82). (Padre), II, 308 (176), 315 (194).
- Virful Cîmpului, II, 150.
- Virgolicî (familie), II, 177 (18), 183 (47).
- Virnav (familie), I, 422 (4), 423 (10), 454 (86), 457 (95, 97); II, 32 (70), 37 (80), 154, 157, 162, 176 (12), 200 (129), 219 (27).
- Vișniacov (ambasador rus la Constantinopol), I, 57*.
- Vișnița, II, 197 (112), 302 (159).
- Vistula, I, 354 (26).
- Vitalis (Polon), I, 108 (58).
- Viziri-Mari (după 1774), I, 192-3 (141), 196; II, 501 (141), 526 (187), 533 (201), 539, 541-2 (214), 610 (27), 658 (56). (Elhagi-Ahmed), I, 52*. (Elhagi-Musadê-Mohammed-Pașa), II, 615, 616-7 (3) și 617 n. 1. (Emin-Mohammed-Pașa), I, 154*, 156*-8*, 31-2 (32), 33 (37), 34, 36-7 (40), 394-6; II, 383 (366), 384 (369), 493 (119), 495 (124), 497 (133), 499, 572 (36) și n. 1, 587 (34), 588, 591 (37, 39), 654 (47). (Eseid-Abdullah-Pașa), I, 68*; II, 387-8 (2), 339-90, 391-2 (4-5), 621 (8), 624-5 (1). (Hamid-Hamza), I, 138*; II, 316 (195), 318-9 (202), 341 (247), 351 (271). (Hamza-Pașa), I, 154*, 394; II, 489 (112). (Hilmi-Ibrahim-Pașa), I, 195*. (Moldovangî-Ali-Pașa), I, 595-6. (Mehmed-Muhzunoglu-Pașa), I, 143*, 152*-3*, 394; II, 359 (306), 470 (74) și urm., 480-3 (102-3). (văduva lui), I, 167*. (Mustafâ-Pașa Bechir), I, 138*; II, 341 (247), 344 (256), 351 (271), 353 (283), 454 (79). (Raghib-Pașa), I, 70*-2*, 78*, 90*-1*, 93*, 96*, 109* și n. 1, 120*-1*, 123*, 132*, 135*-6* și n. 2, 137*, 17 (5), 19, 387-91; II, 248-9 (37, 40), 253-4 (50), 258 (59), 289 (129), 315 (195), 318-9 (202), 325 (211), 398 (16), 404-6 (26-7), 407 (28) 408 n. 1, 409, 412 n. 1, 413 (36), 415-6 (39), 421 (45) și n. 1, 423, 424 (50) și urm., 433-4 (53), 434, 436 (56), 438-9 (58-9), 440, 441 (59), 442-3 (61-2), 447 (70), 451 (74), 454 (79), 456, 466 (88). (Favoriții săi: Soliman, Agop), I, 70*. (Cazeri, Petrossi), I, 94*.
- Vladenî, II, 202.
- Vladești, I, 518 (216).
- Vladimirescu (Tudor), I, 316 (6).
- Vladnica (fintina), II, 24 (53).
- Vladnicul (moșie), I, 540.
- Vlahuți (secretariul lui Alexandru-Voda Sufu), II, 607 n. 1.
- Vlasto (Arapachi, cuscru lui Ioan-Voda Callimachi), I, 82*, 90*, 135*-6* n. 2, 21 (11); II, 383 (367), 451 (74). (Gligorașco, fiul precedentului), I, 81*-3*.
- Vlasinești (T. Dorohoi), I, 430 (32).
- Vogoridi (Caimacamul Ștefan), I, 211*, 316, 317 (7), 318, 319 (8-9); II, 147, 156.
- Volcinești, I, 586-7 (33).
- Volcinschi (familia), I, 26*, 430 (33), 441-2 (57); II, 97, 175 (7), 177 (17), 179 (28, 32), 180 (35), 184-5 (5-7), 186 (64, 68), 187 (73, 75), 188-9 (76), 191 (83), 196 (109, 111), 197 (114), 198 (123), 199 (126), 200 (134), 211 (2), 212 (4), 216 (19), 339, 357 (297), 363-4 (326-7).
- Volenschi (Ieșan), II, 49 (104).
- Volinia, I, 175 (120), 349, 352 (25); II, 564 (9).
- Voloca (moșie), II, 177 (18).
- Volovățul (sat), II, 198 (122).
- Vorona (manastire), I, 468 (139).

Voroneț (mănăstire), I, 433 n. 1 (4, 8); II, 202, 204-5 (147). (Macarie, egumen de), I, 433 n. 1 (4), 466 (135).

Voronțov (familie rusească), I, 349; II, 278 (101).

Vrancea, I, 7*, 9*, 267-8; II, 103, 127, 223, 422, 429-30. (Gheorghe Costin, Vornic de), I, 528-9 (239).

W

Wakefield (mylord), II, 445 (68).
Wallenburg (diplomat austriac), II, 505 (149), 513 (162), 527 (189), 532 n. 2.

Warecki, II, 581 (15).

Weissmann (colonel rus), I, 153*-4*, 393; II, 562-3 (5), 578-9 (8), 579-80 (10-1), 582 (19), 650-2 (38-9).

Wengerski, I, 74; II, 521 (179).

Wessel (Teodor, Tesaurariu polon), II, 335-6 (238), 337-8 (241).

Westerling (agent prusian), II, 568 (18).

Wilczinski, II, 345 (259).

Wilkinson (consul engles în principate), I, 214 (164), 361 (35), 503 (195). (fiul), II, 548 n. 1.

Winter (curier prusian), II, 451 n. 2.

Wisniowski (principele), II, 238 (14).

Wolf (dr. Andreas, scriitor), I, 175*.

Woliansky, II, 53 (116).

Z

Zagonschi (regiment rusesc), I, 352 (25).

«Zagora» (insulă), II, 368 (342).

Zagra, II, 165 (1), 169 (7).

Zaharești (moșie), II, 174 (5).

Zaleszczyk, I, 3, 20 (9), 393; II, 292 (133), 333 (232), 337 (240), 339, 352 (274), 353 (280-1), 356 (290), 357 (294-5, 297), 358 (299), 359 (306), 362 (315-6), 363 (326-7), 364 (327-9), 365 (331), 371 (348), 372-3, 379, 382 (363).

Zambelli (călător), II, 283 (115), 289 (128).

Zamostia, II, 87.

Zamoyski (Andrei), II, 354-5 (284, 286).

Zanbacov (Hatman), II, 139.

Zante, I, 347 (21).

Zaraful (Petrachi — Sultanului), I, 167*.

Zbînești, I, 518 (216).

«Zika» (Postelnicul), I, 585.

Zorleni, II, 44, 50, 64 (139).

Zosin (familie), I, 449 (71); II, 11 (20), 13 (26), 79, 100, 186 (70), 196 (109), 198 (117), 212 (6), 215 (16), 216 (18).

Zota (familie), I, 579 (22), 586 (31); II, 175 (7), 179 (33), 190 (80), 191 (82-3), 198 (119).

Zubranet, II, 185 (57).

Zukew (localitate), II, 363 (326).

Zurawna, II, 377 (355).

Zwaniec (Zvancea), I, 72 (29); II, 122, 188-9 (76), 240 (20), 242 (23), 333 (232), 463-4 (84), 566 (13), 570 (26).

TABLA LUCRURILOR

A

- Abageri, I, 447, 472 (146); II, 98.
 Acatisteriū, II, 52 (111).
 Acte false, I, 437 (46).
 Actorī («fantasmagoriști»), II, 155.
 Adăoșag (la dări), I, 575; II, 100, 103-4, 122.
 Adetiū (al locului: pentru case), I, 443 (61), 511 (207). (al moșiei), I, 479-80 (și «ponturi» de —), 499 (186: la tîrg), 505.
 Afion (opium), II, 52 (112).
 Afumătoare, II, 36 (78).
 Aga, I, 303 (243), 496, 533. (drep-turi), I, 282. (jurisdicția), I, 472 (145).
 Agărlîc, II, 123.
 Ajutorului (bani), I, 428.
 Ajutor la întărirea cetăților tur-cești de la Dunăre, I, 63 (22).
 Ajutorință, I, 114*5*, 470 (145), 471, 477 (147), 514, 524 (231), 557 (285); II, 79, 80-4, 94, 129, 131, 208 (158). (De iarnă), II, 135.
 Alăgea, I, 571 (12); II, 120.
 Alaiū (al Domnilor la numirea lor), I, 92*3*, 97*.
 Alăm (dare a Tatarilor), II, 106.
 Alel-hesap, II, 108, 153.
 Alijveriș, I, 490, 505, 557 (286), 591, 602 (58).
 Aloes (lemn de), II, 261 (69), 266 (79), 267 (81-2).
 Amanet, I, 528 (239); II, 65 (141).
 Amelêle, II, 146, 152, 156.
 Amendă, I, 496.
 «Amestecătură», I, 481 (165).
 Analoghie, I, 601 (58).
 Analoghisi (a), I, 546 (268), 558 (291), 595 n. 1.
 Analogon, I, 558 (290); II, 134-6, 154.
 Ancoră, II, 147.
 Angarii, I, 514, 524 (231), 557 (285), 580 (24).
 Anteree, II, 112. (— cătănești), II, 124.
 Apalt, I, 524 (232).
 Apari, II, 93, 127. (pentru foc), II, 93.
 Ape (minerale), II, 73 (160).
 Aprozi, II, 93. (ciobote de), II, 17 (35). (Ispravnic de), II, 121. (Vătav de), I, 568 (6); II, 81, 84. (Vornic de), I, 470 n. 1, 530 (242), 549 (276); II, 40 (86), 52 (114). (Vornicie de), I, 546 (267).
 Arabice (cifre), I, 464 (129).
 Arămurî de casă, I, 471. (Lucru de aramă), II, 298 (146).
 Arelci, II, 109.
 Argint (în dramuri), I, 571 (12).
 Argintari (și Evrei —), I, 570 (10); II, 82, 86, 94, 295-6 (141).
 Armași (ispravnic de), II, 93.
 Arvună, I, 545; II, 54 (122).
 Arzuhal, II, 367 (377).
 Astarî, II, 110, 124.
 Astărit, II, 141.

‘Așternuturi, I, 471; II, 36 (78),
114, 124, 447 n. 2.
Ață, II, 110, 126.
Atlas (de hărți), II, 299 (150), 302
(157), 306 (172), 309 n. 1, 310
(180), 311 (184), 315 (192), 319

(202), 324 (209), 341 (249), 343
(251-2) și n. 1, 344 (256), 345
(258), 346 n. 1.
Atlas (ștofă), II, 113-4, 124, 141.
(pentru pungă), II, 110.

B

Băbăiu (un fel de stofă), II, 124.
Bacali (= băcani), I, 447, 595 n.
1; II, 26 (54), 67 (149), 69 (156),
94, 98, 180 (39).
Bacșiș, I, 519 (217); II, 138.
Bahnă (termin geografic), I, 526
(235).
Bairactor, II, 54 (122), 65 (142),
79, 112.
Bairam (și Curban-), II, 126, 137,
141.
Bairamlıc, II, 80, 82, 86, 106, 108,
112-3, 148, 154.
Balgibașa, II, 109, 112-3.
Balgibașlıc, II, 109.
Baltagi, II, 147.
Bani (în Moldova din secolul al
XVIII-lea), I, 57*. (bătuți în
Moldova la 1769-74), I, 393.
(de argint), II, 108. (mierii), II,
96. (noi), I, 581; II, 212 (3).
Băran, II, 94.
Bărăți (de jder), II, 124.
Bărbieri, II, 4 (2), 82, 494 (122).
(- bașa), II, 140, 155.
Barelci, II, 139.
Baș (al banilor), II, 137, 148.
Bașbeșleagă, II, 139, 148.
Bașbulucbașa, I, 442 (58); II, 93.
Bașcapucheaie, II, 314 (190).
Basmale, II, 124. (cu fir), I, 571
(12). (de Țarigrad), I, 57*.
Baștină, I, 423 (7), 432 (39); II,
219 (30). (a unor Evrei din
Țirgu-Frumos), I, 602 n. 1.
Bătaie la tălpi, II, 375 (352).
Bătrini (de moșie), I, 443 (63);
II, 5 (5). (*A umbla o moșie în*),
I, 432 (39).
Beciul gospod, II, 126.

Beilic, II, 57 (128), 117, 138. (că-
ruțe de), I, 528 (238). (Odaia
de), II, 81, 88.
Beilicgii, II, 269.
Bejenie și bejenari, I, 431 n. 1,
524-5 (233), 570 (12); II, 62-3,
152, 185 (58), 585 (28).
Belacoasă, II, 111.
Beniș, I, 538 (256).
Bere, berari, berărie, I, 484 (176),
516 (210), 524 (231), 531 (247),
537-8 (254-5), 544 (264).
Berneveci, I, 571 (12).
Beșlegi și beșlii (neferi), I, 105*,
474 (153), 561 (298); II, 21 (44),
83-5, 114, 117, 120-3, 129, 130-1,
154, 156. (creștini), II, 93. (O-
dobașa de), II, 121.
Bezmen, I, 433 n. 1 (3), 450, 484-6
(176-7), 510 (207), 536 (252),
549 (275), 583 (26) și n. 1, 589
(42). (călugăresc), I, 459-60
(107).
Bezmănari, I, 431 (35).
Biciului (a), II, 165 (2).
Bîlciori (din principate), I, 62
(21). (din Cernăuți), II, 174 (4).
Binale, I, 558 (291); II, 73 (162).
(de birne și vâlătuci), II, 70
(157).
Bir, I, 206-8 (154-6), 428, 436-7
(46), 455 (91), 456 (93), 470
(145), 471, 496, 514, 551 (277),
559 (292), 575; II, 246 (33),
152. (*Așezarea* lui după 1812),
II, 52, 86, 88, 145, 156.
Birnici, II, 82, 88-9, 92, 135. (Suma-
lor în 1817), I, 284 (221).
Blăni și blănari, I, 447, 470 (145),
550, 570 (10), 579 (21), 580

(23), 583 (25), 595 n. 1; II, 67, (149), 81, 87, 94, 109-13, 118, 120, 127, 162 (5), 180 (39), 218 (26), 283 (116), 292 (135), 493 (118), 646 (29).
 Bleahuri, II, 144.
 Blestem, I, 573, 577-8 (15). (Carte de), I, 451 (75), 568 (4). (A lua cartea de blestem în cap), II, 16 (32).
 Blide, II, 36 (78).
 «Boboș», I, 112.
 Boccea, II, 110, 112.
 Bogasieri, I, 447, 470 (145), 556 (284); II, 90, 110, 124, 126.
 Bohcealicuri, II, 36 (78).
 Boi (numărul lor în Moldova), I, 97. (darea pe), II, 92. (export de), I, 106, 117-8 (67), 240 (188), 476-7 (160), 517 (213); II, 373. V. și Cazacii. (—străini în Moldova), I, 89 n. 1.
 Boieresc (lucru de), I, 460 (110), 470 (144), 510-1 (207), 547 (269), 559 (292), 567-8 (2-3), 594 (52). (în bani), I, 462-3 (121).
 Boierinași, I, 511 (207).
 Bolozani, II, 116.
 Botez (-uri domnești), II, 128, 155. (Botezați), I, 483 (172); II, 118, 124, 133.
 Bour (domnesc, de hotar), I, 433 (3) și n. 1, 454 (86), 522 (225); II, 16 (33). (poiana la), I, 15* n. 4. (domnesc, pe cotul de măsura), I, 511 (208).
 Braniște («adică moșia de mănăstire», rezervată călugărilor), I,

433 n. 1 (10), 442-3 (59-61, 64). (-a lui Vel Comis), I, 431 (35).
 Brățare, II, 22, 35 (78).
 Bresle și breslași, I, 490, 553 (282). (Alegere de), I, 471. (Staroști), I, 579 (21), 595 n. 1. (Breasla ciocilor din Iași, și starostele), II, 15 (31), 18 (38), 32 (72), 140. (aceiași din Tîrgu-Frumos, și starostele), I, 595 n. 1. (Ceașii de breaslă), I, 471; II, 219 (30). (vătav de ciocli), II, 161 (1).
 Brinză, II, 303 (162).
 Brîu («chesmeriia»), II, 120. (de mătasă), I, 84*, 571 (12).
 Broaște (la uși), II, 126.
 Brudina (vadurilor), I, 285 (222); II, 188-9 (76).
 Bucate (=vite), II, 208 (158). (la bilciu), I, 448.
 Bucătari, II, 93-4, 125, 130. (francesi), II, 292-3 (135), 297 (144), 298 (146), 300 (151), 301 (155-7), 303 n. 1.
 Buciucaș (agesc), II, 93.
 Bulgaragii și bulgarii, II, 93, 111, 130.
 Bulucbași, II, 93 (agești și hatmănești), 121, 132.
 Bumbac, II, 455 (79).
 Bumbașiri, I, 529 (241).
 Bumbi, II, 126.
 Buruieni de boală, II, 12 (25).
 Butcă, II, 56-7 (128), 119, 126.
 Buți și butnari, I, 467 (139), 471; II, 82, 93.

C

Cadii, II, 73 (160).
 Cadilischer, II, 502 (143), 517 (170).
 Cafea, II, 117-8, 120, 357 (294).
 Cafegii, I, 20*; II, 81, 100, 132.
 Caftane, II, 125, 138, 148, 155. (de Domnie), II, 288 (127). (de mucarer), II, 129.
 Caftangii, II, 84, 97, 121, 132.
 Cahvè-ortus, II, 124.

Cahvegerie, II, 124, 126.
 Cai (export de, din Moldova), I, 238 (187); II, 339, 476-7 (98), 477-8 (99), 522 n. 1. (remontă), I, 73. V. și remontă. (pentru oastea turcească), I, 68. (pentru tunurile turcești), I, 58, 62-3 (22), 110. (export în Rusia), I, 74-5 (30). (de olac), I, 428,

- 433 n. 1 (3). (de dar, în străinătate), II, 299 (150), 300 (153), 301 (155-6), 302-3 (159, 161-2), 304 (165-6) și n. 1, 307 (174) și n. 1, 309 (179), 310 (180). (de mire), II, 36 (78). (prețul unui), II, 218 (26).
- Caice, II, 129, 140, 150.
- Caiere de lână, I, 571 (12).
- Caimacam, I, 468 (139).
- Calabalic, I, 518 (217); II, 123.
- Călăf (la ciubuc), II, 124.
- Calafagi, II, 147.
- Călămări, II, 115. (de farfurii), II, 118.
- Călărași, I, 121 (71), 318 (8), 474 (153), 528 (238); II, 81, 82, 88, 93, 98, 118-9, 122, 131, 154-5, 173 (2), 235 (8), 270 (86), 370, 493 (119). (de Țarigrad), I, 56*, 89*, 474 (153); II, 84, 93, 104, 106, 123, 148. (Hătmănești, Serdărești), II, 93.
- Calcanuri, II, 124.
- Căldărari, I, 447, 552 (281).
- Căldărîm, II, 131.
- Calfe, I, 471, 509 (203); II, 70 (156).
- Calinarși, II, 133.
- Calpaccibașa, I, 530 (242).
- Calpuzani, II, 115, 117, 122.
- Călugări, II, 83.
- Camăna, I, 433 n. 1 (3), 511 (207). (țerănească și cu rupta), I, 439-40 (54). (Cămănar, Vel Cămănar și slugile lui), I, 431 (35), 439-40 (54). (- ărit?), I, 282.
- Cămara gospod, I, 470 (145), 509 (205), 600 (54); II, 137, 148, 153. (Doamnei), I, 476-7 (159). (grămătică de), II, 132. (Logofăt de), II, 196 (111).
- Cămărași (drepturile lor), I, 282. (Alexandru — ul; în 1813), 498 (185). (de izvoade), II, 132.
- Camelot (stofă), II, 291 (132).
- Camera obscură, II, 265 (76-7), 271 (88), 276 (95, 97), 277 (100), 278 (102), 280 (107), 283 (116), 289 (128), 294 (138).
- Cămeși, II, 36 (78). (femeiești), I, 571 (12). (de fir), I, 571 (12).
- Camină (măsură de pește), I, 452 (81).
- Canapele, II, 339.
- Canari, II, 114.
- Candele, II, 126.
- Capanul din Constantinopol, I, 590-1, 592 (44).
- Căpestre (de cîini), II, 129.
- Căpitani, I, 87, 89 n. 1, 105 n. 1, 423 (9), 424 (15), 426 (23), 431 (36), 473 (150), 579 (11), 583 n. 1; II, 11 (21), 173 (2), 481 (103). (- ie), I, 86, 89 n. 1.
- Capot, II, 112.
- Capre (prețuri de), I, 263.
- Capuchehăi (la Constantinopol), I, 49*, 75* și urm.; II, 94-5, 100, 108, 117, 126, 128, 130, 133, 152, 154, 237 (11), 253 (50), 272 (89), 275 (95), 418 (43), 435 (54), 446 (70), 456-8, 462 (82), 479 (101) și n. 1, 483 (104) și n. 1, 486 (107-8), 490 (114), 491 (116), 494 (21), 513 (163), 521 (179), 543, 599, 610 n. 1, 644 (27). (la Hanul), II, 105, 119, 630 (20). (la Hotin), II, 118.
- Capugibași, I, 107-8 (58), 566.
- Caraghioruș (monetă), II, 441 (59).
- Carantină, I, 516 (212), 516-7 (212), 518-9 (217), 530 (243); II, 62. (Răscoala din 1819, pentru), I, 303 (243) și urm.
- Carătă (a fetelor Curții), II, 126. (cu telegari), II, 36 (78). (- ași), II, 124.
- Cărauși, I, 494, 496; II, 519 (173).
- Cărbuni, I, 495, 532-3; II, 109. (- ari), II, 93.
- Care (pentru Turci), I, 110. (gospod), I, 83*.
- Carnea (prețul la Iași, în 1818), I, 550.
- Cărți (domnești de danie), I, 427 (26). (deschise), I, 528 (238). (de scutire), I, 59*. (de joc, și apaltul lor), I, 209*, 492-3. (bisericești), II, 128. (de preoție), I, 500 (192).
- Cartofi (cultura lor), I, 210*, 257.
- Carvasară (vameși și Vel Vameș

de), I, 476 (160), 515. (Cotul ei), I, 511 (208).
 Casă (descrierea ei), II, 38 (82). (*Casa creșterii săracilor copii*), I, 497. (*doftorilor*), I, 210*, 220-1 (168), 512 și urm. (209). (*podurilor*), I, 512, 533.
 Casapi, II, 138. (- bașa), I, 8*, 57*; II, 107-8, 127. (nazir al căsăpiilor din Iași), I, 551 (277).
 Căsariu (unitate de contribuție), I, 428, 442 (59), 581; II, 212 (7).
 Cașcaval, I, 87*; II, 139, 396 (12).
 Casuri domnești de judecată, I, 433 n. 1.
 Catastihuri (pecetluite), II, 146.
 Catifea, II, 110.
 Cătun, I, 466 (136), 504.
 «Căutatul slujbei» (unei dări), I, 531 (245).
 Cavasbașa (turcesc), I, 549 (273).
 Cazacli, II, 68 (149), 100, 156.
 Cazascher, II, 110.
 Ceară, I, 70, 493; II, 120, 396 (12), 405 (27), 413-4 (36), 454-5 (79). (export de — din Moldova), I, 238 (187). (— tare), II, 111, 137.
 Ceasornic și ceasornicari, II, 84, 110, 112, 124-5, 129, 132, 261 (65), 396 (12), 450. (ceasornice de clădiri), I, 529 (241). (englezesc), II, 111.
 Ceasuri (cele două; teritoriu băsărașean cedat Tatarilor), II, 25.
 Ceauși și Bașceauș, I, 423 (9), 424 (15), 426 (23), 442 (58); II, 196 (111).
 Ceiriș, II, 127. (A scoate caii la), II, 119.
 Ceni, I, 442 (59).
 Cepărit (dare), I, 433 n. 1 (3).
 Cepărgari, II, 86, 119.
 Cercătură, II, 122. (de desetină vîndută), I, 531 (245).
 Cercei, I, 57*; II, 35 (78).
 Cercetași, I, 529 (240).
 Cerneală, II, 48 (102).
 Cete (partide boierești), I, 100*-2*.
 Cetet (de biserică), I, 500 (191).
 Chehaiele (la oi), I, 85*.

Chelari, I, 467 (539); II, 21 (44) 162 (5).
 Chereștea, I, 193, 489 (184), 494-5 507 (197), 523 (227), 532-3; II, 109, 125, 137, 144, 147, 150, 154-5, 311 (183), 312 (187), 313 (189), 314 (191), 315 n. 1, 316 (195-6), 317 (198), 318 (199-200), 319 (203), 322 (206), 327-8 (216, 218), 330 (225), 331, 332 (228), 334 (233), 341 (248), 343 (252), 549 (228). (de cetăți), I, 208. (de clădiri), I, 233 (181), 289. (de corăbii), I, 199 (146), 208, 236 (185), 245, 361 (35). (de tei), II, 109. (de tisă), II, 125. (Nume tehnice turcești), II, 111. (pentru Ruși), I, 73.
 Chile (dare), I, 428.
 Chioșcuri, II, 118, 124.
 Chirie (de care), I, 500 (189), 514, 521 (222), 581; II, 123. (de casă), I, 509 (204); II, 84. (de dugheană), I, 485 (176). (chiragii), I, 556 (283); II, 465 (85).
 Chisele (de tutun), II, 120.
 Chitapuri, II, 73 (160).
 Chiulhangii, II, 93.
 Chiurcibașa, II, 94, 101.
 Chizeși, I, 496, 507 (197), 525, 542 (260), 547 (269), 559 (292); II, 168-9 (7). (— ie a Turcilor din Galați pentru făcatori de rele), I, 107-8 (58). (Carte de chizeșie), I, 549 (272).
 Cîlen, I, 554.
 Cîlți, II, 143.
 Cin, I, 554.
 Cîntar, I, 551 (277).
 Cîntăreți, II, 85.
 Ciobani, I, 85*; II, 130.
 Ciocoi, I, 58*.
 Ciohodari, I, 105 n. 1, 109 (60), 126 (78), 469 (143); II, 82, 84, 93, 120-2, 124, 126, 129-30, 132, 137, 147, 382 (361). (Baș și capi -), I, 469 (143); II, 132.
 Circimari, II, 161 (4).
 Cîrjă, I, 539.
 «Cîrpe (femeiești)», I, 571 (12).

- Cisle, I, 553 (282). (cărții = terminul), II, 6 (7). (a călca pe cineva la), I, 559 (292).
- Cișle, I, 60*; II, 117-9, 208 (158).
- Cișmele (dare pentru), II, 136.
- Ciubote și ciubotari, I, 447; II, 126, 161 (4). (- negre nemțești), I, 517 (212). (amendă față de împlinitori), I, 463 (122); II, 24 (51). (dăruite de Domnie la călugări), I, 452 (81), 456 (93). (dăruite de Domnie slujitorilor Curții, la Crăciun), II, 127.
- Ciubuccherie, ciubuccii, ciubuccibașa, II, 96, 124, 132, 139.
- Ciumă, I, 61*, 180*, 204*, 45, 52 (110), 54 (13), 55 (15), 60 (19), 76 (32), 82 (38), 99 (51), 103 (54), 111 (61), 155-6, 158 (105), 161, 168 (114), 171 (117), 175, 176 (122), 179 (126), 180, 181 (126), 183-4 (129), 188 (135), 190 (137), 190-2 (138-40), 195 (142), 196, 200 (148), 205 (152), 232 (180), 236 (184), 238 (186), 242-4 (192), 256-7, 264, 272 (215), 274 (217), 287 (223), 293 (228), 303 și urm. (243), 308, 310 (244), 341 (17), 344 (18), 346 (20), 360 (33), 362 (36), 363 (37), 472 (148), 473-4 (153), 518-9 (217), 521 (221); II, 156, 238 (14), 239 (16), 268 (83), 362-3 (320-1), 392 (6), 411 n. 1, 437 (56), 447 (71), 448, 655 (149), 656 n. 1.
- Ciumlec, II, 124.
- Clacă, I, 507 (197), 518 (217), 522 (225), 525, 588 n. 1.
- Cler (categorii de), II, 140-1.
- Cocii, II, 110-2, 131.
- Cochii-Vechi, II, 95-7, 100-1, 135-6.
- Codreni, II, 88, 92.
- Codri merei, I, 482 (170).
- Cofe, II, 109.
- Cojoace și cojocari, I, 550, 583 (25), 595 n. 1; II, 68 (149), 94, 127, 180, 197 (113). (cojoace în dar la călugări, din partea Domnului), I, 452 (86), 456 (93). (cojocari Țigani), I, 467 (139).
- Colibă, II, 482.
- Comișei, II, 93, 122, 133.
- Comori, I, 236 (184).
- Conaccibașa, II, 116.
- Conace, I, 433 n. 1 (3); II, 37 (80), 114 și urm., 121, 130, 288 (127).
- Condica (gospod), I, 440. (Condicar), II, 132. (de cărți turcești), II, 131. (de lefi), II, 132. (de temniță), II, 133.
- Coniță (cuniță), I, 89 n. 1, 433 n. 1 (2, 8), 456 (91), 464 (129); II, 82, 106, 208 (158). (-turcească), II, 82.
- Consulii (vizită la dînșii, de ziua suveranului lor), I, 360-1 (34).
- Copii de casă, II, 81, 93, 121-2, 132-3, 154. (ispravnic de), II, 99, 104. (stegar de), II, 101. (vătav de), I, 568 (6); II, 122.
- Corăbii (clădite în principate pentru Sultan), I, 362 (35); II, 139, 506 (152).
- Cordele, II, 141.
- Cornărit (dare), I, 53 (12), 89 n. 1, 476 (160).
- Cot (măsură), I, 494. (de fier, cu bour), I, 574; II, 131. (cel muntean), I, 574. (venitul cotului în țiguri), I, 500 (189).
- Cotărit (dare), I, 282, 471, 511 (208), 532.
- Cotți (măsurarea unui loc în), I, 501 (193).
- Cotnari, I, 569 (8).
- Covoare, II, 36 (78), 120, 339.
- Credinceri, II, 97, 132.
- Credință (în—; a ținea un venit al țerii), I, 428; II, 146.
- Crișcușatlii, II, 109.
- Crișme, I, 446-7, 575; II, 82, 89, 92, 135, 151, 208 (158).
- Croitori, I, 569 (7), 583 (25), 584 (27); II, 32 (72), 68 (149), 161-2 (5). (Țigani), II, 44.
- Cruci (la desetină), I, 471, 531 (248).
- Cuhnea (gospod), II, 126.
- Cuiungii, II, 94.
- Cumaș, I, 523 (229).
- Cumpărător (arendaș), I, 588 n. 1.

Cumpene, II, 131. (măsură de sare), I, 456 (93).
 Cununii (domnești), II, 128, 139, 155.
 Cupăria gospod, II, 126, 138, 148, 153.
 Cuptoriște (de casă), I, 431 n. 1.
 Curăți (locul; a —, pentru a-l face cultivabil), I, 507 (197). (curățituri, pe o moșie), I, 454 (86).
 Curățuri, I, 461 (117), 505.

Curelari, I, 569 (7), 585 (30).
 Curtii (ispravnicul), II, 138.
 Cușmari, II, 68 (149).
 Cuște de cini, II, 129.
 Cutia Mîlelor, I, 516 (210), 531 (247), 537 (254), 538 (255), 595 și urm. (54); II, 135-6. (Rasurilor), I, 202*. V. și Răsurii.
 Cuțite, II, 36 (78).
 Cutremure, I, 108-9 (59), 199 (147) 206 (153), 286-7 (223), 303 (242),

D

Dajde (a negustorilor, mazililor și ruptașilor), II, 79, 81, 86, 97, 102-3, 135, 145-6, 151-2, 156-7.
 Dărăbani (ostași), II, 82-3, 93. (Vel Căpitan de), I, 569 (6); II, 93, 99. (ai temniții), II, 93.
 Dări (în Moldova după 1812), I, 268-9 (115). (cerere de orînduire a lor la 1806), I, 330. (duble, în 1797), I, 111 (61). (de iarnă), I, 121 (71).
 Dascăli, I, 538 (256); II, 94, 197 (113), 207 (156). («de carte»), I, 468 (139). (ce scriu), II, 129. (călugări), II, 132. (călugări, la Curte: în 1763-4), II, 124. (elinești, moldovenesti), II, 138, 148, 154. (latinesc, franțuzesc), II, 154.
 Deficitul moldovenesc din 1817, I, 273-4 (217), 284 (221), 285-7 (223), 374-5 (50), 376 (52).
 Dentiști, II, 507 (153).
 Dereccibașa, II, 139, 146.
 Desertori, I, 51-2 (10), 74, 82-3 (39), 99 (51), 184 (129: ruși), 198, 203-4 (151), 270-1 (214); II, 54 (119), 507 (153-4, 156), 509-11 (158), 511-2 (159), 512 (161), 514 (165), 524-7 (184, 188), 533 (200).
 Desetina, I, 427 (28), 428-9 (29), 433 n. 1 (2, 8), 455 (91), 471, 472 (147), 531 (245), 583 n. 1, 600; II, 80-3, 95-7, 146, 152-3, 208 (158).

Diați, II, 82, 130. (călugari), I, 431 n. 1. (de Divan), II, 86, 93, 104, 121. (de Vistierie), II, 86.
 Diate, II, 39 (83), 43-4 (92), 46 (96).
 Dijmă, I, 423 (9), 437 (47), 442 (59), 454 (86), 459, 460 (110), 466 (136), 469 (143), 469-70 (144), 479, 483 (170), 510 (206), 511 (207), 522 (226), 547 (269), 559 (291), 567-8 (2-3), 569 (8), 581, 587 (34), 588 n. 1; II, 30 (64), 33, 168 (6), 189-90 (78), 212 (7), 216 (17). (în tîrguri), I, 485 (176). (de cheresteă), I, 505. (vînderea cu anul), I, 441 (56).
 Dîrvari, II, 93, 95. (ai Curti), I, 495.
 Divan-Efendi, I, 105*, 134*, 88 (44), 328; II, 85, 108, 131. (al doilea), II, 105.
 Divictar și Divictărie, II, 126, 132, 138, 148.
 Dobîndă, I, 525; II, 31 (68), 138. (cîtul ei), I, 544 (263); II, 17 (37). (iertarea ei, de către Domn), I, 449 (72).
 Doboși, II, 93.
 Doftorii, II, 110, 130, 155.
 Dohot, I, 485 (176). (A face —), I, 433 n. 1 (10).
 Drăgani, II, 93.
 Draniță (și cuie de), I, 523 (227).
 Dreptate (a sta în), II, 13 (26).

Drum (mare), I, 549 (271). (Săpat), II, 16 (33).
 Dubase, II, 147.
 Dugheni (și crișme; dare pe), I, 491; II, 89. (de piatră), I, 425 (19).
 Dulapi, I, 503 (195).

Dulceți, I, 80*; II, 110, 119, 124, 357 (294).
 Dunaună (iluminație), II, 124, 270 (87), 305 (167).
 Dunluc (șal), II, 110, 112, 120, 125.

E

Edec, I, 537 (254).
 Edecli, II, 112.
 Elam, II, 130.
 Emaci, II, 140.
 Emfiemucatesi, II, 149.
 Emichic, II, 82, 118.
 Emigrați (din Ardeal, în Țara-Românească), I, 143*. V. și Ardeal.
 Englezești (pînze), II, 111, 114.
 Esaccii, II, 141.

Export (de grâu), I, 212-3 (161), 215-6 (165), 216-8 (166), 220 (167), 221-2 (170), 226 (174), 233 (182), 251, 254, 293 (228), 367 (41). (de fin), I, 186-7 (133). (de porumb), I, 212-3 (161), 215-6 (165). (de vite), I, 251. (oprit), I, 362 (36); II, 302 (158), 417-8 (42), 423 (48), 435 (54), 444 (63).
 Extradare, II, 372.

F

Fabrică de postav în Moldova, I, 3.
 Făclieri, II, 68 (149).
 Făină (prețuri), I, 139.
 Farfurii, II, 26 (54), 111, 126.
 Felegene, II, 111, 124.
 Felinare, II, 124, 129-30.
 Femei puse la daide, II, 92.
 Feredee, II, 65 (141). (domnesc), II, 93.
 Feregele, II, 119.
 Ferie. V. Herie.
 Fesuri, I, 517 (212).
 Fiaștri, I, 431 n. 1.
 Fierari, II, 119, 147. (nemți), II, 447 (71). (țigani), I, 507 (197); II, 37 (81). (Fierării germane), II, 424 (49).
 Fierăsău, I, 505.
 Finațe, I, 565, 594 (52). (boierești), I, 524 (233). (gropi de), I, 578-9 (18), 586 (33).
 Firmane, I, 547-8 (270). (pentru

Dragomanat și Domnie), I, 297-8 (236). (*hitabend*), I, 416 n. 1. (pentru negoț), II, 464-5 (85-6).
 Flintă, II, 112, 114.
 Flori (grădini de), II, 266-7 (80), 282 (110), 283-4 (116), 291 (132), 293 (135), 296 (142), 297 (144). (lipscănești; artificiale), II, 141.
 Florinți, II, 165 (2).
 Foamete, I, 68, 247, 271, 351 (24).
 Foc (la sate), I, 547 (269).
 Folar (cari string folăritul), II, 183 (50).
 Frig (morți de), I, 123 (75).
 Fumărit (dare), I, 142*, 65-6 (25), 70, 78 (35), 124-5 (77), 128; II, 522-3 (181), 532 n. 1, 533 (200).
 Furci, II, 109.
 Fustași, II, 127, 141, 162 (5). (de Divan), II, 93, 133. (de vartă), II, 93. (ai Doamnei), II, 93.

G

Galbeni, II, 43 (92), 50. (olandesi), I, 544 (263); II, 68 (151). (cursul lor), II, 85. (schimbatul lor), II, 131.
 Gavanos, II, 126.
 Gazete («gazeturi»), I, 73 (160), 123, 137. (anume: *Moniteur, Gazette de Francfort, Mercure, Télégraphe*), II, 137.
 Geambași, II, 113.
 Geamuri, II, 110.
 Gelați (calăi), I, 57*, 85*, 98*; II, 127.
 Gerahi, I, 512 și urm. (Gioan-ul), II, 85, 102, 130, 132.
 «Gerboise» (animal), I, 252-3 (198).
 Ghecet, II, 130.
 «Gheometricesc (meșteșug)», I, 526 (235).
 Ghermesut, II, 112-5, 292 (135). (de hindie), II, 120.
 Ghevghir, I, 602-3 (59, 60).
 Girle, I, 474 (154).
 Giubea, I, 141*, 516 (212); II, 112, 218 (26).
 Giug (unitate de plată pentru care ce intră în oraș), I, 495.

Gloaba (de la tălhari), I, 522 (224).
 Globnici, I, 433 n. 1.
 Gospodar (= căsar; în sens fiscal), I, 437 (47), 485 (176), 505, 525.
 Goștină, I, 148*, 428-9 (29), 433 n. 1 (2, 8), 455 (9), 472 (147), 550, 583 n. 1, 600; II, 80, 103, 122, 136, 146, 152, 208 (158).
 Grădina (gospod), II, 130. (Grădinari), II, 93, 133. (gospod; *frînc*), II, 124.
 Grajd (gospod), I, 495; II, 126-7.
 Grămătic (Vel), II, 84-5, 94, 96, 118, 130, 132-3.
 Grăniceri (fugari în Moldova), I, 270-1 (214).
 Grîu (Arnăut), II, 147. (și cîrnău), II, 137, 153. (preț în 1822), II, 65 (142). (cumpărare silită de—, la țerani), I, 52 (10). (din Ardeal, adus în principate), I, 107. (trimes la Constantinopol), I, 52 (10), 254, 290. (prețuri), I, 253-4 (199), 257 și urm.
 Gropi (de hotar), I, 535.
 Gugiumană, II, 124.

H

Hac (leafă), I, 542 (259); II, 109.
 Hagii, I, 272 (215); II, 127.
 Haimanale, I, 593 (148); II, 89, 157.
 Hainlic, I, 566.
 Hamangiü, II, 119.
 Hambare, II, 139, 147.
 Hamuri, I, 571 (12).
 Han, I, 524 (230). (-giü), I, 519 (217).
 Harabagiü (și vătav de), I, 499-500 (189), 511 (208), 528 (238), 555. (căruță—ască), I, 530 (243).
 Haraciü, II, 108, 252 (49). (al Țiganilor), II, 150.
 Hărăgeri, II, 115.

Hărămițaș, II, 167-8 (6).
 Hareciü, II, 52 (114).
 Harem, II, 126.
 Harhal, II, 35 (78).
 Hatae (stofă), II, 124.
 Hatir, I, 434.
 Hatișerif, II, 243 (25), 250 (42), 254 (50), 255 (53).
 Hătmanie, I, 86.
 Havaet, I, 555, 595 n. 1, 600 (54); II, 86, 109, 135-6. (de horică străină), I, 591. (de velniți), I, 592 (44).
 Havaläle, I, 471, 473 (152), 496, 503 (195), 514, 551 (277), 588 n. 1, 593 (48), 602 (58); II, 108,

114. (moșie), I, 507 (197).
 (-egiu), II, 123.
 Havuz, II, 130, 155.
 Haznă, II, 112, 119, 123, 368 (342).
 Herghelii, II, 238 (15), 571 (28).
 Herie, II, 169 (8).
 Hîrtie, II, 150. (turcească), II, 126.
 (— -monedă austriacă), I, 210 (158).
 Hoge, II, 131.
 Hoget, II, 321.
 Hogiachian, II, 137. V. și la *nume*.
 Hogiret, II, 131.
 Holtei (privilegiu la dare), I, 471; II, 87.
 Holcă (holircă), I, 494, 511 (208), 532; II, 136. (cfarta de), I, 433 n. 1 (3). (dare pe), I, 123. (mo-

nopolul), I, 126 (78). (vama pe), I, 287-8 (224), 600 (54). (vînzarea vămii), I, 266. (velniți de), I, 590-1.
 Hotar (cu cărbuni), II, 30 (66). (comisie pentru — ul cu Polonia), II, 304 n. 1, 305 (168), 306 (170), 307 (174), 308 (175), 308-9 (177), 309 (179). (ceartă de — cu raiaua), II, 114. (— nică), I, 467-8 (139).
 Hoți de cai, II, 176 (15).
 Hrisovuliți (negustori), II, 145-6, 151-2, 156-7. V. și negustori.
 Hume, I, 527 (235).
 Huscă (fabrică de sare), I, 513.
 Huzmet, II, 146.

1

Ialovițe, II, 154.
 Iamacî, I, 81 (38).
 Iaminie (stofă), I, 84*.
 Iarlic, II, 113, 115.
 Iarmarocce, I, 532, 601-2 (58); II, 188-9 (76). (Privilegiu de), I, 557 (286).
 Iasagii (iazagii), II, 131, 148, 154.
 Ibrictari, II, 95, 101, 122, 132.
 Ibrîșin, II, 110, 129.
 Icičiohodar și icičiohodărie, I, 569 (6); II, 81, 96, 138, 147-8, 153.
 Icioglani (și ceașul lor), II, 132.
 Icoane, II, 208 (161).
 Iconomi (preoți), II, 51 (108).
 Icre (de chefal), I, 517 (212). (negre), II, 125.
 Ilam, II, 155.
 Iluminație, I, 77*, 165 (111), 185 (131), 192 (141).
 Imamele, II, 110.
 Imaș, I, 507 (197), 510-1 (207), 522 (225), 525, 558 (291), 588 (40), 589 (42), 594 (50), 594-5 (53).
 Îmblători, II, 83, 94, 120, 233 (6), 235.
 Împlinire (împlineală; de dări), I, 429 (30), 536 (253), 538 (256).

Împrumut, II, 107-8.
 In, I, 257.
 Închisori la țară (ale boierilor), I, 549 (271).
 Inele, II, 22, 35 (78), 125.
 Înfierate (vite), II, 11 (22).
 Influenza, II, 279 (105).
 Ingineri, I, 539, 557 (289); II, 39 (84), 149, 155.
 Îngropare, II, 140-1.
 Instalare a unui Domn de tatăl său, I, 124*-5*.
 Inundații, I, 302-3 (241); II, 155.
 Ipodiamon, I, 500 (192).
 Irat, I, 513-5, 554-5; II, 134, 146.
 Ișlic, II, 141.
 Ispravnic, I, 81 (37), 111-2 (62), 114, 118 (68), 121 (71), 128, 206 (154); II, 481 (103), 525 n. 1, 529 n. 2. (venitul lor), I, 538 (256). (bacșișuri rusești), I, 74. (rapoartele lor săptămînale), I, 105. (— ia Curții), II, 108, 148, 153.
 Iuruc-bairactar, II, 93.
 Izbași, II, 133, 183 (46).
 Izvoade (Cămăraș de), II, 104.

J

Jărești (loc nelocuit), I, 445.
Jder, II, 111.
Jerebie, II, 197 (114).
Joldunari, II, 93, 126.
Jude, II, 165 (2: și jurați), 166 (4).

Judecători, II, 80, 201 (136). (de
Ținut), I, 437 (47), 439 (53),
442 (58), 443 (63).
Jugănari, I, 595 n. 1.
Jurământ fals de preot, I, 438 (50).

L

Lăcuste, I, 116 (65).
Lagum (supt un pod), I, 490.
Lahăm-Pehas, II, 108.
Lămii, II, 118.
Lanțuh, II, 129.
Lăpădați la bir, II, 87.
Lăturași ai orașelor, I, 424 (14).
Laviți (la Curte), II, 124.
Lazaret, I, 472 (148), 474 (153),
518-9 (217); II, 57 (128).
Lefăși, II, 19 (42).
Lefi, II, 16 (34), 510 (205). (ale
rudelor domnești), I, 599. (lipsa
— lor; dare), I, 489-90 (184).
Left, II, 35 (78).
Leftică, II, 126.
Lega (a = a desfința o dare), I,
575.
Lege (judecată), II, 166 (3).
Legi turcești, I, 250.
Legnițe, II, 129.
Lei noi, II, 92. (vechi), II, 93.
Lemne (de construcție), I, 236-7
(185), 309 (244). (de foc), I,
495. (cu stinjenul, de la țerani),
I, 495. (pentru Turci), I, 290.
(export de), II, 250 (43), 254
(52), 308 (175), 371 (348). (tă-

iere liberă de — 'n pădure), I,
123 (75). (— ari gospod), I, 495.
Lesnici, I, 546-7 (269).
Levenți, II, 93, 101, 116, 118-9,
121-2, 129, 133, 180 (36). (O-
dobașa de), II, 118, 129.
Libadea, I, 141*.
Limbă svîntate, II, 139.
Lîna, II, 396 (12), 413-4 (36), 455
(79).
Linguri, II, 36 (78), 143.
Lipcani, I, 474 (153); II, 59 (133),
81, 84, 93-4, 117, 119-20, 122,
129, 131, 155, 251 (45). (Aga),
II, 85, 129, 131. (Odobașa), II,
104. (ai consulatelor), I, 318 (8).
Livezi (boierești), I, 522 (226).
(neîngradite), I, 569 (8).
Loc de casă sterp, I, 517 (215).
Logofătul al doilea (atribuțiile
lui), I, 457 (99). al treilea (atri-
buțiile lui), I, 45*.
Lotăria de Holstein, II, 75 (168).
Lulea, II, 124.
Luminări, I, 485 (76). (de său),
II, 129-30, 147. (prețul — lor de
său), II, 139.
Luni turcești, II, 108.
Lux, II, 72 (159).

M

Macaturî (de pat), II, 110-1.
Măcelari, I, 557 (287). V. și Evrei,
Iași.
Măglă, I, 517 (213), 521 (222).
Măguri, I, 442 (58).

Mahală și mahalagii, I, 472 (147),
485 (176), 527 (236), 553 (282);
II, 161 (4).
Maimar-Calfasi, II, 147.
Malotea, II, 114, 119, 141.

- Maltin (postav), II, 141.
 Mănăstiri (de la munte), I, 425 (20), 433 n. 1 (6). (darea pe), II, 89-92.
 Mangal, I, 495, 523 (227), 532-3; II, 111.
 Marafet, I, 464 (128).
 Marangozi, II, 147.
 Marfă (marhă), II, 166 (4). (tre-cătoare = de transit), I, 493.
 Mărgăritare, II, 35 (78).
 Margene (hotar), I, 426 (24), 471; II, 58-9 (133), 121-2. (sate de; scutiri pentru ele), I, 582. (Căpitan de —, la Prut), I, 555.
 Mărturii (de bătrâni), II, 8 (11). (false), II, 41 (87).
 Masă (= față de), I, 571 (12); II, 36 (78), 124.
 Masalagii (gospod), II, 82, 127. (— lelor; banii), I, 476 (159).
 Mataragiū, II, 132.
 Mătăsari, I, 447.
 Materiale de clădit, I, 494-5, 532-3.
 Măturăriți (la Curte), II, 93, 127, 141.
 Mazăre, I, 469 (143).
 Mazili, I, 460 (114), 490, 583 (25); II, 32 (70), 80-3, 86-7, 89-92, 95, 97, 102, 135, 181, 183 (46, 50), 189 (77), 190 (79), 192 (88), 193 (95, 98), 195 (109), 196 (110), 199 (128), 206 (149, 151), 215 (13). (— iță); II, 86. (la hotărnicii), I, 457 (99). (la slujbe), I, 475 (157). (la trebi), I, 473 (152). (Căpitan de), II, 216 (18). (dajdea lor), I, 427 (28). (peceti tipărite pentru dajdea lor), I, 422 (5). (desetina lor), I, 531 (245).
 Medelniceri, I, 49*; II, 21 (45).
 Medici, II, 113, 118, 149, 263 (323), 377 (355). V. și la *nume: medici*.
 Megieși, I, 559 (292). (— ie), I, 482 (169).
 Mehmedari, II, 149, 152, 355 (285), 360 (307-8, 311).
 Mehteri, II, 150. (creștini), II, 93, 127. (turci), II, 131. (Mehterbașa), II, 112, 144.
 Mehtup și mehtupciū, II, 96, 110, 115, 117, 126, 132. (mehtup Vizirial pentru consuli), II, 95 (47).
 Meiū, II, 382 (362).
 Menzil, I, 474 (158), 516, 519 (217), 528 (238), 600 (54); II, 59 (133), 82, 86, 94, 97, 102, 104, 122, 133-4, 136, 148, 156, 162 (8). (menzilgiū), II, 94, 130. (banii menzilului), I, 490. (caiū), I, 471. (Căpitan), I, 519 (217); II, 87. (Casa), II, 148. (ciștiul), II, 148, 153. (Hatmanul), I, 554 și urm. (inamul), I, 554-5. (orinduirea de Scarlat-Vodă Callimachi), I, 553 și urm. (283). (suma în 1813), II, 138. (tovărășia cumpărătorilor), II, 162 (8). (odagii), II, 86.
 Mere, I, 469 (143).
 Mese (= fețe de). V. masă.
 Meserniță («unde să tae vitele»), I, 448, 484 (176).
 Meșin (pungi de), II, 110.
 Mezat, I, 530 (242); II, 45 (94). (strigare la), I, 475 (155).
 Mezele, mezelice, II, 110, 119.
 Mied, I, 484 (176).
 Miere, I, 199 (146), 217, 493; II, 17 (36), 147, 155, 303 (162), 413-4 (36). (banii pe), II, 6 (8).
 Mîncare (de venituri), I, 426 (23).
 Mîncare, II, 22.
 Mîneșterguri, I, 571 (12); II, 36 (78).
 Mîni (clase de bir), I, 115*.
 Miriști, II, 18 (39).
 Mitropolit (instalare de), I, 114*.
 Moașă, I, 515.
 Mobile (către 1750), I, 80*. V. și *îmbrăcăminte*.
 Monedă (cursul ei), I, 162 (108), 201 (150), 210 (158), 242 (191), 297 (235). (lipsa ei), I, 176 (122), 490, 589-92 (44).
 Mori, I, 506; II, 79, 81, 83-4, 89-92, 95. (Bezmăn de), I, 506.
 Morisca, I, 542 (260).
 Morun, II, 252 (49).
 Mortasapie, I, 511 (207).
 Moșie (vînzare = arendare de), II,

37 (80). (mănăstirească: nu se poate vinde de egumen fără sobor), I, 441 (56). (— anț), I, 423 (12); II, 28 (60). (— inăș), II, 24 (53), 168 (6).
 Moștenire (a văduvei ca și un frate), II, 213 (9).
 Mucaesea, II, 129.
 Mucarer, I, 134*, 120-1 (71); II, 79-84, 88 și urm., 92, 95, 108, 110, 112-3, 122-3, 287-8 (125), 290 (130), 292 (133-4), 362 (317). (darea pentru), I, 463 (125).
 Muhurdar și muhurdărie, II, 138, 148, 153, 276 (97).
 Mumbaiă, I, 269, 550, 551 (277).

Mumbașiri, II, 114-5, 117-8, 154.
 Mumgiu, I, 501 (198), 550.
 Mumhană, I, 501 (198).
 Munți (pășune în), I, 479.
 Murahazi, II, 321.
 Musafir, II, 117, 133, 139.
 Mușamă, II, 124.
 Muscali (venirea lor; ca mijloc de datare), I, 431 n. 1.
 Musicanți, II, 155. (nemți), II, 140.
 Mușterii, I, 502, 523 (227).
 Muteveli, II, 253 (49). V. și Ismail (muteveliul de).
 Mutpac, II, 148. (al Curții), II, 138.
 Mutzefuri, I, 519 (217).

N

Nacealnic, I, 539. (de schit), I, 517 (214).
 Năframă, I, 571 (12); II, 36 (78). (de obraz), I, 84*.
 Naht (ban), II, 208 (161).
 Năimiți, I, 464 (130).
 Nălbambaș, II, 94, 112, 131.
 Năpaste, I, 573, 577.
 Narghelegibaș, II, 137.
 Nart, I, 495.
 Năsălii, II, 140.
 Navlu, II, 139-40, 150.
 Neam (de răzăși), I, 443 (63).

Nebuni, II, 123.
 Neferi, II, 118, 139, 141, 147, 154. (Agești și hatmănești), II, 138, 154-5.
 Negustori (moldoveni), II, 376 (354), 381 n. 1. (fruntași, mijlocași, codași), II, 69 (154). (feciori de), I, 471.
 Nemetet, I, 571 (12).
 Nezam-Gedid, I, 161-2 (108).
 Nobiri, II, 118.
 Nucărie, I, 527 (235).

O

Oale, II, 123. (de acoperemint), I, 533.
 Oaspeți, I, 471.
 Oastea (supt Fanarioți), I, 117*.
 Obloane, I, 523 (228).
 Obraz știut, II, 147.
 Obștirilor (Vornicia), I, 516 (211).
 Ochelari, II, 111.
 Ocnă, I, 428, 452 (81), 456 (93), 517 (213), 552 (279), 587 (37), 594 (49), 600 (54); II, 121, 136, 141, 178 (27). (sare din), I, 428, 433 n. 1, 514, 517 (213), 521

(222); II, 54 (119), 194 (101). (vinzare a —ei), I, 266. (venitul Băniei la), II, 18 (40). (șferturile —ei), II, 134. (în credința), I, 456 (93), 532. (Cămarășul de), II, 188. (Suma vânzării —ei), II, 136.
 Odagii, II, 93, 99. V. și menzil.
 Odai (cu lut), I, 523 (227).
 Odăi (de vite, la sate), I, 60*, 71*-2*, 431 n. 1; II, 33. (ale Armenilor poloni în Moldova), I, 101.

Odobași, II, 87, 112.
 Odogaciū, II, 141.
 Ogari, II, 130.
 Oglinzi, I, 538 (256); II, 125.
 Oi (prețuri de), I, 263. (împărătești), I, 96*. (pentru Turci), I, 121 (73). (de export), II, 249 (41).
 Olac, I, 431 (35); II, 131.
 Olari, I, 447, 474 (155); II, 93.
 Olat, II, 79, 104, 122.
 Oloiū, II, 123.
 Opincari, I, 447.

Orfanotrofie, II, 71 (158).
 Orîndă, I, 516 (211), 525. (-ari sau -atori), I, 501 (195), 503 și urm. (195), 511 (207), 519 (217), 547 (269); II, 30 (64). (-ă rezervată), I, 484-5 (176). (vînzării păcurii și dohotului), I, 493.
 Ortă-Ceauș, II, 108.
 Orz (pisat), I, 85*.
 Ospătărie, II, 432. (în munte), II, 422. V. și han.
 Ovăs, I, 53 (12).

P

Pablin (cu fir), I, 60*.
 Păcură, I, 209*; II, 139.
 Păduri (oprite=rezervate), I, 482-3 (170).
 Păftale, II, 35 (78).
 Păhărnice, II, 93. (vătav de), II, 85, 101.
 Păhărnice (venitul ei), II, 192-3 (92).
 Pălănci (la Nistru), I, 191 (139), 196.
 Pameșcici (țerani), I, 545.
 Pămînturi (rînd de), II, 8 (11), 10 (17), 40 (86).
 Pansioane (în Iași), II, 72 (159).
 Panțiri, II, 94, 186 (68), 478 (100), 480 și urm. (de Soveja), II, 88. (căpitan de), I, 89 n. 1; II, 478 (100).
 Parale vechi, II, 103.
 Pari, nuiele, spinii (dare pe), I, 494-5, 532-3. (—de despicături de stejar pentru zăplaz), I, 544 (264).
 Pașă (primire de), I, 103 (54).
 Pașaport, I, 475 (186), 555; II, 64 (140).
 Pași (măsură), I, 582.
 Paști (serbare de — la Iași), I, 94 (46).
 Pastramă, II, 413-4 (36).
 Pațachină («proastă» și «de munte»), I, 552 (280).
 Pecii (pecetluituri; gospod), I, 476

(159); II, 10 (18), 85-6, 133. (de cununie), II, 71-2 (158-9).
 Perdele, II, 124. (de oi, la țară), II, 36 (80).
 Perină, II, 110-1, 127. (de părete), II, 36 (78). (față de — și cu mătăsuri), I, 571 (12). (-nițe), II, 141.
 Perje, I, 469 (143); II, 139.
 Pescari (și vătăfi de), I, 433 n. 1 (2).
 Peșcheșuri, I, 117 (66).
 Peșchirgi, II, 103, 132, 147.
 Pescuit (rezervat), I, 432 n. 1 (10), 479, 589 (42).
 Pesmete (pentru Turci), I, 110.
 Piei (lucrate), II, 110, 396 (2), 413-4 (36). (de iepure), I, 255 (200), 256-7 (201), 274-5 (218) și n. 1, 276, 293 (229). (de miel), I, 293 (229).
 Pietrari, I, 489 (184); II, 19 (42), 70 (156), 93. (staroste de), I, 467 (138).
 «Pîne» (veche), II, 36-7 (80).
 Pînză, II, 396 (32). (de fuior supțire), I, 571 (12).
 Pioă (de sucman), I, 461 (117).
 Pircălabie, I, 86-8 (43), 89 n. 1, 433 n. 1 (2).
 «Pirvie» (îmbrăcăminte, stofă?), II, 124.
 Pisari, II, 93, 133.
 Pisle, II, 129.
 Pistoale, II, 112, 114, 396 (12).

Pitarî, I, 447, 595 n. 1; II, 68 (149), 93, 127, 133, 138, 148. (Țigani), I, 487 (180).
 Pivnicerî, II, 133.
 Pivnicerit, I, 433 n. 1 (3).
 Plăiași, II, 429, 453 (78).
 Plic, II, 120, 124.
 Ploști, II, 112, 125.
 Pluguri, I, 60*.
 Plute, I, 503 (195), 504-5. (—arî și vâtașii lor), II, 109.
 Poartă (Vornici de: deschid drumuri închise), II, 31 (67).
 Poclonul steagului, I, 422 (5).
 Podani, I, 846.
 Podorojne, II, 59 (133).
 Poduri (ale uliților), I, 494; II, 131. (venitul — ilor; în 1812), I, 491 și urm (185). (epitropul — ilor), I, 492-4, 496-7. (umbilătoare), I, 470 (144). (— ele = pavèle), I, 426 (22), 494, 497, 532. (— arî iagângiî), II, 93. — ușcă), I, 450.
 Podvozi, I, 428, 431 (35), 433 n. 1 (3), 495, 533. (— dari), II, 93.
 Pogonărit, I, 455 (91), 572, 575.
 Poienî, I, 466 (136), 479, 522 (226).
 Polcovnici, II, 81, 132.
 Poliți (de bani), II, 107, 136-7, 146, 152.
 Poloboc, I, 471.
 Polturaci, II, 189 (76).
 Pomadă, II, 413-4 (36).
 Pomozanii, II, 128.
 Ponturi, I, 506, 551 (277), 554; II, 138. (ale ȧeranilor: privitoare la îndatoririle lor față de proprietari), I, 193*, 330, 580 și urm. (24), 574, 594 (52).
 Popușoiu. V. porumb.
 Porci, I, 551 (277).
 Portarbașa, II, 137, 148, 153.
 Portărei, II, 132.
 Porțelană, II, 302-3, 469-70 (92).
 Porumb, I, 469 (143), 519-20 (218), 542 (260), 549 (272). (trimes la Constantinopol), I, 52 (10). (export de), I, 221 (170), 222, 224 (172), 225.
 Poruncă (domnească), I, 469 (143).
 Porușnici, II, 3 (2), 100.

Poslușanie, I, 437 (47).
 Poslușnici, I, 424 (14), 430 (35), 452 (81), 462 (120), 465 (131), 487 (179).
 Poșta, I, 474 (153). (austriaca în Moldova), I, 157 (103), 167 (113), 195 (143), 199 (147); II, 506 n. 1. (— e), I, 554, 556 (283); II, 59 (134).
 Postavuri, I, 552 (281). (straine), I, 293 (229). (orientale), II, 110-2. (fabrică de — în Moldova), I, 141*, 182 (127); II, 280 (107), 475 (97). V. și Iași (fabrica de postav). (daruri de), II, 110, 113-4, 118-9, 124, 129, 147.
 Postelniceî, II, 132, 149.
 Postelnicie, II, 137, 148, 153.
 Potaș (fabrici de), I, 122-3 (74-5), 125 (78).
 Potcovari (ȧigani), II, 37 (80).
 Poteră, II, 150, 154.
 Potronici, II, 17 (35), 188-9 (76).
 Prăjina, I, 461 (117).
 Pravilă, I, 426 (21), 476 (158); II, 25, 48 (103), 70 (158). (capete de), II, 69 (155). (traducătorii — ei supt Scarlat-Voda Callimachi), II, 143-4, 149-50, 154. (— iști), II, 139.
 Preoți și diaconi (dajdea de), II, 89-92. (contract de preot de sat), I, 541-2 (259).
 Prețul Domniei, I, 123*.
 «Preveleghiuri», I, 589 (43).
 Primire de soli straini, I, 116* și urm., 109 (60), 240-1 (190).
 Pricini bisericești, I, 481 (165).
 Prognostic (anual, tiparit), II, 282 (112).
 Protie, protimisis, I, 475 (155), 527 (236); II, 219 (30).
 Protopopi, II, 96, 200 (133). (numire de), I, 480 (165).
 Prumută (împrumut domnesc), II, 9 (15), 14 (29).
 Pungî de raft, II, 124.
 Purguții, II, 147.
 Pușcă, II, 124, 396 (12). (iarbă de), II, 126.
 Pustiî (loc — din pamîntul Moldovei), II, 24 (53).

R

Rachiu, I, 485 (176), 494, 511 (208), 532.
 Raclă, II, 140-1.
 Rădiuri, I, 470 (144), 482 (170); II, 25.
 Rădvane, II, 126, 304 (165). (la schimbarea Domnilor), I, 471.
 Răhtivanie, II, 124.
 Raiă, II, 103-4.
 Raileni, II, 117.
 Rămășălnici, I, 528 (239).
 Rămășăiță (a birului), I, 311 (246); II, 133.
 Ramazan, II, 137.
 Răscumpărare (*protimis*), I, 437 (46), 441 (55), 473 (151), 482 (169), 527 (236), 549 (276), 556 (284); II, 10 (17), 20 (43), 40 (86), 45 (94), 46 (96), 174 (4), 201 (137), 217 (19).
 Răspunzător (chizeș), I, 549 (72).
 Răsuri (la dări), I, 154 (101), 208, 470 (145), 471, 489-90 (184), 513, 521 (222); II, 81, 84, 92, 95, 113, 191-2 (87). (șfeturile — ilor), I, 490. (Casa — ilor), I, 210*, 476 (159), 555, 595 și urm. (54); II, 135.
 Răvaș, I, 533. (de drum), I, 530 (243). (de menzil), I, 554. (de origine a mărfurilor), I, 495. (de primire), I, 471.
 Răzăși, I, 458 (106), 460 (114), 467 (139), 522 (225), 580 (24), 582, 596; II, 28 (60), 30 (66), 31 (67), 40 (86), 41 (88), 174 (4), 186 (68), 203 (141), 219 (27-8, 30). (Alegere de părți

ale lor), I, 430 (34). (— boierinași), I, 507 (197). (la casă), I, 556 (284). («dreptate» — ească), I, 99*. (întrebare de, în procese de hotare), I, 454 (85).
 Răzăși (a se), II, 217 (22).
 Remontă, I, 53 (12), 55 (14), 175 (120), 201-2 (150), 233 (182), 239, 251, 390. (oprită în Moldova de Turci), I, 182-2 (128).
 Renegați, II, 394 (11), 450.
 Ridicătură (scutire, ușurare de dări), I, 455 (91); II, 90, 93-4.
 Rînduială (rechisiție), I, 494-5.
 Rizapazar, I, 495, 532-3. (care de), I, 494.
 Roabe, I, 59*, 60*, 84*; II, 92, 94, 123.
 Robi, II, 121, 130, 153, 572 (35). (— ie la Turci), I, 464 (130).
 Rochie, II, 141.
 Roși (agești), II, 93.
 Rublă (curentă în Moldova), II, 71 (158).
 Rufeturi, I, 437 (47), 497; II, 82, 89, 91-3.
 Rupî, II, 140.
 Ruptă (învoială cu Vistieria), II, 6 (7).
 Ruptași, I, 422 (4), 423 (7), 490, 570 (12); II, 47 (100), 80, 82, 97, 102, 135, 192 (88).
 Rupte ale Vistieriei, I, 439 (54), 470 și urm. (145); II, 77-8, 87-8, 135.
 Ruptoare (ca și ruptă), I, 525.
 Rusumaturî, I, 472 (147), 473 (150, 152); II, 146.

S

Săbeptahrir, II, 108.
 Sabie, II, 396 (12).
 Săbierî, II, 94.
 Sacagi, II, 141.
 Sachelari, II, 121.
 Sachergii, II, 84, 95.

Sacos (drept de), I, 421 (2).
 Sae (îmbrăcăminte), II, 124.
 Săftian, II, 424 (49), 455 (79).
 Săhăidăcari, II, 93, 119.
 Șahângii, II, 114.
 Săhard, II, 526 (235).

Saigii, I, 57*; II, 104, 137, 146, 162 (8).
 Săizi, II, 131. (-bași), II, 112, 127.
 Șal, II, 118. (de Angora), II, 292 (135). (iavri), II, 110.
 Salahori, I, 208, 292 (228), 471; II, 109, 146. (Turci), II, 131.
 Salbă, I, 571 (12).
 Salhană (taxă de), I, 256, 280, 288.
 Salupuri, II, 59 (134), 139, 146-7, 153.
 Sama Vistieriei (grecească), II, 129-30.
 Samalagea, II, 112.
 Samdangii, II, 96, 132, 140.
 Sameși, I, 597; II, 153, 599-600 (54).
 Sămînție (de răzăși), II, 169 (8).
 Samsoni (dulăi), II, 123, 129.
 Sandal (lemn de), II, 112, 124. (verde), I, 90*.
 Sânduc, II, 139.
 Săngețar, II, 85, 112.
 Săngep, II, 114.
 Sanie, II, 111.
 Săpun (de mosc), I, 84*.
 Saraci, II, 115. (-bașa), II, 132.
 Șarampoii, I, 583 n. 1.
 Șărari, I, 447.
 Sare, I, 493. (moldovenească), I, 63 (22). (măruntă), I, 514. (cu carele), I, 532. (venitul -ii), I, 238 (186). (prețul -ii), I, 220-1 (168). (— de ocnă), I, 220-1 (168). (export de), I, 289; II, 479 (101).
 Sarhaturi, II, 119-20, 137.
 Sărindare, II, 20 (42).
 Sătărei, II, 132.
 Sate (mănăstirești scutite de judecata Domnului), I, 433 n. 1.
 Săteni (ai boierilor), I, 494. (frunțași, mijlocași, codași), I, 536 (253).
 Sătrărei, II, 93.
 Său, I, 87, 89 n. 1, 199 (146), 217, 493, 550; II, 413-4 (36), 519 (173). (— la Constantino-pol), I, 106. (monopolul -ului), I, 79.
 Săvan, II, 140-1.

Scafe, II, 143.
 Scarpi (de fir), II, 141.
 Scatulci, II, 112. (de vutca, blide), II, 36 (78), 111.
 Scaune, II, 124, 339.
 Șchele (porturi), I, 521 (222); II, 122, 139.
 Scinduri, I, 503 (195), 504-5.
 Scoarțe, II, 36 (78).
 Școli (de la Ținuturi; în 1814), I, 512.
 Scorțisoară, II, 111.
 Scrînciob (de roate), II, 129.
 Scutelnici, I, 203*, 209*, 204 (151), 428-9 (29), 433 n. 1 (7-8), 453 (83), 456 (91), 463 (125), 468 (140), 473 (149-50, 152), 489 (183), 490, 494-6, 501 (194), 524 (231), 532-3, 536 (251); II, 54 (119), 81, 83, 85-6, 95, 146, 152, 154, 208 (158). (de negustori), I, 471. (pecetluituri roșii de), I, 428.
 Șea, II, 124. (tacim de), II, 119.
 Secetă, I, 116 (65), 176 (122).
 Secretari (Vel; domnești), I, 475 (156); II, 118, 120.
 Șeice, II, 59 (134).
 Semen (timin; monedă), II, 441 (59).
 Seminte (împărțite la locuitori), II, 60 (136).
 Semne (pe cer), II, 375 (352). (rele), I, 205 (153).
 Serbători, II, 148, 153-4. (cheltuieli domnești la), II, 138.
 Șerbeccerie, II, 126. (-ii), II, 96, 122, 132. (-i-bașa); II, 147.
 Serdar, II, 109. (-i turci), II, 125, 131.
 Șervete, II, 36 (78), 124.
 Șeshanele, II, 131.
 Șferturi (de dar): (obișnuit), II, 80, 84 și urm., 101 și urm., 129, 134, 145, 151, 156. (îndoit), II, 80, 86 și urm., 99 și urm., 106, 108. (al așezării), II, 81, 83-4.
 Șfeșnice, II, 36 (78).
 Siliște, I, 539. (de sat), I, 466 (136). (veche), I, 511 (207).
 Siliștioară, I, 431 n. 1.
 Siimeni, I, 105*, 455 (90); II, 119,

- 122, 141. (gospod), I, 569 (9). (agești), I, 588 (39); II, 79. (din Curte), II, 121.
- Șindile, I, 495, 523 (227); II, 143.
- Singectar. V. Săngectar.
- Șip (stofă), II, 141.
- Șipețel, II, 120.
- Șiret, șireturi, I, 538 (256); II, 112, 129.
- Șlehticie, II, 206 (148).
- Șlic, II, 124.
- Slobozie, I, 459. (carte de), II, 6 (7), 196-7 (112).
- Slujitori (isprăvnicești), I, 497. (aî Curții), II, 82, 120. (de Focșani), II, 93. (calfe), I, 472 (147).
- Sobe, I, 489 (184), 523 (227); II, 143.
- Sobornicescul hrisov (al lui Alexandru-Vodă Callimachi), I, 473 (151), 482 (169).
- Sofragii, II, 96-7, 132.
- Șoimi, II, 113-4, 121, 127. (vătav de — ari), II, 121.
- Solniță, II, 36 (78), 110.
- Sotnici, II, 93.
- Spălătoare (= -ese), II, 94.
- Șpani, II, 165 (2).
- Șpînzurătoare, I, 519 (217).
- Șpițeri, II, 46 (97), 49 (105), 51 (109), 85, 94, 96. V. și tabla numelor: Șpițeri. (- ie), II, 149.
- Spor (la dări), II, 91, 98.
- Steaguri, II, 124, 129. (Corpuri de oaste), II, 93, 116, 173 (2).
- Stegari, II, 133.
- Stepena, I, 538 (257), 543 (262), 553 (283).
- Sticlărie, I, 558 (290).
- Sticlări, I, 447, 538 (256); II, 67 (149), 93.
- Sticle, II, 126.
- Stihariu, II, 124.
- Ștîlpi (de hotar), I, 447. (răzăsești), I, 443 (63).
- Ștînjeși (legiuiti), I, 431 n. 1. (proști), I, 506, 522 (225).
- Ștofă, II, 110-1, 140. (somichi), II, 125.
- Stoleri, II, 68 (149), 82.
- Străchinuțe, II, 110, 124.
- Strajă, I, 533. (gospod), II, 131. (în Iași), I, 496. (de hotar), 105 n. 1; II, 167 (5).
- Străjeri (de moșie), I, 546-7 (269).
- Strigarea (vînzării unui venit), I, 496.
- Stuciuri (pește), II, 125.
- Ștupi, I, 60*, 579 (20). (de export), I, 57*.
- Subași, II, 253 (49).
- Sucmane (date de Domni călugărilor), I, 456 (93).
- Sudiți (austriaci în Moldova), I, 537-8 (254-5). (lista lor), I, 67. (revisia lor în 1813), I, 171-3 (118). (negustori), I, 496, 533. (căsătorii mixte cu ei), I, 50 (9).
- Suhat, II, 36 (80).
- Suiulgi, II, 96, 115. (din Iași), I, 426 (22). (anume), I, 449-50 (73).
- Sulgiu, I, 479.
- Sultan-Mezat, I, 534 (250), 560 (293), 583 n. 1; II, 38 (82), 52 (114).
- Sulucuri, II, 129.
- Surgun, I, 566.
- Surmaci, II, 95, 127.
- Surugii, I, 519 (217); II, 86, 94, 98, 156.

T

- Tabac, II, 131.
- Tabacari, I, 579 (21).
- Tabachere, II, 110, 362 (315).
- Tabla Vistieriei, I, 428; II, 82, 86, 88, 98, 101-2, 124.
- Tablabașa, II, 124.
- Tablin, II, 111. (cu fir), II, 110.
- Taftă, II, 120. (leșească), II, 124.
- Tahvil (chitanță turcească), II, 109.
- Tahtavan (palanchin turcesc), II, 110.
- Tăietori de lemne, II, 93, 127.

Tain, II, 130. (— at), II, 139, 154.
(—uri ale Curti), I, 550.
Talgere, II, 36 (78). (de lemn), I, 571 (12).
Tălhar, I, 116 (65), 308, 309(244), 521-2 (224); II, 121-2, 153-5, 361 (313), 456, 460-1 (81), 507 (153), 526 (188). (suditi), I, 57 (17).
Tălpălar, I, 447; II, 95.
Tălpă (lemn), II, 109.
Tălpă (bătaie la), II, 529 n. 2.
Tamazlic, I, 531 (244).
Tămăie, II, 455 (79).
Tanele (îmbrăcăminte), II, 118.
Tarsană, II, 137, 146.
Tărzibaşa, II, 124.
Tavă, II, 36 (78).
Tefferhaneă, II, 149.
«Teftici», II, 117.
Telali, II, 94. (aî tîrgului), I, 553 (282). (-başa), I, 530 (242), 546 (267), 557-8 (28).
Telegari, II, 111, 126.
Telină, I, 431 n. 1.
Temniţă, II, 141.
Terani, II, 25. (emigraţi în Moldova), I, 70. (urmărirea celor strămutaţi dintr'un loc în altul), I, 468-9 (142). (cumpără o moşie în Basarabia), I, 545-6 (265).
Tertipuri (ale Țarigradului = orînduiri, porunci), II, 153.
Țesătoare, II, 94.
Teslari, I, 489 (184); II, 70 (156), 93, 127. (staroste de), I, 467 (138).
Testament (act de așezămînt), I, 429 (29), 442 (59), 452 (81),

567 (2). (sate cu — = *ruptoare*), II, 92, 95, 98, 102. (diată), II, 24 (52).
Testele, II, 109.
Testemele, II, 140.
Țidule, I, 512, 527 (236), 530 (242), 547 (269); II, 38 (82), 144.
Țighir, I, 551 (277).
Țilinci, II, 126.
Țimir, II, 123. (— ași), II, 86, 93.
Țingiri, II, 36 (78).
Ținte (cuie), II, 111.
Ținuturile Moldovei, II, 84-6, 95-6, 104-6, 146.
Țirguri, I, 532. (dajdea lor), I, 490. (hrisovul lor), I, 484-5 (176). (vatra lor), I, 459, 484-7 (176-8), 510 (207), 559 (291), 586 (31), 592 (45), 602 (58).
Țisturi, II, 165 (2).
Tobe, II, 131. (— oși), II, 127.
Toc, II, 36 (78).
Topcii, II, 93, 127.
Topuri, II, 124.
Topoare, II, 143.
Trandafir (apă de), II, 114.
Trepte (: «mazili, ruptași și tîrguri»), I, 490.
Trîmbaci, II, 93, 127, 133. (leși), II, 93.
Țuhali, II, 147.
Țuiuri, II, 127.
Tulumbe, II, 144.
Tunuri, II, 126, 149.
Turnagi-Başa, I, 105*, 121*; II, 130.
Tutun, II, 115. (și lulele, imamele, ciubuce), II, 120.

U

Ughî, II, 17 (35). (ungurești), II, 119, 127.
Ugiret, I, 553 (283), 555, 571 (12); II, 123, 138.
Uli («erari»), II, 130.
Ulițe (închise), I, 444 (69), 483 (173). (la —ă), I, 472 (147).
Umur, II, 137.

Unt, I, 217, 493; II, 413-4 (36).
Untdelemn, II, 126.
Uric, II, 5 (4), 8 (11).
Urduit (de malaiu), I, 531 (244).
Ușere, II, 81, 119-21, 161 (3). (— i gospod), II, 93.
Ușur, II, 81, 83, 106, 113, 128.

V

- Văcărit, I, 59*, 110* și urm., 131*, 135*, 433 n. 1 (2, 8), 456 (91), 461 (117: abuzuri), 464 (129).
- Vadra (domnească și starostească), I, 574-5.
- Vădrărit, I, 133*, 428-9 (29), 433 n. 1 (2, 8), 453 (83), 455 (91), 468 (140), 471, 472 (147), 572-3, 583 n. 1, 600 (54); II, 54 (119), 80-1, 83, 100-1, 120, 131, 134-5, 146, 152, 208 (158). (crescut), I, 574, 593 (47). (vînzarea și suma — ului, în 1816), I, 254.
- Vamă (în Moldova), I, 89 n. 1, 587 (38); II, 454 (79), 540 (212). (la hotar), I, 471, 492, 515, 517, (213). (între cele două principate), I, 61-2 (21). (de tîrguri), I, 492-3. (de pește), I, 433 n. 1 (2). (de transit), I, 117-8 (67).
- V. tabla cuvintelor rare: Tre-cătoare. (îndoită, cerută de la străin, în Turcia și principate), I, 51 (9), 56-7 (16), 61-2 (21), 63 (23), 77 (35), 128-9 (80); II, 464-5 (85), 464 (86), 508 (155-6), 513 (162-3), 515 n. 1, 516 (169), 517 (171), 520 (176), 522 (180), 533 (200). (scăzută), II, 208 (158). (suma ei în 1813), II, 136. (în 1816), I, 238 (186). (șferturi de), II, 134. (vînderea și cumpărătorii ei), I, 63 (22), 266, 492. (abuzuri), I, 276 și urm. (219). (abuzurile sudiților), I, 277-8. (dar din — gospod), I, 464 (129). (bilete de), I, 89 n. 1. (— eși), I, 579 (21); II, 104, 133, 186 (67), 208 (158), 211 (2). (— așei), II, 87.
- Văpsire de stofe, I, 538 (256).
- Var (piatră de), I, 527 (235).
- Varniță, I, 526 (235).
- Vătămăni, II, 4 (2), 6 (7), 8 (11), 9 (16), 16 (35).
- Vătav de sat, II, 194 (100). (-ăjel), II, 122.
- Vechil, II, 154. (boieresc), I, 559 (292). (de sat), I, 460 (110), 478.
- Vechilimeă, II, 64 (139), 68 (151).
- Vechituri (resturi de bir), II, 84.
- Velniți, II, 91, 95.
- Vidic (teritoriu), II, 166-7 (4-5), 168 (7).
- Vie (inventariu de), II, 32 (72). (-ile gospod), II, 128. (-eri; vătav de — gospod), I, 568 (4).
- Vin, I, 532; II, 80 (și crișme), 125. (de Cipru), II, 126. (pelin), II, 139. (export de), II, 251 (46), 252 (49). (impus cumpărătorilor de către dregători), I, 575. (prețuri), I, 467 (139). (reservat de proprietari, spre vînzare), I, 442 (59), 479, 582.
- Vînătoare (domnească), I, 568-9 (6). (oprită), I, 433 n. 1 (10).
- Vînători (corp de oaste), I, 424 (15), 426 (23); II, 93-4, 97, 127, 132.
- Vînzare de boierii, I, 74*-5*.
- Vistierie (catastih de), I, 470 (145). (condică de), I, 471. (Logofăt de), II, 132.
- Vite, I, 57 (16), 208, 217, 238 (187). (export de), I, 201-2 (150), 241-2 (191), 256, 276, 280; II, 382 (360), 479 (101). (negot de), II, 32-3 (73). (drepturi de transit în Moldova), I, 86-7, 88-9 (44). (prețuri în 1814), I, 208.
- Vizitii, II, 94, 133, 161. (țigani), I, 487 (180).
- Vodari (= vădrari), II, 108.
- Vornici (-Marî, fiind loc de Logofeți), II, 7 (8). (aî Doamnei, aî gospodiei, de spre Doamnă), II, 81, 85, 100, 118, 132-3, 161-2 (5). (de sat), II, 114. (-ia obștei), I, 531 (247), 537 (254), 597. (-i de Poartă), II, 93, 132. (în cercetări), I, 462-3 (121), 530 (242). (prețaluire prin —), I, 462 (119). (pecetea lor), I, 518 (215).

(aî Politiei), I, 209*-10*, 194 (142), 509 (202). (-eî de sat), I, 431 n. 1, 443 (62), 542 (260); II, 6 (7), 30 (66).

Vozari, II, 93.
Vutcă, II, 112, 118, 125. («cana-
vetis» cu), II, 110.

Z

Zăbor, II, 429, 456.
Zăbun, I, 571 (12).
Zagarale, II, 109.
Zahăr, II, 111.
Zahereă, I, 55 (14), 121 (73), 189-90 (137), 110, 121 (73), 199 (146), 209 (157), 218, 232 (180), 289, 292 (228), 309 (244), 394-5, 469 (143), 471, 475 (157), 532-3; II, 80, 83, 109, 113, 118, 120-2, 129, 131, 133, 139, 146-7, 153, 490 (114), 550 (229), 583 (22), 589, 628 (16). (în sens de orice furnitură), I, 495. (de toamnă), II, 115. (factirtipi), II, 137. (pentru Capan), I, 590. (dajde pentru —), II, 134. (sameş), II, 153. (-agi), II, 129.
Zaim-Aga, I, 416 n. 1; II, 56-7 (128).
Zalhană, II, 154, 519 (173).
Zăloage, I, 495-6, 533; II, 6-7 (8).
Zăngirlii, II, 118.

Zapci, I, 469 (142), 471, 472 (145), 475 (157), 495, 528 (238-9), 532, 551 (277); II, 121-2, 146, 318 (199). (— lic), I, 469 (143).
Zăplazi, I, 448. («chiotoarea» lor), I, 450. (ogradă de), I, 510 (207).
Zaraf, II, 108.
Zarf (cu felegene), II, 36 (78). (de tumbac), II, 111.
Zariflicuri, I, 517 (212).
Zăvoi, II, 25.
Zăvozi, II, 129-30.
Zbanţuri, II, 144.
Zemnice, I, 431 n. 1.
Zestre, I, 438 (48). (foaie de), II, 208 (161).
Zgardă, II, 19 (42), 129.
Zlotaşi, I, 422 (5), 437 (46); II, 86, 95, 98, 101-2. (pecetluită de la ei), I, 437 (46).
Zloţi, I, 461 (117).
Zugrav, I, 425-6 (21); II, 94, 118.
Zugrăvit (de casă), I, 489 (184).

ONOMASTIC

Numele cu * la început sînt nume de botez.

A

Aftodor, I, 579 (20).
Albul, II, 161 (2).
Altân, I, 544 (264).
Anghelachi, II, 30 (66).
Aramă, II, 161 (4).
* Arghirie, II, 24-5 (53).

Arișca, II, 186 (64).
Artino, II, 62.
Arus, I, 507 (196).
Avram, 517-8 (215).
* Axana, II, 179 (32).
* Axinia, II, 94.

B

Bădăluță, I, 578-9 (18); II, 181 (39).
Badil, II, 30 (66).
Băibăruc, II, 45 (93).
Balea, II, 165 (2).
Barbălată, I, 447, 585 (30).
* Bărgan, II, 28 (60).
Bătin, I, 539.
Bătiul, II, 16 (33).
Belivacă, I, 580 (23).
Berea, II, 4 (3).
Berechet, II, 212 (5), 215 (15).
Blaga, I, 556 (284).
Blănariul, II, 162 (6).
Bob, II, 455 (79), 466 (88).
Bobica, II, 4 (2).
Bodea, II, 11 (21).

Boghina, II, 504 (146).
Bogos, I, 483 (172).
Borcilă, I, 527 (238).
Boteanu, II, 128.
Botez, I, 584 (28).
Brandaburul, I, 580 (23), 583 (25).
Brănzăi, I, 431 (16).
Brașoveanu (nume de Țigan), I, 507 (197).
Brînzanul, II, 36 (79), 176 (15), 193 (98), 207 (153).
Bulaiu, I, 578 (17), 584 (27), 585 (30).
Bumbac, I, 580 (23).
Buruiană, II, 36-7 (80).
Busuioc, II, 187 (71).
Buzne, II, 30 (66).

C

Călcăi (familie), I, 542 (260).
 Calcântraur, I, 570 (10).
 Camontă, II, 107.
 Caplan, II, 207 (154).
 Caracăz, II, 94.
 Carasava, I, 501 (193).
 Cărstescu, II, 30 (66).
 Catărău, II, 94.
 Căuteș, II, 183 (48).
 Cazac, II, 133.
 Ceauș, I, 423 (10).
 Cenușă, II, 9 (16), 16 (33).
 Chițăscul, I, 447, 585 (30).
 Ciornei, II, 27 (55).
 Cîrstian, II, 211 (2).
 Ciubăr, II, 83.
 * Ciurea, II, 3 (2).
 Ciureș, II, 194 (100).

Ciulescu, II, 4 (2).
 Cochino, II, 85.
 Cocială, II, 177 (19).
 Codău, I, 546-7 (269).
 Copaci, I, 222.
 Coroi, II, 200 (131).
 Coșan, II, 180 (37).
 Coșbuc, II, 165 (1).
 Costandiniță, II, 212 (6).
 Coșutianul, I, 430 (32).
 Coteș, II, 103.
 Covrig, I, 423 (9), 424 (15).
 Cracatiță, I, 517 (212); II, 162 (5-6).
 Crăstian, II, 212 (3), 216 (19).
 Crîman, II, 118.
 Cucu, I, 578 (17), 579 (21).
 Cucu, I, 455 (90).

D

Dabija, I, 526 (234).
 Dandea, I, 529 (240).
 Dima, II, 192 (88).
 Dobinciuc, I, 542 (260).
 Dociul, II, 179 (33).
 Dodul, II, 4 (2).

Done, II, 208 (160).
 Drace, II, 189 (77).
 Dracul, II, 100.
 Drobu, II, 74-5 (167).
 Dudău, I, 580 (23).
 Dumitrescu, II, 176 (12).

E

Efrosăi, II, 23 (49).

| Eudeni, II, 165 (2).

F

Feștilă, I, 422.
 Frunză, II, 201 (137).
 Fundul, I, 89 n. 1.

| Furdui, II, 169 (8).
 Futilă, II, 192 (88), 197 (113),
 200 (131).

G

Gabea, II, 169 (7).
 Găină, I, 81 n. 1, 86 n. 1.
 Gălbază, II, 224 (1).
 Gălușcă, II, 94.
 Ghelasie, I, 436-7 (46).
 Ghercuț, I, 549 (272).

| Gheveriga, I, 542 (260).
 Glăvan, I, 539.
 Grozava, II, 211 (1-2).
 Gură-Dulce, II, 87.
 Gușilă, II, 81.
 Guta, I, 244 (193).

H

Hagiu, II, 196 (111).
 Haidău, II, 30 (66).
 Hăijăcariul, II, 44.
 Halaciū, II, 68 (149).
 Handaga, II, 197 (113).
 Haraga, II, 201 (137).
 Hăul, II, 206 (151).
 Hoge, II, 166 (4).
 Horga, I, 443 (63).
 Hrănaci, II, 32 (70).

Hrubă, II, 4 (2).
 Hrusco, II, 197 (113).
 Humărița, II, 161 (2).
 Hurghes, II, 4 (2).
 Iașanul (Ieșanul), II, 67 (149), 96.
 Iftode, II, 16 (4).
 Ioleș, I, 588 (30).
 Iuga (familie), I, 461-2 (117).
 Iunteș, I, 507 (196).
 Iurașcoviți, II, 195 (105).

J

Jipa, II, 519 (173).

Julea, II, 28 (60).

L

Labanciuc, I, 542 (260).
 Lehaci, II, 4 (2), 165 (1), 169 (7).
 Leorind, I, 549 (272).
 Lepădat, II, 206 (151).
 Leveniuc, I, 542 (260).
 Levent, II, 81.
 Liahul, I, 546-7 (269).

Limber, I, 457 (95).
 Loiz, II, 208 (161).
 Lupa, II, 94, 162 (6), 201 (137),
 203 (143).
 Luțchie, II, 30 (64), 212 (5), 215
 (15-6), 216 (17-8).

M

Machidon, II, 179 (33).
 Mămăligă, I, 474 (155); II, 81.
 Măndrilă, II, 4 (2).
 * Manea, II, 211 (1).
 Mănescul, II, 184 (54).
 Mangiuc (Manciuc), II, 508 (155),
 513 (162).
 * Marușca, II, 25.
 Masaiū, II, 87.
 Mehtuzul, II, 81.
 Meica, II, 73 (160), 216-7 (19),
 217-8 (22).

Melehna, II, 192 (88).
 Mera, I, 425 (18).
 Merciu, I, 542 (260).
 Miercheș, II, 204 (147).
 Mirza, II, 68 (149).
 Moisa, II, 69 (156), 70 (157), 207
 (156).
 Moldovan, II, 133.
 Moru, II, 465 (86).
 Munteanul, I, 536 (252).

N

Naniz, II, 82.
 Negru, II, 219 (30).
 Nicorescul, II, 16 (32).

Nicșoiū, I, 571 (13), 578 (16), 586
 (32); II, 180 (39).
 Nița, I, 431 (36).
 Norode, II, 166 (3).

O

Onul, II, 169 (7).
Opaet, II, 195-6 (108-9).

* Ostahie, II, 169 (8).

P

Pădure, II, 178 (24).
Pahulce, I, 34*.
Paiul, II, 67 (149).
* Paladi, II, 95.
Panțar, I, 542 (260).
Păpăuț, II, 9 (16).
Părlepoaia, II, 45 (93).
Pascu, I, 507 (196).
Pasere, II, 212 (5), 215 (15).
Pășoaia, II, 119.
Păunel, II, 189 (77).
Peletiu, II, 201 (137).
Pelin, II, 218 (26).
Perjoaia, II, 192 (88).
Petco, II, 518 (173).
Piele Albă, I, 448; II, 31 (69).

Piteiș, II, 200 (131).
Piticar, II, 205 (147).
Plăcintă, I, 469 (143).
* Platon, II, 4 (2).
Plătrașco, II, 4 (2).
Pleșescul, I, 539.
Plopeanu, II, 69 (149).
Pompa, II, 51 (108).
Pone, I, 447 și n. 1.
Pop, II, 405 (27).
Popa, II, 81.
Popescu, II, 193 (96).
Popovici, II, 197 (112), 206 (152).
Prăsilă, I, 545.
Profiriu, II, 68 (151).
Purice, I, 457 (95).

R

Raiculescu, I, 477 (163).
Rață, II, 79, 200 (129-30).
Roman, II, 45 (94), 216 (18).

Roschip, I, 430 (32), 431 n. 1,
438 n. 1.
Rubule, II, 138, 140.
Rusul, I, 546-7 (269); H, 82.

S

Sahie, II, 205 (147).
Samson, I, 552 (278); II, 177 (18),
183 (47), 195 (109).
* Săverin, II, 82.
Schipor, II, 67 (149).
Scraba, II, 94.
Scripca, II, 201 (137).
Scuturici, II, 165 (2).
Sirbul, II, 192 (88).
Șișman, II, 81.
Șlivnian, II, 86.

Slușai, II, 200 (131).
Soare, II, 192 (88), 200 (131).
Șoarec, I, 507 (196).
Șoiman, II, 133.
Solca, II, 217 (19).
Solomia, II, 193 (95).
Stamatin, II, 43 (92), 50.
Știrbeș, II, 175 (8), 178 (26), 179
(115-6).
Știucă, I, 99*, 444 (67).

T

Tabără, II, 30 (66).
 Tăbărță, II, 79.
 Tăca, I, 447.
 Tacu, I, 481 (166).
 Tărită, I, 461-2 (117).
 Tată (=Tatos), II, 81.
 Teranu, I, 222, 507 (196).
 Teriachioğlu, II, 149.
 Țigănaș, II, 161.
 Țimbrilă, II, 44.
 Ținira, I, 539.
 Țintă, I, 460-1 (114-5); II, 196 (111).

Țipa, I, 585 (30).
 Tiron, I, 539.
 Toderianciu, II, 4 (2).
 Tomiță, I, 422 (3).
 Tomoriuc, II, 187 (73).
 Tomusei, II, 174 (4).
 Trăngălăngă, II, 81.
 Trenchiu, I, 447.
 Trif, II, 212 (5), 215 (15-6).
 Tudorian, II, 168 (6).
 Țurcan, 542 (260).

U

Ule, II, 165 (1).
 Ulian, II, 204 (147).

Ungureanul, I, 529 (240).
 * Ūrsul, I, 580 (23), 586 (32).

V

Vargă, II, 181 (45).
 Verdeș, II, 206 (150).
 Vîaraș, I, 588 n. 1.
 Vicovan, II, 223-4.
 Vitan, I, 423 (11), 424 (15).

Vitănia, I, 424 (15).
 Vițu, II, 69-70 (156-7).
 Vlad, II, 197 (114).
 Vlaico (familie), II, 175 (11), 187 (73-4).

Z

Zămo, II, 85.
 Zăre, II, 169 (8).
 Zastiuca, II, 190 (79).

Zgîriebrînză, I, 585 (30).
 Zînel, II, 168-9 (7).

CUVINTE OBSOLETE ȘI RARE, NEOLOGISME

A

Anegdotă, II, 76 (168).
Anerisi, II, 40 (86).
Aruncătură (descărcătură de pușcă), II, 137.

Ascuțitură (de dealuri), I, 537 (235).
Atacarisire, I, 558 (290).
Atacuri, II, 65 (143).

C

Cantorie, II, 62.
Capitale, I, 512.
Carantină, I, 530 (243).
Catahrisis, I, 598. (— ire), I, 554.
Chirată, II, 64 (140).
Coconaș, II, 538 (256).
Comisie, I, 210*; II, 137, 148, 203 (145).
Comitet, II, 508 (200).
Comunicație, I, 519 (217).
Complot, I, 545.
Consul, II, 121.

Consulat, II, 138.
Consultaressare, II, 72-3 (160).
Contra, II, 64 (139).
Contraht, contract, I, 517 (214), 547 (269), 550 (277).
Corespondenții, II, 137.
Corieri, coroeeri (curieri), I, 474 (153); II, 123.
Creditori, I, 558 (290).
Cursura (termin topografic), I, 568 (5).

D

Davă, II, 115, 117, 130.
Davagilic, I, 544 (264).
Delnițe, I, 526 (235).
Degherrja (haina?), I, 84*.
Delicat, I, 553 (283).
Destoarce (a = a răscumpăra), II, 169 (8).

Documenturi, I, 39 (84).
Docuzluu, I, 568 (5).
Dreptați (privilegiu), I, 553 (277).
V. dreptate (asta în), la: *Lucruri*.
Drese (documente), II, 8 (12).
Droghet (stofa), II, 118.
Duzină, I, 492.

E

Ecpaiă, I, 509 (205); II, 138, 152, 154.
 Ectesis, I, 559 (293); II, 63.
 Engomie, II, 138.
 Enteres, I, 446.
 Epari, II, 93.

Espector, II, 62.
 Extract, II, 133, 156.
 Evcafsilasi, II, 137.
 Examinii, II, 156.
 Extra, II, 110, 113.

F

Făt (la oi), II, 168 (6).
 Fătură (factură), II, 208 (158).

«Ficior copil» (bastard), I, 431 n. 1.
 Forme, II, 70 (158), 73 (160).

G

Gonaci, II, 339.
 Gujulii, I, 443 (61).

«Gușă» (la blăni), II, 112.

H

Haine, II, 36 (78).
 Hambare, II, 447 (71).
 Hartă, II, 39 (84), 74 (166).

Hrieșcuri, I, 547 (269).
 Hudicioară, I, 546 (267).

I

Iconomicos (scrisoare, etc.), II, 45 (94), 64 (139).
 Idea, II, 63, 71 (58), 72 (159).
 Îmbrăcăminte (— mobile), I, 490.
 Împăcălui (a), II, 59 (134).
 Împarteni (a), I, 463 (125).
 Împrejurași, I, 567 (2), 570 (12); II, 28 (60), 176 (15), 219 (27-8).
 Împreunare (întîlnire) II, 127.
 Împrumută, I, 67*.
 Încărcătură (sumă), I, 531 (246).
 Închiși (la temniță), II, 128.

Îndări (a se), I, 460 (114).
 Înlăuntru (peste hotar), II, 61 (137), 121.
 Înma (mama), II, 211 (2).
 Interes, II, 62. V. și enteres.
 Interesat, II, 48 (103).
 Întoarce (a = a răscumpăra). V. răscumpărare.
 Întrealcătuire, I, 503 (195).
 Învechituri, II, 103.
 Isterisi (a), II, 62.

L

Legume, I, 432 (41), 470 (144).

Lini, I, 557 (289).

M

Madeă (harabagiască), I, 556 (283).
 Maestrii (meșteșururi de vînat), I, 433 n. 1 (10), 442-3 (60-1), 474 (154).
 Magazale, I, 501 (193).
 Magazii, I, 568 (5).
 Malimirie, II, 108.
 Mănăstioară, I, 456 (93).

Mărhin, II, 101.
 Marșrut, I, 553 (283), 554.
 Măscări (a), II, 166 (4).
 Măsořiște, I, 558 (291).
 Memuretură (împărătești și domnești), I, 553 (283), 555-6 (283).
 Metahirisi (a), I, 565.
 Mevagip, II, 108.

Mirie, I, 565. V. și malimirie.
Modă, II, 143.
Moldoveni (= Romîni din Moldova), II, 93.
Molefsire (= molipsire), II, 57 (128).

Monași (— calugari), II, 90-1.
Moralul, II, 72 (159).
Mujdea, II, 118.
Muzicanți, II, 140.

N

Nație, II, 71 (158).
Nedezbătută (moșie), II, 193 (98).
Nestimarisire, II, 75 (167).

Nezam (orînduiala), II, 117-8, 154.
Note (diplomatice), I, 538 (258).

O

Ocuparisi (a), II, 63.
Oșteri, I, 475 (156).

Opcină, II, 217 (21).
Opreala (a sta la), I, 499 (186).

P

Pajiște (lucru făcut din), II, 3 (2).
Particulari, II, 70 (158).
Particularnic, I, 554, 560 (293).
Patrie, I, 561 (298), 577, 597, 600 (54); II, 64 (139), 71-2 (159), 206 (152), 208 (158).
Patrioți, II, 60 (136), 66 (143), 70-1 (158).
Patrioticesc, I, 598.
Păucenie, I, 500 (192).
Plan, II, 147.
Plastografi, II, 58 (131).
Pojăjăe, II, 44.

Porniturn (coaste de dealuri), II, 8 (11).
Porți (ale puternicilor turci), II, 109.
Pretendirisi (a), II, 37 (81).
Pretenții, I, 504-6, 553 (282).
Previți (preoți), II, 93.
Proclamație, II, 63.
Proftaxi (a), II, 59 (133).
Protasis, II, 72 (159).
Protest, II, 70 (158).
Publicație (de vînzare a moșiilor), I, 473 (151), 482 (169), 519 (217), 557 (286).

R

Răport (și a răportui), I, 555.
Răsar (a să = a se irosi), II, 184 (53).
«Răspundenti», II, 120.
Răzadent, II, 114.
Recomandație, II, 62.
Regea, I, 552 (278).

«Relație», II, 63.
«Releghe», II, 71 (157).
Rînduiești (masuri), I, 509 (205), 532; II, 34-5 (75), 156.
Rînduri (de oameni — generații), I, 461 (117), 559 (293); II, 214 (11).

S

Săcățuri (la cîmp), I, 430 (34); II, 169 (8).

Sacriu (ladă), II, 129.
Săvestru, I, 558 (290).

Sarsării, II, 115.		Secfestroi (a), 73 (160).
Santimenturi, II, 71 (158).		Slăbie, II, 169 (8).
Schivirnisală, II, 213 (9).		Surgun (— exilat), II, 115.

T

Talpă (loc într'un târg), I, 546 (267).		Teslim (a face), I, 504, 552 (281); II, 37 (80), 109.
Tarie (în = cu violență), II, 30 (64), 167 (5).		Toptan, II, 136.
Teorisi (a), I, 554.		Trataturî, I, 475 (156).
		Trecătoare (vamă de transit), I, 86.

U

Unchiu (în Moldova), II, 11 (21).		Uoriginal, I, 546 (268).
-----------------------------------	--	--------------------------

V

Vinovați (osindiți), II, 128-9, 141.		Voie veghiată, I, 461 (117).
--------------------------------------	--	------------------------------

Z

Zaiflandisi (a), I, 470 n. 1.

Notă. Numele din Prefața vol. II nu sînt cuprinse în tablă. Cifrele cu steluță se referă la Prefața vol. I.

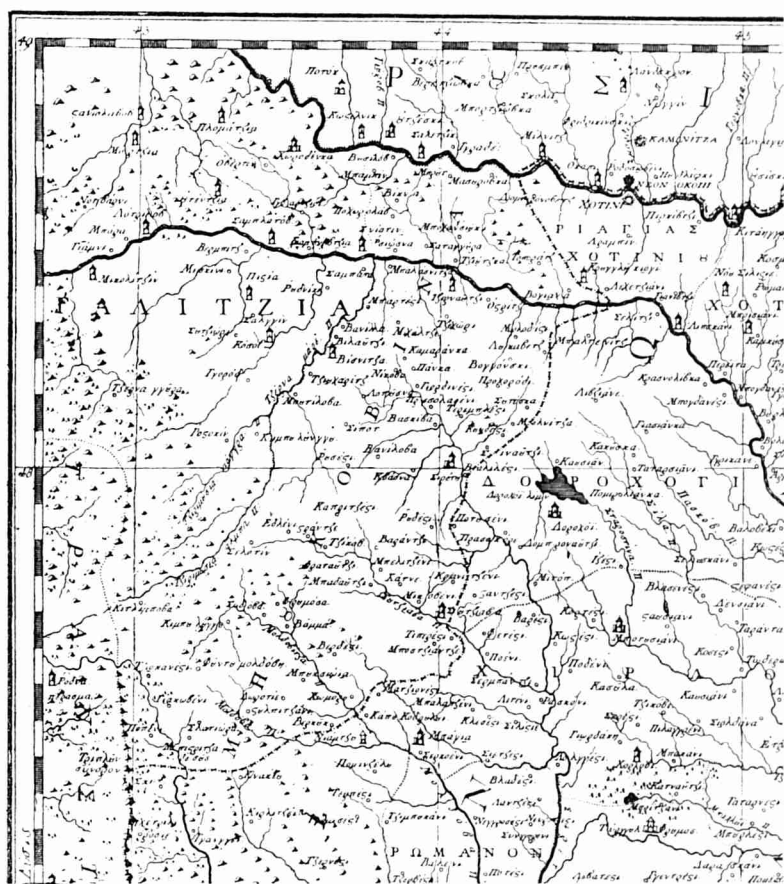
ERATĂ ȘI ADAUSURI.

- Vol. II, p. 12, n° 24, cetește: «c. 1770», în loc de: «c. 1750».
- p. 15, r. 10 de sus: «Ioanichie», » » » «Inochentie».
- p. 17, r. 18 de sus: «să mai eū» » » » «să mat eū».
- p. 29, r. 12 de jos: «62» » » » «63».
- p. 30, r. 17 de jos: «M. Calmășul» » » » «D. Calmășul».
- p. 72, r. 15 de sus: «prisosăt» în » » » «priosăt».
- p. 191, r. 3 » » » «Zota» » » » «Zora».
- p. 219, r. 3 » » » «Silion» » » » «Simon».
- p. 257, r. 9 » » » «Silésie» » » » «Sibérie».
- p. 261, r. 13 » » » «Claudes» » » » «Elandes».
- p. 294, n° 138: » » » «1762», » » » «1761».
- p. 416, r. 15 de sus: «trattenuti» » » » «trattenrti».
- p. 674, col. 1, art. 5, r. 2 de sus: «nepot de frate», în loc de: » și frate .
- p. » col. 2, art. 2: «Deleanul», în loc de: «Pășcanul».
- p. » » » r. 3 de sus: «(5)», » » » «15».
- p. 682 » Dascăli (Daniil, de la Gavril Conachi), II, 42-3 (90),
55 (125), 56 (127).
- p. 684, adauge: Evrei (datori de băătură la), I, 586 (253).
- p. 691, » Horodenca, II, 251 (45).
- p. 692, col. 1, r. 2 de jos: «131*», în loc de: «131».
- p. 699, adauge: Linchou și frații, II, 630-3 (20).
- p. 702, » Moruzi (Alexandru-Vodă), II, 657 și urm. și 657 n. 1.
- p. 707, » Peyssonel, II, 629 (18).
- p. 708, » Poloni (pretenții ale — ilor asupra Principatelor,
discutate în 1816), I, 364 (38).
- p. 709, adauge: Prusia (agent al — ei, Delonge), II, 445 (65).
- p. 710, » Răchitoasa (mănăstire), II, 130.
- p. 712, col. 2, art. 8 de jos, r. 2 de jos, șterge «Vodă» din urma
cuvîntului «Alexandru».
- p. 712, adauge: Roșca (familie), II, 58 (131).
- p. 712, col. 1, art. 2, «207», în loc de «287».
- p. 718, adauge: Stratilat (familie), I, 219.
- p. 722, » (Calga), II, 630 (19).
- p. 724, » Ucraina, II, 561-2 (3).
- p. 731, » Cai (export de), II, 353 (281).
- p. 736, » Emac, II, 127.
- p. » » Export (de vite), I, 287-8 (224); (oprire de), II,
413 (36).
- p. 746, adauge: Sineturi, II, 130.

TABLA CUPRINSULUI

	Pag.
Prefața	V
I. Documente interne și regeste privitoare la familia Callimachi, după originale, în archiva familiei	1
II. Registre de socoteli ale Domnilor din familia Callimachi	77
III. Documente și regeste relative la familia Callimachi, după originale în sucursala din Iași a Arhivelor Statului.	159
IV. Documente românești din Arhivele Bistriței, în Ardeal, relative la domnia Principilor din familia Callimachi.	163
V. Regeste și documente privitoare la Domniile din familia Callimachi, scoase din Arhiva Tribunalului și Delegațiunii Țării din Cernăuți.	171
VI. Nouă documente privitoare la familia Callimachi, după archiva acestei familii	209
VII. Cîteva documente polone și latine din Lemberg și Bistrița, relative la familia Callimachi	221
VIII. Corespondența moldo-polonă din vremea Domnilor din familia Callimachi, după originalele păstrate în Biblioteca Museului Czartoryski din Cracovia: scrisori către interpretul polon Giuliani.	229
IX. Documente din Arhivele Imperiale ale Vienei.	385
X. Din Corespondența pe anii 1768-9 a Trimesului prusian la Varșovia, Benoît, păstrată în Arhivele Regale din Berlin.	559
XI. Extrase din Corespondența lui A. de Saint-Saphorin, ambasador danez la Varșovia	573
XII. Adaus la extrasele din corespondența olandeză din Constantinopol	593
XIII. Extrase din corespondența suedeză din Constantinopol	613
Tabla numelor	661
Tabla lucrurilor	729
Onomastic.	751
Cuvinte obsolete și rare, neologisme	757

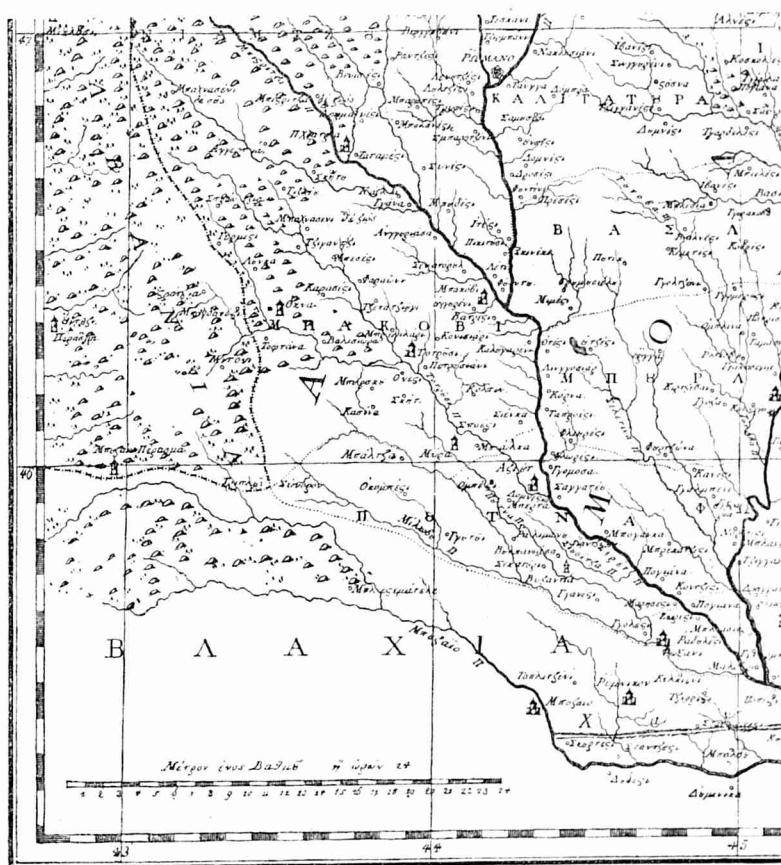
ANEXĂ.
HARTA MOLDOVEI DE RHIGAS

Harta Moldovei de Rhigas (1797), dedicată lui Alexandru-Vodă Callimachi, — despărțită în șase bucăți. — 1.

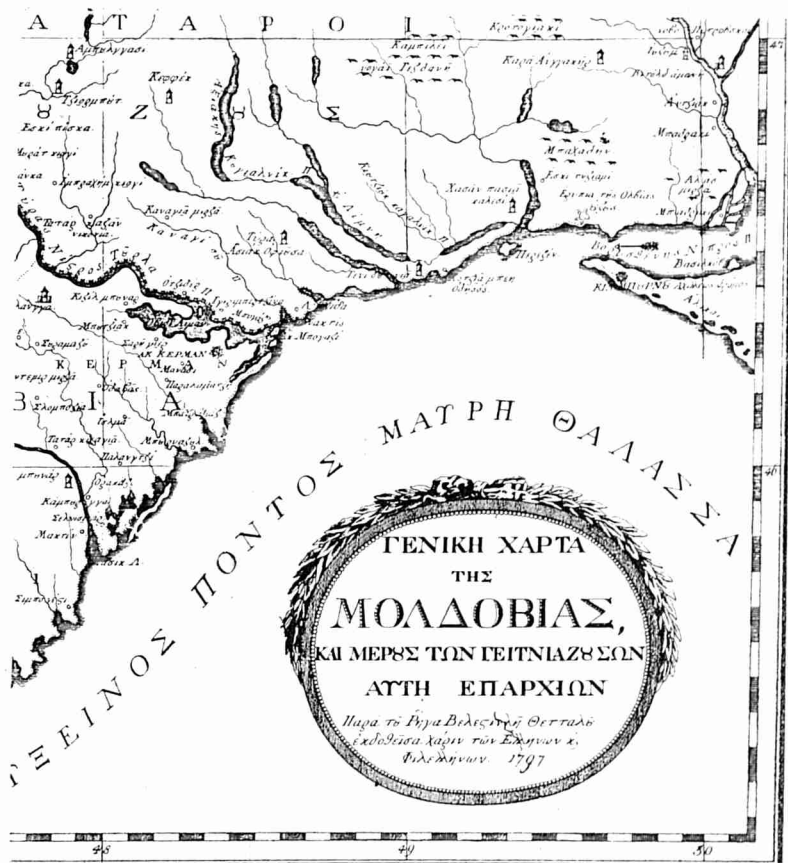
Harta Moldovei de Rhigas (1797), dedicată lui Alexandru-Voda Callimachi, — despărțită în șase bucăți. — 2.

Harta Moldovei de Rhigas (1797), dedicată lui Alexandru-Vodă Callimachi, — despărțită în șase bucăți. — 4.

Harta Moldovei de Rhigas (1797), dedicată lui Alexandru-Vodă Callimachi, — despărțită în șese bucăți. — 5.

Harta Moldovei de Rhigas (1797), dedicată lui Alexandru-Vodă Callimachi, — despărțită în șese bucăți. — 6.

PREȚUL 10 LEI
